

FECHENHEIMSKÁ
DRBNA

č. [576]-600/88

[13. ročník]

(volné, nestráňkované
listy, prosím
nepomíchat)

4.1
4./IV 88
(600)

XII. roč.

XIII

Vznik Martinské deklarace

Dne 24. května 1918 se v Martině sešla důvěrná porada čelných představitelů Slovenské národní strany na základním národním politickém stanovisku, které požadovalo právo slovenského národa na sebeurčení a na tomto základě vytvoření samostatného československého státu porážejícího ze Slovenska, Čech, Moravy a Slezska.

Toto usnesení však mělo přesně důvěrný charakter a mělo o něm být informováni soukromou cestou pouze vedoucí političtí činitelé v Čechách. Oficiální stanovisko v tomto duchu — deklaraci — mělo přimoci až velké shromáždění Slovenské národní strany. To se však nepodařilo svolat až do konce října 1918.

Nevědě, co se odehrálo 28. října v Praze, sešla se 30. října odpoledne v Martině deklarací shromáždění. Vlastně až 30. října dopoledne ozlyl martinácké ulice Nepostarali se o to pouze slovenští národní političtí reprezentanti, kteří ze železniční stanice mířili do budovy Tatrabanky, ale přispěl k tomu také příchod asistenční setniny 15. hovědského pěšího pluku. Když se v provinciálním městě Martině tenkrát nenacházela vojenská posádka, nako-mandovaly sem maďarské úřady část vojenské posádky z Levic. Přítomnost vojáků měla nepochybně psychicky působit na účastníky martináckého shromáždění a být v záloze k případnému zakoření.

Ještě v dopoledních hodinách 30. října se sešla v zasedací místnosti Tatrabanky porada pod hlavníčkou zasedání výboru Slovenské národní strany, i když se jí zúčastnili také slovenští sociální demokraté přivzvaní do Martina. Ústředním problémem porady bylo rozhodnout o otázce deklarace.

ZRCADLO NÁZOROVÉ MOZAIKY

Jako první předložil svůj návrh Emil Stodola z Budapešti, přičemž jeho návrh měl vlastně dvě části. První byla formulována jako usnesení Slovenské národní strany, tedy ne Slovenské národní rady, která měla být také na odpolední poradě ustanovena. Kromě toho, že obsahovala poměrně obšírné zdůvodnění prohlášení o obrození národní existence Slováků v Uhersku, v závěru pro ně požadovala právo na sebeurčení.

Další jednání o konkrétních návrzích deklarace na určitou dobu přerušilo malé intermezzo mezi představiteli ľudácko-klerikálního křídla a jediným fungujícím slovenským poslancem v uherském sněmu za první světové války Ferdišem Jurigou a předsedou Slovenské národní strany Matúšem Dulou. Svým způsobem také vystoupení Ivana Déryera, který právě přicestoval z Vídně a kromě jemu známých informací o situaci v Čechách i v zahraničí tlumočil zde hlavně vzkaz české delegace vedené K. Kramářem, která odjížděla přes Vídeň do Ženevy na jednání s představiteli buržoazního československého zahraničního odboje v čele s E. Benešem.

Informace I. Déryera o vzkazu české delegace a jeho negativní postoj k deklaraci jistě vydatně podpořily nepatrnou menšinu účastníků porady, kteří byli proti jejímu přijetí. Na většinu přítomných, kteří byli přesvědčeni, že není možné dále pouze mlčet, to však působilo později mobilizačně, tím spíše, že Déryer v rámci idejí vytvoření samostatného československého státu operoval s vcelku jasnou českou budoucností proti nejisté záruce vyřešení slovenské otázky v rámci Uherska.

Podle zápisů promluvil za odpůrce veřejného osvědčení otevřeně alespoň dr. M. Šimko. Doporučil zaujmout vyčkávací stanovisko a oponoval Stodolově osnově deklarace. Zde se však přihlásil ke slovu Samuel Zoch, který se nejdříve vyslovil k první části nám už známého Stodolova návrhu a potom přečetl svůj vlastní návrh. Ten se nesetkal se žádnou vážnější opozicí. Pouze F. Juriga nabádal k některým jeho stylizačním opravám.

HODINA DŮLEŽITÝCH ROZHODNUTÍ

Nadšení a povznesená nálada nepustily budovu Tatrabanky ani v odpoledních hodinách, když se ve 14 hodin úplně zaplnil její velký sál — tzv. obchodní síň — účastníky historického shromáždění. Účastníci povzbuzení příznivým vývojem domácích a zahraničních událostí, s pocitem nebyvalé soudržnosti a jednoty, kterou — jak se větší zdálo — se podařilo konečně dosáhnout, byli odhodláni k činům. Čekal je v první řadě úkol vyřešit další z ústředních problémů slovenské politiky v závěrečné fázi války — vytvořit Slovenskou národní radu. Kromě toho měli na základě pozitivních výsledků dopolední předporady vytvořit nejvyšší fórum k přijetí veřejného ohlasu — deklarace.

Hned na úvod jednání o tomto problému, „na vyzvání jánoškovo jádra Samo Zoch po krátkom úvode prečítal návrh deklarácie slovenského národa“. Takto, pod hlavníčkou Deklarace slovenského národa, odezněl na deklaracním shromáždění návrh S. Zocha. Někteří pamětníci uvádějí, že Zoch na základě rozhodnutí dopolední důvěrné předporady svůj původní návrh, ve spolupráci se zvláště zvoleným „poverenictvom“, stylizačně upravil.

STÁT A NÁRODY

Deklarace slovenského národa, která vešla do povědomí i historie pod známějším názvem Martinské

deklarace, hovořila už o požadavcích slovenského národa ve jménu nově zvolené Slovenské národní rady. Ve svých třech bodech žádala pro slovenský národ, který je „částka rečové i kulturně-historicky jednotného česko-slovenského národa“, neomezené právo na sebeurčení až po úplnou nezávislost. Žádala okamžité uzavření míru a vyjádřila přesvědčení, že slovenský národ, i přes velký útlak, dospěl na takový stupeň kulturního rozvoje, že je schopen adekvátně přispět k všeobecnému pokroku lidstva. Hned v úvodu popírala jakoukoliv další pravomoc uherské vlády a starého maďarského byrokratického aparátu na Slovensku. Zároveň zdůraznila neodcizitelnou a výlučnou pravomoc Slovenské národní rady, že „v me- ne česko-slovenského národa, bývajícího v hranicích Uhorska, je jedine ona oprávněná hovořit a konat“.

Smysl celého jejího obsahu, zejména používání pojmu „československý národ“ ve spojitosti se zásadou sebeurčení, vyjadřoval myšlenku vytvoření společného státu Čechů a Slováků. Současně však používá i pojem „slovenský národ“. Také v tom se v jistém smyslu odrážela překrtnost nerovného postavení slovenského politického tábora ve společném boji obou bratrských národů za národní osvobození a československé státní sjednocení. Na jedné straně snaha vyjádřit svébytnost slovenského národa, na druhé straně úsilí co nejdříve spojit slovenský národ s bratrským českým národem, zohledňující z takticko-politických důvodů zejména politickou koncepci československého buržoazního zahraničního odboje a jeho „zahraniční“ dohody. Tedy přes to, že se v deklaraci používají pojmy „česko-slovenský národ“, resp. „slovenská veľa jednotného česko-slovenského národa“, rozhodně nejde o to, že by slovenská politická reprezentace na martináckém deklaracním shromáždění akceptovala čechoslovakistický princip československé národní jednoty. Termín „československý národ“ byl synonymem tzv. státního národa (Čechoslováků), ale ne vyjádřením etnické příslušnosti Slováků. 30. října 1918 se v Martině skutečně netvořil nový národ, ale nový stát.

Martinácká deklarace vyzněla jako spontánní souhlas slovenského národa s vytvořením samostatného československého státu. Z hlediska uplatnění sebeurčovacího práva slovenského národa znamenala státoprávně oddělení Slovenska od Uherska a potvrdila vzájemné státní spojení s českými zeměmi ve společném státu. Byla ze slovenské strany klíčovým státněprávním aktem, stala se jedním ze základních dokumentů zrodu československého státu a fundamentálně přispěla k jeho konstituování.

SUSE LANDOVÁ se stala ve svých 90 letech nejstarší ženou, která složila v Británii řidičské zkoušky. Auto však už řídí podle svého prohlášení 70 let. Na mezery v řidičském vzdělání jmenované se přišlo tím, že měla na parkovišti v rodném Colne malou nehodu. Pak musela před komisi. Když po třetím pokusu řidičský průkaz obdržela, mohla se opět vrátit na volant svého Morrisa Minora.

GUSTL HUSÁK HO NEJMA' DOBNEŠ...

● Vleamská agentura VNA oznámila, že ve čtvrtku byly v Hanoji americké straně předány tělesné pozůstatky 38 amerických vojáků, kteří byli pohřbováni od konce války ve Vietnamu.

Před dvěmi lety (16. prosince 1986) zemřel národní umělec Jiří Stelma, člen Národního divadla v Praze. Na této scéně vytvořil řadu rolí velkého klasického repertoáru a zejména proslul jako mistr konverzabní hry.

Největší betlem

Videň: V hornorakouském městě Steyr jsou vánoční lesle o nichž Rakušané trdí, že jsou největší na světě. Všechny 778 dřevěných figur je rozmístěno na ploše sedesáti čtverečních metrů. Betlem je dílem bývalého obchodníka Ferdinandu Pöttingera, který se dal do řezbářství až v důchodu. Jeho dílo bylo ocaněno teprve po jeho smrti v roce 1977, nyní patří mezi hlavní turistické atrakce města.

PĚT LET TRVALICI PRG skončila nakonec pro anglickou rodinu Butcherových vítěně. Nikdo už nebrání tomu, aby si našel doma svojí oblibou barvou — rážovou. Nechtěla s tím souhlasit obec radia, protože domek Butcherových stoná velmi blízko historického královského Windsorského zámku. Když pře nebrala konce a soudní náklady u Butcherových dosáhly 500 liber, zatímco aktivnější obecní rada měla platit 2150 liber, byl dohodnut kompromis — že barva bude světlá růžová.

QUEEN NA RADA JEN SV.RODRU...

Flußpferd starb durch Tennisball

Stuttgart (AP). Die Stuttgarter trauern um einen ihrer vierbeinigen Lieblinge aus dem zoologisch-botanischen Garten „Wilhelma“. Der Flußpferd-bulle Egon verendete qualvoll an einem Darmverschluß, weil ihm ein unvernünftiger Besucher einen Tennisball zu fressen gegeben hatte. Egon war zusammen mit seiner Lebensgefährtin Rosi seit 1968 in der Wilhelma zu Hause. Rosi brachte insgesamt elf Junge zur Welt. Egon starb bereits am Wochenende.

690 Jumbos fliegen täglich um den Globus

Panenka třikrát

ZE STÁLE UMEJÍ, dokazovali nedělní v hale Tatry Smíchov všichni aktéři fotbalového utkání bývalých hráčů Bohemians a internacionály CSSR. Nakonec vyhrála „Bohemka“ 1:0, v jejím dresu zářil Panenka, autor tří gólů. Další gól vítězů připojili Roubíček (2), Dobias, Sv. Bouska, Šulc, Miňovský a Jarkovský. Za porážku nejlip stříleli Nehoda a Jurkanin (po dvou), Fr. Veselý a Volja. **ANTON ŠPELEC...**

Štefan Čambal - 80

Dnes oslaví 80. narozeniny jeden z posledních žijících členů slavné jedenáctky z MS v kopané 1934 Štefan Čambal. Vynikající střelec záložník prožil své nejlepší léta v pražské Slavii, jedenadvacetkrát oblékl reprezentační dres. Později se výrazně prosadil i jako trenér, vedl řady čs. celků včetně Soviy Praha působil také v zahraničí. Přivedl Vorwärts Berlín třikrát k titulu mistra NDR a v šedesátých letech pracoval jako první čs. trenér v Austrálii. V roce 1949 vedl ve čtyřech zápasech čs. reprezentaci mužstvo. (č)

Miláček žen?

Automobil Ford Escort patří sedm let mezi neprodávanejší automobily díky oblibě nejen v Evropě, ale rovněž v ostatních světadílech. Proto se vyrábí kromě NSR a Velké Británie také v USA a v Austrálii. Zcela užšími postupy získal Escort na americkém trhu, kde se stal automobilem nejvíce kupovaným zejména jen v prvním pololetí 1983 si ho nehrdla přes 100 000 amerických žen.

Riziko tenisové školy

aneb pozoruhodná vedlejší činnost JZD

JE TO PRAVĚ TÝDEN, co jsme přinesli zprávu o tom, že východočeské JZD Svítkov se chystá v dubnu ve Starých Čivcích u Pardubic otevřít tenisovou školu Pavla Složila (na ohr.) pro devizové cizince. Pak jsme se dozvěděli další podrobnosti od předsedy družstva ing. Jiřího Nováka.

● Jak vůbec vznikl nápad s tenisovou školou?

„Rekonstruovali jsme zámeček ve Starých Čivcích, udělali z něj takový malý hotel a hledali, abychom tak řekl, jak ho s dobrým komerčním úspěchem využili. Použili dobrého jména československého tenistu, na němž záleželo nejvíce.“

● A proč padla šéfovská volba právě na Pavla Složila?

„Je to trenér světové ženské jedničky Steffi Grafové a to je asi nejlepší doporučení.“

● Trénovat ji bude určitě i v příštím roce, zbude mu pak dost času i na jeho pedagogickou činnost?

„Zdaleka ne všichni účastníci kursů se s ním osobně sekaří. Bude k nim však promlouvat a instruktážních filmů a videokazet.“

● Jak bude vypadat chod školy?

„Počítáme se štrnáctidenními turnusy s plnou penzí. Hráč se bude na třech antukových kurtech pod vedením jednoho nebo dvou trenérů, z nichž jeden bude určitě Radek Čížek, který vyhrál v roce 1969 pardubickou juniorku a hrál mimořádně i první ligu v kurtech ve slavné éře Tesly. K dispozici bude i tři sparringpartnery. V každém z turnusů by nemělo být víc než třicet a ne méně než deset žáků. Jestliže se nám například přihlásí pro první kurs pět lidí, samozřejmě je neodmítneme.“

● A cena?

„Ve světě týdenní pobyt v tenisové škole obnáší 500 až 1500 západoněmeckých marek. My budeme vycházet z našich cenových předpisů...“

● Což znamená...

„... což znamená, že začneme někde na horní hranici uvedeného rozpětí.“

● Co dalšího budete moci těmto žákům nabídnout?

Atraktivní dárek k vánočním svátkům dostali obyvatelé i návštěvníci našich největších lázní Karlových Varů. Je jim zahájení provozu kolejové lanovky od Grandhotelu Moskva k vyhlídkové věži Diana po sedmi letech.

A ŽROUŠIL KAVÁŘOU

„V ceně budou jednoduché výlety do Prahy a do Pardubic, bude tu možnost výjezdy na koně. Celý areál chceme dobudovat v roce 1990 a jeho součástí by měla být posilovna, rehabilitace, sauna, krytý a otevřený bazén a kurty na squash.“

● Jak se propagujete?

„Samí nemáme povolení zahraniční obchodní činnosti. Proto jsme se spojili s Zenitcentrem, podnikem se sídlem v Praze a v Brně, který se o naši propagaci stará. Svůj díl tedy odvádí i Pavel Složil. A hlavně jsme si vědomi toho, že nejlepší reklama nám dělají lidé, kteří se zúčastní prvního turnusu.“

● Co když projekt zkrachuje na nezájmu zákazníků?

„Samozřejmě tomu nevěřím, i když teoreticky se to může stát. To je riziko...“

J. Lenárt ukončil návštěvu Itálie

Úspěšné jednání

RIM: Člen předsednictva a tajemník OV KSČ J. Lenárt včera ukončil pátodenní návštěvu v Itálii. Doprovázeli ho při ní vedoucí oddělení OV KSČ Z. Suják a skupina čs. hospodářských pracovníků. Dopoledne se J. Lenárt v římském hotelu Excelsior setkal na tiskové konferenci s italskými a zahraničními novináři. J. Lenárt oznámil výsledky jednání se úspěšné a zdůraznil, že existují dobré perspektivy čs.-italské hospodářské spolupráce. Řekl, že dosavadní úroveň ekonomických kontaktů neodpovídá všem možnostem obou stran. Vpříklm období je proto nezbytné více využívat nových podmínek, které se vytvářejí pro prohloubení obchodní výměny, vědeckotechnickou spolupráci a pro zakládání společných podniků. V souvislosti s otázkou na dočet Československa při rozvíjení procesu evropské spolupráce připomněl J. Lenárt čs. iniciativu. Zdůraznil význam čs. návrhu na vytvoření pásmu důvěry spolupráce a dobrých sousedských vztahů na území dotyku státní Varšavské smlouvy a NATO a návrhu vlády CSSR k uspořádání schůzky premiérů evropských států v Praze k ekologickým otázkám. Při ohlasku tiskové zprávy 12. zasedání OV KSČ Josef Lenárt uvedl, že jsou orientovány k dalšímu urychlování přeměn v hospodářském a společenském životě. Předseda Čs. obchodní a průmyslové komory J. Jakubec pak na tiskové konferenci odpověděl řadu konkrétních dotazů k novému čs. zákonu o smíšených podnicích a o možnostech širšího zapojení italských partnerů do spolupráce s Čs. firmami. J. Lenárt se poté setkal s prvním náměstkem ministra zahraničí Itálie a předsedou italsko-čs. smíšené komise G. Bonalumi. Před odletem z Říma uspořádali velvyslanec CSSR v Itálii N. Židek na počest čs. delegace přátelské setkání. Zúčastnilo se jej řada významných osobností italského hospodářského a politického života. Na závěr návštěvy poskytl J. Lenárt italskému televizní rozhovoru, ve kterém pozitivně shrnul výsledky své cesty a odpověděl na otázky týkající se současných přestavby v CSSR. V závěrečném dne své pracovní návštěvy v Itálii se J. Lenárt setkal k rozhovoru také s generálním tajemníkem IKS A. Occhiettem.

Budoucí prezident?

Dívat se na svět zvesela
[pat]: Takové je životní krátko dnešního sedmdesátka, zasloužilého umělce Josefa Beka. Přátelství cel let u divadla mu neupíná jen chvíle veselí, ale i radost z práce, která mu vědecky víc než dost. V Olomouci, na kterou stále s láskou vzpomíná, dostal do výuku klasický repertoár, zvlášť velké roty shakespeareovské, v Městských divadlech pražských, jejichž členem je už víc než třicet let, si zase přišel na své v nejrozmanitějších zánrech. Muzikály se tu střídaly s vaudeville, konverzačky s kláskou a současným dramatem. Kromě toho se tu J. Bek setkal s významnými herci i výjimečnou osobností režie.

... a. filmu si zahrál bodně klavných hrdinů (Sirene, Anna proleťka) a někdy si k tomu i zapojil (Florence 13.30. Hudba z Města). J. Bek záleží se záležíovým programem, vystupuje ve Viole a v nakladatelství Kruh — právě vztahy ho v pomínkách Toulavý den aneb Jak se vám líbí, se které se budeme moci s dalšími bilantem znovu projit po cestách jeho života i umění.

„Vrchol“ dělníků a dělníků...“
... a. filmu si zahrál bodně klavných hrdinů (Sirene, Anna proleťka) a někdy si k tomu i zapojil (Florence 13.30. Hudba z Města). J. Bek záleží se záležíovým programem, vystupuje ve Viole a v nakladatelství Kruh — právě vztahy ho v pomínkách Toulavý den aneb Jak se vám líbí, se které se budeme moci s dalšími bilantem znovu projit po cestách jeho života i umění.

... a. filmu si zahrál bodně klavných hrdinů (Sirene, Anna proleťka) a někdy si k tomu i zapojil (Florence 13.30. Hudba z Města). J. Bek záleží se záležíovým programem, vystupuje ve Viole a v nakladatelství Kruh — právě vztahy ho v pomínkách Toulavý den aneb Jak se vám líbí, se které se budeme moci s dalšími bilantem znovu projit po cestách jeho života i umění.

● Japonský císař Hirohito upadl v noci na neděli do hlubokého bezvědomí. K neustávajícímu vnitřnímu krvácení v oblasti slinivky břišní se přidaly vážné poruchy ledvin a jater.

Hamburg - So alt wie das Jahrhundert, bekannt wie Coca Cola, unentbehrlich wie das Auto, so billig wie Papierventilatoren: Aspirin - das As der Medizin. 100 Stück, die größte Packung, die es in der Apotheke gibt, kosten 17,05 Mark.

Schon im Altertum empfahl der Arzt Hippokrates einen Wirkstoff, den er in Weidenrinde fand. Die Alten nannten es "Salicin" (von "Salix" - die Weide). Es linderte den Schmerz und senkte Fieber.

1888 stellte der deutsche Physiker Felix Hoffmann den Naturstoff künstlich her. Er nannte sein Produkt "Acetyl-Salicyl-Säure"

(ASS). Daraus machten die Bayer-Werke den Namen "Aspirin". Jedes Jahr werden heute weltweit 50 000 Tonnen Aspirin gefertigt. In der Bundesrepublik allein 1,9 Milliarden Stück.

Die wichtigste Wirkung des bis heute rezeptfreien Medikaments: Es verhindert, daß sich in den Adern an engen Stellen die Blutplättchen klumpen und Arterien verstopfen.

Als Hausmittel nimmt man es überall:

○ „Abends vier im Fußbad - und ich habe keine verspannten Beine mehr“, sagt die Hamburgerin Gerda Meyer (26): „Es hilft auch bei Krampfadern.“

○ Die Frankfurter Rentnerin Margret F.(72): „Ich dünge damit sogar meine Alpenveilchen - sie gedeihen prächtig.“

Die Universität in Oxford: Aspirin hilft bei grauem Star, das Krankheitsrisiko sinkt um 50 Prozent. Die John F. Kennedy-Universität im kalifornischen Orinda: Aspirin lindert Sonnen-

brände, wirkt gegen Vergiftungen, kann mit Antibiotika gegen krebserregende Zellen eingesetzt werden.

Aber: Magendrücken und Sodbrennen sind oft Nebenwirkungen. Bei Geschwüren im Magen oder im Zwölffingerdarm - Hände weg, Schwangere, Bluter und Allergiker müssen immer erst den Arzt um Rat fragen. Dort ist auch zu fragen, wieviele Aspirin Sie unbedingt nehmen können. Merke: Aspirin sind keine Smarties.

Im Fleisch hat sich die Cäsiumbelastung erheblich vermindert. Bei Messungen von Schweine-, Rind-, Lamm- und Kalbfleisch hat die Stadt Landshut als

Höchstwert 25 Bq Cäsium (in einer Probe Kalbfleisch) gefunden. Lamm war nicht höher als 8, Rind nicht über 5, Schwein nicht mehr als bis 3 Bq belastet. Geflügel hatte bis zu 8 Bq, gemessen in einer freilaufenden Gans aus der Nähe von Landau an der Isar.

Um einiges höher liegen die Meßergebnisse, über die das Berliner „Strahlentex“ berichtet. In Rindergulasch wurden 32, 15 und 10 Becquerel Cäsium gefunden; in Rinderrouladen ein Höchstwert von 58 Bq.

Beim Reh schwanken die Werte unterdessen zwischen 12 Bq/Kilo (gemessen

sen in Berlin) und 542 Bq (gemessen bei Tieren aus Bayern). Im Strahlenlabor der Stadt Landshut wurden interessante Versuche unternommen, wie sich die Cäsiumbelastung vermindert, wenn man das Fleisch in eine Beize einlegt. In einer Beize aus 250 ml Essig, 375 ml Wasser, Zwiebeln und Wacholderbeeren verringerte sich die Belastung in Rehfleischstücken nach drei Tagen von 535 Bq/Kilo auf 270 Bq/Kilo. In einer ebenfalls angesetzt Beize, die allerdings innerhalb der drei Tage dreimal gewechselt wurde, waren von 542 Bq noch 184 Bq im Fleisch meßbar. Dafür war die Beize nun ebenfalls hoch belastet und nicht mehr für Soße verwendbar.

Dem Münchener Umweltinstitut ist

erneut das Knäckenbrot von Wasa auf gefallen. Wasa „Rustikal“, Roggenvollkorn-Knäcke, enthielt 28 Bq Cäsium, Wasa „Köstlich“ 21 Bq. Die Marken „Plus“, „Sesam“ und „Vollkorn“ derselben Herstellers stehen dagegen mit nicht mehr als 4 Bq in der Liste der Münchener.

„Restrisiko“ (Wiesbaden) hat Kräuter-Tees gemessen und ist dabei beim Salbeiblättertee aus der Apotheke auf den Spitzenwert von 503 Bq/Liter gestoßen. Salbei-Tee von Salus: 65 Bq/Liter. Minze-Tee von Teekanne: 27 Bq. Früchte-Tee derselben Firma: 7 Bq. Frauenkräuter-Tee („Herbaria“): 6 Bq. Weitere Sorten, also Hagebutten-Hibiscus-, Kamillenblüten-, Pfefferminz- und Vitamin-

Wild: Beize bindet Becquerel

Die neuesten Strahlenmeßwerte / Fleisch meist unbelastet

Früchte-Tees, waren nicht über 3 Bq belastet.

Bei der Babynahrung ist den Wiesbadenern der Apfel-Heidelbeer-Brei von „De-Vau-Ge“ einmal mit 15 und einmal mit 18 Bq aufgefallen. Alle anderen Proben von Breis, Müsli und Menüs für kleine Kinder erwiesen sich mit Werten um 1 und 2 Bq/Kilo als unbedenklich.

Zur Bewertung: Die Unabhängige Strahlenschutzkommission des BUND rät Erwachsenen zu einer Ernährung mit nicht mehr als 35 Bq/Kilo Nahrung. Kinder, Schwangere und Stillende sollten die Grenze bei 10 Bq ziehen. In den Handel dürfen keine Waren kommen, die über 600 Bq oder über 270 Bq (Milch und Milchprodukte) belastet sind. clau

Hügelgrab für Reaktor?

MOSKAU, 22. Dezember (dpa). Der Unglücksreaktor von Tschernobyl bereitet den sowjetischen Wissenschaftlern immer noch Probleme. Die Experten erwägen derzeit unter anderem, den einbetonierten Reaktor unter einem gewaltigen Hügel zu begraben. Igor Kambulow, der Leiter einer Expedition von Atomforschern in Tschernobyl, sagte nach einer Meldung der amtlichen sowjetischen Nachrichtenagentur TASS vom Donnerstag, nach wie vor sei umstritten, wie der Reaktor für die Zukunft unschädlich gemacht werden könne. Der nach der Katastrophe von 1986 über dem zerstörten Reaktorblock errichtete „Sarkophag“ sei nicht, wie anfangs angekündigt, für die Ewigkeit, sondern nur für 20 bis 30 Jahre berechnet.

Er entdeckte die Biorhythmik

BALTIMORE, 22. Dezember (AFP). Der US-amerikanische Psychobiologe und Entdecker der Biorhythmik, Curt Richter, ist am Mittwoch im Alter von 94 Jahren gestorben. Das teilte das John-Hopkins-Institut in Baltimore (US-Bundesstaat Maryland) mit, dem Richter Zeit seines Lebens angehörte.

Nach 50jähriger Forschungsarbeit hatte der Wissenschaftler herausgefunden, daß ein Teil des Verhaltens beim Tier und beim Menschen von internen, periodisch auftretenden Mechanismen gesteuert wird, den Biorhythmen. Diesen Zyklen ordnete er spezielle Regionen im Gehirn zu. Richter entdeckte außerdem, daß das Verlangen nach ausgewogener Ernährung lebenden Organismen angeboren ist.

Junge Leute saufen zuviel

MÜNCHEN, 22. Dezember (dpa). Mehr als eine Million Zwölf- bis 15jähriger trinkt regelmäßig Alkohol. Etwa ein Drittel davon ist suchtgefährdet. Bundesweit werden jedes Jahr 6200 Kinder mit einer Alkoholvergiftung in ein Krankenhaus gebracht.

JUNGE LEUTE, BRAUCHEN LIEBE... TOBYL HIT!

Gewehr ab, Nadeln raus!

Stuttgart - Mit Wille und Nadel verkürzt sich ein Panzerschütze zwei Stunden Bahnfahrt vom Heimatort Tübingen zu seinem Bataillon in Ulm. Stricken hat soldatische Tradition. Schon die Grenadiere Friedrichs des Großen hatten außer dem Marschallstab auch Nadeln im Tornister: Sie strickten Strümpfe, um mit deren Verkauf ihren Sold aufzubessern.

Polen zahlt nicht mehr

Warschau - Polen hat 37,9 Milliarden Dollar Auslandsschulden und soll dafür 1989 drei Milliarden Dollar Zinsen zahlen. Kann aber nicht!

92 000 Menschen wurden evakuiert

Moskau (dpa). Rund 92 000 Menschen sind bisher aus dem Erdbebengebiet im Norden Armeniens evakuiert worden, wie der Stellvertretende Ministerpräsident, Batalin, in Moskau sagte. Rund 50 000 Evakuierte sind in Kurorten im Süden der UdSSR untergebracht worden.

Immer zu Weihnachten: Flugzeugkatastrophen

Hamburg - Immer wieder kommt es in der Weihnachtszeit zu Flugzeugkatastrophen: ● 1966 - Eine US-Transportmaschine stürzt auf ein südvietnamesisches Dorf. 107 Bewohner und vier Soldaten sterben. ● 1969 - In Südvietnam stürzt eine Maschine bei der Landung in eine Schule. 125 Tote, darunter 50 Kinder. ● 1971 - Eine peruanische

Lockheed-Electra stürzt im Norden Perus ab. 92 Tote. Die Tochter einer deutschen Vogelkundlerin überlebt. ● 1972 - Nördlich Oslos stürzt eine Fokker Fellowship ab. 40 der 45 Insassen sind tot. ● 1973 - Bei Schlechtwetter über Tanger fordert der Absturz einer marokkanischen Charter-Charavelle 106 Tote. ● 1974 - Eine venezolanische

DC-8 explodiert nach dem Start bei Caracas. 77 Insassen sterben. ● 1976 - Eine ägyptische Boeing 707 stürzt bei Bangkok auf eine Fabrik. 70 Passagiere tot. ● 1978 - Beim Landeanflug auf Palermo stürzt eine DC-9 der Alitalia ab. 108 Tote. ● 1979 - Eine türkische „Fokker F-28“ zerschellt an einem Berg bei Ankara. 39 Tote.

Záchrane čumavakého ekotypu plinu drsného je jedním z rozhodujících současných ekologických čínského svazu ochrany přírody na Pechajicku.

Největší telefonát v autu u nás zabudováno Norvů. V západní Evropě je takto telefonizováno více než 1,5 miliónu vozů.

Vlnk Československa před sedmdesáti lety byl vyústěním dlouholetého zápasu českého a slovenského lidu proti národnostnímu a sociálnímu tlaku, ze národnost osvobození a sňatí samostatnost. I když se postupně charakter státu dotýkal a měnil, měl zejména v počátku velmi progresivní rysy vycházející z vlasti revolučního nálad a radikálních pracujících, jejich demokratickým a sociálně spravedlivým požadavkům. Projevovalo se to jak vypeřím parlamentním systémem se zárukou občanských práv a svobod, tak v pozoruhodném sociálním zákonodárství.

[illegible]

Nebylo proto divu, že již 14. listopadu 1918, tedy dva týdny po vzniku republiky, byly revolucí Národním shromážděním přijaty zákony o zrušení šlechtických titulů a privilegií a také zákon o omezení dobé pracovní. Tento zákon usku- tčnil starý dělnický požadavek, byl oficiálně vyhlášen 19. prosince — dva dny před návratem prezidenta I. G. Masaryka do Prahy — a Česko- 250 ha výbeu. S reformou se jednalo ještě o dva

Potro
[hv]: O
krárna R
viny Práh
ných pros
pravy. Na
35 m² pro
roční ma
tisíce kor
ké poseze
din. Cent
pražských
ní a klidn
ulici č. 7
ciel:itách,
pojích. si
města pro
ní, vrbud
denne od

TAK, A

Proto
Moskva:
be a min
Katušev p
měně zbo
věským a
komplexn
kotechnic
2000. Záro
vých fore
mých vzte
organizac
podniků.
i nadále z
SSSR důle
svaz blavi

KDYŽ TO

nový úsek d
osa v Praze
a ho vybud
stor v objek
celkové už
odejní, je s
loobchodní
un. A kdy
ní? Denně.
rum Prahy
Potraviny je
nému poseze
u prodejn
zvláště tepl
xde mohou
chnávat v
ovaném ze s
6.30 až 19
DEM TA
kol o
Ministr zah
nistr vnějších
odepsali v
zíl a platb
vazem na r
program di
ké spoluprá
ověň vytvář
m součinnos
hůh mezi v
ní obou ze
Protokol pot
zauslmit v z
ežité míst
ním obchodn

Pražané
občerstvení s
1. Na přík
oval vlastní
ství Federál
žltkové ploš
a čtyřmi p
obrat ve v
se tedy iz
včetně ned
získalo upl
šlá jeden ú
ní s 22 mis
s PARIS-PR
š kuchyně.
Pražané i
nové otevře
stávečního ú
hodin, v sob
RNA 94
výměn
ranitášho ob
ekonomický
obotu v Mo
st mezi Čes
ok 1989. Do
ukohoděb
ce mezi ČSS
podmínky
stí, zejména
výrobními a
emí a v za
vrzuje, že Č
zahraníček
a pro ČSSR
ím partnerer
MADE M
ende B
die Hälfte
tofabriker i

um
e včera rōz
pě 31. Podr
ní náklady z
ho ministr
a 75 m², z
pracovníky
vyšší 2 mil
e zastavit
ěle, od 9 d
nulý týden
tulný kout k
a to v Ji
AHA. Na jej
ale i lahod
návštěvníci
něm úseku o
něm dárkov
otu pak do
BLIK ...
ě zboží
chodu CSSR
ých vztahů
akvé protok
koslovensk
ument kon
ospodářské
R a SSSR
pro uplatň
v návazov
vědeckový
kládání spo
koslovensk
onomických
zůstane S
n.
ECHTĚJ
remser
aller Autof
der Bur

11. 12. 1944
 12. 12. 1944
 13. 12. 1944
 14. 12. 1944
 15. 12. 1944
 16. 12. 1944
 17. 12. 1944
 18. 12. 1944
 19. 12. 1944
 20. 12. 1944
 21. 12. 1944
 22. 12. 1944
 23. 12. 1944
 24. 12. 1944
 25. 12. 1944
 26. 12. 1944
 27. 12. 1944
 28. 12. 1944
 29. 12. 1944
 30. 12. 1944
 31. 12. 1944
 1. 1. 1945
 2. 1. 1945
 3. 1. 1945
 4. 1. 1945
 5. 1. 1945
 6. 1. 1945
 7. 1. 1945
 8. 1. 1945
 9. 1. 1945
 10. 1. 1945
 11. 1. 1945
 12. 1. 1945
 13. 1. 1945
 14. 1. 1945
 15. 1. 1945
 16. 1. 1945
 17. 1. 1945
 18. 1. 1945
 19. 1. 1945
 20. 1. 1945
 21. 1. 1945
 22. 1. 1945
 23. 1. 1945
 24. 1. 1945
 25. 1. 1945
 26. 1. 1945
 27. 1. 1945
 28. 1. 1945
 29. 1. 1945
 30. 1. 1945
 31. 1. 1945
 1. 2. 1945
 2. 2. 1945
 3. 2. 1945
 4. 2. 1945
 5. 2. 1945
 6. 2. 1945
 7. 2. 1945
 8. 2. 1945
 9. 2. 1945
 10. 2. 1945
 11. 2. 1945
 12. 2. 1945
 13. 2. 1945
 14. 2. 1945
 15. 2. 1945
 16. 2. 1945
 17. 2. 1945
 18. 2. 1945
 19. 2. 1945
 20. 2. 1945
 21. 2. 1945
 22. 2. 1945
 23. 2. 1945
 24. 2. 1945
 25. 2. 1945
 26. 2. 1945
 27. 2. 1945
 28. 2. 1945
 29. 2. 1945
 30. 2. 1945
 31. 2. 1945
 1. 3. 1945
 2. 3. 1945
 3. 3. 1945
 4. 3. 1945
 5. 3. 1945
 6. 3. 1945
 7. 3. 1945
 8. 3. 1945
 9. 3. 1945
 10. 3. 1945
 11. 3. 1945
 12. 3. 1945
 13. 3. 1945
 14. 3. 1945
 15. 3. 1945
 16. 3. 1945
 17. 3. 1945
 18. 3. 1945
 19. 3. 1945
 20. 3. 1945
 21. 3. 1945
 22. 3. 1945
 23. 3. 1945
 24. 3. 1945
 25. 3. 1945
 26. 3. 1945
 27. 3. 1945
 28. 3. 1945
 29. 3. 1945
 30. 3. 1945
 31. 3. 1945
 1. 4. 1945
 2. 4. 1945
 3. 4. 1945
 4. 4. 1945
 5. 4. 1945
 6. 4. 1945
 7. 4. 1945
 8. 4. 1945
 9. 4. 1945
 10. 4. 1945
 11. 4. 1945
 12. 4. 1945
 13. 4. 1945
 14. 4. 1945
 15. 4. 1945
 16. 4. 1945
 17. 4. 1945
 18. 4. 1945
 19. 4. 1945
 20. 4. 1945
 21. 4. 1945
 22. 4. 1945
 23. 4. 1945
 24. 4. 1945
 25. 4. 1945
 26. 4. 1945
 27. 4. 1945
 28. 4. 1945
 29. 4. 1945
 30. 4. 1945
 31. 4. 1945
 1. 5. 1945
 2. 5. 1945
 3. 5. 1945
 4. 5. 1945
 5. 5. 1945
 6. 5. 1945
 7. 5. 1945
 8. 5. 1945
 9. 5. 1945
 10. 5. 1945
 11. 5. 1945
 12. 5. 1945
 13. 5. 1945
 14. 5. 1945
 15. 5. 1945
 16. 5. 1945
 17. 5. 1945
 18. 5. 1945
 19. 5. 1945
 20. 5. 1945
 21. 5. 1945
 22. 5. 1945
 23. 5. 1945
 24. 5. 1945
 25. 5. 1945
 26. 5. 1945
 27. 5. 1945
 28. 5. 1945
 29. 5. 1945
 30. 5. 1945
 31. 5. 1945
 1. 6. 1945
 2. 6. 1945
 3. 6. 1945
 4. 6. 1945
 5. 6. 1945
 6. 6. 1945
 7. 6. 1945
 8. 6. 1945
 9. 6. 1945
 10. 6. 1945
 11. 6. 1945
 12. 6. 1945
 13. 6. 1945
 14. 6. 1945
 15. 6. 1945
 16. 6. 1945
 17. 6. 1945
 18. 6. 1945
 19. 6. 1945
 20. 6. 1945
 21. 6. 1945
 22. 6. 1945
 23. 6. 1945
 24. 6. 1945
 25. 6. 1945
 26. 6. 1945
 27. 6. 1945
 28. 6. 1945
 29. 6. 1945
 30. 6. 1945
 31. 6. 1945
 1. 7. 1945
 2. 7. 1945
 3. 7. 1945
 4. 7. 1945
 5. 7. 1945
 6. 7. 1945
 7. 7. 1945
 8. 7. 1945
 9. 7. 1945
 10. 7. 1945
 11. 7. 1945
 12. 7. 1945
 13. 7. 1945
 14. 7. 1945
 15. 7. 1945
 16. 7. 1945
 17. 7. 1945
 18. 7. 1945
 19. 7. 1945
 20. 7. 1945
 21. 7. 1945
 22. 7. 1945
 23. 7. 1945
 24. 7. 1945
 25. 7. 1945
 26. 7. 1945
 27. 7. 1945
 28. 7. 1945
 29. 7. 1945
 30. 7. 1945
 31. 7. 1945
 1. 8. 1945
 2. 8. 1945
 3. 8. 1945
 4. 8. 1945
 5. 8. 1945
 6. 8. 1945
 7. 8. 1945
 8. 8. 1945
 9. 8. 1945
 10. 8. 1945
 11. 8. 1945
 12. 8. 1945
 13. 8. 1945
 14. 8. 1945
 15. 8. 1945
 16. 8. 1945
 17. 8. 1945
 18. 8. 1945
 19. 8. 1945
 20. 8. 1945
 21. 8. 1945

100 kilometrů dálnice

části Prahy—Lidčarčovice a součásti bývalé
vlastního tahu Praha—Ústí—Třebíč—Jopina
vážní hranice se 853R.

V tragických letech prvního světového válečného konfliktu se rodila postava dobrého vojáka Švejka — symbol lidového odporu proti rakousko-uherské náletné marnosti.

Zusätzlicher Umsatz in den Monaten
November/Dezember in % des Jahresumsatz
(1987)

Rakouský host v K. Varech

(štk): Generální inspektor Spolkové armády Rakouské republiky generál O. Tauschitz s doprovodem zavítal do Karlových Varů. Spolu s ním přicestoval první zástupce ministra národní obrany ČSSR generál M. Vacek. Po přijetí na MNV v Karlových Varech přivítali hosta lidé sebou pracující podniká Jan Bechyně. Zde se seznámili s postupem při výrobě známého žaludečnického likéru, který znají gurmáni ve více než třiceti zemích celého světa, mí. také v Rakousku.

ALL PAPER IS LOGNAMI...

(hvj): O nový úsek občerstvení se včera rozšířila cukrárna Rosa v Praze 1, Na Příkopě 31. Podnik Potraviny Praha ho vybudoval vlastním náklady z uvolněných prostor v objektu Federálního ministerstva dopravy. Na celkové užitkové ploše 75 m², z čehož je 35 m² prodejní, je se čtyřmi pracovníky plánován roční maloobchodní obrát ve výši 2 milióny 500 tisíc korun. A kdy se tady lze zastavit na krátké posezení? Denně, včetně neděle, od 9 do 20 hodin. Centrum Prahy získalo uplynulý týden zasluhou pražských Potravín ještě jeden útulný kout k osvěžení a klidnému posezení s 22 místy, a to v Jindřišské ulici č. 7 u prodejny PARIS-PRAHA. Na jejích specialitách, zvláště teplé kuchyně, ale i lahodných nápojích, si zde mohou Pražané i návštěvníci hlavního města pochutnávat v nově otevřeném úseku občerstvení, vybudovaném ze stávajícího úseku dárkové služby, denně od 8.30 do 19 hodin, v sobotu pak do 13 hodin.

ТАК, А ДЕМ ТАПНА ГА'БЛИК...

Moskva: Ministr zahraničního obchodu ČSSR J. Štěpánek a ministr vnějších ekonomických vztahů SSSR K. Katušev podepsali v sobotu v Moskvě protokol o výměně zboží a platbách mezi Československem a Sovětským svazem na rok 1989. Dokument konkretizuje komplexní program dlouhodobé hospodářské a vědeckotechnické spolupráce mezi ČSSR a SSSR do roku 2000. Zároveň vytváří podmínky pro uplatňování nových forem soulnosti, zejména v navazování přímých vztahů mezi výrobními a vědeckovýzkumnými organizacemi obou zemí a v zakládání společných podniků. Protokol potvrzuje, že Československo bude i nadále zaujímat v zahraničněekonomických vztazích SSSR důležité místo a pro ČSSR zůstane Sovětský svaz hlavním obchodním partnerem.

KDYŽ TO TREBA VÍDE NECHTĚJI...

Über die Hälfte aller Autofahrerinnen und Autofahrer in der Bundesrepublik Deutschland fährt mit überalterter Bremsflüssigkeit durch die Lande und weiß es nicht. Das jedenfalls ergaben Tests, die der Rheinisch-Westfälische TÜV mit einem neuen Testgerät durchführt, das jetzt an allen Prüfanlagen im Einsatz ist. Den Autofahrerinnen und Autofahrern wird seit kurzem zusätzlich zur Fahrzeuguntersuchung die Überprüfung der Bremsflüssigkeit angeboten. Per Test ermitteln die TÜV-Sachverständigen den Siedepunkt des „Bremsssaftes“ und geben dann auf einem Zertifikat Auskunft darüber, ob die Bremsflüssigkeit noch in Ordnung ist und auch bei extremer Beanspruchung der Bremsen noch sicher „funktioniert“ oder ob die Auswechslung dringend anzuraten ist. WM

im
Au-
zur
fung
Test
den
eben
dar
in in
ean
cher
lung
WM

Další kilometry dálnice

řeky: předáním dalšímho úseku mezi Lhářovicemi a Budířem a Vysočkovským krajem a rozšířila dalším síť v ČSSR o dalších 10,5 kilometrů. Je pokračováním části Přetov—Lhářovice a součástí hlavního dalšímho tahu Praha—lirno—Trenčín—lopra. Všechny stavy hranice ač ČSSR.

—Эдгил—алднл хичилн лх гсхр.

DALCI, KEDAI
DALSI, RANA
VALLE, NYH
STVA, CUM ...

• Západoněmecký časopis Der Spiegel vyhlásil ve svém posledním čísle nejvyššího sovětského představitele M. Gorbačova „mužem roku 1988“.

Kälte kann Gürtelrosen locken

Kälte und Wind können schlafende Herpes-Viren im Körper wecken. Wer beispielsweise nach einem längeren Spaziergang ohne Kopfbedeckung bei kaltem Wetter einige Tage später auffallend heftige, einseitige Kopf- oder Gesichtsschmerzen verspürt, sollte diese Beschwerden unbedingt ernst nehmen und zum Arzt gehen. Es kann nämlich sein, daß der Kältereiz eine sogenannte Rose-Erkrankung eines Nervenstrangs ausgelöst hat. Bei der Bevölkerung sind derartige, immer mit heftigen Schmerzen verbundene Leiden als Kopf-, Gesichts- oder Gürtelrose bekannt.

Erreger dieser Krankheit, bei der sich innerhalb weniger Tage entlang des betroffenen Nerven auf der Oberhaut wäßrige Bläschen zeigen, ist der Varicella-Zoster-Virus. Schon der Name zeigt die enge Verwandtschaft zweier Krankheiten an — nämlich der Windpocken (medizinisch Varizellen genannt) sowie der Kopf- oder Gürtelrose (Zoster). Besonders heimtückisch an diesen Herpes-Viren ist, daß sie zunächst einmal den Windpocken-Ausschlag hervorrufen. Meist sind Kinder, seltener Jugendliche und nur in Ausnahmefällen Erwachsene davon betroffen.

Wer nun denkt, mit der einmaligen Erkrankung sei das juckende und schmerzhaftes „Hautblühen“ ein für allemal ausgestanden, irrt sich. Diese Viren können ein Leben lang in Nervenknotten unauffällig überstehen, bis sie eines Tages infolge bestimmter Reizwirkungen — etwa bei starker Sonnenbestrahlung oder auch bei

Wind und Kälte — aus ihrem „Dornröschenschlaf“ geweckt und wieder aggressiv werden. Dann setzen sie dem Menschen ein zweites Mal zu, und zwar in Form der Rose-Erkrankung. Streß und allgemeine Abwehrschwäche sind in den meisten Fällen mitverantwortlich dafür, daß äußere Einflüsse die Viren überhaupt munter machen. Darum tritt eine Gürtelrose häufig bei älteren Menschen auf, deren Abwehrsystem altersbedingt schwächer ist als im mittleren Lebensalter.

Bekommen dagegen jüngere Menschen eine Rose-Erkrankung, so bedeutet dies fast immer eine vorausgegangene, oft geradezu dramatische Überforderung von Körper und Seele. Sie schwächt das Immunsystem vorübergehend und aktiviert plötzlich die schlummernden Herpes-Viren im Körper. Nicht zu verwechseln sind diese Erreger übrigens mit einem anderen Herpes-Virus-Typ, der die schmerzhaften Lippenbläschen auslöst: Wer immer wieder unter einem Herpes an den Lippen leidet, muß nicht befürch-

Veteráni ČSSR-SSSR 2:2

ZNOJMO (dám): Druhé utkání veteránů pořádané při příležitosti osmdesátiletí let ch. hokeje nabídlo zapíněnou atmosféru. Znojmští mužstvo dramatičtěji podivnou než první duel ve Frýdku-Místku. **Branky:** Dvořák, Matějčák — **Šelma, Petrov, Rozkošil:** Dubrt — **Größ, Uzelitz, Mávka:** 4500. **Vyhlášení:** 3:K. **Využití:** 1:0. **Trestný:** 1 hp 0 0:0. 1:2.

Člen: Králík — Suchý, Bednář, Pan-
chártek, Vohralík, Kužel, Neubauer,
Kobesla, Dvořák — Hrbatý, Jaroslav
Holík, Jiří Holík — Martinec, Jiří No-
vák, Štastný — Ševčík, Hlilák —
Edvard Novák, Škopa, Bauer — Kofí,

ten, daß er nun auch noch eine Gürtelrose bekommt. Nur wer sich schon einmal mit dem Zoster-Virus infizierte, ist ein Kandidat für eine spätere Rose-Erkrankung.

Bei mehr als der Hälfte der Betroffenen zeigt sich das Leiden in Höhe des Brustkorbs. Entlang dem befallenen Nervenstrang treten nun Bläschen und Pusteln auf, die sich in schweren Fällen gürtelförmig rund um den Körper ziehen. Daher stammt die Bezeichnung „Gürtelrose“. Schlimme Nervenschmerzen sind das Leitsymptom dieser Erkrankung. Sobald sich ein Bläschen in dem schmerzenden Bereich zeigt, sollte unverzüglich der Arzt aufgesucht werden. In diesem Krankheitsstadium vermag nämlich ein hochwirksames Arzneimittel mit dem Wirkstoff „Acyclovir“ die weitere Ausbreitung der Viren und Pusteln zu hemmen.

Problematisch sind allerdings für viele Patienten jene Schmerzzustände, die auch nach überständeren „Rose“ oft monatelang anhalten. In solchen Fällen kommen die Patienten nicht immer ohne Medikamente aus, die den manchmal schier unerträglichen Zoster-schmerz lindern. Bewährt hat sich zum Beispiel hochdosierte Acetylsalicylsäure (bitte den Hausarzt befragen) oder auch der Wirkstoff Paracetamol. Als Dauerbehandlung eignen sich Präparate jedoch nicht. Eines Tages verschwindet der Nervenschmerz übrigens ganz von selbst, sofern sich der Nerv von der Viruserkrankung wieder erholt.

**Tiskl posel mlra, udelený Kolčím genorálním
tejemním OSN Javlerem Perezem de Cuellar,
předal věre do rukou představitelů mlra Kolč
úadající ředitel Informočního ústředí OSN v Pra
ze J. Stručka.**

výšera volal do New Yorku j da los Angeles, ala na abua mřstach mu byla řečeno, řa Informace poskytna vřhradně pan Espuello. A ten nřhl k zesiřeni, nabof se řesřinil prv řakřti vřnuři besidky.

Rybí tipy

RYBA V VELKONOVÁ OMÁČKA ZDOL
 Ryba nabačarova rby 3 litru hladkej
 omáčky. 3 litry striedavého oleja, po
 tretine. Na mlieka 50 g mlieka 50 g
 oteraka. 3 litry oleja 50 g oteraka 25
 oteraka 25 kôpru, vlna, 2 2 sušený tuho
 mliečny: (tuhnutou rybu napreže
 na dlhý posuv, a ochutnau v mlieku
 opékame v oleji. Rozložíme na mlieku a
 najlepšíme hrutkou omáčkou. Zdobíme petr-
 očkou. Podávame po schladení.
 Príprava omáčky. Mrkvu a cibulu na-
 stročíme na hrubším striehadle, vloží-
 me do pánev a na oteplí podusíme. Po
 strážavši cibulu zalijeme vodou podľa
 potreby a krátko povaríme. Prídáme ke-
 řup, prídáme mlieku, rozmiešanou ve
 studenú vodu a za stáleho miešania po-
 varíme.

RYBA V MAJONÉZE: 200 g tlíle nebo ji
ná ryba, 2 lžíce hladké mouky, citróno-
vá šťáva, sůl, sterilizovaný zelený hrášek,
1 lžička pražátky, olej podle potřeby. —
Majonézová omáčka: 2 lžíce jogurtu, 1
lžíce majonézy, 1 lžíce ostrého rajčátové-
ho ketupu, 2 lžíce ušlechtlé slesňáčky,
sůl, cukr, pepř. — Rybu (tlíle) naparčí-
me, omyjeme a uvaříme osolenou po-
solicí, pokropíme citrónovou šťávou,
obalíme v mouce a po obou stranách pa-
čeme v rozehřátém oleji. Po schladnutí
pouijeme každou porci majonézovou omá-
čkou a ozdobíme kopečkem hrášku.

Malenované omáčky: Do jogurtu zatímáme vidličkou malouku, ketchup a papričku, ochutíme solí, cukrem a pepřem a nakonec lehce promícháme se šlehačkou.

RYBA V KRUHOVÉ OMÁČCE 200 gramů
RYBY V KRUHOVÉ OMÁČCE 200 gramů
Čerstvé ryby (kapr, mražené filé aj.),
hlizda čirnové šťávy, sůl, 15 g hladké
mouky, 3 lžice oleje. — Na omáčku: 1
lžice strouhaného křenu, 3 lžice sýrka-
se smetanou, 10 g křenu, sůl, 1 vejce na-
tvrdo sezené, 1 lžice jemné hořčice. —
Ostříknou rybu nakrájíme na malé dí-
lky, které osolíme, obalíme v mouce a
s obou stran opékáme. V mise zatímáme
rybu omáčkou a posypeme na kostičky
zakráslým vejcem.

Omáčka: Rozpuštěné másto smícháme
se smetanou, solí a křenem.

**UZENA RYBA SE ŠLEHAČKOU A KŘE-
NEM** 200 g uzené ryby, paprika, 1 lži-
ce strouhaného křenu, špetka sol, 2 dl

Voda z věže pro lokomotivy

(tisk.) I když provedl parník lokomotivu na trati
paraboličtí — Husičtíci ať je historie, třeba se ještě
dávnes dochovaly některé technické stáby zabezpe-
čující kudy parní prouží. Mimo toho byly i řada mí-
st na vybraných místech i dostatek vody. Chotěbořské
nádrazí bylo jedním z nich. Vodu sem přiváděl po-
sádruží sámkapadem je záhonit na třinácti stop
a obě Býlek. Do zvoníku se voda vrtala se stud-
ní v blízké řeky Doubravky. Dřívějšími u n, ncelních div-
ných metrů vysoké. Je také samé technické památky
v řadě parní závodních dopravy. Sámá ústřední
chotěbořské nestouží dlouho dovedli se se na oba
nádrazí. Mnozí z nich i jiné zvláštní a jiné
Chotěbořské

Liba za Gretzkym

PRAHA (obč.) Kanadská metická základna náboženského reprezentanta, který byl pokřtěn, působil na legrační sešně občanský a NHL drs v letišti Minnesota North Star, ale ten ho nakonec zatáhl pouze do farmářské ho calko. Odtud si ho vytáhl manžel New York Rangers Paul Esposito s prohlášením. Je právní takového hráče do musíme potřebovat, proto leď čeká plukovník správa o dalším libovolně stěhování do Los Angeles Kings, kde od téhož plukovník také fenoménů Wayne Gretzky, přeskočí si tuto transakci porvali, ale podrobnosti zněny nejsou. Sekretář náboženského avazu Ministerstvo Voltelek síce

Noví církevní představitelé

[Jed] Dve katechetické cirkve v SSR sa po úmrtí arcibiskupa predstavili zvoľní novú vacouú katecholu. Volebná synoda Reformované kresťanské cirkve na Slovensku zvolila v Komárne do funkcie biskupa Eugena Mikša a volebnú konferenciu Apoštolské cirkve na Slovensku zvolila v Bratislave jejím predsadou Jozefa Brekusa.

Super bez olova

Počátkem příštího roku bude do prodeje v NSR uveden nový druh 98-oktanového bezolovnatého benzínu Super. Zatím není známo, která společnost nový druh uvede na trh první a za jakou cenu. Jak se proslechlo

z obchodních kruhů. Je nový druh určen pro automobily, které jsou schopné bezolovnatý druh benzínu využívat, ale vyžadují zároveň benzín 98oktanový, který nebyl v bezolovnatém provedení k dispozici. (Š)

organisation (ICO) Regenschäden an den Ernten in Kolumbien und Zentralamerika sowie den Hafenarbeiterstreik in Brasilien an, wodurch sich die Verschiffung der Bohnen verzögert habe.

Fórum čs. veřejnosti zvolilo Výbor pro lidská práva

(b): V sobotu 10. prosince— v den 40. výročí vyhlášení všeobecné deklarace lidských práv a Dne lidských práv OSN — se v Praze sešlo Forum tzv. veřejnosti. Místu se stěděl šást Slezského poláce v Per-
tence kultury a oddechu Julia Fučika v Praze sešlo 700 zástupců dělníků, družstevníků rolníků, inteligence,
představitelů politických stran, kulturních národnostních svazů, společenství a zájmových organizací,
které působí v rámci Národní fronty, ale i mimo ní, členů různých sdružení a zájmových sdružení. Byli
mezi nimi významní vědci, umělci, představitelé církevní a veřejného života
vznášející nášeše politického a veřejného života

Složení Výboru čs. veřejnosti

pro lidská práva a humanitární spolupráci

[illegible]

e V soustěh o nevěstě nos by jen malokdo mohl konkurovat obrovskému ploutvonožci vypoušt slonůmu. Jeho „přívěšek“ na obličej, který je velice pohyblivý, má v klidu délku 20 centimetrů, ale může se nafouknout až do dvojnásobné velikosti. Nos slouží samcům rypouše jako znak hrozby a také k vydávánív zvláštního zvuku, podobného zčásti troubení a zčásti bublání. Jimž zastrahuje případného nepřitele.

• Rypouš je vskutku kolosální nosatec. Dospělý samec váží tři až čtyři tuny a měří od čtyř do šesti a půl metru. Samice jsou asi o polovinu menší a váží jen třetinu hmotnosti samců.

• Zbarvení srsti, skládající se jen z krátkých pesků, se mění nejen věkem, ale i s ročním obdobím od modravé (sloní) šedi až po světle hnědou barvu.

• Na pokraji vyhynutí se rypouši ocitli počátkem 20. století. Bezohlední lovcí vybíjeli tyto neškodné kolosy pro tuk tak masově, že v roce 1900 zůstalo naživu méně než sto posledních exemplářů. Situace se hlavně díky zákonu na ochranu mořských savců podstatně zlepšila. Nyní žije na světě kolem 150 tisíc rypoušů sloních, a to v Antarktidě, na pacifickém i atlantickém pobřeží Jižní Ameriky, ostrovech Kerguelenách i na západním pobřeží Spojených států.

• **Pravidelný půst** dodržují rybouši v průběhu dvou období, v nichž jsou neaktivnějšími: samci ve dnech zápasů, kterými si zajišťují co nejvyšší pozici v hierarchii stáda a samice zase v období, kdy kopti své mláďata nejvydatnějším mlékem, obsahujícím 54 % tuku. Když se rybouši „posití“ zadržují doch až na čtyřicet minut, aby si udrželi co nejvíce energie a vydávali se ze svých tělesných zásob jen pozdě.

• Mládě se rodí (po jedenácti měsíční březosti) na souši a tři měsíce po narození tam zůstává. Po měsíci je matka opouští a ocplovají do oceánu, aby se narybí. Jídelníček rypoušů většinou obsahuje hlavonožce a ryby.

o Samec vádce, který si v zápasch vydobyl první pozici, je možná neobvyklá veliká a vždy vynikající „trubač“ na vlastní nos. Bývá obvykle devět až jedenáct let starý, přičemž průměrný věk těchto ploutvozců se pohybuje kolem patnácti let.

inky peněžní adsluje, že
výchovy CSSR se zav
jednosložkový kurs
Od 1. ledna 1989 p
dovozu dovozní list
z přestanes být sta
nitelné reprodukční
letek, resp. příst
přechod opatř
a že, konny bud
odní a neubíhoň k
cech budov a dispozi
ůvek.

Sdělení státní banky

● Ve Vídni skončil ve středu večer proces s nejčestnějším rakouským podvodníkem Belou Kabetbauerem. Ten připravil několik rakouských obel 350 milionů šilinků. Soud to ocenil sedmi a půl lety vězení, takže každý z přístich daně bude mít pro odsouzeného podvodníka teoretickou cenu více než 120 000 šilinků.

Předsednictvo:
Prof. MUDr. Zdeněk Dimešbier, DrSc., vedoucí Ústavu nukleární medicíny a biofyziky fakulty všeobecného lékařství UK Praha (předseda), doc. JUDr. Jan Azaud, DrSc., vedoucí vědecké pracovníků Ústavu státního přírodního parku Šumava, předseda ústřední komise pro péči o životní prostředí, doc. JUDr. Vladimír Flegl, CSc., člen federálního výboru jednoty právnických ČSFR, místopředseda ÚV jednoty českých právníků JUDr. Irena Hadravská, asistent právnické fakulty UK Praha, prof. PhDr. Milošlav Kodým, CSc., ředitel Ústavu chotického národního muzea v Českém Kralově, předsedný JZD Rozvoj, Chýbky, okr. Písek, Miroslav Korolák, předseda MěNV Františkova Lázně, profesor ThDr. Josef Krájčí, profesor Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty, Bratislava, člen předsednictva Pa-tem v Tarris, zast. umělec Anton Králjovič, architekt Slovenské filmové tvorby, Bratislava-Koliba, prof. MUDr. RNDr. PhM. Zdeněk Krájčí, CSc., profesor lékařské fakulty UP Olomouc, JUDr. Jiří Melanovský, CSc., odborný asistent katedry mezinárodního práva právnické fakulty UJEP, Brno, MUDr. Igor Mišeta, učitel lékařského ústavu lékařů a farmaceutů, Bratislava, dr. Petr Mišetiňský, samostatný vědecký pracovník Vysokumédia dáta-ru pro VTR, Praha, doc. JUDr. Senta Radová, CSc., docentka právnické fakulty UK Praha, JUDr. Zbyněk Vokračanský, CSc., podnikový právník Institutu prů-myšlového designu Praha, ing. Radek Wagnerová, Ph.D., doktorka, Nové stovo, Bratislava, Karol Wojciech, Pa-dit veľkostroje DVIL Komorňa.

Členové:
Jevoslav Tardoun, dělník, stávkáři, zedov Hutě, k. p.
Škoda Píseň, zdr. emileš Tbor Barřev, vřtvarník
Bazarov, redaktorka Pražev Volk
Bořev Marřek, Drřev, ředitel Drřev
Beltov, doc. řřřř.

• Mládě se rodí (po jedenácti měsíční březosti) na souši a tři měsíce po narození tam zůstává. Po měsíci je matka opouští a ocplovají do oceánu, aby se narybí. Jídelníček rypoušů většinou obsahuje hlavonožce a ryby.

o Samec vádce, který si v zápasch vydobyl první pozici, je možná neobvyklá veliká a vždy vynikající „trubač“ na vlastní nos. Bývá obvykle devět až jedenáct let starý, přičemž průměrný věk těchto ploutvozců se pohybuje kolem patnácti let.

inky peněžní adsluje, že
výchovy CSSR se zav
jednosložkový kurs
Od 1. ledna 1989 p
dovozu dovozní list
z přestanes být sta
nitelné reprodukční
letek, resp. příst
přechod opatř
a že, konny bud
odní a neubíhoň k
cech budov a dispozi
ůvek.

Sdělení státní banky

Když jde král nakupovat

Stockholm: Jen s velkými potížemi nakoupil švédský král Carl Gustaf pro svého syna prince Carla Filipa počítač jako vánoční dárek. Protože náležitě neodpovídal na otázky a chtěl zaplatit 5995 korun úvěrovou kartou, vyvolal podezření prodávače. Ten nejprve dal zkontrolovat královu úvěrovou kartu, zda není kradená a zda je na kontě dost peněz. Potom vyžadoval, aby král zapasl do záručního listu jméno a adresu. Nakonec, když Carl Gustaf s adjutantem a tělesnou stráží opouštěl obchod, nejvíce hrůzákův ve Stockholmu, rozeznal se poplácán svazek. Prodeje zapomený odstranit s počítačem pojízdnou proti krádku.

GUSTL HUSAR NECHODI NIKAM...

● Po třikráté připravě schválilo kolegium ministerstva obrany SSSR text nových vojenských řádů sovětských ozbrojených sil. Úpravy se týkají mimo jiné systémů odměn a trestů, zlepšení životních podmínek vojáků a péče o jejich zdraví. Velitelé jsou nyní povinni chránit životní prostředí.

ZNAŠILNOSTI GEN S DOVOLJNIM DAM...

Ceny ministerstva kultury

(Čtk): Ceny ministerstva kultury ČSR byly předány ve Václavském paláci v Praze. Tato vysoká uznání za významnou činnost v oboru dramatického, literárního, výtvarného a hudebního umění získali sólistka belletu Národního divadla v Praze národní umělkyně M. Filipová-Pešíková, hudební skladatel zasloužilý umělec J. Matěj, docentka AVU v Praze Ing. arch. Z. Nováková, klavírista K. Růžička, spisovatelka, zasloužilá umělkyně H. Smadlová a profesor střední umělecko-průmyslové školy v Uherském Hradišti J. Vlach. Ocenění tvůrčí práce převzali z rukou ministra kultury rovněž zástupci folklórního souboru Kunovské z Uherského Hradiště.

S platností od 1. ledna 1989 budou útvary pasů a víz SNB k žádostem o vydání cestovních dokladů vyžadovat fotografie stejného rozměru, jaký je předepsán na občanské průkazy. Tímto opatřením dochází k ujednocení formátu fotografií dokladů totožnosti.

FUG, TO YE ULEVA.

Sdělení státní banky

(člátek) státní banka deskolobovněná adsluje,
vkládělo přilučněly usnesení vlády ČSSR se
o platnosti od 1. ledna 1989 jednolobzový k
a zahraničním mánám. Od 1. ledna 1989
stane být stanovén a vyhlášén dosavadní t
státní kurz čs. koruny a rovněž pěstění bý
vyhlášený sazby vnitřního reproduk
cenových vyrovnání a příplatek, resp.
pro neobchodní platy, jako předchozí o
kursového jednotného kursového
od 1. ledna 1989 zavily obchodu a neobchod
korun, informace o kursech budou k d
vlah. čs. bank a jejich povolek.

211701 KOLIK : A POLYMER

JAK SE RODILA NAŠE SAMOSTATNOST

V pondělí 28. října 1918 se Praha probouzela do pěkného a slunného. I když již trochu studeného dne. O tom, že se chystá něco mimořádného, však snad až na několik činitelů Národního výboru nikdo nevěděl. To spíše ve Vídni... Tam bylo již včera jasné, že se po nepodařeném útoku na Plávě rozpadla celá italská fronta a pokusy poslat české a jihoslovenské poslane, aby vojáky udrželi v zákupch alespoň do uzavření příměří, se již večer 27. října ukázaly zbytečné.

Odpoledne se také poslední c. k. vláda v Čele se starým liberálním profesorem Heinrichem Lammaschem rozhodla přijmout všechny podmínky příměří tak, jak je kladla ústy prezidenta USA W. Wilsona. Dohoda, včetně pověstné věty, že "... prezident není s to, aby pouhou autonomií usnul za podklad míru". Rozumělo se Českoslováků a Jihoslovánů.

Tady již věděli, že je konec, nebo to alespoň tušili. Bylo by určitě zájímavé vědět, na co myslel poslední c. k. ministr věcí zahraničních hrabě Julius Andrássy, když z pověření vlády poslal americkému státnímu tajemníkovi Robertu Lansingovi nótu, že vešla do historie pod jeho jménem. Ta však vyjadřovala pouze stanovisko Lammaschovy vlády.

Kdo vlastně v Praze tušil, že to bude právě 28. říjen, kdy v Čechách "... čas opomá tržme" a skončí téměř tisíciletá vláda Habsburků? Vždyt pouze před třemi dny odjela reprezentativní delegace Národního výboru v Čele s Karlem Kramářem k jednání s představiteli prozatímní vlády v zahraničí dr. E. Beněšem do Ženevy a do jejího návratu, se kterým se počítalo až v prvních listopadových dnech, se nemělo nic stát.

Nejistota a váhání

Ráno 28. října po 6. hodině zazvonil v bytě jednoho z nejvlivnějších členů Národního výboru dr. Aloise Rašina telefon. Volal starosta České obce sokolské dr. Josef Scheiner: "Všechno je připraveno?" zeptal se s narážkou na včerejší rozhovory s Vídni. "Za noc nic, ale určitě k tomu dnes dojde," odpověděl trochu unaveně Rašín a dodal: "Sajdeme se za chvíli s ostatními u Švehla na Havlíčkově náměstí."

Prakticky ve stejnou dobu přijel k nově postavené secesní budově pražského nádraží Františka Josefa kočár s výrazným c. k. emblémem. Vystoupil z něho pražský místodržitel hrabě Max von Coudenhove a na 1. nástupišti sedl do vyhrazeného kupé vídeňského rychlíku, který se za několik málo minut rozjel. Místodržitel se jel představit novému c. k. ministerskému předsedovi prof. Lammaschovi. Určitě netušil, že večer v Praze přestane Rakousko-Uhersko existovat.

Vídeňský rychlík nedorazil ani do Tábora, když se v pracovně předsedy výkonného výboru agrární strany Antonína Švehla, který byl v době nepřítomnosti K. Kramáře pověřen předsednictvím Národního výboru, sešli pozvaní pánové. Spolu s A. Rašínem zasadili ke stolu člen vedení československé sociální demokracie František Soukup a "druhý muž v české straně socialistické" jak se jen nedávně volalo nazývat národní socialisté, Jiří Stříbrný.

Domluva nebyla dlouhá. Rakousko bude kapitulovat co nevidět. Je třeba ale čekat na úřední zprávu. Potom převezme Národní výbor moc do svých rukou a vyhlásí samostat-

ný československý stát. Zatím jen Švehla a Soukup převezmou do správy Národního výboru Obilní úřed, Rašín půjde na schůzku s doktorem Scheinerem do nedaleké redakce Národních listů a Jiří Stříbrný zajde do úřadoven Národního výboru v Obecním domě, kde připraví všechno potřebné pro zajištění železnic, pošt a dopravy. Tedy příprava národní revoluce, ale tak trochu s úředním povolením...

Zpráva jako bomba

Je krátce po deváté hodině ráno a v Praze je stále klid. Do pražských deníků však přichází zatím nepotvrzená zpráva o Andrássyho nótě. Kolem půl desáté se začaly na Václavském náměstí shlukovat první hloučky vzrušených a živě diskutujících lidí. Na vývěsních tabulích před redakcemi Českého slova a Národní politiky, kde obvykle visely zprávy se sdělením armádního vrchního velení, mohli všichni číst jediné velké červeně napsané slovo PŘÍMĚŘÍ. Na ně čekali a o něm snili dlouhé čtyři válečné roky. Konečně je tady. Ale co bude s Rakouskem?

Tuto otázku si vlastně nikdo ani nepoložil. Zdálo se být zcela jasné. To je konec Rakousko-Uherska. Jsme svobodni. Těžko říci, kdo to vlastně na Václavském náměstí či někde ve vedlejší ulici vykřikl první. Najednou toho bylo píné náměstí a nikdo nepochyboval, že právě to je ta pravá, historická chvíle.

Mužové 28. října, jak se později budou nazývat, vlastně zatím o celé věci moc nevěděli. Několik minut po půl desáté oslovil Antonín Švehla v reprezentační pracovně vedoucího úředníka pražského Obilního úřadu okresního hejtmána Schwarze svolané přednosty jednotlivých oddělení: "Pánové, na základě manifestu jeho Veličenstva se vytváří československý stát a jeho jménem přebíráme dnes správu Obilního úřadu. Je třeba," a tady se trochu nadechl, "abyhste nám jako jeho představitelům složili slib věrnosti."

Rozhostilo se ticho, chvíle nerozhodnosti i váhání. Pak ale jako první slibuje vysoký, hubený Schwarze a po něm další. Trochu pikantní na celé záležitosti ale bylo, že vlastně ani jedna strana si dost dobře neuvědomovala celý dosah svého jednání. Švehla a Soukup o Andrássyho nótě ještě nevěděli a přítomní c. k. úředníci jednali prostě podle výnosu císaře Karla o federaci a vůbec neměli na mysli porušení státní suverenity a celistvosti monarchie.

Rychlý spád událostí

Venku na Václavském náměstí však již bylo všechno jinak. Od úst k ústům šla zatím neověřená zpráva: "S Rakouskem je konec, prosím se mít. Jsme svobodni." Z okna zavíraly první červenobílé vlajky, někdo začal zdobit fábory v národ-

ních barvách slovanskou lípu před hotelem Zlatá husa. Nahoře na Václavském náměstí rozjásaní lidé za stavili vůz pouliční dráhy a téměř současně z několika míst zaznělo "Kde domov můj..." V několika málo minutách zpívá celý rychle rostoucí dav "... voda hučí po lučinách... a to je ta krásná země, země česká, domov můj." Lidé stojí nehnutě, muži sundávají klobouky a nikdo se nestydí za slzy radosti.

Události nyní nabraly rychlý spád. Ještě před půl jedenáctou se sešlo v Obecním domě řádující předsednictvo Národního výboru. Švehla, Rašín, Stříbrný, Soukup a také v sokolském kroji Josef Scheiner. Všichni již věděli, co se venku děje. Tady nejde ani zdaleka jen o Andrássyho nótu či příměří, tady se do pohybu dostal celý národ a je třeba udělat rozhodný krok. Právě teď nebo se jím celá situace vymkne z rukou.

Těžko i dnes, po 70 letech, spravedlivě rozhodnout, kdo to řekl vlastně první. Mysleli na to určitě všichni: "S Rakouskem je konec. Musíme vyhlásit samostatný československý stát. Kdy začneme?"

"Pojďme na místodržitelství," ukončil krátkou debatu trochu netrpělivě A. Rašín a sám první vykročil ze dveří. Byla to určitě zvláštní cesta vzrušenou Prahou. První hloučky lidí na Příkopech, Národní divadlo, Újezd a potom ztichlá Malá Strana.

V paláci c. k. místodržitelství v sousedství chrámu sv. Mikuláše bylo čtyřem představitelům Národního výboru oznámeno, že hrabě Coudenhove odejel do Vídně a přijmout je může jen viceprezident Jan Kosina. Druhý nejvyšší správní úředník v Čechách byl jejich příchodem nanejšť překvapen. Ne, dnešní noviny ještě nečetl a o tom, co se děje na Václavském náměstí, nic neví.

"Přišli jsme vám oznámit," ujal se slova sebevědomý A. Švehla, "že Národní výbor jako vykonavatel vůle lidí se uchopil vlády a nově vzniklé československé státi. Převzali jsme správu Obilního úřadu a sem jsme přišli v zájmu udržení klidu a pořádku."

V místnosti nastalo ticho. Kosina a ostatní c. k. úředníci hleděli na nenadálé návštěvníky s úžasem. Po chvíli se ale domluvili. Národní výbor zaručí v Praze klid a pořádek, úředníci složí slib věrnosti novému státu, všechny zákony zůstanou v platnosti a samozřejmě místodržitelství dá zprávu do Vídně. Toho se ale zástupci Národního výboru vlastně již ani nebáli...

O pár minut později navštívili představitelé Národního výboru nejvyššího zemského maršálka hraběte Schönborna a o poznání rezolutněji mu nařídili připravit místnosti pro zasedání Národního shromáždění v budově zemského sněmu.

Revoluce s muzikou

Bylo krátce po dvanácté hodině, když čtyři představitelé Národního výboru opět nasadili do oblédané autodrožky a stále vzrušenějšími pražskými ulicemi odjeli k Obecnímu domu a pak na Václavské náměstí. To se k nim již připojil dr. Vavro Šrobár, který po půl jedenácté přijel do Prahy z internace v uherském Cegiědu.

U majestátní sochy knížete Václa-

Na mostě u Rudolfiny zastavují lidé vojenskou hudbu z maďarské ho pěšího pluku.

Po státních projevech, a mluvší se ještě na rohu Vodičkovy ulice a potom dle na Městku, se tisíce hlavy, neuspořádané, a přece jednotný dav dávají na cestu směrem k Vltavě, po Ferdinandově třídě k Národnímu divadlu, z balkónu zní opět projevy, slavnostní přisahy, básně a opět... Kde domov můj.

To je ta pravá příležitost. Nyní mluví i ostatní. S nadšením, přesvědčením, ale i potřebou "... udržet revoluci v bezpečných kolech národní revoluce". Alois Rašín: "Jsme svobodni... My ukatujeme to, o čem naši dědové emili jen snít... Zlomili jsme okovy, a ních nás mučili věrolomni Habsburkové..."

va pod muzeem vřz zastavil a mužové 28. října jsou v okamžiku obklopeni tisíciletým zástupem K němu mluví, vlastně hřimí v kněžském kolárku agrární poslanec a budoucí první československý ministr zemědělství a lesnictví: "Máme samostatný stát. Konečně jsme se dočkali. S Rakouskem je konec."

lóny Smetanovy. „Proč bychom se netěšili“ jako by lidem srovnaly krok.

Radost, nadšení, slzy a pocitý štěstí. To byl 28. říjen 1918. Nenápadně, o to ale promyšleněji však se utvářel třídní charakter nového státu. Ještě večer 28. října se sešel Národní výbor a jednomyslně schválil první zákon nového státu: „Samostatný stát československý vstoupil v život... veškeré dosavadní zákony zamaké a říšské zůstávají v platnosti... všechny stády... prosazim jednati podle dosavadních platných zákonů a nálezů.“

„A JDE TO V TISKU I BEZ „VĚSTY“...“

Das altehrwürdige Prag bereitet sich auf die Festtage vor. In den Geschäftsauslagen wird der Kundschaft „Frohe Weihnacht“ gewünscht und zum Einkauf animiert. Im Unterschied zu manch anderem realsozialistisch verfaßten Land in Osteuropa wirken solche Anregungen in der Geburtsstadt des Dichters Franz Kafkas nicht unbedingt kafkaesk. Mit osteuropäischen Augen betrachtet ist zumindest die tschechoslowakische Hauptstadt noch immer ein „sozialistisches Einkaufseldorado“, wo man mit den notwendigen Kronen in der Tasche sich viele, anderswo surrealistisch anmutende Konsumwünsche durchaus erfüllen kann.

Vordergründig — aber eben nur vordergründig — erscheint die wirtschaftliche Situation vor dem Jahreswechsel wie eh und je. Denn so gut versorgt die Geschäfte rund um den Wenzelsplatz aussehen, der tschechoslowakische Binnenmarkt insgesamt ist beträchtlich aus dem Gleichgewicht geraten. Die Szene hält hierzu schon die aktuellen Witze bereit. „Was ist sozialistische Senilität? Wenn einer mit leerer Einkaufstasche vor dem Geschäft steht und sich nicht erinnern kann, ob er schon eingekauft hat oder es erst noch tun will.“ Der Schreiber dieser Zeilen — neuerdings im Zuge der um sich greifenden Perestrojka und Glasnost auch in der CSSR als ständiger Berichterstatter offiziell akkreditiert — machte eine vor Monaten noch undenkbare Erfahrung. „Alle schon verkauft“, lautete jeden Morgen der Refrain der Verkäuferin beim Bemühen, die Parteizeitung „Rude Pravo“ zu kaufen.

Läge das allein daran, daß die Menschen im Zeichen von mehr Glasnost (Offenheit) lesefreudiger geworden sind, Verleger und Journalisten könnten zufrieden sein. Die Zeitungsebbe hat aber auch ihre Ursachen im Papiermangel sowie in den ineffizienten, veralteten Druckereien.

Ganz andere Sorgen haben die Frauen im Lande. Der Mangel an Damenbinden hat unlängst in der Nähe des Denkmals des Nationalheiligen Wenzel zu einer nicht alltäglichen Protestdemonstration geführt. Auf einem Transparent artikulierten einige Frauen ihren „hygienischen Unmut“. Eine an die politische Führung gerichtete Petition wurde verlesen. Auch Männer halfen mit, Unterschriften zu sammeln. Bald darauf verlautete in den Medien, ein zuständiger Unternehmensdirektor habe eine Parteistrafe erhalten. Das „Damenbindenthema“ blieb aber auf der politisch-medialen Tagesordnung, da der Vorschlag einer satirischen Zeitschrift offenbar nicht allgemeine Akzeptanz fand, das Problem individuell durch Schwangerschaft zu lösen.

„Auf dem Konsumgütermarkt wurden die Probleme zahlenmäßig nicht kleiner; im Gegenteil, es kamen neue hinzu“, umschrieb jüngst der für Ideologiefragen zuständige Sekretär des Zentralkomitees der KPC, Jan Fojtík, die allgemeine Wirt-

„Hygienischer Unmut“ im sozialistischen Einkaufsparadies

Versorgungsmängel in der Tschechoslowakei

schaftslage. Auch Parteichef Milos Jakes räumte unmißverständlich ein: „Die Mängel auf dem Binnenmarkt beeinflussen negativ die Einstellung der Menschen zur Umgestaltung und Demokratisierung der Gesellschaft...“

Solche in diesem Ausmaß in der CSSR bislang kaum gekannte Versorgungsmängel drohen immer mehr, eine politische Qualität anzunehmen. Kein Wunder, daß der im Oktober erfolgte Rücktritt des langjährigen tschechoslowakischen Regierungschefs, Lubomir Strougal, in einen direkten Zusammenhang damit gebracht wird. Der Vorgang ist insofern etwas undurchschaubar, als Strougal nach fast zwanzigjähriger Amtsdauer noch im April dieses Jahres mit der Neubildung einer Regierung beauftragt worden war, obwohl ihm schon damals Amtsmüdigkeit und schlechter Gesundheitszustand nachgesagt wurden. Sein dann mit halbjähriger Verspätung erfolgter, mit Gesundheitsrücksichten motivierter Rückmen erschwerend hinzu: die ausufernden privaten Einkäufe von „Touristen“ aus den sozialistischen Bruderländern.

Neben den schon traditionellen Einkaufstouristen aus Polen und der DDR sind in jüngster Zeit noch kaufkräftige Scharen von Ungarn und Sowjetmenschen aufgetaucht. Letztere waren offiziell mit beträchtlichen Geldmengen ausgestattet. Anders als Polen kauften sie weniger Lebensmittel, Textilien und Schuhe, sondern technische Erzeugnisse bis hin zu gebrauchten Personenkraftwagen. In welchem Umfang die Einkäufe der Ausländer in der CSSR dazu beigetragen haben, den Verbrauchermarkt aus dem Gleichgewicht zu bringen, darüber gehen die Meinungen dies- und jenseits der Grenzen ziemlich auseinander.

Eine der „Sofortmaßnahmen“, die die Regierung Adamec setzte und die nicht unbedingt etwas mit „Reformpolitik“ zu tun hat, war die Verhängung eines radikalen Ausfuhrverbots sowie drastischer Zollsätze für beinahe alle im Lande hergestellten Erzeugnisse. Die fast über Nacht verfügte Anordnung ließ an den streng kontrollierten Grenzen ein Verkehrschaos ausbrechen. In Prag versichert zwar Regierungssprecher Miroslav Pavel, die CSSR wolle keinen „Zollkrieg“ mit den „Bruderstaaten“, faktisch aber ist er im Gang.

Eine namhafte polnische Wochenzeitung befand in diesem Zusammenhang, die von der CSSR geübte „Verteidigung des Marktes“ erinnere durch gewisse nationale und ideologische Parallelen an die vor mehr als 300 Jahren erfolgte polnische Verteidigung des katholischen Klosters von Tschienstochau gegen die protestantischen Schweden. Sicher wird in der Tschechoslowakei daraus keine religiös-patriotische Legende werden. Immerhin konnte die neue Regierung damit bei einem Großteil der Bevölkerung, die nicht allein um ihre Weihnachtseinkäufe bangt, politische Pluspunkte sammeln.

tritt löste um so mehr Mutmaßungen aus, weil Strougal in der ihre ideologische Legitimität aus der Niederschlagung der Prager Reformpolitik von 1968 ableitenden Führung zuletzt als der profilierteste Befürworter einer Reformpolitik galt.

Kein Wunder, daß die Ablösung Strougals durch Ladislav Adamec, der 18 Jahre lang das Amt eines stellvertretenden Mi-

nisterpräsidenten der tschechischen Landesregierung ausgeübt hatte, im In- und Ausland die Frage nach dem Fortgang der in der CSSR nur zögernd in Gang gekommenen Perestroikapolitik neu belebt hat. In regimekritischen Kreisen Prags wurde der Wechsel, der von zahlreichen Personalveränderungen im Parteipräsidium (Politbüro, in das vier neue Mitglieder kamen) und Kabinett, in das fünf neue Ressortminister einzogen, pauschal negativ bewertet. Die am 8. November von Adamec abgegebene Regierungserklärung enthielt aber in Hinblick auf die angesagte Reformpolitik keine solche Bestätigung. Adamec verkündete vielmehr, die Perestroika würde um ein Jahr vorverlegt und bereits am 1. Januar 1990 anlaufen. Der Übergang zu einer effektiveren Wirtschaftsweise sei, so der Ministerpräsident, allein durch Sachzwänge wie „die hochgradige Erschöpfung der materiellen und finanziellen Ressourcen“ unabweichlich.

Auch in der CSSR scheinen die Zeiten des ideologisch eingefärbten rosaroten Optimismus vorbei. Es werde mindestens zwei bis drei Jahre dauern, hieß es in der Regierungserklärung, bis wieder ein annäherndes Gleichgewicht zwischen Angebot und Nachfrage hergestellt sein werde. Inoffiziell hört man, daß es schon im Vorjahr auf dem tschechoslowakischen Konsumgütermarkt ein Zulieferungsmanko in Höhe von rund 17 Milliarden Kronen (nach amtlichem Kurs etwa 3,4 Milliarden Mark) gegeben haben soll. Zu den eigenen Produktionsschwächen kam ein von außen einwirkendes Phäno-

Prohlášení Ě. Ševardnadze

TOKIO: V Tokiu všera začalo jednání člena politického byra OV KSSS a ministra zahraničí SSSR Ě. Ševardnadze s japonským ministrem zahraničí S. Unoem v aktuálních mezinárodních otázkách a sovětsko-japonských vztazích. Ě. Ševardnadze všera také navštívil Císařský palác a připojil svůj podpis pod sáplav přející brzké uzdravení japonskému císaři Hirohito. Cílem SSSR jsou plnokrevné, dobré vztahy s japonskem. Problém byl všera na recepci v Tokiu Ě. Ševardnadze. Řekl, že od jeho první návštěvy v Japonsku v roce 1986 neuplynulo sice mnoho času, ale výrazně se změnila mezinárodní situace. Byla to doba obrátu k uzdravení situace, který je vyjádřením nedůvěry k šliti o vzájemné pochopení, od konfrontace k dialogu, od odzbrojení ke skutečnému odzbrojování. Pokud jde o vztahy SSSR a Japonskem, řekl sovětský ministr, že pochopitelně neise přehlišet rozdíl mezi oběma státy, ani složité problémy převzaté z minulosti. „Hledáme však prostředky, jak to překonat. Nebudeme dramatizovat situaci. Vidíme totiž možnost, jak rozvíjet naše vztahy nikoli po nenatěle stoupající a klesající křivce, ale trvale vzestupně. Ve vzájemné spolupráci bychom mohli nemělo učinit pro uzdravení situace v Asii a Tichomoří.“ řekl sovětský státník a upozornil na koncepti Sovětského svazu vyloženou ve vladivostockém a kresnojarském projevu nejvyššího sovětského představitele M. Gorbačova. Sovětský ministr pokázal na rostoucí počet návštěv mezi oběma zeměmi i mezi jejich občany, na prohlubující se hospodářskou spolupráci. Konstatoval však, že tato situace stále neodpovídá možnostem. Jde totiž o to využít podmínek pro jejich rozvoj.

NÁ VEDOMI..

SÁZKA ROKU. Za sázku roku byla označena v Londýně sázka Brita Iana Moo-Yunga, že vyhraje příští rok tenisový Wimbledon. Řekl, že už je načase, aby tento turnaj zase vyhrál někdo z Británie. Naposledy to byl Fred Perry v roce 1936. Moo-Yung, jehož matka byla z Jamajky a otec z Číny, nosí brýle a tenis zatím nehraje. Nyní však už vážně začal. Sázku na něj si můžete podat v poměru 1:50 000.

jak prodávat favority. Vedoucí oddělení všeobecného a občanského soudního dozoru na Generální prokuratuře ČR v Praze JUDr. F. ČERVINKA nám oznámil, že prodejny se musí hlavně řídit Občanským zákoníkem, Zákonem o vnitřním obchodě a prodejním řádem vlastní organizací. S nějakou „samosprávou“ nemusí žádný zákazník jednat a nelze se jí ani podřizovat. Pracovníci prodejen by ji neměli ani připustit.

Favority už prodávala kromě prodejen AZNP také Mototechna. Co nevidět by je měla dodávat do všech svých padesáti sedmi prodejen v ČSSR.

„Rozhodně nějakou „samosprávu“ zákazníkům nepřipustíme.“ říká vedoucí odboru dodavatelско-odběratelských vztahů podniku Ing. J. PŮHONÝ. „U nás máme zjištěno, že často si vytvářejí a prodej organizují takoví lidé, kteří na ní chtějí co nejvíce vydělat. Např. jeden organizátor z Prahy-Jarova se na jedinou objevil se sešitem v ruce v Opatově a tam začal poznamenávat zájemce o japonské licenční vozy Opel. A to ještě nevíme, kdy je dostaneme. Přitom jejich cena bude nejméně 150 až 200 000 Kčs. Samozřejmě, že jsme jeho nabídku odmítli. Těch aut s názvem Daewoo Kacer by mělo být na trhu asi tři tisíce. Dále letos máme mít, aby byl spolek celkový plán dovozu 12 000 kusů autů, ještě 7 000 těchto vozů a jednáme o dalších tisícovku navíc. Zatím jsme s pořádkem bez vinkulace na laďy. Do 30. září se nám už přihlásilo 124 000 zájemců, z toho 49 500 na samary. A proč tolik...? Protože mnohde je jich z jedné rodiny přihlášeno čtyři až pět. Mnozí i z důvodů spekulace. Ale nakonec jednání se budeme snažit zabránit.“

— A co by nyní prospělo prodeji favoritů?

„Především urychlit výrobu, dodat na trh všechny vozy, které slibujeme, což je bezmála 40 000 aut. Všechny prodejny AZNP i Mototechny v celé ČSSR by měly denně prodávat stejný počet vozů. Přirozeně bez pořádku zákazníkům.“

— Ti však mohou mít obavy, aby při tom nedocházelo v prodejnách Mototechny k podplácení pracovníků... Jak tomu zabráníte?

„Důslednou kontrolou. Vedoucí prodejen jsou informováni o tom, že za takové případné přestupky budou odvoláni.“

Ještě jsme se spojili s odborem obchodní a cenové politiky na ministerstvu obchodu a cestovního ruchu ČR v Praze, který vede Ing. J. VACHEK. A co jsme se dověděli...? Že se nyní zvažují další formy prodeje favoritů a v nejbližších dnech budou oznámeny veřejnosti.

BORDEL O HERBY SOCIALISTICKÉHO BORDELU...

Westzeitungen in Moskau

MOSKAU, 27. Dezember (AP). In der UdSSR werden nach einer Meldung der sowjetischen Nachrichtenagentur TASS ab 1. Januar an ausgewählten Kiosken einiger Städte westliche Zeitungen und Zeitschriften wie „The Times“, „The Guardian“, die „Financial Times“, die „International Herald Tribune“ und die „New York Times“ verkauft.

Ve věku sedmdesáti osmi let zemřel v Praze filmový historik, organizátor herce JUDr. Miroslav Svoboda. Před kamerou debutoval ve Vančurově

„LADY DO RAYCHU. POŘADY BYL „TUBERAK“ A TAKY TAKOVÉ POSTAVY HRAL.

Wachstumsaussichten 1989

Pamětní deska národnímu umělci Janu Smrkovi (1898–1982) byla odhalena v areálu Domu slovenské kultury v Praze.

Program OH rozšířen

VIDEN (z): Za účasti zástupců 160 zemí, mezi nimi i ČSSR, kterou zastupují předseda ÚV ČSTV J. Poledník a tajemník ČSOV inž. P. Pomerný, začalo v úterý ve Vídni VI. Valné shromáždění Asociace národních olympijských výborů (ANOV).

Po plenárním zasedání se sejdou vedoucí činitelé ANOV s MOV, aby projednali řadu sporných záležitostí kolem profesionalizace. V televizním vystoupení řekl J. A. Samaranch, že je nezbytné vyloučit vzpírání z olympijského pořadu pro používání drog, které je v tomto sportu údajně nejvíce rozšířeno. Jedinou cestou, jak problém doplnit vyřešit, je kontrolní program v přípravném období sportovců. Výkonový výbor MOV rozhodl o podstatném rozšíření programu letních i zimních OH. V Albertville budou poprvé bojovat o medaile rychlobruslaři na krátké dráze (po dvou disciplínách pro muže i ženy), z akrobatického lyžování byla vyřazena disciplína „jízda na boulicích“ pro muže i ženy a něžná pohyblivost se představí také v biatlonu. Zatím nebyla projednávána.

Kandidatura na uspořádání letních OH 1996 oznámily Atény, Atlanta, Bělehrad, Manchester, Melbourne a Toronto. Rozhodnutí padne na zasedání MOV v roce 1990 v Tokiu. O ZOH 1992 se zatím uchází pouze Nagaja.

Český bellem do Řeka

(Přek): Městské muzeum v Třebouchovicích pod Ořechem, které má po Národním muzeu v Praze nejpočetnější sbírku lidských bellemů, vyhovělo letos pátému mnohaletému, gaudi a jiných kulturních institucí v ČR a započalo k vánočnímu výstavě z svých sbírek vánoční bellem. Na nejdelší cestě se vydal velký ostercký bellem, který muzeum zapůjčilo na výstavu do Atén. Slavný trebochovický bellem však zůstává i letos doma, kde bude přístupný již od soboty 17. prosince, kromě pondělí, 24. a 31. prosince.

Heilig, heilig, heilig

ROM, 26. Dezember (dpa). Papst Johannes Paul II. hat 1988 seinen eigenen Rekord geschlagen: Er sprach 147 Kirchenmänner und -frauen heilig oder selig. Bisher war 1984 das Jahr, in dem die meisten Personen in die Gemeinschaft der Heiligen und Seligen aufgenommen wurden: 115. Die hohe Zahl der Neuzugänge ist in diesem Jahr nach einer am Samstag veröffentlichten Statistik der italienischen Nachrichtenagentur ANSA darauf zurückzuführen, daß allein 117 vietnamesische Märtyrer aus dem 18. und 19. Jahrhundert vom Papst kanonisiert wurden.

UdSSR bleibt bei Todesstrafe

MOSKAU, 27. Dezember (dpa). Die Todesstrafe ist auch im Neuentwurf der sowjetischen Strafgesetzbuch enthalten. Dies berichtete am Dienstag die amtliche sowjetische Nachrichtenagentur TASS unter Berufung auf den Stellvertretenden Vorsitzenden des Obersten Gerichts der UdSSR, Alexander Filatow. Demnach ist die Anwendung der Todesstrafe bei vorsätzlichem Mord, bei Vergewaltigung von Minderjährigen und einigen „besonders gefährlichen Verbrechen gegen den Staat“ vorgesehen. Die Todesstrafe darf nicht gegen Minderjährige sowie gegen Frauen und Männer über 60 Jahre verhängt werden.

Aufgespießt

„Sowohl Jesus Christus als auch die abgestürzten Flugzeuge in Lockerbie, Ramstein und Remscheid kamen vom Himmel.“

Der württembergische Landesbischof Theo Sorg in seiner Weihnachtspredigt.

BÝVAL ZA PROTOKTORATU NA PRACOVNÍ V HYBERNICKÉ UL. A

ROMANAL
KIDEN, AŽY @

snímku Před maturitou a vytvořil poté na 80 filmových postav. Věnoval se především práci s archivním filmem — stal se čestným členem předsednictva

Kdo vlastně zřídil a pověřil samosprávu «zákazníků»?

ZMATKY KOLEM FAVORITA

„VÍTE o tom, jak se dnes prodává nový vůz Favorit v Mladé Boleslavi, v Praze a v dalších značkových prodejnách AZNP? To je nedůstojný prodej! Kdy se tímto problémem bude zabývat vláda...?“ Takové a podobné dotazy si dnes kladou ti, kteří se o koupi vozu zajímají, ale nejen oni. Víme, že je pokládají i poslanci na jednání výborů zastupitelských sborů.

Čekatelé ovládli autosalón

Před autosalómem AZNP v Mladé Boleslavi bylo velmi rušno, shluk lidí, kteří mezi sebou živě diskutovali. Nikoho jsme si nevšimli a šli rovnou k prodejnímu pultu v prvním patře, kde nás přivítala M. JELINKOVÁ: „Pokud chcete favorita, musíte jít na ulici do šestitrojkvy, kde členové samosprávy zákazníkům vedou záznamy. Bez jejich evidencí auto nedostanete...!“

V hale salónu bylo plno mužů a žen, kteří posedávali nebo podřimovali v křeslech. Jakmile ovšem někoho „cizího“ zahlédli u pultu, zbystřili pozornost a okamžitě se k němu přiblížili, aby jim neudílo ani slovíčko z toho, co říká prodávačka.

Když jsme se ohradili, že se žádnou „samosprávou“ jednat nebudeme, jak se nás čekající přesvědčovali o jejich systému prodeje a správnosti takto zavedeného pořádku na favorita v salónu AZNP, ale i v podobných prodejnách tohoto podniku.

Zastupující vedoucí salónu J. SOUS-TRUŽNÍK se nám pak omlouval, že za nic nemůže a veškeré informace o prodeji vozů ve značkových prodejnách sdělí ředitel všech oprav AZNP v ČSSR ing. K. ORTGYKR v nedalekých Kosmonosích.

Venku se zatím další zájemci hlásili „samosprávě“ do pořádku na favorita. Nám nabízel číslo 2470... Auto k dostání asi tak zjara příštího roku.

Vedení prodejen AZNP se brání

Ředitel ORTGYKR je stále v jednom kole, ale přesto si našel čas k rozhovoru.

— Prý berete „samosprávu“ zákazníků jako partnery. Říkáte se její organizací, pokyny, pořádkem. Proč?

„A bylo by řešení, kdybychom ji ignorovali...?“

— A co když vznikne další skupina lidí, která začne organizovat prodej favoritů, jiné pořadí, co pak budete dělat?

„Já neznám jiné řešení... Tady prodáváme favority volně, což znamená, že denně jich uvolníme určitý počet pro zákazníky, jak přijdou...“

— Chcete říci, jak je nadřídí „samospráva“...

„Ano.“

— Do 10. října prý jste, jak tvrdí „samospráva“, prodali v Mladé Boleslavi 383 favoritů...

„To je omyl! Bylo jich prodáno 891, z toho do tržních fondů (individuálních zákazníků) 781. S prodejem jsme začali 1. září a v celé síti ve značkových prodejnách AZNP v ČSSR jsme za celý měsíc zájemcům dodali 2421 vozů, z toho do tržních fondů 2258.“

— Takže údaje „samosprávy“ nejsou pravdivé...

„Pochopitelně!“

— Kolik ani denně prodáváte?

„V Mladé Boleslavi to bylo 10. října patnáct vozů, 7. stejné tolik, 6. dvacet tři, 5. jedenáct, 4. však čtyřicet osm.“

— A prodejny AZNP v Praze?

„V pátek 7. října v Hostivaři osm, v Záběhovicích pět. Podobně je tomu i v jiných našich prodejnách v ČSSR. Favority prodáváme na osmi místech — v Mladé Boleslavi, v Hostivaři, v Záběhovicích, v Gottwaldově, ve Vrchlabí, v Mariánských Lázních, v Bratislavě a v Ružomberku.“

— A všude se zákazník musí hlásit u „samosprávy“...

„Netvrdím, že s ní musí jednat. Každý den ráno zveřejníme počet vozů, který se bude toho dne prodávat...“

— Takže kdokoli by mohl ráno přijít za vaším pracovníkem a žádat favorita?

„Jistě, pokud se mu ale podaří předběhnout ty zákazníky, kteří čekají ve frontě...“

— Ale např. v Mladé Boleslavi nebo v Praze žádná fronta není. Tam se musí pouze každý zákazník hlásit u „samosprávy“ a přistoupit na její podmínky: třeba dvakrát denně i častěji se u ní hlásit, držet službu, nejméně týden nebo i tři — pokud si přeje určitou barvu — před získáním vozidla být stále po ruce u prodejny atd. To je nedůstojný prodej a zehrají na něj i někteří čekatelé, kteří jsou v evidenci „samosprávy“. Žádné řešení opravy není? Generální prokuratura ČSR má na to jiný názor...

„Tak by jej měla říci.“

Ještě ke kvalitě

— Jaká je kvalita favoritů? Je na nich hodně závad?

„Ne. Ve srovnání s posledním náhlem vozů Š 105 a Š 120 v roce 1977 méně.“

— Lidé tvrdí, že vozy mají hodně poruch. Co tomu říkáte?

„Že přehánějí, nadsazují, vymýšlejí si, zbytečně vůz pomlouvají. Nedá se říci, že by některá závada byla masovějšího rázu. Nedostatků jsou většinou projevem nezpracovanosti lidí v montážních operacích.“

— Jsou prý závady na převodovce, v diferenciálu...

„Převodovka je dnes nejméně poruchovou skupinou na voze.“

— A co třeba ložiska kol, brzdový systém. To vše je v pořádku?

„Ano. Měli jsme jen několik případů, kdy nebyla správně nastavena vůle ložisek kol, neboť nebylo v pořádku promazání kol. Ale tohle jsou všechno věci a závady, které jsme v rámci garančních oprav zvládli a vozidla jsou v provozu.“

— Garanční opravy dily mají?

„Ano.“

— A jaké jsou náklady na garanční opravu vozu?

„Na Favorita 1300 korun. Na Š 120 to je 1650 Kčs. Taky se stává, že přijde zákazník na opravu a nemá ani jednu závadu, jen jen seřízení zámků dveří nebo poukazuje na to, že se mu špatně navijí samonavíjecí pás... Ale tyhle maličkosti se vyskytují i u vozů, které se vyrábějí jinde ve světě.“

— Kolik favoritů byste si přál prodávat denně?

„Devadesát až sto, což odpovídá kapacitě našich značkových prodejen AZNP. A nám je jedno, které vozy prodáváme, neboť všechny jdou v tuzemsku na odbyti.“

— A kolik se jich denně vyrábí?

„To vám poví vedení podniku...“

Co potřebuje výroba?

V budově státního podniku AZNP se denně ve všední den v 17 hodin koná pravidelná operativní porada, kterou vede generální ředitel ing. P. DĚDEK. Někdy se jedná až do 20 hodin nebo i do půlnoci. Samozřejmě o výrobě škodovek včetně favoritů.

V době naší návštěvy již usedali za pracovní stůl generální ředitel i obchodní náměstek ing. J. HORÁK. Přesto nám odpověděli na to, co jsme chtěli vědět: „Favoritů vyrábíme denně tolik, na kolik máme díly. Montáž je závislá na dodávkách od dodavatelů. Hlavně potřebujeme zadní nápravy a konzoly řazení z BAZ v Bratislavě. Takže teď vyrábíme denně 150 nebo i více vozů.“

A nedůstojný prodej v našich prodejnách...? Navrhovali jsme pořádek s vinkulací, ale tento náš záměr nebyl v Praze doporučen a schválen. „Samospráva“ však pro nás není partnerem a neměla by být ani pro pracovníky našich prodejen.

Snad to skončí...

Souhlasíme. Před autosalómem v Mladé Boleslavi jsme totiž slyšeli o častkách, které se přenachávaly za pořadí: od šesti do deseti tisíc. Přijel tam však i zákazník, který měl v jedné kapse sto tisíc a ve druhé dvacet tisíc na

úplatek, protože se mu nechtělo podstoupit kalvárii s pořadím „samosprávy“ zákazníků. Na okresní správě SNB jsme se dověděl, že příslušníci před prodejnou zasahovali, když tam bylo plno nocležníků v karavanech, ve spacákách na ulici, v autech. Není tam hygienické zařízení, a tak mnozí znečišťovali okolí.

Okresní prokurátor v Mladé Boleslavi JUDr. V. ŠUM se nám svěřil, že zatím žádnou stížnost na prodej favoritů v městě neobdržel. Ale nyníější způsob by se měl rozhodně řešit.

Po uzavření kempu v Kosmonosích se čekatelé na favorita z celé ČSSR nastěhovali do boleslavského hotelu Větec, kde je však jen 63 lůžek...

Když jsme večer opouštěli Mladou Boleslav, mohli jsme mít už číslo 2518... A v Praze na Spolilově 1180.

Čeho se držet při prodeji

Mezi motoristy se diskutuje o tom,

nou jsem utekl... A to jsem byl skoro mezi prvními! Např. jeden den se prodávalo 15 vozů, ale prodejny jich opustilo přes třicet. Auto se totiž odvádějí i podnikům na bilanční příděl. Takže jakápak kontrola „samosprávy“?

„samosprávu“ najmou. Jiní denně dojíždějí třeba i více než sto kilometrů. Jeden zákazník z Rokovnicka nám řekl: „Věřím, že už to dlouho trvat nebude a tento prodej se změní. Jsem trouba, že jsem do toho šel.“

Na všechny, kteří ve městě nejméně týden musí být, což je obvykle sto čekatelů na nový vůz, se pochopitelně nedostane. Mnozí tedy buď nespí, bloumají celou noc po městě, anebo si ochotně lidí na každodenní hlídání se

Nová etapa ve stycích mezi ČSSR a EHS

V Bruselu podepsána dohoda o obchodu průmyslovými výrobky

BRUSEL: Dohoda o obchodu průmyslovými výrobky mezi Evropským hospodářským společenstvím a ČSSR podepsali včera v Bruselu představitelé obou stran. Za Československo tak učinil ministr zahraničního obchodu ČSSR J. Štěrba, za EHS náměstek ministra zahraničí Řecka T. Pangalos a člen komise ES pověřený zahraničními vztahy a obchodem W. de Clercq.

V projevu před podpisem dohody, která už byla parafována před dvěma měsíci, J. Štěrba zdůraznil, že jde o logické pokračování procesu lepšího vzájemného poznávání, sblížení stanovisek a vytváření ovzduší vzájemné důvěry, ke kterému položila základ společná deklarace o navázání nových vztahů mezi RVHP a EHS z června loňského roku. Ta spolu s rozvíjením konstruktivního politického dialogu vytvořila podmínky nejen k navázání diplomatických styků mezi ČSSR a EHS, ale také k normalizaci obchodní a hospodářské spolupráce. Ministr zahraničního obchodu ocenil, že EHS má při rozvoji spolupráce mezi Východem a Západem zcela mimořádné postavení. Potvrdil, že jde zatím jen o první, i když velice důležitý krok.

Dohoda zatím jen odstraňuje z cesty překážky, které dosud bránily nebo brání normálnímu rozvoji obchodu, řekl čs. ministr. Je však třeba klást si vyšší

a náročnější cíle, tím spíše, že již dávno nazrála doba pro těsnější spolupráci na evropském kontinentě, jejímž výrazem je myšlenka společného evropského domu.

Řecký představitel i zástupce komise Evropských společenství uvedli, že dohoda znamená začátek nové etapy v rozvoji vztahů mezi ČSSR a EHS. Nemá pouze přímý obchodní význam. Ještě důležitější je, že umožní upevnit vztahy mezi obchodníky a podniky obou stran. Nejvyšší představitelé ES na nedávné schůzce rady potvrdili ochotu rozvíjet se svými zeměpisně nejbližšími sousedy, evropskými členy RVHP, ekonomické vztahy a vzájemně výhodnou spolupráci. Všichni jsme si vědomi, že dohoda má vedle obchodního obsahu i politický význam; řadí se do procesu uvolňování napětí mezi Východem a Západem, zdůraznil T. Pangalos.

K 60. výročí založení Čs. ústavu zahraničního

(čtk): Československý ústav zahraniční, který je důležitou formou našeho spojení s krajaňským hnutím, si dnes připomíná 60. výročí svého založení.

Vznikl 20. prosince 1928 jako dobrovolná společenská organizace a vytkl si za cíl zprostředkovávat styk krajanů s vlastí, podporovat výuku mateřského jazyka, propagovat turistiku do Československa, zakládat a udržívat krajaňské knihovny, zasílat krajaňům kulturní materiály a shromažďovat archiváře o jejich životě. Významnou úlohu sehrál i po roce 1945, při reorganizaci návratu více než 200 000 krajanů do osvobozeného Československa.

Všestranně podněcovat národní, kulturní a společenské styky krajanů se starou vlastí považuje ústav za svůj prvotní úkol i v současnosti. Přispívá k tomu nejen výměna kulturních souborů a různých delegací, ale i jazykové kursy, účast krajanů na významných kulturně společenských akcích v naší zemi či prázdninové pobyty jejich dětí v ČSSR. Styky s Čechy a Slováky v zahraničí dokazují, že existuje přirozené pou-

to ke staré vlasti i u příslušníků druhé a dalších generací. Tyto kontakty přispívají nejen k propagování Československa ve světě, ale i k rozvoji mírové spolupráce a porozumění mezi národy.

Ústav dnes udržuje styky s téměř 60 ústředními krajaňskými organizacemi, spolky, soubory, redakcemi a školami ve 14 zemích. Československý ústav zahraniční je připraven ke spolupráci se všemi krajaňmi dobré vůle. Rozvíjí kontakty také s lidmi, kteří opustili naši zemi po roce 1948 a 1968, pokud si svůj pobyt v zahraničí legalizovali a chovají se k Československu přátelsky.

Jednání J. Lenárta v Itálii

Rím: Předposlední den své pracovní návštěvy v Itálii zahájil člen představenstva a tajemník OV KSČ J. Lenárt jednáním s vedoucími činiteli Národního družstevního ligy. Její předseda L. Turci informoval čs. představitel o rozsahu činnosti italských družstev. Při jednání zazněla řada nových podnětů pro rozšíření vzájemné spolupráce. Italská strana se živě zajímala o nové možnosti pro společné podniky a vyšší formy spolupráce s čs. partnery. Čs. delegace předložila některé náměty pro kooperaci v oblasti potravinářských technologií v souvislosti s potřebami zdravé, racionální výživy. Poté se J. Lenárt setkal s předsedkyní Poslanecké sněmovny parlamentu Italské republiky L. Lottiovou. Při výměně názorů na možnosti další spolupráce J. Lenárt zdůraznil, že ČSSR neomezuje svůj zájem jen na země RVHP nebo své nejbližší sousedy, ale snaží se hledat i další partnery na evropském kontinentu. L. Lottiová přijala pozvání k návštěvě Československa a živě se zajímala o návrh vlády ČSSR uspořádat v Praze schůzku čelných představitelů evropských vlád k otázkám ekologické spolupráce.

Budoucí „T.G. H.“ 2

Začíná uvolňování objektů

(čtk): Snížování počtu pracovníků v ústředních orgánech a rušení středního článku řízení (z těchto míst odejde v Praze asi 13 tisíc lidí) v rámci přestavby předpokládá v Praze i uvolňování příslušných budov a jejich navrácení bytovému a sociálnímu účelu. Jak včera informoval novináře náměstek pražského primátora J. Klíma, z českých ústředních orgánů a jimi řízených institucí by se mělo získat pro účely hlavního města asi 16 094 m² plochy. Například využitá bude budova bývalého ministerstva zdravotnictví ČSR na třídě Vilhelma Plecka v Praze 2. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČSR uvolňuje 650 m² pro potřeby Českého vysokého učení technického, ministerstvo vnitra a životního prostředí ČSR prostory v některých částech Prahy 1, 4 a 10. Federální ministerstvo hutnictví, strojírenství a elektrotechniky předává svou budovu na Karlově náměstí v Praze 2 atd.

UdSSR-Spieler verhaftet

Drei sowjetische Eishockeyspieler wurden am Rande des Deutschland-Pokals in Stuttgart in polizeiliches Gewahrsam genommen. Am Mittwoch, dem Ruhetag der Veranstaltung, wurden die Athleten wegen Ladendiebstahls verhaftet. Sie waren nach einem Einkaufsbummel auf der Königsstraße erwischt worden, als sie Waren im Wert von über 650 Mark ohne Be-

2. JEDNOHO ROZHOVU:

o Na curyšské scéně hostuje rovněž řada významných sólistů českých a slovenských scén — i těch, kteří působí téměř výhradně v zahraničí...

„Rád bych zde vzpomněl českou sólistku z berlínské Komické opery Janu Smilkovou, která skvělým způsobem zaskočila v náročném partu Reimannova Leara a prakticky nám zachránila premiéru. Editu Gruberovou, jak víte, žije nyní trvale v Curychu a je našim častým hostem, stejně jako slovenská pěvkyně Lucia Poppová. Našeho Rigolotta si nedovedu představit bez výkonu Gruberové jako Gildy. Nyní bude zpívat i v Donizettiho Cefli regimentu a kvůli ní jsme nasadili do repertoáru Lucii di Lammermoor. Jednu novinku bych vám rád sdělil: jednáme v současné době o hostování kompletního souboru Národního divadla z Prahy v Curychu, a to již v příštím roce. Soubor by uvedl dvě typické inscenace domácích autorů. Takové aktivity pokládám za nesmírně důležité, protože prostřednictvím jazyka a národního pojetí se publikum přiblíží mentalitě toho kterého národa, i když textu opery nerozumí. Dvořák a Janáček přece komponovali své díla v rodném jazyce a jistě by se vyjadřovali jinak, kdyby měli psát třeba na německý nebo anglický text. Hudba má svůj typický výraz a na to nesmíme zapomenout. A naše obecenstvo přímo vyžaduje, aby slyšelo národní díla v původním jazyce. Jsem rád, že k tomuto přání můžeme svým úsilím přispět.“

Vzácné objevy v Efesu

(h): Ve městě Efesu, kde zbožňovaná Artemis měla svou svatyni, prezentovanou jako sedmý div světa, se stále starověká naleziště opět cílem archeologických výzkumů. Pracuje zde několik mezinárodních týmů, především rakouští badatelé. Těm se podařilo nedávno objevit vzácné dílo — mramorovou hlavu císařského kněze. Tato hlava pochází ze sochy, která pravděpodobně stála několik staletí u hlavní silnice do Efesu, někdejší metropole římské provincie Asie. Někdy kolem roku 313 po Kr., když byla Milánským ediktem křesťanům přiznána svoboda vyznání nebo za císaře Theodosia I., který pozval křesťanství na státní náboženství, či dokonce až v roce 435, když byly zakázány všechny pohanské kultury, zničili Efesané všechny dřívější sochy. Jak svědčí nová nálezy, patřila mramorová hlava asi šedesátiletému muži, jehož vlas byl ovínut kněžskou pokrývkou a na čelo mu byla vepsána písmena X a P, což byl znak křesťanství. Dále zde byl vypodoben císař Augustus, jeho žena Livia a dva geníové. Mramorová hlava byla patrně uložena do sarkofágu a podle starého zvyku zakopána pod silnici. Když křesťané v Efesu zničili pohanské chrámy, sochy a jiné symboly, vyznačením kříže na jejich čele je dodatečně přijímali — už po smrti — mezi křesťany. Tento akt se obvykle konal v císařském síle basiliky. A tak nový nálezy v Efesu potvrzují domněnky o posmrtném přijímání pohanských obyvatel Malé Asie do křesťanské církve.

Příběh Dwighta Eisenhowera

(re): Do série příběhů o „chudých chlapcích, kteří se proslavili“ patří i tom nejlepšímu slova smyslu práce Ivana Brože, nazvaná Říkali mu Ike Autor, znalec mezinárodní politiky, kterého naši čtenáři znají ze zasvěcených komentářů na televizní obrazovce, vydal již několik prací z oblasti literatury faktu i dobrodružných příběhů. Svou poslední knihu věnoval generálůvi, vrchnímu veliteli spojeneckých vojsk v Evropě a později pak prezidentovi USA Dwightu Eisenhowerovi a učinil to tak, že zaujme své čtenáře od první do poslední stránky. Shromáždil množství významných faktů i zajímavých detailů, životopisný příběh D. Eisenhowera prolíná s charakteristikou vnitřní i zahraniční politiky USA v příslušných obdobích, a to vše dohromady vypráví živě i napínavě. Pro naše čtenáře bude jistě zajímavá pasáž o dosud málo známém a málo popsaném krátkém pobytu D. Eisenhowera po skončení války v Praze i objektivní zhodnocení působení armády USA v našem západním pohraničí. Knížka „Říkali mu Ike“ není jen příběh zajímavého života, ale i dokument o několika desetiletích vývoje světové a hlavně americké politiky. Vydalo Naše vojsko v edici Fakta a svědectví.

NAJEDNOU... ALE BYLO BY TO ZAJÍMAVĚ LÍST!

Poprvé v historii ankety 6 fotbalistů z jednoho oddílu (Sparty)

PEKING (up): Podobně jako Karol Dobiáš (1970 a 1971), Zdeněk Nehoda (1978 a 1979) a Ladislav Pešek (1982 a 1985) se stal podruhé „fotbalistou roku“ středopolář Sparty Ivan Hašek. Po druhém vítězství získal znovu prvenství i v letošním již 24. ročníku tradiční ankety týdeníku *Právo*, ale bodový rozdíl mezi ním a jeho spoluhráčem Chovancem, který odchází do PSV Eindhoven, se snížil z 54 bodů na pouhých 15!

1. IVAN HAŠEK (Sparta) 503 b.
2. JIŘÍ CHOVANEC (Sparta) 488
3. MĚR KADLEC (Viktoria) 337
4. MĚRAN LUHOVÝ (Dukla) 318, 5.
Borislav Griga (Sparta) 288, 6. Michal
Bílek (Sparta) 239, 7. Jan Stejskal
(Sparta) 211, 8. Václav Danoš (Ostra-
va) 151, 9. Václav Němček (Sparta)
106, 10. Lubomír Vlk (Viktoria) 94,
11. Lubomír Moravčík (Nitra) 68.

CELKEM bylo hodnoceno 37 hrá-
čů, což je o pětacet méně než loni;
zmizeli Křoflíček a Kubík, kteří
emigrovali, a klesli Mikuláš (ze 4.
na 14. místo), Flusar (7.-17), Straka
(hrál v Borz, Mönchengladbach), Pav-
lík (18.-23.) a Skuhravý (11.-29.-32.).
Slavnostní vyhlášení se uskutečnilo
ve čtvrtek v Praze.

LIBA V GRETZKÉHO ŌTOKU?

Jak jsme již psali přestoupil čs. hokejista Igār Liba z New York Rangers do Los Angeles Kings a jelichž dra-
su by se měl objevit až na jaře v káracího tohoto týdně. To
proto, že bývalý působit opouští se slavnostní palce
levé ruky. Místo něho se do New Yorku přestřihovali hned
dva hráči „kráží“ Dne selky se dohodily a pak generální
manažer Los Angeles, bývalý vynikající brankář Rogatien
Vachon, svadil telefon a zavolał do Prahy, zdali Pra-
sport a přestupem souhlasí se předpokladu. Je jeho klub
přebare všechny mládežní náležitosti. Nabýlo námitek. Liba
pudl Vachonovi do oka právě v utkání proti Kings, kdy se
mu mimoděně dařilo, přičemž v N. Y. Rangers neměl
v mužstvu jistě místo. V Los Angeles s ním počítali do tí-
ku Wayne Gretzkého, který při prohlášení, že se mu dříve
v Edmontonu hrálo výborně a Jaroslavlém Poussrem, a že
s Libou jim to určitě půjde stejně dobře. (10b)

Pause nach dem ersten Akt

PEKING, 29. Dezember (AFP). Mehrere Chinesinnen, die als Aktmodelle für Bilder posiert hatten, die jetzt in der ersten einschlägigen Ausstellung der Volksrepublik gezeigt werden, haben massive Proteste erhoben, weil sie nicht um ihr Einverständnis gefragt wurden, bevor sie der gesamten Nation nackt präsentiert wurden. Die Modelle kritisierten insbesondere den Sponsor der Ausstellung, die Zentralakademie für Schöne Künste, die sie angeheuert hatte: Diese habe ihnen verschwiegen, daß ihre Lieblichkeiten der breiten Öffentlichkeit dargebracht werden und auch Postkarten sowie Kataloge zieren sollten.

Von der Akademie „verraten“, traten die Aktmodelle jetzt in einen eintägigen Posierstreik, berichtete die englischsprachige „China Daily“ am Donnerstag. Da althergebrachte Moralvorstellungen offenbar nach wie vor sehr tief sitzen, haben die Modelle jetzt den Ärger. So drohte der Ehemann einer der abgebildeten Schönheiten mit Scheidung.

Britské poklady vědění

(a): Britská knihovna v Londýně a ve svých pobočkách uchovává nezměrné množství knihovního bohatství a kolekce vzácných spisů, které slouží zájemcům v Anglii i v zahraničí. Tato instituce byla založena před dvěma sty roky a nabízí asi 18 miliónů různých spisů. Knihovna zřídila svou člárenu v Britském muzeu v Bloomsbury, kde nabízí například díla Dickensova, Shawova, Sam Jata Senova či Marxova. Knihovna je též dosazitelna ze středu města a čtenář si může ihned vybrat něco ze tří miliónů svazků. Historická instituce je vybavena moderní technikou a operačním zařízením. Nový projekt počítače zahrne osm miliónů položek generálního katalogu. Služeb Britské knihovny využívá 4300 institucí v 80 zemích.

Drastische Preiserhöhungen für Autos und Benzin in Polen

WARSCHAU, 28. Dezember (dpa). In Polen sind die Preise für Personwagen sowie für Benzin und Dieselöl drastisch heraufgesetzt worden. Wie die amtliche Warschauer Nachrichtenagentur PAP meldete, wurden Fahrzeuge polnischer Produktion bereits am Mittwoch um 80 bis 280 Prozent teurer. Der Preis für einen Liter Benzin steigt zum 1. Januar um 58 Prozent.

Bei einem Durchschnittsgehalt von etwa 70 000 Zloty — nach dem amtlichen polnischen Umtauschkurs werden 290 Zloty mit 1 Mark gleichgesetzt — wird der billigste Kleinwagen „Fiat 126“ anstatt wie bisher 1 Million Zloty jetzt 1,8 Millionen Zloty kosten. Der Mittelklassewagen „Polonez“, der bislang 2,5 Millionen Zloty kostete, soll jetzt in der Standardausführung 7 Millionen Zloty teuer sein. Entsprechend teurer werden importierte Autos aus Ostblockländern.

Der Preis für einen Liter Benzin wird von bisher 120 Zloty auf 190 erhöht und Dieselöl von 100 auf 130 Zloty. Mit den neuen Preisen wird die seit sieben Jahren geltende Treibstoffrationierung abgeschafft. Autofahrer haben bisher in Polen eine Monatsration von 36 Litern erhalten. Ab 1. Januar werden auch Bezugsscheine für Autos abgeschafft, die zum sofortigen Kauf eines Autos zum staatlichen Preis berechtigten. Sie waren vor allem für den Parteiapparat und höhere Beamte reserviert.

7 MIL. ZLOTY = AS1 23.000 DM

70.000 ZL. (PLAT) = AS1 230 DM

BENZIN: 1 L. = 0,66 DM!!

V ČSSSSSSR CEKAYI DO N.R.

TAKÉ ZORAZENÍ.

Ausländeranteil in Frankfurt seit 1970 verdoppelt

Auswertung der Volkszählung ergab zum Stichtag 25. Mai 1987 rund 20 Prozent / Mehr Katholiken

Verschiebung erklärt sich zum einen durch Kirchnaustritte, vor allem aber dadurch, daß viele Ausländer katholisch sind. Auch in dieser Rubrik entsprechen die Schätzungen der Stadt weitgehend den Volkszählungsdaten.

Angelegen ist seit 1970 der Anteil der Geschiedenen an der Gesamtbevölkerung von 3,8 auf 8,6 Prozent (41 078), dafür waren 1987 prozentual gesehen weniger Frankfurterinnen und Frankfurter verheiratet als 1970, nämlich 45,6 Prozent oder 281 884 (1970: 51,4 Prozent).

Die Ergebnisse der Volkszählung für Frankfurt sollen nach Auskunft Rambs vom Statistischen Amt der Stadt vermutlich im Februar gesammelt veröffentlicht werden. Fehlen werden dann aber immer noch die schwer zu erreichenden Angabem über die Pendlerströme, die das Statistische Landesamt vermutlich erst im Sommer vorlegen wird.

mentiert der stellvertretende Leiter des Statistischen Amtes, Hans Ramb, der auch die Volkszählung in Frankfurt leitet, die Ergebnisse.

Waren 1970 mit 21,4 Prozent aller Ausländer in Frankfurt noch die Jugoslawen die größte Nationalitätengruppe, gefolgt von Italienern (17,9 Prozent) und Türken (10 Prozent), so stellten im Mai 1987 die Türken mit 21,4 Prozent (26 874) die größte Gruppe vor den Jugoslawen mit 19,5 Prozent (24 447) und Italienern mit 12,2 Prozent (15 339).

Auch bei der Religionszugehörigkeit ergeben sich deutliche Verschiebungen. 1970 war Frankfurt eine evangelische Stadt mit 51,7 Prozent Evangelischen und 35,7 Prozent Katholiken. 1987 waren dagegen beide Konfessionen, so die Ergebnisse der Volkszählung, fast gleichstark, 30,4 Prozent (187 869) gehörten zur römisch-katholischen Kirche, 35,2 Prozent (217 593) zur evangelischen Kirche. Diese

Prozent der Befragten für eine „gute Sache, daß in letzter Zeit viele deutschstämmige Aussiedler in unser Land kommen“. 61 Prozent hatten „Zweifel“ und 17 Prozent waren unentschieden. Im Juni hatten 29 Prozent von einer „guten Sache“ gesprochen, 59 Prozent „Zweifel“ und zwölf Prozent Unentschiedenheit gezeigt. Auf eine andere Formulierung, bei der jetzt statt nach „deutschstämmigen“ nach „deutschen Aussiedlern“ gefragt wurde, hielten sogar nur 17 Prozent ihre Einreise für gut und 68 Prozent bekundeten Skepsis.

Das Statistische Landesamt in Wiesbaden hat nach den Zahlen der Einwohner, Beschäftigten, Haushalte, Wohnungen und zur Altersstruktur, die bereits im Oktober veröffentlicht wurden, jetzt weitere Ergebnisse der Volkszählung 1987 für Frankfurt vorgelegt. Dabei ergeben sich besonders in der Rubrik Staatsangehörigkeit Verschiebungen im Vergleich zu den Zahlen der Volkszählung 1970, der Anteil der Ausländer in Frankfurt hat sich seitdem verdoppelt.

Waren 1970 noch 10,5 Prozent der Einwohner Ausländer, so waren es am Stichtag der Volkszählung, am 25. Mai 1987, 20,3 Prozent oder 125 410, insgesamt lebten an diesem Tag 618 268 Menschen in Frankfurt. Das Statistische Amt hatte aufgrund eigener Berechnungen geschätzt, daß Ende 1987 144 810 Ausländer in Frankfurt leben würden.

„Hier hat die Volkszählung doch eine erhebliche Korrektur gebracht“, kom-

heirateten als früher oder weil Ehen öfter und nach kürzerer Dauer geschieden werden, sondern auch weil mehr und mehr Frauen gar nicht erst heirateten, PROTO JISOU NEPROVDANE!!

BONN, 29. Dezember (AP/dpa). Der wachsende Zustrom von Aussiedlern stößt bei den Bundesbürgern zunehmend auf Vorbehalte. Wie aus einer am Donnerstag vom Bundesinnenministerium in Bonn veröffentlichten Umfrage des Altbundespräsidenten, die die Bundesbürger herangezogen, hielten es im November nur 22

Weniger Frauen heiraten

sp **HANNOVER, 29. Dezember.** Immer weniger Frauen im gebärfähigen Alter sind verheiratet. Nach den jetzt ausgewerteten Daten des niedersächsischen Landesverwaltungsamtes waren Ende 1986 in diesem Bundesland nur noch 52,1 Prozent der unter 45jährigen Frauen ver-

heiratet. Ende 1970 hatte der Anteil nach 70,1 Prozent betragen. Diese Entwicklung, die im Jahre 1973 einsetzte und seitdem gleichmäßig weiterging, wird sich nach Ansicht der niedersächsischen Statistiker in den kommenden Jahren fortsetzen, und zwar nicht nur deswegen, weil sich Ausbildungszeiten verlängert haben und die Frauen deswegen später

Přihláška - po kyjevsku

INIMILIV ROST obyvательства je vážným problémem velkých měst. O tom, jak ho řeší v Kyjevě, píše náš druhobní deník Pravda Ukrajiny v rozhovoru s prvním náměstkem předsedy výkonného výboru plánovací komise městského nověti litovských poslanců V. G. SALNIKOVM.

Lidé, kteří se ohlíží do Kyjeve při ob-
stěboval, musí přehodnotit vázou překá-
hu — musí do městského rozpočtu pře-
dat větší suma peněz. Co vyvolalo ta-
kové opatření?

„Přímou nově obyvatele města není
jednoduché věc. Potřebují navíc bytí,
sazobování, služby, prostor v metru, po-
litiknice, kině, školce i škole. Je to
dlouhý řetěz. A přitv dosahuje desítek,
iž — at tisíc lidí. Proto zasedání kyjev-
skému výboru „obložo podnikům a orga-
nizacím“ pro potřeby městě
v každém rublu za každého obyvatele z ji-
ného města, kterého přitnou do práce.
Toto opatření sleduje dva cíle. Za prvé,
vrtoví pro přitvžďelci podniků, inky ne-
bytné pro život. Za druhé, omezit me-
hanické zvyšování počtu obyvatelstva.“

ПРАВДА УКРАИНЫ

Převratném ve všech směrech, se zvět-
šil o 1000 rodin. A nyní máme 205 000
žadatelů. Taková je ona nadměrnáho
přitvů lidí do města.“

„Odpovídá taková opatření zákonů?
A jak ho přijaly pracovní kolektivy?
Vždyť přelý na chosřesot a samoli-
nancování nebo na tyto formy co ne-
vidí přejdn...“

„Ustanovení je podle práva. Navíc,
odpovídá duchu dnešní doby. Řeší pro-
blém oblasti není jen přání Sovětu,
ale jejich povinnost. A poslanci mají
právo volit jakoukoli zákonnou cestu.
Hovořilo se o tom i na radě ředitelů.
Ani jeden nevládal a neřekl: „Jsem pro-
ti.““

Bier: Preise stiegen

München - Zum Jahresbeginn wird das Bier vier bis sechs Prozent teurer - der „Halbe“ etwa um 10 Pfennig, der Kasten um eine Mark.

Pariser Grippe im Anmarsch

Frankfurt - In Frankreich schrauben, prusten und husten schon 2 Millionen Menschen - die schlimmste Grippewelle seit 20 Jahren grassiert im Land.

„Wächter der islamischen Revolution“: „Wir sind sehr stolz“

Yves Montand (67) brachte vor drei Tagen seine Freundin Carole Amiel (29) in ein Pariser Krankenhaus - und wartet immer noch darauf, daß er zum erstenmal Vater wird. Bei der Geburt ist er nicht dabei: „In meiner Generation ist es nicht üblich, im Kreißsaal zu sitzen.“ +++ Catherine Deneuve (45) ließ sich nackt fotografieren - für ihr Privatalbum. Das soll erst nach ihrem Tod veröffentlicht werden

Manfred Rommel, KÖNIGSKY 4/A TY...

Stuttgarter Oberbürgermeister

ti“ Situaace byla zcela jasná: otevřít dveře, tak jako dříve, nebylo možné. Kyjevský sovět bude hájit zájmy všech obyvatel města, ale na jednotlivého ko-
lektiv. Právě je jasná a přímá: ban-
ka podá zprávu a uložení odpovědnosti
sumy a my dáváme příkaz přiblížit no-
vé nastěhované.“

„Jsem však, jak se zdá, i vylínky?
„Ověřme ano. Výboru mají abeočvo-
ti kyjevských odborně technických škol
z jiných měst, kteří byli přijati v letech
1986 a 1987, kdy ještě nebyla v plat-
nosti nynější nařízení. Avšak od letoš-
ního roku se podniky musí starat, aby
další dělnickou generaci získávaly z Ky-
jevanů. Stavebním závodům jme udě-
lali jiný ústupek — nezrušili jme
vklad, jako v těch škol, ale snížit
jsme ho na 3000 rublů.“

„Je už možné říci, že je toto opatře-
ní účinné?“

„Dělat závěry by bylo předčasné, opa-
tření je v platnosti teprve půl roku.
Je možné hovořit o tendencích. Ty se
ukazují pozitivní. Jestliže se například
v roce 1987 přihlásilo v Kyjevě 25 000
pracovníků z jiných měst, v letošním
19 500. Komise nakonec rozhodla při-
jmout 1851 lidí. Avšak podniky se ne-
hrnou využití toto právo. Suma vkladů
dosáhla dnes asi 2 miliónů rublů, což
je asi 160 přistěhovaných pracovníků.“

„Přítin stěhování do Kyjeva je má-
ho. Pásobí uslanovení městského sove-
tu v každém případě?“

„Ne, ne v každém. Občas se stává,
že bezmocně mávneme rukou. V uply-
nulém půlroce se například v Kyjevě
usídilo 1600 lidí, kteří si v městě od-
sluhovali třet vězení. Mnozí z nich ne-
měli stále bydliště v Kyjevě. Avšak po-
dla existující situace mají právo usadit
se v městě, kde byli souzeni.“

„Peníze na přiblížení potřebného pra-
covníka nemá například divadlo, nebo
redakce novin, tedy organizace štíci
z rozpočtu. A přesto potřebují doplnit
star pracovníků a nové talenty.“

„To je pravda. Každé město, a tím
více metropole, potřebuje přitv své-
žích sil a talentů. To je pochopitelné.
Vklad se setýká tvrdí inteligence.
Avšak komise prověří, kdo tyto orga-
nizace přitahuje.“

RAKOUSKO patř. i když
nemá moře, k turistickým vel-
mocem. Nabízí plným hrstmi
nejen přírodní krásy, ale také
výborně organizovanou síť ho-
telů a hotýlků i ubytování
v soukromí, nepřehlédlné mno-
ství velkých restaurací i ma-
lých bister a kavárniček, vý-
borné silnice i dálnice, rych-
lé, dochvilné a čisté vlaky...
Zkrátka, turistický průmysl se
točí na plné obrátky v létě
i v zimě a přináší významný
ekonomický přínos.

Abyste však turistický ko-
lotoč točili spolehlivě a bez
skřipotu, o to se musí starat
celá armáda lidí, většinou
skrytých zrakům hostů. Jak
nadávno uvedl vídeňský Ku-
rler, je v rakouských hote-
lech a restauracích tajně za-
městnáno mnoho „gastarbей-
tů“, především jako umyvačů
nádobí, uklízečů nebo poko-
ských.

Jak vyplývá z jedné odbo-
rářské studie, pracuje umy-
vač, nádobí průměrně 60 ho-
din, servírka 70, kuchár 75
a šatnářka dokonce 80 hodin
v týdnu. V Rakousku je blá-
ženo asi 142 000 zahraničních
dělníků, z toho jich pracuje
více než 20 tisíc v turistic-
kém průmyslu. To je víc, než
v kterékoliv jiné oblasti ná-
rodního hospodářství. Kromě
toho jich v těchto službách
pracuje také mnoho ilegálně,
to znamená, že nemají pra-
covní povolení a tedy ani so-
ciální pojištění. Předpokládá
se, že jen v Tyrolsku jich
jsou 3 až 4 tisíce. Odhaduje

se, že v této branži chybí
v Rakousku asi 5000 lidí, pře-
važně pomocných sil. A pro-
tože udělení pracovního po-
volení trvá dlouho, mnozí za-
hraniční dělníci pracují „na
černo“. Zaměstnavatel jim
platí méně, než by musel při
oficiálním pracovním poměru,
ale ti to lidé se musejí spo-
kojit i s málem, protože ve
svě rodě zemi by měli ješ-
tě mít anebo nic.

Mezi turistické magnety pa-
trí samozřejmě rakouská me-
tropole. Vídeň má každému co
nabídnout, od Státní opery

hodnotit, aby nezůstala poza-
du.

Vídeňský tisk v minulých
dnech věnoval pozornost také
nejkrásnější dívce sovětské
metropole — Miss Moskev.
Šestnáctiletá Marija Kalinina-
vá nešetřila půvabnými dsmě-
vy, módními kreacemi, ani
exkluzivními rozhovory.

Turista také rád okukuje
výkladní skříně a porovnává
módní linie i ceny. I v to-
to ohledu má Vídeň co na-
bídnout. I když je známá ob-
chodní třída Mariehilfstrasse

na chatu nebo chalupu, i když
je na okraji Vídně zahrá-
dčářská kolonie, to víkendové
kutění v našem smyslu slova
v Rakousku ani neznačí.
A když jedou na víkend, tak
třeba na návštěvu. Nebo si
zalyžovat v Alpách.

Rakouské veselehoř jsou
nádherné a na turistu zde
čekají tisíce lanovek a vleků,
takže hodinové čekání zde
neznačí. Lyžovat se dá i v lé-
tě, samozřejmě na ledovci.
I když na první pohled není
nic vidět, zhoršování život-
ního prostředí proniklo i do

Pár poznámek z Vídně

[na repertoáru je i Prodaná
nevěsta] přes muzikál Cats,
obrazy starých mistrů i mo-
dernistů až třeba po zábavní
park Prater. To ale nestačí,
je stále třeba přicházet z ná-
čím novým, zajímavým, při-
tažlivým. Vídeň a Budapešť
oznámily, že v roce 1995 spo-
lečně uspořádají Světovou vý-
stavu. Je to originální nápad,
i když jeho realizace se ne-
obejde bez překonávání růz-
ných potíží. Mezi Budapešťáky
Vídní se má nept. postavit
moderní dálnice. V hlavním
městě Maďarska chtějí vyče-
lit výstavní ploše asi 100
hektarů, zatímco v rakouské
metropoli se zatím počítalo
jen s „papežskou loukou“
u sídla OSN, která má jen 40
hektarů... Vídeň tedy chce
svůj původní záměr pře-

v současné době hodná roz-
kopané, protože se pod ní
buduje metro. Najdou si sem
kupující cestu. Ti, pro které
je luxusní Kärntnerstrasse při-
liš drahá a Mexikoplatz při-
liš levný. V obchodním domě
Herzmansky jsou některé ná-
play nejen v němčině, ale
i v maďarštině. Nakupovat
chodí ovšem nejen turisté, ale
především domácí. A ti se
práve nemohou dohodnout
s odbory a magistrátem, zde
je výhodnější prodávat jednu
sobotu v měsíci až do 17 ho-
din nebo některý den, třeba
v pátek, až do 20 hodin. Ná-
kdo chce mít v sobotu volno,
jiný chce prodávat. Nutno
ovšem podotknout, že jen má-
lo Vídeňáků — v porovnání
s Prahou nebo Brnem — od-
jíždí už v pátek odpoledne

oblasti věčného ledu. Jak
oznámil Alpský svaz, je le-
dovcový led Wurtenského v Ko-
rutanech plný jedů. Do těch-
to míst se až dostaly tuny
fosforu, vápníku, kalcia i da-
lších škodlivin. Mölltalský le-
dovec byl podroben řadě
zkoušek a výsledky analýz
jsou varující — obsah uhli-
katých látek je až 50tisíckrát
vyšší než je obvyklé, kon-
centrace fosforu je vyšší
500krát než stanoví norma a
podobně je tomu s dalšími
škodlivinami.

V rakouských novinách se
zhoršování životního prostře-
dí ostře kritizuje a podniká-
jí se radikální kroky k ná-
pravě. Není divu, vždyť Alpy
jsou turistickou atrakcí čis-
lo jedna, vábí turisty a př-
nášejí cenné devizy. (B)

**Aids-
Notstand
in Uganda**
Kampala
Ugandas
Staatschef Mu-
seveni erklä-
te: „Aids setzt
die Zukunft un-
seres Landes
aufs Spiel.“
Nach Schätzun-
gen sind Hun-
dertaussende
infiziert. In
manchen Ge-
genden haben
80 Prozent der
Frauen und 30
Prozent der
Männer Aids.
Jetzt plant das
Land neue Ge-
setze: Außer-
eheliche Lie-
besbeziehun-
gen und sexuelle
Beziehungen
zwischen Men-
schen unter 21
sollen streng
bestraft wer-
den.

„Wir sind sehr stolz“

„Der Schwabe tut gerne so, als ob er arm sei. Aber er ist beleidigt, wenn an- dere ihm das glauben.“

V Praze byla podepsána první dohoda o vzájemné spolupráci mezi ČSSN a Syndikátem novinářů z Portugalska. Za českou stranou dohodu podepsal předseda DV ČSSN J. Ráko a za portugalskou stranu členka vedení Syndikátu M. Salina Godinová.

Zdeněk Začek

„Pane Nováček... a jak dlouho už takhle jezdíte... bez náhradních dílů?“

Dvřetolání trvání agentury ČTK Made in... (Publicity), která se zabývá propagací zahraničních výrobků a služeb v Československu, si všichni připomínají účastníci setkání vedoucích pracovníků agentury s obchodními partnery.

Píše román o přestavbě, konec však teď nezvládne. Nediňte se, musí počkat, jak to všechno dopadne.

● Při návštěvě Niagarských vodopádů povídá kanadský průvodce Texasanovi: „Vsadím se, že něco takového u vás nemáte!“ „To nemáme,“ povídá Texasan, „ale máme instalatéry, kteří by to uměli spravit!“

JEDINEČNÝ NÁLEZ byl učiněn při čištění dna Kaledonského průplavu ve Skotsku, kde byla objevena obrovská kamenná nádoba ve tvaru džbánu s širokým hrdlem. Přizvaní archeologové našli v nádobě zachovalou kostru asi devítiletého dítěte pohřbeného tímto způsobem podle starého rituálu přibližně před 2500 lety.

Ing. LUDVÍK RAIMOND, vítěz Velké pardubické v roce 1954 a býv. čs. reprezentant ve skokových soutěžích, 60 let. Po léta byl jedním z nejpláňějších jezdců — jen Velké pardubické se zúčastnil pětkrát — a jeho starý a úspěšný na překážkách nelze snad ani spočítat. V současné době je členem Řídící dostihové komise a v této funkci působí velice často při dostizích v Chuchli. Blahopřejeme! (pa)

Neues aus der Medizin

Hamburg — Menschen, die keinen Blinddarm mehr haben, erkranken häufiger an Krebs des Dickdarms. Das zeigte eine Untersuchung der Universität Hamburg. ● Studie der Universität Würzburg: Menschen, die laut reden und anderen ständig ins Wort fallen, bekommen oft Herz-Erkrankungen. Jetzt soll geprüft werden, ob die Menschen ruhiges Sprechen trainieren können. ● Wer einen Vogel in der Wohnung hält, hat ein 6 bis 7 mal größeres Risiko, an Lungenkrebs zu erkranken. Das behaupten Ärzte in Den Haag (Holland). ● Wer Peperoni isst, beschleunigt seinen Stoffwechsel und nimmt dadurch ab. ● In den USA soll ein Wegwerf-Pessar auf den Markt kommen. Es gibt 24 Stunden Schutz. Preis: Knapp 2 Mark. ● Eine US-Untersuchung ergab: Wer abnehmen will und nicht frühstückt, ist im Laufe des Tages umso mehr.

HIV-positiv war.

Sie verboten ihr alle Sexkontakte. Olga L. hielt sich nicht daran, steckte mindestens 8 Männern an. Wegen „Verbreitung gefährlicher Krankheiten“ wurde sie jetzt zu vier Jahren Haft verurteilt. „Ihre Krankheit ist die Folge ihres unmoralischen Lebenswandels“, schrieb „Sozialistische Industrija“.

Offiziell wird die Zahl der Aidsinfizierten in der Sowjetunion mit 64 angegeben.

Olga steckte acht Männer mit Aids an: 4 Jahre Haft

Kachowka (Ukraine) — Die Sowjetbürgerin Olga L. steckte ihren ersten Mann mit Syphilis an. Er ließ sich scheiden. Sie lernte einen Afrikaner kennen, heiratete, zog mit ihm in den Kongo. Dann kam sie in die Sowjetunion zurück — ohne ihren Mann, dafür mit Aids, schreibt die Zeitung „Sozialistische Industrija“. Als die 31-Jährige besessen von Sinnen einen Restaurant gestürzt war, stellten die Ärzte fest, daß sie

Die letzte gute Tat

ESSEN, 22. Dezember (AP). Weil bei der Leichenverbrennung Schadstoffe freigesetzt werden, die die gültigen Grenzwerte der Technischen Anleitung Luft erheblich übersteigen, muß die Stadt Essen ein Krematorium schließen. Der Gesundheits- und Umweltausschuß der Stadt halte eine „Nachrüstung“ der aus den 30er Jahren stammenden Verbrennungsanlage für zu teuer, sagte der Leiter des städtischen Friedhofsamtes am Donnerstag. Abgasuntersuchungen des TÜV und des Gewerbeaufsichtsamtes hatten ergeben, daß bei der Verbrennung von Leichen zuviel Kohlenmonoxid, Staub und anorganische Gifte frei würden.

Die Anlage, in der pro Jahr etwa 1000 Leichen verbrannt wurden, arbeitete mit zwei alten elektrisch betriebenen Öfen. Das zweite, in den 70er Jahren gebaute Krematorium verfügt nach Angaben des Friedhofsleiters über ausreichende Leistungsservisen. Engpässe gäbe es deshalb nicht.

Für die ersten zehn Monate dieses Jahres melden die Statistiker ein Anwachsen der Unfalzzahlen um 1,5 Prozent, der Verletzten um 8,5 Prozent und der Getöteten um 4,3 Prozent.

USUT, ROZPH, SLISOVA, NADELAT, CILNY

amnesty eröffnet Büro in Ungarn

BUDAPEST, 22. Dezember (AP). In Ungarn wird im kommenden Jahr als erstem Ostblockland eine offizielle Niederlassung der Menschenrechtsorganisation amnesty international (nl) eröffnet, wie der ungarische Rundfunk berichtete.

das neue Bordell an der Breite Gasse

MURAAAAA!

stností patří též známky, které nepozorností tiskaře mají známkový střed, popřípadě část štočku obrácenou vzhůru nohama. Příkladů bychom mohli najít v dějinách filatelie dost a dost. Tak nejznámější americká letecká známka, na níž je přetiskem letadlo, které je obráceno vzhůru podvozkem, zatímco celý rámeček známky i se státním označením, respektive cenou, jsou na známce normální, t.j. vůči přetiskem letadlu obrácené.

Takovým přehmatům se nevyhnu ani SSSR, který je proti Americe daleko umírněnější ve vyhledávání podobných rarit a jejich popularizaci, popřípadě přemrštěnému oceňování. Tak třeba známá známka oslavující let sovětských letců přes severní pól z Moskvy do San Franciska byla opatřena přetiskem, který se na některých exemplářích objevil vzhůru nohama ke známkovému obrazu.

Československé ministerstvo spojů, jež je odpovědné za naše známky, se snaží pečlivou kontrolou vyhnout všem případným nesrovnalostem. Přesto i naše známky mají své pozoruhodné rarity. Pocházejí z doby, kdy odpovědnost za přípravu československých známek nenesly socialistické instituce, respektive tiskárny. Nejznámější takovou raritou, vystavenou dokonce v našem poštovním muzeu, je cenina ze známé emise POŠTA ČESKOSLOVENSKA 1919. Základem pro vznik těchto cenin se staly staré rakouské známky s erbem uprostřed. Byly tištěny v poslední fázi starého mocnářství a v roce 1919 přetištěny černým razítkem, aby se odpomohlo nedostatku nových českých cenin s Muchovými Hradčany. Jejich poznavacím znakem je jemně žilkovaný papír s hedvábnými vlákny. Na první pohled je každému nápadné, že zelená čtyřkorunová má přetiskové razítko s nápisem Pošta Československá 1919 obráceně vzhůru nohama proti postavení základní známky.

Pak je zde ještě jedna československá rarita, a to doplatní známka na původně červené padesátihaléřové známce z emise Osvobozená republika. Zajímavé je, že jak původní známka, tak přetisk je s vyznačením ceny padesát haléřů, čili přetiskem se nic neměnilo na jeho nominální hodnotě, a tudíž byl zbytečný. K osudům této známky se poji stará pověst, jak byl kvůli ní prohledán od základů až po půdu celý obchodní dům.

O vzniku a osudech československých rarit existuje řada beletristických knížek, z nichž mnohé byly přeloženy i do cizích jazyků. Nejznámější a snad nejstarší pochází z pera národního umělce Františka Langra s kresbami zasl. um. Jiřího Švengsbira. A většina našich i světových rarit se schází na světových výstavách PRAGA v originále. Protože jsou většinou poznamenány časem a svými osudy, bývá je těžko reprodukovat, jsou různě poznamenány razítky, která je čí pro nezkušeného detektiva. Nejsou naprosto nečitelnými.

*Kampak spěcháš, milý synu?
Jdeš s vyletutou na svačinu.*

PRVNÍ ZEMÍ, kde se využíval plyn ke svícení, byla Čína. Už v 18. století před naším letopočtem jej přiváděly na místa spotřeby potrubím z bambusových stonků od přírodních nalezišť. Vyrábět ho však nedovedli.

Čtyřkorunová rakouská známka s přetiskem POŠTA ČESKOSLOVENSKA 1919 (přetisk byl vytištěn obráceně, což mělo vliv na cenu).

Padesátihaléřová známka Osvobozená republika, chybný přetisk 50 na 50 hal., z ní udělal jednu z nejhledanějších československých známek.

Desetikorunová rakouská známka s přetiskem POŠTA ČESKOSLOVENSKA 1919, jedna z nejdražších československých známek.

*Mauricius 1 penny červený
Mauricius 2 penny modrý*

„Computer-Viren“ auch in der UdSSR

Moskau (dpa). – Computer-„Viren“ machen sich jetzt auch in der Sowjetunion breit. Radio Moskau berichtete, fünf regierungseigene Computeranlagen seien von dem „Virus“ befallen worden. Man habe aber ein „fast narrensicheres System“ entwickelt, um den Computervirus frühzeitig zu entdecken

Der Virus sei schon im August entdeckt worden, nach 18 Stunden aber unter Kontrolle gewesen. Mit einem neuen Programm werde jeder bisher bekannte Virustyp abgewehrt.

Cirkus Humberto očima kameramana

Málokterému z našich současných kameramanů se podařilo vstoupit do hraného filmu tak úspěšně jako ANDRÉJ BARLOVI. Dnes, více než po dvaceti letech od natočení dvojice hrubínovských adaptací Zlatá rejeta a Romance pro křídlovku, má za sebou A. Barla již tři desítky celovečerních filmů, řadu krátkých a středometrážních snímků a množství prací televizních. Podílel se na realizaci dvou televizních seriálů. Mezi ně patří i Cirkus Humberto, snad největší a nejvýpravnější podnik Čs. televize v celé její dosavadní historii. Dvanáctidílný koprodukční seriál Cirkus Humberto se právě objevil na našich obrazovkách a jeho kameramanovi jsme položili několik otázek:

Jaké postavení zaujímá tento seriál ve vaší filmové tvorbě a jak se vám na něm pracovalo?

Cirkus Humberto je určitě mou největší prací – už jenom proto, že jsme na toto dílo potřebovali 120 000 metrů filmu. Mohu ovšem také říci, že ze všech filmů, které jsem kdy točil, byl rozhodně prací nejnáročnější. Přípravy začaly v květnu roku 1986, 1. prosince téhož roku začalo natáčení a poslední filmovací den byl až 24. ledna 1988. Po celou tuto dobu se kromě letní dovolené prakticky všechny pracovní dny natáčelo. Režisér F. Filip je zvyklý snímat vždy dvěma kamerami, u komparsních scén se však běžně používaly tři, někdy i čtyři. Jedinečnost okamžiku a rychlý průběh děje si to přímo vyžadovaly. A natáčení více kamerami vyžaduje určitý systém osvětlování, pro kameramana ne zvlášť příznivý. Ani Osvobození a Sokolovo, tedy má největší filmové práce snímávané více kamerami, nebyly z hlediska této specifiky pro mě tak nesnadné.

Jak probíhalo natáčení?

Všechny ateliérové scény jsme dělali v Hostivěti, kde jsme měli postaveny dva cirkusové stany a interiéry všech scén, které se odehrávaly v maringotkách, kancelářích, stájích atd. Oba dva stany pod dohledem stanního z. Čs. cirkusů putovaly také všude s námi. V Československu jsme natáčeli v Praze, Karlových Varech, Litoměřicích, Telči, Nymburce, Kladrucech a dalších místech. Na všechny štace jsme s sebou vozili kočáry, kostýmy i speciální rozebrací maringotky. S kompletním čs. filmovým štábem jsme strávili po třech týdnech v Polsku a v NDR, kde nám ovšem při vyhledávání komparsu a shánění koní a potahů hodně pomohl zdejší filmaři. V Polsku jsme např. využívali exteriérů gdaňské tržnice, která ve filmu představovala dnes již neexistující cirkusovou budovu v Hamburku, a natáčeli jsme zde i scény v poušti – pro tento účel vhodně posloužila rezervace Leba. Práce na území NDR již nešla tak hladce jako v Polsku, protože nám neptalo počasí. Zaskočilo nás i moře – jeli jsme sem v březnu, kdy bývá rozbořená. Potřebovali jsme pro scény vítr a vlny, ale nic z toho se nekonalo. Moře bylo prostě zamrzlé. Znovu po jedenácti letech! Kromě Polska a

NDR jsme byli také s malou skupinkou lidí krátce v Hamburku, kde jsme snímali některé charakteristické motivy města. Těsně před laňskými vánoci jsme jeli také do Istanbulu. Potřebovali jsme turecký kompars, měli jsme pro něj plnou maringotku kostýmů. Zde nám ho však nepomohli zorganizovat místní filmaři, ale recepční našeho hotelu. Prostě jiná země, jiný mrav.

Můžete nám zdvořile prosdít, jak seriál Cirkus Humberto hodnotíte?

Především bych chtěl zdůraznit, že televize by seriál sotva mohla natočit pouze vlastními silami. Kromě hlavního a pomocného režiséra a stíhače byli všichni realizátoři tohoto díla barrandovští. Myslím si, že Cirkus Humberto je filmařina, filmové dílo, distribuované s pomocí televize. Cirkusové prostředí, kostýmy, doplňky, stavby – to vše je výrazně barevné. Věřím, že se nám této barevnosti podařilo využít i výtvorně. Seriál se natáčel v koprodukci se západoněmeckou firmou TV 2000 a je třeba říci, že u dramaturgie v Kolíně nad Rýnem byl p. j. velmi příznivě. V NSR seriál nedávno skončil a jeho ohlas je velmi dobrý, ve Švýcarsku proběhl rovněž s úspěchem. Osobně se domnívám, že seriálům Cirkus Humberto připravila Čs. televize i našim divákům krásný dárek pod vánoční stromček.

JEŠTĚ FURT V ARD BEŽÍME!

DÍVČÍ STUD

*Jestli přijdu o panenství,
budu se rdít do krve.
Vím to jistě, moje lásko,
vždyť to není poprvé.*

JIHOAFRICKÁ republika vloni vytěžila 805 tun zlata, což je pětáctifíci procent celkové těžby v kapitalistických zemích. Za druhého nejvzácnějšího producenta tohoto

vzácného kovu na světě je považován Sovětský svaz.

NEJDRAŽŠÍ ZNÁMKY SVĚTA

Když se vás někdo zeptá »máš doma také mauricius?« můžete na to vzít jed, že to není filatelista či sběratel, který se ve filatelii vyzná. Vlastnit růžový nebo modrý mauricius, se totiž málem rovná mít ve filatelii šlechtický titul. A dokonce dědičný, protože všichni majitelé těchto známek byli po léta známi a každá změna byla publikována nejen v odborném tisku, ale i v běžných denních listech, takže genealogové filatelie dovedou říci, kdo který exemplář těchto známek jak a od koho nabyl.

Těch růžových či modrých mauriciů je sice víc, do našich dnů se jich zachovalo celkem třicet šest výtisků a jen málokdy se stane, že se za některým exemplářem zavřou dveře bankovních trezorů, aniž by bylo známo, zda exemplář změnil majitele. Podobné transakce se zpravidla dějí ve veřejných aukcích, navštívených světovou filatelistickou smetánkou, a protože většina dražebních katalogů uvádí odkud se který z nabízených pokladů do dražby dostal, mohou přítomní novináři snadno zjistit, kam se který exemplář stěhoval.

Čtenáře však můžeme uklidnit, že jakýkoliv exemplář červeného jednopennového mauricia z roku 1847 a právě tak jejich dvoucentová modrá sesterská známka (ani jejich pozdější chybotisky PENOE, místo Pence) nejsou nejdražšími známkami světa. Byť by i byly nalepené na pravé obálce s pozvánkou na domácí ples lady Gommové, manželky guvernéra ostrova Mauritius, uprostřed Indického oceánu, kvůli níž se prý první vydání těchto známek tisklo.

Která známka je tedy ze všech známek světa nejdražší? Odpověď na tuto otázku dávala světová výstava Praha 1978. Vedle řady mauriciů svým návštěvníkům ukázala též jednopennovou červenou známku britské Guyany z roku 1856. K životopisu této poškozené a poštovně použité známky patří i příběh jak byla objevena.

Na scénu tehdy vystoupil mladík jménem Vernon L. Vaughan, který si jako školák vyžádal souhlas odlepit ze staré rodinné korespondence známky, jimiž byly pohlednice vyplaceny. Souhlas skutečně dostal a mezi prvními známkami britské Guyany našel jednu zastrženou do osmiúhelníku, tedy silně poškozenou a už mudlanou, pro niž nemohl nalézt v předtištěném albu vhodné políčko. Říká se, že mladý filatelista tuto známku nabídl ke směnnému obchodu místnímu obchodníkovi, který mu za ni slíbil některé nové atraktivní ceniny, které chlapce více lákaly. Tak byla jednopennová britská gujana po prvé prodána, za pouhých šest pencí. Obchodník si Vaughanovu známku ponechal deset let na skladě, protože pro ni neměl zájemce. Teprve potom známku prodal dál, s určitou přírůžkou.

To je celá legenda o nejdražší známce světa. Postupem času byla

v majetku největších boháčů i samotného krále všech filatelistů barona Ferraryho. Po jeho smrti a aukcích, kde se jeho sbírky rozprodávaly, dostala se nejdražší známka světa do majetku multimilionáře Burruse, původně plantážníka, který své peníze vydělal na pěstování tabáku a ke konci života se i se svým majetkem odstěhoval do Švýcarska. Burrus měl při prvním prohlášení známky dojem, že je přebírovaná. Přes všechny výhrady ke stavu věci a kvalitě známky, její cena na světovém trhu známek prudce stoupala. 2. března došlo v newyorském hotelu Astoria k aukci firmy Sieglia, v níž byla tato známka, která už měla mezitím trvale přízvisko jediná známka světa a tudíž i nejdražší, nabídnuta ke koupi. Cena se blížila k třem stům tisícům dolarů. Ano, za známku, za níž jejím nálezcí, chlapci Vaughanovi, dal první obchodník pouze šest pencí!

Takovou částku ovšem nemohl zaplatit jedinec, který by si po dlouhá léta vázal své bankovní konto, ale vytvořilo se konsorcium, které mezi sebou vybralo příslušnou sumu, určilo svého mluvčího — stal se jím pan Weiberger — a ten pak oznámil světu, že nejdražší známka světa se bude půjčovat na výstavy za takové poplatky, aby to konsorciu za deset let vyneslo stoprocentní nárůst ceny známky. Zda se to konsorciu podařilo, zatím nevíme.

Tím však není seznam nejdražších známek světa zdaleka vyčerpán.

Další v pořadí jsou havajské tak zvané misionářské známky. Jejich nominální hodnota byla směšně nízká. Nejznámější je dvoucentová, která se zachovala pouze v patnácti exemplářích, z nichž jediný je neupotřebený. A právě tato jediná neupotřebená známka měla tu čest být po určitý čas nejdražší známkou světa.

Zbývá alespoň stručně vysvětlit, jak tyto známky přišly ke jménu misionářské. Jsou to primitivní ceniny tištěné ze sazby. V rámečku je nahoře název Hawaiian postage, uprostřed hodnota, 2 centy, 5 centů a 13 centů — samozřejmě amerických. Bylo by omylem se domnívat, že všechny tyto známky byly tištěny pro misionáře a že ti je lepili na zásilky. Ve skutečnosti byli misionáři vlastně příjemci celých hromad zásilek, na nichž americké známky byly určeny k výplatě za dopravu lodí z pevniny na ostrov. Pošta zásilku nedoručovala každému adresátovi, ale celý pytel zásilek vysypala v přístavu na stůl a každý adresát si mohl svůj dopis vzít sám. V Americe byly americké známky znehodnoceny razítkem a teprve na lodi byly zásilky opatřeny havajskými známkami, které tak zůstaly bez razítka.

Zmíněná známka se dostala do sbírky filatelistického krále barona Ferraryho a po rozpadu jeho slavné sbírky, v níž prý byly všechny známky vydané na světě do té doby, ji koupil v aukci boháč Burrus, údajně za 41 000 dolarů, čímž se tato známka

stala nejdražší známkou světa. Zprávy o Burrusově koupi a nesmírné ceně, již za jedinou známku zaplatil, zvýšila popularitu také zbýlých exemplářů, jež byly dostupné na filatelistickém trhu a postupně po letech nabízeny v jiných aukcích a učinily z havajských misionářských známek doslova zlatý poklad. Po čase byla Havaj připojena jako další stát k USA a ze zásilek na ostrov se staly vnitrostátní zásilky vyplácené americkými známkami.

Také Evropa má však své významné rarity, které vznikaly buď náhodou, omylem, nebo byly po mnoha letech objeveny ve staré korespondenci. Jednou z nich je švédská tříšlinková známka banco. Ohraničme-li si ji trochu časově, patřila do první švédské emise, v níž byly tištěny známky různých barev. V rámečku vytvořeném z názvu Sverige a slova Frimark, spolu se slovně vyjádřenou hodnotou nominálu, byl erb na ornamentálním pozadí. Všechny známky byly tištěny jednou barvou, při čemž pro jednotlivé hodnoty bylo určeno jakou. Tak se filatelisté i poštovní pracovníci řídili především barvou známky.

Stalo se ovšem jednou, že tiskář rovnal k sobě štočky osmišlinkových hodnot, až složil celý tiskový arch. Ušlo mu, že místo jednoho osmišlinkového štočku vložil do sestavy tříšlinkový a celou sestavu vytiskl okrovou barvou, předepsanou pro známky osmišlinkové. Arch byl prodán, rozstříhán na jednotlivé známky a použit poštovně. Nikdo si omylu nevšiml. Šťastnou ruku nálezců této výjimečné rarity měl školák G. W. Backman, který ji odlepil ze staré pohlednice. Svůj »úlověk« prodal obchodníkovi známkami a dostal za něj pouhých sedm korun.

Chlapec netušil, že stojí na začátku řady dalších zájemců o známku, již objevil náhodou, a že mezi jeho pozdějšími následovníky budou i tak významní filatelisté jako baron Ferrari, švédské královské poštovní muzeum a dokonce i sám bývalý rumunský král Carol. Ten už ovšem musel za chybotisk zaplatit bezmála 90 000 devizových korun. Ze sbírky exkrále se okrová známka dostala do majetku belgického průmyslníka René Berlinga, který za ni zaplatil »maličkost« rovných 566 560 devizových korun. Pravděpodobně to byl člověk, který do známek nevkládá ani tak své vědomosti, jako spíše peníze.

Žebříček světových rarit mezi známkami je ještě dlouhý. Mohli bychom se nyní zabývat tak zvanými poštmirovskými známkami USA, které si tiskli a uváděli do poštovního provozu sami poštmištrí ve velkých městech USA. Také tyto, dost primitivní tisky byly zpočátku velmi lacné, ale jak čas ubíhal, rostla i jejich cena a není výjimkou, když se některý exemplář dostane do aukce, že je zaplacen v desítkách tisíc dolarů.

K mimořádným filatelistickým zvlá-

SVĚTOVÝ REKORD V DĚLNÍ TR. křídlo, zveřejnění a křídlo na rukou v křídlo, vyřezání an- glický instruktor karate. Během čtyřlístků hodin vykonat 28 753 těchto cviků a zhubl při tom o šest kilogramů.

CO JE TAKLE? POSLAT? PAPEZOVÍ?

gefährdete Bürger ausgegeben werden. In der Hauptstadt Dublin sind zwei Ausgabestellen vorgesehen. In dem streng katholischen Land sind erst seit vier Jahren Verhütungsmittel ohne Rezept erhältlich.

Lotto spielen für Kondome DUBLIN, 16. Dezember (Reuters). Die staatliche Lotterie in Irland will einen Teil ihrer Gewinne für Kondome und Spritzen bereitstellen, die gratis an Aids-

Marie Selfartová, vdova po národním umělci básníku Jaroslavu Selfartovi, zemřelém ve věku osmdesáti let. Po smutném obřadu v kostele P. Marie do Sale v Jčíně 12. prosince v 10 hod. bude uložena do rodinné hrobky na litínovém hřbitově.

drei Gründe, warum er seinen Freund Meisner nach Köln schickt

PODLE provedeních propočtů ztracují v mužů infarkt myokardu a technická nemoc srdce s úmrtí délkou života o 2,05 roku, cévní nemoc mozku o 1,35 roku.

ŠTABSKE PLESO v okrese Poprad, jež se rozkládá ve výšce 1355 metrů, je nejvýše položenou obcí naší republiky.

Von CHRISTIAN ALTHOFF und LUTZ KITTEL
Paderborn/Köln - „Nicht Traktate tragen das Evangelium weiter, sondern Taten“. Mit ausgestreckten Armen predigte gestern im 700 Jahre alten Dom zu Paderborn Joachim Kardinal Meisner, der Bischof von Berlin. Papst Johannes Paul II. wird ihn diese Woche zum neuen Erzbischof von Köln ernennen.

hofsitz ist seit dem Tode von Kardinal Höffner Mitte Oktober 1987 verwaist.

Das Bistum am Rhein (814 Pfarren, 2,43 Millionen Katholiken) ist das reichste der Christenheit (vor Chicago mit 2,35 Millionen Gläubigen): 900 Millionen Mark jährliche Einnahmen, dazu großer Grundbesitz in der Kölner Innenstadt, Beteiligung an der PAX-Bank.

Der Papst in Rom aber hat größere Finanzprobleme: 190 Millionen Mark Ausgaben, nur 95

Millionen Einnahmen jährlich. Vor Jahren hatte die Kurie durch Fehlspekulationen Mailänder Bankiers viel Geld verloren - einer wurde erhängt unter einer Londoner Brücke gefunden.

Einmal im Jahr kriegt der Papst den „Peterspfennig“, eine Sonntagskollekte. Beim letzten Mal legten die Kölner Gläubigen pro Kopf ganze elf Pfennig in den Klingelbeutel - 268 000 Mark. Für populäre Spenden wie Adveniat oder Caritas

gaben die Kölner mehr: 2,5 und 4,4 Millionen.

Der Papst kennt Meisner aus seiner Zeit als Kardinal von Krakau. „Großartig“, rief er 1975 nach einer Meisner-Predigt aus. Beide wurden Freunde. ● 1980 ernannte

Berlins Kardinal Meisner wechselt auf Wunsch seines päpstlichen Freundes nach Köln.

ihn der Papst zum Oberhirten des geteilten Berlins, prüfte ihn im „schwersten Bistum der Welt“. ● 1983 gab er Meisner den roten Kardinalshut. Normalerweise warten Bischöfe auf diese Ehre 20 Jahre lang. ● Meisner ist konservativ - der dritte Grund, warum der Papst aus Polen ihn mag.

Am Paderborner Priester-Seminar stand gestern nachmittag der silbergraue Mercedes 500 des verstorbenen Kardinals Höffners (Kennzeichen K-JH 588). Kardinal Meisner zu BILD: „Ich weiß offiziell ja noch gar nichts.“ Ob ersich auf den Rhein freue? „Mir ist Berliner Kindl lieber als Kölnisch Wasser.“

Von Gorbatschow für Frau Genscher

Bonn - Barbara Genscher, Gattin des Außenministers und Förderin der Deutsche Herzsiftung, bekam Post aus Moskau: ein Diplomaten-Kurier brachte zehn „Perestroika“-Bücher, die der Autor und Kremel-Chef Gorbatschow signiert hat. Die Bücher sollen versteigert werden - zugunsten herzkranker Kinder.

Die Nacht, in der Cary Grant sein Damen-Höschen auszog

„Halt' den Mund, das wird deiner Karriere nützen.“
★ Cary Grant lebte fünf Jahre mit dem Cowboy-Star Randolph Scott zusammen. In seiner Ehe mit der Woolworth-Erbin Barbara Hutton hielt er sich 28 Bedienstete, alles Männer. Die Sekretärin Barbara Huttons, so behauptet Michael St. John, habe ihm

Ein Mann für alle Fälle: Cary Grant. Er trug Damenhöschen, weil sie sich auf der Haut so schön anfühlten.

noch eine Geschichte über angebliche Liebhabereien Cary Grants berichtet. Ein Beerdigungsinstitut hatte mitten in der Nacht angerufen. Grant habe mehrere tausend Dollar bezahlt - und sei dann zu den aufgebahrten weiblichen Leichen geschlichen.

★ Michael St. John schwieg über die Jahre, wie es ihm Hudson empfohlen hatte. Eine große Karriere machte er trotzdem nicht. Ob ihm das Buch dazu verhilft? Von den Beschuldigten kann sich keiner wehren. Sie sind alle tot.

★ Cary Grant starb im November 1986, er war 82 Jahre alt. Der schöne, elegante Filmstar, fünfmal verheiratet, verzaubert heute noch die Frauen, wenn seine Klassiker im Fernsehen gezeigt werden. Jetzt versucht der farbige US-Schauspieler Michael St. John mit einem Buch („Schneller Ritt auf einem goldenen Esel“) die Hollywood-Legende zu zerlegen.

★ Er behauptet in einem Gespräch mit der englischen Zeitung „News of the World“: Grant hatte homosexuelle Affären, trug Frauenhöschen und nahm an Männerorgien teil.

★ Auf einer Party zu Ehren von Grace Kelly habe es nach Maritana gerochen und in den Drinks sei LSD gewesen. Aus einem Badezimmer im 1. Stock hörte Michael St. John Stöhnen. In der Wanne lag der nackte Cary Grant und ließ sich von zwei Tänzern verwöhnen. „Es waren noch mehr Männer im Bad. Sie packten mich, banden mich an einen Haken über dem Bett. Dann vergewaltigten mich Cary, Charles Laughton und Gig Young.“

Ich wurde ohnmächtig.“ Später, wieder zu sich gekommen, habe er am Schlagzeug einer Band aus Haiti Cary Grant gesehen - eine Feder hüpfte im Takt an seinem Glied. Die Tänzerinnen hätten sich mit Lippenstift Gesichter auf die Brust gemalt. Rock Hudson habe ihm gesagt:

... je ne s'explique! Nejsou lidi, ale trpaslíků je spousta!

DIE STRECKE von Köln nach Düsseldorf schaffte die Postkutsche 1841 in vier Stunden. Heutzutage brauchen manchmal Briefe für die gleiche Strecke vier Tage.

Bei der Post geht es nicht so schnell

Nur drei Viertel aller Briefe kommen auch wirklich am nächsten Tag an. Jeder vierte Brief braucht zwei bis drei Tage, um innerhalb der Bundesrepublik seinen Empfänger zu erreichen. Die Düsseldorf der Wirtschaftszeitschrift „DM“ nahm die Bundespost unter die Lupe und entdeckte dabei nach eigenen Worten eine „Schneckenpost“: Briefe bräuchten heutzutage manchmal länger als zur Zeit der Postkutsche.

Ein ganz normaler Brief von Köln nach Düsseldorf benötigte für knapp 50 Kilometer vier Werktage. 1841 schaffte die Postkutsche die Strecke in gut vier Stunden und nahm dreimal täglich Post mit, schreibt das Blatt in seiner jüngsten Ausgabe.

Die Zeitschrift versandte noch vor der Weihnachtszeit im November 120 Postsendungen - darunter Karten, Briefe, Drucksachen und Eilbriefe. (AP)

SLUNEČNÍ ENERGIE je tolik, že by podle propočtu odborníků mohli každý obyvatel zeměkoule mít nepřetržitě v provozu dvanáct tisíc topidel, každé o příkonu 2 kilowaty.

KA SOUTĚŽI v Nice ve Francii překonal Itál René Tramoní světový rekord v rychlosti řetěz: za jednu minutu pronesl 503 slov.

V ČESKOSLOVENSKÉ socialistické republice je dezeri měst, jejich počet obyvatel už přesáhl hranici sto tisíc. Jsou to Praha, Bratislava, Brno, Ostrava, Košice, Plzeň, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Olomouc a Liberec.

Atommächte

München - Die Sowjetunion will ihre Kernenergie Kapazitäten bis zum Jahr 2000 verdreifachen. Der sowjetische Atomenergie Minister Alexander Protsenko kündigte gestern in München die Ausweitung der Atomstromleistung von derzeit 35 000 Megawatt auf 100 000 Megawatt an. 4 bis 6 neue Kernkraftwerke sowie zahlreiche neue Blöcke in bestehenden Reaktoren seien geplant.

Kremel vor-dreht sein

Začneme vařením masa, neboť maso dobře uvažené se hodí k omáčkám, omáštěným bramborům, výborné je i s chlebem, hořčicí a křenem, vždycky je dobře stravitelné – a hlavně: tato úprava je zřetelně nejsnadnější. Pro vaření vybíráme maso mladé, trochu protučné (přední hovězí, vepřové), neboť tuk brání pronikání vody do masa a tím přílišnému vyuhlování šťávu. Maso vkládáme do vroucí vody, aby se rychle srazily bílkoviny a povrch masa se „zatáhl“ a bránil dalšímu úniku šťávu. Vytvořenou pěnu zamícháme do vývaru, plamen zmírníme a dál rovnoměrně vaříme do měkka. Ponecháváme ve vývaru až do doby těsně před podáváním; zalité trochu vývaru také uchováváme važené maso k dalšímu použití v chladničce. Vývar můžeme použít k podlévání masa při dušení nebo pečení; máme-li mrazničku, vyrobíme z něj kdykoli použitelný polotovar tím, že jej nalijeme do misky na led, zmrazíme a zmrazené vývarové kostky uložené v mikroténovém sáčku ponecháme v mrazničce do zásoby.

(Pro úplnost: pro milovníky polévek z masových vývarů je tento postup vaření masa nevhodný, neboť nelze současně získat chutné maso i výborný vývar. Záleží-li nám tedy více na chuti vývaru než masa, krájíme maso před vařením na kousky a zaléváme je vodou studenou, také jen mírně osolíme – tím naopak napomůžeme vyluhování výživných i chuťových látek do vývaru.)

Dušení masa patří k úpravě snad nejběžnější, neboť umožňuje připravit lahodný pokrm i z masa a vnitřností pro rychlé zpracování nevhodných (hovězí zadní, hovězí játra, maso tučné i netučné, které získá na štavnatosti, starší drůbež apod.). Kombinujeme tu vlastně rychlé opečení s pozvolným dušením v páře, vznikající z uvolněné masové šťávy. Maso před dušením rychle omýváme nebo ještě lépe jenom očistíme, aby vodou příliš nenasáкло, dobře očiistíme, nakrájíme na plátky, kostky, nebo nudličky a okořeníme (kminem, pepřem ap.) rychle opečeme v rozpaleném tuku – zase: maso se zatáhne a zpevní se povrchová vrstva, zabráňující úniku šťávu. Pak podlijeme, nikoli zalijeme (v tomto případě není zámena přepony zcela jen záležitostí gramatikou: maso zalité spíš vaříme, než

dušíme) horkou vodou nebo vývarem. Nemáme-li po ruce polotovar výše zmíněný, připravíme vývar z masoxové kostky – ale pozor, stačí čtvrt kostky až na třetinu litru vody; připravíme-li masox „plnohodnotný“, riskujeme to, že hotový pokrm bude příliš slaný a příliš po masoxu chutnat. Měkké maso, udušené pod dobře přiléhající pokličkou, vyndáme na talíř a šťávu vysmaháme – což znamená necháme odpařit zbytek vody tak, že zůstane jen tukový základ šťávy, který zaprášíme moukou a zalijeme příslušným množstvím studené vody nebo vývaru; studeným proto, že v horkém by z mouky vznikly jakési nočky, do šťávy nepatřící, chuti nevalné. Místo moukou můžeme šťávu i omáčky zahušťovat také chlebovou strouhankou. V každém případě necháme provařit, pak maso před podáváním ještě necháme ve šťávě nebo omáčce prohřát.

Rychlé opékání na pánvi, neboli tzv. přírodní úprava masa, navzdory horší stravitelnosti patří k nejoblíbenějším z hlediska kuchařů (neboť je rychlá a nepracná) i z hlediska strávníků (neboť minutky, to je něco). Vyžaduje ovšem kvalitní maso: biftečky z hovězí i vepřové svičkové (tzv. panenské pečeně), hovězí roštěnky, řízků z vepřové či telecí kýty apod. Aby mohla vyniknout chuť masa i pro urychlené úpravy vlhkým hadříkem ořené maso naklepáváme lehkými „tuky“ sřípkou nože u bifteků nebo paličkou u ostatního (maso netlučeme, abychom z něj nevytiskali všechnu šťávu). Roštěnky a kotlety s tučným okrajem lehce nafixujeme, aby se při opékání nezkroutily. Okořeněné maso můžeme lehce poprášit hladkou moukou; opékáme v rozpaleném tuku rychle a rovnoměrně, neboť opět potřebujeme maso zatáhnout a šťávu v něm uchovat; kdybychom plamen zmírnili, šťávu by pustilo a začalo se dusit – z téhož důvodu je také nikdy nepřikrýváme pokličkou. Opékáme krátce, podle druhu a kvality masa vždy jen několik minut, při příliš dlouhém opékání maso ztuhne a ztratí křehkost.

Toužíme-li po něm, můžeme po opečení masa, vyjmeme ho na ohřátý talíř, vyrobíme z tuku, příjemně zbarveného i ochuceného trochu mouky z masa, „sos“ podobně jako při dušení masa – tedy zalitím vývarem; zahušťování není nutné, dochucení je možné a žádoucí. Každý minucový

sos můžeme chuťově vylepšit přidáním kousku čerstvého másla.

Ke **smažení** užíváme většinou méně tučná masa – maso z vepřové i telecí kýty, vykostěné drůbeží maso ap., mnozí si však pochutnávají i na kotletce či řízku z krkavice. Maso, očištěné, naklepané a osolené, obalujeme a smažíme v horkém tuku – obal i rozpálený tuk opět brání úniku šťávy. Tradičně obalujeme maso nejdříve v mouce, pak rozšlehaném vejci a nakonec ve strouhance – tedy v tzv. trojbalu. Před vložením do tuku obalené maso lehce otřepeme rukou – zbavíme se tak přebytečné strouhanky,

kteřá by se v tuku přepalovala. Smažíme po obou stranách rovnoměrně a do zlatova. Chceme-li mít jistou měkkost a štavnatost i tužšího masa, můžeme úpravu dokončit a la naše babička: na dno kastrolu dáť kousek másla, pak vložit páfák (užívaný na ohřívání knedlíků) a na něj rozložit osmažené řízky – přikryté pokličkou pak vložit na několik minut do dobře vyhřáté trouby na rošt umístěný do „prvního patra“.

Smažit maso můžeme i v těstíčku z mléka, polohrubé mouky, vajíčka a soli; můžeme také maso obalit nejdříve v mouce a pak v rozšlehaných vejcích, do nichž pro křehkost a vláčnost obalu přidáme i trochu oleje.

Poslední z běžných úprav, pečení masa, bývalo nejocenenější – dobrá pečeně byla měřítkem kuchařských schopností. Dnes už není zdaleka tak častá jako dřív – ostatně vyžaduje dost času, kterého se nám většinou nedostává. Nicméně coby slavnostnější krmí si ji můžeme dopřát, a poučený předchůzím, zvládneme i tuto úpravu. Péci můžeme vepřové, hovězí, drůbeží, zvěřinu i ryby, maso tučné i méně tučné, to ovšem (hovězí, králík, ale i kuře) tukem opatíme: buď e pečeme současně například s kouskem bůčku, nebo ještě lépe je protáhneme proužky slaniny či je tenkým plátkem slaniny obalíme. Naopak při pečení hodně tučných mas (vepřového, husy ap.) část vypečeného tuku průběžně odebíráme – přemíra tuku ubírá masu na žádoucí chuti. Důležité je zvolit pekáček či pekáč velikosti odpovídající velikosti masa – je-li neúměrně velký, šťáva při pečení příliš vysmahuje. Úvodní technologický postup už známe: nejdříve maso zprudka opečeme ze všech stran v zájmu uchování štavnatosti, pak mírně podlijeme horkou vodou nebo vývarem a pečeme. Tužší maso a větší kusy

můžeme zpočátku přikrýt pokličicí a tudíž vlastně trochu předdusit, aby si dalo říci a změklo. Během pečení na maso dohlížíme – ovšem jen krátce na nezbytně dlouhou dobu, abychom optimální proces pečení nenarušili; vysuneme a trochu nakloníme pekáč, nabereme vypečenou šťávu a polijeme s ní povrch masa, pak podlijeme horkou vodou nebo vývarem, aby množství šťávy zůstávalo zhruba stejné. Pozor: vývarem skutečně jen podléváme, nikdy jím nepoléváme povrch pečeně – neboť právě tuk obsažený ve vypékající se šťávě zaručuje vytvoření tolik žádoucí kůrčičky.

Závěrem ještě několik rad: při těch úpravách masa, kdy podléváme vývarem, šetíme solí před úpravou, a raději dochucujeme až hotový pokrm – vývar je totiž také slanný. Vludí-li se chybička, a podaří se nám omáčku nebo šťávu přesolit, můžeme následky zmírnit přidáním kostky cukru nebo několika plátků bramboru (ty samozřejmě po chvíli vyndáme). Stává se, že při dušení masa – zvlášť v tlakovém hrnci – nechťně vysmahneme šťávu předčasně a příliš. Zjistíme-li to včas, můžeme to dokonce prodat jako přednost: přilijeme vývar, ode dna uvolníme připečky a dodusíme, šťávu dochutíme několika kapkami worcestru a necháme se chvilky za zajímavou chuť. Při větším rozsahu škody zjistíme použitelnost masa; pokud se vysloveně nepřipálilo, jsme zachráněni. Šťávu už ovšem použít nemůžeme, zejména je-li v ní cibule, která nejen ztmavla, ale i zhořkla. Rychle dáme do čistého kastrolu tuk, rozpálíme ho, necháme na něm zesklivatět cibulku, zalijeme vývarem, vložíme maso a zatímco se dusí, zápolíme s odstraněním nečistoty z kastrolu původního.

Poznámka úplně nakonec: jakkoli lze připustit, že základ tepelných úprav masa je „na jedno brdo“, vůbec to neznamená, že tak musí dopadnout i všechny pokrmy tou kterou zpracované. Rozmanitost chuti a vůni získáme pomocí koření, zeleniny, nejrůznějších přísad... – ale o tom už jsou recepty v kuchařkách.

Demokracie není nepořádek
Ať v rukou Balsevku JE TO BORDEL!

NAŠIM NEJZNAMĚJŠÍM rybníkářům přikemřujeme ledáček říční. Vyhledávají rybaři loví močelným zoblákem a potopí se často až do hloubky šedesát centimetrů.

NAZEV indického koření kari pochází z lamiakého slova „kari“, které znamená omáčku. Je to vlastně směs deseti až dvaceti druhů koření, jehož hlavní složkou tvoří kurkuma.

AUTOREM pojmenování vitamín je polský biochemik Kazimír Funk. Určil, že tyto látky mají chemickou povahu aminů a jsou nutné k životu – latinsky „vita“.

46 000 arbeiten auf dem Flughafen

Die Flughafen AG ist (zusammen mit den 434 Firmen auf dem Gelände) viertgrößter deutscher Arbeitgeber Rangfolge: VW (60 000 Beschäftigte), BASF (55 000), Siemens (50 000), Flughafen AG (46 000), Daimler-Benz (45 000). Te weise fahren Arbeitnehmer zum Arbeitsplatz auf dem Flughafen 200 Kilometer weit.

62 HODINŮ NE!

DOTYKY SMRTI

Známa fakta — neznámé souvislosti

Pootčit soukolím dějin proti směru hodinových ručiček je vždy nesmírně těžké. V našem případě jediným záhytným bodem na začátku byly fotografie pěti preparovaných lebek, které jasně pořídili v roce 1943 čeští policisté Miloslav Nečásek a Bedřich Pomezný. Fotografie, které se staly dnes jediným a posledním obrazovým dokladem tělesných pozůstatků československých parašutistů, kteří padli (respektive zemřeli na následky zranění) 18. června 1942 v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze. Oprávněným, protože jejich ostatky jediná z 20 dubna 1945 odvezl a dosud, byť existuje známné množství hypotéz, se je ne podařilo objevit.

Fotografie promluví ...

Spolu s jinými fotografiami,

Lebky

se této fotografií (i na několika jiných) byly dlouhou dobu výlně pokládány za Gabčíkova a Kubišova (viz např. Časopis lékařů českých — č. 33/86). Ve skutečnosti se jedná o lebky Jaroslava Švarce (vlevo) a Josefa Kubišova, jak zjistil antropolog Repre: VP — Tereba

Informoval i členek Jaroslava Čvančary Fotografie promluví ... ve Večerní Praze 29. června 1988.

Identifikování na snímku byli Adolf Opálka a Josef Bublík, kteří spolu s Kubišem měli 18. 6. 1942 stráž na kůru pravoslavného chrámu, Jaroslav Švarc, Josef Valčík a Jan Hrubý, jejichž životy (i Gabčíkův) vyhasly v kryptě kostela.

Inspektor vzpomíná ...

Jeden z autorů výše uvedených fotografií, bývalý vrchní kriminální inspektor Miloslav Nečásek, žijící v Praze, byl za tzv. protektorátu jedním z členů sekorské organizace, kteří nosili kaplanu Vladimíru Petkovi do kostela Jalta pro parašutisty. Vzpomíná také (Kmen č. 27/88 — J. Čvančara, stopy končí v neznámém), jak služebně došel za pozdějším prof. MUDr. Jaromírem Tesátem, DrSc., k soudním pitvám i na existující myšlenku lebky Němců.

ukrášl (vedle pěti preparovaných zde byly ještě hlavy Gabčíka a Kubiše, konzervované v lilu ve skleněných dózách). To však nebylo v té době usku- tečnitelné, takže se realizovalo neméně nebezpečná akce s fotografováním ...

Přichází svědek ...

Nové řádky tohoto příběhu nám umožnil napsat Josef Pechá z Prahy 3, který byl od roku 1939 zaměstnancem firmy Mandík, která sídlila v Reznické ulici v Praze. Krátce po likvidaci parašutistů nastoupil tenkrát 28letý montér-inštalátor na opravu vodovodního zařízení do Hlavova ústavu, sousedícího s budovou, která se za války nazývala Institut für gerichtliche Medizin und Kriminalistik des Deutschen Karls-Universitäts in Prag (dnes Ústav pro soudní lékařství UK v Praze 2, Studničkova ulice č. 4).

JE ZEDÁČI HAYI' KOLT NA RAKOVINU... ↓

Prst z nohy na ruku

OLOMOUČ (jel) — Petřivalského chirurgický den měl včera v olomouckém Domě kultury Sigma na programu již 13. ročník, poprvé se uskutečnil před 23 roky, 3. 12. 1965. Tentokrát se na Hanou sjezo více než tři sta předních odborníků z celého Československa, také hosté lékaři ze Sovětského svazu a NDR.

„Chci-li jsme seznámit co nejširší chirurgickou obec s nejnovějšími poznatky o problematice byla volena tak, aby se setkali sállo přínosem pro běžnou chirurgickou praxi u nás a nejen ve vyhlášených centrech,“ řekl nám tajemník sjezdu MUDr. Eduard Pešula.

Muži přednášejícími byli také vedoucí a jeho zástupce oddělení plánování mikrochirurgie z Všeobecného vědeckého centra chirurgie v Moskvě Nikolaj Milanov, DrSc., a Alexei Borovikov, CSC, kteří den předtím vešli na chirurgické klinice fa-

BOLŠEVICKÁ ZASE PRŮEL MÍSTO HLAVY...

Venedig — In Venedig fand ein Schauprozeß statt. Angeklagt: Kain. Vorwurf: Tötung seines Bruders Abel. Neun Männer saßen über Kain zu Gericht — Richter, Anwälte, Rabbiner, Historiker. Der Staatsanwalt:

Es war geplanter Mord. Die Verteidigung: Kain handelte nach den vor etwa 10 000 Jahren herrschenden Bräuchen. Er habe lediglich seine Rechte verteidigt und sich nicht strafbar gemacht. Das Gericht zog sich

zu einer 55minütigen Beratung zurück. Dann fiel das Urteil: Der Angeklagte Kain wurde mit 5 zu 4 Stimmen freigesprochen.

Venkov kouří dál

I TEN NEJZATVRZELEJŠÍ kuřák dnes už s sebou nezastírá, že kouření jeho zdraví neprospívá a že s každou další zapálenou cigaretou posiluje rizikové faktory pro vznik nejrůznějších chorob. O naší hlubší informovanost se mj. stará také akce Šance pro tři milióny. My jsme se zajímali o to, zda výraznější propaganda nekuřáctví se projevila i v obchodě. Poklesl letos prodej cigaret a tabákových výrobků?

Získat tento údaj nebylo snadné, protože sféru obchodu u nás obhospodařují státní i družstevní organizace. Pradácný státní obchod se starají především o zásobování městských obyvatel. Pokud jde o prodej cigaret a tabákových výrobků v prvním čtvrtletí letošního roku, pak nám na generálním ředitelství Potravinářského obchodu mohli podat optimistickou zprávu. Oproti stejnému období loňského roku jsme vykouřili o 115 miliónů kusů „nikotinových trubiček“ méně. Celkem jama na všech tabákových výrobcích ušetřili: oproti loňsku 30 miliónů korun.

Méně radostná zjištění jsme vyslechli od pracovníků Českého svazu spotřebních družstev — v prodejních jednotkách zejména na vesnicích se tržby za cigarety a výrobky z tabáku oproti loňskému prvnímu čtvrtletí snížily o téměř dva milióny korun a prodej cigaret vzrostl o 20 miliónů kusů ...

Je tedy nesporné, že kampaň proti kouření více zabrala ve městech, nikoli však na venkově, což by si měli vzít k srdci krajské a okresní zdravotnické instituce a společně s dalšími orgány zde najít účinnější formy osvěty nekuřáctví. Ještě zde leka, totiž nemáme „vyhráno“, ve státním obchodě utratili kuřáci za čtvrt roku 715 miliónů korun a v družstevním 465 miliónů korun ...

CSSR stört nicht mehr

PRAG, 18. Dezember (AP). In der Tschechoslowakei können die „Deutsche Welle“ und der US-Rundfunksender „Radio Freies Europa“ seit Freitag störungsfrei empfangen werden. Regierungssprecher Miroslav Pavel teilte am Wochenende mit, die Störung des Empfangs von „Radio Freies Europa“ sei eingestellt worden. Sonstige Empfangsstörungen wurden ebenfalls allmählich eingestellt. Von anderer Seite verlautete, auch die „Deutsche Welle“ werde nicht mehr gestört.

Park kultury a oddechu Julia Fučíka v Praze

VE ŠKOLNÍM ROCE 1980/81 studovalo v ČSR na středních školách 67 045 studentů denního studia. V 89R v téže době navštěvovalo dvanáct vysokých škol 52 000 posluchačů včetně 1300 zahraničních studentů.

INFORMACE PRO
NORMALIZOVANÉ...

SNAD NEJZVLÁŠTNĚJŠÍ důvod k rozvodu udala starší Američanka, jejíž manželství bylo šťastné až do chvíle, než se stala vášnivou čtenářkou detektivek. Manžel tvrdil, že tím trpí domácnost i on, protože žena obviňuje zanedbává. Aby se pomstil, každou detektivku v noci tajně přečetla ráno oznámil manželce, kdo je vrah. Žena toto náleží nemazala a podala žádost o rozvod.

Robotem proti rakovině

Vyšetření prsu u žen se věnuje na celém světě mimořádná pozornost. Například japonští odborníci věnují onkologickému vyšetření patřičnou pozornost. Vynikli speciální robot, jehož pomocí lze mnohem rychleji než doposud odhalit rakovinu prsu. Robot se skládá ze čtyř vysoko citlivých tlakových senzorů, které systematicky prohlížejí prs pacientky a zaznamenávají případné uzliny do hloubky šesti milimetrů. Výsledky senzorů jsou vyhodnoceny počítačem a pro potřeby lékařů mohou být i graficky znázorněny.

(14)

LEGENDA:

- A Sjezdový palác
- B Zimní stadion
- C Kruhové panoramatické kino
- D Plavecký stadion
- E Malá scéna
- F Loutkové divadlo
- G Letní taneční parket 1
- H Letní scéna
- I Bruselský pavilón (Duha, Spektrum)
- J Růžová zahrada
- K Aréna 99
- L Klub mládeže Fontána
- M Maroldovo panoráma Bitva u Lipan
- N Letní taneční parket 2
- O Terasa
- P Restaurace Pražan

Přestaneme chodit pěšky?

Anglický výrobce obuvi zjistil, kolik v průměru ujde člověk pěšky za svůj život. U našich předků to bylo asi 75 000 km. Rozvoj všech druhů transportu a naše z pohodlnosti snížilo však tento objem na dnešních pouhých 24 000 km. Budeme-li tímto tempem pokračovat i nadále, pak lidstvo kolem roku 2032 už vůbec přestane chodit pěšky. Zdraví by však prospělo, kdybychom denní procházkovou trasu ztrojnásobili.

TO VŽDĚ SNAD STAČNĚ?

Ungarn erwartet neue Flüchtlingswelle

Budapest (dpa). - Ungarn rechnet mit weiteren Flüchtlingen aus Rumänien. Vize-Innenminister Zoltan Gal sagte gestern, die ungari-

schen Behörden hätten insgesamt 12 500 Aufenthaltsgenehmigungen für Angehörige der ungarischen Minderheit aus Rumänien erteilt. Mit einem Anhalten der Flüchtlingswelle müsse gerechnet werden, weil sich die Situation in Rumänien nicht ändere.

Verschüttete Mutter nährte Kind mit Blut

Ertiwan (ap). - Mit ihrem eigenen Blut hat eine Mutter, die acht Tage lang unter den Erdbeben-Trümmern eines Hauses in der armenischen Stadt Leninakan begraben war, ihr dreijähriges Kind möglicherweise vor dem Hungertod bewahrt. Die Kinderärztin Ophelia Nazarian berichtete, die 30-jährige Frau habe sich immer wieder die Fingerkuppen aufgeschnitten und ihr Kind das Blut saugen lassen. Mutter und Kind erholten sich.

● Letos v květnu přišel jeden zkušený novinář do JZD. S velkým zklamáním konstatoval, že jsou opravy strojů ještě v plném proudu. Zeptal se proto předsedy: „Nemohli jste tyhle opravářské práce udělat v zimě?“ „Ne, u nás žádná nebyla,“ zněla pohotová odpověď.

zshrnutí a vyvedou mladší, kteří
Až dorostou budou lovec, zastřelí ho.

odletají zpět, aby uvolnili místo havranům, kteří se k nám vracíjí naopak z jihu. Ti potom u nás zahnízdí a vyvedou mláďata. **Křepťáci dopojitou budovu**

HEJNA HAVRANŮ, která k nám přilétají na podzim, jsou původem ze severu a z východu. Seíravají zde ión přes zimu a s příchodem jara

Do Himlé, kde žijí stále víc lidí, kteří nejsou
dobře připraveni. Kdekoliv chce napadnout nějakou
ra nebo kukaczku, už by pro to měl morální
argumenty, sportovní technické a fyzikologické
předpoklady. Vážnou věcí jsou osobní, národní
a komerční ambice, stále více se v horole-
zecké prosazuje sebestřednost, dravost, mnohdy
nezdravě přehnaná otřávenost. Často vanou řehňm
ambic vede ke špatnému odhadu situace, což
ve zcela výjimečných synekdochických podmín-
kách může vést k tragickým následkům.

„Byl jsem na tvé třídní schůzce?
Byl! Tak se nediv!“

Vozy Lada se v záp. Evropě prodávají prostřednictvím a v úpravách firmy poch. v NSR, Nizozemsku, Luxembursku a Belgii se vloni prodalo 47 000 kusů.

Tod des King. Angeblich wurde er bei einem Fallschirmabsprung in Texas gesehen, in einem Hotel in Atlanta, in einem rosa Cadillac in Ohio. Jetzt hat das US-Magazin "Globe" eine Million Dollar Belohnung ausgesetzt - für den, der den leibhaftigen Elvis herbeschafft.

JAK MANIPULOVATI S... ALEXANDREM DUBČEKEM? Opravdu jen »mylná informace«?

Italská televize RAI ohlásila v minulých dnech »senzaci« — prý bude mít rozhovor s někdejším prvním tajemníkem ÚV KSČ Alexandrem Dubčekem pořízaný, světe div se, sovětskou televizí. Jak uvedla agentura Renter, takto propagovaný rozhovor byl v Římě vysílán ve třech večerních zpravodajských relacích a podle Italské televize to byl »senzacií krok kupředu v glasnosti« v Sovětském svazu. »Mohl by to být signál (Dubčekovy) brzké rehabilitace,« bylo řečeno!

Jeden pracovník Italské televize RAI, »který nechtěl být jmenován«, na druhý den agentuře Renter přiznal: »Byli jsme mylně informováni... V Sovětském svazu to vysíláno nebylo.« A kápi božskou: »Zdá se, že to je interview s rakouskou televizí. Nevím, jak se to stalo,« dodal.

Nevíme, zda vedení RAI přiznalo barvu i svým divákům, že rakouský zdroj vydávalo za sovětský. To však už zřejmě není podstatné. Podstatná je otázka: byl to opravdu jen omyl? Anebo šlo o určitý cíl?

Faktem je, že občan Dubček, který nenávratně odešel z československé politické scény v roce 1969, rozdává v posledních měsících jeden rozhovor za druhým. Už se v nich stále více opakuje: že všechno dělal v roce 1968 dobře, že už tehdy prováděl přestavbu, že se žádné chyby nedopustil, že měl všechno pevně v rukou, že protisocialistické síly byly vlastně výmyslem atd.

Na jedné straně souhlasí s tím, že se za posledních dvacet let přeče jen v naší zemi něco udělalo (řekl v rakouské televizi), na druhé straně to zároveň popírá (Life, Hlas Ameriky). Na jedné straně tvrdí: »Jestliže všechno to, co jsem za posledních dvacet let prožil, lze na-

zvat životem, tak k tomu řeknu jen to, že jsem se snažil ho přežít« (Hlas Ameriky). Na straně druhé říká, že pracoval jako vedoucí mechaniků na úseku lesnictví nedaleko Bratislavy, má chatu, plachtovníci, jeho synové vystudovali vysoké školy (Life), žena s vnučkou se připravuje na cestu do Jugoslávie (rakouské televize), on zase do Bologna, aby převzal diplom čestného doktora tamější univerzity. Kritizuje životní prostředí v Bratislavě (rakouská televize), ale koncepce, kterou znevažuje, se přece zakládala za jeho politického působení v tomto městě atd.

Hraje jako dobrý herec, dokonce se podbízí. Jestliže můžeme věřit zahraničnímu tisku, v rozhovoru pro americký časopis Life se dokonce pochlubil, že jen málo scházelo a mohl být Američan! Jeho starší bratr, bojovník Slovenského národního povstání, padl — jak řekl — »jako Američan, jako Slovák narozený v Chicagu.« A on? »Když se rodiče (vystěhovalci — pozn. red.) vraceli ze Spojených států do Československa, moje matka byla těhotná, tedy ve skutečnosti i můj život začal tam.« Na otázku, zda je ve styku se spoluobčany, odpovídá: »S řadovými občany mám velmi dob-

ré styky. (...) Při vynášení odpadků si na ulici vždy s nimi pohovořím.« Atd. atd.

Notorickým motivem jeho rozhovorů je samozřejmě pomlouvání všeho, co je spjaté s naší vnitřní politikou, s našimi reformami. Ale o to kategoričtější se dožaduje politické rehabilitace. Proto spekuluje i se sovětskými změnami. Když se ho reportérka časopisu Life ptala, zda se sešel s Michaillem Gorbačovem, odpovídal tajuplně: »Zatím ještě ne.«

Tak a podobně. Jeho slova, která štědře rozdává, jsou plná velikášství. Já, já, já. V jednom z rozhovorů dokonce neváhal přirovnat sebe k Bělovi Kúnovi a Nikolaji Bucharinovi. Ani náznaky skromnosti, ani slovo sebekritiky.

Proto mu také dávají mikrofon. Ze to zpravidla není důstojné, není důležité. Ještěnost se probudila plnou silou: byl o něho znovu projevem zájem. V pošetilém zaslepení však zřejmě přehlídl láčku: stal se znovu manipulovatelnou figurkou. Jako v roce 1968.

Proto se tak snadno mohla zrodit i provokace s jeho domnělým rozhovorem pro sovětskou televizi.

Moučení stále dělá svou práci. A ta je dnes prostá: vrážet klín mezi přestavbu v naší zemi a přestavbu sovětskou. Proto také máme plné právo pochybovat, zda »senzace« Italské televize byla opravdu jen »mylnou informací«, za jakou byla v Římě tak nepřesvědčivě vydávána.

NA NAŠEM ÚZEMÍ žije více než 2000 jedovatých živočichů. Z toho to množství však málo svým jedem u škůtců vyvolat obavu jen nepatrně. Přesvědčení užiti, nutí zmíni nebo bodnutí vesele, vědoucí si, že s tímto je ze utištějícího nebezpečí.

Was die Deutschen heute denken

Bonn — In Umfragen wurde kurz vor Weihnachten ermittelt, was Bundesbürger über aktuelle Themen denken:
● Wählen würden 41 % am nächsten Sonntag die CDU, ebenso viele die SPD; FDP und Grüne je 8 %.
● Einen schweren Atomunfall in einem deutschen Kernkraftwerk halten 83 % für möglich.
● Tiefklug wollen nach Romscheid 71 % vollständig verbleiben.
● 1988 war für 78 % gut, für 18 % schlecht.
● Für 51 % war die schönste Erinnerung an letztes Weihnachten, »wie sich jemand über ein Geschenk vom mir freute«.

SALÁMOVÝ ŠPIZ S BRAMBORY: 400 g saláma, 100 g slaniny, dvě cibule, dvě papriky nebo houby, 4 až 6 brambor, sůl, hořčice nebo kečup. Oloupaný salám, cibuli, houby nebo papriky, oloupané syrové brambory nakrájené na plátky, střídavě napichujeme na Jehličku, osolíme a zvolna opékáme na ohničku, na grilu, na pánevci nebo v alobalu, až jsou plátky brambor měkké. Upečené potřáeme hořčicí nebo kečupem a jíme s chlebem.

ŠTROVÝ ŠPIZ: 250 až 300 g tvrdého syra, 100 až 150 g slaniny, cibule, 2 až 3 papriky, chléb. Špičkový sýr obalíme do tenkých plátků slaniny a střídavě s cibulí, paprikami a plátky chleba je napichujeme na Jehličku a opékáme.

PIKANTNÍ RYBÍ ŠPIZ: 600 g ryby, 100 g slaniny, 2 až 3 rajčata nebo cibule, sůl, pepř, kečup, feyz, kraple, bramborové hranolky. Rybí maso a slaninu nakrájené na plátky střídavě napichujeme s plátky rajčat a cibule. Opepíme, osolíme, pokapeme citronovou šťávou a opékáme na oleji na pánevci nebo na ohničku, v popelu, zabalené v alobalu. Opečené potřáeme kečupem a podáváme s bramborovými hranolky nebo s chlebem.

NYLONOVÉ PUNČOCHY byly poprvé vyrobeny před padesáti lety. Již deset let předtím doktor Wallace Carothers začal v laboratorích americké firmy Du Pont s výzku-

Večeříme na chatě i chalupě

LETNÍ STUDENÁ VEČEŘE 250 gramů rajčat, 4 papriky menší salátová okurka, 200 g tvrdého syra, 4 vejce, 2 špekáčky, sůl, pepř, lžice hořčice, kelímek tatarské omáčky, petrželka. Rajčata, papriky a okurky oloupáme a nakrájíme na kolečka, přidáme na kostičky nakrájený sýr, špekáčky (ty nejprve zbavíme slupky) nebo salám a vejce natvrdo, osolíme, opepíme a promícháme s tatarskou omáčkou a petrželkou. Podáváme s opečeným chlebem.

SALÁT S VEJCI: 6 vajec 4 sladkokyselé okurky, 1 sklenka naložených hub, kapary, pepř 2 hlávky salátu, 100 g šunky nebo šunkového salámu. Vejce uvaříme natvrdo posekáme na větší kousky, promícháme s pokračujícími okurkami, houbami, posekanými kapary. Upravíme podle chuti, zalijeme záplevkou z hub a olejem. Vše uložíme na misku vložkou hlávkovým salátem a obložíme šunkou nebo šunkovým salámem.

Čerstvými rajčaty paprikami a salátovými okurkami můžeme zde podávané jídlo přizdobit. Zkuste tam nejen na chuť, ale i na vzhled a lákavost, ale doplnit sál salátem dalšími vitamíny, které tolik potřebujeme. (d2)

mem, jehož cílem byla nová uměla hmota. Když se dílo podařilo, reklamní slogan hlásal: Nylon pevný jak ocel a jemný jako pavučina. Nylonové punčochy se staly šlágrům trhu a velkou módou.

Tvůj muž tě jako sexuální objekt rozhodně nedoceňuje, zatímco mu ženu silně přeceňuje.

Becker bleibt auf Schwarzer Liste
Der bundesdeutsche Tennisstar Boris Becker bleibt weiter auf der Schwarzen Liste des UNO-Zentrums gegen Apartheid. Das entschied das Zentrum am Freitag, nachdem der Deutsche Tennis-Bund (DTB) und auch der schwedische Verband ein Schreiben mit der Empfehlung nach New York geschickt hatte, Becker von der Liste zu streichen. Ein Sprecher des Zentrums bezeichnete

LOUPEŽ sedmnáctého STOLETÍ Osudy jednoho slavného pokladu

Blížil se konec třicetileté války. V červenci roku 1648 už Švédové v Praze nikdo nečekal. Přišli nejspíše z podnětu českého přeběhlika, který je informoval, že v Praze není vojsko. Zautočili v noci a lehce dobyli Malou Stranu a Hrad. Správce pokladu vydal pod pohrůzkami klíče a inventář sbírek císaře Rudolfa II. Vojáci zpusťli mnohaletým loupem a vražděním začali okamžitě rabovat...

Záhadná postava na českém trůně

Z hlubin dějin se vynořuje záhadná postava uměnímilovného císaře Rudolfa II. Zapsal se svou chorobnou sběratelskou vášní do historie stejně jako jiný panovník významným politickým činem. Již za života byl opířen celou řadou legend, neboť se stránil veřejného života, věnoval se alchymii a vlastnil pohádkové poklady, nepřístupně uložené na Pražském hradě. Když se ujal vlády, snažil se s elánem řešit politické a hospodářské záležitosti své říše, ale roku 1580 onemocněl duševní chorobou a po této nemoci se stal uzavřenějším a popudlivějším než dříve. Neustále vyhledával klid a samotu a je dost možné, že právě z těchto příčin předsedl z Vídně do klidnější Prahy. Časem se choroba ještě zhoršila. Velký podíl na následném zlepšení Rudolfova zdravotního stavu měl zpočátku, který moudře odvrátil císařovu pozornost od nelehkých povinností vlády k věcem, se kterými císař se ještě více věnoval umění, magii a hravějším uměleckým aktivitám. Za Rudolfa II. přicházejí do Prahy nejenom laičtí, ale i skuteční umělci a umělecké dílny. V pražských dílnách

pracují řezáči kamenů, tvůrci drahokamových mozaik, mechanici, hodináři zlatníci, medailéři, malíři a sochaři. Císař trávil mezi umělci svůj volný čas, pozoruje je a jejich práci hodnotí.

Císařova vášně

Rudolf II. byl přímo posedlý sběratelskou vášní. Jeho sbírky byly systematicky rozčleněny na přírodní, lidské výtvoř a vědecké přístroje. Mezi přírodní patřily drahé kameny a jiné minerály, herbáře, vycpaná zvířata, mušle, korály, kůže, krunýře želv a jiné předměty. Mezi lidské výtvoř byly zahrnovány obrazy, sochy, keramika, zlatnická díla, práce z kovů i drahokamů, mozaiky. Mezi vědecké přístroje patřily hodiny i astronomické přístroje, mapy a literatura. Když pomineme umělecké předměty, které Rudolf II. zdědil, získával sbírky z pozůstatosti i jako dary, které přicházely z různých míst ve snaze zajistit si císařovu přízeň. I když sám příliš necestoval, měl z písemných a ústních zpráv svých agentů velmi dobrý přehled o jiných sbírkách. Agenti pověřeni výzvědnými úkoly působili zejména v Itálii, kde existovalo mnoho vynikajících rodinných sbírek. Službu agentů vykonávali malíři, sochaři a také diplomaté. V Benátkách se jim dokonce podařilo zakoupit slavnou Gemmu Augusteu, řezbu do kamene, která byla ukradena ze sbírek francouzského krále Františka I.

Svědectví návštěvníků

Rudolfovy sbírky byly velice obsáhlé. Benátský vyslanec, který měl jako jeden z mála příležitost zhlédnout sbírky v původním stavu, ličil: „Každého dne se v císařově paláci nacházejí nové a nové zajímavosti. Je tu již na tři tisíce a více maleb starých i moderních malířů. Naplňují

všechny sály, galerie i pokoje, ale je jich také velmi mnoho naskládáno v hromadách. Vázy a klenoty se nacházejí každého dne ve větším množství poschovávané v každém koutě a každé skříňce.“ Jiný návštěvník obdivoval předměty z alabastru, mramoru, křišťálu a drahých kamenů. Zaujala jej zejména ohromná mramorová deska vykládaná drahými kameny, na níž mohlo stát dvanáct lidí. Oceňoval ji na dvě stě tisíc tolarů.

Sbírky rostly úměrně s dobou Rudolfovy vlády. Nejstarší inventář sbírek uvádí přibližně tři tisíce obrazů a 2 814 jiných předmětů. Žádný dochovaný inventář však není úplný.

Zlato, stříbro, drahé kameny...

V roce 1612 oznámily zvony císařovu smrt. Sbírkami již byly naplněny všechny prostory Španělského sálu, přilehlých chodeb a místností. O jejich hodnotě kolobaly fantastické pověsti, podle nichž měl císař po sobě zanechat dva milióny zlatých guldenů, skrytých do malého výtazku, takzvané duše zlata. Komise svolaná na ocenění sbírek přý našla čtyřicet dvacet centů zlata a šedesát centů stříbra.

Část sbírek zdědili Rudolfovi bratři — císař Matyáš spolu s arcivévodou Albrech-

tem a Maximiliánem. Avšak valná část zůstala nadále v Praze. Ale i tak se další a další předměty přestěhovaly do hlavního města říše, neboť Vídeň nabývala na významu. Pozvolna odtud mizely křišťálové nádoby, mozaiky, hodiny i obrazy, aby se do Prahy již nevrátily. Přesto se dá říci, že Habsburkové jednali s pražskými sbírkami opatrně.

Při stavovském povstání pokládali čeští stavové sbírky za svou kořist. Není divu, vždyť byly většinou zakoupeny z peněz české koruny a z nich byli také placeni i dvorní umělci. Aby získali prostředky na financování armády, uvažovali stavové o prodeji některých drahocenných předmětů. Nejvíce se oceňoval stůl, jehož deska byla vykládaná českými jaspisy, acháty a granáty, vsazenými do zlata a do stříbra. Byl přý osmým divem světa. Tento stůl se později nacházel ve Švédsku.

Čeští stavové však ze sbírek mnoho nepobrali. Po bitvě na Bílé hoře narabovala vítězná vojska po celé Praze na 1 500 vozů kořisti. Byly v ní i předměty z Pražského hradu, neboť některé se později objevily v Mnichově. To však nebylo nic proti tomu, co následovalo.

Po třech měsících zbyl jeden obraz

Kdyby někdo řekl švédské královně Kristině, že se stane na konci třicetileté války jednou z nejbohatších panovnic, jistě by tomu nevěřila. Přesto se tak stalo. Švédové měli na vydrancování Pražského hradu, Malé Strany a Strahovského kláštera tři měsíce času, pokud nebyl uzavřen vestfálský mír.

Velice se obohatili i švédští generálové, důstojníci, ba i prostí vojáci. Dodnes lze nejen v královských sbírkách, ale i na všech významnějších zámcích ve Švédsku najít něco z rudolfinských sbírek. Vylovení Pražského hradu bylo provedeno velice surově a důkladně. Na chodbách zbyl jeden obraz malovaný na dřevě, ve Španělském sále úlomky rozbitého oltáře, v ostatních sálech jen několik soch. Tu a tam se považovaly prázdné rámy, úlomky sádrových a mramorových plastik, indiánské zbraně, parožní a kosti z přírodovědecké sbírky. Všechno ostatní bohatství, doslova napěchované v těchto místnostech, zmizelo. Poklady shromážděné uměnímilovným a duševně rozpolceným císařem byly rozvezeny do všech koutů světa. Ve Švédsku z nich však nezůstala velká část. Některé byly prodávány

Snaha o vzkršení

Antverpách, části sbírky přenechala po svém odstoupení královna Kristina švédské náslupci a část odvezla do Říma, kde se usadila Římskou sbírku získal časem vévoda Orleánský a v Paříži byla později vydržena. Obrazy, které zanechala královna ve Stockholmu, zvaly většinou za své při požáru královského zámku. A tak se s obrazy Rudolfových sbírek setkáváme ve Vídni, Londýně, Mnichově, Drážďanech, New Yorku a jinde. Tak skončila nejslavnější sbírka evropské pozdní renesance, jejíž cenu odhadují odborníci na několik miliard korun.

● Těšil trenér poraženého boxera:

„A víš, že jsi ho ve třetím kole vylekal?“
„Jak to?“
„No on si myslel, že tě zabil.“

Ve Vídni a ze sbírek Lichtenštejského knížectví. Z Československa jsou na výstavě především obrazy, tapiserie, několik soch, součástí obětí Rudolfa II. a drobné astronomické pomůcky. Mály zlozrak původního bohatství, který se dostal mimo okruh švédského rabování.

„Na novou škodovku Favorit se prý přijede podívat paně, Nikki Lauda a Vinnetou.“
„Papež chce vidět ten zážrak, Nikki Lauda Velkou cenu a Vinnetou blbě tváře, které ji kupují...“

Výročí smlouvy ČSSR-NSR

11. prosince 1973 byla v Praze v Černinském paláci slavnostně podepsána padesátá vláda Smlouva o vzájemných vztazích mezi ČSSR a NSR. Též došlo k dohodě vlády obou zemí navázat diplomatické styky a zříditi velvyslanectví v Bonn a v Praze a tím, že obě státy jmenují své zástupce v hodnostech velvyslanec. K tomuto významnému aktu se dospělo 28 let po druhé světové válce, 24 let po zrušení NSR a na základě tvrdých, složitých a více než tři roky trvajících jednáních.

Smlouva o vzájemných vztazích sledovala cíl skoncovat jednou provždy s neblahou minulostí a vytvořit základy pro rozvoj dobrých sousedských vztahů. Podtrhuje též snahu obou stran upevnit mír a bezpečnost v Evropě u vědomí, že v obou zemích vyrostly nové generace, které mají právo na zajištěnou budoucnost. Oba státy se zavázaly, že se ve svých vztazích vystřihají hrozbě síly nebo použití síly, což bylo potvrzeno i tím, že obě smluvní strany dle článku I. Smlouvy považují mlhovskou dohodu z 29. září 1938 za nulitní, která dle preambule smlouvy byla Československé republice nucena nacistickým režimem pod hrozbou síly. Oba státy si potvrdily neoporušitelnost svých společných hranic a vzájemně se zavázaly respektovat svou územní celistvost.

Smlouva o vzájemných vztazích mezi ČSSR a NSR otevřela před 15 lety perspektivu rozvoje Existuje několik partnerských svazků mezi městy ČSSR a NSR. V r. 1977 na základě takovéhoho partnerství byl uspořádán „přeh přátelství“ Wuppertal—Košice, který se těšil velké pozornosti obyvatelstva obou zemí.

Tradičně uspokojivá jsou styky hospodářské a

Fergie – ein hoffnungsloser Fall?

★ Richard Blackwell (74) gibt seit 29 Jahren eine Liste der am schlechtesten gekleideten Frauen heraus – mit giftigen Kommentaren. Er nannte Elizabeth Taylor (56) ein „modisches Marktweib“ und Victoria Principal (38) einen „Bauerntempel“. ★ Jetzt schrieb er über die Herzogin von York, Fergie (29) kleide sich, als ob sie zum Kühenmelken ginge, habe den Gang einer lahmen Ente und sei in Sachen Mode und Geschmack ein hoffnungsloser Fall. ★ Hardy Amies (79), einer der Modemacher der

Queen, konterte: „Ich kenne niemanden, der je bei Blackwell ein Kleid bestellt hat.“

★ ANTOŠ žádá vrchního: „Dal bych si kafe s rumem.“ „Kávu můžete dostat, ale rum nemáme.“ „Tak mi dejte čaj s rumem.“ „Čaj můžete taky dostat, ale rum nemáme.“ „Tak mi holt dejte samotnej rum!“

Víte kdy jsou líní pilní? Když se krade nebo smilní!

● Nejméně místa má myšlenka v prázdné hlavě.

„Bivoji, nech už to ubohý prase a pojď domů!“

od podepsání Smlouvy? Jednoznačně je třeba říci, že tato bilance je pozitivní. Dosáhlo se nejvyšší úrovně styků v oblasti politické. V roce 1978 byl v NSR vůbec na prvé návštěvě v historii obou států generální tajemník ÚV KSČ a prezident ČSSR Gustáv Husák. Letos pak navštívil naši republiku spolkový kancléř a zároveň předseda největší vládní koalice strany Heimit Kohi. Počítá se již s příštím rokem počínaje s pokračováním těchto kontaktů na nejvyšších úrovních. Rozvíjejí se styky nejvyšších zákonodárných orgánů obou zemí. Velmi čilé jsou výměny resortních ministrů, například ministři zahraničí se dle deklarace, přijaté během návštěvy G. Husáka v NSR v r. 1978, pravidelně jedenkrát v roce scházejí k pracovnímu setkání, k posouzení aktuálních otázek ve vztazích mezi oběma zeměmi. Stále větší šíře nabývají styky mezi jednotlivými zeměmi NSR na úrovni vlády a parlamentu s ČSR a SSR, s jejich vládami a Národními radami.

Běžná jsou setkání na stranických úrovních – s Německou komunistickou stranou, se Sociálně demokratickou stranou, se Svobodně demokratickou stranou a i s Křesťansko demokratickou unií a Křesťansko sociální unií. Dochází k výměně názorů mezi odborníky, ženskými, míražnickými, mlhovými organizacemi apod. Velice efektivně k vzájemnému poznávání lidí z obou zemí pracují Společnost pro spolupráci s ČSSR v NSR a v ČSSR Výbor pro NSR při Československé společnosti pro mezinárodní styky. Existuje několik partnerských svazků mezi městy ČSSR a NSR. V r. 1977 na základě takovéhoho partnerství byl uspořádán „přeh přátelství“ Wuppertal—Košice, který se těšil velké pozornosti obyvatelstva obou zemí.

Tradičně uspokojivá jsou styky hospodářské a

Bilance uplynulých 15 let je nesporně pozitivní, i když přitom nepouštíme ze zřetele aktivity těch sil v NSR, které se v rozporu s realitnými skutečnostmi v Evropě snaží vzbuzovat iluze o změně současného stavu, vyhlašovat teritoriální a sociální revanš. Jedinou odpověď na toto neodpovědné počínání je další budování politických základů pro rozvoj vztahů mezi ČSSR a NSR, tj. uplatňovat politiku mírového soužití států s rozdílným společenským zřízením, podporovat snahy o vybudování společného evropského domu, v němž bude místo pro všechny národy Evropy při bezesbytkovém vzájemném respektování.

„Přece se dohodneme, Hejkal! Zvěř má mladý – tak jsem ti koupil tlumítko!“

Nejprve Svandruka

JAK SE ŠÍJE BALÓN

V jedné z výstavních síní Národního technického muzea se začal rodit balón, jehož 945 m³ rozlehlé útroby pak pojmu plyn — vodík nebo svítiplyn. Členové klubu zpracovali na 700 metrů zvláštní látky, je jimž základem je bavlna, která musí být z obou stran několikrát pogumována, aby se zamezilo úniku plynu. Konstrukční plán ukazuje, že balón tvoří dvacet poledníků, podlouhlých srpečků jako z pomeranče, které jsou ještě rozděleny čtrnácti rovnoběžkovými díly tak, aby bylo docíleno zakřivení a po sešití vznikla koule. Každý díl má své abecední a číselné označení pro orientaci této gigantické skládačky. Švy mezi díly se lepí a pak přijdou na řadu šikovné ruce manželů Nehybových u šicího stroje. Než dovrčí poslední stehy na novém balónu, přistrukuje k šicímu stroji látku, která váží téměř 200 kilogramů, osm chlapů. Po třech nedělích je hotovo.

Nyní je na řadě kontrola předešlé práce. Na svazarmovském letišti Točná v Komořanech se připravuje částečně naplnění balónu vzduchem. Do polokoule leze muž, jehož úkolem je hledání průsvitů slunečních paprsků, které prozradí vady v látce či nepřesnosti šití, jež by pak dovolovaly plynu unikat. Metr po metru kontroluje celý balón a prstem na obvodu značí taková místa, která pak zvenčí konstruktér tužkou kroužkuje a zapisuje na papír, aby pak byly přelepeny. Po drobných dodělvkách balón čeká matrikační let s pracovníkem Státní letecké inspekce. Výsledkem je přidělení značky OK a čísla jako u každého letadla. Balón dostal svůj křestní list a může vykročit do života. V plné kráse se předvádí na Letně. Jeho žlutý šat zdobí nápis Čedok a pozvánka na světovou filatelistickou výstavu Praga '88, která se bude konat na přelomu srpna a září.

Na premiérovém letu provázejí plynový balón dvě montgolfiéry, tedy balóny plněné horkým vzduchem. „Rozdíl v létání s plynovým a horkovzdušným balómem je asi takový jako jízda v pohodlném autě a nějakém vozítku,“ vysvětluje Jana Bartošová. „Montgolfiéra představuje sportovní létání za hučení hořáků, kterými pilot neustále ohřívá vzduch. V plynovém balónu, který umožňuje i daleko větší dolet, může člověk mnohem intenzivněji vychutnat krásu letu, v tichu s větrem pluje nad krajinou.“

A jak se někdo stane pilotem či pilotkou balónu? „Stejnou šanci mají kluci i děvčata. Hlavním předpokladem je už zmíněná vytrvalost a opravdový zájem. Máme u nás kroužek mladých balonistů, v kterém se děti seznamují s problematikou, stavějí modely atd.“ pokračuje Jana Bartošová, která je mimochodem jedinou ženou-pilotkou v Evropě, která má oprávnění startovat na obou kategoriích balónů. „Od patnácti let pak začíná teoretické školení a se svolením rodičů se mohou dočkat prvního seznamovacího letu. Od osmnácti přecházejí na praktický výcvik. Zkoušky

na plynové balóny probíhají pod dohledem Státní letecké inspekce a na montgolfiéri v rámci Svazarmu. Pilot musí ovládat předpisy, letecký zákon, navigaci, meteorologii, aerostatiku a pochopitelně i zeměpis.“

Balónové létání je vlastně celoroční záležitostí. Výjimku tvoří nebezpečí bouřek a na druhé straně termiky, tedy přílišného horka, které by mohlo být pro náplň balónu nebezpečné. Pohled dolů z koše balónu už dávno není jen splněným vernovským snem, ale kromě krásného koníčka nabízí své služby v průmyslovém využití i v dnešní přetechizované době. „Nutno přiznat, že pracovní využití balónů je v zahraničí běžnější než u nás. Možnosti se nabízí celá řada. Pomáhali jsme například při opravě komínu holešovické elektrárny, který byl v roce 1975 poškozen zemětřesením, nebo při stavění velkých antén, kde se pro značné rozvíření vzduchu nedala použít helikoptéra. Máme zpracovanou studii na stahování dřeva z obtížně přístupných lokalit, které by bylo pomocí balónu nejen ekologicky nezávadné, ale i osmkrát levnější než s vrtulníkem. Není žádným zázrakem, když třeba na dovolené v zahraničí uvidíte v přístavu vykládku lodi pomocí balónu.“

... na té straně, kde má strom méně větví a jehličí, je určitě sever!“

„Dědo, nechcete kandidovat na podnikového ředitele? My potřebujeme někoho na výběr, ale aby ho nikdo nezvolil.“

PRAŽSKÉ ATRAKCE

Turisté bohatí i chudší užasle v sobotu tu čučí na věže pražských chrámů a do zavřených krámů

● „Co je větší? Tatra 613 nebo trabant?“ „Trabant, do šestsettřináctky se vejde jenom jeden papaláš.“

PŘESTAVBA

V praxi zatím nepřinesla Úspěch příliš veliký Zato máme nová hesla Na budově fabriky

● Je tak mladá a krásná, že už nyní můžeme říci: jednoho dne bude mít velice zajímavou minulost.

Osteuropa: Hamstertourismus mit Folgen

Auch Osteuropa erlebt einen Touristenboom – doch nicht zu jedermanns Freude. Nicht allein die Reiselust, der Reiz fremder Kulturen bringt die Massen in Schwung. Die treibende Kraft hinter dem rasant anwachsenden Grenzverkehr im Osten ist der Erwerb von Konsumgütern, die im eigenen Land rar oder teuer sind. „Die Mangelstrukturen in Osteuropa sind von Land zu Land verschieden“, meint ein Experte der UN-Wirtschaftskommission für Europa in Genf zum neuen Trend. „Durch die eingeleiteten Reformen ist es für die Leute leichter geworden, ins Ausland zu reisen. Sie benutzen diese Ausflüge in erster Linie zu Hamsterkäufen und verteilen somit den Mangel. Die einheimische Bevölkerung steht plötzlich vor leeren Regalen von Produkten, die früher in ausreichender Menge vorhanden waren.“

ZU WEIHNACHTEN

ADVENT

Der Begriff kommt aus dem Lateinischen und heißt Ankunft: Er ist die Vorbereitungszeit auf das Weihnachtsfest und umfaßt vier Sonntage.

CHRISTMETTE

Auch Mitternachtsmesse: Für die Christenheit

der feierliche Höhepunkt des Heiligen Abends.

DREIKÖNIG

Fest der Erscheinung des Herrn am 6. Januar: Es ist auch der Tag der drei Weisen aus dem Morgenland, von deren Reise hinter dem Stern her das Evangelium erzählt.

der Sowjetunion ab. Die CSSR hat zwar nur eine 80 Kilometer lange Grenze mit der Sowjetunion, die aber in jüngster Zeit von einer rasch wachsenden Zahl Ukrainer und Russen überschritten wird. Im Unterschied zu den Polen und Ostdeutschen verfügen die Sowjetbürger über bedeutende Zahlungsmittel. Sie dürfen legal den Gegenwert von 1500 Rubel pro Kopf mitnehmen. Bei einer vierköpfigen Familie macht dies über 60 000 tschechoslowakische Kronen aus, für die man in der CSSR einen Gebrauchtwagen mitsamt einer vollen Ladung Hamsterware bekommen. Experten beziffern den Wert der Waren, die auf diese Weise der tschechoslowakischen Bevölkerung entzogen werden, auf zwei Milliarden Kronen im Jahr.

Die von der CSSR und der DDR erlassenen Ausfuhrverbote stellen nur die vorläufig letzte Eskalation eines Kleinkriegs zwischen den „sozialistischen“ Ländern ums wirtschaftliche Wohlergehen dar. Das polnische Außenministerium nannte die jüngsten Verordnungen der Regierung in Prag „unverständlich“. Die DDR droht, noch strengere Regeln zu verordnen, falls die tschecho-

ANALYSE

PIERRE SIMONITSCH

Jahren gefürchtet, aber als Auswirkung der Perestrojka machen auch immer mehr Sowjetbürger von den Reiseerleichterungen Gebrauch.

Nach Angaben eines tschechoslowakischen Gewährsmannes zielen die Exportbeschränkungen weniger auf die Polen als auf die neuen Touristen aus

slowakischen Zöllner ihre Weisungen strikt durchführen.

Steigende Exporterträge sind eigentlich etwas Schönes. Jeder westliche Staat würde sich darüber freuen. Im Osten hingegen sind die Währungen nicht konvertierbar. Keine Regierung ist daher am Anwachsen ihrer Zloty-, Rubel-, Lei- oder Forint-Reserven interessiert. Die Zahlungsbilanzüberschüsse in nichtkonvertiblen Währungen können im internationalen Handel kaum eingesetzt werden. Der Warenaustausch zwischen den östlichen Ländern wird im Clearingverfahren nach den staatlichen Plänen abgewickelt. Im übrigen sind die Wechselkurse willkürlich und uneinheitlich.

So lange die Grenzen zwischen den osteuropäischen Ländern für die einfachen Bürger dicht waren, funktionierte dieses System leidlich. Mitte der siebziger Jahre faßen die DDR, Polen und die Tschechoslowakei den Mut, den Reiseverkehr zu liberalisieren. Die wirtschaftlichen Auswirkungen dieser „Friedensgrenzen“ waren verheerend. Rasch mußten die DDR und die CSSR wieder Behinderungen einführen. Aber auch dieser Rückzieher nutzte nicht viel, weil inzwischen jeder Pole Anrecht auf einen Reisepaß hat, den die anderen respektieren müssen.

Vergangenen Sommer stießen die polnischen Einkaufstouristen bis zur jugoslawischen Adriaküste vor. Auf der Insel Murter zum Beispiel parkten in Permanenz ein halbes Dutzend polnischer Busse, deren Insassen davor Marktstände aufbauten. Der ländlichen Einwohnerschaft angeboten wurde allerlei Kram von billigen Feldstechern bis zu abgelatschten Pantoffeln. Mit dem Erlös finanzierten die Polen die Reise und kauften Artikel ein, die bei ihnen zu Hause begehrte Mangelware sind.

Die französische Tageszeitung „Le Monde“ berichtete kürzlich von Tumulten am Flugplatz von Sofia, als die bulgarischen Zöllner einer Maschine mit polnischen Touristen die Start-erlaubnis verweigerten, weil die Passagiere bis zu 120 Kilo Übergepack mit sich führten.

Die Einführung konvertierbarer Währungen würde den Hamstertourismus mit einem Schlag zu einem Segen machen. Geordet wird darüber viel, doch die Experten der UN-Wirtschaftskommission für Europa erkennen noch keine Anzeichen solcher Umgestaltung.

ENGELSHAAR

So glitzernd und seidig, wie wir Menschen uns die Haarpracht der Engel vorstellen, sind Flitterfäden und Lametta, die Glanz und Pracht in unser Weihnachtszimmer bringen.

FISCHESSEN

Kommt vom Fastengebot am Heiligen Abend, das früher für den 24. Dezember galt: Fleisch durfte erst nach der Heimkehr von der Christmette genossen werden!

GLOCKEN

Seit irische Mönche vor einhalb Jahrtausenden die Aufmerksamkeit der frommen Versammlung mit kunstvollen kleinen Handglöckchen erregten, gehören Glocken und Andachtsstimmung zusammen.

HALLELUJA

Kommt aus dem Hebräischen und bedeutet „Lobet den Herren“.

JULKLAPP

Jul heißt in Nordeuropa Weihnachten. Danach wird eine in Skandinavien gebräuchliche lustige Art der Bescherung genannt, bei der der Schenkende nicht gesehen oder erkannt werden darf.

KERZEN

In den Katakomben, den unterirdischen Grabanlagen der frühen Christen, wurden Kerzen zuerst verwendet. Seitdem sind sie treue, weihevoll Begleiter des Christentums.

LEBKUCHEN

Kommt vom lateinischen Libum, dem Wort für Fladen.

MISTEL

Weihnachten wird in England ein Mistelzweig am Tür Rahmen oder an der Decke der Zimmermitte angebracht: Ein Mädchen, das zufällig oder absichtlich darunter angetroffen wird, muß sich küssen lassen.

NIKOLAUS

Nikolaus, der heilige Bischof von Myra, gestorben um 350 und Schutzheiliger der Kinder und Wachszieher, wurde we-

gen seiner großen Freigebigkeit verehrt und geliebt. Bis zum heutigen Tag ist sein Namensvetter der Gabenbringer am 6. Dezember.

OCHS UND ESEL

Die Tiere aus dem Krippenbild von Bethlehem erinnern uns daran, daß das Jesuskind in einem Stall zur Welt kam, und mahnen zur Demut.

PFEFFERNÜSSE

Gewürzgebäck mit weißem Zuckerguß: Symbol für den Essigschwamm, mit dem sich Christus am Kreuz die Lippen netzte.

RUPRECHT

Althochdeutsch – der Ruhmglänzende. Im Volksbrauch ist er der eher bescheidene Knecht Ruprecht, der den heiligen Nikolaus begleitet und böse Kinder straft.

STERN VON BETHLEHEM

Oft fälschlich als Komet dargestellt, war der berühmte

Stern in Wahrheit nichts anderes als eine außergewöhnliche Konjunktion der großen Planeten Mars und Jupiter. Zur Zeit von Christi Geburt erregte diese durch ihr helles Strahlen Aufmerksamkeit und beflügelte späterhin die Chronisten.

TANNENBAUM

Aus dem Elsaß und dem Schwarzwald gibt es erste Zeugnisse für die geschmückte Tanne, die dann durch Luther und die Reformatoren zum Weihnachtssymbol der Protestanten erklärt wurde, so wie die Krippe zur katholischen Weihnacht gehörte. Erst im frühen 19. Jahrhundert wurde der Unterschied aufgehoben und die Tanne als Weihnachtssymbol beider Konfessionen aufgestellt.

ZIMTSTERNE

Raffinierte Fortentwicklung der berberischen „Braunen Lebkuchen“, die vermutlich von Mönchen erfunden worden waren: Im Mittelalter gelangten exotische Gewürze wie Zimt, Nelken, Kardamom und Pfeffer durch reisende Missionare in die Klöster –

● Jedna z kuriozit současného života je, že v průměrné rodině dva televizory způsobí méně hluku než jeden.

seit der Zeit sind Gewürzplätzchen mit dem Gedanken an das Christfest verbunden.

WASHINGTON, 20. Dezember (dpa). Bemannte Flüge zum Mars sowie die Gründung einer ständigen Kolonie auf dem Mond im nächsten Jahrtausend sind nach Ansicht einer Planungsgruppe der US-Raumfahrtbehörde NASA realistische Ziele, wenn die Entscheidungen in nächster Zeit getroffen werden können.

„Im 21. Jahrhundert wird die Menschheit sehr wahrscheinlich Zeuge der ersten menschlichen Fußstapfen auf dem Mars sein“, erläuterte am Montag in Washington der Chef der Gruppe, John Aaron, die Raumfahrtpläne der NASA, wie sie — in ähnlicher Form — auch von den Sowjets verfolgt werden. Nach Aarons Angaben würden diese Unternehmungen zwar teuer, aber gemessen am Sozialprodukt billiger als seinerzeit die Flüge zum Mond. Ein Schlüssel für die Verwirklichung solcher Pläne bleibe der Bau einer ständigen Raumstation.

Die NASA-Gruppe hat mehrere Szenarien für ihre hochgesteckten Ziele entwickelt. In einem Fall würden acht Astronauten, frühestens im Jahre 2005, eine Landung auf dem Mars versuchen, wobei sie an ein zuvor auf die Reise geschicktes Versorgungs-Raumschiff andocken. Vier Astronauten würden dann mit einer Art Fähre den Mars ansteuern, dort 30 Tage bleiben, dann zu dem Mutterschiff zurückkehren und den Rückflug zur Erde antreten. Sie wären etwa 14 Monate unterwegs.

Sowjetbürger können für ihr Geld immer weniger kaufen

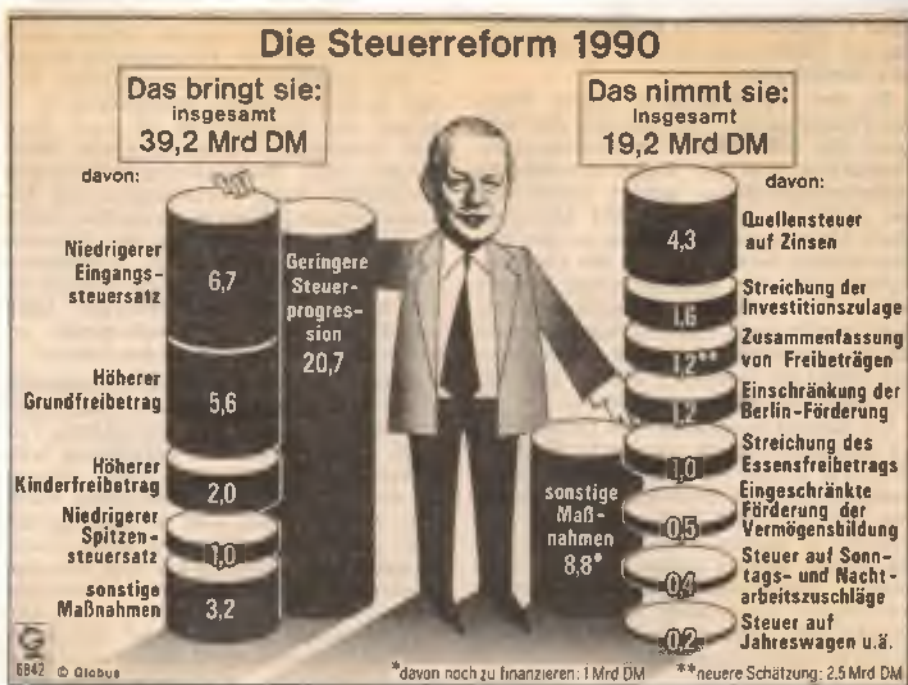
MOSKAU, 20. Dezember. In der sowjetischen Volkswirtschaft wächst das Mißverhältnis von Geld und Waren. Der Kaufkraftüberhang aufgrund eines Mangels an Verbrauchsgütern hat in den ersten neun Monaten dieses Jahres einen besorgniserregenden Umfang angenommen. In einem Leitartikel der Parteizeitung „Prawda“ vom Dienstag heißt es, die Schere zwischen Angebot und Nachfrage bei Konsumgütern und Nahrungsmitteln sei in diesem Jahr breiter geworden. Die Löhne und Gehälter stiegen schneller als die Arbeitsproduktivität und die Produktion von Konsumgütern. Als Hauptgrund für die chronischen Warendefizite wertete die „Prawda“ die rückständige Entwicklung der Leicht- und Nahrungsmittelindustrie. So habe man in diesem Jahr insgesamt 842 Milliarden Rubel investiert, 754 Milliarden oder 90 Prozent entfielen auf die Schwerindustrie, nur 3,7 Prozent auf die Leicht- und 6,3 Prozent auf die Nahrungsmittelindustrie. „Diese Zahlen zeigen, daß die Politik der Kapitalinvestitionen schwere Defekte hat“, schreibt die „Prawda“.

Wahrscheinlich aus Angst vor einer Währungsreform haben in weiten Teilen der UdSSR seit einigen Monaten Hamsterkäufe an Gold und Schmuck eingesetzt. Offenbar sehen immer mehr Sowjetbürger im Gold eine Kapitalanlage für ihr angespartes Geld.

Noch mehr US-Mais für Moskau

Die Sowjetunion hat in den USA weitere 750 000 Tonnen Mais bestellt. Damit belaufen sich die Orders seit dem 1. Oktober auf knapp 8,3 Millionen Tonnen. Im gesamten vorangegangenen Vertragsjahr, das jeweils bis Ende September läuft, hatte Moskau knapp 5,2 Millionen Tonnen Mais gekauft.

V jistých kruzích tahle zpráva vyvolala vzrušení: Na klinice amputují staré myšleni!

Fest der Tierliebe

BONN, 20. Dezember (AP). Ehemänner, die ihren Frauen zu Weihnachten keinen Pelz schenken wollen, liefert der Deutsche Tierschutz Argumente frei Haus. Eine Sprecherin sagte am Dienstag in Bonn, Interessenten könnten eine Broschüre anfordern, die das Leiden der Tiere in den Pelzfarmen zeigten. Die meisten Bürgerinnen und Bürger lehnten diese Tierquälerei ab.

Bundesgeschäftsführer Wolfgang Apel sagte, jetzt sei die beste Gelegenheit, diese Einstellung auch durch Taten zu beweisen: „Streichen sie Pelzmäntel und Modeartikel aus Schlangenedler, Krokodilhaut, Schildpatt und Elfenbein sowie Kosmetika, die im Tierversuch getestet wurden, von ihren Wunschzetteln.“ Männer, die keine Pelze verschenken wollten, seien auch nicht etwa geizig, sondern besonders einfühlsam, meinte Apel: „Denn Geschenke, die durch Tierquälerei entstanden sind, passen nicht zum Fest der Liebe.“

O.K.

Domkapitel bestätigt Streit

KÖLN, 20. Dezember (dpa). Das Kölner Domkapitel hat indirekt bestätigt, daß Kardinal Joachim Meisner als Wunschkandidat des Papstes zunächst an der absoluten Mehrheit gescheitert sei und Johannes Paul II. daraufhin die Wahlordnung geändert habe. Der Papst habe „als oberster Gesetzgeber der Kirche von dieser speziellen Kölner Wahlordnung dispensiert und das Domkapitel in neuen Wahlgängen nach den Regeln des allgemeinen Kirchenrechts wählen lassen“, heißt es in einer am Dienstag veröffentlichten Erklärung.

O.K.

Scharfe Kritik an der Art und Weise, wie der neue Bischof gewählt wurde, übten die Grünen. „Das seit Jahrhunderten bewährte, feudalistische Prinzip von Befehl und Gehorsam hat sich auch diesmal wieder in der katholischen Kirche durchgesetzt“, sagte Franz Stanner, Sprecher der Grünen im Bundestag.

O.K.

● Jednomu nově přijatému železniční nářadí, aby vzal kůvev s olejem a šel namazat výhybky na trati. Železničář udešel, nebylo po něm slyšet, až za týden došel služební telegram: „Jsem v Rozsochatci, pošlete olej.“

Rauchverbot am U-Bahnsteig

STUTTGART, 20. Dezember (dpa). Auf den unterirdischen Bahnsteigen der S-Bahn, der Stadt- und der Straßenbahn in Stuttgart ist das Rauchen vom 1. Januar an nicht mehr erlaubt. Um der großen Zahl der Nichtraucher Fahrgäste, die sich durch den Tabakqualm belästigt fühlen, Rechnung zu tragen und zugleich die Kosten für die Reinigung der Gleise von Zigarettenkippen zu senken, sind die Beförderungsbedingungen des Verkehrs- und Tarifverbundes Stuttgart (VVS) entsprechend geändert worden. Die Fahrgäste werden mit großen Plakaten an den Zugängen zu den unterirdischen Haltestellen und am Bahnsteig selbst auf das Rauchverbot aufmerksam gemacht.

O.K., O.K., O.K. ...

Strombrücke mit der Tschechoslowakei

Das Bayernwerk und der tschechoslowakische Stromkonzern ČEZ haben einen Vertrag über den Bau einer „Strombrücke“ zwischen Bayern und der CSSR vereinbart. Sie soll 1992 erstmals einen direkten Stromaustausch ermöglichen. Die Kosten von 250 Millionen Mark trägt zu zwei Dritteln das Bayernwerk.

... MIT STROMSCHWELLE?

Aufgespießt

„Ich weiß, daß ich 1945 fünfzehn war und 1953 achtzehn.“

Bundeskanzler Helmut Kohl auf einer CDU-Kundgebung in Hannover.

2+2=7

Legenda české scénografie

(nz): Je tomu již dvacet let, co odešel národní umělec František Tröster, přední tvůrce moderní české scénografie, jenž je pro dnešní generace výtvarníků inspirativním příkladem. Ba dokonce svým způsobem i legendou. Například jeho výpravu v Janáčkových operách patří ke zlatému fondu našich operních inscenací. Scéna ke Káti Kabanové nenašla snad dosud lepšího řešení, výtečná byla i Věc Makropulos, právě Tröstrova výprava byla důležitou součástí uvedení díla Z mrtvého domu v milánské La Scale. Stejně zdařilá byla i četné činoherní inscenace, v nichž dominovala dramata Shakespeara. František Tröster se radil do čela klasiků našeho divadelnictví. Mátorko však již docenuje jeho práci v oboru instalace výstav, kde dokázal skloubit výtvarnou vynalézavost a absolutním respektem k exponátu — k prezentovanému originálu. Závažným dílem tu byla především výtvarná tvář výstavy Velké Morava, jež představila kulturu našich předků v mnoha zemích Evropy.

SKODA, ZĚ SE TOHO NEDODIL... RADECKÝ...

dy Rakouské republiky generál O. Tauschitz s doprovodem. Rakouský host navštívil včera rovněž Vojenskou akademii A. Zápotockého v Brně.

Na pozvání ministra národní obrany ČSSR přicestoval do Bratislavy na oficiální návštěvu Československa generální inspektor Spolkové armády.

DOBRA ZADA NAD ZLATO!

...kade to příležitost rozhodným způsobem silmu-
...čenevská jednání o úplné likvidaci těchto zbra-

Neslouch však snížit úroveň zbrojení, aby se odstranilo
riziko konfrontace. Válku nevyvolává existence zbraní.
Vyvolává ji přetrvávání našeho rozdělení, jakož i ne-
jistota a nejistota, které ji plodí. A vy víte, do jaké
míry Francie svým prostřednictvím schválila významný
pokrok v podobě washingtonského dohody podepsané
R. Reaganem a M. Gorbačovem.

Evropa, kterou si přejl a pro kterou Francie hodlá
bojovat, bude společenstvím svobodných národů a
všechných států, kde nikdo nebude nikoho ohrožo-
vat, ani sádko respektování právo osob, kde nikdo ne-
bude nikomu zkratu druhého
nový stát, svoboda pro obě strany, to je směr,
který musíme sledovat.

Chci také dodat, že v tom bude hrát svou roli
Evropa, Opatrov, ve jménu čeho by měla být dnes za-
ložena nebudou nepřístupné to, co bylo samozřejmé ve
vztazích, mám na mysli všechno velkého krále
roku IV, který přijel studovat na Sorbonu nebo dis-
putace vyvolané na tomto místě tezími rektora praž-
ské univerzity Jana Husa na konci 14. století.

Proč se dovolává na naše společné kulturní dě-
dictví, jestliže je necháváme ležet ladem, na Východě
i na Západě, a odevzdáváme ho tom, co přichází
odjinud, především z druhé strany Atlantiku, kde
máme hodně přátel, a co je neseno technologií vzni-
kající na březích Tichého oceánu. To je v pořádku,
ale bylo by ještě lepší, kdybychom to získávali z Ev-
ropy.

Evropská kulturní renesance je jednou ze závaž-
ných a naléhavých věcí, které jsou v záce na konci
tohoto století. Uchovávat si naše jazyky, náš vkus,
naši citlivost pouze když vzájemně podpoříme a vsa-
díme na ty nejdůležitější technologie. Proto jsem na-
vrhl to, čemu říkáme audiovizuální Eureka, na níž se
již podílejí podniky z 18 evropských zemí, a která bu-
de používat jako jeden ze svých prostředků nový te-
levizní systém s vysokou rozlišovací schopností. Řekl
jsem 18 zemí. Proč by jich nemohlo být 19, 20, 21, 22.
V této oblasti není hranic.

Odjak odjinud než z Prahy, tohoto zeměpisného stře-
du Evropy, bych se mohl obrátit s výzvou ke všem
lidem našeho kontinentu, ať na Západě či na Východě,
abych použil běžného výrazu — z hlediska zeměpisu
ostatně nepřiléhá přesného — nebo příslušejícím ke
třetí, neutrální a neangažované Evropě, která má co
řici a hraje svou roli, aby se společně chopili histo-
rické příležitosti dát vývoji dobrý směr, opakuji, směr
míru a svobody.

Sblížení evropských sousedů poskytuje našim dvěma
zemím rámec a příležitost k obnově dialogu a ož-
ivení spolupráce. Chci-li jsem mít po svém boku čtyři
ministra, ale i významnou delegaci šéfů podniků a
kulturních pracovníků, bylo to proto, že mám na
mysli bilaterální rozměr našich vztahů.

Z rozboru, který jsme provedli v průběhu jednání
prvního dne, vyplývá, že můžeme společně udělat více
a lépe v oblasti hospodářské a v technické je třeba
přemýšlet naše společné projekty do stádní hmatatelné,
konkrétní realizace a prozkoumat nové oblasti spo-
lupráce, jako jsou telekomunikace, jaderná energie a
životní prostředí.

V kulturní oblasti chci již předem poděkovat česko-
slavskému úřadu za to, kterou budou vykonávat
významnou francouzského jazyka

Pane prezidente, dámy a pánové,
koncem přání, aby se francouzsko-československý
dialog dostal na nejvyšší úroveň a měl svou dnešní
návštěvou přispět ke znovunalezení evropské solida-
rity. Známe a vážíme si génia vašeho lidu, vaši země
— místa toliko setkání a srážek, a také všech histo-
rických událostí, které dosáhly až k nám. Je to lid
tvorčí, pevný ve své vůli být sám sebou.

Prosím vás, abyste laskavě pozvali svou sklenku na
toto přání. Na přátelství našich národů, jejich roz-
kvet ve svobodné a mírové Evropě, na úspěch naší
spolupráce, na vaše zdraví, dámy a pánové, na pří-
tomnost a budoucnost lidu, vašeho lidu, připraveného
jako každý hravý lid plný naděje, a čs. lid takový je,
na vstup do nové doby.

Z tiskové konference F. Mitterranda

V podvečer uspořádal prezident Francouzské repub-
liky F. Mitterrand pro zahraniční a čs. novináře tis-
kovou konferenci v pražském hotelu Intercontinental.
Na otázku čs. rozhlasu, jaké dojmy si odvezl z dvou-
denní oficiální návštěvy Československa mj. odpověděl:
„Oba dny mé návštěvy byly plné a bohaté. Stejně
obsažné byly i rozhovory mého doprovodu. Jednálo
se především o vztazích mezi Východem a Západem,
o ozbrojení, o vývoj myšlení, o praktických retor-
mách každodenního života a také o všech oblastech
bilaterálních vztahů, včetně kontaktů mezi mladými
lidmi našich zemí a o výuce jazyků. Naše rozhovory
současné poznámek aktuální vývoj — zejména ná-
vrhy, které přednesl v OSN v New Yorku M. Gorba-
čov.

Na seznámení s Československem jsem měl jen 36
hodin a v jejich průběhu viděl, poslouchal, poznával.
Hovořil jsem s nejvyššími představiteli Českosloven-
ska, které jsem dříve znal jen podle jména. Osobní
kontakty s nimi, stejně jako přímý kontakt s vaší z-
emí považuji za nenahraditelný. Měl jsem samozřejmě
již před odjezdem určité představy a informace a pře-
stalo mi být. Že jsem byl velice překvapen. Osobní
kontakty totiž vždycky přinášejí další významný pr-
vek pro porozumění. Setkal jsem se nejen s vedoucí-
mi představiteli, ale také s určitým počtem lidí, kte-
ří jsou proti systému v této zemi. Mohu si tedy ude-
lat úplnější obrázek o lidech, žijících v této zemi.“

Na otázku švýcarského listu „24 heures“, týkající se
lidských práv, odpověděl, že tato problematika samo-
zřejmě tvořila součást rozhovorů s prezidentem ČSSR
i generálním tajemníkem ÚV KSČ. „Ani jeden z nich
nečekal, až o tomto tématu začnu hovořit, uvedl F.
Mitterrand. Nikdo z nás neztratil příležitost, abychom
každý svým způsobem zdůraznili tuto otázku. Chci-li
bych dodat, že z hlediska, která jsou pravděpodobně
různá, v podstatě se jedná o obsah helsinských do-
hod, které představují základnu, již musíme dodržovat
a postupovat v nich dle předu, každý samozřejmě svým
způsobem.“

K otázce Rudého práva o možnostech rozvoje spo-
lupráce v technologické Eurece včetně spolupráce mezi
socialistickými zeměmi a Francií prezident mimo jiné
odpověděl:

„Setkal jsem se při své návštěvě Československa
s vašími kompetentními představiteli, kteří tuto pro-
blematiku znají. Nebylo možné nechat stranou takov-
ou důležitou otázku. Hovořil jsem o tom já i oni.“

Týdeník Vlasta položil otázku týkající se možného
rozvoje vzájemné spolupráce v oblasti školství.

F. Mitterrand ve své odpovědi uvedl, že francouz-
ská strana pocítuje potřebu zvlášť pečlivě sledovat pro-
československé studenty.

Na dotaz britské novinářky, zda se setkal s Alexan-
drem Dubčekem a v případě že ano, o čem spolu mlu-
vili, prezident odpověděl:

„Vy víte velice dobře, že jsem se s panem Dubč-
kem setkal.“

Na otázku Rudého práva, jak lze chápat souvislost
prezidentova výroku na čtvrtém večeri o francouz-
sko-německém usmíření jako o případné záruce míru
a bezpečnosti pro všechny s rozvojem vojenské spo-
lupráce mezi NSR a Francií a vytvořením společné vo-
jenské brigády prezident mj. řekl:

Kdyby zbrojení dvou velmocí, Spojených států a So-
větského svazu, nebylo o tolik vyšší než naše, pak
bychom neměli zapotřebí takto zbrojit. Likvidace tak-
to středního doletu, padesátiprocentní snížení stra-
tegičeských zbraní, patřičná konference o zákazu pou-
žití chemických zbraní to vše je dobré. Návraty M. Gor-
bačova v New Yorku to je také dobré. I přesto mají
Sovětský svaz a Spojené státy zatím každý více než
12 000 strategických jaderných hlavic. Francie, jich
má 300. Jestliže tyto dvě velmoci sestoupí na rozum-
nou úroveň, pak už nás nebude zajímat to, co chápá-
me pod pojmem francouzsko-západoněmecká brigáda.“

Na dotaz čs. rozhlasu, zda byly během návštěvy po-
depsány nějaké hospodářské dohody, F. Mitterrand
uvedl, že ctiem návštěvy nebylo podepisovat smlouvy.
Existují však příležitosti dohod v mnoha oblastech, zjevně
a pokud jde o vytváření smíšených podniků, stejně
jako v kulturní oblasti.

Zpravodaj Nové doby se otázal, jak francouzský pre-
zident hodnotí poslední iniciativu přednesenou v New
Yorku M. Gorbačovem. F. Mitterrand označil tuto ini-
ciativu za vynikající.

Zpravodajové rozhlasové stanice France-Inter a ame-
rické agentury AP položili v různých obdobích něko-
lik otázek týkajících se setkání francouzského pre-
zidenta se signatáři charty o tematické lidských práv
v Československu. F. Mitterrand odpověděl, že v p-
tek ráno se sešel s osmi až desítkami lidmi, kteří jsou
všemohoucí signatáři charty a kteří podle jeho slov za-
ujali ideologické a praktické postoje na obranu lid-
ských práv.

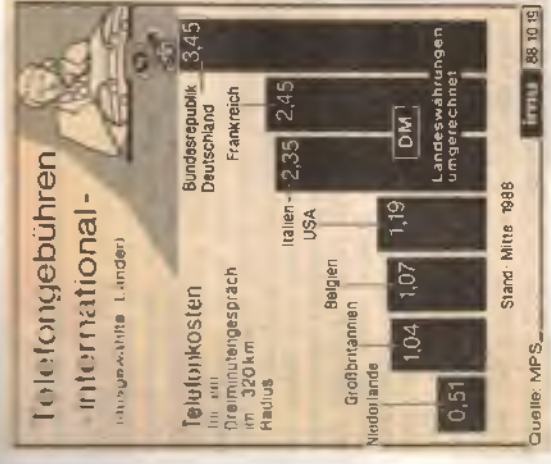
Čs. sklo do Francie

(čtk): Přestože Francie je jedním z nejvýznamně-
jších světových producentů široké palety sklařských
výrobků, je náš podnik Skloexport Liberec jedním z je-
dich tradičních a významných dodavatelů. Kromě stolní-
ho skla, olivního křeháku, umělého skla a sv-
tidel patří v posledních letech k dalším klíčovými vý-
vozním položkám také skleněná vlákna, tabulevé sklo
plavené a v neposlední řadě sklo obalové. V souladu
s celkovou koncepcí prohlubování vzájemných styků
mezi ČSSR a Francií ve všech oblastech lidské činnos-
ti počítá Skloexport se zvyšováním vývozu na náro-
ný francouzský trh.

PAŘÍŽ: Všechny francouzské deníky v pátek infor-
movaly o prvním dnu návštěvy prezidenta F. Mitter-
randa v Československu. Soustředili se především na
jednání s prezidentem G. Husákem, generálním tajem-
níkem ÚV KSČ M. Jakešem a předsedou federální vlá-
dy L. Adamcem. Libération píše, že F. Mitterrand
vstoupil na československou půdu, kam nevěrovali al-
tíci z Francie na této úrovni od dob Karla X. Le Quo-
tidien de Paris napsal, že Československo se stalo je-
dno z deseti východních zemí, zejména o úlohu na velkých
projektech západoevropských zemí, zejména o Euro-
VARSAVA: Úřední polské deníky v pátek psaly o nás-
tavení immer noch in erster Linie das
religiöse Fest. Fünf Prozent waren unent-
schieden.
Das Schenken scheint das größte Er-
gebnis zu sein. Als die
Meinungsforscher im Januar nachfrag-

Weihnachten, was ist das?

ALLENSBACH, 18. Dezember (dpa).
Für die meisten Bundesbürger ist Weih-
nachten eher ein altes Brauchtum, bei
dem man nicht so sehr an Religion denkt.
Bei einer Umfrage des Institutes für De-
moskopie Allensbach antworteten 50 Pro-
zent der 2156 befragten Bundesbürger in
diesem Sinne. 45 Prozent sehen in Weih-

F. Mitterrand přicestoval do Prahy

Slavnostní uvítání na ruzyňském letišti • Píetní akt na Žižkově a v Lánech • Selkání s nejvyššími čs. představiteli • Projevy na večeri

Oslavy Slavie

PRAHA (red): Kapitán fotbalového oddílu Jiří Jeslínek a trenér hokejové družiny Zbyněk Zavadil byli včera na slavnostním shromáždění Slavie Prahy při příležitosti slavnosti výročí TJ vyhlášení nejlepším sportovcem a trenérem za rok 1988. Nejlepším kolektivem se stalo družstvo starších dorostenců v házené. „Ze 95 let prošlo Slavia bouřlivým vývojem, slavná období se střídala s méně úspěšnými“, konstatoval předseda TJ VLADISLAV HOLEČEK. „Historie Slavie je lomená slavnými jmény Doudy, Jandy — Suka, Rošického, Plánického, Bicana, Puče, Čumbele, Vytlačila, Lály, Fr. Veselého a dalšími. období, kdy Slavia byla ve fotbalové Evropě pojmem. Současnost však nezávislá a nic pozadu. Jednota má 19 oddílů a dva oddíly, 6500 členů, přes 3000 aktivních sportovců a zdobí ji řada mistrovských titulů v kolektivních a individuálních sportech.“

HRAL ZA NI / BEKES

Francouzský prezident F. Mitterrand položil včera věnec u hrobu prvního prezidenta Československé republiky T. G. Masaryka na hřbitově v Lánech
Foto: ČTK — F. Matička

PROHLÍDKA PRAHY

Francouzský prezident F. Mitterrand s doprovodem pak projel historickou částí Starého Města a zastavil se na Křižovnickém náměstí.

Pozdravován Pražany se prošel po Karlově mostě. Živě se zajímal o historii této kulturní národní památky zahrnující fragmenty Juditina mostu, dvě malostranské mostecké věže, staroměstskou věž a bohatou sochařskou výzdobou a soubor barokních plastik na jednotlivých pilířích. Ocenil dílo mistrů, jež obřází tisíciletý kulturní vývoj našeho národa.

Primátor hlavního města Prahy Zdr. Horčík a ing. arch. B. Borovička rovněž informovali vzácného hosta o péči socialistického státu o další mírná díla minulých generací.

Nejvyšší francouzský představitel F. Mitterrand položil věnec u hrobu prvního prezidenta Československé republiky T. G. Masaryka na hřbitově v Lánech.

Po dobu dvaceti let bylo Československo jediným státem v této části Evropy, který zůstal demokratickým mezi tolika ostatními režimy, které nebyly nebo již nebyly demokratické.

Potom přišel Mnichov, zrazená důvěra, pošlapané přátelství. Ještě to cítím a vzpomínám si na tu dobu, kdy jsem jako student v Paříži přesně popsal hanbu, kterou jsem cítil.

Svazek se znovu upevnil v boji proti okupantům. René a de Gaulle prohlásili v Londýně mnichovskou dohodu za nepiatnou. Prapor chrabrých Francouzů, kteří uprchli ze zajateckých táborů, pod vedením kapitána De Lannuriena — jeden z přímých účastníků je dnes mezi námi — se zúčastnil již od 28. srpna 1944 Slovenského národního povstání. Chápali tento čin jako svou morální povinnost vůči československým vojákům, kteří padli v roce 1940 za Francii v bojích na Seině a Loire, nezapomínaje na ty, kdo byli po našem boku v minulé válce. Mnozí z nich jsou pochováni ve vaší zemi. Jsem vám vděčný za to, že uchováváte pa-

ověru. To je přednětím jednání o konvenčních s- lach, které, jak douám, bude zahájeno bez průtahů. Uznámení, které učinil včera pan Gorbuchov, je z toho- to hlediska dobrá zpráva. Je třeba to podpořit a po- dílet se na tom. Irvní jsem na tom, aby bylo zahájeno do záme 35 zemí — ústřední konference o bezpeč- nosti a spolupráci v Evropě. To je jediné místo, kde se všechny evropské státy setkávají, aby projednaly otázky, které je zajímají. Je to jediné místo, kde mo- hou, jestliže chtějí, projevit své samostatné rozhod- vání.

Solidární se svým společením a věrna svým závazkům, Francie si přesto přeje, aby skončila konfrontace dvou bloků v Evropě, jejichž sama existence znamenala a dosud znamená prodlužování škodlivé situace zro- ně z 2. světové války, kterou nemůžeme a nesmíme pokládat za trvalý stav. V tomto duchu Francie přišla s iniciativou pozvat do Paříže v lednu příštího roku státy, které podepsaly ženevský protokol z r. 1925 zakazující používání che- mických zbraní a ty státy, které se k němu chtějí při-

Projev F. Mitterranda

Vážený pane prezidento, dámy a pánové!
Byl jsem poctěn Vaším pozváním ke státní návštěvě Československa a jménem své země i svým věm za ně děkuji.

Současně zdravím a přeji vše nejlepší československému lidu, k němuž francouzský národ chová ode- dávna sympatie a pocity solidarity.

Se zvláštní intenzitou prožívám skutečnost, že se dnes večer nacházím zde, v tomto městě, tak nádherně ztvárněném evropským génielem, který volně vái z jednoho konce našeho světadílu na druhý, bez ohle- du na hranice. Nacházíme se v samém srdci Evropy ve chvíli, kdy je o budoucnost tohoto světadílu, naší Evropy takový zájem. Československá republika exis- tuje již 70 let a doposud žádný nejvyšší francouzský představitel sem nepřišel na oficiální návštěvu. Velice jsem rád, aby tato anomálie byla napravena v ob- dobi, kdy slavíte výročí založení vaší republiky. Jak mohu při této příležitosti nevzpomenout oněch mnoho Francouzů, z nichž jste se o několika zmínil, kteří se nadchli pro československou věc, stejně jako va- šich krajanů, kteří své naděje a důvěru vkládali ve Francii.

Francie stála celou svou vahou po boku mladé Čes- koslovenské republiky a je na to dodnes hrdá: jed- nalo se o to podpořit právo národa na vytvoření de- mokratického státu na území, které mu patřilo. Ne- existuje spravedlivější věc.

Nic nehovoří lépe o síle solidarity mezi novým stá- tem a mou zemí než citát z „Paměti“ otce moderního Československa, Tomáše Masaryka. „V Paříži, kam jsem přijel 7. prosince 1918, jsem vykonal první ofi- ciální návštěvu a prezidenta republiky Poincaré, abych mu poděkoval za všechnu podporu, již se nám od Francie dostalo.“

mátku těch, kteří prolili svou krev ve jméno přátel- ství mezi našimi zeměmi.

Jestliže jsem v hrubých rysech načrtl vývoj našich vztahů, je to proto, abych připomněl, že vše nás před- určovalo více ke vzájemnému porozumění než k ne- zájmu.

Okolnosti rozhodly jinak. Naše vztahy byly pozna- menány nejen tragickými událostmi roku 1938, ale silně utrpěly rozdělením světa a Evropy, a napětím, které po něm následovalo. Francouzi se přesto ne- přestali zajímat o to, co se dělo ve vaší zemi. Jistě víte o značném ohlasu, který ve Francii vyvolalo to, co bylo pojmenováno Pražským jarem, a o morální prestiži, již se u nás těšily činy a osoby, které v na- šich očích představovaly hodnoty, ve které věříme a které si slavnostně připomeneme u příležitosti 200. výročí Deklarace lidských a občanských práv z roku 1789, svoboda projevu, shromažďování, pohybu, právo na spravedlnost a národní suverenitu. To vše víte a bylo by zbytečné se Vy, stejně jako čs. úřady, domní- vát, že jsem rok 1938 — nám toho máte tolik co říci o tíži této minulosti. Respektuji však vaši suverenitu a spo- léhám na dialog, který začínáme, abychom pokročili ve výměně našich názorů.

Přijíždím do Prahy s přáním obnovit mezi Českoslo-venskem a Francií dobrou spolupráci užitečnou pro naše národy a pro smíření rozdělené Evropy.

za situace, kdy se stále více prosazují obrovské pa- puláčnické masy jižní polokoule a kdy narůstá tlak hos- podářských velmocí, dokáže Evropa spojit své síly a vzít svůj osud do vlastních rukou? Doba je k tomu vhodná. Co se zdálo být ustrnulé, se dává do pohybu. Evropa se opět stává realitou budoucnosti.

Na východě, jak se říká — i když tento pojem má- lo odpovídá zeměpisu — se objevuje snaha provést reformy, prosazující se národní identitou a zároveň si všíchní uvědomují vývoj ekonomik, kulturní výměny, vývoj myšlenek a lidí je třeba vidět v perspektivě vzájemné závislosti. Což je možné se z toho nerádo- vát? Vy sám jste, pane prezidento, před chvílí sdělil, jakým způsobem se Vy, stejně jako čs. úřady, domní- váte, co by se mělo vykonat.

Na západě, francouzsko-německé usmíření, příkladná záruka míru a bezpečnosti pro všechny, otevřelo ces- tu k vytvoření nového společenství, založenému na do- uvolnění vstupu všech členů. 12 zemí společenství se chystá zbourat bariéry, které ještě přetrvávají a vy- tvořit, počínaje rokem 1993, jednotný trh, obrovský celek a 320 miliónů obyvatel, v němž se bude volně pohybovat zboží, služby, ale také občané, ti kteří to- ří, pracují, obchodují, zkrátka ti, kteří chtějí porazit bezpečnost založenou na skutečné rovnováze síl na nejvyšší úrovni, vylučující riziko překvapivého útoku a dlouhé války, zkrátka pojetí zajišťující vzájemnou

(X)

Přehled o výnosu daně z obrátu u hlavních skupin potravinářských a průmyslových výrobků v letech 1955—1987 (údaje v % čistého výnosu daně z maloobchodních cen)

Výrobek/rok	1956	1965	1975	1987
maso a masné výrobky	54,66	19,13	6,47	-4,61
mléko a mléčné výrobky	37,55	11,73	4,36	-50,40
vejce	37,11	2,16	-11,29	7,34
luky	45,10	16,37	8,70	-31,03
mlýnské a pekárenské výrobky	42,69	30,46	9,34	-2,93
cukr a cukrářské výrobky	67,12	62,20	41,49	23,59
zelenina a ovoce	22,96	13,43	3,47	-11,78
nealkoholické nápoje	—	30,85	-10,97	10,56
alkoholické nápoje	65,33	47,29	54,49	57,32
brambory	31,38	8,22	-0,80	-25,82
ostatní potravinářské zboží	45,21	58,21	53,29	46,28
potraviny celkem	50,86	30,47	20,69	9,62
textilní zboží	45,08	48,46	33,41	32,31
obuv a kožená galanterie	47,43	44,44	25,71	25,39
zařízení pro domácnost	20,74	39,07	22,35	30,24
potřeby pro domácnost	31,06	37,29	16,35	21,40
kulturní zařízení	19,61	45,02	26,00	20,92
kulturní potřeby	5,01	29,40	12,44	16,90
hygienické a drog. zboží	37,12	50,87	30,64	30,17
tabákové výrobky	80,16	75,92	66,21	68,32
potřeby pro dopravu a sport	53,11	67,91	48,25	36,94
stavební potřeby	35,19	27,16	11,76	-9,48
paliva	29,37	2,01	-68,84	-94,02
ostatní průmyslové zboží	34,16	—	—	—
průmyslové zboží celkem	41,93	40,70	29,40	25,32
výnos daně celkem	46,80	38,56	25,50	18,38

Pramen: Roky 1956 a 1965 — vlastní výpočty autora podle interních údajů federálního ministerstva financí. Léta 1975 a 1987 — Statistika daně z obrátu, Seštevka 08 (1975) a 05 (1987) — FME.

Porovnání se zahraničím

K obdobným výsledkům jako při rozboru struktury maloobchodních cen možno dojít porovnáním vnitřních cenových relací s relacemi cen spotřebního zboží na zahraničních trzích v průmyslově vyspělých zemích. Takové srovnání je však mimořádně obtížné, neboť je téměř vyloučené najít na jednotlivých trzích zboží stejných nebo alespoň podobných užitečných vlastností (zdůrazňuji, že předmětem analýzy jsou maloobchodní ceny, které se v našich podmínkách týkají téměř výlučně výrobků finálního užítí — ne tedy surovin, materiálů, polotovarů a výrobních prostředků).

Situaci podstatně komplikují rozdíly v rozsahu sortimentu, pohotovosti dodávek a v kvalitě výrobků a služeb. Rolí hraje dokonce místo nákupu zboží. Na současném trhu spotřebního zboží v NSR lze například nakoupit chléb v cenovém rozpětí od 1,30 do 3,50 DM/kg, brambory od 0,30 do 0,80 DM/kg, barevný televizor o úhlopříčce 59 cm od 900 do 1300 DM (ale pouze s dálkovým ovládáním), měsíční nájemné činí v závislosti na stádiu objektu od 6 do 11 DM/m² (prakticky ale již nejsou byty II. kategorie a neexistuje malospotřebitelský prodej pevných paliv), spodní rychlost osobní železniční dopravy je v limitu naší rychlíkové, při praní a čištění jsou objednávky bez příplatku vyřizovány v čase kratším než naše expresní dodávky atd. Na druhé straně ale malé a speciální obchody mají vyšší ceny než obchodní domy a velkoobchody (supermarkety) a výrobky z dovozu (Japonsko, Hongkong, Indie) jsou při standardních užitečných vlastnostech často levnější než vlastní výroba. Konečně nelze přehlédnout, že struktura spotřeby je vždy v určité míře poplatná místním tradicím a zvyklostem.

Proto byl pro porovnání cenových relací z průmyslově vyspělých zemí vybrán jako typově nejbližší současný trh spotřebního zboží v NSR. Za základ relací byla vzata cena 1 kg chleba, která v ČSSR činí 2,60 Kčs/kg a v NSR 2,50 DM/kg. Maloobchodní ceny v ČSSR byly vesměs přejaty ze Statistické ročenky roku 1987. Porovnání cenových relací za vybranou skupinu výrobků a služeb obsahuje tabulka 2.

Relace spotřebitelských cen vybraného souboru výrobků a služeb ČSSR — NSR při základu 1 kg chleba

Výrobek/služba	Měr. jed.	ČSSR	NSR	Podíl rel. (ČSSR/NSR)
Chléb, žito-pšeničný	kg	1,0	1,0	1,000
Chléb, žito L jakost	kg	15,4	3,6	4,278
Chléb, žito L jakost	kg	17,7	4,0	4,425
Brambory L jakost	kg	0,6	0,2	3,000
gma. bramb. dl. ruk. P/Bv	ks	67,7	10,0	6,770
gma. žitný rožek 240	ks	370,0	88,1	4,200
gma. televizor mal. 59 cm	ks	5 000,0	440,0	11,364
gma. televizor mal. 59 cm	ks	25 000,0	3 152,0	7,931
gma. rožek 2. tř. 370 mm	ks	137,7	176,0	0,782
gma. rožek 2. tř. 370 mm	ks	21,5	24,8	0,867
gma. rožek 2. tř. 370 mm	ks	2,3	3,6	0,638
gma. rožek 2. tř. 370 mm	ks	6,4	4,8	1,333

Přes značně omezený rozsah souboru potvrzují údaje v tabulce předchozí závěry. Z mezinárodního porovnání vyplývá, že v ČSSR obsahují ceny průmyslových výrobků násobkově vyšší množství základních potravin než v NSR. K největším rozdílům dochází u průmyslových výrobků reprezentujících technický pokrok (spotřební elektronika, špičkové strojírenské výrobky). Zde se vedle nízké ceny potravin negativně projevuje především zaostávání v úrovni produktivity práce spojené s relativně vyššími výrobními náklady a cenami těchto výrobků na vnitřním trhu.

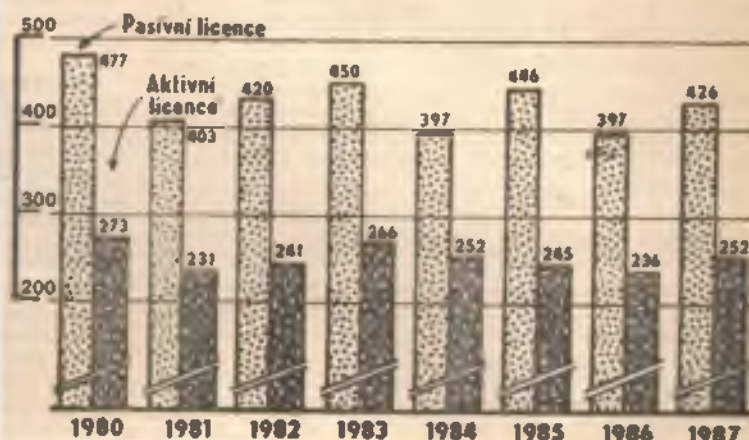
Porovnání cenových relací služeb v zásadě potvrzuje závěry o sociální motivaci maloobchodních cen těchto výkonů v ČSSR. Ve vazbě na potraviny jsou u sledovaných položek ceny služeb v NSR většinou nad úroveň našich cen. Výjimku tvoří pouze poplatky za čištění oděvů, kdy naše cena zřejmě respektuje ekonomické podmínky výkonu a projevují se rozdíly v produktivitě práce. Výběr služeb je ovšem natolik omezený, že nelze bez další argumentace tyto poznatky globalizovat.

Hodnocení specifických rysů relací maloobchodních cen možno uzavřít s tím, že nynější relace byly v podstatě založeny již v padesátých letech. Ve své dnešní podobě představují konglomerát prvků sociální politiky a důsledků centrálně bilančního modelu řízení. Maloobchodní ceny potravin se vyznačují naprostou odtržeností od hodnotového základu a ignorancí ekonomického vývoje. Ceny průmyslových výrobků naopak obsahují jakousi stálou formu mimořádného monopolního zisku. Celkovým výsledkem jsou deformity výroby, spotřeby a principů hmotné stimulace.

PRODEJ A KOUPE LICENCÍ

Proti 6. pětiletce se snížil v minulé pětiletce nákup licencí o 18 %. V roce 1986 bylo uzavřeno 40 licenčních smluv a loni 64, takže v minulém roce bylo v platnosti 426 licenčních smluv — tedy méně než v roce 1980. V posledních letech nedošlo ani k výraznějšímu vzestupu prodaných (aktivních) licencí. Na licenčních poplatcích jsme loni zaplatili 554,8 mil. Kčs, za naše licence inkasovali 82,6 mil. Kčs.

Zakoupené (pasivní) a prodané (aktivní) licenční smlouvy: počet platných smluv v jednotlivých letech 1980—1987

▲ Turisté by neměli zapomínat, že se dojmý nejen přivážejí, ale i zanechávají.

Skladatel internacionály

80. léta 19. století. I v řadách francouzského dělnictva se šíí marxistické myšlenky. Politická práce je však tížena ngramotností. Prvními mezi agitací měla proto za daných okolností přejít.

Někdy v roce 1888 se dostaly v Lille do rukou místního pracovníka Francouzské dělnické strany socialistické básně E. Pottiera — Revoluční zpěvy. Přišel s verší na zkoušku dělnického pěveckého spolku a obrátil se na sborníka Pierre Degeytera: „Podívej se, zda bys ji dokázal složit.“

Nejvíce se mu zalíbila Internacionála, která byla nejsilnější nabídkou poslání a revoluční síly v třídním smyslu. Oprávněné obavy o skladatelskou bezpečnost vedly k tomu, že komponista interna-

cionála byl při prvním vydání uveden bez vlastního jména a s upraveným příjmením — De Geyter. Po letech ho jeho političtí odpůrci chtěli o autorství Internacionály připravit. Až teprve odvolací řízení před Apelačním soudem v Paříži v roce 1922 uzavřelo jedena dvacetiletý spor v prospěch Pierra Degeytera.

Stálí prožíval v chudobě. Jen náhodně se v roce 1926 dověděl Francouzská komunistická strana, že autor Internacionály ještě žije. Přišel rok byl pozván do Moskvy na VI. kongres Komunistické internacionály, která převzala péči o další starostlivost. Pierre Degeyler — jehož 140. výročí narození si dnes připomínáme — dožil svůj život ve věku 84 let v roce 1932. (mil)

MĚLO BY SE TAKY VĚDĚT...

Mysleme na to, že budoucnost nás může hodnotit i podle toho, co jsme nevykonali.

STOVĚZATÁ OSPALOST

Unavení, hladoví a žizniví turisté • Neslavné srovnání • Je co dohánět

Včera večer jsme se na pár hodin vžili do role turistů. V 19 hodin jsme přešli Karlův most a chceme se navečeřit, případně posejdit v příjemném prostředí.

Už v Karlově ulici nemáme šanci — U zlatého hada, U zlaté studny, U červeného raka, všude je beznadějně plno (u Raka jsme si mohli dát teplé vařené z okénka, ale odradila nás fronta). U sedmi audělů mají zavírání den (?). U zelené záhy je plno. Po hodině a půl bloudění nás poměrně příjemně vítají U Gulema, kde nás po chvíli čekání personál usadí a dobře obslouží. Před devátou míříme na Staroměstské náměstí a do Celetné ulice. Na náměstí je živo — turistům však nezbyvá než posedávat po lavičkách, protože v tuto dobu jsou už všechny zahrádky (Kavárna U Týna, Staroměstská restaurace, U prince) zavřeny. Že by zájem o občerstvení byl, to dokumentuje například »nabitá« bistra na začátku Celetné ulice, kde mají otevřeno do 22 hodin. Jinak je Celetná po 21. hodině mrtvá. U zlatého je

plno. U pavouka mají zahrádku a kavárna už zavřeno, dole volná místa sice jsou, ale vládne tu »réserve« (v knize rezervací si napsali »výjimku«, že mohou rezervovat ze 40 možných až 30 míst. Když chceme vidět potvrzenou výjimku z ONV, jsme odkázáni na vedoucího, který není přítomen).

V ulici Na příkopě po 21. hodině je velký zájem jak o zahrádku u Nom stopu, tak o občerstvení z Arbata či o vuřty ze Slovanského domu. Posedět můžeme opět jen na lavičkách. Před automatem Koruna na Václavském náměstí je po květinách odloženo na třicet i více prázdných půllitrů (kolik jich asi denně »odepisuje« kvůli tomu, že si hosté pivo vynášejí na ulici a nikdo jim v tom nezabrání?). Na Václavském náměstí je zase všude plno, od smrti únavy nás zachraňuje příjemná vinárna

Kécskemét v pasaži Pasáz, která má dokonce pár stolečků venku. Ve 22.30 h přicházíme do restaurace Moskva (nedávno s pompou otevřená, upravená nákladem několika milionů korun) — tady mají mít do jedné hodiny, avšak už v tuto dobu nám nemohou nabídnout nic k jídlu, protože kuchař »končí«. (Mimochodem tato situace trvá už delší dobu, a jak jsme se od personálu dozvěděli, musí kvůli tomu odmítat i 400lenné skupiny turistů! V zahraničí totiž není nic divného chtít se v půl jedenácté večer navečeřit.)

Celá naše procházka byla únavná, a malou šanci se posadit a utrápit příjemný večer. Praha se touto dobou ve veřejném stravování stává ospalým městem, zatímco na ulicích žijí přímo buři. Kolik peněz nám asi tímto způsobem uniká? Stačí si porovnat večerní život Prahy s Budapestem nebo Sofií.

... PLUS BLBO ST!

Wie ein Lord einen Lord anspricht

ermahnt, ihre Manieren nicht zu vergessen. Ein Lord, der einen Lord der gleichen Partei anspricht, sollte sagen: „Mein ehrenwerter Freund, Lord XY“. Bei einem Lord der gegnerischen Partei genügt: „Der ehrenwerte Graf, Lord XY“. Völlig unnötig, hat die alten Herren jetzt Lord, Graf von XY...

JAKO DNIVE V KREHLU...

PRVNÍ VEKSLÁK PŘED SOUDEM • NIKDE NEBYL, NIC NEMĚNIL?

Po kolika - za kolik?

Praha (hal). »To známe, v novinách se udělá bububu, pak je pusť a nic se nebude dít! Tak nějak přistupoval mnohý z nás ke sdělení, že Prahu »čistí« od veksláckého smeti specialisté SNB.

Dnes v 9 hodin byl postaven před trestní senát obvodního soudu v Praze 1 první obviněný, jehož devizová počínání bylo ukončeno obžalobou.

Josef Š. z Prahy, nar. 1944, svobodný, podle občanského průkazu zaměstnan v n. p. Drátovny Hlohovec, není v soudní síni nováčkem. V evidencích VB má již pět záznamů a naposledy byl souzen rovněž pro trestný čin ohrožení devizového hospodářství. Při manipulaci se zahraniční měnou byl zadržen dvakrát. Jedenáctého června t. z. směnili 100 západoněmeckých marek a jeho případ byl předán

k vyřízení na ONV v Praze 1. Tehdy prý potřeboval valuty na zakoupení náhradních dílů na vůz Ford Siera, který vlastní jeho otec. V osobním dokladu je však poznámka — otec neuveden. Kromě marek měl u sebe kapesné v částce 49 950 korun. Podruhé byl zadržen přímo při činu 27. června, kdy na Václavském náměstí před zraky pracovníků VB vyměnil s cizincem 200 dolarů a 1000 marek po 16 Kčs. Když Josef Š. zaregistroval přítomnost pracovníků týmu, stáhl si s cizincem peníze zase vyměnit zpět. Cizinec při výpovědi na VB potvrdil, že ho o směnu požádal vekslák, směnu

uskutečnil, a pak vše narychlo zase náš člověk urovnal. Obhajoba pana Josefa je jednoznačná — on o alčím neví, žádné peníze neveksloval, možná ani na tom Václavsku nebyl, a všichni okolo mají větší míhu!

Zajímavá je odpověď ředitele n. p. Drátovny na upozornění vypracované pracovníky S-SNB. Zaměstnavatel zjistil, že Josef Š. je od 5. února v pracovní neschopnosti a záznamy závodní lékařky jsou nějak záhadně nepřehledné. Bývalým zaměstnavatelem byl Josef Š. vyňat z evidence a na závodní lékařku vedení podniku poslal kontrolu. Jistě chvátyhodné a rázné řešení. O skončení přelíčení budeme čtenáře informovat.

Modische Brillen für 20 Mark

lengestelle. »Marktwirtschaft macht eben erfinderisch«, meint Blüm und verwies auf zwei große Firmen, die bereits Brillen unter 20 Mark anbieten. Der Versicherte brauche also nicht dazuzahlen. Für den, der eine Brille »mit allerlei modischem Schnickschnack« wolle, seien die Krankenkassen nicht zuständig.

Hamburg (dpa). — Brillenträger können auch nach dem 1. Januar weiterhin unter einem »modischen und vielfältigen« Angebot von Kassengestellten auswählen, versprach Bundesarbeitsminister Norbert Blüm in einem Interview mit der »Welt am Sonntag«. Die Krankenkassen zahlen vom 1. Januar an nur noch 20 Mark für Brillen.

A CO STROOGAL?

Super-Bleifrei um zwei Pfennig billiger

Hamburg (dpa vwd). — Das für Januar angekündigte neue bleifreie Superbenzin mit 98 Oktan soll zwei Pfennig je Liter billiger sein als verbleites Super. Das teilte gestern die Deutsche Shell AG mit. Das Unternehmen will die neue, zusätzliche Kraftstoffqualität mit der gleichen Oktanzahl wie verbleites Super bis zur Monatsmitte am größten Teil seiner Tankstellen als »Supershell plus« anbieten.

Tempolimit zum Fest

STUTTGART, 19. Dezember (AFP). In Italien gelten bereits vor den Feiertagen wieder besondere Geschwindigkeitsbeschränkungen. Vom heutigen Dienstag bis einschließlich 8. Januar dürfen Personwagen auf den Autobahnen nur 110

statt 130 Stundenkilometer fahren, teilte der Auto Club Europa (ACE) mit. Auch vom 23. bis zum 29. März, am 25. April und in den Sommerferien vom 8. Juli bis 3. September wollen die italienischen Behörden auf ihren Autobahnen wieder Tempo 110 vorschreiben. O.K.!

Ratten nagten an Gandhis Flugzeug

Neu-Delhi (dpa). — Indiens Premierminister Rajiv Gandhi wird seine heutige Reise nach China in einem anderen Flugzeug als geplant antreten müssen. Der Grund: Ratten haben die elektrischen Kabel des ursprünglich für ihn reservierten Air India-Flugzeugs vom Typ Boeing 737 unterhalb des Cockpits angenagt und zerstört. Die Maschine war in einem Hang abgestellt. Vor rund zwei Jahren hatten die gefräßigen Nagetiere schon einmal einen indischen Politiker-Jet lahmgelegt.

ŠVÉDOVÉ PŘED BRANAMI

V roce 1643 stáli Švédové, vedeni obávaným Torstensonem, před branami města poprvé. Došlo však ke komplikacím na severu, ale Lennart Torstenson, hrabě z Ortaly, porazil nejdříve Dány, potom doslova zničil Rakušany — a při tažení na Vídeň se znovu objevil před Brnem. Velitel císařských, hrabě Schönkirch, pohotově z města utekl, zbylo sotva patnáct set vojáků — Torstenson jich měl třicet tisíc a další mu přivedl Rákoczy. Městská rada však nekapitulovala. Vyzbrojila asi tisíc občanů, včetně studentů a mnichů, a přesto, že město bylo na straně katolíků, svěřila vedení Ludvíku Raduitovi de Souches, který byl kalvin a ještě k tomu Francouz. Tehdejšímu válčení však rozuměl dokonale.

Brňané urychleně opravili opevnění, se zemi srovnali kvetoucí předměstí před hradbami, spojili město s hradem Špilberkem krytou chodbou a dokonce rozebrali vodovod a z olova lili koule. Když však 3. května začal boj, byla situace málo nadějná, protože Švédové postupně zkoušeli všechno — od palby baterií, až po podkopávání hradeb. Byli totiž v časové tísní, protože na Vídeň se na podzim táhnout nedalo. Město však vzdorovalo ještě v srpnu a tak i zkušený Torstenson ztratil rozvahu. Patnáctého srpna pálily baterie na město od úsvitu, na šesti místech byly hradby pobořeny a večer nastoupil nepřítel ke šturmování. Dvě hodiny bylo vítězství na vázkách, ale hrstka obránců se udržela, obláhatelé ustoupili, bitva byla ztracena, na Vídeň už nebylo pomýšlení, Rákoczy se smířil s císařskými — a tak 23. srpna Švédové odtáhli. Třicetiletá válka spěla ke konci.

Nebyla, žel, poslední. O půldruhého století později zůstaly desetitisíce padlých v napoleonské bitvě »tři císařů« u blízkého Slavkova — a ještě po půldruhém století se k Brnu probíjely tanky Sovětské armády...

V současné době známe nebezpečné situace, kdy se Švédové ocitají před našimi brankami — hokejovými. Bývalo však mnohem, mnohem hůř... Pro střední Evropu byla zákazonosná třicetiletá válka a její epizody se odehrávaly i v českých zemích. Původně šlo o spor katolického Rakouska s velkými feudály, na jedné straně zasahovala protihabsburská Francie, na druhé protireformační Španělsko. Z první fáze známe pražskou defenestraci a bitvu na Bílé hoře, druhou fázi byla válka dánsko-saská, třetí švédský vpád. Král Gustav Adolf padl Albrecht z Valdštejna byl zavražděn — a když v roce 1648 uzavřely vál-

čící strany vestfálský mír, byl střed kontinentu v troskách a epidemie a hlad decimovaly zbylé obyvatelstvo. Proti velkým bitvám bylo švédské obléhání Brna jen krátkou epizodou, ale výsledek přece jen ovlivnil závěr nekonečných bojů.

Ludmila Polesná

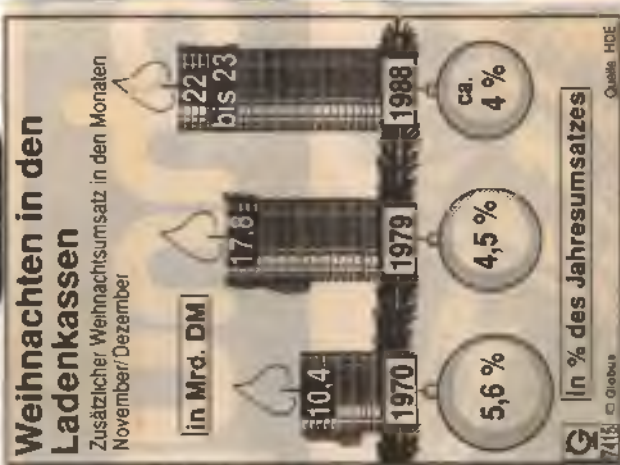
PRAGA (ag): Včera ve věku 54 let zemřela vynikající hřvála reprezentantka ve vodním slalomu Ludmila Polesná. Během aktivní kariéry vybojovala na mistrovství světa celkem 19 medailí, z toho šest zlatých.

Jak viděli Švédové Brno od východu

Lennart Torstenson

»Dáte si taky šviháka, pane?«

Was hinten herauskommt...

BRÜSEL, 16. Dezember (AFP). Zum Fall der Bahnhofs-Toilettenfrau Marie Motheu mußte der belgische Finanzminister Philippe Maystadt am Freitag im Rundfunk Stellung beziehen. Der Spürsinn der Steuerbehörde hatte die Frau in die Schlagzeilen gebracht. Um ihr Einkommen aufzubessern — Frau Motheu erhält eine magere Rente von 17 000 belgischen Francs (knapp 650 Mark) monatlich —, arbeitet die 70-jährige jeden zweiten Tag acht Stunden lang auf einem Klo des Brüsseler Gare du Midi.

Für das vergangene Jahr gab sie ein Jahresinkommen beim Toilettenputzen von 262 000 Francs (etwa 13 000 Mark) an. Doch der belgischen Steuerbehörde entgeht nichts: Die Inspektoren hatten die Kunden auf Frau Motheus Bahnhofs-Klo gezählt und schickten ihr einen Steuer-nachzahlungsbescheid über weitere 131 000 Francs (6500 Mark). Angeblich hatte sie ihre Trinkgelder zu gering angegeben. Frau Motheu protestierte und erklärte, viele Kunden wollten lediglich eine Auskunft oder Geld wechseln. Minister Maystadt räumte ein, daß er die Toilettenfrau nicht für eine professionelle Betrügerin halte und zeigte sich selber erstau über die Tätigkeit seiner Beamten.

MOSKAU, 18. Dezember (AFP/dpa/AP/Reuter). Die sowjetische Armeezeitung »Krasnaja Swesda« hat am Wochenende über Korruption im armenischen Erdbebengebiet berichtet. Beamte hätten von Überlebenden Geld für die Rettung kasstiert, schrieb das Blatt. In einem vom Erdbeben betroffenen Dorf hätten Bewohner gefragt, warum sie für Bratpfannen, die von Hilfswerken gratis herausgegeben worden waren, so viel zu bezahlen hätten.

■ Koňský autobus je kurlizitou anglického Bristolu již od roku 1905. Autobus tažený dvojspeřím má dvacet míst. Projíždí středem města, kde má své stálé zastávky.

HAYZLEBA Z WILSONŮKU MELA VILU UJEVANECH...

Davidem mezi Goliáši

„Mischa“ Wolf und das Leiden unter Stalin

im Vordergrund“ gestanden. Jene Jahre seien trotz vieler Opfer und Schwierigkeiten „gekennzeichnet von großen be- geisternden Taten beim Aufbau des So- zialismus“, formulierte er. Wie viele an- dere im Exil lebende Deutsche habe auch Friedrich Wolf seine ganze Kraft auf den Kampf gegen den Faschismus im eigenen Heimatland konzentriert.

Dann bekannte Markus Wolf: „Natür- lich bewegte unsere Eltern das Schick- sal vieler Freunde und Bekannten, die von den Repressalien betroffen waren. Sicher haben die Eltern damals gelitten und viel getan, um zu helfen. Aber vie- les war damals nicht überschaubar, wi- dersprüchlich. ... Willkür und Unrecht paßten so gar nicht zu den Idealen der Oktoberrevolution, denen sich unsere Eltern genau so verschrieben hatten ... Der volle Umfang und die wahren Hin- tergründe wurden für uns erst mit dem XX. Parteitag der KPdSU 1956 sicht- bar.“

Abschließend bemerkte er zum Kapi- tel Stalinismus: „Die meisten unserer Freunde und Bekannten jener Jahre, denen unter Stalin schlimmes Unrecht

befragt und hätte sicher auch geschwie- gen. Der Verlag stellte der FR mit Ein- willigung Wolfs den Text des Gesprächs zur Verfügung, das der West-Berliner Autor Henning Müller geführt hat.

Der heute 65jährige Markus Wolf hat- te mit seiner Familie, die 1933 aus Stuttgart emigrierten mußte (der Vater war Kommunist und Jude), bis 1945 in der Sowjetunion gelebt. Seit 1949 war er im Staatsdienst der DDR tätig. Von 1958 an leitete er die Hauptverwaltung Aufklärung im Ministerium für Staats- sicherheit und war stellvertretender Mi- nister im Range eines Generalobersten. 1987 verabschiedete er sich aus dem ak- tiven Dienst. Sein jüngerer Bruder Kon- rad Wolf, Filmregisseur („Der geteilte Himmel“, „Solo Sunny“) und Mitglied des SED-Zentralkomitees, ist 1982 im Alter von 57 Jahren gestorben.

Auf die Frage, wie seine Familie in Moskau die Zeit des Stalinismus mit „Säuberungen, Prozessen und Repres- salien auch gegen viele unschuldige Kommunisten“ erlebte, antwortete Mar- kus Wolf, für seinen Vater habe nicht „das Erleben von Leid und Repressalien

„Mischa“ Wolf im Jahre 1985 (Bild: dpa)

widerfahren, war und die überlebten, sind ihrer Überzeugung treu geblieben und gehörten oder gehören nach ihrer Freilassung zu unseren aktivsten Mit- streitern für die Sache des Sozialismus, zu den treuesten Freunden der Sowjet- union.“

Später sagte der ehemalige Chef der DDR-Spionage in diesem Gespräch: „Unser Weg im Sozialismus ist auch nach dem Sieg nicht einfach und eben. Es gilt, viele Widerstände zu überwin- den — von außen, aber nicht nur von außen ...“ Er besuche „regelmäßig Schu- len und andere Einrichtungen und Kol- lektive“, die den Namen seines Vaters tragen, berichtete Markus Wolf. Zur Zeit beschäftige er sich mit dem Pro- jekt „Troika“, einem von seinem Bruder hinterlassenen unfertigen Filmmanu- skript. „Die Idee ging von einem Foto aus, das drei junge Männer nach dem Kriegsende im zerstörten Berlin zeigt.“ Ihn habe „das aufregende Thema nicht mehr losgelassen, so daß ich das Ganze als eine dokumentarische Geschichte festzuhalten versucht habe.“ Demnächst ist also mit einer literarischen Veröf- fentlichung Markus Wolfs zu rechnen.

„Jüngstes Opfer der Angst des DDR- Staatsapparats vor sowjetischem Frei- raum ist ausgerechnet ein Mann, dessen Treue zur Sowjetunion nie im Zweifel stand: Markus („Mischa“) Wolf, langjäh- riger Chef der Agenten des Ministeri- ums für Staatssicherheit. Eine für das DDR-Fernsehen gedrehte Dokumenta- tion über die Familie des Arztes und Dramatikers Friedrich Wolf mit seinen berühmten Söhnen Konrad und Markus verschwand im Filmarchiv. Der pensio- nierte Geheimdienstchef hat sich an- geblich zu offen über die Zeit des Exils seiner Familie in der Sowjetunion geäu- ßert. In einem im Westen erschienenen Buch sind allerdings Bemerkungen Wolfs zum selben Thema nachzulesen.“

Das vom Kölner Pahl-Rugen- stein-Verlag angekündigte Buch mit dem Titel „Wer war Wolf“, das zum 100. Geburtstag Friedrich Wolfs (1888 bis 1983) herauskommt, enthält ein län- geres Gespräch mit Markus Wolf, der zum ersten Mal Fragen für eine westliche Publikation beantwortete. Wolf gab Auskünfte über seine Jugend und Fami- lie, über die Zeit des Stalinismus und machte Andeutungen, womit er sich zur Zeit beschäftigt. Zu seiner früheren Tä- tigkeit im Geheimdienst wurde er nicht

25. JAHRE 1968
RŮŽYNĚ - PRAHA 6

Co je správné? Jedna ulice a má dvě označení — obsahem sice stejný, ale forma je jiná. Proto otázka na začátku. Plán Prahy, vydání z roku 1968 říká, že se ulice jmenuje: 25. Února. Cizince toho označení máte, zelní domáci mají jednu, sice melou, ale mají pravdu ...
KDYBY TO TAK VŮBEC NEBYLO! Soutisky: VP — Jiná

SEZÓNŇÍ PŘÍRÁŽKY TUHÝCH PALIV

PRAHA [čik] — Federální cenový úřad sděluje, že v souladu s usnesením předsednictva vlády ČSSR č. 87/1988 vyhlašuje pro zimní období sezónní pří- rážky k platným maloobchod- ním cenám tuhých paliv, a to ve výši 3 a 4 Kčs za 100 kg pa- liva diferencovaně podle jed- notlivých druhů. Například pří- rážka 4 Kčs bude uplatněna k černému uhlí, koksu, hnědému tříděnému uhlí skupiny A a hnědouhelným briketám, do- váž ženým z NDR. Přírážka 3 Kčs bude uplatněna k cenám třídě- ného bledého uhlí skupiny B a hnědouhelným briketám ze so- kolovského revíru apod. Obdob- ně budou tyto přírážky uplatně- ny též k maloobchodním cenám uhlí prodávaného ve spatebi- letském balení v samoobslu- žných prodejnách uhelných skl- adů.

Přírážky k maloobchodním ce- nám uhelných paliv budou u- platněny na dodávky objednané v době od 15. prosince 1988 do 15. ledna 1989 s termínem do 28. února 1989. i

JAKO VEJCE ..

již dosáhl spodní hranice a v posledních letech se počet obyvatel zvyšoval ročně o 1,7 %.

■ Ve vývoji světové zaměstnanosti na- značují pozitivní trend údaje statistické ročenky Mezinárodní organizace práce (ILO). I když míra nezaměstnanosti je v celosvětovém měřítku stále neúměrně vysoká, objevují se známky toho, že snad již překonala svůj nehlubší bod. Ve sle- dovaném roce 1985/86 míra nezaměstna- nosti ve 31 státech poklesla a jen ve 12 vzrostla. Pozoruhodný je vývoj nezaměst- nanosti ze zorného úhlu jednotlivých sku- pin zemí. ● Z celosvětového hlediska se vůbec nejnižší míru nezaměstnanosti Švi- carsko (0,8 %), následují Lucembursko (1,5 %), Norsko (2,0 %) a Japonsko s Hongkongem (po 2,8 %). Pokud jde o skupinu kapitalistických průmyslově vy-

■ Počet obyvatel světa roste rychleji, než se předpokládalo. Population Re- ference Bureau ve své zprávě konstatuje, že celkový počet obyvatel naší zeměkou- le bude za 25 letos činit více než 5 miliard. ● Současný trend pokračovat, tak- že v roce 1998 dosáhne 8 miliard; za to- hleto tempo se množství obyvatel na této planetě bude zdvojnásobovat každých čty- řicet let. ● Hlavní příčinou nesprávných před- pokladů minulých let byl předpoklad, že v rozvíjejících zemích dojde v důsledku rychlé industrializace k prudkému pokle- su porodního přírůstku. Očekávalo se, že v zemích 5 až 8 dětí připadajících

na jednu rodinu v rozvojovém světě po- vede tento pokles k rodně s průměrně 2 dětmi. Avšak ani industrializace, ani rozsáhlá propaganda o výhodách rodin s menším počtem dětí, ba dokonce ani striktní opatření mnohých vlád rozvojo- vých zemí znevýhodňujících početnější rodiny hospodářsky nezměnily mnoho na dosavadní vysoké porodnosti. ● Za pří- klady mohou sloužit země s největším počtem obyvatel, ČLR a Indie; v ČLR i přes širokou kampaň pro omezení po- rodnosti přírůstek obyvatel pokračuje v podstatě stejným tempem jako dříve, v Indii dříve dosažený pokles porodnosti

PRAHA 6 - PRAHA 6

VIKTOR ČEBRIKOV O ČINNOSTI VÝBORU STÁTNÍ BEZPEČNOSTI SSSR

Od roku 1986 pracovníci Výboru státní bezpečnosti SSSR (KGB) odhalili více než dvacet nebezpečných agentů západních rozvědek. V letech 1986–87 bylo ze SSSR vyhoštěno přes 50 diplomatů a novinářů ze zemí NATO, a nabití mnozí byli zadrženi při činu. Uvedl to člen politického byra ÚV KSSS a předseda Výboru státní bezpečnosti SSSR Viktor Čebrikov v obsáhlém rozhovoru, který včera otiskl sovětský list PRAVDA.

Hlavním úkolem pracovníků státní bezpečnosti je včas odhalovat a mařit výzvědnou a podvratnou činnost zahraničních zvláštních služeb a rovněž nepřátelské akce protisovětsky a protisocialisticky zaměřených osob uvnitř země, konstatoval Viktor Čebrikov.

V období kultu osobnosti došlo v orgánech státní bezpečnosti k velmi významu porušování socialistické zákonosti a neodvratnějším represím bylo vystaveno mnoho sovětských občanů, uvedl Viktor Černikov. Mnozí pracovníci státní bezpečnosti v té době vystupovali proti porušování zákonů. Zkušeni pšišníci všech byli pod nejrůznějšími záminkami uvolňování a neměli část z nich neodvratně odsouzena. V důsledku živých obvinění se oběti represí stalo přes 20 000 pšišníků státní bezpečnosti, vysoce kvalifikovaných pracovníků a oddaných členů strany.

KGB disponuje důkazy o pokusech zahraničních rozvědek proniknout do ministerstva obrany. Věboru státní bezpečnosti, ministerstva vnějších ekonomických vztahů, ministerstva zahraničí a do řady dalších státních úřadů a rovněž do významných národohospodářských objektů SSSR. Za po-

slední dva a půl roku orgány KGB odhalily a pohrnaly k trestní odpovědnosti přes dvacet nebezpečných agentů západních rozvědek, kteří se zabývali špiónáží. Byli mezi nimi, žol, i pracovníci KGB. Je třeba přiznat, že tato výzkumná činnost způsobila sovětskému politickému, vojenskému a hospodářskému zájmu škodu. Ještě větší škodu se nám však podařilo odvrátit.

Odhaleno dvacet agentů

Za činnost neslučitelnou s jejich posláním bylo v letech 1986 až 1987 ze SSSR vyhoštěno přes 50 diplomatů a novinářů ze zemí NATO. Někteří z nich byli přistěžení při činu.

Orgány KGB v posledních letech navíc odhalily a zneškodnily nemálo složitých a velmi nákladných elektronických komplexů, které americké a další výzvědné služby využívaly k získávání utajovaných informací. Na dně Ochotského mo-

fe asi 60 kilometrů od sovětských
břehů byl objeveny dva velké,
šestilicové podmořské kontejne-
ry s americkou výzvednou aparatu-
rou. Jejich úkolem bylo získávat
informace z podmořského kabelu
ministerstva spojů SSSR. Kromě
elektronického zařízení obsahova-
ly kontejnery i jaderný zdroj na
pětib oběhující plutonium 238, kte-
rý okolní prostředí ohrožoval ra-
dioaktivním zářením. Komplex
měl po dobu jednoho roku re-
gistrovat veškeré údaje vysílané
sovětským kabelem.

Jen v letech 1981—88 bylo v sovětských řadách v zahraničí odhaleno přes 200 případů odposlouchávání a sledování. V diplomatických kancelářích SSSR v New Yorku, Washingtonu a San Francisku bylo nalezeno přes sto odposlouchávacích systémů. Podobné akce organizují západní výzvědné služby i proti našim přátelům a spojencům, řekl Viktor Čebrikov.

Viktor Cebrikov se dále zabýval situací na sovětských hranicích, kterou označil za vcelku stabilní. Ve spolupráci se socialistickými zeměmi SSSR realizuje kroky k ochraně společných hranic, značně se v poslední době zlepšily pohraniční vztahy s Čínou.

Každoročně pohraničníci zadržují statisíce pašovaných předmětů v průměrné celkové ceně 14 až 16 milionů rublů. V posledních pěti letech sovětská pohraniční služba zadržela více než dvě tuny narkotik, uvedl Viktor Čebrikov.

Most Folmava otevřen

bude vedena doprava po všech čtyřech dopravních pruzích. Celostátní akce přišla velmi příznivě k prohloubení vzájemných sousedských vztahů mezi ČSSR a NSR. Starba na hranicích příprachu Holmava bude přili rok ješě pokračovat.

DOMAŽLICE (sl) – Ve čtvrtek 3. listopadu 1988 byl za účasti delegací ČSSR a NSR slavnostně uveden do provozu rozšířený most na hraničním přechodu Folmava. Most vyprojektovali pracovníci průjezdného oddělení n. p. Silnice Plzeň. Na realizaci stavby se podílel závod Horavský Týn a západoněmecká stavební firma Gruber. Dosavadní dvoupruhový silniční most byl rozšířen o další dva dopravní pruhy. Tím

Cuketa nahradí okurky?

Vzhledem připomíná cuketa velkou šišňou okurku nebo malou tykev. Má jemnou chuť a sametovou zelenou slupku. „Při ložiském nedostatku okurek jsme začali přemýšlet, čím je nahradit. Tak jsme objevili novou, u nás dosud neznámou zeleninu — cuketu,“ začal náš rozhovor o nových výrobcích Ing. Jaromír Klíment, obchodní náměstek k. p. Slovácké konzervárny v Uherském Hradišti. „Vloni jsme cuketu vyzkoušeli ve sladkokyselém nálevu podobně jako okurkové fazy a jako kompot s ananasovou příchutí. V tomto případě připomíná dýňový kompot. Proti dýňám má ale velkou výhodu. Nemusí se obtížně loupat. Jemnou slupku stačí napařit a sloupnout. Nemá tužidí ani tak velký odpad jako dýně a je i levnější.“

Oba výrobky zaujaly, a tak letos Uherskobrodští rozjeli zpracování cukety naplno. Výhodou je, že se dá upravovat na dosavadním strojním zařízení, běžně užívaném při přípravě výrobků

z dýní. Cukelka zatím vykupují jen od zahradkářů, protože plody nemají být přezrálé a musí být bez útopek. To by JZD mohlo těžko zajistit. „Prádností cukety při pěstování je, že si nenapadá plíseň jako okurky. Jedinou starostí je zatím dovoz semen z Nizozemska. Letos máme v plánu zpracovat asi 300 tun cukety. Poprvé ji vyzkoušíme i jako součást hotového jídla z vepřového či hovězího masa.“ (do)

Úsměvy slavných

G. B. Shaw byl vždy ve společnosti středem pozornosti, neboť jeho duchaplné poznámky, jež si často braly na mušku i přítomné, byly již proslaveny. Při jedné takové příležitosti mu mladá aristokratka opovrhlivě řekla: „Já být vaší manželkou, tak vám do čaje nasypu jód!“ „A já být vaším manželem,“ pohotově odpověděl Shaw, „tak bych ten čaj bez prolehlé vůně!“

Maso nejen z pastvin

BANSKA BYSTRICA (Od našich spravodajov) — V hornatém stredoslovenskom kraji sa pasie kromě vína ešte nejaké 100 000 krav, ktoré prinášajú 73 000 kúd miladého dobytku. Jalojovici viac n býci jnou zdravi, v dobrem kondičnom stavu. Průmárně denně přirátají čini 500 gramů na každý kus, ale jsou družstava, kde je tato jistě lepší Kupříkladu v JZD Dobře Nivě v okrese Zvolen, kde pasou 1000 jalojovic, dosahují bez příkrmů váh jaderm denně 550 gramových přírůstků a v některých stádech i vyšších. Nad krajským průměrem jsou přírůstky zejména v JZD Latky a Mýtna v lučeneckém okrese ale i v Detvě a v Litavě ve zvolenském okrese. Rekordy zatím dosáhli pastevci v JZD Litava, kteří před několika lety pásli jalojovice v podhoriské obci Ostřín Grůň, kde u 150 kusů dosahovali denně až 750 gramových přírůstků.

Užitkovost pastvin by měla být lepší, kdyby se dobytek pásal vsudek v elektrických ohradách nebo kdyby byl pasen v lesích. V současnosti je však se tak dělá jen asi na jedné pětině ploch. Pase se tedy nadále tradičním, extenzivním způsobem. Zato stále nejsou prázdné — v dobou látn zde chováji kolem jednoho miliónu krůtek. Na dvě obrátky do podzimu vyrobí téměř tisíc tun kvalitního drůbežního masa. Carvenčov, doslova tropická dny spálitý téměř všude sejmána v jižních oblastech kraje pastvu, a tak v úrodných Rimavské Sobota, Lučenec i Veľký Krib u musí dobytka, un pastva přikrmovat. [16]

..AIE I :A DNE...

Vrátí se demokracie?

DE LIBRE
DE MORALITÉ.

.. *ALL I CAN DO ...*

Viele Medikamente überholt

BERLIN, 14. Dezember. Ein großer Teil der rezeptfreien Medikamente, die bundesdeutsche Apotheken anbieten, ist nach dem heutigen Stand der Wissenschaft überholt. Zahlreiche Vitamindrages, Schlaftabletten, Kreislaufpräparate oder Abführmittel sind „nicht sinnvoll zusammengesetzt“, kritisiert die Stiftung Warentest in einem jetzt erschienenen Sonderheft über Arzneimittel.

Grippepräparate, die gegenwärtig Hochkonjunktur haben, enthielten häufig nach Art einer „Schrotschußtherapie“ Kombinationen von Wirkstoffen gegen Husten, Schnupfen oder Heiserkeit. Die Risiken solcher bunter Mischungen – Nebenwirkungen wie Brechreiz, Müdigkeit oder sogar Suchtgefahr – stünden „in keinem Verhältnis zum Nutzen“, meinen die Tester aus West-Berlin.

Statt der Kombinationsmittel, so lautet der Rat der Experten, sollten Erkrankte gezielt Medikamente mit einzelnen Wirkstoffen gegen die Symptome grippaler Infekte wie Kopfschmerzen, Fieber, Husten

oder Schnupfen wählen. Gewarnt wird ferner vor „Leberschutzpräparaten“, die Alkohol enthalten, oder vor „sogenannten Naturheilmitteln, in denen vom Verwenden der nicht gewünschte Chemie steckt“.

Als „wenig nützlich“ und oft auch teuer werden sogenannte Geriatrika eingestuft, die gegen Altersbeschwerden helfen sollen. Besonders ungünstig schneidet die Gruppe der Appetithemmer ab. Diese Mittel vereinen, so heißt es, „vielfältige Risiken und wissenschaftlich meist nicht hinreichend belegten Nutzen“.

In ihrem Ratgeber stellt die Stiftung Warentest insgesamt mehr als 500 Medikamente vor. Es handelt sich um die umsatzstärksten Präparate aus 24 Anwendungsbereichen. Schwerpunkt sind dabei Arzneimittel zur Selbstbehandlung, die als besonders erklärungsbedürftig gelten, weil meistens kein Arzt eingeschaltet ist. Durch die Kostendämpfung im Gesundheitswesen spielen Medikamente zur Selbstbehandlung eine immer größere Rolle.

CSSR will Proteste zulassen

PRAG, 14. Dezember (dpa). Die CSSR will Proteste von Oppositionsgruppen zulassen, soweit sie „friedlich verlaufen und nicht die politische Stabilität des Landes gefährden“. Dies kündigte der Chefideologe der Kommunistischen Partei der CSSR, Jan Fojtik, in einem Interview mit der US-Nachrichtenagentur UPI an.

Außerdem werde die Partei in einem äußerst kritischen Dokument die Wirtschaftspolitik der vergangenen 20 Jahre analysieren. „In gewissem Maß wird dies eine Anklageschrift gegen die Regierung sein“, sagte Fojtik.

NA HLEDÁNÍ ČHYB TO IOD
LETECH 7500 VET MAJSTŘI.

Moskau tauscht Gefangene aus

ISLAMABAD, 15. Dezember (AP). Die Sowjetunion hat zugestimmt, drei sowjetische Soldaten gegen 25 gefangene afghanische Widerstandskämpfer auszutauschen. Die Soldaten waren vor einem Monat in Gefangenschaft geraten und werden im Norden Afghanistans festgehalten.

Na Petřekám anešlóna byl ml. představen i Moskvě 2141, který se bude na západním trhu prodávat pod označením Aleko 1000. Ve Francii od března 1986.

... A NIKDO MI NEVERIL ...

Euronorm im Schnapsregal

BRÜSSEL, 14. Dezember (AFP). Whisky ist ein Getreidebranntwein mit 40 Prozent Alkoholgehalt, und Ouzo kann nur in Griechenland hergestellt werden. Solche und andere Normen haben die Landwirtschaftsminister der Europäischen Gemeinschaft am Mittwoch in Brüssel verabschiedet, um für etwa 175 alkoholische Getränke in der EG – ausgenommen Bier und Wein – „offizielle“ Rezepte für Zusammensetzung, regionale Qualitätsbezeichnungen und dergleichen festzusetzen. Mit Blick auf den Binnenmarkt 1992 soll so sichergestellt werden, daß – mit wenigen „traditionellen“ Ausnahmen – jede Spirituose in jedem Land der EG produziert und verkauft werden kann. Es ging nicht ohne Schwierigkeiten ab: Die Iren wollten für ihren „Whiskey“ 37,5 Prozent Alkohol beibehalten, um ihn vom schottischen „Whisky“ nicht nur durch das zusätzliche „e“ zu unterscheiden. Frankreich verteidigte gegen den Widerstand der Briten die Bezeichnung „traditioneller Rum“ für Likör aus Martinique. Italien konnte sich das Exklusivrecht für die Herstellung von „Grappa“ sichern. Ein Konflikt zwischen den Niederlanden und Belgien wurde gerade noch vermieden; 35prozentiger holländischer Genever und 30prozentiger belgischer Genever dürfen auch künftig friedlich nebeneinander auf dem Regal stehen.

STEJNĚ DVĚLADNE ALKOHOLICKÝ SVĚT VODKA-GORBACOV!

Wir müssen draußen bleiben

LONDON, 15. Dezember (dpa). Der Plan, streunenden Hunden ein weihnachtliches Festessen zu servieren, hat in Birmingham einen Sturm der Entrüstung ausgelöst. In der mittellengischen Großstadt, in der heute mehr Arme leben als je zuvor, hat ein Hundesayl bis zu 300 streunende Hunde zu einem festlichen Schmaus „eingeladen“. Es gibt über 100 Truthähne, jeder 13,5 Kilogramm schwer. Dazu werden Rosenkohl und Sauce gereicht. Den krönenden Abschluß bilden Schokoladenbonbons als Nachtisch.

Die Rentnervereinigung der Region West Midland ist über den Plan empört. „Viele alte Leute können sich nicht einmal ein Tiefkühlhühnchen leisten. Es ist ein Skandal“, meinte Vereinssprecher Harry Rees. Die Proteste können John Goodhead, den Leiter des Hundesayls, nicht von seinem Vorhaben abbringen: „Es ist bedauerlich, daß Menschen Hunger haben. Aber sie können um Hilfe bitten, und Hunde können es nicht.“

Nougat auf dem Prüfstand

Neue Strahlenmeßwerte aus dem Stadtlabor von Landshut

Nüsse, Nougat, Lebkuchen und Marmeladen hat das Strahlenlabor der Stadt Landshut untersucht.

„AT 2 VOLI“ PSA-PRESIDENTA

A ZAVĚDOU PSI NEVĚSTINEC!

ALE S KONDOMEM!!

wurden. In industriell hergestellter Marmelade hat das Strahlenlabor 10 Bq/kg bei „Frühtückgelee extra“ von Zentis, Aachen festgestellt.

Kuchenglasur lag bei 3 (Pickerd, Hannover, haltbar bis 1990) bzw. bei 12 Bq/kg („Kings Gold“, Kofur Handelsgeellschaft, Hamburg).

Bei Haselnüssen wurden in Landshut in letzter Zeit insgesamt 20 Proben Handelsware untersucht. Die Meßwerte lagen zwischen 3 und 123 Bq/kg (Durchschnittswert 33 Bq). Eher niedrigere Werte wies dabei Ware mit längerer Haltbarkeitsdauer auf, was ein Hinweis darauf ist, daß die Nüsse 1988 geerntet wurden. Das meldete die Armeezeitung „Krasnaja Swesda“ am Donnerstag. Der 49jährige Offizier tritt damit die Nachfolge des Marschalis Sergej Achromejew an, der am 7. Dezember zurückgetreten war. Als Grund für den Rücktritt war offiziell die „Übernahme einer anderen Aufgabe“ angeführt worden. Beobachter vermuten jedoch, daß der Generalstabschef seine Demission eingereicht habe, weil ihm die von Staatschef Michail Gorbatschow vor den UN in New York verkündete einseitige Truppenreduzierung um 500.000 Mann zu weit gegangen sei.

Neuer Chef für UdSSR-Militär

MOSKAU, 15. Dezember (AP/Reuter). Generaloberst Michail Moissejew (unser TASS-Bild) ist zum neuen Stabschef der sowjetischen Streitkräfte und Ersten Stellvertretenden Verteidigungsminister der UdSSR ernannt worden.

Moissejew gehört zur neuen Generation der sowjetischen Militärführung, die nicht mehr im Zweiten Weltkrieg gekämpft hat. Er trat 1958 in die Armee ein. 1972 absolvierte er die Militärakademie Frunse und 1982 die Akademie des Generalstabs. Seit Januar 1987 war Moissejew Kommandeur des Militärbezirks Ferner Osten – ein Posten, den vorher Verteidigungsminister Dmitri Jasow innehatte, als dessen Vertrauter Moissejew gilt.

Moissejew gehört zur neuen Generation der sowjetischen Militärführung, die nicht mehr im Zweiten Weltkrieg gekämpft hat. Er trat 1958 in die Armee ein. 1972 absolvierte er die Militärakademie Frunse und 1982 die Akademie des Generalstabs. Seit Januar 1987 war Moissejew Kommandeur des Militärbezirks Ferner Osten – ein Posten, den vorher Verteidigungsminister Dmitri Jasow innehatte, als dessen Vertrauter Moissejew gilt.

MOLODEC. JAKO KOHL: GNADE SPÄTER GEBURT!

Schon seit 360 Tagen im All

MOSKAU, 15. Dezember (dpa). Die beiden sowjetischen Kosmonauten Musa Manarow und Wladimir Titow haben am Donnerstag einen neuen Langzeitflugrekord aufgestellt. Sie sind seit 360 Tagen im All, so lang wie noch kein Mensch zuvor. Bisheriger Rekordhalter war laut sowjetischer Nachrichtenagentur TASS der sowjetische Astronaut Yuri Romanenko mit 326 Tagen, elf Stunden und 38 Minuten ... A POLETI NA MARS...

◆ Burdu, rok 1987 - 490 Kčs. Informační Zemi, 792 01 62. ◆ Prodám vepřa 200 kg. 200 Kč. Kladen.

Deci nebo netřdu - kilo - bely?

in der Bundesrepublik Deutschland Ende 1987

BONN, 15. Dezember (AP). Bundesdeutsche Besucher der CSSR können ab Anfang Januar das notwendige Visum direkt an vier Grenzübergängen zur Bundesrepublik und zu Österreich erhalten. Der tschechoslowakische Botschafter in Bonn, Dusan Spacil, teilte am Donnerstag vor Journalisten mit, dies sei ein erster Schritt zur Erteilung der Sichtvermerke an allen Grenzübergängen. Bisher müssen die Visa bei der Botschaft in Bonn beantragt werden.

Die vier Grenzübergänge, die diese Formalität gegen eine Gebühr von 80 Mark täglich zwischen sieben und 19 Uhr erledigen, sind Waidhaus in Bayern und die österreichischen Grenzstellen Wulowitz, Klein-Haugsdorf und Bad Deutsch-Altenberg. Es müssen der Reisepaß sowie Antragsformulare mit zwei Fotos vorgelegt werden.

Eine Verbesserung gibt es auch für ehemalige Staatsbürger der CSSR, die bisher beim Antrag bei der Botschaft in Bonn längere Zeit auf ihr Visum warten müssen. Wenn sie an einer der vier Grenzstellen eine Urkunde über die Entlassung aus der Staatsbürgerschaft vorlegen, erhalten auch sie künftig den Sichtvermerk direkt.

PRAG, 15. Dezember (AP). Im Zentralkomitee der tschechoslowakischen Kommunistischen Partei hat es am Donnerstag weitreichende personelle Veränderungen gegeben: Parteichef Milos Jakes teilte am ersten Tag der zweitägigen ZK-Beratungen in Prag mit, daß die Mitglieder des ZK-Präsidiums (Politburos) Vlastislav Bilak und Josef Kempny ausscheiden.

Der als Reformgegner geltende Bilak, dessen hauptamtliche Funktion die eines ZK-Sekretärs war, zog sich aus allen politischen Ämtern zurück. Kempny, der kürzlich als stellvertretender Vorsitzender der Nationalen Front seinen Hut nehmen mußte, war schon vor der Sitzung als möglicher Rücktrittskandidat genannt worden. Er ersuchte in einem Schreiben an Jakes ebenfalls um Entlassung.

BRIVAKOVI PREJE REDAKCE
DO PENZE BRZKOU
RAKVIČKU... ZA TO
VSECHNO, CO SVETU NADRO-
BIL!

LONDON, 15. Dezember (Reuter). Gott ist zwar männlich, aber die Kirchenliturgie sollte nach Ansicht der Kirche von England künftig klarmachen, daß zur Menschheit auch Frauen gehören. In einem am Donnerstag vorgelegten Dokument „Frauen sichtbar machen“ wird daher empfohlen, künftig nicht mehr nur von den „Söhnen Gottes“ zu sprechen, sondern von den „Kindern Gottes“. Gott Männlichkeit zu unterstellen, sei aber nicht als Problem zu betrachten, hieß es weiter.

Aufgespießt

„Sage niemals, ich werde nicht von der Quelle trinken. Irgendwann bist Du vielleicht durstig genug, daß Du es mußt.“

Französisches Sprichwort, mit dem der UN-Botschafter der USA, Vernon Walters, auf einer Pressekonferenz auf die Frage antwortete, ob Israels Ministerpräsident Yitzhak Schamir auf Dauer bei seiner Ablehnung von Gesprächen mit der PLO bleiben werde.

Ford steuert Sowjetunion an...

Der US-Autokonzern Ford Motor erwartet für Anfang nächsten Jahres den Abschluß eines Vertrages mit der Sowjetunion. Im Gespräch ist, entweder Pkw in die UdSSR zu exportieren und ein neues Werk zu bauen oder die in den 20er Jahren von Ford in Gorki errichtete Fabrik umzurüsten.

Chinesische Kliniken verpflanzen Nieren von hingerichteten Kriminellen. Krankenhauspersonal fährt an die Orte der Exekutionen, so erfuhr die Deutsche Presse-Agentur (dpa) aus verlässlicher chinesischer Quelle, um die Nieren frisch zu entnehmen. Eine Beamtin des chinesischen Gesundheitsministeriums bestätigte in Peking auf Anfrage, daß Nieren von Hingerichteten verpflanzt würden: „Es gibt nicht genug Spender-Nieren, deshalb müssen wir die Nieren der Verbrecher benutzen.“

Offenbar bestehen entsprechende Übereinkünfte mit den Polizei- und Justizbehörden. In China wird die Todesstrafe bei zahlreichen Verbrechen verhängt, darunter auch Raub und Vergewaltigung. Die rechtmäßig verurteilten Täter werden durch Genickschuß exekutiert. Die Leichen werden in der Regel in Krematorien verbrannt. In den vergangenen Jahren wurden Tausende von Tätern hingerichtet, und jüngst häuften sich nach einer Kampagne der Verbrechensbekämpfung in den chinesischen Medien wieder Berichte über Hinrichtungen.

Ein Leiter im „Provinz-Volkskrankenhaus“ in der Stadt Xi'an (Provinz Shaanxi) bestätigte der dpa, daß „sämtliche Kliniken in der Stadt, die Transplantationen ausführen, dazu auch Nieren von Hingerichteten benutzen“. Die Organe würden unmittelbar nach der Exekution frisch verpflanzt. Dafür seien „einige Formalitäten mit den zuständigen Behörden notwendig“.

Wie Vertreter mehrerer medizinischer Stellen sagten, besteht in China ein Mangel an Spender-Nieren. Nur

wenige Verwandte seien bereit, eine gesunde Niere zur Verfügung zu stellen oder das Einverständnis zu geben, daß Organe nach dem Tod verpflanzt werden könnten. Von Ort zu Ort unterschiedlich werden auch Nieren von Unfallopfern verwendet.

Ein leitender Beamter der Kanton-Universitätsklinik sagte auf Anfrage, daß Kliniken in der Stadt Transplantationen mit den Nieren von Exekutierten vornähmen, vor allem das Nanfang-Hospital, in dem sich auch zahlreiche Übersee-Chinesen funktionstüchtige Nieren einpflanzen ließen. Bei Übertragungen würden „in den meisten Fällen“ solche Nieren von Hingerichteten verwendet. Der Vorgang werde gewöhnlich als „geheime Sache“ behandelt. Es ist unklar, ob in allen Fällen das Einverständnis für die Nierenentnahme eingeholt wird oder werden muß. dpa

navyšený hlavně s ohledem na klientelu vyšší věkové kategorie. Snahou je vytvořit maximální soutěry a poskytnout i různá zařízení zdravotnická a rehabilitační, mj. měřič tlaku. Hosté si budou moci možnost vybrat pokoje různého stáří a vybavení. V blízkosti nájdou zařízený oddělení televizory, přehrávače, telefon, klimatizace. Luxusní budou i koupelny, kde kromě van mají být např. dřevěné vany zapuštěné v podlaže, rehabilitační aparát atd.

Pro hotelové hosty i další návštěvníky naší služby čtyři střediska občerstvování služeb, přičemž jedno z nich začne s službami v šest hodin ráno a jiné pokračují do čtyř hodin v noci. Kromě toho tu bude i několik vzjemně propojených salónků pro organizování politických a sympozií, vybovujících nejmodernější technikou, které umožní např. i telefonizaci přenosy průběhu uvedených akcí prostřednictvím družice. V těchto dnech se na zastupujícíh Čedoku objeví hotelové prospekty pražského paláce, který poskytne prvním klientům další podrobnosti o tom, jaké služby bude za sebou moci nabídnout.

hotel, jeden z nejluxusnějších

PROBÍHAJÍCÍ REKONSTRUKCE pražské kovový

nsnrxnl v luxusu

A to už budova hotelu nemá stěchu
jsou vnitřek je všesměrně vybavený. Prá-
cký v současné době zůstává jen
budova dříve, která jsou ukryta do
obdobných trubek a vše je ještě „ob-
eno“ ochrannou fólií, takže ven ze stav-
y toho z hluku a různých nečistot moc
nepronikne. Ani odovz různé suli během
ně, jak jsme, byli svědky, nepřekáž-
kolní dopravě...

Interhotel Praha plánuje otevření ho-
telu pro první hosty i září příštího ro-
ku, přičemž poslední zedník by měl stav-
bu opustit do 30. června. Čs.-rakouská
akciová společnost Hotelinvest, která
přestavbu zajišťuje, má tedy za nečelý-
edávání stavebního úřadu.

Sparprogramm für Krankenkassen

Weniger Zuschüsse für Zahnersatz und Kieferorthopädie

2 590 Mio. DM

Festbeträge für Arznei- und Hilfsmittel

2 060

1 840

Höhere Zuzahlung in Krankenhäusern, Struktureffekte

Höhere Rezeptgebühr (Übergangsweise)

sonstige Einsparungen oder Minderausgaben

975

Festbeträge für Brillen, Kontaktlinsen, Hörgeräte

Sterbegeld gemindert und nur für Altmitglieder

910

Weniger Zuschüsse für Fahrten zum Arzt

580

Die Strukturreform im Gesundheitswesen sieht jährlich folgende Einsparungen bei der gesetzlichen Krankenversicherung (Schätzungen in Mio. DM) vor

Weniger Zuschüsse für offene Badekuren

Keine neue Brille bei unveränderter Sehfähigkeit

Kein Geld mehr für Bagatelldarstellungsmittel („Augenklappe“), nicht notwendige oder unwirtschaftliche Arzneimittel

7422

© Globus

Esse, in der Kaiser Wilhelm, hat sich sehr gefiel.

MARION GRÄFIN DÖNHOFF, Herausgeberin der „Zeit“, hat den mit 25 000 Mark dotierten Heinrich-Heine-Preis der Stadt Düsseldorf erhalten. Mit der Preisverleihung würdigte die Jury den Einsatz der 1909 in Ostpreußen geborenen Publizistin als „Vorkämpferin einer kritischen, freiheitlichen Presse wie einer liberalen, am Menschen orientierten Politik“.

Bürgerspende fürs Museum

Das Liebieghaus – eine noble Sammlung

JUTTA DITFURTH, bisherige Vorstandssprecherin der Grünen, ist Gegenstand eines Ermittlungsverfahrens der Frankfurter Staatsanwaltschaft wegen des Verdachts zweier illegaler Abtreibungen.

Gegen Frau Dittfurth hatte ein Zeitungsleser in Bonn Anzeige erstattet, nachdem sie in einem Interview gesagt hatte, sie finde „zwei Abtreibungen auf ein lustvolles, knapp 20jähriges Geschlechtsleben relativ wenig“. Diese Aussage hatte zum Teil für Empörung gesorgt und die Generaloberin der Malteser-Schwesternschaft, Elisabeth Gräfin Stauffenberg, zu einem offenen Protestbrief an Frau Dittfurth veranlaßt. Die Staatsanwaltschaft forderte die 36jährige Grünen-Politikerin jetzt auf, mitzuteilen, wann die Abbrüche aufgrund welcher Indikationen vorgenommen wurden und wer diese Indikationen festgestellt hat.

EDUARD BASS BY NAPSAL: QUATROCOW... DOBLECOW YE MA'LO!

Aufgespießt

„Vorschlag für eine Verordnung des Rates der Europäischen Gemeinschaft zur Änderung der Verordnung (EWG) Nr. 2782/75 über die Erzeugung von und den Verkehr mit Bruteiern und Küken von Hausgeflügel.“

Überschrift eines Berichts des Bundestags-Ausschusses für Ernährung und Landwirtschaft, veröffentlicht als Parlaments-Drucksache 11/3300.

O JAK KRAJNA JE NEPOKRAJEC! GOETHE ROTUJE...

Die Athena des Bildhauers Myron ist nicht nur Wahrzeichen des Museums für alte Plastik im Liebieghaus, sondern auch Aushängeschild der Stadt Frankfurt.

Diese römische Marmorkopie, deren bronzes Original im fünften Jahrhundert vor Christus auf der Akropolis in Athen stand, war die Morgengabe Frankfurter Bürger zur Eröffnung des Museums am Schaumainkai am 14. Oktober 1909.

Ursprünglich stand Athena nicht allein. Marsyas, der Satyr, war ihr Pendant. Um einen Eindruck der gesamten Gruppe zu vermitteln, steht heute eine bronzene Rekonstruktion im Garten der ehemaligen Villa des böhmischen Textilfabrikanten Baron Heinrich von Liebieg.

„Öffentliches Museum“

Liebieg hatte sein 1898 fertiggestelltes Wohnhaus 1904 testamentarisch der Stadt Frankfurt zum Vorzugspreis von einer halben Million Mark angeboten, jedoch unter der Bedingung, „in dem Haus für ewige Zeiten ein öffentliches Kunstmuseum zu unterhalten“. Der Magistrat nahm das Angebot an und betraute mit der Einrichtung der Sammlung Georg Swarzenski, der 1906 als Leiter des Stadel berufen wurde und bald darauf Ge-

neraldirektor der städtischen Museen wurde.

Zusammen mit Alfred Wolters hat Swarzenski Aufgabe und Ziel des neuen Museums definiert: „Die Entwicklung der Bildhauerkunst bei den Kulturvölkern während der historischen Zeiten durch Sammlung hervorragender oder charakteristischer Werke zu veranschaulichen.“

Satyr Marsyas im Garten des Liebieghauses.

Foto: Sodemann

Die Institution ist diesem Grundsatz treu geblieben und darf heute eine erlesene und durchaus weltberühmte Sammlung ihr eigen nennen. Qualität steht vor Quantität; diese Maxime ist im Liebieg-

haus keine leere Worthülse. Von griechischer und römischer Plastik über mittelalterliche Skulpturen aus Holz und Marmor bis hin zu exzellenten Beispielen von Renaissance-Bildwerken und erstklassigen Vertretern der Kunst im Klassizismus spannt sich der kunsthistorische Bogen des Liebieghaus-Inventars.

Ein glücklicher Umstand für den Aufbau des Museums war die Tatsache, daß Swarzenski sich um ein damals gerade erst langsam ins Blickfeld der Kunstgeschichte rückendes Sammelgebiet kümmerte: das Mittelalter.

Altar aus Rimini

Dazu gehören unter anderem die aus Nußholz geschnitzte Statue des heiligen Jakobus aus dem 15. Jahrhundert und das Bamberger Engelsköpfchen aus dem 13. Jahrhundert. Herausragende Stücke sind aber auch das sogenannte Bärbelchen des Nicolaus Gerhaert von 1463 oder der aus Rimini stammende Kreuzigungsalter, ein Juwel aus Alabaster.

Schließlich muß die „Ariadne auf dem Panther“ erwähnt werden, die 1814 aus dem Atelier Johann Heinrich Dannekers in Stuttgart in den Besitz des Bankiers Bethmann kam und heute – wohlrestauriert – das Paradestück der Abteilung Klassizismus des Liebieghauses ist.

Wo man die FT liest

Die Financial Times erscheint täglich mit einer Auflage von 306 000 Exemplaren. Europa hat mit 280 876 Zeitungen die meisten Leser. Neben dem Mutterland Großbritannien – dort gehen allein um die 227 000 Ausgaben über die Ladentische der Zeitungsstände – liegt die Bundesrepublik mit 11 437 verkauften Exemplaren an zweiter Stelle, dicht gefolgt von Frankreich mit 10 151. Aber auch Nordamerika, allen voran die Vereinigten Staaten, ist mit rund 16 200 Exemplaren sehr an dem Inhalt der rosafarbenen Wirtschaftsseiten interessiert. Weitere Auflagenzahlen: Im Mittleren Osten und Nordafrika werden 2000 Ausgaben täglich vertrieben, in Asien sogar 3337.

Wußten Sie's?

Mit der berühmten königlichen-dänischen Jemen-Expedition reiste Carsten Niebuhr 1761 in den Orient. In seinem auch heute noch sehr interessanten Reisebericht liefert er ein originales Bild der von ihm besuchten Länder. Für die Orientwissenschaft bedeutend waren seine exakten Zeichnungen der in Persien gefundenen Keilschriften. Den Experten gelang anhand dieser Zeichnungen die Entzifferung der Keilschrift. Noch bevor Kaiser Konstantin die Lehre Jesu Christi zur Staatsreligion erklärte, hatten die Armenier sie 301 unter König Tiridates III. bereits als offizielle Religion akzeptiert. Das Christentum trug entscheidend dazu bei, daß sich die Armenier, die nun überlegenden Teil in der Diaspora lebten, immer als eine nationale und kulturelle Gemeinschaft betrachteten.

DRBNA: ECHTES PAPIER!

Streetworker werden mit Rauchern in den Kneipen sprechen

Bundesgesundheitsamt startet in Berliner Stadtteil ungewöhnlichen Modellversuch / Zigaretten gegen Mandarinen umgetauscht

BERLIN, 13. Dezember. In diesen Tagen werden im Berliner Stadtteil Spandau zwölf sogenannte Streetworker durch Kneipen, Cafés und Kantinen ziehen, um Raucher anzusprechen. Die geplanten Gespräche sind Teil eines Modellversuchs des Bundesgesundheitsamtes (BGA), bei dem Sozialarbeiter und Studenten die Bereitschaft aktiver Raucher erforschen sollen, den Zigarettenkonsum einzuschränken oder einzustellen. Wer daran interessiert ist, künftig

auf den blauen Dunst zu verzichten, erhält Tips und Hilfen zum Abgewöhnen. Er kann beispielsweise an Kursen teilnehmen.

Zum Auftakt der Aktion „Ohne Rauch – besser drauf“ tauschten die Streetworker jetzt auf einem Weihnachtsmarkt jeweils eine Zigarette gegen eine Mandarine ein, um Raucher ins Gespräch zu verwickeln. Der an dem Modellversuch beteiligte Psychologe Hans-Peter Lang erklärte am Freitag, die Erfahrung habe

gezeigt, daß Plakatkampagnen mit Appellen für das Nichtrauchen wenig bewirken. Deshalb würden erstmals Raucher gezielt angesprochen. Im Visier haben die Streetworker insbesondere Zigarettenkonsumenten im Alter um 40. Lang: „Da machen sich die ersten Alterserscheinungen bemerkbar und man beginnt zu fühlen, wenn man seinen Körper schlecht behandelt.“

Der Modellversuch findet im Rahmen des Deutschen Herz-Kreislauf-Präven-

tionsstudie (dhp) statt. Das großangelegte Forschungsvorhaben findet an sieben Orten in der Bundesrepublik statt und wird vom Bundesgesundheitsministerium und vom Bundesforschungsministerium gefördert.

Mediziner und andere Fachleute ermuntern Bürger, sich gesünder zu ernähren, mehr zu bewegen und weniger zu rauchen, um die Gefahr von Herz-Kreislauf-Erkrankungen zu verringern.

Der Freispruch — zu spät!

PARIS, 13. Dezember (AFP). Das französische Volk von heute war großzügiger als vor zwei Jahrhunderten und hat König Ludwig XVI. vor der Guillotine bewahrt. Als Geschworene betätigten sich am Montagabend 14 000 Fernsehzuschauer, die nach einer Neuauflage des Prozesses durch einen Fernsehsender ihr Urteil telefontisch festlegten. Der König war 1793 im Alter von 38 Jahren wegen Hochverrats zum Tode verurteilt und mit der Guillotine hingerichtet worden. Jetzt wurde er von 55 Prozent der Anrufer freigesprochen, von immerhin 27,5 Prozent zum Tode verurteilt und von 17,5 Prozent ins Exil geschickt.

PAPEZ LEONAS PROHLASIL, ZE
MOLJESHI DODIT KONDOM, I
NOJBY TEL MAJTELKU NAKA-
ZIT AIDS... ASI PATRI'UZ
DU BOHME!!

PARIS, 13. Dezember (AFP). Die französischen Bischöfe sind nach scharfer Kritik in ihrer strikten Ablehnung von Kondomen als Schutz gegen die tödliche Immunschwäche Aids von ihrer bisherigen starren Position abgerückt und haben sich zu einer flexibleren Haltung entschlossen. Der Präsident der Katholischen Bischofskonferenz, Kardinal Decourtray, sagte am Montagabend im Fernsehen, Präservative seien zwar „kein gutes Mittel, aber immer noch besser als die Weitergabe des Todes“. Noch vor einigen Wochen hatte er den Werbefeldzug der Regierung für den Schutz gegen Aids durch die Benutzung von Präservativen als „Ermunterung zum sexuellen Vagabundieren“ bezeichnet. Auch der Pariser Erzbischof Kardinal Lustiger schwächte in der vergangenen Woche seine bisher ablehnende Haltung deutlich ab.

Frankreichs Bischöfe lehnen Kondome nun nicht mehr ab

A CO TAKHLE SKALPIK
NA PAHA'TKU?

Reagan hatte im Mai während des Gipfels in Moskau auf Fragen sowjetischer Studenten nach dem Schicksal der Indianer in den USA unter anderem gesagt, die Indianer hätten ihren Lebensstil bewahren wollen. Die Reservate seien geschaffen worden, um ihnen das zu ermöglichen. Einige seien wegen Ölfunden reich geworden. Nach der Empörung in den USA hatte Reagan ein Treffen mit Abgesandten der Indianer versprochen. In vielen Indianerreservaten herrschen ärmliche bis trostlose Zustände mit hoher Arbeitslosigkeit.

Beim „großen weißen Bruder“ US-Präsident Ronald Reagan hat wenige Wochen vor dem Ende seiner Amtszeit mit den Führern von Indianervölkern „Frieden geschlossen“, die er im Sommer mit Bemerkungen über deren angeblich selbstgewollten Rückzug in ärmliche Reservationen gegen sich aufgebracht hatte. Reagan empfing im Weißen Haus eine Abordnung indianischer Gruppen.

Die Aufwendungen für Forschung und Entwicklung aller Unternehmen und Forschungsinstitute in der Bundesrepublik Deutschland beliefen sich 1987 auf etwa 44,2 Milliarden Mark. Die Pharma-Industrie mit 3,7 Milliarden Mark (8,4 Prozent) hat daran einen erheblichen Anteil.

Pharma-Forschung: erheblicher Anteil

NEW YORK, 13. Dezember (dpa). Der Jüdische Weltkongreß (WJC), der seit Jahren der Vergangenheit des österreichischen Präsidenten Kurt Waldheim während der Zeit des Nationalsozialismus nachspürt, hat nach eigenen Angaben einen Beweis dafür gefunden, daß Waldheim entgegen seinen Erlassungen schon vor dem „Anschluß“ Österreichs an das deutsche Reich „ein überzeugter Nazi“ war.

Die Finanzminister bekräftigten, vor 1. Juli nächsten Jahres eine harmonisierte Quellensteuer für Kapitalerträge und Sparzinsen beschließen zu wollen, die 1990 mit der Liberalisierung des Kapitalverkehrs in Kraft treten soll. Luxemburg, Dänemark und die Niederlande haben jedoch aus unterschiedlichen Gründen noch Vorbehalte.

Die Parteizeitung „Prawda“ berichtete am Dienstag, es gebe Leute, die den Schmerz der Armenier verstärken wollten. Es gebe Glückwunschtelegramme zu der Erdbebenkatastrophe. Wer die Telegramme abgeschickt hat, geht aus dem Bericht nicht hervor. Beobachter gehen davon aus, daß Aserbaidshaner die Urheber sind.

Eine Abschaffung der eidgenössischen Armee kann sich der Schweizer Verteidigungsminister Arnold Koller nicht vorstellen. Der Alpenstaat sei zwar zu klein, um bedrohlich zu wirken, aber zu groß, um unverteidigte Zone zu sein. Denn ein militärisches Vakuum im Herzen Europas werde zweifellos von fremden Mächten ausgefüllt werden, argwöhnte der Chef des Militärdepartements — und die überwältigende Mehrheit des Nationalrates in Bern folgte ihm. Nach über zehnstündiger Debatte lehnte die „große Kammer“ des Schweizer Parlaments mit 172 zu 13 Stimmen einen Vorstoß ab, dessen Ziel nicht mehr und nicht weniger war, als die Schweizer Milizarmee aufzulösen.

Überschritt über einem Beitrag im Informationsbulletin der Kommission der Europäischen Gemeinschaften.

Gelesen:
„Gleichberechtigung darf nicht an fehlenden Toiletten scheitern.“

Arzneimittel-Festbetrag

ist Austreibung des Teufels mit Beelzebub

Rodinný spor o jmění Henry Ford

Rok po smrti amerického automobilového krále Henry Ford vzplanul spor o jeho milióny. I tři děti a tři děti Henry Ford válčí o dědictví přesahující 325 miliónů dolarů. Jejich sily jsou přibližně stejné, ná rozdělány. Avšak zřejmě největší šance má na největší podíl z dědictví v pořadí třetí Fordova žena, ex-modelka Kathy. Proti ní bojuje trojice dětí. Kdo nakonec zvíťásí, o tom rozhodne soud.

Henry Ford II., vnuk legendárního pionýra amerického automobilového průmyslu téhož jména, byl přes třidvacet let ženatý s Annou McDonnellovou. S ní měl tři děti, dcery Charlette, Annu a syna Edsela. Fordovou ženou číslo 2 byla Italka Cristina Austinová a v roce 1980 se Ford oženil s Kathy.

Když před rokem H. Ford zemřel, zanechal po sobě velice nejasnou závěť. Nebyla v ní ani sebevětší zmínka o penězích. Jediná oběť klientů, auta a polistky přikázal přeluat Kathy. O dětech v závěti vůbec není nic uvedeno.

Podle osobního rozhodnutí zeměleho by měla tři sta miliónovým majetkem disponovat a řídit ho v konná rada závětí, tvořená: vdovou Kathy, synem Edselem a důvěryhodným představitelem Fordova koncernu Martinem Chirnem. Rada rozhodla, že Kathy dostane několik miliónů dolarů v ročních splátkách a zároveň určitá procenta z 300 miliónového majetku. Už dříve, po rozvodu, obdržela Fordova první žena Anna i její děti značné finanční odškodnění a zajištění.

Proti tomuto rozhodnutí vznesla protest druhá Fordova manželka Christine. Po rozvodu sice dostala 18 miliónů dolarů a příslib dalších 10 miliónů dolarů ve třech splátkách, ale prohlašuje, že tyto splátné peníze nedostává.

Mezi tím, po sebevraždě člena rody Martina Chirna došlo k nebekátnému obratu v celé záležitosti. Trojice dětí se spojila proti třetí Fordové ženě Kathy a rozhodla se překazit jí cestu k fordovské stěsně „Nenávídíme Kathy“, prohlásila jedna z Fordových dcer. „O jejím sňatku s otcem jsme se dozvěděli z rozhlasu.“ A tak není divu, že se na přední příčku dostala druhá Fordova manželka Christine, která je rovněž podporována většinou Fordovského rodného klanu.

...ESTE ZE JSEM NEL YEU JEDU...!

Jean Marais wird 75

PARIS. Der französische Schauspieler, Maler und Bildhauer Jean Marais wird am Sonntag 75 Jahre alt. Nachdem er kürzlich hundertmal in Cocteau's „Bacchus“ in Paris aufgetreten war, hat er sich wieder in sein Haus bei Vallauris zurückgezogen, wo er an einer Statue des Dichters Marcel Aymé arbeitet.

BOŽICIKU - CUC TA DĚVKA!

Nicht in der DDR erfunden

Das Kürzel BRD für Bundesrepublik Deutschland stammt nicht, wie vielfach angenommen, aus der DDR, sondern ist offensichtlich in engem Zusammenhang mit der Gründung des westdeutschen Staates im Frühjahr 1949 entstanden. Das hat die Gesellschaft für deutsche Sprache (GfdS) in Wiesbaden als Ergebnis eines Wettbewerbs ermittelt, bei dem die „früheste Spur“ dieser Abkürzung aufgefunden werden sollte.

Ein Einsender hat den Nachweis erbracht, daß BRD in der Tübinger „Deutschen Rechtszeitschrift“ vom 20. Juni 1949 erstmals verwendet worden ist. In einem Aufsatz über die „verfassungsrechtlichen Grundlagen der Bundesrepublik Deutschland“ taucht das Kürzel, so die Sprachgesellschaft, „wie selbstverständlich mehrmals auf, gerade so, als habe man sie damals für den neuen Staat offiziell vorgesehen“.

Dieser neue Staat war nur kurze Zeit vor Erscheinen der Zeitschrift am 23. Mai mit dem Inkrafttreten des Grundgesetzes gegründet worden. Verfasser des BRD-„Geburtsstagsartikels“ war der damalige Staats- und Völkerrechtler Wilhelm Grewe, später Botschafter in Washington, bei der NATO und in Tokio. Er gilt auch als der „Erfinder“ des Bonner Alleinvertretungsanspruchs, der „Hallstein-Doktrin“.

Erstmals in einem Lexikon tauchte das Kürzel BRD nach Darstellung der Sprachgesellschaft 1950 auf, und zwar im „Kleinen Brockhaus“. In der Übersicht „Abkürzungen aus Staat, Wirtschaft, Recht, allgem. Wissenschaften“

findet sich zwischen BP (Bayern-Partei) und BRT (Bruttoregistertonne) der Eintrag „BRD, Bundesrepublik Dt.“. Die Abkürzung sei fortan „fleißig und ohne List und Tücke“ in vielerlei Texten benutzt worden, betont die Sprachgesellschaft.

Selbstverständlich habe man auch in der DDR nach dem angebotenen Kürzel gegriffen. Eines Tages sei „in der BRD jemand auf den Gedanken gekommen, das Kürzel sei in der DDR erfunden worden, um mit seinem Gebrauch die Bewohner der Bundesrepublik Deutschland zu ärgern und zu drangsaliieren“. Im Bestreben, BRD aus dem Wortschatz zu werfen, habe es manchen ministeriellen und sonstigen amtlichen Ukas gegeben. Das Kürzel sei zum Beratungsgegenstand im Bundestag avanciert, nicht wenige BRD-Sager seien in Bedrängnis geraten. Noch 1988 habe ein Verwaltungsgerichtshof (in Mannheim) befinden müssen, ob die Abkürzung BRD in einer juristischen Examensarbeit benutzt werden dürfe oder nicht und im Sinne des Kürzels entschieden. dpa

TAR NEJEN
RUSACI...

entfernt sind. Damit soll es 1992 möglich sein, zu den Olympischen Sommerspielen in Barcelona und zur Weltausstellung in Sevilla mit dem Zug von Mitteleuropa aus durchzufahren. Bisher mußten die Waggons an der französischen Grenze auf Fahrgestelle mit der größeren Spurweite gestellt werden.

Dunkle Aussichten für Prinz Charles

London (dpa). - Die Briten könnten Mitte der 90er Jahre einen neuen Monarch bekommen - aber es wird möglicherweise nicht Prinz Charles sein. Dies glauben einige Astrologen aus den Sternen lesen zu können. Sterndeuterin Majorie Orr berichtete am Sonntag, die meisten Astrologen stimmen darin überein, daß Prinz William, der Sohn von Prinz Charles, den Thron bestiegen werde. Aber die Zukunft des 40jährigen Charles sei unsicher. „Einige sagen, daß Prinz Charles' Zukunft noch im dunkeln liegt“, berichtet sie.

HAMUJA - QUEEN TO NEMA ZRUKY...

Erdstöße unter Atomkraftwerk

RIO DE JANEIRO, 12. Dezember (dpa). Nach 31 leichten Erdstößen innerhalb von einer Woche sind in Brasiliens Atomstadt Angra dos Reis bei Rio de Janeiro Notstandsmaßnahmen getroffen. Der Bürgermeister der Stadt, das einzige brasilianische Atomkraftwerk, ist bereitete

am Montag die 50 Schulgebäude von Angra dos Reis zur Notaufnahme der Bewohner vor.

Die Erdstöße der vergangenen Tage hatten eine Stärke von bis zu zwei auf der Richterskala. Der Betrieb des Atomkraftwerks wurde von den leichten Beben nicht beeinträchtigt.

Schmalspuriger nach Europa

MADRID, 12. Dezember (AP). Die spanische Regierung hat jetzt in Madrid beschlossen, die Spurweite des spanischen Eisenbahnnetzes an diejenige in Mitteleuropa anzugleichen. Die Züge in Spanien und Portugal fahren gegenwärtig auf Gleisen mit einer Spurweite von 1,672 Meter, während die Schienen im Rest Europas nur 1,435 Meter voneinander

Starí Slované promlouvají k dnešku

...na levém břehu, se směřuje na sever, a to od pramenů řeky Visly na osmímístých proudech, se usedlil počemý kmen Venetů. I když se jejich jména teď mění podle ruských rodů a sídlí, nachází se především Slované a Anty. Slované žijí od města Novotomsk a jezera svatého Mursinského až k Dněstru a na sever až po Vislu. Místo měst mají bažiny a lesy. Antové však, kteří jsou z nich nejzdatnější, tam, kde se Pontské moře zahýbá, rozprostírají se od Dněstru až po Dněpr, kterážto řeky jsou od sebe vzdálené mnohými stanicemi." Těmito slovy pozdně římského autora Jordanese ze 6. století, který popisuje sídla starých Slovanů ve 4. stol. n. l., otevírá svou knihu nazvanou prostě Slované, vydanou nakladatelstvím Panorama, česká archeoložka a historička, pracovnice Archeologického ústavu ČSAV, dr. Magdalena Beranová, DrSc.

Podle Fredagerovy kroniky roku 631 porazil Sámó francého krále Dagoberta u bradu Wogastisburku. Událost nepochybně velmi významná, leč výslovně se jen velmi málo v šerém dávnověku...

Wogastisburk je prameny skutečně doložen, existoval, ale s určením lokality jsou potíže. Právem můžeme předpokládat, že byl v českých zemích. Hypotézy, které ho umísťují například na sever od nás, znějí nevěrohodně. Nacházel se podle všeho blízko francéské říše. Někteří se domnívají, že byl centrem Sámovy říše, jiní mají za to, že byl jedním z hradů. Tu vyvstává ale další problém: zatím nebylo na našem území zjištěno žádné opevnění z první poloviny sedmého století. Ani z toho nelze však dělat žádný definitivní závěr. Za prvé si nemůžeme být jisti, zda datujeme správně — jestli opevnění nevznikla již dříve. Za druhé opevnění Wogastisburku nemuselo být tak bytelné, aby se byl v základech dochovalo do našich dob. Mohlo být dané terénem a přírodou, se zátaras... Po marném obléhání Wogastisburku francéské vojsko muselo s nepořízenou odtáhnout a za vítězství bylo vydáváno aspoň zpustošení kraje.

Co lze říci o slovanských kmenech, které se u nás usadily?

Stále je tu mnoho neobjasněností. Trvají spory, zda šlo o kmeny původní nebo zda vznikly druhotně, například nějakým dělením při vytváření státních útvarů. Ve srovnání s velikostí našeho území je kmenů mnoho. Zřejmě je například to, že ve slovanské pravlasti existoval velký kmen Charvatů. Jsou Charvaté východní, jižní, byli i u nás. Nekonečně mnoho je Srbů a Doudlebů. To navozuje myšlenku, jestli různé oblasti nebyly osídleny ze z jednoho, ale z více center původního slovanského osídlení, a jestli teprve později nedošlo k jistému sjednocování.

Jaký byl život Slovanů bezprostředně po jejich příchodu do naší země?

Úměrně tehdejšími poměrům — skromný, ale se zajištěním základních potřeb, v podstatě na úrovni vyspělejších primitivních národů. Žili uprostřed přírody a využívali jejich zdrojů. Zpočátku obývali jednoduché čtvercové či obdélníkové stavení v průměru o velikosti 10 m². Chaty byly mírně nebo více zahlobeny, střecha se obvykle dotýkala země, stát se mohlo uprostřed, na kraji stěna. Stavení byla roubená a jindy vyplétaná, nebyla v tom jednota. V rohu se zřizoval ohniště. Lidé sdílili ve vesnicích málokdy s více než deseti domky. Zajímavý experiment podnikla vědecká pracovnice Ivana Pleinerová z Archeologického ústavu ČSAV. V Březně u Loun se studenti a důchodci rekonstruovala stavení o rozměru 4,40 x 4,20 m. Ze dřeva, z něhož se podle určení uhlíkové me-

tody stavělo v 6. století — z jasanu, dubu a buku — dále z vrbového proutě a rákosu. Stavělo se napodobením nástrojů z druhé poloviny 1. tisíciletí. Osvědčily se. Na přeseknutí dubového kmenu o průměru 12 centimetrů stačily 2—2,5 minuty; kmen o průměru 20 cm asi 7 minut. Dub o délce 8 m s průměrem 20 cm i Pleinerová oloupala za 5 minut. S bukem byla těžší práce. Střechu měli doškovou, z rákosu, stěny vymazali hlínou, smíšenou s vodou, plevami a kousky rákosu. Staří Slované nepoužívali železných hřebů, takže konstrukce musela být spojována houbami. Strop nebyl — anižoval by

obytnou výšku, bránil by pohyb lidí a stoupání kouře. Specialisté při realizaci uvedeného experimentu byli jedině na došky. Ukázalo se, že stavba nebyla příliš náročná. V 6. století byla ohniště vyložena kameny, které udržovaly teplo, později se už objevuje jednoduchá pec. Spalo se na zemi v koutě, patrně vystlaném slámou, suchým línem nebo kožešinami. Má se za to, že teplota v zimě dosahovala v průměru 13 st. C, v noci neklesala pod bod mrazu. Teprve od 8. až 9. století byly stavěny víceprostorové domy, někde s kamennou podézdívkou. Čisté kamenných staveb bylo málo — výjimku tvořily některé kostely a připojené paláce.

Čím se živil Slované po příchodu na naše území?

Historické prameny z 10. století označují zemi za nejrůdnější na severu — viděno ze španělského prostoru. Fakt je, že lidé se usazovali nejříve v oblastech příznivých pro zemědělskou výrobu. Ta skýtala hlavní obživu. Rádlo bylo známo od pradávna. Využívalo se odpočinku půdy, doba se regenerovala. Podle současných měřitek je výnos 10—15 q z hektaru nízký, ale tehdy šlo o slušnou úrodu. Lov nabízel jen doplňkovou obživu — snad ze 2—3 procent. (Odlišná byla situace jinde, například na severu Ruska). Naši předci jedli kaši vařenou ve vodě, ale také v mléce, případně vylepšenou medem a sušeným či čerstvým ovocem. Chléb byl různý, nejčastěji kvasný, pšeničný. Nechyběly ani luštěniny. Staří Slované pěstovali často to, co prostě vyrostlo kolem chaty — lebedu, mladé kopřivy, šťovík, mladé listy pampelišek, různé cibulky atd. Zdravý instinkt je nutí hledat vitamíny, kde se dalo, zvláště časně zjara. Masa bylo zpočátku dost — až počátkem 2. tisíciletí ho prostě lidé měli málo, tak jak pokračovalo zblácování feudálními pány. Oblíbená byla medovina a pivo. Mléko spíše od krav nežli od ovce. Stále více se cenila dobrá úprava jídla — prostě, aby to chutnalo. Díky kronikářům Kosmovi je známo snad až anekdotické vyprávění o karfielu pražského biskupa Sebeře. V mládí — ještě než se stal biskupem — proslul jako výborný kuchař. Přiznává, že si získal zvláště po ulovení divoké kance. .... uměl mu užítout ocas,

očistit jej a připravit, jak to mívá kníže rád. Proto prý kníže Oldřich mu říkával: »Sebeře, pravím ti upřímně, za tento lahodný zákusek zasluhoval bys biskupství.« A tak se také později stalo.

Co soudí antropologové o fyzickém a zdravotním stavu našich předků?

Tento vědní obor v poslední době velmi pokročil. Vyvíjí se hlavně dvěma směry: první se zaměřením na zkoumání ostatků výjimečných osobností — dá se už rozpoznat i to, že Ladislava Pohrobka nikdo nepřipravil o život, jak po staletí kolovaly zvěsti, zemřel na leukemii. Čelným našim pracovníkem v tomto oboru je dr. Emanuel Vlček, DrSc. Druhý směr zkoumá vývoj a stavbu těla celých populačních skupin. Pokud jde o Slované, tento směr představuje hlavně dr. Stloukal, CSc.

Naši předci byli v podstatě zdravě vyvinutí, takových 190 cm vysokí nebyli, ale průměrné výšky ještě z konce 19. a počátku 20. století dosahovali. Muži byli svalnatí, ženy jemné, nebyl to onen typ, jaký reprezentuje Eliška Pomořanská, manželka Karla IV., schopná ohnout či zlomit podkovu. Že by ženy byly křehké se však také říci nedá. Málokterý chrup už je zcela bez kazu. Což zřejmě souvisí s tím, že strava byla lépe zpracována, byla chutnější, ale na úkor přirozené zdravé výživy. Začínají se také projevovat sociální rozdíly. Například v Mikulčicích se našly kosterní pozůstatky s lepším chrupem než na nekdějším venkovském pohřebišti v soušedním Josefově. Ve vsi, vykořisťované Mikulčicemi, měli lidé zjevně horší stravu — ne co se týče úpravy, ale skladby.

Které jsou nejvýraznější projevy rané slovanské kultury?

U nás představuje celý jejich komplex Velká Morava. Můžeme se pochlubit jak vznikem písemnictví, tak hmotnou kulturou. Mimochodem máme jsou archeologické nálezy a ne náhodou způsobily ve své době velké překvapení. S podivem se zjišťovalo, kolik tu bylo kostelů, krásných šperků a dalších objektů či předmětů. Nálezy umožnily významně doplnit písemné prameny, o kterých jsme věděli od Cyrila a Metoděje. U Polabských Slovanů je — jak už byla zmínka — jedinečné odkrytí dřevěných detailů životního a pracovního prostředí. Vozů, lžic, talířů, ale například i sošek. U jižních Slovanů vyniká především kamenná architektura, dochovaná nebo vznikající pod vlivem Byzance. V době, kdy na severu byli Slované ještě pohany, v Bulharsku již existovala křesťanská kultura — kritika zlořádů církevní hierarchie a touha po návratu k původnímu evangeliu. Na východě kromě architektury a malířství na sebe upozorňují například nápisy na březové kůře, svědčící o gramotnosti počínaje 11. stoletím. Většinou šlo o osobní záznamy a vzkazy. Na kulturní odkaz Velké Moravy navazuje

Federation Cup an CSSR-Damen

Die Tennis-Damen der CSSR gewannen im australischen Melbourne zum fünften Mal den Federation Cup. Im Endspiel besiegten sie die an Nummer eins gesetzte UdSSR mit 2:1.

Čs d:

Winterurlaub teurer

Frankfurt. - Trotz harter Mark-Löwungen benötigen bundesdeutsche Winter-Skiurlauber in dieser Saison eine größere Reisekasse als vor Jahresfrist. Denn wegen höherer Teuerung in vielen Staaten ist der Urlaub in vielen Reisezielen teurer.

skupin, často se to míjí. Dosud v ži-

Předpokládá se, že dle to zjevně ještě hodně práce, zejména archeologům slovanským a polským. Ani ar-

Slované se objevují na scéně někdy ve 4.—6. století. Přirozeně museli existovat i ve státech předcházejících. Lze předpokládat smapování i tohoto období?

Berlin (ap). – Die Bundesregierung sollte der DDR einen neuen Milliardenkredit zur Belebung des innerdeutschen Handels einräumen. Das hat der Berliner CDU-Bundestagsabgeordnete Neuling gestern vorgeschlagen. Der Kredit müsse aber projektgebunden etwa in Umweltschutz und Tourismus eingesetzt und über den innerdeutschen Handel abgewickelt werden. Neuling begründete seine Forderung damit, daß der innerdeutsche Handel seit 1985 zurückgeht.

Bez dobrých projektantů se přestavba neobejde

Kde začít a přestavbou v kultuře se jmenovala stať soudruha prof. PhDr. Miloslava Brůžka, DrSc., která vyšla v RP 5. srpna. Autor ji napsal podle svých zkušeností z pedagogické i praktické řídicí činnosti v kultuře a vyslovil v ní názor, že rozhodující podmínkou úspěchu přestavby v kultuře budou kompetentní lidé odpovídající na různých úsecích a úrovních za řízení, rozhodování a uskutečňování kulturní politiky. Zdůraznil přitom, že mu jde o kulturu socialistickou, tj. obsahem humanistickou, šíří působení demokratickou a ideologickým zaměřením pokrokovou. Formou pak kulturu národní a v přijímání hodnot internacionální, ovlivňovanou progresivními dly světové kultury. Stať vyvolala pestrý ohlas svědčící o tom, že čtenářům osud naší kultury není lhostejný. Souhlas i polemika dopisů jsou velmi poučné pro vytvoření představy o názorech na situaci v kultuře a uvažování o ní. Vyvolávají další úvahy, především si však některé jejich motivy zaslouhují komentář. Proto jsme dopisy předali autorovi a požádali ho o stanovisko.

Někteří z mých bývalých postuchačů oceňujících tolerantní přístup k názorům při seminářích, kde byla umožněna otevřená diskuse, vyslovují svá polemická stanoviska již na základě vlastních zkušeností a práce v kultuře. Kladou si však otázku, zda a přestavbou je nutno začít právě v кадровém posílení kultury odborně kvalifikovanými pracovníky. Domnívají se, že nedostatky jsou způsobeny především špatně fungujícím systémem. Ten podle jejich názoru umožňuje natáčet filmy, na které nikdo nechodí, vydávat knihy léta sbírající prach v regálech knihkupectví a knihoven, projektovat stavby, které po dokončení jsou vzorem nevkusy. Tento systém umožňuje, aby lidé bez odborných znalostí zastávali odpovědná místa a bez objektivní společenské kontroly se na nich dožili vyalouženého důchodu.

Nevím však chybu v systému, který nelze ztotožnit s fungováním, do jehož procesu vstupují odpovědní funkcionáři, často se ohánějící systémem, obrnění dobovými hesly proti možným námitkám z nekvalifikovaného řízení. Zapomíná se, že prvním předpokladem pro správné politické rozhodování na kterémkoli úseku je především odborná kvalifikace, získávající straně na veřejnosti autoritu. Jen tak může být politické rozhodování přijímáno s respektem. Základním smyslem přestavby v Sovětském svazu není proto měnit systém, ale změnit jeho fungování, aby odpovídalo současným potřebám a novým požadavkům. Proto také energicky přistoupili k výměně vedoucích pracovníků tam, kde se fungování systému stalo překážkou jeho rozvoje a zdomonalování. Avšak ani systém sám nemůže žít jen z minulosti, z teorii platných desítky let, musí živě reagovat na zcela nové podmínky, v nichž se rozvíjí.

Stejně tak námitka, že základem hodnocení kulturní činnosti zůstávají stále jen kvantitativní hlediska, počty akcí a účastníků, a nikoli jejich výsledek, mří přes formalismus a zakofašené sledování čísel na omezenost řídicí práce podle ukazatelů, které opět nevymýšlí nikdo jiný než lidé.

Pokud se týče samotné přípravy řídicích a kulturně výchovných pracovníků kultury, je často zdůrazňována potřeba osvěty výuky a praktickou stránkou kulturního procesu. Otázky ekonomiky a řízení kultury

již byly do učebních osnov zařazeny. A celkem správný názor, aby řídicí pracovníci měli elementární znalosti ze základních oborů umění v rozsahu potřebném pro řízení amatérských souborů a sestavování kulturně výchovných plánů, byl již uplatněn zavedením dvousemestrálního výuky každého z těchto předmětů. Závažnější pro zkvalitnění kulturní činnosti je však úkol stanovit jasné kvalifikační požadavky na vedoucí funkcionáře v kultuře — pracovníky odborů kultury, inspektory a metodiky.

Poněkud složitější je otázka nalezení objektivních ukazatelů hodnocení růstu kulturní úrovně. Je to odpovědný úkol především vědeckých pracovišť Akademie věd, resortních ústavů ministerstva kultury, s nimiž může rovněž katedra teorie kultury filozofické fakulty UK Praha spolupracovat. Zatím však státní plán vědeckého výzkumu nedává možnost soustředit úsilí k řešení této problematiky, dokonce ani kateder uměnovědných, estetických, teorie kultury, sociologie, estetiky na jedné fakultě.

Nechci pominout ani ostře odmítavé stanovisko. I když jde o dopis podepsaný J. Haškem z Lipnice nad Sázavou, je svědectvím toho, které nenávisť vůči socialismu brání rozumnému uvažování. Pochybují sice o pravosti podpisu, protože otevřenost je zatím nemocí nás všech, ale pro ilustraci úroveň myšlení — které není jistě ojedinělé — je velmi poučné. Ještěže se pozastavuje nad tím, že u přijímacích

zkoušek na společenskovední obor se požaduje kromě dobré znalosti historie a češtiny také přehled o vývoji současného světa, nemělo by to být nic překvapujícího u pracovníků, kteří mají bezprostředně na tyto události reagovat. Nevědět nic o tom, co se děje v Nikaragui, na Blízkém východě či v Angole, připomíná až příliš dobře známý výrok konzervativního mlučiváka z roku 1938, který si kládí otázku, zda stojí za to, aby Angličané šli bojovat za osud malého národa někde ve střední Evropě.

Opravňuje to i nás jednat po trpkých zkušenostech stejným způsobem?

Autor doplnil se zaráží nad tím, že se učí o třídní boj, což považuje za ideologizování a »třídnění« kultury, které nás přivedlo do dnešních těžkostí. Patrně mu ušlo,

že k těmto otázkám se vyslovil velmi jednoznačně ve dvacátých letech F. X. Šajda při hodnocení díla J. Wolke, které pro jeho proletářství a vztah k dělnické třídě vysoce ocenil a předvedavě vyslovil myšlenku, že jeho doba teprve přijde zoskupením sociálních bojů. Ve třicátých letech již mohl konstatovat, že neexistuje jednotná národní literatura, že se rozpadla — proletáři mají svou literaturu proletářskou (kterou vsoce vyzdvihuje), agrárníci svoji ruralistickou, maloměsták své autory — pokud vůbec čte. Máme snad proto, že třídní charakter literatury a umění se někomu nelíbí, vyškrtnout i Šajdu a řadu dalších z naší kultury?

Není to ovšem názor ojedinělý ani nový. Ve třicátých letech žádal Rudolf Medek ve fašistických listech vyloučení levých spisovatelů z národa a jejich izolaci v táborech. Karel Čapek — který mimo jiné byl za své protifašistické názory rovněž označen za republiky nepřátelský element — velmi jasně zhodnotil, co znamenají komunističtí spisovatelé v naší národní kultuře. Nedovedl si ji představit bez Nezvala, Neumanna a ostatních komunistických tvůrců. Právě u S. K. Neumanna, kterého za práci Anti-Gide obviňuje pisatel málem z viny na procesech v Sovětském svazu, Karel Čapek zdůrazňuje, že nikdo jej nemůže z české literatury vyházet již proto, že napsal tak vynikající sbírku jako Knihu lesů, vod a strání a řadu dalších.

To, že komunistickým tvůrcům vyřklá oslava Stalina, není novým objevem, podobných útoků jsme zažili po XX. sjezdu KSSS více než dost. Mnozí na této kritice budovali a také vybudovali svoji kariéru a snaží se z ní těžit podnes, když v tvůrčím úsilí to není tak snadné. Skromně mlčí o tom, že největší stalinobijci šedesátých let patřili v padesátých letech k propagátorům dogmatismu. Jde však o zcela něco jiného.

Kde prožíval léta obrožení republiky, okupace a osvobození, velmi dobře se pamatuje, co pro nás znamenal pojem Stalin. Byl představitelem státu, s nímž jsme spojovali záruky naší samostatnosti, věřili v něm hlavní oporu v boji proti fašismu, stal se symbolem hrdinného zápasu sovětských lidí o naše osvobození. Byla to především naše tragédie — všech komunistů, kteří prožívali těžké chvíle poznání zločinů napáchaných v tomto období jménem ideálů, a nimiž spojovali své naděje i budoucnost. Jsou však vinny ideály, nebo lidé, kteří je poškápevali? Na tuto otázku již v padesátých letech odpověděl M. Pajmanová bez vytyčků a chytračení i převlékání názorů: My jsme Stalina milovali, ztlesnávali nám zápas sovětského lidu v boji proti společnému nepříteli.

A jestliže některým lidem, na rozdíl od drtivé většiny národa, bylo »vše jasné« již v roce 1945, měli by být spokojeni, že vývoj v Sovětském svazu jim dává dnes za pravdu. Jak je však zřejmé, ani z toho si nechťejí vzít poučení, protože jim nejde o odsouzení nesprávných metod a obnovu humanistického obsahu socialismu, ale o odsouzení

vy podle doslých blášení. Obávavost, profesionální zaujetí a aktivita však v popisu práce nejsou rozhodující.

Mnohé připomínky vyslovují pochybnost o možnostech realizovat tento náročný i kulturní úkol. Situaci nelze změnit za dne na den, neměla by však být důla komplikována neuváženými kadrovými pře-

borně ovlivňovali výběr vlastního programu, pracovali přímo na vesnicích, znali názory lidí i jejich vkus. Dnes se většinou kultura na venkov dováží, různé skupiny se se i zde předvedají hlouposti svých vystoupení a primitivních nesrozumitelných textů. Tato změna funkce kultury se vzdala svého emocionálního působení a citového

a potřeby. Starí osvětláři, působící desetiletí ve státě kultury, na základě vlastních zkušeností uvádějí, že dnes má kultura více organizátorů než aktivních účastníků kulturního dění. Dříve se pracovníci podíleli aktivně na činnosti pěveckých, hudebních, divadelních a tanečních souborů, zabezpečovali radou i pomocí jejich působnost, od-

socialismu a obnovu toho, co je společenským vývojem překonáno.

Většina připomínek vyslovuje obavu, aby se do přestavby — jako tolikrát v minulosti — nevloučily osobní subjektivní názory, přehližející celospolečenský zájem

... vidím staré Podskali / čím majoránka / Vltava my podpálí / jez zabuší k spánku."

Slova básníka jsme si vypůjčili na úvod dnešního povídání o Podskali, svěrázně pražské obci, která by nikdy nebyla, kdyby nebylo řeky.

Podskali se rozkládalo na mírném svahu zhruba mezi dnešní ulicí Na moráni a vyšehradskou skálou. Vzniklo na místě bývalé rybářské osady a brzy získalo monopol na zásobování Prahy rybami a dřevem, plaveným od jihu po Vltavě. V roce 1348 začal Karel IV. Podskali do hradeb Nového Města pražského a postupně si místní obyvatelé získali v Praze zvláštní postavení. Měli svůj vlastní cech, policejní dozor a od 16. století i soudní pravomoc.

Sláva Podskali začala poblednat v druhé polovině devatenáctého století. Regulacemi a stavbou nových mostů a nábrežích se od zá-

kladů změnila podoba vltavských břehů. Poslední podskalské domky pod Emauzy skončily pod lžicemi stavebních strojů v roce 1924...

V propadlísti dějin se však Podskali neocitlo. Do dnešních dnů se dochovala některá jména ulic, kaple svatého Kosmy a Damiana — památka na někdejší podskals-

ský farní kostelík, a především budova někdejší celnice.

Najdete ji na nábreží Bedřicha Engelse v těsné blízkosti železničního mostu. Byla postavena na místě, později nazývaném Na výtoni. Dnes je „otupená“ několik metrů pod úroveň okolního terénu a má zajímavou historii.

Náležela původně vyšehradské kapitule a jako celnice se zde vytvářely kmeny a vybíraly poplatky ze zboží dopravované po vodě. Později výtoně pronajímali pražským měšťanům vyšehradský probost. Za husitských válek se celnice Na výtoni zmocnila novoměstská obec a udržela si ji přes různé spory i v dalších desetiletích.

Když se pak z vybírání mýtného stala úředem chráněná instituce, byli zřízeni dva mýtní a pro vybírání nejmuta jedna místnost. Nutno dodat, že dům stál tehdy na samém břehu Vltavy, a tak byl nakonec pro vybírání cla pro svou výhodnou polohu zakoupen celý. Výtonní úřad zde sídlil od roku 1551 a zůstal tu i na začátku 17. století, kdy byl na Vltavě celní úředníci zrušeni.

V roce 1671 byl dům ozdoben nad portálem velkým znakem Nového Města, který patřil k nejpozornějším plastickým výtvorům pražské znakové tvorby.

Objekt je součástí Muzea hlavního města Prahy a sídlem spolku Vltaven (založen už v roce 1871 jako: „Spolek vzájemná se podporujících plavců, rybářů a pobřežních...“). V současné době je dokončována jeho generální rekonstrukce, aby přibližně do dvou let zde mohla být otevřena expozice věnovaná zaniklému Podskali a dějinám pražské paroplavby. Netřeba zdrazňovat, že takovou expozici si nejen staré Podskali, ale i Vltava zaslouží.

JOSEF HAVEL,
JAN KOVÁŘIK

V PARČÍKU za „Výtoní“ je instalován svěrázný pomník, na kterém je napsáno: „Na paměť podskalských plavců-vorařů“.

Průběh výtonské celnice a novoměstský znak nad portálem

JRD V. I. LENINA,

935 02 Zemberovce,

zajišť v r. 1989 nátěry OK. technologických zařízení a veškerých zámečnických prací.

Nabídky písemně, případně telefonicky na č. 08 13 94 81 06, 733-Pi

NATŘOU I LENINA..

Solschenizyn wird 70

NEW YORK. Der seit 1976 in dem Ort Cavendish im US-Bundesstaat Vermont lebende russische Schriftsteller Alexander Solženicyn wird am kommenden Sonntag sechzig Jahre alt. fr

... DOKAŽE JE TOH JAKO ŽEBA ANI NEBOŽIL ...

weil fast unmittelbar danach die neue Bonner Ostpolitik zum vertraglich festgeschriebenen Ausgleich mit allen Staaten Osteuropas führte.

Der sowjetisch-tschechoslowakische Vertrag sprach zwar ausdrücklich von der nur „vorübergehenden“ Stationierung sowjetischer Truppen, deren Fortdauer in einen unpräzisen Zeitbezug zur Ost-West-Konfrontation gebracht wurde. Zudem wurde über die Stärke der stationierten Fremdstuppen offiziell nie etwas verlautbart. Inoffiziell wird gegenwärtig von rund 80 000 sowjetischen Soldaten in der CSSR ausgegangen. Die Kosten für den Unterhalt ihrer Truppen trägt die Sowjetunion selbst, die CSSR ist aber gehalten, die Versorgung zu sichern. Spätestens seit Gorbatschows Perestroika-Politik wurde die Frage der Präsenz der sowjetischen Truppen in der CSSR besonders von Vertretern der Prager Bürgerrechtsbewegung „Charta 77“ neu gestellt.

Freude in Prag

Kaum hatte Gorbatschow seine Rede vor den Vereinten Nationen in New York gehalten, meldete sich in Prag der tschechoslowakische Regierungssprecher Miroslav Pavel mit einer Regierungserklärung zu Wort. „Der Rückzug von sechs Panzerdivisionen aus der DDR, CSSR und Ungarn bis zum Jahr 1991 geschieht in vollem Einvernehmen auch mit der tschechoslowakischen Regierung und wird zum weiteren Abbau der Spannungen in Europa beitragen.“ Die angekündigten Maßnahmen, so der Regierungssprecher, bewiesen „neues Danken, Realismus, Elastizität und den Willen zum politischen Dialog.“

Die Prager Parteizeitung „Rude Pravo“, die den vollen Redetext Gorbatschows effizient schnell mit einem eigenen Kommentar versehen hatte, setzte die politischen Akzente noch etwas pointierter. Es handelte sich um eine „lebensstärkende Injektion“ für die konventionelle Abrüstung. Nun sollte auch der Westen aufhören, nur über Abrüstung zu reden und zu handeln beginnen. Ähnliche Zustimmung war auch aus Budapest zu hören. Dort äußerte die Parteizeitung „Nepszabadsag“ ihre Zufriedenheit, daß Ungarn bereits für die Anfangsphase konkreter Abrüstungsmaßnahmen zum „Testgebiet“ bestimmt wurde.

Zustimmung bis Zufriedenheit sind somit die kennzeichnenden Reaktionen in den von dem angekündigten Truppenabzug betroffenen Ländern Osteuropas. Die Diskussion darüber hatte sich bereits vor einigen Monaten abzuzeichnen begonnen. In Ungarn hatte noch im Mai der kurz darauf als Generalsekretär der „Ungarischen Sozialistischen Arbeiterpartei“ abgelöste Janos Kadar den Abzug der sowjetischen Truppen aus seinem Lande als „wünschenswert“ bezeichnet. Andere namhafte ungarische Politiker äußerten sich später in gleichem Sinne, wollten aber den Rückzug der sowjetischen Truppen im Rahmen der Konferenz über Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa (KSZE) und auf der Basis west-östlicher Gegenseitigkeit gelöst sehen.

Ende November ließ dann auch der Generalsekretär der KPC, Milos Jakes, mit der Feststellung aufhorchen: „Die Anwesenheit der sowjetischen Truppen in der CSSR ist innenpolitisch nicht notwendig.“ So zutreffend in der Sache selbst diese vor japanischen Journalisten gemachte Aussage auch sein mochte, legte sie doch ungewollt den Finger in die Wunde der sowjetischen Truppenstationierung in der CSSR. Anders als in Ungarn ist sie nämlich primär innenpolitisch und kaum außenpolitisch motiviert. Nachdem alle fremden Truppen Ende 1945 die Tschechoslowakei geräumt hatten, kehrte die Rote Armee am 21. August 1968 überfallartig in das Land zurück, um die Reformpolitik des „Prager Frühlings“ beenden zu helfen. In der Folge des Einmarsches von Truppen von fünf Staaten des Warschauer Pakts — die ostdeutschen, polnischen, ungarischen und bulgarischen Einheiten wurden bald abgezogen — wurde die Anwesenheit der Roten Armee durch einen der Prager Führung aufoktroierten Stationierungsvertrag sanktioniert.

Der am 18. Oktober 1968 in Kraft getretene Vertrag begründete die Notwendigkeit der sowjetischen Truppenpräsenz in der CSSR mit „der Sicherheit der sozialistischen Staatengemeinschaft angesichts der sich verstärkenden revanchistischen Bestrebungen der westdeutschen militärischen Kräfte...“ (Artikel 1). Diese Argumentation war um so fadenscheiniger,

Sofeiern unsere Minister Weihnachten

★ Hans Dietrich Genscher (61) ist die Feiertage über in Pech. Das ist der Ort bei Bonn, in dem er wohnt. Er will seine Saune genießen.
★ Bildungsminister Möllemann (43) fährt mit der Familie nach Bad Kleinkirchheim in Kärnten - Skilaufen.
★ Verteidigungsgeneralmajor Scholz (51) will auch auf die Brettl - wo gerade Schnee in Deutschland liegt.
★ Bauminister Schneider (61) feiert bei der Schwiegermutter in Nürnberg. Rehbraten kommt auf den Tisch.
★ Arbeitsminister Blum (53) macht zwei faule Wochen in den Vereinigten Emiraten - Sonnentanken mit seiner Frau.

Gorbatschow ist „Spiegel“-Mann 1988

Hamburg (dpa). - Der sowjetische Staats- und Parteichef Michail Gorbatschow ist für das Magazin „Der Spiegel“ der „Mann des Jahres“ und der „Mann der Stunde“ in Armenien, der eine der größten Rettungsaktionen der Geschichte leitet. Das Blatt würdigt ihn als „Reformer eines für unreformierbar gehaltenen Systems“.

Deutsch für Aussiedler fremd

hll BONN, 12. Dezember. 70 bis 80 Prozent aller deutschen Aussiedler, die in der Bundesrepublik ankommen, brauchen Sprachförderung. Dafür werde im nächsten Jahr mehr als eine Milliarde Mark ausgegeben, teilte der Bundesbeauftragte für die Aussiedler, Horst Waffenschmidt, am Montag in Bonn nach einer Konferenz aller mit Aussiedlerfragen beschäftigten Verbände, Organisationen und Institutionen beim Bundeskanzler mit. Die meisten Aussiedler wollten

← ENGEL
MIT „B“
VORNE...!

Die Weihnachtsbäckerei und alles Süße, das auf den bunten Teller kommt, hat die verschiedenen strahlenmessen-

den Institute und Initiativen beschäftigt. Das Berliner Strahlentelex re- sumiert: „Ohne Haselnuß ist Weihnachten strahlenarm“. Auch das Münchener Umweltinstitut empfiehlt, keine Haselnüsse oder nußhaltigen Produkte zum Backen zu verwenden und den süßen Teller ohne solche Gaben zu füllen. Als Alternative werden Mandeln, Erdnüsse, aber auch geröstete Kokos- und Getreideflocken vorgeschlagen.

Das Umweltinstitut hat in Haselnuß- kernern aus dem Handel zwischen 11 Bq Cäsium/Kilo und 86 Bq/Kilo ermittelt. Die am wenigsten belastete Probe kam

nach Nordrhein-Westfalen und nach Baden-Württemberg. Bis zum vergangenen Wochenende sind nach amtlichen Zählungen 191 500 Aussiedler eingetroffen. Die 200 000-Grenze wird also in diesem Jahr wahrscheinlich erreicht.

Wenige aber nur wissen, daß der aus dem österreichischen Städtchen Hallein stammende Komponist Franz Xaver Gruber das Lied buchstäblich aus einer Notsituation heraus schuf.

Denn als seine Orgel kurz vor Weihnachten 1818 streikte, entschloß er sich spontan, ein zweistimmiges Weihnachtslied für Gitarrenbegleitung zu komponieren und es am Heiligen Abend zusammen mit seinem Freund, dem Pfarrer Joseph Mohr, in der Kirche zu Oberndorf vorzutragen. Damals ahnte noch niemand, einen wie großen Widerhall das schlichte Lied finden würde.

Beinahe jedoch wäre der Komponist Gruber der Vergeßlichkeit anheim gefallen. Zwar gefiel dem Orgelbauer Karl Mauracher, der die Weise zufällig hörte, alser Grubers Orgelreparierte, das Lied so gut, daß er sich seinen Text notierte und die schöne Melodie „im Ohr“ behielt. Aber er vergaß, sich den Namen des Komponisten zu merken.

In seine Heimat, nach Fügen, zurückgekehrt, machte Mauracher die Weise den „Rainer-Sängern“ zugänglich, einer Musikgruppe, die im 19. Jahrhundert

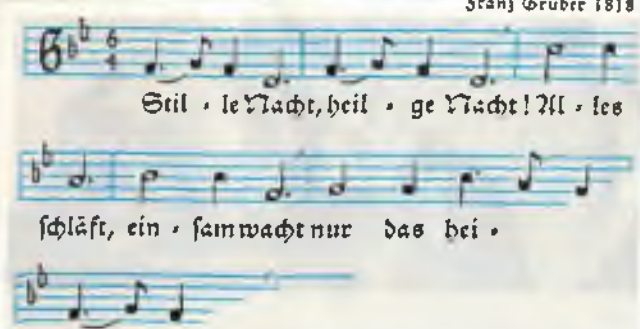
in vielen Ländern gastierte und sogar vor Fürsten und Königen gespielt haben soll.

Sie nahmen „Stille Nacht, heilige Nacht“ mit in ihr Programm auf. Und weil sie auf ihren Tourneen überall auch die Noten und Texte ihrer Lieder verkauften, war das neue Weihnachtslied schnell „in aller Munde“. „Komponist unbekannt“, hießes unter dem Lied.

Den für seine Gründlichkeit und Ordnungsliebe gerühmten Preußenkönig Friedrich Wilhelm IV. aber störte diese, sein „liebste Weihnachtslied“ betreffende Unkenntnis so, daß er seinen Hofkonzertmeister beauftragte, in Wien entsprechende Nachforschungen anzustellen.

Und ganz zufällig, über den Chorinspektor Dr. Ambrosius Prenzner im Salzburgerischen Stift St. Peter, dessen Schüler der Sohn Grubers war, führte die Spur schließlich nach Oberndorf.

Franz Xaver Gruber war als der Komponist des Weihnachtsliedes wiederentdeckt, und sein Geburtsort Hallein wurde quasi über Nacht als „Weihnachtsstadt“ zu einem Anziehungspunkt für viele.

Weihnachten ohne Haselnuß

Strahlenmeß-Institute empfehlen Alternativen zum Backen

aus Sizilien, der Höchstwert wurde in Nüssen, die bei Töpfern in Hamburg abgepackt worden waren, gemessen. Amerikanische Haselnüsse waren nur mit 1 Bq Cäsium belastet.

Frische Paranüsse vom Gemüsehändler in München hatten 135 Bq, Walnüsse: höchstens 7 Bq, Korinthen (Griechenland): 15 Bq, Nuß-Krokant-Streusel sind mit 14 Bq aufgefallen, Blätterkrokant-Kugeln (Trumpf) mit demselben Wert.

Marzipan-Rohmasse ist nach den Messungen der Berliner mit höchstens 9 Bq Cäsium belastet (Schwartz). Baumstamm Edelmarzipan Nuß-Nougat von Zentis: 11, bzw. 14 Bq, Nougat-Roh-

masse von Schwartz: 34 Bq, von Pikkard: 32 Bq, Nuß-Nougat, dunkel, von Ruf: 8 Bq, Lila Pause von Milka, Nougat-Krisp: 9 Bq.

Das Münchener Umweltinstitut hat

Pohled z tribuny

in Nuß-Nougat-Cremes höchstens 11 Bq Cäsium gefunden (Nusspli, Aldi). Schokoladen-Weihnachtsmänner von Brandt hatten 9 Bq, die von Wissol nur 2 Bq, Haselnuß-Plätzchen von Hussel: 48 Bq, Zimtsterne von Bahlsen: 22 Bq.

nicht wissen, wie es funktioniert. Sinn der Vorlesung sei zu gewährleisten, daß die Freude am Schenken nicht durch den Streß des Nicht-Erklären-Könnens getrübt werde. Falls Kinder auf die Frage: „Wie funktioniert das eigentlich?“ keine befriedigende Antwort erhielten, ließen sie häufig ihrem Forscherdrang „mit Hammer und Schraubendreher freien Lauf“, so daß bald gar nichts mehr gebe.

Aachener Nuß-Spitzkuchen von Crux: 14 und 8 Bq, Haselnuß-Gebäcksterne von Bahlsen: 6 Bq, Nußtaler Vollkornkekse mit Nüssen und Rosinen (Rapunzel): 6 Bq (alle Werte aus dem Berliner Strahlentelex).

Die Münchner haben auch Marmeladen gemessen und stießen dabei auf einen Wert von 63 Bq bei der Brombeermarmelade, Preiselbeermarmelade: 52 Bq, Pflaumenmus für Diabetiker (Schneekoppe, bzw. Dietetic Products): 30, 23 und 18 Bq Cäsium.

Zur Bewertung: Erwachsene sollten nach Meinung der Unabhängigen Strahlenschutzkommission des BUND nicht mehr als 35 Bq Cäsium je Kilo Nahrung zu sich nehmen. Kinder, Schwangere, Stillende sollten die Grenze bei 10 Bq ziehen. Für Einfuhr und Handel gelten die Grenzwerte von 600 und 270 Bq/Kilo.

begründete die Universität die Weihnachtsvorlesung, die am 20. Dezember um 17.15 Uhr im Hörsaal I der Universität Dortmund stattfindet.

YAKO NAVOD PRILLOZIT KLADIVO, DLATO A KOVADLINIKU...

Im Sinne des Lebensmittelrechts müßte die Zigarette längst verboten sein

Die erstaunliche Umkehr der Beweislast bei der Schädlichkeit / Stillschweigende Hinnahme der tödlichen Nebenwirkungen

Seit man weiß, daß Kälbern gewisse „Masthilfen“ injiziert worden sind, ist Kalbfleisch zur Zeit in der Bundesrepublik Deutschland nahezu unverkäuflich. Obwohl bisher keine Todesfälle durch Genuß „gespritzten“ Kalbfleischs dokumentiert sind, wurden ganze Kälberbestände nur wegen des Verdachts vernichtet, Gesundheitsgefahren seien nicht auszuschließen. Auch der Fischverkauf war schlagartig um 60 Prozent zurückgegangen, nachdem im Fernsehen Fische mit Würmern gezeigt und zwei oder drei Fälle erwähnt worden waren, in denen Menschen nach dem Verzehr wurmverseuchter Fische erkrankt waren.

Die Tatsache jedoch, daß in der Bundesrepublik Deutschland nach Aussagen der Bundesregierung Jahr für Jahr rund 140 000 Menschen durch Zigarettenrauchen zu Tode kommen (und daß „unfreiwillig“ eingeatmeter Tabakrauch weit mehr Todesopfer fordert als alle Umweltschadstoffe zusammengekommen) [Professor Remmer in „Deutsche Medizinische Wochenschrift“, Heft 26/1987]), läßt die Raucher unbeeindruckt. Die Zahl von weltweit 2 bis 2,5 Millionen Zigarettentoten pro Jahr (Studie des „Worldwatch Institute“ von 1988) veranlaßte das britische Royal College of Physicians, vom „Holocaust unserer Tage“ zu sprechen.

Jahr für Jahr 140 000 Tote: Das sind mehr, als wenn tagtäglich über der Bundesrepublik Deutschland ein vollbesetzter Jumbo abstürzt und kein Passagier überlebt. Wie würde die Öffentlichkeit reagieren, wenn — gegen den erbitterten Widerstand der Flugzeugindustrie und der von ihr bezahlten Gutachter — als einzige Maßnahme jeder Flugschein mit dem Hinweis „Fliegen kann gefährlich sein“ bedruckt werden müßte?

Wenn jemand einen Ertrinkenden aus dem Wasser zieht oder einen verunglückten Bergsteiger in Sicherheit bringt, zeichnet man ihn mit einer Rettungsmedaille aus. Verantwortungsbewußte Ärzte aber, die — um Menschen vor Krankheit und Tod zu bewahren — vor den verheerenden Folgen des Zigarettenrauchens warnen, werden als militant, aggressiv und intolerant verunglimpft.

An der Einstellung zum Rauchen zeigt sich nicht nur eine Spaltung des öffentlichen Bewußtseins, sondern auch eine widersprüchliche Politik. In welchem Umfang hier mit zweierlei Maß gemessen und die Zigarettenindustrie begünstigt wird, läßt sich an sechs Beispielen aufzeigen.

Nach dem Lebensmittelrecht, dem Genußmittel einschließlich Tabakprodukte zugeordnet sind, dürfen nur solche Produkte in Verkehr gebracht werden, deren gesundheitliche Unbedenklichkeit nachgewiesen ist. Obwohl von den rund 6000 (!) im Zigarettenrauch enthaltenen Substanzen eine ganze Reihe als krebserzeugend identifiziert worden sind, wird akzeptiert, daß die Tabakindustrie die Krebs und Herzinfarkt erzeugenden Wirkungen des Rauchens für unbewiesen halten darf.

Weiter schreibt das Lebensmittelgesetz vor, daß Zusatzstoffe deklariert werden müssen. Auch von dieser Pflicht ist die Zigarettenindustrie befreit, obwohl einige ihrer Geschmackszusätze im Verdacht stehen, krebserzeugend zu sein.

Pharmazeutische Firmen können für Medikamente ohne die Mitwirkung von Ärzten keine Zulassung erwirken. Die Zigarettenindustrie jedoch, die ihre mit einer Vielzahl geschmackvoller möglichermaßen krebserzeugender Zusatzstoffe versehenen Produkte unbehindert auf den Markt bringt, darf sich ihrer gesundheitlichen Verantwortung mit dem

Hinweis „Wir sind keine Ärzte“ oder „Wir mischen uns nicht in medizinische Diskussionen ein“ entziehen.

Wegen Nitrosamin-Spuren, die tausendfach geringer als die im Tabakrauch enthaltenen Nitrosamin-Mengen waren, wurden zum Beispiel der Farbstoff Buttersgelb, der Süßstoff Zyklamid und das Arzneimittel Aminophenazon verboten. Medikamente, denen man — und sei es nur in wenigen Einzelfällen — schwere Nebenwirkungen anlastet, werden aus dem Markt genommen. Die tödlichen „Nebenwirkungen“ von Zigaretten auf Lunge, Kehlkopf, Speiseröhre, Magen, Herz, Gefäße usw. aber werden stillschweigend hingenommen.

Die Deutsche Forschungsgemeinschaft hat das Passivrauchen am Arbeitsplatz in die Liste der potentiell krebserzeugenden Arbeitsstoffe aufgenommen. Nach den Arbeitsschutzbestimmungen müßte Zigarettenrauch an Arbeitsplätzen ebenso wie zum Beispiel Kohlenmonoxid überwacht werden. Die Bundesregierung hatte schon 1974 festgestellt, daß die im Zigarettenrauch enthaltenen Schadstoffe eigentlich — bei strikter Anwendung der Arbeitsschutzvorschriften — das Anlegen von Atemschutzmasken zur Folge haben müßten. Wäre im Brustkorb eines Rauchers ein Meßgerät eingebaut, das bei gefährlichen CO-Konzentrationen Alarm auslöst, würde es bei jedem Lungenzug klingeln.

Ganz allgemein gilt der präventivmedizinische Grundsatz, unter keinen Umständen Schaden zu stiften und schon bei begründetem Verdacht Gegenmaßnahmen zu treffen. Bei einem so hoch anzusetzenden Schutzgut wie der menschlichen Gesundheit müßte — wie zum Beispiel bei Buttergelb — schon ein möglicher, wenn auch nicht besonders wahrscheinlicher Schadenseintritt ausreichen. Der Philosoph Hans Jonas spricht von der ethischen Vorschrift, der Unheilsprophetie mehr Gehör zu geben als der Heilsprophetie. Daß man sich bei einem angenommenen Gefahrenpotential für die sichere und nicht — wie bei der Zigarette — für die unsichere Option entscheidet, gilt als selbstverständlich.

Ginge es nach dem Wortlaut des Lebensmittelgesetzes, müßten die Zigarettenhersteller die Unschädlichkeit ihrer Produkte beweisen. Statt dessen hat man den Medizinern die Beweislast für die Schädlichkeit der Zigarette zugeschoben und damit alle aus der epidemiologischen Ursachenforschung gewonnenen Erkenntnisse beiseitegewischt: Daß man die Ursache einer Seuche aufspürt, indem man die Lebensumstände kranker und gesunder Menschen miteinander vergleicht. Und daß man Menschen rettet, wenn man ihnen die offensichtlich krankmachenden Verhaltensweisen abgewöhnt.

Als 1854 im Londoner Stadtteil Soho innerhalb von zehn Tagen etwa 500 Menschen an der Cholera starben, empfahl Dr. Snow den Behörden, von der dortigen Pumpe den Schwengel abzumontieren. Da alle Erkrankten aus derselben Pumpe ihr Wasser bezogen hatten, war ihm der Verdacht gekommen, die Cholera könne durch verseuchtes Wasser verbreitet werden. Als ohne Pumpenschwengel kein Wasser mehr entnommen werden konnte, verschwand die Cholera. Hätte man einen Kausalbeweis gefordert, hätte man noch 29 Jahre — bis zur Entdeckung des Cholera-Bazillus — warten müssen.

Aber die Erkenntnisse, mit denen man Cholera und Pest so gut wie ausgerottet hat, haben bei einem bestimmten Krankheitserreger keine Gültigkeit. Nachdem man beobachtet hat, daß die meisten Lungenkrebstoten jahrzehntelang Ziga-

rettenrauch eingeatmet haben, scheinen Tabakfirmen nicht auf den Gedanken zu kommen, hier könne ein Zusammenhang bestehen. Zu irgendwelchen Aktivitäten sehen sie keinen Anlaß.

Aktiv wurden die Zigarettenmanager jedoch, als im Hamburger „Forschungsinstitut der deutschen Zigarettenindustrie“ passivrauchende Goldhamster an Kehlkopfkrebs und zwangsrauchende Schweine an Arteriosklerose erkrankten.

Allerdings nahmen sie nicht ihr offensichtlich gesundheitsschädliches Produkt aus dem Markt, sondern brachen die Forschungen ab und schlossen das Institut. Nach wie vor bestreiten sie ursächliche Zusammenhänge zwischen Rauchen und Lungen-, Herz- und Gefäßkrankheiten, während die Bundesregierung 30 Prozent aller Krebstodesfälle dem Rauchen anlastet.

Seltsamerweise läßt man die Zigarettenindustrie darüber bestimmen, mit welcher Art von Beweisen die Gesundheits-schädlichkeit des Rauchens nachgewiesen werden muß. Man akzeptiert, daß Zigarettenmanager die erdrückenden und keinen Zweifel lassenden epidemiologischen Korrelations- und Wahrscheinlichkeitsergebnisse angesehener Wissenschaftler als falsch zurückweisen, ignorieren oder verharmlosen.

Den von der Zigarettenindustrie geforderten Ursachenbeweis könnte man „Billardkugel-Beweis“ nennen, da bei ihm Ursache und Wirkung so offenbar sein müssen wie bei einer Billardkugel, die eine andere Kugel anstößt und in Bewegung setzt. Die vom „British Medical Journal“ als „Verkäufer des Todes“ und „Massenmörder“ bezeichneten Tabak-Bosse aber wissen, daß selbst bei dem Medikament Contergan ein objektiver Ursachenzusammenhang mit embryonalen Schädigungen nicht erbracht werden konnte und daß die Krankheit und Tod bringenden Wirkungen der Zigarette nur von KZ-Ärzten an „menschlichen Versuchskaninchen“ bewiesen werden könnten.

Aus Sicht der Forschung ist ein solcher „Billardkugel-Beweis“, der dem wissenschaftlichen Standard des 19. Jahrhunderts entspricht, völlig überflüssig. Weil Ignaz Semmelweis einen solchen Beweis für seine Vermutung, Kindbettfieber werde durch Ärzte und Hebammen übertragen, nicht führen konnte, lehnte die damalige Schulmedizin seine Lehre und seine Hygienemaßnahmen ab.

Wenn — wie bei der Cholera, dem Kindbettfieber und dem Zigarettenrauchen — viele Anzeichen auf eine bestimmte Ursache hindeuten, ohne daß es plausible Gegenargumente gibt, ist eine Art „Stinktief-Beweis“ völlig ausreichend („Wenn ich ein Tier sehe, das wie ein Stinktief aussieht, sich wie ein Stinktief bewegt und wie ein Stinktief stinkt, dann kann es nur ein Stinktief sein.“). In diesem Sinne hat zum Beispiel das Bundessozialgericht Asbestose als Berufskrankheit anerkannt, obwohl ein Ursachenzusammenhang zwischen dem Einatmen von Asbeststaub und der Krankheit nicht nachgewiesen ist, sondern nur als wahrscheinlich angesehen wird.

Einer der Hauptstreitpunkte ist die Wirkung der Zigarettenwerbung, und zwar insbesondere auf Jugendliche. Die Zigarettenindustrie behauptet, sie habe „noch nie heranwachsende Menschen zum Rauchen veranlassen wollen“. Anders klang die Aussage des früheren Reemtsma-Vorstandsvorsitzenden Wiet-hüchter vor der Hauptversammlung im Jahre 1981: Kein Zigarettenmanager könne ruhig schlafen, der nicht sicher ist, daß seine Werbung bei der künftigen Rauchergeneration ankommt.

Die angeblich wissenschaftlich gesicherte Erkenntnis, die an erwachsene Raucher gerichtete Werbung bleibe bei Jugendlichen „praktisch unbeachtet“, wird in der Broschüre „Fakten ohne Filter“ mit einem verkürzt wiedergegebenen Zitat belegt. In der Originalveröffentlichung nimmt dieses Zitat jedoch nur Bezug auf Kinder, die noch nicht lesen können. Man sollte es nicht für möglich halten: Bei einem der wichtigsten gesundheitspolitischen Probleme werden die Ergebnisse von rund 50 000 wissenschaftlichen Arbeiten einfach vom Tisch gewischt, während man sich bei der anfechtbaren These, Zigarettenwerbung sei bei Jugendlichen unwirksam, mit einer einzigen äußerst dubiosen Quelle begnügt.

So selbstbewußt die Werbewirtschaft ihre Fähigkeit herausstreicht, Umsätze steigern und die Konjunktur ankurbeln zu können, so bescheiden gibt sie sich bei Zigaretten: Hier könne sie den Verbrauch nicht erhöhen, sondern nur Marktanteile verschieben. Der amerikanische Werbe-Manager Emerson Foote hat jedoch bei einem Hearing in Toronto („Journal of American Medical Association“, Heft 16/1981) die Karten aufgedeckt: Die Behauptung, Zigarettenwerbung habe nichts mit Verkäufen zu tun, sei ausgesprochener Unsinn, und die Tabakindustrie wisse, daß es Unsinn ist. Ihn amüsiere der Hinweis, daß die Werbung, die bei praktisch jedem anderen Produkt ihre konsumsteigernde Wirkung erwiesen hat, wie durch ein Wunder bei Tabakprodukten versagen soll. Diese Behauptung solle nur die Beschränkung von Verkaufsförderungsmaßnahmen verhindern. Tatsächlich wurde die Tabakwerbung in Kanada verboten.

Zigarettenwerbung wirkt jedoch noch in anderer Weise. Durch ihre Allgegenwart – an Bushaltestellen, Kiosken und Plakatwänden, auf Sonnenschirmen, Gasthausschildern und Speisekarten usw. oder an Formel-1-Rennwagen und Rennfahrermonitoren auch im Fernsehen auftauchend und so das Werbeverbot unterlaufend – erscheint die Zigarette als ein Produkt, das zum täglichen Leben gehört. Durch Abbildung von unbeschwert rauchenden jungen Menschen („Ich rauche gern“) oder Cowboys sollen die Betrachter emotional so konditioniert werden, daß sie das Rauchen mit Lebensfreude, Spaß, Freiheit, Abenteuer, weiter Welt und Glamour assoziieren und die hinter dieser Kulisse verborgene Welt der Intensivstationen, Herzschrillmacher, Krücken, Rollstühle und Grabsteine nicht wahrnehmen.

Da ein generelles Vertriebsverbot für Zigaretten politisch nicht durchsetzbar ist und die zu einem großen Teil nikotinsüchtigen Raucher ihren Bedarf sonst auf illegale Weise decken (und kriminell werden) würden, läßt man die problematische und widersprüchliche Situation unangetastet. Die Hersteller betonen, die Zigarette sei ein legales Produkt, was jedoch nur teilweise zutrifft: Zum Beispiel ist es Jugendlichen verboten, in der Öffentlichkeit zu rauchen; verboten ist die Zigarettenwerbung im Fernsehen und Hörfunk; verboten ist auch das Rauchen in der Nähe feuergefährlicher Anlagen und von Lebensmitteln.

Schon vor etlichen Jahren wurde in der Bundesrepublik Deutschland ein Fleischer zu einer Geldstrafe verurteilt, weil er neben aufgehängtem Schweinefleisch geraucht hatte. Eines solchen gesetzlichen Schutzes und der Gleichbehandlung mit totem Schweinefleisch können sich Passivraucher noch nicht erfreuen. Erst allmählich beginnt sich in der Rechtsprechung die Auffassung durchzusetzen, daß das Recht des Nichtraucher auf körperliche Unversehrtheit höher einzustufen ist

als der Anspruch, durch Rauchen in Gegenwart anderer „seine Persönlichkeit frei zu entfalten.“

Auf die Frage nach der Ursache für diese vielen Widersprüche bleibt nur eine Antwort: Die Zigarettenindustrie ist Bestandteil einer weitverzweigten, wohlorganisierten, durch geschäftliche Interessen zusammengehaltenen, in Medien und Politik fest verwurzelten Infrastruktur. Sie trägt zum Bruttosozialprodukt bei, stellt (wenn auch immer weniger) Arbeitsplätze zur Verfügung, bietet Händlern und Automatenherstellern Verdienstmöglichkeiten, importiert und exportiert, ist spendabel gegenüber Parteien und ihrer Lobby, sponsert Kunst und Autorennen, weiß auch Mediziner und Juristen zu gewinnen und mit deren Gutachten geschickt zu operieren. In dieser Infrastruktur verkörpert sich viel Macht, die es versteht, Einfluß auszuüben und ihre Interessen durchzusetzen.

Nicht in den medizinischen Forschungslaboratorien und auch nicht in den politischen Gremien wird das Zigarettenproblem gelöst. Nur die öffentliche Meinung entscheidet, ob Rauchen nachahmenswertes Verhalten oder Ärgernis und der Raucher Leitbild oder Negativ-Figur ist. Ein deutliches Zeichen für die Furcht der Zigarettenindustrie vor der öffentlichen Meinung ist die Werbekampagne, die Rauchen als Bürgerrecht propagiert und die Toleranz von Nichtrauchern auszubeuten versucht. Der überraschende Sieg einer Nichtraucherliste bei der letzten Siemens-Betriebsratswahl ist ein unübersehbares Signal dafür, daß der Raucher mehr und mehr auf Widerstand stößt.

Auch Politiker und die von der Zigarettenwerbung profitierenden Medien können diesen Trend nicht ignorieren. Bundestagskandidaten müssen sich fragen lassen, was sie für den Nichtraucherschutz tun wollen. Und früher oder später wird auch die Bundesregierung – wenn nicht aus Überzeugung, dann aus Opportunismus – um Entscheidungen nicht herumkommen.

Hochst bekräftigt die Aussagen auf der Pressekonferenz vom 14. November 1988 zur Situation bei FCKW. Das Unternehmen stimmt mit den Aussagen der Enquete-Kommission des Deutschen Bundestages überein, daß die Emissionen von vollhalogenierten FCKW, die für einen Ozon-Abbau in der oberen Atmosphäre verantwortlich gemacht werden, so schnell wie möglich reduziert werden soll. Deshalb wird die Produktion dieser Stoffe in Übereinstimmung mit den Umwelt-Luftlinien des Verbandes der Chemischen Industrie schrittweise eingestellt werden.

Die im Montrealer Protokoll für die Reduzierung der Produktion und des Verbrauchs vorgesehenen Fristen hält Hoechst aufgrund der neuesten wissenschaftlichen Erkenntnisse für zu lang und wird deshalb die Produktion schneller vermindern.

Hoechst hat 1986 weltweit rund 80 000 Tonnen vollhalogenierte FCKW produziert. 1990 wird die Produktion auf unter 60 000 Tonnen zurückgehen. Das ist eine Reduktion um mehr als 25 Prozent.

ron gesungen.“ Mit diesen Versen besingt Goethe den persischen Dichter Hafiz, dessen Verse ihn zu seinem „Westöstlichen Divan“ inspiriert hatten. In den Tempeln der Zoroastrier in Iran und Indien, wo sie noch in einer kleinen Zahl vertreten sind, brennt seit Jahrtausenden ein ewiges Feuer, Symbol des Lichtes und der Reinheit. In der viel jüngeren christlichen Religion fand es Eingang als „Ewiges Licht“, das auch heute noch in den katholischen Kirchen brennt.

Nur der verdient die Gunst der Frauen, der kräftig sie zu schützen weiß. Goethe

Wußten Sie's?

Zur Zeit des Kalifen Abd-er-Rahman um 950 galt Cordoba als eine der modernsten Städte der Welt und hatte in Europa nicht ihresgleichen. Jahrbunderte, bevor in Europa die Straßenbeleuchtung eingeführt wurde, erhellten Tausende von Laternen nachts die andalusische Metropole. „Herrlich ist der Orient / übers Mittelmeer gedrun-gen. / Nur wer Hafiz liebt und kennt / weiß, was Calde-

Willst Du erfahren, wie Liebende leiden, tausche dem Schiffsohr. Rumi

Zar Nikolaus II. setzt seiner Frau die Krone auf.

Mit ihnen sollte das Haus Romanow erlöschen

Wie wäre die Macht der Frauen, wenn die Eitelkeit der Männer nicht wäre?

Ebner-Eschenbach

Das höchste aber von allen Gütern ist der Frauen Schönheit. Der Frauen Treue gilt kein höhern Preis. Schiller

„Spare in der Zeit, so hast Du in der Not“, mahnt ein Sprichwort...

... das, so alt es auch sein mag, bis auf den heutigen Tag nichts von seinem lebensweisen Sinngehalt eingebüßt hat. Und Sparsamkeit als den einzelnen für Notfälle wappnendes Rüstzeug, war offenbar bereits beiden alten Griechen Trumpf. Xenophon, der Athener Schriftsteller (430-345 v. Chr.), hatte da einen besonderen „Tip“ parat: Man solle, so riet er seinen Zeitgenossen, Münzen in einen „Thesaurus“ werfen.

„Thesaurus“ – das war damals die Bezeichnung für die in den Schatztempeln stehenden Opferstöcke. Und kein Wunder denn auch, daß jene Vorläufer unserer heutigen Sparbüchsen kleine aus Ton modellierte Nachbildungen eben jener Schatztempel waren.

Drei solcher griechischen Spardosen sind inzwischen von den Archäologen gefunden worden: in Delphi und Olympia, den Zentren der hellenischen Kultur jener Epoche. Nur am Rande sei hier vermerkt, daß sich „Thesaurus“ – über die französische Sprache – als Tresor auch in unseren Wortschatz „eingeschlichen“ hat.

Hielten es die alten Griechen offenbar schon sehr mit der Sparsamkeit, so wurden sie dabei al-

lerdings deutlich noch von den alten Römern übertroffen, was zahlreiche Funde, meist kugelförmige oder birnenförmige Sparbehälter, belegen.

Darüber hinaus entwickelten sie bei der Gestaltung der Sparbehältnisse eine weit größere Phantasie als die Griechen. So sind einige quaderförmige Sparbüchsen nach dem Vorbild antiker Geldtruhen bekannt. Auch mehrere Stücke in Form von Bienenkörben wurden gefunden. Zum Teil weisen sie auf ihrer Vorderseite zwischen zwei Säulen Darstellungen des Gottes Merkur auf. Ein Exemplar zeigt einen Wagenlenker.

Andere römische Sparbüchsen haben Ähnlichkeit mit dem griechischen „Thesaurus“, so daß die Wissenschaftler hier eine Entwicklung aus griechischen Vorbildern vermuten. Aus dem Einflußgebiet des römischen Reiches und der Epoche der römischen Kaiserzeit stammt auch eine ägyptische Sparbüchse, die zwei auf einem Papyrusboot dahintreibende geflügelte Liebesgötter (Eroten) darstellt. Der Schiffsrumpf bildet den Sparkörper.

Die aus dem Mittelalter stammenden Sparbehälter haben dagegen die Form von Dosen, Kassetten, Kisten oder auch Fäßchen. Zu Beginn der Neuzeit, im 16. Jahrhundert, als Spanien, Portugal und die Niederlande zu führenden Seefahrer- und Handelsnationen aufstiegen, entstanden – Ausdruck des wachsenden Reich-

„Thesaurus“, antike Bezeichnung für den griechischen Schatztempel, hieß der Vorläufer unserer heutigen Sparbüchsen.

tums – schließlich immer mehr kostbare, aus Edelmetallen gefertigte Sparbehälter.

Als dann im 19. Jahrhundert, in der Phase der beginnenden Industrialisierung, sich in breiten Bevölkerungsschichten die Neigung verstärkte, durch finanzielle Rücklagen gegen unvorhersehbare Notsituationen vorbereitet zu sein, erhielt auch die Herstellung von Sparbüchsen einen neuen Aufschwung.

Auffallend ist dabei die große Anzahl der Sparbehälter in Tiergestalt: Vor allem Hennen, Eichhörnchen, Bienen oder auch Hasen sollten Überfluß und Reichtum symbolisieren. Die geläufigste Tierfigur blieb jedoch bis auf den heutigen Tag das Schwein als Glückbringer.

Machen wir es also den Alten nach und sparen wir, getreu dem Rat des Dichters Eduard Mörike (1804-1875), „alle Tage einen Kreuzer in die Wunschsparbüchse zu stecken“, vor allem, wie er sagt, „der Wünsche wegen, weil man sich darauf freut und vergnügt wie ein Kind auf die Erfüllung wartet“.

Spionagering aufgefliegen

BONN, 9. Dezember, (dpa). In der Bundesrepublik ist wieder ein Spionagering aufgefliegen. Wie die Deutsche Presse-Agentur am Freitag zuverlässig erfuhr, wurden in West-Berlin eine Frau und ein Mann sowie in München ein weiterer Mann festgenommen.

Es soll sich um Geschäftsleute handeln, die Geräte aus dem Hochtechnologie-Bereich in den Osten geliefert haben. Auftraggeber war der sowjetische Geheimdienst KGB. Die Spionageverdächtigen erhielten ihre Anweisung direkt aus der sowjetischen Handelsmission in Ost-Ber-

SSSR ohne touristickým cílem?

Desátého listopadu jste v Rádém právu (v rubrice Zahraněckí tisk) zveřejnili citace zprávy agentury PAP otištěné v českých polských denících o údajných nákupech čs. občanů v Polsku a o růstu výjezdů Čechoslováků za nákupy do PLR.

Je pravda, že počet našich obyvatel vyjíždějících do Polska se letos značně zvýšil, naproti tomu počet polských občanů přijíždějících k nám poněkud poklesl. Skutečnosti však zůstává, že zatímco za první tři čtvrtletí letošního roku navštívilo Polsko 578 000 našich lidí, k nám přijelo ve stejném období 3 293 000 občanů polských; z toho podíl jednodenních návštěvníků představoval asi 80 procent. Na jednoho občana ČSSR cestujícího do Polska tedy připadlo téměř šest Poláků přijíždějících k nám.

Obdobné relace se letos projevují i v cestovním ruchu s dalšími sousedními socialistickými státy. Za první tři čtvrtletí navštívilo naši republiku 7 431 000 občanů NDR, tedy čtyřnásobek počtu Čechoslováků cestujících do této země, a 4 298 000 občanů MLR, což je počet třikrát vyšší než počet našich turistů směřujících do Maďarska. Mezi návštěvníky z obou uvedených zemí rovněž výrazně převažují jednodenní návštěvníci, jejichž cesty mají do značné míry nákupní charakter.

Celkově se za tři čtvrtletí zvýšil ve srovnání s loňským rokem počet návštěvníků Československa ze socialistických zemí o 5,1 procenta a z nesocialistických států o 23,2 procenta. I když je možno tento vývoj hodnotit jako doklad rostoucí přitažlivosti Československa jako turistického cíle, o jeho dopadu na situaci na našem vnitřním trhu není zřejmě rovněž možno pochybovat.

Ing. HELENA HAŠKOVCOVÁ,
Federální statistický úřad
Praha

Rozsudek potvrzen

PRAHA (ČTK) — Středočeský krajský soud v Praze v pátek zamítl odvolání Jaroslava Průchy, který je vinen trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví. Dopustil se ho tím, že loni 20. ledna a 14. dubna v Říčanech v okrese Praha-východ na fingované objednávky opatřené razítky prodejen SD Jednota Praha-západ Máchenic a Řitka odcizil ve Středočeské Frutě Mochov, závodě Říčany u Prahy, pokaždé tisíc půlitrových láhví rumu. Způsobil tak Frutě škodu za 105 000 Kčs.

Jaroslav Průcha byl odsouzen 18. října 1988 okresním soudem Praha-východ k odnětí svobody v trvání sedmi let v první nápravné výchovné skupině. Obžalovanému byl uložen peněžitý trest ve výši deseti tisíc korun a pro případ, že by výkon trestu měl, soud stanoví náhradní trest odnětí svobody v trvání čtyř měsíců. Jaroslav Průcha je povinen zaplatit poškozenému podniku částku 105 000 Kčs a tříprocentním úrokem od 6. května 1988 do zaplacení.

Obžalovaný Jaroslav Průcha již byl za podobný trestný čin.

Rozsudek v pátek napadl právní

Amerikanische Spardose mit eingebauter Überraschung: Zahnarzt und Patient fallen um, sobald eine Münze in die Tasche des Zahnarztes fällt (spätes 19. Jahrhundert).

Aufgespießt

Als César Laurentine im Vorstanu...
... er habe Krokodil geges-
... Umgekehrt wäre

Aus dem Politisch-Socialen
Dienst des Deutschen Gewerks-

DOPIS Z „RP“

Dva názory

Počátkem listopadu jste zvažovali dvě zprávy. První, že zemětela herečka Nataša Gollová, druhou, že zemětela zakládající členka strany Barbora Škrantová. Zatímco první zpráva má samostatný titul, druhá ne, je jen ve stručných informacích. Nezapomínáme tak trochu na staré členy strany, a to ještě zakládající? Myslíte, že život B. Škrantové měl pro náš dnešek menší přínos než N. Gollové? Vůbec se mi zdá, že vzpomínková publicita představitelům kultury (při vši účtě k nim) je mnohem vyšší, než je tomu u představitelů politického a veřejného života včetně těch, kteří bojovali na frontách druhé světové války.

VÁCLAV ČERNÍK, Chrudim

Otázka Kde je spravedlnost? mě napadla, když jsem se v RP dočetl, že zemětela herečka Nataša Gollová. Dvě věty vám stačily k tomu, abyste informovali národ, že už mezi námi není skvělá herečka. Divat se na její herecké umění, to byl prostě kulturní i citový zážitek. Dvě věty vámi napsané považuji za velký nevděk. Když zemětela někdo jiný, který je celkem neznámý a moc toho neudělal (stačí, aby byl jinak „na výši“), tak dovedete napsat více.

LUĐVIK KRC, Těškovice,
okres Opava

Chinas Wirtschaft läuft sich heiß

Úvaha nad slovem

Již delší dobu se pozastavuji nad formulací „věřím, že...“, „věřím v...“ apod. ve sdělovacích prostředcích. Mám za to, že víra v cokoli patří do jiné polohy než do našeho současného slovníku. Ve stranické škole jsme se učili poučku z marxistické filozofie a pamatuji si ji dodnes (je to již přes 30 let) doslova: Víra je ničím nepodložené přesvědčení. Nebo to už není pravda?

Jsem v naší straně od roku 1945. Pracoval jsem 33 let ve vedoucích hospodářských funkcích, nikdy jsem své stanoviska nezamířoval formulací, že v to či ono věřím. Mám za to, že dnešní doba vyžaduje jasná stanoviska a formulace. Toto jsme udělali, takové byly naše chyby a touto cestou půjdeme. Vždyť každý občan naší vlasti by měl jasně znát, jaké je jeho místo a co se od něho očekává.

Dovedu pochopit, když se v bezprostředním styku s magnetofonem či kamerou takto vyjádří dělník nebo sportovec. Nevím, proč se slovo „věřím“ objevuje v připravených a závažných stanoviscích.

EMIL ŠIMEK, Jihlava

POZNÁMKA REDAKCE: Sloveso věřit bychom neměli chápat jen v jednom jeho významu. Pohledem do Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost zjistíme na straně 612, že sloveso věřit má tyto významy: 1. být přesvědčen o pravdivosti něčeho; 2. mít přesvědčení o existenci boha nebo jiných nadpřirozených bytostí a úkazů; 3. důvěřovat; 4. být přesvědčen o dobrém vývoji něčeho, doufat.

Mikoláš Aleš: Z RŮŽE KVÍTEK VYKVEŤ NÁM...

BOPISY 2., RP? ↓

S některými názory F. Maška k dopisu My a Francie nesouhlasím. Pisatel se zmiňuje o tom, že pracuje od roku 1945 jako funkcionář KSČ a za nic se nestydí. Statistice pracujících u nás poctivě pracují a nemusejí se také za nic stydět, a přece nejde vše, jak by mělo.

Podle mne může být dobrým vlastencem jak člen strany, tak bezpartijní občan. A k názoru, kdo hledí na Západ nebo na Východ: Naše vláda prosazuje i spolupráci s kapitalistickými státy. Sovětský svaz tuto spolupráci uplatňuje stále více. Jestli se má něco obrátit k lepšímu, tak nejenže se budeme dívat i na Západ, ale mnohá se od kapitalistických států budeme učit.

Dále píše F. Mašek o T. G. Masarykovi. Dnešní mládež ani nejví, kdo to byl. Letos byla u jeho hrobu i vládní delegace. Je to tak správné. Zaslouha T. G. Masaryka na vzniku našeho státu je nepopíratelná. Tak významný politik, ať buržoazní, by se neměl dávat do pozadí.

V dnešní době je nutné, aby se veřejnost dovídala plnou pravdu, a to hlavně naše mládež, které mnoho dlužíme.

MIROSLAV KREJČI, Kovářov,
okres Písek

JSOU TO INDIVIDUA!
2 BLBLA PARTAJI..!

A GRETZKY OPĚT JUBILEJNE

V minulém týdnu překonal W. Gretzky v kanadsko-americké NHL hranici 500 gólů a s 601 branou (112 asistencí) je na pátém místě historického pořadí. Veda G. Howe 601, 2. Dinnia 729 (stále hraje), 3. Esposito 717, 4. Hull 610. Letos se však Gretzky musí spokojit zatím s druhou příčkou a 55 body (20+35). Před ním je totiž Mario Lemieux se 50 body na 23 gólů a 37 asistencí. (jmu)

Bis zum Jahr 2000 werden etwa zwei Drittel der weltweit 600 Millionen Menschen über 60 in Entwicklungsländern leben. 1960 war es gerade die Hälfte.

UNIKÁTNÍ „VÝSTRAŽNÉ“ MUZEUM autotroch, jež zbyly z nových automobilů zničených při zbytných autotroch, bylo zřízeno v Istanbulu v rámci popularizační kampaně turecké vlády usilující o zvýšení bezpečnosti silničního provozu a podstatně snížení počtu dopravních nehod.

První kompaktní desky vydavatelství Panton byly v těchto dnech dány na trh. Je jimi digitální snímek, který loni pořídila mladá violoncellistka M. Fukáčová – Dvorkův slavný Koncert ti molli, dále rozsáhlý Nový žalm A. Rejchy a Bachova Hubdní oběť v podání debutujícího varhaníka J. Popelky.

6,7 Miliarden Mark für den Umweltschutz

Der Umweltschutz ist in der Chemie keineswegs „eine neue Mode“, dies belegt eine Übersicht über die vergangenen zehn Jahre: In diesem Zeitraum hat der Industriezweig insgesamt 6,7 Miliarden Mark in Umweltschutzprojekte investiert.

1987 erreichten diese Ausgaben mit 1.034 Miliarden Mark einen neuen Rekordwert.

Die Investitionsschwerpunkte lagen dabei vor allem in den Bereichen Gewässerschutz und Luftreinhaltung.

Die Betriebskosten für Umweltschutz-Projekte haben mittlerweile die 30-Milliarden-Grenze überschritten. 1987 stiegen die laufenden Betriebskosten um 13 Prozent auf 4,43 Miliarden Mark.

Krankenhäuser: 40.000 Pflegekräfte zu wenig

Die Krankenhäuser leiden unter chronischem Personalmangel: Nach Angaben des Marburger Bundes, des Verbandes der Angestellten und beamteten Ärzte, fehlen derzeit den Krankenhäusern 40.000 Pflegekräfte, davon allein 10.000 besonders qualifizierte.

Aus Personalmangel würden „nicht selten“ kurzfristig sogar Operationen verschoben. Die „dramatische Verschlechterung“ der Arbeitssituation werde durch eine unter 4.000 Krankenschwestern und Pflegenden vorgenommene Umfrage dokumentiert: Fast jede zweite Pflegenkraft gab an, sie würde diesen Beruf nicht nochmal wählen.

• Čím, jak a co dýchá rakouská metropole

Sochařem zvěčněný Johann Strauss stojí s houslemi v Městském parku – jako by právě zkameněl při přednesu některého ze svých dunajských valčíků. Houslistů v Kärntner Strasse – u Korutanské ulice, která je hlavním bulvárem vídeňské pěší zóny, šmrdá před jedním z náčinných osvětlených výkladů v tempu mnohem svižnějším, než je to valčíkové. Bodejť by ne! Vydechujeme obláčky páry a kromě toho – ve skřípkovém futrálu na chodníku se blýská zatím jen několik stříbřitě grošových šupinek...

Někdo mi klepe na rameno. Chlápek s kytarou. Co to? Aha, hlad, ten já už mám, hochu, taky. A buchy, které jsem jako správný Honza dostal před cestou do světa, tak ty na mě čekají v autobuse. Spatně sis vybral, kamaráde, foták na břiše není všechno; já jsem český turista.

Rudě světelný ukazatel na rohovém domě při ústí pěší zóny sděluje, že dnes, 8. 11. v 18.04, je 5,3 °C. Dnes mládenec v červených vestách a červených kšiltovkách s náušníky nabízejí Kurier a Neue Kronen Zeitung, čerstvé bulvárni noviny. Bulvárni a oblíbené. Jedny za osm, druhé za sedm šilinků. Pakatel.

Lístek do Opery, která je přes ulici, stojí i 1800 šilinků. Ale také 20; k stání a úplně nejdál. Dneska večer je zrovna na programu Jistá „Verkoufite Brout“. U nás známá jako Prodaná nevěsta. A jedna z divadelních vitrin Informuje, že na repertoáru je také Dvořákova Rusalka...

Lístek na tramvaj přijde na 19 šilinků, stejně je to s autobusy a metrem. Jsou tu ovšem různé (výhodnější) předplatní jízdenky. Ale kdo může, dává přednost autu. Aut jsou tu řady, zastupy, hejna. Na ulicích i v prosklených prodejnách, třeba na Opernringu. Velikosti – nejrůznější, ale spíš střední a menší. Původ – nejrůznější, ale převážně japonský a západoněmecký. Škodovka připomíná jehlu v kupce sena. Nicméně – našel jsem ji, stodvacítku...

Přesto má našinec ve Vídni velmi domácí pocit. Z vývěsných štítů, neonů, tabulek i domovních zvuků co chvíli juká nějaký Mochatschek, Kotek, Krejčík, Stössny nebo Wallek. Prohlašují tu asi tolik, co u nás Wintrů. A i ty domy, na kterých čtu ona jména, jako by některým pražským, brněnským nebo bratislavským z oka vypadly. Nemám na mysli paneláky, nýbrž ty starší, před sto, osmdesátí nebo padesátí lety postavené budovy, třeba i s šedivou či dokonce omšelou fasádou nad blýskavým přizemím přeplněných výkladních skříní.

Pozoruhodné jsou četná a rozlehlá bloky jednodušších činžáků, postavené – podle nápisů hodně vytetované do průčelí – většinou ve třicátých a padesátých, ale také v nedávných letech městem Vídní pro méně majetné občany metropole. Občanské obytné, proti sklonku dvacátého století, byly to město-

set tisíc – nyní tu na 415 čtverečních kilometrech žije jen něco víc než půldruhého miliónu lidí. (Na nájemné prý v průměru

padne asi třetina platu, který v průměru prý činí patnáct tisíc.) Nejpozoruhodnějším domem, který jsem ve Vídni (a snad v životě vůbec) spatřil, byl ovšem ten různoposchodový činžák na rohu Kegelgasse a Löwengasse. Friedrich Hundertwasser Haus. Čili Dům Bedřicha Stovody, dílo originálního výtvarníka. Vzpomněl jsem si na jiné, podobné posedlé tvůrce se šťastným osudem. Na Antonia Gaudího, který pro realizaci své fantastní (fantastické) architektury našel pochopení u mecenáše Güella a nakonec i u konšlů katalánské Barcelony. A na Gustava Vigelandu, který mohl uskutečnit svůj sochařský park díky pochopení radních v norském Oslu.

Hundertwasserův dům je ovšem – alespoň v mých očích – předčl úsměvnou, „čistě radostnou“ náladou. Musíte být pohodový člověk, mistře Friedrichu. Ať vám ten optimismus vydrží i po šedesátce, kterou oslavíte za necelý měsíc, 15. prosince!

Biločernou fotografií, natož pouhými slovy, se ten pohádkově pestrý, provokativně nepravidelný a dětsky hravý obytný objekt nedá uspokojivě vylíčit. Musí se vidět i když ještě lepší by bylo zažít jej. Jako je to práno těm padesátí partajím, které tu v padesátí až sto padesátimetrových bytech bydlí za nemalé, ale ani ne za horutné nájemné či vlastně splátky. Dům totiž vystavěla – opěť – vídeňská obec a trvalo ji to, i se všemi těmi architektonickými výstřelky a výtvarnými schválnostmi a hříčkami, pouhopouhé dva roky, 1983–1985.

To Štěpánský dům vyrůstal od roku 1147 do roku 1511 (a nedávno k němu ještě přilepili jakési „provozni“ domečky v nijakém slohu). Sice to nakonec dotáhli na třetí největší gotickou katedrálu Evropy, a tudíž i světa, a svou 136 metrů vysokou věž šlchlí na město hodně svrchu, svrchované, ale já dávám přednost méně božským, lidským stavbám.

Takové jsou třeba i secesní stanění pavilónky první podzemky anebo bývalá hvězdárna Uranie, kde se dneska hraje loutkové divadlo a promítají filmy. Nemluvě už o jednotlivě navržených, ale obsahem tak rozličných dřevěných domcích, které vypučely v radničním parku, aby za pár dnů mohla vypuknout tradiční vánoční pouť. Žorovkami, poutači, plastikami, obrázky a kdovíčím ještě se zdobí také pelichající stromy o stále ještě šfavnaté zelené trávky v parku. Nejmilejší ze všeho toho kouzelní sváteční pohody jsou tmavomodré, „oblohové“ boudičky s bílými mraky a vločkami. Z okének oněch boudiček, umístěných vždy po čtyřech vedle parkové cesty, svítí do tmy žárovky a lákají kolemjdoucí k prohlížení trojrozměrných „kulisových“ obrázků uvnitř. Názvy

scének v jednotlivých budkách napovídají, co by se o vánocích mohlo a mělo dělat:

Najít si čas ke klidu a rozjímání. Být paktivý k sobě samému i k druhým. Baštit pečené kaštany. Čist si nahlas po večeri v rodinném kruhu. Nedávat pod stromeček žádné zbraně, nýbrž jiné hračky. Pomáhat hladovým ve světě. Krmit v parku zpěvavé ptáčky. A také: Polykat dobrý vzduch a čistou vodu.

Vodu mají ve Vídni chutnou (košťoval jsem) prý proto, že ji neberou z Dunaje, ale přivádějí si ji do města více než stokilometrovým potrubím až z Alp. A vzduch? O tom vypovídá – věřme, že spolehlivě – další červeně světelný ukazatel nad vchodem do banky na Štěpánském náměstí. Uvádí současnou hladinu čtyř složek exhalací počinaje oxidem siřičitým – zaříd se pak každý, jak uzná za vhodné a jak to dokáže. Fakt je, že ve chvíli, kdy jsem si ukazatel prohlížel – a byl to studený, mlžný podvečer všedního dne – nebyla žádná z veličin v pásmu horším než „uspokojivé“...

Cyklistům ve Vídni nahrává nejen stav ovzduší, ale především to, že jsou respektovanými účastníky uličního provozu. Kde jen to je možné, jsou vyznačeny – žlutými pruhy na asfaltu – cyklistické stezky. Asi půldruhého metru široké, misty oddělené od vozovek (stejně jako chodníky) travnatými pruhy a stromy. Na stezkách nejsou obrubníky, na chodnicích jsou četné stojany. Kola se k nim zamykají – poberty tu zřejmě také mají.

Nespěchá se tu. Tedy – rozhodně ne tolik. Prostě valčík, žádná křeč. Ani v dopravě, ani v obchodech, ani při práci. Všechno jaksi v klidu, ale přitom to „odsejpa“. Plynost – to je asi to nejvícejší slovo... A ještě: ohleduplnost. Jde-li po zebře, anebo vlastně i když přecházíte mimo ni, můžete si být celkem jisti, že vás žádný řidič nepřejede. Zastaví a počká. Bez komentářů. A když do někoho vrazíte, nejspíš uslyšíte – omluvu... Na účtence ze samoobsluhy, nad slaupečkem cifer, jako úplně první věc vytištěnou pokladnou čtu: BESTEN DANK.

Pocházím kolem stánků s novinami a pohlednicemi (2,5 až 5 šilinků), s limonádami a sendviči, s pivem a pomřity... Před jedním kioskem se nahlas baví trojice rozjařených mládenců. Přichází vousatý policista a takřka důvěrně jim domlouvá.

Neboj, brácho, bude klid – naznačuje ten nejhluchnější z trojice a rozřafně objímá strážce kolem ramen. Není to považováno za útok na veřejného činitele, policista se stále usmívá. Zatím...

Další policista stojí před dveřmi pro dnešek již zavřená kanceláře letecké společnosti Lauda-air. Za jeho zády se automobilový exmistr světa drží kolem ramen s vypaňovanou pandou a s plyšovým klo-

kanem (reklamní foto z životní velikosti) – Laudova letadla už úspěšně dobývají nejen dálkové chodní, ale i australské letiště. Teď je na řadě Egypt. V novinách Niki prohlašuje, že příští rok koupí za 975 miliónů další Boeing 767 a že se svou pilotkou Evou Jobstovou je nadmíru spokojen. Létá bezpečně, stejně jako všichni jeho muži. Jak jinak, že.

Policista se pohupuje před Laudou, ale hlídá spíš vedlejší kancelář iráckých aerolinek. I v domácí působil Vídni se občas konají atentáty.

Třeba turečtí diplomaté by mohli vyprávět.

Barevných Vídeňáků potká i krátkodobý turista dost. Sprejových nápisů žádajících odchod cizinců, kteří užívají domácím práci, naopak minimálně – mnohem méně než třeba ve Francii nebo v NSR. Nejlepší je tomu tak proto, že v počtu nezaměstnaných (uvádí se 3,7%) si Rakousko zatím stojí velmi slušně. Asiáté, Arabové, černši tu ovšem vykonávají především práce na první pohled podřadnější a hůř placené. Odpovídá to ale asi jejich kvalitě, kaci, a zřejmě i gustu – jinak by tu přece nebyli: uklízečka v penziónu, ani prodávač v samoobsluze, ani popelář, ani ten kolportér, který se proplétá na křižovatce mezi stoječnými auty a nabízí noviny...

Noviny Die Presse, označující samy sebe za nezávislý deník, mají sídlo v nedávno dostavěném „americkém“ hotelu Marriott. Zabírají dvě z horních podlaží. V redakci není slyšet žádný klapot psacích strojů; redaktori píší na tiché klávesnici počítačových terminálů, místo papíru obrazovku. Na počítači se články také hned zalamují do stránkových „zrcadel“, a ty se pak velkou odesílají – kabelem, telefonní linkou – do tiskárny. Žádná litéřina, nýbrž fotosazba žádní sazeči, žádní korektoři – každý redaktor je vším a ručí si za práci.

Die Presse, které patří průmyslovému sdružení a mají tedy i pravidelnou ekonomickou přílohu, také vyvíjejí – jako většinu novin – Inzeráty. Na jejich nabídce záleží i to, kolik stránek budou noviny druhý den mít. Na rozdíl třeba od Kuriera a Kronen Zeitungu není ale Die Presse tak závislá na inzerci. Z 90tisícového nákladu se přes čtyři pětiny prodávají na předplatně (na vídeňské ulici je však možné už kolem 19. hodiny dostat tento deník s datem příštího dne – mimo město jej zájemci obdrží až ráno). Mezi nacelovou stávkou novinářů je i přes dvacet vlastních zahraničních dopisovatelů. Die Presse, vystupující jako nezávislé noviny vyšších středních vrstev, si vytváří renomé i tím, že neuvuživá agenturního zpravodaje.

Valkstímme, deník rakouských komunistů, si něco podobného nemůže dovolit, protože nemá takové finanční ani politické zájmy. Jen málo přes dvacet redaktorů plus jeden moskevský zpravodaj, náklad kolem 20 tisíc výtisků (komunistická strana má asi 12 tisíc členů, největší rozsah také fotosazba, ale s tím se nepracuje podle zvyklostí ostatních deníků).

bená páteční příloha s bohatým televizním programem. Schodek strana vyrovnává prostřednictvím svého vydavatelství Globus, které tiskne nejrůznější věci i na zakázku zahraničních partnerů, například sovětských. A tiskne kvalitně.

Celkem kvalitně je vytištěn (a distribuován zdarma) i čtrnáctidenník Zemského pracovního úřadu ve Vídni, který nacházím ráno v příhrádkách na tramvajové zastávce. Obsahuje řadu nabídek pracovních míst v různých oborech, ovšem s podrobnými, přesnými požadavky, zejména kvalifikačními. Stačí, který začne staniční koše, zřejmě nemá o tohle čtení zájem.

Nejnižší důchody ve Vídni prý činí pět tisíc šilinků, a takovým penzistům prý slát různé vypořádání. Zda a jak, do toho natínece během krátké hávřetvy látky pranikne. Mnohem snadněji se dostane (ovšem za 50 šilinků) do památné ložnice v Schönbrunnu, kde před 62 roky skončil staříčkový mocnár Franz Josef, nedočkav se již krachu svého impéria. Jak by se osi ten přepilný ouřada na císařském stolci díval na své krajany, kteří si zkrátill týdenní pracovní dobu na 40 hodin, přičemž někteří (a jsou jich už přes dva milióny) dělají dokonce jen 38 hodin a další, například ti komunisti ve Volkstimmu, si to omezili ještě o půl hodiny! Je to děs, že, Vaše Veličenstvo! Je to horší, než když architekti zapomněli v kosárnách pojmenovaných po Váš vyprojektovat záchody... Jak pak mohla taková armáda vypadat a dopadat!

Leč, kdeže ložské listí jel Už i to letošní shrabují a vysávají metali před Schönbrunnem, i před Hofburgem na náměstí Hrdlnů, i před Burgtheatrem, kde se hraje Bernhardova drama Heldenplatz připomínající temnou dobu fašistické okupace, od níž letos uplynulo půlstoletí.

A před Státní operou, kde není stromů, a tedy ani listí, a kde dnes večer budou dávat Verdiho Traviatu, se proměňuje žestadesátiletý WALULISO v římsko-andělském hábitu a s jakými vlnatými rekvizitami v rukou. WALULISO je přezdívka vzniklá ze začátečních slabik čtyř slov. Wald, Luft, Licht, Sonne – tedy: Les, Vzduch, Světlo a Slunce. A ten stařík, jedna z vídeňských pamětihodností, se už dvacet let zabývá tím, že hlásá mír mezi lidmi, mír v tom nejširším slova smyslu. Je 9. 11. 14.31, 7,7 °C a od úst mu stoupají obláčky páry. Černoch v červené kšiltovce souká noviny do okénka bílé dodávky od firmy Vomoeka – honem, honem, už naskakuje zelená! A dodávka, dočasně je to, už uhání po Karntner Ringu, Schubertingu a Parkringu kolem Stadtparku a nehybného Johanna Strausse, který s houslemi... Valčík? Nebo kvokík? Obojí, přátelé! A šmytec!

MIKROPOČÍTAČ

PMD 85

Osobní mikropočítač PMD 85 se zdrojem PMD 10 a monitorem PMD 60 vám můžeme okamžitě dodat. Inf. VC 14 000 Kč-

DÁLE MŮZEME DODAT:

Malý mikropočítačový soubor SAPI 80 v sestavě JVS 80-B, JPR 80/01-A, JPR 80/06-D, JPR 80/11, RFD, FDK-2, JFD-2 a SKR 80. VC 74 200 Kčs.

Jednočipový programovatelný mikropočítačový regulátor TEMS REG 35. Regulátor lze využít v těchto aplikacích: sledování a řízení teploty v uzavřených prostorech, v provozech rostlinné a živočišné výroby a při řízení teploty lázní. VC 3325 Kčs.

Alfanumerický displej SM 1601 IRPS + S2. VC 22 000 Kčs.

Objednávky adresujte na: TESLA ELTOS, Dodavatelsko-inženýrský závod (DIZ), pošta 45, p. ochr. 27, PSC 145 00 Praha 4. Telefonické dotazy na tel. č. 53 05 50.

TESLA ELTOS

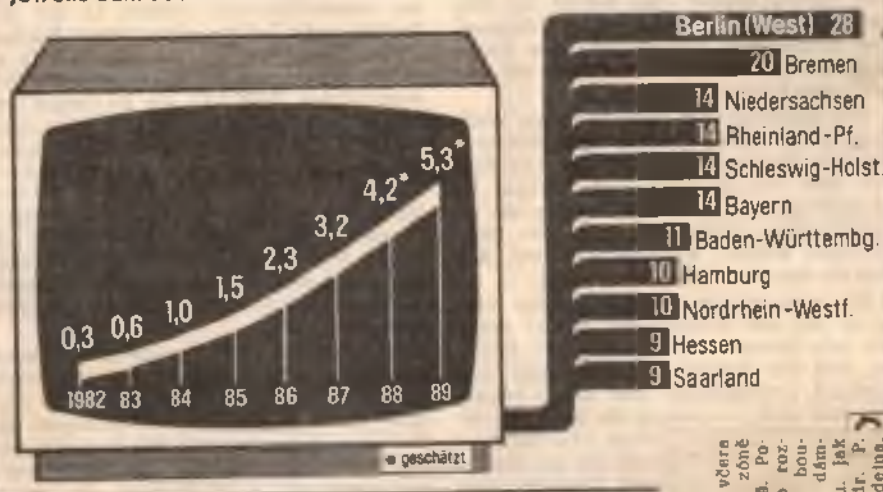
státní podnik

Am Kabel in der Bundesrepublik Deutschland

Angeschlossene Wohnungen
jeweils Jahresende in Mio.

Von je 100 Haushalten waren
Ende 1987 angeschlossen in:

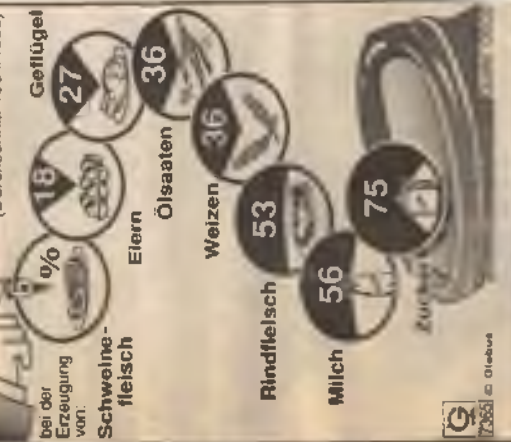
Aufgespießt

„Herr vergib ihnen nicht, denn sie wissen, was sie tun.“
Die grüne Landtagsabgeordnete Gisela Bill (Mainz) über das Verhalten der Betreiber und Politiker nach dem Biblis-Störfall.

BOS, UERO SE NAŽRAT..

Agrarsubventionen in der EG

So viel Prozent des Produktionswertes bestanden aus Subventionen oder waren der Preisschlüssel zu verdanken (Durchschnitt 1984/1986)

Boulique Černá růže

(V): po jednadvaceti letech rekonstrukce byla v Praze znovuvytvářena průjezdna obuví na pěší zóně na rohu pasáž Černá růže v ulici Na příkopě. Podle návrhu arch. J. Polkrábka ze Střediska pro tvorbu obchodní síťe a z prodejny stál pětiletý boulique, v němž je nabízená luxusní a výborná dámská i pánská obuv turecké výroby i z dovozu. Jak uvedl ředitel pražského závodu Obuv Praha dr. P. Skála, ČSc., je to po Domě obuvi druhá prodejna, která nyní v Praze nabízí obchodní luxusní zboží, mezi nimiž jsou boty z Číny, Brazílie a Rakouska. Obuv je vystavena ve vitrinách a pánská se prodává ve fialovém hontifé, dámská pak v růžovém a zeleném. Na velmi pěkném provedení interiéru se podílely Dřevodružstvo Český Brod a Napako Praha. Ca-louněného obložení stěn prodejny je využito k výstavě před výtvarníky-amatéry. Proávavky luxusní prodejny, která tvoří ekonomický celek s vedlejší samoobsluhou obuvi v pasáži Černá růže, odpracovaly při finálních úpravách hontifou spoustu brádných hodin, aby prodejna mohla být k Mikulášu otevřena.

stěžoval. Druhého dne ráno, přestože byla neděle, přišel na kliniku profesor Jirásek. Operované chodil často navštěvovat i o svátcích. Šel rovnou k Opletalovi.

Jednou jsem byl náhodou u toho, když Opletalovi donesli nějaké dva mladí lidé, asi studenti, velkou kytici růží. Přijal ji bez

jakékoli radosti. To nebylo dobré znamení. Po operaci za mnou přišly Opletalova matka a sestra. Utkvělo mi v paměti, že paní Opletalová byla prostá, vyrovnaná o důstojná žena, která zprávu o tom, co se stalo synovi, přijala s pohnutím, avšak bez scén. Potom s ní ve své pracovně mluvil profesor Jirásek. Nebyl jsem při tom. Pochybuj, že by vážnost stavu zatajil.

Abych vyvrátil některé senzační zprávy, chci říci, nevím nic o nějakých scénách jako klékání před lékařem, lomení rukama a podobných hysterických projevů, o kterých jsem tolik slyšel a dokonce i četl. Nevím, jak to vůbec mohlo vzniknout. Opletal jen těžce sténal, toužil domů a jeho neklid se stupňoval. Profesor Jirásek k němu docházel i mimo pravidelné lékařské vizity. K Opletalovi chodil i německý lékař Golla. Gestapo zřejmě chtělo být podrobně informováno. Dodnes nevím, co za tím bylo, i když tuším. Desátého dne po operaci už bylo jasné, že Opletalova nemoc dobře neskončí. Je pravda, že Opletal trpěl, avšak že by se z jeho pokoje ozývaly zvuky podobné vytí, je nehorázný nesmysl. Na utišení bolesti a uklidnění měla a má medicína dost účinných prostředků. Podobných hororů kolem Opletala se vyskytlo už víc.

V pátek 10. listopadu Jan Opletal dokončoval. V noci byl ještě neklidný, mluvil z cesty, a v sobotu 11. listopadu 1939, tedy přesně čtrnáct dní po zranění, dodýchal. Podle chorobopisu to bylo ve tři čtvrtě na deset."

S profesorem Počesem souhlasí MUDr. Bedřich Utikal:

"Opletalova podrážděnost byla celkem pochopitelná. Vyplynulo z jeho profesionálních vědomostí. Bylo mu jasné, co bude následovat, jestliže se neuvolní průchodnost střež. Z lidského hlediska to nemáme Opletalovi za zlé. Jako bystrý medik věděl, že každý den se blíží tragický konec. Při svých vědomostech se musel cítit jako odsouzenec se smyčkou na krku, který čeká každou hodinu, kdy nad ním odkopí ou židli, anebo mu oznámí, že je omilostněn."

Marie Kaučilová odešla na Jendovu žádost koupit dopisní papír. Byla vyčerpaná, a tak poslechl medika Peřinu, aby si šla odpočinout, vždyť sotva stála na nohou.

"Dost dlouho jsem hledala papírnictví," vzpomínala, "a potom jsem se pomalu vlekla na kolejie. Byla jsem už téměř u kolejie, když jsem zahlédla černý prapor, vlající na budově. Polekala jsem se. Co to má znamenat? Ptala jsem se vrátěného i Jendových kamarádů. Nikdo nic nevěděl. Rychle jsem napsala domů, že bratrovi je hůř, a sešla jsem dolů do jedné. Najednou zazvonil telefon, mám jít hned do nemocnice. Letěla jsem na kliniku. Doprovázet mě nějaký Jendův kama-

rád, v nemocnici se zeptal sestřičky, zda neví, jak se daří jeho kolegovi. Tomu medikovi? Právě před chvílí zemřel.

Kdybych byla jen trochu tušila, co se stane, nebyla bych od bratra odesla. Mohla jsem s ním být až do konce."

Pitva byla stanovena na pondělí 13. listopadu. Profesor Necas vzpomíná:

"Ráno bylo deštivé, foukal nepříjemný vítr a teklo za lince. Do Ústavu pro soudní lékařství na Albertově jsem šel s profesorem Jiráskem. Profesor prohodil: Jsem zvědav, zda přijdou i Němci. Vědí o tom, ale čekat nebudeme. Nikdo nešel. Před devátou jsme vstoupili do pitevny. Pitva sám přednostou ústavu profesor Hájek. Zjistil, že všechny ošetřené průstřely jsou pevně. Narušené byla také krevní zásobování střež. Příčinou smrti byl postupný difúzní zánět pobřišnice. V této době jsme ještě nic nevěděli o penicilínu a o antibiotikách; zánět pobřišnice býval onemocněním s vysokou úmrtností."

Zní to až neuvěřitelně, když se od ing. Josefa Jíry dozvídám, že se z té doby zachovaly jeho zápisky. Uhlavné písmo zkratkovitě doplňuje, co se odehrálo těsně po Opletalově postřelení.

"Včera bylo hlášeno ze Všeobecné nemocnice, že Jan byl právě operován. Ředitel Hlávka vy koleje napsal se svolením protektorátního lékaře otci Štěpánu Opletalovi, že syn vážně onemocněl. V neděli pak Jana v nemocnici navštívil, předal kytici rudých karafiátů a setrval několik minut u jeho lůžka. Jan byl nerad, že bylo psáno rodičům. Ředitel mu vysvětlil, že je to povinnost koleje, těšil ho a dodával mu odvahy a vřív. V pondělí večer asi po šesté hodině přijely matka a sestra Jana Opletala. Obě se ubytovaly v naší koleji. Ošetřující lékaři věnovali Opletalovi všechnu svou odbornou péči. Operace se zdařila a stav pacienta se znatelně zlepšil. Bylo dojemné, jak jeho matka byla statečná a přes velkou svoji bolest se snažila při odpolední návštěvě být klidná, usmívala se na syna a těšila ho, že si ho odveze domů, až to lékaři dovoli. Toto svědectví vydal přítomný medik, náš koleják."

"Tak vidíte," řekl mi ing. Josef Jíra, "tehdy jsme si ještě mysleli, že Jenda bude žít. Ani ve snu by nás nenapadlo, že zemře. Až v dalších dnech jsme si všimli, že Opletalova sestra Mařenka chodí z nemocnice stále víc unavená a vyčerpaná. Každý se ji vypytoval, jak se daří bratrovi, a nechávali jsme ho pozdravovat. To už medicí přinesli z koleje zprávu, že o Opletalův stav se znímá nestano. Když náhle na koleji zavláhl černý prapor, věděli jsme, že je vle. Ztratili jsme našeho kamaráda. Jeho smrt nás ještě víc spojovala, nenávisť proti okupantům vzrostla."

"Alles, was ich sehen konnte, war Raisons neues Diamantenarmband von Bloomingdales", witzelte Martin Doggett in dem Menschengewühl, das entstand, als Gorbatschow zum Entsetzen der Sicherheitskräfte ausstieg, um New Yorker zu treffen. Die Polizei hatte ein paar Sonderlinge wie den Schlangenmann mit einer

Z KOMENTÁŘE O MAUSEFALLE "THE BIG RED":

Auch wenn in diesen Übergangstagen zwischen zwei US-Regierungen die Co-präsidenten Ronald Reagan und George Bush gemeinsam auftraten: Superstar war „The Big Red“. Die „Deutschmark“ hüpfte um Pfennige nach oben, als Wall Street analysierte, Gorbatschows Truppenreduzierungen könnten letztlich auch dem US-Haushalt helfen. Und wenn es auch nur für Tage sein mag – der Kommunist aus Moskau drückte den kapitalistischen Aktienindex in New York auf höheres Profitniveau.

„Ich liebe New York“, gestand der sichtlich beeindruckte Michail Gorbatschow, als er vom 107. Stock des World Trade Centers in die enge Wall Street und über Manhattan schaute. Er dankte für die Gastfreundschaft, betonte, wie wichtig internationaler Handel sei, und pries den Doppelturm, von dem er herabschaute, als „Symbol für wirtschaftliche Zusammenarbeit“.

Am Mittwoch schien unter warmer Dezembersonne der kalte Krieg endgültig zu zerschmelzen. Lachend und winkend präsentierten sich Gorbatschow, Reagan und Bush vor der Freiheitsstatue, dem Symbol einer offenen Gesellschaft, und das Bild schien wie der Nachklang zu Gorbatschows Worten vor der UN-Vollversammlung: „Heute ist es kaum mehr möglich, eine geschlossene Gesellschaft beizubehalten. Das verlangt nach neuen Ansätzen der internationalen Kooperation als wesentliches Element weltweiter Sicherheit. Die Idee, die gesamte Welt zu demokratisieren, ist eine machtvolle soziale und politische Kraft geworden.“

Vier-Meter-Anaconda um den Leib vom Times Square weggebracht. Sonst aber herrschte ungehemmter Jubel um „The Big Red“ auf dem Broadway. „Die Menge war freundlich und offen, und er hat darauf reagiert“, fand die Polizistin Lina Walker. Yuppies trugen rote Hosenträger. Fahrradboten riefen im Vorbeifahren

15000. Vorstellung der „Mausefalle“ in London

LONDON. In Anwesenheit von Prinz Edward wurde zum 15000. Mal die „Mausefalle“ von Agatha Christie in London aufgeführt. Das Kriminalstück, das im Londoner Theaterviertel West End seit nun 37 Jahren gezeigt wird, ist damit das am längsten gespielte Theaterstück der Welt.

bei Fischzügen vor der Küste des fernen Namibia. Die dortige Fanglizenz deutet auf eine Zusammenarbeit mit dem Apartheits-Staat Südafrika hin, das dieses Gebiet gegen weltweiten Protest besetzt hält. Ob die Grönländer ihre Sanktion gegen die anrühende „Fish Connection“ durchsetzen können, ist ungewiss. Den Färrern bleibt die Möglichkeit, sich bei der FG eine Fangquote für diese Gebiete zu holen...

Südafrika erreicht Nordpol

kf EUTIN, 9. Dezember. Ein bemerkenswerter Fischerei-Krieg spielt sich zwischen den beiden Nationen ab. Im nördlichsten Teil des Atlantik ab Grönland hat seine Fischerei-Zone für Fangfahrzeuge von den Färrern gesperrt, also ausgerechnet für eine benachbarte Inselnation, die ebenfalls zum dänischen Reichsverband gehört. Die Färringer zeigen ihre weiß-blau-rote Kreuzflagge auch

Die Russen kommen, die Russen kommen! Ich habe Gorbatschow gesehen, um wieder wasche ich meine Augen!

ÚSTY PAMĚTNÍKŮ ODHALUJEME NEZNÁMÉ SKUTEČNOSTI ZE ŽIVOTA JANA OPLETALA

Maruška Kafková čekala 28. října 1939 Jana Opletala dlouho do večera. Proč nepřišel? Nestalo se, že by nespínil slib. Někde se asi zdržel a ráno přijde říci, co se mu přihodilo.

Ráno někdo prudce zaklepal na dveře koupelny. Než se oblékla, nebyl už v předstíni nikdo. Na stolku našla dva malé listky, vytržené z bloku.

*Hanon, slede se mne večer maláček nehoda
vrole je nemohl přijít. Jest ho maláček
hanoušdce je však nechtěl mnt navlehl
jeť tady na Jiráskově klinice na č. 31
pauzova. Píjdi se odpoledne poskít
Jan Jan.*

„Pro kolegyni Kafkovou. Navštívili jsme kolegu MUDr. Opletala, s kterým jsme užera byli, a dopravili jsme jej na Jiráskovu kliniku. Dnes jsme jej navštívili a je mu skutečně zle. Prosil nás, abychom vás navštívili a řekl vám, že by vás rád viděl, myslím, že by nebylo od vás hezké, kdybyste tohoto mučedníka našli věci nechala o samotě. S kolegtádním pozdravem MUC...“

A následuje nečitelný podpis. Rozluštit ho nemohli ani bývalí Opletalovi spolužáci. Vlnovky nejspíše připomínaly jméno Horníček, Vozníček, Horáček. V seznamu bývalých mediků, ale i koležků z Hlávčárny jsem hledal zbytečně. Žádné takové jméno tam nefigurovalo. Kdo tedy listky psal a pomáhal Opletalovi? Byl jsem bezradný, nezbylo mi, než kapitulovat. Červík nespokojenosti však podvědomě vřel. Podpis jsem už detailně znal. Dokonce jsem ho uměl napodobit k nerozeznání.

Měl jsem vypůjčenou pohlednici od ing. Josefa Jíry, kterou poslal rodičům z pohřbu Jana Opletala v Nákli. Mnohokrát jsem proklízel čtáctá podpisů, jež na ní byl. Při několikanásobném zvětšení jednoho podpisu jsem zjistil, že je podobný tomu z listku Marušce. Nakonec jsem usoudil, že jeden podpis byl napsán v kůdu a druhý ve stresu a nečti. Základ měly stejný. Neměl jsem se. Podpis mi nakonec potvrdil bývalý Opletalovi kolegové, ale také grafologové.

Opletala na Jiráskovu kliniku doprovázel medik Voráček. Podobnost souvisela s postřelením, jsem se ale ani tak nedozvěděl. Voráček po zranění vyšetřitel Ital odešel do Ankeru, kde dokončil studia. Pořád se totiž ožene a těšil tam. Jiného si podle manželky paměti na Václava Z. bývalých pražských kolegů o něm nikdy neví.

Maruška Kafková se po přelčení Jana Opletala. Zdálo se jí, že se přelčení něčeho stalo. Uvědomila si, že se přelčení něčeho stalo.

Maruška Kafková se po přelčení Jana Opletala. Zdálo se jí, že se přelčení něčeho stalo. Uvědomila si, že se přelčení něčeho stalo.

Listek, který poslal Opletal své přítelkyni z nemocnice

následky. Jsem teď na Jiráskově klinice na č. 31 pacientem. Přijď se odpoledne poskít. Tuť Jan.“

Byla medičkou, a tak na vrátnici kliniky řekla, že zde mají seminář. Kolem postele postávalo několik ženových kamarádů. Snažili se ho rozptýlit. Opletal však o všechno přestával mít zájem. Nechtěl ani knihy, které mu přinesli. Vše mu bylo lhostejné. Na otázku Marušky Kafkové, jestli se má přihlásit na nejbližší termín zkoušky, na niž se společně připravovali, odpověděl, že je mu to jedno.

Opletalův stav byl víc než vážný.

Jen co se ředitel Hlávčových kolejí dozvěděl o Opletalově zranění, poslal rodičům do Lhoty u Nákli krátký telegram. Oznámil jim, že syn je nemocen a že se mají co nejdříve dostavit do Prahy. V rodině zavládl strach. Co se mu jen mohlo stát, nikdy nebyl nemocen... Z rádia zaslechli o pražských demonstracích, ale nenapadlo je, že by se mohlo něco přihodit právě jejich Jeníkovi. Sestra Marie se rozhodla, že do Prahy pocestuje s matkou.

S Marií Kouřilovou jsem se setkal několikrát. Tato vitální žena se dobře pamatovala na všechny vzpomínky. Její vyprávění bylo prosáknuto mimodělnou láskou k bratrovi.

„Přestože jsme do Prahy večer,“ vzpomínala paní Kouřilová, „šly jsme hned na Jiráskovu kliniku. Vrátný byl neochotný. Řekli jsme mu, že chceme vidět Jana Opletala. Toho postřeleného medika? Zarazil se asi řekl, co neměl. Potom už byl slušný a podával nám ruku. I když se Jenda našim příchodem potěšil, nebyl rád, že ho takto vidíme. Na první pohled ale vypadal dobře. Vyzvídal jsem, co se mu vlastně stalo. Nemohla jsem uvěřit, že byl postřelen, i když jsme cestou slyšely o mohutné demonstraci. Moje nálehaní mu nebylo dvakrát příjemné. Vyzvobodila ho maminka, která se oblékla, co je mám stále s tím postřelením. Jenda se na

ni podíval velkýma modrýma očima a řekl: „Vy jste přece jen moje zlatá maminka.“

První noc přespaly u známých v Dejvicích. Potom zašly za ředitelem Hlávčových kolejí, aby jim dovolil ubytovat se v Jendově pokoji. Souhlasil, a tak bydlely na stopěťce téměř tři týdny. Do nemocnice to měly kousek.

Maruška Kafková jako medička brzy věděla, že s Janem je to špatné. Tehdy už matce a sestře zakazovali za ním chodit. Pouze medikům v bílých pláštích se dořilo vklouznout do nemocnice. Byli přesně informováni. Znervózňovalo je, že o Jendův stav se stále zajímá gestapo. Také Opletal to vycítil a byl z toho neklidný a podrážděný. Měl pocit, že pod vlivem zvýšeného zájmu Němců se k němu ani profesor Jirásek nechová tak, jak by měl. „Jeník měl podezření,“ vzpomínala Marie Kouřilová, „že se ho Němci chtějí zbavit. Odmlít jídlo, myslel si, že je otrávené. Tim si nebyly jisté ani zdravotní sestry, které je nechtěly ochutnat. Navíc, s profesorem Jiráskem chodil na vizitu německý lékař Golla. Ostatní pacienti ho nezajímali. Nejistý byl i Jirásek, který patřil k našim nejlepším chirurgům. Uznávám, že jako přednost to neměl lehké. Ale přece; k Jeníkovi i k nám se mohl chovat trochu mileji. Nemohu říci, že by se o bratra nezajímali nebo nevěděli, co bylo v jeho sílách. Cítily jsme ale, že by nás nejraději na klinice neviděl. Kvůli Jendovi se stal jeho špitál středem pozornosti gestapa. Doktor Pačes byl jiný. Více jsme mu věřili. Jendův stav se den za den zhoršoval, nevýslovně trpěl. Dostávaly jsme se k němu stále nesnadněji. Stalo se, že jsme i celý den prostály na chodbě. Matka z toho byla tak vyčerpaná, že když přijel bratr Vít, musel ji vzít domů. Pamatuju se, jak se s ní Jenda těžko loučil, toužil s ní také odejít. Náhle ho přestěhovali do jiného pokoje, kde byl sám. Na dveřích měl listek: Neročte obtěžovat Jana Opletala v těžké nemoci. Kdo ho tam dal, nevím. Každý den mu bylo očividně hůř. Musel nevýslovně trpět. Bolesti soustavně sraňoval obličej. Tak to šlo až do 11. listopadu. Z něho nic

začal mluvit z cesty. Blauzinil. Když horečka klesla, rozhovořil se o hodinkách, které mu dala Maruška Kafková. Přitom se zmiňoval a penězích, které vydělával kondicemi. Prý je máme odevzdat matce. Bylo mu líto, že ty, které jsem mu půjčila, když nastupoval na medicinu, mi už nebude moci vrátit. Jaké to bylo strašné, on se v té chvíli loučil a já jsem o tom nevěděla. Najednou chtěl zrcadlo. Podala jsem mu je. Ptal se, jaké má oči. Říkám, krásně modré. V té chvíli je měl skutečně pěkné, předtím byl zakalené. Na tváři měl pot. Z ničeho nic mě začal posílat pryč, že mu za chvíli bude dobře. Překvapilo mě to. Čtl dopisní papír, prý napíše matce. U dveří na mne třikrát zavolal a třikrát poslal pryč. Slíbila jsem mu, že pošlu lékaře. Na chodbě jsem potkala Jendova spolužáka. Poprosila jsem ho, aby zašel za Jeníkem. Jmenoval se Pelina.“

Dobry tip, ale kde hledat, když existuje tolik Peřinů. Pomohli mi bývalí koležáci.

„Mac se už na to nepamatují,“ řekl mi MUDr. Antonín Peřina, „ale možné to je. Vim, že jsem jednou za Opletalem zašel. Byla tam také jeho sestra. Po Opletalově zranění všechno řídil předseda samosprávy Max Martišchnig, jenž mě za ním poslal, abych zjistil, jak se mu daří. Jenda byl propadlý v obličej, jako všichni po úrazech, když jsou v těžkém stavu. Byl však překvapivě klidný a mluvil málo. Zato měl radost, že mu profesor Jirásek povolil k ohledu kuře. V té chvíli jsem věděl, že všechno je ztracené. Naděje však umírá posleďní, a tak jsem se ho snažil alespoň utěšit.“

Bedřich Utikal se o zranění Jana Opletala dozvěděl hned druhého dne cestou na fakultu. Misto na přednášku šel za ním.

„Vůbec jsem nepochyboval s tím, že tam najdu jeho sestru a matku,“ napsal mi, „které jsem dobře znal, často jsem k nim chodil. Jenda ležel ve velké místnosti, kde bylo asi deset postelí. Na pěti či sedmi, jak on říkal, leželi zranění z demonstrace. Trochu jsme si popovídali, dala-li se tak nazvat jeho nicnehovoření. Opletal byl přepadlý, většinou se díval do prázdna, občas stáhl tvář a zklamaně řekl, že plyny zase nepřišli. Dobře věděl, že střevní průchodnost je otázkou jeho bytí a nebyť. Potom jsem ho navštěvoval dost často a viděl, jak se jeho zápal pobíhání zhoršuje. Všechno si uvědomoval, byl medik a své nemoci rozuměl. Vždy byl někdo u něho. Z rodiny či kamarádů. Jednou jsem ho nenašel na pokoji. Jeho postel byla nově povlečená. Na to nejhorší jsem nechtěl ani pomyslet... Nakonec ho jen přeložili do jiného pokoje. Podívil jsem se, že v pokoji ležel sám a ještě k tomu v posteli s ochrannou sítkou. Celou dobu nic neříkal, každou chvíli se jen ptal, kolik je hodin, přestože měl na ruce hodinky. Mezitím pospával. Byla to moje poslední návštěva u něho a jeho poslední den.“

Zajímavé je svědectví prof. MUDr. Václava Pačesa, DrSc. Mnohokrát dnes ví, že operoval Opletala. Před časem jsem se s ním setkal, dobře si pamatoval na Opletalovu hospitalizaci.

„Po operaci byl Opletal dost nespokojený, ale na bolesti si ne-

ZDRAVÉ SPOJENÍ NEBO PSYCHUŠKA?

»Na to ti nenaletím... Ten to bere i s navijákem... Trhni si nohou.« Těch jadrnějších, ramitavějších či šťavnatějších řeční zdravé skepse je nepřeberně. Je opravdu těžké použít nějakého termínu, který byl dříve jednoznačně přijatelný, stoprocentně dobrý, ale dnes už vyvolává nepříjemné ohlasy. Chtěl jsem výrazem »zdravý« upřesnit charakter skepse, již se brání většina lidí vlezlé a velkohubé propagandě, ale od dob jeho osudového zneužití v roce 1968, kdy »zdravé jádro strany« uvítalo dočasnou okupaci na věčné časy jako bratrskou pomoc, táhne se za ním onen nesnesitelný pach.

13. září 1988 v soudní síni v Kroměříži byl dokonce obhajován s bohorovností jediného správného vědeckého světového názoru docentem dr. Buzkem a dr. Tichou, kteří svým znaleckým posudkem jako psychiatři prakticky odsoudili pana Augustina Navrátila na neurčitou dobu do blázince, i když oni tomu říkají psychiatrická klinika. Napsali totiž diagnosu paranoia querulans, což pak česky vysvětlovali senátu okresního soudu v Kroměříži za předsednictví JUDra Jindřicha Urbánka k velké spokojenosti okresního prokurátora JUDra Kubína, že »ztrácí zdravé spojení s realitou«, aniž to tvrzení nějak dokládali. Oba jsou ČSc a tedy mají na to papíry. Nijak jejich marxistickou jistotou neotřásla přítomnost dvou švýcarských psychiatrů, a to Dra Marka Bourquina a Dra Hanse Kühna, kteří byli připraveni vznést přítomným soudním znalcům z oboru psychiatrie své námitky a dotazy. Oba totiž celý den před vlastním procesem vyšetřovali pana Navrátila; co vyšetřili, vyplývá z požadavku obžalovaného, aby směli klást otázky oběma »vědeckým kapacitám« z olomoucké psychiatrie, avšak senát přispěchal na obranu dobrého jména čs. psychiatrie a žádosti pana Navrátila nevyhověl.

A jak to vypadá v olomoucké psychiatrii, která má na svědomí tuto už světově známou krivdu na Augustinu Navrátilovi, jedno malé svědectví...

»Profesor Tabarka, bývalý šéf psychiatrické kliniky, si nejednou v důvěrném kruhu postěžoval, že se o jeho místo nepěkně bijí dvě »lumina«. Musel byste slyšet, kolik octu, ba utrejchu, bylo v ozvěně toho výrazu. A to dr. Mrňa a dr. Buzek. Dra Mrňa znám, není to žádné lumén, trochu podivín, ale zato dr. Buzek exceluje blbostí. Pan profesor říkal, že nebude naprosto souhlasit s tím, aby on byl šéfem, protože má jen s bídou šest publikací a už jen na docenturu se potřebuje aspoň třicet. Je školák, to znamená, že musí publikovat. O to víc se angažuje politicky, učí na VUMLu (večerní universita marx-leninismu, kam chodí pracující, ale i ostatní, když mají být na vedoucích místech, bídově se tomu říká ŠPUK – škola pro udržení koryta). Není divu, že dr. Buzek je hodně vytížen politickou angažovaností, takže na odbornou

práci nemá čas. Každý to zde v Olomouci ví a jeho »sláva« – v negativním smyslu – se už nese světem. Jedna paní uklízečka, jež měla manžela na jeho oddělení, mi na dotaz na tohoto pana doktora odpověděla lapidárním: »blbec«. Paní doktorka Marta Tichá je velmi pěkně oblékaná paní, až moc. Přehání svůj »make up«, ale to je věc vkusu. Myslím si, že odborně na tom není špatně. Je ale ctižádostivá a co se týká pacientů chladná a úplně bez citu. Mám těžce nemocnou sestru, o kterou se starám a která u ní byla hospitalizována. Právě na jejím případě jsem si uvědomil, že pro ni psychicky nemocní nejsou lidi. Ač by měla být v první řadě psycholog, není. Naprosto ne. Člověk, který má psychickou nemoc, je u ní jako člověk odepán. Dr. Tichá je pod nánosem pudru a líčidel bezcitná osoba. Dr. Buzek nepříměně rákuje a pokud se usmívá, je to paskvil na úsměv.

Někdy se používá drastického vyjádření o prodejních novinářích a spisovatelích a nazývají se »vrahové či teroristé od psacího stolu«. I tu několik vět nepodloženého »soudně znaleckého posudku« rozhodlo o odsouzení člověka do blázince. Neptají dějiny k ČSc těchto znalců obdobný titul?

Kardinál Tomášek napsal 9. září panu Navrátilovi osobní list, kde ho oslovuje »Vážený bratře Navrátilu«; ukazuje v něm na vlastní přičinu procesu: »Celé soudní jednání bylo vyvoláno Vaší obhajobou petice Podněty katolíků k řešení situace věřících občanů v ČSSR s jednacími body... Váš postup byl plně v souladu s naším právním řádem, s naší ústavou a byl v zájmu věřících naší země, a proto Váš zásadní postoj byl právem každého občana státu a podložen základními mravními principy. Podle mého názoru celý Váš proces, který má základy v oblasti náboženské a mravní, se dostal do sféry politické, takže cíl Vašeho procesu se stal otázkou účelovou...»

Líbil se mi před časem jeden dopis pražského psychiatra, který se ohrazoval proti nařčení, že čs. psychiatrie se dává zneužívat k likvidaci odpůrců režimu. Uváděl několik případů statečného a čestného postoje psychiatrů, kteří odolávali nejrušnějšímu nátlaku. Ty připouštěl, jenom o selhání mnohých nechtěl slyšet. Asi si bude muset zapsat tato dvě jména z olomoucké psychiatrie mezi ty, kteří, jak se dá lehce vytušit, z kariéristických důvodů byli snadnou kořistí nátlaku policejních a soudních orgánů. Pod zámkou smyšlené diagnózy diskreditují a pomáhají likvidovat režimu nepohodlného občana, který se domáhá dodržování ústavou zaručených práv a chce žít podle své víry.

Není divu, že oba švýcarští psychiatři, dr. Bourquin a dr. Kühn, označili celé soudní řízení v Kroměříži za ostudnou frašku. Zástupci velvyslanectví USA, Velké Británie a Kanady, jakož i 13 přátel

postiženého, kteří byli vpuštěni do soudní síně, neprojevili své rozhořčení slovy, ale jejich svědectví už překročilo hranice. A že to náramně přispívá k »dobrému jménu Československa«, to není třeba nijak zvláště zdůrazňovat. Nejsou na to náhodou nějaké paragrafy? A neměl by být podle nich souzen kroměřížský senát, prokurátor i soudní znalci?

Byly doby, kdy si čs. soudy odsuzovaly – bez zvláštního vzrušení – v mlčící většině. Proto bych rád upozornil na nový rys v mentalitě české veřejnosti. Týž den, kdy byl vynesena nad Augustinem Navrátiliem rozsudek, se ustavil »Výbor na obranu Augustina Navrátila«, který bude sledovat celý případ a informovat domácí i zahraniční veřejnost o všech jeho právních důsledcích. Pro rostoucí a mohutnící solidaritu svědčí i složení výboru, kde jsou společně katolíci s evangelíky, Češi se Slováky, bývalí komunisté s bývalými vězni. Jejich jména říkají mnohem víc než jakýkoliv komentář: inž. Rudolf Battěk, JUDr. Ján Čarnogurský, Bohumil Doležal, Ladislav Lis, inž. Jan Litomiský, Václav Malý, PhDr. Radomír Malý, RNDr. František Mikloško, PhDr. Radim Palouš, Jiří Pavlíček, JUDr. Josef Plocek a Ota Veverka. Pro onu novou atmosféru solidarity je příznačné, že celý výbor cítil potřebu navštívit kardinála Tomáška, informovat ho o své existenci a záměrech, a protože je to v duchu kardinálova slibu ujímat se nespravedlivě stíhaných katolíků, vyslovil jim plnou podporu.

Dosud se Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných snažil burcovat svědomí domácí i světové veřejnosti zveřejňováním faktů o krivdách, diskriminaci a zřejmých přecínech a zvůli policejních a soudních orgánů. Nyní přistupuje nová forma solidarity: výbory na obranu jednotlivců. A že zmíněný není jen první jarní vlaštovkou, dokazuje prohlášení výboru na obranu Jaroslava Popelky z 24. září 1988. Tento zanícený stoupenec politiky přestavby M. Gorbáčova byl odsouzen k 8 měsícům nepodmíněného trestu odnětí svobody za údajné pobuřování. Odvážil se rozdávat na České ulici v Brně letáky, vybízející současné čs. politiky, aby odstoupili, neboť jsou odpovědní za mizerný stav národního hospodářství a společenského života vůbec. Od 2. září, od dne svého odsouzení, držel Popelka hladovku, takže nemohl být eskortován k soudu dne 27. září. Tentokrát se odvolací soud neopíral o soudně znalecké posudky psychiatrů a jejich smyšlenou diagnosu o »ztrátě zdravého spojení s realitou« a překvalifikoval obvinění J. Popelky na přečin a odsoudil ho k jednadvaceti týdům nepodmíněně. Tento trest však – jaká náhoda! – vypršel právě v den konání odvolacího soudu a tak byl J. Popelka propuštěn na svobodu.

Totalitní režim dokázal dlouhé roky atomizovat společnost, vyvolávat nedůvěru, ba strach jedněch před druhými. Živit sobectví s vynalézavostí licoměrného pokušitele, který trvale vrýval do vědomí starší se sám o sebe. Co je ti po druhých? Stejně se na tebe vykašlou, když budeš v rejži. Avšak navzdory všem předpokladům moc bezmocných vytváří z úspěšných opět jediné tělo – znovu ožívá, ba stává se obdivuhodnou skutečností příměr apoštola Pavla z listu ke Korinťánům 12. kapitola, verš 12-27.

Nezdá se vám, že je to jistěnka naděje na dosavadním temném obzoru věci českého národa? Mné ano – a jaká!

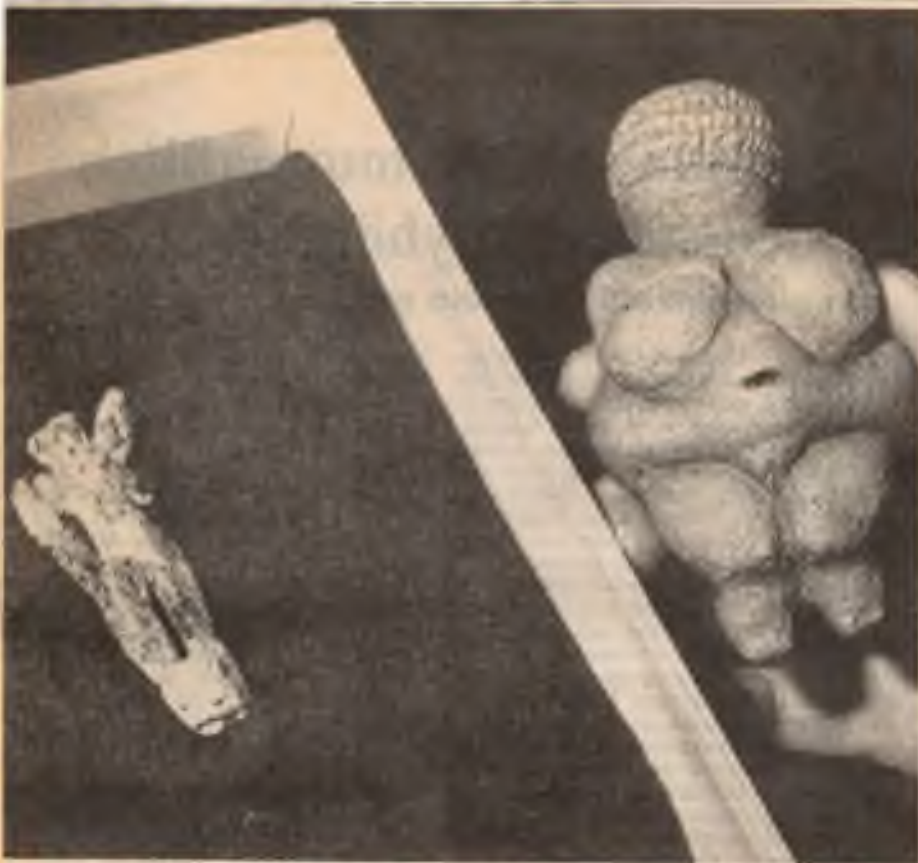
Cítí tu bolest všechny ostatní údy, je-li některý úd významenan, všechny ostatní údy se s ním radují.

Mné alespoň nejlépe vyjadřují celou atmosféru kolem nespravedlivě stíhaných z odsouzených slova »Trpí-li jeden úd,

Dialog kann beginnen

GDE...?

ALTESTE FRAUEN-STATUETTE: Bei Ausgrabungen in der Nähe von Krems an der Donau ist eine 7,2 Zentimeter hohe Frauen-Statuette gefunden worden, deren Alter durch Radiokarbon-Messung mit etwa 30 000 Jahren ermittelt wurde. Damit ist sie um 5000 Jahre älter als die berühmte „Venus von Willendorf“, die vor genau 80 Jahren ebenfalls in der Wachau ausgegraben worden war. Bei dem neuen Fund handelt es sich deshalb um eine Besonderheit, weil bei ähnlichen Menschendarstellungen aus früher Zeit keine Geschlechtsmerkmale erkennbar sind. Bei der „Tanzenden Venus vom Galgenberg“, wie sie von den Archäologen vorläufig genannt wurde, ist nicht nur eine Brust zu erkennen, sondern auch eine tanzende Bewegung. Die Plastik wurde aus mehreren kleinen Fundstücken zusammengesetzt und erschließt sich erst ganz auf stark vergrößerten Fotos. Ob das Schiefer-Figürchen im Laufe der Zeiten zerbrochen ist oder schon bei der Herstellung, ist unklar. Da man in der Nähe des Fundortes Schnitzabfall aus dem gleichen Serpentin-schiefer fand, ist anzunehmen, dass die Statue am Ort angefertigt wurde. Es handelt sich wohl um einen Kultgegenstand. Die Grabungsarbeiten am Galgenberg am Stadtrand von Krems sind seit 1985 im Gange und werden in großer Eile ausgeführt, da auf dem Gelände ein neuer Weingarten angelegt werden soll. (Bild: dpa)

BUDE TO ASI „SEGRA“ VĚSTONICKÉ VENUŠE, OJTERE KOMENTÁTOR PRAVDEPODOBNE NIC NEVÍ...

Pferd soll wegen schwäbelnden Affens Pfälzisch lernen

MAINZ, 8. Dezember (dpa). Anstoß am „einseitigen“ Dialekt eines Affen hat die rheinland-pfälzische FDP-Landtagsfraktion genommen. Dabei geht es nach FDP-Angaben um das Zeichentricktier, das die Pausen in den Werbesendungen des Südwestfunk-Fernsehens füllt. Die Zwei-Länder-Anstalt für Baden-Württemberg und Rheinland-Pfalz präsentiert diesen sprechenden Affen nach wie vor ausschließlich „schwäbelnd“.

Nach Auffassung der FDP muß diesem Tier jetzt endlich zugemutet werden, auch mindestens einen rheinland-pfälzischen Dialekt zu erlernen. Die CDU-Landtagsfraktion meldete dazu bereits einen Kompromißvorschlag an. Dem Affen sollte sein Schwäbisch gelassen und dafür dem ebenfalls im Werbefernsehen auftretenden Pferd ein „unüberhörbarer rheinland-pfälzischer Zungen-schlag“ eingeübt werden.

JEJICH STAROSTI NA NOU HLAVU.

Kafka-Manuskript zu besichtigen

MARBACH/Neckar. Das kürzlich bei Sotheby's in London für 3,1 Millionen Mark ersteigerte Manuskript des Franz-Kafka-Romans „Der Prozeß“ ist von Freitag an im Deutschen Literaturarchiv in Marbach/Neckar zu besichtigen. dpa

Prag erlaubt Demonstration

PRAG, 8. Dezember (dpa). Zum ersten Mal seit ihrem Bestehen ist der Bürgerrechtsorganisation „Charta 77“ am Donnerstag in Prag eine angekündigte Demonstration genehmigt worden. Die Demonstration zum 40. Jahrestag der Charta der Menschenrechte darf zwar nicht, wie von den Veranstaltern geplant, in der Innenstadt stattfinden, aber ihre Genehmigung für einen Platz im dritten Stadtbezirk Prags bedeutet eine Abkehr von der bisherigen starren offiziellen Haltung.

JEDNA VLAŠTOVKA LETA NEDELA!

● **Ročně umírá v Indii na následky kouření okolo miliónu lidí.** Zhoubný návyk způsobuje širokou škálu nemocí — od vysokého krevního tlaku, až po rakovinnou onemocnění plic a ústní dutiny. Oznámila to v indickém parlamentu státní ministryně zdravotnictví K. S. Khapardová.

Exponáty ze široké Kašpara Sternberka, českého šlechtice a významného přírodovědce lze spatřit na výstavě otevřené v Národním muzeu v Praze. Současně se zítřka v Národním muzeu uskuteční vědecké zasedání věnované životu a dílu Kašpara Sternberka.

NEVÍ HRADE, JAKO HRADE...

S Čedokem do zahraničí

[11k]: Již tuto sobotu 10. prosince zahájí Čedok prodej zahraničních zájezdů na rok 1989. Jak zdůraznil generální ředitel trustu podniků cestovního ruchu Čedok V. Pláskot, obsahuje nový katalog „S Čedokem do světa 1989“ celkem 672 různých zájezdových programů do všech pěti kontinentů světa. Zájezdový program obsahuje 394 tisíc účastnických míst, z nichž je polovina pobytových a polovina poznávacích, turistických. Silné poptávce po letní pobytové rekreaci vyhoví vstříc nabídka osmidenácti, jedenácti, dvanácti až patnáctidenních turnusů, které směřují do BLR, Jugoslávie, Rumunska a Sovětského svazu, do NDR, MDR i Rumunska. Novinkou sezóny 1989 jsou Kluby Čedok, jež budou organizovány v Jugoslávii a Bulharsku a spočívají ve značném rozšíření možností sportovního, kulturního i společenského využití účastníků zájezdu se zvýšenou péčí o děti těchto účastníků.

KEJKY HEBITERLANE-CLUB...

Artcentrum úspěšné v celém světě

[vi]: Artcentrum, podnik zahraničního obchodu, který již již celé čtvrtstoletí dovednost a umění naší kulturní sféry a stará se o to, abychom udrželi v moderní kultuře krok se světem, bilancuje i letos své úspěšné výsledky. Informovali o nich novináře představitelé Artcentra v čele s gen. ředitelem dr. H. Matějčkem. Nejúspěšnější vývoz jsme zaznamenali zejména v oboru skla, grafiky a keramiky, kde se znovu zvedla vlna zájmu po nedávném sympoziu v Novém Boru. Velmi úspěšné byly i zahraniční akce v oboru multimediální tvorby a restaurátorské. Mezi ně patří komplexy pro Leninovo muzeum v Kazani, pro státní univerzitu v Oděse, pro nové divadlo v Granadě a Dům umění v Káhiře. Velký ohlas zaznamenal náš pavilón na výstavě v Brisbane, který si zopakoval svou premiéru také v Singapuru a v Seville. Restaurátorské z ČSSR odvedli ukázkovou práci při renovaci 950 let starého mlýna v Lucembursku. Artcentrum připravuje i v příštích měsících řadu zajímavých audiovizuálních projektů s využitím laseru, hologramů a videa. Novinkou podniku je, že v příštím roce začne pracovat nový čs.-sovětský podnik Artprimo, který uzavře již 95 kontraktů na mezinárodní výstavy.

Využití zámku Kinských

[čtk]: Po dlouhodobých rekonstrukčních pracích byl ve Valašském Meziříčí znovu otevřen zámek Kinských. Město tak dostalo reprezentativní kulturní místnost a majitel Okresní vlastivědné muzeum ve Vsetíně prostory pro umístění svých sbírkových fondů. V zámku je nyní instalována stálá expozice výrobků zdejší gobelinové a kobercové dílny Ústředí uměleckých řemesel a skleněných výrobků valašskomeziříčské sklárny. Zpřístupněna je také pamětná síň malíře národního umělce J. Brože, rodáka z Valašského Meziříčí.

Butter läuft wie geschmiert

Mit 505000 Tonnen war der Butterverbrauch im vergangenen Jahr hierzulande so hoch wie seit 1970 nicht mehr. Nach Informationen der Zentralen Markt- und Preisberichtsstelle in Bonn hat jeder Bundesbürger im Schnitt 8,3 Kilogramm Butter verspeist, 150 Gramm mehr als ein Jahr zuvor. Butter ist heute um ein Viertel preiswerter als 1983.

..TAR-ALLES IN BUTTER..

Per Jonsson jezdcem jary

BENEŠOV [č]: Přední světový plochokarčí jezdec Per Jonsson podepsal v úterý v Benešově smlouvu se zástupci M. P. Jawa. 22letý švédský závodník, letos pátý v MS na krátké ploché dráze, se pro příští rok stal továrním jezdcem naší značky. Dostane na sezónu čtyři motocykly pro krátkou dráhu, pneumatiky Avon a stroj pro dlouhou dráhu. Zúčastní se nejvýznamnějších plochokarčářských závodů v ČSSR. „Já v příští sezóně chci být světovým šampionem,“ řekl Per Jonsson.

JE TO HLADĚJ, NEZKUSĚNĚJ SLAVOHAY...

„JUDR. Bohumil Hájek, první čs. mistr ve stolním tenisu, zemřel v sobotu ve věku 82 let. Pohřeb 8. 12. v 9.15 h. v malé obřadní síni krematoria ve Strašnicích.“

● **Vlastní technologii na výrobu ultrajemných skleněných vláken o síle do 0,2 mikrometru vyvinuli pracovníci podniku technické sklo v Ilmenau. NDR se tak zařadila k několika málo zemím, které jsou schopny výroby výrobek produkovat.**

»DIE BAJUWAREN«

Řekne-li dnes někdo v Německu »die Bajuwaren«, pak každý ví, že se tím myslí obyvatelé Bavorska, Bavoři. Jenže slovo »Bajuwaren« má nádech někdy až ironický, myslívá se tím zemitý, tvrdohlavý obyvatel Bavorska, který je podle představy Němců z jiných oblastí jaksi těžkopádný, potrpí si na vydatnou stravu a pořádný doušek piva.

Tento stereotyp, který je jako každý stereotyp na hony vzdálen skutečnosti, zcela určitě neměli na mysli pořadatelé dvoudílné výstavy, která se konala od 19. května do 6. listopadu v bavorském městě Rosenheimu a zároveň v rakouském městě Mattsee u Salzburgu. Výstava se sice jmenovala »Die Bajuwaren«, ale v tomto případě se jedná o vědecký termín: označuje německý kmen, který zprvu sídlil v římských provinciích Raetia a Noricum, to znamená na území dnešního jižního Bavorska, Tyrolska a rakouských oblastí na východ od Tyrolska.

Obě části výstavy zahrnovaly období let 488 až 788. Významné je především datum 488 – a to ne snad proto, že od té doby právě uplývá 1500 let, nýbrž hlavně proto, že tenkrát se civilní a vojenská správa římské říše nadobro stáhla z území na sever od Alp. Předkové značné části dnešních Bavorů a Rakušanů tehdy přestali být poddanými římského státu a tím začaly jejich vlastní politické dějiny.

Bajuvaři, kteří kdysi žili pod římskou správou, nebyli jednotného původu. Vznikli zřejmě z různých germánských i negermánských skupin a do svých pozdějších sídel se dostávali hlavně jako žoldnéři, sloužící za peníze římskému státu v boji proti jeho nepřátelům, především proti germánským kmenům žijícím na sever od Dunaje – Dunaj tehdy tvořil hranici římské říše. Výstava prozradila, že velké množství těchto žoldnéřů v římských službách pocházelo z území Čech. Dokládají to nalezené přezky z římských vojenských řemenů, které se našly v archeologických vykopávkách u Prahy a u Kolína nad Labem: svědčí o tom, že germánští žoldnéři se občas vraceli do svého českého rodiště a přinášeli si součásti římské vojenské výstroje.

Archeologové mohli také na základě nejnovějších výzkumů prokázat, že žoldnéři z před slovanských Čech přicházeli se svými rodinami na území římské říše pradávou stezkou, která vedla od dnešních Domažlic přes Folmavu do bavorského Chamu – dodnes je to jeden z nejdůležitějších přechodů z Čech do Bavor. Mezi Dunajem a Alpami původně sídlilo neněmecké obyvatelstvo mluvící lidovou, vulgární latinou. Přiliv germánských žoldnéřů hlavně z Čech vedl zřejmě k tomu, že noví přichozí byli označováni jako Bajuvarové, to znamená lidé z Čech neboli z Bojohemie, Bohemie. Žoldnéři se začali mísit s venkovským římským obyvatelstvem, které bylo v jižním Bavorsku a v Rakousku ještě v první polovině 5. století velmi početné. V roce 488 však přišel z Říma příkaz, aby se všichni Římané stáhli na území na jih od Alp a tak germánsky mluvící Bajuvaři zcela ovládli pole.

Do Čech mezitím začali pronikat Avaré a s nimi slovanské kmeny, předkové dnešních Čechů. Od té doby, od 6. století, sousedí tedy Češi s Bavoři. Když v letech 623 až 624 české kmeny pod vedením franského kupce Sama svrhly nadvládu Avarů, neviděli to germánští sousedé českých Slovanů zrovna rádi. Z kronikářských zpráv víme, že několik germánských kmenových svazů vytrhlo do boje proti českým kmenům – a z těchto zpráv víme také, že mezi germánskými útočníky

tehdy nebyli předkové dnešních Bavorů. Vysvětlení neznáme, je to však potěšitelná skutečnost, něco jako počátek bavorsko-českého dorozumění.

Bajuvaři měli tehdy slovanské sousedy ze tří stran: na severu, na východě a jihu. Zatímco s českými Slovy na severu žili celkem v míru, pořádali výboje proti předkům dnešních Slovinců, kteří tehdy zasahovali až do oblasti dnešního posléze rakouského lázeňského města Bad Ischl. Ani s těmito slovanskými kmeny však nevedli stále jen války, v obdobích míru s nimi obchodovali a posílali mezi ně křesťanské misionáře. Je zajímavé, že zatímco ve slovanských hrobech v okolí Bayreuthu na západ od českých hranic byly nalezeny jen předměty svědčící o tom, že všichni pohřbení byli pohané, nacházejí se ve slovanských hrobech na území dnešního Dolního a Horního Rakouska také kříže – je tedy zřejmé, že už poměrně brzy se k těmto Slovanům dostali křesťanští misionáři a že měli úspěch.

To ovšem předpokládá, že Bavoři už sami byli křesťané. Otázka by byla, od kdy je v Bavorsku doloženo křesťanství. Výstava v Rosenheimu vycházela z předpokladu, že už před germánskými osídlením se hlásila velká část římského obyvatelstva ke křesťanskému náboženství. Doklady se však žádné nezachovaly a po odchodu římského obyvatelstva zřejmě bylo nutné provést rozsáhlou křesťanskou misi mezi Bajuvary. Existoval sice i nadále kult svatých, uctívaných už před Bajuvary – mezi ně patřili svatí Florian, Valentin, Maximilian, Marinus a Amanus –, ale teprve irsko-franká misie v 6. století získala většinu Bajuvarů pro křesťanství.

Misionáři přicházeli i z Burgundska a o Burgundovi sv. Amandu se tvrdí, že podnikl misijní cestu i mezi Slovy. Po roce 700 působili na území Bavorska tři významní misionáři: Rupert, Corinian a Emmeram. Z nich svatý Emmeram měl význam i pro české země, neboť jeho kult se k nám brzy rozšířil – svědčí o tom i název města Jimramova, který je odvozen od slova Jimram, což není nic jiného než česká forma jména Emmeram. Svatý Emmeram byl původem Francouz z města Poitiers, který přišel v roce 711 do bavorského Řezna a chtěl se vydat dál na východ na misijní cestu k Avarům. Bavorský vévoda ho však přemluvil, aby zůstal v Řezně jako biskup. Přijal dlouho se však z úřadu neradoval, neboť už po třech letech zemřel mučednickou smrtí. Podle nejjasnějších zpráv ho zabil vévodův syn Lantperth – údajně proto, že svedl jeho sestru Utu.

Nad hrobem svatého Emmerama byl v Řezně vystavěn dosud stojící kostel a klášter a z blízkých Čech k němu začali putovat první čeští křesťané. Přichozí z Čech se samozřejmě nezajímali jen o kostely a svaté. V Bavorsku měli možnost seznámit se s ledačims, co doma nebylo – Bavorsko se dostalo poměrně brzy do styku s kulturně a technicky vyspělou civilizací Itálie a Francie a tak už tehdy si čeští turisté jezdili přes česko-bavorské hranice pro západní zboží a pro kulturní vymoženosti. Jeden bavorský produkt se ostatně dovážel do Čech už od prehisto-rických dob: sůl. Jak každý ví ze školy, krásná a bohatá česká země oplývala vším, chyběla jí jenom sůl. A protože sůl je nad zlato, měli obyvatelé Čech od nepaměti zájem na nerušeném dovozu soli z Bavorska a bavorští vývozci soli měli zase zájem na tom, aby za své zboží pravidelně dostávali z Čech zlato.

Jenže v Bavorsku bylo možné obdivovat a nakoupit i ledačs jiného. Řemeslní-

ci, kteří se zpočátku vyškořili na jihu od Alp, nabízelí zbraně, šperky, skvostné látky a luxusní předměty, mohli ale také předvést způsob stavění kamenných kostelů, dodat obrazy svatých, prodat liturgické náčiní i knihy. Tenkrát Češi ještě neměli peníze – ostatně Bavoři také ne –, takže se buď prodávalo a nakupovalo v cizí měně nebo se prováděl směnný obchod.

S plynoucím časem Bavorsko dohánělo zpoždění za Itálií – toto zpoždění vzniklo tím, že s odchodem římského obyvatelstva zanikla i různá zaměstnání a dovednosti. A tak kdysi vynikající výroba římského skla v Bavorsku nadobro ustala a musela se později namáhavě obnovovat. To se ví, obhroubili bajuvařští žoldnéři v římských službách neměli porozumění pro sklářské výrobky – a když zjemněli a zatoužili po nich, bylo už pozdě: římská sklárna se už dávno odstěhovala na jih od Alp. To spíš úplně praktické věci vzbudily zájem prvních přistěhovalých Bajuvarů – a tak je doloženo, že od původního římského obyvatelstva převzali pěstování vinné révy a několika druhů jablek a naučili se dělat uzeniny a konzervovat potraviny, například nakládat vajíčka do vápenného roztoku. Převzali i výrobu sýra a másla – a to s pojmenováním: Německý Káse je *caseus* a Butter je z *butyrus*. Jen bavorský národní nápoj, pivo, od Římanů nepřevzali – římská znalci dobrého vína měli pivo v opovržení.

Původní bavorské pivo se vařilo málem v každé rodině a chmel se do něho dostal až v 9. století. Věk také primitivní, nejstarší pivo se rychle kazilo a tak se muselo brzy vypít. Tehdejší Bavoři nikdo nemusel ke konzumování piva moc nutit – nedali se k rychlému pití nutit ani v pozdějších dobách, kdy už bylo možné pivo skladovat delší dobu.

Zájem na rozvoji spolupráce

Mluví Elysejského paláce k návštěvě F. Mitterranda v Československu

PAŘÍŽ. O nadcházející dvoudenní oficiální návštěvu francouzského prezidenta Francois Mitterranda v ČSSR, která začíná ve čtvrtek, včera informoval v Elysejském paláci jeho mluvčí Hubert Vedrine.

Před příchodem novinářů zdůraznil, že jde o první zahraničního obchodu podíl jen příbuzné lemmu pro oficiální návštěvu francouzského prezidenta od vzniku centem. Prezident bude na cestě doprovázen vedle nejvyššího čes. státu. Potvrdil, že návštěva zapadá do čtyř ministerstev také skupina představitelů významných průmyslových podniků, obchodních kruhů, architektů a zástupců kulturního světa.

Mluví řekl, že francouzská strana má zájem na rozvoji vztahů s našimi a prezidentem rozvíjí vstřícně a obousměrně výtěžnou spolupráci s čes. podniky i na posílení vědeckotechnických, kulturních a turistických styků. Chce s čes. představiteli posoudit možnosti spolupráce také v audiovizuální oblasti a projednat nept. rozšíření francouzské knihovny v Praze a vytvoření kulturního střediska v Bratislavě. V programu návštěvy nejvyššího francouzského představitel je také položení kylice květu k hrobu prvního francouzského prezidenta J. G. Macsarra, položení věnců k ro- bu Neaného bojuvák v Národním památníku na vr- chu Zlaté a setkání a francouzskými občany, kteří šli a pracují v ČSSR.

PFILICHTIG! POKRYTE!!!
TEN BUDĚ LASKY HŘBITOV

SYNEM NĚKDEJŠÍHO NEJVYŠŠÍHO SOVĚTSKÉHO PŘEDSTAVITELE

Důchodce všesvazového významu. Pod tímto titulem uveřejnil sovětský týdeník Ogoňok ve čtyřech pokračováních (číslo 40-43) vzpomínky syna Nikity Chruščova na dobu, jež v roce 1964 bezprostředně předcházela odstranění tehdejšího prvního tajemníka KSSS a předsedy rady ministrů SSSR z veřejného života. Jde o zápis, které si Sergej Chruščov, tehdy devětadvacetiletý inženýr, kandidát věd, zástupce vedoucího oddělení v jedné raketové a družicové konstrukční kanceláři, pořídl nedlouho po událostech.

Lidé mimo jiné, jak se o akci připravované Chruščovovyml od půrců ve vedení strany dozvěděli jako první z rodiny od jednoho člena ochrany tehdejšího předsedy pražského Nejvyššího sovětu RSFSR Ignatova. Dále popsal, jak byl Nikita Chruščov, trávící na podzim 1964 dovolenou na černomořské Píandě, zničehonic povolán do Moskvy na zvláštní zasedání předsednictva ÚV KSSS, kde byl podroben ostré kritice a nátlaku. Na základě svých přímých zážitků a informací vykresluje základní atmosféru a praktiku, jež vedly nakonec k odchodu Nikity Chruščova z čelných stranických a státních funkcí.

V příloze Komsomolské pravdy, v Sobesedniku č. 45, se pak objevil rozsáhlý interview se Sergejem Chruščovem, nyní už doktorem věd, zástupcem ředitele Osta-vu elektronických fidečních strojů, významným specialistou v oblasti kybernetiky.

Podle jakési hloupé tradice, která se u nás vytvořila, le soukromý život politických činitelů, a tím spíše těch špičkových, tajemství zámčounů na sedm západů. Dozvídáme se o nich jen z náleží životopisné dílo. To, in- ci o pravdu jsou, čím živ, čím vy- stí svého ducha, si můžeme pouze domýšlet z oficiálních vystoupení a projevů, anebo z fám a po- mluvy, které kolují. uvádí v So- besedniku svůj rozhovor Konstan- tin Maškin. A pokračuje: „Dnes už víme, že chruščovské deseti- letí bylo svým způsobem pře- dchůzce současné perestrojky; obno- vení pravdy a historické sprave- dlnosti, podstatné úspěchy v hos- podářské sféře, mnohoslibné, ve- ledůležitě kroky v zahraniční po- litice — to vše se dnes přetvá- řá společně na jméno Nikity Chru- ščova, jistě, v jeho činnosti byly i chyby...“

„Snažil se demokratizovat život země a našeho lidu, ale — ne- máje jasnou představu, jak toho dosáhnout — sklouzával k těm- antidemokratickým metodám, kte- ré sám odsuzoval,“ podotýká v Sobesedniku Sergej Chruščov na adresu svého otce.

Tento úvod, v souvislosti s po- radou jednoho z orgánů Rady pro využití počítačové techniky, je- li- miz členy jsou evropské socialisti- cké státy a Kuba, navštívil S. Chruščov Prahu. Nenechal jsem si učit příležitost k rozhov- oru.

Vykládal váš otec doma o stá- tních záležitostech? Mohl mu do- toba členové rodiny mluvit?

„Ne nikdy. Otec odděloval své pracovní záležitosti od rodinných. Sou- dí, že politické záležitosti nemají- jí se dotýkat. O všem ostatním si s námi ale rád mluvil. Když jsem byl mladý — já a moje tři ses- try, bratři nás často s sebou na- cepte, ukazoval nám naši země a život v ní. Řekl nám například: co a kde se kde děje. Takže jed- nou jsme byli zavázáni se spo- lečně bratřím vypravovat, podívat se na zeměpisnou mapu.“

Mohl byste na pokračování zveřej- nit záznam charakteristický Nikity Chruščova o jeho gnu?

„Jako politik byl utčený z pro- tikladů, spojoval v sobě hluboký pragmatismus s entuziasmem, byl moudrý a na druhé straně v ně- kterých ohledech naivní... Byl produktem své doby. V politice se například dokázal osvojit od zjednodušujícího schématu „naše“ a „ne naše“, ale jako národohos- podář se mu nepodařilo oprostit se od administrativních metod řízení. Třebaže se o to pokoušel, ti, kteří se tehdy starali o ideo- logii, jež od takových kroků od- straňovali — argumentovali při to- m zejména krvavými kontrarevolu- čními událostmi v Maďarsku v ro- ce 1956...“

Snažil se pociťovat řešení hlavních ekonomických problémů. Mimo jiné přikročil ke snižování početního stavu armády, což přineslo velké prostředky, které pak mohly být využity například v průmyslu. V počátečním období úspěšné re- formoval zemědělství. Prosadil rozsáhlou bytovou výstavbu... Když ovšem byly vyčerpány rezery- vy a dosaženo prvních úspěchů,

ukázala se, že pokračovat dál dosavadní cestou, stejným me- to- dami není možné...“

Jako člověk byl Nikita Sergeje- vič mimořádně společenský, druž- ný, veselý. Měl kolem sebe rád lidi, rád chodil na návštěvu a je- ště raději návštěvy přijímal. S ob- libou se vydával na procházky, zejména v dobré společnosti. Ba- vil ho chodit na lov a na hou- by nebo starat se o zahrádku a ovocné stromy. Zajímal ho di- vadlo a hudba. Ale pouze v podo- bě takřka klasické, tradiční. Moderná vůbec ne...“

A jako otec? Když jsme byli malí, prakticky jsme ho neviděli, protože byl dlouho ve válce. Ani potom doma příliš nepobýval. V těch dobách se rodinný život „nepřestával“. Protože Stalin trpěl nespavostí a pracoval převážně po nocích, přizpůsobil se tomu i ostatní a trčel v práci ve dne i v noci. Přitom rodina pro otce znamenala hodně, cítili jsme, jak nás má rád, i když byl přísný a držel nás hodně zkrátka...“

Jaký dárek vás od něho v živo- tě nejvíce potěšil?

„První, co mě napadá, je dárek — vlastně tři dárky, které mi po- slal za války ze Stalingradu, kde se účastnil bojů od začátku do konce. Byla to trofejní esesácká dyka, signální pistole a nábojní- ce. Pro mne jako pro kluka to byl ohromný poklad.“

Nemáte pocit, že i kolem veše- ho otce se vytvořil svého času „kult osobnosti“?

„Myslím, že o kultu osobnosti je namístě mluvit pouze v přípa- dě Stalina. Neboť ten tehdy se lidu všemi, i těmi nejsuro- vějšími, krvavými prostředky vnu- covalo, že je tu někdo, kdo je všemocný, neomylný a všem nad- řazený. V případě Nikity Chruš- čova — a také, a ještě v mnohem větší míře, v případě Leonida Brežněva — šlo o nadměrné vy- chycení osobnosti. Ostatně, připomínám, že sám potěšil ně- kdo potěšit a povyšovat vás to- záleží, jak se děje. Tak- ko bychom například je mohli se- učit a takto se nám na-

šel, i když si situaci, myslím, uvědomoval. Jediným lékem proti této chorobě je glasnost. Nic ji- něho nezabrání.“

Jak reagoval otec na spiknutí, které proti němu zasnivali ti, co mu předtím pochlebávali a vy- chvalovali ho do nebes?

„Když jsem mu první sdělil, co jsem se shodou náhod a okolnos- tí jako první z rodiny dozvěděl — totiž, že se proti němu v zákul- sí chystá jakási akce — zdřáhl se tomu uvěřit. Protože lidé, kte- ři byli v té souvislosti uváděni, byli jeho blízkými spolupracovní-

ky. Když se pak přesvědčil o reál- nosti hrozby, nepodnikl žádné kroky, aby situaci zvrátil ve svůj prospěch. Neobrátil se na minis- tra obrany (ten ve spiknutí nebyl zapleten), ani na náčelníka KGB (ten, jak jsem se později dozvě- děl, zapleten byl), ani na nikoho jiného, kdo by mu v té chvíli mohl pomoci. Při jednání předsed- nictva ÚV KSSS v říjnu 1964 se sám hánil proti obviněním, jež vůči němu byla vznesena — například mu kladli za vinu zhoršení vztahů s Čínou, neúspěchy v zemědě- lství, zhoršení zásobování. Více či méně oprávněně. Domnívám se však, že těm, kdo obvinění vzná- šeli (a kdo se také na schvalo- vání většiny kritizovaných roz- hodnutí podíleli), nešlo ani tak o to nedostatky napravovat, ale využití jich, jak se pak ostatně ukázalo, v příštích letech stagna- ce se uvedením i dalších problémy prohloubily ještě mnohem víc...“

Otec se nebránil proti odchodu z funkcí především s ohledem na svůj věk. Bylo mu sedmdesát a cítil se unavený. Byl stejně roz- hodnut, že na příštím, XXIII, sjez- du strany, odstoupí. Kromě toho si uvědomoval, že kdoby tehdejší mocenský boj i vyhrál, musel by řadu svých „společníků“, které si předtím sám vbrai, vyměnit za nové, a ty by státní brzy nato musel opustit...“

A ještě něco podstatného: se zadostiučiněním mluvil o tom, jak se doba a její atmosféra jeho přičiněním změnila k lepšímu — ještě docela nedávno výhrady vůči nejvyššímu představiteli, natož jeho odvolání, vůbec nepřicházely v úvahu. Nežástel by z nás ani masný flek. Teď je všechno jinak, strach zmizel... V tom je moje zásluha,“ říká.

Co vy sám považujete za nej- významnější státnické zásluhy va- šeho otce?

„O tom by se dalo mluvit dlou- ho, ale mám-li se zmínit o vě- cech, které mají širší, mezinárod- ní platnost, musím především uvést to, že na XX. sjezdu stran v roce 1956 odhalil stalinické zlo- činy. Za druhé pak to, že — nej- prve v teoretické rovině a pak i praktickými opatřeními — popel a rozhlol do té doby tabuizovanou tezi o nevyhnutelnosti války mezi socialismem a kapitalismem. A po- ložil tak základy odzbrojovacího procesu. Tehdy začaly kontakty

se Západem, do té doby jsme se všichni jen chystali na další vál- ku... Pamatuji se, jak do Mosk- vy přijeli první „normální“ cizín- ci a jak se na ně lidé chodili dí- vat — jako na úplně exot. Ta- ková byla doba...“

Považují za velice důležité po- suzovat tehdejší události v teh- dešním kontextu, nikoli jen z bie- diska našich současných znalostí a zkušeností. Neměli bychom vy- padat jako školáci, kteří namýšle- ně trdí, že jsou chytrější než Ar- chimedes, protože už znali jeho zákon... Musíme všechno posu- zovat s ohledem na dynamiku rozvoje. Dnes se nám pochopitel-

ně chruščovská éra jeví sol- rovnatelná se současnou etapou perestrojky, ale tehdy to byl vzhledem k předcházejícím de- setiletím Stalínovy vlády obrovský posun. Ano, začátkem 60. let je- ště existovala cenzura, byla i spousta tabu, ale na druhé stra- ně se objevila třeba v umění řada jmen, celá generace kum- ýřů, kteří jsou dodnes vy- znamnými představiteli sovětské kultury.“

Jak se díváte na dnešní dění v Sovětském svazu?

„Glasnost je úžasná věc. Jen za podmínek maximální glasnosti je možné pokračovat dál mezi línými i zabránit dalšímu kultu nebo vy- chvalování osobnosti.“

Nelze pracovat dál starými me- todami. A když dnes říkáme, že podporujeme perestrojku, tak to neznámá. Je jako dřív voláme „hurááá!“ každému rozhodnutí. Slovo „perestrojka“ vyjadřuje už sám proces přeměny, který nám dřív nebo později umožní najít správné řešení. Bude dobře, když se to povede co nejdříve...“

Keždé pokolení se rozvíjí díky tomu, že vychází a navazuje na výsledky předcházejícího pokou- samozřejmě to předcházející něco dokázalo vykonat... A my teď můžeme navazovat pouze na to, co bylo před čtvrtstoletím. Jedna generace, přinejmenším, byla ztra- cena, nemohla se realizovat. Spousta schopných lidí byla na- jednou jakoby zbytečná, mnozí opustili nebo museli opustit svou

práci, řada z nich emigrovala ne- bo byla nucena emigrovat... A my dnes sklízíme plody těchto ztrát. Řekl bych, že v mnoha ohledech je situace ještě složitější než v roce 1956. Nefédné problémy dosáhly za dvacet let obilných rozměrů a my nemáme příliš mno- ho času.“

Rád bych se ještě vrátil k va- šim vzpomínkám v Ogoňku. Jme- nujete v nich nejednoho čelného činitele, uvádíte různé, často ne- uvěřitelné podrobnosti. Nebyly problémy s jejich publikováním? „Pokud vím, tak žádné. Ogoňok se původně zajímal o otčovy me- moáry, ale ty zatím leží na ústředním výboru. A tak se ptal, zda nemám nějak já sám. Vzpom- něl jsem si na ty staré zápisky.“

Mohl byste něco víc říci o pa- mětech Nikity Chruščova?

„Jistě, protože jsem je sám re- digoval. Otec na nich začal pra- covat na chatě, po odchodu do penze. Když se „našeho“ dozvědě- li, čím se zabývá, pokoušeli se mu to zakázat, ale on se nedal. Diktoval do magnetofonu, písátka to přepisovala, já redigoval a on pak četl. Bohužel, před smrtí sta- řil přehlédnout jen menší část, asi patnáct set strojopisných stran, tedy přibližně třetinu toho, co nediktoval.“

V americkém vydavatelském Lit- tle Brown první díl pamětí vyšel poprvé v roce 1970. Od té doby už byly Chruščovovy memoáry, tedy jejich zkrácená verze, vy- slyšny v šestnácti teyzerích, prak- ticky po celém světě. Doufám, že brzy se dočkají i sovětské čtenáři. Domnívám se, že otčovy paměti jsou cenným historickým prame- nem.“

Nikita Sergejevič Chruščov (1894 až 1971), v letech 1938-49 byl prvním tajemníkem ÚV KS Ukro- jiny, za války členem vojenské rady národních front, současně byl členem politbyra ÚV KSSS, v letech 1944-47 předsedou rady ministrů Ukrajiny, od r. 1953 do r. 1964 byl prvním tajemníkem ÚV KSSS, z toho posledních šest let i předsedou rady ministrů SSSR.

„Wir werden Fälle von Menschenrechtsverletzungen beobachten“

Die „Internationale Helsinki Föderation für Menschenrechte“ (IHf) mit Sitz in Wien hat jetzt das vor kurzem gegründete „Tschechoslowakisches Helsinki Komitee“ sowie das lange Zeit im Untergrund tätige „Polnische Helsinki Komitee“ förmlich als Mitglieder aufgenommen. Damit gehören der Wiener Dachorganisation fünfzehn nationale Helsinki-Komitees aus den 35 KSZE-Teilnehmerstaaten an. Diese nichtstaatlichen nationalen Komitees haben es sich zur Aufgabe gemacht, über die Einhaltung der von ihren Regierungen seit der ersten KSZE-Konferenz eingegangenen Verpflichtungen, besonders über Korb 3 der Schlussakte, zu wachen. Der Arbeit der Komitees ist es zu verdanken, daß in den vergangenen Jahren die Weltöffentlichkeit über die Menschenrechtsverletzungen in den KSZE-Teilnehmerstaaten, vor allem in den kommunistisch regierten Ländern Osteuropas, unterrichtet wurde. Bei den Helsinki-Folgekonferenzen hat die „Internationale Helsinki Föderation für Menschenrechte“ im Auftrag ihrer nationalen Komitees immer wieder bekanntgewordene Fälle von Menschenrechtsverletzungen dokumentiert und sich bei den KSZE-Delegierten für eine Ahndung der Verletzungen verwendet.

In den Ostblockstaaten sind die Mitglieder der dortigen Helsinki-Komitees – vor allem in der Sowjetunion – wegen ihrer Arbeit bislang verschiedensten Verfolgungen ausgesetzt gewesen. Unter fingierten Anklagen – darunter wegen antisowjetischer Agitation und Propaganda – wurden Mitglieder zu langjährigen Freiheitsstrafen verurteilt oder in psychiatrische Anstalten eingewiesen. Wegen der starken Repression der sowjetischen Behörden gaben im September 1982 schließlich die letzten drei noch in Freiheit befindlichen Mitglieder der Moskauer Gruppe deren Auflösung bekannt. Die Moskauer Helsinki-Gruppe unter Jurij Orlow war 1976 gegründet worden. Sie war das erste Helsinki-Überwachungskomitee überhaupt. Die Tätigkeit der Moskauer Gruppe gab später auch den Anstoß zur Schaffung

der „Internationalen Helsinki Föderation für Menschenrechte“.

Insgesamt gehören der IHf Bürgerrechtsgruppen aus drei Staaten des Ostblocks an. Der sowjetische „Pressklub Glasnost“, nach Angaben der Wiener Dachorganisation ein loser Zusammenschluß verschiedener heute in der Sowjetunion bestehender Bürgerrechtsgruppen, ist seit September 1987 Mitglied. Leiter des „Pressklubs Glasnost“ ist diesen Angaben zufolge der Wirtschaftswissenschaftler Timofejew. Ähnlich wie die tschechoslowakische Bürgerrechtsbewegung „Charta 77“ versteht er sich weniger als feste Organisation, sondern mehr als Plattform verschiedener Bürgerrechtsgruppen. Das polnische Helsinki-Komitee wurde schon im Herbst 1982 gegründet. Wegen befürchteter Verfolgung arbeitete das Komitee jedoch lange Zeit im Untergrund. Es veröffentlichte mehrere Hefen über die Menschenrechtssituation in Polen. Erst im Sommer dieses Jahres wagten seine zwölf Mitglieder – Anwälte, Journalisten und Professoren – ihre Zugehörigkeit zum Komitee bekanntzugeben. Das Tschechoslowakisches Helsinki-Komitee wurde am 5. November von 19 prominenten tschechoslowakischen Bürgern, darunter dem Bühnenautor Vaclav Havel, gegründet. Vorsitzender ist der frühere Außenminister Jiří Hájek. Die beabsichtigte offizielle Bekanntgabe der Gründung des Komitees während eines internationalen Bürgerrechtssymposiums Mitte November in Prag wurde durch die Festnahme der tschechoslowakischen Teilnehmer zunächst verhindert. Das Gründungsdokument wurde später auf einem Symposium in Wien bekanntgemacht. (E.L.)

„Gemeinsam mit vielen unserer Mitbürger und Millionen von Europäern sind wir der Überzeugung, daß die Bemühungen um Sicherheit und Zusammenarbeit auf unserem Kontinent, die durch die Unterzeichnung der Schlussakte der KSZE in Helsinki am 1. August 1975 eingeleitet wurden, einen Weg zu einer besseren Zukunft für uns alle

eröffnen. Gleichzeitig sind wir der Meinung, daß diese Bemühungen nicht nur Sache von Regierungen, diplomatischen Diensten und offiziellen Institutionen, sondern aller Bürger und aller ihrer unabhängigen Initiativen sein sollen. In vielen Ländern existieren und wirken bereits „Helsinki“-Komitees und -Organisationen.

Aus diesem Grund haben wir uns entschlossen, auch in der Tschechoslowakei ein Komitee zur Förderung der Grundsätze und Beschlüsse der Schlussakte von Helsinki unter der Bezeichnung Tschechoslowakisches Helsinki Komitee zu gründen.

Zu den Aufgaben des Komitees wird vor allem objektive Information über diese Entwicklung zählen; der bisherige Grad der Informiertheit entspricht nicht deren Bedeutung. Des weiteren wird es um direktes Engagement der Bürger zur Verwirklichung der Grundsätze und Beschlüsse sowohl der Schlussakte als auch der Schlussdokumente der Folgekonferenzen der KSZE auf jenen Gebieten gehen, wo auf Grund dieser Dokumente ein solches Engagement ermöglicht ist. Es handelt sich vor allem um das Prinzip Nr. 7 der Erklärung über die Prinzipien, die die Beziehungen der Teilnehmerstaaten leiten, in denen die Achtung der Menschenrechte und der Grundfreiheiten als wesentlicher Faktor für Frieden, Gerechtigkeit und Wohlstand bezeichnet wird. Hier wird – erstmals in einem internationalen Dokument dieser Tragweite – „das Recht des Individuums, seine Rechte und Pflichten auf diesem Gebiet zu kennen und auszuüben“, von allen Teilnehmerstaaten der KSZE anerkannt und bestätigt. Dies wird noch durch das Folgedokument der Madrider Konferenz vom 9. September 1983 bestätigt, das die Durchsetzung der Grundsätze von Helsinki auf diesem Gebiet als „relevante und positive Aufgabe“ nicht nur von Regierungen und offiziellen Institutionen, sondern auch von Organisationen und Einzelpersonen anerkennt. Unser Komitee wird um einen konstruktiven Dialog und eine konstruktive Zusammenarbeit sowohl

mit den Behörden der Föderalen Regierung und der Föderalen Versammlung als auch mit offiziellen und halbamtlichen Institutionen, wie zum Beispiel mit dem Tschechoslowakischen Ausschuß für Europäische Sicherheit, und selbstverständlich mit allen interessierten Bürgern bemüht sein. Das Komitee steht seit seiner Gründung in Kontakt mit der Internationalen Helsinki Föderation für Menschenrechte sowie einigen nationalen Komitees in verschiedenen Teilnehmerstaaten der KSZE. Wir wollen also vor allem dazu beitragen, daß die Grundsätze und Beschlüsse der Schlussakte sowie der Folgekonferenzen der KSZE – und zwar nicht nur der Plenarkonferenzen, sondern auch der Expertentagungen –, soweit sie die Menschenrechte betreffen, bei uns in ausreichendem Maße der Öffentlichkeit zugänglich sind. Wir wollen weiter dazu beitragen, daß diese Grundsätze auch in der Praxis angewendet werden, wir werden Fälle von Menschenrechtsverletzungen beobachten und um ihre Lösung bemüht sein.

Wir hoffen, daß unsere Initiative, die in vollem Einklang mit der tschechoslowakischen Rechtsordnung und den von den zuständigen Verfassungsorganen eingegangenen internationalen Verpflichtungen steht, richtig verstanden und der Allgemeinheit von Nutzen sein wird.“

Prof. Dr. Jiří Hájek
Vorsitzender des Helsinki Komitees
Rudolf Battěk, Soziologe
Ján Čarnogurský, Jurist
Josef Danisz, Jurist
Bohumil Doležal, Soziologe
Václav Havel, Schriftsteller
Bohumír Janát, Philosoph
Zdeněk Jiřinský, Rechtsprofessor
Eva Kantůrková, Schriftstellerin
Ladislav Lis, Jurist
Milan Machovec, Philosophieprofessor
Václav Malý, katholischer Priester
Anna Marvanová, Journalistin
Radim Palouš, Pädagoge
Libuše Silhanová, Soziologin
Jan Štern, Journalist
Karel Štingl, Journalist
Petr Uhl, Ingenieur
Jan Urban, Journalist

Důsledněji proti alkoholismu

(čtk): Na každého dospělého obyvatele na Slovensku připadá ročně v průměru 20 litrů zkonsumovaného alkoholu. Statistiky uvádějí, že následky alkoholismu jsou na čtvrtém místě v žebříčku příčin všech úmrtí. Jak se ukazuje, dosavadní opatření zaměřená na ochranu před alkoholismem byla málo účinná. Následky alkoholismu, jako poškození tělesného i duševního zdraví, třetina činnosti, rozvraty v rodině, úmrtí způsobené včasnou na pracovišti a mnohé další jednokrátelné boje o potřeby intenzivnější činnosti v této oblasti.

Zpřístupněný Ararat

Ankara: Misto na boje Araratu, kde podle názoru některých znalců Bible přistála po potopě světa Noemova archa, bude příští rok zpřístupněno turistům. Oznámily to v sobotu turecké úřady. Podle jejich sdělení budou ve vesnici Uzengilli, nedaleko níž je podle tvrzení svědků mezi skalami stále patrný obrys mytologického plavidla, postaven hotel a další zařízení pro turisty. Dosud bylo k výstupu na Ararat třeba speciálního povolení, protože skupinky turistů se často stávaly cílem přepadení místních kurdských ozbrojených skupin.

.. A BUDE TAM BÍDIAK - TRINK HALLA ...

Sowjetunion kauft Getreide in den USA

Die Sowjetunion importiert auch in den kommenden Jahren Getreide aus den USA: Der amerikanische Beauftragte Alan Holmes und der sowjetische Außenhandelsminister Yuri Tchemakow unterzeichneten ein entsprechendes Abkommen. Einzelheiten des Vertrages wurden nicht bekannt. Das Papier soll Beobachtern zufolge auf zwei Jahre befristet sein.

[Upř: Před deseti lety jsme vzpomínali 500. výročí úmrtí jednoho z největších panovníků českého stá-
tu, císaře Karla IV., který se narodil roku 1316 jako
syn Eškys Přemyslovny a Jana Lucemburského a
zemřel 29 listopadu 1378. Po deseti letech se máže
one pokusit o malou bilanci toho, co v posledním de-
sítiletí o Karlovi IV. vyšlo. Dlou nesmírně pilného stá-
Spávkova, založené na desítkách práce a tuctech
přípravových studií, položilo logicky důraz na Karlova
význam spoluvůdce středověké české státnosti a vzdě-
lanosti. Svého zakladatele důstojně vzpomněla uni-
verzita, která nese jméno svého zakladatele a němeč-
ký historik Ferdinand Seibt vyzdvihl význam Karla IV.
jakožto osobnosti evropského významu. Trochu stra-
nou zůstal Karel IV.-literát. Jeho Vlastní životopis
(Vita Caroli) je dílko nevelké — snad čtyři tucty strán-
ek moderního vydání. Ale je vzácností: a císařů av,
říše římské, od Karla Velikého až po Františka II.,
nenapsal vlastní životopis nikdo, a mezi korunovač-
ní hlavami jich s Karlem IV. může soutěžit málokdo.

Před více než půlstoletím věnoval nezapomenutelný
profesor Václav Tille celý semestr svého literárně-
vědného semináře rozboru Karlova Vlastního životop-
isu. Jako všechny paměti a vlastní životopisy i Kar-
lovo dílko obsahuje to, co sám zažil, co o tom sly-
šel a co četl. Stejně jako každé paměti je kusem se-
biohistorií. Vu stopách svého Augusta shrnuje
poučení, čeho by so jeho nástupci měli vyvarovat.
Pouze tehdy můžeme traudivkové a Jungovské psycho-
analýzy znatelně na prof. Tille u Karlovy a sdělí vi-
dění, zejména toho, které u vší Toranzo prožil šest-
náctiletý kralovic. Nuzněji ne tom, zda opravdu tam
Karel nalezl pokání ze morální přestupků, která však
je, že Tille vzbudil u svých studentů zájem a v jejich
čele pokračoval na konci semestru z Kozlitz na Karlštejn.

Pro vánoční a novoroční stůl

Jak jsou připraveni v prodejnách podniku Potravinářská Praha

(hv): Blížící se vánoční a novoroční svátky jsou již tradičně obdobím největšího nákupního ruchu v prodejnách potravinářského zboží. O tom, jak je na tyto dny připraven iřinacitiliscový kolektiv podniku Potravinářská Praha, který provozuje v hlavním městě 1229 prodejních jednotek, z toho 276 samoobsluh, hovořil včera v Praze jeho ředitel ing. Vratislav Krejch.

Na setkání s výrobci a dodavateli informoval o zájistiřt zboží v předvánočním období a o některých akcích, jímž obchod přispěje k uspokojení zvýšené poptávky. Vzhledem k tomu, že o vánočních a novoročních svátcích je zvýšen zájem o lahůdkářské a cukrářské zboží, zabezpečil centrální a přidružené výroby podniku Potravinářská Praha jeho větší dodávky. Znamená to, že zákazníci si budou moci předem objednat na určitý termín lahůdkářské výrobky, jako jsou různé saláty, obložené misky a chlebičky ve 132 potravinářských prodejnách hlavního města. Ve 124 prodejnách si mohou objednat pro sváteční dny také cukrářské výrobky, zejména různé druhy dortů. V 72 prodejnách budou uspořádány výstavy tohoto sortimentu. Tato služba umožní pracujícím ženám opatřit si v potřebnou dobu hotové lahůdky pro slavnostní stůl, což jim ušetří hodně námahy v domácnosti.

Jako každoročně bude také zorganizován prodej vánočních kaprů na 168 místech přímo v ulicích hlavního města. Začne 20. prosince, kdy se budou prodávat kapři výběrové jakosti a bude pokračovat do 23. 12., v kterýchto dnech se budou prodávat kapři I. třídy o průměrné váze 1,5 kg. Závod Státního rybářství v Lahovicích dodá v uvedených dnech podniku Potravinářská požadované množství 338 200 kg živých kaprů. Dne 24. 12. budou pak kapři nabízeni ve stacionární síti obvyklých 11 specializovaných prodejen.

Ve prospěch spotřebitelů bude upravena rovněž otevírací doba. Na tzv. stříbrnou neděli 11. prosince bude

otevřeno 20 potravinářských prodejen s provozní dobou do 11 hodin, 44 prodejen a úseků s prodejní dobou do 15 hodin a 54 cukráren a úseků s provozní dobou jako v neděli. Na zlatou neděli 18. prosince bude otevřena obvyklá sobotní síť prodejen s provozní dobou do 13 hodin, kromě jednoho a dvoumístních prodejen, což je celkem 423 prodejen potravin a 50 úseků a rovněž tak 54 cukráren a 12 cukrárenských úseků. Na Středý den bude pak otevřena obvyklá sobotní síť prodejen do 12 hodin. Na Silvestra bude rovněž spotřebitelům k dispozici sobotní síť potravinářských prodejen s otevírací dobou do 12 hodin. Na Nový rok budou mít všechny potravinářské prodejny zavřeno.

Pokud jde o letošní dodávky suchých plodů, jsou vyšší než v minulém roce, avšak spotřebitelská poptávka nebude u jaderovin, loupaných a neloupaných arašídů zcela uspokojena. Horší je situace u vlašských ořechů, jichž byla v tuzemsku nedůra. Uspokojivě budou dodávky masa a masných výrobků a zejména drůbeže. Z dodaného množství hus bude 40 proc. z Maďarska. Potvrzeny byly i požadavky obchodu na dodání 325 tun mražených smetanových krémů ve velkém balení. Kromě toho bude ještě dodáno 10 tun sovětské a 50 tun polské zmrzliny. Obchody budou rovněž předzásobeny pivem ze závodu Staropramen, jež má trvanlivost 6 týdnů, a ze závodu Holešovice, které má trvanlivost 4 týdny. Středoevropské pivovary přicházejí s novým sladovým nápojem Gejzír. Pro zpestření nabídky bude dovezeno i tmavé pivo z jiných krajů. Vyšší budou i dodávky sodovek a limonád. V potravinářských prodejnách se již nyní objevuje nabídka různého vánočního pečiva, což se ještě zvýší v příštích týdnech předsvátečního období.

co noba nobu mine

Nepatří k zoologickým zahradám zrovna k těm neobvyklejším expozitům. Snad jen dobořský kuč na chvilu děti rozesměje za okamžiků však málně nášití zásti. že žádné akrobatické kousky tak, jak je předvádějí třeba opičky — neuvlí a táhnou rodiče dál. Lenochod se totiž pohybuje s rozvahou, která dělá čest jeho jménu.

LENOCHODOVITÍ — Bradypodidae — jak se čteč těchto poměrně málo známých živočichů nazývá, má dva rody lenochody tříprsté a lenochody dvouprsté. Rozdíl je mezi nimi značný — nejen v počtu prstů na předních končetinách. Tříprstí jsou například ještě mnohem pomalejší, mají však jako jediná savci devět krčních obratlů, což jim umožňuje otáčet hlavou až o 270 stupňů.

POMALÝ POHYB je pro tato zvířata typický. Největší rychlost, kterou však vyvine a udrží jen na několik málo metrech, nepřesahuje jeden kilometr v hodinu. Trávení lenochoda probíhá díky několikaakomorovému žaludku také velice pomalu a tak se vyprazdňuje jen jednou za týden. Zaludek, jenž je vždy naplněn listy tropických stromů, tvoří spolu s obsahem téměř třetinu hmotnosti celého lenochoda. Ve vodě se však tato zvířata pohybují elegantně a rychle. Plavou na vzdálenost i několika kilometrů.

V **PRALESÍCH** jižní Ameriky, kde žijí, jsou oblíbenou pochoutkou indiánů. Ulovit lenochoda v korunách stromů, v nichž tráví většinu života, není nejlehčí. Přestože se brání velice váhavě, stačí před šplhajícími lovci přelézt na sousední strom. Větší se drží hákovitými drápy tak pevně, že je jednodušší uříznout větev, než ho od ní odtrhnout.

LENOCHOD je díky své srsti také dobře maskován. Usadí se mu v ní totiž tři druhy řas téže barvy. Jako okolní listy. Srstí obsahuje však jen řasy. Skryvá se v ní — jak již listy zoologové — téměř deset druhů molů. Na šest druhů klíšťů a roztoků a dokonce několik druhů brouků. Hmiz případné lenochodovo procešávání srsti neruší. Kousek před pomalou srstí putujícími drápy se stačí uhnout stranou ať koupel není pohromou. V takovém případě je „černými psazery“ obsazena hlava a zčásti hřbet plavoucího lenochoda.

VAŽNÝ NEPŘÍTELEM lenochodů je — jak jinak — člověk. Den za dnem se jejich životní prostředí zmenšuje, uměrně s plochou destičných pralesů. Přitom samotní lenochodi se chovají ke svému okolí setrně. Vybírají si k potravě jen některé listy různých druhů stromů; „chuť“ mají individuální a tak nehorší, že by byl jeden druh stromu likvidován — běda však, když lenochod nemá k dispozici listy, na něž má vhodné střevní mikroorganismy — pak umírá hladu s plným žaludkem.

Dali will wieder malen

BARCELONA, 8. Dezember (Reuter). Der surrealistische spanische Maler Salvador Dali ist am Montag aus der Inten-sivstation der Quiron Klinik in Barcelona entlassen worden. König Juan Carlos, der den 84-jährigen, kurz davor verheirateten, künftigen erben, er wolle schon bald wieder schöpferisch tätig sein. „Krankheit, die ich verspreche Ihnen, daß ich wieder malen werde“, zitierte ein Freund Dali den Künstler. **ATAN PRÉST**

SPROVNAT S ČLÁNKEM: POJÍZDNÉ VÝKUPNY... NA TĚTO STR. DO LE!

Nové pohledy na Maroldovo dílo

Letos 1. prosince si připomínáme 90. výročí úmrtí vynikajícího českého umělce Ludka Marolda. Shodou okolností vychází v těchto dnech v nakladatelství Odeon první monografie o Maroldově díle z pera dr. Jany Brabcové. Suštět to o velkém dluhu české historiografie umění, která se po léta stavěla k Maroldovu dílu s rozpaky.

V nové monografii vřítáme náčrt zákonitostí umělcovy tvorby, z nichž vyplývá, že základem jeho celoživotního díla tkvělo především v ilustraci. Zobrazovaly záznamy živých okamžiků až s reportážní věrností, vyznačovaly se technickou jistotou, lehkostí. Subjektivně usiloval o to, aby odevzdal vynikající kresbu, jejíž vaza na text je úplně volná. Hlavním výrazovým prostředkem se stává rozmývaná kresba, akvarel a kvas. Často byly jeho kresby směsí různých technik. Mnohé ilustrace obtojí jako samostatné kresby. Rozpor mezi ilustrativním a touhou malovat ho provázal téměř po celý život. Během studií v Mnichově i v Paříži udržoval styk s vlastí a byl hrdý na to, že jako Čech se ve Francii uplatnil se společenským uznáním. Obraz Vaječný trh v Praze byl určitým malířským vrcholem, ve vztahu k němuž slabší hodnoty ostatních děl. I když projevily nejednou smysl pro barvu a chtěl být „moderním Reinerem“, je také, že k celistvosti svého malířského stylu nedospěl.

Vzácné předpoklady ohodnotili také francouzští kritikové a Uměleckoprůmyslová škola v Praze s ním počítala jako s pedagogem. Přesto zůstala řada děl, která přetvářejí ze žánrovitosti k působivé celistvosti, jako například portrét syna Lulu, malíře Josefa Mánesa. Ukazuje se, že bude zapotřebí zamyslet se nad spe-

ciflčností Maroldova stylu ve světle středoevropské žánrové malby a ve vztahu k dělnám naturalismu. Jeho vztah k francouzské malbě je rovněž tématem pro další úvahy, zejména vztah k Jeanu Béraudovi. Práce na díle Bliva u Lipan klade ještě řadu nezdopovězených otázek. Také souvislosti ilustrační tvorby a prací dekorativních je velice zajímavá a zvláštní kapitola je barevná kresba v posledních letech určená k převezení do černobílého dřevorytu. Do kontextu díla patří také Maroldovy plekáty (pro indické slavnosti, pro výstavu architektury a inženýrství v roce 1898 v Praze aj.), zejména pro divadlo. Vztah Ludka Marolda k fotografii zůstává dosud zahalen tajemstvím; zanechal řadu přístrojů i kompletní leturnu malíku, atd., avšak nemohou snímků.

Již první naše historické rekonstrukce Maroldova díla naznačují, že tento český malíř záhy získal své místo v dějinách evropského umění. Reagoval svým vlděním na dobové názory na historickou malbu. Ač nebyl malířem historických námětů, vnesl do tohoto žánru svěžest bezprostředních motivů ze současnosti. Řekl své slovo k malířské scéně, hledal aktuální malířský přístup k portrétu, k sociálnímu námětu, kde řada děl je dosud nedoceněna. Cítíme, že konečnou si uvědomoval ošidnost šablonovitosti reportážního pohledu malíře. Cítil dekorativní kvalitu a některé kompozice směřují k nástěnné malbě.

Pojízdné výkupny u celnice

(čtk): V minulých dnech v souvislosti s novými celními předpisy v CSSR bylo velmi rušno na severomoravských hranicích přechodech do Polska. Cestující ze zahraničí jsou o nových ustanoveních včas informováni letáčky ve svém jazyce. V některých místech blízko hranicích celních prostor (Český Těšín a Bohumín-Chalupky) zavedli pořízdné výkupny podnik Potravinářská Ostrava a Jednoty Český Těšín. Tato služba byla z naší strany jako velké gesto určena těm, kteří se ještě důkladně s novými předpisy neseznámili. Od jejich zavedení výkupila zpět každá obchodní organizace zboží zhruba za 100 000 korun (především vánoční kolekce, kakao, kávu, čokolády, jižní ovoce a spotřební zboží). V sobotu na celnici v Bohumíně zaznamenali výrazné uklidnění. Doba odbavování cestujících se snížila na minimum. Pkřlesto i množství depovaného zboží a byla již zrušena pořízdná výkupna. Větší řada autobusů a osobních aut byla zaznamenána do PLR přes celnici v Českém Těšíně, ale i tom značně kleslo množství vráceného a nebo depovaného zboží, v provozu byla ještě výkupna jednoty Český Těšín. Analytici ostravské železnice v sobotu už s uspokojením hodnotili i snížení času celních procedur v Petrovicih u Karvíně.

Visutý most pro Prahu

(čtk): V období let 1841—1868 byly v Praze postaveny tři visuté mosty přes Vltavu. Dva z nich zanikly už v letech 1898—1914, poslední sloužil do čtyřicátých let našeho století, kdy byl rovněž zhozen. Na půl století se z historie dopravních a mostních staveb vytratil pojem visutý most v Praze, i když ve světě nastala jejich renesance. První ojedinělá stavba tohoto druhu se objevila až v roce 1971 v podobě bratislavského mostu SNP. I Praha se dočká: plí výstavbě základního komunikačního systému se nabízí několik lokalit, které by bylo možno překlenout pomocí tohoto druhu mostů konstrukce. Jde např. o spojení mostu A. Zápotockého a stahovského automobilového tunelu s ostatními mosty přes nádraží ČSD Praha-Smíchov, stejně jako zřejmě je možno vyřešit i přechod trati přes Prahu—Česko Budějovice. V prvním případě by se jednalo o most nad Vltavou, v případě druhém je už koncem příštího desetiletí, že by se mosty přes Vltavu a přes Zelenou řadu trati z Prahy do Komárova—Mladé v Praze 10.

Pittsburgh: Třiletá Rolandra Dodgeová se podrobila v Dětské nemocnici v Pittsburghu složité operaci, při níž jí bylo transplantováno pět orgánů: játra, slinivka, tlusté a tenké střevo a část žaludku. Při operaci, která trvala 16 hodin, se malé dítěnce z kmene Navajo na dvě minuty zastavilo srdce, zřejmě v důsledku přílišného ochlazení organismu, ale lékařům se podařilo operaci úspěšně zvládnout. Stav malé pacientky je vážný, ale transplantované orgány fungují a lékaři jsou s výsledkem spokojeni, oznámila mluvčí nemocnice.

■ Dostala „Mikuláša“
Americká plavkyňa Mary Meagherová sa dočkala „Mikuláša“! V Louisville v zastupení pracovníka amerických pošt bude Tylera pfeďal kópie dvoch zlatých medailí z OH-84, ktoré sa letos v lete zarátili jako poštovní zásilka. Zhotovení kopii prišlo poštu na 270 dolarů. (a)

Bewegungs- und Funktionsstörungen der Gelenke gehören zu den ziemlich häufig auftretenden Erkrankungen, die das Leben eines großen Teils der Bevölkerung negativ beeinflussen. Ersatzgelenke, mit denen auch die Entwicklung und Produktion der eigenen tschechoslowakischen Implantate und Geräte zusammenhängt, wurden nach 1945 zum revolutionären Schritt bei der Behandlung dieser Beschwerden.

1967 entschlossen sich die Vertreter der Tschechoslowakischen Ärztesellschaft – der Sektion für Orthopädie und Traumatologie, sowie die Leitung des volkseigenen Betriebs Vereinigte Stahlwerke Kladno zu dieser Produktion. Bald danach entstanden in dem Betriebsteil Anticoro die ersten Garnituren, bei deren Entwicklung Dr. med. Ludvík Seidl und Professor Dr. med. Oldřich Černý, Doktor der Wissenschaften, gewissermaßen Geburtshilfe leisteten.

Dank der konzentrierten Anstrengungen vieler Menschen in der Tschechoslowakei wurde bereits 1969 mit einer geläufigen Applikation der Endoprothesen begonnen. Gegenwärtig gehört sowohl deren technisches Niveau, als auch der hohe Standard der mit ihnen verbundenen ärztlichen Betreuung mit zur Weltspitze, und die Erzeugnisse der sog. dritten Generation übertreffen schließlich in vielen Parametern führende ausländische.

Im genannten Betrieb in Kladno wird ein so breites Sortiment an Größen und Typen der Ersatzhüftgelenke hergestellt, daß es möglich ist, somit für jeden beliebigen Empfänger eine geeignete Garnitur zu finden. Es entstehen hier Hüft-, Ellenbogen-, Schulter- und Kniegelenkprothesen sowie auch Zubehör für die Osteosynthese und medizinische Spezialgeräte und Hilfsmittel.

Die Ersatzgelenke sind in der ČSSR für jeden erhältlich, der sie benötigt, selbst wenn zum Beispiel der Preis eines Hüftgelenks einschließlich Operation und stationärer sowie ambulanter Behandlung die Summe von 10 000 bis 15 000 tschechoslowakischer Kronen ausmacht, denn alle Kosten trägt der Staat.

Muster von Endoprothesen, hergestellt
im volkseigenen Betrieb Vereinigte
Stahlwerke Kladno

Foto: Orbis — M. Bednařík

Noch bevor in Fernost der Söbuler Wettstreit um olympisches Gold begonnen hat, kamen aus der selben Richtung zwei andere Medaillen in die Tschechoslowakei — Silber für Delikatessen höchster Güterwerte. Im japanischen Sapporo fand nämlich eine gastronomische Weltausstellung statt, bei der die Tschechoslowakei durch die Küchenriege aus dem Prager Kulturpalast unter der Leitung von Küchenchef Václav Metlička vertreten war, unter den 16 Teilnehmerstaaten übrigens die einzige aus einem sozialistischen Land.

Im Rahmen der Ausstellung fanden zwei Leistungswettbewerbe statt — in der Zubereitung kalter Platten und das sog. Restaurant der Nationen. Zunächst wurde die Reihenfolge der Länderpräsentationen ausgelost, und den Prager Köchen fiel die Aufgabe zu, der aus sieben Mitgliedern bestehenden internationalen Jury unter dem Vorsitz des bundesdeutschen Spitzenfachmannes, Joseph König, am dritten und vierten Tag ihre Fertigkeiten zu beweisen. Da

sollten eine Festplatte für 64 Personen, eine Fischplatte für dieselbe Gästezahl und eine Lachsplatte für vier Personen zubereitet werden. Außerdem waren vier Gerichte der modernen Küche zu kreieren. Im Restaurant der Nationen hatten die einzelnen Wettbewerbsmannschaften ein Menü zu gestalten. Die tschechische Küche kam bei den Besuchern sehr gut an.

„Wir hätten 200 Portionen zubereitet, aber die waren im Nu weg, so daß wir auf die Schnelle einhundert weitere Portionen zubereiten mußten“, berichtet Václav Metlička. Die Medaillenplatzierung in beiden Wettbewerbsdisziplinen hat die tschechoslowakische Riege vor allem durch die moderne Konzeption der Speisbereitung, durch Leichtigkeit und Einfachheit der Zubereitung mit Obst und Gemüse, leichtverdaulichem Fleisch und Berücksichtigung der Grundsätze einer optimalen Ernährung errungen.

Die Besorgung der für die Zubereitung der Speisen erforderlichen Nahrungsgüter war den einzelnen Wettbewerbsteilnehmern überlassen. Jede Rie-

ge bekam 385 000 Jen zum Einkauf aller erforderlichen Dinge. „Ein besonderes Erlebnis war unser Einkauf auf dem dortigen Markt“, berichtet Küchenchef Meilčka. „Einiges haben wir von zu Hause mitgebracht, doch es sollte sich zeigen, daß es hier keine Schwierigkeit bereite, selbst spezielle Zutaten zu bekommen. Da gab es sogar Besonderheiten, wie etwa Speiselöwenzahn und -maiglöckchen zum Garnieren kalter

Platten. Das einzige Problem war die Verständigung. Wir sollten erfahren, daß es durchaus nicht wahr ist, daß der Besucher überall in Japan mit Englisch zurechtkommt. Für die einfachen Marktfahrer gilt das entschieden nicht. Allen die „örtlichen Kommunikationsmittel“, eine Sprache mit Händen und Füßen, führte zum Ziel.“

Außer dem internationalen Wettbewerb fanden im Sapporoer Hotel „Royal“ und im „Parkhotel“ nationale Leistungswettbewerbe der einzelnen japanischen Distrikte sowie ein Leistungswettbewerb der Jungköche statt. Die gastronomische Weltausstellung war auch ein bedeutsames gesellschaftliches Ereignis, dem u. a. auch das japanische

Fernsehen große Aufmerksamkeit widmete. Ausgestrahlt wurden auch Sendungen für ausländische Interessenten. Beachtlich waren auch das Eröffnungs- und das Abschluszeremoniell. Da waren die Säle reichlich mit einer örtlichen Besonderheit geschmückt, mit Statuen aus Eisquadern. Diese gehören zu Festprogrammen auch außerhalb des populären Sapporoer Snowfestivals, etwa bei Hochzeiten und Banketts.

Das Land der aufgehenden Sonne ist für den Europäer mit der Vorstellung modernster Technik und exotischen Brauchtums verbunden, und er nimmt deshalb an, daß es umgekehrt ähnlich ist. „Wir sollten allerdings erfahren, daß dem nicht ganz so ist“, berichtet Küchenchef Metlička. „Bei der bloßen Erwähnung der Tschechoslowakei wußten die Japaner sofort Bescheid. Prag und Věra Čáslavská, die sie von der Tokioer Olympiade 1964 kannten, sollten sich als allgemein gefäufige Begriffe erweisen.“

Václav Metlička ist bei gastronomischen Leistungsschauen kein Greenhorn – bei den Prager Weltausstellungen Gastroprag 1982 und 1984 konnte er Medaillenerfolge verbuchen. Er ist also durchaus zu Vergleichen prädestiniert.

„Sapporo war zwar meine ausländische Feuertaufe, aber ich wußte von Kollegen sehr gut Bescheid, die sich schon an derartigen Veranstaltungen beteiligt hatten, wie etwa in Frankfurt am Main, wo eine der größten einschlägigen Ausstellungen stattfindet. In Europa ist es üblich, mehr Medaillen zu verleihen. Um so mehr freute uns die Würdigung der Jury. Ebenso erfreut waren wir darüber, daß das japanische Jurymitglied mit höchster Anerkennung von der Gastproprag und von seinem Interesse an dieser Ausstellung sprach.“

Aufgespießt

„Warum feiern wir eigentlich Weihnachten? Kommt doch alle Tage vor, daß ein Mann geboren wird, der sich später für Gott hält.“

Sprechblase auf einer Wollfächerkarte der Abteilung Finanzen im MdB-Hessen

Schweizer Bundespräsident gewählt

BERN, 7. Dezember (Reuter/FR). Der Schweizer Wirtschaftsminister Jean-Pascal Delamuraz ist für 1989 zum Bundespräsidenten des Alpenstaates gewählt worden. Zur Vizepräsidentin wurde Justizministerin Elisabeth Kopp berufen, deren Mann in verwechselte Ämtern verwickelt sein soll.

Benefice Pospíšilů

BRATŮ Jan a Jindřich Poapillové, kteří v nedohledné budoucnosti budou žít v klidu a míru, a kteří se budou starat o své děti a vnuky, a kteří se budou starat o své domy a zahrady, a kteří se budou starat o své zvířata a ptáky, a kteří se budou starat o své věci a peníze, a kteří se budou starat o své zdraví a duši, a kteří se budou starat o své místo v životě, a kteří se budou starat o své místo v historii, a kteří se budou starat o své místo v světě, a kteří se budou starat o své místo v Bohu.

po přelomu 183. výročí bitvy vojsk 1791 česko-
rakušských vojsk na území dnešního Brna. Karel Hro-
sch, který se v době svého působení v Brně stal
členem brněnského „Franečského bratrstva“, po-
věřil mu v roce 1890 úkolem „Zařizování podniku
pro navštívení na vrchu Kantonu a Tatrových byle
přes hranice, které byly postaveny a budovány, spo-
čívající na základě zápisů brněnských bratrstev“.

O. Popescu (IFTA): „První mistrovství světa jediné v Československu!“

Historická křižovatka nohejbalu

SOBOTA 28. LISTOPADU, nevlídný podzimní den, studeno je i v prázdné hale TJ Dynamo Pankrác. Kdyby sem nekoukl náhodný návštěvník, řekl by si, že pár nohejbalových bláznů si nedá pokoj ani v zimě, a zase by se vytratili, aniž by tušili, jaké historické události je svědkem...

Do Prahy totiž přijeli nejlepší hráči z celé ČSSR a z Mnichova Octavian Popescu (50), předseda tehnické komise mezinárodní nohejbalové federace IFTA. Cil této schůzky byl jasný: domluvit se definitivně na konečném znění mezinárodních nohejbalových pravidel.

Cernovlásky host menší postavy, s bystřím pohledem a častou gestikulací rukou, není nikdo jiný než dlouholetý fotbalový trenér v NSR a Turecku, který několik let působil jako asistent slavného Stefana Kovace a rumunské reprezentace. Známý z sportu a hovoří o něm s uznáním. Teď sedí na tribuně a pozorně se dívá. Z jedné strany k němu anglicky hovoří Vašek Kovanda ze Sportpropaga. Jinak dole na nohejbalové masovky a jeden z prvních trenérů tohoto odvětví sportu v nás, z druhé strany německy Franta Bártek, předseda leitos ustaveného federálního svazu nohejbalu. O. Popescu, žijící od 70. let natrvalo v NSR, se pozorně dívá, poslouchá, mluví, gestikuluje a občas upřimě sálá.

Na ploše se střídají souboje trojic, dvojic i jednotlivců (nohejbalové dvouhry u nás neznáme, ale ve Švýcarsku a NSR jsou oblíbeny). Předsedá jí je Stehlik, Holab (oba Píseň), Ivanec, Berko (oba Kolice), Hofek, Havlík (oba ZPA Kolice), Podzemný

(SBD Ostrava), Drahokoupil, Vašák, Vacek (vš, Ko-bylis) a junior Růžička (Hloubovitz).

Po více než dvouhodinové exhibici má host z IFTA k našim hráčům proslov. Mluví o tom, že „Fussball-tennis“ musí být sportem rekreačním, ale i vrcholovým a svou dynamičností a atraktivností pro diváky i sponzory přitažlivým. Na Západě stát nedává sportovnímu hnutí takové dotace, tam musejí pomoci sponzoři, reklama, televize... opakuje to několikrát jako předpřev před tím, než začne mluvit o sjednocení a úpravách pravidel. Požadavky federace, aby míč směl na zem dopadnout jen dvakrát, a to vždy jen vnitřní hříšit (mý hráči i mlm), jsme ochotni akceptovat, hra se zrychlí a je na pole hezčí, ale O. Popescu přichází s dalšími návrhy. Chce zahrávat servis o zem (halfvolejem), to naše obvyklé podání se mu zdá „ženská“, a potom přímo na hříšit vysvětluje hráčům, jak mají hrát ve trojicích a čtyřicích, přičemž míč smí dopadnout na zem jen jednou (po servisu soupeře) a pak už je zahráván volejem... To není nohejbal, ale překopávaný. Dobrá věc pro rozvoj fotbalové techniky, to hraji v tréninku ligovi fotbalisté v Anglii.“ mluví VAŠEK KOVANDA. „Tohle vzádnou jen žonglér.“ dodává FRANTA BÁRTEK, „předseda si, že by tohle měli hrát rekreační nohejbalisti. Pochopil jsem

ale, kam Popescu míří — čím víc hráčů, tím máš doteků...“

V krátké přestávce se O. POPESCU ochotně světlí novinářskému bloku: „Naše federace vznikla před dvěma lety, založila u vás tento sport organizujete a hrajete několik desetiletí. Proto musíme začít zkušenosti využít, máte výborné hráčské funkcionáře. Začátkem ledna pořádá IFTA v Mnichově druhý kongres, jsou posíláni i zástupci ČSSR. Tam by měla být s konečnou platností schválena mezinárodní pravidla. Já osobně navrhuji, aby první mistrovství světa, které plánujeme na rok 1990, se konalo v Československu, a dále název „nohejbal“ jako oficiální pro náš sport, složenina „Fussball-tennis“ není šťastná.“

Odpoledne exhibice pokračovala a po ní následovala dvouhodinová debata. O. Popescu prosadil „své“ podání halfvolejem, a to na celé hříšit, čímž by s plochy zmizela servisovací čára. Náš nohejbal ohájil dva dopady míče na samé, s tím, že možná někdy v budoucnu, až budou špičkoví hráči žonglér, by se mohlo přejít na jeden dopad. Přasahování síť a bloky ve hře zůstávají. V tomto duchu bude předložena návrh pravidel na lednovém kongresu IFTA. Náš nohejbal se úspěšně vydal na cestu do světa!

DDR hat Milliardenkredit zurückgezahlt

Die DDR hat ihren 1983 aufgenommenen Milliardenkredit voll zurückbezahlt. Das teilt die Bayerische Landesbank mit, die zusammen mit der Deutschen Bank damals Konsortialführerin des aus zwei Tranchen von je 500 Millionen Mark bestehenden Darlehens war, das der verstorbene bayerische Ministerpräsident Franz Josef Strauß einfädelt.

Es ging um die Wurst

MORBACH, 6. Dezember (dpa). Der sowjetische Staats- und Parteichef Michail Gorbatschow wird Weihnachten ohne eine ihm zugedachte Dauerwurst aus dem Hunsrück feiern müssen. Den Lekkribissen wollte ihm die Gemeinde Morbach aus Freude über die Fortschritte in der Abrüstung schicken. Der Gemeinderat beschloß jedoch mit großer Mehrheit, das teure Porto für das Päckchen nach Moskau zu sparen und die Wurst selbst zu essen. Wie es am Dienstag in Morbach hieß, würde das Porto für die Dauerwurst das Budget der Gemeinde „über Gebühr belasten“. Das Luftpostporto für eine Drei-Kilo-Wurst beträgt nach Auskunft der Post 35,60 Mark.

Als der Bürgermeister der Nachbargemeinde Bernkastel-Kues vor wenigen Wochen „zum Ende der Eiszeit zwischen den Supermächten“ US-Präsident Ronald Reagan und Gorbatschow einige Flaschen erlesenen Eisweins der besten Lagen hatte zukommen lassen, hatte Morbach nicht nachstehen wollen...

LEPSÍ BURT V HODĚ, NEŽ L...

Figaros Ende

BAGDAD, 4. Dezember (AP). In Irak ist Friseur die Ausübung ihres Berufes in Damensalons fortan verboten. Das ist einem am Sonntag veröffentlichten Erlaß des Innenministeriums in Bagdad zu entnehmen. Begründet wird die Anordnung damit, daß die Arbeit von Männern als Damenfriseur „den grundlegenden Wertvorstellungen des Volkes und seiner Ursprünglichkeit zuwiderläuft“. Das Ministerium weist ferner darauf hin, daß die Einhaltung der Verordnung überprüft werde.

Hintergrund der Entscheidung ist offenbar, daß der Islam Männern und Frauen gemeinsames Auftreten in der Öffentlichkeit nur unter der Voraussetzung gestattet, daß die Frauen verschleiert sind.

DĚTI BUDOU ROBIT JEN LEKARSKY!

PÁREK, jaký dosud ještě nikdo neudělal, začal do známé Guinnessovy knihy rekordů v oborech inteligentních i početných také mistry kuchaře z francouzského Toulouse. Než by se přebíhli od jednoho konce ke druhému pořádne byste se zapotili. Superpárek je totiž dlouhý 552 metry a 76 centimetrů. Několik desítek uzemů strádalo nad tímto výtvorem celý den a spotřebovalo asi půl tuny pepřového masa.

Konec spekulací

(čtk): Přislušníci Okresní správy SNB v Zlíně dne 23. listopadu zadrželi skupinu sedmi osob důvodně podezřelých ze spekulace s valutami a devizové trestné činnosti. Jde o pět československých občanů a dva občany P.R. Při akci v Zlíně bylo zajištěno 1 144 000 československých korun, 21 685 amerických dolarů a 2600 forintů a při domovních prohlídkách dalších 81 000 Kčs. V autě polských turistů bylo nalezeno 45 088 amerických dolarů a 200 západoněmeckých marek. Hodnota valut představuje na černém trhu téměř tři milióny korun. Okresní prokurátor v Zlíně vzal šest osob do vazby. Okolnosti případu a další spojení jsou předmětem vyšetřování.

„Treffen“ auf dem Prager Wenzelsplatz angekündigt

PRAG, 4. Dezember (KNA/AFP). In der Tschechoslowakei haben fünf oppositionelle Menschenrechtsorganisationen für den 40. Jahrestag der UN-Menschenrechtserklärung ein „Treffen“ auf dem Wenzelsplatz in Prag angekündigt. In einer in Prag veröffentlichten Erklärung teilen die Organisationen mit, sie wollten sich am Samstag „in friedlicher Weise“ auf dem Wenzelsplatz versammeln und den Text der UN-Menschenrechtserklärung verlesen. Eine Intervention der Behörden gegen diese angekündigte Versammlung würden sie als Mißachtung der Menschenrechtserklärung betrachten. Das Parteiorgan Rudé Právo hatte am Samstag eine Warnung an die Dissidenten und Oppositionsgruppen im Land veröffentlicht. In dem Artikel beschuldigte die Zeitung die Unterzeichner der Charta 77 und andere Oppositionelle, sie wollten „nacheinander das bestehende System zerstören, die Außenpolitik des Landes umorientieren, die Tschechoslowakei aus dem Warschauer Pakt lösen und den Sozialismus zerstören“. Die Zeitung wirft den Oppositionellen vor, vom CIA und von Organisationen der „Nato-Länder erhebliche Geldsummen“ und „verschiedene Geschenke wie Personal-Computer, Tonbandgeräte und Autos“ anzunehmen. Dafür müßten sie dann in der Tschechoslowakei „Konflikte provozieren, Informationen und Analysen liefern und Erklärungen abgeben... um den Eindruck einer breiten inneren Opposition zu erwecken“. Niemandem werde aber die Untergrabung der Tschechoslowakei erlaubt.

So ein Mist

VIERLINGSBEEK, 2. Dezember (AP). Weil das nächtliche Endprodukt des Wiederkäuens zur Nitratverseuchung des Trinkwassers beiträgt, wird in Jahresfrist über holländische Rindvieher ein Ausgehverbot verhängt. Sie sollen die Nacht im Stall verbringen, um sich nicht mehr unkontrolliert auf den Wiesen zu erleichtern und somit zur Wasserverunreinigung beizutragen.

In Vierlingsbeek in Nordtrabant hat sich dagegen bereits Widerstand formiert, weil das tägliche Rein-in-den-Stall — raus-aus-dem-Stall personalintensiv ist und die Kosten der Bauern rapide in die Höhe treibt. Andererseits liegen die Nitratwerte in dieser Region, die 25 000 Haushalte mit Trinkwasser versorgt, dreimal so hoch wie die gesetzlich gerade noch erlaubten 50 Milligramm pro Liter.

Papst rührt Ghaddafi

TRIPOLIS, 5. Dezember (KNA). Muammar el-Ghaddafi, libysches Staatsoberhaupt, hat nach Angaben der libyschen Nachrichtenagentur JANA erklärt, er sei „sehr gerührt über die besondere Aufmerksamkeit“, die Papst Johannes Paul II. ihm und dem libyschen Volk entgegenbringe. Ghaddafi wolle dem Papst in einer Botschaft für dessen „besondere Fürsorge ihm, dem libyschen und dem palästinensischen Volk gegenüber danken“, berichtete JANA jetzt in Tripolis. Der Papst hatte dem früheren libyschen Premierminister Abdel Salom Jallud bei dessen Besuch im Vatikan kürzlich versichert, er bete täglich für das libysche Volk und für Ghaddafi. Jallud gilt als der zweite Mann hinter dem Revolutionsführer. In Libyen leben rund 40 000 Katholiken, die von zwei Bischöfen, zwei Priestern und zehn Ordensgeistlichen betreut werden.

Miloš Svoboda 75 let

DNES v pondělí se dožívá 75 let mistr sportu Miloš Svoboda, dvojnásobný vítěz Velké pardubické, trojnásobný mistr republiky v military a mistr republiky ve skákání. Miloš Svoboda se neproslavil jen jako jezdec, ale i jako pečlivý historik Velké pardubické steeple-chase, když v mnoha clancích a hlavně ve své knize objasnil řadu neznámých skutečností tohoto světového dostihu. Mnoho let byl také trenérem reprezentačního družstva v military. Blahopřejeme!

BUDOU HIT POD VOCASEM PERLAHENOVÝ
PYTLIK Z AUTOMATICKÝM VYTÍRACEM...

U2 ALB
BLBNE

Ausstellung Rudolfinischer Sammlungen

Mitte dieses Jahres wurde in der Bundesrepublik Deutschland, in Essen, in Anwesenheit von Bundespräsident Richard von Weizsäcker eine beachtenswerte Ausstellung unter dem Titel „Prag um 1600 — Kunst und Kultur am Hofe Rudolf II.“ eröffnet. Die bis Ende Oktober gezeigte Exposition sahen Zehntausende Besucher. Das Interesse für diese Schau war voll berechtigt, denn seit Ende des Dreißigjährigen Krieges ist es einem zahlreichen Stab von Experten europäischer Länder sowie Ländern aus Übersee — die Tschechoslowakei nicht ausgenommen — erstmalig gelungen, an einem Ort einen bedeutenden Teil der berühmten Prager Rudolfinischen Sammlungen zu konzentrieren.

Die umfangreiche Exposition, die aus mehr als fünfhundert Kunstgegenständen bestand — vor allem aus Statuen, Gemälden, Plastiken, grafischen Blättern, aber auch aus Medaillen, Münzen, wissenschaftlichen Geräten und Schmuck —, erhielt zu diesem Zweck Leihgaben von mehr als 80 Museen, Galerien, den verschiedensten künstlerischen Institutionen und privaten Sammlern; gewiß ein erfolgreiches Beispiel einer breiten internationalen Zusammenarbeit.

An der Vorbereitung der Ausstel-

lung beteiligten sich in großem Umfang tschechoslowakische Forscher, konkret Mitglieder einer Kommission für Erforschung der europäischen materiellen Kunst beim Institut für Theorie und Geschichte der Kunst der Tschechoslowakischen Akademie der Wissenschaften. Auf ihre Anregung hin fand im vergangenen Jahr in Prag ein internationales Symposium über

Prag um 1600

Bronzebüste des Kaisers Rudolf II. von Adrian de Vries aus dem Jahre 1603. Das berühmte Bild von Guiseppe Arcimboldo „Kaiser Rudolf II. als Veriumus“, das Symbol der Veränderungen, ist aus verschiedenen Obst-, Gemüse- und Getreidearten zusammengestellt. REDAKCE DDĚNY TAM USPOŘÁDÁVALA

Die Beerdigungsinsignien des Kaisers Maximilian II., Rudolfs Vater, der im Veitsdom der Prager Burg beigesetzt wurde, stammen aus den derzeitigen Sammlungen der Prager Burg

die Rudolfinische Kunst statt, dessen Ergebnisse nicht nur Ausgangspunkt zu dieser Ausstellung in Essen waren, sondern zweifelsohne auch den besten Beweis einer beginnenden wissenschaftlichen Neuerschätzung jener Epoche lieferten, die bislang widersprüchlich und nicht selten auch negativ charakterisiert wurde. Der neueste Forschungsstand zu diesem Thema war zusammen mit tiefgründigen Kommentaren zu den einzelnen Exponaten Inhalt des Ausstellungskatalogs, der unter anderem mehr als sechshundert Seiten und fast siebenhundert Bildbeilagen aufzuweisen hatte.

Auch heute noch, dreieinhalb Jahrhunderte später, erwecken die Rudolfinischen Sammlungen berechtigtes Interesse für die komplizierte Persönlichkeit des Begründers, des römisch-deutschen Kaisers und böhmischen Königs Rudolf II. von Habsburg, der zwischen 1552 und 1612 lebte. Als Herrscher scheiterte er mehr oder we-

PODNIKOVY VÝLET...

niger, denn am Ende seiner Regierungszeit mußte er von seinem Bruder Matthias abgelöst werden. Seine Größe beruht — gesehen durch den Abstand der Zeit — gerade auf seiner Sammlerleidenschaft und auf seiner fast schrankenlosen Förderung der damaligen Kunst, Alchemie und Wissenschaft.

Er war in der langen geschichtlichen Entwicklung der einzige Kaiser, der Prag zu seinem ständigen Sitz gewählt hatte. Das hatte seine praktische Berechtigung. Es war damals nicht nur die bevölkerteste und größte, sondern auch reichste und baulich schönste Stadt der Monarchie. Außerdem lag Prag geographisch günstiger als Wien und auch weiter entfernt von der türkischen Gefahr war die Prager Burg zudem groß genug für die anspruchsvolle Hofhaltung, die aufgrund der spanischen Etikette geführt wurde und die auch Platz genug bot für des Kaisers Sammlungen. Hier konnte er über seinen Hofantiquar Jacop Strada sowie über ein Netz von Käufern auf dem gesamten Kontinent eine riesige Menge von Kunstwerken, Natur- und technischen Besonderheiten sammeln. Allein Rudolfs Kollektion von Gemälden und Statuen erreichte nach erhaltenen Inventaren eine Zahl von 3 000 Stück. So wurde Prag an der Schwelle des 16. zum 17. Jahrhundert zu einem der bedeutendsten Zentren des europäischen geistigen Lebens.

Die Exposition wurde von der kulturellen Ruhrstiftung in der ehemaligen Kruppvilla Hugel veranstaltet. Im der bildenden Kunst gewidmeten Teil waren selbst solche Namen wie Hans von Aachen, Guiseppe Arcimboldo, Adrian de Vries oder Giovanni Bologna vertreten, die den Besucher in die Welt des Prager Manierismus einführen, in „jenen raffinierten, an Symbolen reichen und extrovertierten Stil, durch den die Renaissance eben in dieser Stadt ihren letzten Höhepunkt erreichte...“. Der Forschergeist jener Zeit ist vor allem in der Abteilung für technische Geräte, Spielautomaten, Uhren und weitere wissenschaftliche Gegenstände spürbar gewesen, die es nicht verlegen konnten, daß am kaiserlichen Hofe auch Tycho Brahe wirkte und daß in dessen empirischen

Silber, Emaille und schwarz imprägniertes Holz bilden die Oberfläche eines mechanischen Globus, der das Firmament darstellt. — Er wurde 1584 in Augsburg angefertigt und der Kaiser bezahlte für ihn 1 200 Taler. Fotos: Autor-Archiv

Forschungen Johannes Kepler sein Nachfolger war.

Durch den Tod des Herrschers und den Beginn des Dreißigjährigen Krieges wurden praktisch nicht nur die Rudolfinischen Sammlungen in Mitleidenschaft gezogen, sondern endete auch dieses gesamte bedeutende Kapitel der europäischen Kultur- und Geistesgeschichte. Es ist sicher nicht uninteressant, daß die verstreuten Werke jetzt wenigstens teilweise dank der Experten aus jenen Ländern zusammengetragen wurden, die damals am meisten an den historischen Veränderungen beteiligt waren, das heißt also aus Österreich, der Tschechoslowakei, Ungarn, Schweden und der Bundesrepublik Deutschland. Die Ausstellung „Prag um 1600“ wurde nach ihrem Abschluß in das Kunsthistorische Museum in Wien überführt. Nach vorläufigen Zusagen sollten einige Exponate im nächsten Jahr für Pragbesucher ebenfalls zusehen sein.

Teils saufen sie den Tabak, andere fressen ihn, und von etlichen wird er geschnupft, also daß mich wundert, warum ich noch keinen gefunden, der ihn auch in die Ohren steckt", schrieb Hans Jakob Christoffel von Grimmelshausen um 1650 in seiner Schrift „Woher das Tabak-Trinken kommt“.

Der Schah von Persien ließ sogar allen rauchenden Soldaten Nasen und Lippen abschneiden und Tabakhändler mit ihrer Ware verbrennen. Ein erster Beweis für die Giftigkeit des Tabaks wurde jedoch erst 1828 in Heidelberg geliefert, als Posselt und Reimann das hochtoxische Nikotin im Tabak entdeckten.

„Teils saufen sie den Tabak, andere fressen ihn...“

Damals galt der Tabak in Deutschland als Heilpflanze: Zahnweh sollte sein Gebrauch lindern, das Sausen und Brausen in den Ohren vertreiben und die „Schädlichkeiten des eingesoffenen Wassers wieder aus dem Leibe“ ziehen.

In England jedoch rauchte man seit dem Ende des 16. Jahrhunderts auch zum Vergnügen: Der Tabak war vom Heil- zum Genußmittel geworden.

Waren die Gelehrten sich auch uneinig, so warnten einige von ihnen bereits damals vor Gesundheitsschäden durch übermäßigen Tabakgenuss. Auch staatlicherseits wurde das Rauchen – nicht zuletzt um den teuren Import von Tabak zu stoppen – angefeindet.

1603 veröffentlichte König Jakob I. von England die erste bekannte Streitschrift gegen das Rauchen. In verschiedenen Ländern wurden in den darauffolgenden Jahrzehnten Rauchverbote erlassen.

Die Verbote im 17. Jahrhundert aber hatten das Rauchen nicht eindämmen können. Die Entdeckung von krebserregenden Kohlenwasserstoffen im „Tabaktee“ in den 20er und 30er Jahren dieses Jahrhunderts und nachfolgende Aufklärungskampagnen haben viele Raucher bis heute anscheinend ebenso wenig beeindruckt wie Nichtraucher-Beschwerden und Tabaksteuern.

Daß sie Verbote ohne weiteres durch Steuern ersetzen und über eine indirekte staatliche Förderung am Tabakverbrauch verdienen können, erkannten die Regierungen von Italien, Frankreich und Österreich bereits 1627. Knapp hundert Jahre später erlaubte Papst Benedikt XIII. sogar in der Peterskirche das Rauchen.

ZIJÍ ZMINULÉ SLÁVY!

Jubileum žluté tužky

(tisk): Před sto čtyřiceti lety byla v Českých Budějovicích zahájena výroba klasických dřevěných tužek, typicky žluté barvy v sedmnácti stupních tvrdosti tuhové náplně. Brzy se stala nejvyhledávanější ve světě a zvládla i na světových výstavách v Paříži, Miláně a Rio de Janeiru. Dnes se tedy zhotovují grafitové a speciální tuhy, křídly a výrobky z pryže. Pozadu nezůstává ani paleta barev. V některých oborech se používají až 64 barevných odstínů a jedenáctý stupeň tvrdosti. Na trh však putují i mikrotyhy o průměru 0,5 mm a další moderní zboží. Za dobu své

existence produoval podnik řadu organizačních změn, ta poslední nastala počátkem ledna 1986. V rámci trustu podniků Koh-I-Noor vznikl národní podnik Koh-I-Noor Hardtmuth s pěti závody. Je monopolním výrobcem psacích prostředků v ČSSR a největším nejen v AVHP, ale prakticky v celé Evropě.

Ligový telegram

Celkem padlo v podzimní lize 377 branek, což dává skvělý průměr 3,14 na utkání. Střelecká bilance domácí-hosté je 251:126. Nejvíce branek padlo ve 13. kole – 31, ve 14. kole – 30 a v 7. kole – 29, nejméně ve 2. kole – 19.

Králem střelců se stal Milan Luhový (Dukla) s 13 góly, těsně za ním je Duša (Dukla BB) s 12, Griga (Sparta), Brežik (Inter), Vankovič (Slovan) a Drušák (Sigma) s 11t. Následují Daněk (Ostrava), Skuhřavý (Sparta) s 10, Jeslínek (Slavia) s 8, Homola (Plzeň), P. Chaloupka (Boh.), Černý (Hradec) se 7, Sloup (Plzeň), Mičinec (Dun. Středá), Kukleta a Hašek (Sparta), Grussmann (Vltk.) po 6, Staš (Ostrava), Řehák (Slavia), Belák (Boh.), Valčušík (Dukla BB), Kadlec (Vltk.) a Kafka (RH Chab.) po 5.

Do bludiště přišlo 655 694 diváků, což dává průměr 5464 na střelnutí. Největší návštěva byla v 1. kole – 62 494, nejmenší v právě odehraném 15. kole – 21 000. Rekord byl docílen na Letné při derby Sparta–Slavia s 28 105 příznivci, nejmenší na utkání Dukla–Plzeň – jen 812...

Červený rekord: počet vyloučených stoupl na 261 v posledním 15. kole uviděl červenou kartu Vrto (Ostrava), Holota (Boh.), Straničan (Inter) a Pihávek (Plzeň). Předtím byli vyloučeni Hipp (Nitra), Belák, Tymich (Boh.), Foldyna (Dukla), Krs (Plzeň), Vasilko (Třnava), Vrávský (Boh.), Dlouhý (Hradec), Moravec (Inter), Karoch (Dukla), Viger (Slavia), Muchka (Sigma), Medgyes (DAC), Bagin (Inter), Škareček (Vltk.), Beznoska (Sigma), Lancz (Inter), V. Chaloupka (Hradec), Klinovský (Třnava), Liba (DAC), Timko (Slovan), Jeřábek (Plzeň).

Nafixeno bylo 57 pokutových kopů, z toho v 15. kole sedm, neproměněno bylo 11.

V jednom utkání dal nejvíce branek Drušák v neděli proti Bohemians – 4, z toho tři z penalty, po 3 dali Daněk, Brežik, Jeslínek, Černý a M. Luhový.

Konto soupeřů zařizila nejvíce Sparta se 44 góly, Vítkovice a Slavia s 31, nejméně jich vstřelily Hradec Králové – 14, RH Chab a Třnava se 16.

Nejlépe obranu má Sparta – inkasovala jen 11 branek, Ostrava 12 a Vítkovice 16, nejhorší Hradec a Dukla BB – po 38, Bohemians – 33.

Králem remiz se staly Sigma a Slovan – 4, ani jednou nehráli nerozhodně jen vojáci z Banské Bystrice. (S)

MOSKVA: Čtyři teroristé, kteří si dnosem skupiny Žiti s dítětem ve městě Ordžonikidze 1. prosince vymáhali opatření SSSR, byli vráceni do Sovětského svazu. Teroristé vyměnili unesené děti za osm členů posádky dopravního letadla Il-76, které je 2. prosince na základě jejich instrukcí dopravilo do Izrael.

Teroristé byli vráceni

ského Tel Avivu. Tam se teroristé vydali izraelským úřadům. O dva pondělí rozhodl Izrael na základě sovětské žádosti o vydání dnosem, kteří pak byli dopraveni do Moskvy dvěma letadly. Jedno z nich, letadlo Il-76, řídila posádka, která byla na cestě do Izraelu v roli rakozmích. Na palubě tohoto letadla byl předák handy, Vltkřák soudně trestaný Pavel Jakšojano s jedním svým společníkem. Na palubě druhého stroje, kterým přicestovala do Tel Avivu zvláštní sovětská skupina pro převzetí teroristů, byli převezeni do SSSR další dva bandité a manželka P. Jakšojana Tamara, která byla k opuštění Sovětského svazu rovněž přinucena a ve skutečnosti byla rovněž rakozmích. Zároveň byly navráceny i peníze, které dnosem obdrželi na základě svých podmínek při propuštění dětí. O ministru zahraničních věcí SSSR E. Sevardnadze v sobotu v Moskvě přijel vedoucího izraelské konzulární delegace v Moskvě A. Levina a předal jeho prosřednictvím poděkování izraelskému státu za zadržení a vydání teroristů, kteří se smocnili autobus se školními dětmi a výměnou za jejich osvobození žádali, aby jim bylo poskytnuto letadlo k cestě do Izraelu. Sovětský svaz si patřičně cení toho, uvedl ministr, že Izrael neodkladně v souladu s mezinárodním právem vydal letadlo, jeho posádku i osoby, které se tohoto zákeřného zločinu dopustily.

RUČKA TEPLOMĚRU se vyplihala na 33 st. C a na výkoměr bylo lepší se nadírat. Byla sobota odpoledne a v zahrádce obytného komplexu č. kolonie ve čtvrti Kabaýoraz v indonéském hlavním městě Jakarta, se připravovalo fotbalové mužstvo československé se zastupitelského stádu, obchodního oddělení a dalších, kteří šli přesobit. Chystali se k utkání s podobně složeným týmem SSSR.

Mezi našimi hráči jsem objevil i Josefa Masopusta, našeho legendárního hráče poválečné éry. Cestou k utkání na nádeleký areál sovětského velvyslanectví, mi vyprávěl o svém působení trenéra v rámci sportovního projektu Garuda. Trávil je jedno z jakartských výbranců mužstev, a tímž by se měl zúčastnit i olympijského turnaje v roce 1982.

Dobrou kondici prokázal i samotného utkání. Hrlo se na menším hřišti sedm proti sedmi a dvakrát 25 minut. Přestože většina hráčů na obou stranách byla mladší a po 18–19 minutách ve vrážedném horku se nechala vystřídat. Masopust vydržel celá utkání. A nejen to. Dvěma brankami přispěl k vítězství CSZ 4:1.

NAVAZÁNÍ DIPLOMATICKÝCH STYKŮ...

IZRAEL SI TÍH AŽ VYSLOUVÍ

Nezapomněli jste na barborky?

(tisk): Velmi starý zvyk tezn 4. prosince na svátek sv. Barbory třesnové větvičky se udržel dodnes. Dříve byl součástí zimního slunovratu a takto rychle byl květinám se přisuzovala zvláštní moc. Málokdo však ví, že barborka nemusí být pouze z větviček třesnové či vlněné, jinými slovy, že kvůli vánočnímu kouzlu nemusíme zničit ovocný sad. K rychlosti se hodí i snitky z jiných stromů, avšak vyřezáváme jim pouze takové větve, které sbyečně zahušťují jejich korunu.

házi dříví ze dvorku). Sníh ovšem není na škodu, na př. ... mě-li Barborka bílou zástěru, bude hodně trávy.

Amnestie – Akt der Großmut

Im Zusammenhang mit der vom Präsidenten der ČSSR anlässlich des 70. Jahrestages der Entstehung des tschechoslowakischen Staates erlassenen Amnestie veröffentlichte die „Rudé právo“ ein Gespräch mit dem Generalstaatsanwalt der ČSSR, Ján Pješák, dessen wesentlichsten Teile wir wiedergeben.

„Die nunmehrige Amnestie haben die erreichten Entwicklungsergebnisse unserer sozialistischen Gesellschaft beeinflusst. Sie ist als ein markanter Akt der Großzügigkeit und der Nachsicht gegenüber Personen zu verstehen, die aus den verschiedensten Gründen gegen unsere strafgesetzlichen Bestimmungen verstoßen haben. Sie ist ein Beweis der Stärke und der realen Möglichkeiten unserer Gesellschaft und des Staates und Ausdruck des vorbeugenden Charakters unserer Strafrechtspolitik.“

Welche diesbezügliche Praxis hat es in der bürgerlichen Tschechoslowakischen Republik in der Zwischenkriegszeit, also vor dem Diktat von München gegeben?

„In den 20 Jahren des Bestehens der bürgerlichen Tschechoslowakischen Republik wurden insgesamt 23 Amnestien erlassen, in manchen Jahren sogar mehrere, allerdings häufig nur in höchst

allgemeinen generellen derartigen Gnadenakt dar.“

Welche praktische Bedeutung hat das für die in der Emigration lebenden Personen?

„Unsere Bürger, die sich illegal im Ausland aufhalten, werden, sofern sie sich keiner Feindseligkeiten schuldig gemacht haben, zurückkehren können, oder ihr Verhältnis zu unserer Republik nach ihren Wünschen regeln können. Die einzige zeitliche Begrenzung besteht darin, daß das Verlassen der Republik vor dem Tag erfolgt ist, an dem diese Amnestie erlassen wurde.“

Die Entscheidung des Präsidenten der ČSSR über die Amnestie hat auch ihre internationalen politischen Aspekte, denn sie entspricht den Bestrebungen der sozialistischen Länder um eine ganzeuropäische Entspannung und Stärkung der internationalen Sicherheit.“

Wird sich die Erlassung der Freiheitsstrafen nicht auf ein Ansteigen der Straftätigkeit im weiteren Zeitraum auswirken?

„Die Erfahrungen von früheren Amnestien zeigen, daß das nicht der Fall ist. Die Erlassung der Freiheitsstrafen betrifft nur Straftäter in der ersten, mäßigsten Strafvollzugsgruppe, also Ersttäter, deren moralischer Defekt nicht tiefgreifend ist. Die Amnestie bezieht sich nicht auf Rückfalltäter und nicht auf schwere Straftaten, wie im Schreiben des Präsidiums des ZK der KPTsch über die Intensivierung des Kampfes gegen Verletzungen der Grundsätze der sozialistischen Gesetzmäßigkeit, Moral und Disziplin angeführt wird. Das sind namentlich Straftaten der Spekulation, schwerwiegender Diebstahl, sozialistisches Eigentums, Raub, Diebstahl privaten Eigentums, Mord, ernsthafte Devisendelikte, Korruption u. dgl.“ (rp)

beschränktem Ausmaß, sowohl inhaltlich als auch territorial. So etwa bezog sich die Amnestie vom 25. 11. 1920 nur auf Forstfrevel in der damaligen Karpato-ukraine.“

Welche Festlegungen der nunmehrigen Amnestie betrachten Sie als die bedeutsamsten?

„Die nunmehrige Amnestie ist im Vergleich zu früheren derartigen Maßnahmen wesentlich umfassender. Am bedeutsamsten sind die Festlegungen über die Vergebung von Strafen des Freiheitsentzugs für vorsätzliche Straftaten mit einem Ausmaß bis zu zwei Jahren, und für Fahrlässigkeitsstraftaten bis zu drei Jahren. Strafen für das Verlassen der Republik werden allerdings ohne Rücksicht auf das Strafausmaß erlassen. Weiter werden anderen Straftätern, denen Strafen in einem höheren Ausmaß als zwei Jahre auferlegt wurden, zwei Jahre Freiheitsentzug erlassen, bzw. Restzeiten des Freiheitsentzugs unter zwei Jahren. Diese Maßnahmen betreffen allerdings nur Straftaten, die bis 24.00 Uhr des 26. 10. 1988 begangen wurden.“

Wie viele Personen werden in den Genuß dieser Amnestie gelangen?

„Mehr als 160 000 Personen, was um die Hälfte mehr ausmacht als bei der vorhergehenden Amnestie. Unmittelbar aus den Haftanstalten und Gefängnissen werden etwa 7 000 Personen entlassen.“

Was hat zu der Entscheidung geführt, auch Straftaten des Verlassens der Republik zu amnestieren?

„Wir haben niemals die Absicht gehabt und haben sie auch jetzt nicht, Personen, die aus Unverstand oder irgendwelchen anderen Gründen die Republik verlassen haben an einer Regelung ihres staatsrechtlichen Verhältnisses unserer Republik zu hindern, allerdings mit Ausnahme jener, die sich in die Dienste unserer Feinde, fremder Spionagezentralen und antisowjetischer Gruppierungen gestellt haben und eine ihrer Heimat gegenüber feindliche Tätigkeit entwickeln. Wir verstehen, daß die Emigration auch mit humanitären Problemen, Trennung von Familien, Schwierigkeiten der verwandtschaftlichen Kontakte u. dgl. zusammenhängt. Deshalb werden schon seit Jahren wohlwollend Anträge unserer Bürger beurteilt, ob schon hinsichtlich der Rückkehr oder der Legalisierung der Auswanderung und dadurch auch was die Ermöglichung der gegenseitigen Kontakte anlangt. Vorbedingung war allerdings jeweils ein individueller Gnadenakt. Die Amnestie stellt nun einen

Trosky nad Sečí

[Čtk]: Sečská přehradní nádrž patří k nejvyhledávanějším rekreačním oblastem Východočeského kraje. V létě především pro příjemné koupání a celoročně jako cíl mnohých procházek po okolí. Vedle samotné přehradny dobudované v roce 1935 zaujmou návštěvníky i zříceniny dvou hradů. Původně se tyčily vysoko nad řekou Chrudimkou a po zatopení údolí se vypínají přímo na březích jezera. Z Vildštejnu, který byl založen v první polovině 13. století, se do dnešních dnů mnoho nezachovalo. Vildštejnská skála, kterou přímo omývá přehradní voda, musela být v roce 1949 dokonče zpevněna betonem, protože propouštěla vodu. Je na ní pamětní deska připomínající zahájení výstavby hráze. Zhruba o století mladší Oreb je dosud romantickou zříceninou, která esteticky dotváří okolní krajinu. Je zajímavé, že z hradu, který byl opuštěn na začátku 16. století a stovky let sloužil jako zdroj stavebního kamene, zbyly do dnešního dne ještě mohutné trosky. Dominantou zříceniny je okrouhlá hláska, stojící na nejvyšším skalku. Dosahuje výšky asi dvaceti metrů.

Potřebné zboží pro každého

Některé drby výrobků, jež patří mezi denní potřeby, ale i ty, kterých není vždy dostatek nebo při zvláštních nákupech by se mohly stát nedostatkovými, mohou vyvolat, jestliže se o ně náhle zvýší zájem, větší poptávku. Výsledkem je, že zatímco jeden občan či rodina mají doma například nepříjemně zásoby drogistického zboží, další je marně ohánějí. Přestože se obchod snaží co nejpohotovějšími dodávkami doplňovat náklady, není často schopen plně uspokojovat i některých místech poptávku zánovní.

Toho týdnu proto byla vyhlášena po dohodě ministerstev obchodu a SSR a místních správních orgánů opatření o regulaci při prodeji určitých druhů výrobků. Jde o dočasné opatření, jehož účelem je jednoduše aby zboží denní potřeby byl dostatek pro všechny, kteří o něj mají zájem. Podobný cíl konečně sledují i nové cenové předpisy, které regulují vývoz spotřebního zboží a potraviny při turistických cestách.

Regulace při prodeji některého nedostatkového zboží by tedy měla pomoci přispět k vyrovnání nabídky a poptávky. Zároveň nyní nemáme také na rozdíl od dřívějších období, kdy se v obchodech a na trzích často vyskytovaly nedostatky, které způsobily nepříjemné postupy, od regulace jednotlivých výrobků upouští. A samozřejmě i na pochopení ze strany kupujících.

Zimmermann für Asylrecht

BONN, 7. Dezember (dpa). Bundesinnenminister Friedrich Zimmermann (CSU) will keiner EG-Regelung zustimmen, die der Grundgesetzgarantie für ein Asyl politisch Verfolgter widerspricht. Das erklärte der Minister am Mittwoch in der Freistunde des Bundestages auf Fragen aus der SPD-Fraktion zu Er be-

fonte gleichzeitig, daß eine Übereinkunft gefunden werden solle, die auch für die anderen Länder der Gemeinschaft akzeptabel ist. Bei der Sitzung der EG-Innenminister am morgigen Freitag in Athen werde es noch keine grundsätzlichen materiellen Vereinbarungen geben.

Kunst zwischen Darmstadt und Prag

Vor einigen Tagen besuchte Prag der Sachbearbeiter für Kultur des Darmstädter Magistrats, der bildende Künstler Bernhard Krimmel, dem u. a. auch die Leitung der Ausstellungstätigkeit des Instituts Mathildenhöhe sowie die Akquisitionstätigkeit für die Künstlerkolonie Darmstadt obliegt, deren Resultat die Errichtung des Museum des deutschen Jugendstils sein wird. Der Besuch erfolgte aus zwei Gründen.

Vom 20. November bis zum 29. Januar nächsten Jahres wird in Darmstadt die Ausstellung „Avantgarde und Tradition“ mit dem Untertitel »Tschechische Kunst der zwanziger und dreißiger Jahre« gezeigt, die von der Prager Nationalgalerie in Zusammenarbeit mit dem Kunsthandwerklichen Museum ausgerichtet wurde und 758 Exponate der verschiedensten künstlerischen Bereiche umfaßt. Diese Ausstellung ist im Grunde genommen eine Fortsetzung der erfolgreichen Präsentation „Auf dem Wege zur Moderne — Tschechische Kunst 1078 — 1914“, die an der Jahreswende 1984/85 stattfand. Der zweite Grund für die Tschechoslowakeireise B. Krimmels war die in Vorbereitung befindliche Ausstellung der Künstlerkolonie Darmstadt, die vom 26. Januar bis 26. März 1989 in der Prager Wallensteinschen Reitschule gezeigt werden wird.

„Die Ausstellung, die wir nach Prag bringen werden, soll das Resultat der Darmstädter künstlerischen Bemühungen vor Augen führen, architektonische Modelle, Möbel und Accessoires, Gegenstände künstlerischer Utopien zusammenzutragen, die die Überzeugung veranschaulichen, daß durch die Umgestaltung von Gegenständen Handwerk und Manufakturproduktion beibehalten werden könnten, was gesellschaftliche Veränderungen zur Folge haben würde. Die Prager Schau wird eigentlich das Kernstück der Sammlungen des künftigen Museums des deutschen Jugendstils sein, ergänzt durch Leihgaben aus öffentlichen und privaten Sammlungen. Dieses Museum

sollte dann Ende nächsten Jahres eröffnet werden.“

Die nunmehr in Darmstadt gezeigte Ausstellung wird nicht nur eine Fortsetzung der Schau tschechischer Kunst aus der Zeit von 1878 bis 1914 sein. Schon vorher wurde eine Zusammenfassung der Werke Alfons Muchas präsentiert. „Diese Ausstellung hat unserem Publikum ein besseres Verständnis der historischen Zusammenhänge ermöglicht, denn die Kunst ist doch eine besondere Äußerungsform des Lebens sowie der gesellschaftlichen Verpflichtung. Indem wir die Menschen mit diesen bekannt machen, streben wir vor allem an, daß sie sich der inneren Verwandtschaft der Künstler und des historischen Zusammenhangs der künstlerischen Entwicklung bewußt werden. Gerne möchte ich mich auch bei der Prager Nationalgalerie bedanken, deren Tätigkeit wir sehr zu schätzen wissen und deren wis-

senschaftliche Leistungskraft wir voll respektieren“, schloß B. Krimmel seine Ausführungen. (pak)

Josef Čapek (1887 — 1945): Harmonikaspieler Foto: Orbis — K. Rodinger

Ein „Frauentarif“ bei der Kraftfahrzeug-Versicherung würde das defensive, vernünftige Fahrverhalten der Frauen honorieren, meinte die FDP-Generalsekretärin. Wenn der Risikoaspekt, wie bei anderen Versicherungsarten meist zu Lasten der Frauen üblich, geschlechtlich differenziert wird, dann muß das auch dort gelten, wo es sich zugunsten der Frau auswirkt.

... ZATO BYVAJI
ALE HORJI
KUCHARKY

Miss motorismu 1988

Pravé křídlo Sjezdového paláce v Praze patřilo v sobotu večer volbě Miss motorismu 1988, kterou vyhlásil Park kultury a oddechu Julia Fučíka spolu s Automotoklubem Bláhova a ÚBOK Praha. Těto, u nás ojedinělé soutěže se mohly zúčastnit všechny ženy a dívky z ČSSR vlastnící řidičský průkaz.

Ředitel soutěže, populární motoristický expert a bývalý úspěšný automobilový soutěžní jezdec Jiří Somr řekl, že pořadatelé chtěli zábavnou a pro diváka atraktivní formou vybrat uchazečku, která osvědčí znalosti z motorismu a současně svým zjevem a vystupováním prokáže nejlepší vlastnosti a schopnosti.

Pořadatelé dostali do 20. října, kdy termín přihlášek končil, stovky přihlášek. Škoda, že mnohé uchazečky nespĺňovaly všechny předepsané soutěžní podmínky, převážně nevladly řidičský průkaz. Neveřejného předkola se tak mohlo zúčastnit pouze osmdesát adeptek, z nichž dvě desítky postoupily do sobotního pražského finále. To bylo koncipováno spolu s vy-

stoupením orchestru V. Zahradníka a H. Vondráčkové, B. Pilarové, M. Elefteriadu a J. Helekalu. Zpestřením byla i ukázka rock and rollu v po-

Foto: ČTK — P. MERTA

pražský obhájce, hlavně motoristů, JUDr. Karel Friml, CSc., se nejprve adeptky představily v kostýmech zhotovených pražským ÚBOK. Poté porota, v níž zasedal například sólista baletu ND V. Harapes, herec R. Brzobohatý, V. Čáslavská či skladatel L. Štáidl, zkoušela soutěžící dívky ze znalosti řešení motoristických situací, dále musely absolvovat brannou disciplínu (jízda na bikrosovém kole po úzkém prkne) a v taneční kreaci s profesionální tanečnickou soutěžily o přizeň obecnosti i poroty.

Po závěrečném defilé soutěžících, tentokrát v jednoduchých plavkách, jednu z řad diváků přilákal i národní umělec Karel Gott, odevzdalo obecnostu anketní listky. Také odborná porota přidala svůj názor, a tak kolem 23. hodiny mohla být slavnostně „korunována“ pražská Miss motorismu 1988 — 19letá referentka pražského ruzyňského letiště Stanislava Miňovská, nálečka malého flutu 126 p, za jehož volant usadá s řidičským průkazem již půldruhého roku. Ze své prvnosti obdržela malý motocykl Babeta a letenku do Leningradu a zpět.

dání profesionálních tanečnic.

Obecenstvu a dvanáctičlenné porotě, které předsedal známý

Tresty vandálům

TEPLICE (ČTK) — Okresní soud v Teplicích odsoudil obžalované v Kamila Krátu (1969) Jaroslava Dvořáka (1968) a mladistvou Andreu Bredlovou (1971) za trestné činy poškození majetku v socialistickém vlastnictví a výtržnictví.

Při hlavním líčení jim bylo prokázáno, že 12. března po jedné hodině v noci úmyslně povallili sochu Klementa Gottwalda v Teplicích a způsobili tak škodu vyšší než 28 000 korun. Krátce před tím také úmyslně poškodili budovu OV KSČ v Teplicích, kde rozbili okna. Obžalovaným Kamila Krátu byl dále uznan vinný, že se společně s jinými Dolanským (1964) v nočních hodinách 27. února v podnaplém stavu domáhá vstupu do Krušnohorského divadla v Teplicích, kde se konal společenský ples na počest 40. výročí Vítězného února. Hrubě urážel a posléze fyzicky napadl pořadatele i příslušníky VB. Jiných Dolanský způsobil příslušníkům VB zranění, které si vyžádalo pracovní neschopnost. Obžalovaný Kamila Krátu a jiných Dolanský se tak dopustili trestných činů výtržnictví a útoku na veřejného činitele. Kromě toho byl obžalovaný Jaroslav Dvořák uznan vinným pro trestný čin přiznivnictví.

Kamila Krátu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 30 měsíců, Jaroslavu Dvořákovi nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 20 měsíců a Andreu Bredlové nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 12 měsíců. Jiných Dolanskému byl uložen podmíněný trest odnětí svobody v délce 18 měsíců a odkladem na skvělejší dobu tři let.

Rozsudek dosud nezískal právní moc.

Frauentarif im Verkehr?

BONN, 7. Dezember (APF) Für die Einführung eines „Frauentarifs“ bei der Kraftfahrzeug-Versicherung hat sich am Mittwoch die FDP-Generalsekretärin Cornelia Schmeitz-Juchacz anangesprochen. Eine Untersuchung der Bundesanstalt für das Straßenwesen habe gezeigt, daß die Zahl der von Frauen verursachten schweren Verkehrsunfälle bedeutend niedriger liege als die der Männer. Ein solches gehe für die Unfallhäufigkeit bei

Existenzrecht Israels wird von PLO anerkannt

gam STOCKHOLM, 7. Dezember. Die palästinensische Befreiungsorganisation PLO und eine Gruppe jüdischer US-Amerikaner haben am Mittwoch in Stockholm eine gemeinsame Deklaration veröffentlicht, in der die PLO das Recht Israels als eigener Staat zu existieren, akzeptiert. **IZRAEL VZNAKL, ALE NEDEKL KDE!!**

Hledejme pravdu dějin

Při nedávné diskusi slovenských spisovatelů a historiků v Literárním týdeníku o roce 1918 vznikla ne zcela nepříznivá polemika kolem otázky, kdo by měl mít »první slovo« při osvětlování řady problematických či jinak obcházených míst našich nejnovějších dějin. Zjednodušeně řečeno, oba aktéři tuto šanci velkoryse nabídli partnerovi. Podle historiků má právě literatura tu vlastnost, »že mnohé události i v klíčových politických, psychologických a lidských polohách dokázala a dokáže pochopit a transformovat do vědomí lidí daleko účinněji než například věda«, zejména historiografická, která »je údajně příliš »rigorózně« determinována při plnění svých poznávacích a ideologických funkcí«, což znamená i to, že je příliš často služkou zdeformované ideologie a její věrohodnosti jako by už nevěřili ani sami historici. Nu co, oni jistě nejlépe znají své možnosti i limity, ale když si představím, jak často se jen za života mé generace ideologie deformovala a historie falšovala, nebyla to služba nepřijemnější, i když ani v historiografii by neměla absentovat pravda, tedy ani charakter historika. Představitel literatury ve vzpomenu-té diskusi však nekompromisně žádá, že »s přehodnocováním musí přijít první historici a politici, ne spisovatelé«, ačkoli dějepisec replikuje, že pro takové přehodnocování nevyhnutelně »musí vzniknout příznivá atmosféra«.

Přehazováním tohoto horkého bramboru se tak i nadále šťastně pohybuje v začarovaném kruhu, zejména však v očekávání, že nám někdo »příznivou atmosféru« asi »přidělí«, i když jen před několika dny na plénu ÚV KSČ Jan Fojtík zřetelně řekl, že »jedním z neaktuálnějších úkolů, na který je třeba okamžitě soustředit síly, je nové zpracování dějin KSČ a Československa«. Jestliže nové, tak asi i proto, že to dosaavadní je už překonané, a že tedy přišla i ona tak dlouho očekávaná »příznivá atmosféra«. Ta, samozřejmě, nevznikla sama od sebe, nepřiděluje se, nevzniká ani sebelepším usnesením; je třeba si ji vyhovovávat a možná i odtrpět; snadná cesta k pravdě, tak jako k horolezeckému vrcholu, totiž neexistuje, tak jako asi jen v našich představách může existovat příznivá atmosféra. Ta může dostat reálnou podobu jedině kolektivním úsilím, jak za ně pléduje italský historik, úsilím, které však předpokládá jak vysokou mravní, tak odbornou habilitaci. Jen s ní spisovatel i historik mohou zkoumat historický osud, dějinnou pravdu, neoddelitelnou od pravdy současné, formované možná zejména politiky, ale ověřované přemýšlejšími občany. Na těchto předsedcích se dnes znovu naše společnost obec chce zamyslet nad sebou, nad námi: včera, dnes i zítra.

Jen v takovém nekompromisním celistvém pohledu se můžeme na

prahu sedmdesátého roku naší republiky pokusit dopátrat jejího dějinného smyslu — pro Slováky i Čechy, Maďary, Ukrajince, Poláky a Němce, ale zejména pro naši společnou novou vlast, společný stát, pro naši československou státnost. Musíme při tom hovořit i o skutečném dějinném smyslu onoho přelomového roku, měsíce i dne, 28. října 1918, o smyslu státu, instalovaného možná velkoryse, ale i nedůsledně, v každém případě však se snahou o demokracii, i když buržoazní, do té doby i potom v okolí nevidanou. Při všech rozporech minulosti i přítomnosti, které nedávaly, ani nedaly nové republice mnoho nadějí na přežití, jsme se roku 1918 zařadili mezi »vítěze« a po druhé válce také, i když to vždy tak nevypadalo. V roce 1918 podstatně i díky skutečným politikům, přinejmenším těm třem, Masarykovi, Benešovi a Štefánikovi, kteří se ukázali být na úrovni dějin, na které jsme však potom hakýdali, kolik se jen dalo; roku 1945 díky lepší části našich národů, »zahraničnímu« i domácímu odboji a moudré politice komunistické strany, i na tuto reprezentaci či na její část jsme potom nejen kydali, takové jsou už naše novodobé dějiny: Při opětovném posledním zdvihu, státoprávním naplnění, federalizaci, jsme zase, domnívám se spravedlivěji, nakydali na tehdy prvního muže státu, což by mělo být i definitivní poučení, abychom do čela vlasti už nikdy nevolili neosobnosti, abychom zbytečně nepokračovali v tradici k nám jen dovozené, totiž v permanentním zneuctivání těch, co vládli před námi. Osvobodit od této nežádoucí tradice by nás mohl i socialistický pluralismus, záruka skutečné, nejen fiktivní demokratizace našeho budoucího života.

To jsme však už příliš daleko od onoho 28. října 1918 v Praze i od 30. října 1918 v Turčianském Svätém Martině, dní, které si znovu — pokoukám-li už? — chceme posvětit, je skutečně dobře i načase, že se 28. říjen stal státním svátkem, i když jeho opětovné ustanovení bylo tak strohé a ani nevysvětlovalo, proč jsme si na ten den tak dlouho, velmi jemně řečeno, nevzpomenuli. Mnohé kalendáře na tento rok jsou toho svědectvím, to jsem si ověřil ve vícero — a většinou jsem v nich našel jen tento text: »Den znárodnění (1945)«. Den vzniku republiky jsme vytrvale tajili. Před kým? Tak jsme chtěli pěstovat v občanech, zejména v mládeži, pocit vlastenectví, státnosti, nad nímž jsme schopni se dojmát už jen při olympijských hrách? Nihilismus z padesátých let jsme šťastně přenesli až do nedávných dnů, zapomínáme i na slova Klementa Gottwalda, který i roku 1948 zdůrazňoval, že při 28. říjnu si uvědomujeme, »jak velkým majetkem je národní svoboda a samostatnost a jak těžko, jsme ji v celé historii dobývali«. Žel, dlouhá léta zejména anonymně.

Alexander Matuška před dvaceti lety při půlstoletí republiky říkal, že »ve vážných chvílích je třeba hovořit o věcech výsostných, a ne o nížních« a že »není čas malicherností a rekriminací«, ale pro tento okamžik bych se raději přidržel Mináčova kráda, pochybovačnějšího, ale i produktivnějšího, zformulovaného bez onoho oslavného rozehvění: »Žádné jubileum.« Říká tento skeptik a hledáč pravdy zároveň, »nás neosvobozuje — nemělo by nás osvobozovat — od kritického myšlení.«

Výročí jsou tu, ať si to přejeme či ne, i proto, aby ospravedlňovala přítomnost. Ale to by bylo málo, velmi málo, ještě méně, než kdyby měla ospravedlňovat minulost. Obojí je třeba zejména hodnotit, tedy i přehodnocovat. Tentokrát tu sedmdesátiletou cestu dějinami k dnešní pomyslné zralosti. Ani jubileum naší republiky, i když bychom při něm mohli být někteří i sentimentální, nás tedy neosvobozuje od kritického sebezpytování, od sebekritické reflexe, prostoupené, když je třeba, i vzpomínkami. Pravdaže, na Hradčany, Brdlo i Lány či Sezimovo Ústí nebo Topoľčianky, ale i na Košúty, Haburu, Most či Duchcov (ne nadarmo hovořil Šalda i o »demokracii střilejší«), na Masaryka, Štefánika, Beneše, Srobára, Hodžu, i na Gottwalda, Zápotockého, Švermu, Clementise, Šmídkeho, Novomeského, Husáka či Steinera, ale i Kramáře, Borana, Hlinku, Tísa, Háchu, stejně jako na Širokého či na Novotného a na mnohé, mnohé další, kteří se nám z dějin ztráceli, až se nám je podařilo mistrovsky vyhlédnout. Tak jako v nich nejsou jen postavy kladné až hrdinné, tak je v nich nejen lesk, ale i dost bídy; například tehdy, když česká buržoazie a Masaryk zradili pilsburskou dohodu a nechťali o samostatném slovenském národě ani jen slyšet, když měli na mysli jen státnost českou; pravda, nechyběly ani bídy slovenské, nejen v roce třicátém devátém a nejen ve slovenském státě. Ale byly i chvíle heroické, zdvihy povstání, rehabilitující nejen národ, ale i stát, byly bídy i vítězství mravní, na které není třeba zapomínat. Jedna ta bída, novotnovská, traumatizuje náš stát i státnost dodnes, zdiskreditovala socialismus nejen v mravní či národnostní oblasti intenzitou, z níž se vzpamatovat není snadné dodnes. Zhodnotit tyto doby stejně jako celá padesátá léta je úkol stojící před námi stále ještě jako vyřící kámen.

Pravda, je třeba se vrátit ještě hlouběji, nejen ve vzpomínkách, ale zejména v historickém výzkumu, vrátit zakladatelům republiky, co jim patří, vysvětlit jejich čechoslovakismus stejně jako separatismus, dvě sestry jedné nacionální matky, neobejít říjen, dělnickou třídu, vzpoury, i rebelie, ale ani legie, nevynechat skutečnost, že půl století se neřešil základní státoprávní, to jest národní problém, obsažený už v clevelandské dohodě z roku 1915, že právě díky tomu byla republika ještě křehčí, zranitelnější, že v opačném případě by se možná přece jen vyhnula tragédií a deformacím nejen v dalších

osmičkových letech. Vždyť právě ve vzpomínuté clevelandské dohodě, kterou koncipoval tajemník Českého národního sdružení Josef Tvrzník, bylo za cíl zahraničního odboje označováno „spojení Českého a slovenského národa ve federativním svazku států s úplnou autonomií Slovenska, s vlastním sněmem...“.

Jenže, kde jsou loňské sněhy, kde dobré úmysly a návrhy? Dějiny, žel, neznají žádné: co by bylo, kdyby... Není možné je opravovat, ani ospravedlňovat, vylepšovat či očeřňovat. Je třeba je jen vysvětlovat, hodnotit.

Z našeho hlediska však neuškodí neustále připomínat, že v první republice vzniklo, zformovalo se a intenzivně společensky působilo socialistické umění takové úrovně, že mu nemohly konkurovat ani okolní státy (Německo, Polsko, Maďarsko), ale ani takové vyspělé země, jako například Francie či Itálie. A právě tím, tou úrovní, která vyrůstala zevnitř, a ne z chtěné evropskosti (o kterou se náš malo- i velkoměšťák rád otíral), zevnitř, to je i z podmínek oné buržoazní demokracie, jsme byli světová či přinejmenším evropská, a ani jsme si to tak nepřipouštěli. Připadalo to — nám i Evropě — úplně normální. Tehdy! V padesátých letech jsme i za to davisty posílali do kriminálu; a kdyby jen tam! Naše světovost byla skutečně bez hranic...

Potřebujeme nové dějiny ČSR a KSČ skutečně všichni. Protože co vede ke kulturní nenormalitě? Věčné přeryvy, věčné začínání od nuly, věčné kastrování, tabulizování, neschopnost integrovat minulé hodnoty i v jejich dialektické rozpornosti, ignorace vůči minulosti dávnější i nedávnější. Takové násilné přeryvy jen za posledních sedm desetiletí několikrát poznamenaly život několika pokolení tak vydatně, že se s tím dodnes vypořádáváme jen velmi těžko. Dialektika života i umění je postavena i na diskontinuitě, ale to neznamená ztrátu kontinuity, svévolné vyprazdňování dějin, bobapustý prezentismus, kterým sice můžeme zdůvodnit všechno, ale většinou jen naši vlastní indolenci k základním skutečnostem, hodnotám života a kultury tohoto státu. Subjektivismu, přímo sektářství už bylo v této oblasti dost. I v praxi vydavatelské. Mohl bych uvádět příklady v počtu hojném, ale skutečnost, že jsme například nebyli „schopni“ vydat poslední svazek Novomeského publicistiky, lze kvalifikovat nejen jako nekulturnost lokální. A jak by nám právě ona osvětlila naše nedávne dějiny! Jak by nám — i celá reeditovaná — pomohla při neúprosné, ale potřebné národní i státní sebereflexi celého sedmdesátiletí. A když už jsem u Novomeského, nemohu nevzpomenout trencianskoteplický kongres slovenských spisovatelů roku 1936, na kterém právě on formuloval základy budoucího česko-slovenského literárního kontextu, aniž ještě o tomto honosném termínu věděl. Právě zde v diskusích pověděl slova, která by se autorsky jistě dala dnes modifikovat a

doplnit, ale jsou stále platná: „Mně je blízký Nezval,“ řekl Novomeský, „ne proto, že je Čech, ale proto, že je posledním slovem moderního básnictví. Jilemnický, Král, Poničan atd. stojí v blízkosti Olbrachta, Neumanna, Hory, Seiferta atd. ne proto, že by si pokládali za povinnost udělat radost snaživým sběratelům epizod v česko-slovenských stycích, ale proto, neboť jsou si blízcí pohledem na svět a myšlením. Mostem mezi kulturním děním českým a slovenským a spojitím mezi nimi může být jen společný světový názor, společný cíl,“ podtrhl Novomeský, a byl to vskutku kvalitativní posun v česko-slovenských literárních vztazích, daný ve skutečnosti totožností světónázorovou (marxismus-leninismus) i totožností společného cíle (socialismu). Na tomto principu se budovala marxistická koncepce česko-slovenského literárního kontextu, produktivní i v jeho pozdějším rozvíjení, oproštěná od deformací čechoslovakistických i separatistických, koncepce internacionalistická, na které se stavěly i základy pozdější česko-slovenské státnosti, založené na federativním uspořádání. Paradoxem, možná jen zdánlivým, však je, že za federaci bojovalo především Slovensko, zatímco české národní vědomí, jak řekl Stanislav Šmatlák v diskusích v Literárním týdeníku, „tento problém z historických příčin tak nepociťovalo... a snad ještě nedozrál k pochopení smyslu federativního uspořádání státu Čechů a Slováků“. Zčásti nedospělý, dodnes, ale ani před dvaceti lety, kdy české spisovatele trápil více problém demokratizace a nechápal dost dobře, že federalizace je jeho nejbyťostnější součástí. Dnes však přece jen zásluhou i českých spisovatelů, zejména střední generace, se ona tradiční lhostejnost k federaci překonává. Příčiny této jistě nedopovězenosti naší věci jsou vícero, jistě i psychologické, jistě i historické, není to však tak dávno, co vedoucí politik tohoto státu používal ve svých projevech jen termín Slovensko, slovenský lid a úzkostlivě se bránil spojení slovenský národ, Slováci. Ten skutečně neslyšel (nebo nečetl) Šaldovu radu rodákům z roku 1919, že na Slovensko, do země Hviezdoslava a Štefánika, je třeba přijít s hlavou odkrytou a hovořit šeptem. Chvála bohu, že je tu tradice novomesko-nezvalovská, kostrovsko-závadovská, rúfusovsko-hrubínovská, mináčovsko-otčenáškovská stejně jako feldekovsko-janovicovsko-ballekovsko-stražayovsko-moravčíkovská či peterkovsko-šimonovsko-žáčkovsko-černíkovsko-čejkovsko-mafíkovská se jmény stále novými a novými, a to je dobře. Střední i mladší generace se totiž lehčeji oprošťuje od resentimentů minulosti, ví o hodnotách i o česko-slovenském vztahu víc, poučena dějinami i předchůdci. Neboť dělicí čarou už není a nebude jen vztah česko-slovenský, resp. poměr k němu, ale i, ba hlavně: poměr k pokroku a k reakcím bez ohledu na národní příslušnost. Toto všeobecné dělení je časově právě dnes více než jindy, kdy se literatura pokouší hledat odpovědi

na to, jaká je naše současnost, kdy by se měla znovu nastolit otázka hodnot, to jest i jejich přehodnocení, otázka základní společenské, ale i literární a svazové situace, ale i otázka tak zdánlivě banální, jak se vzájemně známe, zda se vůbec vzájemně čteme? Nejen v roce takzvané multijubilejní, který navozuje především otázku otázek: vztahu literatury, spisovatele a státu, literatury a politiky, společnosti.

Šalda považoval „za lidské mrzácství, za lidskou necelost a neúplnost spisovatelem, kdyby nežil politiky“, kdyby básník neodpovídal na nejnaléhavější výzvy společnosti; a už dost dávno říkal, že spisovatel se stává politickým činitelem tím, že nevyslovuje jevouou skutečnost, ale přání, sny, touhy své a svých nejlepších vrstevníků na její zlepšení; proti jednostrannému politikaření zdůrazňoval požadavky lidstva o vnitřní kulturnosti, univerzálnosti lidského ducha. Nic lepšího není možné poradit našemu spisovateli ani dnes. Literatura však neví ve vzduchu; souvisí, pomozme si ještě velkým kritikem, co nejtěsněji se životní, politickou a kulturní půdou, ze které vyrůstá. To je i půda, ve které jsou živiny podmiňující a určující poslání spisovatele ve společnosti. Poslání ne vždy jednoduché, vždyť o jeho přizeň či službu se odjakživa ucházeli mocní, i když Novomeský už na sklonku života, nepochybně poučen dějinami i nepřenosnou osobní zkušeností, vzpomínal, že „kulturu země málokdy vytvářeli spisovatelé oficiální“ a ač Jaroslav Seifert snil, že „krásně je, když básníci postrkují politiky, ale troufám si říci, že už je méně krásné, když je tomu naopak“. Že slova o oficiálních básnících nebral Novomeský na konec života nadarmo, dokládá zkušenost částí slovenské a české literatury hned po převratu 1918. Ve slovenské literatuře jsme sice neměli generálního inspektora československé armády, ale například i takový básník jako Ivan Krasko vplul nadšen národní svobodou do státní politiky, i když se téměř nevyhnul čemusi, co se asi přičilo nejen veršům Otoka či Horníků a vyměnil svůj statut za mičeničnou, téměř dvacetiletou senátorskou-poslaneckou rentu. A proto nejen jemu, ale i Jesenskému a Rázusovi například, právě Laco Novomeský nemohl odpustit, že roku 1931 nacházel pod jejich jmény „dobře kvalifikované vládní rádce a poslance se zajištěnou existencí, se zaručeným postupem a pod penzí...“ Postavení revolučního spisovatele bylo úplně odlišné, byl i tragické, což básník ještě nemohl ani tušit. A v čase, kdy naše generace na středních školách o něm, o Novomeském, ještě, nebo už, neměla ani vědět (a spisovatelé tomu mohli nebo chtěli odpovídat jen těmi nejkrotšími, obětí neschopnými, ba vlastně neznámými a nic neznamenajícími projevy), v té době Vladimír Mináč na druhém sjezdu československých spisovatelů, osm let po Únoru, nadšeně prohlašuje, že „postavení spisovatele ve společnosti se oproti minulosti základně

stavělo: z bojovníka za pokrok a proti vládnoucí třídě se stal bojovník za pokrok s vládnoucí třídou. Boj za pokrok už nemá opoziční charakter, říká kategoricky budoucí pochybovač, má podle něho »taktický charakter ústavní, charakter povinnosti, a ne charakter velkolepé osobní vzpoury«. Zde, v tomto zapojení spisovatele do ústavního boje za pokrok (jinak chválného), v němž se lehce ztratil ve jménu dočasné povinnosti nejen boj za pokrokového jednotlivce, revolucionáře, ale i boj za pokrok skutečný, nejen deklarovaný (což už tak chválnodné přece jen není), tady kdesi je zabudován i pozdější dramatismus postavení i poslání spisovatele ve společnosti; tu je možná zakotven i spor o to, co spisovatel dělá, ale zejména co má a musí dělat pro onen opravdový pokrok. Neboť, jak na jiném sjezdu spisovatelů o víc než desetiletí později řekl jiný hledač pravdy, Alexander Matuška, svoboda neznamená, »že budeme dělat, co se nám líbí, ale znamená i, že budeme dělat z vlastního rozhodnutí, co je třeba dělat«. Pravda, když oněch Mináčem vzpomínaných povinností či Matuškových třeba bylo přespříliš a měly sloužit ne vždy pokrokovému vkusu a vícero pánům — bývalo hůř, s literaturou i se společností. Byly takové časy, není třeba se jím v našich dějinách vyhýbat. Z bojovníků za pokrok, v opozici (mezi prvními, kdo u nás založili tuto tradici, byli před převratem pokrokoví hlasisté a průdísté), se nejednou stali představitelé regresi a stagnace. Šrobár, Kraso, Votruba, Dyk či Machar jsou kdesi na počátku tradice, kde příklon k moci znamená i úpadek estetický.

Spisovatel tvoří vždy, pod jistým, poměrně konkrétním společenským, administrativním, psychickým tlakem, daným zejména aktuální politikou, ale právě proto je jeho tvorba i osobní charakter verifikovatelnější. Vzpomeňme jen na spisovatele ve Slovanském národním povstání, jak se tu charakter spojil s tvorbou v jednotu, která opravdu znamenala zbraň. A i když šlo o mezní situaci, našla spisovatele připravené. Pravda, jiné jejich kolegy našla totálně nepřipravené, přinejlepším zbabělé. Stávalo se to i později; jak houfně jsme například u nás oslavovali repressesadesátých let, i popravy komunistů! i tak ubohé jsou naše dějiny. Lze se za ně stydět, ale lze se je pokusit alespoň odčinit.

Bývalo i tak, že mocní tohoto světa měli či chtěli mít blízko ke spisovatelům. Jenže například Vančura a Čapek byli partnery, což se o tom, co hrával karty s Antonínem Novotným, a jiných podkuřovačích říci nedá. Ale i jeho zásluhou a zásluhou dalších se u nás deformovala představa státního spisovatele vycházející z pokleslé obrozenecké koncepce, představa, kterou právě Vančura a Čapek, nemluvě o Šaldovi a Novomeském, bytostně nesnášeli. Totiž představa, že spisovatel je reprezentant národa, a proto není ani tak důležitá jeho tvorba jako funkce ve společnosti. Návíc právě tehdejší horlivci po-

stavili spisovatele do zákrutu, a když se potom sami vychýlili, nejenže jim už bylo těžké věřit (nebyli první, kteří se otočili zády k mecenášovi), ale zatočila se jim i hlava. Toto nebezpečí je ostatně permanentní, uvěřit ve svou predestinaci je náš spisovatel náchylný i dnes, i když je k tomu třeba už i dávky značné naivity. A propos zákrut: přinejmenším už Mácha a Janko Král z něho vyskočili, a jací to byli revolucionáři — v životě i v poezii! Pravdaže, aby se mi rozumělo, nejsem pro bezhlavé vybočování ani vyskakování stejně jako nejsem pro bezhlavý zákrut. Jsem jen pro odvahu, dokonce jen pro normální možnost, ale i ochotu vyslovit svůj názor. Jsem docela nehrdinsky a přirozeně pro socialistický pluralismus, který tak rádi skloňujeme, jenže ho neradi naplňujeme tím nejkonkrétnějším obsahem: názory, postoji. Socialistickými, ale ne v nevyhnutelném zákrutu, tedy zejména zakrýtými, a už vůbec ne otevřenými.

I dnes, stejně jako v dobách Šaldových, je pro spisovatele nejlepší občanský i politický postoj »dělat, dělat a zase dělat jak možná nejlépe své umění. Čímž neříkám,« dodává Šalda, »že nemůže dávat politice rady nebo podněty a že je mají politici přehlížet.« Tedy přesně v tom smyslu, jak žádal od spisovatelů na našem třetím sjezdu soudruh Jakeš: pokusit se literaturou inspirovat politiku. To opravdu není, myslím, nic nekompetentního, je to snad přirozená povinnost dobré literatury. V tom totiž vidím i záruku toho, o čem nedávno hovořil soudruh Fojtík, že totiž ve vztahu k tvůrčím svazům je třeba respektovat jejich samostatnost, stanoviska a návrhy. A když ve vztahu k tvůrčím svazům, tak i ve vztahu k jejich jednotlivým členům. Svaz československých spisovatelů musí být založený na principech demokratických (vnitřně i navenek), federativních, samozřejmě na principech socialistických; ne na principech byrokratických, administrativních, to jsou pozůstatky starého řízení kultury, se kterými je třeba se na všech úrovních definitivně rozloučit. Věci totiž nejsou doopravdy růžové. Když si uvědomíme, že po dvaceti letech konsolidování jsme se propracovali k obnově vydávání literárních týdeníků téměř jako k vrcholu našeho snažení. Nechci už sice rekrimínovat, dokonce ani hledat viníky, ale zeptat se musím. Muselo to trvat tak neúnosně dlouho? Není to také příznak stagnace, bohužel i naší vlastní, jednotlivě i svazově, kolektivní vina je nejlépejší. A kolik jsme propásli prostoru pro socialistické formování našeho současníka? To už se vyčíslit ani nedá. Podobných otázek by snad bylo víc.

Opakuji, netřeba rekrimínovat, vždyť navíc chceme slavit jubileum, ale přehodnocovat a přehodnotit naše postoje, názory a činy budeme muset. Přehodnocování je vlastně souputníkem přestavby v ideologii, vědě, kultuře, umění, nemůže znamenat vůle nových starých dogmat za nová. Právě proto je ideologické zabezpečení přestavby přinejmenším tak důležité jako ekonomické. I v této oblasti

však nelze dělat přestavbu tak, aby to vyhovovalo těm, kterým vyhovovaly časy nepřestavby.

Proto nemůže ani svaz spisovatelů v časech skutečné přestavby vystupovat jako prosebník, ale jako společensky integrální subjekt: buď naše společnost potřebuje tato »tykadla tvořivosti«, ony soudrubem! Jakešem požadované impulsy (a tedy bude muset i něco vydržet, protože ne všechny otázky, problémy jsou přilehlé, pohodlné), anebo bude mít umění jako ornament. Když totiž máme přestavovat, znamená to, že na stavbě je něco v nepořádku. Proto dnes, oslavně, ale zejména kriticky, se zamysleme nad tím, co chceme v budoucnosti přestavět, abychom tak ozřejmili smysl našeho putování nejnovějšími, z větší části už socialistickými dějinami, ale abychom zejména věděli, a čím se chceme obracet ke společnosti, s čím chceme oslovit náš stát v budoucnu.

(TVORBA/27. 10. 1988)

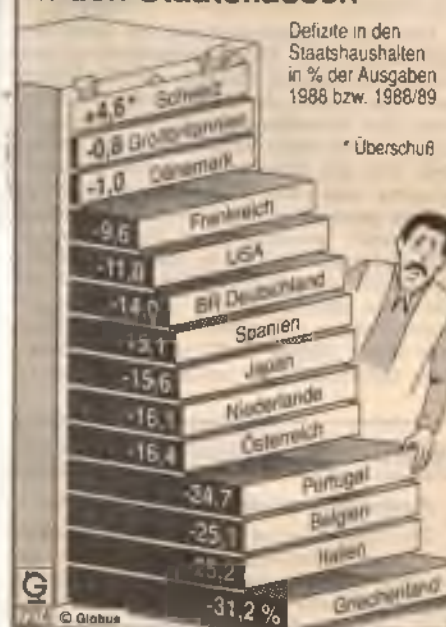
Botschaft lädt Kopelew ein

HONN, 1. Die zember (AP). Die sowjetische Botschaft in Bonn hat erstmals den 1981 aus der Sowjetunion ausgewürgerten russischen Schriftsteller Lew Kopelew eingeladen, der jetzt in der Bundesrepublik lebt. Wie die Botschaft am Donnerstag in Bonn bestätigte, hat der 75jährige Exilrusse seine Teilnahme an einem Empfang am kommenden Mittwoch zugesagt, bei dem in der Bundesrepublik lebende Schriftsteller, bildende Künstler, Sänger und Schauspieler zusammengeführt werden sollen.

Ein Botschaftssprecher bestätigte, daß die Botschaft erstmals ein derartiges Treffen arrangiert.

So viel fehlt in den Staatskassen

Vorsicht, Pariser: Kondome oft defekt

Von einem staatlichen Labor vorgenommene Tests haben bestätigt, daß von den in Frankreich gängigen Präservativmarken jede zweite Defekte aufweist. Der Skandal war zunächst vom Verbraucherverband enthüllt worden. Die daraufhin von der Regierung angeordnete Überprüfung ergab,

Präservativmarken aus dem Handel genommen. Die französische Regierung hat gerade im Rahmen der Aids-Bekämpfung eine Werbekampagne für den Gebrauch von Präservativ eingeleitet.

ALLOUS ENFAN 13!!

daß nur 21 von 43 getesteten Marken den vorgeschriebenen Normen entsprechen, wie das Wirtschaftsministerium in Paris mitteilte. Wegen schwerwiegender Mängel wurden inzwischen insgesamt acht

KOYPAK POZUE PAN SPACIL SOUDRUHA
PAUKU KOHOUTA..

en
u-
eit
n,
e-
ns
en
in
us
d-
I.
es
ie
as

—
ry
s.
nt
a.
o-
i-
l-
if.
o-

Schwander abgemacht
WASHINGTON 1. Dezember (Reuters)
Der amerikanische Senat hat die Sicherung der US-
Funkwellen für Europa erstmals seit dem
Zweiten Weltkrieg für 25 Jahre eingestellt.

Die Rundfunk-
Free
Grund

10'30..!

Aron se představuje

Jakýmsi vzorem jím byl brněnský Klub mladé módy, ale navíc chtěl mít i svoji vlastní prodejnu. Od roku 1985, kdy se takhle parta mladých lidí dala ný. „A s touto kolekcí jsme ta- dohromady s cílem založit mó- ní boutique, vystřídala několik zaměstnavatelů a nahromadila s nimi ne právě nejlepší zkušenosti. Vlastními silami si upra- vill pro své účely několikrát volně prostory, naposledy v Pra- ze 3, ale nakonec se tam vždycky nastěhoval někdo jiný. Nyní se konečně dají do práce — v ne- dávno otevřeném boutique Aron. V Praze 10, v obchodním stře- dsku CII.

V březnu 1988 vzniklo pod hlavičkou OPP Kladno se síd- lem ve Slaném Zenit centrum, jehož vedení projevilo zájem o práci skupiny oděvních výtvar- níků v čele s JUDr. M. Pokor- ným. Prázdné místnosti v ob- chodním středisku CII, ve kte- rých mohla vzniknout prodejna s dílnou, nabídl členům skupi- ny Aron pracovníci odboru ob- choďu v Praze 10. „Všechno jsme si dělali sami. Čtyři z nás se zúčastnili Zenitu 88, kde manekýnky předváděly naši tvorbu. Modely jsme předtím si-

žili po nocích, nespali jsme, aby- chom dali dohromady věci, se- rať, uklízet, stavět přepážky, zakřívati dílnu. Šicí stroje jsme odkoupili od Trioly, nyní máme objednané kufříkové stroje Ve- ritas. Všichni jsme absolventy střední průmyslové školy oděv- ní v Praze nebo textilní v Li- berci. Teď je nás jedenáct, do konce roku by nás měla být pat- náct. Pracujeme ve dvou oddě- leních — tvorby módního de- signu a chemicko-technologické- ho textilního vývoje. V něm si upravujeme materiál tak, aby vyhovoval našim záměrům. Na- příklad z bavlněného podkladu děláme džínovinu, výtvaríme si módní barevné odstíny látek. Děvčata si sama navrhují a pa- žijí modely — od jednoho ori- ginálu děláme jen 5 replik. Přednosti nabízených modelů je

i to, že jsou zkomplexované a nemusí se jako celek kupo- lit. Se si vybrat i jednotlivé části v různých barvách. Sami si tak- ké prodáváme a tím si ověřu- me požadavky trhu. Janom je škoda, že jsme tak daleko od městského centra.“

Výkladní skříň boutique Aron upoutá každého, kdo jde ko- lem. Hlavní však je, že většina zákazníků zde najde to, co chtěla koupit.

29-11-1988	Sorten (Touristenkurse)		Devisen (amt Kurse)	
	Währung	Ank.	Verk.	Gold Brief
	USA (1 \$)	1.68	1.78	1.7287 1.7367
	England (1 £)	3.10	3.27	3.186 3.200
	Irland (1 Ir £)	2.60	2.77	2.568 2.682
	Kanada (1 c \$)	1.40	1.51	1.4468 1.4548
	Holland (100 hfl)	87.50	89.75	88.965 88.785
	Schweiz (100 sfrs)	118.20	121.20	118.565 119.765
	Belgien (100 blrs)	4.63	4.85	4.763 4.763
	Frankreich (100 FF)	28.35	30.15	29.195 29.355
	Dänemark (100 dkr)	24.90	26.70	25.880 26.00
	Norwegen (100 nkr)	25.60	27.40	26.625 26.745
	Schweden (100 skr)	27.70	29.50	28.675 28.835
	Italien (1000 Lire)	0.12	0.13	1.3450 1.3550
	Osterrach (100 s)	14.07	14.37	14.198 14.238
	Spanien (100 Ptas.)	1.46	1.58	1.527 1.537
	Portugal (100 Esc.)	1.04	1.34	1.194 1.214
	Japan (100 Yen)	1.37	1.44	1.4220 1.4250
	Finnland (100 Fmk)	41.00	43.00	42.150 42.350
	Jugosl (100 Din)	0.01	0.07	— —
	Griechenl (100 Dr)	0.83	1.28	— —
	Türkei (100 TL)	0.06	0.15	— —
	Australien (1 \$)	1.42	1.56	— —
	100 Ostmark = DM	11.75	14.75	— —

NA PR: 100 DM = 142.857 Din. (prodej)
NAKUP BANKY: 1.000.000 DIN = 100 DM

Kalter Winter für Rumänien

WIEN, 1. Dezember (AFP/Reuter). Während der Wintermonate ist in Rumänien der Verbrauch von Energie für Heiz- zwecke auf viereinhalb Stunden und zur Warmwasserbereitung auf zwei bis vier Stunden pro Wochentag beschränkt. Diese Bestimmungen sind in einem Erlass des Staatsrates vom Oktober enthalten, dessen Inhalt jetzt in Wien bekannt wurde.

Der Erlass bestimmt außerdem, daß Ge- schäfte spätestens um 17.30 Uhr, Restau- rants und Werkküchen um 21 Uhr schließen müssen. Alle „Kulturstätten“ (Theater, Kinos) sind angewiesen, „ihren Energiekonsum zwischen 17 und 23 Uhr zu reduzieren“. Ämter und Schulen müs- sen ihre Öffnungszeiten so einteilen, daß „weitestgehend das Tageslicht genutzt werden kann“. Energiekonsum über das erlaubte Kontingent hinaus wird mit Geldstrafen geahndet. In Rumänien gibt es bereits seit fünf Jahren strenge Ener- giesparmaßnahmen.

Staats- und Parteichef Nicolae Ceau- sescu räumte am Mittwoch „gewisse Schwierigkeiten beim Aufbau des Sozial- ismus“ in seinem Lande ein. Dies dürfe aber nicht zu Panik und zum Verlust des Vertrauens „in die Stärke der Arbeiter- klasse und des Volkes im Sozialismus“ führen, sagte Ceausescu.

Ohne Kohle kein Strom

BARCELONA, 30. November (AFP). Die katalanischen Elektrizitätswerke FESCA haben der spanischen Eisenbahn- gesellschaft RENFE am Mittwoch in der Provinz Barcelona den Strom abgestellt, um die Begleichung der ausstehenden Rechnungen in Höhe von umgerechnet 45 Millionen Mark anzumahnern. Seit den frühen Morgenstunden gab es weder in den Büros noch in den Eisenbahndepots oder in den Unterkünften der Bahnarbei- ter Strom. Die Gleissysteme wurden von der Aktion allerdings ausgenommen. Die FESCA will der Eisenbahngesellschaft erst wieder Strom liefern, wenn die RENFE ein Abkommen über die Rück- zahlung der Schulden unterzeichnet hat. Die spanische Bahn hat landesweit schät- zungsweise 400 Millionen Mark Schulden bei den Elektrizitätsgesellschaften.

TEPLA ZIMA NEHUJE BYL PROTOZE NENI "DORAZESCU"

Continuation of the text from the previous page.

Im Sand und in Felsblöcken aus der Bundesrepublik. Diese werden große Mengen von Goldgruben entdeckt, darunter die Berge-gewinnliche Mangan-Öl. Experten schätzen, daß die Vorkommen über zwei Millionen Unzen des Edelmetalls enthalten.

= asi 65 TUN Au

Obchod potřebuje kvalitní zboží

TO JE „OBĚF“ CO?

Lissabon. Auf den Touristen wirkt Portugal recht preiswert: Ein Liter Milch kostet gut 80 Pfennig, gute Damenschuhe we- niger als 100 Mark. Billig auch Elektro-Artikel: Ein Farbfernseher mittlerer Größe ist schon für rund 650 Mark zu haben. Alles in allem zählt man in Portugal für einen Warenkorb, der in Deutschland 100 Mark kostet, nur 67 Mark.

Dafür sind natürlich die Einkom- men entsprechend niedrig. Rentner haben im Schnitt 150 Mark im Monat. Arbeitnehmer haben An- spruch auf den Mindestlohn von 330 Mark. Mit 480 Mark monatlich zählt man schon zu den besserverdienen- den Arbeitern.

Doch da liegt auch der Vorteil des Landes. Geringe Personalko- sten und eine tarifliche Jahresar- beitszeit von durchschnittlich 2025 Stunden ziehen ausländische Fir- men und Devisen ins Land. Seit 1986 vervierfachen sich die Aus- lands-Investitionen.

Das scheint der Regierung noch nicht zu reichen. Darum gibt es attraktive Ansiedlungsprogramme. Ein Beispiel ist das Industriegebiet Castelo Branco. Dort gibt es voll erschlossenes Land für 1,2 Pfennig je Quadratmeter. Hinzu kommt ein verlorener Zuschuß des Staates zu den Investitionen von 25 Prozent.

Finanziert wird das nicht zuletzt durch die EG-Kasse. In den näch- sten fünf Jahren sollen 4,5 Milliar- den Mark nach Portugal fließen.

Doch am attraktivsten ist allemal eine erfolgreiche Wirtschaftspoli- tik. Und da hat Portugal in den letzten Jahren einiges vorzuwei- sen: Die Inflation sank von knapp 28 auf 9,5 Prozent — erstmals seit 1973 kein zweistelliges Ergebnis. Beim Wirtschaftswachstum lag Portugal letztes Jahr mit knapp 5 Prozent an der EG-Spitze. Und besonders erstaunlich: Die Arbeits- losigkeit ging auf 7,9 Prozent zu- rück. Das ist deutlich weniger als im Durchschnitt der EG. Die niedri- gen Kosten sorgen also für Schwung am Arbeitsmarkt.

Noční mraz změnil v Praze rozmrzlou sněhovou ka- ši v náledí, s níž se potýkali i pražští chodci. Vět- šina chodníků zůstala totiž neuklizených, takže sprá- vi a majitelé domů mohou očekávat pokuty od pra- covníků Městské inspekce veřejného pořádku. Ráno se vydali do pražských ulic, aby zasáhli proti nepořádku. Většina postiž- ených bude jako vždy týkat Obvod- ních podniků bytového hospodářství. Výmluvou bude obližovat „nemáme lidí“. Tentokrát však inspektoři zůstaveni neoblohmali. Maximálním postihem je bloková- ní pokuty ve výši 100 korun. Je to málo, protože tyto situace se každou zimu opakuji.

Pracovníci Dopravního podniku Pražské komunikace se nezastavili po celou noc. V Praze je 3600 kilometrů komunikací všeho druhu, na 7200 kilometrů chodníků — navíc mosty, nástupní ostrůvky, vycházkové zóny apod. To všechno nelze zvládnout okamžitě. Pražským komunikacím chybí k současným 80 sypaným nejméně třetina dalších, také 105 pluhů nemůže stačit při zvý- šeném náporu zimy. To jsou známá fakta — v porovná- ní s Bratislavou má hlavní město ČSSR pouze polovinu prostředků, stejně tak neobstojí v soutěži ani s kra- jskými městy! Tato skutečnost se stále nabere v uva- hu, ale právě zde je skryt hlavní problém stálých a většinou málo úspěšných zápasů se zimou.

STARA ODRHOVAČKA: ZIMA = FEINO

Mission wichtiger als Zölibat

STRASSBURG, 29. November (AFP). Eine Gruppe von oberelsässischen Prie- stern hat in einer in Frankreich bisher einmaligen Aktion den Zölibat in Frage gestellt. Es sei nicht gut, die Ehelosigkeit zu einer „absoluten Vorbedingung“ für das Priesteramt zu machen, befanden rund ein Dutzend Priester in einer am Dienstag bekanntgewordenen Erklärung.

Angesichts des immer problematischer werdenden Priestermangels müsse zuerst an die Mission der Kirche gedacht wer- den und nicht an das gegenwärtige Statut der katholischen Priester, meinten die Unterzeichner. Zugleich wunderten sie sich darüber, daß über diese „für die Zu- kunft der christlichen Gemeinden lebens- wichtige Frage“ nach wie vor nur „hinter verschlossenen“ Türen diskutiert werde — und zwar nur auf bischöflicher Ebene oder in Rom.

Mit ihrer Erklärung stellten sich die Priester hinter den Bischof der nordwest- französischen Stadt Evreux, Jacques Gaillot, der kürzlich mit kritischen Äuße- rungen zum Zölibat für Schlagzeilen ge- sorgt hatte.

KAPLANI SE ZEMILI...

Posledních pět bílých nosorožců zastřelili předminulou nedělí v noci pytláci v Národním parku Neru v Keni. Dobře ozbrojená skupina přepadla park rozkládající se asi 200 km od Nairobi. Část z nich zbraněmi držela v šachu strážce, kteří se snažili bílé nosorožce chránit, zbývající bandité vykonali pak svoje hanebné dílo. Usmrtili zvířata, upilovali jim rohy a zmizeli v savaně. — Bílý nosorožec je vlastně šedý a od svého černého příbuzného se liší tvarem horního pysku. V celé Africe jich žije již pouze asi třicet.

(Ve výškách došlukovali)

MYŠLENÍ, MÁLEK. NE MYŠLENKY...

MUCHA

Návrh Alfonse Muchy na první československou poštovní známku

2 VĚTŠENO X-KRÁT ↑

2 MENŠENO 0 1/3 ↑

Na osmdesáti procentech vnitrostátních leteckých linek USA platí od letošního jara federální zákon, který donucuje horlivé kuřáky sporádat poslední cigaretu ještě před nástupem do letadla a další až po přistání. Mezi tím ani šluk. Zákon platí pro lety trvající méně než dvě hodiny a společnost Northwest Airlines dokonce zakázala kouření na všech svých domácích linkách. Nápis „nekouřit“ svítí v kabině po celou dobu letu a vzdorný či nedočkavý provinilec může být pokutován až do výše tisíc dolarů.

Společnosti, které dříve jako pozornost rozdávali cestujícím tenké balíčky cigaret, jsou nyní nekompromisní. Narušitele zdravého vzduchu zdvořile upozorní a po přistání zkasirují. Pokradného šluka si nelze dát ani na toaletách. Kouřové čidlo by zaznělo dokonce i v případě, kdyby byl kouř vydechován rovnou do výlevky, či do záchodu. Tam jsou také detektory. Tady už by stála cigareta dva tisíce dolarů.

Obhájci kuřáckých práv zlobně vykřikují, ale letecké společnosti se příliš velkého vzdorů neobávají. Podle průzkumů tvoří kuřáci pouhých dvacet procent pasažérů. Podobné omezení platí na všech linkách v Kanadě a Austrálii od prosince minulého roku. V Austrálii byla dosud pokutována jedna osoba, v Kanadě nebyl přistížen při porušení zákona nikdo.

Na desetikoruně, poprvé vydané roku 1919, zobrazil Alfons Mucha mezi secesními ornamenty svou vlastní dceru

sifední kategorie v hlavním městě ČSSR s ubytovací a stravovací kapacitou pro 600 návštěvníků. S jeho výstavbou se začne v roce 1989 a první návštěvníky by měl přilákat po 20 měsících.

Je Tatratur a Družstevní centrální banky z Rakouska Společný podnik má za cíl podpořit různé formy v ČSSR. Základní kapitál tvoří 10 milionů Kčs. z toho Tatratur vlastní 60 procent. První akcí Tatraturu bude vybudování hotelu sportovního družstevnictví

Další hotel pro Prahu

(čtk) Zakladatelem smlouvy o společném podniku pod názvem Tatratur akciová společnost, podepsali v Bratislavě představitelé družstevního cestovního kanálu

Zeleninové saláty v zimě

BELGICKÝ SALÁT: 300 g červené řepy, 250 g růžičkové kapusty, sůl, čtvrt větší celerové bulvy, citrónová šťáva a podle možnosti asi 100 g ořechových jader (vlašských, lískových). — Řepu omyjeme a vložíme do vařící vody, kde ji doměkka uvaříme (asi za 30 min., podle velikosti bulvy). Teprve pak ji oloupeme

a necháme odpárat. Mezitím očistíme kapustičky a vložíme je rovněž do vařící osolené vody. Uvaříme je tak, aby byly měkké, ale na skousnutí pevné, nerozvařené (asi za 10 min.). Ihned je na sítu propláchneme studenou vodou, aby uchovaly barvu. Očištěný a oloupaný celer nastroháme na hrubém struhadle a hned zakapeme citrónovou šťávou, aby zůstal bílý. Část ořechových jader nasekáme, zbytek necháme vcelku. Vychladlou řepu rozčtvrtíme a nakrájíme na plátky. Všechny přísady promícháme v míse a zalijeme křenovou zálivkou.

Křenová zálivka: 1/8 l kysané smetany, 1 velké nakyslé jablko, šťáva z půlky citrónu, 2 navržené lžičce jemně strouhaného křenu, sůl, 1–2 lžičky feřichy (pěstujeme mezi okny na mísce). Jablko oloupeme a jemně nastroháme do citrónové šťávy; hned je v ní obrátíme, aby nezhnědlo. Očištěný a omytý křen jemně nastroháme a rovněž hned zakapeme citrónovou šťávou. Oboje pak promícháme, osolíme a zalijeme rozšlehanou vychlazenou kysanou smetanou. Doplňme jemně krájenou feřichou.

SALÁT Z ČERVENÉHO ZELI, PORKU A HRUŠEK: Asi 300 g červeného zeli, 2 ne příliš silné porky, 3 zralé hrušky, 1 lžíce citr. šťávy — Zeli omyjeme, odstraníme žebrovi a jemně nakrájíme. Přetlučeme vařící slanou vodou. 2–3 min v ní necháme táhnout, pak vodu ze zeli na sítu vytřeseme. Očištěné a omyté porky šikmo krájíme na 1,5–3 cm silné kousky. Ve slané vařící vodě je 3 minuty předvaříme, na sítu přetřeseme studenou vodou, aby podržely barvu, necháme okapat. Oloupané hrušky rozčtvrtíme, zbavíme jádřince a nakrájíme na šikmá plátky. Zakapeme citrónovou šťávou. Všechno lehce promícháme a podáváme s pepřovou zálivkou k vepřové pečení.

ZÁLIVKA SE ZELENÝM PEPŘEM: 1/8 l mléka, 1 malá cibule, 1–2 lžičky naloženého zeleného pepře, petrželka, sůl, 2 lžičce octa (nebo méně, podle chuti) 1/8 l šlehačky. — Do mléka zašleháme ušlehanou smetanu. (Nebo použijeme 1/4 l šlehačky nebo 1/8 l šlehačky a 1/8 l kysané smetany či krémového syra žervé). Cibuli nakrájíme na kostky ne příliš malé a macádíme na česnek cibulovou šťávou rovnou lisujeme do smetany (n. cibuli nastroháme). Pepp necháme okapat a spolu s jemně krájenou petrželkou přimícháme do smetany. Osolíme a dochutíme octem. Také můžeme kromě cibule přidat 1 stroužek utřeného česneku a špetku brandy či koňaku

Namen aller Finnen gestohlen

HELSINKI, 25. November (dpa). Unbekannte haben ein auf Mikrofilm gelagertes Register mit den wichtigsten Daten aller 4,9 Millionen Bürger Finnlands gestohlen. Wie die Zeitung „Helsingin Sanomat“ (Helsinki) am Freitag berichtete, verschwand das Register bereits vor zwei Jahren aus dem Panzerschrank des Universitätskrankenhauses Kuopio.

Wie es weiter hieß, haben die Behörden den spektakulären Diebstahl vom September 1986 „aus Sicherheitsgründen“ bis jetzt geheimgehalten. Das Register enthält neben den Namen aller Finnen auch deren — amtlich verordnete — Personnummer sowie Angaben über den Wohnort und den Familienstand.

ZŮSTALI JIM UKRADENÍ!

Autoschilder sollen leuchten

BONN, 25. November (dpa). Von 1989 an sollen reflektierende Nummernschilder an Autos Pflicht werden. Wie der Parlamentarische Staatssekretär im Verkehrsministerium Dieter Schulte am Freitag mitteilte, sollen für Neufahrzeuge diese Kennzeichen ab Mitte des Jahres vorgeschrieben werden. Das gleiche gelte für Kraftfahrzeuge, die ohnehin neue Kennzeichen benötigten.

ZA SE NECO...!

1,7 Einwohner pro Auto

In den USA mußten sich 1986, statistisch betrachtet, 1,7 Personen einen Pkw teilen. In Kanada und Australien lag die Quote bei 2,3. Für die Bundesrepublik Deutschland, so ist einer Statistik der britischen Fahrzeugindustrie, über die die „Financial Times“ berichtete, zu entnehmen, stand für 2,2 Personen ein Pkw zur Verfügung. Im einzelnen lauteten die Zahlen: USA 1,7; Kanada 2,3; Australien 2,3; Bundesrepublik Deutschland 2,2; Frankreich 2,8; Italien 2,6; Großbritannien 2,8; Japan 4,2; Spanien 4,0

● Nedbalat a porušení služebních předpisů způsobily 19. listopadu krátce po půlnoci v železniční stanici Zlatá Skála na jižním Úraltě smrt deseti lidí při požáru ve vlaku jedoucím z Moskvy do kašanské Kustanaje. Podrobnosti o neštěstí přineslo pondělní vydání listu Izvestija.

Dubcek zurück in der CSSR

BRATISLAVA, 25. November (AFP). Der tschechoslowakische Reformkommunist Alexander Dubcek — Symbolfigur des „Prager Frühlings“ von 1968 — ist am Freitag nach seiner zweiwöchigen Italienreise ungehindert in die CSSR zurückgekehrt. Er traf am Abend mit dem Auto in seinem Wohnort Bratislava ein.

Dubcek, der 1968 nach dem Einmarsch der sowjetischen Truppen abgesetzt worden war, hatte bis zuletzt befürchtet, daß ihm die Behörden seines Heimatlandes wegen einiger kritischer Äußerungen während des Italien-Aufenthalts Probleme bei der Einreise bereiten oder ihm diese gar verweigern könnten. Er hatte seinen Paß, der ihm 1970 nach dem Ausschluß aus der KP entzogen worden war, erst vor wenigen Monaten zurückerhalten.

Münchner sehen rot

MÜNCHEN, 25. November (AP). Durch eine sogenannte „Pfortner-Schaltung“ der Verkehrsampeln in der Münchner Innenstadt sollen die Autofahrer angehalten werden, an den verkaufsoffenen langen Samstagen vor Weihnachten auf öffentliche Verkehrsmittel umzusteigen. Das Polizeipräsidium teilte am Freitag mit, die Rot-Phasen würden doppelt so lange dauern wie die Grün-Phasen.

Die Ampeln sollten wie „Pfortner“ funktionieren, die jeweils nur eine beschränkte Zahl von Wartenden durchlassen, hieß es. Die Autofahrer sollen durch die Verzögerung ihrer Fahrten in die Stadt veranlaßt werden, auf Bahnen und Busse umzusteigen.

DE JURE VZNIKLA ČS. MĚNA 10. 4. 1919 PŘIJETÍM ZÁKONA Č. 187. ČSR SI PONECHALA NÁZEV KORUNA, I KDYŽ SE UVAŽOVALO O: SOKOL, LEV, TOLAR, SROŠ... ALE I FRANK, JAK SI PŘAL MIN. FIN. RAŠIN,

NEBYLA SPATNA' MĚNA!

1:1

BY

ALE I „DRŮVA“

Verwitterte Namen von böhmischen Vorfahren

Rettung alter Grabplatten auf dem Gottesacker in Rixdorf — Übersetzung aller Kirchenbücher aus dem 18. Jahrhundert

Sage einer, Friedhöfe, Kirchhöfe, Gottesacker seien keine lebendige Sache. Wie man auch nennt: Entscheidend ist, welchen Platz, welchen Rang sie für die Lebenden haben. Hier ist es nun der Böhmisches Gottesacker in Rixdorf. Die frommen Protestanten — reformiert, lutherisch oder Brüdergemeine — haben zu ihrem Totenreich am Karl-Marx-Platz, Neukölln, ein bemerkenswert lebendiges Verhältnis. Dieser Gottesacker wurde vor 237 Jahren, also 14 Jahre nach Ansiedlung der protestantischen böhmischen „Exulanten“ (Flüchtlinge) hier in Böhmisches-Rixdorf angelegt und eingeweiht.

Er liegt — Zugang vom Platz aus — hinter dem hohen, grün gestrichenen Eisentor, das zwischen hohen Brandwänden von Mietshäusern das sicherlich beständigste Merkmal des Platzbildes ist. Wer kennt es nicht, zumal über das einzigartige Phänomen der Beständigkeit in dieser Stadt schon sehr viel geschrieben wurde, auch literarisch (zum Beispiel Kisch und Andersch): die in Rixdorf mittlerweile im achten Glied ansässigen Nachkommen jener Exulanten aus Böhmen.

Zum Böhmisches Gottesacker ziehen die frommen „Brüder und Schwestern“ der Brüdergemeine an jedem Ostermorgen zwischen Tau und Tag und mit Posaunen und Trompeten, der Bläserchor der Gemeinde, seit wenigen Jahren nun auch — unter sanftem Druck der „Schwestern“ zustandegekommen — mit Frauen unter den Bläsern. So stößt nun auch Beate Motel in ihr Tenor-Horn mit drei weiteren „Schwestern“ inmitten der schwarz gekleideten und mit Zylindern gekrönten Bläser-„Brüder“. Das nebenbei zum Beweis, daß strikte Traditionspflege eine zeitgemäße „Quotenregelung“ nicht ausschließt.

Zum Böhmisches Gottesacker zurück. Hier finden sich — immer an der Wand lang — ungefähr 130 Grabplatten aus uralter Zeit. Sie sind an die östliche und die westliche Kirchhofswand, die vor 85 Jahren gemauert wurde, befestigt. Sie wurden mit den vielen Jahren und durch stehende Luft und sauren Regen so arg mitgenommen, daß sie zum Teil aussehen wie Blätterteig.

So zerstörte die Berliner Luft das Grabmal zum Beispiel von Catharina Proskin (1729 bis 1763) bis zur Unkenntlichkeit, und das des Ur-Ur-Ur-Ur-Ur-Großvaters von Manfred Motel (Mann der Bläserin) Jan Vitman, (1690 bis 1769) ist auch kaum noch mit seiner tschechischen Inschrift zu entziffern.

Da haben wir's: Wer wohnt bei allen Kapriolen, die ein Leben schlägt, noch nahe beim Grab seines sechsmaligen Ur-Vaters. Hier in Böhmisches-Rixdorf zu Berlin-Neukölln ist's Ereignis.

Nun wird gerettet, was zu retten ist an Grabplatten des Böhmisches Gottesackers mit

Textstudium an alten Grabplatten. Der Tscheche Bohumil Kostál hat es im Auftrag des Osteuropa-Instituts der FU übernommen, die aus dem 18. Jahrhundert stammenden und stark verwitterten Grabplatten des Böhmisches Gottesackers zu entziffern. Sie tragen zum Teil böhmische Texte. Seine Arbeit, die auch die Übersetzung handschriftlicher alter Kirchenbücher der Brüdergemeine in Rixdorf einschließt, ist Teil einer von der Pressestiftung Tagesspiegel geförderten Rettungsaktion der Grabplatten.

Foto: Mroczkows

bei der Amerika-Gedenkbibliothek, dem Gräber der Böhmen vor dem Halleschen Tor weichen mußten.

Kostál, der im Auftrag des Osteuropa-Instituts der FU als ABM-Kraft bei diesem Rettungsprogramm für die Brüdergemeine tätig ist, nimmt erhaltene Kirchenbücher der Böhmen zuhelfe, die er übersetzt. Das ist eine regelrechte Forscherarbeit; denn unsere Exulanten hatten sehr oft gleiche Namen wie auch heute noch die Nachkommen, die alle mehr oder weniger miteinander verwandt sind.

Ein Buch hat der sorgsame Tscheche bereits übersetzt. Er war übrigens 1981 aus seiner Heimat geflüchtet. Weitere Kirchenbücher aus dem alten Rixdorf liegen als Abschriften bei der Brüderunität in der CSSR, die ebenfalls zur Verfügung gestellt werden, weil der letzte Knap die Rixdorfer Originale verschüttet hatte.

Die Steine werden sorgsam mit feinstem Gerät von schädlichen Schichten gesäubert, bekommen ein Acrylbad, um wenigstens den jetzigen Zustand vor weiterem Verderb zu bewahren. Ungefähr hundert Steine werden zu solcher Behandlung zu Spezialisten nach Westdeutschland geschickt.

Die weniger mitgenommenen Grabplatten werden schützend hydrophobiert, also mit einem wasserabweisenden Stoff behandelt. Wo nun beim bestem Bemühen nichts mehr zu retten oder an Verborgenem zurückzuholen ist, will die Gemeinde auf Nachbittungen verzichten.

Die Arbeit an handschriftlichen Texten und den in Stein gehauenen, macht Bohumil Kostál nicht nur Mühe, auch Freude. Und mit dem jahrhundertlangen Abstand zu früherem Leid über den frühen Tod ist auch Schmunzeln nicht taktlos: Zwar ist es Regel der Brüdergemeine, auf Grabplatten nur Namen und die Eckdaten des Bestatteten zu nennen, nicht aber Beruf und irdische Titel.

Bei einer längeren Inschrift aber über den frühen Tod eines Sohnes ließen die Eltern von Johan Christian Nemetz, den ... ehelich gezeugten Sohn, auch dies in seinen Stein meißeln: ... entschlief am 23ten August 1815 in einem Alter von 22 Jahren, 6 Monate, 3 Wochen, 2 Tage und 3 Stunden ...

Oft finden sich auf Steinen und im Kirchenbuch Textgemengsel aus Tschechisch und

Deutsch. Und nicht-böhmische Steinmetze mochten auch ins Tschechische Fehler gemein Belt haben. Das aber zeigt doch auch, wie sich die Hergewkommenen und die Hiesigen — und sei es beim Steine behauen — miteinander einzulassen hatten.

Apropos Einlassen: Zum Böhmisches Gottesacker gelangt nur, wer sich den Torschlüssel beschafft. Ihn gibt die Gemeinde in der Rixdorfer Kirchgasse her oder der Blumenhändler Hager am Karl-Marx-Platz, links vom verschlossenen Tor. Die traditionsbewußten böhmischen Nachfahren werden, so haben wir den Eindruck aus Gesprächen, mit der weniger schönen Tradition eines verschlossenen Gottesackers einmal brechen, wie sie je auch den Bläserchor weiblich bereichert hat.

Článek v listu Pravda

O situaci v Estonsku

MOSKVA: Nikoli nelazení, ale právě posilení centrální moci je nyní možná v zájmu svazových a autonomních republik, píše v Pravdě v článku, v němž analyzuje nynější situaci v Estonsku, člen Akademie věd Estonské SSR G. Naan. Zkušenosti posledních dní dokazují, že rozpory republik mohou dosáhnout výslovného, až tragického stupně. Je pravděpodobné, že přechod k regionálnímu chaosu, slosoň v počátek, vyvolá další nové rozpory a konflikty, které mohou ohrozit našim společným domem. Jen dostatečně autoritativní nejvyšší moc, které se základem společné dohody republiky ověřily velké právo, může zaplavit dostatečně objektivní a spravedlivé určení takových konfliktů, sdružuje akademik Naan. Není sjejmě rozumné, píše dále, před mimořádným závažným plenárním zasedáním OV KSSS přijímat republikové zákony o budoucím jazyku a občanství v Estonské SSR. Zatím kampaň kolem těchto zákonů přinesla jediný výsledek — výrazné vyhrcoání národnostních vztahů v republice, konstatuje. Stojí se to zamyslet se také nad gnoseologickými a třídními kořeny nynějšího ostrého ideového a politického boje v sovětských politických republikách, píše G. Naan. Určité síly se velmi důsledně snaží podněcovat národní, nebo spíše přímo nacionalistické vášně, přičemž k tomu využívají všech prostředků. Akademik Naan upozorňuje, že sdělovací prostředky v těchto republikách jsou fakticky mimo státní kontrolu. Estonsko nepotřebuje konfrontaci, ale konsolidaci všech sil, uvádí dále. Nele je však dosahovat neústojným poilačováním všech odlišných názorů. Přičemž právě odlišné názory se patří dle dokazovat i v poměrně neutrálních otázkách, jako jsou například demografické, píše estonský vědec. Upozorňuje na užívání polopravdy. Manipulovat se společenským vědomím, které nemá přístup k informacím, je neobyčejně snadné, píše G. Naan.

Hilfe der gemeinnützigen Pressestiftung Tagesspiegel (250 000 DM) und, wie Manfred Motel sagte, 50 000 DM vom Senator für Stadtentwicklung.

Texte, oft tschechische, aus den frühesten Jahren der Bestattungen, werden aus der verwitterten Verborgenheit der Steine hervorgeholt, wobei ein Tscheche, der 40 Jahre alte ehemalige Prager Journalist Bohumil Kostál maßgebend hilft.

Das ist sehr schwierig, weil es keine Pläne von Liegeplätzen gibt, zum Teil auch Steine von anderen Ruheplätzen hierher zum Böhmisches Gottesacker gebracht wurden. Das betrifft die Umbettungen infolge des Straßendurchbruchs

Ztepilý smrk, který večer „vyrostl“ na Staroměstském náměstí v Praze jako symbol blížících se vánoc by mě — kromě barevných žárovek ve větvích — rozlehnou především světlá v našich srdcích: vzájemné porozu-
mání, toleranci a lásku

Christofel od Dallasu

New York: Ani 25 let ode dne, kdy na Dealeyho náměstí v texaském Dallasu zazněly výstřely, které ukončily život 35. prezidenta USA J. Kennedyho, nepovažuje žádná Američanův případ této vraždy za uzavřený. Warrenova komise, která v roce 1964 vydala zprávu o zabíjení oficiální verzi, došla k závěru, že jediným vrahem Kennedyho byl L. H. Oswald. Nedávný průzkum veřejného mínění ale ukázal, že této verzi nyní věří jen 13 procent Američanů, zatímco 66 procent soudí, že vražda byla výsledkem spiknutí. 61 procent Američanů je také přesvědčeno, že nebyla zveřejněna všechna fakta týkající se atentátu.

Tato státopka nupřítí nominální hodnoty (z l. emise) byla vydána ve Vídni na násl. ob- jediněku a výstavně navracovala na divčijí rok- uš, tisícikorunu. Platitlo bylo vydáno v poměrně malém množství a oběhu krátké, navíc 5000 Kč znamenala tehdy proměnlivý příjem za několik měsíců — proto je dnes mrt- vst šetrnosti nejzdravější. Jeden z nejvyšších dvou desítek existujících exemplářů byl na- divován při aukci vydražen na 47 000 Kč. I papírově peníze mají své audy ...

Rekonstrukce zámku

[čtk]: Již několik let probíhající rekonstrukce státního zámku v Bruntále konečně řeší řadu nejožehavě-
jších problémů neuspokojivého stavu této budovy. Re-
konstrukce řeší nejen vlastní stavební opravy zámku,
ale i otázky provozu, komunikační problémy apod. Le-
tos například byl zadán projekt úkol na zpracování
návrhu nové komunikační sítě, hlavně pro prostory,
které budou přístupny návštěvníkům. Do úkolů je za-
hrnuto zřízení nového prodejního a informačního cen-
tra i prostoru pro občerstvení návštěvníků. Nosnou
částí je pak vybudování nové muzejní expozice v pří-
zemí budovy zámku. Uvnitř budovy byly ve 2. poscho-
dí letos vyměněny stropy ve všech místnostech, do-
končeny omítky a elektroinstalace. Původní malované
stropy, pokud nebyly narušeny, budou zachovány.

(OBE RANKOVKY ZMENIENE)

Do společenského dění v novém státě se
ihned zapojili i umělci. Alfons Mucha
blízkově vytvořil návrhy několika nových
papírových platidel. Zřejmě nejkrásnější
je státopka 500 Kč — od které je však
známo i ráder největší množství padělků,
třebaže byla v oběhu necelí tři roky.

S Odysseem do Belgie...

[čtk]: K týdennímu hostování v Bruselu odjela vč-
ra pražská Laterna magika, scéna Národního divadla
v Praze. Celkem čtyřikrát tam uvede nejnovější insce-
naci Odysseus a oslaví tak, přímo ve městě, kde na
výstavě EXPO '86 vznikla, třicet let svého trvání. Ha-
la Forest International pro tři a půl tisíce diváků je
již dávno zcela vyprodána, což potvrzuje zájem brusel-
ského publika o tento dosud největší projekt v histo-
rii této scény. V titulní roli se v alternaci představí
nový vedoucí baletního souboru Laterny magiky za-
sloužilý umělec V. Harapes a sólista baletu Národní-
ho divadla v Praze J. Kadlec. Odysseus, toto osobitě
zpracování Homérova mýtu, které využívá moderní
inscenační možnosti světových kongresových hal, se
tak již podruhé od své pražské premiéry loni v září
představí v zahraničí. Letos v dubnu bylo osmkrát uve-
dono v Münsteru. O tom, že první zahraniční krok
Odyssea byl šťastný, svědčí i další pozvání do Německé
spolkové republiky a Rakouska, kam Laterna magika
odjede napřesrok.

A S JAKOUBEM DO PRODEJE!

K výročí Kl. Gottwalda

Sedmdesát let existence Československa je pozname-
náno i revolučním úsilím o demokratický charakter
státu a socialistické řešení základních sociálních roz-
porů. Vůdčí silou tohoto úsilí byla Komunistické atra-
na Československa, v jejímž čele po čtvrtstoletí stál
Klement Gottwald. Bylo to jak v době zápasů proti
kapitalistickému vykořisťování, v údobí bojů za národ-
ní samostatnost, tak i v etapě pokládání základů no-
vého společenského řádu, kdy Kl. Gottwald hledal nej-
optimálnější cestu k socialismu odpovídající zvláš-
nostem a tradicím naší země. V čele s Kl. Gottwaldem
řídila a vedla KSČ úsilí pracujících o šťastný život,
který může zajistit jen dobře prosperující socialistic-
ké společnosti. Skutečný přínos vůdčího činitele před-
voje naší společnosti prověřil čas a jeho trvalý vklad
a odkaz vystupuje zřetelně právě v současném našem
úsilí. Je tomu tak proto, že k nejužitečnějším rysům
státnické moudrosti a politické činnosti Kl. Gottwal-
da patřilo jeho úzké sepeť s lidem, umění vyjádřit si
dávat do souladu jeho hlavní potřeby a zájmy. Doká-
zei hovořit i o nejsložitějších problémech otevřeně a
srozumitelně, nacházel hlavní články k řešení situace
a přiblížil ho pracujícím, které orientoval a mobili-
zoval tak, aby se každý jednotlivý občan cítil být od-
povědný za společné dílo. V politické práci uplatno-
val Kl. Gottwald vždy leninskou zásadu „Celem k ma-
sám“. Proto zdůrazňoval: „Masu uznají naše vedení
a půjdou s námi ne pro naše sláva, ale pro
správnou politiku, která jim pomůže přesvědčit se
z vlastní zkušeností, že máme pravdu.“ Naše součan-
né postoje i plnění národních úkolů jsou logickým
pokračováním cesty, na níž jsme vstoupili pod vede-
ním Kl. Gottwalda, od jehož narození dnes uplynulo
92 let.

SKODA, ZE VŠEC NARODIL...

Rentner haben viel auf der hohen Kante

Rentner und Pensionare haben mit im
Schnitt 9111 Mark mehr als doppelt so
viel Geld auf der hohen Kante wie Ar-
beitnehmer. Diese haben nur 4319 Mark
auf dem Sparbuch, geht aus einer Erhe-
bung des Bundesverbandes deutscher
Banken hervor.

KEINE KANTE IST AM HÖCHSTEN...

▲ 28. říjen 1918 v Praze na Václavském náměstí

▲ E. Beneš a S. Alexandrovskij podepsali 16. 5. 1935 v Praze čs.-sovětskou smlouvu

► Návrat čs. olympioniků z OH v Berlíně roku 1936, uprostřed A. Hudec, který získal zlatou medaili za cvičení na kruzích

▼ Občané přechali z pohraničí v r. 1938 před fašisty

● Takřka 160 000 dolarů, které byly včera v Sothebyho aukční síni v Londýně získány dražbou KMže královny Viktorie uděleného za první světové války za uvolnění první německé vzducholodě nad Atlantikem. Bude využito při léčbě dětí nemocných leukémií

DENT-A-BETEL

● Americké úřady odvolaly diskriminační opatření vůči sovětským novinářům akreditovaným ve Washingtonu a usnadnily jim přístup do Bílého domu. Sovětské novináře dosud mohli navštěvovat tiskové konference v Bílém domě pouze na zvláštní krátkodobé propustky.

Žvýkání betelu je v mnoha oblastech východní polokoule srovnatelné s kouřením. Co to je betel: jsou to smotky, které si domorodci dělají z roztlučených jader arekové palmy, která se zabalí do listů pepřovníku betelového a potírají nasekaným vápnem. Je pravda, že následkem žvýkání zčernají zuby, ale zato přý zůstanou zdravé...

Čtvrt století — pětadvacet let — se zdá jaksi nezvyklé období v souvislosti s Československou republikou, k níž jsme si navyklí přidávat slůvko „první“ nebo „předválečná“. Vímé přece, že trvala jen dvacet let. Jestliže však jsme chtěli ukázat vznik tohoto státu, museli jsme sáhnout časově hlouběji, alespoň do situace, z níž vznikla první světová válka, tedy do roku 1914. Ukázat, jaké postavení měli tehdy Češi a Slováci v Rakousko-Uhersku, i z čeho vznikl válečný konflikt.

... AŽ SE VĚDELO...

Bohudiky již tehdy existoval film a hlavně lidé se smyslem pro dokument, pro zachycení tehdy důležitých událostí. Takže filmové archivy nám poskytly materiál, mnohdy dosud nepoužitý, a my se snažili vyčerpát jej do samé krajnosti. Hlavním „zlatým dolem“ byl samozřejmě archiv Československého filmového ústavu, kde s námi spolupracoval „vševěd“ Karel Čáslavský. Věděl i o nejzastřenějších krabicích s filmy, na něž nikdo nesáhl cca deseti let. Jenom se tu a tam podíval, když za ním přišel režisér Jan Boněk například s takovým požadavkem: *Našlo by se, jak rukují u nás vojáci do první světové války?*

A ono se našlo. Byly to záběry vojáků 28. pluku v Praze, těch, kteří si zpívali „Červený šátečku, kolem se toč, my jdeme na Rusa, nevíme proč“. Na frontě přešli potom na druhou stranu. Anebo takový dotaz: *Našel by se na filmu generál Štefánik? Máme jen fotografie.* — Hledali a našli záběry z odklizení havarovaného letadla, které Štefánik, první ministr vojenský mladé republiky, sám pilotoval.

Podkladem pro scénář televizního dokumentu, do něhož jsme zahrnuli oněch dvacet pět let, byla — jak jinak — historie. Dodržovali jsme časovou posloupnost, snažili se o jasně a prostě vyjádření, nevycházet základní události, aniž bychom se zřekli zajímavých faktů, jež učebnice dějepisu opomíjejí, ale dokumentu dávají životní šrávu. Naši snahou bylo naplnit — hlavně pro mladou generaci — prázdné pojmy skutečností, i když realizovanou jen filmovými stíny. Aby diváci věděli, že tento stárec na obrazovce je Franc Josef bláhle přeměti, tenhle rozběsněný knírač s výraznou patkou na čele Adolf Hitler, tady máme lorda Runcimana, ano, ten zasahoval neoprávněně do vnitřních záležitostí našeho státu, tady jen pan Chamberlain v osmatřicátém roce po přiletu do Londýna, kdy po dohodě s Hitlerem prohlašuje na letišti, že zachránil mír pro tuto generaci. Jen za několik málo let dopadala potom Hitlerova tajná raketová zbraň V1 a V2 na Londýn...

Nebylo vždy lehké upřesnit text k obrazu, aby nepřekypoval, jinde zas, aby obraz nebyl nadměrný vůči textu. Snažili jsme se. Stále bylo co doplňovat, předělávat, upřesňovat. Slidili jsme po archívech nejen filmových, ale všech, kde se daly natočit zajímavé dokumenty. Také archiv prezidenta Masaryka, dlouhá léta podle právních uzávení uzavřený, nám ukázal jeho vlastnoručně psané poznámky například z první audience ministerského předsedy dr. Černého. Bylo to krátce před policejním zásahem v Lidovém domě v Praze ve dvacátém roce. První díl dokumentu, v kterém jsou Masarykovy poznámky, jsme nazvali *Bez rakouského orla* a měl by ukázat, jak od snů o svobodě dochází postupně v mladém státě k vystřízlivění, k stávkám, střelbě do lidí, k čtrnácti trestům smrti dělnickým předákům v Praze, k sedmi v Brně. Tresty smrti se změnily amnestií v roky kriminálu.

Dvacátými léty začíná druhý díl nazvaný *Za chleba pro všechny*, kdy

právě ustavená KSC začíná ovlivňovat dějiny státu, ovládaného finančním kapitálem od samého začátku své existence. Je to doba, kdy mnozí občané, ať umělci, vědci nebo dělníci, se snaží, aby jméno mladé republiky znělo světem, aby pojem „československý“ byl označením něčeho dobrého, významného, moudrého. Vychází poprvé Dobrý voják Švejk, sochař Gutfreund dokončuje sousední babičky s dětmi pro údolí s domkem, kde pobývala Barunka Panklová. V květnu 1923 vysílá poprvé čs. rozhlas. Čs. aerolinie zkracují vzdálenost svými dvouplátníky. V hudbě se ujímá jazz, jehož propagátorem je Emil František Burian.

Atentát na Rašina (autentické záběry z pohřbu). KSC se distancuje od tohoto anarchického činu. První sjezd KSC. V jeho protokolu najdeme tuto myšlenku: „Politika dnešních držitelů moci v republice vůči Slovákům a národnostním menšinám je vysoce nebezpečná“.

První obchodní smlouvy se Sovětským Ruskem. Vznik Společnosti pro hospodářské a kulturní styky s novým Ruskem. Všesokolský slet v šestadvacátém roce, konaný ve stínu pohrůžky fašistického puče, vedeného náčelníkem generálního štábu čs. armády Radolou Gajdou.

V Praze má premiéru sovětský film *Křížník Potěmkin v ligu Hvězda*. Směl být promítnut jen jedenkrát. — V roce 1927 překročila průmyslová výroba předválečnou úroveň. V Bratislavě, ach, ano, v Bratislavě... (Opět troška z naší „kuchyně“: *Přijď za mnou do střížny, zatelefonoval režisér. Seděl tam, obklopen celuloidovými hady filmů, sice v pořádku rozvěšenými, přesto však nepříjemnými pomyslením, že má člověk tohle všechno prohlédnout. Mám zajímavost, pravil a začervenalýma očima se zahleděl na obrazovku stříhacího stolu. Veletrh na Slovensku v roce 1927. To přece znázorní konjunkturu. Ověř si to.*)

Ta stírohost písemných záznamů filmových archivů. Kde najít podrobnosti. Nebo mám režiséra přesvědčit, že právě tyto záběry jsou ve filmu zbytečné? Mné se však zdají zajímavé právě tak jako jemu. Žhávím proto telefon. Obchodní komora v Praze. Odkázali mě na Bratislavu. Odtud zase do Brna, veletrhy, tam by měli vědět, kdy a jak a proč byl u nás první poválečný veletrh. Celý týden času a shánění stály pouhé tři věty textu!

V druhém dílu obrazovka ukáže, jak to vypadalo při tuhé zimě v roce 1928. Zřícený dům Na poříčí. Divák uslyší část projevu Klementa Gottwalda v parlamentu v roce 1929: „Budeme se bit o ulice, o svobodu tisku, svobodu shromažďovací.“

A tvrdá ruka státní moci. Střelba u Duchcova. Mostecká stávka. První máj 1932, který nesl v sobě stopy nedávných událostí. Autentické záběry sovětských filmařů z Prahy, které se našly v sovětské státní filmotéce.

Ta země uprostřed Evropy se jmenuje třetí díl dokumentu. Začíná republikou patnáctiletou, která dostala k narozeninám těžkou krizi. Nekomunisté vybízejí strany, jež si říkají socialistické, k společnému boji proti hladu, fašismu a válce. Nabídka je

odmítnuta přesto, že za hranicemi zni stále silnější Hitlerův hlas a uvnitř republiky vykřikují Hitlerovi soukmenovci. V pětatřicátém roce podepisuje ministr zahraničí dr. Beneš a vyslanec Alexandrovskij smlouvu o přátelství a spojení s Sovětským svazem. Smlouva však stanoví, že vzájemná pomoc bude platit jen tehdy, jestliže napadenému poskytne pomoc také Francie!

V červnu téhož roku navštívil dr. Beneš na deset dnů Moskvu. (U záznamu filmového týdeníku z této návštěvy byl ještě filmek Fotbalový zápas v plynových maskách. Dáme to! řekl režisér — Charakterizuje to dobu. Souhlasím. Ale chybí nám ještě výbuch na Nelsonu ve čtyřatřicátém, máme jen fotografie. Porozhlédni se po filmu. — Porozhlédni se, našel.)

V pětatřicátém — volba dr. Beneše prezidentem. Válka Itálie proti Habeši — Etiopii. V šestatřicátém obsazuje Hitler Porýní. Občanská válka ve Španělsku. Interbrigády. Jedenáctá olympiáda. Československo získává tři zlaté a pět stříbrných medailí.

{Naše dílna: *Nemáme Aloise Hudcu, porozhlédni se.* — Našel se a je čtu nahonem 7 dkg zlata od Oty Pavla, Hudcův medailon. Nakonec však беру Hudcova slova z nového interview ve Večerní Praze: „Cvičil jsem jako o život. Zato jsem viděl, jak v čestné lóži kousek ode mne musel vzdát čest naší vládě i Hitler.“)

V sedmatřicátém vystupují komunisté na celoslovenské konferenci KSC v Banské Bystrici s plánem hospodářského a kulturního povznesení Slovenska. V osmatřicátém vypisuje vláda půjčky na obranu státu. V březnu likviduje Hitler rakouský stát. Henleinovci v pohraničí zvedají hlavy. A potom září 1938. Měsíc, na který nikdy nezapomenou lidé, kteří tu dobu prožili. Naděje, odhodlání i zoufalost. Milióny Čechů zkusily, jak chutná zrada. Hitler si prohlásil naše pohraniční pevnosti

CELKŮ 79 PROCENT indonéských manželů se pravidelně dopouští nevěry. Vypovídá to ze zprávy agentury IPS o průzkumu veřejného mínění, který provedl indonéský časopis Maira. 36,7 procenta dotázaných manželů přiznalo, že pravidelně holdují mimomanželskému styku se spolupracovníky, neprovdanými dívkami nebo zletilými manželkami tihých mužů. 33 procent dotázaných mužů uvedlo, že pravidelně navštěvují „podniky s červenkami lucerničkami“.

... 24% JE HLAVNÍ MĚNŠINA...

Tolik ve stručnosti slovy, co by mělo na obrazovce ukázat třikrát čtyřicet minut našeho pořadu. Byli bychom rádi, kdyby alespoň odlesk našeho upřímného zaujetí se odrazil ve vědomí diváků.

● Japonská vláda rozhodla, že zmírní některá omezení na export svých výrobků předepsaná Kordináčním výborem pro kontrolu vývozu strategického zboží (COCOM). Toto rozhodnutí se týká 32 druhů výrobků, jejichž export do SSSR a ostatních socialistických zemí byl dosud zakázán.

● Třicet amerických škol vyšlo po 15 zářích k městu sílnému pobytu v SSSR. Američané budou bydlet v sovětských rodinných a navštěvovat sovětské školy. Stejný počet sovětských žáků navštíví za podobných podmínek školy v USA.

Mostecká stávka 1932

VTROCI UNIKÁTNÍHO EXPONÁTU v Národním muzeu. V pondělí 28. listopadu uplně sfo let od prvních vystavení úpiné kosry velrby v prava ktrho proslavila Národní muzeum nejen u ná, ale i v zahraničí. 22,5 m dlouhá a 4 tuny vážící kosra je opravdovým unikátem, neboť jen málo au kosrov muzeí kosry velkých kytodont vystavuje. Kosra náleží k druhu plejstok myšok a je mada. V rozsáhlé zoologické expozice přiléhající námuovníkům zulfenu celého světa.

DIVADELNÍ HRA A. Christie *Past na myši*, kterou slavný spisovatelka věnovala vnukovi k jeho devátým narozeninám, se dnes těší stejnému zájmu publika jako při premiéře. V londýnském West Endu, kde byla poprvé veřejnosti představena v roce 1952, bude za několik dnů uvedena již jeji 15 000 repríza. K nadcházejícímu výročí se v londýnském hotelu Savoy sešli herci a herečky, kteří po 36 let ve hře vystupovali. Bylo mezi nimi i 30 představitelů hlavní role.

(Ľiki): Pravidelný provoz podľa plánu
řadu ČSD zahájila včera visutá lanová dráha
ze Hanychova na tisícimetrový vrchol Ještě-
dřbetu. Při plánované podzimní režiži byla po-
zkouske veškerá technologická zařízení. Lan-
o nyní připravena na spolehlivý a bezpečný
v náročném zimní sezóně. Lanová dráha na Je-
řbetu byla před 55 lety. Původní systém byl
1935 nahrazen moderní železnou konstrukcí
nepřetržitý nároky na přepravu cestujících
v tisícimetrový výškový rozdíl na trati tři
kilometry je bezpečnost, komfort a časová
úspora. Při plánované poréznosti na
přesoupi kabinu s deset metrů za sekundu
ještědřbetu přepraví lanovka při plné vř-
bě až 1000 osob.

▲ **U**splošno je znano, da so žetevke rano v Bra-
nčah. Pochabam bi žetevke, ki so ne-
pravilno razporejene, saj so v porabi na doku
prijeto, saj so v porabi na doku. Po-
stalo je, da so žetevke, ki so v porabi na doku,
saj so v porabi na doku, saj so v porabi na doku.

Wie ein Sowjetbeamter die Franzosen nervte

Alexander Zawuschkin war zu nichts zu bewegen. Der etwa 40jährige Offizier des Sicherheitsdienstes des sowjetischen Weltraumzentrums Baikonur in Kasachstan hatte einen strikten Befehl: Er sollte die vier Busse mit den 200 aus Paris angereisten Reportern zu einem etwa drei Kilometer von der Startrampe entfernt in der freien Steppe gelegenem Beobachtungsort geleiten und von dort wieder "sicher" zurück zum Flughafen bringen. Und davon ließ sich Zawuschkin nicht abbringen.

Tägliches Gebet für Ghaddafi

ROM, 27. November (AP). Papst Johannes Paul II. schließt Libyen und „vor allem“ den libyschen Revolutionführer Muammar el-Ghaddafi tagtäglich ins Gebet ein. Das sagte das Oberhaupt der katholischen Kirche am Samstag im Anschluß an eine Audienz für den Ghaddafi-Stellvertreter Abdel Salam Dschallud, als er sich mit diesem Fotografen stellte. Über den Inhalt des Gesprächs mit Dschallud — es war das dritte seit 1982 — wurde offiziell nichts mitgeteilt.

Vergeblich bestanden Mitarbeiter des Elysee-Palastes, unterstützt von Beamten des sowjetischen Außenministeriums, auf der vor der Reise zwischen den Pressestellen beider Regierungen ausgehandelten Vereinbarung. Danach sollten die Presseleute am Samstag den Start der Raumfähre Sojus TM 7 mit den beiden sowjetischen Kosmonauten

Vždy, když s tím nikdo nepočítá, vyhraje nějaký turnaj. Takhle začíná rozhovor s našim tenistou MIKLOSLAVEM MČEŘEM (24), olštinyho neulouvo v západoněmeckém časopise Tennis magazine. Vybral jsem některé pasáže: není bez zajímavosti seznámit se s odpovídáním našeho olympijského vítěze i s tím, co hlaově chtějí zabránit novlnání o Mečřovi vědět...

„Mor hráčů. Vztah nás tři se síd v Československu velké peníze. I nej- In utuloje. Cítujeme po turnajích rhlznější experti, umětel... tak sam. Pořin počke s láskou a y- us i o mē, já se zana etarém o te- nle.“

„Máto čas na kontěky? „Nikdy jsem na ně moc času ne- měl, atkoliv je nutné od tenisu si občas odpóchnout. Takže, někdy jdu na ryby.“

„Jak reaguje váš tisk na úspě- chy Mečřů? „Muzi navlníli doma mám slce pár dobrých přátel, ale o tenisu raději jeden čas moc neposl. V našich no- vlních přichází tento sport zkrátka.“

„Neměl byste tedy pro jeho po- pulární udělat něco víc sám? „To přichází automaticky. Když hraji dobře a mám dobré výsledky, lidé jsou spokojeni. Každopádně mi dělá dobře, když slyším, že tenis je u nás populární i díky mně.“

„Necítíte se někdy tak trochu kapitalista? „Nevím, platím daně a dělám vše, co se ode mně očekává. Přirozeně žiju v jiných poměrech než většina Čechoslováků, ale mám i jiné povolání. Nejsem tenista vydělávající zvlášť máu nelibi.“

Mitterrand brachte Kredit mit

MOSKAU, 25. November (AP). Ein sowjetisch-französisches Rahmenabkommen über einen umfangreichen Kredit Frankreichs an die UdSSR in Höhe von voraussichtlich 12 Milliarden Francs (knapp 4 Milliarden Mark) ist am Freitag nachmittag in Moskau unterzeichnet worden. Die Zeremonie fand im Rahmen des zweitägigen Besuchs von Frankreichs Staatschef François Mitterrand in

stumpfen 100 000-Einwohner-Stadt, zum 30 km entfernten Baikonur hatte Zawuschkin die Reporter zur Verzwelfung gebracht, als er mitten in der Stadt anhielt und aus unerfindlichen Gründen nicht mehr weiterfahren wollte. Bei der Ankunft in Baikonur gab es dann einen Zwischenfall: auf die anstürmende Meute der Reporter, die in die große Montagehalle zur Pressekonferenz mit Präsident Mitterrand drängten, waren die Sicherheitsbeamten nicht vorbereitet. In Panik suchten sie die Halle abzusperrten. In dem Gedränge bekam auch Präsidentenberater Jacques Attali einige Ellbogen zu spüren. Erst nach einer Intervention von Außenminister Roland Dumas bei seinem sowjetischen Kollegen Schewardnadse wurde dann das

„Jek reagovall lidé u vás, když Hana Mandliková odešla do Austrálie a provádala se tam? „Většina byla mínění, že to udělala jen proto, že měla mnoho problémů s formalitami, třeba se získáním víza. Myslím si to také. Určitě neodešla, že by už nechčila žít doma.“

„Nejdřív Martina, potom Ivan a Hana. Co si myslí o tom lidé u vás? „Každý zastává jiný názor... Vlastně, každý člověk je jiný a chce žít jinak. Co na to mám říci? „Takže neodsuzujete je? „Je tu něco jako poct vlastenců. Nepochopím, že někdo odejde jen proto, že venku má něco, co doma mít nemůže.“

„Co myslíte, bude váš syn také hrát tenis? „Až bude umět mluvit, zeptám se ho.“

„Jsu pro vás peníze důležitě? „Největší radost mē dělá tenis. A tenism se vydělávám.“

„Přemýšlel jste o tom, že byste žil někde jinde než v Československu? „Moha jet ven, kdyžkoliv, viděl jsem celý svět, ale domů se vracím moc rád. Je tu mnoho míst, která jsou svázána s mým dětstvím, klukovskými lety. Cítím se v nich jednoduše uáhnerně. Nemám povahu, na to upustit domov.“

„Kam se vracíte nejraději? „Do Bratislavy, protože tam mám přátele. Asi proto se mi v Praze zvlášť máu nelibi.“

EG-Jugend ohne Arbeit

Von je 100 jugendlichen Arbeitskräften unter 25 Jahren sind arbeitslos in.

Jan.-Mai 1988

*1987

© Globus

der UdSSR statt. Er führte am Freitag ein erstes, über zweistündiges Gespräch mit Staatschef Michail Gorbatschow.

Proti králíčimu moru

(čtk): Prvních 60 000 dávek vakcíny proti rozšířenému moru králíků vyrobili a rozeslali okresním veterinárním správám v ČR pracovníci n. p. Biovet v Ivanovcích na Hané. Proti šíření choroby vytvořili veterináři v příštích dnech vakcínací zvířat ochranné pásmo mezi SSR a ČR na líní Ostrava — Brno — Znojmo. Do tří týdnů připraví Ivanovští k expedici dalších 250 000 dávek vakcíny, čímž naplní potřebu chovatelů 20 miliónů králíků v ČSSR. Mor zvířat je

zvlášť citelně postihuje ztrátami produkce masa i kožešin pro zpracovatelský průmysl. V příštím roce by již měl ustupovat, protože podle plánu bude vakcína injekčně aplikována 3,5 miliónu králíků. Za poskytnutí jedné dávky zaplatí chovatel 3,20 Kčs. Připravky vyvinuli odborníci Výzkumného ústavu veterinárního lékařství v Brně; praxe prokázala, že je účinnější než dosud v omezeném množství používaný sovětský preparát.

„Dorfzerstörung existiert“

Der Widerspruch gegen Lindlaus Rumäniensendung nimmt zu

GÖTTINGEN, 24. November (epd/AFP). Die Gesellschaft für bedrohte Völker hat dem Wiener ARD-Korrespondenten Dagobert Lindlau nach seiner Rumäniensendung im „Weltspiegel“ vom vergangenen Sonntag „Gefälligkeitsjournalismus für Europas totalitäre Diktatur“ vorgeworfen. In einer am Donnerstag in Göttingen veröffentlichten Erklärung heißt es, der Filmbericht sei nahezu ausschließlich auf ungeprüften Angaben von Vertretern des Regimes aufgebaut.

Lindlau hatte in der Sendung behauptet, Berichte über Dorfzerstörungen in Rumänien bestünden aus „Halbwahrheiten, Gerüchten und Falschmeldungen“. In Wirklichkeit gebe es lediglich umfassende Sanierungspläne, um die Dörfer mit angemessener Infrastruktur auszustatten.

Die Gesellschaft für bedrohte Völker besitzt nach eigenen Angaben aktuelle Interviews mit Angehörigen der deutschsprachigen Minderheit Siebenbürgens, die über die geplante Zerstörung der Dörfer berichten. Außerdem gebe es Zeugen

aussagen über Selbstmorde von Angehörigen der deutschsprachigen und ungarischen Minderheit nach der Zerstörung ihrer Siedlungen, beispielsweise aus Hofstadt, einem Stadtteil von Klausenburg.

Selbst rumänische Zeitungen berichteten offen über die sogenannte Dorfsystematisierung. So habe die rumänische Zeitung „Romania Libera“ am 8. Juli über den Beginn der „Systematisierung“ in 38 Gemeinden und weiteren 17 Ortschaften nördlich von Bukarest berichtet.

Heftige Kritik an dem „Weltspiegel“-Beitrag wurde auch bei einer Veranstaltung des Evangelischen Bildungswerkes in West-Berlin am Mittwochabend geübt. Das Programm des rumänischen Staats- und Parteichefs Nicolae Ceausescu, bis zum Jahr 2000 rund 7000 Dörfer abzureißen und durch einige hundert agro-industrielle Zentren zu ersetzen, gehe weiter, hieß es. Der Rumäniendeutsche Helmut Frauendorfer sagte, das von Lindlau aufgesuchte Dorf Gottlob sei niemals für einen Abriß vorgesehen gewesen.

VĚROVĚ PŘEDKOJO O NEKRAŠNOSTI DŮVĚRY
hlavního města se uskutečnil ve čtvrtek 24. listopadu v 17 hodin v Domě slovenské kultury v Praze. Zúčastnit se mohou děti, která doručila věk 15 let a mají v Praze trvalé bydliště. Neúspěšnost z nich postoupí do pražského lince, ležícího na hraně SSM, DSK a ODA společně s PZO Jablonex v síle kina Kyjev 8, proslav.

stos Jahr allmählich aus der Politik zurückziehen, vermuten westliche Experten. Wahrscheinlich gibt er im Frühjahr den Parteivorsitz ab, bleibt aber Staatsratsvorsitzender. Honecker mühte sonst fürchten, auf dem Parteitag im Frühjahr 1990 (um ein Jahr vorgezogen) entmachtet zu werden.

Der Bonner Staatssekretär Ottfried Hennig (CDU/Innerdeutsch) sieht bereits das Ende der Ära Honecker voraus: „Die DDR-Führung übernimmt sich bei ihrem Widerstand gegen Gorbatchow. Der Generationswechsel auch in Ost-Berlin kommt unaufhaltsam näher.“

NICOLAI DORFCESCU JE VŮL A PĚT VODU 2 HATZLU ...!

Wiesbaden – Am 25. Mai 1987 marschierten knapp 500 000 Volkszähler los, jetzt liegen die ersten Ergebnisse vor:

- Es gibt 5 507 777 Hessen – 35 880 Bürger weniger als erwartet.
- In Frankfurt leben 325 057 Frauen und 293 209 Männer.
- Bevölkerungsschwund in Nordrhein-Westfalen: Rund 200 000 Einwohner weniger als bei der letzten Volkszählung 1970. In NRW leben eine halbe Million Ausländer mehr als vor 18 Jahren. Folge des Pillenkicks: Es gibt nur noch 97 094

Kinder unter sechs Jahren, das sind 40 Prozent weniger.

● Die Zahl der Single-Haushalte an Rhein und Ruhr stieg um fast ein Drittel auf 2,3 Millionen.

● Immer mehr Frauen sind berufstätig: In NRW kamen 1970 auf 100 beschäftigte Frauen 215 Männer mit Arbeit. Jetzt sind es nur noch 176.

● Hannover ist keine Halbmillionen-Stadt mehr – die Zählung ergab 495 500 Einwohner. Folge: Bei der nächsten Wahl gibt's zwei Ratsmitglieder weniger – Städte unter 500 000 Einwohner dürfen nur 63 Ratsmitglieder haben. Und die neu gewählten Stadträte werden eine Gehaltsgruppe runtergestuft.

● Weil Bargfeld-Stegen (Schleswig-Holstein) 422 Einwohner (17,6 Prozent) weniger als berechnet hat, gibt's 290 000 Mark weniger Bundes- und Landeszuschuß.

● Barmstedt bei Hamburg

(8211 Bürger) hat neun Einwohner mehr als erwartet – 20 000 Mark mehr Zuschüsse.

● Überraschung für die evangelische Kirche in Hamburg: Nur 798 000 Hanseaten kreuzten auf ihrem Fragebogen „evangelisch“ an – 469 000 weniger als 1970.

● In Bayern stieg die Zahl der Geschiedenen von 1,7 Prozent (1970) auf 3,5 Prozent der Bevölkerung.

99 Prozent füllten aus

● Nur in 14 der 2051 bayerischen Gemeinden stimmten die bisher angenommenen Bevölkerungszahlen mit den Volkszählungs-Daten überein.

● Rund 99 Prozent der Bundesbürger füllten ihre Bögen mit den 29 Fragen aus – in Bayern boykottierten 19 000, in Berlin 4 000 Menschen. Die meisten bekamen Bußgeldbescheide. Eine Berliner (36) ging mit dem Bescheid zum Statistischen Landesamt und fragte, wo sie die 1500 Mark abholen könne...

VON WOLFGANG KENNTMICH
Ost-Berlin – Als SED-Chef Erich Honecker (76) im September 1987 die Bundesrepublik besuchte, machte er noch einen sehr vitalen Eindruck. Jetzt trafen westliche Besucher einen anderen Staatsratsvorsitzenden. „Er ist von Alter und Krankheit gezeichnet“, berichtete ein Diplomat. Sein Blick wirkt fahrig, die Hände zittern. Er kann sich nur schwer konzentrieren, spricht Sätze oft nicht zu Ende. Sein Gedächtnis hat gelitten. Zusammenhänge bei schwierigen Sachthemen muß er sich immer wieder erklären lassen. Honeckers Leibärzte in der Charité

CO NESMÍ dělat západoněmecká žena, aby – podle ankety jednoho populárního časopisu – mohla být považována za ideální partnerku? Nuže, nesmí fetovat, nesmí být členkou žádné sekty či tajné společnosti, musí být naprosto věrná svému manželovi, nesmí pít, chrápat ani hrát v pornofilmech. Takový názor vyslo-

Horst Jauch: „In vielen Betrieben und Behörden ist es verboten, tagsüber Alkohol zu trinken. Im Bundestag ist direkt unter dem Plenarsaal eine Bar für die Abgeordneten. Dieses Privileg ist nicht gerechtfertigt. Der Ausschank von Bier, Wein oder Schnaps sollte deshalb tagsüber hier verboten werden.“

Závod míru '89 bez profesionálů

HAAG (a): Z kongresu Mezinárodní cyklistické federace, přijala překvapivě zpráva: Závod míru, plánovaný na trasu Paříž-Moskva, se pojede bez profesionálů. Rozhodl o tom řídicí výbor profesionální federace FICP, který posuzo-

Sníh prověřil připravenost dopravy

Praha s problémy ● Svízele Plzeňských ● Karlovarští na jedničku

(mit): Sněhové vločky se začaly snášet na střechy domů našeho hlavního města již v neděli po dracích hodině. A pak o dvě hodiny později – ve 22.30 – začali pracovníci Dopravních podniků – Pražské komunikace xvišovat sněhovou nadílku. K úpravě ulic první kategorie důležitosti vyjely 32 sypačů. Osádky těchto vozidel si nestály ani vydechnout, protože v pondělí ráno po sedmé hodině začalo opět silně sněžit. Zentokrát vyjely sypače na komunikace druhé a třetí kategorie. Navíc bylo nasazeno šest záložních sypačů. Protože snih padal stále hustěji a vytrvaleji, nebylo v silách pracovníků Dopravních podniků – Pražských komunikací plně zvládnout situaci.

Kolem osmé hodiny již bylo nutné uzavřít ulice Gončarenkovu, Pod stadióny, Kukulovu, barrandovskou výstupní, Leninovu ve směru z centra, Kamýčkov, Starou Budejovickou a křižovatku Karlovarská – Slánská. Určité problémy způsobila pražským dopravníkům strma klíčová komunikace, která nebyla posypána. Protože nebyla v pořádku ani vysočanská estakáda (ta byla po osmé hodině uzavřena pro nebezpečnost), museli řidiči volit objížděky, takže autobusy městské hromadné dopravy přijížděly do stanic s patnácti až dvaceti minutovým zpožděním.

Situace se poněkud zlepšila kolem deváté hodiny na Kukulově ulici a na vysočanské estakádě, kdy byly tyto dva úseky opět zprůjezdněny.

val „open“ závody pro rok 1989. Závod míru tento statut nepřijíká a otázku zůstává, zda sponzor, kteří se měli postarat o finanční zajištění, budou

mít zájem vložit prostředky do amatérské pelotonu. Amatérská federace naopak schválila definitivní podobu trasy přes 2800 km.

Vrazi z rychlíku dopadeni

(re): Zvláštní skupina kriminalistů odhalila pachatele, kteří v noci z 31. 10. na 1. 11. letošního roku v kupé mezinárodního rychlíku Balt-Orient zavraždili jedenadvacetiletou K. F. z Lipska. Již jednou trestaný osmnáctiletý O. D. a dvakrát trestaný jedenadvacetiletý J. C., oba z Ústí nad Labem, byli ve čtvrtek vzati do vazby a obviněni z trestných činů vraždy a loupeže. Dotyční si při svém návratu z Prahy přisadili k mladé ženě z NDR, která v kupé cestovala sama, a domluvili se na tom, že turistiku okradou. Mezi železničními stanicemi Kralupy nad Vltavou a Roudnici nad Labem spící ženu společně napadli a usmrtili ji. Z vlaku spolu s odcizenými věcmi oběti vystoupili v místě svého bydliště. Ve vyšetřování se pokračuje.

vilo přes dvanáct tisíc západoněmeckých čtenářů časopisu Play-Boy.

Parfém Geraldine

(pl): Nový výrobek v. d. Hlubný Brno, exkluzivní parfém Geraldine, se začal prodávat v pražské parfumerii na příkopě 16. Prodejce tohoto parfému chce Hlubná Brno obohatit předvánoční trh a zároveň si ověřit zájem spotřebitelů o nový druh kosmetiky. Ještě do konce roku by chtěli totiž brněnský výrobci dodat na trh další dva exkluzivní parfémové — Eau de parfum Vert a Parisienne. Výrobek je plněn do skleněných lahviček s mechanickým rozprašovačem, který je uložen v kovovém pouzdře. Výrobce tohoto obalu, Kohl-noor Děčín, společně s návrhářem v. d. Hlubná připravil obal, který je na úrovni obalů zahraničních kosmetik známých značek. V příštím roce budou exkluzivní parfémové látky kontrolovány již do celé republiky. Jak však zástupci v. d. Hlubný zdůraznili, jedná se nyní skutečně jen o průzkumnou akci, je-li cílem není, aby všechny ženy začaly používat pouze jeden druh parfému. Vhodnější by bylo, kdyby každý výrobce přispěl nějakou novinkou na domácí trh, aby bylo oprařeno z této výměny.

Starík v zámecké zahradě

(třt): Kdysi holý, stále zelený jehlíčan tis červenný je domácí dřevinou. Dorůstá keřovitěho až stromovitěho vzrůstu. Roste pítom velice pomalu, takže se dožívá vysokého věku. Nejstarší a nejmohutnější výlčmovitých tis roste v malé zámecké zahradě ve Vlčkově u Ledče nad Sázavou. Znaleci o něm soudí, že je jedním z nejkrásnějších urostlých tisíc v celé ČR. Obdivuhodné je jeho stáří — udává se na 1500 až 2000 let. Tento údaj však někteří odborníci nepovažují za správný, neboť se domnívají, že vlčkovský tis má mohutný kmen, rostoucí z několika kmenů mladších. I tak bude jeho stáří obdivuhodné. Kdysi hojně pěstované porosty byly v přírodě téměř zničený, takže nyní známe tis červený hlavně z parků a zahrad.

"Riskoreicher Schokoladengenuß" überschreibt das Berliner "Strahlentext" die Veröffentlichung einer Sonderuntersuchung von Schokolade auf Cäsium-Spuren. Das Spitzen-Ergebnis dabei: 106 Becquerel Cäsium/Kilo in Novosibirsk, "Die Nuß", feinstherbe Schokolade. Eine zweite Probe derselben Sorte hatte 26 Bq.

Nächste Werte: Hussel Nougat-Schicht-Schokolade: 54 Bq, Waldbaur "Nußbeißer" Edel-Vollmilch mit ganzen Nüssen: 30 Bq, Hussel Nougat-Marmork-Schokolade: 26 Bq, Piasten Nuß-Nougat, gefüllte Milchsokolade: 24 Bq, Schokolade Edel Vollmilch Nuß-Schokolade: 23 Bq, Chateau Feinherb Nuß-Schokolade: 22 Bq, Ritter Sport Nougat-Schokolade: 16 Bq, Maurinus Alpenrahm-Nuß: 14 Bq.

POZITRI BUDU V PEKINGU olivní oteplen hotel Kunlun, který jako jediný v hlavním městě ČLR má na střeše i přístupné plochy pro turistiku. "Čtyřhvězdičkový" hotel se zahrnutím kapadokskou ústředí je již přes rok ve skutečném provozu a zatím plně prokázal své významy. Je vzdálen 17 kilometrů od letiště a leží na hlavní dopravní tepně mezi mezinárodním letištem uctem a středem Pekingu. Výška hotelu je 102,8 metru, má 976 pokojů, které mohou zčásti sloužit i jako kanceláře, dispoziční restaurace a kápitoká západní a laponskou kuchyni a nabízí návštěvníkům utěšitelové společenské místnosti, prodejní arkády a zařízení pro sportovní rekreaci.

Die Angst der Schweden vor polnischen Beerenpflückern

An die „dear sirs“ der Vattenfall-Elektrizitätsgesellschaft hatte Dywan Rafai aus dem polnischen Städtchen Nowy Sacz seinen Brief gerichtet. Dywan bat um ein paar technische Angaben über Schwedens staatlichen Energiekonzern. Für solche Fälle hat Vattenfall vorgesorgt. Eine englischsprachige Hochglanzbroschüre liegt in den Vattenfall-Filialen bereit, um Touristen und andere Neugierige wissen zu lassen, mit welcher technischer Brillanz der Konzern aus Schwedens Flüssen Strom gewinnt.

Als aber neben Dywan Rafai auch noch ein gutes Dutzend anderer Nowy Saczer Interesse für Vattenfalls nord-schwedische Werke zeigte, stützten die dortigen Chefs. Der Wissensdurst der jungen Polen, die in „kindlichem Englisch“ gleichlautende Briefe schrieben und dabei die gleichen Rechtschreibfehler machten, kam den Vattenfall-Bossen sehr verdächtig vor. Es sei „merkwürdig, daß zehn bis zwanzig Leute alle das gleiche schreiben“, grübelte Vattenfalls Sicherheitsbeauftragter Folke Paernerteg: „Das läßt mich glauben, daß jemand diese Menschen benützt.“ Daß da vielleicht eine Schulklasse aus Nowy Sacz an einer Spezialarbeit über Schweden sitzen mochte, kam bei Vattenfall niemand in den Sinn. Dort denkt man in dramatischeren Dimensionen: Spionage.

Für „systematisches Auskundschaften“ der schwedischen Stromversorgung hält Karl Axel Enstroem, Informationschef der nördlichsten Vattenfall-Region, die polnische Briefluft. Zwar sei, was die Briefschreiber über Turbinen, Leitungsnetze und Stromerzeugung wissen wollten, nicht geheim. Es läßt sich mühelos in Vattenfalls eigenen Broschüren nachlesen. Aber, sagt Enstroem: „Wenn man diese Informationen zusammenfügt, dann ergibt sich daraus ein Bild, von dem wir nicht wollen, daß andere es kennen.“

Denn bei Vattenfall hat man Angst vor Sabotage. Nicht umsonst führt man allen Beschäftigten immer wieder den Videofilm „Die Vorbote“ vor, der mit viel Geschrei und Pulverdampf den Mitarbeitern klar machen soll, was ihnen blühen kann, wenn sie nicht achtgeben: da bemächtigt sich ein ausländisches Spezialkommando der schwedischen Kraftwerke und hat schwupsdwups im Handstreich dem

UŻ BYŁA POLSKA' KREW, POLSKA' CHRIPKA, POLSKY SALAM, POLSKY FAJZMUS... TED JSOU POLŠTI' BERNPFLYKRI...

folgenden Invasionsheer den Weg bereitet. Bereitschaft ist also angesagt, und die Schüler aus Nowy Sacz sind nicht die einzigen, denen sie gilt. Kürzlich erst hat Goeta Westerberg, der nordschwedische Geheimdienstchef, Vattenfall vor anderen höchst verdächtigen Elementen gewarnt.

60 Polen hatten während der Beerenzeit ihre Ladas und Polski Fiats nach Nordschweden gelenkt, um dort hektoliterweise von den reichlich vorhandenen Preiselbeeren zu pflücken: nicht für den eigenen Mittagstisch, sondern für die schwedischen Saft- und Marmeladefabriken, die für die Beeren anständige Preise zahlen. Nun weiß zwar (fast) jeder in Schweden, daß es den polnischen Pflückern darum geht, möglichst schnell einen guten Zloty zu machen, und daß selbst ein Akademiker in ein paar Wochen in den schwedischen Beerenfeldern mehr verdienen kann als im ganzen Jahr daheim in Polen. Dennoch fürchtet Westerberg die Pflückkommandos: was, wenn sie, tief gebückt über die Preiselbeeren, nach Hochspannungsmasten äugen?

Vattenfall verschärfte die Bewachung seiner Anlagen, und die Polen reisten mit gefüllten Brieftaschen nach Hause, ohne auch nur einen Mast in die Luft gesprengt zu haben. Nochmals Glück gehabt. Doch Gefahren drohen überall. Da sind die polnischen Kunststudenten, die von Tür zu Tür gehen, um ihre selbstgemalten Bilder zu verkaufen und dabei nach Ansicht des schwedischen Geheimdienstes auffallend oft bei schwedischen Offizieren anklingeln. Da sind die ausgiebigen Schweden-Rundfahrten osteuropäischer Fernlaster, die selbst Verteidigungsminister Roine Carlsson „Unruhe“ fühlen lassen.

Man braucht nur noch an die angeblichen U-Boote zu denken, die angeblich in schwedischen Gewässern operieren, und an die angeblichen Froschmänner, die diese angeblich zu Kampftrainingszwecken auf schwedischen Inseln absetzen, um einzusehen, daß Schweden nicht nur von Feinden umzingelt ist. Der Feind steht schon tief im Lande.

Walderbeeren im Glas, eingemacht in diesem Sommer bis zu 355 Bq.

Nächste Werte: 158 Bq, 75 Bq, 24 Bq. Preiselbeeren hatten zwischen 121 und 1 Bq. Schlehsaft: 15 Bq (Voelkel) und 5 Bq (Feldmark). Tiefgekühlte Kirschen (Ardo): 16 Bq. Backtrockenobst ist mit 18, getrocknete Pflaumen sind mit 5 Bq Cäsium/Kilo bestimmt worden.

Zur Bewertung: Die Unabhängige Strahlenschutzkommission des BUND rät Erwachsenen dazu, mit der Nahrung nicht mehr als 35 Bq/Kilo aufzunehmen. Kinder, Schwangere, Stillende sollten die Grenze bei 10 Bq/Kilo ziehen. Waren, die eingeführt oder gehandelt werden, dürfen mit nicht mehr als 600 Bq beziehungsweise 270 Bq (Milch- und Milchprodukte) belastet sein. clau

- A PHOTO-PYHE PIVO
S BIO-BODKEN 4 YEZE
BIO-BEDRNIK!

Löwenzahl hatte 298 bq Bedenkliche Cäsium-Werte auch bei Heidelbeeren

Schneekoppe Diät Vollmilch-Nuß, Diäbetiker-Schokolade: 12 Bq, Sarotti Vollmilch-Nuß und Sarotti Zarte Nuß-Nougat-Schokolade: 10 Bq, Ritter Sport Trauben-Nuß und Côte d'Or Brüsseler Zartbitter Nuß-Schokolade: 7 Bq, Sarotti Vollmilch und Sarotti Vollmilch-Trauben-Nuß: 6 Bq, Cadbury's Whole Nut Schokolade: 6 Bq, Milka für unterwegs, Nuß-Schokolade: 4 Bq.

Alle anderen der insgesamt 32 Schokoladeprouben zeigten eine Belastung von 3 oder weniger Becquerel Cäsium an. Babyernährung von Milupa hatte laut „Restrisiko“, Wiesbaden, Cäsiumwerte bis zu 8 Bq/Kilo, und zwar fand sich

Löwenzahl mit Wurzeln, gekauft auf dem Wiesbadener Wochenmarkt, hat „Restrisiko“ mit 208 Bq gemessen.

Auch „Lesbe“ darf nicht in Bundestagsanträgen auftauchen
 „PLAVÈ TAK JAKO „TSCHJECHÈI“ A ODVOZEVNINA „ČESKO“!!! FUUUUJ!

Oslavy 150 let železniční dopravy u nás

Vloni vzpomnělo jubilea zahájení železniční dopravy mj. také Rakousko a propagační Vlak vládky přijel rovněž do Brna. V pátek 11. listopadu uplynulo 150 let od první zkušební jízdy parní lokomotivy u nás. Konale se na budované trati z Břeclavi do Brna.

Lokomotiva Moravia, která později tahala vlaky z Brna do Břeclavi a zpět, byla v dílech dovezena z Anglie a smontována v Rajhradě. Tuto událost připomíná do budoucna pamětní deska, jež byla 12. listopadu slavnostně odhalena v této stanici.

První vlak na jižní Moravu do Břeclavi přijel z Vídně za silného deště 6. června 1839. 7. července téhož roku dojel slavnostní vlak z Vídně do Brna. Tvořily jej čtyři soupravy celkem s 38 vozy, v nichž cestovalo asi 700 osob. Tahly je čtyři lokomotivy — Gigant, Herkules, Bucefalus a Bruno. Jízda po trati dlouhé 142 km trvala čtyři a půl hodiny, jen o dvě hodiny déle, než jezdí moderní vlaky dnes. Při zpáteční jízdě navečer došlo k první železniční nehodě na našem území. Ve Vranovicích anglický strojvedoucí neubrzdil

jeden z vlaků za sebou jedoucích a lokomotiva narazila do předcházejícího. Byly zdemolovány po sobě dva vozy a několik cestujících zraněno.

Touto slavnostní jízdou byla u nás zahájena historie železniční dopravy, dodnes nejvýznamnějšího dopravního prostředku. V současnosti mají ČSD již více než 13 000 km tratí, z nichž čtvrtina je elektrifikovaných. Za rok se po nich přepraví 420 miliónů cestujících a 300 miliónů tun zboží.

Národní muzeum v Praze má čtyři bavorské misály, avšak z r. 1489. Na deskách jednoho z nich si čisí neznámá ruka v první pol. 18. století odčítala, jak čas ubíhal, věk misálu: 1717—228 let, 1726—237, 1736—247 let. Letos uběhlo právě půl tisíciletí od vytištění toho pohřešovaného misálu.

führe das in unbehandelten Fällen zum Tod. dpa

Kam se podělváš misál, Petre Drachu?

Bamberské město v bavorských Francích, prosil vedle Mohuče a Norimberka nejen v Německu, ale i za hranicemi uměním svých mistrů tiskařů. Slavnou řadu těchto mistrů černého umění založil v šedesátých letech 15. století Albrecht Pfister, tvůrce latinské bible a průkopník knižní ilustrace dřevorytem. Byl kdysi považován dokonce za vynálezce knihtisku.

Z dílen bamských tiskařů vycházely tisky liturgické; iluminované misály a bible, ale také kalendáře a lidové zkazky; výtisky hanlivého popěvku na Albrechta, vévodu Saského, vyvolaly bouři. Gretchen, čtrnáctiletá dívka, která je měla ve Würzburgu rozprodat, byla chycena, arcibiskup dal výtisky spálit a do Bamberska vzkázal, aby tiskaři i básníci příkladně potrestali. Kdo ví, jak by to s nimi dopadlo, kdyby se zatím neodklidili z města. Co se stalo s dívkou, není známo.

V r. 1478 se v Bambersku usadil tiskař Johann Sensenschmidt, původem z Ghebu. Umění tiskařskému se vyučil neznámo kde, ale mistrskou dovednost získal v Norimberku. Když si začal dílnu, rozhodl se, že bude tisknout liturgické knihy. Počátkem března r. 1488 dokončil misál zvaný Olomoucký, jediný v tomto roce v Bambersku vytištěný. Na poslední straně korunují dílo dvě poslední slova: Feclit felicitet — zdárně provedl. Toto velké dílo vzniklo nákladem špýrského měšťana, tiskaře, ale především podnikatele — Petra Dracha-Trachena. Náklady jsou značné: ruční práce rubrikátorů a iluminátorů, bez níž se tiskař neobejde, bývá často dražší, než celý tisk...

Německý autor, Placidus Sprenger uvedl ve své knížce — Nejstarší dějiny knihtisku v Bambersku, vydané r. 1800, že se na Moravě nacházejí exempláře tohoto misálu ve třech knihovnách: v brněnském lyceu, v téměř městě na řadě u sv. Jakuba a v benediktinském klášteru rajhradském. O jednom výtisku však Sprenger nevěděl. Byl rovněž na Moravě, v té době na řadě v Drásově nedaleko Tišnova. Vytištěn v Bambersku v r. 1488 nákladem Petra Trachena. Misál byl od nepaměti uložen na řadě v sousedních Malhostovicích; když však byly v r. 1784 přifaeny k Dráso-

vu, dostal se i misál na nové místo. Na celé straně, mezi prefací a kánou, byl český zápis z 23. června 1499. Jednalo se o spor bratrů Jana a Václava z Lomnice s Romanem z Březiny a z Nuzlova o les Zádusí. Spor skončil dohodou: „Dali se ten kus lesa k božímu domu do Malhostovic a k té řadě a k užitému důvodu mi řádu, tak, aby již kněz nynější a budoucí farář tohoto lesa k potřebě svoji uživil bez větší překážky a ušlechtilých zmatků.“

Na řadě v Drásově byl tento misál až do r. 1905. Co se s ním toho roku stalo, vyličil odtěný svědek: „Jako student jsem téměř o každých svátcích a na počátku prázdnin navštěvoval drásovského faráře Blažka. Také v r. 1905 jsme tak učinili. Vtom zavaznilo a do řady přišel Zicha, drásovský rodák z domu naproti řadě, tehdy pekařský pomocník v Hodoníně. Sháněl se po nějakých předmětech na výstavu hodonínskou. Žádal p. faráře Blažka o nějaké takové věci. Ten mu pravil, že nic nemá, ale potom řekl, že má starý misál z r. 1488. Donesl jej z archivu a všichni jsme jej prohlíželi. Tehdy poprvé jsem se dozvěděl o tomto misálu a četli jsme onen zápis mezi prefací a kánou. Zicha byl tímto misálem nadšen a po delším jednání mu jej farář Blažek zapůjčil, s podmínkou, že mu jej po skončení výstavy zase zpět donese. Zicha se tehdy zapísal... Místo misálu však přišel tento dopis s datem 25. února 1906. „Důstojný pane! Misál z roku 1488 Vám darovaný, bude vzácností v našich muzejních sbírkách. Za velmi cenný tento dar, kterým jste naše sbírky rozšířil rádi, vzdávám nejaktivější poděkování dr. Alois Kolísek, předseda, a Arnošt Krejčí, sekretář Společnosti slovenského muzea v Hodoníně...“

Farář Blažek již zřejmě nic ze svého dlouhého života nepodnikl, aby se tato památka vrátila zpět. Někdy vzpomínal Drásov 750. výročí první zmínky o obci, což dalo podnět k pátrání. Zjistilo se, že v Muzeu Hodonínska nemají o misálu ani potuchy. Muzeum vzniklo až v r. 1923, zatímco Společnost slovenského muzea v Hodoníně přeladila již v r. 1913 veškeré své sbírky sdružení výtvarných umělců moravských. SVUM rozprodalo řadu na první světové výstavě všechny exponáty, které neměly přímý vztah k výtvarnému umění. Mnoho z nich zakoupila Malice slovenská. Tam však hledaný misál není. Není ani ve Státní vědecké knihovně v Brně, která má dva bamské misály z toho roku, ani v Olomouci, kde jsou rovněž dva. Předpokládám, že není ani v Kroměříži, kde jsou rovněž dva, protože by mi na něj šel dotaz hned odpovídat, kdyby tam měli ten hledaný. Více by možná řekl písemností sdružení výtvarných umělců moravských, pokud by se z té doby zachovaly. Snad se někde v Brně, kde ten misál viděl, nebo si na něj vzpomíná. Kdyby se našel, jeho místo by jistě bylo v některém předním muzeu, jak by si to tak vzácná památka zasloužila.

knutenkrankungen, nach Transplantationen und bei chronischen Nieren-erkrankungen sowie bei Aids-Patienten könne er über die Lungenbläschen in die Blutbahn und von dort in das Gehirn gelangen. Bei Aids-Patienten

gegen Austrocknung und Gelange über die Innenraumluft in die Lunge. Bei gesunden Menschen werde er dort unschädlich gemacht.

Bei immungeschwächten Personen, zum Beispiel Patienten mit Lymph-

der Erreger „Cryptococcus Neofomans“, der als eine der gefährlichsten Pilzarten bezeichnet werden könne, heißt es in einer Mitteilung des BGA vom Donnerstag. Der Erreger sei widerstandsfähig

Jednání litevského parlamentu

Moskva: Ve Vilniusu včera skončilo dvou denní zasedání Nejvyššího sovětu Litevské SSR. Poslanci schválili státní plán hospodářského a sociálního rozvoje Litvy na rok 1989 a státní rozpočet republiky na příští rok. Litevský parlament dále rozhodl udělit litevskému státu státního jazyka na území republiky a zároveň vypracovat ustanovení o ruském jazyce jako prostředku dorozumění mezi národnostmi. Zabýval se rovněž otázkami národní symboliky a vyhlásil tříbarevnou národní vlajku Litevské SSR za státní vlajku republiky a rozhodl také o litevské hymně. Živé diskuse vyvolalo na zasedání litevského Nejvyššího sovětu projednávání návrhu změn a doplnků Ústavy SSSR a návrhu zákona o volbách lidových poslanců SSSR. Poslanci schválili i pasáže návrhů, které podle jejich názoru odpovídají závěrům 19. všesvazové stranické konference a procesu obnovy společnosti. Zároveň nepodpořili ta ustanovení, která podle nich omezují svrchovanost Litvy a porušují princip demokratických voleb. Litevští poslanci byli informováni o dokumentech, které na svém sídledním zasedání schválil Nejvyšší sověst Estonské SSR a které odporují ústavě SSSR. Nejvyšší sověst Litevské SSR rozhodnutí estonského parlamentu odmítl.

ZA MILIÓN LIBER BYL v Sothebyho aukční síni v Londýně vydražen rukopis knihy pražského spisovatele F. Kafky Proces. Je to nejvyšší cena, která byla kdy vyplacena za literární rukopis a která mnohonásobně převyšuje 200 000 liber, což byl dosavadní rekord, jehož dosáhl Yeatsova kniha The Great Velum Notebook. Aukce Kafkova rukopisu skončila po pouhých 60 vteřinách, kdy jej kladivko přikleplo západoněmeckému obchodníkovi H. Tenschertovi, který rukopis věnuje své vládě. „Byl jsem připraven jít až na dva nebo 2,5 miliónu liber“, řekl po aukci nadšený Tenschert, „takže jsem velmi překvapen a šťasten, že mám rukopis za tak levnou cenu.“ Zatímco kupce 316-stránkového rukopisu je znám, totožnost osoby, která si připsala na své konto milión liber, není známa. Mluví Sothebyho ji odmítá zveřejnit, ale Kafkova neteř M. Steinerová řekla, že je to bývalá milénka Kafkova přítel M. Broda I. E. Hoffová. Brod měl podle Kafkovy vůle po spisovatelově smrti všechny jeho rukopisy spálit, ale místo toho je vydal.

Brandt: Scheußliches Wort

Helmut Kohl ist nicht der erste Bundeskanzler, der den Begriff „Volksverhetzung“ in den Mund genommen hat. Am 22. September 1970 hatte der damalige Regierungschef und SPD-Vorsitzende Willy Brandt böartige Kommentare der Unionsparteien zu seiner Ostpolitik als ein „Spiel mit der Angst“ bezeichnet, das die Grenze zur „Volksverhetzung“ überschritten habe.

Nachdem er deswegen öffentlich kritisiert worden war, sagte Kanzler Brandt zwei Tage später: „Ich halte nichts davon, hier anders zu reden als draußen. Dabei räume ich ein, der Ausdruck, den ich jetzt nicht nochmals wiederhole, ist scheußlich. Da hätte mir auch etwas anderes einfällen müssen, um den Gedanken, an dem mir lag, zum Ausdruck zu bringen.“ Das Bundestags-Protokoll verzeichnet an dieser Stelle „vereinzelt Beifall bei der CDU/CSU“. hil (Bonn)

Südkoreas Wirtschaft boomt ohne Ende

Die südkoreanische Notenbank erwartet zum Jahresende ein reales Wirtschaftswachstum von 11,5 Prozent in dem geteilten Land. Begründet wird diese Einschätzung mit der positiven Entwicklung des inländischen Verbrauchs sowie den hohen Investitionen.

Seoul macht sich im Ostblock breit

Südkorea poliert an seinen Wirtschaftsbeziehungen zum europäischen Osten. Im Dezember eröffnet Seoul deshalb eine Handelsvertretung in Polen. Noch in diesem Monat will die staatliche Handelsgesellschaft KOTRA einen entsprechenden Vertrag unterzeichnen. 1989 sollen zwei weitere Büros in der Sowjetunion und in Bulgarien eingerichtet werden.

dal pinou moc, kolikrát jsem silzi i pár po- hlaček."

Ké smutným vzpomínkám patří i ty na zra- nění. Po jednom ligovém utkání v Plzni trá vil Augustin Bubník se zlomenou pátou ruku v sádrovém lůžku, přesto znovu hrál. S ho- kejem skončil až po úrazu hlavy v Litvínově, ve třiatřetiletí. Nerad myslí i na těch pět roků bezvadně strávených i s dalšími ho- kejisty ve vězení po nesmyslných obvině- ních. Krutá padesátá léta, ale už dost...

"Lip se vzpomíná na to hezké. Třeba na klukovská léta, na známé kolem hokeje. V osmí jsem se dostal do LTC Praha, to byl sen všech kluků. Vydrát mě z mnoha zá- jemců až na čtvrtý pokus a už jako malý jsem

Krásný a krutý zároveň

toho musel umět dost. V začátek mě tréno- val Jiří Tožilka, v dospělých také Matěj Bůžek. Vyděl mě do reprezentace, když i vedl a tak jsem se dostal do mužstva. Kie- ré bylo na olympiádě ve Svateb Mořet dru- hé. Kanadčan Bůžek byl vynávacím tréne- rem hokeje a když třeba začal s pukem kou- lit Konopěsek, siračské se rozložilo. To mě- rounou pohlačkou, třeba i na střídačce, že- muž se starší spoluhráči škodilbě usmí- vali. Bylo to hlavně tehdy, když jsem mls- l střely udelet blafák. Vzpomínám i na všechny spoluhráče z devětatřicátého, s nimiž jsme ve Stockholmu byli na mistrov- ství světa první. Po pěti letech bez hokeje mě lákal Záborský do Sparty, což jsem z- jistě osobně důvodě odmítl a začal u Moravil Marlánské útoil. Odtud jsem přešel do Brna a potkal se s nesmlouvavým tréne- rem Eduardem Fardou. Nejvíce jsem se osmí- noval u Slovanu od Ladislava Horáčka. Jako nejstarší hráč jsem mu pomáhal s tré- ninkem a pomálo se přitruoval na samo- statnou trenérskou práci. Začala před tři- ceti lety u dorostu Slovanu. Tenkrát sme- třeba koupil z Petrátky pozemkové Dru- tu za 150 půků a 50 hokelek. Za dva roky už chýtal v prvním mužstvu a já si poprvé oholil, že moje trenérské metody snad ne- jsou špatné...

Módně bylo za těch 30 let trenérských sta- života — a nejen hokejová. Můj glee mu- niach spojilo v této oblasti, které navazují na tzv. průmyslové poloalku, který obsluhuji Malesce a Hor- itvat. Nejlepší varliunou se pítom ukázalo lokální orpionji Obrada—Palmovka trmavajení jeho výzám nostrilně skutečnó—Ze se od roku 1980 stane napo- ičem trasy B2 meira, v jejíž stanici Palmovka vznik- ne významné přestupní úzel. K dispozi- budou i čet- ná autobusové spoje. V první fázi vznikne dvoukolej- ná trasejová trať Obrada Palmovka o délce 142- estrá. Myslí překonat nejen značný věškový rozdí- ale ml dvě hlavní trati GSD a další zelezníci žemí- zení hlavního obkjetem bude 438 metrů dlouhá most- ní eskakáde.

Železnice a tramvaje

Nedávno byla uvedena do provozu tram- vať (at Moel - Repr. V přípravě je i další která- sofi Vlnobrády, Strážnice a Zlíkov s průmyslovým oblasim Libné a Vysoce. Tato nepřítis vzdálená mis- ta jsou dnes docela tělné pouze tramvajem přes cen- tum nebo automobily po sítně komunikaci mezi ži- kovskou Obradou a libeňskými Svěbkami. IZ drive- nažoval o řešení této dopravní situace mezi více- dálníre D1 do Prahy u Chodova přes Rohdalcu ulice Zely-keho a odin- propojení Obrady s Blahoukou. Tim by se dovo- a III. severojižní magistral, která měla odlehli- estatim komunikacim ve sídlo blavého msta vo- ou roslim komunikace vztro-lin důležitost okru-

"Čekali jsme na spoluhráče v hotelu, jen- ze nepřijeli ani před začátkem mezistátního zápasu. Pánové, musíme se přit nastupit na- čáhe pořádně roztoustit, aby to vypadalo, že je nás víc, řekl někdo v šatně. Po první třetině nám neustí, že všude panuje nějaká nerušená atmosféra, ale pořádku jsme nic ne- tušili. Když jsme nastoupili do druhé tře- ty, koukám, Angličané jsou na ledě stelně jako náč. Ostatně seděli pod dekaní na stř- dáčce. To je jejich typický smysl pro jitr- plný, dostalo se nám usvětlení. Co se sta- lo, jsme se dozvěděli opravdu až od anglic- kých hokejistů po zápas. Odjeli jsme do ho- telu a proběhl celou noc. Druhá den u sni- daně nám řekli uvezení výpravu, že hráči cestovali z Paříže do Londýna malým aro- taxi. Počítej hidský slusely, že se přj le- kovalo stelně jako nechtuné jámy, které se pozdeji objevily. Ze přj kluci ani do tetad- la nenastoupili a jednoduše zůstali za hrá- níci. Jaká my byli paria. S mlou Pokor- ním jsme vyběhali od dětstí, s Karlem tu už chýtal v prvním mužstvu a já si poprvé oholil, že moje trenérské metody snad ne- jsou špatné...

Módně bylo za těch 30 let trenérských sta- života — a nejen hokejová. Můj glee mu- niach spojilo v této oblasti, které navazují na tzv. průmyslové poloalku, který obsluhuji Malesce a Hor- itvat. Nejlepší varliunou se pítom ukázalo lokální orpionji Obrada—Palmovka trmavajení jeho výzám nostrilně skutečnó—Ze se od roku 1980 stane napo- ičem trasy B2 meira, v jejíž stanici Palmovka vznik- ne významné přestupní úzel. K dispozi- budou i čet- ná autobusové spoje. V první fázi vznikne dvoukolej- ná trasejová trať Obrada Palmovka o délce 142- estrá. Myslí překonat nejen značný věškový rozdí- ale ml dvě hlavní trati GSD a další zelezníci žemí- zení hlavního obkjetem bude 438 metrů dlouhá most- ní eskakáde.

Železnice a tramvaje

Nedávno byla uvedena do provozu tram- vať (at Moel - Repr. V přípravě je i další která- sofi Vlnobrády, Strážnice a Zlíkov s průmyslovým oblasim Libné a Vysoce. Tato nepřítis vzdálená mis- ta jsou dnes docela tělné pouze tramvajem přes cen- tum nebo automobily po sítně komunikaci mezi ži- kovskou Obradou a libeňskými Svěbkami. IZ drive- nažoval o řešení této dopravní situace mezi více- dálníre D1 do Prahy u Chodova přes Rohdalcu ulice Zely-keho a odin- propojení Obrady s Blahoukou. Tim by se dovo- a III. severojižní magistral, která měla odlehli- estatim komunikacim ve sídlo blavého msta vo- ou roslim komunikace vztro-lin důležitost okru-

nesahel doma trenérské místo a tak se na- chýlil objevit v železnici v pražské Kliment- ské ulici... Dnes s ním hovoříme ze tří dím- vodů. První: Bubník byl před 40 lety ve vý- pravě národního mužstva, jehož šest hráčů- 10. listopadu 1948 zahynulo. Mezi nimi i čty- ři, kteří v únoru téhož roku vybojovali ve Sv. Mořici stříbrnou olympijskou medaili a rok předtím získali v Praze titul mistrů svě- ta. Druhý: PRVNÍ týden mu bude šedesát. Třetí: Letos dovrší 30 let trenérské činnosti. "Bylo to osud. Mezi těmi, kteří nikdy ne- dolehl, jsem mohl být třeba i já. První pro- blém tehdy vznikl už při odletu z Prahy. Do tetadla nacpaného k prasknutí se mus- li narychlo dostat i ministr zahraničí Vlado Clementis a jeho tajemník. A tak doma z- stali Svaře s Jarkanským s tím, že přílet z- námi. Už v tetadle jsme plánovali, co všech- ní v Paříži stihneme, vrátit po soborní zá- pasu s Francií jsme měli mít volno. Jenže- uhradit bylo součástí velké show. Dohrdli jsme první třetinu a pak hodinu čekali u ka- bině, zatímco za mantinely závodili drho- vi cyklisté. Po druhé třetině byl pro změnu na programu box. Do posleje jsme se dostali dlouho po půlnoci. Když jsme se vzbudili, hned honem, honem, autobus k prohlídce města je připraven. Proč ten spěch, ptali jsme se. Omylem máme letenky do Londý- na nikoliv na pondělí, ale už na neděli, zné-

nesahel doma trenérské místo a tak se na- chýlil objevit v železnici v pražské Kliment- ské ulici... Dnes s ním hovoříme ze tří dím- vodů. První: Bubník byl před 40 lety ve vý- pravě národního mužstva, jehož šest hráčů- 10. listopadu 1948 zahynulo. Mezi nimi i čty- ři, kteří v únoru téhož roku vybojovali ve Sv. Mořici stříbrnou olympijskou medaili a rok předtím získali v Praze titul mistrů svě- ta. Druhý: PRVNÍ týden mu bude šedesát. Třetí: Letos dovrší 30 let trenérské činnosti. "Bylo to osud. Mezi těmi, kteří nikdy ne- dolehl, jsem mohl být třeba i já. První pro- blém tehdy vznikl už při odletu z Prahy. Do tetadla nacpaného k prasknutí se mus- li narychlo dostat i ministr zahraničí Vlado Clementis a jeho tajemník. A tak doma z- stali Svaře s Jarkanským s tím, že přílet z- námi. Už v tetadle jsme plánovali, co všech- ní v Paříži stihneme, vrátit po soborní zá- pasu s Francií jsme měli mít volno. Jenže- uhradit bylo součástí velké show. Dohrdli jsme první třetinu a pak hodinu čekali u ka- bině, zatímco za mantinely závodili drho- vi cyklisté. Po druhé třetině byl pro změnu na programu box. Do posleje jsme se dostali dlouho po půlnoci. Když jsme se vzbudili, hned honem, honem, autobus k prohlídce města je připraven. Proč ten spěch, ptali jsme se. Omylem máme letenky do Londý- na nikoliv na pondělí, ale už na neděli, zné-

Železnice a tramvaje

Nedávno byla uvedena do provozu tram- vať (at Moel - Repr. V přípravě je i další která- sofi Vlnobrády, Strážnice a Zlíkov s průmyslovým oblasim Libné a Vysoce. Tato nepřítis vzdálená mis- ta jsou dnes docela tělné pouze tramvajem přes cen- tum nebo automobily po sítně komunikaci mezi ži- kovskou Obradou a libeňskými Svěbkami. IZ drive- nažoval o řešení této dopravní situace mezi více- dálníre D1 do Prahy u Chodova přes Rohdalcu ulice Zely-keho a odin- propojení Obrady s Blahoukou. Tim by se dovo- a III. severojižní magistral, která měla odlehli- estatim komunikacim ve sídlo blavého msta vo- ou roslim komunikace vztro-lin důležitost okru-

Nimorádná opatření

(čtk): Snížovat nedostatek hygienických zdravotních vložek na našem trhu, představujících v současné době kolem 70 milionů kusů, se snaží mimořádnými opatřeními ve výrobě, jako jsou prodloužené a pracovní směny ve dnech pracovního volna, i pracující Gomerské celulózký a papírný v Gomerské Hůrce. Ve zpevněném socialistickém závazku kolektiv podniku sibiil překročit úkoly letošního prováděcího plánu o 10 milionů kusů.

Nimorádná opatření

(čtk): Snížovat nedostatek hygienických zdravotních vložek na našem trhu, představujících v současné době kolem 70 milionů kusů, se snaží mimořádnými opatřeními ve výrobě, jako jsou prodloužené a pracovní směny ve dnech pracovního volna, i pracující Gomerské celulózký a papírný v Gomerské Hůrce. Ve zpevněném socialistickém závazku kolektiv podniku sibiil překročit úkoly letošního prováděcího plánu o 10 milionů kusů.

Nimorádná opatření

(čtk): Snížovat nedostatek hygienických zdravotních vložek na našem trhu, představujících v současné době kolem 70 milionů kusů, se snaží mimořádnými opatřeními ve výrobě, jako jsou prodloužené a pracovní směny ve dnech pracovního volna, i pracující Gomerské celulózký a papírný v Gomerské Hůrce. Ve zpevněném socialistickém závazku kolektiv podniku sibiil překročit úkoly letošního prováděcího plánu o 10 milionů kusů.

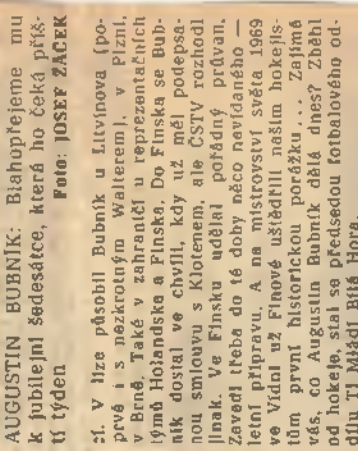
Nejkrásnější žena světa roku 1988 Linda Petrusdott- rová z Islandu přit své královské snideni — jehodách se šampaňským, jak se na královnu sluší. Miss World byla tato lidstá blondýnka zvolena ve čtvrtek veče- r londýnské Royal Albert Hall.

Nejkrásnější žena světa roku 1988 Linda Petrusdott- rová z Islandu přit své královské snideni — jehodách se šampaňským, jak se na královnu sluší. Miss World byla tato lidstá blondýnka zvolena ve čtvrtek veče- r londýnské Royal Albert Hall.

Nejkrásnější žena světa roku 1988 Linda Petrusdott- rová z Islandu přit své královské snideni — jehodách se šampaňským, jak se na královnu sluší. Miss World byla tato lidstá blondýnka zvolena ve čtvrtek veče- r londýnské Royal Albert Hall.

Nejkrásnější žena světa roku 1988 Linda Petrusdott- rová z Islandu přit své královské snideni — jehodách se šampaňským, jak se na královnu sluší. Miss World byla tato lidstá blondýnka zvolena ve čtvrtek veče- r londýnské Royal Albert Hall.

TA TYDLE STAROSTI URČITĚ NEMÁ...

AUGUSTIN BUBNÍK: Blahopřejeme mu k jubilejní šedesátce, která ho čeká pří- kti týden Foto: JOSEF ZÁČEK

si. V lize pásožil Bubník u Litvínova (po- první i s nezkrotným Waiterem). v Plzni, v Brně. Také v zahraničí u reprezentativ- ním Holandska a Finska. Do Finska se Bub- ník dostal ve chvíli, kdy už měl podepsa- nou smlouvu s Klotenem, ale ČSTV rozhodl- linak. Ve Finsku udeřil pořádný právan. Zavedl třeba do té doby něco nevidaného — letní přípravu. A na mistrovství světa 1969 ve Vidu už Finové uštědřili našim hokejs- tům první historickou porážku... Zajímá vás, co Augustin Bubník dělá dnes? Zbhl od hokeje, stal se předsedou fotbalového od- dílu TJ Mladá Bítá Hora.

Schweine brauchen viel Liebe

Bern - Schweine brau- chen Zärtlichkeit. Wenn sie lieb behandelt wer- den, bekommen sie meist vier Ferkel mehr im Jahr als Artgenossen, die geschla- gen oder getreten wer- den. Eber, die oft gestrei- chelt werden, bekommen 32 Tage früher Liebeslust als ein lieblos aufgezoge- nes Tier. Das zeigte eine Untersuchung, die jetzt von den Schweizer Agrar- produzenten veröffent- licht wurde.

Jetzt Olivenöl für die Haut

Hamburg - Bei Kälte und Schneetreiben wird die Haut trocken, rissig. Natur- heiler Bruno Vonarburg: „Die beste Vorbeugung ist, wenn Sie nach dem Duschen die Haut dünn mit Olivenöl einreiben. Das Gesicht mit einem ölgetränkten Watte- bauch abtupfen, bevor man rausgeht.“

Krásný a krutý zároveň

toho musel umět dost. V začátek mě tréno- val Jiří Tožilka, v dospělých také Matěj Bůžek. Vyděl mě do reprezentace, když i vedl a tak jsem se dostal do mužstva. Kie- ré bylo na olympiádě ve Svateb Mořet dru- hé. Kanadčan Bůžek byl vynávacím tréne- rem hokeje a když třeba začal s pukem kou- lit Konopěsek, siračské se rozložilo. To mě- rounou pohlačkou, třeba i na střídačce, že- muž se starší spoluhráči škodilbě usmí- vali. Bylo to hlavně tehdy, když jsem mls- l střely udelet blafák. Vzpomínám i na všechny spoluhráče z devětatřicátého, s nimiž jsme ve Stockholmu byli na mistrov- ství světa první. Po pěti letech bez hokeje mě lákal Záborský do Sparty, což jsem z- jistě osobně důvodě odmítl a začal u Moravil Marlánské útoil. Odtud jsem přešel do Brna a potkal se s nesmlouvavým tréne- rem Eduardem Fardou. Nejvíce jsem se osmí- noval u Slovanu od Ladislava Horáčka. Jako nejstarší hráč jsem mu pomáhal s tré- ninkem a pomálo se přitruoval na samo- statnou trenérskou práci. Začala před tři- ceti lety u dorostu Slovanu. Tenkrát sme- třeba koupil z Petrátky pozemkové Dru- tu za 150 půků a 50 hokelek. Za dva roky už chýtal v prvním mužstvu a já si poprvé oholil, že moje trenérské metody snad ne- jsou špatné...

Železnice a tramvaje

Nedávno byla uvedena do provozu tram- vať (at Moel - Repr. V přípravě je i další která- sofi Vlnobrády, Strážnice a Zlíkov s průmyslovým oblasim Libné a Vysoce. Tato nepřítis vzdálená mis- ta jsou dnes docela tělné pouze tramvajem přes cen- tum nebo automobily po sítně komunikaci mezi ži- kovskou Obradou a libeňskými Svěbkami. IZ drive- nažoval o řešení této dopravní situace mezi více- dálníre D1 do Prahy u Chodova přes Rohdalcu ulice Zely-keho a odin- propojení Obrady s Blahoukou. Tim by se dovo- a III. severojižní magistral, která měla odlehli- estatim komunikacim ve sídlo blavého msta vo- ou roslim komunikace vztro-lin důležitost okru-

Železnice a tramvaje

Nedávno byla uvedena do provozu tram- vať (at Moel - Repr. V přípravě je i další která- sofi Vlnobrády, Strážnice a Zlíkov s průmyslovým oblasim Libné a Vysoce. Tato nepřítis vzdálená mis- ta jsou dnes docela tělné pouze tramvajem přes cen- tum nebo automobily po sítně komunikaci mezi ži- kovskou Obradou a libeňskými Svěbkami. IZ drive- nažoval o řešení této dopravní situace mezi více- dálníre D1 do Prahy u Chodova přes Rohdalcu ulice Zely-keho a odin- propojení Obrady s Blahoukou. Tim by se dovo- a III. severojižní magistral, která měla odlehli- estatim komunikacim ve sídlo blavého msta vo- ou roslim komunikace vztro-lin důležitost okru-

Nimorádná opatření

(čtk): Snížovat nedostatek hygienických zdravotních vložek na našem trhu, představujících v současné době kolem 70 milionů kusů, se snaží mimořádnými opatřeními ve výrobě, jako jsou prodloužené a pracovní směny ve dnech pracovního volna, i pracující Gomerské celulózký a papírný v Gomerské Hůrce. Ve zpevněném socialistickém závazku kolektiv podniku sibiil překročit úkoly letošního prováděcího plánu o 10 milionů kusů.

Nimorádná opatření

(čtk): Snížovat nedostatek hygienických zdravotních vložek na našem trhu, představujících v současné době kolem 70 milionů kusů, se snaží mimořádnými opatřeními ve výrobě, jako jsou prodloužené a pracovní směny ve dnech pracovního volna, i pracující Gomerské celulózký a papírný v Gomerské Hůrce. Ve zpevněném socialistickém závazku kolektiv podniku sibiil překročit úkoly letošního prováděcího plánu o 10 milionů kusů.

Nimorádná opatření

(čtk): Snížovat nedostatek hygienických zdravotních vložek na našem trhu, představujících v současné době kolem 70 milionů kusů, se snaží mimořádnými opatřeními ve výrobě, jako jsou prodloužené a pracovní směny ve dnech pracovního volna, i pracující Gomerské celulózký a papírný v Gomerské Hůrce. Ve zpevněném socialistickém závazku kolektiv podniku sibiil překročit úkoly letošního prováděcího plánu o 10 milionů kusů.

Nejkrásnější žena světa roku 1988 Linda Petrusdott- rová z Islandu přit své královské snideni — jehodách se šampaňským, jak se na královnu sluší. Miss World byla tato lidstá blondýnka zvolena ve čtvrtek veče- r londýnské Royal Albert Hall.

Nejkrásnější žena světa roku 1988 Linda Petrusdott- rová z Islandu přit své královské snideni — jehodách se šampaňským, jak se na královnu sluší. Miss World byla tato lidstá blondýnka zvolena ve čtvrtek veče- r londýnské Royal Albert Hall.

Nejkrásnější žena světa roku 1988 Linda Petrusdott- rová z Islandu přit své královské snideni — jehodách se šampaňským, jak se na královnu sluší. Miss World byla tato lidstá blondýnka zvolena ve čtvrtek veče- r londýnské Royal Albert Hall.

Nejkrásnější žena světa roku 1988 Linda Petrusdott- rová z Islandu přit své královské snideni — jehodách se šampaňským, jak se na královnu sluší. Miss World byla tato lidstá blondýnka zvolena ve čtvrtek veče- r londýnské Royal Albert Hall.

TA TYDLE STAROSTI URČITĚ NEMÁ...

● Při atentátu na kancelář sovětské letecké společnosti Aeroflot v Zanevě bylo včera odpodledne zraněno šest osob. Čtyři z nich utrpěly těžká zranění a popáleniny. Podle policejní zprávy vybuchla před kanceláří bomba ukrytá v odpadkovém koši.

Autorka ženských osudů

(pat). V Praze se před osmdesáti pěti lety narodila a Praha se také stala nejčastějším dějištěm jejích románových děl. Emma Rezděcová, žena spisovatele Václava Rezděce, začínala jako redaktorka Šolcových kalendářů, pak vystřídala několik redakcí, aby se po osvobození vrátila k novinářské činnosti v nedělní rubrice Práce. Zde také do roku 1949 redigovala Románové novinky. Zpočátku psala knihy pro mládež, po Únoru se snažila zachytit proměny nové společnosti (Nový svět, Proudý), ale pozornost si získala především svou autobiografickou pentalogií Pozlacené dno, Lesklá bláta, Tantalovy slasti, Kde přezimují motýli a Modrý vějíř. Na osudu ženy — matky a spisovatelky se pokusila zachytit kroniku doby od počátku našeho století až do šedesátých let. Její dílo je typicky ženské svou tematikou, ale i citlivostí, pochopením pro druhé, hlubokou lidskostí. To jsou také vlastnosti, které oheňují její věrní čtenáři, na jejichž nedostatek si nemůže stěžovat.

MATEK LIBIA (TRDASLIK NA HOU - PACE)...

Danci farmy

(čtk): Rizený chov daněk pro produkci masa je jav stále ještě ojedinělý. V ČR jsou čtyři a v JZD Sedlmihorky na Semlisku s ním mají největší zkušenosti. Ve světě srovnatelná stáda se sedlmihorským, které čítá nyní 370 a výhledově až 500 kusů, mají už je nom na Novém Zélandu. Družením ze Sedlmihorek začali nakupovat zvířata z lesních obor už v roce 1963, dali se dohromady s Výzkumným ústavem živočišné výroby v Praze-Uhřetěvsi a farmu situovali na nevyužitě svažitě a zamokřené plochy ve Štěpánovicích. Areál má nyní hezmála 18 hektarů, nechýbí ani lesík a přirozeně začlenění do krajiny dotvářejí písčovitá skaliska. Pastviny jsou rozděleny na oplotky s vymezenou dobou pro spásání. Letošní přírůstek od 170 matek je 120 mláďat. S porážkou se počítá v 15 měsících věku přímo na farmě. Na dančí pečince si už pochutnávali stávníci v semliských restauracích a bude samozřejmě k dostání také v novém restauračním zařízení v Turnově, které JZD Sedlmihorky otevře na začátku příštího roku. „Výzkumný úkol ověřování chovu daněk v praxi letos skončil. Za celou dobu sledování se nevyskytly u zvířat žádné větší zdravotní potíže,“ řekl vedoucí živočišné JZD Sedlmihorky Ing. V. Simek. „Důsledně se dbá na ošetřování pastvin. Musí se likvidovat rostliny, které daněk nespásá a které by se proto rozmnožily, na příklad prýsek čbvojků, kopřivy a slitna. A na to stačí jeden pracovník s kosou nebo pletosavým posílkovačem. Kromě občasné výpomoci se také s více lidmi na farmě nepočítá.“

Strílejí nejen na zvěř

(čre): Na mnoha hontibách v Čechách a na Moravě byly o víkend požádány myslivectvími sdruženími, hony na drobnou a pernatou zvěř. O tom, že na většinu jejich účastníci se dokáží řídit platnými předpisy či dodržují pravidla základní opatrnosti, svědčí m. j. to, že jen za sobotu bylo pět účastníků honů lehce zraněno a jeden na následky silného poranění po převozu do nemocnice zemřel. Stalo se to při lovu na bažanty na Kladěpsku. 42letý strážník z Prahy zde při uzavírání posledního kola honu manipuloval se svou brokovnicí tak neopatrně, že vstřílel zasažil ze vzdálenosti 7 m do temné hlavy 52letého účastníka lovu z Libochovic.

KDE BYLI HOSAK, JAKBĚ, BILAR A DALŠÍ?

Pětina raket zlikvidována

Moskva: V Sovětském svazu a ve Spojených státech bylo k sobotě zlikvidována téměř pětina všech raket, které mají být zničeny v souladu se smlouvou o likvidaci raket středního a kratšího doletu. V SSSR bylo zničeno 385 raket (bez cvičných) a 147 odpalovacích zařízení. Zlikvidováno bylo všech 80 sovětských raket s plochou dráhou letu RK-55, 63 raket středního doletu RSD-10 (SS-20), 21 operačně taktických raket OTR-22 (SS-12) a 26 raket R-12 (SS-4). USA zlikvidovaly 46 operačně taktických raket Pershing 1, devět raket středního doletu Pershing 2 a 41 raket s plochou dráhou letu BGM-109 G. Zničily rovněž 17 raketových odpalovacích zařízení. Sovětské experti doud provedli 40 inspekci v USA a na amerických základnách v západní Evropě. Vojenská inspekční USA již provedli 165. V souladu s washingtonskou smlouvou, která vstoupila v platnost letos 1. června, mají být všechny pozemní rakety kratšího doletu zničeny do 18 měsíců a rakety středního doletu do tří let.

● Skandálním osvobozujícím rozsudkem skončil včera v Bonnu proces proti bývalému esesákov M. Korffovi, který byl obviněn z napomáhání při vraždách francouzských občanů židovského původu. Dnes 79letý Korff organizoval v letech 1942 a 1943 transporty nejméně 220 lidí do vyhlazovacího tábora v Osvětimi.

ČSSR má 14. námořní loď

Otava vyplouvá z Číny

TIENCIN: Spuštěním čínské vlajky a vztyčením vlajky v čs. barvách byla včera v přístavu třetího největšího města ČLR Tiencinu odevzdána Československu oficiálně nová námořní loď Otava.

■ PRO VEDOUČÍHO stavebního dozoru kapitána Jana Beka to bylo letos již druhé námořní plavidlo, které připlavoval v slankanských loděnicích na březích Žlutého moře k převzetí Československou námořní pláhou. První loď byla v dubnu Vilava.

■ NA ZÁKLADĚ kontraktu z roku 1985 budou ještě následovat Berounka a Sázava. Všechny čtyři lodě ze Sin-kangu budou pro naši námořní plavbu vřtanou posilou.

■ LODNÍ „PARK“ se nyní radikálně obnove a v brzké době bude mezi vnitrozemskými státy patřit k nejmladším a nejmodernějším. Otava je 14. loď československé flotily, které se v současné době plaví po mořích a oceánech.

■ Alligátoři populace na Floridě se rozmnožila natolik, že bylo nutno přikročit k jejímu omezení. A tak v první lovecké sezóně od roku 1962 bylo uloveno na tři tisíce těchto ještěřů. Největší kus měl čtyři metry a vážil tři a půl centu. Uvážené-li, že cena za každých 30 cm délky alligátora je 1000 dolarů, představuje takový úlovek slušný výdělek pro stělece. (čkal)

Udstraňují škody po výbuchu

(čtk): Materiální škody způsobené výbuchem plynové koleiny v železniční stanici v Popradu, ke kterému došlo v pátek odpoledne, se předběžně odhadují na pět milionů korun. Tlak vzduchu, který vyrazil z koleiny přes strokovnu, zdemoloval výpravnu, zasažil vestibul, čekárnu i další odbavovací prostory. Jedna osoba byla usmrcena, třicetová vlna a padající předměty těžce zranily pět cestujících. V okresní nemocnici v Popradu ošetřili na 100 osob, z nichž 12 zůstalo v nemocničním ošetření. V sobotu a neděli za pomoci podniků a organizací pokračovaly práce na odstranění následků havárie, aby už dnes bylo možné zpřístupnit alespoň část prostor arčených restitucí veřejnosti. Práce na likvidaci následků pokračují bezpodstatných vlivů na bezpečnost restitucí či včasnost osobní a nákladní železniční dopravy.

Borovičky jsou napadeny sypavkou

(čtk): Neklamným namerím rychle se šířících nejkrásnějších svá v skutečno že ženám z pěstební činnosti jihočeských státních lesů přibývá v těchto dnech tradiční práce — těžba vánočních stromků. Výtežou jich dvě stě tisíc. Drtivá většina bude smřeků. To proto, že mladé borovice jsou letos postiženy sypavkou, brzy tedy žloutnou a jejich či opadává. Do Prahy jsou jich arčeny hezmá 94 tisíc dalších deset tisíc stejně jako v minulých letech odebere Zelenina Terezie a zhruba čtyřnásobek obchodní organizace v jánách Čechách. Dostatek stromků bude rovněž na jednotlivých lesních správních v kraji.

CO NEMÍ NAPADENO?
Nehoda čs. autobusu

Berlín: Z dosud nezjištěných příčin sjel včera na silnici F 92 u Elsterbergu mezi městy Plauen a Greiz z vozovky čs. autobus se 44 cestujícími a převrátil se. Jak oznámila agentura ADN, při nehodě bylo zraněno 13 osob. Zranění byli převezeni do okresní nemocnice v Greizu, kde jim byla poskytnuta lékařská pomoc. Až na jednu ženu, která utrpěla otřes mozku a je ještě v nemocničním ošetřování, byli ostatní po stžení po ambulantním ošetření propuštěni.

Čs. pozorovatelé na cvičení Feuerborn

(čtk): Podle oznámení Švýcarska probíhá od 20. do 24. 11. 1988 společné cvičení vojsk Švýcarska na jeho území pod názvem Feuerborn. V souladu s dokumentem stockholmské konference o opatřeních k posílení důvěry a bezpečnosti a o odzbrojení v Evropě se po celou dobu tohoto cvičení zúčastní českoslovenští pozorovatelé.

Osmiletý vítěz z Hamburku

Bonn: První místo ve věkové kategorii do 10 let získal v klavírní soutěži v Hamburku osmiletý Libor Nováček z Československa. Soutěž, která se již značně oblibila zahraničnické účasníků i západoněmecké hudební veřejnosti, uspořádala firma Steinway už po dvaapadesáté.

S neinovějšími produkci nakladatelství Springer Verlag v NSR se mohou seznámit návštěvníci výstav, která byla otevřena ve výstavní síni Kometen v Praze. Firma Springer Verlag se specializuje na vydávání knih a časopisů zabývajících se nejnovějšími výsledky v medicíně, psychologii, biologii, chemii, fyzice, matematice a ekonomii.

Z JEDNOHO CLÁNKU O CHOVATELSTVÍ DROUHEHO ZVÍŘECTVA

Obchodnímu svazovému podniku Zverimex dali přes jeden milion 200 tisíc letěných králik z nichž část byla za devízy exportována do zahraničí. Za dva roky nabídl zpracovatelům 30 milionů králiků a 140 tisíc zvířat ceněných kořich kužek, tři čtvrtě milionu kožek úspěšných kožek nových zvířat a 3500 tun ovčí vlny.

Havárie v šachtě

(rel): K pádu těžní klece do šachty pod náře podlaží Dolu Zdenka Největšího v Ondrovo na Trutnovsku došlo ve středu dopoledne. Pád klece do hloubky asi 900 metrů byl zavlněn špatnou obříhou. Východočeským uhelným dolem k. p. Malé Svatošovice, tak vznikla pňmilionová škoda, při havárii však zraněti nikdo nebyl zraněn.

ZOJKA NEČEKANĚ ODBYTIŠTĚ nalezli dšněn tezník pro žlučnky z vepřů, které dosud končily na smetišti. Od této tohoto roku vyběželi tuto praseti unittnost do Číny, protože obsahují maximálně podlé čínskému přírodního lékařství maximálně používají mužskou potenci. Zdá se že Čínané jsou s extrakty žlučnických dšněnků spokojeni, protože po zkušebních dodávkách přišla nyní objednávka na celých 270 tun.

„Klau-how“ des Ostens funktioniert wie geschmiert

Ehemaliger BND-Präsident berichtet über Praxis der Industriespionage / Tagung in Berlin

Io BERLIN. Es geht keineswegs darum, den Agenten X mit Ledermantel und Schlapphut durch die Nacht zu hetzen, um ihn die neue wartungsfreie, für den Einsatz im eiskalten Sibirien bestens geeignete Superbatterie besorgen zu lassen. Der Geheimdienstmann trifft sich auch nicht, versichert der ehemalige Präsident des Bundesnachrichtendienstes, Heribert Hellenbroich, „mit dem Agentenfürher hinter dem Friedhofskreuz“. Der Industriespion von heute, Ingenieur in der Abteilung Forschung und Entwicklung, erhält vielmehr den ganz präzisen Auftrag, die Kopien der Dokumente mit den firmeninternen Aktenzeichen 7/86 und 8/86 zu beschaffen. „Die wollen nicht haben, die wollen lernen“, sagt Hellenbroich über die systematischen Bemühungen von Ostblockländern, mit illegalem Technologietransfer Anschluß an Standards der westlichen Industrie zu finden.

Wenn Konstruktionsprobleme auftauchen, die aus eigener Kraft nicht zu lösen sind, wenden sich Firmen in der DDR und der UdSSR an zentrale Koordinationsstellen, die regelrechte Auftragsbücher führen. Insbesondere über Nachrichtendienste, aber auch über „harmlose“ Institutionen wie die Akademie der Wissenschaften oder das Außenhandelsministerium wird dann versucht, die Lücken im Know-how zu schließen. Dies berichtete Hellenbroich auf einer Tagung in Berlin vor Vertretern von High-Tech-Unternehmen, die für Sicherheit und Personal zuständig sind.

Was technologisch und wissenschaftlich von besonderem Interesse für die Ausforschung im Westen sei, werde beispielsweise in Moskau in einem sogenannten Roten Buch mit immerhin 27 Kapiteln dargelegt. Und aus der DDR sei bekannt, daß 1985 der Chef des Staatssicherheitsdienstes, Erich Mielke, in eir Rede vor Leuten seines Hauses von Notwendigkeit gesprochen habe, „volkswirtschaftlichen Leistungen zu sichern. Offenbar, so Hellenbroich, hätten sich diese den Appell zu genommen. Jedenfalls sei die 1r und Wissenschaftsspionage erst und dann wiederum im ver Jahr im Verfassungsschutz Bundesregierung gleich nach schen Spionage an die zwei rückt. Vom gründlich betriebenen

how“ (Tagungsprogramm) sind kleinere und mittlere Betriebe der Hochtechnologie besonders hart betroffen. Die Meinung vieler westlicher Unternehmen, die Staatshandelsländer könnten ihre Spionage-Erkenntnisse erst umsetzen, wenn längst die nächste Generation von Maschinen gebaut wird, ist laut Hellenbroich völlig verkehrt. „Die Auswertung erfolgt schnell, präzise und gründlich.“ Das System sei derart gut eingespielt, daß die volkseigenen Betriebe (VEB) sogar für erfüllte Spionagewünsche bezahlen müßten.

Der volkswirtschaftliche Schaden, der in der Bundesrepublik durch Wirtschafts- und Wissenschaftsspionage jährlich entsteht, wird auf knapp acht Milliarden Mark geschätzt. Und die Tendenz dürfte im Zuge von Perestrojka (Umgestaltung) und Glasnost (Offenheit) dank wachsender Kontakte zwischen Ost und West eher steigen, so hieß es während der Fachtagung von allen Seiten.

Bei Werbeversuchen östlicher Geheim-

dienste spiele Geld eine eher untergeordnete Rolle. Vielmehr werde das Gefühl von Technikern, am Arbeitsplatz zu wenig Anerkennung zu erfahren, systematisch ausgenutzt. Östliche „Greiftruppen“ seien darauf geeicht, diese Anerkennung zu zollen, stellte Hellenbroich fest, „und es ist erstaunlich, wie gut das ankommt“. Als Lockmittel dienten etwa die Beteiligung an der Bärenjagd in Ungarn, die Genehmigung zur Ausfuhr wertvoller Ikonen, die Befreiung vom Mindestumtausch oder die Erlaubnis, daß die Frau, die man im Ostblock kennen- und lieben gelernt hat, als Verlobte zwecks Hheirat ausreisen darf. Ein weiterer beliebter Weg östlicher Agentenwerber sei es, Devisenverstöße oder auch Verkehrsvergehen (Anbieten von Alkohol für Autofahrer) zu provozieren, um ein Druckmittel zu gewinnen. Andererseits würden als Techniker und Nachrichtendienstler ausgebildete Spione aus der DDR eingeschleust. Etwa indem man sie „unter der großen Zahl der legalen Zuwanderer versteckt“ oder für sie fingierte Fluchten arrangiert. Die bundesdeutschen Unternehmen stellten besonders gerne ehemalige DDR-Bürger ein; wegen ihres Könnens und ihrer Leistungsbereitschaft würden sie nicht selten hiesigen Hochschulabsolventen vorgezogen.

Zur Verteidigung müßten die Firmen im eigenen Interesse für ein Klima sorgen, in dem in Konflikt geratene Beschäftigte „ohne Angst vor Kündigung unangenehme Dinge besprechen können“. Während Polizisten, andere Beamte oder Soldaten sich verhältnismäßig häufig ihren Vorgesetzten anvertrauten, so Hellenbroich, „tendiert in der Industrie die Offenbarungsquote gegen Null“. Auch weit einfachere Sicherheitsvorkehrungen als ein günstiges Arbeitsklima hält der Ex-Verfassungschef für geeignet, Industriespione abzuschrecken. Hellenbroich: „Warum wird die Zahl der Fotokopien nicht registriert — und warum kommt eigentlich das Gerät an die letzte Ecke im Flur?“

Neue zolln opatření v NDR

Berlin: Celní správa NDR oznámila, že v souvislosti s omezením možnosti vývozu zboží z jiných zemí byly v zájmu občanů NDR přepracovány celní předpisy NDR. Bez zvláštního povolení nelze z NDR vyvážet kromě mnoha dalších druhů zboží tyto položky: maso a masné výrobky všeho druhu, konzervy s ovocem a zeleninou, cukr, kofein všeho druhu, dětské oblečení ze všech materiálů, dětské pleny, zavazadla, soupravy do dětských kočárků, pracovní oděvy, spodní prádlo, boty všeho druhu, ložní prádlo, záclony ze syntetických vláken, ručníky, utěrky, tapety, fotografické papíry a chemikálie, značkové porcelán, vzácné dřevohakany, umělecké předměty, starožitnosti, motorová vozidla, příslušenství k televizním přijímačům, rádiová a vysílací zařízení, světelné zbraně a laserové přístroje. Pro zahraniční občany, kteří jsou v NDR placeni za svou práci, platí zvláštní ustanovení. Zboží, na něž se v uvedená omezení nevztahují, může být při jednodenní cestě vyvezeno do hodnoty 100 Mark a při dvoudenní a delší cestě do hodnoty 200 Mark bez povolení a poplatku. Při překročení těchto hodnot je potřebná povolení hraničního celního úřadu, které bude uděleno po zaplacení poplatku ve výši mezi 10 až 50 procent platných maloobchodních cen.

Více toaletního papíru

Více než 100 tun toaletního papíru bylo v roce 1985 v NDR doplněno pracovní Harně. nečistých papírem. Harně je to o 54 tun více, než jím ukládá. plan. V období ve kterých pracovali na díle v žby toaletního papíru, jehož množství se nyní v NDR naskupilo i do dárků — zejména pro děti a spolu s nimi i hospodářské zvířata pro děti a i ko-hospodářské pracovníky.

Škodliviny nad Prahou 17. 11. 88

(čtk): Rada NVP a 70 hlavních znečišťovatelů ovzduší na území hlavního města ČSSR obdržely včera od Českého hydrometeorologického ústavu v Komořanech upozornění, že nad územím Prahy je možný výskyt nebezpečných meteorologických situací. Vzhledem k tomu, že množství škodlivin v ovzduší přesáhlo ve 12 hodin hodnotu 250 mikrogramů kyslíčnicku sířičitého na metr krychlový, které je hranicí pro vyhlášení upozornění, pouze na dvou měřicích stanicích z jedenácti, rozhodla rada Národního výboru hlavního města Prahy, že zatím nevydává pokyn pro vyhlášení regulačních opatření. Ta je možno vyhlásit při dosažení hodnoty 400 mikrogramů kyslíčnicku sířičitého na metr krychlový.

Stav ovzduší v Praze 18. 11. 88

(čtk): Rada Národního výboru hlavního města Prahy sděluje, že podle oznámení Českého hydrometeorologického ústavu v Komořanech během nočních hodin a v současné době nedosahuje koncentrace škodlivin v ovzduší hodnoty 250 mikrogramů kyslíčnicku sířičitého na metr krychlový, a proto upozornění na výskyt možných nebezpečných meteorologických situací nad územím Prahy pozbývá platnosti.

Rakovník bratří Burianů

(vbr): K největším mistrům českého umění zpěvu patří, jak o tom svědčí tradice i staleté zvukové snímky, bratři Karel a Emil Burianové. Karlova dráha byla oslnivá (Drážďany, Berlín, Londýn, Paříž, Bayreuth, Vídeň, Budapešť, New York), mladší Emil pak patřil dvacet let k oporám Národního divadla v éře Kováčovic. Oba se narodili v Rakovníku, do jehož urnového háje se také nakonec navrátili. Rakovníčtí na velké rodáky nazapomněli a uspořádali cyklus pěti koncertů („Rakovník bratří Burianů“). Jeho dramaturgie, inspirovaná ještě dr. V. Seiflem, se orientuje k umění vokálního — Věra Soukupová, Václav Zitek, Eduard Haken, Ivo Zidek, Jiřina Marková, Brigita Sulcová, Miroslav Kopp, Vladimír Dolážel, Kühnův dětský sbor — ale přináší kromě písňových cyklů a operních árií též ukázky komorní hudby v podání Kocianova kvarteta, Františka Maxlána a dalších. Průvodní slovo k pořadům přednáší dr. L. Šíp. Oživuje se tedy zásluhou někdejší známé aktivisty Rakovníku, v jehož Tivoli divadlo hráli s místními dobrými ochotníky i renomovaní umělci z Národního, a kde dlouhá léta působil i Rakovníká opera, vedená Zdeňkem Tomášem.

„Pro Pražany děláme opravdu hodně. Teď jim jde především o staropražský hostinec na prvním hotelu pro cizince!“

RADOSTNÉ VAŇKOLE
NA HAZLEU

■ Cikády začínají být v Praze slyšet. Vlastně to jsou hmyzy, které se vyskytují při letu. V Praze se vyskytují při letu. Vlastně to jsou hmyzy, které se vyskytují při letu. Vlastně to jsou hmyzy, které se vyskytují při letu.

Milión za pětihaléř

První naše mince po vzniku samostatnosti Československa v roce 1918 byly samozřejmě raženy v Kremnici. Jsou součástí výstavy v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích, která přináší přehled platidel u nás za uplynulých sedmdesát let. Mezi těmito prvními mincemi však chybí pětihaléř. Proč?

"Tehdy jich bylo v Kremnici vyraženo pouze deset," vysvětluje odborný pracovník muzea, autor scénáře výstavy, PhDr. J. Chvojka. "Numismatická cena těchto pětihaléřů dnes představuje doslova astronomickou částku, milión korun. Takže, i kdybychom tuto minci v našich sbírkách měli, neodvážili bych se ji vystavit. Podobné je to i u našich prvních bankovek, které navrhl Alfons Mucha. Máme tu na výstavě všechny, pouze bankovka v hodnotě pět tisíc korun je fotokopie, protože, pokud je nám známo, existuje u nás jen dvacet originálů. Jejich numismatická hodnota je nesmírná. Jinak celý soubor bankovek, jejichž

výtvarným autorem byl Alfons Mucha, je opravdu ozdobou naší výstavy."

Ale vezmeme to od začátku. V roce 1918 jsme začínali s bankovkami a mincemi, které byly pozůstatkem po bývalé rakousko-uherské monarchii. Zvlášť bankovek bylo tolik, že je náš stát opatřoval kolkem, aby byla zřejmá jejich hodnota. Vybrané exponáty jsou na výstavě k vidění. Ovšem už po roce začíná vydávání vlastních platidel, jak bankovek, tak i mincí. Už jsme se o tom zmínili v úvodu.

PhDr. J. Chvojka se zastavil u roku 1921 a ve stručném přehledu uvedl, kolik si kdo v té době, zvlášť dělníci, vydělali a kolik si za svůj příjem mohli koupit. To porovnání není právě pro začínající buržoazní republiku příliš lichotivé. Ceny základních potravin poměrně vysoké, mzdy nízké. Ale pojďme dál. Na výstavě nechybějí ani platidla z doby tzv. protektorátu a slovenského státu. Celkový hospodářský úpadek této doby charakterizuje i to, že třeba mince byly raženy ze zinku, protože na dražší kov nebyly prostředky.

Přichází období po druhé světové válce, které bylo u nás poznamenáno měnovým zmatkem. Objevily se bankovky tištěné v Moskvě a v Londýně. Ty londýnské posílá rok vzniku, protože se nevědělo, kdy válka skončí. Do oběhu se dostaly dokonce americké vojenské poukázky, které sice platidlem nebyly, ale na černém trhu se s nimi obchodovalo. Konečnou tečku udělala měnová reforma v roce 1953. Všechna platidla až do současnosti jsou na výstavě uvedena dvakrát, aby návštěvník měl možnost vidět rub i líc. Navíc poprvé je vystaven kompletní soubor našich stříbrných pamětních mincí. Výstavu, která potrvá do konce března příštího roku, uzavírají ukázky z čs. medailérské tvorby.

Na tuto bankovku z doby po roce 1953 se mnozí z nás pamatují Foto: M. BURIAN

Bundesregierung ersteigert Kafka-Manuskript

LONDON. Für einen Rekordbetrag von 1,1 Millionen Pfund Sterling (rund 3,41 Millionen Mark) hat die Bundesrepublik in London das handgeschriebene Manuskript von Franz Kafkas Roman „Der Prozess“ ersteigert. Damit entrichtete die Bundesregierung, die das Werk für das Deutsche Literaturarchiv in Marbach ersteigern ließ, den höchsten Preis, der je für ein modernes literarisches Manuskript gezahlt wurde.

Ein Antiquar, der das Buch im Auftrag der Bundesregierung erstand, bezeichnete den Preis nach der Versteigerung im Londoner Auktionshaus Sotheby's als überraschend und sagte, er wäre bereit gewesen, auch noch das Doppelte zu zahlen. Der Zuschlag wurde bereits nach einer Minute erteilt. Die Identität des Verkäufers ist nicht bekannt. Die Briefe Kafkas an seine Geliebte Felice Bauer hatten im vergangenen Jahr in New York 605 000 Dollar erzielt.

Kafka hatte seinen literarischen Testamentsvollstrecker Max Brod angewiesen, alle seine Werke zu vernichten. Brod führte die Anweisung jedoch nicht aus und floh 1938 mit dem Manuskript von Prag nach Palästina. 1956 nahm Brod das Werk mit Kafkas anderen Papieren aus Israel in die Schweiz mit.

Den bisherigen Höchstpreis für ein literarisches Manuskript hielt ein 1985 für 275 000 Pfund versteigertes Notizbuch des irischen Dichters William Butler Yeats. AP

Kein einziger wurde ausgeliefert

STOCKHOLM. 20. November (AP). Eine Historikerin der Universität Göteborg, die bisher geheimgehaltene Akten einsah, hat ermittelt, daß Schweden gegen Ende des Zweiten Weltkriegs mehr als 1000 Nazis Unterschlupf gewährte. Unter ihnen sollen sich zahlreiche Kriegsverbrecher befinden. Die Nazis seien überwiegend aus den baltischen Staaten gekommen, hätten die schwedische Staatsangehörigkeit erhalten oder hätten mit Unterstützung schwedischer Stellen nach Südamerika ausreisen können.

Die Historikerin Helene Loow, die ihren Bericht am Wochenende in der Zeitung „Dagens Nyheter“ veröffentlichte, schrieb darin, schwedische Militärs und Geheimagenten hätten gegen Kriegsende einen Rettungsdienst für Nazis aus dem Baltikum eingerichtet; die Militärs hätten mit Nazi-Organisationen im Baltikum zusammengearbeitet, die ihrerseits Leute aus ihren Reihen ausgewählt hätten, die sich nach Schweden absetzen sollten. Frau Loow stellte fest, daß kein einziger Nazi von Schweden ausgeliefert wurde, obgleich es Beweise dafür gegeben habe, daß sich einige schwerer Kriegsverbrecher schuldig gemacht hätten.

LONDON (AFP). Nach einem jetzt fertiggestellten Bericht des britischen Unterhauses haben nach dem Zweiten Weltkrieg tausende ehemaliger Nazis aus Deutschland, dem Baltikum und vom Balkan unbehelligt Asyl in Großbritannien gefunden. Etwa 90 000 Personen, darunter tausende Soldaten der Wehrmacht oder der Waffen-SS, seien von 1945 bis 1947 in das Vereinigte Königreich gekommen, wo sie als Arbeitskräfte für den Wiederaufbau eingesetzt wurden. Es sei damals, so heißt es, offizielle Politik gewesen, den Deutschen fast ohne jede Untersuchung über ihre Vergangenheit und ohne Rücksicht auf mögliche Verbrechen die Niederlassung zu erlauben.

Der Unterhausbericht nennt als Beispiel den KZ-Arzt von Auschwitz, Wladislaw Demag, der 1964 starb. Sein Fall wur-

de durch die Freigabe von Archivmaterial bekannt. Dering hatte in Auschwitz an tausenden jungen Juden grausame Experimente ausgeführt. Nach seiner Emigration nach England stellte die Warschauer Regierung 1947 einen Auslieferungsantrag. Der damalige polnische Ministerpräsident Jozef Cyrankiewicz erklärte, er sei selbst Opfer des Nazi-Arztes gewesen. Das Londoner Außenministerium entschied, daß die Beweise nicht ausreichten. Dering machte im britischen Kolonialdienst Karriere und wurde mit einem königlichen Orden ausgezeichnet.

1960 holten sich auch die Sowjets eine Abfuhr. Moskau hatte die Auslieferung des Esten Erwin Mere gefordert, der an der Ermordung von 10 000 gefangenen Sowjetsoldaten und der Vernichtung der estnischen Juden beteiligt gewesen sein soll. Mere lebte bis zu seinem Tod 1969 unbehelligt in der englischen Stadt Leicester. Und der deutsche Wissenschaftler und mutmaßliche Kriegsverbrecher Walter Reppe bekam sogar Arbeit, als er in Nürnberg verurteilt werden sollte.

Ein ehemaliger Staatssekretär im Außenministerium, Lord Mayhew, verteidigte die Behörden. Er habe es vorgezogen, einige „Monster“ hereinzulassen, als viele Unschuldige „in den Tod zu schicken“.

Etwa 250 Kriegsverbrecher sind nach dem Unterhausbericht in Großbritannien identifiziert worden. Die meisten von ihnen sind inzwischen verstorben. Im Juli reisten Kommissionsmitglieder in die UdSSR, um ihre Daten mit sowjetischen Archivunterlagen zu vergleichen.

■ Skloexport Liberec, které slaví čtyřicáté výročí své existence, vyváží naše výrobky ze skla do více než 90 zemí světa. Podstatná část vývozu směřuje stále do vyspělých kapitalistických zemí. Největšími odběrateli jsou NSR, Itálie, Francie, Austrálie, Japonsko, Kanada, USA a Velká Británie. Ze socialistických zemí je největším odběratelem Sovětský svaz, kam Skloexport lo-
ní vyvezl zboží za 700 mil. Kčs ve

Smuteční akt v Nitře

V katedrálním chrámu nitranského hradu se konalo poslední rozloučení se sídelním biskupem nitranským [UDr. ThDr. Jánem Pásztorom. Přitom byli delegace vlády SSR vedené ministrem kultury Ši M. Vélkem. Smutečního aktu se zúčastnili představitelé katolické církve v ČSSR a zahraniční hosté čele se zástupcem Vatikánu arcibiskupem F. Colagionem, který smutečnickým shromáždění předečetl telegram papeže Jana Pavla II. Smuteční projev proslul náměstek ministra kultury SSR, ředitel Sekretariátu pro věci církevní vlády SSR V. Máčovský. Ján Pásztor, od roku 1973 sídelní biskup nitranský, byl při vykonávání svého posádky občanský a mírově angažován, podílel se na vyvíjení dobrých vztahů mezi státem a církví, upevňování vlastenectví a národního povědomí věřících. Jeho přínos k rozvoji společnosti byl v roce 1985 oceněn státním vyznamenáním Za zásluhy o výstavbu. Sbor konzultorů zvolil na svém zasedání dočasným správcem nitranské dieceze kanovníka ThDr. Štefana Janegu, děkana římskokatolické Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Bratislavě.

Problémy s energií v Rumunsku

Bukurešť: Situace v rumunské energetické síti je i začátkem letošního zimního období mimořádně složité a napjaté. Konstatoval to ústřední rumunský tisk, který v těchto dnech důrazně vyzývá všechny hospodářské organizace, podniky a instituce ke snížení spotřeby elektrické energie a k dodržování příslušných předpisů. Hlavní příčinou tohoto stavu je podle odborníků skutečnost, že pro častou poruchovost, neobdobnou obsluhu, nekvalitní uhlí apod. je produkce elektrárén velmi nízká a dosahuje zhruba 45 až 50 procent celkového instalovaného výkonu, který v současnosti činí přibližně 22 000 megawattů. Neménějším problémem je i nekázeň velkých odběratelů. Deník Romania Libera v této souvislosti uveřejnil výsledky rozsáhlé celostátní kontroly, která ukázala, že většina hospodářských organizací předpisy nerespektuje a různými způsoby překračuje normy spotřeby elektrické energie. Měsíční normy spotřeby elektřiny pro obyvatelstvo nevzdory tomu, že oproti loňsku byly nedávno zvýšeny, jsou nadále velmi nízké a podle názoru veřejnosti zcela nedostatečné. Normy, podle nichž mohou být vytápěny maximálně na 14 stupňů Celsia, je nadále v platnosti.

franco cenách. Akciová společnost Skloexport Liberec dosahuje při vývozu sklářského zboží poměrně slušné efektivnosti. Letos překročil celkový export hodnotu 2 miliard Kčs ve franco cenách. Od minulého roku zabezpečuje Skloexport i dovoz sklářských strojů a jiné sklářské techniky pro potřeby našich výrobních podniků.

NICOLE ↑
PROBLEMESCU.

Podvečer s Firkušným

(vbr): Divadlo hudby se zcela zaplnilo při počtu o našem slavném klavírním umělci Rudolfu Firkušném. Průvodní komentář PhDr. Marie Svobodové měl cenu generálně spřízněného pohledu i patlnu pamětníka a odbornou úroveň. Hlavní slovo patřilo klavíru Firkušného. A bylo velice zajímavé v duchu srovnávat jeho interpretaci s naší domácí. Už při Dvořákově koncertu. S ním kdysi Firkušný prorážel do světa (Francie, Španělsko, USA) a s ním se po osvobození vrátil na Pražské járo i do Brna. Osobitý přístup se jeví i v tom, že slovanství některých témat skladby Firkušný nevyzvedá tak náruživě, ale že uplatňuje tuto vlastnost zdrženlivěji, aniž by elevoval z výmluvnosti hudby. Cyklus Po zarostlém chodníčku hraje tak, jako by Janáčkově hudbě spíše důvěrně naslouchal, než jako by ji sám předváděl: podává dílo uměněle a oproštěně, ale i ukázněnými prostředky vystihuje smysl a výraz. Základem Firkušného mistrovství je umění krásně čistého zvuku, který je produktem výsostné techniky.

...A JAK RUŠIVĚ KADAVALI...

Úspěch patří Tiché myši

(čtk): Čs. televizní film Tichá myš bude o letošních vánočních vysílán více než 300 stanicemi státní televizní sítě USA, stanicemi po celém území Velké Británie, Švédska, Irska, Portugalska a několika jihoamerických zemí. Doma jej uvidíme v české verzi na Štědrý den. Děj této koprodukce Čs. televize se skotskou společností Edinburgh Film and Video Productions vychází ze skutečného příběhu o tom, jak byla před 170 lety složena slavná koleda Tichá noc a jak byli později objeveni její autoři Franz Gruber a Joseph Mohr z hornorakouského městečka Oberndorfu. Režisérem filmu je Robert Crichton, který od roku 1987 vytvořil ve spolupráci s ČST již celkem tři snímky. První z nich, o A. Dvořákově, se minulý týden dostal do finále filmového a televizního festivalu v New Yorku. Zatím poslední jeho snímek věnovaný B. Smetanovi se právě dokončuje. Ve třetím Crichton nově filmu Tichá myš hraje členové souborů Bambini di Praga, Musica Bohemica, Kühnova dětského sboru, Pražského komorního orchestru i filmového symfonického orchestru. Tato hudební pohádka pro děti i dospělé vznikala ve Vyšším Brodě, v Českém Krumlově, v Manětíně, v Salzburku i na dalších místech. "Film se už nyní stal úspěšným pořadem, jak o tom vypovídá zřejmě uvést jej v řadě zemí již o letošních vánočních svátcích," řekl na včerejším setkání s novináři R. Crichton.

TICHÁ MYŠ, SVATÁ MYŠ...

V zájmu našich občanů

(zpo): Dnes vstoupily v platnost tři nové vyhlášky federálního ministerstva zahraničního obchodu, kterými se podstatně mění možnosti vývozu a dovozu zboží československými občany a zvláště zahraničními turisty. Jde především o rozšíření seznamu věcí, k jejichž vývozu je třeba povolení, a věcí, jejichž vývoz je zakázán, dále pak o snížení hodnoty věcí, které je možné z Československa vyvézt (z tisíce na pět set korun) a v neposlední řadě také o bezcelní dovoz všech počítačů bez ohledu na kapacitu. Rovněž bylo sníženo o polovinu clo na dovoz všech motorových vozidel, videopřístrojů, zvukové a reprodukční techniky. Jak na tiskové konferenci ubezpečil zástupce celní správy J. Vítkovský, byla tato opatření přijata na základě Programového prohlášení vlády ČSSR a mají za úkol omezit nebo zcela vyloučit vývoz nedostatkového zboží z Československa. Dmezení vývozu se netýká cílích státních příslušníků dlouhodobě pracujících na našem území. Na všech celních vísí již dnes seznamy zboží, které je zakázáno vyvézt nebo na které je třeba povolení, a pracovníci celní správy jsou přesvědčeni, že nová opatření rozhodně neprodlouží dobu odbovování na hraničních přechodech.

...VZDUCH V PNEU ZDARMA...

„Was die Alten erreicht haben, zählt zu ihrer Zeit. Was wir erreichen, ist Teil unserer Zeit. Warum also die Vergangenheit studieren, um in der Gegenwart bestehen zu können?“

(Der Modernist und Gelehrte Yukichi Fukuzawa, Begründer der Keio-Universität und Sprecher der westlich beeinflussten Modernisten während der Meiji-Zeit.)

PROSINEC		SLUNCE		Slunce v znamení	MĚSÍC		1988
		v.	z.		v.	z.	
—49—							
1 Č	Iva ☾	7 ²⁷	16 ⁰¹	♈	—	12 ⁴³	Edmund Kampián
2 P	Blanka	7 ²⁸	16 ⁰⁰	♈	0 ⁰⁸	12 ⁵⁸	Bibiána
3 S	Svatoslav	7 ⁴⁰	16 ⁰⁰	♈	1 ²⁵	13 ⁰⁰	František Xaverský
4 N	Barbora	7 ⁴¹	16 ⁰⁰	♈	2 ³¹	13 ¹⁰	2. neděle adventní Jan Damašský
—50—							
5 P	Jitka	7 ⁴²	15 ⁵⁹	♈	3 ³⁶	13 ²²	Sába
6 Ú	Mikuláš	7 ⁴³	15 ⁵⁸	♈	4 ⁴⁶	13 ⁴³	Mikuláš
7 S	Ambrož	7 ⁴⁴	15 ⁵⁸	♈	6 ⁰⁴	14 ¹³	Ambrož
8 Č	Květoslava	7 ⁴⁵	15 ⁵⁸	♈	7 ²⁰	14 ⁴⁶	Panna Maria, počatá bez poskvrny prvotního hříchu
9 P	Vratislav ●	7 ⁴⁷	15 ⁵⁸	♈	8 ³²	15 ⁰²	Valerie
10 S	Julie	7 ⁴⁸	15 ⁵⁸	♈	9 ³³	16 ³⁵	Julie a Eulálie
11 N	Dana	7 ⁴⁹	15 ⁵⁸	♈	10 ⁴⁰	17 ³¹	3. neděle adventní Damas I.
—51—							
12 P	Simona	7 ⁴⁸	15 ⁵⁸	♈	10 ⁵²	19 ¹⁶	Jana Františka de Chantal
13 Ú	Lucie	7 ⁵⁰	15 ⁵⁸	♈	11 ¹⁷	20 ⁴¹	Lucie
14 S	Lýdie	7 ⁵¹	15 ⁵⁸	♈	11 ³⁵	22 ⁰⁸	Jan od Kříže
15 Č	Radana	7 ⁵²	15 ⁵⁸	♈	11 ⁵¹	23 ³⁹	Valerián
16 P	Albína ☾	7 ⁵³	15 ⁵⁸	♈	12 ⁰⁵	—	Adéla
17 S	Daniel	7 ⁵⁴	15 ⁵⁸	♈	12 ¹⁹	0 ⁵¹	Lazar
18 N	Miloslav	7 ⁵⁴	15 ⁵⁸	♈	12 ³⁸	2 ¹⁴	4. neděle adventní Rufus a Zosim
—52—							
19 P	Ester	7 ⁵⁵	16 ⁰⁰	♈	12 ⁵⁸	3 ³⁹	Urban V.
20 Ú	Dagmar	7 ⁵⁶	16 ⁰⁰	♈	13 ²²	5 ⁰⁴	Dominik
21 S	Natalie	7 ⁵⁶	16 ⁰⁰	♈	13 ⁵⁷	6 ²⁷	Petr Kanisius
22 Č	Šimon	7 ⁵⁷	16 ⁰¹	♈	14 ⁴⁵	7 ⁴¹	Servul
23 P	Vlasta ☼	7 ⁵⁷	16 ⁰¹	♈	15 ⁴⁸	8 ⁴⁰	Jan Kentský
24 S	Adam a Eva	7 ⁵⁷	16 ⁰¹	♈	17 ⁰⁰	9 ²⁴	Štědrý den
25 N	1. svátek vánoční	7 ⁵⁸	16 ⁰³	♈	18 ¹⁵	9 ⁵⁵	Boží hod vánoční
—53—							
26 P	2. svátek vánoční	7 ⁵⁸	16 ⁰⁴	♈	19 ³⁰	10 ¹⁶	Štěpán
27 Ú	Žaneta	7 ⁵⁸	16 ⁰⁴	♈	20 ⁴⁸	10 ⁴⁵	Jan
28 S	Bohumila	7 ⁵⁸	16 ⁰⁵	♈	21 ³²	10 ⁴⁹	Mláďátka betlémská
29 Č	Judita	7 ⁵⁹	16 ⁰⁶	♈	23 ⁰⁰	11 ⁰⁰	Tomáš Becket
30 P	David	7 ⁵⁹	16 ⁰⁷	♈	—	11 ¹²	Svatá Rodina
31 S	Silvestr ☾	7 ⁵⁹	16 ⁰⁸	♈	0 ⁰⁸	11 ²³	Silvestr I.

König Alkohol regiert Bonn

Abgeordnete geben öffentlich Mißbrauch im Bundestag zu

HAMBURG, 22. November (dpa/AP). Zahlreiche Abgeordnete und Politiker in Bonn sind offenbar alkohol- oder tablettenabhängig. Im ARD-Nachrichtenmagazin „Panorama“ gaben am Dienstag Gesundheitspolitiker von SPD, Grünen und FDP Alkoholprobleme im Bundestag offen zu, wie das Magazin mitteilte.

Die Vorsitzende des gesundheitspolitischen Ausschusses im Bundestag, Heike Wilms-Kegel (Die Grünen), sagte, auch während der Parlamentsberatungen nähmen Abgeordnete Alkohol zu sich. Die Bonner Politiker warfen laut „Panorama“ die Frage auf, ob die Parlamentarier überhaupt noch entscheidungsfähig seien, wenn sie zu viel Alkohol oder Tabletten konsumiert hätten.

Der Berliner Medizinprofessor und Gerichtsgutachter Detlef Cabanis schätzte, daß bis zu 20 Prozent der Spitzenpolitiker und zehn Prozent der „Politiker im mittleren Bereich“ richtig oder akut durch Alkohol gefährdet seien, wie das Magazin weiter berichtete. Ursachen für die größere Suchtgefahr bei den Spitzenpolitikern und dem Griff zum Glas oder zur Pille sieht der gesundheitspolitische Sprecher der SPD-Fraktion, Horst Jaunisch, in der „Isolierung“ unter den Abgeordneten und

ihren „pausenlosen Herausforderungen“. Statistischen Untersuchungen zufolge sind fünf bis sieben Prozent aller Beschäftigten in der Bundesrepublik alkoholabhängig oder gefährdet.

Der Parlamentarische Geschäftsführer der CDU/CSU-Fraktion im Bundestag, Friedrich Bohl, sagte vor kurzem in einem Interview des Südwestfunks, manchmal müsse er abends die Fraktionskollegen aus der Cafeteria des Bundestags vom Glas Wein weg wieder zurück in den Plenarsaal holen. Der Gesundheitsexperte der CDU/CSU-Fraktion, Paul Hoffacker wünschte, „daß auf Empfängen, die wir besuchen, mehr nicht-alkoholische Getränke angeboten werden, und daß es nicht mitleidig beurteilt wird, wenn einer lieber ein Glas Wasser oder Milch nimmt“.

Um den Suchtproblemen in Bonn zu begegnen, forderten die Gesundheitspolitiker laut „Panorama“ eine Enttabuisierung der Abhängigkeit und eine Bundestagsdebatte über die Suchtprobleme der Abgeordneten.

Frau Wilms-Kegel schlug den Betroffenen vor, sich in einer Gruppe „Anonymer Alkoholiker“ zu organisieren.

Moravští předkové Franze Schuberta

O SKLADATELI Franz Schubertovi [1797–1828] uváděná s trupem narozeným doleva, hlavou vpravož z c. r. 62 [později 72] na Obere Hauptstrasse (Horní ulice) města Vídně, nyní Nussdorfer Strasse 54 ve čtvrti Himmelpfortgrund [v nebeské bráně] u výšeřického předměstí. Tam se manželům Lichtental (dnes Václav IX.) — citlivý měšťák kapitulou — cítilý straně přední mis- rakouských hudebních mistrů, který se narodil ve Vid- ně, na zadní německý ná- rodu dlel, 21. ledna 1797 jako abnací dítě na Posaunem nehodným zbož. Franz Seraphicus Peter. Proti hudební základy, zejména před 160 roky). Haydn po- novatelm Karlem Schubertem z Nové vsi č. 41 roku cházet z Rohrau, Mozart ze 1780.

Kresba J. Kouby

■ **STIM Italiano** je společnost s čs. majetkovou účastí v Italském Miláně. Jde o součást zastupitelské sítě FZO Strojinimport Praha, která se zasloužila o to, že Itálie je stále mezi předními odběratelskými zeměmi našich obráběcích strojů. Pro sídlo společnosti bylo vybráno čs. a italskými akcionáři Miláno, průmyslové a obchodní centrum Itálie. Centrální provozně obchodní areál STIM Italiano má mj. předváděcí halu s plochou 550 m², pohostinský skladby obráběcích strojů a náhradních dílů a prostory pro speciální úpravy strojů. Prakticky od všech univerzálních typů, vyráběných v podniku koncernu Továrny strojírenské techniky, má STIM Italiano k dispozici alespoň jeden stroj a může tak opera-

Christina Onassis gestorben

37 Jahren gestorben. Sie erlag nach Angaben von Ärzten, Freunden und Familienangehörigen offenbar einem Herzanfall, während sie Freunde in Tortuguitas, einer Landgemeinde in der Nähe von Buenos Aires, besuchte.

BUENOS AI-
RES, 20. November
(AP). Christina
Onassis (Bild),
Tochter und Erbin
des griechischen
Großreeders Ari-
stoteles Onassis
und eine der
reichsten Frauen
der Welt, ist am
Samstag in Argen-
tinien im Alter von

tivně pokrýt nejnaléhavější potřeby zá-
kazníků v širokém sortimentu. Zatímco
do roku 1980 se prodávaly v Itálii té-
měř výhradně konvenční stroje, v le-
tech 1983-84 se začala výrazně měnit
sortimentní skladba ve prospěch dis-
tílově řízených strojů, které dnes tvo-
ří podstatnou část v realizovaných pro-
dechů.

Millionen ausländischer Eier eingedeutscht und verjüngt

Eier „eingedeutscht“ und „verjüngt“ in den Handel gebracht haben. Wie Staatsanwalt und Polizei am Montag in Stuttgart mitteilen, wurde gegen die Verantwortlichen der Firma Anzeige erstattet wegen Verstoßes gegen das Lebensmittelrecht.

Mehrere Durchsuchungs- und Betriebschlagnahmeaktionen in drei Betriebsstätten des Unternehmens hätten ergeben, daß Eier unter irreführenden Angaben abgesetzt worden seien. So seien das Packdatum, das die Frischequalität der Ware dokumentiert, und die Packstella-

In vier Ehen suchte sie, was sie bei ihren Eltern nicht gefunden hatte: menschliche Wärme, Zärtlichkeit, Geborgenheit. Aber ihre Verbindungen mit dem US-Immobilienmakler Joseph Balkar, dem jungen griechischen Millionenerben Alexandros Andreadis und dem russischen Reedereimanager Sergei Kausov zerbrachen. Auch in ihrer letzten Ehe, mit dem französischen Industriellen Thierry Roussel, kriselte es bald. Mit der Geburt ihrer Tochter Athina vor vier Jahren, so berichten Freunde der Christina Onassis, habe sie den Traum von einem geordneten, geborgenen Familienleben wieder einmal in greifbarer Nähe geglaubt. Aber schon zwei Jahre später trennte sie sich von Thierry Roussel.

Christina Onassis starb drei Wochen vor ihrem 38. Geburtstag in jenem Land, in dem die märchenhafte Karriere ihres Vaters begonnen hatte: Mit einem Koffer und 200 Dollar in der Tasche war der 17jährige griechische Auswanderer Aristoteles Onassis 1923 in Buenos Aires an Land gegangen. Hier begann er als Botenjunge seinen Aufstieg zum Tankerkönig. Christina Onassis hinterläßt ihrer vierjährigen Tochter Athina ein Vermögen, das auf etwa eine Milliarde Mark geschätzt wird.

Seit dem Tod ihres Vaters im Jahre 1975 gehörte Christina Onassis zu den reichsten Frauen der Welt. Sie erbte die Hälfte des damals auf nahezu drei Milliarden Mark geschätzten Imperiums. Die andere Hälfte, so hatte Aristoteles Onassis bestimmt, wurde einer gemeinnützigen Stiftung übertragen, deren Präsidentin Christina Onassis wurde.

Montevideo und New York, darunter ein Schloß im Süden Frankreichs mit 42 Zimmern. Aber Christina Onassis und ihr zwei Jahre älterer Bruder Alexander machten sehr bald die bittere Erfahrung, daß materieller Reichtum Zuneigung nicht ersetzen kann. Die Eltern, Aristoteles und Tina Onassis, viel zu beschäftigt damit, immer neue Millionen anzuhäufen und von einem Prominententreff zum nächsten zu hetzen, überließen ihre Kinder oft monatelang der Obhut von Hauslehrern, Dienern und Kindermädchen. Die Scheidung ihrer Eltern, die hemmungslosen Affären ihres Vaters und der Tod ihres Bruders Alexander, der 1973 bei einem Flugzeugabsturz ums Leben kam, stürzten Christina Onassis in oftmals tiefe Depressionen, die sie mal mit hemmungslosen Freßorgien, dann wieder mit mühsamen Schlankheitskuren und Medikamenten zu überwinden versuchte.

Onassis' Tochter fehlte es nie an Geld

An Geld hat es nie gefehlt im Leben der Christina Onassis. Sie wuchs auf in einer Welt des Überflusses. Als sie 1950 in New York zur Welt kam, hatte sich ihr Vater Aristoteles Onassis mit seiner Tanker- und Walfangflotte bereits ein dreistelliges Dollar-Millionenvermögen zusammengescheffelt, besaß ein Dutzend Villen und Appartements zwischen Athen und Paris.

Litauer protestieren gegen Haltung ihres Parlaments

Verkehr in Wilna kam zum Erliegen / Republik Sowjets sollen zentrale Gesetze von ihrer Billigung abhängig machen

MOSKAU, 21. November (Reuter/AFP/dpa). Einwohner der litauischen Hauptstadt Wilna haben am Montag aus Protest gegen die Haltung des Parlaments der baltischen Sowjetrepublik in der Frage einer "Souveränitätsklausel" den Verkehr für zehn Minuten zum Stillstand gebracht. Litauische Journalisten teilten mit, Autofahrer hätten angehalten, die Scheinwerfer eingeschaltet und den Verkehr blockiert. Die Litauer protestierten gegen den Verzicht des litauischen Obersten Sowjets, durch eine Verfassungsänderung die Übernahme von zentralen Gesetzen der Union der Sowjetrepubliken von der Zustimmung der Regionalparlamente abhängig zu machen.

Zu der Protestaktion hatte die Sajudis-Bewegung aufgerufen, die für eine größere Unabhängigkeit der Ostseerepublik innerhalb der Sowjetunion eintritt. Den Journalisten zufolge fand auch in Kaunas, der zweitgrößten Stadt Litauens, ein Verkehrsstreik statt. Die Bewegung hatte am Sonntag auf einem Treffen eine neue Sitzung des litauischen Parlaments gefordert, auf der die Entscheidung rückgängig gemacht werden soll.

Der Regimekritiker und Pfarrer Gieba Jakunin hat erstmals in Moskau einen

Gottesdienst zum Gedenken an die Menschen gefeiert, die in den Vorkriegsjahren reinenweise erschossen und in einem Massengrab verscharrt worden sind. Die Existenz dieses Massengrabes war in den vergangenen Monaten in Rundfunk- und Fernsehsendungen aufgedeckt worden: Danach wurden "Zehntausende" von Leichen bei Nacht in Lastwagen in eine Grube auf dem Kalinikowskij-Friedhof südöstlich von Moskau gebracht.

Während der Fund von Skeletten im Massengrab von Kuropati in Weißrussland zu ersten Untersuchungen gegen Verantwortliche der stalinistischen Unterdrückung geführt hatte, wurde das Moskau Massengrab bisher noch nicht untersucht.

Pater Jakunin, ein früherer politischer Gefangener, hatte offiziell die Genehmigung erhalten, den Gottesdienst auf einem entlegenen Teil des Friedhofs abzuhalten. Trotz eisiger Kälte nahmen rund tausend Menschen an der Feier für die unbekannten Opfer des Stalinismus teil. "Die Erde unseres Landes ist überall rot vom Blut dieser Millionen Opfer, in Sibirien wie in Rußland, jede Stadt hat ihr Massengrab", sagte Jakunin und forderte die Nation zur "kollektiven Buße".

auf. Die Gedenkfeier fand anlässlich einer "Woche des Bewußtseins" statt, die am Wochenende in einer Moskauer Kultur-einrichtung eröffnet worden war. Sie wurde von der Zeitschrift "Ogonjok" und der Bewegung zur Erinnerung an die Stalin-Opfer organisiert.

In diesem Rahmen fand eine weitere öffentliche Veranstaltung in Moskau statt, die von der informellen Gruppe "Moskauer Volkstrost für die Perestrojka" organisiert wurde. Vor mehreren hundert Zuhörern, die sich nahe des Lenin-Stadions versammelt hatten, riefen Redner zur Bildung einer Untersuchungskommission auf, die sich mit Fällen staatlicher Unterdrückung in der nach-stalinistischen Ära befassen sollte.

Die meisten Beiträge gingen auf das Massaker von Nowotscherkassk im Jahre 1962 ein. Unter Stalins Nachfolger Nikita Chruschtschow war die Armee in dieser Stadt nahe Rostow am Don gewaltsam gegen Demonstrationen vorgegangen, als diese gegen die Preisteigerungen und den Mangel an Grundnahrungsmitteln protestierten. Die Medien hatten seinerzeit nicht über das Blutbad berichtet. Auch der Nationalitätenkonflikt brachte wieder viele Menschen auf die Straße.

In Baku, der Hauptstadt der Sowjetrepublik Aserbaidschan, demonstrierten am Montag über 100.000 Menschen gegen die Ausgliederung der mehrheitlich von Armeniern bewohnten Provinz Berg-Karabach.

Unterdessen wurde der seit einer Woche andauernde Streik in Stepanakert, dem Hauptort Karabachs, am Montag für unbestimmte Zeit verlängert. Die Lokalzeitung "Sowjetskij Karabach" gab gegenüber AFP an, damit wollten die Armee weiter für den Anschluß an Armenien kämpfen und kurzfristig die Aufhebung der nördlichen Ausgangssperre erreichen.

Tausende Menschen hatten am Wochenende in zwei Städten der an die Türkei angrenzenden Sowjetrepublik Grusinien gegen die geplante Verfassungreform in der UdSSR demonstriert, hieß es am Montag aus Dissidentenkreisen. Die Protestierenden befürchteten eine Beschneidung der Rechte der föderierten Republiken. Die Demonstranten, grusinische Christen, forderten auch eine Änderung des Status ihrer Region, die als autonome Region Adscharien gilt und in der Mehrheit von moslemischen Adscharis bewohnt wird.

Z návštěvy J. Lenárta ve Španělsku

MADRID: Delegace OV KSČ vedená členem představenstva a tajemníkem OV KSČ J. Lenártem, která je na pozvání španělské dělnické socialistické strany (PSOE) na návštěvě ve Španělsku, skončila svůj pracovní program v Madridu. Dopolodní přijal J. Lenárt v paláci Moncloa — sídle španělské vlády náměstek španělského premiéra A. Guerra. V rozhovoru si oba představitelé vyměnili názory na bilaterální vztahy a některé mezinárodní otázky, týkající se zejména spolupráce v Evropě. Zdůraznili význam politických kontaktů a jednání jako základu pro prohloubení spolupráce ve všech dalších sférách. A. Guerra připomněl zájem španělské strany o dynamičtější rozvoj vzájemných vztahů a řekl, že nynější situace a politické klima v Evropě vytvářejí dobré podmínky k jejich rychlému rozšiřování. Poté se československá stranická delegace seznámila s automobilkou Pegaso, která patří do státního sdružení Národní průmyslový institut (INI) a vyrábí především nákladní automobily a autobusy. Návštěva automobilového závodu navázala na předcházející jednání delegace OV KSČ s prezidentem INI J. Mercaderem Miro. Státní sdružení INI a ročním obrátem kolem 15 miliard dolarů patří nejen k největším španělským, ale i evropským průmyslovým společnostem. Při jednáních naší delegace s vedením INI se hovořilo také o možnostech spolupráce k řadě čs. státních podniků. Prezident INI přijal pozvání k návštěvě ČSSR, při níž by se dále konkretizovaly dosavadní náměty spolupráce. Před odletem z Madridu do baskické metropole Vitorie uspořádalo vedení PSOE na počest delegace OV KSČ oběd. Za hostitelskou stranu se jej zúčastnil i úřadující generální tajemník PSOE J. M. Benegas.

UPOZORNĚNÍ:

Z časů Velkomoravské říše

(lc): V nakladatelství Vyšehrad vychází nové, rozšířené vydání románu Františka Neuzilla Řezenského ortely. Autor mnoha historických románů se tentokrát obrací k nejstarší minulosti našich dějin, do šedesátých let devátého století. Vybírá si neobyčejně dramatické a stejně tak důležité období historického vývoje, v němž se národ ocitl na křižovatce dějin. Zásluhou knížete Rostislava vykročil na cestu samostatnějšího vývoje, podmíněného odpoutáním od latinské liturgie, jak ji u nás s křesťanstvím šílili němečtí kněží, připravující tak pádu i pro posilování vlivu politického. Povoláním věrozvěst ze Soluně, bratři Cyrila a Metoděje, umožnil kníže Rostislav národu přijmout křesťanství prostřednictvím slovanské liturgie, čímž se velmi podstatně oslaboval německý vliv. V retrospektivním vyprávění — kdy po Svatoplukově zradě je kníže Rostislav odvážen k německému králi Ludvíkovi — sledujeme dramatické okamžiky ze soukromého i politického života knížete Rostislava i pohnuté osudy obou věrozvěstů při jejich obětavé misi. I když měl spisovatel velmi málo historických podkladů a musel čerpat převážně z legend a mýtů, doplněných archeologickými výzkumy, přece se mu podařilo vytvořit hutný historický román, v němž na střídmě zachyceném dějovém pozadí se zřetelně rysují určité momenty dějinné i osobní. Při respektování historických rozvinul spisovatel před čtenáři velmi pohnavý příběh, v němž dominuje osud knížete Rostislava a odvážená, obětavá a nanejvýš záslužná služba obou věrozvěstů ze Soluně.

INZERÁT:

KOTVA MÁ DNES PRO VÁS:

Závětnice JOPAL 2 (III. patro, odd. kancelářství)	810 Kčs
Sada závětníků M 12 (III. patro, odd. kancelářství)	550 Kčs
Smaltované čajníky (III. patro, odd. kancelářství)	130 Kčs
Skleněná trojblatka na kremrole (27 kusů) (II. patro, odd. sklo-porcelán)	45 Kčs
Prošívaná souprava do kotárky (II. patro, odd. dámský textil)	82 Kčs
Shetland — pánský pulover v různých barvách (dávaz) (I. patro, pánské prádlo)	600 Kčs
Kožené "ATASE" kufříky (hnědé, černé, vínové) (I. patro, odd. kožené galanterie)	750 Kčs
Krepové košile s krátkým rukávem — vzorované v různých barvách (přízemí, odd. dámské prádlo)	105 Kčs
Papírové tácky (přízemí, odd. papíru a školních potřeb)	0,25 Kčs
Křehký chléb (auterán, velkoprodukce na potraviny)	5 Kčs

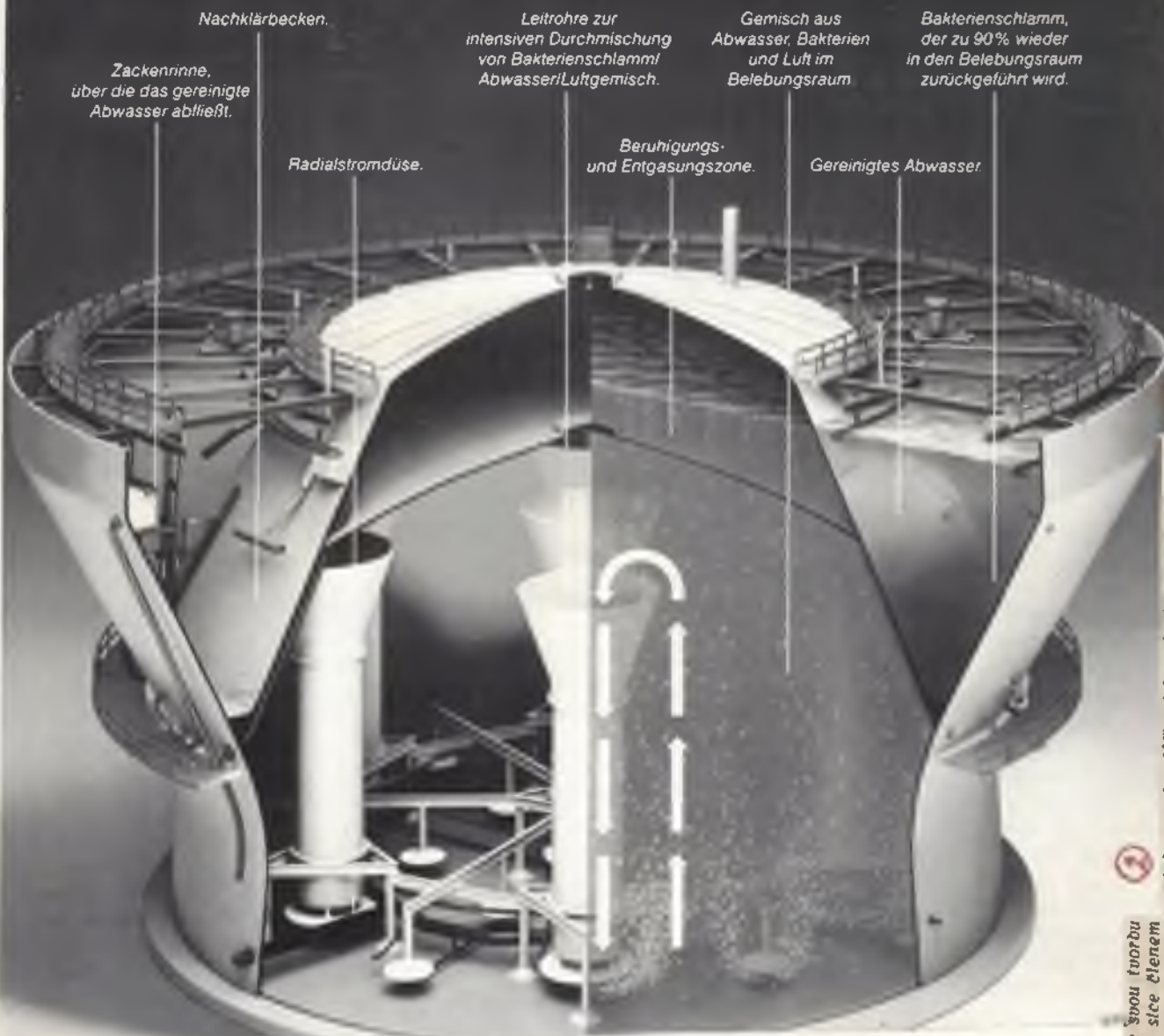
srdeční záchvat. Hovoří se také o pilulkách na spaní, které byly nalezeny v její blízkosti. Příčinu smrti vyšetřuje argentinská policie.

e Ve vile svých přátel pobýval Buenos Aires zemřela v sobotu dědictka řeckého multimilionáře A. Onassis. Jeho 37letá dcera Čh. Onassisová. Podle předběžné verze byl příčinou její smrti

Lungenödem als Todesursache

BUENOS AIRES, 22. November (Reuter). Die griechische Reeder-Tochter Christina Onassis ist an einem Lungenödem gestorben. Dies teilte ein Richter in der argentinischen Hauptstadt Buenos Aires nach der Autopsie der Leiche mit. Christina Onassis, das einzige noch lebende Kind des Großreeders Aristoteles Onassis, war am Wochenende in Argentinien im Alter von 37 Jahren gestorben. Zunächst war ein Herzinfarkt als Todesursache vermutet worden.

Der Biohoch-Reaktor

Z nich přes 14 tisíc přijelo z pět desítek zemí celého světa. Za tři čtvrtiny letošního roku poskytl zdejší zdravotníci svým hostům více než 2 433 000 nej různějších léčebných procedur.

v jedno a dvouúzkových pokojích první kategorie. První bosté měli také již možnost ocenit další výho- du léčebného domu — vlastní balneoprovoz. Lázeňská organizace Karlovy Vary jenom letos vynaložila na údržbu a opravy léčebných zařízení přes 40 miliónů korun. Za deset měsíců letošního roku se v karlovar- ské lázeňské organizaci vystřídalo téměř 66 tisíc pa-

Rozpaky nad některými službami občanů

Počet žádostí v Brně roste ● Vidina rychlého zbohatnutí?

(čtk) Neřízení vlády ČSR k. 1/1988 o prodeji zboží a poskytování služeb občany na základě povolení národních výborů přináší v Jihomoravském kraji první zkušenosti.

O tuto formu činnosti projevil zvýšený zájem především obyvatelé Brna, kde narůstá počet požadavků na poskytování služeb v hlavním pracovním poměru. Ten znamená v případě realizace uzavření pracovní smlouvy s územním národním výborem podle platných předpisů a zákoníku práce. Negativním jevem však je, že o něj usilují především mladí lidé v plném produk- tivním věku.

Dosavadní poznatky obvodních národních výborů v Brně ukazují, že mnohé žadatele ovlivňuje i vidina rychlého zbohatnutí a otázka samotného poskytování služeb zůstává v pozadí. Většina z nich usiluje o získání povolení k prodeji a výrobě potravinářského zboží: — zmrzliny, smaženek, bramborových hranolků, vařené kukuřice, cukrářského sortimentu, ale i textilních výrobků, které nejsou v prodejní síti k dostá- ní. Zde se však nabízí otázka, odkud a jakou formou si budou toto textilní zboží obstarávat.

Mnozí se požadavky i na takové povolení, která by umožnila natáčení videoprogramů, zřízení sítě heren, poskromou autodopravu, vyhlídkové jízdy plachetnicí na Brněnské přehradě, opravy lodních motorů, ná- vaby a šití avantgardních kostýmů pro hudební sku- piny epod.

Sledování kontroly odvodu daně občanů poskytují- cích služby na základě povolení NV je při jeho vydá- vání bez územního povolení složité. Tam, kde nedo- chází k celoročním tržbám ze poskytnuté povolené služby k nejnižší stanovené hranici pro zdanění — 8000 korun, přehodnotí národní výbory jejich potřeb- nost a v odůvodněných případech povolení odejmou.

Hlavní náplň služeb, především zednických, klemp- řířských, sklenářských a dalších stavebních a potřeb- ných profesí však zůstává v pozadí. Jde o to, aby právě ty byly co nejvíce přístupné občanům v odpo- ledních hodinách ve všední dny, ale i o sobotách a nedělích ve vedlejších pracovním poměru a v přijate- lých cenových relacích. Mnohde se ještě totiž vysky- tují při stanovování ceny za požadovanou službu pro- blémy. Některým odborníkům, nif, pokrývačům se zdá cena podle ceníku prací a služeb v částce 21 korun na hodinu nízká a vynucují si její zvýšení. Tuto mzdu však pobírají i ve svém hlavním povolání. Rovněž práce, prováděné těmito pracovníky pro socialistické organizace, neodpovídají původním záměrům ke zve- lňování služeb obyvatelstva.

● V průměru o 10 procent byly v PLR zvýšeny maloobchodní ceny alkoholických nápojů, polské výrobky. Oznamují to ministerstvo financí PLR.

Devadesátiny nestora

Mezi žijícími českými výtvarnými umělci je osobností z nejpřítelnějších — přesto, že svou tvorbu již uzavřel: Jan Baach. Ve středu 16. listopadu oslaví 90. narozeniny. Umělec, který byl sice členem Umělecké besedy, Mánesa i SČVU, ale nikdy se nepřipojil k žádné tvůrčí skupině. Vždy šel vlastně, mnohdy trnitou cestou. Jeho význam pro české umění byl už dávno oceněn, i početní oficiálními (vy- znamení Za vynikající práci, titul zasloužilý umělec, Řád práce a jmenováním národním umělcem v roce 1971). O zahraničním respektu k Baachovi dnes už také nikdo nepochybuje — jeho posled- ním díkzem jsou letošní úspěšné výstavy ve Velké Británii. Jan Baach byl malířem, grafikem, kreslířem, ilustrátorem i sochařem, navrhoval barevná okna, gobelény, jeho dílo nese stigmata opo- ření životem i schopností tvořit, vášnivě, unitně bohatě a smysly nepotlačující osobností.

Lůžka pro pacienty

(čtk) První týden provozu má za sebou moderní- zovaný lázeňský dům „Zdeněk Nejedlý II“ v Karlových Varech. Rekonstrukci objektu, které si vyžádala 3 600 000 korun, provedli pracovníci Zemědělského stavebního podniku z Plané u Mariánských Lázní. Je- ho kapacita umožňuje ubytovat šeststátic pacientů.

● V Moskvě bude založeno sdružení pro židov- skou kulturu. Je to projev nynější obnovy, upev- nění a oživení národních kultur v celém SSSR, naplňující Právní Konstatuje, že do nového sdru-žení se může přiklást každý občan, bez ohledu na národnost.

Rybáři proti kormoránům

Ještě. K tradičnímu podzimnímu starostem rybářů na Treboňsku přibyl letos další problém — kormoráni. Tito ptáci, kteří se zde zahánějí poprvé před pěti lety, sice v závěru léta své stanoviště opustili, ale vyštředili je kormoráni od pobřeží Severního moře. A právě nyní, kdy je řada vodních ploch s nízkým stávkem vody, se žijí rybáři. Proto se rybáři dohodli s pracovníky Správy chráněné krajinné oblasti Treboňsko a dělají vše pro regulaci jejich stavů. Mimo odstřel těch nebezpečných, se zaměřili ještě na odebrání více než stovky mláďat a vajec, které předali do zoologického zahrady k výzkumným účelům. Ještě v srpnu bylo sčítáno napočítáno bezmála šest set ptáků. Dnes se ví, že jejich počet klesl zhruba na polovinu.

„Das ist ja ein starkes Stück“, kommentierte ein Ost-Berliner Bekannter, was die DDR-Zeitungen unter der schlechten Überschrift „Mittteilung der Pressestelle des Ministeriums für Post- und Fernmeldewesen“ beschrieben. Mitgeteilt hatte die Pressestelle am Samstag im Auftrag der SED-Führung, daß die Zeitschrift „Sputnik“ aus der Postzeitungsliste gestrichen wurde. Eine solche Streichung ist faktisch ein Verbot, denn die DDR-Post hat ein Verbreitungsmonopol.

Nur ist „Sputnik“, benannt nach dem ersten sowjetischen Satelliten (1957), nicht irgendeine Zeitschrift, sondern eine aus der Sowjetunion. Sie wurde in der DDR jahrelang wie saures Bier angeboten, lag in Kiosken herum, auch in den Kulturhäusern der deutsch-sowjetischen Freundschaftsgesellschaften. Wer noch vor Jahren die beliebte DDR-Monatszeitschrift „Magazin“ (sie veröffentlicht auch anspruchsvolle literarische Beiträge und enthält ein Aktfoto) oder den satirischen „Eulenspiegel“ beziehen wollte, der erhielt nach mehreren vergeblichen Anläufen von der Post schon

Asylbewerber nur noch 24 Stunden auf Rhein-Main

Asylbewerber, die auf dem Rhein-Main-Flughafen ankommen, müssen nach Angaben des Bundesgrenzschutzes jetzt durchschnittlich nur noch 24 Stunden auf dem Flughafen bleiben, bevor sie in die brennende Gemeinschaftsunterkunft nach Schwabach gebracht werden. Der stellvertretende Leiter des Grenzschutzamtes am Flughafen, Ralf Pistor, sagte, man habe in den vergangenen Tagen das angestrebte Ziel, die vorgeschriebene „Festbefragung“ der Asylbewerber auf dem Flughafen innerhalb von 24 Stunden abzuschließen, erreicht.

Bislang wurden Flüchtlinge mitunter bis zu zwei Wochen auf dem Flughafen festgehalten. Grund für die Beschleunigung sind nach Angaben Pisters die neuen Räume für Grenzschutz und Flüchtlinge, die Anfang des Monats eröffnet wurden, und die gleichzeitige personelle Verstärkung des Grenzschutzes. Derzeit hielten sich durchschnittlich am Tag etwa 50 Flüchtlinge auf dem Flughafen auf. Die neuen Unterkünfte sind mit 100 Betten ausgestattet.

Nach Tschernobyl mehr Unfälle

STOCKHOLM, 21. November (Reuters). Nach dem Unglück im sowjetischen Atomkraftwerk Tschernobyl ist in Schweden

Fest der Liebe

KOPENHAGEN, 21. November (AP). Im dänischen Verwaltungsbezirk Viborg geht man bei der Abwehr der Immunschwächekrankheit Aids neue Wege. Lisbeth Rasmussen, eine Mitarbeiterin der Gesundheitsbehörde, teilte am Montag mit, während der Weihnachtszeit wurden die Taxifahrer kostenlos Kondome als Schutzmaßnahme anbieten und an ihren Wagen Aufkleber mit dem Text, „Denk an ein Kondom für die, die du liebst“ an-

bringen. Die Taxifahrer seien gehalten, ihrer Kundschaft die Präservative nicht aufzudrängen, sondern sie nur auf Wunsch abzugeben. Falls die Aktion, für die 40000 Kondome zur Verfügung stehen, erfolgreich verlaufe, wolle man sie auch nach Weihnachten fortsetzen. Erfolg verspricht man sich von dem Programm, weil viele Dänen auf dem Weg zu Weihnachtsfeiern ihr Auto in der Garage lassen und ein Taxi nehmen.

„Sputnik“ zwischen den zwei Welten der DDR

mal den gut gemeinten Hinweis: „Ja, wenn Sie auch den ‚Sputnik‘ bestellen ...“

„Sputnik“ wanderte freilich meist ungelesen in den Papierkorb. Aufgeschwätzte Ware ist nicht nur in der DDR unbekannt. Aber das Postkollektiv hatte wieder einen Beitrag zur „Festigung der deutsch-sowjetischen Freundschaft“ geliefert.

Im Russischunterricht kam es schon mal vor, daß der Lehrer den Schülern empfahl, doch einmal eine Erzählung eines heutigen sowjetischen Schriftstellers im „Sputnik“ nachzulesen. Um so erstaunlicher ist es, daß in der Mitteilung als Begründung für die Streichung zu lesen ist: „Sie bringt keine Beiträge, die der deutsch-sowjetischen Freundschaft dienen, statt dessen verzerrende Beiträge zur Geschichte.“

Der in Finnland hergestellte und gedruckte „Sputnik“ nennt sich in der Unterzeile „Digest der sowjetischen Presse“ und wendet sich vor allem an

westliche Leser — mit Ausgaben in deutscher, russischer, englischer, französischer, spanischer und portugiesischer Sprache. Auf der ersten Seite wird versichert: „Unser Digest der sowjetischen Presse und Literatur setzt sich das Ziel, seine Leser über das Leben in der UdSSR zu informieren, wobei es sich auf die ganze Vielfalt der zentralen und lokalen Presse stützt.“

Auf einem eingedruckten Bestellchein steht, daß in der DDR die Zeitschrift bei „allen Postämtern“ bezogen werden kann. Seit KPdSU-Generalsekretär Gorbatschow seine Politik der Umgestaltung und Offenheit betreibt, hat sich allerdings der Inhalt gewandelt und „Sputnik“ ist seitdem in der DDR zu einer vielgelesenen Zeitschrift geworden, die von Hand zu Hand weitergereicht wird. Aus den Kiosken ist er seit zwei Jahren vollständig verschwunden. Auf den Postämtern kann man ihn schon lange nicht mehr bestellen: „Wir

Ostblock entdeckt Leasing

Mietfinanz sieht vor allem große Chancen für den Mittelstand

Für die Finanz-Unternehmen ergibt sich seiner Darstellung zufolge die Notwendigkeit, ihre Mittler-Rolle zwischen westlichen Lieferanten und östlichen Kunden auszubauen. Die Mietfinanz habe mit Staatshandelsländern deshalb Kooperationsverträge abgeschlossen. Sie erhalte in diesem Rahmen von dort regelmäßig Anfragen nach geeigneten Lieferanten bestimmter Investitionsgüter. Die Mülheimer weisen dann die in Frage kommenden Firmen nach. Kommt es zu einer Einigung, kauft die Mietfinanz das Gut und vermietet es ins Ausland. Die bisherigen Erfahrungen seien ermutigend, sagt Koenig. Nach seiner Einschätzung ist dieser Weg besonders für mittelständische Hersteller „reizvoll“. Er eröffnet ihnen beste Chancen, mit den Staatshandelsländern ins Geschäft zu kommen. Denn die Kosten für internationale Markterkundung seien inzwischen so hoch geworden, daß gerade der Mittelstand bei Alleingängen dieser Art schon heute vielfach überfordert sei.

ve Verseuchung von Wildfleisch in den Gebieten veröffentlicht haben. Daher habe der Wildbestand stark zugenommen und in diesem Jahr bis Oktober 14 340

haben lange Wartelisten“, heißt es dort lakonisch.

Die Oktobernummer wurde bereits nicht mehr ausgeliefert. Sie enthielt einen Beitrag über „Stalin und der Krieg“. Da wurde dem kommunistischen Glaubenssatz widersprochen, Stalin habe den Krieg gewonnen: „Den Krieg hat das Volk gewonnen.“ Und da wurde die Frage erörtert: „Hätte es ohne Stalin Hitler gegeben?“ Aber auch Sätze wie dieser im Mai-Heft werden den Zorn der SED-Führung hervorgerufen haben: „Wenn in der Gesellschaft lediglich ein gut eingespielter Justizmechanismus existiert, der die Strafen zuzmüßt, so ist das schon keine humanistische Gesellschaft mehr.“

Die Verärgerung ist allgemein. Ein ironischer Kommentar lautete, man werde demnächst wohl noch die „Pravda“ verbieten und Reisen in die Sowjetunion sperren. Ein anderer DDR-Bürger meinte: „Da weiß die SED nicht, wie sie der vielen Ausreiseanträge Herr werden soll, aber im Grunde produziert sie ständig selbst neue.“

Zugleich mit dem Erscheinungsverbot für „Sputnik“ wurden drei sowjetische Filme in Ost-Berliner Vorstadtkinos abgesetzt. Sie waren vor drei Wochen während des sowjetischen Filmfestivals in der Innenstadt gezeigt und auch in den Zeitungen durchaus positiv besprochen worden. „Die Kommissarin“ von Alexander Askoldow zeigt eine Auseinandersetzung mit der stalinistischen Vergangenheit. Der Film wurde schon in den 60er Jahren gedreht, ist aber erst jetzt öffentlich zu sehen. Bei dem zweiten angesetzten Film „Das Thema“ geht es um die Ausreise sowjetischer Juden nach Israel und der dritte Film, „Und morgen war Krieg“ von Juri Kara, behandelt den Kriegsausbruch 1941.

In der DDR hat man längst das alte Motto „Von der Sowjetunion lernen heißt Siegen lernen“ umgewandelt in „Von der Sowjetunion lernen will gelernt sein“.

Autounfälle verursacht, ein Anstieg von 1300 gegenüber 1987.

An fast der Hälfte aller Autounfälle in Schweden ist freilebendes Wild beteiligt, vor allem Rentiere, Elche und Rehe.

PO MOSTECH, BENÁTEK SEVERU

Jeho atmosféra je neopakovatelná, podmaňující za všech ročních dob. Leningrad, právem nazývaný „Benátky severu“, má šosy ve vodě. Nelze udělat víc než pár kroků, aby na ni někde člověk nenarazil — ať už na jemně žplouchající či sevřenou ledovým krunýřem zimy. Město rozprostírající se na sto jednom ostrově v deltě Něvy, je protkáno 68 říčními rameny či samostatnými přítoky Něvy, kanály a průlivy. A tak si snad lze udělat představu, že kromě vyhlášených památek, jimiž se toto město právem chlubí, a z nichž mnohé vešly doslova do historie, je v něm úctyhodné množství náhřezí a také — mostů, které celou tu ostrovní mozaiku spojují.

Bylo spočteno, že během řek, kanálů a průlivů spojuje 300 mostů. To je opravdu jen o trochu méně než v Benátkách, ale mnohem víc než v jiném slavném městě na vodě — Amsterdamu. Leningradské mosty jsou však nejen dopravními stavbami a architektonickými památkami, ale i více či méně poetickými svědky minulosti, součástí povabu a poezie, která z tohoto města vyzařuje a která prostupuje zdmi jeho paláců i žulovými kvádry náhřezí a oblouky mostů.

Každý návštěvník Leningradu zavítá k Petropavlovské pevnosti, založené roku 1703 na jednom z ostrovů. Právě s ní je spojen vznik celého města, které od tohoto data až do roku 1914 mělo název. Sankt Peterburg, poté Petrohrad a po Leninově smrti roku 1924 dostalo dnešní jméno.

Pevnost byla pevností už proto, že ji od ostatních ostrovů oddělovala voda. Pro ty, kteří do ní mohli vstoupit i vjet, stál už od počátku dřevěný plovoucí most — první most v budoucím městě. Byl několikrát předěláván a jeho plimýv potomkem je dnešní Ivanovský most, postavený za vlády Petra Velikého. Pravda, změnil tvar podobu: dříve bylo nahrazeno ocelí, přibylы kovové mříže a lampy.

V polovině 18. století, tedy krátce po vzniku města a jeho vyhlášení jako metropole carské říše, bylo už v Sankt Peterburgu pět plovoucích a asi čtyřicet kolových dřevěných mostů. Plovoucí mosty se používaly jen v létě, v zimě se jezdilo po zamrzlých tocích na saních. Šel však čas a dřevěné mosty přestávaly stačit. Byly ůzké a překážely lodní plavbě, kromě toho bouřlivá Něva je za jarních tápní často ničila. Rychle se rozrůstající přístavní město potřebovalo mosty spolehlivější. A tak, když katastrofální povodeň v roce 1824, při níž hladiny vody stoupila o čtyři metry, odplavila a poškodila většinu dřevěných mostních staveb, začalo se stavět z žuly.

Nejstaršími žulovými mosty jsou Prácký a Hornolabutí, které spolu s klidnými, strohými linemi náhřezí a mřížovým oplocením Letního sadu vytvářejí jednolitý celek. Tenhle tichý, poetický koutek je vždy přitažlivý — pro obyvatele i pro návštěvníky města. Přímě z něj sálá atmosféra čekání a touhy, tak citlivě zachycená mistrným perem Dostojevského v jeho Bílých nocích.

Pojďme však dál, třeba na velkou umělou vodní tepnu města — dnešní Gribojedovův kanál. Je překlenut šestí mosty, mezi nimiž se zvláště vyjímá Kamenný most, efektně zbudovaný ze žulových kostek. Tato památka se k budoucnosti zachovala jaksi škodolibě. Vstup na most je natolik příkrý, že když se počátkem našeho století objevily ve městě první dýchavičné autobusy, překonat tento sklon bylo nad jejich sílu. A tak na pokyn průvodce autobusy, většinou pérové a dámy, šel se zastavit před mostem vystoupit a šel dál. Pěšími za nimi se a mnozí z nich na kanál na most

autobus, do něhož potom nastoupili a pokračovali v cestě...

Leningradští malíři, alespoň ti romantičtější, nejráději malují Lomonosovův most, jediný zachovaný ze sedmi, které koncem minulého století spojovaly břehy řeky Fontanky, největšího jižního rukávu něvské delty. Trošku to připomíná atmosféru na pražském Karlově mostě s jedinou výjimkou: v červnovém období bílých nocí tu lze potkat lidi se skicákem po celé dvacet čtyři hodiny!

Pokud však není na potulky Leningradem tolik času, nejlépe se setkáme s mosty už novějšími, především kovovými. Ty neznámější jsou na většinu Něvy a majestátně se zdvihají při propnutí velké lodi. Železo a ocel vtrhly do řek a kanálů delty počátkem minulého století. V roce 1808 byl postaven první litinový most, který dostal jméno Lidový. Nový stavební materiál vedl ke vzniku nových architektonických forem — litina je pětikrát pevnější než žula, což umožnilo vytvořit jiné proporce mostního oblouku, zvýšit jeho estetickou hodnotu. Nová konstrukce se natolik vydařila, že její projekt byl schválen za „vzor pro napodobování“; od té doby se litinové mosty v Sankt Peterburgu budovaly podle této typizované konstrukce. Oblouky byly montovány z dutých kovových bloků, avšak architektonická úprava — přímo filigránsky zhotovené lampy a mřížové — zajišťovala každému z nich neopakovatelnou podobu. Mimochodem, člověk se dozví, že celková délka mřížových mostů v městě na Něvě představuje téměř jedenáct kilometrů.

Jedním z nejkrásnějších a jistě i nejslavnějších mostů je Aničkovův, který je součástí centrální magistrály Leningradu — Něvského prospektu, a proto na něm vládne stále živý ruch. Dnes, podobně jako před sto lety, početní chodci obdivují jeho žulové oblouky, železné mřížové s vyobrazeními rusalek a mořských koníků a sousoší Krotitelé koní.

Mosty v „Benátkách severu“, to je samostatná kapitola v mnohotvárné podobě města. Právem se Leningrad říká „muzeum mostů“. Jsou tu spojnice nad vodními plochami, které mají pestrou tvář a nápaditou výzdobu, jako zmíněný Aničkovův či Bankovní most, který „drží“ dva okřídlené lvi. Jsou tu i takové bizarní případy, jako jakési „mostové náměstí“, do něhož se sbíhají tři mosty. Jsou tu mosty tiché a zadumané, ale i rušné či podplouvané mnoha loděmi. Jsou tu mosty, o nichž se mnoho nedá říci, ale rozhodně víc je těch, které mají svým způsobem bohatou historii.

K těm posledním patří i Palácový most, jeden z pěti železných mostů, jimiž byly počátkem našeho století spojeny břehy Něvy v centru města. Byl dobudován roku 1918, tedy za 1. světové války podle tehdejší nejnovější techniky. Umístili ho nížko nad vodou, aby nezacíněl panoramatu Zimního paláce. Jeho „historie“ přiléhá za rok: V Říjnové revoluci se sta-

ly mosty významnými strategickými body, které obě strany co nejdříve chtěly obsadit. Boje o mosty byly důležitou složkou úspěchu, neboť některé chtěla Kerenského vláda dát rozpojit, aby zamezila revolučním dělníkům a námořníkům postup do centra města. Právě Palácový most byl osvobozen od junkerů jako poslední a revolučními mohil nastoupit k dobytí Zimního paláce, jehož panorama se rýsovalo proti obloze jako symbol starého světa.

LENINGRAD NENÍ SSSSR!

210 „Glückspfennige“ pro Kopf

Fast 143 Milliarden Mark Bargeld — Banknoten und Münzen — sind derzeit in der Bundesrepublik Deutschland im Umlauf. Das ist weniger als es auf den ersten Blick erscheint: ungefähr 2300.- DM pro Kopf der Bevölkerung.

Zum Vergleich: 1948 — im Jahr der Währungsreform, der Geburtsstunde der Deutschen Mark — betrug der Bargeldumlauf rund sechs Milliarden Mark; weniger als 125.- DM pro Einwohner.

Mit dem Wirtschaftsaufschwung trat die Mark schnell aus ihren Kinderschuhen: 1955 waren schon 14,6 Milliarden im Umlauf. 1975 fast 60 Milliarden.

Gemessen an der Zahl der angeblich Glück verheißenden Ein-Pfennig-Stücke mußten die Bundesbürger ein Volk von Glückspilzen sein: Von den nahezu 34 Milliarden Münzen sind etwa 40 Prozent „Glückspfennige“ — knapp 210 pro Einwohner!

Die meisten Pfennige fristen ihr Dasein in Flaschen, Blumenvasen und Sparschweinen. Ihre Herstellungskosten sind im übrigen doppelt so hoch wie ihr eigentlicher Wert.

Erst am Fünf-Pfennig-Stück legt der Staat — zuständig für das Prägen neuer Münzen — nicht mehr drauf: Während sich hier der Gewinn von zwei Pfennigen pro neuer Münze noch recht bescheiden ausnimmt, beträgt er bei einem Fünf-Mark-Stück immerhin etwa 4,70 DM.

Fast 95 Prozent des „flüssigen“ Geldes sind Banknoten. Deren durchschnittliche Lebenserwartung ist vergleichsweise minimal: Nach gut zwei

Jahren, wenn der Zahn der Zeit allzu intensiv an ihnen genagt hat, werden sie aus dem Verkehr gezogen.

Die Zehn- und Zwanzig-Mark-Scheine — besonders häufig benutzt — enden schon nach etwa 18 Monaten im Verbrennungsofen der Deutschen Bundesbank.

Tag für Tag werden dort etwa 100 Millionen Mark unter außerordentlich strengen Sicherheitsvorkehrungen mit diffizilen Kontrollmechanismen verbrannt.

Die Bundesbank ist in der Tat gewarnt: In den siebziger Jahren hatten drei Beschäftigte fernab jeglicher Legalität — ihr Gehaltskonto um mehrere Millionen Mark aufgebläht, indem sie (teilweise angeblich in simplen Kartons nach draußen transportiert) harte Deutsche Mark vor dem Verbrennungsofen „bewahrten“ und trickreich in die eigene Tasche wirtschafeten.

Skladatel Vejvoda mrtev
(kr): Ve věku 86 let zemřel v neděli v Praze slavný umělec Jaromír Vejvoda, lidový kapelník a skladatel, který proslavil českou hudbu daleko za hranicemi naší vlasti. V době svého nejlukrativnějšího působení na poli naší hudby řídil i Vejvodu vlastní soubor, pro který složil řadu pochodů a tanců, z nichž nejslavnější byly polky (mj. Ach Bože, lásko, jednou dvakrát). Když ty muziky nebyly, Vejvoda prostě slí ziskala polka Škoda lásky, která oběť doslova celý svět. Poslední rozloučení s l. Vejvodou, kterému byl v roce 1982 udělen čestný titul zasloužilý umělec, se bude konat v pátek 18. listopadu v 11.30 hod. v státnickém krematoriu v Praze.

Moskau nimmt Iran wieder Gas ab

Die Sowjetunion nimmt ihre nach Ausrufung der Islamischen Republik Iran im Jahr 1979 eingestellten Erdgas-Bezüge wieder auf. Ein entsprechender Vertrag wurde jetzt unterzeichnet. Im ersten Jahr wird Moskau drei Milliarden Kubikmeter iranischen Gases importieren.

SVUJ PRODUKČNÍ DŮA

ČUBA POSLAL GRUSHOVU RADY DO ŽIVOTA!

Jak nokračů'e uvolňování prostor...

(Čtk): Uvolňování administrativních prostor v souvislosti se snižováním počtu pracovníků ministerstva a rušením středních článků řízení se v SSR zatím ne zabezpečuje v požadovaném rozsahu. Snižování počtu pracovníků ústředních orgánů a zrušení výrobních hospodářských jednotek je rozvrženo do konce roku 1989. V návaznosti na to vláda SSR uložila ministrům předložit v Bratislavě jejímu předsedovi a v ostatních městech příslušným národním výborům seznam uvolňovacích objektů. Mají být použity k posílení služeb, obchodní sítě, školství atd. Dislokační komisi bratislavského Národního výboru dal do začátku října k dispozici čtyři místnosti jen ministr-předseda Vlk SSR. Ostatní ústřední orgány na výzvu nereagovaly nebo požadovaly pro sebe i podřízené organizace další místnosti s plochou téměř 50 000 m². Ministerstvo výstavby a stavebnictví SSR počítá např. s uvolněním 828 m² prostor, jenže ne pro terciární sféru, ale pro své podřízené organizace. Ministerstvo školství, mládeže a tělesné výchovy si chce ponechat prostory mj. pro jednání se zahraničními návštěvami. Správně postupovalo ministerstvo kultury SSR, které počítá s přesunem svých detašovaných pracovišť do uvolněných kanceláří a do bytového fondu v centrální části města vrátí 769 m² prostor.

A V ČECHÁCH A NA MORAVĚ?

Pročse tak jmenují

Tušíte, jak vzniklo slovo brouk? Už ve staré češtině byla podoba brúk. Snad vznikla ze slova brucus, které měla středověká latina. Uplatnil se tu zřejmě vliv zvukomalebného slova bruch, broukat. On totiž mnohý brouk při letu skutečně bručí, zejména velký brouk. Například chroust. Ten však při letu ještě také chrstí neboli chrstí krovkami: odtud má jméno. Podle zvuku který při letu vydává, dostal jméno i chrobák. Toto slovo naznačuje šramotění krovkami.

Znáte červotoče, který dělá chodbičky ve starém nábytku? Toho je přece také slyšet. Zvuky vydává červotoč proužkovat. Je to velmi malý brouček. Němci mu říkají Totenuhr — „úmrtní hodiny“. To „tikání“ zní v našem tichu záhadně a pro slabé povahy třeba i příšerně. Podle pověry ty zvuky věští smrt některého člena rodiny. Tyto zvuky nezvikají kousáním dřeva, jak si mnozí lidé myslí — brouk tuká čelem do dřeva, aby přivábil samičku. Říká se mu červotoč, protože jeho larva, tedy červ, dělá točením neboli vtááním do dřeva ty známé chodbičky.

Brouků, kteří škodí dřevu, je přirozeně víc. Například tesářík — to jméno už samo také ukecne ke škádovství na dřevu. Tesářík je ovšem celá řada druhů. Některé druhy, které žijí v tropech, jsou hodně velké. Mezi tesáříky patří také největší známý brouk — titanus giganteus, který dosahuje délky až 20 centimetrů. To už je opravdový obr. Všechno to také vystihuje jeho latinské jméno, které vlastně znamená „gigantický tláčen“. Tlčení byli starořeční myslitelé obří.

Podle mýtického obra Herkula, který prosadil svou silou, dostal jméno jiný abrovský druh brouků — herculeus. Ten žije na Antilách a dosahuje velikosti až 16 centimetrů. Tedy také skutečný obr. A mezi těmi známými obry, podle nichž dostali největší brouci jméno, nechybí ani Goliáš. I mezi brouky máme goliáše. Jsou to brouci, kteří žijí v Africe a byli dlouho pokládáni za největší na světě. Goliáš jsou dlouzí až 10 cm a nadto mají celé tělo značně široké.

Mezi „nejslavnější“ brouky patří také truboun posvátný neboli skarabeus. Staroegyptští kněží zalekali kult tohoto brouka, který podobně jako chrobáci u nás valil svou kulíčku, aby zabezpečil potravu potomstvu. Truboun posvátný má jméno podle vrubů na krovkách a podle toho, že ve starém Egyptě byl posvátný. Jeho emblém se objevuje velmi často na staroegyptských sochách. Prsteny a kameje vyřezané do jeho tvaru byly vkládány s mumiemi do hrobů.

Náš největší brouk je roháč. Výzbroj samečka roháče však nevyjadřuje skutečnost jako rohy; jeho horní čelisti připomínají spíše parohy statného jelena šesteráka. Užívá jich jako zbraně při zápasech s jinými samci o samičku — stejně jako ti jeleni šesteráci. Název roháče zřejmě vznikl v dobách, kdy se slova roh uživalo jako označení rohu i parohu. Velký je i náš brouk nosorožek. Ten má podobně jako nosorožec vředu jakýsi roh.

TAK, JAK JE TO?

häuschen für die Organe der öffentlichen Sicherheit zu haben“, merkte die Zeitung sarkastisch an.

Bisher, so das Blatt, stehe nur die Moskauer Universität unter Polizeischutz. „Es gibt wenige Universitäten in der ganzen Welt, die sich rühmen können, Wach-

das Organ der Liga Junger Kommunisten, „Komsomolskaja Prawda“, in seiner Sonntagsausgabe an. Die Hochschüler müßten dann jedes Mal ihren Ausweis vorzeigen.

Vstup do muzea Václav Havel (GRUZINSKY BAŠNIK) V BARISACHU

Darüber scherzt man nicht

BOSTON, 17. November (AFP/AP). Skeptische Frotzeleien über die Befähigung des künftigen US-Vizepräsidenten Don Quayle, die volle Verantwortung im Weißen Haus zu übernehmen, falls George Bush etwas zustoßen sollte, machen in den USA die Runde. Sie können aber auch selbst zum Politikum werden, wenn es zu arg wird. So mußte sich jetzt der demokratische Senator von Massachusetts, John Kerry, öffentlich entschuldigen, weil er bei einem Geschäftsessen auf die Frage nach seiner Meinung über Quayle mit der bekannten Gegenfrage „Kennen Sie den schon?“ antwortete: „Neulich hat mir einer gesagt, der Geheimdienst habe strikte Order, Quayle zu erschießen, falls Bush ermordet werden sollte.“ In einem Anflug böser Vorahnung setzte Kerry zwar hinzu: „Ich hoffe, es sind keine Journalisten da“, doch am Mittwoch stand alles brühwarm in der Zeitung. Er habe den Witz in Washington aufgeschnappt und unbedacht weiterzählt, meinte er zur Entschuldigung.

Für Aufsehen in den USA sorgte aber auch der Umstand, daß der designierte Vizepräsident nicht zum Staatsdinner für Margaret Thatcher ins Weiße Haus eingeladen wurde. Die Pressesprecherin von Nancy Reagan erklärte dazu nur, Quayle sei derzeit Senator von Indiana — und die Senatoren würden der Reihe nach eingeladen; jeder zu seiner Zeit.

Dörfer nicht plattgewalzt?

ARD-Team filmte in Rumänien angeblich abgerissenen Ort

WIEN, 17. November (Reuters). In Rumänien gibt es laut einem Bericht des ARD-Auslandsmagazins „Weltspiegel“ keine umfassende Dorfzerstörung. In einer am Donnerstag veröffentlichten ARD-Mitteilung über eine Reise des Wiener Korrespondenten Dagobert Lindlau nach Rumänien heißt es, westliche Medienberichte über Dorfvernichtungen bestünden aus „Halbwahrheiten, Gerüchten und Falschmeldungen“. Tatsächlich gebe es umfassende Sanierungspläne, um Landflucht zu verhindern und die Dörfer mit angemessener Infrastruktur auszustatten.

Erstmals hätten westliche Journalisten Einblick in die Regierungspläne zur Dorfsanierung nehmen können. Das ARD-Team habe die von Deutschstämmigen bewohnte Ortschaft Gottlob im Banat unversehrt gefunden, die angeblich abgerissen worden sein soll. In dem Bericht, der am Sonntag im „Weltspiegel“ gesendet

wird, heißt es, für größere Abrißarbeiten oder umfassende Neuaufbauten fehle Rumänien ohnehin das Geld. Der ARD-Bericht stimmt mit Informationen westlicher Diplomaten überein, wonach bislang nur Häuser in Ortschaften nahe der Hauptstadt Bukarest abgerissen worden sind.

Unter Berufung auf Städtebauexperten heißt es in der Mitteilung, die insgesamt 13 123 rumänischen Dörfer seien in den Sanierungsplänen in vier Kategorien unterteilt worden. 548 Dörfer sollten in kleinere Städte umgewandelt werden, weil es dort kaum noch Landwirtschaft gebe. 2200 Dörfer sollten zu Gemeinden zusammengefaßt und mit entsprechender Infrastruktur wie etwa Schulen und Krankenhäusern ausgestattet werden. Für 7500 Dörfer seien „strukturelle und bauliche Sanierungen“ vorgesehen. Die restlichen 2855 Dörfer blieben unberücksichtigt, weil Sanierungen zu teuer wären.

Wachablösung

MOSKAU, 20. November (Reuters). Die Zeiten, zu denen sowjetische Studenten an alten Portiersfrauen vorbei ihre Insti-

tutsgebäude betraten, gehen dem Ende zu. Ab 1. Dezember werden uniformierte Polizisten den Zugang zu allen Universitäten der UdSSR kontrollieren, kündigte

PERLA NA SKALISKU

V panoramatu metropole Hané jsou nejcharakterističtější je-
hlancovité věže olomouckého dómu, z nichž nejvyšší je přes sto
metrů vysoká. Současný vzhled má však katedrála sv. Václava
teprve sto let, ať biskupský chrám — aspoň jeho kněžiště —
vysvětil biskup Jindřich Zdík, rádce a diplomat českého panov-
níka, už v roce 1131.

Při opravě vichřicí poškozené stře-
chy starobylého kostela v roce 1887
se přišlo na skvost a skutečnou per-
lu románské architektury, jaká nemá
u nás obdobu. Remeslníci tehdy na
půdě odkryli více či méně poškoze-
ná anebo zazděná pozdně románská
srdcežená okna s bohatou ornamen-
tální výzdobou.

Architektonicky jsou koncipována
jako dvoj- nebo trojdlíha. Pěkrásná
kamenická výzdoba pochází od ci-
zích mistrů — snad Francouzů anebo
z okruhu stavitelů kostelů ve Švý-
carsku. Podobná výzdoba se našla rovněž
v románském kostele Prandocin
u polského Krakova. Torzo vlastní
románské budovy v Olomouci připomíná
císařskou rezidenci nazývanou
falz.

Dlouho se na základě objevu úzké
chodby v poschodí paláce vedoucí do
věže románské katedrály usuzovalo,
že jde o obytné stavení olomouckého
úředního kněze, který tudy tzv. pře-
chodem chodil přímo do panovníč-
empory v katedrále. Teprve posled-
ní objevy, zejména nálezy základů pů-
vodního románského ambitu na pro-
táhlém rajsčém dvoře, zcela pozmě-
nily dosavadní obecné mínění o účelu
stavby. Většina historiků umění se
dnes domnívá, že palác nebyl obydlím
panovníka, ale biskupa anebo členů
olomoucké kapituly.

Přesvědčení podporuje i stavebně
historický průzkum objektu postave-
ného ve 30. letech 12. století, kdy
biskup Zdík navštívil Jeruzalém a
Řím a snažil se pak ve svém sídle
uplatnit poznatky z ciziny a Olomou-
covek pozvednout na úroveň význam-
ných rozvinutých evropských měst té
doby.

Novou kapitolu s 12 kanovníky vy-
tvořil zřejmě podle vzoru 12 Kristo-
vých učedníků, z Jeruzalémské pouti
ať přivezl také literární předlohy, jež
někdy přepsal ve svém skriptoriu
— v písácké dílně, jež svého zřizov-
atele prosívala široko daleko.

Obydlí olomouckých Přemyslovců
většina badatelů klade dnes do míst
v severozápadní části někdejšího pře-
myslovského hradu, kde se v součas-
nosti nachází komplex budov býva-
lého kapitulního děkanství, v jehož
sousedství se dodnes zachovala ro-
mánská válcovitá věž — zbytek opev-
nění.

Z paláce náležejícího a největší
pravděpodobnosti církevní, ale stále
ještě označovaného za Přemyslovský
palác, zůstaly jen dvě obvodové zdi
— severní a západní, které byly při
přestavbě v prostoru dómu kolem
poloviny 14. století konstrukčně vyu-
žity k výstavbě nové gotické archi-
tektury — křížové chodby s rajsčým
dvorem. Proto je tento prostor pro
obnovu velice složitý.

K renovaci jedinečné památního-
nosti se přistoupilo na počátku sedm-
desátých let podle projektu prof.
arch. J. Sokola. V podstatě šlo o re-
stauraci dochovaného zdiva s román-
skými okny a o obnovu vestavěného

gotického ambitu a kaple sv. Jana
Křtitele.

Jak se zjistilo, palác byl postaven
z místního materiálu ze šedohnědé a
šedozelené droby získávané ze ska-
liska, na němž stojí. Okna však byla
zhotovena z dováženého materiálu —
z bílé opuky — spongilitu, jehož nej-
bližší lom je u Čech p. Kosiřem na
Prostějovsku. Průzkum památky ob-
jevil v severním obvodovém zdívu
v přízemí několik šterbinových oken
a ve zdívu v prvním poschodí otvo-
ry pro uložení stropních trámů, což
vyvrací mínění, že palác měl v pří-
zemí klenby — měl jen trámové
stropy.

Při obnově byly rovněž zjištěny ně-
které zajímavé sochařské prvky, např.
fragment kamenného reliéfu s ro-
mánskou figurální výzdobou připomíná-
jící Klanění tří králů nebo frag-
ment reliéfu s nohama kráječůma
po vodě a dále zlomky hlavic s or-
namentální výzdobou.

Restauraci umělecké výzdoby pro-
vedli akad. sochaři Aleš Rozehnal,
Jiří a Jan Živní a L. Werkmann. Pů-
da, kde se románská okna nacháze-
jí, dostala nové zastřešení, aby okna
byla přístupnější. Byla obnovena ta-
ké kaple sv. Jana Křtitele. Malby olo-
mouckých patronů, světcích křížů a
několika nápisů restaurovaly akad.
malířky M. Dočekalová-Syslová a M.
Mezuliaková a restaurátor akad. ma-
líř Fr. Sysel, při zasklení gotických
oken použila výtvarnice z Brna K.
Toušková techniku vrstveného skla a
ostění oken opravil akad. sochař
J. Stárek. Na křížové chodbě tým
prof. R. Ondráčka chystá restauraci
vzácné fresky z roku 1500 od Jorga
Breua. Archeologický výzkum v pro-
storách paláce i v okolí vedl PhDr.
Vít Dohnal, CSc., z olomouckého Krajs-
kého vlastivědného muzea. Nyní sta-
vební četa z téhož ústavu dokončuje
omítky západní zdi nad ambitem, po-
kládá se dlažba ze speciálních ci-
hel, upravují se ještě okna do Václav-
ského náměstí a některé další úpra-
vy před instalací expozice o výsle-
dích novodobého průzkumu a o zá-
chrana této národní kulturní památ-
ky, jež byla slavnostně zpřístupně-
na nyní na počest 70. výročí vzniku
republiky.

O libretu expozice nás informoval
jeden z jeho tvůrců — PhDr. J. Bi-
střícký, z olomoucké Univerzity
Palackého.

Návštěvníci se nejdříve seznámí se
stavební historií národní kulturní pa-
mátky, pro kterou se navrhuje i no-
vý název — Přemyslovský hrad. Cel-
kem má dnes deset tří a dvojdlí-
ných románských oken. Podobné ro-
mánské zdobné prvky se našly také
na biskupském hradě Malice u Vyš-
kova. Poněvadž patřil olomouckým
biskupům a v polovině 14. století se
za biskupa Jana Volka představoval —
tedy právě v době, kdy se do olo-
mouckého románského paláce vesta-
vovala nová křížová chodba — má se
za to, že prvky pocházejí ze zboře-
ných zdí olomoucké románské pa-
mátky.

Prohlídková trasa vede i částí
gotické křížové chodby, odkud se ná-
vštěvníci dostanou na parkán a do
přilehlé kaple sv. Barbory, jež pů-
vodně sloužila jako donjon — nejen
k obytným účelům, ale i k obraně
hradu. Hlavní pozornost budou ná-
vštěvníci jistě věnovat prohlídce ro-
mánských oken, kolem nichž vede
ochoz. Jejich jedinečnost a umělec-
kohistorickou hodnotu přibližuje au-
diovizuální program. Pak hosté vstou-
pí do kaple sv. Jana Křtitele, v níž je
expozice galerijního typu seznámí
s nejvýznamnějšími a nejhodnotnější-
mi předměty olomouckého původu.
Pro snadnější orientaci slouží katalog
všech exponátů.

Počítá se s vystavením fragmentů
kamenických článků, zlomků, relié-
fů i kopií reliéfů olomouckého bisku-
pa příjmacího investituru do kněže-
te, jehož originál visí v dómské sa-
kristii. Vystavena by měla být ro-
mánská mísa na omývání rukou, gal-
vanoplastické odlitky olomouckých
rážeb mincí od úředních knížat Bře-
tislava a Oty Slíčeného až po rok 1130.
Chybět by nemělo faksimile známé
Zdíkovy památné listiny z roku 1141
o přenesení olomouckého biskupství
do kostelíka sv. Petra k bazilice sv.
Václava s výčtem majetku moravské
církeve, který představoval více než
200 vesnic. Jistě zaujme faksimile
známé iluminace s vyobrazením pa-
peže Řehoře I. Velikého a biskupa
Zdíkova z kolektáře olomoucké kapitu-
ly z roku 1142, nacházejícího se nyn-
í v Královské knihovně ve Stock-
holmu, i faksimile neméně známé
iluminace z Augustinova spisu O stá-
tě božím, v níž malíř Hildebert Ever-
win představil sám sebe s myšl. Za-
jímavé jsou rovněž archeologické ná-
lezy — keramika, drobné předměty
všedního života i zlatý gombík.

K vydání se dále připravuje infor-
mativní brožura o objektu se čtyřmi
texty. Historický výklad přiblíží olo-
moucký hrad, úřední kněžství i do-
bové instituce, archeologická stať
napoví leccos o osídlení dómského
skaliska, uměleckohistorický text se-
známí s hodnotou románského palá-
ce a dalších staveb na dómském ná-
vrší a památkářské hledisko zhodno-
tí objev a význam rekonstrukce pa-
láce pro budoucnost.

Texty publikací o olomouckém pře-
myslovském hradu vycházejí ze sou-
časných znalostí, vědeckých hodno-
cení a především z většího mínění,
neboť řada skutečností je dosud
sporných. Jistě však je, že 30.
června 1131 biskup Jindřich Zdík
určitě vysvětil kněžiště nového kosta-
la, zatímco výstavba kostelních lodí
pokračovala. Stavbu chrámu zahájil
v roce 1104—1107 olomoucký kněz
Svatopluk a pokračoval v ní jeho
syn Václav. Ani ten ji nedokončil a
na smrtelné posteli ji světil bisku-
povi s přáním, aby dále dovršil a
k novému kostelu přenesl sídlo olo-
mouckého biskupství. Čalý chrám byl
tedy dokončen až v roce 1141 a slavnost
přenesení biskupství se konala
ve druhé polovině toho roku.

Když biskup Zdík chtěl splnit přá-
ní kněze Václava, musel nutně po
roce 1130 začít se stavbou domu pro
kapitolu a pro sebe. Přenesení bis-
kupského sídla k novému kostelu po-
volilo i mohučské arcibiskupství, kte-
rému olomoucké biskupství tehdy
právně podléhalo. Podmínkou bylo
zachovat však u starého kostelíka
sv. Petra liturgické funkce. Biskup

lionen Pfund Sterling zu gehen. Insofern
sei er sehr überrascht und froh gewesen,
das Manuscript so preiswert bekommen
zu haben, sagte Tenschert nach dem Zu-
schlag.

DOLŠEVICI SI RVODU VLASY!

sche Händler Heribert Tenschert im Auk-
tionshaus Sotheby's den Zuschlag für das
damit teuerste literarische Manuscript,
das jemals veräußert wurde. Tenschert
erklärte, im Auftrag der Bundesregierung
in Bonn zu bieten. Das Manuscript Franz
Kafkas solle ins Deutsche Literaturar-
chiv in Marbach kommen.
Er habe sich schon darauf eingestellt
gehabt, beim Gebot bis zwei oder 2,5 Mil-

Rekordpreis für Kafka-Schrift

LONDON, 17. November (Reuters). Das
Manuskript des Kafka-Romanfragmentes
„Der Prozeß“, eines der literarisch ein-
flussreichsten Werke des 20. Jahrhun-
derts, ist am Donnerstag für eine Million
Pfund Sterling (rund 3,15 Millionen
Mark) in London versteigert worden. In-
nerhalb einer Minute bekam der deut-

Zdík požadavek vyřádit tak, že tam
ponechal původní čtyřlennou kap-
tulu na dožiti a novou 12člennou in-
staloval až u sv. Václava.
Obnovená národní kulturní památ-
ka Přemyslovský palác v Olomouci
umožňuje tedy nahlédnout hluboko
do vzniku české státnosti.

Was gab's zuerst: Das Wiener- oder das Mailänder Schnitzel?

Wenn die Hausfrau daheim ein Schnitzel zubereitet, es in rohes Ei und Semmelbrösel taucht und dann in die Bratpfanne wirft, ahnt sie wohl kaum, daß es bei der Herkunft dieses begehrten Leckerbissens um eine Frage mit interessantem kulturhistorischen Hintergrund geht: Woher kommt eigentlich das panierte Schnitzel? Diese lukullische Streitfrage war über ein Jahrhundert lang nur eine Angelegenheit der Städte Wien und Mailand. In den nördlichen Ländern Europas zum Beispiel findet man auf den Speisekarten das „Wiener Schnitzel“, während man in den Mittelmeerländern beim Kellner ein „Mailänder Schnitzel“ bestellt.

Nun ist ausgerechnet in den Wiener Staatsarchiven – und zwar aus der Feder des Flügeladjutanten von Kaiser Franz Joseph, Graf Attems – die Tatsache überliefert, daß der berühmte k. u. k. Feldmarschall Radetzky in begeisterten Worten berichtete, die Mailänder Küche habe etwas ganz Besonderes zu bieten. Man lege dort, so erzählte der Marschall, vor dem Ausbacken das Schnitzel zuerst in Ei und dann in Semmelbrösel.

Der Kaiser befahl seinem Feldmarschall, höchstpersönlich in der Hofküche zu zeigen, wie man ein solches „Mailänder Schnitzel“ zubereitet. Dieses „Mailänder Schnitzel“ fand schnell die volle Anerkennung des Kaiserhauses und zog alsbald in die Restaurants der Donaumonarchie ein.

Aber die historischen Folgen blieben nicht aus: Nach Italien versetzte k. u. k. Offiziere verlangten dort nun „Wiener Schnitzel“ und behaupteten steif und fest, die Mailänder hätten die Zubereitung des Kalbsschnitzels von den Wienern gelernt.

Die Offiziere waren gewiß im Unrecht. Aber auch die Mailänder hatten nicht recht, wenn sie ihrerseits das Panieren als Mailänder Erfindung ausgaben.

Denn das „Schnitzelpanieren“ war von den spanischen Truppen Kaiser Karls V. nach Italien gebracht worden: Karls Kanzler, Kardinal Gattinara, erwähnt in seiner Autobiographie, seine Gattin Andrietta habe ihm oft „eine costoletta oder fettina nach spanischer Art paniert“.

Die Ursprungsstätte des Panierens ist leicht festzustellen: Man nennt dort diese Koteletts „chuleta andaluza“. Nun ist die Küche dieses schönen Landsteils Spaniens Abbild der maurischen Kochkunst. Die Andalusier, die ihren Glauben änderten, als die Spanier im 15. Jahrhundert ihre Halbinsel zurückeroberten, behielten dennoch ihre Kochsitten bei.

Die Einführung des Schnitzels hängt also eng mit jenen Ereignissen zusammen, die sich 710 zutrugen, als arabische Volksstämme nach Spanien einfielen. Sie drangen später auch noch ins Frankenreich ein, wo sie jedoch von Karl Martell 732 bei Poitiers geschlagen wurden. Deshalb dauerte es 800 Jahre, bis die Franzosen auch ihr Schnitzel mit dem Namen „veau pane à la Milanaise“ erhielten.

Nun ist es aber recht unwahrscheinlich, daß ein wildes Wüstenvolk wie die Araber um 700 eine so raffinierte Speise erfunden haben soll. Wenn sie das Schnitzel im raschen Siegeszug über Nordafrika nach Europa brachten, mußten sie die Zubereitung von einem höher kultivierten Volk gelernt haben. Und das waren damals die Byzantiner, die Erben griechischer Kultur.

Mit ihnen waren die Araber vorher zusammengestoßen. Die aus jener Zeit überlieferten schriftlichen Quellen beweisen, daß sich die wahren Genießer des späten Hellenentums gut auf die Zubereitung köstlicher Dinge verstanden. Es gibt schon das Wort Pfanne (aeganos) und man sagt schon „Semmelbrösel reiben“ (Leganon katatipsein).

Der historischen Wahrheit zuliebe muß also festgestellt werden, daß weder die Mailänder noch die Wiener das Recht haben, diese berühmte Speise nach ihrer Stadt zu benennen: Es handelt sich nämlich ganz einwandfrei um ein „Byzantiner Schnitzel“.

Ein kleiner Streifzug durch die Geschichte des Geldes

„Es ist ganz gleich, ob man arm ist oder reich – Hauptsache, man hat Geld.“ Dem amerikanischen Filmkomiker Bob Hope wird dieser so sinnige Ausspruch zugeschrieben, das akzentuierend, was angeblich „die Welt regiert“.

Geld: Um rund 700 v. Chr. in Kleinasien soll es erfunden worden sein. Münzen (von lateinisch moneta) als Sonderform der Tauschware Edelmetall zunächst. Den Phöniziern, damals an der kleinasiatischen Mittelmeerküste rund um das heutige Beirut siedelnd, wird seine Erfindung nachgesagt, was dann auch Johann Nestroy, den österreichischen Dichter so vieler köstlicher Possenspiele, zu der ebenso zeitlosen wie berechtigten Frage veranlaßte: „Warum bloß so wenig?“

Münzen also zunächst und damit ein Zahlungsmittel, das – etwa gegenüber den schweren Edelmetallbarren – problemlos im Geldsack getragen werden konnte und das Aufkommen eines intensiven und schließlich weltumspannenden Handels im Wortsinne erleichterte. – So denn die Münzen auch echt waren, im Gewicht, im Metall, schlußendlich im Wert „stimmten“.

Und Schurken, die, wie man heute sagen würde, „schnell einen leichten Dollar machen“ wollen, die gab es damals bereits zuhauf. Nimmt es da wunder, daß mit der höchsten Vollendung der Münzkunst in der griechischen Antike, die wohl nur noch von den prächtigen Talerprägungen des 16. bis 18. Jahrhunderts erreicht wurde, zugleich auch die Falschmünzerei ihre Blüte(n)-Zeit erlebte?

Da wurde nachgegossen, die Echtheit garantierenden Stempel der „Münzhoheiten“, der Kaiser und Könige, samt ihrer Köpfe, auf den klingenden Münzen gefälscht und nachgeahmt, sehr kunstvoll oft, doch immer gegen das obrigkeitliche Gesetz, wie sich versteht.

Und das fackelte nicht lange: Im Altertum wurde Falschmünzerei fast immer mit dem Tode bestraft; sie galt als Majestätsverbrechen. Erst Justinian I. (527-565) differenzierte da ein wenig: Tod dem, der Goldmünzen widerrechtlich herstellt, Verbannung und Vermögensentziehung für den, der sich an Silberlingen vergeht.

Feuertod oder Handabhacken waren die Urteile im Mittelalter bis in die frühe Neuzeit, je nach der Schwere des Falles.

Unmenschlich? Mag sein. Irrendwie aber mußte man jenen Bösewichtern ja das Handwerk legen, sie jedenfalls es auszuführen abschrecken. Vor diesem Hintergrund nämlich: Im Mittelalter bis in die nahe Gegenwart, so haben Forscher festgestellt, entging nicht eine einzige wertvollere Münze der Falschmünzerei.

À propos Falschmünzer: Friedrich der Große ist da wohl der bekannteste dieser Zunft. Im Siebenjährigen Krieg ließ er schlicht und einfach, aber „amtlich“, polnische und sächsische Münzen prägen: Er brauchte Geld für die schmale Kriegskasse.

Pegasus, korinthische Silber-Münze um 430 v. Chr.. Unten: Eule, Silber-Münze aus Athen etwa um die gleiche Zeit.

51 Tonnen Gold für die Zähne

Weltweit sind 1987 über 2000 Tonnen Gold – das sind mehr als zwei Millionen Kilogramm – verbraucht worden. Das entspricht einem Wert von rund 52 Milliarden Mark.

Über die Hälfte davon wurde zu Schmuck verarbeitet; rund 420 Tonnen verschwanden in den Tresoren privater Anleger. Für die Münzprägung wurden über 200 Tonnen verwendet.

Für wirklich nützliche Zwecke wurden dagegen nur 229 Tonnen Gold eingesetzt: 123 Tonnen für Elektronik, 55 für andere industrielle Anwendungen und 51 Tonnen Gold für die Zähne.

Rauchen verdoppelt das allgegenwärtige Radon-Risiko

Belastung einzelner Wohnungen bis zu 3000 Becquerel

Das Risiko, an Lungenkrebs zu sterben, kann durch zuviel radioaktives Radongas in den Wohnräumen verdoppelt werden. Zu dieser Kernaussage kamen Wissenschaftler, die sich kürzlich zu einer Veranstaltung der „Gesellschaft für Strahlen- und Umweltforschung“ (GSF) in Frankfurt am Main trafen. Seit Jahrtausenden ist der Mensch einem nicht unerheblichen Risiko ausgesetzt, durch natürliche radioaktive Strahlung in den häuslichen vier Wänden an Lungenkrebs zu erkranken. Mehr als 10 000 Becquerel (Bq) beträgt in mancher amerikanischen Wohnung die radioaktive Belastung durch Radongas, und auch in der Bundesrepublik Deutschland sind die Werte stellenweise extrem hoch.

Radon ist ein natürliches Gas, das in der Erdkruste und damit auch in der Atmosphäre schon immer vorkommt. Es entsteht durch radioaktiven Zerfall des Radium-Atoms, einem Element, das besonders in kristallinem und vulkanischem Gestein, aber auch in Baumaterialien in sehr unterschiedlicher Konzentration vorkommt. Es steigt allmählich aus den Gesteinsschichten und trifft auf die Unterseite unserer Fundamente. Hier sammeln sich die Radon-Atome und dringen in geballter Form durch Ritzen, Fugen, Bohrlöcher oder andere Öffnungen in die Kellerräume. Rasch verteilt sich das radioaktive Edelgas auch in die übrige Wohnung, wo es zu hoher Radioaktivität kommen kann, besonders, wenn zu wenig gelüftet wird.

Durchschnittlich 50 Becquerel pro Kubikmeter, so war auf der Tagung zu hören, muß der Bundesbürger verkraften, etwa zehnmal mehr als außerhalb der häuslichen vier Wände. Zu diesem Ergebnis führte eine Untersuchung des Karlsruher Kernforschungszentrums in 6000 willkürlich ausgewählten Wohnungen der Bundesrepublik Deutschland. Ein Prozent dieser Wohnungen hatte mehr als 250 Bq, und bei 0,1 Prozent der Wohnungen wurden Werte über 500 Bq pro Kubikmeter gemessen; vereinzelt wurden bis zu 3000 Bq gemessen. Die Strahlenschutzkommission gab daher die Empfehlung heraus, bei einer Belastung über 250 Bq die Fundamente besser abzudichten und die Kellerräume regelmäßig zu durchlüften. Gleichzeitig muß in den Wohnräumen mehrmals täglich für einen vollständigen Luftaustausch mit der Außenluft gesorgt werden.

Radon 222 selbst zerfällt nach knapp vier Tagen und bereitet deshalb den Medizinern keine Sorgen. Weit gefährlicher ist das Folgeprodukt Polonium, das sich an Schweiteilchen wie im Zigarettenrauch anlagert und so in das Epithel-Gewebe der Bronchien gelangt. Hier beschleßt das radioaktive Schwermetall das Gewebe mit gefährlichen Alphastrahlen. Lungenkrebs kann die Folge sein. Auf

vier bis zwölf Prozent aller Lungenkrebsfälle schätzen Fachleute den Anteil, der auf das Konto der Strahlenbelastung der Lunge durch das radioaktive Gas Radon und seiner Folgeprodukte geht.

Da Männer und Frauen einem unterschiedlichen Krebsrisiko ausgesetzt sind, rechnet Wolfgang Jacobi, Leiter des Instituts für Strahlenschutz der GSF und Mitglied der Strahlenschutzkommission, jährlich mit 25 bis 90 männlichen und 5 bis 18 weiblichen Radon-Lungenkrebsopfern pro eine Million Bundesbürger. Schon bei der gemessenen durchschnittlichen Raumluftbelastung von 50 Bq ergibt sich eine Bronchialdosis von 2000 mrem, dem Zehnfachen der mittleren, natürlichen Strahlenexposition anderer Körpergewebe außerhalb der Lunge. Untersuchungen an tschechoslowakischen und amerikanischen Uran-Bergarbeitern zeigten ferner, daß sich das zehnfach erhöhte Krebsrisiko eines Rauchers mit dem Risiko eines Menschen, der laufend einer Aktivität von mehr als 250 Bq ausgesetzt ist, nicht addiert, sondern multipliziert.

Im krassen Gegensatz dazu stehen die Radon-Anwendungen in vielen Kurbetrieben. In Badgastein setzen sich jährlich Tausende von Rheuma- oder Atemwegspatienten zweimal wöchentlich eine Stunde einer radioaktiven Belastung von etwa 100 000 Bq pro Kubikmeter Atemluft aus. Badeärzte schwören auf die heilende Wirkung dieser radioaktiven „Schocktherapie“.

Wer seine Wohnung auf Radon untersuchen möchte — und Bewohnern von Altbauten mit schlechten Betonfundamenten wurde das angeraten —, kann sich mit dem Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit in Bonn (Telefon 02 28 / 305-29 21) in Verbindung setzen.

Nejsevernějším zlatým dolem mimo území SSSR je dle v osadě Lupin nad zálibným Echo v kanadském Severozápadním teritoriu. Za čtyři roky činnosti dolu bylo vytěženo 15,5 miliónu tun loboto vzácného kovu.

Vánoce na vnitřním trhu

Situace na vnitřním trhu před závěrem letošního roku je poněkud složitější než ve stejných obdobích předchozích let. O důvodech se hovoří, jsou velmi různé. Dodávky zboží, ačkoli jsou vyšší, ne stačí v některých sortimentech uspokojovat rostoucí náklady spotřebitelů. Svůj roli tu hraje i skutečnost, že reálné příjmy rostou rychleji ve srovnání s plánem. Malobchodní obrát výrazně stoupá a tím se zvyšuje tlak na zboží. V některých oblastech se objevují i občasné výpadky u zboží, které mezi nedostatkové rozhodně nepatří. Z uvedeného vyplývá, že obchod i výroba mají starosti dost, ale nic to nemůže změnit na skutečnost, že každý občan právem očekává, že nabídka půjde nahoru. Takový požadavek se v závěru roku ještě stupňuje. Obchod a výroba přijaly řadu opatření, aby závěr roku na vnitřním trhu odpovídal našim zvyklostem a tradicím. Určitou zárukou zpestření nabídky je i realizace mimořádných dovozů, jež obchodu umožnilo usnesení vlády ČSSR. Hlavní podíl na zabezpečení vánočního trhu však zůstává na tuzemských výrobcích. Pokud jde o konkrétní zboží, bude, jak vývoj dodávek signalizuje, odpovídající nabídka v sortimentech potravinářského zboží. Vyšší nabídka v porovnání s rokem 1987 by měla být u masa, drůbeže a některých masných výrobků. V dostatečném rozsahu jsou zabezpečeny dodávky vánočních kolekcí i zdroje kakaového prášku, které posílá dodávky z Nizozemí. Na dobré úrovni bude také nabídka vledkovodních ryb, horší situace, podobně jako v minulých letech, bude o rybního filé. S výjimkou strohoňového koka, kde uvažované množství zatím jen mírně překračuje loňskou nabídku, jsou dodávky suchých plodů letos vyšší, v průměru o čtyři až dvacet procent. Plynulě záměnování bude o zeleniny, ovoca mírného pásmu a brambor. Jícní ovoce, kde jednání ještě probíhá, zatím odpovídá nabídce roku 1986, a výjimkou grape, kterých bude podstatně více než v loňském roce. Nabídka průmyslového zboží bude v některých sortimentech zpestřena dovozy ze socialistických i z nesocialistických zemí. Poměrně vysoký podíl můžeme očekávat v textilním zboží jako například v koženacích havleném osaceni, v pánských košilkách, v panáčkovém zboží aj. Nabídka zimní obuvi je stejná jako v loňském roce. U většiny strojírenského a elektrotechnického zboží je situace poněkud lepší než loň. Jde například o barevné televizory, videomagnetofony, CD přehrávače, automatické pračky a další zboží dlouhodobé spotřeby. Přesto však nabídka předpokladně nebude stačit pro všechny zájemce. Poněkud se zlepšil uspokojování potřebky v sortimentu bruslařských kompletů, běženeckých lyží, holí, vázání. Uspokojivější by měla být zásobení kosmetickými výrobky. Na druhé straně se příliš nelepší výběr braček z tuzemské výroby. V dalších sortimentech jako například v hodinářském a státnickém zboží bude nabídka dobrá. K lepším nákladním podmínkám přispějí i vánoční trhy, rozšíření prodeje dárků a další akce. Ještě obchod uskuteční ve spolupráci s zárodními výhery a dalšími partnery.

NIC NOVÉHO POD
SLUNCEM
(NIMIL NOVI
SUB SOLE)

Dr. ALOIS DVORÁK
ministerstvo obchodu
a cestovního ruchu ČSR

Gorbatschows Macht gerügt

Artikel in der „Iswestija“ plädiert für Mehrparteiensystem

MOSKAU, 18. November (Reuters). Vor einer zu großen Machtkonzentration in den Händen eines einzelnen bei der geplanten sowjetischen Verfassungsreform hat ein Artikel in der Regierungszeitung „Iswestija“ gewarnt. Ohne Staats- und Parteichef Michail Gorbatschow zu erwähnen, schrieb der Jurist Boris Kuraschwil, die Schaffung eines Präsidentenamtes mit exekutiven Vollmachten sollte es nur bei gleichzeitiger Einführung eines Mehrparteiensystems geben. Ein Präsident mit Vollmachten, wie sie künftig vorgesehen sind, brauche ein Gegengewicht oder müsse durch ein Parlament kontrolliert werden.

„Um effektive parlamentarische Kontrolle zu haben, braucht man ein Mehrparteiensystem. Und das bedeutet parlamentarische Opposition“, schrieb Kuraschwil. Ein solches System sei eines der Schlüsselemente der „weiterentwickelten sozialistischen Demokratie“. Doch die UdSSR habe diese Stufe noch nicht erreicht.

Nach der jetzigen Verfassung hat das

Amt des Staatsoberhauptes, das Gorbatschow am 1. Oktober zusätzlich übernahm, vorerst nur zeremonielle Bedeutung; es wird aber angenommen, daß Gorbatschow nach Verabschiedung der Verfassungsreform das Amt des mit Handlungsvollmachten ausgestatteten Präsidenten übernimmt.

Kuraschwil, der im Institut für Staatsrecht der Akademie der Wissenschaften arbeitet, wirft die Frage auf, ob der Prozeß der Stärkung dieser autoritären Machtfunktionen nicht zu weit gehe. Während seiner USA-Reise hatte auch der Bürgerrechtler Andrej Sacharow auf die Gefahren einer Machtkonzentration hingewiesen. Zwar hatte Sacharow auch schon in Moskau Kritik geübt, doch waren seine Äußerungen von den sowjetischen Medien nicht gedruckt worden.

Weitere Kritik, die in den Medien des Landes verbreitet wurde, bezog sich darauf, daß ein Drittel der Deputierten von gesellschaftlichen Organisationen und nicht durch die Bürger bestimmt werden soll.

PRÁVA AGENTURY
DRŽAVY:

V OŠSČER YSOV BOLCE-
VICI, ALE NEYSOU A
NABUDOU DÁHKE
HYGIONICKÉ VLOŽKY,
AŽ INAD NĚŘDY KANON
LOHNA PŘ. LERARÍ NUKA
YATÍ SĚNY DOKA-VY-
HODLI GEN.ŠRITOU.
TAKŽE: VÁNOČNÍ DÁREK
JAKO BĚŽK !!!

Berichte von panikartigen Szenen nach rätselhafter Krankheit

Nach seinen Worten verfolgen die Behörden zwei mögliche Quellen der Verseuchung. Befürchtungen rufe ein angeblicher Unfall in einer Chemiefaserfabrik in Rumänien, 70 Kilometer von Tschernobyl entfernt.

Positiv vermerkte die Zeitung, daß im Gegensatz zu der Reaktorkatastrophe von Tschernobyl die Behörden in Tschernowzy den Eltern keine Schwierigkeiten bereiteten, ihre Kinder bei Freunden und Verwandten in anderen Städten in Sicherheit zu bringen. Dennoch habe es nach dem Ausbruch der Krankheit panikartige Szenen gegeben, als die Bewohner der Stadt die Fahrkartenschalter für Bus und Bahn belagerten. Mit „Bitterkeit“ registrierte das Blatt, daß die Kinder von Tschernowzy an ihren neuen Wohnorten unter Hinweis auf die Thallium-Vergiftung nicht in Kindergärten und Schulen aufgenommen wurden.

"Es ist gegen deutsches Recht, das Buch nur auszulegen", sagte der Verkaufsleiter. "Wir sind Gäste in Deutschland, und ich denke, wir sollen einen gewissen Respekt vor unseren Gastgebern zeigen." Die meisten Bücher seien von den Militärangehörigen als Souvenir gekauft worden. „Mein Kampf“ bleibe im Angebot der Läden außerhalb des Bundesgebiets und könne außerdem per Post bezogen werden, sagte McDermott.

▲ V elektrárně Tuzimské, v jednom z oku doš-
ra k prasknutí, byla vložena turbinového oleje
k č. 3. Účinko bylo, že se olej chladilho
chladilchým mohl. Turbinový olej byl v
emulze po celou dobu, když se olej přes
lované normy, když se olej přes
emulze po celou dobu, když se olej přes

Britské specialitě loď Alert polozila mramorovou kabinu v Belgii poprvé v Evropě podzemní kabel z epických vláken. Tento kabel umožňuje vést přes 1 500 barevných současně.

Moderní ateliéry na Barrandově • Kreslený a loutkový film pod jednou střechou

Z historie nyní k současnosti. Přibližně před šesnácti lety se začalo reálně uvažovat o výstavbě důležitých objektů pro tvorbu animovaných filmů. Při projektové přípravě trvala čtyřlétka a první etapa výstavby začala v roce 1976. O šest let později byl dokončen objekt kresleného filmu pro Bratři v triku a v následujícím roce se začal pracovat na prostorách pro loutkový film. V roce 1983 byla dokončena stavba dílny pro dodávatele výřezů, v následující stavby dílny pro projekt technické přípravy a v roce 1985

pracovalo Vývojové středisko Krátkého filmu Praha a na zařízení se významně podílela Divadelní technika Praha. V objektu loutkového filmu jsou kromě dílen, určených pro všechny umělecké obory, slavné profese, dvě studia pro natáčení velkých scén a tři menší ateliéry. Studia jsou vybavena speciálním systémem: roštů a teleskopů pro osvětlovací techniku a celý komplex má užžitnou plochu téměř 11 000 m². Nový areál animované tvorby Krátkého filmu Praha, který je součástí barrandovského studia, slouží tvůrcům od letošního roku. Na skýtá se jim tedy ta nejlepší příležitost pokračovat v slavné tradici českého animovaného filmu. U jejíhož zrodu stáli J. Trnka a K. Zeman. (zh)

(čtk) V železniční stanici Bohusudov na Teplicku stojí už více než rok vagón plný rudy. Provozovnímu oddělení ČSD Ošti nad Labem se podařilo zjistit, že 21. srpna loňského roku byl z Komárna vypraven jako prázdň na do severočeské uhelné pánve. Není známo komu byla ruda přecena a palubě si k tomu ani nepochybí. Dopravu zvolen byl z NDR této rudy 20. září dodán v sá cemenem již druhý den však odůl odjel, přepravcem odeslán zpět do NDR jako nákladně vyložený. Při cestě kontrole v Děčíně se přiklono na to že vyložený nebyl vůbec. Zvolenský Dopravstav dosud ani na opakované výzvy dráhový nereagoval. Z Rakouska do Severočeských chemických závodů Lovosice přišel osmáctá srpna vagón s draselnou soli. Také byl druhý den vypraven zpátky. Ze lovošských chemických nechtěli surovina, tentokrát takřka jako za třetí, si opět všiml až celníci na čs. rakouské státní hranici. Právou těchto případů lze hledat v hraběšlivosti a adresátů železnic, ale i železnice při přebíhání jeho tzv. právních vozů. Samostatnou kapitolou zůstává železnice přepady nedostatečně vyložených nákladních vozů, zejména na se sypanými substráty. Železnice navozí a třídí materiál, které ve vagónech zůstávají spálky jako věhoht „hospodářství“ a v povrch ekonomických podmínek lze představit jen zřídka. To 36,00

Dar CSSR Kampucii

DARMSTADT, 16. November (AP). Hitlers „Mein Kampf“ wird ab sofort nicht mehr in den Buchläden für US-Soldaten in der Bundesrepublik verkauft. US-Militärbehörden hätten den Vertrieb in den 158 Läden untersagt, sagte am Dienstag Deane McDermott, Verkaufsleiter des regierungsnahen Verlags „Stars and Stripes“. Die Militärbeamten beim Verlag seien sich bislang nicht bewußt gewesen, daß „Mein Kampf“ und andere Nazi-Literatur in der Bundesrepublik seit Jahrzehnten auf dem Index stünden, sagte McDermott. Bislang seien rund 70 Exemplare des Hitler-Buchs pro Monat verkauft worden.

"Es ist gegen deutsches Recht, das Buch nur auszulegen", sagte der Verkaufsleiter. "Wir sind Gäste in Deutschland, und ich denke, wir sollen einen gewissen Respekt vor unseren Gastgebern zeigen." Die meisten Bücher seien von den Militärangehörigen als Souvenir gekauft worden. „Mein Kampf“ bleibe im Angebot der Läden außerhalb des Bundesgebiets und könne außerdem per Post bezogen werden, sagte McDermott.

▲ V elektrárně Tuzimské, vzhledem k tomu, že došla k prasknutí jedna z izolací turbinového oleje k č. 3. turbíně, byla provedena výměna tohoto chladicího média. Turbína byla ze všech částí emulze poškozena. Vzhledem k tomu, že tato emulze normálně obsahuje malé množství patlivé emulze, byla provedena její výměna.

Korfbal je navíc nenáročný na podmínky, lze jej hrát na nerovné ploše, venku i pod stíškou, a ani kdo na vysoké tyči nappřesávaný náročnou záležitostí. Takže seťeno a podřízeno: tato hra se může stát brzy sportem zítka. V Československu se korfbal hraje od letního roku a zástupci mezinárodní korfbalové federace (IKF) při své čtyřllové návštěvě Prahy a Brna nás, jako třicetiletou orevku ve svém stádečku, moc chválili.

U kolébky hry, podobná jako
v prípade košíkovej, volejbalu či há-
zená, stál – učiteľ. Holandský š-
locvikkát Nica Broekhuysen vymo-
lil už v roce 1902 pravidla. Slo mu
právejším o to, aby pri školním š-
locviku mohli spolu hrát chlapi a
děvčata a přitom silnější pobíhali
nebyla ve výhodě. Nutno říci, že sa-
mu to povedla, protože v zemi tul-
pánů je dnes korbal národním
sportem a na žebříčku popularity
druhý – hned za fotbalem. Nizo-
zemsko je světovou velmocí č. 1 a
pyšní se počtem více než 100 000
hráčů a hráček. Hra pronikla i do
sousední Belgie, která vykazuje přes
10 000 vyznavačů korbalu. Sídlo IKF
je v Zelstu.

V korbálu se nesmí hrát hráč dotknout, nejsou povoleny kroky s míčem a při výšce koše 3,5 metru odpadá zvyhodňení dlouhánů, proto že na koši nikdo nedosáhne. Právě jsou samozřejmě složitéjší. Dodejme ještě, že na hrátky bývají vždy v jednom družstvu dva muži a dvě ženy v úloku a stejný počet v obraně, přičemž tyto dvojice se v hránění a útlačení střídají (nucením od naší národní házeně). Musí se ve společnosti dívek chovat nesporně slušněji a ženy při vědomí, že jsou od přírody kondičněji vybaveny, více hrají a snaží se prosadit. Korbál má tak velkou pozitivní význam pro sebeuvědomění a psychiku hráček a hráčů a je jasně, že na toto téma by se dalo dlouho hovořit. Za krátkou dobu, co s hraje pod našimi koši, a to zatím jen v prvních baštách — Praze, Dětíně a Ústí, Českých Budějovicích, Plzni a Brně — má už několik století významu.

XYZY TY TITVLY VIDEL GOTTENBERG...!

1947. Je to celovečerní film o životě románských diváků v době, kdy se vrací z front. Přemýšlejí o budoucnosti, o životě v domovské zemi. Scénář a režie: J. K. K.

Phnompenh: Velvyslanec ČSSR P. Janeček slavnostně předal ministru zemědělství a lesů a invalidů KLR Kov Ranthonh humanitární dar vlády ČSSR – vrbvené elektroodmý pro těžce postižené invalidní pomůcky. Učre toho pokračoval pro zvláště postižené přírodami nepohodlní. Minister K. Ranthonh tuto dar pomoci vysoce oceňuje a vyjádřil vděčnost vlády a lidu ČSSR a vyjádřil vděčnost vlády a lidu ČSSR.

Phnompenh: Velvyslanec ČSSR P. Janeček slavnostně předal ministru zemědělství a lesů a invalidů KLR Kov Ranthonh humanitární dar vlády ČSSR – vrbvené elektroodmý pro těžce postižené invalidní pomůcky. Učre toho pokračoval pro zvláště postižené přírodami nepohodlní. Minister K. Ranthonh tuto dar pomoci vysoce oceňuje a vyjádřil vděčnost vlády a lidu ČSSR a vyjádřil vděčnost vlády a lidu ČSSR.

Die CSSR ist für eine Entdeckungsreise immer gut

Die Tschechoslowakei mit ihrer günstigen Lage im Herzen Europas zieht jährlich Millionen von Touristen an. Eindeutig steht die „Goldene Stadt“ Prag als Reiseziel Nr. 1 fest. Die weltberühmten westböhmisches Kurorte Karlsbad sowie Marien- und Franzensbad sowie das Südböhmen mit seiner herrlichen Landschaft und den vielen Burgen und Schlössern folgen in der Gunst der ausländischen Besucher.

Zu den noch nicht ganz entdeckten Regionen der Tschechoslowakei zählt die Hohe Tatra in der Slowakei. Ihre Gebirgskette ist die höchste im Lande und kann sowohl Wanderfreunden als auch Alpinisten und Wintersportfans einiges bieten. Nicht umsonst wird die Hohe Tatra als „Land der Träume“ bezeichnet. Die Natur ist hier noch weitgehend unberührt, das Klima wegen der hohen Sonneneinstrahlung gesund. Eine besondere Attraktion bilden über 150 Gebirgsseen und Meeresaugen; so klar, daß man bis zu 15 Meter in die Tiefe schauen kann.

Auch für passionierte Jäger ist die Hohe Tatra ein Paradies, denn das Gebiet ist reich an Hirschen, Rehen und Schwarzwild. Dem Wanderer stehen zahlreiche Berghütten mit Verpflegung und Übernachtungsmöglichkeit zur Verfügung, so daß auch mehrtägige Wandertouren kein Problem sind. Außerdem verfügt die Hohe Tatra über eine Vielzahl von Hotels der Drei- und Vier-Sterne-Kategorie, wovon einige bereits aus der Vorkriegszeit weltberühmt sind. Gewerkschaftseigene Kurheime dienen vor allem der Heilung von

Atemwege- und Stoffwechselerkrankungen und stehen auch ausländischen Gästen zur Verfügung.

Die Hohe Tatra, deren höchster Gipfel, die Lomnitzer Spitze, 2632 Meter hoch ist, ist sehr verkehrsgünstig gelegen und sowohl mit dem Auto als auch mit dem Flugzeug (über den 718 Meter über dem Meeresspiegel liegenden Flugplatz in Poprad) bequem erreichbar. Eine Schmalspurbahn führt nach

Strbské pleso, dem höchstgelegenen Bahnhof der CSSR. Von dort erreicht man mit einer Seilbahn den höchsten Gipfel.

Es muß nicht besonders betont werden, daß die Hohe Tatra auch als ein Skiparadies berühmt ist. Und das nicht nur von zahlreichen internationalen Wettbewerben. Auch für den „normalen“ Skiläufer stehen Abfahrtspisten und Langlaufloipen in reichlichem Maße zur Verfügung.

(Foto: ČEDOC Reisen GmbH)

KDE SEBRALI TY DVA STRONY?

Zajímavá expozice staletého vývoje sklářství v Harrachově

Na Pražském hradě už několik týdnů poněkdo mimořádný zájem návštěvníků výtava nejznámějších sklářů z Archivu koruny české. V prostorách Lobkovického paláce je však i jiné pozoruhodné expozice, jež umožňuje zaslouženou představu o další a krásnější tradici našeho národa — výtava výrobků praselské harrachovské hutě.

Vývoj zdejšího sklářství je předváděn na třech stěhách předmětů okrasného i užitého charakteru chová několik druhů barevných sklovin — zelená, a to od samých počátků, modrá, načervenalá. Zhotovovalo se tu mléčné sklo k výrobě až po současně malované pestrými emaily, vyráběl se červený a čerčasnost. Sklárna v Novém Hradci nad Sázavou, Ukázky těchto všech druhů jsou na výstavě Světě-Harrachov, ve zastoupení právě tak jako předměty čistě užité, o níž se už v roce 1712 ková. Už v době, kdy hut vlastnila příslušníci rodu zmiňuje písemná zpráva Harrachů, byl výrobní program, zaměřený převážně na, uhájila totiž svou na bohatě zdobené předměty, rozšířen o sklo lacinější existenci do dnešní doby. Ší určené k potřebě prostých domácností. Od poloviny, a to i přes mnohé nelehké let minulého století opouštělo továrnu krize vyvolané válkou a sklo lisované. A počátkem našeho století hut namí, ztratou obdoby a vázala celkové spolupráci s výtvarníky. konkurenčními boji. Zásluhy na tom má nejen kvalita sklovin, ale stěnný soubor nápojového skla Recital, který za technické umělecké ztvárnění a nícké provedení a vysokou estetickou hodnotu získal ozdobení výrobků. Už v roce 1985 nejvyšší ocenění.

Od druhé poloviny 18. století se vyrábělo v Harrachově několik druhů barevných sklovin — zelená, a to od samých počátků, modrá, načervenalá. Zhotovovalo se tu mléčné sklo k výrobě až po současně malované pestrými emaily, vyráběl se červený a čerčasnost. Sklárna v Novém Hradci nad Sázavou, Ukázky těchto všech druhů jsou na výstavě Světě-Harrachov, ve zastoupení právě tak jako předměty čistě užité, o níž se už v roce 1712 ková. Už v době, kdy hut vlastnila příslušníci rodu zmiňuje písemná zpráva Harrachů, byl výrobní program, zaměřený převážně na, uhájila totiž svou na bohatě zdobené předměty, rozšířen o sklo lacinější existenci do dnešní doby. Ší určené k potřebě prostých domácností. Od poloviny, a to i přes mnohé nelehké let minulého století opouštělo továrnu krize vyvolané válkou a sklo lisované. A počátkem našeho století hut namí, ztratou obdoby a vázala celkové spolupráci s výtvarníky. konkurenčními boji. Zásluhy na tom má nejen kvalita sklovin, ale stěnný soubor nápojového skla Recital, který za technické umělecké ztvárnění a nícké provedení a vysokou estetickou hodnotu získal ozdobení výrobků. Už v roce 1985 nejvyšší ocenění.

Na tuto bohatou tradici navazuje dnešní výroba, jež tímž reprezentantem na výstavě je například tenkovláknitý skleněný soubor nápojového skla Recital, který za technické umělecké ztvárnění a nícké provedení a vysokou estetickou hodnotu získal ozdobení výrobků. Už v roce 1985 nejvyšší ocenění.

ÚV KSSS ke vztahům mezi národy

Moskva: Plenární zasedání ÚV KSSS věnované zdokonalování vztahů mezi národy a národnostmi se uskutečnilo v polovině příštího roku. Tože zprávy, která bude na zasedání přednesena, budou zveřejněny dva měsíce před jeho svoláním. Jak včera oznámila agentura TASS, rozhodl o tom ústřední výbor KSSS. V usnesení přijatém k této otázce se konstatuje, že úkoly spojené se zdokonalováním vztahů mezi národy a národnostmi nabývají v podmínkách přestavby, demokratické a budování právního státu na mimořádně důležitosti a aktuálnosti. Za léta sovětské moci bylo v Sovětském svazu vynaloženo historicky významné úsilí při řešení národnostní otázky, uvádí se dále v dokumentu. Zároveň se zde postupně nahromadilo i mnoho otázek, které vyžadují řešení. V usnesení se v této souvislosti ukládá úkol pozvednout s přihlédnutím k poučení z minulosti práci na zdokonalování vztahů mezi národy a národnostmi na novou úroveň a vypracovat účinná opatření k realizaci leninské národnostní politiky v nynější etapě. ÚV KSSS považuje přípravu na své nadcházející plenární zasedání za mimořádně důležitý úkol všech stranických výborů a organizací, každého komunisty. Základem pro tuto práci jsou politické teze 19. všesvazové konference KSSS.

O zavedení eurošeků

(čtk): V Praze byla podepsána dohoda mezi Státní bankou Československou a společností Eurocheque International se sídlem v Bruselu o zavedení eurošeků zúčastněných na KČS. Eurošeky znející na KČS se podle této dohody budou akceptovat v československých bankách a v pověřených mimobankovních organizacích od 1. ledna 1989. Jde o další „armádu“ rozšíření bezhotovostního platebního styku v rámci aktivního cizotního ruchu, umožňující zjednodušení placení a omezení nelegální směny.

A VYJAKEN ZĚ 100 KURZŮ?

Skat soll gemeinnützig werden

Ukázka skla z 19. století
Foto: J. HORÁK

Jménem šlechtického rodu Harrachů, jimž patřilo lemnické panství. Hut zakoupili v roce 1798 a spravovali ji až do druhé světové války. Znak tohoto rodu je také na broušeném poháru zařazeném do expozice. Brus byl vůbec příznačnou technikou zdobení předmětů, které vycházely z harrachovské sklárny — ať to byly čísky, karafy, vázy, poháry, popelníky nebo lustry. Někdy se s broušením kombinovala zatažená keramická inkrustace. Na jedné vystavené číске je touto technikou zobrazen Wolfgang Amadeus Mozart. Pohár z rozalínového skla, broušený a zlatený, má zase zataženou inkrustaci s podobiznou Martina Luthera — to už je ukázka činnosti hutě v druhé čtvrtině 19. století. A tak bychom mohli vyjmenovávat další pozoruhodné exponáty, které dokumentují různá období vývoje výroby i techniky zdobení, která se ve sklárně uplatňovala.

KREDITELN VÝSTAVY JE JAKUB, DER GLASHACHER!

Kouzelník, autor, konferenciér

(ml): Svou čílostí tělesnou i duševní vyvrací dr. Otakar Maršák data svého občanského průkazu, která říká, že 14. listopadu mu bude již 75 let. Zasloužitý pracovník kultury O. Maršák působí v posledních letech jako hudební referent v Čes. cirku, sech a zároveň jako dirigent divadelního orchestru (v dnešním Divadle ABC). Skládal populární písně a filmovou hudbu, dlouhá léta publikoval časopisecky nejkrásnější úvahy a eseje a v nakladatelství Kmen vydal knihu nazvanou Podivná pro bohy. Stal se rovněž známým konferenciérem — za poměrně krátké doby konferoval více než 6000 estrád, a to v sedmi světových jazycích. Už řadu let cestuje se svou uměleckou i životní partnerkou po naší vlasti i celé Evropě s vystoupením Žena se zářnou pamětí, které patří k vrcholným číslům v oboru mnemotechniky.

Glanzlichter der tschechischen Kultur

Ein Ausblick auf das Programm im „Prager Winter“ 1989

Nach allerlei Vorsätzen und guten Wünschen zum neuen Jahr erst einmal eine ganze Woche Musik zu hören und sich derart auf die noch verbleibenden 51 Jahreswochen einstimmen — das ist demnächst in Prag wieder möglich. Der „Prager Winter“, gemeint freilich als musikalisches und weniger als klimatisches Ereignis, geht 1989 vom 2. bis 7. Januar über die Bühnen. Wieder einmal wartet Prag in dieser ersten Januarwoche mit einem musikalischen Angebot auf, das in vielerlei Hinsicht das Prädikat „einmalig“ verdient.

Gewiß: Es mag andere Jahreszeiten geben, die für eine Begegnung mit der Altstadt, den Gärten, Lustschlössern oder Palästen reizvoller erscheinen. Doch wer den Besuch in Prag gerade auch für eine Begegnung mit dem tschechischen Konzert- und Theaterleben nutzen möchte, hat in der ersten Januarwoche die beste Gelegenheit dazu. Nur einmal im Jahr, vor Beginn der großen Tourneen, finden sich die bedeutendsten Repräsentanten des böhmischen Kulturkreises zu einem Veranstaltungszyklus zusammen, der nun bereits seit 1971 unter der Bezeichnung „Prager Winter“ firmiert. „Wohl nirgendwo sonst in Europa gibt es ein Festival“, heißt es in einer Erklärung der Tschechischen Philharmonie, „in dem die künstlerischen Kräfte eines Landes so vollkommen zusammengefaßt sind wie in den wenigen Tagen der Festwoche „Prager Winter“.“

Zu den musikalischen Höhepunkten wird gewiß das Festkonzert der Tschechischen Philharmonie zählen, die im Prager Dvořák-Saal Werke von Mozart, Vivaldi, Haydn und Josef Suk (der auch selbst als Solist in Erscheinung treten wird) zu Gehör bringt. Gleichfalls ein Ereignis von hohem künstlerischem Rang soll ein Chanson-Abend mit Hana Hegerová, der großen, auch international gerühmten „Greco des Ostens“, werden. Eröffnet wird der „Prager Winter“ 1989 aber von zwei parallel stattfindenden Darbietungen: Während die Prager Madrigalisten unter der Leitung von Pavel Baxa im akustisch und optisch beeindruckenden Treppenhaus des Nationalmuseums Werke von Monteverdi und di Lasso spielen, führt das unter dem Namen Laterna Magika bekannt gewordene experimentelle Ensemble des Nationaltheaters eine moderne Inszenierung des Homerischen Heldenepos „Odysseus“ im Kulturpalast auf.

Auch beim 19. „Prager Winter“ sind mehrere Ballett-Aufführungen, inszeniert und dirigiert von zeitgenössischen Künstlern aus der ČSSR, zu sehen. Das Prager Kammerballett unter der künstlerischen Leitung von Pavel Smok tritt diesmal im Empfangssaal des Kulturpalastes auf. Getanzt werden Kompositionen von Smetana, Zelenka und Nedbal. Überdies stehen drei Opern auf dem Programm. Während František Vajnar im Smetana-Theater Mozarts „Figaros Hochzeit“ dirigieren wird, schwingt Václav Neumann im Nationaltheater den Taktstock bei den Opern „Ariadna“ von Bohuslav Martinů und „Oedipus Rex“ von Igor Strawinski. Schließlich sei darauf verwiesen, daß auch diesmal wieder ein Puppenspiel („Zaubergeige“ von Jiří Jaroš im Theater am Turm) sowie ein Orgelkonzert (mit Jaroslav Tuma in der Jakobskirche) geboten werden. Zudem treten Ladislav Fialka's Pantomimenensemble im Theater am Geländer und ein Pantomimenensemble der „Prager Schulen“ im Rokoko-Theater auf.

Neben zwei Theateraufführungen (Schwarzes Theater / Marionettentheater)

Immer dabei: Hana Hegerová

(Bild: Harald Klöcker)

werden ein Gitarren- und ein Barock-Jazz-Konzert sowie eine Folkloreveranstaltung das Programm abrunden. Das Abschlußkonzert gibt am Abend des 6. Januar 1989 die Tschechische Philharmonie unter Zdeněk Kozler mit František Hermann (Fagott) und Jaroslav Tvrzsky (Orgel) als Solisten.

Der „Prager Winter“ versteht sich seit jeher als eine nationale Kunstschau für Touristen aus dem Ausland, vorwiegend aus der Bundesrepublik, Österreich und der Schweiz. In diesem Sinne gilt er seit vielen Jahren als eine auch kommerziell erfolgreiche Unternehmung auf hohem künstlerischem Niveau. Für Besucher aus dem Westen liegt der Reiz dieses noch nicht sehr bekannten Festivals vor allem in der Chance, böhmisch-tschechische Musik und Theaterkunst sozusagen authentisch mit renommierten Interpreten in Konzert-

sälen und Theatern zu erleben, die atmosphärisch und historisch eng mit dem Leben der Komponisten und den aufgeführten Werken verbunden sind. Wer schon einmal mit einem Besuch in der Stadt an der Moldau geliebäugelt hat, sollte sich überlegen, ob nicht der „Prager Winter“ die rechte Zeit wäre, solcherart Vorhaben zu verwirklichen. Vielleicht könnte es gerade der Musik und dem Theater in dieser Woche gelingen, Augen und Ohren für eine Nationalkultur zu öffnen, die so manchem Auslandstouristen in Prag bislang eher verschlossen geblieben ist.

**JOSEF SUK ŽENĚL 1935.
TENTO SUK JE VNÚKEM
VÝŠE UVĚDĚNÉHO... KROMĚ
TOHO JE V PRAZE „ZIT-A“
ČELVĚK...**

• Za rekordních 17 milionů dolarů byl v newyorské aukci sinj Sotheby's vydražen obraz Chybný skart známého amerického malíře Jaspera Johnse. Je to dosud největší suma, jaká kdy byla zaplacená za dílo žijícího umělce.

• Ve Štětíně byla spuštěna na vodu námořní loď Labe, kterou pro ČSSR vyrobily tamní loděnice Adolfa Werského. VZ ASI TRICATAPATA.

• Právě před 400 lety byla dokončena stavba nové budovy Vatikánské knihovny po slavném slavném Sixta V. s nádhernými freskami, dílo architektů Domenico Fontány. Výzdoba však byla dokončena až r. 1590, proto celostátní výroční oslavy budou až v roce 1990.

Uspěšný export nákladních automobilů

Es war vergebens

Čtvrtinu čs. strojírenského vývozu uskutečňuje Motokov

(Ik): D obchodní činnosti PZO Motokov, který patří mezi největší organizace zahraničního obchodu, hovořil na včerejší tiskové konferenci v Praze jeho generální ředitel ing. A. Barák. Obchodní obrat Motokovu činil v minulém roce ve vývozu takřka 24 miliard Kčs a v dovozu 10 miliard Kčs. Letos stanoví plán dosažení obrátu opět přes 34 miliard Kčs v dovozu a vývozu dohromady.

Přední místo v exportu PZO Motokov si udržují trvale nákladní a účelové automobily, které představují více než polovinu veškerého objemu vývozu této organizace. L os dosáhne jejich export takřka 13 miliard korun. Motokov letos za hranice prodá 8700 nákladních automobilů Tatra, 8750 nákladních automobilů LIAZ a 11 500 vozů značky Avia. Kromě toho bude v tomto roce ještě exportováno celkem 1000 chladírenských souprav a 1500 chladírenských návěsů.

Prakticky do celého světa jsou rovněž vyváženy osobní automobily Skoda, jejichž celkový export od roku 1948 přesáhl již dva milióny kusů. Mezi přední odběratele patří V. Británie, Maďarsko, Polsko, Dánsko, Bulharsko a další. V letošním roce bude vyvezeno kolem 21 300 škodovek do socialistických zemí a zhruba 35 000 škodovek do nesocialistických států, což je asi o 15 tisíc kusů méně než loni. Je to proto, že těmito vozy byl přednostně zásobován náš vlastní trh. Přitom

objednávek na osobní vozy z nesocialistických států máme víc než můžeme uspokojit.

Se zahájením vývozu osobních aut Skoda Favorit počítá AZNP a PZO Motokov začátkem příštího roku. Vůz bude představen mezinárodnímu publiku a odborným novinářům na autosalonu v holandském Amsterdamu v prvním únorovém týdnu roku 1989.

Významným exportním artiklem jsou i naše traktory Zetor, jež se i nadále řadí mezi přední světové značky. Československo zaujímá ve vývozu traktorů osmé místo mezi světovými exportéry. Letos se počítá s vývozem 7000 traktorů do socialistických zemí a 17 500 traktorů do nesocialistických států. V Irsku a v Norsku jsou naše traktory nejprodávanější značkou a ve Finsku zaujímají druhé místo.

V odběru čs. jednostopých vozidel zaujímá první místo Sovětský svaz. V tomto roce bude na sovětský trh vyvezeno 93 000 motorových z nekvalitního množství 125 000 kusů, určených pro export. Vývoz zemědělských strojů představuje 6,6 procenta celkového exportu Motokovu. Hlavními obchodními partnery v této oblasti jsou Polsko, NDR a Maďarsko. Důležitý je i vývoz pneumatik a technické pryže, který činí 1,3 miliardy korun za rok.

Motokov je dovozcem všech zahraničních automobilů do Československa. Plán dovozu osobních automobilů na léta 1988–1988 ukládá Motokovu zabezpečit pro tuzemský trh 74 780 vozů. Motokov však v uvedeném období dovezl 84 040 vozů, což je o 9260 kusů více. Ze Sovětského svazu bylo v uvedeném období dovezeno 39 900 automobilů, z Polska 12 380 automobilů, z toho většina typu Fiat 126 P. Z Rumunska plněn ukládá dovézt 10 700 vozidel, přičemž bylo dovezeno 30 300 automobilů, z toho 19 tisíc vozů zn. Olcit. Na základě usnesení vlády ČSSR z roku 1985 byl zastaven dovoz dvouosákových automobilů z NDR. Pro rok 1989 se počítá s dovozem asi dvou tisíc automobilů Wartburg se čtyřtákním motorem. V rámci deblokování našich finančních pohledávek u některých rozvojových zemí uzavřel PZO Motokov kontrakt na dovoz japonského automobilu Daewo Racer, takže do ČSSR bude v prvním pololetí 1989 dovezeno 3000 kusů tohoto vozu.

AUTÁ NA DRÁCKU,
ALE JDOU NA DRÁCKU!

Es bleibt in der Familie

BOSTON, 14. November (AFP). George Bush und Dan Quayle sind nicht nur gewählter Präsident und designerter Vizepräsident der USA, sondern auch miteinander verwandt. Sie sind Vettern in der zehnten Generation sowie blutsverwandt mit Abraham Lincoln und dem mutmaßlichen Vater von Marilyn Monroe. Das berichtete der Ahnenforscher Gary Boyd Roberts in Boston (Massachusetts), der sich auf das Aufspüren der Vorfahren von US-Präsidenten spezialisiert hat. Die Familie des Nordstaatlers Bush und die des Südstaatlers Quayle haben seinen Angaben zufolge beide Wurzeln im Neuengland des 17. Jahrhunderts.

Roberts ist Publikationsdirektor der Genealogischen Gesellschaft von Neuengland, der ältesten und zweitwichtigsten Ahnenforschergesellschaft in den USA. Er forschte zehn Jahre lang nach den Vorfahren von Bush.

PRAPRA PRABÁBY MOJI' PRA

VLÁDY, DVLA POJSE PRATETE...

Proteste in Kiew und Tiflis

Ukraiňanen bangen um Umwelt / Georgier fürchten die Russen

MOSKAU, 14. November (AP/AFP). Auf einer Massenkundgebung in Kiew gaben am Sonntag rund 20 000 Menschen ihrer Sorge um die Umweltschädigung in ihrer Republik Ausdruck und beschlossen die Bildung einer Volksfront, die ihre Forderungen nach Beseitigung der Missetände vorantreiben soll. Ein Teilnehmer der Demonstration auf einem zentralen Platz in Kiew berichtete telefonisch, eine solche Kundgebung sei für ukrainische Verhältnisse ungewöhnlich. Die Menschen hätten bei Minustemperaturen über drei Stunden ausgeharrt, um die Redner, darunter Wissenschaftler, Dichter und Schriftsteller aus der ganzen Ukraine, zu hören.

Auf der Kundgebung sei über besorgniserregende Umweltschäden einschließlich der Reaktorkatastrophe von Tschernobyl vom April 1986 berichtet worden. Zur Sprache gekommen sei auch eine mysteriöse Krankheit in der südukrainischen Stadt Tschernowyz. Dort hätten über 100 Kinder das Haar büschelweise

verloren. Wissenschaftler vermuteten, daß es sich um eine Auswirkung von saurem Regen handle. Andere Redner klagten über Umweltbelastungen durch ein Chemiewerk und ein Atomkraftwerk auf der Krim.

Mit der Bildung einer „Volksfront“ folgt die Ukraine dem Beispiel verschiedener sowjetischer Städte und den Baltischen Sowjetrepubliken Estland, Lettland und Litauen. In Tiflis, der Hauptstadt der Sowjetrepublik Georgien, sind am Wochenende rund 10 000 Menschen zu einer Kundgebung zusammengekommen, um gegen die „Russifizierung“ ihrer Republik zu protestieren. Teilnehmer berichteten, die Kundgebung habe auf der Pferderennbahn von Tiflis stattgefunden. Dort waren bereits am vorhergehenden Wochenende etwa 30 000 Georgier einem Appell der Nationalistenbewegung „Ila Tschawtschawadse“ gefolgt und hatten gegen den zunehmenden Einfluß der Russen in ihrer Republik demonstriert.

Poklad archivů na časové kupóny

(Čik): Na základě zkušeností s provozem na výstavě „Poklady archivů české koruny“ v Lohkovickém paláci je zaveden provoz s časovými kupóny. Tyto kupóny je třeba si vyzvednout před zakoupením vstupenky u vchodu do Lohkovického paláce. Vzhledem k velkému zájmu návštěvníků lze předpokládat, že většina kupónů bude vyprodána již během dopoledne. Část kupónů na odpoledne bude opět k dostání u vchodu do Lohkovického paláce od 14 hod. Historická expozice, Památky národní minulosti a výstava Hattachovské sklo jsou volně přístupny bez časového omezení.

CSSR-Dissidenten wieder frei

WIEN, 14. November (AP). Insgesamt 18 tschechoslowakische Bürgerrechtler, die in Prag ein Geschichtsseminar veranstalten wollten und deshalb festgenommen wurden, sind am Montag wieder auf freien Fuß gesetzt worden.

In der nordfranzösischen Stadt Roubaix ist am Wochenende ein 42-jähriger Clochard verhungert, weil er die letzten Essensreserven für seinen Hund geopfert hatte. Wie die Pariser Boulevard-Zeitung „France-Soir“ am Montag berichtete, wurde der 42-jährige Jean-Claude Dubus bis auf die Knochen abgemagert in einer alten Fabrikhalle gefunden, die ihm als Unterschlupf diente. Neben ihm lag „Clio“, die kleine schwarze Mischlingshündin, die er vor zwei Jahren als Welpe aus einer Mülltonne gerettet hatte. Wie ein anderer Stadtreicher berichtete, hatte Dubus einige Tage zuvor erkannt, daß das Essen nur noch für einen reichen würde – für ihn oder den Hund.

Jetzt wartet „Clio“ im Tierheim von Roubaix auf einen neuen Herrn oder eine neue Dame. Doch in Frankreich gilt eine Bestimmung, daß ein herrenloses Tier nach fünf Tagen eingeschläfert wird. Wenn sich bis dahin niemand findet, war das Opfer des Clochards vergeblich. AFP

1 TO YE MOŽNE - ŠAJS E

Jabko nepadá daleko

SNEM KAŽDÉHO HOROLEZCE je snout jednou na Mount Everestu. S tímto cílem se vypravuje do Himálaje i expedice, která je konána na počest 35. výročí prvního výstupu na nejvyšší horu světa. Zajímavostí je, že členy mezinárodní výpravy budou i jednatel, cestující Novozélanďan Peter Hillary a čtyřladvacetiletý Serpa Norbu Tenzing, synové Edmunda Hillaryho a Tenzinga Norgaye, kteří v roce 1953 vystoupili jako první na 8848 m vysoký vrchol „střešky světa“. Jak vidno, jablko od stromu opravdu nepadá daleko...

Vorerst noch keine Parteien

BUDAPEST, 14. November (dpa). Der ungarische Justizminister Kalman Kulcsar hat erklärt, daß es vorerst keine neuen politischen Parteien in Ungarn geben werde. Laut einem jetzt im Parteigorgan „Nepszabadsag“ erschienenen Bericht stellte der Minister fest, daß der vergangene Woche von der ungarischen Regierung verabschiedete Entwurf eines neuen Vereinsgesetzes, das im Prinzip die Gründung „politischer Parteien, Gewerkschaften und Interessenvertretungen“ erlaubt, noch nicht für die Parteienbildung ausreicht.

Der Minister wies darauf hin, daß eine Annahme der Entwürfe über das Vereinsrecht durch das Parlament bei seiner Sitzung im Dezember theoretisch „die Anerkennung eines Mehrparteiensystems“ mit sich bringen könnte. Zur tatsächlichen Gründung politischer Parteien müsse allerdings ein weiteres, noch auszuarbeitendes Gesetz abgewartet werden. Dieses werde die entsprechenden Bedingungen festlegen und sie in der wahrscheinlich bis 1990 fertiggestellten neuen Verfassung verankern.

SCHATTENPÄRTEIEN...

Z Bangladéše do Prahy se včera odpoledne vrátilo zvláštní čs. letadlo, které přepravovalo humanitární pomoc. Zásilka do Bangladéše byla 12. června materiální pomocí, kterou postiženým zemím poskytl ÚV NF ČSSR z Fondu míru a solidarity v tomto roce.

Von seinem Credo nahm Dubcek nichts zurück

Minuten später erzählte er seinen Kollegen draußen vor der Tür, er habe der Leitfigur des „Prager Frühlings“ die Hand gedrückt, nichts weiter. Es kam ihm nicht in den Sinn „einfach klick zu machen“.

Die Alma Mater von Bologna, älteste Universität der Welt, feierte ihren 900. Geburtstag und hatte Alexander Dubcek zu ihrem Ehrengast gewählt. Nelson Mandela, Kämpfer gegen die Apartheid, Mutter Teresa und König Juan Carlos waren die Vorläufer des Slowaken gewesen, der geradezu schüttern die Verleihung der Ehrendoktorwürde erlebte: Die Augen niedergeschlagen, mit einem nur angedeuteten Lächeln auf den Lippen lauschte er der lateinischen Formel, die „Magnifico“ Fabio Alberti Roversi Monaco, der Rektor, getreu dem mittelalterlichen Ritus sprach. Vorher hatte es für zwei Minuten Auf-

NACH DER VERLEIHUNG der Ehrendoktorwürde: Alexander Dubcek. (Bild: dpa)

nahm er kein Komma von seinem Credo zurück: „Vor zwanzig Jahren versuchten wir, Demokratie und Sozialismus zusammenzuführen. Heute wird deutlich, daß wir vor der Wahl standen, Sozialismus oder Krise. Ohne Eingriff von außen wären wir erfolgreich gewesen.“

Beim Festakt in der Aula Magna zitierte Dubcek wiederholt und mit kluger Auswahl die Töten. Antonio Gramsci war der einzige Kommunist unter ihnen, von vielen seiner politischen Freunde im Stich gelassen und in faschistischem Gefängnis umgekommen. Ein weiteres Zitat stammte vom indischen Dichter Rabindranath Tagore, der 1930 in den sowjetischen „Isvestija“ zu Wort gekommen war: „Leistet ihr euren Idealen tatsächlich einen guten Dienst, wenn ihr Zorn, Klassenhaß und Rachedurst verbreitet? Zorn und Rache könnten sich gegen euch kehren und euch vernichten.“

Škodovky na RAC

PRAGA (Bj). Seraili MS automobilových soutěží ukončil v závěru listopadu britská RAC rallye. O titulu jezdců i nátek je sice už rozhodnuto, získá-li ho Bleson a Lancie, přesko se však organizátorům přihlásil rekordní počet zájemců — 275 posádek. Mezi nimi jsou tři jezci na továrních škodovkách 130 L skupiny A: Křečok, Nor Hougland a domácí Hunt. Soutěž máfi 3200 km, z toho je 580 km rychlostních zkoušek.

V RAKOVSKÉM PUPPINGU LEHNA PETR PRAMATOV, SKY dovedl na světové třetí rychlostně, mladý výk činné kulturní o. 1981

Wie einen König feierte Bologna Alexander Dubcek, als der Hoffnungs-träger des „Prager Frühlings“ zu seinem ersten Auslandsaufenthalt seit vielen Jahren in der italienischen Universitätsstadt eintraf. Sofort nach der Ankunft des inzwischen weißhaarigen Slowaken legte sich allerdings ein unsichtbarer Ring um ihn und hielt Presse, Fernsehen und die übrige Öffentlichkeit fern. Die Gastgeber wollten alles vermeiden, was den Herrschenden in Prag einen Vorwand für ein Rückreiseverbot für den Reformkommunisten hätte liefern können.

„Verzeiht, daß ich nicht sprechen kann“, sagte der Gast leise, wenn er wieder einmal Journalistenfragen unbeantwortet ließ. Sogar Pressefotografen waren ausgeschlossen, als sich der Besucher mit ausgesuchten Gästen zu einem informellen Gespräch traf. Einer von ihnen drängte sich mit umhängender Kamera trotzdem in den Saal: „Schließlich bin ich doch sein Genosse!“

Dubcek darf zurückkehren

PRAG, 14. November (Reuters). Die Regierung der CSSR hat am Montag deutlich gemacht, daß dem ehemaligen Parteichef Alexander Dubcek trotz seiner Kritik an den Zuständen in seiner Heimat im Text seiner Rede in Bologna die Rückkehr nicht verwehrt wird. Regierungssprecher Miroslav Pavel sagte in Prag: „Er ist tschechoslowakischer Staatsbürger, daher ist es eines seiner Grundrechte, in der Tschechoslowakischen Sozialistischen Republik zu leben.“

1 V KRIMINALE SB DA

První kroky samostatnosti

Zrod Československa před sedmdesáti lety znamenal historický mezník v životě Čechů a Slováků. Jejich národní osvobozený byl byl korunován úspěchem a naplnil jejich letité tuhy.

První kroky Československé samostatnosti po 28. měly platnost zákonů a vymezovaly především práva a povinnosti občanů. Byl mezi nimi i zákon z 9. listopadu Aklamati pak byla zvolena první čes. vláda za předsednictvím dr. K. Kramáře. Ministrem zahraničí se stal dr. E. Beneš a ministrem vojenských věcí M. R. Štefánik.

Dne 13. listopadu pak vyhlásil Národní výbor prozatímní ústavu, která přenesla moc na jedinou bě 256 poslanců; stali se členy klubů sedmi politických stran, z nichž strana sociálně demokratické a národní socialistické vytvořily zvláštní socialistický blok. Na své první schůzi přijalo shromáždění zároveň zákon o zrušení slechtických tlůt a zákon o osmihodinové pracovní době, který byl oficiálně vydán 19. prosince.

Myšlenka Československé státnosti se tak začala materializovat, nový stát se konsolidoval, aby naplnil právní a požadavky svých občanů, kteří se stali v minulosti a své většině přáli, aby byl pokrokový, po všech stránkách spravedlivý, aby rozvíjel a realizoval všechny revoluční ideje, a nichž vznikl. Další vývoj země však ukázal, že vše bylo složitější, než se původně předpokládalo, že především přijatý buržoazní demokratický rámec nového státu měl mnohá omezení, která bylo nutno dalšími zápasů překo-

nat. Aby zavedl habsburské trůnu a v duchu návrat, kterým se konala první schůze Prozatímního národního shromáždění. Jejím dějištěm byla historická budova na Malé Straně (dnešní obecní radnice), která je právě v rekonstrukci. Bývalý Thunovský palác se stal v minulosti a své většině přáli, aby byl pokrokový, po všech stránkách spravedlivý, aby rozvíjel a realizoval všechny revoluční ideje, a nichž vznikl. Další vývoj země však ukázal, že vše bylo složitější, než se původně předpokládalo, že především přijatý buržoazní demokratický rámec nového státu měl mnohá omezení, která bylo nutno dalšími zápasů překo-

nat. Aby zavedl habsburské trůnu a v duchu návrat, kterým se konala první schůze Prozatímního národního shromáždění. Jejím dějištěm byla historická budova na Malé Straně (dnešní obecní radnice), která je právě v rekonstrukci. Bývalý Thunovský palác se stal v minulosti a své většině přáli, aby byl pokrokový, po všech stránkách spravedlivý, aby rozvíjel a realizoval všechny revoluční ideje, a nichž vznikl. Další vývoj země však ukázal, že vše bylo složitější, než se původně předpokládalo, že především přijatý buržoazní demokratický rámec nového státu měl mnohá omezení, která bylo nutno dalšími zápasů překo-

einem als Netzwerk freier Initiativen bekannten losen Zusammenschluß unabhängiger Gruppen. Sie fühle sich den Ideen des 1958 hingerichteten früheren Ministerpräsidenten Imre Nagy verpflichtet.

ZA 20 LET BEZ ZKONVENČNOSTI, TONOU VODĚLALI HODNĚ... ACO BOLEČNÍ ZA 40 LET?

1918
1988

Ve Slusovících byl založen cyklistický oddíl

Ungarn fordern Neutralität

BUDAPEST, 14. November (Reuters). In Ungarn will sich eine am Sonntag gegründete „Allianz der Freien Demokraten“ für eine Demokratie nach westlichem Muster und für einen Austritt aus

dem Warschauer Pakt einsetzen. In einer in Budapest veröffentlichten Erklärung der Gruppe heißt es, man strebe einen radikalen Wandel und die Neutralität Ungarns an, keine „Reformhysterie“. Die Organisation hat nach eigenen Angaben mehr als 800 Mitglieder und entstand aus

Kdysi však, když Praha ještě zdáleka nebyla velkoměstem dnešního kalibru, když měla ještě na dosah spoustu malých osad, které později Karel IV. sloučil, tehdy a daleko dříve obepínal každý farní kostel prstenec místního hřbitůvku: v Nebovídech, v Opatově a jinde. Jenže tato místa časem přestala sloužit svému účelu, město rostlo, mohutnělo a dělalo si tím pádem nároky na změny. Kostely ustoupily nové zástavbě, zatímco hřbitovy pouze poodstoupily dál od centra. Ovšem zdaleka to nebyly jen tyto důvody, pro něž hřbitovy putovaly. Postupem času se pochopitelně zvyšovaly nároky na všeobecnou hygienu, takže středověké pohřbívání v bezprostřední blízkosti studní a krámů, obydlí, škol i hospod se jevilo jako nevyhovující. Na travnatých hrobech si hrávaly děti a vidět mezi nimi drůbež nebo domácí zvířata nebylo žádnou zvláštností. Není divu, že se v takovém prostředí šířily různé epidemie.

Avšak teprve v roce 1787 vydal císař Josef II. rázný zákaz pohřbívat ve městech; bylo uloženo zřídít, za městem společně hřbitovy. Nejen jámy pro léta morová. Na Olšanech začal tedy vznikat hřbitov pro Staré a Nové Město a ze stejného důvodu bylo vymezeno i místo známé dodnes jako Malostranský hřbitov. To sloužilo k ukládání zemřelých z Hradčan a Malé Strany. Avšak už přes sto let, od roku 1884, kdy se tam přestalo pohřbívat, je Malostranský hřbitov poněkud zanedbaným lapidáriem funérární plastiky; byl historickou památkou, přesto několikrát krácený na účet rozrůstající se dopravy.

A na Olšanech? Některá místa působí také, jako kdyby šlo o zrušený hřbitov. Bohužel není žádná instituce, která by za stav hrobů plně odpovídala. Je neuvěřitelné, kolik pomníků tam leží zapomenutých nebo poničených, přestože se nejedná o ledajaké místo: leží tam K. H. Borovský, J. Jungmann, V. M. Kramerius i K. Světlá a E. Krásnohorská, právě tak E. Vojan a M. Hübnerová a F. Zenisek, sourozenci Mánesovi i H. Masaryk s A. Slavičkem, abych vzpomenula jen pár vynikajících osobností za mnohé jiné. A přesto nebýt úsilí několika spolků, především Klubu za starou Prahu, mnohé hroby by dávno neexistovaly.

Jiná situace je přirozeně na staroměstském Židovském hřbitově. Dnes je nejstarším dochovaným pohřebišťem Prahy a jedním z nejpamátnějších hřbitovů na světě vůbec. Byl založen už v 1. polovině 15. století a za dobu svého trvání (do roku 1787) stačil pojmout kolem 20 000 náhrobků z plochých i plasticky zdobených tumb. Nejstarší z nich nese letopočet 1439, ale nejproslulejší je nepochybně hrob rabína Lova z roku 1609, který — podle pověsti — stvořil pověstného Golema.

Nejmladší z velkých hřbitovů v Praze je Vinohradský. Byl založen před sto lety. Jiné „nej“ patří bezesporu Vyšehradu. Původní pohřebiště tam vzniklo už v roce 1660, ale teprve na popud vyšehradského probošta Václava Štulce bylo koncem minulého století rozhodnuto vybudovat na místě zvlášť památném národní pohřebiště pro „muže a ženy o národ český výsoco zasloužilé, svými činy nad jiné vynikající“. Spolek Svatobor,jemuž předsedal F. Palacký, Štulcův návrh přijal a česká veřejnost si na Vyše-

hradě vytvořila místo tichých demonstrací, jakýsi protiklad ztraceného Hradu. První „slavné místo“ patřilo V. Hankovi — nálezcí Rukopisů. Po něm pak tam Praha doprovázela další. Mezi nimi i Němcovou, Háika, Smetanu, Nerudu... A zrodil se nový nápad: postavit Slavin, monumentální památník v místě přímo vyhrazeném osobnostem. Architektury se ujal A. Wiehl, sochařské výzdoby J. Maudr a text pod alegorickými sochami vyřel z pera J. Zeyera. Když napsal „Svých velkých synů prach vlast truchlící zemi vrací...“ netušil, že on bude prvním básníkem, jemuž se ona slova vyplní. Věhlasná jména přibývala a tak je to, mu podnes. Z bývalého farního hřbitůvku se stalo místo nanejvýš národu posvátné. Zcela zastínilo bohužel všechny ostatní, především hřbitov národních buditelů na Olšanech, který vznikl dávno před Vyšehradským. Tělo K. H. Máchy bylo v tiživém roce 1938 manifestačně převezeno z Litoměřic právě na Vyšehrad. Takže básník, když zvolal „Dalekát cesta má“ mluvil prorocky. Ale jeho volání, jak se obával, marné nebylo.

Herec, klaun a autor

(pat): Rozhlas, televize, film, divadlo, konferencíská vystoupení — tady všude se setkáváme s osobností zasloužilého umělce Miroslava Horníčka. S hercem, který píše, režiruje, fotografuje, maluje. Jeho tvůrčí, autorské herectví se formovalo především pět let po boku Jana Wericha, za jehož nástupce je právem považován. Po Werichovi vytváří Horníček další originální populární dvojici s národním umělcem M. Kopeckým a nechybí ani při vzniku malých divadel, která jsou mu blízká životním i divadelním názorem. Ostatně Semafor, kde v roce 1959 začal v pohostinské alternaci v Člověku z pody, ho přivítal ještě mnohokrát. Před několika lety se sem dokonce vrátil v úspěšném recitálu se zpěvákem P. Bobkem. O Horníčkovi se píše a říká, že je rozený klaun. Ovšem klaun intelektuální, pro něhož myšlení je vzrušující a dobrodružná hra, které se divák může zúčastnit. Pro Horníčka představuje humor životní filozofii, postoj, stanovisko. Je mistrem improvizace, umí vést s divákem zajímavý a bohatý dialog o věcech všedních a obyčejných, které však představuje jako nové, neobvyklé, zajímavé. Horníčkovo chytré, přemýšlivé a moudré herectví nám přináší nejen úsměv, ale i novou vnitřní vřavost, poznání, nový úhel pohledu na svět. Herec předstoupuje před diváky na jevišti, televizní obrazovce, u mikrofonu, aby spojil v jedné osobě básníka, filozofa a klauna, který před námi znovu objevuje radost žít. Naštěstí na tom nic nemění ani jeho dnešní sedmdesátiny.

V. M. Kramerius by si jistě zasloužil důstojnější pomník

Telegram G. Bushovi

(Čtk): Prezident ČSSR Gustáv Husák zaslal viceprezidentovi Georgi Bushovi blahopřejný telegram při příležitosti jeho zvolení do funkce prezidenta Spojených států amerických.

DĚLA SE
DŮLEŽITÝM A,
SVĚTOVÝM

a obecně se s údivem rozešlo k sotnám. Od správy opery jsme se pak dozvěděli, že už při představení představení vznikly v zákulisí obití z drátěného zápuhu od tralétního náteru. Budova se, jak známo, opravuje za provozu. Při večerním představení už vedlo vypařování laku k nevolnostem, zejména snad v prostorách orchestristů. Ti ze starších návštěvníků, kteří do divadla chodí už od dětství, zazili poprvé, že se nedohrádo. (ubr)

PŘEDSTAVENÍ SE NEDOHRAJLO. — PRŮSTU JSMĚ do Smetanova divadla minulou neděli večer na představení Gounodovy opery Faust a Markéta, ve kterém vystoupila zasl. umělkyně Ukrajinské SSR Lidla Zabitiastá, sólistka Stá. akademického divadla opery a baletu T. G. Ševčenka v Kyjevě. Jevištní původně sopranistka si však toho večera dlouho nezazpívala. Už po prvním jednání bylo plně navštívenému hledišti oznámeno, že v představení nelze z technických důvodů pokračova

Bei der Rede von Bundeskanzler Kohl kam es dann zu einer Reihe von Zwischenrufen, als dieser sich „dankbar gegenüber den Juden“ äußerte, „die bereit waren, sich am Aufbau dieser Republik zu beteiligen“. „Wir sind keine Mitbürger“, riefen jüngere Juden, als Kohl, dem Kritiker unter anderem das Wort von der „Gnade der späten Geburt“ verübeln, die schon Reich zu beklagen gewesen. 30 000 Juden wurden verhaftet und verschleppt, die Jüdischen Gemeinden anschließend zur Zahlung von „einer Milliarde Reichsmark als Kontributionszahlung“ veranlaßt. „Die Monstrosität der Verbrechen ist nicht zu bewältigen“, sagte Bubis.

Walter Wallmann sagte, der 9. November 1938 sei „ein Vorspiel zu dem entschlossenen Vorhaben, ein ganzes Volk zu ermorden“, gewesen. Er betonte: „Das, was Deutsche den Juden zufügten, war einzigartig.“ In Anspielung auf den Streit um die Ansprachen der Politiker in der Synagoge fragte Wallmann: „Haben nichtjüdische Deutsche das Recht, mitzutruern? Die Antwort darauf müssen Juden geben. Wir können nicht um Verzeihung bitten, das Recht kann uns nur geschenkt werden.“

Gemeinde mit „liebe jüdische Mitbürger“ ansprach. „Daß Sie hier leben“, fuhr der Bundeskanzler fort, „ist ein kostbares Geschenk: mit das kostbarste, das uns nach 1945 gegeben wurde. Es ist ein zerbrechliches Geschenk. Ich bin mir bewußt, daß Ihr Vertrauen leicht zu erschüttern ist — auch durch die Gedankenlosigkeit des Tages.“

„Deutsche wurden schuldig“, formulierte Kohl, „doch das Unrecht ist Teil unserer gemeinsamen Geschichte. Indem wir uns ihr in Freiheit stellen, kann aus der Last eine Chance werden.“ Es müsse darum gehen, „den Mitmenschen auch in seinem Anderssein zu achten“. Denn wo die Menschenwürde im Mitmenschen beleidigt werde, „da wird sie in uns selbst verwundet.“

Heinz Galinski sagte, es sei „angesichts der sichtbaren Gewalt“ vor fünfzig Jahren entwürdigend, „so viele sagen zu hören: Wir wußten von nichts.“ Er prangerte die „vielen Unternehmer“ an, die 1988 ihr 50. Geschäftsjubiläum begehen, ohne zu bekennen, daß „diese sogenannten Gründungen in Wirklichkeit Abrisierungen jüdischer Geschäfte waren“. Er fand es „beschämend, daß die meisten Industriebetriebe, die uns damals ausgebeutet haben, sich bis heute weigern, die Überlebenden mit einem Pfennig zu entschädigen“. Das sei für ihn „die Fortsetzung des Schweigens der Bevölkerung am 9. November 1938“.

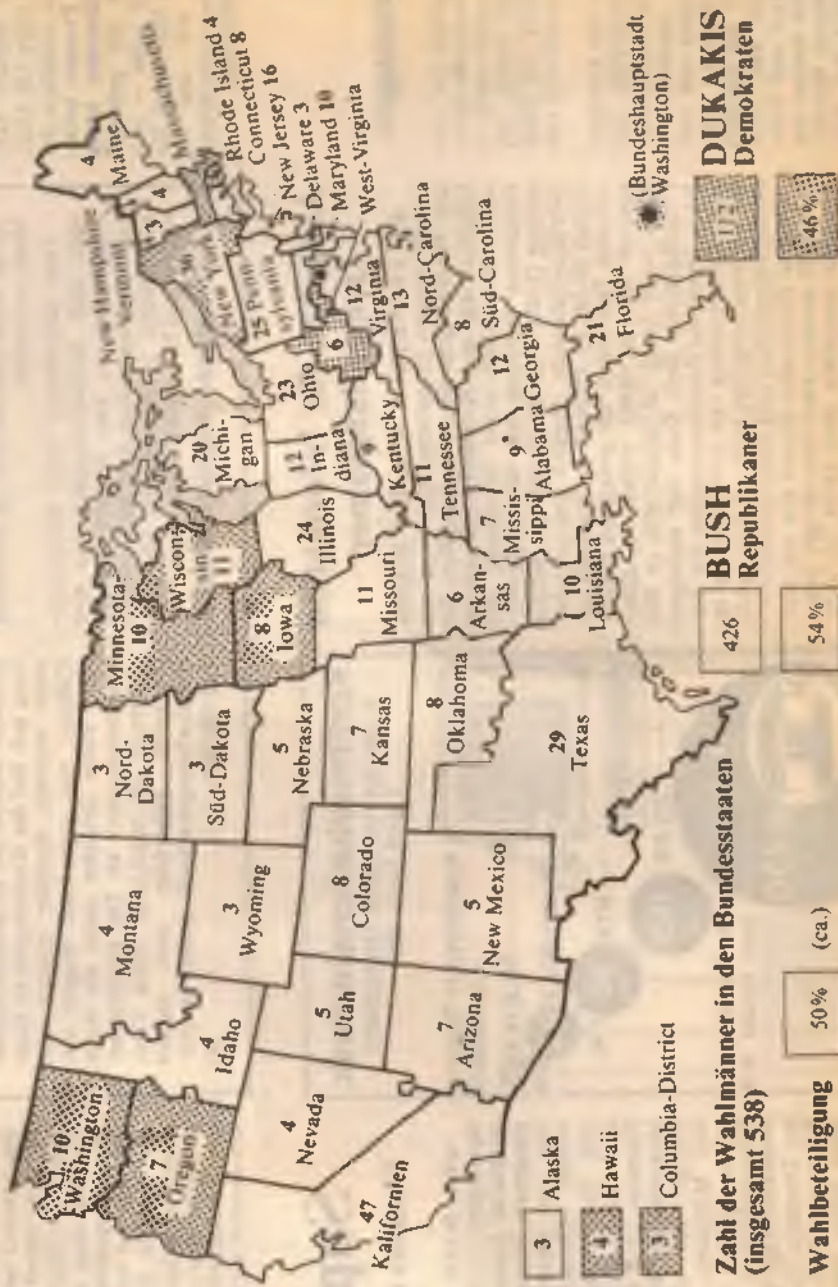
Galinski sagte weiter, es sei „ein Gebot des Überlebens“ stets die Jahre der Unmenschlichkeit vor Augen zu behalten, wobei es „nicht Gefühle des Hasses“ sein dürften. „die uns leiten“. Er habe das Bedürfnis, deutlich zu machen, daß das Wegschauen zu den Wurzeln des Übels von damals zähle. „Ich habe Auschwitz nicht überlebt“, sagte der Zentralrats-Vorsitzende, „um dort wegzusehen, wo Unrecht geschieht.“ Nach den Opfern würden deren Kinder „unseren Auftrag, wachsam zu sein, auf sich nehmen“.

А С О Т Ы Е К О М І В Е І С І ,
В Е І С П Л Е К Т Ы , П О К Р Ы Т Е С . ! !

● Bulharský deník Rabotničesko delo v článku upozorňuje na znepokojivou demografickou tendenci v Bulharsku a uvádí, že v letech 1960—1975 klesl počet narozených dětí ze 142 tisíc na 119 tisíc ročně a naopak počet zemřelých stoupl ze 64 na 107 tisíc.

● V Glen Burnie, předměstí Baltimoru ve státě Maryland v USA, zemřela údajně nejstarší žena světa — 117letá Emma Thomasová, která byla až do své smrti přesvědčena, že se narodila 29. srpna 1871. Totéž tvrdí i její přítel, mj. nejstarší 91letá dcera.

PRÄSIDENTSCHAFTSWAHLEN IN DEN VEREINIGTEN STAATEN 1988

Pogrom

Pogrom war im zaristischen Rußland die Bezeichnung für eine mit Plünderung und Mord verbundene Judenverfolgung, die meist von staatlichen Stellen angeregt wurde. Später wurde daraus die allgemeine Bezeichnung für Ausschreitungen gegen Mitglieder nationaler, religiöser oder rassistischer Minderheiten.

(Aus: Meyers Neues Lexikon)

НЕ С В Е Т А В Ы І С І Р У С К А
С Л О В А : Г У Л А Г , П О Г Р О М ,
С Т А Л И Н , П Е Р Е С Т Р О Й К А ,
Г Л А С Н О С Т , Р А І С С А ,
Г О Р Б А Ч О В , В О Д К А . . . ! !

VOVAČKO ZE ZEMEDISU

Recht auf rauchfreie Atemluft

10. BERLIN, 10. November. Ein Nichtraucher hat Anspruch auf eine „absolut tabakrauchfreie Atemluft an seinem Arbeitsplatz“, entschied jetzt das Arbeitsgericht Berlin. Die Richter begründen ihre am Donnerstag bekanntgegebene Entscheidung damit, ein Passivraucher sei krebs-erzeugenden Substanzen ausgesetzt, für deren Langzeitwirkung es keine unschädliche Konzentration gebe. Die Kammer verurteilte ein Elektrounternehmen, einem 48jährigen Karteiführer im Lagerbüro der Firma einen nikotinfreien Arbeitsplatz zur Verfügung zu stellen (Az: 9 Ca 400/87).

Nach Auffassung der West-Berliner Richter muß die Atemluft an der Arbeitsstätte „im wesentlichen der Qualität der Außenluft entsprechen“. Im Rahmen seiner Fürsorgepflicht habe der Arbeitgeber dafür zu sorgen, daß „ausreichend gesundheitlich zuträgliche Atemluft vorhanden“ ist. Nach dem heutigen Stand der wissenschaftlichen Erkenntnisse könne man, so das Gericht, „mit hinreichender Sicherheit“ davon ausgehen, daß ungewolltes Einatmen von Zigarettenrauch die Gesundheit schädigen und ein erhöhtes Krebsrisiko bewirken könne.

JEN HOUŠT!!!

halb den Krape-Kurs vom Rubel Von An-

Abychom nezapomínali na kapustu

KAPUSTA V SEKANE PEČENÍ: 1 středně velká kapusta, 250 g vepřového masa, 27 g masa uzeného, sůl, 2 syrová vejce, 3 vejce mletá na cibuli, pepř, sůl, trochu citrónové šťavy, 2 mleté vymeškané žemle, strouhanka, 1 lžice tekutý vlný, 1 středně velká cibule.

1 bílek na poštění šišky, 50 g slaniny do pečáku. — Kapustu uvaříme v osolené vodě do měkka. Uvařenou okapanou kapustu drobno rozsekáme, spojíme s masem dvakrát umytým 1 s zemičem, vlnou s vejci syrovými i mletými, osolíme, opepříme, přidáme 1–2 lžice strouhané. Hmotu dobře propacujeme, upravíme z ní podobnou šišku a potříme ji bílkem. Vložíme ji do pečáku na rozpuštěnou slaninu, přidáme rozkrájenou cibuli a za občasného podlévání horkou vodou pečeme 45 min. až 1 hodinu. Podáváme s brambory a s brusinkami nebo s jiným kompotem.

KAPUSTA S BRAMBORY (ze staré české kuchyně): 1 kapusta, 4 středně velké brambory, 50 g slaniny, 1 menší cibule, 250 g vařeného uzeného bůčku, 3–4 stroužky česneku, 1 lžice tekutý vlný, sůl, pepř. — Na jisku: 30 g sádla, 1 lžička hladké mouky. — Oloupané brambory nakrájíme na kousky. Do vyskvařené slaniny dáme rozkrájenou cibuli, rozkrájenou kapustu, brambory, zalijeme vařící osolenou vodou a vaříme skoro do měkka. Pak přidáme světlou jisku, česnek utřený se solí, trochu tekutý vlný a ještě krátce povaříme do měkka. Na talíři posypeme uzeným masem, drobno nakrájeným. — Podáváme nepečeně s talířovým salátem.

KAPUSTOVÉ RIZOTO: 1 středně velká kapusta, 1 menší cibule, 60 g slaniny, 80 g rýže, 4 stroužky česneku, sůl, pepř, 200 g gothajského salámu nebo uzeného kolena, strouhaný sýr. Kapustu uvaříme do poloměkka. Pak listy rozkrájíme na proužky. Vložíme je do rozkrájené, rozpuštěné slaniny a drobno nakrájené cibule a udušíme ji skoro do měkka. Přidáme ji zpola udušenou s rýží, přidáme česnek utřený se solí, pepřem a majoránkou. Přidáme salám, rozkrájený na kousky. Směs promícháme a vlníme do zapékací misky vymazané tukem, zalijeme trochu vývarem a zapékáme asi 10–15 min. Rizoto sypeme na talíři ustrouhaným sýrem. Podáváme s celozrnným salátem. Pozn. Odvaru dáme tolik, aby tekutina neptesahovala směs.

KAPUSTOVÉ RIZOTO: 1 středně velká kapusta, 1 menší cibule, 60 g slaniny, 80 g rýže, 4 stroužky česneku, sůl, pepř, 200 g gothajského salámu nebo uzeného kolena, strouhaný sýr. Kapustu uvaříme do poloměkka. Pak listy rozkrájíme na proužky. Vložíme je do rozkrájené, rozpuštěné slaniny a drobno nakrájené cibule a udušíme ji skoro do měkka. Přidáme ji zpola udušenou s rýží, přidáme česnek utřený se solí, pepřem a majoránkou. Přidáme salám, rozkrájený na kousky. Směs promícháme a vlníme do zapékací misky vymazané tukem, zalijeme trochu vývarem a zapékáme asi 10–15 min. Rizoto sypeme na talíři ustrouhaným sýrem. Podáváme s celozrnným salátem. Pozn. Odvaru dáme tolik, aby tekutina neptesahovala směs.

Není čím hrát

Najde se u nás výrobce míček pro badminton? A co GENERAL NOTAR'S SLVSOWILLE?

Půjčky na domky

(Vlk): Bytovou situaci mladých lidí pomáhají řešit půjčky České státní spořitelny na individuální bytovou výstavbu. Prodloužení doby splatnosti na 40 let umožňuje podílet se na rodinné bytové výstavbě dvěma generacím. Spořitelna umožňuje stavebníkům od letoška hotové propočty odměny za práce, konané číselnými osobami na stavbě. Půjčku na odměny za brigádnickou pomoc lze nyní čerpat na základě číselného prohlášení občana-stavebníka. Od počátku letošního roku do konce srpna poskytla Česká státní spořitelna 10 651 půjček na individuální výstavbu v celkové hodnotě 803 mil. Kčs. Z toho bylo 6706 půjček na výstavbu rodinných domků ve výši 636 mil. Kčs, 1243 půjček na družstevní bytovou výstavbu v objemu 27 mil. Kčs a 1318 půjček na opravy či adaptace rodinných domků ve výši 58 mil. Kčs.

A KOLIK NA RUINY?

Jak vyrostla věž

(Čtk): Zcela ojedinělá akce byla zahájena na hradě Helfštýn v okrese Píseck. Podle projektu olomouckého střediska Státního ústavu pro rekonstrukci památkových měst a objektů zde zahájili členové JZD Osak nad Bečvou za pomoci hydrauliky z Píseckých strojů zvedání 23,5 tuny těžké střešní věže druhého brávy hradu. Věž z 15. století se tak zvýší o 310 centimetrů, čímž získá celkovou výšku včetně krovu 32 metrů. Tím se obnoví třetí patro zbourané v roce 1656 a podělí se získat prostor pro důstojný kastelánský byt. Úsilí o záchranu Helfštýna je možno datovat již od roku 1969. Teprve v posledních letech se však práce dostaly do tempa. Letos byla zastřešena a nově vybavena budova historické hradní kovárny a částečně upravena fasáda hradního paláce obnovou renesančních oken a ostění. V roce 1989 přibude společenským střediskem uměleckých kovářů s přednáškovým sálem v budově bývalé hradní strážnice. Všechny práce probíhají bez uzavření hradu, který je letos přístupný veřejnosti až do 15. prosince.

K pojištění důchodců

(Čtk): Česká i Slovenská státní pojišťovna zvýhodňuje, v návaznosti na poslední změny v důchodovém pojištění, i své důchodové pojištění pracujících. Toto pojištění mohou sjednávat osoby již od 18 let. Zvyšuje se také maximální limit pro výplatu zvláštních přemí. Dopusud byl padesátiprocentní, nyní mohou zvláštní přémie zvyšovat původně sjednaný důchod až o 100 procent. Rozhodující pro přiznání jevích výše je délka trvání pojištění i pojištěné události, které u pojištěného během jeho života nastaly. Pracující přivítají i skutečnost, že pojišťovny zvýšily jednorázové plnění, které důchodové pojištěný občan může dostat nejednou místo pravidelné výplaty sjednaného důchodu. Dochází i k dalším úpravám, a to v případě, že občan bude mít zájem o jednorázovou výplatu z důchodového pojištění, u kterého pojištěný neplatil např. měsíčně, ale zaplatil ho nejednou. Při dožití se stanoveného věku má nyní nárok na zvláštní přemii. Stane se tak, ale pouze za předpokladu, že důchodové pojištění pracujících bude mít sjednané alespoň 11 let.

Tresty za rozkrádání

(Čtk): Krajský soud v Praze uzavřel hlavní líčení o osmi pachatelích, kteří se podíleli na rozsáhlém rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví. Hlavní pachatelé — M. Chomát a J. Maršín — ve dvaadvaceti případech vykradli restaurace, kiosky a potravinářské prodejny ve Středočeském, Jihočeském a Západočeském kraji a způsobili škodu převyšující částku 400 000 Kčs. Za tuto činnost je soud odsoudil k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. — M. Chomát k deseti rokům a J. Maršín k 11 letům s výkonem trestu v druhé nápravné výchovné skupině a k peněžitému trestu a trestu propadnutí věci. Další skupinu obžalovaných představovali pachatelé, kteří jako pracovníci obchodu odčizeno věci prodávali. Hlavní z nich E. Vodrážka byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání šesti let a výkonem v první nápravné výchovné skupině a dále k peněžitému trestu ve výši 50 000 Kčs a k trestu zákazu jakékoliv činnosti spojené s výkonem bmoine odpovědnosti na dobu pěti let. Ostatní obžalovaní, jejichž podíl na trestné činnosti nebyl tak vysoký, dostali tresty podmíněné, na některé z nich se vztahuje amnestie pražského republiky ze dne 27. 10. 1988.

AT ŽIJTE TRESTNÁ ČINNOST!

Bier der Regierung

Der Kabinett muß sich mit der Bierverordnung befassen. Das Urteil des Europäischen Gerichtshofes vom Anfang März 1987, als das deutsche Reinheitsgebot für importierten Gerstensaft aufgehoben wurde. Die neue Verordnung wird vor allem Kennzeichnungsvorschriften für mit Zusatzstoffen gebrautes Bier enthalten.

Tee aus der Türkei belastet

„Rize“: hohe Cäsium-Werte / Andere Sorten unbedenklich

1 und 24 Bq/Kilo gefunden. Rindfleisch: 7 und 9 Bq. Kalb: 10, beziehungsweise 19 Bq Cäsium. Eine Probe Schafffleisch wurde mit 82 Bq ermittelt. In Proben von Rehfleisch ergaben sich folgende Werte: 2, 15, 23, 80, 150, 188, 599 Bq.

Die Landshuter haben sich auch ausführlicher mit Tees befaßt. Bei zwei Proben aus der Türkei („Rize“) spürten sie 863 und 1428 Bq Cäsium je Kilo auf. „Wie Versuche ergaben“, so wird dazu kommentiert, „geht bei der Zubereitung des Tees etwa die Hälfte des Radio-Cäsium-Gehalts in den Aufguß über.“ Weitere Werte vom Tee: „Teefix“: 4 Bq. Twinings Earl Grey: 4 und 6 Bq. Earl Grey und „Mr. Jackson's Blend“ (Assam), beide von Jack-

son's of Piccadilly, London: 9 und 3 Bq. Ebenfalls aus Landshut stammen neue Ergebnisse über die Cäsium-Belastung in Nuß-Nugat-Cremes. „Nutella“ hatte 5, „Nuß-Pili“ 11, „Die Weissen“ 16 Bq/Kilo.

Die Berliner haben sich ferner Apfelsäfte vorgenommen. Nahezu alle Säfte ergaben Meßwerte unter 3 Bq. Die Elterninitiative „Restrisiko“ (Wiesbaden) hat Roggenkörner mit 96 Bq bestimmt.

Zur Bewertung: Die unabhängige Strahlenschutzkommission des BUND rät Erwachsenen zu einer Ernährung mit nicht mehr als 35 Bq Cäsium je Kilo Nahrung. Kinder, Schwangere und Stillende sollten sich an 10 Bq/Kilo orientieren. Für Einfuhr und Handel gelten die Grenzwerte von 600 Bq und 270 Bq (Milch und Milchprodukte).

In Kiel gelang erstmals die Verpflanzung eines Dünndarms

KIEL, 10. November (dpa). Die Verpflanzung des Dünndarms ist weltweit erstmals an der Chirurgischen Universitätsklinik Kiel gelungen. Einer 42 Jahre alten Frau wurde von Professor Eberhard Deltz und seinem Chirurgenteam ein 80 Zentimeter langes Stück Dünndarm transplantiert, das die Schwester der Patientin gespendet hatte. Wegen eines schweren Leidens war der Frau zuvor der Dünndarm weitgehend entfernt worden, so daß sie nur noch künstlich ernährt werden konnte. Die Transplantation geschah bereits im August.

Aber erst jetzt, nachdem die Patientin in diesen Tagen mit einem Frühstück ihre normale Ernährung begonnen hat, kann von einem Erfolg gesprochen werden. Bei den bisher 19 Versuchen der Dünndarm-Transplantation in verschiedenen Kliniken der Welt sind alle Patienten gestorben.

První železnice v Evropě

(Čtk): Letos tomu bylo 160 let, co byl zahájen provoz na počátečním úseku trati České Budějovice—Kerschbaum, první a nejdelší koněspřežné železnice na evropském kontinentě, která vedla z jihoceské metropole do Lince. Návrh na spojení lokality v Dunajské nížině původně avázaného průplavu tzv. železniční silnice podal již v roce 1803 profesor pražské polytechniky František J. Gerstner. Přijat ale byl až o dvacet let později. So smutnou výstavbou potom začal syn autora návrhu František A. Gerstner v roce 1825, kdy byly provedeny první výkopy a Neftelie jižně od Českých Budějovic.

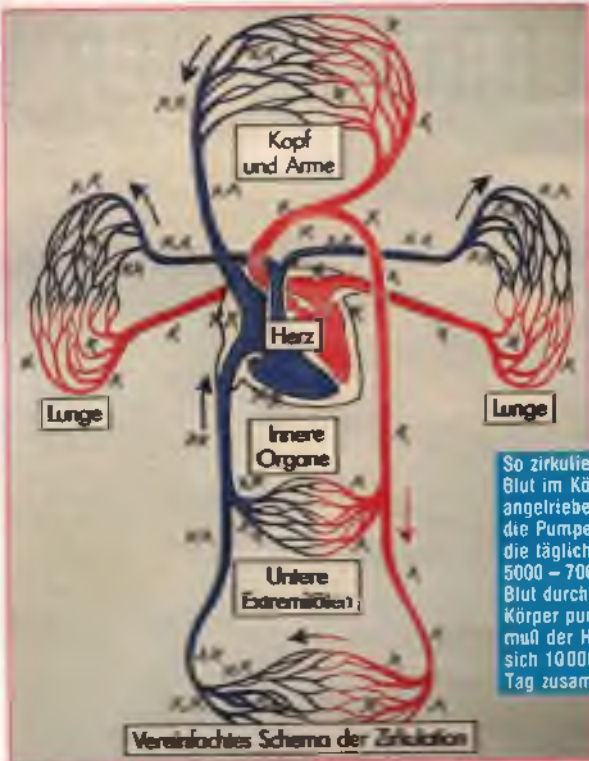
encyklopedie, slovníky, adresáře

Při četbě populárně naučné literatury, při poslechu rozhlasu či televize se často zastavíme nad jménem osobnosti, o které bychom se chtěli dozvědět více, vyhledat si další údaje. Mnohdy však narazíme „na bílou mlhu“ v naší biografické i encyklopedické literatuře. Po roce 1945 u nás nebyla vydána téměř dvacet let žádná všeobecná encyklopedie. Příručného slovníku naučného, který byl ovšem, pokud jde o biografická hesla, dosti chudý. Mimo jednosvazkový Encyklopedický slovník A-Z vydaný v r. 1972 vyšlo další encyklopedické dílo — Ilustrovaný encyklopedický slovník a z grafická hesla byla pak rozšířena v Ma-

Transplantationen halfen nicht

STOCKHOLM, 11. November (Reuters). Knochenmark-Transplantationen haben den Opfern des Reaktorunfalls von Tschernobyl meist nicht helfen können. Nur zwei von 13 Personen, denen Knochenmark übertragen worden sei, lebten noch, sagte die Vertreterin des sowjetischen Gesundheitsministeriums, Angelina Guskowa, am Freitag der schwedischen Tageszeitung „Svenska Dagbladet“. Guskowa, die an einem Symposium über radioaktive Strahlung in der nordschwedischen Stadt Umea teilnimmt, betonte, es sei wichtig, künftig besser auf atomare Unfälle vorbereitet zu sein.

Das Knochenmark baut die Immunabwehr gegen Krankheiten auf. Mit der Übertragung von Knochenmark war nach dem Reaktorunfall von 1986 versucht

X = OOKYSLICEM' KREV
XX = OOKYSLICEM' KREV
 worden. Menschen zu helfen, deren Immunsystem die radioaktive Strahlung zerstört hatte.

TO JE KRIVINA'LI' BIDA A ÚPADAK...

triebsdauer von über 150 000 Kilometern lieferten noch „befriedigende Ergebnisse“.

Das habe eine von der hessischen Landesregierung 1982 beim Technischen Überwachungsverein Rheinland in Köln in Auftrag gegebene Studie bestätigt, bei der 124 mit regeltem Katalysator ausgerüstete Wagen der hessischen Polizei untersucht worden sind. Danach wandelten die Katalysatoren auch nach mehrjähriger Nutzung der Fahrzeuge noch etwa 80 Prozent

erüdet nicht

...alte Drei-Wege-Katalysator...
 ...mehrfachem Fahrzeug...
 ...zur Entlastung der Luft...
 ...öffnen in Autoabgasen. Wie die...
 ...„Quick“ (Heft 45/1988) jetzt be...
 ...sind die Vorrichtungen nach Er...
 ...kenntnissen des hessischen Umweltmini...
 ...steriums selbst nach einer Fahrleistung...
 ...von mehr als 100 000 Kilometern „voll wirk...
 ...sam“. Sogar Katalysatoren mit einer Be-

le čes. encyklopedii. I když ani zde nejsou biografické údaje ze všech oblastí dostatečné, je na jejích stránkách zachycen alespoň velký počet známých osobností. Na Slovensku vydala Matice slovenská první dva svazky Slovenského biografického slovníku. Slovník tohoto druhu bychom v češtině potřebovali také.

Jedním z pracovníků pražského Encyklopedického ústavu ČSAV je i I. Dušan Josef Tomáš, jehož pracovní náplní je autorské zpracování hesel z novodobých československých i světových dějin. Shromážděná a zpracovávaná udaje týkající se různých historických událostí a procesů, osobností, politických stran, měst a sídel. Po léta se systematicky také zabývá — a to i nad rámec svých služebních povinností — shromáždováním dat a poznatků o konkrétních historických osobnostech — odůd i užzev historický personalista. Jako historického badatele zajímá dr. Tomáš především období od konce minulého století do r. 1945, zvláště pozornost věnuje české politické a kulturní historii na přelomu 19. a 20. století a dějinám protifašistického odboje za 2. světové války.

„Kád bych hovořil o otobou, kdy jsem připravoval hesla pro Malou československou encyklopedii. Především bylo třeba zaznamenat osobnosti, které se zaplasyly do naší politické a kulturní historie v letech druhé světové války a v poválečných desetiletích, a které starší encyklopedie přirozeně neuváděly, nebo zachycují jenom v počátcích jejich kariér. Přitom jsme vycházeli ze stanoviska, že by v naučném slovníku typu MČSE neměla chybět žádná postava, jež sežala v naší povolební historii výraznější roli. Ať kladnou, nebo zápornou, či rozporuplnou. Osuttně každá osobnost by měla být v přístužném heslu lapidárně „zařazena“ a zhodnocena. I když podstata takového hesel je především faktografická informací. Ale i v Malé čes. encyklopedii najdeme tuhé dnes již pozapomenutých postav, které však penzi — v Rakousku, jsme s pomocí prof. dr. H. Rokytý zjistili až po půl-

ročních sondážích. Institucionální nedostatků a nepružnost zde našelší kompenzovala ochota encyklopedicky založených jednotlivců z řad archivářů, historiků, publicistů i pamětníků. s jejichž pomocí jsme se nakonec hledáka ve všech případech dopáteli takřka do všech mnohdy až u příbuzných té které osobnosti. Stálo to ovšem mnoho česů.“

Jak jste konkrétně vrtil osobnosti záznamů? Podle sféry jejich veřejné činnosti?

„Usluhovali jsme o to, aby biografická hesla obsahla pokud možno všechny oblasti, do nichž daná osobnost zasahla. Například v případě Viktora Dyky, J. S. Machara, akademika Bohumila Němce (botanika) aj. není pomínuta jejich veřejná a politická činnost, naopak v biografii Ing. Ladislava Nováka, přemyslníka a ministra průmyslu a obchodu CSR ve 20. letech, nechybí zmínka o tom, že byl libereckou baletu Oskara Nedhala. Snažili jsme se také, aby v heslech vědců a umělců, kteří se stali oběti nacistické okupace a často byli přímo aktivní účastníci odboje, byla tato skutečnost explicitně uvedena. U všech do slovníku zařazených kulturních pracovníků, vědců, novinářů apod., kteří zemřeli v relativně nízkém věku v období let 1940–45, jsme se pokoušeli zjistit, zda nešlo o smrt v nacistickém žalaři, koncentračním táboře, apod. Ve většině případů se ukázalo, že ano; odborné prameny, na jejichž základě bylo heslo zpracováno, tuto skutečnost — podle našeho mínění nikoliv podružnou — prostě neuváděly, protože je „dotyčný“ zajímal pouze jenom jako, dejme tomu, zoolog nebo geograf a jeho lidské osudy a občanská aktivita šly stranou.“

Třebaže je tedy Malá čes. encyklopedie alespoň částečnou splátkou na dluh v naší encyklopedické literatuře, nemůže nahradit speciální biografické příručky, např. období českých kulturních adresářů z třicátých let či ve světě rozšířených slovníků typu „Kdo je kdo“, ani historické biografické slovníky. Tato literatura by bezesporu přispěla k lepší informovanosti naší veřejnosti, rozšířila by její historické povědomí a umožnila jí se lépe orientovat jak v naší historii tak i současnosti.

Důvod je prostý

V pondělí podvečer čekalo hokejové dorostence Ingstava Brno nemilé překvapení: vrátit v hale Rondo jim sdělil, že sice mohou dostat klíče od šatny, ale na ledovou plochu nemají přístup! Důvod je prostý. Oddíl dluží na nájemném jen za loňský rok 350 000 Kčs! Podle sdělení ředitele haly J. Pliska, nedodržíme Ingstav hospodářskou smlouvu a dluh stále narůstá. Přitom dostal oddíl příležitost si vydělat na příklad na lední revue Holiday on Ice a jiných kulturních akcích. Pronájem haly Rondo, jehož majitelem je ObčNS Brno 1., je 350 Kčs za hodinu. V úterý v poledne trénovali zde muži Ingstava a nájemné zaplatil za své kapsy trenér Havlík...!

Ein Herzinfarkt muß nicht tödlich sein. Neue Medikamente helfen dem bedrohten Herzmuskel in einer Stunde

Es geschah in der Tennis-halle: Horst P., 40 Jahre alt, brach während des Spiels zusammen. Er fühlte sich schwach, fröstelte, klagte über Atemnot und hatte ein beängstigendes Engegefühl im Brustkorb. Sein Tennispartner brachte ihn sofort nach Hause. Horst P. legte sich ins Bett. Innerhalb der nächsten Stunden trat aber keine Besserung ein, vielmehr wurde nun seine Gesichtsfarbe aschgrau und fahl, sein Gesichtsausdruck zunehmend verzerrt, so daß seine Frau in Todesangst schließlich den Notarzt rief. Als dieser zehn Minuten später eintraf, war Horst P. bereits tot – gestorben an einem Herzinfarkt.

Der plötzliche Herztod schlägt in der Bundesrepublik pro Jahr etwa 150000- bis 200000mal zu – zu Hause, beim Sport, im Büro, auf der Straße; rund 80 000 Menschen sterben jährlich an den Folgen eines Herzinfarkts, mehr als 30 000 von ihnen sind Frauen. Wer die Anzeichen eines Herzinfarkts richtig deutet und dafür sorgt, schnell in ein Krankenhaus zu

kommen, hat gute Überlebenschancen. 1960 starb noch jeder dritte Herzinfarktpatient während der stationären Behandlung, heute nur noch jeder zehnte – bei weiterhin positiver Tendenz. Wer nicht rechtzeitig in eine Klinik kommt, hat deutlich schlechtere Chancen: 30 bis 40 Prozent der Patienten mit Infarkt sterben frühzeitig außerhalb des Krankenhauses.

Was passiert beim Herzinfarkt? Durch einen Verschluss – meist ein Blutgerinnsel – eines Herzkranzgefäßes kommt es zu einer längerandauernden Mangel-durchblutung des Herzmuskels, bei dem dadurch Gewebe zugrunde geht und durch Narbengewebe ersetzt wird. Dieses Narbengewebe kann sich an der Pumpfunktion des Herzens nicht mehr beteiligen. Das Ausmaß des Herzschadens nach einem Infarkt hängt also davon ab, wie ausgedehnt der Infarkt ist, wie groß die Infarktnarbe wird. Ziel der Behandlung ist es demnach immer, die Infarktnarbe so klein wie möglich zu halten. Und dabei spielt die Zeit die entscheidende Rolle.

In den allermeisten Fällen entsteht der Infarkt, an dessen Ende zerstörtes, narbiges Herzmuskelgewebe steht, über mehrere Stunden. Gelingt es, das am Anfang des dramatischen Geschehens stehende Blutge-

rinnsel aufzulösen und so die Durchblutung des Herzmuskelgebiets wiederherzustellen, bleibt der Infarkt klein, und der Patient hat beste Chancen zu überleben – und zwar ohne allzu große Einbuße an Herzleistung. Zur Auflösung solcher Blutgerinnsel gibt es heute Medikamente, die sogenannten Thrombolytika. Für viele dieser Substanzen (das bekannteste ist t-PA, daneben gibt es Urokinase, Streptokinase, APSAC u. a.) liegen sehr hoffnungsvolle Untersuchungsergebnisse vor. Mancherorts beginnt man mit der Therapie bereits im Notarztwagen.

Sehr gute Erfolge sind mit einer Kombination von zwei Substanzen erzielt worden, die den Blutpfropf schnell auflösen: Streptokinase und Acetylsalicylsäure. Werden diese beiden Mittel, die preiswert und nebenwirkungsarm sind und auch in Krankenhäusern ohne Spezialabteilung gegeben werden können, innerhalb der ersten vier Stunden nach Einsetzen der typischen Beschwerden gegeben, sinkt die Sterblichkeitsrate im ersten Monat nach dem Infarkt um 50 Prozent. Selbst wenn diese Kombinationsbehandlung erst 13 bis 24 Stunden nach dem Auftreten der ersten Infarktsymptome einsetzt, so liegt die Sterblichkeitsrate noch immer um ein Drittel unter der üblichen Quote. Auch ein Jahr nach dem Infarkt ist die Überlebensrate der so behandelten Patienten noch deutlich besser.

Beide Mittel ergänzen sich ideal: Streptokinase löst das infarktverursachende Blutgerinnsel auf, Acetylsalicylsäure sorgt dafür, daß sich kein neues bilden kann.

Zu der bereits seit 90 Jahren bekannten Substanz Acetylsalicylsäure (sie ist der Wirkstoff u. a. in Aspirin) ist kürzlich ein interessantes Ergebnis veröffentlicht worden: Wer alle zwei Tage eine Tablette mit 325 mg dieses Wirkstoffs schluckt, senkt damit sein Risiko, einen Herzinfarkt zu bekommen, etwa um die Hälfte. Noch ist eine solche Infarktvorsorge unter Medizinern aber umstritten.

So ermutigend die neuesten Forschungsergebnisse sind, so düster sieht die Realität aus: Nur zehn Prozent der Patienten mit frischem Herzinfarkt kommen rechtzeitig genug, das heißt innerhalb von vier Stunden, in eine Klinik. Die meiste Zeit wird bis zur Benachrichtigung eines Arztes veran. Würden Patienten, Verwandte und Kollegen hier schneller reagieren, könnten Jahr für Jahr zigtausend Patienten ihren Infarkt überleben.

Voraussetzung für eine richtige Reaktion ist die Kenntnis der Infarktsymptome. Diese Kenntnis besitzen leider vier von fünf Bundesbürgern nicht oder nur oberflächlich.

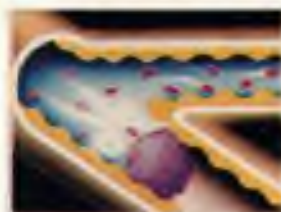
Infarktsymptome:

- ★ Schwere, langandauernde Schmerzen im Brustkorb, die in beide Arme, den Bauch, zwischen die Schulterblätter und den Unterkiefer ausstrahlen können. Oft wird auch ein Brennen im Brustkorb verspürt, oder es treten Schmerzen im Hals oder Oberbauch auf.
- ★ Starkes Engegefühl oder heftiger Druck im Brustkorb. Deutliche Verschlimmerung einer bereits bestehenden Brustenge (Angina pectoris).
- ★ Blasse, fahle Gesichtsfarbe, kalter Schweiß auf Stirn und Oberlippe oder im ganzen Gesicht.
- ★ Das Gesicht drückt die unmittelbare Bedrohung aus und kann sich bis zur Fremdheit verändern.
- ★ Flache Atmung und Luftnot, die zum plötzlichen Hinsetzen oder Hinlegen zwingt.
- ★ Übelkeit mit oder ohne Erbrechen.
- ★ Plötzlicher Kreislaufzusammenbruch (Kollaps ohne Bewußtlosigkeit).

Tritt innerhalb von 15 bis 30 Minuten keine Besserung dieser Beschwerden ein, sollte umgehend ein Arzt gerufen werden! Diese Warnzeichen finden sich bei über 80 Prozent aller Herzinfarktpatienten, zum schlagartig einsetzenden Infarkt ohne Vorboten kommt es in weniger als 20 Prozent der Fälle.

So können Laien beim akuten Herzinfarkt helfen

Am stärksten leidet der Infarktpatient unter Schmerzen und Angst. Gegen die Schmerzen dürfen auch stärkste Mittel gegeben werden, allerdings nicht intramuskulär gespritzt werden. Wenn ein Nitropräparat zur Hand ist, sollte man es ohne Zögern verabreichen. Aber: Dem gerufenen Arzt muß gesagt werden, was der Patient bekommen hat. Wenn der Patient dazu in der Lage ist, sollte er selbst entscheiden, ob er sitzen oder liegen möchte; unnötige Bewegungen können unerträglich schmerzhaft sein. Beengende Kleidungsstücke öffnen und für frische Luft sorgen. Ist – und das muß bei Verdacht auf Herzinfarkt der erste Schritt sein – der Arzt gerufen, sollte ein Augenzeuge in unmittelbarer Nähe des Patienten bleiben und beruhigend auf ihn einwirken.

Ein Blutgerinnsel in einer Arterie stoppt die Durchblutung

t-PA wird injiziert und gelangt zu dem blockierenden Gerinnsel

Die Wirkstoffe lösen das Gerinnsel in 45 Minuten ganz auf

Fließt das Blut wieder, inaktivieren die Wirkstoffe sich selbst

BYLO BY DOBŘE SI TO VŠECHNO DOBŘE ZAPATOVAT, JEDEN NEVÍ DNE NI HO DINY... (NA DRUHÉ STANĚ JEŠTĚ JEDEN OBRAZEK)

möglich, daß deutsche Urlauber schon 1989 ihre Ferien auf einer Kolchase verbringen.

JOÛ PASSEZ-AT-A I YINE!

Dmitruk, der demnach dieser Tage bei einem Deutschland-Besuch ein solches Angebot unterbreitet hat. Die in Frankfurt ansässige Deutschland-Direktion von Intourist weiß von derartigen Plänen noch nichts, hält es aber für durchaus

schaft" bietet die staatliche Reiseorganisation Intourist im kommenden Jahr derartige Programme an, sofern westliche Veranstalter die Offerte aufgreifen. Das Blatt zitiert den Abteilungsleiter in der belorussischen Intourist-Zentrale, Alexej

Infarkt oder nervöser Herzanfall?

Nicht jeder Herzanfall ist gleich ein Infarkt. Oft gerät auch das organisch gesunde Herz im Zuge einer nervösen Störung aus dem Tritt und macht sich schmerzhaft bemerkbar. Auch der Laie kann einige Unterschiede erkennen: Nervöse Herzbeschwerden stellen sich meist vor dem Einschlafen ein, Infarkte dagegen in den frühen Morgenstunden. Infarktpatienten sind während der Schmerzattacke meist bestrebt, Be-

wegung und Kälte zu meiden, weil sich dadurch ihre Schmerzen verschlimmern. Patienten mit nervösen Herzstörungen dagegen spüren den Drang, in frischer Luft spazierenzugehen. Haben sich die Beschwerden nach spätestens einer halben Stunde nicht gebessert, ist es in jedem Fall richtig, einen Arzt zu rufen. Ist der Hausarzt nicht zu erreichen, ist es durchaus gerechtfertigt, Hilfe über Notruf 112 herbeizurufen.

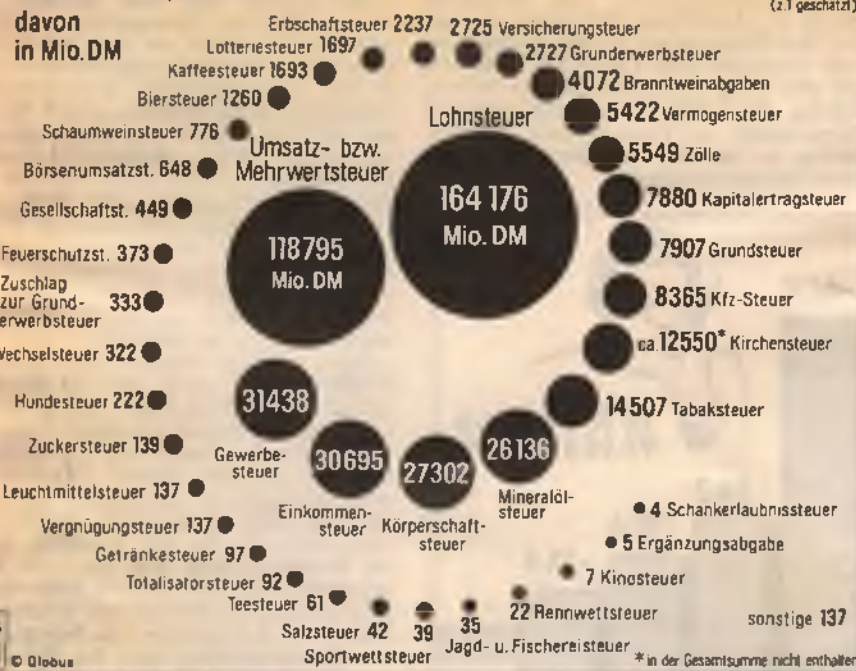
Bei russischen Bauern

Urlaub auf dem Bauernhof – in der Sowjetunion? Perestrojka macht's möglich. Nach einem Bericht der Hamburger Fachzeitung "Fremdenverkehrswirt-

Světový rekord v hlubinném potápění bez kyslíkového přístroje vytvořil Ital Makula dosažením hloubky 102 metrů.

Steuerspirale 1987 Steuereinnahmen 468,7 Milliarden DM

SOS hat ausgefunkt

LONDON, 13. November (dpa). Die internationale Schifffahrt wird von 1993 an das noch immer gültige Morse-Alphabet für Notrufe und andere Botschaften durch ein schnelleres elektronisches System ersetzt. Das beschloß jetzt die Internationale Maritime Organisation (IMO) in London.

In Zukunft soll dann statt des Morse-SOS ... (drei kurz drei lang drei kurz) ein einfacher Knopfdruck genügen, um ein Notrufsignal nach dem neuen GMDSS (Global Maritime Distress and Safety System) auszusenden und zugleich die Position des Schiffes anzugeben.

Der US-amerikanische Erfinder Samuel Morse (1791 bis 1872) entwickelte 1837 das nach ihm benannte telegraphische System der Striche und Punkte, das durch Drücken einer Taste am Morseapparat elektromagnetisch übermittelt wird. Ende des 19. Jahrhunderts wurde das Morse-System verbindlich eingeführt. 1999 soll es mit einem ... (goodbye) endgültig auslaufen.

Stark gekürzt

LONDON, 13. November (AFP). Die Landkarten von Wales haben künftig einen Zungenbrecher weniger zu verzeichnen. Der mit Abstand längste Ortsname Großbritanniens wurde von stolzen 58 Buchstaben auf 20 Lettern zusammengefasst: Das kleine Dorf „Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwllantysiliogogoch“ auf der Insel Anglesey heißt künftig nur noch „Llanfair Pwllgwyngyll“.

Der Gemeinderat der Grafschaft Gwynedd beschloß am Wochenende, die neue Schreibweise solle für Landkarten, den Verwaltungsschriftverkehr und auf Straßenschildern gelten. Dem einzelnen sei es privat jedoch unbenommen, weiterhin den alten Namen zu gebrauchen.

Der walisische Marathon-Name bedeutet auf Deutsch übrigens frei übersetzt: „Kirche zur Heiligen Maria, im kleinen Tal der weißen Haselnußsträucher nahe der Stromschnellen von Llantysilio, neben der roten Grotte“.

FESCHENKEHU SE UZ DA VNO RIKA' „FESCHN“...

UdSSR verlangt von Einreisenden aus dem Ostblock Aids-Test

Sowjetunion geht bei Bekämpfung der Krankheit rigoroser vor / 1000 Labors eingerichtet / Probleme bei Kondomherstellung

bei sei auch Bayern als Vorbild genannt worden. Dazu sagte Kondrusew, jedes Land habe das Recht, die ihm zu Gebote stehenden Mittel anzuwenden.

Nach der bisherigen Praxis müssen sich Ausländer auf Aids untersuchen lassen, wenn sie länger als drei Monate in der UdSSR bleiben wollen. Kondrusew sagte, in seinem Ministerium sei ein Stab für die Aids-Vorbeugung eingerichtet worden, der unter anderem die Devisen ausgeben habe: „Sterben Sie nicht aus Unkenntnis.“ Bis zum Jahresende sollen nach Angaben Kondrusews etwa 1000 Aids-Labors im ganzen Land eingerichtet werden. An sechs Instituten erhalten Mit-

arbeiter dieser Labors eine spezielle Ausbildung.

Als die entscheidende Schwachstelle der sowjetischen Aids-Bekämpfung bezeichnete Kondrusew den Mangel an Kondomen. Nur ein Drittel des vom Gesundheitsministerium festgestellten Bedarfs von 600 Millionen Präservativen sei in diesem Jahr geplant und hergestellt worden. Auf eine entsprechende Frage der Partizeitung „Prawda“ sagte Kondrusew nicht ohne Ironie: „Wenn es so weitergeht, können wir unseren Landsleuten nur einen Verzicht auf Geschlechtskontakt empfehlen, oder noch besser: die Ausrottung von Aids einplanen.“

MOSKAU, 11. November (dpa). Die Sowjetunion hat mit den Mitgliedsländern des Rates für gegenseitige Wirtschaftshilfe (RGW) sowie mit Großbritannien, Dänemark und einigen weiteren Staaten vereinbart, von allen aus diesen Ländern in die UdSSR Einreisenden die Vorlage eines Aids-Tests zu verlangen. Dies gab der stellvertretende sowjetische Gesundheitsminister und Seuchexperte Alexander Kondrusew in einem am Freitag in der Partizeitung „Prawda“ veröffentlichten Interview bekannt. Die Zeitung schrieb, viele Leser hätten in letzter Zeit schärfere Schutzmaßnahmen gegen die Ausbreitung der Krankheit gefordert. Da-

Podivná praxe s počítačem

(čtk): Zavedení automatizovaného systému rezervace míst (ARES) v čs. železniční síti cestujících očekávali s netrpělivostí. ARES má všechny předpoklady přispět ke zjednodušení distribuce místenek i k pohodlnějšímu cestování. Jak si však představili nastříkání jev, že akční místenkové vůz je zcela „vyprodán“, pohled na monitor kupa cestujících o spoudu. Poslední Minprou ne- ...

Valutovní podvodníci ve velkém

(re): Dva zaměstnanci pražského hotelu Arla od pondělí stihali vyšetřující orgány. Devětapadesátletý zaměstnanec, který byl pověřen vedením prodeje v baru, poskytoval cizincům zboží za západní měnu, ale předešel vykazoval v čs. korunách. Spolupachatelka té- ...

tující, kteří chtěli použít místenkového expresu 374 Vídeňského do Ústí nad Labem. Ačkoli počítač ústý po- ...

TIMTO TITULKEM výstižně reaguje RAY MOORE zdůraznil: „Grandslam-agentura AP na situaci v mužském vě turnaji, zápasy Davisova pohára světového tenisu po londýnské schůzi - ani olympijské hry nechceme naručce, již se minulý týden zúčastnili šit. Naše turnaje se uskuteční gji-

CHAOS v mužském tenisu

● Přední světoví hráči si už delší dobu stěžovali na to, že současný systém turnajů Grand Prix je příliš dlouhý a že počet soutěží, a že nemají čas na odpocinek... Londýnské jednání jednotlivých zainteresovaných složek nevedlo ke kompromisu, naopak asociace tenisových profesionálů od 1. ledna 1990 vyhlásila svůj vlastní tenisový okruh, jehož přesný program by měla zveřejnit ještě v závěru letošního roku.

● Mluví tenisových profesionálů svých termínech. Věříme, že systém soutěží bude lepší než dosud a že svou životaschopnost udrží. Současné veřejnosti uvidí lepší tenis i více tenisových hvězd.

● MARSHALL HARPER, který je zástupcem mužské tenisové rady má jiný názor: „Snažil jsem se hráčům pomáhat, ale oni to obrátili proti nám a to není fair. Usilují o svou kontrolu nad všemi turnaji. Současné okruh Grand Prix pokračovat

bude, takže se může stát, že si špičkoví tenisté svou účast na turnajích Grand Slamu budou muset vybojovat kvalifikací. Základní pravidlo Grand Prix totiž hovoří o tom, že když hráč nepodepíše závaznou přihlášku, je nucen projít kvalifikací anebo může startovat jen na základě udělení tzv. divoké karty...

● Podle posledních zpráv účast v novém turnajovém okruhu již potvrdilo 21 předních světových tenistů včetně prvního hráče světového žebříčku Willandera, letošního wimbledonského vítěze Edberga, dále Beckera, McEnroa, Cashe i olympijského finalisty Mayotta. Turnaje by měly být rozděleny do tří kategorií. Ta první se bude skládat z 18 až 20 soutěží konajících se v průběhu 16 týdnů, kterých se budou moci zúčastnit pouze hráči první desítky světového žebříčku nebo tenisté zaručující nejvyšší atraktivnost a druhé skupině turnajů bude startovat takové hráče od 11. do 50. místa světového žebříčku a ve třetí i všichni ostatní... (2)

Pivo nemá konkurenci?

(řtk): V Československu se spotřebuje ročně na obyvatele okolo 35 litrů nealkoholických nápojů. V ostatních zemích světa je to 50 až 200 litrů. Další zvyšování spotřeby u nás ovlivňuje i nedostatek locálních ovocných a neovocných limonád, jen několik druhů nealkoholických nápojů je totiž lacinější než pivo. Při tom kvalitní pitné vody na většině území ČSSR je nedostatečné. Na požadavky spotřebitelů na kvalitní a cenově dostupné nealkoholické nápoje v širším sortimentu poukázali i účastníci 18. celostátní konference, kterou probíhala ve Starém Smokovci. Na 180 odborníků z výzkumu i výroby se proto na třídenním jednání zabývali možnostmi využít rostlin domací produkce pro výrobu sirupů a aromatických přísad, lučivací příchutí z přírodních surovin, ale i spotřebou kvalitních a estetických obalů.

HUSÁK, BULAU A INDR A TAKY NE.

Přestup Jablonického PLOVOUCÍ HORY

PRAHA (tob): Naše kulturistika se minulý měsíc dočkala dalšího významného úspěchu, když Pavol Jablonický přivezl z Austrálie titul mistra světa v kategorii nad 90 kg. Toto vítězství mu dává právo ucházet se v seriálu Velkých cen o účast na soutěži Mister Universum, jež se letos bude konat v Riminu. Pro Jablonického to ovšem znamená přestup k profesionálům, odkud už není návratu, neboť o reamaterizaci požadát nelze. V současné době se řadí, jakým způsobem jeho přechod realizovat. Pokud by byl Jablonický úspěšný i na profesionálním poli, přišla by si na své i celá naše kulturistika. To proto, že při Velkých cenách se finanční odměny pro první šest pohybují od 10 000 do 100 000 dolarů a na soutěži Mister Universum pro první desát od 35 do 100 000 dolarů! Boj o nejkrásnějšího muže vesmíru u nás zřejmě do konce tohoto tisíciletí nevidujeme, ale evropského šampionátu se můžeme dočkat. Kdy? Podatelství místa od roku 1981 jsou volná...

A kde se boje o kulturistické primáty budou odehrávat v nejbližší době? ME (muži a ženy): 1989 - Norsko, 1990 - Leningrad, MS (muži): 1989 - Francie, 1990 - Malajsie, 1991 - Polsko, 1992 - USA (Columbus), MS (smíšených párů): 1989 - Maďarsko.

OD POTOPENÍ Titanicu IP sleduje (především letecky a podle povinného hlášení lodí) ledovce, které překročí směrem na jih 52. stupeň severní šířky a po zpracování údajů počítačem vydává dvakrát denně zprávu o jejich poloze. Cesta takové ledové hory se dá někdy těžko předpokládat a je znám případ „rekordmana“ z Arktidy, který se na pouti k jihu dostal až na úroveň Španělska.

NENÍ TO JEDINÝ udivující rekord. V roce 1956 byl například rozměr jedné ledovce z Antarktidy určen na 335krát 86 kilometrů! Nejvyšší plovoucí ledová hora (přívodem z Grónska) se tyčila do výše 152 metry nad mořskou hladinu. Jeden z takovýchto velkých byl sledován po sedmáct let, než v teplé vodě roztál.

VÝSKYT ledovců není rovnoměrný. Podle údajů IP například v roce 1966 nebyl jižně od 48. rovnoběžky pozorován ani jeden ledovec. Zato o osmáct let později jich patrolující letadla a lodí zaznamenali na stejné severní šířce přes dva tisíce!

TVAR ledovců je různý. Záleželo na místě vzniku a na prostředí, kterým pluje. Led, pokrývající například Grónsko, se dostává do moře ze skalních útesů v dlouhých jazyčích, odlamujících se působením mořské vody - to je tzv. telení ledovců. V Antarktidě je led posunován z mírně klesajícího pobřeží do mělké vody na desítky kilometrů daleko - pak teprve se odlamuje. Nad vodní hladinu takový obrovčivá pouze jednou osminou až desetinou své hmotnosti - podle složení mořské vody.

TYTO HORY pitné vody lákaly a lákají člověka k využití. Za druhé světové války se objevil nábor použitelných kru, vyztuženou chladicí systém, jako velkou a těžkou polopitnou letadlovou loď. V poslední době se zkoumá méně utopický projekt - do pravého ledovce z jižních moří k pohřbení zemí, které mají požíze se z sobování plnou vodou. Podle některých odhadů, každoročně přichází v oceánech nazmar množství pitné vody, jež by stačilo zásobit celou populaci na Zemi.

LEDOVCE nepůsobí poříze jenom lodím. Ty se ostatně o jejich dráze do vědí včas a včas se stačí vyhnout. V mělkých pobřežních vodách New Foundlandu a Labradorského poloostrova se však nad hladinou tvčí vrtné plošiny - v této oblasti jsou ložiska nafty a zemního plynu. Míli ledová hora proti takovému zařízení nezbývá než ji obtočit dvacet centimetrů tlustými lany a snažit se ji silnými remorkéry či servisními loděmi vyvést z kursu.

PROBLÉMY I NADĚJE kolem plovoucích ledovců hor jsou přelomem pro zájem o jejich hlubší poznání sloupá. Na prázdku se vyvíjejí nejen povrchové lodě ale i ponorky a posádka M automaty. Glaciologie, věda o ledovcích, má ještě před sebou spoustu úkolů. (103)

Která hora je za Sněžkou

(řtk): Každý školák ví, že nejvyšší horou v ČR je Krkonošská Sněžka, vystupující do nadmořské výšky 1602 metry. Ovšem odpovídá na otázku, které české hory jsou druhá a třetí v pořadí, už asi není tak jednoduché. Jsou jimi Studniční hora vysoká 1554 metrů a sedm metrů nižší Luční hora. Obě jsou součástí vrcholové partie vnitřního nebo českého hrbeu Krkonoš a jejich okolí je místem četných pěších túr v letním i zimním období. Z odborného hlediska jsou významné zejména vrcholové partie Studniční a Luční hory, kde se zachovaly dokonale ukázky tzv. periglaciálních (příledových) tvarů. V blízkosti některých ledovců vznikly charakteristické půdní typy a rozsáhlé plochy pokryté balvany nasytované kamenná mo-

... A KTERÁ VEDLE ?

TEORIE: ↓

Generální prokurátor ČSSR J. Pfejšák ve zprávě uvedl, že patříme mezi málo států na světě, kde kriminalita v posledním desetiletí nemá vzestupný trend. Vešleku přiznává je také struktura kriminality - výrazně poklesla trestná činnost proti základům republiky. Neznáme (jako masový jev) organizovaný zločin typu mafie, teror, únosy rukojmích, obchod a zneužívání tvrdých drog. Jsou nám cizí trestné činy proti míru a lidskosti - vraždy, likvidace, zotročování, deportace anebo pronásledování občanů z různých sociálních, politických, náboženských nebo kulturních důvodů.

PRAKTE: ↓

Pátrání po násilnících

(re): V úterní informaci o závažné události kriminálního charakteru, při které byli postřeleni tři příslušníci VB, bylo uvedeno, že jeden z obrojených lupičů je se zraněním v nemocnici a druhý ještě stále uniká. Je znám však jeho popis. Jde o muže ve stáří 35 až 40 let, asi 185 centimetrů vysokého, štíhlé až hubené postavy. Má tmavé vlasy a delší plnovous. Pravděpodobně používá dleprické brýle s obdelníkovými skly v tenké kovové obrubě stříbrné barvy, na zápěstí pravé ruky by mohl mít blízce neurčené tetování. Když byl tento muž viděn v pondělí ráno svědky, jak nasedá do autobusu s odjezdem na Brno, měl na sobě znečištěný ¾ zelený kabát a kapuci a obnošené rifle. Přes rameno měl zelenou látkovou tašku.

▲ Hromadný úhyn ryb byl zjištěn v úterý dopoledne v řece Lužnici v katastru obce Nová Ves nad Lužnicí na Jindřichohradecku. Šetření prokázalo, že ryby byly otráveny zatím blízce neurčenou chemikálií, která se do řeky dostala v sousedním Rakousku.

▲ Zavražděná 17letá dívka byla v úterý nalezena v bytě svých rodičů v Teplicích nad Metují. Ležela v ložnici, hlavu měla zabalenou do igelitové tašky, kolem krku, na němž byly nalezeny stopy po rdoušení, byl omotan ručník a měla probodnuté břicho. Stopy zjevně na zápěstí svědčí o tom, že byla spoutána. V bytě byl otevřen kohoutek trouby plynového sporáku, klíč od vchodových dveří byl zevnitř a okno bytu ve zvešeném přízemí panelového domu bylo otevřené. Kriminalisté pátrají po zatím neznámém pachateli, přesnou příčinou smrti stanoví soudní pitva.

▲ O vraždě se téhož dne pokusil 34letý již třikrát trestaný muž v Zátci. Před deseti dny byl propuštěn z posledního výkonu trestu. V osudné úterní dopoledne čekal na Chmelově náměstí na svou dřívější manželku. Ta, jelikož měla obavy z jeho násilnické povahy, se s ním však odmítla bavit. Bývalý manžel však ženu následoval a v Erbenově ulici na ni vytáhl nůž, kterým ji několikrát bodl do břicha a krku. Napadená ležela s těžkým zraněním v nemocnici, po pachateli, který z místa činu uprchl, kriminalisté intenzivně pátrají.

Zemřel biskup Ján Pásztor

(řtk): V časných ranních hodinách zemřel včera po těžké nemoci ve věku 76 let biskup nitranské diecéze Ján Pásztor. (řtk): Ján Pásztor, biskup nitranské diecéze, zemřel včera po těžké nemoci ve věku 76 let. (řtk): Ján Pásztor, biskup nitranské diecéze, zemřel včera po těžké nemoci ve věku 76 let.

... A KTERÁ VEDLE ?

Nun Atom-Herzschrittmacher

ben, müssen alle fünf bis acht Jahre ausgetauscht werden. Herzschrittmacher mit Atomantrieb, die nur eine der beiden Herzkammern stimulieren, haben eine Betriebsdauer von etwa 16 Jahren. Der neue, mit Plutonium betriebene Doppelkammerherzschrittmacher mit der Bezeichnung Pulsar-N1 kostet etwa 6000 Dollar. Er wird zwischen Haut und Brustmuskulatur platziert. Das Plutonium 238 ist von einer Titanhülle umgeben, die nach ärztlichen Angaben keine Strahlung von schädlichem Ausmaß durchlässt.

NEWARK. 11. November (AP). Erstmals ist einem Menschen ein atombetriebener Doppelkammerherzschrittmacher eingesetzt worden. Empfänger ist der 47-jährige John Sniffen aus Clifton. Der Arzt Victor Personnet, der am Dienstag im Beth-Israel-Krankenhaus in Newark im US-Staat New Jersey den Eingriff vornahm, sagte am Donnerstag: „Theoretisch hält dieser Schrittmacher ein Leben lang.“ Herkömmliche Herzschrittmacher, die ihre Betriebsenergie aus Batterien beziehen, müssen alle fünf bis acht Jahre ausgetauscht werden. Herzschrittmacher mit Atomantrieb, die nur eine der beiden Herzkammern stimulieren, haben eine Betriebsdauer von etwa 16 Jahren. Der neue, mit Plutonium betriebene Doppelkammerherzschrittmacher mit der Bezeichnung Pulsar-N1 kostet etwa 6000 Dollar. Er wird zwischen Haut und Brustmuskulatur platziert. Das Plutonium 238 ist von einer Titanhülle umgeben, die nach ärztlichen Angaben keine Strahlung von schädlichem Ausmaß durchlässt.

... A BODĚ TĚMAT JESTĚ V NĚJDE!

Starosti s domem pro tisíc nájemníků

Projekt, který se příliš nepovedl • Do provozu kde se něco děje

Všechno je tu ještě syrové a nehotové. Prázdné železobetonové stěže působí bez zvířat velmi studeně. A přístup k nim, jediným slovem, krkolomný. Skubrtáme po hrubém šterku směrem k pavilónu mléčné výtahy a nemůžeme uvěřit, že za pouhé dva týdny — to je poslední uváděný termín — v něm už začne pulsovat normální život. Avšak, jak se zdá, velké iluze o rychlém dokončení velkokapacitního teletniku za třicet miliónů si nedělejí ani stavební ani sám vedoucí hospodářství, který už všesměl podobných slibů bezpočet.

Pohled na nové objekty chovatelského střediska zatím nebudí dojem, že by mělo být do dvou týdnů v provozu

Bratr Ing. František Oulehla, předseda výcho-dočeské krajské organizace Čs. strany lidové, si nevybral k nástupu do odpovědné funkce nejvhod-nější okamžik. Lidé tehdy před více než třemi le-ty z Janova odcházeli.

„Zkuste to ještě s novým správcem“, bylo první, co jim poradil. Sedm pracovníků se nechalo pře-svědčit jeho palčivými — a zůstalo dodnes. Od té doby vedoucí Janovského hospodářství Státního statku Svitavy přijal dalších 37 lidí.

TENKRÁT V LITOMÝSLI

Tenkrát v Litomýslí se zemědělcí postarali o velké pozdvížení. Stálo to jen málo. Rozhodli se, že nad městem v povodí Drahošky zoriají louku, aby tam mohli zaset kukuřici. Osivo ještě nesta-čilo ani v zemi vyklíčit, když přišel prudký přiva-lový déšť. Voda spláchl-a ornicí s kukuřicí, protřh-la ochrannou hřáz a zá-topila historické náměstí. Právě v okamžiku, kdy byl za vlnika označen Státní statek — hospo-dářství Janov, přijímá

nikoho ani na volný byt. Ani se tomu moc nedí-vím. Přes tisíc telat, to už je nějaká odpovědnost.“

PRŮJEZDNÁ NEPROJEZDNÁ STÁJ

Nová stavba přišla na velké peníze. Poměrně vysoké investiční náklady má však vyvážit moder-ní technologie. Počítá se s tím, že ve dvousměr-ném provozu bude na obsluhu stačit jen devět ošetřovatelů. Například krmení v pavilónech rost-linné výživy bude plně mechanizované za pomoci samozakládacích krmných vozů.

Jaké však bylo překvapení chovatelů, když zjis-tili, že průjezdná stáj vlastně není pro zeměděl-skou techniku průjezdná. Z nepochopitelného dů-vodu jsou vnitřní dveře o 40 centimetrů užší než venkovní, takže krmný vůz na podvozku náklad-ního automobilu Avta se do nich prostě nevejde.

Nyní nezbývá, než původní projekt v tomto bo-dě přepracovat. Ocelový rám vnitřních dveří se musí rozřezat a jeho plítky na každé straně posu-nout o 25 centimetrů. Poněkud pozdě zjistěná zá-vaďa ...!

Ovšem podobných chybiček se pracovníkům Agroprojektu Pardubice vloudilo do teletniku víc. Co říci tomu, že jímka na močůvku byla podle původní projektové dokumentace vyhloubena nad úrovní chovných objektů. Fekálie by se do ní mu-sely dopravovat čerpadlem. Od tohoto řešení se „včas“ ustoupilo a nádrž se umístila pod paviló-n, aby močůvka tekla samospádem. Sedm metrů hluboký výkop na původním místě musel být za-sypán ...

Projektanti také zapomenuli na to, že k pavilónu mléčné výtahy musí vést přístupová cesta pro dopravu krmiv. Nevhodně postavený betonovým objektem se už nyní posunout nemůže, ačkoliv by bylo kum. Musí se tedy v těsném sousedství upravit lehký silážní žlab, aby se získaly asi dva metry požadovaného prostoru.

V porovnání s tím jsou ostatní vadý úplnou má-líčností. Například těžký litinový poklop, se kte-rým by ošetřovatelka ani s vypětím sil nepohnu-la, byl nad hnojným sklepem nahrazen „zlepšo-váčkou“ — výrobkem z plastu.

Rovněž radiátory na zemní plyn působí v telet-niku neuvěřitelně a vytápění tří rozlehlých objektů nehude lacinou záležitostí. Chovatelé si prostě musejí zvyknout na přinejmenším zajímavou inova-ci: zvířatům se bude v zimě topit, ať to stojí, co stojí.

Zato obsluhujícímu personálu bude každý závi-dět dokonalé sociální zázemí. Jednopočetní budo-va pět vstupů do chovatelského areálu nabízí té-měř všechno, co si člověk na pracovišti může přát. I zde se však projektanti rozmáchli velkory-se. Vstupní hala o velikosti 50 metrů čtverečních

rovněž působí „nad poměry“ a sotva nalezne prak-tické využití.

DOBRODINÍ PRO POLE

Nechme však stranou stesky. Důležité je, že lidé se už do nových provozů těší. Tekla mláďa zvířata tu najdou ideální prostředí, zvláště v po-rovnání s dožlavlými objekty, roztroušenými po celém obvodu státního statku. Není proto divu, že chovatelé předpokládají vyšší přírůstky telat a zvláště snížení úhynů pod čtyři procenta.

Moderní chovatelský areál doplňují dva velko-objemové silážní žlaby, mechanizovaný seník na 600 tun suché píce a výkonná mlobárná objek-tův krmiv. Živočišná výroba v tomto středisku bude mít tedy vše potřebné při ruce. A nezapom-nejme dodat, že nad tím bude bdít mikropočítač, který zajistí nejen pohotovou evidenci, ale bude vytvářet pomocníkovi k operativnímu řízení celé-ho hospodářství.

Klage gegen Karajan

SALZBURG, 9. November (dpa). Der Dirigent Herbert von Karajan soll sich wegen der Vaterschaftsklage einer 44jäh-rigen Deutschen einer Blutuntersuchung unterziehen. Dies hat ein Salzburger Ge-richt angeordnet, das sich seit Anfang 1987 mit dem Rechtsstreit befaßt. Die Klägerin, die in Großbritannien lebende Ute de Doncker, behauptet, Tochter des 80jährigen Künstlers zu sein, was dieser bestreitet. Nach ihren Angaben hat es im März 1943 in der Nähe von Berlin eine kurze Romanze mit Folgen zwischen Ka-rijan und ihrer inzwischen 69jährigen Mutter gegeben, die heute in der DDR lebt.

Das Gericht hatte bereits Mitte 1987 das Gerichtsmedizinische Institut Salz-burg beauftragt, den Vaterschaftstest vorzunehmen. Jetzt wurde, wie die Ge-richtspressstelle mitteilte, mittels „ge-richtlicher Vorladung“ die Möglichkeit einer zwangsweisen Blutabnahme ge-schaffen. Es sei denn, Karajan legt ein Attest vor, daß bei ihm aus gesundheitli-chen Gründen keine Blutabnahme ge-macht werden kann.

DYK BYL TAKY HLADĚJ...!

Dubček darf nach Italien reisen

BOLOGNA, 9. November (AP). Der frü-herer tschechoslowakische Reformpoliti-ker Alexander Dubček nimmt am Sonn-tag in Bologna die Ehrendoktorwürde der Universität entgegen. Es ist die erste Auslandsreise, die der ehemalige KP-Chef seit seinem Ausschuß aus der Par-tei im Juni 1970 machen darf.

ITALSKÝ JARO ?

Patroni znovu na radnici

Třetí říjnový pátek byl pro pražskou Staroměstskou radnici dnem maličko významnějším, než obyčejné pátky bývají: po třiačtyřiceti letech se totiž na východní gotický arkýř vrátili čtyři sochy patronů české země — sv. Ludmily, sv. Václava a sv. Vojtěcha. Mechanická ruka oranžové tatro je vynešla nahoru a muži v bílých pláštích připevnili k arkýři.

Stály tu, vytesány sochařem Bernardem Otou Seelingem, až do květnového povstání v roce 1945, jak dokazují dobové snímky. Avšak když 8. května zaútočili na radnici tanky, pobohli ji a zapálili, patroni už na svém místě nebyli. Nikdo neví, jak se dostali dolů — a že byli sejmuti je velice pravděpodobné, protože, opět podle svědectví fotografie, arkýř byl palbou tak poškozen, že sochy, pokud by na něm zůstaly, by musely být na padrť. Poškozeny však byly jen málo. Po osvobození se tři přestěhovaly do hořické kamenické školy k opravě. Sv. Ludmila se ztratila a byla vymodelována podle dokumentu. Originály i jejich kopie z hořického pís-

kovce pak v bednách přebývaly čtyři desítky let na nádvoří domu U minuty.

Když se připravovala obnova kamenné části radnice, tj. orloje a arkýře, přišel někdo s nápadem vrátit sochy na jejich

Kopie sochy sv. Ludmily

místo. Statický posudek SURPMO byl však jednoznačný a neúprosný: celková statická situace arkýře nedovoluje osadit plastiky, které dohromady váží zhruba 1400 kilogramů. Šlo by to jen v případě zpevnění celého arkýře, a to je možné pouze jeho zakotvením uvnitř domu — oprava se však týká jenom části...

Nemohou-li být originály, budou kopie — nové lehké, které vyrobí Státní restaurátorské ateliéry, protože obnovují kamenné části a jsou pro takovou práci nevhodnější. Jejich odborníci se rozhodli udělat kopie z laminátu. Dále použili práškový pigment a siloxid, což je sklářský prášek, s jehož pomocí povrch laminátu zdrsnil. Kopie se podařily: nejsou bígskavé a vypadají velice „kamenné“. Jsou duté, každá váží dvacet kilogramů. Na arkýři jsou instalovány obvyklým způsobem — na trnu, podmaznutém maílou a v zádech přichyceny za oko. Originály dosud stojí v ateliéru restaurátorů: budou očištěny a v budoucnu možná vystaveny v některém uvnitřním prostoru Staroměstské radnice.

Žádná „havaj“

MEKKOU triatlonu je Havaj. Zde tento sport před deseti lety spatřil světlo světa, zde se koná nejslavnější a nejtěžší závod Iron man — železný muž. To znamená uplavat 3,8 km, jet na kole 180 km a absolvovat

na HAVAJI

maratónskou trať. Na Havaji se k tomu všemu přidávají drastické klimatické podmínky: téměř stoprocentní vlhkost, teploty dosahující 50 stupňů Celsia ve slnu, zradný vítr, pro mimohavajské závodníky i problémy s eklimatizací.

„Letos to naštěstí nebylo tak strasné,“ říká včera krátce po poletní na ruzyňském letišti v Praze VÁCLAV VITOVEC, který na Havaji startoval už třikrát. „Vlhkost byla asi 85 procent a teploty jen 35 stupňů. To je na tamní poměry skoro zima.“

„Čekala nás však další zrada,“ přidává se druhý člen naší výpravy PAVEL VAHALA. „Každý si myslí, že na Havaji je ruviná. Přitom silnice zde vedou neustále dolů — nahoru. Ne že by to byly výslovné kopce, jen taková „bláhá“ pozvolná sroupání, která dají strašně zabrat.“

Václav Vitovec startoval v tomto závodě už v roce 1984 a loni, letos poprvé přišlo pozvání i pro další tři významné triatlonu z Československa. Spolu s ním tedy odjel Pavel Vahala (celkové obsadí 740. místo časem 12:20 hod.), Tomáš Kočar (10:34 — 270.) a Miroslav Rautenkranc (10:45:30 — 331.). Po Poláčích, kteří na Havaji přijeli už loni, to měli tentokrát premiéru i závodníci z dalších socialistických zemí. Maďar Kropka byl čtyřicetý, Ljadov ze SSSR jen o osm míst horší. Pořadatelé se zachovali skutečně velkoryse, když těmto závodníkům uhradili cestu a pobyt. Naši Vitovec, Kočar a Vahala dokonce měli možnost svůj pobyt o týden prodloužit, když Rautenkranc se vrátil hned po závodě. O žádném dovolené se ovšem mluvit nedá, spíše to bylo takové lízání ram. „Na trati si člověk začle poctě, že máš v přístěch chvílích umřít. Běžel jsem dlouhý triatlon vůbec poprvé, neboť mám doménou jsou krátké trati.“ říká TOMÁŠ KOČAR. „Jsem rád, že jsem zůstal zdravý a neskonal jako spousta dalších napichnutý na infuzi v nemocnici.“

„Tomáš byl po plavání druhý,“ doplňuje Václav Vitovec, „což 700 akce. dítovaných novinářů se všech kontů světa nemohlo samběžně opamout. Československo tím o sobě dalo hodně vědět.“ Hlavní role Václava Vitovce na Havaji však nespočívala v absolvování závodu, kde skončil časem 14:30 h na 1080. místě ze 1428 startujících (150 nedokončili). Patří totiž do sedmičlenné komise národního světového triatlonu, která má vypracovat statut pro založení mezinárodní federace. Mělo by se tak stát příští rok, kdy také bude ve Francii první oficiální mistrovství světa v triatlonu krátkých vzdáleností (1,5 km plavání, 40 km kolo a 10 km běh). Ten se také chce ucházet o místo na olympijských hrách a v roce 1992 v Barceloně bude ukázkovým sportem.

Doufáme, že Československo, jež jako druhé země na světě (po USA) začala triatlonu pořádat a dnes v počtu závodů na jednoho obyvatele patří spolu s Novým Zélandem a USA na první tři místa, se dopracuje k nastavení federálního svazu NPI OV ESTAV. Jak řekl VÁCLAV VITOVEC slovy klasika: „Kdo chvilí stál, již stopa opodál...“

Na rychlých křídlech OK...

Náš nový letový park • Stále přísnější mezinárodní předpisy

Letíte li v těchto dnech do zahraničí linkou ČSA třeba do SSSR nebo do Bulharska, dostane se vám do rukou v angličtině a budete-li mít štěstí, možná i v češtině exkluzivní vydání REVUE ČSA k 65. letu Čs. aerolinií. Jak známo, vznikly 6. října 1923 a první let zahájily 28. října při příležitosti pátého výročí vzniku Čs. samostatného státu.

První „obchodní let“ se pak uskutečnil hned následujícího dne 29. 10. 1923 s letadlem Aero A-14 (Brandenburg) z Prahy do Bratislavy a jeho „nákladem“ byl redaktor Lidových novin a 700 gramů pošty. Tenkrát trval tento let tři hodiny a 20 minut, zatímco dnes překoná moderní letoun TU — 134 A tuto vzdálenost za necelých 50 minut.

Československé aerolinie loni přepravily téměř 1,4 miliónu cestujících. Síť linek OK spojuje Prahu a další města ČSSR prakticky s celým světem a dohromady měří 112,5 tisíce kilometrů. Dnes lidé pochopitelně chtějí cestovat co nejpohodlněji a nejrychleji a také bezpečně. Další požadavky na letecký provoz jsou snižování hluku a škodlivých emisí z leteckých motorů, na to dnes existují stále přísnější mezinárodní předpisy. Ani naše aero-

linie se nejen z těchto důvodů neobejdou bez stálého obnovování leteckého parku.

Nárocným podmínkám vyhovují moderní sovětské letouny TU — 154 M. První dva letouny tohoto typu dodal sovětský letecký průmysl ČSA v prvním pololetí letošního roku. Do konce roku se počítá, že v provozu budou celkem čtyři nové „túčkář“. K jejich přednostem patří především špičkovější a tišší motory. ČSA jich budou využívat především na středně dlouhých linkách v Evropě, ale i na kratších afrických a asijských trasách.

Rozhodující roli sehraji sovětská letadla nové generace, která svými výkony, nízkou spotřebou leteckých pohonných hmot, moderním radionavigačním vybavením a plným respektováním ekologických požadavků i svou kapacitou budou vyhovovat současně i budoucí světové úrovni letectví. Sovětská konstruktéři připravují v současné době dvoumotorový TU — 204 s doletem 2400 km, který bude mít 176 míst pro cestující. Pro dálkové linky SSSR chystá čtyřmotorový IL — 96 — 300 s doletem 7500 km a s 235 místy na palubě. Vývoj těchto letadel, příprava na jejich výrobu i vlastní export by měly být ukončeny počátkem příštího desetiletí. Pokud jde o náš vlastní přínos letecké dopravy, chystá se, jak známo, pro příští pětiletou výrobu dvoumotorového turbovrtulového letadla L — 610 pro 40 cestujících, jímž bude obohacen náš letecký park zejména na vnitrostátních linkách.

(nar)

● Kubánská vláda oznámila nová opatření týkající se cest kubánských emigrantů žijících v USA na Kubu. Kubu bude moci navštívit určitý počet osob mladších 25 let, které se narodily v USA kubánským rodičům, kteří tam emigrovali před rokem 1978. Ročně bude také povoleno 260 návštěv osobám, které emigrovaly po roce 1978, a blíže neurčenému počtu osob, které rovněž odešly z Kubu po roce 1978 a jsou členy pokrokových organizací vytvořených v USA kubánskými emigranty.

Problém číslo jedna: rozkrádání

[čtk]: Loni připadlo na 10 000 trestně odpovědných obyvatel SSR 78 odsouzených za trestné činy a 29 pachatelů za přečiny. Podle informací z včerejší tiskové besedy s předsedou Nejvyššího soudu SSR J. Benčurou je množství registrovaných závažných trestných činů proti republice nepatrné. V poslední době má sice mírně vzestupnou tendenci trestný čin opuštění republiky, tedy nelegální emigrace. Na druhé straně se však zvyšuje počet navrátilců. Mezi nejfrekventovanější delikty patří trestné činy proti životu a zdraví a hospodářské trestné činy; počet případů rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví reprezentuje více než 10 procent odsouzených. Na občanskoprávní úseku se nedostavil očekávaný pokles věcí projednávaných soudy. Vzhledem ke stoupající rozvodovosti — loni bylo na Slovensku rozvedeno bezmála 8500 manželství — je nutné věnovat větší pozornost ochraně rodiny.

Šíření AIDS ve světě

Ženeva: Počet osob postižených syndromem získaného selhání imunity (AIDS) se v říjnu 1988 zvýšil ve světě o 4296, na 124 114. Tato nevyčísitelná choroba již postihuje 142 zemí. Oznámila to Světová zdravotnická organizace (WHO). Nejvíce případů AIDS bylo zaznamenáno v USA, kde jejich počet v říjnu vzrostl o 3276 na 76 670. Počet Evropanů, kteří onemocněli touto zákeřnou chorobou, stoupl v říjnu o 717. Ve 28 evropských zemích je nyní oficiálně registrováno 15 340 osob, postižených chorobou AIDS. WHO se domnívá, že skutečný počet lidí, kteří onemocněli touto chorobou, je více než dvojnásobek. Počet lidí, kteří jsou virem AIDS infikováni a u nichž dosud tato choroba nepropukla, činí podle odhadu WHO pět až deset miliónů.

Washington: Prezident USA R. Reagan podepsal v pátek návrh zákona o zvýšení výdajů na výzkum AIDS a prevenci proti tomuto onemocnění o 870 miliónů dolarů ročně.

TATRA střídá MAN

PRAGA (čt): Rallye Pafiz — Dakar se během uplynulých deseti roků dokázala velkou popularitou, ale zároveň plnila stránky novin i tragickými zprávami a mluvilo se také o příliš velké náročnosti a nedostatkách v organizaci. Nadcházející 11. ročník má být leccos změněn, když do čela jeho přípravného výboru se postavil Gilbert Sabine, otec předčasně zesnulého zakladatele závodu Ferny Sabina. Z organizátorských řad naopak vypadl známý jezdec Mege. Došedl nový přesná trasa otáznik je především nad tradiční cestou přes Alžír. Proto se uvažuje o etapách přes Tunís, Liby a Niger, nevyklučuje se ovšem ani přelaz přes Egypt nebo Maroko. Padl i návrh na velký okruh z Narku do Narku. Start bude letos už 25. 12. 1988 a cíl 31. 1. 1989. Zařím je přihlášeno 310 aut a motorových, jak známo, kamióny tentokrát soutěžit nebudou.

Tatra v provedení 6x6 se s tímto sedmimístným startovním polem.

dalších 12 vozů (z toho 6x6) doprovozují startovní pole.

Sedm „latrovec“ jsou vystřídáni v roli oficiálních pořadatelských vozů. Těm dočasně kromě MAN. Nemnoho

Místa tichých vzpomínek a úcty

O práci a problémech Pohřební služby hl. m. Prahy

Čas dušičkový — doba, kdy se příroda ukládá k zimnímu spánku, kdy se z chladných nocí probouzíme do mlhavých uplakaných dnů — je pro většinu z nás symbolem tichých vzpomínek na naše blízké, kteří už z tohoto světa odešli. Jen těžko bychom hledali vhodnější chvíli k tomu, abychom si připomněli starosti lidí, kteří se snaží vykonat poslední službu svým blízkým co nejlépe, i těch, jejichž posláním je tuto službu usnadňovat.

Bezsporně největším problémem obyvatel našeho hlavního města bývá v této souvislosti obstarání hrobu pro zemřelého. Provozně-technický náměstek ředitele pražské Pohřební služby Jaroslav Šikula k tomu říká: „Hřbitovů je v Praze 29, nově se už léta nezakládají a počet míst se nezvyšuje. Prakticky jedinou možností je získat opuštěný hrob — místo, kde skončil pronájem. Každý hřbitov je totiž majetkem obce — občan si místo na něm může pronajmout na dobu deseti let a po uplynutí této doby pronájem obnovovat. Zjistil-li správce hřbitova, že pronájem nebyl zaplacen, obrátí se doporučeným dopisem na majitele a pokud ani potom nezaplatí, vyzve ho k tomu veřejnou vyhláškou. Jestliže se ani potom neohlásí, má se podle zákona za to, že jde o věc opuštěnou a hrobové příslušenství (pomník, vázy apod.) se stává majetkem státu. Místo potom může být nabídnuto jinému zájemci.“

Pražané si také dost často stěžují na situaci na hřbitovech. Kritizují neupravené hroby a jejich okolí i krádeže květin, váz, svícnic apod. a další projevy vandalismu. Často podezřívají zaměstnance Pohřební služby, že jsou za „mizení“ věnců, květin i dalších věcí sami odpovědní. „Nepořádek, který je na hřbitovech, padá opravdu na naši hlavu“, přiznal J. Šikula. „Je to však situace, kterou sami řešit nedokážeme. Na 29 hřbitovů a dvě krematoria máme 119 pracovníků v dělnických profesích, kteří by určitě dokázali pořádek udržet, i když jim to návštěvníci hřbitovů nijak neusnadňují. K tomu bychom ale potřebovali 2800 skládkových bloků a odbor dopravy NVP nám lich látko přidělit jen 700. Odpad tedy není kam vyvážet. Starat se o hroby je povinností majitelů, protože hrobové příslušenství je jejich soukromým majetkem. Pohřební služba jim může nabídnout placenou speciální službu — celoroční udržování vegetace, mytí pomníků, dušičkovou nebo vánoční výzdobu apod. Pokud jde o krádeže

a další projevy vandalismu, musím rozhodně odmítnout napadání našich zaměstnanců. V našem vnitřním řádu je výslovně uvedeno, že zaměstnanci nesmějí ze hřbitovů a krematorií nic odnášet, a jeho dodržování je přísně kontrolováno. Zatím nikdy nebylo zjištěno, že by se některý náš pracovník takto provinil.“

Otázku nedostatku míst na pražských hřbitovech bude asi muset vyřešit Národní výbor hl. m. Prahy. Vandalismem a krádežemi by se měl zabývat každý z nás, protože jsou projevem neúcty jedněch a lhostejnosti druhých. Kdysi děti chodily na Dušičky na hřbitovy a rozsvěcovaly svíčky u opuštěných hrobů. Dávaly tím najevo, že si váží odkazu každého člověka. Z takových dětí asi těžko mohli vyrůst lidé, kteří chodí na hřbitovy krást a ničit, anebo lidé, kteří ničení lhostejně přihlížejí. Není proto dost důvodů tento bezký dušičkový zvyk oživit?

HRTVY PRO VÍ, TAK CO ?!

Herečka všestranného nadání

[pat]: Před dvaceti lety zemřela v sedmdesáti pěti letech zasluhující umělkyně Jarmila Kronbauerová, od roku 1913 do roku 1960 členka pražského Národního divadla. Na této scéně vytvořila velké množství různých postav, ve kterých uplatnila své všestranné nadání. Málokdy se snoubí v takové míře temperament, hravost a humor se schopností ostře charakterizovat ženské postavy vědních i výjimečných osob. V repertoáru J. Kronbauerové proto najdeme Shakespeara Otellu, Dumasovy Dámy s kaméliemi, tragickou Hippodamii z Vrchlického trilogie vedle Lizy ze Shawova Pygmalionu, Klytáimnestru vedle Mabel ze Wildeova ideálního manželů, Iocustu vedle Elišky z Vrchlického komedie Noc na Karlštejně. Mimořádnou osobnost J. Kronbauerové nám dnes už jevíšit bohužel nemůže připomenout. Zůstala zde však její osobitá životní výpověď uložená na stránkách její knížky symbolicky nazvané *Hodiny pod Harlekýnem*.

ZÁPADONEMECKÝ
Ludwigshafen se na sklonku minulého týdne zapsal nesmazatelně do historie světové koloje. Brněnští bratři Jan a Jindřich Pospíšilové [na obr.] tu došli do cíle neuvěřitelnou sérií dvaceti titulů mistrů světa a udělali tady zázrak definice ledu za oslnivou kariérou. Oba spolu na mistrovstvích světa od roku 1964 sehnali 134 zápasů, z nichž 118 vyhráli, v deseti remizovali a jen šestkrát odešli poražení. Souperům nastříleli 905 gólů a pouze 251 inkasovali. Ke zlaté sérii se patř ještě čtyři druhá a

jedno třetí místo. Starší Jindřich [na snímku vlevo] má navíc z MS ještě třetí příjmu z roku 1961 a druhou z r. 1962, kdy hrával a Jar. Šubagau.

Odsun vojsk pozdržen

Kábul: Vzhledem k obtížné politické a vojenské situaci, která se v Afghánistánu vyvíjí, v důsledku stále intenzivnější aktivity afghánských extrémistických skupin byl další odsun sovětských jednotek z afghánského území pozdržen. Vyplývá to z prohlášení mluvčího ministerstva zahraničí Afghánské republiky. Které bylo v Kábulu zveřejněno v sobotu. V pátek bylo obdobné prohlášení zveřejněno v Moskvě. Afghánští extrémisté v neděli opětovně ostrovali Kábuli raketai země-země. Jedna ze strel dopadla v blízkosti budovy západoněmeckého a japonského velvyslanectví — při explozi zde osoby zabývaly a jedna byla zraněna. Také další rakety si vydávaly lidské oběti: podle předběžných informací přišli v Kábulu při nedělním teroristickém akci o život celkem tři lidé a šest dalších bylo těžce zraněno.

Záchrana tetřeva

[čtk]: Záchranám chovem tetřeva hlušce, kterému u nás hrozí vyhynutí, se zabývá Východočeská zoologická zahrada ve Dvoře Králové nad Labem. Koncem letošního Mjna vypustili chovatelé do volné přírody v Krkonoších hejno o více než 40 kusích. Má se stát základem příští populace. Tento dříve hojný druh živočišný v počtu několika desítek jedinců v lesích Šumavy. Zhruba před deseti lety založila Správa Krkonošského národního parku jeho chov na Rychorách v Krkonoších. V roce 1985 jej převzala královédvorská zoologická zahrada a po dvou letech vypustila do volné přírody prvních jedenáct ptáků. A letos již chovatelé zaznamenali přírůstek. Na základě úspěchu prvního pokusu dali volnost dalšímu již početnějšímu hejnu. Umělý chov tetřevů je velmi náročný. Královédvorská teprve v loňském roce vyřešila problémy veterinární péče a výživového režimu.

● Při hloubení základů rodního domu ve východočeské obci Schoonaarden narazili ve čtvrté dělníci na několik zrezivělých granátů. Přivolání pyrotechnici pak postupně odkryli celkem 165 granátů z první světové války naplněných hořčičným plynem — yperitem.

Horolezci se vracejí

Dílí (čtk): O výsledcích mezinárodní purny I. naši vlekli dva č. hora- horolezci expedice Annamita 1. a třetí Josef Nežárka a Jindřich Martiš. Dvaletáři hovořili večera se zpravodaj. Jmou Polkovičovi se to bohužel nepo- lom CTR. Dílí tři členové výpravy Stanišlav Šihán. Dvacetiletou expedici tvořili hora- lezci z CSSR, SSR a Itálie. Jedna část si stanovila za cíl vystoupit na Anna- purnu I., vysokou 8091 metrů. 6. září zokali horolezci výstup z západní stě- né, která je ižet nejvyšší stěnou v Hi- málaji a patří k nejobtížnějším vůbec. Výprava postupovala francouzskou es- tou. Na základě toho byla ve výšce 4000 metrů byly postupně budovány tři čtyři výškové táhory. Poslední, pátý se nacházel ve výšce 7200 metrů. V té- horech byla podprůměrná družstva, která zahagněvala výstup východová skupi- ny. Jak je bylo oznámeno, 2. Mjna vstoupili na vrchol Anna-

Gandhi wieder im Tempel

LONDON, 7. November (dpa). Vierzig Jahre nach seiner Ermordung ist Mahatma Gandhi, dessen gewaltlose Kampagne Indien in die Unabhängigkeit geführt hat, in Großbritannien wieder als Rechtsanwalt zugelassen worden. Genau 100 Jahre, nachdem er als Student der Anwaltsvereinigung des vornehmen „Inner Temple“ in London beigetreten war, revidierte der Verein damit den 1922 vollzogenen Ausschluss Gandhis. Der Führer der indischen Unabhängigkeitsbewegung mußte damals den „Inner Temple“ verlassen, weil er wegen zivilen Ungehorsams gegen die britischen Kolonialherren in Indien zu einer sechsjährigen Gefängnisstrafe verurteilt worden war.

Der 1869 geborene Gandhi war mit 19 Jahren nach London gekommen, um dort Rechtswissenschaften zu studieren. Später arbeitete er in Südafrika als Rechtsanwalt, bevor er 1914 nach Indien zurückkehrte. Gandhi starb — kurz nachdem Indien unabhängig geworden war — 1948 bei einem Attentat.

Závěr návštěvy v PLR

Varšava: Britská ministerská předsedkyně M. Thatcherová včera ukončila třídenní oficiální návštěvu Polska, kterou vykonala na pozvání předsedy rady ministrů PLR M. Rakowského. V závěrečných rozhovorech předsedy státní rady PLR W. Jaruzelského a M. Thatcherové byly projednány možnosti dalšího rozvoje polsko-britských vztahů a spolupráce. M. Thatcherová se včera v Gdaňsku setkala s L. Walesou. Aktivisté bývalé „Solidarity“ její návštěvu v tomto městě využili k pokusu o protistátní demonstraci. Podnět k tomu jim nepřímou poskytl i sama M. Thatcherová, která v projevu na čtvrtéční slavnosti večeři ve Varšavě vyjádřila podporu „Solidaritě“ a normalizaci hospodářské spolupráce Velké Británie s Polskem podmiňuje politickými reformami v Polsku v západním pojetí.

TRI SMUTNÉ PŘÍPADY za jediný den byly ohlášeny v naší redakční informační kanceláři. S prvním přišla starší ovdovělá paní, kterou okradl neznámý muž. Odvezl si její nábytek s tím, že jej zaplatí zítra. Nepřišel však ani zítra, ani za čtrnáct dní. Adresa, kterou udal, není správná a nikdo ho na ni nezná. Téhož dne oplakává malá školáčka klobouček darovaný tetou k narozeninám. Strhl ji ho z hlavy neznámý vgrtzník, když vystupovala z autobusu. A do třetice případ „dušičkový“: Krádeže květin, váz i věnců na hřbitovech jsou v posledních letech bohužel úplně běžné — tentokrát však nejde „pouze“ o květiny, ale o kabelky i s peněženkami a doklady, o které přišly dvě ženy na hřbitov v Praze 7. Čas, který věnovaly úpravě hrobů, využil zloděj, jenž neměl nejen úctu k majetku svého bližního, ale ani k samotnému místu.

Diplom fair-play Jarmile KRATOCHVÍLOVÉ

PAŘÍŽ (ag): Z rukou gen. ředitele UNESCO F. Mayora převzal včera v Paříži v sídle této organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu, mezinárodní ceny fair-play za rok 1987 indický tenista Vítalaj Amritraj a trenér školního basketbalového týmu z USA Clavaid Siroud. Čestný diplom za celoživotní zásluhy a příkladné vystupování obdržela v Paříži i Jarmila Kratochvílová a stala se tak 17. sportovcem CSSR, který získal toto čestné vyznamenání. Bývalá nejlepší atletka světa pracuje dnes jako trenérka mládeže ve Slavíu Čáslav.

ACO ZA KRAŠU

Gedenken im Geisterdorf

Spurensicherung für die kriegszerstörten Dörfer um Verdun

An diesem Sonntagmorgen strahlt der Pfarrer von Ornes: seine Kapelle ist bis auf den letzten Platz besetzt, selbst vor dem Portal harren die Menschen, um seiner Predigt zu lauschen. Ganz Ornes feiert heute das Fest des Schutzpatrons Sankt Michael. Wie jedes Jahr begibt man sich nach der Messe zum neugestalteten Dorfplatz und schließlich zum Kriegerdenkmal auf der Waldlichtung. Ein Kranz zu Ehren der Weltkriegstoten, eine Gedenkminute, dann haben die Honoratioren das Wort. Sie rühmen in blumiger Sprache die Schönheit der Ortschaft im Tal der Maas. Der Unterpräfekt aus dem nahen Verdun vermerkt mit besonderem Nachdruck, daß sich die Einwohnerzahl der Landgemeinde in den vergangenen Jahren vervielfacht hat. Sein charmantes Lächeln gilt dem Gemeindeoberhaupt von Ornes, der 71jährigen Bürgermeisterin Clémence de Saint-Vanne, die tief gerührt an diesem hohen Festtag auf ihre Ansprache verzichtet.

In diesem stillen Ort in Lothringen ist die Welt also noch nicht aus den Fugen geraten, könnte man meinen. Jung und Alt dokumentieren Einträchtigkeit beim gemeinsamen Umtrunk im Freien. Gegen Mittag hat das Stelldichein ein abruptes Ende. Aber statt in ihre Häuser zurückzukehren, steigen die durch den „vin d'honneur“ beflügelten Festteilnehmer in ihre Autos und fahren davon. In wenigen Minuten ist Ornes verwaist, und dies aus gutem Grund: Ornes, einstmals eine der größten Landgemeinden im canton de Charny, gibt es nämlich gar nicht mehr. Es ist ein Phantomdorf.

Im Februar 1916, gleich zu Beginn der mörderischen Schlacht von Verdun, wurde das Dorf zusammen mit acht weiteren Ortschaften der Umgebung bis auf den letzten Stein zerstört und niemals mehr aufgebaut.

Nur „Madame le maire“ hat an diesem unwirklichen Ort bis heute eisern die Stellung gehalten. Nach dem Tod ihres Mannes wohnte sie einige Jahre lang alleine in ihrem Häuschen am Waldrand. Vier Familienmitglieder sind nach und nach zugezogen, die Einwohnerzahl hat sich also tatsächlich vervielfacht. Nach der Abreise der Festteilnehmer wird dem Besucher die geradezu unheimliche Stille dieses Potemkinschen Dorfes erst richtig bewußt. Nur klägliche Mauerreste, von Bäumen umrahmt, erinnern heute noch an die prächtige Dorfkirche.

Wer sich weiter in den dichten Wald vorwagt und sich dabei wacker durch das dichte Gestrüpp durchkämpft, stößt hie und da auf tiefe Krater und Kuppen, daneben Mauerreste und Berge zerbrochener Ziegelsteine. Ornes, das bis 1914 immerhin 718 Einwohner zählte, ist heute ein surrealistisch anmutender Ort, den die Natur seit 60 Jahren unerbittlich zurückerobert.

Und trotzdem hat Ornes eine Bürgermeisterin, erhält wie andere Gemeinden ein jährliches Budget und konnte sich damit über den Tod hinaus eine Art „Verwaltungswirklichkeit“ bewahren — ein möglicherweise weltweit einmaliges Phänomen.

Vielleicht wäre dieses Ornes schon längst in Vergessenheit geraten, hätte es nicht seit 1918 eine Reihe hartnäckig kämpfender Bürgermeister gehabt. Ihnen ist es zu verdanken, daß die Erinnerung an das inmitten einer riesigen Waldfläche liegende Dorf bis heute lebendig geblieben ist. Auf ihre Initiative hin treffen sich die heimwehkranken, ehemaligen Bürger von Ornes und ihre Kinder in ihrer Scheinwelt, um Ornes wieder zum Leben zu erwecken. Kein Anfahrtsweg ist ihnen zu beschwerlich, um immer im Herbst in der Kapelle

aus den 30er Jahren die kurzfristige Auferstehung ihres Heimatdorfes zu zelebrieren. Wenn auch die Zahl der noch in Ornes geborenen Gäste immer kleiner wird, so legen ihre Kinder großen Wert darauf, zur Jahresfeier eingeladen zu werden. Nach der Kranzniederlegung trinkt man zusammen ein Glas „Ehrenwein“, den die umtriebige Bürgermeisterin ihren Gästen offeriert.

Ebenso wie Bezonvaux, Haumont, Beaumont, Douaumont, Louvemont, Fleury und Vaux rechts der Maas sowie Cumières auf der linken Seite ist Ornes seit 1918 auf der Landkarte nicht mehr verzeichnet. Kurz nach Kriegsende verliehen die Behörden dem Trümmerhaufen das Kriegskreuz mit Palmenzweig als „Dank für den Verdienst der Ortschaft um die Freiheit Frankreichs“. Worauf das Parlament ein Gesetz zur Enteignung der schwer kriegszerstörten Gebiete im Tal der Maas verabschiedete. Die solcherart um ihr Eigentum gebrachten Dorfbewohner wurden mit einer kleinen Entschädigung abgespeist. Seither liegen die Gebiete in einer „roten Zone“.

Auch heute, 70 Jahre nach dem Waffenstillstand, birgt das Abweichen von den genau markierten Wanderwegen durch den Forst von Verdun immer noch Gefahren, da noch Blindgänger im Boden stecken. Liebend gerne hätte Paris damals auch die Bürgermeisterämter aufgehoben, denn was gab es in diesem mit Kampfgas und Zehntausenden von unbestatteten Leichen verseuchten Gelände für einen „maire“ noch zu besorgen?

Die angestrebte Verwaltungsreform scheiterte jedoch am erbitterten Widerstand der Einwohner, die noch Jahre nach dem Weltkrieg die Hoffnung auf eine spätere Rückkehr nicht aufgeben wollten. An diesen Strohhalme klammerte sich auch die mittlerweile 91jährige Georgette Muel, deren Vater in Ornes eine Weinhandlung betrieb. Zusammen mit ihren Kindern und einer beeindruckenden Zahl von Enkelkindern kehr die Dorfälteste zumindest zur Gedenkfeier in ihr geliebtes Ornes zurück. „Madame Muel ist unsere lebendige Ortschronik; sie verkörpert für die Jungen die Erinnerung an unser schönes Dorf“, erklärt die Bürgermeisterin. Wie immer an diesem Gedenksonntag, an dem die Kriegsveteranen ihre Orden anlegen und die Fahnen ausrollen, läßt sie sich nicht davon abhalten, den Standort ihres Elternhauses im Wald aufzusuchen. Diese Aufgabe ist für die in Verdun lebende Frau nicht eben leicht. Doch die rüstige und geistig vitale Greisin findet das Haus immer. „Ich orientiere mich an jenem Kreuz, das mein Neffe Jean Gambette der Gemeinde gestiftet und eigenhändig aufgestellt hat“, sagt sie.

Auch den 77jährigen Lucien Marchal zieht es einmal im Jahr in seinen Geburtsort. Als fünfjähriger Junge erlebte er den Untergang von Ornes. Bereits Monate vor dem deutschen Großangriff, so erinnert er sich, hätten die Behörden den Einwohnern nahegelegt, ihre Sachen zu packen und das Dorf zu verlassen. Denn zu Beginn des Jahres 1916 erfuhr die französische Armeeleitung von den Plänen der Deutschen, die durch einen dichten Gürtel von Befestigungsanlagen geschützte Stadt Verdun an der Maas im Handstreich zu nehmen. „Aber meine Großmutter wollte partout nicht gehen“, erzählt Lucien Marchal. „Sie glaubte, daß der Angriff schon nicht so schwer sein werde und wollte im Keller unseres Hauses bleiben.“ Zwei Tage bevor das Stahlgewitter auf Ornes niederging, habe sie dann ihre Meinung doch geändert und das Dorf verlassen, um in einem ruhi-

gen Abschnitt in der Haute-Marne Zuflucht zu suchen.

Diese Entscheidung hat ihr möglicherweise das Leben gerettet. Die Wucht des deutschen Feuerüberfalls auf jene neun Dörfer, die den Zugang zur Symbolstadt Verdun behinderten, verwandelte Kirchen, Bauernhäuser und Werkstätten in wenigen Stunden in Trümmerhaufen. 74 Einwohner von Ornes, so ist in der Ortschronik nachzulesen, trotzten dem Angriff. Nach der Eroberung stand ihnen die Deportation in ein Internierungslager in Zwickau (Sachsen) bevor, zehn von ihnen starben während der mehrmonatigen Gefangenschaft.

Über ein dreiviertel Jahr lang dauerte das blutige Ringen um Verdun, bis die deutsche Heeresleitung die Großoffensive abbrach. 60 Millionen Geschosse prasselten auf die Landschaft, die der deutsche Schriftsteller Arnold Zweig in seinem Buch „Erziehung vor Verdun“ so beschreibt: „Die schönen Dörfer waren erst Ruinen geworden, schließlich Ziegelstätten: die Wälder erst Lücken und Knäuel, dann Leichenfelder bleicher Stümpfe, schließlich Wüste... Ein Stück weißer fleckter Mondlandschaft, wüstenfarbig, voller runder Löcher, auf beiden Ufern der Maas. Die Stadt Verdun, im Schutz ihrer Forts aber, sehr beschädigt, stand.“

Lediglich das Dorf Vaux wurde später wieder aufgebaut, allerdings neben seinem alten Standort und nach modernen Gesichtspunkten. Heute zählt Vaux 60 Einwohner, die ihren Bürgermeister selbst wählen. Douaumont, auf dessen Gebiet in den 30er Jahren das kolossale Beinhaus errichtet wurde, hat inzwischen 12 Einwohner und damit gerade ausreichend Stimmberechtigte für eine normale Bürgermeisterwahl. Haumont, Beaumont und Bezonvaux indessen haben überhaupt keinen Einwohner mehr, in Fleury wohnen fünf Personen, gleich wie in Ornes. Da diese Zahl für eine Wahl nicht genügt, ernennt in all diesen Ortschaften der Präfekt in Bar-le-Duc das Gemeindeoberhaupt. Clémence de Saint-Vanne trägt daher die Bezeichnung „présidente“, was indessen niemanden davon abhält, sie als „Madame le maire“ zu bezeichnen.

Wenn man die 71jährige Frau auf ihre Verwaltungsarbeit anspricht, gibt sie sich aus gutem Grund bescheiden. „Eigentlich kaum der Rede wert, aber immerhin müssen die Wege regelmäßig von Gestrüpp gereinigt, die Friedhofsmauern repariert und die Kapelle neu verputzt werden“, meint sie lächelnd. Mit großer Akribie kümmert sie sich um das Standesregister der Gemeinde, das bis ins Jahr 1864 zurückreicht. Taufen gibt es keine mehr, in den letzten Jahren wurden nur Sterbefälle vermerkt. Hierfür stellte ihr der Staat im vergangenen Jahr etwas mehr als 10 000 Francs zur Verfügung. Für ihre Arbeit werden Clémence de Saint-Vanne und ihre Amtskollegen nicht bezahlt.

Daran stört sich „Madame le maire“ allerdings nicht: das Amt des Bürgermeisters in einem „village martyr“ zu akzeptieren, ist schließlich Ehrensache. So zögerte sie keinen Augenblick, als sie der Präfekt vor einigen Jahren darum bat, die Nachfolge ihres verstorbenen Bruders anzutreten. „Jemand muß sich doch um unser Ornes kümmern“, stellt sie energisch fest, denn „eines Tages wird auch in Ornes wieder ein Bürgermeister gewählt“, glaubt sie.

Nicht ohne Stolz zeigt sie die unverwechselbaren Schmuckstücke ihres Potemkinschen Dorfes: die frischrenovierte Kapelle, deren Baukosten vor 30 Jahren nach zäh-

Verdun, die strengste Kirchen-
trennung bedachte Staat übernommen
hatte, die endlich reparierte Mauer des
Friedhofes, auf dem sich die ehemaligen
Bürger von Ornes zum Zeichen ihrer Ver-
bundenheit begraben lassen, und das her-
ausgeputzte Kriegerdenkmal auf der
Waldlichtung. Nahe der Kapelle entdeckte
man vor Jahren sogar eine Quelle, deren
Wasser eine heilende Wirkung zugeschie-
ben wird: eine Besonderheit in einer Land-
schaft, in deren rissigem Boden seit 1916
alle Quellen versiegt sind. „Ohne voreinge-
nommen zu sein, mein Dorf ist doch das
schönste von allen, oder?“ fragt sie lächelnd.

Blickt man in den dunklen Wald mit sei-
ner kaum zu ausgedehnten Streifzügen
einladenden Hügellandschaft mit den
Schutthbergen, könnte man durchaus ge-
teilter Meinung sein. Aber Ornes ist eben
ein „village martyr, mort pour la France“,
wie eine Gedenksäule des Touring-Clubs
am ehemaligen Ortseingang den Besu-
chern erklärt.

Das benachbarte Fleury-devant-Douau-
mont hingegen ist ein Musterbeispiel für
eine gelungene Spurensicherung. Dank ei-
ner großzügigen Spende des „Comité Na-
tional pour le souvenir de Verdun“ konnte
Bürgermeister Léon Rodier, ein Algerien-
franzose, den Grundriß seines Phantom-
dorfes plastisch rekonstruieren.

Obwohl Rodier, gleichzeitig Generalse-
kretär der Gedenkstätte von Verdun, schon
seit über 30 Jahren in Lothringen lebt,
bezeichnet er sich als „Fremdling“ im Kreise
seiner Amtskollegen. Noch immer spricht
er sein Französisch mit dem Akzent der
nordafrikanischen Franzosen, der „pieds-
noirs“. Ganz im Gegensatz zu seinen ver-
haltenen und eher schweigsamen Verbün-
deten im gemeinsamen Kampf für ihre
Geisterdörfer gestikuliert der ehemalige
Armee-Oberst Rodier lebhaft mit den Ar-
men, als er die peinlich gepflegten Wege
seines Dorfes betritt.

„Als ich das Amt von meinem Vorgänger
Jules Poncet in den 70er Jahren übernom-
men hatte, stand uns eine harte Arbeit be-
vor“, erinnert er sich. Zunächst beseitigten
die Arbeiter unter seiner Regie das Ge-
strüpp, das sich im Laufe der Jahrzehnte
über den ursprünglichen Grundriß von
Fleury gelegt hatte.

Dann fällte man jene Tannen, die auf
dem Standort der zerstörten Häuser ge-
wachsen waren. Ende der 20er Jahre hatte
die nationale Forstbehörde etwa 15 000
Hektar aufgefurstet, „allerdings ein biß-
chen nach dem Zufallsprinzip“, erklärt Ro-
dier. Die mühsamste Arbeit bestand darin,
die tiefen Krater aufzufüllen und die Ver-
werfungen im Waldboden auszugleichen.
Allmählich nahm Fleury's Grundriß wieder
Gestalt an. So entstand die „rue St. Nico-
las“, an der die meisten der 49 Gebäude
standen. Wer heute durch Fleury's häuser-
lose Straßen flaniert, kann auf beschrifteten
Sandsteinpfosten lesen, wer dort bis
1916 gewohnt und gearbeitet hatte.

In Léon Rodiers Schilderungen wird das
Dorfleben wieder lebendig: „Dort stand das
Waschhaus, da haben sich die Frauen zum
Dorfratsch getroffen. Und in der Bar ver-
trauten sich die Männer ihre Dorfgeschich-
ten an“, berichtet er.

An der Fassade der Gedenkkapelle — sie
sieht übrigens in allen zerstörten Dörfern
fast gleich aus — ließ Rodier eine Marien-
statue anbringen. Ihren Mantel zieren die
Sterne der Europäischen Gemeinschaft.
„Mein Ziel war, Fleury in eine deutsch-
französische Gedenkstätte zu verwan-
deln.“ Rodier ist davon überzeugt, daß ihm
dies gelungen ist. „Vor allem junge Men-
schen, die das Memorial besuchen, bege-
ben sich nach Fleury, vielleicht auch weil
es direkt an der Straße liegt.“

Fleury stellt für Léon Rodier das sinnfäl-
ligste Symbol für den Bruderkrieg zwi-
schen den beiden Ländern dar. Gleichzei-
tig hatte er sich dafür eingesetzt, daß auf
dem Dach der Gedenkstätte zukünftig

auch die Flagge der Bundesrepublik neben
der französischen Trikolore aufgezogen
wird. Deswegen wurde er allerdings heftig
kritisiert, da viele alte Frontkämpfer den
Sieg von Verdun, der mit dem Leben von
über einer Viertelmillion französischer
Soldaten erkaufte wurde, eben auch heute
noch als französischen Triumph feiern
wollen.

„Dabei wird häufig verschwiegen, welch
hohen Blutzoll die neun zerstörten Dörfer
für diesen Sieg entrichten mußten“, gibt
Rodier zu bedenken. 16mal wurde Fleury
erobert und zurückerobert, da die Ort-
schaft für die deutsche Armee das letzte
Hindernis auf ihrem Weg nach Verdun war.

Dieses Opfer hat der Zentralstaat nach
Ansicht der Bürgermeister bislang nur
allzu schlecht honoriert. Die gewährten
Haushaltsmittel zur Pflege der Ortschaften
sind nach Rodiers Worten „einfach lä-
cherlich“. Dies bestätigte auch die Bürger-
meisterin von Louvemont, Anne-Marie
Tommasi: „Alle wollen, daß es bei uns
schön aussieht. Geht es aber um Geld, will
keiner mehr etwas davon wissen. Sogar
den Ehrenwein habe ich jahrelang aus ei-
gener Tasche bezahlt“, berichtet die
Bürgermeisterin.

Der Groll gegen Paris sitzt bei allen mai-
res offensichtlich sehr tief. Unvergessen
bleibt das Enteignungsgesetz von 1919.
Daran änderte auch die Tatsache nichts,
daß die Regierung bereits fünf Jahre spä-
ter unter öffentlichem Druck das Gesetz
revidierte und einen Teil des Geländes für
die landwirtschaftliche Nutzung freigab.
Tabuisiertes Thema bleibt nach wie vor die
Angst der Bürgermeister, eines Tages ihre
eifersüchtig gehütete Selbständigkeit zu
verlieren. Der in der Regierung Chirac für
Gemeindeangelegenheiten zuständige Mi-
nister Yves Galland versprach bei einem
Besuch im November 1987 zwar, die Auto-
nomie der Phantomdörfer unangetastet zu
lassen. Aber selbst als der ehemalige Post-
minister Gérard Longuet als gebürtiger
Lothringer aus der Region seinen Lands-
leuten sein Ehrenwort gegeben hatte, blieb
das Mißtrauen bestehen. Schließlich küm-
merte sich die Regierung jahrzehntlang
keinen Deut um die Empfindlichkeit der
„maires“. Gleich nach dem Ersten Welt-
krieg beschloß Paris, in der verstaatlichten
„zone rouge“ der Armee Schießübungen zu
erlauben. Noch heute sind gewisse Gebiete
deswegen an den ersten zwei Wochentagen
für die Öffentlichkeit gesperrt. Darüber
wollen die ohnehin recht wortkargen „mai-
res“ kein Wort mehr verlieren.

Minister Galland brachte bei
seinem Besuch kurz vor den
Präsidentenwahlen je-
doch auch ein lange erseh-
neter Geldgeschenk mit. Fast
700 000 Francs sicherte er den überrasch-
ten „maires“ damals zu. Mit dieser späten
„Wiedergutmachung“ wollen sie ihre Dör-
fer jetzt verschönern. Und trotzdem: Für
den Fall, daß die Regierung eines Tages
vielleicht doch einmal ihr Versprechen bre-
chen sollte, haben die Bürgermeister be-
reits Vorkehrungen getroffen. Eine feierli-
che Protesterklärung aller Bürgermeister
des canton de Charny liegt stets griffbereit
in der Arbeitsmappe von Jean-Claude
Caille, Bürgermeister von Douaumont. Das
Schriftstück trägt immer noch das Datum
des 28. April 1939.

Möglicherweise wird den „maires“ diese
Machtprobe jedoch erspart bleiben. Die
Regierung vermerkte vor kurzem in einem
Memorandum, daß in der praktisch men-
schenleeren „roten Zone“ der Tourismus
einen ungeahnten Aufschwung genommen
hat. „Bis zu 300 000 Menschen, darunter
viele junge Deutsche, besuchen jährlich
Memorial und Schlachtfeld“, erklärt Ro-
dier.

Diese Entwicklung hat das Selbstbe-
wußtsein der streitbaren „maires“ ge-
stärkt: „Verhindern wir zusammen, daß un-
sere Dörfer ein zweites Mal sterben“,
forderte er. „Ein Dorf“, so schrieb der Bru-

der des früheren Bürgermeisters von Cu-
mieres, Louis Lavigne, nach dem Waffen-
stillstand, „ist wie eine Person. Seine Seele
entsteht durch das Verschmelzen der See-
len seiner Einwohner.“ Kriegsteilnehmer
Lavigne, Verfasser einer Ortschronik und
eines Mundartwörterbuches über
Cumieres, zog folgendes Fazit: „Tot sein
bedeutet, nur einfach keinen Körper mehr
zu haben.“

Třicet let Laterny magiky

Celkem pět inscenací má v současné době na repertoáru scéna Národního divadla v Praze Laterna magika. Odysseu vidělo v Paláci kultury v Praze již přes 120 000 diváků. Kouzelný cirkus dosáhl od roku 1977 v Adrii a poté i Nové scéně ND téměř 2600 repriz. Balcini večer Orbis pictus vstupuje na Nové scéně do třetí sezóny a opera Zvaný Slimejš se trvale tamtéž od února 1984. Činohra Vlivisek v Adrii vstupuje rovněž do třetí sezóny. Mezi oslnivější projekty Laterny magiky patří právě Odysseus, který se letos v dubnu setkal s příznivým ohlaselem i u západoněmecké publiky a své zatlacení premiéře v Münsteru. Tato inscenace prošla za více než rok od svého prvního uvedení zřetelným vývojem. A to jak po stránce choreografické, tak i z hlediska interpretace. Právě a ní oslaví Laterna magika již příští měsíce třicetiletí svého trvání, a to přímo v Bruselu, kde se na Světové výstavě EXPO 88 zrodila. Do konce této sezóny nabídl repertoár Laterny magiky inscenace Minotaurus na libreto F. Dürrnomalla, jejíž režie se ujal národní umělec J. Svoboda. Kouzelný cirkus v hudbovou nahrávkou Kabaret Břetislava Pojara, volná skladba k barevných čísel na Svobodově scéně, v Ogounově a Hübnerově choreografii a s hudbou P. Hapky. Bude připraven do konce příštího roku a v roce 1990 až má zaplácen hroty v bruselském zábavním parku Bella Verde, kde by jim měla zahájit provoz nově postavená divadelní budova. Třetí titul připravuje autorsky i režijně J. Král z kečlovéhradeckého Draka na téma Gulliverových cest. Choreografickou i autorskou úlohu přislíbil B. Polívka. Uvažuje se rovněž o novém činohrním titulu, vytvořeném tentokrát ve spolupráci s činohrou Národního divadla v Praze. Půjde zřejmě o hru Jožue Sobola Ghella. Režisérem by měl být E. Schorm a autorem scény národní umělec J. Svoboda, který tuto hru scénografoval již v Norsku. (čr)

3. listopadu 1988

Závěr zasedání ÚV MSDS

Projev J. Berecze

BUDAPEŠT: Agentura MTI včera zveřejnila text projevu člona politického byra a tajemníka ÚV MSDS J. Berecze, který přednesl v úterý na zasedání ÚV MSDS, které včera skončilo. Při hodnocení vnitropolitické situace řekl, že nálada obyvatelstva se zhoršila, stejně jako životní úroveň a životní podmínky. Národní hospodářství i nadále zápasí s krizovými jevy, což vyvolává společenské napětí. S tím vším souvisí i důvěra ke straně, která v poslední době dále poklesla. J. Berecz se dále zabýval situací ve straně a zaujal stanovisko k otázce systému jedné nebo více stran. Smyslem hledání tzv. alternativních cest je skutečnost, že hospodářská politika strany uskutečňovaná v posledních 15 letech oddálila zemi od hlavních směrů světového vývoje. Tento proces vedl k výraznému snížení životní úrovně a tato praxe nedokázala poskytnout národu jistotu budoucnost a jasnou perspektivu. Proto se odpovědi hledají mimo stranu.

Zpěvačka generací

[mg]: Jaka malé dítě (sem ješ hies slýchale z gos hlasového přiljima. Pamatali se, jak generace mých rodičů při jejím zpěvu jhla. My, děti, jeme si do so šiú psaly texty jejích písniček a námlivými hlasy je propěchovaly. K tomu se podařilo získat ješ fotografii byl ostatními ohlívován, neboť přece jenom tenkrát na počátku 60. let nebylo možno koupit nahrávky herců a zpěváků v obchodech, tak jako dnes. A potom přišlo setkání s „živou“ zpěvačkou, pěsničkářkou, kouzelná hadynka zvaná televiz. Na malinké obrazovce se usmívala Yveta Simannová, ze zpěvu archaie Karla Vlácha, se kterým spojitla svůji pševorku dráhu. Okouzila nás všechny, mladé, starší i ty nejstarší. Ne jen svým kultivovaným zpěvem, ale i vystupováním, se kterého bylo a stále je cítit chramot. Je to už nár let, kdy Yveta Simannová začala získávat srdce posluchačů a diváků, ať už doma, nebo v duetech s Milanem Chladillem. Okruh jejích příznivců je i dnes velký. Není divu, vždyť patří ke zpěvačkám, které ne podléhají módnosti a dávají přednost profesionálnímu a kvalitě. Proto má posluchače všech věkových kategorií. Přijeme Yvetu Simannová při jejím významném životním jubileu hodná pěkných písniček, kterými nás bude dále těšit.

Hořký cukr

Ještě nepamatujeme, že by pěstitelé cukrovky dopadli s úrodou tak špatně jako v letošním roce. Zřejmě se jim nepodařilo splnit nálepkový úkol ani ze tří čtvrtin. Sedm cukrovarů v ČR s nedostatkem suroviny vůbec nezačalo kampaň, v několika dalších závozech bude v provozu jen zařízení na rafinaci cukru a balící linky. Tak mimořádný stav našeho cukrovarnického průmyslu skutečně nepamatuje a všichni zainteresovaní by z toho měli vyvodit i patřičné závěry. Bylo by jisté neodpuštělnou chybou, kdyby se podobné problémy měly v budoucnosti opakovat. Rozhodně totiž nemůžeme připustit, že za všechno může pouze krajná nepřízeň počasí. Je sice pravda, že jaro teplo velmi ublížilo a desítky tisíc hektarů, kde rostliny vlastně vůbec nezráely, musely být osety náhradní plodinou. Ale právě nyní jsou vidět v jařejším ovětrovaném nedostatku, zejména subjektivní příčiny, které přetvářaly mnoha let a jejichž řešení se odkládá do neurčita. V čem spočívá hlavní příčina neúspěchu? Odpověď se dá dát jednou větou. Nezvládli jsme velkovýrobní technologii pěstování a sklizně cukrové řepy. Dokud naši zemědělci využívali klasické odrůdy (zvláště Dobrovickou A) a investovali do cukrovky velké množství ruční práce, bylo vše v pořádku. Jenže lidé ze zemědělství odcházeli a na jednoduše chyběly pracovní síly, takže muselo být něco nového. V sortimentu nabízených odrůd se objevili zahraniční a domácí geneticky jednodušší materiálu, průsazovala se technologií bez, nebo s minimem ruční práce. Jenže zde byl kámen úrazu. Mnohem náročnější způsob výroby cukrovky vyžadoval i náležitě moderní technická vybavení. Výkonné, vysoce klíčivé osivo zůstalo nejmenším problémem, který Osava dokázala postupně uspokojivě vyřešit. Chyběly však, a chybějí dodnes, přesné řeposečí stroje, které by umožnily výsev na konečnou vzdálenost (bez potřeby následného jednocení rostlin). Kdo z pěstitelů měl de- vizy, mohli si za ně pořídit vhodnou mechanizaci na špičkové úrovni, kdo je neměl (a byla jich většina), ten měl problémy s řepou už od jara. Agrozet Roudnice nad Labem se vývojem a výrobou svého stroje na cukrovku dlouho nezabýval, neboť jsme se spolehnuli na dodávky v rámci RVHP. Teprve nyní zahájil produkci řeposečích strojů s názvem Harmonie, který by měl pomoci těžkou překážku na cestě za vysokou produkcí cukru zvládnout. Zemědělci ovšem postrádají i vhodnou techniku pro aplikaci pesticidů a zejména stále nemají potřebnou sklizňovou mechanizaci. Situace došla tak daleko, že se náš výrobce — Agrozet již — rozhodl nakoupit licenci západoněmecké firmy Fühse. Z nabízejících se možností ovšem vybral tu nejméně vhodnou. Jeho čelní sklízec řepy Multo 6 byl jen velkou bublinou, která aplaskla při prvním použití stroje na poli. Řepaři dodnes čekají na stroje, které by na vysoké úrovni, bez zbytečných ztrát, sjízditely rychlou výstavbu řepných bulv a sběr chřástu. A tuzemský výrobce zatím hledá jiné, vydatnější řešení. Jak dlouho bude trvat, než je nabídnou zemědělci praxi, zatím nikdo neví. Jedno však je jisté: ztráty při sklizni cukrovky obvykle překračují 20 procent (v těžkých, rozhabněných půdách dosahují dvojnásobku), znamená to tedy desetitisíce tun cukru, o který se zbytečně okrádáme. Ruční sběr bulv za kombinovaný problém nikdy úplně nevyřeší. Další slabým článkem velkovýrobní technologie cukrovky je nedostatek potřebných chemických pesticidů. Na účinné látky zahraniční proveniencí není dost devizových prostředků, domácí ochranné prostředky nedokážou plně uspokojit vysoké nároky pěstitelů. Chybí nám připomenout pouze příčinu, které leží mimo možnosti pěstite- lských organizací. Svůj díl na letošním flásku ne- saou řepaři také, ovšem zdaleka ne ten největší. Tepr- ve komplexním řešením problému můžeme dokázat, že se letošní rok ve výrobě cukru již nebude opakovat.

DRÍVE BÍLÉ ZLATO, DNESKA JAYSE!!

Turistika ČSSR-PLR

(lv): Jak ukazují dosavadní bilance a předpoklad do konce roku, vymění si v letošním roce Českosloven- sko a Polsko více než milion turistů. Do Polska vy- cestuje asi 450 tisíc našich turistů a Československo navštíví 700 tisíc návštěvníků z Polska. Jak uvedl na tiskové konferenci představitel polské cestovní kan- celáře Orbis, znamená to vzrůst cestovního ruchu o 25 procent. Většímu rozvoji cestovního ruchu mezi oběma zeměmi mají pomoci opatření, jež jsou platná od 1. srpna tohoto roku. Podle nich lze kupř. obou- stranně cestovat individuálně na notářsky ověřené pozvání nejen příbuzných, ale i známých. Od nás do Polska je možno rovněž vycestovat individuálně s před- dem zaplacenými službami přes cestovní kancelář. Podmínkou je minimálně jedna strávená noc v PLR. Tato podmínka neplatí pro nedělní výlety.

Odhalení sochy P. Bielikovi

(žtk): Při příležitosti 90. výročí vzniku Českosloven- ské národní kinematografie byla v Bratislavě odha- lena socha průkopníka a předního tvůrce slovenského filmu národního umělce Paľa Bielika. Bronzovou postavu v nadživotní velikosti od sochaře národního umělce Ladislava Snopka a architektu zasloužilého umělce Ladislava Bejzitze odhalil náměstek mi- nistra kultury SSR zasloužilý umělec P. Koyš.

4. ZEMSKÝ NÍČ?

Ozdravíme ovzduší?

(žtk): V souladu s mezinárodním závazkem ČSSR snížit do roku 1993 o 30 procent množství oxidu sřy, vypouštěného do ovzduší, vrcholí přípravy kontraktu na pořízení velkokapacitních odsířovacích zařízení pro 200 megawattové bloky Čs. tepelných elektráren. Půjde o nákladné aparatury v první etapě pro elek- trárnu Počerady. V dalších plánech se počítá s elek- trárnami v Nováči a Pruněřově. V Tušimicích však již nyní končí instalace odsířovacího zařízení s mag- nezitovou regenerační technologií. Jde o systém Nilogaz podle sovětské dokumentace. Podle slov Ing. J. Červinky z Výzkumného ústavu energetických za- řízení v Brně se rovněž v tuzemsku vyvíjejí nové účin- né aparatury. Jednou z investičně a provozně nená- ročných metod je dvoustupňový způsob odsířování spalin. Brněnský Výzkumný ústav energetických za- řízení vyvinul metodu rozprašování mléčného vápence do kotlů. Prototyp ekologicky významného kotle má být hotov v letech 1990 až 1991. Výroba této novinky, šetřící životní prostředí, zahájí První brněnská stroji- ra v roce 1992.

Chléb pro Prahu

(žtk): Ve čtvrtetních odpoledních hodinách — před svátečním dnem — měli velice pilno pražští prodáváči pečárenských výrobků, zejména chleba. Ne všude to- tíž mohl zákazníkům posloužit čerstvě upečeným chlebem, takže spotřebitelé byli nespokojeni. Kde hledat příčiny? Náměstek primátora hlavního města Prahy M. Pollak k tomu řekl. Zásobení chlebem v ně- kterých lokálních Prahy nebylo plynulé. Tady zřej- mý obchod podcenil množství objednaného chleba, u pultů ptece nebyli jen pražští občané, ale i lidé ze Středočeského kraje a další návštěvníci hlavního města. A ti všichni se chtěli na sváteční dny dostateč- ně předzásobit. Na druhé straně le třeba zdůraz- nit, že pražské pečárenské provozy nemají dostateč- nou výrobní kapacitu na optimální výrobu není ani jejich vozový park. Například pražské pekárny ope- čou za čtyřadvacet hodin 200 až 210 tun chleba, při- čemž jeho prodej kolísá od 120 do 340 tun, zejmé- na před dny svátečního volna. Proto v některých mí- stech byl k dostání i tvrdší chléb z tzv. předpeky. Celou situaci by měla zlepšit výstavba nové pekárny v Praze-Jihoměstí, budovat se bude i v Praze-Kyjích.

...ALE NIKDY ZATO KULTURNÍ PALÁC!!

Krok k záchraně Benátek

(RIM): Po deseti letech záplav a po vášnivých sporech o tom, jak vodnímu řádění v Bená- tkách předejít, udělala Itálie v souotu první krok k záchraně jednoho ze svých největších klenotů.

■ ZAHÁJILA totiž budování pobytových bariér, které úzkou benátskou lagunu ochrání před zvýšenou hladinou Jaderského moře.

■ ÚČ OD ZALOŽENÍ před jedenácti sty lety stály město povodně. Roku 1440 při jedné z nich zahynulo asi 1000 lidí. Také páda se Benátským doslova pro- padala pod nohama. Jen od začátku našeho století poklesla temná půda o 23 centimetry.

■ NEPROBLEMATIČTEJŠÍ částí celé akce jsou ochranné bariéry. Další záchraným krokem budou vyzpěry k záchraně poklesu půdy a vybudování hrází kolem celého zrpovitého, 550 čtverečních kilometrů velkého poloostrova. Projekt pamatuje i na ochranu 150 městských kanálů a také na zlepšení životního prostředí.

Mobiler Deich vor Venedig

VENEDIG, 4. November (dpa). Der erste Test mit einem mobilen Deich, um Venedig vor den regelmäßigen Überschwemmungen bei Hochwasser zu schützen, ist jetzt einwandfrei gelungen. Die 1300 Tonnen schwere Barriere war in den vergangenen Tagen an eine der drei Öffnungen der Lagune zum offenen Meer gebracht worden. Bei dem Test richtete sich der Wall durch Fernsteuerung vom Lagunenrand auf und versperre einen Teil des Zuflusses.

Der 28 Meter hohe und 33,5 Meter lange Barriere-Prototyp soll neun Monate getestet werden. Bis zum Jahr 1995 sollen dann etwa 80 solcher beweglichen Schutzdämme in der Lagune angebracht werden, die bei normalem Wasserstand auf dem Meeresgrund liegen und nur bei Hochwassergefahr aufgerichtet werden.

Die bisher in der Welt einzigartige Konstruktion wurde von einem italienischen Firmenkonsortium entwickelt. Die Regierung in Rom hatte umgerechnet etwa neun Milliarden Mark zur Sanie- rung der Lagune von Venedig zur Verfü- gung gestellt.

Weltmächte im Außenhandel

Times' berichtete, hatten die USA im Jahr 1986 ein Straßennetz von 6 214 000 Straßenkilometern. Frankreich ver- fügte zu diesem Zeitpunkt über 805 000 und die Bundesrepublik Deutschland über 491 000 Kilometer Straßen.

17,5 Meter Straße

Nach einer von IRF World Road Stati- stics veröffentlichten Studie, über die die amerikanische Zeitung „Financial

Staat	Straßennetz in 1 000 km	Straßenlänge pro Einwohner in Meter	Straßenlänge pro Fahrzeug in Meter
USA	6 214	25,9	32,6
Frankreich	805	14,5	30,4
Großbritannien	348	6,0	18,1
BR Deutschland	491	8,0	17,5
Japan	1 127	9,0	14,1

Z JEDNOHO CLANKU V SSSSSSSSSR-TICKU.

Zur heutigen Lage der Sowjetdeut- schen heißt es, nicht wenige Vertreter dieser Minderheit setzten sich im Verlau- fe der Nachkriegsjahre für die Wieder- errichtung der autonomen Republik ein. „Einige“ Sowjetdeutsche — die Ausreise- zahl liegt in den ersten neun Monaten

dieses Jahres bei 32 000 — reisten in die Bundesrepublik aus. Die „Prawda“ unter- stellt sodann, daß diese Ausreisen nicht spontan seien, sondern von „gewissen Propagandazentren“ im Westen angelei- tet würden. Gleichzeitig gibt die „Praw- da“ zu, daß als Grund für Ausreisewün- sche auch die negative Erfahrung der Vergangenheit sowie die Ungelöstheit einiger Probleme der Gegenwart zu gel- ten haben. „Für die Bundesbürger sind die Aussiedler Bürger zweiter Klasse“, habe die Erfahrung auf der anderen Seite gezeigt. Wo die nationalen Bedürfnisse der Sowjetdeutschen befriedigt würden, gebe es keine „Ausreisementalität“. Die Heimat der Sowjetdeutschen sei die UdSSR, die sie bewegenden Probleme müßten in der UdSSR gelöst werden.

Bei Regen langsamer

Ein verschärftes Tempo-Limit muß bei Regen auf Frankreichs Straßen von den Autofahrern beachtet werden. Laut ADAC sind bei nassen Fahrbahnen auf Autobahnen statt der sonst erlaubten 130 nur 110 km/h gestattet, auf Schnellstraßen 100 statt 110 km/h und außerorts darf nur mit 80 statt 90 km/h gefahren werden. Von ausländischen Temposündern verlangt die französische Polizei an Ort und Stelle eine Sicherheitsleistung von rund 270 DM (900 Francs). Die bezahlte Kaution wird später auf die vom Gericht festgelegte Geldbuße angerechnet. Bei hohen Geschwindigkeits-Überschreitungen kann die Geldstrafe bis zu 775 DM (2500 Francs) betragen. mid

Rücksichtslos im Schnee

Mit einem lachenden und einem weinenden Auge legt die von der Stiftung „Sicherheit im Skisport“ (SIS) gegründete Auswertungsstelle für Skiunfälle in diesen Tagen ihre Statistik für die Skisaison 1987/88 vor. Zwar ist gegenüber der vorangegangenen Saison die Zahl der Skiunfälle um rund fünf Prozent zurückgegangen, doch muß die Entwicklung der Kollisionsunfälle als besorgniserregend betrachtet werden. Seit der Saison 1979/80 nämlich ist der Anteil dieser Unfälle um 36 Prozent gestiegen. Die Stiftung hat sich deshalb vorgenommen, in einer neuen mehrjährigen Informations- und Aufklärungskampagne das Risikobewußtsein zu schärfen, das Miteinander auf Pisten und Loipen zu propagieren und Verständnis und Aufgeschlossenheit für das Thema „Skisport und Umwelt“ zu wecken. Mit einer Aktion an den bundesdeutschen Schulen, für die die Unterstützung der Kultusministerien aller Bundesländer gewonnen werden konnte, wurde die Kampagne begonnen.

Therapie für Fersenbeißer

LONDON, 6. November (Reuter). Das britische Königshaus hat einen Tierpsychologen für seine Hunde kommen lassen. Nach Informationen der „Mail on Sunday“ wurde Tierspezialist Roger Mugford zur Konsultation der königlichen Hunde herangezogen, um zu klären, weshalb die Corgi-Rassehunde Spark, Mist, Sable, Diamond, Kelpie und Phoenix eine Vorliebe dafür haben, nach den Fersen der Bediensteten zu schnappen. Diese Eigenart hatte zu Verstimmung unter den Lakaien, Wächtern, Kammerdienern bis hin zum königlichen Uhraufzieher geführt.

Einzelheiten der Visite und geplanten Kur für die kleinen, fuchsköpfigen und auf kurzen Beinen daherkommenden Hunde nannte Mugford nicht. Als Abkömmlinge einer Hirtenhundrasse seien die Corgis hinter allem her, auch hinter menschlichen Fersen, meinte der Hundepsychologe.

Öpiss. velyslance

Bonn: V souvislosti s neúspěšnými informacemi It. Die Welt o protistátní demonstraci v Praze dne 28. října zastal velyslanec CSSR v NSR D. Společně dopis šéfredaktorovi tohoto západoněmeckého deníku M. Scheffovi. V dopise se poukazuje na to, že protistátní demonstrace nebyla povolena a čs. stát postupoval tak, jak postupuje každý jiný stát, možná méně, také NSR, kde došlo nejednou k podobným zásahům, a to s mnohem větší intenzitou, než tomu bylo v Praze. Velyslanec vyjadřuje rozhořčení nad nepravdivostí a neobjektivitou informací tohoto deníku.

SVĚT JE KRAŠIVĚJ, SVĚT JE...

Vorsicht bei rohem Hackfleisch!

Seit kurzem rät das Bundesgesundheitsamt allen Schwangeren, auf den Genuß von Käserinde, rohem Hackfleisch und nicht pasteurisierter Milch zu verzichten. Andere Ernährungsexperten gehen sogar weiter und warnen auch vor dem Verzehr von verpacktem Wurstaufschnitt, rohen Eiern und zerkleinertem verpackten Salat in der Schwangerschaft. Was steckt dahinter?

Es geht um die „Listerien“. Das sind jene ominösen Bakterien, die vor einiger Zeit in der Schweiz zu tödlichen Erkrankungen geführt haben. Listerien sind weltweit verbreitet und kommen bei Mensch und Tier und auch im Erdboden vor. Eine Infektion mit ihnen verläuft zu meist harmlos, oft sogar völlig unbemerkt. Mit einer Ausnahme: Die Art „Listeria monocytogenes“ kann bei Menschen mit einer geschwächten Körperabwehr (zum Beispiel bei schweren Krankheiten oder durch immunschwächende Medikamente) im höheren Alter und leider auch bei Schwangeren zu Krankheiten führen. Zwar sind Infektionen durch Listerien in der Schwangerschaft nach wie vor sehr selten, stellen die Vorsorge-Experten der Aktion Sorgenkind fest. Dennoch sollten Schwangere wissen, was bei der Krankheit passiert und wie hoch die Risiken sind.

Für das ungeborene Baby allerdings können die sonst so harmlosen Krankheitserreger katastrophale Folgen haben: Es können Knötchen in Leber, Milz, Nebennieren, Lunge oder Magen entstehen sowie Kreislauf- und Atemstörungen auftreten. Listerien können aber auch das Gehirn befallen und zu Krämpfen, Hirnhautentzündungen, Früh- und Fehlgeburten führen. Etwa 40 Prozent der betroffenen Babys sterben nach der Geburt, viele tragen eine bleibende geistige Behinderung davon.

Bei einer frühzeitigen Entdeckung der Listeriose ist eine antibiotische Behandlung des gefährlichen Leidens möglich. Genauso wichtig ist aber auch die Vorbeugung, betonen die Vorsorge-Experten: Schwangere sollten Weichkäse, halbfeste Schnittkäse und Rohmilchkäse meiden, die Rinde von allen Käsesorten entfernen und auf Hart-, Schnitt- und Schmelzkäse ausweichen. Rohes Hackfleisch und Mettwurst sollten ebenfalls vermieden werden.

Die letzte Empfehlung ist auch aus einem anderen Grund besonders wichtig: Rohes oder schlecht gegartes Fleisch ist eine der wichtigsten Quellen für eine Ansteckung mit den Erregern der Toxoplasmose. Diese Krankheit verläuft für die Mutter ebenfalls meist völlig unbemerkt. Auch sie kann jedoch dem Baby schaden: Die Risiken reichen von Krampfanfällen und Entwicklungsverzögerungen in leichteren Fällen bis zu starken geistigen Behinderungen, Sehstörungen, sogar Erblindung.

Über die Krankheit sollte man wissen: Die Erreger der Toxoplasmose entwickeln sich im Darm von Katzen. Ihre infektiösen Formen werden nach der Ausscheidung mit dem Kot durch die Luft gewirbelt und eingeatmet. Dadurch kommt es zur Infektion von Haustieren:

Die Vorsorge-Experten der Aktion Sorgenkind empfehlen deshalb: Frauen sollten in der Schwangerschaft auf den Genuß von rohem Fleisch wie Tatar, Mett oder Hackepeter verzichten und auch andere Arten von halbgarem Fleisch (zum Beispiel blutige Steaks) meiden. Beim Hantieren mit Fleisch (zum Beispiel in einer Metzgerei) muß auf besondere Hygiene geachtet werden. Da die Erreger mit dem Wind weitergetragen werden, können sie sich auch auf Obst und Gemüse befinden. Deshalb sollte man in der Schwangerschaft Gemüse und Salat besonders sorgfältig waschen.

Außerdem raten die Vorsorge-Experten zur Vorsicht beim Umgang mit Katzen, besonders mit dem Katzenklo. Seine Reinigung sollten Schwangere anderen überlassen (die dabei Gummihandschuhe tragen sollten). Schwangere sollten sich auch keine jungen Katzen anschaffen und sich bei der Gartenarbeit in katzenreichen Gegenden wegen möglichem Katzenkot in der Gartenerde besonders vorsehen.

...A NEJEN VYHOVNÝCH!!!

Sowjetischer Ökonom kritisiert Kreditpolitik

igl MOSKAU. Als „wirtschaftlich unvernünftig“ hat der sowjetische Ökonom Botschkow in der Zeitung „Sowjetskaja Rossija“ die Kreditpolitik seines Landes kritisiert. Der Wissenschaftler bezweifelt, daß das geliehene Geld auch effektiv investiert werde. Als abschreckendes Beispiel nennt er Polen, wo man in den 70er Jahren versucht habe, die Industrie mit Hilfe von Westkrediten umzurüsten. Das Ergebnis sei: „Die Fabriken sind gebaut, aber deren Produktion ist nicht konkurrenzfähig.“

Laut Botschkow hat die UdSSR in den vergangenen zwei Jahren im Wert von fünf Milliarden Rubel Ausrüstungen für die Leicht- und Lebensmittelindustrie in sozialistischen und westlichen Ländern gekauft. Doch Produktions- und Qualitätserfolge für die Waren blieben seiner Ansicht nach aus.

Statt Westkrediten schlägt Botschkow vor, die Entwicklung von Gemeinschaftsunternehmen (Joint Ventures) zu forcieren und so ausländisches Kapital ins Land zu holen.

Europäische Banken hatten Moskau in den vergangenen Wochen Rahmenkredite in Höhe von schätzungsweise insgesamt 13 Milliarden Mark eingeräumt.

● Základní měsíční mzdy rumunských pracujících v průmyslu, které dosahují čísel 2000 až 2250 lei, byly na základě rozhodnutí Státní rady RSR od 1. listopadu zvýšeny v průměru o 15 až 20 procent.

Marli z let 1500–1502, uloženému v mnichovské galerii; ze 70 známých obrazů Leonardových se jich dochovalo jen 30.

● Lipáky znatec umění univ. prof. E. Ullmann, DrSc., autor Dějin německého umění, zjistil autorství Leonarda da Vinci u obrazu Zvěštování Panně

Poslední okamžiky čs. horolezců

Zpráva vedoucího čs.-novozélandské výpravy na Mt. Everest

(čtk): Předseda Horolezeckého svazu ČV CSTV V. Dubeň poskytl v sobotu ČTK oficiální zprávu vedoucího čs.-novozélandské výpravy na Mount Everest I. Flaly, kterou se vysvětlují některé další podrobnosti tragického zmaření čtyř čs. horolezců při sestupu z nejvyšší hory světa.

Ve zprávě se mj. hovoří o složení expedice „Everest—Lhoce 88“ a jejích cílech. Dále se rozebírá druhý pokus o výstup na Mt. Everest, který začal 12. října. Ve 4.00 h ráno odcházejí čtveřice Becík, Božík, Jaško, Just spolu se skupinou lezců z Nového Zélandu a čtyřmi šerpy do tábora č. 2, odkud podávají zprávu o příchodu v 11.00 h. O den později oznamuje Just, že družstvo zůstává ve 2. táboře pro přetrvávající větrné počasí. Ve 3.00 h ráno 14. října družstvo opouští 2. tábor. Jeho zdravotní a psychologický stav je výborný, výstroj dimenzovaný na rychlý výstup alpským stylem Boningtonovou cestou. První zprávu družstvo podalo v 18.00 h. Dosáhlo výšky přibližně 8100 m a vybudovalo první bivak pod klíčovým místem výstupu, kominem Rock Band. Lezení bylo těžké, větrem ztvrdlý led. Podle předpokládaného časového plánu měl být první bivak nad kominem.

15. října družstvo v 8.30 h nastupuje do kominu, jehož přelézání trvá celý den. Podle jejích zpráv předčila obtížnost lezení kominem očekávání, případný sestup touto cestou považují prakticky za nemožný — hlásí Just. Do tábora č. 2 vystoupil v tento den lékař expedice MUDr. M. Skladaný s dvěma šerpy a doplněním zásob. Výška, ve které družstvo bivakuje, je přibližně 8400 m, neuvěřitelně zlédné potíže. O den později v 11.00 Just hlásí pobyt družstva v travertu horního sněhového pole, za ním mírně zpět zaostává Becík, který se necítí dobře, zvrací. Jeho stav konzultuje lékař expedice. Tempo výstupu v relativně lehkém terénu je proti plánu značně pomalé, družstvo je plněnoceno založit třetí bivak ve výšce asi 8600 m v koluáru pod jižním vrcholem, jehož dosáhl v pozdních večerních hodinách. Třetí noc pobytu v této extrémní výšce byla považována za nebezpečnou a kritickou. Vzápětí o americkou expedici, jejíž členové počítali s vý-

stupem z tábora č. 3 do jižního sedla, jsme projednali a dohodli poskytnutí případné pomoci našemu družstvu při sestupu z vrcholu. V poslední relaci ve 21.30 h Becík informuje lékaře, že po zvýšeném příjmu tekutin se jeho stav zlepšil. Ostatní členové si kromě značné únavy na jiné problémy nestěžují. Just hlásí 17. října v 9.00 h, že skupina vyrazí k jižnímu vrcholu. Ve 13.40 h hlásí Just dosažení hlavního vrcholu, kde setrval přibližně 15–20 minut, které strávil fotodokumentováním výstupu a opět se ozval z vrcholu. Oznámil, že Becík ho očekává na jižním vrcholu. O Božíkovi a Jaškovi nevěděli, zda ho následují či se rozhodli též pro sestup do jižního sedla. Z intonace a slovního projevu Justa je možné usuzovat krajní únavu. V 15.00 h z jižního vrcholu oznamuje, že Becík ho nečeká. Božík a Jašek jsou též pravděpodobně na sestupu a začíná si stěžovat na poruchu zraku. V 16.00 h oznamuje, že se spojil s ostatními, vzápětí však upřesnil, že chybí Becík, a že všichni mají problémy se zrakem a orientací. Jaško je letargický a odmítá sestup. V 17.30 h tuto trojici, která se nachází asi v polovině cesty mezi jižním vrcholem a jižním sedlem dostihuje Becík, který údajně vidí lépe. Just oznamuje, že jsou v terénu zorientováni a že se ozve asi za dvě hodiny po dosažení jižního sedla. V té době sem vystupuje trojice amerických horolezců s použitím kyslíkových přístrojů a dva šerpové, kteří asi v 18–18.30 h dosahují tábora v jižním sedle. Na naši žádost vizuálně pozorují sestupovou trasu, která je poměrně přehledná. Viditelnost je dobrá, přes silný vítr. V pozorování pokračují až do noci, kdy se asi ve 23.00 h silný vítr mění na vichřici až na uragán v odhadované síle 120–160 km/h. Toto je údaj amerických horolezců.

V západním kotli tábora č. 2 vichr zničil čtyři ze sedmi stanů čs. expedice, stejně tak anténní stožár vysílačky americké výpravy. Tím se přerušil i rádiový kontakt s americkou skupinou v jižním sedle. Just, přestože byl požádán o pravidelné hlášení stavu a polohy sestupující skupiny v půlhodinových intervalech, se víc neozval. Kontakt s americkou skupinou se podařilo obnovit 18. října v 10 hod. Oznámila, že čs. družstvo do tábora v jižním sedle nesestupovalo a není ho vidět ani na sestupové trase. Po prohlídce všech stanů tábora v jižním sedle se americká skupina v zájmu zachrany vlastních životů rozhodla sestoupit. Při sestupu zkontrolovala tábor č. 3, který našla též pustý a dosáhla tábora č. 2 v západním kotli. Na základě těchto informací žádal vedoucí expedice I. Flala sirdara Lak Pu Dorje o sestavení skupiny nejzdatnějších šerpů ze všech expedic, jejichž cílem mělo být dosažení jižního sedla a pátrání po sestupové trase. Přes nabídku přemíli ve výši pětadvaceti násobku denní mzdy na osobu považovali šerpové akci za daného počasí za neuskutečnitelnou pro silnou vichřici. Přesto vysílá vedoucí expedice další dva šerpy čs. výpravy s doplněním zásob pro další pátrání, respektive čekání na sestupující skupinu do druhého tábora. Následující den čs. horolezci pozorují během celého dne sestupovou cestu, na které nezaznamenávají žádný pohyb. Večer Skladaný a Hasík jako poslední odcházejí do základního tábora a 21. října čs. výprava opouští jako poslední základní tábor.

Zranění Jirky, obránek Becík, Transleak, Macetiš, Oldřich Němec, Václavský a drobní Charouz, Kónopásek, Míra, Augustin Bubeník si při vzájemném slavnostním zasedání k 60. výročí vzniku našeho hokeje vysloužili nejvyšší poctou. Místní světla z Prahy (1947 před Švédskem a Rakouskem) a ze Stockholm (1949 před Kanadou a USA) nabývali jedinými oceněními v pražském hotelu International. Při milém setkání hokejových generací jsme potkali i další internáty, kteří psali naši desítkou hokejovou historii — Mikoláš, Bačilek, Tikal, a mistr světa z let pozdějších — Jiří Holík, Martinac, Bohouš Štásmý, Klápál, Nový, Černík, Miroslav Dvořák.

Oslavy a vzpomínání

Ede Novák. Ocenění se dostalo i trenérům (Gut, Vl. Šýkora, Nevešalý, Pit. nar), funkcionářům, rozhodčím (přijel i 7letý Ladislav Tancal). Ne všichni pozvaní z nejrůznějších důvodů mohli do Prahy přijet. Škoda. Sotva skončila slavnostní část setkání, začali bývalí spolubojovníci vzpomínat, stálo se přitom ke skupinám, o čem byla řeč.

ZAVRŽENÍ 2

Neue Grenzbrücke zur CSSR

FURTH IM WALD, 3. November (dpa). Eine neue Grenzbrücke zur CSSR bei Furth im Wald ist am Donnerstag eröffnet worden. Die Straße zwischen den beiden Grenzabfertigungsstellen wurde von zwei auf vier Fahrspuren verbreitert.

Goldener September

Die Weinernte in der Bundesrepublik fällt in diesem Jahr nach ersten Schätzungen mit 9,5 Hektoliter besser aus als im Vorjahr, als der Ertrag bei 8,9 Millionen Hektoliter lag. Auch die Qualität der Trauben wurde im September mit der Note 2,2 höher beurteilt als zur gleichen Zeit 1987. Damals erreichte sie Werte zwischen 2,7 und 2,9.

Ungarn hat Eile mit Staudamm

WIEN, 4. November (Reuters). Ungarn will das umstrittene Staudamm-Projekt Nagymaros am der Donau fertigstellen. Partei- und Regierungschef Karoly Grosz sagte am Freitag bei einer gemeinsamen Pressekonferenz mit dem österreichischen Bundeskanzler Franz Vranitzky in Wien, beide seien übereingekommen, das mit österreichischer Hilfe in Angriff genommene Projekt zu forcieren. Sie wollten aber auch ihre Zusammenarbeit zum Schutz der Umwelt intensivieren und dabei besonders auf die Auswirkungen des Staudammes achten.

Ungarische Umweltschützer haben wiederholt eine Volksabstimmung über das Projekt gefordert. Das Stauwerk, das durch einen Teil in Gabciokovo in der Tschechoslowakei ergänzt werden soll, bedroht nach ihrer Ansicht die Umwelt und das größte Trinkwasserreservoir in Zentraleuropa.

PRAG (dpa). Die tschechoslowakische und die ungarische Regierung wollen den Bau des Projektes um 15 Monate beschleunigen, hieß es am Freitag in Prag.

ELTÉÉN!!

Deutschlands zu desavouieren. Demgegenüber betonte Geißler am Donnerstag in einer Presseerklärung, selbstverständlich blieben die Rechtspositionen im Zusammenhang mit der deutschen Frage bis zum Abschluss eines Friedensvertrages offen.

Protisocialistická provokace v Praze

(čtk): Slavnostní atmosféra slavnosti — 70 výročí vzniku Československa — narušilo 28. října v odpoledních hodinách v Praze na Václavském a Staroměstských náměstích vystoupení asi 2000 osob, mezi nimiž byly také kriminální živly. Iniciátoři zneužili i část přítomné mládeže, jelikož nebylo uproslechnuto výzvě k ukončení zakázané akce, orgány veřejné bezpečnosti ji rozhodným zásahem likvidovaly. Přislusníci pořádkových sil zadrželi 75 osob. Zároveň byli komplotáři přitvořeni řadě náhodných návštěvníků Prahy a kolektivistickým zvědavcům. Akce vnitřních nepřátel socialismu a deklarovaných živlů byla dlouhodobě připravována za podpory zahraničních protisocialistických a emigrantických center a propagována západními sdělovacími prostředky, především pak Hlasem Ameriky a Svobodnou Evropou. Odtvárné konfrontace měla za cíl zpochybnit probíhající proces komplexní přestavby a demokratizace, který má plnou podporu našeho lidu, a diskreditovat ČSSR jako signáláře závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě.

Zemřela Nataša Gollová

(vl): V sobotu 29. října zemřela v Praze ve věku 76 let populární filmová a divadelní herečka Nataša Gollová. Starší generace ji pamatují zejména z předválečné filmové tvorby komediálního ražení, kde dokázala svým přirozeným půvabem a rafinovanou hereckou naličnou vykouzlit řadu nezapomenutelných rolí. Filmy pro pamětníky nám připomněly její nejznámější úlohy v Pohádce máje, Werlichových Císarovicích a Pekařovu císarši, v celé řadě Frichových konverzačních děl, kde Gollová hrála vždy prim. Dokázala být přizpůsobivou postavou v takových filmech, jako byla Eva tropí hlouposti, stejně jako líbeznou a básnivou protagonistkou v Kvapilově Princezně Pamplince, vzpomene-li jejích divadelních kreačí. Dokonce si troufla i na Shakespearovu Ofelii. Poválečná éra Nataši Gollové patřila především divadlu. Byla po léta členkou Městských divadel pražských a diváci ji pamatují zvláště z komediálních inscenací v Divadle ABC, než ji vlnila nemoc definitivně vyřadila z aktivní činnosti. I potom zůstala věrná svým hereckým touhám a zahrála si ještě v posledních letech v několika epizodních filmových rolích. Svou milou, upřímnou a moudrou povahou si získala množství osobních přátel, kteří budou želeť jejího odchodu.

Vertriebene schelten Geißler

mö BONN, 3. November. Eine „Verhöhnung geltenden Rechts“ hat der Bundesvorsitzende der Ost- und Mitteldeutschen, Herbert Hupka, am Donnerstag die Äußerungen des CDU-Generalsekretärs Heiner Geißler, wonach es ein historischer Irrtum sei zu glauben, der Nationalstaat Deutschland lasse sich in den Grenzen von „19XY“ wiederherstellen. Bei einer Diskussion im Konrad-Adenauer-Haus war Geißler auf den Widerspruch zwischen der Politik für ein vereintes Westeuropa und der Wiedervereinigung Deutschlands angesprochen worden. Dabei hatte Geißler erklärt, daß der Nationalstaat alten Typs keine Zukunft mehr habe, wobei allerdings auch der sowjetische Generalsekretär Michail Gorbatschow akzeptiert habe, daß die deutsche Frage offen bleibe. Dazu sagte Hupka, das Todesurteil, das Geißler über den Nationalstaat spreche, könne nicht den „modernen Nationalstaat als Bauelement eines Europas der freien Vaterländer“

Generalsekretär des Bundes der Deutschen, Hartmut Koschik, warf vor, die Rechtspositionen

KOLEGIALITA a literární um vedly Karla Čapka k tomu, aby v době nepřítomnosti Eduarda Bassa v Lidových novinách vyplňoval za něj při spěšky sobotního vydání, versované rozhásky, které byly čerstvým, vtipným, pohotovým soubojem týdeníků aktualiz. Vznikali tak příležitostně upravené čapkovsky rozmanité, někdy nerudovsky humorné, jindy téměř havičkovsky satirické básně již s přihlídnutím k samotnému námetu a jeho ladění. Třeba připomenout, že Karel Čapek měl snad již k politické a společenské zaostřené poezii dříve za královéhradeckých gymnaziálních studií, kde byl jeho spolužákem pozdější příslušník pražské kabaretní skupiny Červná sedma, známý a populární Jiří Červený. Čapkovský humor se rozrůstal z kruhu rodinného dovádění a škádlení s bratrem Josefem, případně sestrou Helenou, do literatury nebo i mnohdy jen dobové poplatných časopisů. Po 1. světové válce se Karel Čapek výrazně projevil satirickými verši v týdeníku Nebojsa.

V Čapkových rozhlascích, psaných v letech 1928–1938, se projevuje vzácná občanská odpovědnost, civilnost a pochopení pro literární význam všedního dne, všestrannost novináře, výsledek koncepčního postoje k svému povolání a velké hravosti spojené s překrásnou znalostí českého jazyka. Sport sice nebyl Čapkovou doménou, ale události kolem něj přitahovaly zájem desítek tisíc čtenářů. Proto vedle politiky zahraničení, umění nebo komunální a veřejných záležitostí všeho druhu reagují jeho rozhlasčky v celé své směsici též zároveň na novinky ve sportovním dění. Pár ukázek svědčí o Čapkově literární zvědavosti a jistě dříve tronie, které měl vždy po ruce pro kolébání rekordů, kolek-

tivních her, sportovních reportérů nebo rekreačního pohybu. Horké léto v Praze komentoval 21. 6. 1930 úsměvně:

Léto není samý med,
léto má své škody;
v parlamentních prázdninách
teče málo vody.

Sportovní téma nevynechal ani v souvislosti s vánočními svátky 1932:

Pastýři se o závod
sbíhají v tom sněhu;
pan redaktor Laufer nám,
vbrzku bude hlásit sám,
kdo má rekord u běhu.

Čapkovy rozhlasčky o sportu

V Praze bývá někdy
v tomto vodním bodu
proto tolik frajerů
honí v Praze vodu.

V letním žáru víme teď,
jak je voda sladká;
na tolik však nahadů
vltava je krátká.

Městská rada vezme na to
zřetel, jak se patří;
přijímá záhy rozmnoží
ty dva břehy na tři.

Když se konaly třetí ženské světové hry, napsal 13. 9. 1930 s jemnou ironií směrem k ženské emancipaci:

V Praze se utkaly v zápase
z celého světa holky
a běhaly jako s keserem.
Vyhrály Němky a Polky.

O výsledcích našich reprezentantů na olympiádě v Berlíně v blízkosti hnědého nebezpečí napsal 8. 8. 1936 s jistou mírou nepřesností, protože jedno čtyřverší rozhlasčku opřel o dílčí mezilinformaci, jinak rozvernou kritiku:

Teď aby čtenář pilně sháněl
co dělá Rek a co dělá Španěl,
a zdali není za tím vším
tenhle ten Hitler nebo Řím,

a musí rozčítat se horce,
když vidí naše čacké borce
opouštěj olympiádu
jakožto sedmé odzadu.

K těmto převážně veselým veršům musíme trochu přiložit černý rámeček. Smutná je totiž skutečnost, že tomu o letošních vánočních bude již právě padesát let, kdy Karel Čapek v zápase o demokratickou tuť naší republiky zemřel uprostřed nejpříhodnější práce, uznávaným kulturním světlem.

Přínos Tuzexu

Podnik zahraničního obchodu Tuzex je nevyčerpatelným zdrojem různých zpráv, dohadů i pomluv. Všechno kritizuje, v rozpore s pravým stavem věcí, nízkou jakost nabízeného zboží, zveličuje místní nedostatky v úrovni poskytovaných služeb a zejména hromadně odsuzuje obchodní jev, který tyto speciální prodejny doprovází, tzv. veksláctví. Nejčastěji říkáme hlavně dokonce o tom, že Tuzex bude zrušen jako instituce socialistické společnosti nevhodná. Přes nejrozšířenější dohady však tento podnik prochází od svého založení v roce 1957 nemalým rozvojem a má za sebou stále početnější klientelu národních zákevníků. Za uplynulých dvacet let zvýšil prodej a nákup dvacetinásobně, prodej tuzemského zboží třikrát. V loňském roce ospojovali poplátku 12 miliónů lidí ve svých 154 prodejnách, když rukama jeho pracovníků prošlo zboží v hodnotě 230 miliónů dolarů. Ano, hovůtina řeči císl, protože Tuzex je organizace, která má především specifické ekonomické poslání, je nezastupitelným článkem v našem devizovém hospodářství. Musí sloužit svým odběratelům stejně jako státní pokladně. Generální ředitel Tuzexu A. Ročanský na nedávné tiskové besedě vyjádřil rovněž svůj názor k negativním jevům, jež jsou na vrub organizace připisovány. „Děláme všechna opatření, aby v našich prodejnách „veksláctví“ nedocházelo. Podle moho soudu,“ řekl, „všek musí naši výrobci lépe uspokojovat potřeby zákazníků v běžné obchodní síti, což je jedním z cílů přeměny. Odstředit se musí hlavní příčina spekulací a valutami a poukázkami,“ vysvětlil novinářům. Pokud se samotného Tuzexu týče, stále se státním podnikem na bázi samofinancování jako každý jiný. Chce se ještě více přiblížit svým zákazníkům zejména ve třech směrech – renovací a rozšíření své prodejní sítě, rozšíření sortimentu a zvýšení kulturního projevu. Počítá si je totiž dobře vědom toho, že děla stralll monopolist posavení v realizaci devizových prostředků, a proto jeho služby musí být pro potenciální odběratele po všech stránkách zajímavé. V příštím roce stavě v areálu brněnského výstavbišl nový obchodní dóm o třech podlažích a pát a pát tisícil živorečnick motrech užíkové plochy. Podobný se začne letos stavět na náměstí Osvoboditelů v Kozleích, nově či renovované prodejny dostanou v Karlových Varech, Ostravě, Olomouci, Praze a Michalovicích. Rozšiřují se i skladovací kapacity. Nabídka zboží chce Tuzex zvýšit rovněž dovozem atraktivních výrobků z rozvojových zemí, například z Turecka, Indie, Islandu a dalších. V počínání městech nyní zavádí bezbarotovní slyk pomoci tzv. dispozičních karet, který umožní nákupy nad 1000 Kč bez poukazek. Přesto se naše dívt, že Tuzex bude mít dál své zásadní odpárc. Kdybychom však tento podnik zrušili, jak a tom rozhodla jedná fáma, přišli bychom o pát procent zahraničního obchodu, jenž Tuzex realizuje. Stalo by se totiž, jako kdybychom od této chvíle navyšili na nejzávažnější trhy žádný výrobek socialistického skláfekého a bižuterního průmyslu. Tuzex totiž ročně získá tolik devizových prostředků jako podniky zahraničního obchodu Skloexport a Jablonex dohromady. Pro každého národohospodáře by byla taková dobrovolná stráta valit prostě nemyslitelná...

Die Truppe der Zukunft

„Rote Armee sollte von Berufssoldaten gebildet werden“

MOSKAU, 3. November (Reuters). Für die Umwandlung der sowjetischen Streitkräfte in eine kleinere und effektivere Berufsarmee hat sich ein Offizier in der jüngsten Ausgabe der Wochenzeitung „Moscow News“ ausgesprochen. Die gegenwärtige militärische Struktur sei in den 20er Jahren vom damaligen Parteichef Josef Stalin zur Durchsetzung seiner Repressionspolitik geschaffen worden, schrieb der Oberstleutnant Alexander Sawinkin. Heute entziehe sie lediglich dem Arbeitsmarkt Millionen fähiger Kräfte und erzeuge bei anderen Nationen ein Gefühl der Bedrohung.

Ziel müsse es sein, eine „relativ kleine, technisch modern ausgerüstete und ausgebildete, freiwillige, reguläre, militärische Organisation zu schaffen, die sich auf ein breites Netz territorialem Milizen stützen kann“, führte der Offizier aus.

Schon Staatsgründer Lenin habe die Armee schrittweise durch eine „Arbeiter- und Bauern-Miliz“ ersetzen wollen. Bis 1924 sei die Rote Armee von fast fünf Millionen während des Bürgerkriegs nach der Oktoberrevolution auf 562 000 Mann verringert worden. Erst in den 30er Jahren unter Stalin habe sie die alte Personalstärke wieder erreicht. Spätestens die deutsche Invasion 1941 habe aber bewiesen, daß diese Truppe nicht sehr effektiv gewesen sei.

Auch Staats- und Parteichef Michail Gorbatschow hatte jüngst die Bereitschaft zu einer Reform der Streitkräfte bekundet. Vor Mitgliedern der kommunistischen Jugendorganisation Komsomol schloß er eine Verkürzung des Wehrdienstes nicht aus, der für die Marine derzeit drei, für alle anderen Waffengattungen zwei Jahre beträgt.

Pamětní deska M. R. Štefánikovi

[čtk]: Při příležitosti 70. výročí vzniku Československé republiky v pátek slavnostně odhalili pamětní desku u mohyly M. R. Štefánika na Bradle, nejvyšším vrchu Myjavské pahorkatiny. Slavnosti se zúčastnila delegace ÚV NF SSR a SNR vedená místopředsedou ÚV NF SSR D. Futejem. Její účastníci si připomněli historický význam vzniku ČSR a s ní spjatou osobnost M. R. Štefánika.

BUDĚJŠLEDOVAT TĚH ?

● Stavba největší vodní elektrárny světa o výkonu 2000 megawattů, Turuchanské na přítoku Jeniseje Nižní Tunguzce, se neuskuteční. Byly vyslyšeny protesty veřejnosti a poslanců, oznámil večer deník Sovetskaja Rossija.

Aufgespießt

„B. wird vorgeworfen, den Polizeibeamten R. aus Verärgerung über eine begangene Ordnungswidrigkeit in der Weise beleidigt zu haben, daß er ihm eine Postkarte mit der Abbildung eines entblößten Gesäßes auf einem Bürostuhl und dem Text „Konturen eines Amtsarsches — Prototyp — gewidmet Herrn PM R.“ übersandte.“

Aus einer von der Pressestelle der Hamburger Staatsanwaltschaft veröffentlichten Übersicht über bevorstehende Prozesse vor Hamburger Gerichten.

● Frauen
Bonn. Am 10. November wird die neue Dauerserie „Frauen“ weiter komplettiert: Werte zu 100, 170, 240 und 350 Pfennig kommen an die Schalter der Bundespost. Der Wert zu 350 Mark zeigt Hedwig Dransfeld (1871–1925). Sie setzte sich für die Gleichberechtigung der Frauen ein.

VEKSLÁCI OBCHOD, VEKLUJE STA
ZA 4:6...

ŠKODA, ŽE TADY NEMAYI' FOYTILKO-
VOU A KABRNELOVOU...

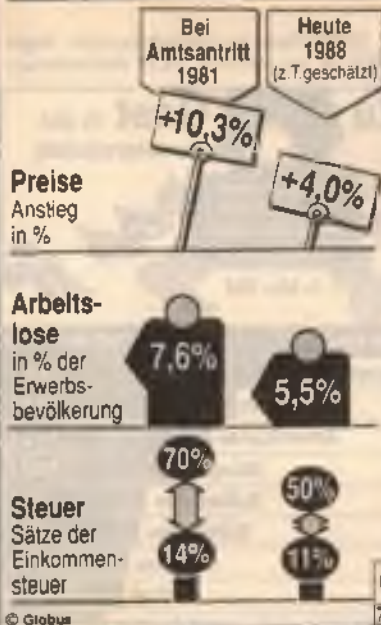

483 13 X

Die Reagan-Ära

Wichtigste wirtschaftliche Veränderungen in den USA unter Reagan

Pluspunkte

Minuspunkte

Die zwei Seiten der wirtschaftspolitischen Bilanz Ronald Reagans kurz vor dem Ende seiner achtjährigen Amtszeit als US-Präsident: Auf der Habenseite stehen Erfolge im Kampf gegen Inflation und Arbeitslosigkeit sowie eine durchgreifende Steuerreform. Im Soll bleibt Reagan, dessen Nachfolger heute gewählt wird, hingegen vor allem mit den unter seiner politischen Verantwortung gigantisch ausgeweiteten Fehlbeträgen im Außenhandel und im Haushalt.

66letý cyklista z Íránu kolem světa Zná Smetanu a Zátopka

Z TEHERÁNU vyrazil v sedle svého 18 let starého bicyklu 1. července a po cestách Tureckem, Bulharskem, Rumunskem a Maďarskem dorazil v pondělí do Prahy: FERAYDOUN OBAHI, 66letý sportovec z Íránu.

Včera byl hostem ČSOV a dnes pokračuje v cestě do Vídně. Na své poště kolem světa jede prý kolem 200 000 km. Z Rakouska má do Švýcarska, NSR, Holandska, Švédska, Francie, Španělska, Portugalska a Maroka. Potom ho čeká pouť kolem celá Afrika, v červnu příštího roku se opět vrátí do Evropy, odtud pojedou napříč asijským kontinentem, navštíví Austrálii, přepraví se do Číny, aby pokračoval po vlastní ose na Aljašku a nakonec projel Severní a Jižní Ameriku.

Nápad se zrodil před čtyřmi lety, dlouho se sbíraly finanční prostředky na takovou cestu. Nakonec došlo ke spolupráci NOV Íránu, mezinárodní organizace UNICEF a Íránské Central Bank. Na svém putování se zaměřují na život dětí a na to, jak se o ně společností v té které zemi stará. Fotografoval, mluvil s lidmi, sbírá bohatý dokumentační materiál a po návratu domů chce z nashromážděného sepsat zprávu, které by měla vyjít kniha.

Není bez zajímavosti, že sympatický štihlý muž je bývalý mistr Íránu v desetiboji trojskoku (osobní rekord 13 m) a v hoře oktětem (46 metrů) ve 40. letech. Na cestu se vydal s mnohem mladším společníkem Abbasem Razzaghim, ale toho cestou zlobila kolena, takže zůstal v íránské nemocnici.

Československo je krásná země, zatím nejhezčí s těch pět, které jsem viděl. Moc se mi líbí vaše stavby, říká Praha, ze slavných osobností znám Smetanu a Zátopka, jak se mu

Přikalo, běžel jsem tramvaj? Ne, pardon — lokomotiva...

Cyklista z Teheránu, bankovní úředník v pusu, vesele se sebou dvojnásobek o váze 32 kg. kde má vše potřebné, mj. i dva stany. Před putováním do dalších 124 zemí, což nám prozradil jeho itinerář, jsme mu včera popřeli hodně štěstí, krásného počasí a dobrých silnic. Mimochodem přední galuska svého kola si pořídila v Istanbulu a je z ČSSR.

(kov)

Foto: J. ŽÁČEK

Podivné priznání rozhodčího, že bude pískat proti Pospíšilové uvoňují trůn

PŘED PONDĚLNÍ PULNOCÍ se na parkovišti před hotelu Dynama Pankrác v Praze objevil oranžový autobus s obryskými plakáty za okny. Nápis WM 88 Halleuropasport. Jako první se na schůdkách objevil dvojnásobný slavný bratr na křídlech Čekal vchází příjmení: Jindřich (46) a Jan (42) Pospíšilové.

Jaké byly první počty slavných sourozenců při 20. titul?

JINDŘICH: „Šampionát v Ludwigsbahu byl ze všech nejtěžší vše bylo proti nám. Největší výborní soupeři a obecně, ale i rozhodčí. Bylo to těžké fyzicky i psychicky.“

JAN: „Nemám jsem víc sil než soupeři, ale víc vůle po vítězství. Doma nám spousta lidí držela palce. Nechtěli jsme sklamat.“

Jak jste se vyrovnávali s verdikty sudců?

JAN: „To co předváděl, jsme ještě na MS nezažili, přesto jsem v duolu s Rakouskem a pak i ve finále.“

JINDŘICH: „Trochu jsme s tím počítali, ale bylo toho opravdu málo. Vždyť třeba před našim utkáním s Rakouskem s námi přišel rozhodčí tito šrochovní a řekl nám, že okluzní a situace si vyžadují aby pískal proti nám. Ať se prý nezhltne, že máš a ať mu situaci svým přístupem ulehčíme. Dodal, že stejná věděl v naše bráně kvalitu, které rozhodnou...“

Ještě něco k tomu, že jste se vyrovnávali s verdikty sudců?

JAN: „To co předváděl, jsme ještě na MS nezažili, přesto jsem v duolu s Rakouskem a pak i ve finále.“

JINDŘICH: „Trochu jsme s tím počítali, ale bylo toho opravdu málo. Vždyť třeba před našim utkáním s Rakouskem s námi přišel rozhodčí tito šrochovní a řekl nám, že okluzní a situace si vyžadují aby pískal proti nám. Ať se prý nezhltne, že máš a ať mu situaci svým přístupem ulehčíme. Dodal, že stejná věděl v naše bráně kvalitu, které rozhodnou...“

FOOTBALRY NEJELI HEAT
JEN INVALIDI...

20letý bratr, pro-
dávající fotbalové
dělání těžkou operaci
vážné vady kyčelního kloubu a má nohu o dva cen-
timetry kratší. Po roční péči se vrátil na hřiště, namože však tren-
vat tak tvrdě jako jeho spoluhráči. Trenér LEŠICKÝ: „Proto jej nechávám
brát tak třicet minut, je to ohromná škoda, neboť je to velmi talentova-
ný hráč, který miluje fotbal, neovládá a chce jej i za této situace hrát“

Maloobchodní cena Samary

(Č): Federální cenový úřad oznamuje, že dne 31. října 1988 byla s účinností od 1. listopadu 1988 stanovena maloobchodní cena na vůz LADA SAMARA 2106 ve výši 84 800 Kčs.

Obdivuhodný Halás

Když po hodině hry vystřídal ve vršovickém utkání matného Kolára v týmu Nitry rychlý křídlník útočník Halás, nikdo ještě netušil, že to bude právě tento hráč, z jehož úniku a přesným centrem na nabíhajícího Lednického, padne rozhodující gól. A právě trenérský Halás patří k obdivuhodným

OLUPOVÁNÍ MRTVÝCH O IDENTITU

Podle zprávy denního listu z 4. července se odpovědní zástupci Norimberka a Prahy dohodli, že v rámci vzájemného sblížení bude v Norimberku uspořádána výstava židovských památek. Pražské židovské muzeum pomůže zasláním částí svých exponátů. Jak známo, Hitler zamýšlel udělat z Prahy výstaviště "vyhynulé rasy", takže pražské židovské muzeum je sbírkami kulturních předmětů dobové zásobeno. Tato forma rozvíjení meziměstských styků by nestála za zmínku, kdyby zasvěceným neodhalovala zvláštní druh podlosti, ne-li nekrofilie, pražského režimu. Západní veřejnost si často neuvědomuje, že dějiny Židů na čs. území neskončily nacitiskovou vyhlazovací akcí. Určitá část Židů ji přežila, ať již v zahraniční emigraci, v čs. zahraničních armádách či v koncentračních táborech.

DRUHÝ DÍL Prahou zamlčovaných soudobých židovských dějin vypadá ve zkratce takto:

Židům, kteří se po válce z koncentračních táborů či ze zahraničí vraceli, nebyl v mnoha případech vrácen jejich legitimní majetek. Zvláště Židé, jejichž mateřská řeč či výchova nebyla česká, byli diskriminováni. Autor znal židovskou lékařku, která vystudovala německou univerzitu v Praze, přežila válku v Anglii, vrátila se s čs. zdravotnickou delegací, a po několika měsících spáchala v důsledku šikanování národním výborem sebevraždu. Běžné byly případy, kdy se čs. zahraniční vojáci židovského původu po několika týdnech či měsících vraceli do Anglie. Byli mezi nimi především Židé ze Slovenska, ale také z českých pohraničních oblastí a dokonce i pražští Židé s původně německou obcovací řečí (např. synovec Egona Erwina Kisch). Pokud šlo o majetkovou restituci a dědičné řízení, byli Židé diskriminováni pod různými záminkami. Vraceny byly většinou činžovní domy, ty byly po válce spíše finanční zátěží pro vlastníky než přínosem. U jiných objektů bylo i u českých Židů leckdy restituční řízení příslušnými orgány záměrně protahováno až do Unorového puče, který nároky navrátilců vyřešil po svém.

Občanům židovského původu, jejichž rodiče se při sčítání lidu v roce 1930 hlásili k národnostem německé, maďarské nebo židovské, nebo jejichž

obcovací řeč doma byla německá, byl majetek národními výbory konfiskován jako kdyby šlo o Němce. Tak byl např. dědicům vyvražděných Židů, kteří přežili na Západě ve službách čs. zahraničního odboje nebo kteří byli již americkými či britskými občany, majetek konfiskován jako majetek německý. Odvolání u soudů, na ministerstvech či poverenictvech byla často marná.

I mezi mladší čs. generací je málo známo, že třetího května 1945 bylo pro mnohé osoby židovského původu v Československu kalvárie. Židovští navrátilci z koncentráků či odboje se totiž domnívali, ovšem poněkud naivně, že se vrací do právního řádu, který bude v hlavních zásadách podobný tomu, který vládli v předválečném Československu. Realita byla velice odlišná. Vrátili se do státu, kde vládla v prvních měsících luza, později administrativní zvůle motivovaná šovinismem a více či méně utajovanými antisemitismem.

Několik měsíců po válce vyšel v Petrových Svobodných novinách úvodník slovenského prokurátora dr. Šunaja, podivující se nad tím, že na Slovensku Židé, kteří se vraceli z koncentráků chtějí zpátky svůj majetek. Při vši své naivitě odhaloval tento článek lecos z tehdejší mentality. Nebylo divu, že v letech 1946 a 1947 zvláště slovenští Židé houfně emigrovali, ať již do Palestiny, do jižní Ameriky či do západních zemí. Nemohlo také překvapit, že mnozí Židé, zvláště ti, jejichž původní obcovací řeč byla němčina, na návrat do poválečného Československa vůbec nepomýšleli.

Únor 1948 byl dalším předělem. Tisíce Židů uteklo či emigrovalo, mezi nimi většina bývalých zahraničních vojáků a letců ze Západu. Mnozí z těch, kteří zůstali, byli uvězněni, odsouzeni pro konstruované "protistátní" delikt, někteří i popraveni.

Mezi léty 1949 a 1953 byl antisemitismus součástí oficiální ideologie, osoby židovského původu byly leckdy svévolně označovány za "sionisty" a považovány šmahem za podezřelé, ne-li za špióny, zrádce, nepřátele.

Tato hysterie polevila po Stalinově smrti. Invaze ze srpna 1968 a následující "normalizace" vyvolala nový židovský exodus. Opět vzbuzovalo u normalizátorů nedůvěru vše, co se jim zdálo být "západní". Kdo jiný by se hodil lépe do této škatulky než osoby židovského původu? Nebylo divu, že se mnozí Židé obávali recidivy stalinovského antisemitského teroru let 1949 až 1953 a že znovu tisíce odešly do svobodných zemí.

Když k těmto hromadným proudům přičteme individuální židovskou emigraci přes Vídeň od padesátých let, pak opravdu není divu, že v Československu zůstalo jen několik tisíc Židů v náboženském slova smyslu. Ostatní, kteří nebyli vyvražděni nacisty, stali se emigranty nejprve před zvůli Národní fronty, později před komunistickým režimem. Přičinou, proč oni a jejich potomci žijí ve svobodném světě není jen změna společného řádu v poválečném Československu. Jedním z podstatných důvodů jejich odchodu byl antisemitismus, který po nacistické okupaci povstal v novém ideologickém hávu, antisemitismus někdy skryvaný, jindy více či méně otevřeně režimem podporovaný.

Mimo hrstky židovských náboženských obcí, které si režim uchovával z turistických propagačních důvodů, je dnešní Československo již bezmála zemí bez Židů, nikoli však zemí bez antisemitismu. Tím trapnější je pohled na to, jak se pražský režim židovskými památkami vychloubá.

O výskytu AIDS na Slovensku

(tisk): Léčba i prevence celosvětově hrozby — onemocnění AIDS — jsou stále ještě problematické, ale ochrana proti nákaze zbloudným virem je možná. Uvedl to v Bratislavě na tiskové besedě o výskytu AIDS a opatřeních proti jeho rozšíření na Slovensku hlavní hygienik SSR MUDr. S. Čaput. Celkově byly v SSR dosud hlášeny tři klinické případy onemocnění AIDS a u 15 osob byly serologické testy pozitivní. Předpokládá se, že zjištěný počet postižených je 10 až 100násobně vyšší.

možní! Mají prostě moře v žilách, v mnoha ohledech, pomyslí si sarkasticky. "My totiž bohužel nemáme moře", zní mi v úších moje vlastní věta. Proč mi tam vlastně vltlo to "bohužel"?

O ČESKÉ AIDS ZATÍM ANI SLOVO

setřevadesátiletých svých krajanů, kteří to léta letoucí dělají schytat mně za mé krajiny. A celá ta léta mi není jasné, kde se to v nich bere, to snad už geneticky podmíněná vdomní vlastní národní povídko, na severu mírně dřevě. Je jich tak málo jako nás a na mnohem menším prostoru, jejich moderní dějiny jsou přesně tak slavně nestárně jako naše, jen z čistě geografických příčin jim připadlo jiné papře ...

A náhle mě napadá: moře! To bude tím

LODNI POŠTOU DO ČECH

Hala pošty je plná předvánočního ruchu a vydýchaného vzduchu. Z šesti přepážek jsou otevřeny jen tři. Úřednictvo pije pokojně kafe za neprůstředním sklem a pobaveně si prohlíží pochmurný dav obtížených balíků. Mám silný pocit dějů, ale to se mi v poslední době stává častěji.

Mladík za jedinou otevřenou přepážkou pro dopisy a balíky je suverén. Kabina se podobá cvičnému prostoru pro žongléry, dopisy plachtí vzduchem, polovina jich přistává všude jinde jen ne v přípravených koších, očka váhy zoufale mžiká pod náporem nahazovaných balíků. Je to radost ho pozorovat, jako všechny stachanovce.

Nad mým balíkem se mladík pozastaví. Zběžně probere příslušné doklady a nad celním prohlášením se potutelně směje. "Tak se konečně jednou nadlábnou", podotkne žertovně. "Ale né, posílám dřeváky, nemají v čem chodit", odpovídám hbitě. Suverén poněkud znejistí, neusmívám se, takže to asi nebude vtip.

"Jak to chcete poslat, lodní nebo vlakovou", ptá se už zase úředním tónem. A je to tady. Milionty Holanďan, polyglot a mořeplavec, ale ve vnitrozemí jsou hl. Čekala jsem ho všude, jen ne za poštovní přepážkou. A já zrovna nejsem v náladě na osvětu. Tak pojd, hochu, zaskočíme si.

"Lodní?" podívám se, "proč lodní?"

"Je to rychlejší", zní úřední odpověď. "Přes které moře by to mělo jít?" ptám se zvědavě.

"Rotterdam, paní, Rotterdam", zřejmě nemá rád lidi co se moc ptají. "A pak?", nedávám se. "Váhá. 'Marseille', nabídl mi řešení, 'to by bylo přes Středozemí'."

"Nebo přes Baltické?" Zjevně nechápe. "No Rotterdam, Hamburg a pak Štětín nebo Gdaňsk, ale tam by mohli zase stávkovat", říká. Pošly neumím ani slovo, ale ani Mickiewicz by se za mou výslovnost nemusel stydět.

Záplava cizích jmen, z nichž rozuměl asi jen to první, suverén zřejmě rozzuřila. "Nač potřebujete vědět jak to půjde, ono to dojde, nestarejte se!", štěká. Nasazují ten nejsladší tón, jakého jsem schopna. "Já se nestarám, pane, jen mě moc zajímá, jak chcete poslat balík lodní poštou do země, která nemá moře, to je vše, a mimoto jsem tam předem vyplnila, že to chci vlakovou poštou."

"My totiž bohužel nemáme moře", dodávám.

Ale mladík neposlouchá. "Jakto nemáme moře", paroduje podrážděně mé sdělení, "co to tu vykládáte za nesmysly! Já tam vloni byl, je tam moře moře". "A moře kamení, a přišerné vedro, a přišerné pivo, žejo", doplňuji ho.

Neodpovídá, asi ho máte, že vůbec nevypadám jako cizinka. Nejsem snědá,

ani zababušená v šátku, gramatika souhlasí, slovník a slovosled taky, ale něco mu tu neklape. Neodpovídám jeho předstávě o "etnické menšině", hlavně na chování. Zřejmě na to není zvyklý. Sklo je sice neprůstředné, ale to nepatří pro kulky lidské zášti. Jsem jako řešeto, ale kolodovala jsem si o to.

"Helejte se, dámo", odhodlává se k útoku, "nepovídejte, že nemáte moře, když jsem ho sám viděl. Nezděrujte, ptal jsem se, jestli lodní nebo vlakovou." Je nejen přiblížený, ale také tvrdohlavý. Smrtící kombinace! A pro něj jsem bibá já, protože na mě holandština je slyšet, že jsem se tu nenarodila a navíc zjevně ani nevím, že moje rodná země leží přímo na břehu mořském.

Dav za mnou začíná být netrpělivý. Postarší pán, žmoulající tipnuté cigáro, opouští svou pozici za mými zády a teď stojí vedle mne u přepážky a sleduje celou jednoaktovku zblízka. Smrad je k nevydržení. To rozhoduje.

"Helejte se, pane", oplácím suverénovi jeho zdvořilostní frázi, "vaše otázka byla už na začátku zbytečná, takže zdržujete sám sebe, jednak to tam máte vyplněné, že to chci po souši a jednak buď neumíte číst nebo jste propadl za zeměpisu. Pošlete to laskavě podle papírů co máte v ruce, ale ne do Jugoslávie prosím vás, na balíku to máte kravskými písmeny, CZECHOSLOVAKIA!"

kdo si nevážil malých, není hozen velkých, říká tu lidově přívětivě. Kdyby to tak uplatňovali i na něco jiného než na peníze.

Jdu domů. Severské Benátky se pomalu noří do sychravé temnoty. Míha, dš, vítr a mokry sniž, všechno zároveň, říká se tomu lada "zima". Vánoce budou bílé zas jen na pohlednicích a v televizi. Je mi trochu smutno a trochu sydné. Ale jen trochu.

Můj miliontý Holanďan mi prostě poťotil špatnou otázku ve špatné chvíli a tak to schytal za devětsetšicetdevět. Šuplíkem pod přepážkou prolétá ozářit-kovaný papír a mince takovou silou, že se mince rozprsknou po podlaze. Nechtám je ležet, ať si za ně koupí mapu Evropy. Smradlavé cigáro postupuje k přepážce a balísky utuše zrudlého suveréna: "To nám sem nalezlo plovu, co?" Zbábělec, do očí se mi přitom podívat neodváží. Mladá žena z fronty sbírá peníze z podlahy a posílá dcerku mi je odevzdat. Dávám holičce guiden do prasečka, ani se nemusím ptát jestli nějaké má. Každý tu má prasčko, neboť

O JEDNÉ TRADICI NEHODNÉ ZEMĚ T.G. MASARYKA

PAMĚTNÍCI jistě nezapomněli, jak vehementně KSČ hned po válce zdůrazňovala, že je "dědičkou nejpokrokovějších národních tradic". Podle skutků poznáte je; brzy se ukázalo, že v denní politické praxi tato strana spíše přejímala dědictví nacismu a fašismu: brutální mocenský monopol, potlačení základních lidských a občanských práv, bezohlednou likvidaci lidí jiného smýšlení, teror tajné policie, režim věznic a koncentračních táborů, špiclovský systém, monstreprocesy, popravy, penetrantní prohanou propagandu. Jako nezbytný doplněk každého totalitního panství k tomu všemu záhy přibyl ještě státně řízený antisemitismus, pokrytecky maskovaný takzvaným "antislonismem" - opřeným o tradiční křesťanské pověry velkoruských černošů - němců, jež se za Stalina a Brežněva staly oficiální "ideologií" SSSR. — Nedávno vzbudil pozornost proces, který před pražským soudem vede českoizraelský historik a publicista Erich Kulka proti nakladatelství Melantrich a jistému panu Šebestovi, autorovi nehorázného vlašského pamfletu "V zemi zaslíbené?" Tento literární škvár by jistě nestál za zaznamenání, kdyby nezrcadlil "společenskou objednávku" pražských vládnoucích kruhů, dědiců nejobskurnějších fašistických tradic, naprosto cizích zemi T. G. Masaryka.

Hned po návratu z pětiletého věznění v nacistických lágrech roku 1945 jsem se účastnil stíhání nacistických válečných zločinců, jejich identifikace a usvědčování ze spáchaných zločinů. Již koncem roku 1945 jsem napsal a začátkem 1946 publikoval se svým spoluautorem TOVÁRNU NA SMRT, první dokumentární, do mnoha jazyků překládanou knihu o peklu vyhlazovacího tábora Osvětim. Od začátku jsem byl aktivní v Praze, delegován jako pozorovatel či svědek i k mezinárodním procesům s nacistickými válečnými zločinci. Psal jsem články, publikoval další knihy s protinacistickou tematikou, přednášel, pořádál semináře a účastnil se veřejných diskusí. Často jsem se při tom střetával se zjevnými tendencemi bagatelizovat a utajovat oběti a zásluhy, ale i záměrně pollačovat prokazované mučednické a obětem nacistického teroru, a rovněž i hrdinům, kteří proti fašismu bojovali se zbraní v ruce.

Mnohdy docházelo k boulivé výměně názorů a koncem padesátých a začátkem šedesátých let k otevřenému konfliktu. V té době připravovalo ministerstvo výchovy a kultury instalaci stálé československé expozice v areálu Státního polského muzea v Osvětimi. Návrh scénáře vypracovaného ideovou komisí, které jsem předsedal, prezentoval výtvornou formou v archívech nalezené autentické transportní listiny se jmény deseti tisíc Židů deportovaných z terezinského gheta do plynových komor, zamířil tehdejší předseda Ústředního výboru proliťáckých bojovníků, komunistický poslanec Jan Vodička. Učinil tak v dopise zaslávaném 29. 10. 1959 (zn. 1826/50-I) ministrově školství a kultury, z něhož cituji:

"Úkolem naší expozice je ukázat ohavnost nacistických zločinů. Nemáme však zájem, při vši úctě k památce padlých obětí nacismu, na glorifikaci skupin osob, které byly věháné trpě, bez odporu do plynových komor..."

Dopis, jehož kopii zaslalo ministerstvo ideové komisi na vědomí, vzbudil rozhořčené protesty. Vyvrcholily na členské schůzi SPB, kde jsem na vyzvání obsah onoho dopisu přečetl. Píšíti den jsem byl zavolán na sekretariát SPB, kde předseda Jan Vodička, tajemník Svazu Jaroslav Volejník a anonymní člen StB mne obviňovali, že jsem se členem dopisu na schůzi dopustil trestného činu pobuřování. Hrozil mi soudní stíhání.

Většina členů ideové komise odmítla pokračovat v práci. Po úporném jednání dalo ministerstvo souhlas instalovat v expozici jen zlomek deportačních listin se jmény pěti tisíc židovských vězňů deportovaných z terezin-

ského gheta do "Českého rodinného tábora" v Birkenau, kde byli nacisty v březnu 1943 za jedinou noc usmrćeni. Každoročně pořádá židovská společnost v Praze vzpomínkové tržny k výročí této v historii české země nejdůležitější hromadné popravy spoluobčanů, kteří se hymnou "Kde domov můj" loučili v plynové komoře s rodnou zemí. Ač vždy zvání, nezúčastnil se této pietní manifestace až dosud ani jediný z představitelů vlády.

(POZN. RED.: Ve stejný den pořádá režim celostátní cendrabál zvaný MDŽ...)

NEÚCTA K OBĚTEM

Markantním nedostatkem úcty k obětem hitlerovské rasové persequce je odstranění památek na utrpení Židů z rozsáhlého areálu bývalého terezinského gheta, přejmenovaného na Národní památník Terezín. Při každoročně tam konaných vzpomínkových slavnostech nebylo vzpomenu to nevýslovně kruté utrpení povražděných židovských občanů. K oficiální účasti na slavnosti nebyl dosud pozván žádný z představitelů statutární Ústřední rady Židů v Praze, která vydala v dubnu 1968 proklamaci k procesu demokratické obrody, v níž žádala nápravu křivd, odstranění diskriminace, odsouzení projevů antisemitismu a rehabilitaci nespravedlivě odsouzených. Představitelé Rady zahájili kursy o historii Židů, o nacistickém vyvražďování, o boji Izraelského lidu.

Semináře pořádané schválenými lektory v židovské radnici byly hojně navštěvovány židovskou mládeží. Jak se později ukázalo, byl mezi posluchači nasazen špicl StB. Na základě jeho falešných relací bylo ze školení vykonstruováno "spiknutí slonistů". Po přednáškách, mezi něž jsem patřil i já, pátrala již v prvním dnu okupace tajná policie. Vyhnul jsem se zatčení jen tím, že jsem tu noc nespál doma. Přišel den se mně podařilo uniknout do Vídně.

Ze nejde o náhodu, ale o systém, dokumentuje i památník postavený na počest hrdinů a obětí nacismu ve Vsetíně. Na bronzové tabuli jsou velkými písmeny vyznačena jména padlých nežidovských občanů — a na spodní části desky je malými písmeny anonymně uvedeno "a 69 obětí rasové persequce". Prokazatelné bylo 15 židovských občanů vsetínské nacisty na začátku okupace pro aktivní účast v odboji gestapem zatčeno, vláčeno

po žalářích, souzeno a popraveno ve věznicích či v Osvětimi. Protesty a žádosti o nápravu, podané členy vsetínského židovského náboženského obce zůstaly bezvýsledné.

V rozsáhlých dřevěných pavilonech Radiotruhu PVV v Praze-Holešovicích vybudovali nacisté koncentrační tábor; z něho bylo za války deportováno do gheta v Terezíně 45.513 pražských Židů. V roce 1972 byly pavilony zbourány a na prostranství vybudován luxusní Park hotel. Na žádost představenstva Židovské obce v Praze povolil ONV Praha 7 upravit na novostavbě umělecky provedenou měděnou desku, připomínající deportaci Židů.

Odhalení památníku proponované na 1973 však Ústřední národní výbor města Prahy zakázal s odůvodněním, že vzhledem k nové "izraelské agresi" (váleka Jom Kipur 1973) by takový akt "urážel city pracujících lidu". Představitelé Rady židovských náboženských obcí v Praze, předseda Ing. František Fuchs a generální tajemník Otto Heitlinger, kteří intervenovali a odmítli odsoudit "izraelskou agresi" byli zbaveni svých funkcí. Přes opakující se intervence UNV Praha souhlas nedal a umělecky tepaný plaketa ležící již 15 let ve sklepe budovy pražské židovské radnice. Pravděpodobně k umlčení dalších protestů vydal OV Českého svazu protifašistických bojovníků v Praze 7 pětácti stranou brožuru "Koncentrační tábor v Praze 7-Radiotr". Za autora je označen Ing. Jaroslav Šanda (údajně jeden z protestujících). Brožurka, označená "Jen pro vlastní potřebu!" obsahuje výňatky z koncentračnícké literatury, zážitky přeživších, motáky z vězení, výzvy k dokumentaci — ale nenajdete v ní sebemenší zmínku o zákazu, umlčení památníku na Parkhotelu, který stojí na místě nezmenřného utrpení 45.513 nacisty povražděných pražských občanů.

ULOUPENÍ MŤVÍ

Protestoval jsem článkem "Arizace mrtvých Židů" v pařížském "Svědectví" (číslo 42/1971). Krátce po jeho zveřejnění byla proti mně zahájena štvavá pomlouvačná kampaň v komunistickém tisku a ve vysílání stanice Hvězda. Kampaň byla provázena dalšími články s nestoudnou lží, že "sionistická organizace v terezinském gheta spolupracovala s nacisty a je spoludopovědná za vyhlazování židovské části československého národa..." Na tyto pokusy, zaměřné pošpinit a zahladit památku mých souvěrců, kteří po tisíc let sdíleli dobré i zlé s českým lidem, jsem později reagoval studii "The Second Murder of Czech Jewry" (Druhá vražda českého židovstva), uveřejněnou v "The Jerusalem Post Magazine".

Bylo však třeba pádnějšího důkazu, než občasné články a studie. Bylo nutno dokumentovat postoj židovských občanů v kritických situacích a dokázat, jak se zachovali Židé, kteří unikli deportacím a plynovým komorám do zahraničí, kde se dobrovolně hlásili do tvořících se československých bojových jednotek. S nimi bojovali se zbraní v ruce proti nacistům za osvobození své rodné země. Vyhledával jsem ty, kteří za války v čs. vojsku sloužili. Od nich jsem se dovídal o početné židovské účasti, o jejich hrdinství v bojích u Sokolova, Kijeva, Dukly, Tobruku, Dunkirku a jinde. Mnozí těžce nesli projevy antisemitismu, poválečné diskriminace, pronásledování a věznění. Byli šokováni protizidovskými procesy a justičními vraždami, ja-

"REINSTALACE"

synagoga veřejnosti zpřístupněna. Tento stav trvá již dvacet let

Několik měsíců po sovětské okupaci byla i expozice v Osvětimi za účelem "reinstace" uzavřena. Po znovuotevření 27. ledna 1971 se židovský charakter expozice vytratil. Namísto dokumentace o zavraždění Židů z "českého rodinného tábora" byla instalována "Lidická zed". Spoluautor TOVÁRNY NA SMRT, Ota Kraus, reagoval na "reinstaci" článkem v týdeníku VLASTA takto:

Z personálu správy židovského muzea (jehož jedinečné sbírky nenahraditelných kulturních relikvií i listin převzatých z terezinského gheta byly postupně odstraněny všichni židovští pracovníci, dokonce i z průvodcovské služby. Část sbírek byla za valuty prodána, případně pronajata židovským organizacím v zahraničí.

za Dr. Hany Volavkové byla brzy po válce vepsána na stěny starobylé Pínskasy Synagogy v Praze jména 77.297 židovských Židů zavražděných nacisty ve vyhlazovacích táborech. Přístup do tohoto největšího a jediného důstojného památníku u nás byl rok po sovětském vpádu znemožněn. Pinkasova synagoga byla pod záminkou "nutných oprav" uzavřena a jména 77.297 židovských mučedníků byla ze stěn odstraněna. Vzdor četným urgencím z řad židovských občanů i souvěrců ze zahraničí nebyly nápisy obnoveny, ani

z veřejných památníků, jak dokazuje příklad sokolského hřbitvu Eduarda Goldbergera. Na zdi tělocvičny školy, která byla tabule s jmény čtyřiceti místních občanů, padlých v boji proti fašismu, Eduard Goldberger, významený hrdina padlý v boji u Sokolova, tam uveden není, rovněž ne jeho rodiče a další nacisty povraždění židovští občané města Kuncickej. (Židovské robenke 1987, článek Josefa Svátka, str. 94-101).

Z iniciativy ředitelky Židovského mu-

NIKOLI NÁHODA

Jména v bojích významených židovských vojáků byla záměrována a také odstraňována nejen z knih, ale i

"... Sň zeje nejpustší prázdnotou, člověk má pocit velkého nic. Teprve, když se vrátíme, vidíme, že jsme minulí kresby terezinských dětí "Zde motýli nežijí" ... Nic však návštěvníkům neříká, že mali kreslí musli na smrt jen proto, že to byly děti židovské ..."

Justiční vraždy, persekuce a diskriminace Židů vystupňované za "slánský" pokračovaly v sedmdesátých letech vyhlazováním jejich památky ...

STATEČNÍ ZACHRÁNCI

Při evakuaci Osvětimi v lednu 1945 podal se mně a mému tehdy jednátelému synovi uprchnout v Ostravě z transportu smrti. Pomoc a útlek jsme po tři měsíce nacházeli v rodinách tří přátel, spolupracovníků z odbojové skupiny. Pomáhali nezištně, riskující žiti své i životy příslušníků svých rodin. Takové šlechtetné zachránce uctívá stát Izrael. Udělením dekretu "Spravedlivý mezi národy" Vyznamenání zachránců jsou zvaní, aby za slavnostního obřadu zasadili vlastní rukou věčné zelené cedr v "Leze spravedlivých" v areálu památníku Yad Vashem v Jeruzalémě. Zmocněn svým zachránci, kterým čs. orgány nedaly možnost vycestovat a účastnit se obřadu, zasadili jsme já a můj syn stromky označené jejich jmény. Československé úřady odepřely i souhlas předat statečným zachráncům medaile udělené jim státem Izrael. Svaz bývalých osvětimských vězňů v Izraeli, který požádal o intervenci Svaz protifašistických bojovníků v Praze, nedostal ani odpověď ...

UTAJOVANÁ FAKTA

Teprve po příchodu do Izraele jsem mohl a práci přerušenu v Praze pokračovat. Institut Yad Vashem a Hebrejská univerzita v Jeruzalémě přijaly můj návrh a začlenily do svého badatelského programu projekt "Czechoslovak Jewry's Fight against the Nazis During World War Two." (Boj československých Židů proti nacistům za druhé světové války). Po sedmi letech sbírání materiálů a svědectví vyšla v Tel Avivu hebrejsky jeho první část: "Židé v československé Svobodové armádě". Poněkud zkrácená česká verze byla publikována v Kanadě a (rozšířena o další materiál) vyšla kniha letos anglicky v USA. Obsáhla studie o účasti Židů v čs. bojových útvech ve Francii, na Blízkém východě a v Anglii je součástí třetího dílu trilogie "Jews of Czechoslovakia", vydávané Společností pro historii československých Židů v New Yorku.

V úvodník Svobodných novin z prosince 1945, kde se Ferdinand Peroutka vyjadřoval k tehdejšímu protizidovskému pogromu na Slovensku, konstatoval: "Jestliže si Židé jednou vyvinou zničení své procentuální účasti v boji, nebudou se věru muset hanbit ...". Výsledky bádání to potvrdily: V prvním československém buzlucském pluku, který se proslavil v bitvě u Sokolova, bojovalo na 70 procent židovských vojáků a v čs. jednotkách válečnické na Západě jich byla polovina. Tato doložená fakta komunističtí historikové v oficiálních publikacích veřejnosti utajovali.

Začal jsem o této tématice publikovat články již od začátku sedmdesátých let. Fundovaná studie: "Židé a ti druzí: Počátky československého odboje v Polsku", vyšla 1971 v 43. čísle "Svědectví".

Článek měl příznivý ohlas mezi bývalými vojáky, ale negativní v komunistickém tisku a v zahraničním vysílání čs. rozhlasu. Z monitorového záznamu, který mi poslal kolegové z rozhlasové stanice Svobodná Evropa, a níž spolupracuji od r. 1970,

jsem se dověděl o pomluvách šířených v červnu 1972 komunistickou vysílací Hvězda: Institut Yad Vashem, ve kterém jsem pracoval, označili za sionistickou špiónážní agenturu, mne za agenta gestapa, který spolupracoval na vyhlazování Židů a za spolupracovníka špióna Simona Wiesenthala, pro kterého jsem vylopuval dokumenty z československých archivů a jiné, stejně nehorázné lži.

Hledal jsem možnost proti pomluvám zakročit. S doporučením svých přátel požádal jsem v červnu 1973 Advokátní poradnu v Praze 3 o podání žaloby na šířitele pomluv. Odpověděli negativně: "S ohledem na uplynulou již dlouhou dobu od uveřejnění textu nelze se domáhat nápravy tiskovou opravou".

VLAJKAŘSKÁ "BOMBA" Z MELANTRICHU

Přestal jsem se o lži komunistické propagandy zajímat a soustředil jsem se na publikování prací o historii čs. Židů. Situaci změnil v červnu 1987 dopis Kajetána Haiase z Melbourne. Redaktor exilového časopisu "HLASY Čechů a Slováků v Austrálii", mne informoval o antisemitské, protizidovské knize "V zemi zaslíbené?", vydané pražským nakladatelstvím Melantrich. K dopisu přiložil otisk pasáže, kde autor Josef Šebesta opakuje z pomluv, uveřejněných před mnoha lety v komunistickém "Tribunu" lež, že jsem byl za války "konfidentem gestapa" — a jiné nehoráznosti.

O dva týdny později jsem dostal z Prahy od svého přítele, bývalého osvětimského spoluvězně dr. Pavla Bergmanna dotyčný pamflet, s doporučením, podat na autora a na Melantrich žalobu prostřednictvím dr. Josefa Danisze, který je ochoten mne zastupovat.

Váhal jsem. Napsal jsem Pavlovi, že po dřívějších zkušenostech už nevěřím v možnost se dovolat práva v zemi ovládané komunisty. Argumenty v dalších dopisech, že "glasnost" poměry změnila, jsem se posléze nechal přesvědčit a poslal jsem do Prahy potřebné soudní plné moci a poukázal peníze.

Po přečtení publikace, o které spisovatel Václav Havel poznamenal, že "od okupace nevyšla antisemitistická kniha", jsem hledal důvody, proč právě v době, kdy změny v Moskvě plněněly nasměrou naději na uvolnění a toleranci i v Praze, je vydávána v prominentním nakladatelství ve velkém nákladu kniha, která šíří nejvulgárnější antisemitismus.

Dospěl jsem k přesvědčení, že mocipáni, kteří o vydání knihy rozhodli, učinili tak s rozmyslem a s úmyslem prezentovat širokým vrstvám čtenářů poválečných generací prolnahý obraz izraelského státu, jeho vlády a lidu

ve formě atraktivního brakového best-selleru, plného odporých lží a pomluv. Dotvrzuje to i protokolovaná výpověď obžalovaného ředitele Melantricha ing. Krátkého, který před soudem řekl, že podle vyjádření vedoucích propagandy a ideologie ÚV KSČ, V. Bejdy, "kniha by mohla být bomba a mohla by se dobře prodávat".

NEOHROZENÝ PRÁVNÍK

Abý moje aktivní legitimace byla ne-sporná, omezil můj právní zástupce zatím žalobu pouze na v knize uvedené pomluvy. Obávám se, že převzetím mého případu se dr. Josef Danisz vystavuje nepřijímáním, ba i nebezpečí. Již několik dnů po podání žaloby byl předvolán na MV VB jako "podezřelý z vraždy" a byl propuštěn jen díky tomu, že měl dokonale alibi.

K druhému ústnímu jednání se dostali do soudní síně jen tři z mých přátel; přednostně byli vpuštěni žurnalisté

a palestínští studenti. Ti pak zastavili dr. Danisze na chodbě a přesvědčovali ho, že podání žaloby je jen dalším "sionistickým spiknutím", k němuž je ochrana mé cti jen záminkou ...

První ústní jednání, k němuž se žalování 28. března nedostavili, bylo odloženo na 2. května. V jeho průběhu ředitel Melantricha prohlásil, že dal příkaz k zastavení knihy a stáhl z prodeje neprodané výtisky. Třetí, pravděpodobně závěrečné ústní jednání u Obvodního soudu v Praze 1 bylo stanoveno na 13. červen.

Velmi si vážím neohroženého postoje dr. Josefa Danisze. Nesmírně si cením, že se ujal mého případu i jako příležitosti poskytnout satisfakci všem těm, kteří žalovat buď nechťeli, nemohli, nebo neměli dostatek tak zvané "aktivní legitimace" k zahájení a vedení sporu.

Přál bych si, aby se moje soukromá žaloba rozvinula ve veřejnou při nastolení otázky, zda mají řadoví občané možnost domáhat se ochrany své cti proti mocným a domoci se odsouzení oněch metod a způsobů myšlení, které představuje Šebestova kniha a činitelé, kteří za ní stojí.

Tisková konference informačního oddělení sovětské vlády

MOSKVA: V Moskvě byla včera uspořádána první tisková konference informačního oddělení rady ministrů SSSR. Tento nový orgán byl vytvořen v zájmu širokého informování sovětských i zahraničních novinářů o činnosti sovětské vlády. První tisková konference za účasti předsedy Státního plánovacího výboru SSSR J. Masljkova a ministra financí SSSR B. Gostěva byla věnována výsledkům zasedání sovětského parlamentu ve dnech 27. a 28. října. Představitelé vlády charakterizovali plán a rozpočet SSSR na příští rok, které schválil Nejvyšší sověť, a poukázali na větší sociální zaměření sovětské ekonomiky. Připomněli, že více než dvě třetiny státních výdajů pjdou přímo na zlepšení životní úrovně. Poprvé v dějinách SSSR tempo růstu spotřebního zboží (sedm procent za rok) podstatně předstihne přírůstek výrobních prostředků (tři procenta). Na zasedání sovětského parlamentu se poprvé jednalo o problému rozpočtového schodku. Mnohé dotazy novinářů se týkaly právě tohoto problému. Ministr financí řekl, že schodek vznikl koncem sedmdesátých let, avšak teprve nyní, v podmínkách přestavby, je možná otevřená hovore a jeho přičinění a způsobech jeho překonání. V rozpočtu na rok 1989 činí schodek finančních zdrojů 35 miliard rublů, což představuje sedm procent státního rozpočtu a asi čtyři procenta hrubého národního produktu. Vláda vytyčila provádět opatření k nalezení nových zdrojů příjmů a k přesnému šetření při vydávání státních prostředků. Noutavuje se o tom, že by se deficit snížil zvýšením maloobchodních cen nebo rozšířením prodeje alkoholických nápojů. K rezervám snížení schodku patří podle ministra přechod ztrátových podniků, kterých je v SSSR asi 25 000, do kategorie podniků rentabilních, snížení neodůvodněných výdajů a omezení státního aparátu (loni se toto opatření týkalo 600 000 zaměstnanců). Předpokládá se rovněž vydávání cenných papírů, akcií a obligací. Ministr Gostěv konstatoval, že schodek se postupně snižuje. Prostředky pro vyrovnání rozpočtu se pjdou ze Státní banky SSSR, zahraniční kapitál se k tomuto účelu nevyužívá. Představitelé vlády odpovídali rovněž na otázky týkající se inflace v SSSR. Připomněli, že podstata tohoto jevu je v SSSR trochu jiná než v západních zemích. Nerostou ceny daného zboží, nýbrž se sortimentu míjí levné výrobky. Inflace vzniká z rychlého růstu mezd, než je růst produktivity práce. Jak uvedl J. Masljkov, roční úroveň inflace v SSSR se pohybuje od 0,9 do 1,5 procenta podle různých druhů zboží. Dosud se nerýsje tendence, že by se inflace snižovala. K opatřením, která se v SSSR podnikají k odstranění tohoto jevu, patří zavedení srovnání mezi růstem mezd a růstem produktivity práce a stimulování výroby levného zboží zvýšením příslušných státních dotací. Bylo ož například rozhodnuto zvýšit dotace podnikům vyrábějícím zboží pro děti. Podobné opatření se připravuje i v kategorii a zboží pro starší lidi.

● Za účasti generálního tajemníka MSDS, předsedy rady ministrů MLR K. Gróse se v maďarském Székesfehérváru uskutečnily oslavy 50. výročí založení podniku na výrobě elektroniky Videoton. Při této příležitosti byla v podniku ve spolupráci s francouzskou firmou Thomson zahájena výroba nového typu barevných televizorů. Zároveň byla ve Videotonu spuštěna linka na výrobu CD desek, postavená ve spolupráci s Holandskem.

TEŽBA A PRAKTICKÉ VYUŽITÍ ROPY mají dělat děst historii, než se původně předpokládalo. Venezijské archeologové objevili při vykopávkách v 19. století rýky Ortnoka, že Indinai, kteří tyto oblasti obývali před více než 2000 lety, těžili ropu a používali ke sušení. Archeologové našli keramické nádoby o velikosti přibližně 12 centimetrů, které se používaly jako lampy. Důvody Indinai nalézali ropu a do ztužené horní části zasouvali knoflík ztužené z přírodních vláken.

... AUTA POHÁNĚLI OTROKY...

Monaten dieses Jahres in der Bundesrepublik registriert worden. Wie das Bundesinnenministerium in Bonn bekanntgab, betrug die Steigerung gegenüber der Vergleichszeit des Vorjahres über 80 Prozent.

gové, kteří pro ruský výtupovali nejen vhodnou lokality, ale stále sledují jejich pohyb a věnují jim svou pozornost. ... RYŠ TU 711E...

Bislang 78 000 Asylbewerber

BONN, 7. November (AP). Insgesamt 78 843 Asylbewerber sind in den ersten

NA SUMAVR SE ŠELIMAM DARI. Na rozhraní jihočeského a západněčeského kraje žije v současnosti 112 zhruba 25 tisíc ostronů. První rýst pár řad byl vypsán před šest lety. Rozhodující podíl na úspěchu mají ochránci přírody, zaměstnanci vojenských lesů a statků, lesáci, myslivci a zoolo-

Z rozhovoru Michaila Gorbačova pro časopis Der Spiegel

MOSKVA: M. Gorbačov se 19. října sešel v budově ÚV KSSS se zástupci časopisu DER SPIEGEL v čele s jeho vydavatelem R. Augsteinem. Včera uveřejnil časopis rozhovor, který se při této příležitosti uskutečnil, a odpovědi M. Gorbačova na otázky, které mu redakce časopisu posílala předem. Přinášíme podstatný výtah z těchto odpovědí.

OTÁZKA: Jak pokračuje přestavba a čeho už bylo dosaženo?

ODPOVĚď: Hlavním z úspěchů je nový duchovní a morální stav společnosti. Lidé se probudili díky tomu, že jsme učinili zájmy člověka středem veškerého společenského života.

Viděli jsme, že vedle toho, že mnohé bylo uděláno a dosaženo, bylo i nemálo promeškáno, že se nesplnila všechna očekávání lidí. Na naší socialistické cestě se vyskytly přehmaty, chyby a deformace. Pro jejich odstranění je třeba dosáhnout nové úrovně demokratizace, otevřenosti a veřejné informovanosti a postupovat po této cestě. Naše heslo je: více socialismu.

Toto heslo bylo vzato za základ i v ekonomice, bylo rozhodnuto demokratizovat ji na základě změn metod hospodaření a tím, že do výrobního procesu se vrátí člověk jako hospodář. Mimo jiné se pracovním kolektivům poskytne právo volit své vedoucí pracovníky. A samozřejmě všichni musejí žít tak, jak pracují, musí být rovnováha práv a odpovědnosti.

A také jsme pochopili, že nelze dosáhnout hlubokých změn, neprovedeme-li přestavbu politického procesu. Zabývali jsme přestavbu politického systému. Ješím základním úkolem je překonat direktivní administrativní systém, jehož kořeny sahají do Stalinova období a do období stagnace. Mnozí lidé stáli mimo aktivní účast na politickém procesu.

Vytvořili se určitý způsob myšlení, určitá psychologie. Protože člověk nedotýkal to, co by měl mít už dnes při normálním rozvoji výroby a společnosti, začala vzrůstat druhá, „stínová“ ekonomika. To také mělo negativní psychologické a morální důsledky. Druhým důležitým aspektem přestavby je proto morální, mravní ozdravení.

Přihlídneme-li k tomu, že přestavba si vyžádá nemálo času a dočasné cíle obnovy se budou měnit a zpravidla budou zvyšovány, nebudeme s hodnocením spěchat. Potřebující je to hlavně, to, že se v zemi všechno dalo do pohybu a že tento pohyb má konstruktivní cíl.

Vráťme-li se k vaší otázce o dosažených úspěších, mohu říci, že v zahraniční politice se změny projevují, i když k nim je ještě daleko.

Když jsme se v počátku přestavby nezaujatě podívali na svět, který nás obklopuje, viděli jsme podivnou situaci. Svět se změnil, vznikly jiné reality, ale vztahy mezi státy jsou stále budovány na stejných zásadách jako hned po válce, v období „studené války“. Přetrvávají tytéž stereotypy. I zde se tedy projevila nutnost přestavby, ačkoli v souvislosti s mezinárodními vztahy používáme jiný pojem – nové myšlení.

Jsem optimista a doufám, že uvítám rok 2000 ve světě bez jaderných zbraní, nebo alespoň ve světě, který se jaderných zbraní začal opravdu zbavovat. Věřím, že smlouva o raketách středního a kratšího doletu není souzen osud naší vlasti, která ještě nedělá jaro. Lidstvo nemůže a nesmí ustrnout na cestě ke zdravému rozumu.

Na cestě k socialistickému právnímu státu: Jaký význam pro dlouhodobé záruky přestavby mají právní reformy?

Klíčový je pevně odhodlání za podpory lidí navždy vyloučit samu možnost uzurpace moci a jejího zneužívání, nepolehlivě zaručit práva a svobody občana zaktovené v ústavě. A ústavu samu budeme doplňovat a zdokonalovat.

Je třeba zajistit splnění řady závažných podmínek, které zaručují státu socialistického právního státu. Jedna z nich – a důležitá nám o tom daly nejedno poučení – spočívá v tom, aby moc byla předávána do jedné rukou na omezenou dobu, na dobu stanovenou zákonem. Další podmínkou je zredukovat na minimum a podle možnosti vyloučit, aby se k moci dostávali lidé, kteří toho nejsou hodni. Samozřejmě se to snažíme řešit nejdříve. Ale udělat se to musí, zejména tak, že budou vybiráni nejlepší kandidáti z mnoha, a ti budou voličům neustále, i v období mezi volbami, skládat účty ze své činnosti. Nemluvíme již o zajištění rovnosti všech před zákonem a také o stejném uplatňování zákona vůči všem.

A ještě další podmínka – zabránit tomu, aby se moc nadměrně soustředila v rukou omezeného okruhu lidí. Začali jsme se zabývat přísným a důsledným rozdělením odpovědnosti mezi stranu, zákonodárnou, výkonnou a soudní moc. Každá z nich prodělá vnitřní modifikace, aby byla na úrovni nových požadavků demokratizace. Říkáme tomu reforma politického systému, ačkoli by bylo možno charakterizovat to jako právní revoluci.

Má veřejná informovanost nějaké meze?

Samozřejmě má. Tyto meze jsou dány zákonem a

zdravým rozumem. Jsou hranice, které předepisují normy morálky a samozřejmě i zájmy stability našeho zřízení a socialistické volby. A konečně máme určité tradice, spojené s dávnou i se sovětskou minulostí, s národní psychikou a se sovětským způsobem myšlení, se sovětskými kritérii při hodnocení dobra a zla. Integrujeme tato kritéria ve všelidské zásady, ale nuance jsou nevyhnutelné.

Dnes dosaženou úroveň veřejné informovanosti nepovažujeme za konečný cíl cesty a dokonce ani za zástavku na ní. Domníváme se, že podle toho, jak se budeme „učit“ demokracii a jak budeme rozvíjet politickou kulturu, bude veřejná informovanost získávat mnoho nových nuancí a důrazů. A to je dobře.

Chce KSSS změnit svou úlohu ve státě a společnosti? Přestavba probíhá i v KSSS, v životě strany. Vývoj byl takový, že strana na sebe vzala mnohé hospodářské, správní a dokonce administrativní otázky a nestábla se tím vším zabývat, a státní orgány se odnauldily dělat svou práci. Strana už pozemňuje jak svou úlohu, tak i metody činnosti v souladu s mandátem XXVII. sjezdu a 19. stranické konference.

Politickou reformu začínáme kvalitativními změnami ve straně samé. Musí se obnovit, vrátit původní čistotu ušlechtilým záměrům, dokazovat každým svým slovem a činem právo být politickou vedoucí silou společnosti. A opakují, zákony nechtě vytváří náš parlament, výkonnou moc vykonává vláda a spravedlnost nechť uplatňuje soud.

Ne všechno se dostane do svých kolejí naráz. Vytlačování starého novým půjde někde obtížně. Při velkých úkolech tomu tak bývá. Nikdo však není s to zastavit tok času. Odvážili jsme se vstoupit do jeho bouřlivých vod, neboť víme, kam chceme doplnout, a také se tam dostaneme.

K aktuální krizi v zásobování: a) jaké jsou její příčiny? b) jaké jsou cesty k jejímu překonání? c) co může Západ pro to udělat? d) odmítá-li Sovětský svaz novou variantu Marshallova plánu?

Vaše otázky obsahují příliš pochmurné hodnocení situace v zemi. Ano, problémů se zásobováním máme nemálo, tyto otázky formulujeme naléhavě, ale není to tak bezvýchodné. Víme, jak situaci napravit, a máme k tomu možnosti.

Nepochybnu o prioritě má výroba potravin a spotřebního zboží, sociální sféra, především výstavba bytů, radikální zlepšení zdravotnictví a školství.

A nyní ke vztahům se Západem. Není to poprvé, co je slyšet o „Marshallově plánu“ pro SSSR. Jak tomu rozumím, je to spíše projev a v leccem i recidiva domyslnosti: bez kapitalistické lokomotivy se přý sovětské ekonomický vlak nerozjede. Abych se vyhnul dlouhým diskusím, řeknu to takto: jsme přesvědčeni, že své problémy vyřešíme vlastními silami, ale přitom jsme ochotni plně využívat i ty možnosti, které nám poskytnou zahraniční styky.

a) obchod mezi SSSR a NSR se za pět let snížil o polovinu. Jak lze obchod rozvinout? Jaké zboží hodlá SSSR v budoucnosti v širším objemu nabízet na světovém trhu? b) co dnes znesnadňuje zakládání společenských podniků? c) jak by se mohly po roce 1992 rozvíjet vztahy s EHS?

Náš obchod s většinou zemí není opravdu nejlepší. Je to tristní za naše chyby a přehmaty, ale také za konzumní zaměřením mnoha našich zahraničních partnerů, kteří by chtěli vidět v SSSR kupce svého zboží, ale jenom za prostředky získané prodejem energetických a surovinových zdrojů.

Obě strany se nyní poučily. Mnohé teď závisí na tom, jak přičinlivými záky budeme.

Sovětská strana považovala za nutné od základu změnit své zahraničně ekonomické nástroje. Jako samostatné osoby vstupují na světový trh podniky, instituce a družstva. V případě neúspěchu už nebudou mít na koho poukazovat.

Máme v úmyslu dále zkvalitňovat svůj vývoz aktivní nabídkou vědecky náročné produkce a know-how. Suroviny přitom prodáváme budeme, ale nikoli primitivním kupeckým způsobem bez ladu a skladu, nýbrž s rozmyslem. A především – nejen suroviny.

Ptáte se na náš vztah k „jednotnému trhu“ po roce 1992. Bude odpovídat vztahu EHS k RVHP a k nám, k Sovětskému svazu, postojí EHS k celoevropským projektům a k přístupu společenství k ozdravení situace ve světě. Přijmete-li tyto moje názory jako pozvání k dialogu, bude to správné.

Co si myslíte o problematice snížení konvenční výzbroje v Evropě?

My i naši spojenci jsme už dávno předložili návrhy na podstatně a stejně snížení této výzbroje a dokonce odstranění materiální možnosti agrese samé a tedy i odstranění strachu a různých mýtů o sovětské vojenské hrozbě. Tyto návrhy byly zveřejněny a oficiálně předány.

Nyní jsme vstoupili do etapy, kdy musíme hledat společné konkrétní řešení. Proto je přiměřené podívat se na situaci na vídeňské schůzce. Ta je následující:

Maratón mu nejde

HONOLULU (ag): Dva Čechoslováci byli mezi 1400 startujícími na světovém triatlonu na Havaji. Zatímco M. Rautenkranc (Vys. Mýto) skončil časem 10:45:30 hod. na 331. místě, měl Tomáš Kotár (RH Brno) výborný zážitek. V plavání – což bývala jeho reprezentační profese – skončil třetí, defino se mu i v cyklistické části 180 km ale po maratónském běhu klesl z 18. až na 270. místo celkovým časem 10:34:39.

Pokračuje diskuse o politických důstojnostech možného stažení všech cizích vojsk z Evropy. Jak je váš názor?

Jsem pro to, aby tato otázka našla své řešení, a prohláší jsem to oficiálně a veřejně. Ani Evropa však bohužel nedosáhla takové úrovně vzájemné důvěry mezi státy, kdy by bylo možné řešit podobné otázky bez ohledu na celkovou situaci, především bez souvislosti s procesem ozbrojení, v tomto případě jednání, o němž jsem mluvil v předchozí odpovědi.

Právě v tomto rámci jsme přirovnali jednot na základě vzájemnosti o svých jednotkách na území společenství, samozřejmě ve shodě s nimi samými a s ohledem na jejich názor.

Je německá otázka dosud otevřená?

O tom jsem již hovořil veřejně i na setkáních se státníky NSR. Mohu jen znovu potvrdit, co jsem o této otázce řekl už dříve.

Zároveň bych chtěl zcela jednoznačně zdůraznit, že

ze spolehat na to, že všechno půjde hladce, tím spíše, že problémy jsou skutečně složité, dokonce i z technického hlediska. Kromě toho jednání se neúčastní jen dva partneři, ale mnoho. A hrozí nebezpečí, že tempo jednání bude zůstávat za dynamikou doby, za skutečnými možnostmi i za imperativy, které diktuji národy i zdravý rozum.

Proto jsme přišli s myšlenkou „evropského Revyliku“, to znamená setkání nejvyšších představitelů státní samostatné včetně USA a Kanady, aby byl dán jediná silný politický podnět.

Jsem rovněž pro to, aby se do odstraňování ozbrojené konfrontace v Evropě zapojily široké společenské a politické síly. My i státní političtí činitelé a zástupci i v východní Evropě jsme přišli na myšlenku uspořádat jednání v kulatém stolu.

Krátka věmi si přejeme, aby zároveň s jaderným odzbrojením, na cestě, k němuž byl udělán první principální krok smlouvou o likvidaci raket středního a kratšího doletu, pokračoval obdobný proces v oblasti konvenčních zbraní, především v Evropě.

23. smí Varšavské smlouvy a NATO končí vypracování mandátů jednání o ozbrojených elitech a konvenční výzbroji. Byla dohodnuta preambule, cíle jednání, otázky kontroly a informací a složení účastníků. Blíží se k dohodě ohledně formulace předmětu jednání.

Takový postup je výsledkem činnosti představitelů obou stran. V něm jsme ustoupili a v něm jiným zase ustoupili oni nám. Podle zásady rovnosti. I v tom spatřujeme znamení doby.

Dosud nebyly dohodnuty některé otázky, avšak měly významné než ty, v nichž už bylo dosaženo dohody. A pokud mohu soudit, většina účastníků přdevem doufá, že jednání začne již letos. My jsme rozhodně pro to, že jednání začne postupem inventarizace toho, co Logicky by byl tento postup: inventarizace, stejné snížení výzbroje a odstranění nerovnováhy; stejné snížení výzbroje a odstranění nerovnováhy; stejné snížení výzbroje a odstranění nerovnováhy; stejné snížení výzbroje a odstranění nerovnováhy.

Tak to vypadá teoreticky.

Nyní však už máme bohaté zkušenosti z jednání. Ne-

nemohou být různé názory na to, že psad Náměti je nejdříve spjat s osudy celé Evropy, s jejím pokrokem v podmínkách naprosté bezpečnosti všech, to znamená s perspektivami budování „evropského domu“. Všechny snahy smazat hranice mezi svrchovanými německými státy, tím spíše pokusy použít k tomuto cíli politiku síly, jsou nepřijatelné a mohou být i katastrofální. Tyto otázky musejí být naprosto jasné.

Bude mít „evropský dům“ otevřená dvře v Berlíně?

Bez nich by architektura domu vypadala neucelená. Jaké jsou historické perspektivy německo-sovětských vztahů?

Máte na mysli naše vztahy s NSR? Řeknu to takto: tyto perspektivy zcela závisí na nás a na vás. Budou takové a jediné takové, jaké je dnes společně vytvářet. Děláme to právě my a nikdo to neudělá za nás. Doufáme, že se pílím Máme odpovědnosti, která vyplývá z elementárního faktu, že na takových dvou státech, jako je SSSR a NSR, do značné míry závisí ovzduší v celé Evropě a ještě což víc.

Žijte si, jak chcete, a my si budeme žít, jak my chceme. Měli bychom navázat oboustranně prospěšnou spolupráci tam, kde pro to jsou materiální i lidské podmínky. Pokusme se pohlédnout na sebe navzájem nikoli jako dva bývalí nepřítelé nebo dva potenciální protivníci, nýbrž jako partneři a možní přátelé. My, v Moskvě, to nepovažujeme za přehnané očekávání, ani za utopii.

Gorbatschow denkt für UdSSR an kürzere Wehrdienstzeit

MOSKAU, 31. Oktober (Reuter). Der sowjetische Staats- und Parteichef Michail Gorbatschow hat Überlegungen angekündigt, die allgemeine Wehrpflicht zu verkürzen. Vor Jungkommunisten sagte er: „Wir müssen die Frage des Armee-Dienstes und der Einberufungen diskutieren. Ich glaube, über die Länge des Wehrdienstes wird nachgedacht werden, und sie könne verändert werden.“ Seine Äußerungen stammen vom Samstag, wurden aber erst am Montag von der Nachrichtenagentur TASS veröffentlicht. Im sowjetischen Heer und der Luftwaffe beträgt die Dienstzeit zwei, in der Marine drei Jahre.

Einen Truppenabbau bei den Streitkräften lehnte Gorbatschow mit dem Hinweis ab, dies setze ähnliche Schritte in anderen Ländern voraus, die bislang „ihre Armeen beibehalten und sich bewaffnen“.

Jazz na plné obrátky

(tkt): Sedmáctý ročník Mezinárodního jazzového festivalu Praha 1988 otevřel, jako už pokřtěný, orchestr zasloužilého umělce Gustava Broma. S původním repertoárem a s dvěma hosty: rumunskou zpěvačkou A. Pergeleovou a „starým dobrým“ pražským festivalovým a Georgijem Garahanem. Pak přišel první koncert, a možná celého festivalu: bezkonkurenční píť Střín, dokazující na českých a slovenských lidových písničkách a jedné skladbě Chicla Corey, že jazz si dokáže přivlastnit každou hudební oblast. Včera se přestěhoval jazzový festival do své tradiční prostorů, pražské Lucerny, a dnes jej čeká důležitá programová změna. Místo původně ohlášené bluesové zpěvačky Koko Taylorové vystoupí jiný představitel současného amerického blues: James „Sugar Blue“ Whiting. Rodák newyorského Harlemu, začínal v roce 1957 pod patronací bluesových veteránů Rooseveltů Sykesa a Browného McGhee. Pát let působil v Paříži, mimo jiné po boku Memphisu Slima, letos zasněného, a utíral zde první desky. V roce 1985 získal významnou americkou gramofonovou cenu Grammy v kategorii blues.

Zahranichní odboj a samostatný stát

Vznik Československé republiky před sedmdesáti lety byl výsledkem působení celé řady vnitřních i vnějších. První světová válka vytvořila příznivé podmínky pro rozvoj národně osvoboditelského hnutí českého a slovenského lidu a boj stálů Dohody proti Ustředním mocnostem připravil prostor i pro diplomatická jednání doplňující snahy českého a slovenského národa o vytvoření samostatného státu Čechů a Slováků.

Počátky diplomatického úsilí o samostatný stát spadají do roku 1915. Rozhodujícím krokem bylo ustavení Českého zahraničního komitétu, který svůj program zveřejnil 15. listopadu. Politický představitel českého národa, kteří odešli do zahraničí v prvním období války, zde společně se zástupci krajanů žijících v USA, Francii, Anglii a Rusku prohlásili: „Usilujeme o samostatný československý stát“.

Už ze skutečnosti, že v tomto komitétu byli vedle Čechů i Slováci a že se hovořilo o „československém státu“, vyplývala nutnost přebudovat komitét v Národní radu československou, k čemuž došlo v dubnu 1916. Vedoucí osobností této rady byl prof. Tomáš Masaryk, bývalý poslanec a představitel levicové oriento- vaných kruhů české buržoazie, místopředsedou byl agrární poslanec Josef Dürich. Slováci zde zastupoval dr. Milan Rastislav Štefánik, který ve francouzské armádě dosáhl hodnosti generála, generálním tajemníkem rady byl dr. Edvard Beneš, který před zatčením uprchl z Rakousko-Uherska. Byl členem „Mafie“, jak se později označovala skupina politiků připravujících doma plány na samostatný stát.

Národní rada působila především ve Francii a Velké Británii, ale významnou oporu našla u krajanů v USA. Poněkud stranou zůstávaly krajanské organizace v další velmoc, vedoucí válku proti Německu a Rakousko-Uhersku, v Rusku. Proto v létě 1915 odejel do Ruska Dürich a o něco později i Štefánik, aby krajany v Rusku plně zapojili do společného úsilí o vytvoření samostatného československého státu.

Činnost krajanských organizací v Rusku narážela na řadu obtíží u carských úřadů, kterým se příliš nelíbil plán na „bourání“ Rakousko-Uherska, neboť v něm oprávněně cítili nebezpečný revoluční náboj. Po delších jednáních se podařilo v srpnu 1916 podřídit organizace krajanů v Rusku Československé národní radě jako „jediné zodpovědné a kompetentní“, ale už v lednu 1917 se dal Dürich zřít pro vytvoření separátní Československé národní rady na Rusi, ovšem v okamžiku, kdy už carskému režimu zbývaly jen dny další existence.

Únorová revoluce v Rusku vytvořila velmi příznivé podmínky pro konečné formování dobrovolnického československého vojska z Čechů a Slováků, kteří na frontách přecházeli na ruskou stranu. K nejznámějším patří přechod pražského 28. pluku, který pomáhal zajišťovat Čechy, bojující v ruské armádě. Proč jim vláda podporovala myšlenku vytvoření samostatného československého vojska, neboť věřila, že československými jednotkami upevní hroutící se frontu.

V květnu 1917 přijel do Ruska předseda Národní rady T. G. Masaryk, aby s Prozatímní vládou dojednal výstavbu československého vojska. To mělo však být postupně převedeno do Francie, kde už v srpnu 1916 rozhodl francouzský prezident po dohodě s Ná-

rodní radou o ustavení československých samostatných jednotek, bojujících po boku francouzské armády. Tak se v Rusku v létě 1917 začaly rychle vytvářet „československé legie“.

V průběhu roku 1917, kdy probíhala tajná jednání mezi rakousko-uherským císařem Karlem a představiteli Francie a Velké Británie, zájem těchto dohodových mocností o československou otázku ustoupil poněkud do pozadí. Na druhé straně velká potřeba vojáků na francouzské frontě vedla k zvýšenému zájmu o vytvoření československých legií jak ve Francii, tak především v Rusku.

Zahranichní akce dostala v roce 1917 významnou podporu i z domova, kde si v listopadu 1916 sice ustavily Národní výbor, ale teprve prohlášení českých episovatelů k českým poslancům na Říšské radě v květnu 1917 bylo projevem vůle veřejnosti po státní a národní samostatnosti. Pod tímto tlakem poslanci při vstupu na Říšskou radu se vyslovili pro „přetvoření mocnářství hasbursko-lotrinského“ a prohlásili, že se budou „v čele svého lidu domáhat sloučení všech částí československého národa v demokratický český stát, zahrnující i slovenskou větev národa, žijící v souvislém celku s historickou vlastí českou“.

Revoluční ořes, který přibýval v mnoha zemích, vytvářely nové podmínky pro boj národů za vlastní sebeurčení a nezávislost. A další vývoj měl tento aspekt jen zdůraznit.

(tp)

Slavnostní přísaha nováčků

(tkt): Věrnost pracujícímu lidu vedenému KSČ přisáhli v sobotu v Praze na Letenské pláni příslušníci ČSLA a vojak federálního ministerstva vnitra z pražských útvarů. Slavnostní přísahu se zúčastnili členové předsednictva ÚV KSČ a vedoucí tajemník městského výboru KSČ a předseda MV NF v Praze M. Štěpán, primátor hlavního města Prahy Z. Horčík, delegace federálního ministerstva národní obrany vedená zástupcem ministra generálpodporučkem E. Liškou. Přísaha byla dle přítomní představitelé federálního ministerstva vnitra, obyvatelé Prahy a rodinní příslušníci vojáků. Vojákům poblihoptel k provedení přísahy M. Štěpán. Nové vojáky pozdravila jménem rodící L. Jurdová z Trutnova. Zdravili před- nasli rovněž pražští plány. Přísaha byla zakončena slavnostním pochodem.

Zu verkaufen: Das höchste Haus der Welt. Der US-Kaufhauskonzern Sears, Roebuck and Co will seinen Firmensitz in Chicago, den 440 Meter hohen „Sears-Turm“, loswerden.

Sprecherin der Lottozentrale sagte, jeder der drei Gewinner, deren Namen noch nicht bekanntgegeben wurden, werde 20 296 175 Dollar erhalten. Der Gewinn wird über einen Zeitraum von 20 Jahren ausbezahlt. Der bisherige Weltrekordinhalt im Jackpot einer Lotterie wurden umgerechnet 100,8 Millionen Mark 1983 in Spanien.

Größter Lottogewinn der Welt

SACRAMENTO, 31. Oktober (AP). Drei Lottospieler in den USA haben am Wochenende vermutlich den größten Lottogewinn der Welt erzielt. Wie die kalifornische Lottozentrale am Sonntag in Sacramento mitteilte, werden sich die Gewinner die im Jackpot befindliche Summe von 60,3 Millionen Dollar (umgerechnet rund 110 Millionen Mark) teilen. Eine

ZIVOTNI ÚROVEŇ

Peněžní příjmy obyvatelstva byly proti plánu překročeny o 5,8 mld. Kčs. Na překročení se podílí zejména nadplánovaný růst mezd, mzdové politické opatření (např. ve školství a ve vnitřním obchodě) a také růst novomanželských půjček.

Nominální průměrné příjmy obyvatelstva se zvýšily o 4,1 proc. a dosáhly 334,6 mld. Kčs. Průměrná měsíční mzda pracovníků v socialistickém sektoru národního hospodářství (bez JZD) činila 3092 Kčs a zvýšila se o 2,6 proc. Stovnotisícová průměrná odměna pracovníka v JZD vzrostla o 3,2 proc. na 3275 Kčs.

Peněžní výdaje obyvatelstva se zvýšily o 4,6 proc. a představovaly 321,2 mld. Kčs. Výklady obyvatelstva u státních sportovních dosáhly koncem září 259,6 mld. Kčs a stav půjček obyvatelstvu činil 43,0 mld. Kčs. Chronický index maloobchodních cen zboží a služeb se zvýšil o 0,1 proc. a index životních nákladů o 0,2 proc.

Maloobchodní obrat hlavních obchodních systémů byl vyšší o 4,4 proc., dosáhl 197,4 mld. Kčs (v běžných cenách). Roční státní plán předpokládá růst o 1,1 proc. Maloobchodní obrat za všechny systémy se zvýšil o 5,1 proc.

Zasobování potravinami bylo v podstatě plněné. Dodávky průmyslového zboží z tuzemské výroby se ve srovnání se stejným obdobím minulého roku zvýšily.

Sortimentní nerovnováha na vnitřním trhu je způsobena zejména pomalým přizpůsobováním výroby a obchodu potřebám obyvatelstva.

Na úseku plánovaných služeb pro obyvatelstvo se rozvíjejí především osobní služby (prádelny, čistírny, kadetnické a holistické služby).

V bytové výstavbě bylo dokončeno ve všech formách výstavby 43,2 tis. bytů. V tom bylo postaveno 10,6 tis. bytů v komundnách, 18,0 tis. v družstevní, 0,7 tis. v podnikové a 13,9 tis. v individuální výstavbě. Ve srovnání se stejným obdobím předcházejícího roku bylo získáno o 3235 bytů více. Trvá však nadále nerovnoměrnost v dokončování bytů z časového i územního hlediska. Z celoročního plánu bylo zatím splněno pouze 44,2 proc. Zahájena byla výstavba 69,0 tis. bytů.

Ve vstavech železničních stanic bylo rozestavěno 135 ekologických staveb o rozpočtových nákladech 13,8 mld. Kčs.

Pařet obyvatel se zvýšilo o 0,2 procenta. Narodilo se 165 tis. dětí a zemřelo 132 tis. osob. Přirozený přírůstek 133 tis. osob je zhruba na úrovni minulého roku. Ke konci září měla ČSSR 15 milionů 620 tisíc obyvatel.

ZEMĚDĚLSKO-POTRAVINÁŘSKÝ KOMPLEX

Bylo dosaženo dobrých výsledků ve sklizni obilovin, která dosáhla 11 822 tis. tun, tj. o 372 tis. tun více, než určoval plán a o 51 tisíc tun více proti předchozímu roku. V 7. pětiletce bylo v ročním průměru sklizeno 10 893 tis. tun. Průměrná hektarová výnos obilovin dosáhl v letošním roce 4,76 t/ha. Repky bylo sklizeno o 43 tis. tun a jedliých luštěnin o 37 tis. tun více než v roce 1987. Ve srovnání s úrovní předchozího roku je odhadovaná výtěž sklizně brambor zhruba o 430 tis. tun a kukurice na zeleno a na sládk o 660 tis. tun. Proti loňskému roku se očekává nižší sklizeň cukrovky zhruba o 1 090 tis. tun, tj. o 16 procent.

V živočišné výrobě nadále pokračoval příznivý vývoj užitkovosti hospodářských zvířat. Zvýšil se odchov telat, selat i průměrné snášky vajec. Stoupil stav skotu a prasat. Plánované úkoly nákupu byly splněny, kromě mléka, kde do splnění plánu chybí 40 mil. litrů.

ZAHRAČNÍ OBCHOD

Obrat zahraničního obchodu vzrostl o 2,3 procenta. V tom se socialistickým zemím o 1,4 procenta a s nesocialistickými státy o 5,8 procenta. Z ročního státního plánu bylo do konce září splněno u vývozu celkem 73,4 procenta, do socialistických zemí 74,9 proc., do nesocialistických států 70,5 proc. Z ročního státního plánu dovozu bylo splněno 70,2 proc., ze socialistických zemí 72,4 proc. a z nesocialistických států 66,3 proc.

SPOJE

Plánované úkoly ve zřizování telefonních stanic byly splněny. V letech bylo zřízeno 56 tisíc stanic a jejich celkový počet se zvýšil o 4,1 procenta. Vlivem stále rostoucí poptávky se však nedá snížit počet nevyřazených žádostí.

Po zavedení služby Postfax pro dálkový přenos textů a grafiky ve vnitrostátním provozu od 1. 6. 1988 byla od 1. 10. 1988 rozšířena tato služba v mezinárodním styku s dvaceti státy.

Volkou centu Zlatý sesterčius získal slovenský film režiséra D. Hanáka Obrazy starého světa na 20. festivalu dokumentárních filmů ve švýcarském městě Nyon nedaleko Ženevy. Celovečerní snímek, který je poetickým významným mravní čistoty prostých lidí na sklonku života, si odnesl i ceny nestatutárních porot včetně divácké jury a stal se tak nejúspěšnějším příspěvkem přehlídky.

Král operely

[ok]: Kdybychom měli jmenovat nejvýznamnější dědice, jímž se podařilo navázat na půvabný hudební odkaz "krále valčíků" J. Straussa, určitě bychom nemohli opomenout komárnovského rodáka Franza Lehára (1870–1948), jehož umění si oblíbili milovníci operety a tanečních záběrů na celém světě. Není bez zajímavosti, že tento rakouský skladatel uherského původu studoval pražskou konzervatoř a nějaký čas se soukromě školil i u Z. Fibicha. Zprvu působil jako vojenský kapelník, ale pozoruhodné úspěchy na poli kompozice mu brzy dovolily žít pouze ze skladatelské činnosti. K nejznámějším Lehárovým pracem patří operety Frasquita, Glonditta, Země úsměvů, Veselá vdova, Paganini a Carevič, skutečně "zlato a stříbro" mu vynesl stejnojmenný koncertní valčík op. 75. Tajemství jeho úspěchu spočívalo nejen v inventuře, v rafinované instrumentaci barevnosti (v tom postupil ještě dál než Strauss), přirozené teatralitě projevu, nýbrž i ve schopnosti dokonalého přizpůsobení obecnému dobovému vídeňskému vkusu. Některé Lehárovy skladby znamenají skutečné vyvrcholení Straussovy linie, kterou lze sotva dále rozvíjet a stupňovat, spíše jenom rozměňovat a napodobovat. Právě včera uplynulo od Lehárova úmrtí 40 let. **27.10**

Skřímáždění adventisů

[čtk]: Sedmdesáté výročí vzniku Československa si připomněli v Praze mírové výbory a kazatelé Církve adventistů sedmého dne. V modlitbě a v přelíčení prohlášení vyhlásili odhodlání své církve přispívat k vytváření šťastné mírové budoucnosti lidstva a podporu lidu naší země o upevnění míru a bezpečnosti ve světě. Ocenili, že v Československu mají všechny církve rovnoprávné postavení. Klidný vztah Církve adventistů sedmého dne k naší socialistické společnosti a k plnění pracovních povinností, její mírovou práci mezi věřícími i ve styku se zahraničím vyvozuje náměstek ministra – ředitel sekretariátu vlády ČSR pro věci církevní F. Jelinek. Částka shromáždění rovněž pozdravil člen Čs. mírového výboru J. Fišla.

Podnět pro podnikatelskou činnost

[mat]: Vládní návrh zákona o organizaci se zahraniční majetkovou částí projednal a schválil členové výborů pro plán a rozpočet obou sněmoven FS, jak uvedl ve zdůvodnění náměstek ministra zahraničního obchodu J. Němec, zákon stanoví podmínky pro zřizování společných podniků na čs. území, určuje jejich postavení, právní poměry a zásady hospodářské činnosti. Zpravodaj výboru SL hr. R. Tichý oznámil za pozitivní skutečnost, že včera se zřizování organizací se zahraniční majetkovou částí máte připravit i čs. podnikatelské iniciativy ve státních podnicích. Ocenil rovněž právní jistotu, kterou zabezpečuje včera schválený návrh zákona poslanecké

První pětiletka

Upřesnění oslav vzniku naší republiky, kdy bude upřesněna její sedmdesátiletá cesta a důležitá mezníky v jejím vývoji, připomínáme si i čtyřicetileté výročí události, která svedla o tom, jak Československo po únoru 1948 kladlo základy nového hospodářského řádu. Dne 27. října 1948 schválil Národní shromáždění zákon o čs. pětiletém plánu na léta 1949–1953, který se stal prvním ekonomickým programem výstavby socialismu. Jak to umožňovala nové realita vývoje společnosti, obsahem první pětiletky byla celková výstavba a přestavba čs. hospodářství, zejména průmyslu, jehož těžištěm se stal kotoprávní a těžké strojírenství. Důležitým úkolem plánu byla i industrializace Slovenska a postupná kolektivizace zemědělské výroby cestou jejího združstevnění. Směrnice plánu vypracoval Národní hospodářskou komitativ DV KSC předpokládá, že se v letech 1949–1953 zvýší průmyslová výroba o 75 proc., zemědělská o 15 proc., stavebnictví o 130 proc. a železniční doprava o 39 proc. Trebaže úkoly byly v roce 1951 ještě zvýšeny a vyskytly se i těžkosti a disproporce, pětiletka byla úspěšně splněna. Podíl produkce výrobních prostředků se proti roku 1948 zvýšil z 57,6 na 62,3 proc. a objem strojírenské výroby vzrostl k roku 1953 téměř třikrát. Průmyslová výroba na Slovensku byla na konci první pětiletky 4,5krát větší než za předmnichovského Československa. Podíl socialistického sektoru na tvorbě národního důchodu vzrostl na 89 proc. a s výjimkou zemědělství byl zcela zlikvidován kapitalistický sektor. Nebylo pochyb, že nastoupená cesta plánovitého rozvoje čs. hospodářství se osvědčuje. (vpl)

Vaclav Havel wieder frei

PRAG, 1. November (AFP). Als einer der letzten verhafteten Dissidenten ist der tschechoslowakische Schriftsteller Vaclav Havel in der Nacht zu Dienstag freigelassen worden. Zusammen mit Havel waren am Donnerstag mehrere Oppositionelle aufgrund von Demonstrationen

Nová vlajka Austrálie

V souvislosti s oslavami 200. výročí Austrálie, které připomíná akcentem, že první bílí obyvatelé přišli na tento kontinent právě v roce 1788, stále více a více se zvedá vlna požadavků vytvoření vlastní národní vlajky. Zdůrazňuje se, že to dnešní je vlastně pouhou modifikací vlajky britské. K "Union Jacku" je pouze na modrém pozadí dodáno souhvězdí Jižní kříže a hvězdy, které symbolizují australské státy. Bylo usloženo dokonce zvláštní sdružení ve formě podnikatelské konference projektujícího novou vlajku. Nazývá se Ausflag Ltd. Jeho ředitel Herold Scruby navrhl: Zanedlouho i Fidži změní svou vlajku, pouze Austrálie a Nový Zéland, jeho poslední vábeo na planěti budou hájit pochybnou čest připomínající tak svou koloniální minulost. Na základě konkurence byla připravena mnohá návrhů. Jako charakteristický moment na bílém pozadí pavlažinské klobouk a pokud jde o barvy pak slatá a zelená. Obě barvy se stávají v Austrálii stále populárnější jako barvy národní symbolizující jednak bohatství lesů a polí na půběží a zároveň pěstlivé sluncem vyprahlé pouště vultuzemí. Připomeďme, že už v roce 1986 na konferenci vládní Siruý práce byla navržená změna vlajky a pudlo výsledků soudaných ankety 52 proc. Australanů je pro změnu národní vlajky. (bnd)

V PRAZE se včera objevila dvojice našich kulturních horců po své misli u protínající: předseda svazu svalnatých mužů (a žen) Jar. Veselý a PAVOL JABLONICKÝ (na obr.), který na MS v Brisbane vyhrál stonožku medaili v kat. nad 90 kilogramů.

■ Loni jste získal titul světového šampióna do 90 kg, proč ten přestup o váhu včera?

P. JABLONICKÝ: „Do devadesátky jsem musel shazovat vždy asi dva kilogramy váhu bylo nutné hlídat i během celého roku, což brzdí vývoj kulturisty. Navíc se ve stejné kategorii tituly těžko obhajuje.“

■ V té nejvyšší však bývá nejsilnější konkurence, jak to bylo v Brisbane?

P. JABLONICKÝ: „Trochu jsem měl strach, protože všichni soupeři byli vyšší a také těžší. Ve vítězství jsem vůbec neváhám...“

Jablonický po Brisbane: MISTER OLYMPIA

J. VESELY: „Věchci ovšem měli drobné nedostatky. Nejvíce mu škápal na pětý švéd. Pavlova výhra 23 ku 14 umístění je však dost přesvědčivé.“

■ Jaké bylo prostředí a kolik chodilo diváků?

P. JABLONICKÝ: „Skvělé, poprvé v životě jsem soutěžil v amfiteátru pod širým nebem: První den odpoledne zalilým sluncem, pozdě večer s osvěžujícími větráky. Byla výprda.“

■ A ohlas na vítězství?

J. VESELY: „Velký. Pevol si získal obrovské sympatie tím, že svůj triumf prožival tak nějak alterne národní napl. od Američanů, kteří až příliš teatrální gesty dávali najevo: jsem nejlepší!“

■ Byla prý řada pozitivních dopingových zkoušek?

J. VESELY: „Na testy chodilo dvacet z každé váhy a vzorky se odezdávaly pod pečlivým dohledem lékařů. Celkem byla jedenáct borců s asmi zemi, kteří měli testy pozitivní!“

■ A jaké jsou vaše další plány?

P. JABLONICKÝ: „Rád bych požádal DV ČSTV o možnost profesionálního startu v zahraničí. Chci být se na Velkých cenách umístil do šestého místa, a tím si vybojovat účast na závodech Mister Olympia, které se uskuteční v září v Rimini. Zde startuji skutečně nejlepší kulturisté světa, tedy profesionálů.“

■ Je ten rozdíl mezi amatéry a profesionály skutečně tak výrazný?

J. VESELY: „Až tak hrůzně to zatím není. Profesionálův mají samozřejmě mnohem lepší podmínky, už proto, že vlastně nemusejí dělat nic jiného. Navíc na jejich závodech nejsou antidopingové kontroly.“

anlässlich des 70. Gründungstags der Tschechoslowakei vorsorglich festgenommen worden. — 11. 11.

Krutá daň Himálaji

Dva zahynuli, čtyři se pohřešují

PRAHA (ČT): Čtyři českoslovenští horolezci, účastníci výpravy na Mount Everest (8848 m) složené z našich a novozélandských horolezců, jsou pohřešováni. Tento fakt oznámilo nepálské ministerstvo turistiky v Káthmándu.

25. 10. 88

Josef Just, Dušan Bečik, Jaroslav Isidor Peak (8109 m), který leží v oblasti Mount Everestu. Čs. horolezci jsou nyní už na cestě domů a všichni členové výpravy jsou v pořádku.

Lezení himálajský podzim patří k nejtragičtějším. Černá řek v bílém světě ledu a sněhu si až dosud vyžádala 19 obětí, mezi nimiž jsou čtyři Serpové, po dvou Islandcích a Japoncích, jeden Polák, Brit, Američan, Francouz a — sedm Čechoslováků. Od tragédie pod Annapurnou, způsobené zemětřesením, se nestalo, aby během dvou týdnů tolik našich horolezců zahynulo. Nejprve přišel o život liberecký MUDr. Jiří Pelikán ze smíšené výpravy, pak se stihl při sestupu vřikovičů lezet Petr Zlábek a Leoš Horka a tento týden zmizel i bratislavský kvartet, včetně Josefa Justa, jenž se podařilo vystoupit na Mt. Everest.

Znova se přetřásá věčná otázka: stojí dobytí kteréhokoli vrcholu za lidský život?

MUDr. Jaromír Wolf, místopředseda ČIAA a dlouholetý lékař himálajských výprav, bere v úvahu tři důležité faktory:

1. Počet expedic stoupá tak závratně, že se nelze podívat ani většinu počtu tragédií.

2. Dobytí himálajských vrcholů se stalo tak trochu módou a každý, kdo se jen trochu naučí vysokohorskému lezení, chce vyzkoušet vlnu na Mt. Everestu, Annapurně nebo Dhaulágiri.

3. Kvalita a výkonnost expedic je různá a nezávisle ji ovlivňují komerční, osobní a konkurenční ambice. Na nedávném zasedání ČIAA, mezinárodní horolezecké federace v Baníu, se debatovalo o hrozivě stoupající úmrtnosti v Himálaji kam při desítky expedic z celého světa. Objevily se snahy, aby měla svůj podíl na povolení k výstupům právě i federace. Zástupci Indie, Nepálu, Pákistánu a Číny však namítli, že provozní řád expedic je věci jejich vlády.

Jedno se však zdá nepochybně a nejmarkantnější v současné himálajské etapě: že se opouští klasický způsob expedic a nahrazuje se alpským v pásové lezení, je silce rychlejší ale také riskantnější, protože chybí podpora druhá a postupné budování táborů. Nikdo nepochybuje o tom, že by ti, co zahynuli, anad neměli kondici. Nelze ovšem přehlédnout, že nemáme důležitý jako výstup je i sestup, který bývá vzhledem ke značnému vyčerpání často těžší než bezpečnější. A právě v této fázi potkávají mnozí podpora, třeba jediného komaradů, který by čekal v nejbližším táboře a čelem a pomohl vyčerpáním mužům v extrémních meteorologických podmínkách, které jsou nevyzpytatelné a často se až příliš rychle mění.

Prostě není lehké napadnout Messnera, Kukuksa, Rakoncaje, Stejskaleho nebo Demjena, tak jako nelze hábat jako Griffling-Joynerová, hrát totéž jako Maradana, plavat jako Otava, skákat o tyči jako Bubka. Neboť přizpůsobovat horolezce k nedostupným podmínkám.

starou kyslíku je velmi individuální a vyšetření horolezců v laboratorních podmínkách nemusí někdy v extrémních situacích stačit.

A odpověď na otázku, zda stojí dobytí kteréhokoli vrcholu za lidský život, je jasná: nestojí! Nerukují však automobilové a motocyklové závodníci extrémní rychlosti nebo atleti či vepřadí a jiní sportovci, kteří své výkony zanesou farmakologicky? Jistě je, že i při vysokohorském lezení je nutné snížit riziko na minimum, a proto je správné, že sekretariát ČV ČSTV zastavil a okamžitě platnost až na další vysílání výprav do Himálajů. Není náhodou, že se Ivan Gál, ostřílený tatranský vůdce četných expedic, rozšel s mladými, kteří tak horují pro alpské lezení i v nevyšších horách světa. I když je jasně, že nová horolezecká generace je hnána představou, že Reinholda Messnera prvního, který stesl všechny osmitisícovky, musí co nejrychleji dohnat!

BERLIN, 1. November (epd/dpa/FR). In der DDR werden nach Angaben der Initiative "Kirche von unten" Punks mit der Begründung bestraft, sie sähen unästhetisch aus. Die DDR-weite Initiative verabschiedete auf ihrer Vollversammlung in der Ost-Berlin eine Protestresolution, in der das Vorgehen der Behörden in Dresden gegen jugendliche Punks angeprangert wird. 25 bis 30 von ihnen sollen in jüngerer Zeit Ordnungsstrafen zwischen 200 und 500 Mark mit der Begründung erhalten haben, sie hätten mit ihrem "unästhetischen Aussehen" die menschliche Würde verletzt sowie die öffentliche Ordnung und Sicherheit gefährdet.

29. 10. 88

Začalo to ztrátou zraku

27. 10. 88

O PODROBNOSTECH výstupu čs.-novozélandské expedice na Mount Everest a Lhoce hovořil z Káthmándu ze zpravodajem ČTK v Dillí člen výpravy Jaroslav Oršula.

Čekali na jižním vrcholu a pomalu sestupují do jižního sedla k táboru číslo čtyři, který ležel ve výšce asi 8000 metrů. V tomto táboře byl připraven lékařský kyslík a potraviny na tři až čtyři dny. Oko o 16 hodině Just do základního tábora oznámil, že se ve výšce 8300 metrů spojil se svými třemi kolegy, kteří sestupovali z jižního vrcholu. Všichni čtyři pak společně pokračovali do jižního sedla. Mezi 13 hod. 45 minut a 16 hodinou byli do základního tábora každou půl hodinu vysílány relace. Kolem 17 hodin Just oznámil, že Božik a Jaroslav Jaško přestávají vidět. Příčinou bylo pravděpodobně krvácení noční sliznice. Také Just začal vidět hůře. V 17 hodin 30 minut se usmícnul. A poslední relace. Čtyřlidská skupina oznámila, že sestupuje do jižního sedla. Pokud vedoucího výpravy Ivana Fialy po celou dobu návratu u zblízka: co možná nejrychleji sestoupit do tábora číslo čtyři

a okamžitě postupovat níže. Od 17 hod. 30 min. se již nepodařilo žádná spojení navázat. O dalším pohybu skupiny neměla výprava žádné informace.

V noci ze 17. na 18. října, okolo 23. hodiny, potáhla oblast prudká vichřice která trvala celou noc a následující den. Rychlost větru dosahovala 160 kilometrů za hodinu. Osmnáctého října zhruba ve 14 hodin se horolezci americké výpravy na požadání odešli podívat do tábora číslo čtyři, zda tam nevidí čs. sportovce. Nikoho však neviděli. 18. — 19. října ve druhém táboře ve výšce 6400 metrů čekali na návrat pohřešované skupiny další členové výpravy Skladaný a Hasík. Spolu s nimi tam byli dva nepálské šerpové, kteří expedici doprovázeli. Ani po 48 hodinách se v extrémních klimatických podmínkách skupina neobjevila a nedala ani zprávu vyslačkou. Předpokládá se, že při sestupu směrem k jižnímu sedlu čtyři čs. horolezci zahynuli.

Fiala, Skladaný a Hasík jsou nyní v Luklu v oblasti Mount Everestu. Odlet čs. expedice z Nepálu do CSSR je plánován na 8. listopad.

DILLÍ (zpravodaj ČTK)

26. 10. 88

Tragédie na Everestu v podrobnostech člena výpravy J. Oršuly

Stop expedicí v Himálaji

Platí se vysoká daň: 18 obětí, mezi nimi i čs. horolezci

PRAHA (ČT): V souvislosti se třemi potvrzenými úmrtími čs. horolezců v Himálaji a neověstností dalších čtyř členů bratislavské výpravy, která se pokusila o zdolání Mount Everestu, rozhodl sekretariát ČV ČSTV zastavit s okamžitou platností horolezeckou expediční činnost v této oblasti. Současně uložil příslušnému oddělení sportu a Horolezeckému svazu ČV ČSTV přehledit všechny okolnosti neštěstí a předložit sekretariátu návrh opatření, která by zamezila dalším obětem na životech v horolezeckém sportu.

Toto rozhodnutí je správné. Bilance letošní podzimní sezóny v Himálaji je až příliš varující. Velehory síce lákají ale riziko je vysoké...

Krutý podzim

Již tři horolezci přišlo o život v Himálaji během podzimní sezóny, která skončí v polovině listopadu. První oběti místních těžkých podmínek se stal začátkem září člen itálské britské expedice na Annapurnu III, v polovině září zahynul šerpský průvodce španělské výpravy na Mount Everest (8848 metrů). Dne 29. září smetla lavina ze stěny Annapurny I (8091 m) Japonce Akihiko a jednoho z nejzkušenějších šerpů Anko Dawu. Pátým horolezcem, který se nevrátil domů, je Jiří Pelikán, lékař z Jablonce, který se zřítíl 2. 10. z výšky asi 7600 m pod vrcholem Annapurny I a jehož tělo našli další členové čs. expedice o 2400 m níže. Při sestupu z Everestu se zřítíl 13. října ze srmé stěny šerpští průvodci Pa-

sang Temba a Ibaupa Sona. O čtyři dny později zmizel při návratu z Makalu (8483 m) bez stopy Polák Kola-kowski. Ukliouzl na ledovcovém poli, sjezd do mlhy a po bezvýsledném pátrání byl prohlášen za mrtvého. Stejná nehoda potkala týž den Japonce Babu, který se vracel po nezdáreném výstupu na Gyaungkeng (7992) severozápadně od Everestu.

Tragédií nebyl konec

Americká výprava na Everest, jejíž cílem bylo dostat na vrchol dvě ženy, přišla o jednoho horolezce, který se 15. října zřítíl do ledovcové rozzábliny. Deset mrtvých v polovině sezóny — to byl smutný rekord, jen málokdo však tušil, že černý den nebyl jeho jistou odzvědí. V pondělí, 17. října se svým kolegům v základním táboře ozvali naposlledy čtyři čs. horolezci vystupující jihozápadním hřebenem na Everest. Ještě hlásili spínání okolu. Zatímco Bečik, Jaško a Božik oznámili, že je vichřice přinutila vrá-

tit se do vrcholového tábora. Od té doby se všichni odmlčeli. Nevrátili se do základního tábora a dvoudenní pátrání, do něhož se zapojila i americká expedice, bylo marné. — Další zápis do himálajské černé kroniky učinilo čtyřlidské družstvo vystupující na Pomeri (7161 m). Do Káthmándu se vrátil jen Angličan Alsthorpe, který oznámil, že jeho kolegové Gadnosson a Runarsson z islandu při výstupu zmizeli bez stopy. — Smutnou bilanci uzavírají další dva naši horolezci Leoš Horka a Petr Gířbek, kteří se zřítíl při sestupu z Tildžo (7134 m).

Lakonický Mallory

Když se kdysi novinář zeptal George Malloryho, legendárního britského horolezce který v červnu 1924 navdý zmizel se svým krajcem levinem pouhých 200 m pod vrcholem Everestu, proč se vůbec chystá do nehostinných výšek, kde jsou jen skály, sníh a led, odpověděl prostě: "Protože Everest existuje." Tím nadlouho dopředu

vysvětlil se všechny horolezce, co je takné do hor bez ohledu na políže a rizika, která je očekávají. V poslední době, kdy rozvoj himálajského horolezectví dosáhl obrovského rozmachu, se mnohdy nebezpečí, které tam číhá vždy a na každém kroku, podceňuje a nehlídá se na maximální zajištění a zabezpečení výpravy. Podstupují se nadměrná rizika. Příběh podzimní sezóny v Himálaji to jen potvrzuje.

Další informace

Vedoucí československo-novozélandské expedice do Himálaje Ivan Fiala ve své zprávě z 23. října uvádí, že Bečik, Božik, Jaško a Just zřítíl cestu při sestupu z jižního sedla po té, co slezli Benningtonovou cestou severozápadní stěnu Mount Everestu. Poslední rádiové spojení s nimi bylo navázáno 17. října v pět hodin odpoledne a horolezci byli stále ještě ve velké nadmořské výšce. V jižním sedle sledovali pokus našich sportovců členové americké výpravy, neviděli je však sestupovat. Vzhledem k velké nadmořské výšce, zhoršujícím se počasí, extrémnímu větru i jejich kondici při výstupu je podle I. Fialy prakticky nemožné, aby tyto horolezci sůstali ještě naživu. Oficiálně však zatím nic potvrzeno nebylo.

Další zprávy se týkají společné horolezecko-vodácké expedice Káři Gandaki z Ostravy. Vítkovci, vedoucím vodácké části je Jiří Hrabák, horolezce vede Vlastimil Smida. Včera telefonoval do Káthmándu Jiří Hrabák a řekl, že členům vodácké expedice se nic nestalo a vrátili se do města Pók-

První zákon československého státu

Problém vzniku československého státu je otázkou velmi komplikovanou. Historická i právní věda se snaží neustále o to, aby sporné otázky byly objasněny. Ale jako u všech historických událostí, které hrály svoji vážnou úlohu v dlouhodobém toku dějin, je třeba hledat a rozhodnout, který den, který okamžik je jakýmsi dnem narození nového státu. I v naší minulosti byla častokrát řešena sporná otázka, zda při vzniku československého státu hrála rozhodující úlohu aktivita politické emigrace a zahraničních orgánů v čele s T. G. Masarykem či zda hlavní roli sehrála domácí fronta tzv. mužů osmadvacátého října, tedy představitelů Národního výboru Karla Kramáře, Aloise Rašína, Františka Soukupa, Václava Klobáče a dalších. Jedním z dokladů této diskuse je i žádost tehdejšího prezidenta Masaryka, adresovaná brněnskému profesorovi právnické fakulty Františku Weyrovi z dubna 1923 o odborný juristický posudek, vztahující se k části Masarykovy práce „Světová revoluce“, věnované právě problematice okamžiku vzniku nového státu.

Profesor Weyr ve svém posudku zdůraznil skutečnost, že „stát v normativním (juristickém) smyslu je totiž, co jeho právní řád“, a obrátil pozornost ke vztahu revoluční akce a práva, ke skutečnosti, že vznik československého státu byl současně právní, revolučním aktem a právním aktem vytvoření nového státu.

Dostáváme se tu tedy k problému tzv. prvního zákona československého státu, za který je považován zákon vydaný Národním výborem dne 28. října 1918 a který podle rukopisné poznámky — dodatečně připojené dr. Františkem Soukupem jako jednatele Národního výboru — bývá označován i jako první zákon československé republiky.

Tento revoluční akt nevznikl zloven. Byl součástí dlouhodobé přemýšlenosti domácí politické reprezentace na převzetí moci na území budoucího československého státu. Jeho náplň podléhala změnám, vyvolaným peripetemi velkého světového konfliktu i kolísavými mocenskopolitickými poměry u nás doma. Úvahy o budoucnosti našich zemí nabývaly konkrétnější podoby nejprve v období po smrti císaře Františka Josefa I., kdy nový císař Karel zamýšlel obnovit parlamentarismus a svolat Říšskou radu jako zastupitelský orgán, který byl od počátku válečného konfliktu umřven. Čeští politikové začali připravovat nejen tzv. Státoprávní prohlášení, které pak bylo přechýleno na zasedání poslanecké sněmovny Říšské rady 30. května 1917, ale pod vlivem rostoucího tlaku lidových sil, inspirovaných ruskou únorovou revolucí, i „nové upravení vztahů mezi národem a zemí a státem“. Šlo o několik návrhů české ústavy, které vzešly v Národní radě za vedení Antonína Švehly. Profesor Weyr ve svém dopise Masarykovi z roku 1923 píše: „Bylo nás tam několik profesorů z právnické fakulty pražské a jiní právníci a dělali jsme návrhy na novou ústavu“.

Zachovalo se šest osnov. Různě koncipovaných, nanejvýš hlubokých, jejichž základním rysem byla představa o přestavbě habsburské monarchie na spolkový stát. „Mluvit o úplné samostatné státu nebo dokonce o republice a dělati příslušný návrh písemně, který se pak rozmnožoval a dodal ostatním členům porady, bylo tehdy práce jen příliš nebezpečné“, svědčí opět profesor Weyr. Osnovy, které předložil on sám, profesor Karel Kadlec, Jiří Hötzel, Bohumír Baxa a člen paňské sněmovny a bývalý rakouský ministr dr. Josef Foit stejně jako předtím připravovaná adresa císaři Karlovi, kterou zpracoval historik Josef Peřek, byly výsledkem kompromisu, který náležel k té době hledala. Počítalo se o přestavbě monarchie, nikoliv o její likvidaci. Antonín Švehla na schůzi Národního výboru krzy po 28. říjnu o tom řekl: „My měli několik ústav v ruce, ale se nám nikdo nešel,“

že bude revoluce a že zvrátíme celé Rakousko“. A prof. Weyr k tomu v roce 1923 dodává: „...u nás bylo mnohem méně, revolucionářů, než se zdá nyní. Čekali jsme prostě, až budeme osvobozeni, ale to není revolucionářství“.

Všimneme-li si těchto prohlášení, nechceme ovšem snižovat růst české politické aktivity. Politická představitelstva zavedených stran se totiž dostávali stále zřetelněji pod soustředěný tlak událostí a mnoho otázek zůstávalo stále otevřeno. V průběhu druhé poloviny roku 1917 rostl totiž zejména zřetelně tlak ekonomický a sociální. Vyčerpanost ústředních mocností a vnitřní potíže habsburské monarchie narůstaly. Spolu se sociálním napětím ostly i národnostní problémy. Dohoda ještě nějaký čas věřila v možnost odtrhnout Rakousko-Uhersko od Německa, ale německá politika dostávala svého slabšího partnera stále více do podřízeného postavení. Pod silným vlivem Německa rostla i agresivita německé politiky v Rakousku a tím i odpor české politiky. Ale postoje mocností toho ještě příliš neslibovaly. Proslulých „14 bodů“ prezidenta USA Wilsona, které byly zveřejněny 8. ledna 1918, hovořilo o zajištění „autonomního vývoje“ jednotlivých národů Rakousko-Uherska, nikoliv o jeho rozbití. Nebylo tedy divu, že jisté hranice byly předem dány a za ně se aktivita naší domácí i zahraniční politiky jen těžko dostávala.

Rozhodný zásah do těchto poměrů přinesla ruská revoluce v říjnu 1917. Vyrostl nový faktor nebývalého dosahu. Dr. Eduard Beneš ve své knize „Světová válka a naše revoluce“, vydané v roce 1935 říká: „Napomohlo-li Rusko potlačeným národům svým politickým programem nebo od roku 1917 bojem na frontách, pomohlo jim vydatně svou revolucí... ve státech střední Evropy tyto síly působily dojem ohromujícím: revolucionizovaly masy, ohrožovaly autokracii všeho druhu, rozvracely národnostně smíšené státy...“. Sociální revoluce a radikální národně-osvobozenecký boj šly ruku v ruce a útočily na stabilizovaný dosavadní řád.

Vnitřní situace v Rakousku podporovala nacionální radikalizaci svým zřetelným příklonem k německé politice, a tím i bezvýhradnou podporou českých Němců. Když byla 12. května 1918 podepsána rakousko-německá dohoda ve Spa a o vytvoření branného, celního a hospodářského svazu obou států, bylo jasné, že možnost vnitřní přestavby habsburského státu je vylovena. Domácí politika na to reagovala zesílením nacionálního radikalismu, zahraniční politická fronta zesíleným tlakem na dohodové státy, aby prohlásily likvidaci habsburské monarchie za svůj cíl. Začíná se připravovat program pro definitivní rozbití monarchie.

V dubnu roku 1918 začínají zcela konkrétní přípravy pro oddělení našich zemí od Rakousko-Uherska. Vytváří se pracovní komise, která měla připravit opatření směřující k tomu, aby naše „revoluce“ byla co nejméně živelná a revoluční. Šlo v prvé řadě o tichý a bezproblémový přechod moci státní hospodářské do rukou reprezentantů naší buržoazie. Komise, v níž zasedal ředitel Živnostenské banky Jaroslav Preis, Přemysl Šámal, F. Sis, J. Scheiner, V. Pospíšil, dr. Ferdinand Pantůček, byla orgánem odbornickým, který uváděl v život náměty na uspořádání administrativní i hospodářské podoby nového státu. Její subkomise pro otázky finanční a obchodní, administrativně správní a další pracovaly konkrétně a intenzivně. Reprezentantům naší měšťanské politiky šlo o to — slovy Aloise Rašína — „překypit

svět pohotovostí naší státočnosti a vyspělosti samosprávy“. Revoluční atmosféra však přináela i jiné problémy, kterým bylo třeba čelit. Podle mínění Švehlova bylo hlavní věcí „zachytit ulici a rychle okupovat centrální úřady a orgány vlády“. Kdo byl v tomto okamžiku hlavním nebezpečím? Obracím se opět ke svědectví hlavního aktérů těchto dnů, tentokrát ke vzpomínkám dr. Josefa Scheinera, starosty české obce sokolské a muže, kterému bylo uloženo zajistit záležitosti vojenské a policejní, stáli vedle sebe „vláda neb Němci anebo komunisté“.

Živelná revoluční atmosféra posledních dnů monarchie, spojená se zřetelnou nemožností dosud fungujícího aparátu, poznamenávala veškeré dění. Urychlit přípravy na hladké převzetí moci, a tím ulomit hrozící nebezpečí živelného výbuchu, otázka, bude-li možno zkrotit živelnost a svěst ji do žádoucích kolejí, ovládala myšlení i činnost Národního výboru.

Šlo o mocenské pozice, proto komise připravovaly harmonogram podpůrných opatření, prověřovaly úřednický aparát, přičemž hodnotily nejen úrodnost a politickou spolehlivost, ale i organizační schopnosti, autoritu vybraných úředníků mezi obyvatelstvem.

Tyto práce byly zhruba ukončeny v průběhu září roku 1918. Jejich základem byly dva návrhy: návrh zákona politického, jehož autorem byl dr. Ferdinand Pantůček, tehdy vysoký úředník vídeňského nejvyššího správního soudu a bývalý poslanec Říšské rady. Autorem návrhu hospodářských opatření byl dr. Jaroslav Preis, významný národohospodář a ředitel pražské Živnostenské banky.

Pantůčkův návrh politického zákona je formálně i obsahově bezprostředním předchůdcem už jmenovaného prvního zákona československého státu. Předpokládá vznik „říše české“, skládající se z „dosavadního království českého, markrabství moravského

a vévodství slezského a z Uher stolic (jména měla být dodatečně uvedena)“, které dohromady tvoří „jedinný státní svazek neúředně československého státu“. Pokud jde o státní formu, ponechává návrh otázku otevřenou. Naše politika neuznávala zásadně cestu k novému vytvoření monarchie. Stejně jako v posledních dnech října 1918, zůstávalo určení státní formy vyhrazeno Národnímu shromáždění (Národ-

nímu výboru) „ve složení s Československou Národní radou v Paříži“. Osnova předpokládala i později provedené přetvoření Národního výboru v Národní shromáždění rozšířením počtu zástupců politických stran podle klíče, stanoveného výsledky voleb do Říšské rady v roce 1911. I zde se ukazovala iniciativa měšťanských slo-žek a jejich snaha udržet politický pohyb ve vlastních rukou. Faktické

rozložení politických sil bylo zcela jiné, sýpání lidových mas se orientovaly na ty, kteří prosazovali zejména sociální a hospodářské požadavky a volali po revolučních přeměnách. Zajímavým příkladem v Pantůčkově návrhu je funkce „prozatímního prezidenta“ (čl. V.), jehož funkce měla trvat „dokud nebude nová ústava státního Národního shromážděním dána“. V jeho rukou měla být i zákonodárná

moc „za společitelnosti Národního shromáždění a zákonodárné komise“. Zákonodárná komise podle tohoto projektu by byla jakousi druhou komorou, kontrolující činnost Národního shromáždění v součinnosti s prezidentem.

Pokud šlo o právní řád, předpokládala osnova zachování platnosti všech zákonů ustanovených, které byly v obvodu Čech, Moravy a Slez-

ská v působnosti dne 25. července 1914. V období války vydané normy se stávaly nullum, pokud by jejich platnost nebyla výslovně prodloužena. Pro oblast Slovenska zůstávala otázka platnosti starého práva v tomto náhrnu nevyřešena.

Za vnitřní úřední jazyk všech státních orgánů byla prohlášena čeština, úředníci měli být převzatí novým státem podle zvláštních předpisů.

Naše politika neuznávala zásadně cestu k novému vytvoření monarchie. Stejně jako v posledních dnech října 1918, zůstávalo určení státní formy vyhrazeno Národnímu shromáždění (Národ-

nímu výboru) „ve složení s Československou Národní radou v Paříži“. Osnova předpokládala i později provedené přetvoření Národního výboru v Národní shromáždění rozšířením počtu zástupců politických stran podle klíče, stanoveného výsledky voleb do Říšské rady v roce 1911. I zde se ukazovala iniciativa měšťanských slo-žek a jejich snaha udržet politický pohyb ve vlastních rukou. Faktické

rozložení politických sil bylo zcela jiné, sýpání lidových mas se orientovaly na ty, kteří prosazovali zejména sociální a hospodářské požadavky a volali po revolučních přeměnách. Zajímavým příkladem v Pantůčkově návrhu je funkce „prozatímního prezidenta“ (čl. V.), jehož funkce měla trvat „dokud nebude nová ústava státního Národního shromážděním dána“. V jeho rukou měla být i zákonodárná

V den polského Zlomu, 23. srpna, 1848, vyšel z Prahy
 první číslo "Pravdy", noviny, které se
 vydávají každou neděli a každou úterý.

Pod velkým vlivem revolučních událostí v Rusku, zvláště po VRSR, se zdvihla mohutná vlna boje za práva národů a pracujícího člověka. Po celé zemi narůstaly masové demonstrace a dělnické stávky. Sílilo hnůt za chléb, mír, demokracii a svobodu národů. Vzpouře vojáků prohlubovaly rozvrat v armádě. Protiválečný a protimperialistický boj širokých lidových vrstev, zejména dělníků, zápas nepropravných národů za sebeurčení, ideový a politický vliv vítězné proletářské revoluce v Rusku, válečné porážky Německa a Rakousko-Uherska, hospodářské vyčerpání bojovníckých stran — to vše v samém základě podryvalo pilife habsburské říše. Dostávaly rozhodující předpoklady pro uskutečnění hlubokých společenskopolitických přeměn ve střední Evropě včetně podmínek pro vznik samostatného československého státu.

Revoluční vývoj, ohrožující stabilitu kapitalismu, přiměl také dohodové mocnosti změnit jejich tehdejší rezervované stanovisko k úsilí malých národů střední a jihovýchodní Evropy o rozbití monarchie a vytvoření samostatných národních států.

Významnou úlohu sehrála politická a diplomatická aktivita představitelů našeho zahraničního odboje — Tomáše Garrigua Masaryka, Edvarda Beneše a Milana Rastislava Štefánika. Především T. G. Masaryk ovlivnil charakter nově vznikajícího státu. Stál v čele zahraničního odboje a získal si značnou autoritu v zahraničí i doma. Byl zvolen prvním prezidentem republiky.

Ze národních svobodů obětavě bojovaly desetitisíce Čechů a Slováků, kteří ve Francii, Itálii, Srbsku i v Rusku vstoupili do československých zahraničních vojenských jednotek — legií. Značná část československých legionářů v Rusku byla však buržoazními představiteli zahraničního odboje zavlečena do protisovětské intervence. Pomoc a podporu poskytl vytvoření republiky organizace našich krajanů v zahraničí. Přispěly k tomu, že česká a slovenská otázka pronikala do povědomí mezinárodní veřejnosti.

Po rozpadu Rakousko-Uherska koncem října 1918 se pronikavě změnila mapa Evropy. Češi a Slováci po dlouholetém zápase za kulturní, sociální a politickou emancipaci začali budovat společný stát. Uplynulých sedmdesát let potvrdilo správnost a perspektivnost tohoto jejich historického rozhodnutí. Vznik samostatného československého státu byl nevyhnutelným předpokladem pro zachování a rozvoj jejich národních životů. Skončil německý a maďarský národnostní útlak. Vytvořila se nová základna pro život Čechů a Slováků, pro jejich další politický, hospodářský, kulturní a vůbec civilizační vývoj. Vznikly nové podmínky pro další zápas dělnické třídy a všech pracujících za sociální spravedlnost.

Československá republika patřila mezi rozvinuté evropské buržoazní demokracie. Radikalizace lidových mas koncem války a v prvních letech nového státu si vynutila větší sociální a demokratická práva, například osmihodinovou pracovní dobu, částečnou pozemkovou reformu a další. Celkově však společenské poměry v novém státě určoval třídní buržoazní charakter jeho politického systému. Prohluboval se protiklad mezi kapitálem a prací, mezi vykořisťovateli a vykořisťovanými. Společensko-politické proměny uskutečňované v době narůstání revoluční vlny, dokonce pod socialistickými hesly, se postupně omezovaly.

Sociální, politické a národnostní protiklady výrazně působily též na vývoj dělnické třídy a na její politickou orientaci. Dělnické hnutí se v důsledku sociálních a třídních konfliktů, postupně ztráty iluzí o spravedlivém státě a ochotě vládnoucích kruhů následně řešit sociální a ostatní požadavky pracujících začalo diferencovat. To vedlo k tomu, že se roku 1921 vytvořila revoluční strana — Komunistická strana Československa — která odmítla politiku třídní spolupráce s buržoazními stranami a postavila se do čela boje proti kapitalismu, za sociálně a národnostně spravedlivou, skutečně humanitní společnost.

Soudružky a soudruzi, za dvacet let se vládnoucím kruhům buržoazie nepodařilo vyřešit žádnou ze základních otázek života našich národů.

Buržoazie nevyřešila sociální otázku. Pro republiku bylo příznačné ostré třídní rozdělení společnosti. Růst bohatství na jedné straně a vykořisťování, bída, nezaměstnanost na straně druhé, vedly k neustálým sociálním konfliktům a napětím. Přímou existenciální katastrofou pro milióny pracujících představovaly ekonomicko-sociální otřesy, které se v neobyčejně dramatické podobě projevil za světové hospodářské krize třicátých let. V jejím průběhu klesla průmyslová výroba Československa o 40 procent. Nezaměstnanost přerostla o práci téměř milióna pracujících. Nastal prudký pokles mezd. Došlo k tisícům exekucí a k úpadkům rolnických hospodářství, řemeslnických a obchodnických živností. Existenci nejistota postihla také inteligenci. Bída a hlad vstoupily do mnoha rodin. Na stávky a demonstrace těch, kdo požadovali práci a chléb, odpovídala buržoazní státní moc represáliemi a nezaostávala se ani před střelbou do nevinných lidí. Taková byla skutečná tvář buržoazní demokracie předmnichovské republiky.

Buržoazie nebyla schopna vyřešit ani národnostní otázku. Na základě sliče jednotného československého národa popírala svábytnost slovenského národa nedokázala zabezpečit rovnoprávné postavení Čechů a Slováků a plánovaný rozvoj národnosti Československa. To narušovalo sílu, které rozdmýčovaly na

cionalismus a šovinismus, vyvolávaly národnostní spory, představa a narušovaly vnitřní stabilitu státu a jeho jednotu, podkopávaly jeho mezinárodní postavení. Vládnoucí buržoazie nedokázala zajistit ani mezinárodní bezpečnost republiky. Jednostranná orientace na západní dohodové mocnosti, jak ukázaly tragické události let 1936 a 1939, nezabezpečila naši státní existenci. Po uzavření smlouvy francouzsko-sovětské uzavřela sice československá vláda smlouvu se Sovětským svazem, ale její ustanovení o vojenské pomoci Československu byla vázána na splnění spojenec-kých závazků ze strany Francie.

Nástup hitlerovského nacismu v Německu představoval podstatné zhoršení mezinárodní situace a zahraničně politického postavení československé republiky. Hitler se netajil úmyslem násilně rozšířit — jak on to nazýval — „životní prostor“ své velkoněmecké říše a naše republika se stala jedním z prvních cílů jeho agrese. Proto nacisté rozpoutali proti Československu nenávislnou kampaň. Pod vliv Hitlerovy páté kolony v Československu — Henleinovy Sudetoněmecké strany — se postupně dostala většina německého obyvatelstva republiky.

Aktuální hrozba československému státu vyvolala široké lidové hnutí na jeho obranu proti fašismu a válce. KSČ pod vedením Klementa Gottwalda organizovala vytvoření lidové protifašistické fronty, požadovala rozhodný postup vlády proti reakci, na obranu republiky. Spolu s ní se v tomto zápase angažovaly pokrokové a demokratické složky společnosti. Jejich zásluhou zůstala Československá republika i v těchto letech republikou demokratickou. Poskytla tisícůtisíci demokratické, komunistické, sociální demokraty, Židy a dalších fašismem pronásledovaných lidí.

Západní mocnosti, zejména Francie a Anglie, vyvíjely v této krizové situaci soustavný nátlak na československou vládu, aby se podrobila Hitlerovým územním požadavkům. Tato zrada západních demokracií spolu s kapitulantskou politikou československé buržoazie, prezidenta i vlády vedla k tragédii československého státu. Československu byl ochoten pomoci jediný Sovětský svaz. Potupná mnichovská dohoda z roku 1938 a rozbití československého státu v roce 1939 byly důsledkem této politiky spojenců i československé vlády, která se přes odhodlání lidu bránit celistvost republiky podřídila ultimativním požadavkům spojenecké Francie a Anglie a odstoupila pohraniční oblasti republiky nacistickému Německu. Podrobila se rovněž rozhodnutí tzv. vídeňské arbitráže, na jejímž základě byly jižní části Slovenska okupovány horthyovským Maďarskem. Československo tak bylo okleštěno o 30 procent svého území, ztratilo třetinu průmyslových kapacit a 34 procenta obyvatelstva, z něhož bylo půldruha miliónu Čechů a Slováků. Nacistickou okupací, vytvořením tzv. Protektorátu Čechy a Morava a za pomoci Hitlera a v jeho režii vytvořením vazalského klerofašistického Slovenského státu, započalo nejtěžší období v životě našich národů.

Soudružky a soudruzi, tato tragédie hluboce ovlivnila myšlení československého lidu a jeho důvěru v politiku buržoazie a jejích představitelů. Naš lid se s rozbitím republiky, s Mnichovem a nacistickou okupací nikdy nesmířil. V letech druhé světové války vedl doma i na zahraničních frontách úporný, obětivý zápas za obnovení československého státu. Většina Čechů a Slováků si stále jasněji uvědomovala nevyhnutelnost budovat obnovené Československo na nových základech a pod vedením nových politických sil.

Zahraniční vedení KSČ v čela s Klementem Gottwaldem vypracovalo a ostředně vedení strany v českých zemích a na Slovensku tvořivé rozvinula program všelidového zápasu orientovaného na svržení fašistického jarma a vytvoření nové, chyb a omylu předmnichovského Československa zbavené republiky — politicky a sociálně spravedlivého státu dvou rovnoprávných národů Čechů a Slováků, který se zahraničně politicky bude opírat o Svaz sovětských socialistických republik. Pod vlivem hrdinského boje a vítězného postupu Sovětské armády ve Velké vlastenecké válce rostl antifašistický odpor českého a slovenského národa. Desetitisíce českých a slovenských vlastenců statečně bojovaly v domácím a zahraničním odboji. Za osvobození Československé republiky vstoupily se zbraní v ruce ve Slovenském národním povstání a v Květnovém povstání českého lidu. Po boku Sovětské armády — v řadách československého armádního sboru v Sovětském svazu pod vedením generála Ludvíka Svobody — ale i na jiných frontách druhé světové války hrdinně bojovaly proti společnému nepříteli. Přispěly tak k velkému mezinárodnímu zápasu za urychlení porážky fašistického Německa a jeho spojenců, k osvobození Československa.

Der Oldtimer des Alten

BONN, 28. Oktober (AP). Eine ungewöhnliche Transaktion bahnt sich hinter den Kulissen in Bonn an: Konrad Adenauer einstige Staatskarosse, ein 300er Mercedes aus dem Jahr 1951, kehrt zurück in Bundesbesitz. Der Dienstwagen des „Alten“ soll ein Prunkstück in dem von Bundeskanzler Helmut Kohl initiierten „Haus der Geschichte“ in der Bundes-

hauptstadt werden. Die gleichnamige Stiftung kann nach über einjährigen zähen Verhandlungen mit dem jetzigen Eigentümer in den USA dem Kanzler die Erfolgsmeldung machen: Wir bekommen das Stück.

Der Kaufpreis wird vorerst noch als „Staatsgeheimnis“ behandelt, doch munkelt man von etwa 70000 Mark.

CSSR-Panzer brachte Grenzer ins Schwitzen

Ein tschechoslowakischer Panzer-spähwagen vom Typ OT 810 hat den Beamten der bayerischen Grenzpolizei am deutsch-tschechoslowakischen Grenzübergang Waidhaus einige Aufregung beschert. Wie das Präsidium der Grenzpolizei erst am Montag mitteilte, nahm das Monstrum aus dem Zweiten Weltkrieg, aufgebockt auf einem Sattelschlepper, am Freitag-nachmittag vergangener Woche Kurs auf die Bundesrepublik.

Wie der Fahrer der Spedition anhand der Papiere nachweisen konnte, hatte ein Museum in Sandhausen bei Heidelberg das ausgediente Kriegsgerät für 2500 Mark vom Armeemuseum in Prag erworben. Erst nach Rücksprache mit dem Zollamt von Waidhaus, das wiederum beim Bundeswirtschaftsministerium anfragen mußte, wurde die Einreise nach Bayern gestattet. Allerdings machte vorher eine Autowerkstatt in Waidhaus den Turm-Drehkranz unbrauchbar und baute die Panzerung am Führerhaus ab: Sonst wäre der Oldie nämlich unter das Kriegswaffenkontrollgesetz gefallen.

V NSR připadá na jednoho obyvatele včetně žen a dětí 148 litrů vypitého piva ročně. A v Bavorsku, kde je celá jedna třetina všech pivovarů země, je to rovných 250 litrů.

geschützt werden.
Vor 50 Jahren hatte der Schauspieler und Regisseur Orson Welles die Bewohner von New York und Umgebung in Angst und Schrecken versetzt, weil sie die Reportage für einen Tatsachenbericht hielten. Ein Sprecher von Radio Braga berichtete, der Sender, die Polizei und die Feuerwehr seien mit Hunderten von Telefonanrufen besorgter Bürger überschüttet worden, obwohl auf die geplante Ausstrahlung des Hörspiels in der Presse und vom Sender selbst rechtzeitig hingewiesen worden sei. Auch in dem Hörspiel selbst seien Hinweise auf den fiktiven Charakter eingebaut gewesen.

Funktioniert noch

LISSABON, 31. Oktober (AP/AF). Die Ausstrahlung des Hörspiels „Krieg der Welten“, einer fiktiven Reportage von H. G. Wells über die Landung von Marsmenschen auf der Erde, hat am Sonntag — 50 Jahre nach seiner Erstsendung in den USA — in Portugal zu einer Panik geführt. Nach Angaben der Polizei und der Rundfunkstation in der Stadt Braga flohen Hunderte Menschen mit ihren Autos aus dem Gebiet, das in dem Hörspiel als Ort der Landung der Marsmenschen angegeben worden war. Vor Tankstellen bildeten sich Autoschlängen, und später mußte der Sender vor wütenden Hörern

KDO JEDNOU SBLÍBNĚ!!
BLÍŽEM ZŮSTANE!!

Manche Vogeljäger stopfen die Beute in Thermosflaschen

Vogelfang und Handel mit seltenen Vögeln gehören in Belgien zum Sport. Da lassen sich die 4700 staatlich „diplomierten“ Vogeljäger im Lande auch nicht durch EG-Richtlinien zum Vogelschutz beirren. Bis hinauf in die Ministerriege geht dort die Duldung der tierquälerischen Manie, die selbst vor aussterbenden Arten nicht Halt macht.

Mit Ausnahmegenehmigungen erlaubt die zuständige Behörde, das belgische Justizministerium, jedes Jahr zwischen dem 1. Oktober und dem 11. November allen Vogelfängern die Jagd auf mehr als 50 000 Zugvögel, die sich um diese Zeit in den Süden begeben.

Daß selbst die Ausnahmeregeln aber in Belgien viele nicht ernst nehmen, bewies jetzt tatkräftig ein Kabinetsattaché des Justizministers Wathelet. Zwölf Vögel kann ein jeder Jäger nach den belgischen Ausnahmebestimmungen einfangen und verkaufen. Dafür erhält er vom Staat zwölf Ringe. Doch als die Gemeindepolizei von Büttgenbach an der deutsch-belgischen Grenze kürzlich Autofahrer filzte, gingen ihr prompt einige „schwarze Schafe des Vogelfangs“ ins Netz. Darunter auch der besagte Attaché, wie das Eupener „Grenzecho“ berichtete. Dutzende von unberingten Distelfinken fanden die belgischen Beamten unter Sitzen und Motorhaube.

„Aber auch in Thermosflaschen zwängen die Händler die Vögel“, erklärte Gunther Heerwagen vom Deut-

schen Bund für Vogelschutz (DBV) der FR. Und entgegen den strengen EG-Verboten für Vogelhandel und -fang würden diese dann über die Grenze geschmuggelt. Wichtigste Abnehmer für belgische Vogelschmuggler seien noch immer deutsche Waldvogelhändler, die die im Nachbarland gefangenen Stieglitze, Dompfaffen und Zeisige vor den Behörden hier als heimische Zucht deklarieren. Seltene Arten bringen nach Ansicht des deutsch-belgischen Komitees gegen den Vogelmord für den Fänger bis zu 100 oder 200 Mark pro Tier.

Schon jetzt seien die besagten Arten bedrohlich reduziert. „Mit diesem Fall aber bewahrheiten sich die Befürchtungen der Vogelschützer, daß sich die Vogelfänger keinesfalls an die eigenen Vorgaben halten“, warnt Heerwagen. 500 000 Vögel bringen nach Schätzungen von Vogelschutzverbänden allein die Wallonen in der kurzen Fangzeit jährlich zur Strecke. Darüber hinaus ist nach Informationen des Komitees gegen den Vogel-mord die Jagd mit Netzen im deutsch-belgischen Naturpark „Hohes Venn“ erlaubt. Und auch bedrohte Arten wie Birkenzeisige und Kernbeißer seien zur Jagd in diesem Jahr wieder freigegeben.

Um den Jägern ihre Manie zu vermeiden, versuchen Tierfreunde seit Wochen, mit Sirenen, Pfeifen, Rasseln und Ballons die Vögel aus den Jagdrevieren fernzuhalten.

Mistr českého baroka

[zi]: Přesné datum narození českého malíře Petra Brandla nám prameny nedochovaly. Víme však, že to muselo být někdy před 24. říjnem 1668 — tedy před 320 roky — neboť toho dne byl pokřtěn v kostele sv. Václava v Praze na Malé Straně. Byl výraznou osobností nezkrotného temperamentu, který jež hnál od místa k místu, z krátkých období hýřlivého blaho- bytu do dlouhých časů nouze a zadluženosti. Okusil dokonce i trpké prostředí vězení. Druze zaplacená osobní nezávislost se projevovala i v umělcově díle — pinokrevných, šfavnatých kompozicích s dramatic- ký vyhočeným světem, které přibližovalo Brandlovy obrazy benátské malbě — třebaže on sám hranice táhla nikdy nepekročil. K Brandlovým mistrovským dílům patří například soubor oltářních obrazů v kostele sv. Markéty v Břevnově a Historie Josefa Egypt- ského, kterou najdeme v interiéru zámečského koste- la ve Smítkovicích. Na jeho malířském přednesu si kromě vyjádření již zmíněných světelných efektů velmi ceníme odvážné uvolnění rukopisí, který nevážá džin- ne využití i vysokých barevných pastí. Dílem skutečně evropské úrovně je především Podobizna horního úředníka, patřící dnes ke skvostům Národní galerie v Praze. Svým osobním přístupem nezávislého tvůr- ce jako by Petr Brandl otevřel nové obzory, jež vedly ke svobodně chápané individualitě umělce.

Uděleny literární ceny

[tkt]: Čeští a slovenští spisovatelé se v historické chvíli 70. výročí naší státnosti hlásí k nejlepším tradicím umění a kultury a k myšlence obnovy základní dynamiku socialismu jako nositele dějinného pohybu, uvádí se v prohlášení ústředního výboru Svezu česko-slovenských spisovatelů ze slavnostního rozšířeného zasedání, konaného při příležitosti 70. výročí vzniku ČSR v Rytířském sále Valdštejnského paláce v Praze. Při této příležitosti byly také poprvé uděleny ceny SČSS za nejvýznamnější tvůrčí činy v literatuře. Převzali je zasloužilý umělec L. Balke za román „Lesní divadlo“ zasloužilý umělec O. Hofman za knihu pro děti a mládež „Chobotnice z druhého patra“, M. Lasič a J. Satinský jako ocenění satirické hry „Den radosti“, básník K. Štya za „Knihu přísloví“ a zasloužilý umělec J. Peterka jako autor literárněvědného díla „Dvojramenný proud“. Uplynulých 70 let dalo vyzrát našemu myšlení, oprotilo je od často zdůznených a jednostranných přístupů a současné dlo přimo vyzbíl k zasvěceným a poučným pohledům na celou cestu, ktorou naše země prošla, zdůraznil předseda SČSS národní umělec J. Kozák.

Wartburg smotorem VW

351. připraven především pro podzimní veletrh v Lipsku, ale byl k vidění už i na 39. mezinárodním strojírenském veletrhu v Brně: Nový Wartburg 1,3 z NDR patřil mezi exponáty, které zajímaly běžné návštěvníky nejvíce. Je to první osobní vůz automobilky v Eisenachu kombinátu VEB IFA vybavený štětákovým motorem.

Agregátem je Otto motor, čtyřtakt-
ní čtyřválec OHC chlazený kapalinou
se zdvihovým objemem 1272 ccm a vý-
konu 43 kW (58 k) při 5400 ot./min.,
vyroběný podle licence firmy Volks-
wagen. Tím, že je motor a pohonné
ústrojí uloženo napříč, mohl automo-
bilový závod v Eisenachu zachovat
techniku předního náhonu, používa-
nou už od roku 1953!

...ná nového pérování a tlumičů si
...slibuje zlepšení jízdních vlast-
...ata a vysokou bezpečnost Warr-
...buru. Přes poměrně rozsáhlé změny
...stavebních skupin nebo dílů a při po-
...ní nových prvků zveřejňuje i zvitř-
...ka, které všem zvyšují uživatelskou ce-
...nost, nejde o nějakou převrat-
...nou modernizaci: Cenné však je, že
...Wartburg si zachovává typickou cel-
...kovou koncepci a tím i svou vynika-
...cí hospodárnost. Už samotná tvary ka-
...rerie, která dostala nové čelo, ref-

lektory, zadní skupinu světél a tvarované podběhy, nesvědčící, že jde o zcela nové vozidlo. Nezměnily se vnější rozměry, ale zachovala se i snedná vyměnitelnost exponovaných dílů karosérie, což usnadňuje práci opravám.

Licenční čtyřdobý motor umožňuje automobilu maximální rychlost 135 km/h, zrychlení z nuly na 100 km/h za 20 sekund. Pohotovostní hmotnost Wartburgu je 900 kg, typu Tourist 960 kg a typu Trans (pick-up) 840 kg, užšíková váha se uvádí 420–450–550 (u modelu Trans je z toho 440 kg na ložné ploše). Nosnost střechy je 60 kg, prům. spotřeba 6,8 litrů na 100 km. Karburátor Weber připravuje optimální složení směsi pro všechny jízdní režimy, bezproblémové jsou i studené starty pomocí elektricky vyhřívaného „jezka“ umístěného v sacím potrubí. Životnost agregátů je stanovena na 150 000 km. (čs)

Slavnostní akt v Albatrosu

(kr): Včera byli v Praze uděleny výroční ceny nakladatelství Albatros za rok 1987. Převzali je I. Borská za životopisnou prózu o J. Čapkově Příběh staršího bratra, zasloužilý umělec A. Pludek za dobrodružný historický román Rytiřská jízda Jana z Michalovic a zasloužilý umělec A. Born za ilustrace ke knihám A. C. Doyle Muž s dymkou a houslemi a B. Ríthy Já ho vypátrám sám. Čestná uznání obdrželi básníci a překladatelé J. Brekner a P. Šrut, básník J. Kašpar a ilustrátor V. Kabát. Slavnostnímu aktu byli přítomni vedoucí oddělení OV KSČ M. Möller, náměstek ministra kultury ČSR F. Stoklasa a předsedkyně ČVOS pracovníků umění, kultury a společenských organizací M. Chmelíčková.

Pro důstojný průběh oslav

(Čtk): Oslavy 70. výročí vzniku samostatného československého státu vyvrcholí v tomto týdnu shromážděním ve městech a obcích, které pořádají organizace NF a v ní sdružené politické strany a společenské organizace. Po věrejší manifestaci v Bratislavě se bude ve čtvrtek 27. října v 16 hodin konat manifestace pracujících a mládeže hlavního města ČSSR a Slovenského kraje na Václavském náměstí v Praze, kde bylo před 70. lety vyhlášena Československá republika. Sedmdesáté výročí vzniku Československého státu chystá však zneuzít pro své protisocialistické cíle náklížejí jednotlivci a skupinky. Rozšířili různá provokativní prohlášení, včetně výzev k účasti na protiprávním shromáždění v Praze, která zamýšlejí organizovat den po slavnostní manifestaci v hlavním městě ČSSR. Uspořádání tohoto shromáždění zakázal odbor vnitřních věcí ONV v Praze i v souladu s čs. právním řádem a vyhláškou NVP. Všechny protisocialistické jsou organizovány v těsné návaznosti na zahraniční centrum a emigrantské kruhy ze vydání pomoci

dají, aby příslušné orgány učinily nezbytná opatření a nepřipustily zneužití významného výročí našich národů k protispoločeským akcím a vystoupení proti každému, kdo by chtěl narušit důstojný průběh oslav 70. výročí vzniku Československé republiky. Československý právní řád platí pro všechny občany. 25.10.88

**TO BYLY ČASY V KAT-
VODNĚ VLASTNÍ!!**

DEDERONI
NEUMI D
MC VIC,
VFE TEL.
AUTOMOBILI-
LOVI
MOLLU...

● V období od 21. září do 18. října bylo v Bulharsku vyšetřeno na virus AIDS přes 82 000 osob. Pozitivní výsledky byly zjištěny u sedmi zahraničních studentů, kteří již podle platných zákonů opustili zemi. Mezi bulharskými občany, u nichž byl virus zjištěn je i těhotná žena, která však absolvovala testy až v době, kdy již bylo pozdě na jakákoli opatření. V tomto období na uvedenou chorobu rovněž zemřel 39letý muž.

DETHONIA
TICKET
OZANME
NI BISH-
BACHMO
TEROBU

KEINE SCHEU VOR VERGLEICHEN hat offensichtlich der sowjetische Künstler Leonid Kortschakin. Er stellte dieses Bild am Wochenende in Moskau bei einem Treffen der Gruppe „Memorial“ vor, die

sich für eine angemessene Würdigung der Stalin-Opfer einsetzt. Zwischen Hitler und Stalin, beide auf den Schädeln ihrer Opfer thronend, scheint der Maler keinen Unterschied zu machen. (Bild: dpa)

TU SAMOU NESTVORU, JENŽE V POD-
ULÉ ADENAUERA SI POROČILI V BONNU!
VODNĚNÝ ALE TOWAŘEŽ 16...

Položení věnců k hrobu T. G. Masaryka

(Čer): U příležitosti 70. výročí vzniku samostatného československého státu se včera dopoledne konal pietní akt u hrobu prvního prezidenta Československé republiky Tomáše Garrigua Masaryka na hřbitově v Lánech. Jeho památku zde za vojenských poct uctili položením věnců prezidenta Československé socialistické republiky, Federálního shromáždění ČSSR a ústředního výboru Národní fronty ČSSR první místopředseda FS ČSSR J. Marko, místopředseda ÚV NF ČSSR T. Trávníček, vedoucí Kanceláře prezidenta ČSSR F. Šalda, místopředsedové FS ČSSR B. Kučera a J. Šimůth, místopředsedové ČNR M. Vondruška a br. I. Knaň, místopředseda SNR J. Gregor, místopředseda ÚV NF SSR D. Futej, vedoucí Vojenské kanceláře prezidenta ČSSR Genpor. J. Nečas a vedoucí Kanceláře FS ČSSR F. Jerábek.

VEPROVE PLÁTKY ZAPEČENE SE SY-
REM: 4 vepřové plátky z kůže, sůl, mletý
pepř, 2 jablka, olej, máslo, moučkový
cukr, 4 plátky sýra. — Plátky masa při
okrajích natřeme a naklepeme, osolíme,
opepříme a po obou stranách opékáme
v oleji. Plochou zapékač mísu vy-
mastíme máslem, vložíme do ní měkké
plátky, na každý dáme dva plátky olou-
paného jablka bez jádřince, které malí-
ko osolíme a osladíme a zakryjeme sý-
rem. Pokapeme máslem a v silné přede-
hřáté troubě zapékáme, až se sýr začne
tavit a zlátnout. Podáváme s vařenými
brambory omaštěnými máslem a s brusni-
kovým nebo jablkovým kompotem.

KOSTRA TCH ASI
ROTOVALA JAKO
V MIXERU!

Sto let prvního střelce

STO LET od narození prvního střelce naší hokejové reprezentace historie uplynulo v úterý tento týden. V roce 1888, 25. října, se narodil ing. J. A. Pálouš (zemřel v roce 1971). Známý byl spíše jako Jan Pálouš, ale v době, kdy sportovci skrývali své pravé jméno, vystupoval i jako Valda, Pal, Algy, Harald, Hansen a mezi přáteli obyčejně pod přezdívkou Kozá. Jan Pálouš se v roce 1909 zúčastnil historického zájezdu našich hokejistů do Chamonix, kam je i další brácha (Gruss, Hammer, Fleischmann, Malý, Vondyš, Jarkovský) vyslal Český svaz Hockeyový ustavený v téměř roce. Bylo to vlastně první setkání našich „letních bandyhokejistů“ s hokejem „po kanadsku“.

Návrh změny ústavy SFRJ

Bělehrad: Po téměř dvouletých diskusiích vatejné rozpravě a častých sporech schválila Svazová rada Skupštiny SFRJ návrh změny jugoslávské ústavy. Podle procedury se k návrhu nyní vyjádří skupštiny jednotlivých republik a oblastí. Protože je téměř jisté, že návrh podpoří, nová ústava by měla být slavnostně vyhlášena ke státnímu svátku 29. listopadu, jak píše jugoslávský tisk, hlavním smyslem změn, které se týkají zhruba třetiny ustanovení nynější ústavy. Je vytvoření nezbytných podmínek pro uplatnění radikální hospodářské reformy. Změny a doplnky ústavy zasahují také do systému státních institucí. Například od 15. května příštího roku nebude předseda předsednictva ÚV SKJ z titulu své funkce členem předsednictva SFRJ. Rada federace, poradní orgán předsednictva SFRJ, bude od ledna 1991 zrušena. Nová ústava vstoupí v platnost 1. ledna 1989.

(H*)

Nejvyhledávanější památka „nemá lidi“

Na Konopišti se potýkají s nedostatkem pracovních sil

Díky 320 000 návštěvníkům, kteří si jen do konce září prohlédli v letošní sezóně Konopiště, se stal zámek — hned po Pražském hradě — nejvyhledávanějším památkovým objektem v nás.

Konopiště se po mnoha letech dostalo v návštěvnosti i před Karlostejn, kterému dosud patřilo v kraji převládání. To ale také přináší řadu náročných úkolů pracovníkům Střediska státní památkové péče a ochrany přírody Středočeský kraj.

Aby vyšli památkáři vstříc návštěvníkům a zároveň zachovali charakter památky, zavedli letos poprvé dva prohlídkové okruhy. Sbírkový si oblíbili hosté, kteří přijíždějí na Konopiště za exponáty zdejší zbrojnice. Okruh zaměřený na prohlídku zámeckých salónů byl značně rozšířen. Památkáři se sice mohou pochlubit krásným ohlasem turistů, ale zdaleka jim nekončí problémy spojené s provozem zámku.

I na Konopišti se totiž Středočeši potýkají s nedostatkem pracovních sil. V plně sezóně zde potřebují 18 průvodců, dva pokladní a dva dispečery pro styk

s návštěvníky. Stačilo, aby onemocněl pokladní, a už se musel uzavřít sbírkový prohlídkový kruh. To samozřejmě vyvolává nespokojenost návštěvníků, ale při jejich vysokém počtu je s jednou pokladnou provoz nezvladatelný. Navíc bude na Konopišti po této sezóně chybět i správce, což je při spravování takového objektu velmi závažné. Vždyť na nejnavštěvovanějším zámku u nás tato reprezentativní funkce vyžaduje značně energický a odpovědný přístup po celý rok.

Exil-Kubaner dürfen zurück

HAVANNA, 28. Oktober (dpa/AP). Mehr als 100 000 Exil-Kubaner, die während einer Auswanderungswelle im Jahr 1980 in die USA kamen, dürfen ab Dezember wieder als Touristen in ihre alte Heimat zurückkehren. Die staatliche Reise-Agentur Havantur bereite Charterflüge für die Exil-Kubaner mit einem Aufenthalt von maximal sieben Tagen vor, teilte die kubanische Nachrichtenagentur Prensa Latina in Havanna mit.

Moskau gesteht erstmals Defizit im Staatshaushalt ein

Finanzminister beklagt vor dem Parlament Subventionen

MOSKAU, 27. Oktober. Der Entwurf des sowjetischen Staatshaushalts für 1989 weist ein Defizit von sieben Prozent oder 36 Milliarden Rubeln (etwa 108 Milliarden Mark) auf. Das teilte der Finanzminister der UdSSR, Boris Gostjew, auf der am Donnerstag in Moskau eröffneten Herbsttagung des Obersten Sowjet (des sowjetischen Parlaments) mit. Das Budget für das kommende Haushaltsjahr, das ebenso wie der Wirtschaftsplan von den 1500 Abgeordneten am heutigen Freitag verabschiedet wird, nannte Gostjew „angespannt“.

Es ist das erste Mal, daß in der UdSSR ein Defizit im Staatshaushalt öffentlich bekanntgegeben wurde. Die Gründe des Defizits liegen laut Gostjew in einer „nicht ausbalancierten Wirtschaft“, in großen Subventionen für ineffektive Wirtschaftszweige — 13 Prozent sowjetischer Industrieunternehmen arbeiten heute unrentabel — sowie in „riesigen Verlusten“. Ungünstig auf die Finanzlage der UdSSR wirkte sich ferner der Verfall des Ölpreises auf dem Weltmarkt aus, der seit 1985 der UdSSR 40 Milliarden Rubel Verluste brachte. Genausoviel sei dem Haushalt durch Umsatzsteuer-Ausfälle als Folge der Anti-Alkoholismus-Kampagne verlorengegangen, sagte Gostjew. Auch habe man unplanmäßige Verluste

großen Ausmaßes zu verkraften gehabt. So wurden die sozialen Ausgaben um 10 Milliarden Rubel erhöht; der Reaktorunfall von Tschernobyl und die Beseitigung der dadurch entstandenen Schäden hätten rund acht Milliarden Rubel erfordert.

Wie Gostjew in einem Gespräch mit Journalisten erklärte, will die Regierung die Verluste künftig auf mehrfache Weise ausgleichen: So erhofft man sich durch den Ausbau von Lotterien und die Schaffung der Möglichkeit, daß Betriebe Aktien ausgeben können, sowie durch eine Steuer- und Preisreform auf längere Sicht eine Verringerung des Haushaltsdefizits.

Die Militärausgaben allein für die Unterhaltung der Streitkräfte bezifferte Gostjew mit 20,3 Milliarden Rubeln (etwa 60,8 Milliarden Mark); das ist genausoviel wie in diesem Jahr.

Der Chef der staatlichen Planbehörde Gosplan, Politbüro-Kandidat Jurij Masjunktow, kündigte vor dem Obersten Sowjet an, daß im kommenden Jahr alle Industriebetriebe der UdSSR auf eigene Rechnungsführung und Selbstfinanzierung umgestellt werden würden; in diesem Jahr arbeitet die Hälfte nach diesen Prinzipien.

Rekonstruiert

Janaceks Violinkonzert

BRÜNN. Das 23. Musik-Festival von Brünn stand unter dem Motto „Leos Janacek und die Gegenwart“. Sechzig Jahre nach dem Tod des großen mährischen Komponisten, der die meiste Zeit seines Lebens in Brünn verbracht hat, ist sein Werk immer noch nicht ausgeschöpft. Von Fachleuten, die aus vielen Ländern nach Brünn gekommen waren, wurde die Uraufführung eines Violinkonzerts als kleine Sensation gewertet.

Janacek hatte gegen Ende seines Lebens dieses Konzert skizziert, dann aber liegen gelassen und wesentliche Teile daraus für seine letzte Oper „Aus einem Totenhaus“ verwendet. Zwei Brüner Musikwissenschaftler, Miloš Stedron und Leos Faltus, haben nun eine Rekonstruktion gewagt, bei der nichts hinzugefügt wurde. Das etwa 13 Minuten lange Werk enthält natürlich bereits bekannte Elemente aus der Oper, die nun an ihren ursprünglichen Platz zurückkehrten. Die Uraufführung durch Jan Stanovsky mit der Brünner Staatsphilharmonie unter Leitung von Petr Vronsky wurde stark beachtet.

Die beiden Bearbeiter hatten sich früher schon um die unvollendet gebliebene „Donau“-Symphonie von Janacek bemüht. Das Werk wurde jetzt während des Festivals vom „Royal Liverpool Philharmonic Orchestra“ unter Leitung von Libor Pesek aufgeführt. Das dürfte ein Hinweis darauf sein, daß die wenig bekannte Symphonie sich allmählich die internationalen Konzertsäle erobert.

Das Brünner Opernhaus hatte während des Festivals vier Opern und einen Ballettabend von Janacek im Programm. Das Prager Nationaltheater gastierte mit den „Ausflügen des Herrn Brouček“.

Festnahmen zu Prager Feier

PRAG, 27. Oktober (Reuters). Zum 70. Jahrestag der Staatsgründung hat die tschechoslowakische Führung am Donnerstag erneut jeden Dialog mit der Opposition abgelehnt. Nach Angaben aus Oppositionskreisen wurden in Prag, Bratislava (Preßburg) und Brno (Brünn) mindestens 33, nach westlichen Angaben über 120 Regimekritiker vorläufig festgenommen. Auf diese Weise solle eine für Freitag geplante und offiziell verbotene Oppositions-Kundgebung auf dem Prager Wenzelsplatz verhindert werden, hieß es. Unter den Festgenommenen seien Charta-77-Sprecher Stanislav Devaty, der Dramatiker Vaclav Havel und der katholische Aktivist Vaclav Benda.

Paloma Picassová, devětiletá dcera Pabla Picassa a dědička jeho majetku, udělala objednávku u nejlepšího francouzského módního tvůrce Christiana Lacroix. Nechala si tam užít kompletní zimní oblek pro svého třiletého buldoka. Jen „kabátek“ pro psa stál 10 tisíc franků.

Pozornost je, která dopravní značka se na silnicích světa vyskytuje v nejvíce variantách. Je ji značka upozorňující na nebezpečí světa. U nás je to silnice skálovitěho jela, v Norsku například, v Austrálii skálovitěho klokana a v Alžírsku postava velblouda.

Aalborg - světové centrum neonacismu

[illegible]

Imenně Květlouš hře. Nade v Gorkého Napřelich
byl by doňhý saznm. Zasloužilá umělkyně Vlasta
Mlýnská postupně vyspěla od křehkých, omluvlých di-
tynův až k významným postavám z něhož ženský Mon-
tecris. Je to jistě i v taci rolí kinatického i současněho
reperitoaria, která zvláště nelehká své domácí scéne,
umělkyně uplatnila v pizáckém Divadle i K. Týla, kde hor-
kova, její hravě nastudovaná představení zvlnila 31.
lístek, kdy slavně vymanila slavný hrdinám.

CSSR unterdrückt Oppositionskundgebung / Viele Festnahmen

Mit Schlagstöcken und Wasserwerfern ging die Polizei gegen mehrere tausend Demonstranten in Prag vor. Sie hatten sich auf dem Wenzelsplatz zu einer verbotenen Kundgebung der Opposition eingefunden. Sie waren einem Aufruf unterdrückter Bürgerrechtsorganisationen gefolgt, darunter die „Charta 77“. Sie forderten unter Berufung auf den Staatsgründereinen „von Wahrheit und Gerechtigkeit geprägten Staat“ und zitierten Matusaryks Wort, wonach „Demokratie nichts anderes als in Politik umgesetzte Menschenrechte“ sei.

In Prag und anderen Orten hatte die Polizei nach Berichten aus unterrichteten Kreisen bereits zuvor unter teils brutalem Vorgehen über 100 Oppositionelle festgenommen, unter ihnen der Dramatiker Václav Havel und die katholischen Aktivisten Václav Benda und Petr Uhl und die gesamte „Jazz-Sektion“. Schüler und Studenten seien unter Androhung von Studienverboten gewarnt worden, an verbotenen Kundgebungen teilzunehmen.

Zum ersten Mal in der Geschichte der CSSR wurde der 28. Oktober als Nationalfeiertag begangen.

Präsident Gustav Husak kündigte unterdessen eine begrenzte Amnestie für Straftäter an. Angeblich sollen rund 7000 inhaftierte freikommen. Außerdem würden die Anklagen gegen rund 100 000 1968-Bürger fallengelassen.

"Působnost a činnost všech neonazistů na celém světě je řízena z dánského města Aalborg", napsal před několika dny kodaňský list *Ekstra Bladet* v článku o Světové unii nacionálních socialistů (WUNIS). Ještě donedávna byl vůdcem neonacistického organizace Matt Koehn amerického seskupení nazvaného "New Europe". Avšak na nedávném tajném schůzení představitelů evropských fašistických hnutí byly jeho osobní životní údaje ze záznamů a tak byl do celého světa vyhlášen jako "nebezpečný špiónský agent". Právě Matt Koehn, který je zároveň předsedou internacionálního svazu Dánska (DNSB).

Ještě před několika lety byli dánští neonacisté pokládáni za hrstku fanatiků stoiců kdysi daleko na periferii politického a veřejného života v zemi. Dnes se ukazuje, že je to jedno z nejlépe organizovaných a nejpružnějších fungujících středištěk nacistické propagandy v Evropě. Centrum je v městečku Aalborg na severu lutského poloostrova.

1. 10. 1945. Štátní rok zahájili dánští neonacisté rozsáhlou kampaň namířenou
proti imigrantům. Byla pořádána pod heslem Dánsko pro Dány. Tisíce obyvatel
Kodaně nacházelo ve svých poštovních schránkách brožurky opatřené svastikou
tedy hákovým křížem a dárčím heslem dánských fašistů: Dánsko probudí se
v brožůrkách m.j. současní dánští neonacisté předpokládají vyhnání všech cizinců
ze země a tím vyřešení všech hospodářských těžkostí Dánska. „Pak bude mít u nás
každý práci, vzdělání a byt.“ prohlašují lidé Risse-Knudsen.

Poslanec Folketingu, dánského parlamentu, Arne Melchior žádal ministra spravedlnosti, aby byli neonacisté postaveni pod přísný policejní dozor, protože svou činností porušují dánskou ústavu, která zakazuje působnost všech spolků propagujících násilí vůči jiným. Na oplátku šéf dánských neonacistů požaduje, aby poslanec A. Melchior byl okamžitě odeslán do Izraele, protože je Žid. Pochází z židovské rodiny, která je usídlena v Dánsku už od 18. století.

Dánští následovníci Hitlera jsou již netolík silní. Je to ohlášili už svou účast v nejblížejších obecních volbách a volbách do parlamentu. Führer Riis-Knudsen dokonce nedávno vystoupil v televizi v reportáži natočené dvěma dánskými novináři, Gertem Hansenem a Jasperem Book-Andersenem. „Dánsko se ocitlo na dně stoky a je na něm úkolem je očistit.“ Tekl fil v rozhovoru šéf DNSB. Nationalismus je absolutní pravdou a až dosáhne moci, nebudeme tolerovat žádnou opozici, uvedl dále a současně prohlásil, že pro ty, „kteří vlastní zájmy stavějí nad zájmy národa“ budou postaveny koncentrační tábory, které delikátně nazývá „vězeními přeměňnými v pracovní tábory“. Neonacisté v Dánsku rovněž mají v plánu sterilizaci lidí nemocných a příslušníků cizích ras.

Bezpečnostní policie uvádí, že DNSB má dnes nejméně tisíc aktivních příslušníků, ale samotná organizace omezuje počet členů ve snaze zachovat si postava ní a být i když zatím v Dánsku nedošlo k násilnostem ze strany neonacistů. Řekl v rozhovoru pro list Ekstra Bladet sekretář DNSB Jorgen Nilsen, že jeho organizace nepřijímá jakoukoliv možnost. V současnosti má dánská policie na třicet tisíc osobně známých vůči těm, kteří jsou obviňováni z rozšiřování rasové nenávisti.

PRAG, 28. Oktober (dpa/AP). In höchst gespannter Atmosphäre und mit harten Polizeieinsätzen nach Massenfestaufmärschen am Freitagabend wurde die Unabhängigkeit der Tschechoslowakei durch den 70. Jahrestag der Staatsgründung der CSSR verlaufen. Mit dem Jahrestag wurde der Gründung der unabhängigen Tschechoslowakei durch den Humanisten Tomas Masaryk gedacht.

Seit Jahren wird vergeblich an einem Akku-Rasierer gearbeitet

DDR-Zeitungen kritisieren, ungewöhnlich scharf Versorgungsmängel und verlangen öffentliche Diskussionen

BERLIN, 24. Oktober (zba/AP). Ungewöhnlich scharf haben DDR-Zeitungen am Montag Mängel in der Versorgung kritisiert. Dabei rügt die SED-nahe „Berliner Zeitung“ erstmals auch die oberste Planbehörde, Ministerien und Betriebsleitungen.

Die mangelhafte Versorgung mit Frischwaren nimmt die Leipziger „Volkszeitung“ aufs Korn: „Landbröt wird zu spät geliefert, bei Brötchen gibt es Fehlleistungen“, von „zerlatschten“ Kipfeln (einen Leipziger Gebäck) ist die Rede, von Konditoreiwaren, „die manchmal gar erst ab elf Uhr bereitstehen“. Die zuständigen Mitarbeiter benötigen „täglich eine Stunde“ für Reklamationen. Es würden immer noch „viel zu viele Rahmbutterjoghurts und Quarkpackungen zerdrückt“, heißt es in der Leipziger Zeitung. Einen Grund für die schlechte Fleischversorgung sieht

das Blatt darin, daß „halbe Schweine- und Rinderviertel“ nicht verkaufsgerecht in die Kaufhallen kommen.

Die „Berliner Zeitung“ berichtet davon, daß „schon seit vielen Jahren“ offenbar vergeblich „an einem akkugeladenen Trockenrasierer gearbeitet“ werde. Es wird über Rückstände bei „Hosen, Jacken oder Blusen und Kleidern“ berichtet, es fehlen Schuhe, Fotolampen, Spielzeug, Schiefmittel, Überspieladapter, Fensterjalousien, Balkonwaschetrockner, Kaffeemaschinen, Kompakt-Küchenmaschinen, Außenbordmotoren und 60 000 Heizungen.

Die Zeitung macht „Fehlentscheidungen und verzögerte Entscheidungen“ bei den Ministerien und den Betriebsleitungen für die Mängel mitverantwortlich. Die „Staatliche Plankommission“ sowie die zuständigen Ministerien und die Ge-

neraldirektoren der Kombinate „sollten mehr darauf achten“, daß Planvorgaben, Materialbilanzen, Investitionsentscheidungen und Schritte zur Rationalisierung miteinander übereinstimmen.

Das Blatt schlägt eine öffentliche Diskussion zu dem Thema vor und verlangt, daß Minister und die Führungsspitze in den Betrieben sich darüber Gedanken machen, „wie die hier skizzierten (und andere) Probleme gelöst und Fortschritte erzielt werden können“. Das Blatt fügt hinzu: „Es geht um die Verwirklichung eines Anspruchs, den wir alle haben — Industriewaren kaufen zu können, die uns nützen und uns immer wieder bestätigen: Gute Arbeit lohnt sich.“

Als eines von vielen Negativbeispielen greift der Autor die Produktion im Ost-Berliner Kombinat „VEB Wohnraumö-

bel“ heraus, wonach „jedes dritte Erzeugnis ... in den ersten acht Monaten (dieses Jahres) von den Käufern reklamiert“ worden sei. Fazit der Zeitung: „Eine beschämende und volkswirtschaftlich nicht vertretbare Größenordnung.“

Bereits in der Septemberausgabe der DDR-Gewerkschaftszeitung „Tribüne“ hatte das „Centrum“-Warenhaus am Ost-Berliner Alexanderplatz über zu viel „Murks“ im Konsumgüterangebot geklagt. Bei Textilien hatte die Kaufhausführung „unsaubere, gekräuselte Nähte, schlecht verarbeitete Taschen und fehlende Knöpfe“ beanstandet. Ein Vertreter des Hauses warnte vor zusätzlichen Qualitätskontrollen allerdings mit dem Hinweis: „Was wir reklamieren, fehlt erst mal auf dem Ladentisch.“ Deshalb sei die Versuchung groß, „bei Mängeln nachsichtig zu sein“.

Čas se naplňoval

Po 14. říjnu 1918 — dnu generální stávky a masových chromáždění českého dělnictva — nebylo pochyb, že se vývoj nedá zastavit, že kýžený čas národní svobody a státní samostatnosti nadchází. V českých zemích zintenzivněly přípravy k provedení převratu a také vídeňský dvůr byl nucen respektovat realitu situace, tím spíše, že rozklad na frontách první světové války byl neodvratný.

Již 5. října požádalo Německo a Rakousko-Uhersko formu státu, Washingtonskou deklaraci, po-
ský prostřednictvím USA možnosti Dohody o pod-
pímkách příměří. Ty však vlády E. Beneše a M. R. Štefánikem, předal
vzhledem k vojenské pře-
ze s odpovědi neposílaly. V mnohém ovlivnila Wilsonovu odpověď na mí-
stejně jako s reakcí na se-
parátní mírové nabídky ví-
deňské vlády. Dne 18. října Slováků v uherském sněmu F. Jurigy, který dříve
ministerstvo zahraničí USA podporoval maďarskou vládu ní politiku, ale 19.
tyto nabídky odmítlo jako října požadoval přiznání práva na sebeurčení pro
nedostatečné pro opravdové slovenský národ.

minové jednání. Dva dny před tím císařský ma-
nifest proklamoval přestavbu Rakouska ve fede-
raci německo-rakouského, českého, jihoslovenské-
ho a ukrajinského státu pod vedením Vídně. To-
to kompromisní řešení však přicházelo příliš
pozdě. Část se netajila s tím, že počítají se zří-
zením samostatného státu, jak to již v září de-
klaroval v říjnu radě zcela otevřeně předseda
poslaneckého Českého svazu F. Štánek a jak to
bylo vyhlášeno 14. října na mohutných lidových
shromážděních. Téhož dne také generální tajem-
ník Národní rady československé dr. E. Beneš
slovenskému národu, že byla usta-
vena prozatímní vláda v čele s prof. T. G. Ma-
sarykem, kterou pak v následujících dnech po-
stupně uznaly vlády dohodových mocností. Tato
čs. vláda vyhlásila 18. října ve Washingtonu de-
klaraci, již byla prohlášena československá sa-
mostatnost. V Zenevě delegace expertů principy
slutnosti a nastupují její hlavní ústavní principy

TESTIPAR JHOLNI DETI VEDI, OCO TDE ??

rovka o příkonu 100 wattů, v ložnicích, pracovnách
a jídelnách po jedné o příkonu 60 wattů a v příslu-
šenství bytu pouze 40wattové žárovky. PM prvním po-
rušení těchto předpisů budou občané písemně varo-
váni a při druhém jim bude na dva dny odpojen
přívod elektrického proudu. V nadcházející zimní se-
zóně se rovněž zvyšuje limit odběru pro byty bez
ústředního topení z 1200 na 1500 kilowatthodů měsí-
čně. V administrativních budovách je zakázáno po-
užívat elektrickou energii k vytápění, s výjimkou aku-
mulacních kamen. V době mezi osmou a desátou a
18. a 21. hodinou není povoleno vytápět tramvaje a
trolejbusy.

Neubau als Wanzen-Schutz

WASHINGTON, 27. Oktober (AFP). US-Präsident Ronald Reagan will dem Kongreß empfehlen, das neue Botschaftsgebäude der USA in Moskau wieder abreißen und nochmals bauen zu lassen. In Washington sagte Reagan am Donnerstag kurz vor Beginn einer Wahlkampfreise, man habe angesichts der zahlreichen Abhörsysteme, die von sowjetischen Bau-

arbeitern in den Neubau eingearbeitet worden seien, „keine andere Wahl“. Die Lauscheinrichtungen waren bei einer Überprüfung durch US-Experten entdeckt worden. Ein Fachmann: „Die Wände sind gespickt mit Wanzen.“

Der zweite Neubau soll jetzt ausschließlich in den USA gefertigt werden. Fertigbauteile sollen unter scharfer Bewachung in die Sowjetunion transportiert werden. Die Kosten für Abriss und Neu-

bau werden in der US-Presse auf rund 300 Millionen Dollar beziffert.

Úsporná opatření v Sofii

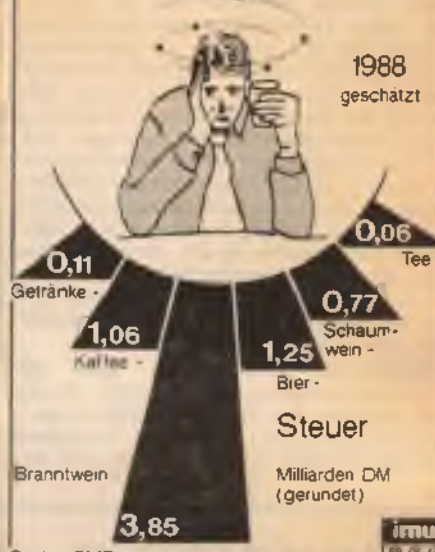
Sofia: K úspore 140 až 150 megawattů ve špičce má
v červnu článek BLR přispět nové opatření úrčující
maximální spotřebu elektrické energie v domácnostech, které zveřejnil bulhar-
ské bude platit od letošního
roku.

občanech je v době od 18
jedna by: maximální spo-
vlastnosti na elektrická pravidla
vlastnosti a občanské svátky. Ve
tím kuchyňských
pralek a kerů vy-
pouští se s vysokým pH-
vlastnosti jedna za.

Trinken für Deutschland

1988
geschätzt

Gorbatschow vor Kohl

Der sowjetische Staats- und Parteichef Michail Gorbatschow genießt bei den Bundesbürgern höheres Ansehen als Bundeskanzler Helmut Kohl. Dies geht aus einer Umfrage unter 1031 Einwohnern der Bundesrepublik sowie 609 der sowjetischen Hauptstadt hervor, deren Ergebnisse am Mittwoch vom ZDF-Magazin „Studio 1“ veröffentlicht wurden. Danach ist Gorbatschow für 83 Prozent der Bundesdeutschen und 84 Prozent der Bürger Moskaus ein Mann, dem man vertrauen kann. Über Bundeskanzler Kohl sagten das gleiche dagegen nur 66 Prozent der Befragten in der Bundesrepublik und 31 Prozent in Moskau.

Unikátní školu mají obyvatelé Madridu. Je to škola toradorská. Studium na ní trvá tři roky a ti, kteří absolvovali všechny semestry i praktika, složí předepsané zkoušky, mohou dokonce získat titul doktora. Za diplomovou práci je pokládán samostatný výstup z arény při zápase a běže.

ESSENDAČI MOHOU TAKY
UDĚLAT DOKTORA'T...

Výlety ve vasařu s uhlím

16) Když se alibin králov po půlnoci otišel na kvadrantní stanic 43PK brávek v Bohonsku nakladní výtah s desetitisíci vagóny prachového uhlí, nikdo nemohl, na jedné z vagónů ulino nakladní skřev. Po-
hrobení bilbina našel v jednom z vagónů před tli-
bravou přehrazenou výtahem 100 x 100 x 60 centimetr. Uvnitř
byly v rozmezí 700 x 700 x 700 centimetrů, že
byl akrytí prý mluví, ELR Zdraví se ozval, že
podobu budíni uložení výtahů do Ra-
kouska. Tu svou cestu byl náležitě vybaven. Kromě
osobních věcí byly uvnitř v něm i dva kanystry s vodou.
Všechno bylo tak, jak se očekávalo.

...sichts der Glasnost-Politik konnten Asylsuchende aus der UdSSR nicht mehr als politische Flüchtlinge bezeichnet werden. Die Botschaft weiter mitteilte, sind bereits ... Asyl gebeten hatten, in die UdSSR abgeschoben worden. Keinem der zehn sei etwas passiert.

Kříženec pšenice a žita má budoucnost • Nové polské odrůdy z Małyšína

Tritikale — křížence obilních rodů pšenice a žito — jako by bylo stvořeno pro podmínky polského zemědělství. Není proto divu, že novou plodinu zde v letovním podzimu zaseli již na ploše tří čtvrté miliónu hektarů a v roce 1990 ji rozšíří na rovný milión. V Československu ji věnuje sotva desetina této výměry.

Zemědělci našich severních sousedů hospodáří většinou na chudých písčitých půdách, kde se z obilovin nejlépe dařilo žito. Jenže žito nepatří k nejvhodnějším druhům krmivům pro početná stáda vepřů. Tritikale spojuje přednosti obou rostlin — z jednoho si vzalo skromnost a odolnost, z druhého vysoký obsah živin a ideální krmné hodnoty. Zdá se, že polské obilnářství našlo vhodný recept na starý problém.

K dispozici mají zemědělci i několik domácích odrůd. Zatímco dříve udávali tón slechtitelé z Výzkumného ústavu slechtění a aklimatizace rostlin v Poznani odrůdami Grado, Dagro, Bolero a Jargo, v současnosti převzal iniciativu jejich kolegové ze stejnojmenného pracoviště v Malvšíně.

Letošní rok nebyl ani v Polsku pro pěstování obilí nejpříznivější. V odrůdových pokusech se však potvrdilo, že suchu lépe odolávalo tritikale než ostatní obiloviny. V Malyšinské sklidili z hektaru 5,4 tuny tritikale, zatímco průměr všech obilovin byl 4,9 tuny. Potvrdilo se, že malyšinské odrůdy Malno a Ugo překonávaly o čtyři až devět

TAM PRÁVĚ ZA ZVÝŠOVÁNÍ
VÝNOSŮ. TADY ZA „BRACKLAND“...

Návrh změn v sovětské ústavě

K všelidové diskusi

MOSKVA: Ke zveřejnění v sovětském tisku a v široké diskusii jak včera vydané návrhy změn v ústavě SSSR. Jak uvedla agentura TASS, návrh je právní základnou reformy sovětského politického systému. Návrh zavádí jednotnou délku funkčního období orgánů státní moci všech stupňů, a to pět let. Důležitou novinkou je, že všichni funkcionáři, jak zvolení, tak i jmenovaní sověty, nesmí své funkce vykonávat déle než dvě po sobě následující funkční období. Další závažní omezení se týká ministrů, vedoucích pracovníků ústředních orgánů a pracovníků aparátů sovětských stupňů — ti všichni nemohou být poslanci sovětu, kterému se odpovídají ze své činnosti. V souvislosti s návrhem bude v zemi vytvořen nový nejvyšší orgán státní moci, a to Sjezd lidových poslanců SSSR. O jeho výlučné pravomoci spadá schvalování ústavy, změn v ní, rozhodování o členství ve svazku SSSR o národnostní správní uspořádání, určování hlavních směrů vnitřní a zahraniční politiky země, jmenování do některých nejvyšších státních funkcí atd. Sjezd se bude skládat z 2250 poslanců, kteří budou voleni podle následujícího principu: 750 poslanců z územních volebních obvodů se stejným počtem obvodů; 750 z národnostně územních volebních obvodů tak, že každá republika bude nazvána po počtu obyvatel zastoupena stejným počtem poslanců; 750 ze sovětských organizací. Sjezd se bude scházet jednou ročně. Stejným zákonodárným, nařizovacím a kontrolním orgánem státní moci se stane Nejvyšší sověť SSSR, který budou tvořit dvě rovnoprávné komory — sověť Svazu a Sověť národností. Nejvyšší sověť je volen z řad lidových poslanců Sjezdem lidových poslanců a jemu se také zodpovídá ze své činnosti. Předpokládá se, že každý rok se bude mnit až dvacet procent poslanců každé z komor Nejvyššího sovětu. O systémě nejvyšších orgánů moci bude platit pravidlo Nejvyššího sovětu, jehož členy budou z titulu své funkce předseda Nejvyššího sovětu, jeho první náčelník, 15 předsedů Nejvyšších sovětu svazových republik, předsedové komor atd. Předsedám bude vykonávat funkce organizačního charakteru při přípravě zasedání Sjezdu lidových poslanců a zasedání Nejvyššího sovětu. Kromě toho má příslušet řada funkcí „kultivaci hlavy státu“. Změny v ústavě počítají se zavedením nové funkce předsedy Nejvyššího sovětu SSSR, nejvyšším představitelům sovětského státu a záměny SSSR vnitřní země i v mezinárodních vztazích. Předseda je volen Sjezdem lidových poslanců tajným hlasováním na dobu pěti let, přičemž nejvýše na dvě po sobě následující funkční období. Ze své činnosti se zodpovídá Sjezdu lidových poslanců a Nejvyššímu sovětu SSSR. Předseda Nejvyššího sovětu SSSR adaptuje zákony SSSR a další akty schválené Sjezdem lidových poslanců a Nejvyšším sovětem SSSR, odpovídá jeho obrázy SSSR. Kromě toho předseda provádí akty vydané v jeho jméně Vyšším sovětem do sovětského území SSSR, na jmenování předsedy sovětské vlády atd. Poprvé se v ústavě SSSR počítá s takovýmto úřadem. Předseda orgánů, jako je Vyšší federální soud SSSR, Vyšší soud pro občanské soudy atd. atd. atd. a náčelní SSSR, jako a náčelní občanských soudů.

procent dosavadní standard, výnosy žita dokonce o pínou čtvrtinu.

K dalšímu úspěchu polských šlechtitelů patří i jarní odrůda tritikale Jago. Novinka dává ve srovnání s čs. odrůdou pšenice Jara o deset až patnáct procent vyšší výnos.

V současnosti již nic nebrání dalšímu rozšíření nových odrůd tritikale do zemědělské praxe. Výzkumný ústav v Malyšíně prodal 650 tun osiva odrůdy Malno a Ugo a 300 tun odrůdy Jago v nejvyšším stupni množení.

Také výzkum a šlechtění rostlin se bude v PLR v podmínkách 2. etapy reformy rozvíjet na zásadách samofinancování. Zdroj příjmů získá ústav v Malyšíně z prodeje originálního osiva svých odrůd tritikale, řepky a dalších plodin. Podle nového zákona o šlechtění a semenářství bude pět procent z ceny osiva určeno přímo šlechtitelské organizaci.

„Jde o velké peníze," říká ředitel ústavu dr. ing. Walenty Mačkowiak. „Jen v letošním roce to představuje patnáct až dvacet miliónů zlotých."

Ve státních odrůdových zkouškách mají místní šlechtitelé další horké žetvka. Splní-li očekávání, nabídnou zemědělcům v Polsku i v zahraničí ověření v nejbližší budoucnosti nejen další materiál tri-tikale, ale i výkonné „dvounulové“ odrůdy řepky. Získané finanční prostředky zde chtějí věnovatky — jak jinak — do dalšího rozvoje šlechtitelství.

aby se dostali na rozsáhlý sovětský trh, označovaný na Západě jako lukrativní. A tak Itálie otevřela Sovětskému svazu úvěr ve výši 775 milionů dolarů na nákup italských strojů na výrobu spotřebního zboží. Aby NSR nezůstala pozadu, bu spotřebního týž den — toto pondělí — konsorciální skupina západoněmeckých bank poskytnutí úvěru NSR ve výši 1,8 mld dolarů, což je pro NSR rekord. Britské banky ohlásily poskytnutí úvěru NSR ve výši 1,8 až 2,6 mld dolarů. Britský list Financial Times v této souvislosti kritizoval tzv. COCOM, malých místnostech na velvyslanectví USA v Paříži, "nikdy nebyl oblíbený mezi západoevropskými průmyslníky", poněvadž "USA ho používají jako komerčního nástroje ve strategickém převládání, aby západoevropské obchodní držely daleko od výhodného sovětského trhu", napsal list. Ekonomická spolupráce NSR—SSSR již má své tradice, existuje řada smíšených podniků na území NSR, podniky NSR dodávají moderní stroje pro strojírenství, chemický průmysl, lehký a spotřební průmysl, stá-

PH

Kein Asyl für Sowjetbürger

STOCKHOLM 26. Oktober (AP). In Schweden wird Fluchtlingen aus der Bevölkerung schon seit dem Frühjahr kein Einlass gewährt. Der Minister für Einwanderungsfragen, Mikael Brorson, sagte in Moskau in Stockholm: 1976

Mandát pro urychlení reformem

Z tiskové konference v Úřadu předsednictva vlády ČSSR

(řik): Jmenování nové vlády ČSSR vyvolalo doma i v zahraničí značnou pozornost, zdálo se, že na pravidelné tiskové konferenci Úřadu předsednictva vlády ČSSR v Praze vadoucí tiskového odboru M. Pavel.

Připomněl, že došlo k omlazení vlády, jak to odpovídá celkové tendenci v našem politickém životě. Průměrný věk členů vlády se snížil o tři roky, dnes je 54 let, takže současnou federální vládu tvoří politici mladší, střední i starší generace. Noví ministři jsou nesporně velmi dobře kvalifikováni pro výkon svých funkcí předchozími politickými, hospodářskými i vědeckými zkušenostmi a znalostmi.

Nová vláda, jak řekl M. Pavel, předstoupí počátkem listopadu před poslance Federálního shromáždění ČSSR s programovým prohlášením a se žádostí o vyslovení důvěry. Dodal, že již nyní je možno říci, a tak to také jednoznačně formuloval předseda federální vlády Ladislav Adamec ve svém vystoupení na pražském bradě při jmenování vlády i při její ustavující schůzi, že politický mandát této vlády obsahuje další urychlení politických a hospodářských reform v Československu. Vyplyná to především z 10. zasedání OV KSČ, které se konalo minulý týden v Praze. Tento mandát má pro toho, kdo zná československou skutečnost, svou logiku. Bez přestavby a demokratizace širokého spektra života naší společnosti sku-

Pašoval přítelkyni přes hranice

(re): K pokusu o násilné překonání státní hranice z ČSSR do NSR došlo v pondělí odpoledne na silničním hraničním přechodu Pomezí na Chebsku. Třicetiletý občan NSR se snažil v tajném úkrytu svého osobního vozidla ilegálně provést na druhou stranu hranice svou 25letou přítelkyni z NDR. Když byl její úkryt odhalen, nastartoval muž auto a pokusil se ujet. Zastavil se však o zabezpečovací závoru, kterou nárazem ohnul. Oba narušitelé byli zadrženi. Villem této mimořádné události byl provoz na hraničním přechodu přerušen přibližně na dvě hodiny. Ve vyšetřování celého případu se samozřejmě dál pokračuje.

BLBOST SEDRAZE PLATI!

sie nicht grenzüberschreitend gehandelt werden, wie beispielsweise die Pint Bier am Pub-Tresen, die in Pint-Flaschen vor die Haustür gelieferten Milchflaschen, die den Entfernungsangaben in Meilen an den Straßenschildern. Auch die Unge als Goldmaß darf weiter existieren, weil es inzwischen eine internationale Maßeinheit für das Edelmetall ist. In den Schulen sind die jüngeren Generationen bereits seit 1974 auf metrische Maße vorbereitet worden.

František Douša - 80
JE DVADEÁTÝ světovým rekordmanem ve vrhu koulí a na olympijských hrách v Los Angeles v roce 1932 získal me-Československo první etickickou medaili - bronzovou. FRANTIŠEK DOUŠA se žije dožívá 80 leti blahopřejeme.

Bude i Dehtář rekordní?

Export do zahraničí • Letos Bezdrev odpočívá • Dodávky po celý rok

Když v loňském roce v říjnu odvezli z Bezdrev hlubokší rybáři poslední várku ryb, nechtěli věřit vlastním očím. Ale bylo to tak. Bezdrev, druhý největší rybník v Československu, vydal totiž přes 650 tun tržních ryb, hlavně kaprů, což se v historii rybníkářství u nás ještě nikdy nestalo.

„Předpokládali jsme, že plánovaný výlov překročíme, ale že o tolik, s tím jsme opravdu nepočítali,“ vzpomíná s úsměvem ve tváři ředitel odštěpného závodu Státního rybářství v Hluboké nad Vltavou Ladislav Bašta. „V našem archivu jsem si zjistil, že před třiceti lety představovalo takové množství tržní ryby celoroční produkci tehdejšího závodu Hluboká. Je třeba ovšem vydvihnout, že se za tímto úspěchem skrývá dvoletá poctivá práce všech, kteří se o ryby v Bezdrevu starají.“

Hluboký závod Státního rybářství je co do vodní plochy i produkce druhým největším v ČSR. Jeho pracovníci obhospodařují 800 rybníků a

z nich slovuji každoročně čtyři sta. Především jde o plůdkové a násadové rybníky, ale ten hlavní důraz se nyní klade na rybníky s tržní rybou, kterých je asi šedesát. Jejich vodní plocha je také největší, představuje 3000 hektarů z celkových pěti tisíc. „Letos máme vyrobiť dva tisíce tun tržních ryb a jsme přesvědčení, že plán splníme,“ poznamenává L. Bašta. „My ovšem rybu dodáváme po celý rok, takže pět set tun už máme za sebou. Zbývá nám tedy tisíc pět set tun tržních ryb, které jednak budeme dodávat průběžně na trh a větší část uskladníme v našich sádkách. Splnil jsem už i export a do konce roku tento plán překročíme. Největší zájem je v Rakousku, v Německé spolkové republice a v Itálii. V našich sádkách si samozřejmě vytvoříme i dostatečné zásoby pro první čtvrtletí příštího roku.“

Bezdrev letos odpočívá a nahradí jej druhý největší rybník hlubokého závodu, Dehtář. Jeho výlov začne 24. října a potrvá čtyři dny. Vodní plocha Dehtáře je 250 hektarů, což je přibližně o polovinu méně, než má Bezdrev. Předpokládaný výlov je 350 tun kaprů, dále línů a štik. „Pokud se výlovy nám ale ukáží, že bychom z Dehtáře měli získat nejméně čtyři sta tun tržních ryb,“ dodává L. Bašta. Že by byl na obzoru další rekordní výlov?

V žádném případě však nebude o vánoční kapry nouze. Jejich průměrná hmotnost se bude u první jakosti pohybovat kolem 1,80 až 2 kg, u výběru bude dokonce průměr představovat 2,7 kg. Tisíc tun tržních ryb dodají hlubokší rybáři do Prahy, Středočeského, Východočeského a Severomoravského kraje a na Slovensko. (zh)

Good bye für britische Maße

LONDON, 26. Oktober (dpa). Mit der Verwirklichung des Europäischen Binnenmarktes werden auch die letzten alten britischen Maßeinheiten verschwinden. Nach einer Übersicht der „Financial Times“ sollen Yards, Quadratiße, Gills und Gallonen bis Ende 1994 geopfert werden. Für Treibstoffe, abgepackte Lebensmittel und wahrscheinlich auch Obst und Fleisch sollen dann metrische Maßeinheiten gelten.

Für lose Lebensmittel könnten englisches Pfund und Unzen noch bis 1999 weiter verwendet werden. Die Briten dürfen jedoch an einigen besonders liebgewonnenen Maßen ganz festhalten, weil

Výbuch domu v České Lípě

(řik): Z dosud nezjištěných příčin byl včera krátce před čtvrtou hodinou ráno zdemolován výbuchem třípatrový obytný dům č. 934 v Dubické ulici v České Lípě. Bezprostředně bylo zničeno třináct bytových jednotek. Tlaková vlna vážněji poškodila dalších šest. Advokát byl v těsném sousedství. „Zatím není znám přesný počet osob, které se v kritický okamžik v domě nacházely. Při odklizení trosk záchranáři dosud vyprostoili tři mrtvá těla a čtyři lidé byli s poraněními převezeni do nemocnice. K likvidaci následků havárie se naprohlédli dostavili profesionální i dobrovolní požární jednotky okresu Česká Lípa a Baňská záchranáři stanice Uranových dolů Hamr. Pomoc nabídl i řada československých podniků. Pro obyvatele poškozených bytů zajistil MěstNV Česká Lípa náhradní ubytování. Příčiny exploze se vyšetřují.“

Gorbatschow bietet seine Reisegeschenke zum Kauf an

MOSKAU, 26. Oktober (dpa). In der UdSSR wird am 1. Januar 1989 die erste Münzhandlung eröffnet. Dort sollen neben Münzen aus dem Staatsschatz möglicherweise auch wertvolle Geschenke verkauft werden, die Staats- und Parteichef Michail Gorbatschow von Reisen mitgebracht hat, wie die Zeitung „Selskaja Schisn“ am Mittwoch berichtete.

Gorbatschows Ehefrau Raissa, so schrieb die Zeitung weiter, habe kürzlich ein „italienisches Armband mit Edelsteinen“ an den Staatsschatz übergeben, das sie bei einem offiziellen Auslandsbesuch bekommen hatte. Michail Gorbatschow ließ schon zuvor mehrere wertvolle französische Goldmünzen im Tresor im sowjetischen Finanzministerium hinterlegen.

Laut Gesetz müssen offizielle Vertreter der Sowjetunion alle Geschenke im Wert von mehr als 50 Rubel (rund 145 Mark), die sie von ausländischen Bürgern oder Organisationen empfangen, an den Staatsschatz abliefern. Der Staatsschatz sammelt unter anderem Edelmetalle und Edelsteine, die in Minen der UdSSR abgebaut werden.

Citeristé do Příbrami

(ur): V naší současnosti patřila donedávna mezi velmi málo známé hudební nástroje citera. Jak byla ještě rozšířena značně na rozhraní těchto posledních století, tak ji dnes hrozilo úplné zapomenutí. Vždyť v celé republice nikdo z učitelů lidových škol umění na ni hrát již neumí. Bylo tedy jisté záslužným činem, že na Příbramsku mezi hudebními nadšenci vznikla myšlenka probudit opět zájem o tento hudební nástroj, podchytili všechny citeristy v ČSR, svolávat každoročně jejich setkání a tak napomáhat tomu, aby se v našem českém hudebním instrument-

Jesus II

SANTIAGO, 26. Oktober (AP). Chiles Diktator General Augusto Pinochet hat sich nach seiner Niederlage bei der Volksbefragung über eine Verlängerung seiner Präsidentschaft mit Jesus verglichen. In einer Rede vor etwa 3000 Anhängern seines Regimes mahnte er am Dienstag in der Hauptstadt Santiago: „Vergeßt nicht, daß es in der Weltgeschichte eine Volksbefragung gegeben hat, in der das Volk zwischen Christus und Barrabas wählen mußte. Und das Volk wählte Barrabas. Das Volk macht manchmal Fehler.“

Nach der Bibel hatten die Römer angeboten, entweder den aus politischen Gründen angeklagten Jesus oder den als gemeinen Verbrecher beschuldigten Barrabas kurz vor ihrer Kreuzigung freizulassen. Das Volk entschied sich für Barrabas.

AUTORSKÁ PRÁVA na píseň Happy Birthday

(Všechno nejlepší k narozeninám), kterou zná v anglicky mluvících zemích, ale nejenom tam, snad každý, může nyní spolu se společností Birchtree získat doklad, kdo je ochoten zaplatit 12 milionů dolarů. Song, patřící podle Guinnessovy knihy rekordů mezi tři nejznámější anglické písničky, přináší společnosti zisk milion dolarů ročně a jeho autorská práva vyprší až v roce 2010. Jenom sama Birchtree vydávala na Happy Birthday za 50 let více než 50 milionů dolarů. Píseň napsaly koncem minulého století sestry Patty a Mildred Hillové, učitelky z mateřské školy v Louisville. Radu let s ní se slovy „good morning, dear children“ (dobré ráno, milé děti) probouzey své světenice a až později text změnil na „happy birthday“ a začaly jej používat při gratulacích.

Palác galerií!

Veletřní palác, památkově chráněný objekt naší moderní architektury, bude po rozsáhlé rekonstrukci, která má být skončena roku 1990, sloužit naší přední kulturní instituci – Národní galerii v Praze. O rozhovor na toto téma jsme požádali ředitele galerie akademika Jiřího Kotlíka.

Palác se stane centrálním objektem Národní galerie a sídlem stálé expozice jejích sbírek 20. století. Co vedlo k tomuto rozhodnutí?

I když se za poslední léta podařilo umístit jednotlivé sbírky v důstojných a definitivních prostorách, ať jde o sbírky starého českého a evropského umění, nebo sbírky XIX. století, pořád tu zůstává velký dluh představit v úplnosti umění XX. století. Tuto možnost řeší – myslím velice šťastně – rekonstrukce Veletřního paláce, jehož budova je pro to ideálním objektem, neboť byla vlastně stavěna pro výstavy (i když původně průmyslového zboží). Má všechny dispozice, které výstavní prostora potřebuje. To také vedlo k našemu úmyslu tuto nádhernou stavbu moderní architektury dvacátých let, jedinečnou i v evropském kontextu, vrátit novému životu a umístit v ní sbírky umění XX. století. Mám na mysli jak časový rozsah od generace 90. let do současnosti, tak i tematický rozsah. Jakkoli těžšíže této expozice bude v malířství a sochařství, samozřejmě se zřetel ke grafice a kresbě, představíme i architekturu. Chceme zdůraznit jednotu výtvarné kultury i v souvislosti s některými aspekty užitého umění, i když nehodláme v tomto ohledu suplovat specializované muzeum.

Téměř dvadvaacet tisíc čtverečních metrů výstavní plochy umožní prezentovat větší množství uměleckých děl, která byla dosud uložena v depozitáři. Jak bude koncipována nová expozice?

Když si rozložíme zdánlivě velký počet metrů do jednotlivých podlaží a uvědomíme si, že expozice musí počítat i s prostorami oddechového a dokumentačního rázu včetně audiovizuálního programu, není ten počet tak ohromující. Koncepci expozice máme už ujasněnou. Prostory kolem velké dvorany budou převážně věnovány malířství a sochařství. Sály kolem menší dvorany budou patřit architektuře a zčásti užitému umění s tím, že vše bude synchronizováno, pokud jde o časové periodizace. Počítáme s tím, že celé jedno patro představí zahraniční umění. Soustředěna zde bude sbírka evropského umění XIX. století a XX. století tak, jak se s ní divák shledává ve Šternberském paláci, ovšem doplněná řadou významných děl, která nemohla být doposud vystavena. Zároveň se snažíme rozšířit zejména souhry ruského a sovětského umění a umění socialistických zemí. Další patro bude potom věnováno našemu umění, od generace devadesátých let, kde podle mého názoru po právu začínáme vždy, nejen u nás, i v zahraničí, historií umění XX. století. Následovat bude generace expresionismu, kubismu a umělců, kteří patřili ještě před první světovou válkou do skupin Osma, Tvrdšíjní, Umělecká beseda. Celé další patro bude věnováno umění 20. a 30. let a posléze jedno patro obsáhne umění 40. let a samozřejmě současné umění i jeho vývoji po roce 1945. Jestliže expozice předchodí etap – secese, sym-

bolismu, expresionismu, kubismu a t. p. přes sociální umění až po surrealismus – budou mít přece jen více či méně definitivnější podobu (tam se nepředpokládá ani zisk většího počtu nových děl, ani radikální přehodnocení), tak etapa současné by měla zůstat expozicí otevřenou. Existuje názor, že naprosto současné umění do stálých expozic, muzeí a galerií nepatří, že má své místo na výstavách. Určitým způsobem je třeba aktuální problémy a tendence samozřejmě poznávat, ověřovat a hodnotit prostřednictvím výstav, ale nicméně je možné některé typické reprezentativní díla zařazovat do stálé expozice – s tím, že se bude doplňovat či proměňovat. Konečně celé jedno patro věnujeme proměnným výstavám – obkalejším i menším. Chceme docílit, aby se nová budova stala opravdově otevřenou dílnou, aby se představily všechny podoby i odvětví našeho i zahraničního umění.

V jakém stadiu jsou přípravy práce?

Už vlastně deset výstav v Jedné z Pražských budov – za příjdu na řadu další – představilo celé bohatství českého umění XX. století, zejména malířství. Sochařství víceméně dobře známe, poněvadž v jádru je už prezentováno na Zbraslavi. Prosřednictvím těchto expozic získáváme docela jasný přehled, co by zasluhovalo být trvale zveřejněno, takže obsahová koncepce je vcelku připravena. Tedy je o architektonické a výtvarné ztvárnění, které je velmi obtížné. S prvními prototypy, tak jak byly vyrobeny a jak jsme je zkoušeli, jsme nebyli spokojeni. Pracuje se na další verzi. Potíž je v tom, že výstavní prostor má mít jednotící prvky. Musí být v souladu s architekturou, která je velice dobrá a umožňuje tvořivá řešení, v ní je určeno základní východisko pro celé ladění. Mělo by se vyjít z té střízlivosti, věcnosti, jasnosti stavby a o obdobnou jasnost, věcnost, střízlivost a logiku se pokoušet v prezentaci architektonické a umělecko-historické.

K dispozici budou přednáškové sály, dokumentační středisko včetně video-centra, kino apod. Nolik budou využity?

Počítáme s rozvinutým kulturně výchovným působením. Bude zde kino náročného diváka (proč neopakovat tradiční jméno Ponrepo), které bude ve spolupráci s Čs. filmem představovat hodnotná díla našeho i zahraničního filmového umění. Přednáškové sály jsou pro akce velkého i malého rozsahu – přednášky, sympozia i diskuse. Myslím si, že zde bude třeba zkoušet všechny formy. Obsáhlé dokumentační středisko, přístupné veřejnosti, bude disponovat knihovnou, časopisy, budou zde diapozitivní, video apod. Otázka informačních služeb a kulturní výchovy je pro činnost galerie velice důležitá. A je tu ještě jedna věc. Tato nádherná budova byla po pětačtyřicátém roce vlastně proměněna v mrtvý dům. Krásné vnitřní prostory byly znehodnoceny tím, že se tam postavily kanceláře s levnými přičkami ve formě „králíkárny“. Byli bychom rádi, kdyby budova opět žila naplno. Proto jsme také věnovali určité prostory i obchodům, samozřejmě kulturního rázu – knihkupectvím apod. Souhlasil jsem s tím, že zde bude pošta, svatební síň. Proč ne? Rádi bychom, aby budova měla svůj význam pro 7. obvod i pro celou Prahu.

Lze tedy předpokládat, že se nová galerie bude těšit velkému zájmu veřej-

nosti. Stane se velice důležitým stánkem naší kultury . . .

Chci bych zdůraznit, že budova sama má určitou výhodu, protože je v určitém území, v duchovním prostoru, kde má na co navazovat. Právě na Letné je od roku 1898 Akademie výtvarných umění, v celé čtvrti byly a jsou sbírky řady vynikajících umělců, jako byl Antonín Slavček, Stanislav Sedláček a mnozí další. Zde také – v pražských panelech Jubilejní výstavy roku 1891 – byla od roku 1901 až do roku 1945 umístěna moderní galerie. Veletřní palác, ač je jeho fyzická část, ale celá duchovní atmosféra, která se odvíjí, je spíše pozůstatkem staré sbírky, která se v 80. letech galerie začala odvolávat zpět, ze pod jednou střechou, nyní v jednotě svých oddělových stěnách, vztahových do organismu Prahy, pak až svou logiku, že po rekonstrukci vznikl prostor klášterní a barokních parcel se pro větší moderní umění rekonstruované budova stane památkově významnou, jedna z nejvýznamnějších a nejkrásnějších staveb tohoto období funkcionalismu nejen u nás, v Praze a v Československu, ale v celé Evropě. Vlastně je to exponát sám o sobě. Tak se konečně naplňují sny všech generací, počínaje generací Mánesa a Purkyně přes generaci devadesátých let. Tak se naplňuje úsilí generace Filly, Spály, Čapka, Rabase, Zrzavého, jejichž mluvčím byl Josef Gočár v dvojím, bohužel tehdy nerealizovaném, projektu galerie. Myslím si, že tím Národní galerie zavře svou snahu o postupnou prezentaci sbírek. Zavře ji, řekl bych, i po stránce obsahové a morální. Je skutečností, že teprve když se podařilo v Jiřském klášteře dokumentovat jedinečné bohatství české gotiky a baroka, stalo se toto bohatství zřejmé i návštěvníkovi ze zahraničí, nejenom nám. Také plastika umístěná na Zbraslavi je obdivována. A teprve po roce 1980, kdy se poprvé představila malba 19. století, se ukázalo, že i zde jde o velice světoznámý výtvarný projev. Až se představí v celistvosti ta plnost, šíte, obdivuhodná kvalita a kvantita českého umění XX. století, spolu s vybranými ukázkami slovenského umění a zejména v porovnání s uměním evropským, bude dílo dokončeno. Naše umění bude poprvé vystavováno v konfrontaci s velkými zjevy francouzského a evropského umění, aniž bychom měli mít z tohoto srovnání obavy. Naopak. A pak teprve budeme moci Prahu představit netoliko jako nádherné město památek minulosti, ale jako významné tvůrčí ohnisko umění a architektury současnosti.

Veletřní palác, památkově chráněný objekt naší moderní architektury, bude po rozsáhlé rekonstrukci, která má být skončena roku 1990, sloužit naší přední kulturní instituci – Národní galerii v Praze. O rozhovor na toto téma jsme požádali ředitele galerie akademika Jiřího Kotlíka.

Z popela do krásy

„Byl to bláznivý večer před nocí ze 14. na 15. srpna 1974. Doma panovala hruhá nervózní atmosféra. Ráno jsme odjížděli na dovolenou. Bylo krátce před desátou, když jsem zaslechl sirény. Kvůli – neodbytné, vytrvale a blízko. Neodolal jsem a přes protesty ženy vyšel ven. Bydli jsme tehdy na Obránců míru, kousek nad Strossmayerovým náměstím. Po třídě Dukelských hrdinů se hnala požárnícká auta a lidé si sdělovali navzájem: Hoří Veletřní palác,“ vypráví fotoreportér Miroslav Khol o večeru, v němž se hodnoty za stovky milionů korun změnilly v prach a popel. M. Khol byl prvním novinářem u hořícího

paláce a jeho fotografie se objevily v nejbližším televizním zpravodajství. Byl to opravdu bláznivý večer – i noc. Hořel Veletřní palác. Zůstalo spálené.

Co o jsme – málem – přišli? Co s obtořilými zbytky? Zbouchat? Stavební družstvo pro výstavbu obchodních domů vypsal v roce 1924

stavět a v dvacátém osmém byla budova, v jejímž vzhledu podle slov Karla Teigeho převládala „reální, vpravdě inženýrská mentalita Oldřicha Tyla“, hotová.

Ve své době byl palác jednou z největších železobetonových staveb svého druhu v Evropě. Větší byla snad jen továrna Fiat v Turíně (M. Trucco, 1924) a u nás její dlouhou nebylo možné s žád-

paláce a jeho fotografie se objevily v nejbližším televizním zpravodajství. Byl to opravdu bláznivý večer – i noc. Hořel Veletřní palác. Zůstalo spálené.

„Opravdovým zážitkem byla pro mne prohlídka budovy Veletrhů.“ vyjádřil se Le Corbusier. „První dojem obrovského paláce je impozantní... jsem šťasten, že v Praze je realizován obrovský palác, architektura pojatá v tom duchu, jak ji propaguji, a že mohu si, vida tak velkou budovu, vskutku svého druhu jedinečnou, učinit pojem, jak asi by měl vyhlížet můj palác Společnosti národů v Ženevě a jak asi bude vyhlížet můj obchodní dům Centrosajuz v Moskvě, jenž bude ještě větší... Když jsem si prohlédl Veletrhy, pochopil jsem, jak musím vytvářet velké budovy.“

Dnes považujeme Veletržní palác za jedinečnou funkcionalistickou architektonickou památku. Funkcionalismu bývá vytýkáno chladné vzezření a jednostranné zdůrazňování hmotných potřeb člověka. Těžko můžeme popřít, že Tyl (a záměrně uvádím jen jeho, ne spolu s Fuchsem, neboť Tyl to byl, kdo dal stavbě strohost a stylovost) dospěl až na krajní mez jednoduchosti a oprostěnosti. Dál už je pouhé stavebnictví. Tím, že ještě nepřekročil pomyslnou hranici, docílil nové kvality stavby, vtiskl jí rafinovanost, založenou na zájemné minimalizaci všech výrazových prostředků. (Mimoходом: Tyl si tohoto svého „díla“ nikdy příliš nevážil. Pyšnil se zejména penzionátem YWCA v Žitné, který však vinou špatného betonování spadl, a pasáží s obchodním střediskem v domě U černé růže).

Funkcionalismus je i pro dnešní tvůrce inspirativní a svou podstatou je platným základem převážně naší soudobé architektury. Svědčí o tom např. tvorba akad. arch. Aleny Šrámkové (budova

ČKD v Praze na Můstku), dvojice Jan Linek – Vlado Milunić (domov pro staré lidi) či libereckých architektů (obchodní dům Máj).

Největší expozit

Takže – zbourat?

Palác tvaru nepravidelného lichoběžníku byl postaven pro výstavní účely. Uvnitř jsou velká dvorana, na úrovni 2. patra zastřešená, a malá dvorana, okolo níž se v několika podlažích rozkládají otevřené galerie. Léta sloužil československým exportním společnostem. Při požáru shořelo veškeré vnitřní zařízení, byly zničeny nadzemní části objektu a částečně narušena nosná železobetonová konstrukce, plášť budovy, vnitřní ocelové konstrukce a zastřešení.

V roce 1975 odborníci posoudili stav nosné konstrukce a došli k závěru, že po stránce statické ji lze rekonstruovat, demolice nutná není a po opravě a úpravě skeletu podle dnešních norem a předpisů je možné objekt obnovit a znovu používat. Jiní znalci zvážili celkem 12 návrhů na nové využití Veletržního paláce. Nakonec – protože bylo nutné zachovat původní prostorové rozvržení i základní komunikační systém – se shodli, že ekonomicky nejvýhodnější bude varianta respektující funkční řešení domu – a palác byl „přiklepnut“ ministerstvu kultury ČR pro Národní galerii a její sbírky umění 20. století. Proč také ne? Byl pro výstavní účely vybudován – a dokázali bychom dnes postavit modernímu umění srovnatelný příbytek? Jak? Kde? Kdy? Přitom sama budova je exponátem a bude „jedničkou“ instalace, dokumentující architekturu tohoto století.

Vyčistit – a zaplnit

Než mohla začít vlastní rekonstrukce,

bylo třeba vyvézt tisíce tun materiálu. Pro představu: podlahy kryla dlažba a pod ní byla 8 cm silná vyrovnávací vrstva betonu. Oboje, zhruba 13,5 tisíce tun, muselo pryč. K tomu ocelové konstrukce, podhledy, příčky, otlučený materiál z nosných částí... Spousta betonu (jeho 1m³ váží více než dvě tuny) a také třeba ohofat auta z prodejny Tuzexu. Dohromady 13 000 m³ sutě. Teprve když ty zmizely, mohl být rekonstruován skelet (začalo se v r. 1984), zesílena nosná konstrukce (což znamenalo provléknout stovky tun ocelové výztuže) a teprve potom mohly začít vnitřní práce.

Generálním projektantem je Stavo-projekt Liberec (ing. arch. Miroslav Masák a kol.), pro investora, Národní galerii, staveb do roku 1986 Průmstav Praha. Prvního ledna 1987 se vyšším dodavatelem stavební části staly Pozemní stavby Olomouc a Veletržní palác I. 10. 1987 investiční stavbou, zařazenou do závazných úkolů státního plánu s termínem dokončení 31. 12. 1990 (do té doby hradilo obnovu ministerstvo kultury z neinvestičních prostředků).

Žhavá současnost

Když se v letech 1927–28 palác dokončoval, pracovalo na něm 6000 lidí. Dnes jich tu je kolem dvou set – a stavba je tak obrovská, že se v ní poněkud ztrácí. I když nejsou téměř vidět, o jejich neustálé činnosti svědčí nejen řev kompresorů, rachot sbíječek a pohyb jeřábů a výtahů, ale i malíčkosti: na místě, kde před hodinou stály opěněné okenní rámy, je prázdné, hromady písku se viditelně zmenšují a cihly mění stano- viště. Nelze uniknout syrové vůni betonu ani oslňujícím jiskrákům svátek.

Při opravě obvodového pláště budovy byla použita původní technologie umělo- lokamentné omítky, která zaručuje dlouhodobou trvanlivost. Ve výstavních prostorách jsou částečně přiznány charakteristické funkcionalistické konstrukční železobetonové prvky – průvlak- y a trámy.

Dům má tři suterény. V nejnižším, třetím, jsou čerpací zařízení. Ve druhém strojovny vzduchotechniky, výmě- níková stanice, centrální depozitář, vi- deocentrum a kino, které spolu s největ- ší strojovnou celé budovy přesahuje až do prvního suterénu, v němž jsou ještě trafostanice, sklady a ústí do něho pří- jezdové rampy z předpolí.

Předpolí je novinkou. Objem domu není možné zvětšit – ale kam umístit všechny strojovny? Vybudovaly se tedy nové suterénní prostory. Škoda jen, že státní expertiza z úsporných dů- vodů zamítla vybudování projektované- ho parkingu v těchto místech.

Přízemí Veletržního paláce je řešeno jako vstupní, obchodní pasáž. Budou zde prodejny Supraphonu. Knihy a Dila, vchod do velké dvorany, šatna a předprodej vstupenek. Do polopatra, vloženého ocelovou konstrukcí, zasahu- jí patra prodeje na místnosti zde získají pošta a restaurace. Do mezaninu je umístěna obřadní síň ONV Prahy 7, výstavní prostory v ochozu dvorany a depozitáře architektury, grafiky a kresby. První, druhé, třetí a čtvrté poschodí jsou výstavní, páté a šesté zaplní reprostředisko galerie, knihovna, oborové informační středisko, centrální evidence sbírek, restaurátorské ateliéry a pracoviště badatelů a lektorů. Nástav- ba sedmého patra patří fotodílnám a fo- toarchivu, v osmém jsou chladicí věže.

Plocha zastavěná Veletržním palá-

cem je 11 775 m². Obestavěný prostor představuje 354 501 m³, celková užít- ková plocha 62 709 m². Rozloha výstav- ních prostorů je zhruba 22 160 m².

Železobetonová konstrukce je z 95 % rekonstruována. V letošním roce stavbaři vyzdvíhají příčky, osazují ocelové konstrukce světlíků, zábradlí, výtahových šachet i polopatra. připravují podlahové konstrukce a schodiš- tové stupně. Začínají práce dalších profesí (zavádění elektroinstalace, zdravotech- niky atd.). Do konce roku mají být ve velké dvoraně osazena a zasklena okna a hotový fasádní plášť. V příštím roce začne montáž vnitřního fasádního plá- ště. Budova je totiž postavena tak, že od 1. patra je fasáda o metr předsunutá před nosný systém a v prostoru malé dvorany se vrací zpět do své úrovně (tady se musí izolovat polystyrénovými deskami a přizdívkou z cihel).

Dveře do budoucnosti

Ochoz třetího patra je v jednom místě přehrazen prosklenou stěnou. Visací zá- mek chrání modul, v němž se zkoušejí varianty budoucího vzhledu výstavních prostor. Na podlaže je lité teraco různě- ho druhu. Teraco proto, že podlahy musí být nespalné, odolné proti oděni, snadno čistitelné a lehké. Nosné sloup- y jsou potažené omítkou z umělého ka- mene, různě zbarvenou použitou dříví, nebo bílou cementovou. Tvrdou jako umělý kámen (hranám tedy nehrozí otlučání). Jsou tu i repliky původního zábradlí, makety panelů a různé druhy akustických stěn. Pod stropem jsou uchycena tělesa liniového osvětlení (bude ho 11 kilometrů!).

Žádná pro, hodně proti

Veletržní palác je obrovský, kdo ho vidí zvenčí, snadno si představuje, co všechno do něho lze umístit. Jenomže vnitřek byl vytvořen k zcela specifickým účelům a jiné využití je značně, značně problematické. Už v době svého vzniku byl zajímavou stavbou. Dnes k nám z celého světa přijíždějí stovky odborní- ků, proslulí architekti i historici umění (prof. Manfred Lehmsbrück, Vittorio Gregotti, John Zukowsky, Maria Rita Norri – jen pro ilustraci) – podívat se ne na Národní divadlo či Palác kultury, ale na „Veletržák“. Dům sám bude zahra- niční návštěvníky stále vábit – ale vybu- dování evropské a československé sbír- ky moderního umění z něho udělá at- raktivní světovou galerii a z Holešovic, ač to zní neuvěřitelně, světové nebo alespoň evropské centrum.

Přesto že o využití paláce je už dávno rozhodnuto (a nic nás neopravňuje k pochybnostem o fundovanosti speci- alistů, kteří různé možnosti posuzovali), objevily se v nedávné době ze strany ONV Prahy 7 a NVP snahy zasáhnout do projektu.

Obvod Prahy 7 nemá vhodnou budo- vu národního výboru ani větší zdravot- nické středisko – a do plánů 9. pětiletky se jejich výstavba nedostala. Zrodil se tedy nápad vybudovat jedno nebo obě zařízení ve Veletržním paláci. Je však správné řešit tento obvodní problém na úkor světově unikátní památky? Umis- tění národního výboru nebo střediska (či obou) do Veletržního paláce by zna- menalo odstranit nepravděpodobnější (a přinejmenším) poštu a restauraci (která má sloužit zejména návštěvní- kům galerie jako občerstvovací a rela- xační oáza), nebo velkou část výstav- ních prostor. Z hlediska bezpečnosti sbírek a provozu galerie jsou navrho- vané úpravy nepřijatelné. Nehledě na to,

Je noc. Manželka budí man- žela.
„Co je, co se stalo?“
„Prošim tě, jak můžeš tak klidně spát, když máš tak ma- lý plat?“

NVP k novým jednáním o paláci. Od- mít se vyjádřit šfeji a řekl, že NVP jedná v úzké dohodě s ministerstvem kultury o „vhodnějším“ využití Vele- tržního paláce.

Nový Veletržní palác na světové úrovni. Vždyť v naší, byl pouze národní pyše. Národním divadle, také není – třeba samoobsluha, o níž se v souvislosti s pa- lácem též vážně uvažovalo.

Douška: Před uzavěrkou tohoto čísla Ateliérů, 13. září, jsem zatelefonovala náměstkovi pražského primátora Josefu Cempurovi a pozhledala ho o stannovisko

zrovna obvyklé, aby se spíčkové galerie dělily o své prostory s podobnými zaří- zeními... Vedení naší společnosti rozhodlo vel- koryse, když přidělilo dům Národní ga- lerie a vyčlenilo přes půl miliardy korun na jeho obnovu. Když už se tak stalo, měli bychom mít dost pochopení, odva- hy a hlavně síly a rozumu dotáhnout celou záležitost ke zdárnému konci a ob-

PŘED POŽÁREM ↑

Studie plánovaného velkého velenžského komplexu. Realizována byla jediná budova, na snímku vlevo. Foto archiv Národní galerie.

VE STAVBĚ 1968:

Navázání diplomatických styků

(čtk): Vláda ČSSR a vláda Papuy-Nové Guineje, vedoucí společnou snahou upevňovat a rozvíjet přátelské vztahy a spolupráci mezi oběma zeměmi, se rozhodly navázat diplomatické styky na úrovni velvyslanectví s platností od 20. října 1988. Papua-Nová Guinea je ostrovní stát v Tichém oceánu. Rozkládá se na východní části ostrova Nová Guinea a patří k němu i řada přilehlých ostrovů. Nezávislost byla vyhlášena dne 16. září 1975. Papua-Nová Guinea je konstituční monarchií, členem Britského společenství národů. Hlavou státu je britská královna, kterou zastupuje generální guvernér. Legislativním orgánem je jednokomorový národní parlament. Výkonnou moc má vláda v čele s ministerským předsedou. Stát má rozlohu 462.840 km², žije v něm skoro 4 milióny obyvatel. Hlavním městem je Port Moresby. Papua-Nová Guinea je rozvojovou zemí s perspektivním těžebním průmyslem.

Vyvrácené pomluvy

Moskva: Vedoucí informační správy ministerstva zahraničních věcí SSSR G. Gerasimov včera v Moskvě dementoval zprávy západních sdělovacích prostředků o údajných omezeních na distribuci některých estonských a lotyšských deníků. Západoněmecká rozhlasová stanice Deutsche Welle v minulých dnech oznámila, že sovětská občané žijící mimo území pobaltských republik si údajně nemohou předplatit některá lotyšská a estonská periodika. Označila to za pokus „zabránit šíření demokratických myšlenek z pobaltských republik“. G. Gerasimov na tiskové konferenci prohlásil, že tato zpráva je lživá. Veškeré tiskoviny vycházející v kterékoliv sovětské republice si mohou všichni sovětská občané předplatit. Zájem o deníky a časopisy v poslední době výrazně stoupl a mohou se případně vyskytovat obtíže při uspokojování poptávky. Žádné příkazy k územnímu omezení distribuce však vydány nebyly.

KOVŽ TO „GÉDA“ DĚKL TAK TO MUSÍ BÝT PRAVDA...

K dohodě mezi ČSSR a EHS

Brusel: Československo a EHS ve středu v Bruselu parafovaly dohodu o obchodu průmyslovými výrobky. Je to první smluvní úprava obchodně politického typu, která umožní podstatný rozvoj obchodní a hospodářské spolupráce mezi oběma stranami. Doposud byly mezi Československem a EHS sjednány pouze dohody upravující vývoz čs. válcovaného materiálu, textilu a skopového masa. EHS se v nové dohodě, sjednané na období čtyř let, zavazuje poskytnout nejvyšší možný stupeň liberalizace pro vývoz čs. průmyslových výrobků, včetně surovin a polotovarů, do zemí společenství. Československo se v dohodě zavázalo, že bude vytvářet příznivé podmínky pro činnost podniků a firem západoněmeckých společenství na československém trhu. Dohoda obsahuje tzv. eskalační klauzuli, na jejímž základě může být spolupráce mezi oběma stranami rozšiřována na další ob-

STROJE PRO 3. SVĚT A ZA HAZILPAPÍR.

Visutá lanovka ze Švýcarska

(čtk): Pohledy i dalekohledy návštěvníků Vysokých Tater v těchto dnech častěji sledují druhý nejvyšší vrchol — Lomnický štít, na který se šplhá žlutá, novotou svítící kabinka visuté lanovky. Téměř dva týdny před plánovaným termínem začala zkušební provozní jízda na druhém úseku ze Skalnatého plesa na Lomnický štít. Lanovka je švýcarské výroby. Všechnosti začne sloužit až v příští letní turistické sezóně, po skončení náročných zkoušek a testů všech jejích částí.

SSSR: Hospodářské výsledky

Moskva: O výsledcích hospodářského a sociálního rozvoje SSSR za devět měsíců letošního roku včera informoval na tiskové konferenci v Moskvě první náměstek předsedy Státního výboru SSSR pro statistiku I. Belov. Národní důchod vzrostl o 4,7 procenta (loni o 2,4 procenta). Růst byl dosažen zvýšením produktivity práce při absolutním snížení počtu pracovních ve státní materiální výrobě. Z 16 přišlo do služeb, družstevního sektoru a dalších oblastí přes milión lidí. Podíl družstevního sektoru na čistě výrobě a na národním důchodu představoval 0,2 procenta.

O' PĚKNO, PĚKNO, CHARAŇOŮ!!

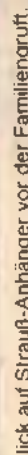
Wallfahrt zum Strauß-Grab, Kaffee inbegriffen

Pilger auf der Durchreise durch Bayern
einen Abstecher von der Autobahn zum
Friedhof gemacht. Auch patrouillierende
Polizeibeamte sind seit dem Begräbnis
ein gewohnter Anblick für die Dörfler:

Findige Münchner Reiseveranstalter bieten für Strauß-Fans sogar entgeltliche Busfahrten in das 60 Kilometer entfernte mittelalterliche Städtchen Wasserburg für 14 Mark an: Im Preis sind ein kurzer Stopp am Friedhof von Rott und eine Kaffeepause mit Kuchen vor Ort inbegriffen.

„Aber das dauert nicht mehr lange“, prophezeite eine Gruppe Jugendlicher, die aus Wasserburg kam, um sich „den Wahnsinnskult“ anzuschauen. „Um den Strauß wird viel zuviel Gezeter gemacht. Der wird ja schon wie ein Heiliger verehrt“, sagte ein 17 Jahre alter Lehrling.

(Bild: AP)

Osmdesátiny E. Tylínka

■ HL. DAVOS, nojizjavnejší švýcar-
ský hokejový klub, jehož proslový
„náč“ bratři Čatilián a Torrián
obru pastli mezi obema světovými
vélkami k nejlepším, bojuje o ná-
trónér tožn Golonka to nemá
vítězské a toprvé v 6. kole proti Ol-
tému zlaták „Jeho“ Davosští první
vítěz

An Wochenenden nehmen sie bis zu 15 Minuten Schlagenstehen in Kauf, bevor sie die acht Stufen in die enge Gruft hinuntersteigen und für kurze Zeit vor der Grabplatte aus hellbraunem Marmor verharren können. Viele, meist ältere Strauß-Anhänger, bringen ihre Fotoapparate oder Videokameras mit, um die Grabstätte auf Film zu verewigen. Längst haben Souvenirläger die Schleifen mitgehen lassen, die an den Blumengebinden und Kränzen hängen. Die 15 Tage nach der Beerdigung immer noch vor der Gruft liegen: Das Strauß-Grab ist zur Pilgerstätte geworden.

Ve dnech 6.—11. červenca vytvo-
řila bratrská dvojice Miroslav (30)
a Michal (27) Císařské v Elgersu
převýstup, který je nejvyšší volně
loženou cestou severní slěhy. Klasi-
fikace nové vzniklého výstupu je
7+ až 0 — stylem RP.

Londýn: Šest let po skončení války o Falklandské ostrovy (Malvin) muselo britské námořnictvo přiznat, že v ní sestřelilo vlastní vrtulník se čtyřlennou posádkou. Matce jedné z obětí, 64leté Winifred Coctonové, se tak po dlouhém snažení podařilo dopátrat pravdy. Armáda jí po smrti syna sdělila, že jeho vrtulník se zřítíl naslédkem špatného počasí. Později smrt svedla na Argentince. Teprve při důkladném soudním vyšetřování, zahájením po kampani rozpoutané Coctonovou, se zjistilo, že stroj byl sestřelen rakétou vypálenou z britského torpédoborce Cardiff.

Čs. traktory Zetor se do Indonésie do-
sud vyvážely z Austrálie, kde je mon-
tovala firma Zetor Australia. V minulých
dnech se začaly na předměstí Jakarta
montovat pod hlavičkou firmy Zetor In-
donesia z dílů dovážených z Českoslo-
venska i z dílů vyráběných na místě po-
dle naší dokumentace. Nová firma Zetor
Indonesia v předměstí Jakarta je směš-
nou společností, ve které mají 75 procent
kapitálu místní podnikatelé a 25 procent
PZO Motokov. [ka]

[ka]

... A DOSTAL SÍŤELEC DOVOLENOU?

V Machkově etymologickém slovníku je uvedeno, že slovo archiv je slovo obecně kulturní, pochází z latiny a ta je převzata z řečtiny. Stručný etymologický slovník je naproti tomu ve výkladu obsažnější. Archiv, píše se v něm, je sbírkou dokumentů. Pochází ze středověké latiny — archivum, a to zase z řeckého archeion, což neznamenal nic menšího, než vládní dům, radnici (kde byly uchovávány staré listiny), a to zase má původ v jiném řeckém slově — archo, tedy vládu. Mám archiv — tedy vládu.

„Archiv České koruny, který je spravován Státním ústředním archivem, je nejvýznamnějším archivním fondem. Patří k symbolům české státnosti, dokládá suverenitu českého státu hluboko do minulosti. Býval součástí královského pokladu, jakýmisi jistěním státní moci českého panovníka a později i českých stavů.“ říká dr. Denko Čumilský, který je odborným správcem tohoto fondu.

Dějiny korunního archivu byly právě tak pestré a bohaté jako dějiny českého státu uprostřed Evropy. O jeho historii se Lidová demokracie už před nedávnem krátce zmínila a tak jen zrekapitulujeme.

Nejstarší dochovanou listinou s datem 8. ledna 1158 je listina římského císaře Fridricha I. Barbarossy, již povoluje českému vévodovi Vladislavovi nosit o významných svátcích členku. Dodejme, tedy ačco jako předchůdkyni koruny. K neznámějšímu a také nejpopulárnějšímu a nejvýznamnějšímu dokumentům uloženým v Archivu koruny se řadí Zlatá bula sicilská. Dozajista každý vám i po letech, kdy už dávno odrostl školním lavicím, málem ze spaní vyčrlí datum, kdy byla vydána. Ano, rok 1212; byla datována 28. září 1212 v Basileji. Ji císař římský a král sicilský potvrdil našemu panovníkovi Přemyslu Otakaru I. dědičnou hodnost krále, stanovil jeho práva i povinnosti a stvrdil tak nedotknutelnost českého státu. To byl obrovský úspěch, který se stal základem vskutku velmocenského postavení českého státu ve střední Evropě. Trochu zvláštní je, a možná i zarážející, ono označení Zlatá bula sicilská. Proč?

Ne, nebyl tehdy Přemysl I. ani na dovolené na Sicilii ani neměl spojení s nějakou tehdejší sicilskou matí. Fridrich II. totiž, jakžto sice zvolený, ale ještě nekorunovaný římský císař neměl císařskou pečeť. A tak musel sáhnout po tom, co měl právě po ruce. Byl, jak už řečeno, králem sicilským, sáhl tedy po své pečetí královské. Díky mu za to. Jednak se můžeme doces chlubit nejen tím, že český panovník měl oficiálně, abychom tak řekli v evropském měřítku a podle tehdejšího pohledu i měřítku světovém, stvrzený královský titul už počátkem 13. století, ale i nádherně zachovalým exemplářem pečetí sicilského krále ve zlatě. Pokud je známo, například ani v Itálii, ani na Sicilii tak skvělost zachovanou pečeť tohoto panovníka nemají.

Abychom však nezůstali dlužni vysvětlení, proč se tomuto archivnímu fondu říká archiv korunní nebo také České koruny. Je to historický termín pocházející z doby panování Karla IV. a souvisí se vznikem tehdy nové státní instituce Země koruny české. Ta zahrnovala všechna území českého státu, Čechy, Moravu, ale také slezská vévodství, Horní a Dolní Lužici, na čas i Braniborsko... A samozřejmě Lucembursko, mateřskou zemi královské dynastie. Symbolem země České koruny byla koruna královská — ta nebyla nikdy majetkem panovníka — a

proto také Archiv České koruny. S tím rovněž souvisí i místo jeho uložení.

Bylo jím povětšinou místo blízké panovníckému dvoru. Některé sakrální místo. Na Pražském hradě to byl chrám sv. Víta. Historici dokládají, že tam byl archiv uložen spolu s pokladem Přemysla Otakara II. a pokladem metropolitní kapituly určitě do roku 1279. Tehdy braniborská vojska, poté, co Přemysl II. byl poražen a padl na Moravském poli, vtrhla do Čech loupila, vraždila, pálila — jen si vzpomeňte, když ne na hodiny dějepisu, tak alespoň na Smetanovu operu. A Braniboři v Čechách právě roku 1279 vykradli i Pražský hrad a při té příležitosti je dochovaná zmínka i o archivě panovníka. Později byly státní dokumenty a listiny uloženy spolu s královskou korunou u hrabu sv. Václava ve Svatováclavské kapli.

Za panování syna Karla IV. Zikmunda — i když ten na čas vyvezl dokumenty do Vídně — putoval archiv na Karlštejn a tam byl uložen od roku 1436 spolu s korunovačními klenoty až do počátku stavovského povstání v roce 1619.

Jak byl vůbec takový archiv s tolika doklady panovnícké i stavovské moci a suverenity českého státu uložen? Samozřejmě že ne někde pod královskou postelí nebo jen tak zastřešený kdesi v koutě, ale v bytelných truhlicích, které stály podél stěn v karlštejnské kapli sv. Kříže. Rok poté, co byly důležité listiny převezeny na Karlštejn, byl také pořízen jejich stručný soupis. Je známo, že to byl obsah čtyř masivních, fortelně zhotovených truhlic. Postupně však listin přibývalo a tak po čase už bylo těch truhlic devět, pak možná dvanáct a v roce 1598 dokonce čtrnáct „dřevěných kovaných truhlic“, jak oznamuje tehdejší zápis. Přetrvaly bouřlivé

doby i čas vojenských událostí v roce 1619, kdy direktorská vláda dala příkaz k převezení archivu zpět na Pražský hrad, i léta a staletí další.

Velké a takřka smrtelné nebezpečí hrozilo korunnímu archivu stále a zejména nebezpečí ve středověku tak časté, číhající na každém kroku. Oheň. V roce 1541 postihl Hradčany a Malou Stranu ničivý požár a zachvátil i Desky zemské. A tak propad, že by došlo v budoucnu k něčemu podobnému, byly pořízeny tzv. knihy privilegií obsahující kompletní opisy všech listin archivu. Byly zhotoveny na pergameni, jak jinak, vždy tři knihy ve dvou řadách, zvláště rozděleny na texty listin psaných česky, německy a latinsky. První řadu dostal panovník, druhou stavové. Tyto opisy měly plnou hodnotu a váhu originálů a umožňovaly rychlejší a snadší orientaci. Pochopitelně co chybělo byly pečeti.

Po roce 1838 byl Archiv České koruny přemístěn do místnosti Úřadu Desek zemských, protože prostor při svatováclavské kapli už dávno nevyhovoval. Byly vlastně umístěny v malém přístavku, domku, který je ještě patrný na některých starších zobrazeních svatovítského chrámu. Při rekonstrukci katedrály byl však zbořen. Po čtyřiapadesáti letech, v roce 1884, byl pak předán Archiv země české, vzniklém na návrh Františka Palackého. Když se po vytvoření Československé republiky v roce 1918 vrátila část archivních dokumentů, které byly za vlády Marie Terezie v roce 1750 a 1774, větší část a těch nejdůležitějších, převezeny do Vídně, bylo třeba řešit otázku kam s nimi. Kam uložit tak důležité a nenahraditelné, vzácné i bohaté památky? Opět bylo třeba nějakou dobu čekat, než s konečnou platností naši trvalé místo

v budově k tomu účelu zvláště postavené. Stála či vlastně dodnes stojí mezi Špejcharem a Prašným mostem v Praze a dodnes také svému účelu slouží. Dnes jako jedna z budov I. oddělení Státního ústředního archivu. Už svým vnějším vzhledem by neznalý mohl pokládat budovu za stavbu nedávnou, tak moderně vyhlíží, i když už jí je čtyřiapadesát let.

V suterénu budovy jsou dvě trezorové místnosti, v nichž jsou umístěny právě listiny Archivu České koruny. O tom, jak dobrou práci pro potřebu archivu vykonali projektanti i ti, kteří budovu stavěli před více než půl stoletím svědčí to, že první rozsáhlá rekonstrukce byla provedena až v polovině 80. let, dokončena byla roku 1986. Trezory mají klimatizaci, teplota v nich je udržována v rozmezí 10 — 12 stupňů Celsia; to zajišťuje klimatizační zařízení právě tak jako stálou 55procentní vlhkost vzduchu. Současně je trezor vybaven i speciálními vzduchovými filtry. Ono totiž ovzduší, které dýcháme, tím spíše v Praze, by listinám z 12., 15. či 17. století asi málo upevnilo jejich letité zdraví.

V těsné blízkosti budovy se nyní staví nový, ještě modernější a ještě dokonalejší trezor, kde bude např. mikroklima řízeno přímo počítačem atd.

Také uložení vzácných dokumentů je dnes docela jiné, než tomu bylo třeba v truhlicích kdysi dávno na Karlštejně. Nyní jsou rozloženy a uloženy tzv. Buřtenovým systémem. Horní část listiny je uchycena do zvláštního ramene a celá listina včetně pečeti, která je v samostatném pouzdře, je pak vložena do melinexové fólie. Ta je sice z obou stran otevřená, aby byl zajištěn přístup vzduchu, ale současně vzácné dokumenty chrání před případným poškozením a je rovněž ochranou před ultrafialovým zářením. Na první pohled to vypadá jako kdysi v našem školním kabinetě, kde byly zavěšené nejružnější mapy a přírodopisné obrazy a kam jsme tak rádi chodili před hodinou zeměpisu nebo přírodopisu pro pomůcky, padlo-li na nás, jako vyvolené, laskavé oko pana učitele.

Byl by to asi přece jen zázrak, kdyby v průběhu staletí nedošlo k poškození některých dokumentů či jejich pečeti. Například v roce 1838 bylo s hrůzou zjištěno, že v jedné z truhlic, v níž byly uloženy český psané listiny, vlhkost a plíseň mnohé z nich tak pozměnila, že některé byly vážně poškozeny. Také dobrá vůle správce archivu při opravách nebyla vždy ku prospěchu dokumentů a tak dnes musejí restaurátoři a konzervátoři za přispění nejmodernější techniky a vědeckých poznatků časté škody těžce a zdoluhavě napravovat.

Před dvěma konservátorské laboratoře archivu na nás čekala půvabná mladá dívka v bílém plášti. Opět důkaz toho, že krátké spojení archivu rovná se něco starobylého zvěšlelého a nevloučícího je mýlné a na hony vzdáleno skutečnosti.

„Vidíte tady ty tmavší skvrnky na pečeti? Ano, ty jakoby trochu našedlé kousičky v červeném vosku. Tak to jsou dopíčky. Musí mít nepatrně odlišnou barvu, aby bylo možno poznat už jen pohledem, co je opravdu původní a starobylá pečeť a kde zasáhl restaurátor,“ ukazuje nám na drobnou linku vyspravená místa RNDr. Kateřina Doležalová. A pak nás zavede v jakémsi rychlém rychloukuru do tajů restaurátorského řemesla i umění.

Nevím, jak pro koho, ale byl to úžasný zážitek, mohl říci jeden z mála opravdu velkých, jaký jsem prožil, když jsem mohl naprosto zblízka vidět krásnou pergaménovou knihu

chodem: je česká země zřejmě nejen dobrou rodilou vlna, jak dokazoval ve své romanci Jan Nepuka, ale zřejmě také dávala Evropě i dobré královny. Vzpomeňme na Doubravku v Polsku, Dagmar v Dánsku, Annu v Anglii...

div děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v paměti poddaných zůstala natrvalo jako „Good Queen Anne“, dobrá královna Anna a stala se hrdinkou mnoha literárních děl a eposů, jen tak mimodruh děd, Černý princ, roku 1346 v bitvě u Kresčaku. Pravda, Anna, která přijela do Londýna v roce 1362, po šesti letech zemřela, ale v

Na jemné ženské ruce se zachovala krásná velká žlutá pečeť připojená k pověšovací lince Richarda pro jeho zplnomocnění. Nádherná svým tvarem, velikostí i vzácností. Další důkaz toho, že Čechy a české království hrály v historii výraznou úlohu už ve středověku nejen ve střední Evropě, ale na celém kontinentě. „Povšimněte si,“ říká dr. Doležalová, „tady toho jakoby odšlapaného místa. Je mezi historiky a archiváři nevyřešená otázka, a asi nikdy nebude zodpovězena, zda ten kousek pečeti chyběl už od začátku či byl v průběhu věků odloupen. Podle toho, že zlom se nezdá být ostrý, je zřejmě možné, že je staršího data, dačo by se souhlasilo...“ A tak necháváme pečeť nedoplněnou.

Restaurátorská a konzervátorská laboratoř v budově Státního ústředního archivu ještě voní novotou. Byla uvedena do provozu počátkem letošního roku a má nyní prvotní úkol, tedy přesněji odborní pracovníci v ní, Julie Kopecká, dr. Doležalová, Luboš Snížek právě tak jako technický správce archivu Česká koruna Viktor Vojtěšek a mnozí další.

Ještě než bude otevřena v Praze výstava některých vzácných listin a dokumentů z korunního archivu nazvané Poklady archivu České koruny, nejčinnější listiny českého státu 1158–1743, kterou SÚA pořádá spolu s Národním muzeem k 70. výročí vzniku Československa procházejí tyto dokumenty rukama restaurátorů. A nejen ty. Celý soubor Archivu České koruny je pečlivě ošetřován před definitivním uložením do trezoru. A jen ty, těch dokumentů právě málo. Ide o 2822 listiny, z nichž 2525 bylo, jak už jsme se zmínili, letos v srpnu vyhlášeno za národní kulturní památku. A není se ani co divit, že nadcházející výstava bude asi poslední expozicí, kdy budou vůbec tyto poklady vystaveny v originále. Naposledy tomu bylo před deseti lety při výstavě o době Karla IV. Například budou předváděny už jen dokonale provedené faktimile. Pro badatelské účely se rovněž už nepředkládají originály, ty opouštějí trezor jen výjimečně, např. když je pořizována fotokopie, reprodukce anebo faktimile. „Od roku 1978 je vydávána monumentální edice,“ zdůrazňuje dr. Čumlívková, „obrazová edice reprodukcí listin Archivu České koruny. Dokumenty jsou reprodukovány většinou v měřítku 1:1, jsou velice dokonale a navíc doplněné textovou doprovodnou částí.“ Toto dílo bude určeno badatelům a současně půjde zčásti i do ciziny. Ano do zahraničí. O české dějiny, především dějiny období feudalismu, je stále živý zájem nejen v Evropě, ale i jinde na světě. Vždyť např. v loňském roce z více než tisícovky těch, kteří ve Státním ústředním archivu studovali, bylo 87 vědců z řady evropských zemí, ale také ze Spojených států, Kanady a také z Japonska.

KDYBY VEŠLY AGRO-KOMBINÁTY SLOUŠOVICE VEŠLY BY SOCIALIZMUS V REPUBLICU

Zlatá pečeť by sicilské

Kvatro má zelenou

První tři obchodní pavilóny z JZD AK Slušovice

Praha (sch). Minulý týden se představitelé NV hl. města Prahy vrátili z jednání s JZD agrokombinát Slušovice. Na základě předchozí dohody jednali o dodávce obchodních pavilónů typu „kvatro“. O podrobnější informace jsme požádali náměstka primátora J. Cempere.

„JZD agrokombinát Slušovice nabízí, že v Praze postaví několik těchto objektů „na klíč“. To by umožnilo ve velmi krátké době, v souladu se závěry městské konference KSČ, rozšířit prodejní plochy v místech, kde zatím chybějí nebo jsou nedostatečné. Přibližně rok v březnu začnou samotné práce a do konce roku by měly stát tři pavilóny pro prodej potravin a doplňkový prodejem průmyslového zboží.“

• Jsou už určena místa výstavby?

„Pro první tři jsme vybrali oblast Vysočany, sídliště Malešice a Opav. 26. října bude jednat pokračovat o výstavbě deseti pavilónů. Sekretariát MV KSČ vyjádřil plnou politickou podporu tomuto záměru a tím, aby se vytvořily podmínky pro jeho splnění.“

• Jak budou pavilóny vypadat?

„Skládají se ze čtyř hal, upravených se atrium, kde lze umístit obchodní stánky, celková užší plocha je 2400 m². Ve Slušovicích jsme viděli i nový způsob halového prodeje z kontejnerů. Do nich dodávatel kompletně dodává zboží, které se pak prodává přímo z nich. Setřít se tak pracovní síly, není třeba skladového zámešné aid. Na místě jsme se dohodli na agrokombinát přistoupil, že dodá i tyto kontejnery.“

Jižní Moravě chybí voda

(čtk): Pokles proti dlouhodobému průměrnému říjnovému stavu zaznamenala většina toků jižní Moravy. V řece Otavě v Uherském Brodě bylo včera pouze 29 procent pro toto roční období obvyklého množství vody. Minimální dešťové srážky i poměrně teplo počasí minulých dnů vedly i k poklesu průtoků dalších řek. Morava v Kroměříži i ve Strážnici hlásí zhruba polovinu normálního průtoku, pouze nad procenty byly Svitava v Bílovicích nad Svitavou a Svratka v Zlíněchovicích. Zhruba na svých obvyklých parametrech jsou Otava v Oslavanech a Jihlava v Ivančicích na Brněnsku. Hladina řeky Moravy je nyní v korytu o 0,34 metru nižší než při průměrném říjnovém stavu, ve Strážnici o 0,31 metru. Nižší jsou i stavy přehradních nádrží jižní Moravy. Ve Vranově nad Dyjí je hladina vody 6,43 metru pod přepadem, ve Vířské přehradě 3,76 metru a v Brněnské přehradě 1,08 metru pod kótou přepadu.

SLOUŠOVICE: DODATÍ!

Slovenský spisovatel a politik

(pat): Před sto lety se narodil spisovatel a politik Martin Rázus, přední osobnost předválečného slovenského kulturního života. Vystudoval teologii v Bratislavě a sociologii ve Skotském Edinburghu. Působil pak jako farář na několika místech, od roku 1929 byl poslancem a předsedou Slovenské národní strany. Ve své literární činnosti obsáhl nejrozumnější žánry, od poezie až po román. Volil často aktuální témata, přičemž spojoval ve své tvorbě národnostní a sociální tendence. I když zpočátku nadšeně uvítal vznik Československé republiky, byl později rozčarován její sociální realitou, což se odrazilo zvláště v jeho poezii. Vrchol jeho tvorby představuje básnická skladba Stretnutie (1937), v níž vyslovil naději ve vítězství dělnické třídy. Napsal také řadu historických děl, realistických románů a svoji zbeletrizovanou autobiografii Maroško s pokračováním Maroško studuje. Je také autorem knihy esejí nazvané Argumenty. M. Rázus zemřel 8. srpna 1937.

Zlato i mezi nejtěžšími

PRAHA (a): Jediný náš zástupce na světovém šampionátu v kulturistice v australském Brisbane Pavol Jablonický ze Spartaku Hradec Králové připojil k letošním medailovým získům československých závodníků na mistrovství Evropy (zlato Jastržbský, bronz Dudarec) úspěch nejvýraznější — titul mistra světa.

Šestadvacetiletý Jablonický podřídil přípravu zcela obhajobě zlaté medaile z loňského roku. Na mistrovství Evropy proto nastartoval a absolvoval minimum soutěží. Po loňském prvenství v kategorii do 80 kg na mistrovství Evropy i světa se rozhodl přejít do nejtěžší váhové kategorie — nad 90 kg.

Z tohoto důvodu zaměřil Jablonický

trénink především na nárůst tělesné hmotnosti — za rok přibral sedm kilogramů. Po závěrečném štróctidením soustředění v Bajalách odletěl do Austrálie s cílem vybojovat v nabité konkurenci alespoň třetí příčku. Zisk nejčestnějšího kovu je proto vynikajícím zárukou jeho šestileté činnosti a potvrzením světové úrovně naší kulturistiky. V příchilých letech by si určitě zasloužil početnější zastoupení na vrcholných sportovních událostech...

Po triumfu se Jablonický ještě rúčestně exhibičního vystoupení v Sydney a po návratu ho čeká 12. listopadu spolu s dalšími nominovanými — Zuzanou Kaňákovou, Evou Soukupovou, Milošem Pavlím, Romanem Vrabělem, Vladimírem Semerádem a Jiřím Mrázekem, velká mezinárodní soutěž v Kautasu.

Nebyl to konec

Přijetí mladochovského diktátu zaznamenala pro Československo jen okleštěná jeho území, i v jeho vnitřním vývoji docházelo k pronikavým změnám. Vedení KSČ v atmosféře deprese, provokací a rozvratu přijalo novou linii postupu, která spočívala v programu boje za vytvoření celonárodní fronty na obranu demokratického zřízení republiky. „Svárná fronta národa musí mít nejšířší rozměry a musí semknout k spočinnému postupu i ty politické činitele a politické strany, které se do 30. září jakkoli přiklone rozcházely,“ zdůrazňovalo usnesení ÚV KSČ v dopise adresovaném všem členům strany. Komunisté také podnikli praktické kroky k vytvoření fronty demokratů a vlastenců. Šlo to však velmi obtížně, protože jejich hlas byl umlčován. Činnost KSČ na Slovensku byla 11. října úředně zastavena a 13. října Feki Ribben troj novému čs. ministru zahraničí Chvalkovskému, že Hitler předpokládá rozpouštění KSČ i v českých zemích. Vláda J. Syrového si uvědomovala, že takový čin by vyvolal ve veřejnosti nepřiměřený ohlas, a tak přemlouvala představiteli KSČ k dobrovolnému rozchodu. Takový pokus byl při jednáních generála Syrového a ministra vnitra Černého s B. Šmerálem a J. Svermou rozhodně odmítnut. A tak vláda 20. října sama činnost KSČ úředně zastavila. Ještě ten den dopoledne přinesla policie úřední výměr do redakce Rudého práva o okamžitém zastavení novin. Ani nebyla doplněna čtenářům to oznámil redaktorům Rudého práva se jen podařilo zapadit do posledního legálního čísla verše J. V. Sládky: „Ne, konec není.“ Ko-

mušité začali hledat nové obtížné formy své práce. Přecházeli do ilegality, začínali jejich více než šesiletý zápas v podzemí. Většina předních činitelů KSČ odešla do zahraničí, především do Moskvy, kde bylo vytvořeno zahraniční vedení v čele s K. Gottwaldem. První ilegální ÚV KSČ na domácí půdě začal budovat ilegální síť ve všech místech a na všech úrovních. Komunisté stále působili na veřejnost — psali do pokrokových časopisů, jejich stránky jim poskytl mnozí demokratičtí kolegové. Ne, konec opravdu nebyl. Začala jen nová etapa bojů. (vpo)

SBĚRATELSKÉ VÁŠNĚ

V široké paletě sběratelských zájmů je sbírání mincí uznávaným oborem, jehož počátky hledáme už ve starověku. Vždyť mince má vlastně dvě hodnoty — drahého kovu a estetickou. Je edelná a není-li současná, vypovídá o dějích minulých, slavných lidech, jejich činech a osudech. S největší pravděpodobností bývaly už součástí uměleckých sbírek v chrámech starého Řecka a později i Říma...

Výsada panovníků

Historicky nejstarším sběratelem byl zřejmě básník Francesco Petrarca, který obdivoval císaře a krále českého Karla IV. sbírkou zlatých a stříbrných mincí s portréty římských císařů. Sběratelství antických mincí se stávalo určitým druhem módy na významných feudálních dvorech. Sbíral aragonský král Alfonso, uherský král Matyáš Korvín i císař Maxmilián II. Tito panovníci vlastnili rozsáhlé sbírky, především mincí antických. Jedním z největších sběratelů byl Maxmiliánův syn, podlévinský císař Rudolf II. Ve své „kumstkomore“ měl rozsáhlou a bohatou kolekci mincí a medailí. Vynakládal nemalé prostředky na angažmá vynikajících rytců a medailérů Antonia Abondia a jeho syna, kteří se mu mimo jiné oddávali vynikající medailí s císařovým portrétem.

Jenže co je sbírání bez vědění? Jen hromadění cenného kovu, třebaže umělecky zpracovaného. Proto je sběratelství od počátků provázáno badáním. Už v 16. století napočítal Holanďan Goltz v Evropě téměř tisíc sbírek. Z písemného styku sběratelů a jejich poznatků začal vznikat rozsáhlý pramenový materiál.

Sřídověká územní rozdrobenost se spoutou knížectví, vévodství a království přinesla kvanta mincí lišících se obrazem, hmotností a obsahem drahého kovu. Nebylo lehké se v takovém labyrintu vyznat, což byl problém především obchodníků vozících své zboží přes hranice. Proto už tehdy vznikaly seznamy obíhajících mincí se záznamy o jejich vzájemném hodnotovém poměru. Velkou měrou se rozšířily po vynálezu knihtisku; dokonce vycházely i letáky varující před padělkami. Dobové poznatky se staly cenným podkladem pro pozdější se rodící numismatickou literaturu.

Ta rostla jako houby po dešti. Jedna z prvních publikací tohoto druhu vznikla ve Francii a napsal ji učenec Budaus pod názvem „Knížka o řeckých mincích přepočítaných na francouzské peníze“. Následoval spis „Oceňování starých mincí“ Norimberčana Pirkhelmera. První velké numismatické

příručka vznikla v letech 1588—1592. Autorem byl T. Frise, starosta města Göttingenu.

Primární souvislý výklad o českém mincovnictví a měnovém vývoji podal u nás pobělohorský exulant Pavel Stránský v roce 1634.

Následovalo dílo Mikoláše Voigta o dějinách vývoje české mince v obecně historickém rámci. Autor je dodnes považován za zakladatele české vědecké numismatiky. Svým dílem k dalšímu poznání přispěl i jiní vědci a badatelé, především členové Královské české společnosti nauk. Základem numismatické sbírky Národního muzea v Praze, založeného roku 1818, se staly dary velmi cenných kolekcí, které věnovala vlastenecky založená šlechta.

Dnes se nacházejí nejrozsáhlejší evropské mincovní sbírky v Paříži při Národní knihovně, v numismatickém oddělení Britského muzea, v Berlíně, ve Vídni, v leningradské Ermitáži, v Moskvě a v některých italských městech.

Přísázaná pravidla

První česká organizovaná numismatická společnost vznikla v roce 1848 v Praze, brzy se však rozpadla. Od druhé poloviny 19. století až do vzniku samostatné republiky však působily četné neoficiální spolky. K založení „Numismatické společnosti české“ došlo 7. března 1919. Ve stanovách se mimo jiné uvádělo:

„Numismatická společnost je dobrovolným sdružením sběratelů numismatických a příbuzných památek (medailí a jiné ražby, pečeti, papírové a nouzové peníze a jiné prostředky peněžní směny), pracovníků v oblasti numismatiky a příbuzných vědních oborů (faleristika, sfragistika, heraldika atd.). Cílem společnosti je rozšiřovat poznatky získané vědeckým výzkumem mezi svými členy a jinými zájemci, pomáhat při zachráně numismatických a příbuzných památek, pomáhat členům při budování soukromých sbírek tak, aby jejich činnost nenarušovala veřejné zájmy a příslušné zákony.“

Numismatické společnosti vyžadovali od svých členů kázeň a bezúhonnost. Je to nezbytné, protože každý přichází do styku s nemalými hodnotami a nejen svými. I proto musí mít nový adept

členství ve společnosti dva ručitele, kteří se těší všeobecné úctě. Čekatel se může zúčastňovat schůzek i aukcí, nesmí však dražit a podílet se na rozhodování. Pokud se zhruba v roční lhůtě osvědčí, složí zkoušky z numismatického minima, je přijat za člena se všemi právy.

Organizovaný sběratel poživá určitých úlev z nabídkové povinnosti. Může držet neomezené množství zlatých a cizozemských platných mincí, pokud nepřekročí počet tří stejného druhu, ročníku a provenience. Nejdříve se, že numismatické společnosti dbají na čistotu svých řad. Mince totiž nepřítahují jen sběratele, ale často zloděje nejhruššího zrna.

Ne všichni sběratelé jsou organizováni v numismatické společnosti. Jaké práva a povinnosti vůči devizovému hospodářství mají oni? Smějí držet nejvíce tři kusy zlatých mincí, mají-li pro ně hodnotu památkovou. Ostatní musí nabídnout pověřenému devizovému místu. Historicky cenné mince mohou odprodat muzeu, běžné zlaté mince pak například podniku Klenoty. Platné mince cizích států si mají právo ponechat do hodnoty 50 Kčs podle kurzovního listu Státní banky československé. Volně nakládat lze jen s platnými mincemi cizích měn, jejichž odkoupení banka odmítla třeba pro nepatrnou hodnotu nebo pro příliš drahé inkaso.

Prodej zlatých mincí mezi občany je nezákoný a postihitelný. Naproti tomu zlatých medailí se tato ustanovení netýkají.

Richter: Leblose Taube ist noch lange nicht tot

ZWEIBRÜCKEN. 24. Oktober (dpa). Der Schuß eines Luftgewehrschützen auf eine Taube an einem Sonntagmorgen im August 1987 im pfälzischen Grünstadt wird auch künftig die Justiz beschäftigen. Der Grund: Schicksal und Status der Taube wurden bisher nicht ausreichend präzise geklärt. Das Oberlandesgericht (OLG) Zweibrücken hat deshalb in einer am Montag veröffentlichten Entscheidung ein Urteil des Landgerichts Frankenthal aufgehoben, das den Schützen wegen Verstoßes gegen das Tierschutzgesetz zu einer Geldstrafe von 1000 Mark verurteilt hatte.

Die OLG-Richter begründeten ihre Entscheidung (Az.: 1 Ss 212/88) damit, der Tod der Taube sei vom Landgericht nicht einwandfrei festgestellt worden. Das Urteil gegen den Schützen hatte sich auf die Aussage eines Zeugen gestützt, der die Taube nach dem Schuß „leblos“ vom Himmel auf eine Markise fallen sah. Die Zweibrücker Richter kamen allerdings zu der Auffassung, daß Vögel nach einem heftigen Aufprall zwar regungslos zu Boden fielen, häufig aber nach Wiedererlangen des Bewußtseins weiterfliegen könnten. Dies sei auch nach einem Treffer aus einem Luftgewehr möglich. Das Verfahren wurde deshalb zur erneuten Feststellung des genauen Schicksals der Taube an das Frankenthaler Landgericht zur Neuverhandlung zurückverwiesen.

Vom OLG wurde außerdem darauf hingewiesen, daß der Schuß aus dem Luftgewehr möglicherweise auch ein Vergehen der Jagdwilderei darstelle, falls das getroffene Tier eine Wildtaube war. Sollte es eine Haustaube eines Züchters gewesen sein, müsse das Vergehen der versuchten Sachbeschädigung geprüft werden. Falls dieser Sachverhalt nicht mehr geklärt werden könne, bleibe noch eine mögliche Ordnungswidrigkeit nach dem Waffengesetz übrig. Dazu müsse festgestellt werden, ob die Geschosse aus dem

KDYBY VÍKILÉ DOČLEBĚ ŽE DVA HLÍSA ČISTY!!
Luftgewehr das „befriedete Besitztum“ des Schützen damals verlassen konnten.

Nejvzácnější a nejdražší čs. státopka z roku 1919. V aukci se vykoupí za 47 000 Kčs

Bitva u Kressenbrunn

V roce 1253, tedy před 735 lety, se ujal vlády v Čechách jeden z nejslavnějších Přemyslovců, král Přemysl Otakar II. Obratnou politikou získal výhodným sňatkem s Markétou z rodu Babenberků též vládu nad Rakouskem, Korutany a Kraňskem (dvě poslední krajiny leží dnes v severních částech Jugoslávie a Itálie). Stal se tak jedním z nejmocnějších evropských panovníků. Nároky na rakouská území uplatnil však též maďarský král Béla IV., který se s polskou pomocí rozhodl vyřešit vzniklý spor vojensky.

Při první válce, započaté hned v r. 1253, vpadli Maďaři a Poláci na Moravu, oblehli Opavu a Olomouc, avšak bez úspěchu. Po zásahu tehdejšího papeže Inocence IV. byl v roce 1254 uzavřen mír v Budapešti, jímž Béla získal malou část Stýrska (krajina v Rakousku). Po několika letech však stýrští šlechtici, nespokojení s maďarskou nadvládou, vyhnali ze země Bělový vojenské posádky a ve Stýrském Hradci (dnes Graz v Rakousku) v prosinci roku 1259 eložili slib poslušnosti opět králi Přemyslu Otakarovi II. To znamenalo novou válku, do níž byla stržena polovina Evropy a kde proti sobě vystoupily armády nebyvalé velikosti. Na maďarské straně stáli Srbové, Bulhaři, Valaši (dnes Rumuni), krakovský kníže Boleslav, vévoda Daniel Halický a dokonce i tatarský chán Burunda. Celková maďarská hotovost činila 140 000 mužů. Peal se rok 1260.

Český král obdržel pomoc z Rakouska, Slezska a z Německa, především od Jindřicha Míšeňského a Oty Braniborského. České vojsko čítalo 100 000 mužů. Jeho elitou bylo 7000 železných rytířů, kteří tvořili jádro armády a zároveň i Královu ochrannou gardu. Maďarské vojsko železné rytíře s těžkou výzbrojí ještě neznalo. A tato skutečnost rozhodla bitvu.

Vojska stála proti sobě oddělená řekou Moravou a žádná si netroufalo před očima nepřítelů přejít na druhou stranu. Když už dlouhé vyčkávání unavovalo, vyzval Přemysl Bělu, aby sám přešel řeku nebo aby dovolil Čechům se nerušeně přepřavit a s věstí poctivý boj po rytířském způsobu na jednom z břehů Moravy. Na základě této dohody bylo ujednáno příměří až do 13. července, kdy měla být svedena bitva. Přemyslovo vojsko ustoupilo k severu, aby mohl Maďaři nerušeně přebrodit řeku Moravu. Při přechodu řeky dne 12. července zpozoroval Bělov syn, princ Štěpán, že se české oddíly při ústupu od sebe velmi vzdálily. Nehledě na dosud trvalici příměří rozhodl se využít výhodné situace a nenadále zaútočit na střed českého vojska.

Češi nebyli vůbec na boj připraveni, odcházeli nedbale ustrojeni a takticky neuspokojeni, zatímco Maďaři již byli všichni na západním břehu Moravy zformováni. Král Přemysl se rozhodl řešit situaci operativně, i když riskantně. Aby dopřál svým jednotkám čas k bojovému zformování, vyrazil v čele sedmi tisíc těžkopádných rytířů proti dvacetinásobně nepřátelské přesile. Takový manévř mohl znamenat sebevraždu, avšak lehká maďarská jízda nedokázala odolat náporu českých železných pánů a při čelní srážce se doslova rozprskla. Podle zápleu kronikáře prý celé české vojsko zpívalo starodávný chorál „Hospodine, pomiluj ny!“ a brzy vzorně seřazené útočilo za předvojem svých rytířů.

Mezi Maďary bylo mnoho Kumánů (asijský národ, který se v době tatarské expanze dostal do jihovýchodní Evropy). Ti byli sice krutí a strašliví při vypalování vesnic a vraždění bezbranného civilního obyvatelstva, ale pohled na řitič se a vše drtící ocelovou masu českých rytířů je zcela ochromil. Začali bezhlavě prchat a mnoho jich zahynulo pod kopyty českých koní. Král Béla ještě věřil v náhlý zvrat v bitvě a shromáždil kolem bojiště celou svou pěchotu do půlkruhu. Přesáči vystřelovali mraky šípů v naději, že zlomí český útok. Situace (dým, prach na bojišti) byla značně nepřehledná a maďarské

šípů nedokázaly probít brnění českých rytířů. Šíp sice někdy probil evrchní pancíř, ale neměl již sílu proniknout drátěnou košilí. Rytíř zůstal obvykle nezraněn a jen ledabylým pohybem ruky zlomil uvízlý šíp, aby mu nepřekážel v dalším boji.

A tak došlo k rozhodnutí. Česká těžká jízda na několika místech prorazila půlkruh maďarské pěchoty a bezbranné lukostřelce doslova „převalčovala“. To již bylo české vojsko kompletní a soustředěně hnalo Maďary zpět do řeky. Král Béla včas uprchl na levý břeh a odtamtud s hrůzou pozoroval zkázu svého vojska. Teď zasypávali čeští lukostřelci Maďary, prochájející přes vodu, svými šípů. Čeští rytíři zaživa porcovali svými meči utíkající Tatary a Kumány, pamětliví jejich nedávných ukrutností na Moravě. Jeden z tatarských knížat nabízel tolik koní výkupného za svůj život, kolik měl vlasů na hlavě. Avšak nebyl ušetřen nikdo, kdo nestačil utíkat. Zraněn byl i Bělov syn Štěpán. V bitvě zahynulo celkem 32 tisíc Maďarů, z toho 16 tisíc jich padlo na bojišti a dalších 14 tisíc zahynulo při zpětném přechodu řeky Moravy.

„Proudý vod se zastavily pro množství lidských i koňských mrtvol,“ dokládá český kronikář Dalimil, „že Čechové přes ně přešli jako přes most na levý břeh, kde jim padl do rukou celý maďarský tábor.“ Béla byl poražen, rakouské Stýrsko zůstalo v českých rukou. Bitva proběhla na březích Moravy severozápadně od Bratislavy v blízkosti dnešního rakouského města Marchegg. Pointa hrůzné bitvy je však tragikomická. Po válce došlo k opětovnému sblížení mezi Čechy a Maďary. Přemysl se rozvedl se svou dosavadní manželkou Markétou a vzal si vnučku svého někdejšího nepřítel krále Běly, půvabnou Kunhutu, aby však v boji s Rudolfem I. Habsburským nakonec přece jen padl 1276 v bitvě na Moravském poli.

...A NEBYLY ATOMOVKY A TAKY TO NEBYLA ŽÁDNÁ SRANDA...!

BIGOS STAROPOLSKI — Polské národní jídlo

250 g kysaného zelí, 250 g hlávkového zelí, 200 g vepřového plecka, 100 g uzeného masa, 100 g klobásy, 50 g slaniny, dvě lžice sádla, 1 cibule, 1 jablko, 50 g žampionů, lžice rajského protlaku a hladké mouky, trochu pepře, soli, 2 ks bobkového listu, velká sklenka vína, malá sklenka vodky.

Kysané zelí pokrájíme nadrobno, hlávkové nakrouháme. Vafíme každé zvlášť, ke kysanému přidáme bobkový list. Vepřové a uzené maso nakrájíme na menší kostky. Na sádlo osmahneme cibuli, drobně nasekanou, přidáme na kostičky slaninu, vložíme maso a dusíme doměkka. Pak přidáme obě zelí, pokrájené žampiony, nastrohané jablko, protlak, světlou jílku a klobásu pokrájenou na kolečka. Vše ještě společně chvíli podusíme a nakonec přidáme víno a vodu. Pokrm má být dostatečně hustý a dodatečným ohříváním se jeho chuť stále zlepšuje.

POLSKÝ SALÁT

2 ks hlávkového salátu, 2 vejce, uvařené natvrdo, 1 dl husté kyselý smetany nebo šlehačky, trochu soli, cukru a octa.

Oprané a očištěné saláty rozkrájíme na poloviny, přelijeme marinádou připravenou ze smetany a ostatních přísad. Povrch zdobíme nejmenší nasekanými vejci.

MAZUREK — Křehký zákusek

180 g polohrubé mouky, 8 g prášku do pečiva, 100 g másla, 60 g práškového cukru, 2 žloutky, 200 g rybzové nebo jiné ostré zavařeniny a 1 dl mléka.

Na vál prosijeme mouku, přidáme prášek do pečiva, cukr, žloutky a máslo. Při zpracování přidáme trochu mléka a zaděláme tak křehké těsto, které dáme potom asi na 1 hodinu odpočinout. Polovinu pak rozválíme na plát a přeneseme na pomastěný plech a potěme zavařeninou. Druhou polovinu těsta nastroháme na hrubém struhadle na

koláč tak, aby celý povrch koláče byl pokryt. Takto upravený „Mazurek“ se peče v horké troubě a po vychladnutí se krájí na obdélníky.

Bulharská kuchyně

Když posuzujeme bulharskou kuchyni z hlediska racionální výživy, musíme ji zařadit hodně vysoko. Zásahu na tom má velká spotřeba zeleniny, ovoce, rostlinného oleje, sýru a jogurtu. Nejčastěji podávaný sýr je kaškaval, tvrdý ovčí sýr. Sirene, měkký ovčí sýr je druh brynzy, obdoba našeho balkánského sýra, se podává v mnohých obměnách a je s chlebem, zelenou paprikou a kyselým mlékem lidovým jídlem. V úpravě pokrmů převládá dušení. Maso se dusí na cibuli a mleté paprice zároveň a rajčaty, protlakem a jinou zeleninou tak dlouho, až se téměř rozpadá. Aperitivem bývá slivovice, rakije nebo mastika. Polévky obsahují obvykle maso nebo zeleninu, bývaly však řídké. Typickým zařízením bulharské kuchyně je akara, gril na dřevěné uhlí. Peče se zde mleté maso, špičky a minutky vůbec. Maso tímto způsobem upravené má zvláštní, nenapodobitelnou chuť a vůni. Jako příloha zde slouží drobně nakrájená cibule promačkaná se solí, několik hodin předem připravená. Každý pokrm doprovází bílý chléb a většinou nahrazuje naše knedlíky a brambory. Bez chleba Bulhar ke stolu nesedá.

TOMAT PALNEN — plněné rajče

4 velká tvrdá rajčata, 1 citrón, 100 g kuřecího masa, 60 g majonézy, 40 g okurek, 30 g steril. celeru, lžička hořčice, sůl, cukr, moučka, hlávkový salát nebo petrželka na zdobení. Kousek kuřecího masa na pánvi podusíme nebo mírně opečeme a necháme vychladnout. Na drobně nudličky pak nakrájíme maso, sterilovaný celer, sladkokyselou okurku, přidáme majonézu, hořčici, šťavu z polky citrónu, ochutíme solí, cukrem a vše lehce promícháme. Z rajčat seřízneme vršky, lžičkou vydlabeme jádřince, naplníme směsí a na talíři zdobíme jednotlivě porce hlávkovým salátem, petrželkou, zbytkem citrónu a odkrojkem z rajčete.

Jetzt geht's rund

WARSCHAU, 24. Oktober (AP). Seit vielen Wochen ist von ihm die Rede, jetzt gibt es ihn tatsächlich — den runden Tisch, an dem die polnische Führung mit den Vertretern der oppositionellen Arbeiterbewegung sprechen will. Das ringförmige Möbelstück hat den respektablen Durchmesser von 8,80 Meter. Es ist im staatseigenen Jablonna-Palast in der Umgebung von Warschau angeliefert worden, wo die Gespräche unter Umständen noch in dieser Woche beginnen werden.

Der Geschäftsführer der Warschauer Stilmöbelfabrik, Henryk Lewandowski, berichtete, der Konferenztisch aus furnierbelegtem Fichtenholz sei in zweiwöchiger Arbeit hergestellt und am Montag früh ausgeliefert worden. Aus informierten Medienkreisen verlautete ergänzend, an dem Tisch hätten mehr als 50 Konferenzteilnehmer Platz.

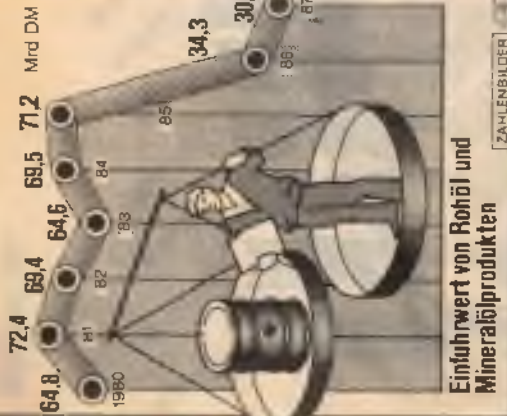
Rozhovory o spolupráci s EHS

Brusel: Ministr zahraničných obchodu ČSSR J. Štěpánek se včera v Bruselu sešel s ministrem obchodu a Evropských společenství (ES) K. D. Narjesem a členem komise ES pověřeným zahraněním vztahů a obchodem W. de Clerquem. Představitel obou stran projednal s pozitivními výsledky některé otázky, které dosud bránily sjednání dohody o obchodu průmyslovými výrobky mezi ČSSR a EHS. Současně projednali perspektivy budoucího rozvoje obchodu a ekonomické spolupráce mezi Československem a západní Evropou a hospodářským společenstvím. J. Štěpánek rovněž vložil představitelům komise ES základní principy přístupu hospodářského mechanismu v ČSSR a akoly čs. zahraničního obchodu v novém systému třetí svět. Ekonomických vztahů Československa. Jednání byla ohlasována velmi konstruktivně a přispěla k posílení vzájemné důvěry mezi oběma stranami. Na závěr bylo dohodnuto, že budou pokračovat oficiální rozhovory mezi představiteli obou stran o dohodě o obchodu průmyslovými výrobky, která by se měla stát jedním ze základních kroků k plné normalizaci ekonomických vztahů mezi ČSSR a EHS.

Die Örechnung

der Bundesrepublik Deutschland

Einfuhrwert von Rohöl und Mineralölprodukten

ZAHLENBINDER

Úspěšně na frankfurtském veletrhu

(čtk): O výsledcích 48. účasti na 40. mezinárodním knižním veletrhu ve Frankfurtu nad Mohanem v NSR a celkovém exportu naší knižní produkce informoval včera v Praze novinářé náměstek generálního ředitele PZO Artia F. Rezníček. Uvedl, že frankfurtský veletrh, kterého se ve dnech 5.—10. října zúčastnilo s téměř 340 000 knižními tituly na 8000 vystavovatelů z 95 zemí, byl letos spolu s obdobnou akcí v Lipsku největší čs. prezentací našich knih v zahraničí. O úspěchu čs. expozice svědčí fakt, že byla v celém rozsahu prodána. Největší zájem mezi zahraničními partnery byl o populární naučné publikace, například o minerálech, akvarijních rybkách a fosilních i o připravované svazky Souborné encyklopedie a o umělecké publikace a dětské knihy. Úspěšné obchodní výsledky byly zaznamenány i v prodeji odborných časopisů a v oblasti tzv. koedice, což jsou tituly vydávané ve spolupráci se zahraničními firmami.

Moskva gestattat Ausgabe von Aktien

In der Sowjetunion dürfen Unternehmen künftig Aktien ausgeben. Ein Moskauer Dekret sieht zwei Kategorien von Wertpapieren vor: Die eine können lediglich Banken, Kooperativen und Staatsbetriebe erwerben. Die zweite ermöglicht Beschäftigten, sich bis zum Betrag von 20 Monatsgehältern oder 10 000 Rubel an ihrem Betrieb zu beteiligen. Ein erweitertes Mitspracherecht ist mit den Aktien allerdings nicht verbunden.

Všechna slova s předložkou nej, vzbuzují zvědavost a svým způsobem i tajemnost, neboť světové výstavy a Evropa tímto, na tehdejší dobu, technickým zázrakem, přivítala také nástup dvacátého století. Tato rozlehla o základně výjimky a u těchto výimek se dá předpokládat, že již překonány nebudou. Příkladem je Cheopsova pyramida u Gízy, neboť je dost nepravděpodobné, že by dnes někdo stavěl pyramidu a postavil vyšší než je tato.

Jak známo, tato pyramida byla původně vysoká 148 m a po celá tisíciletí byla nejvyšší stavbou lidstva. Byla postavena jako hrobka krále Chufeva v polovině třetího tisíciletí před n. l. Dnes tuto pyramidu známe jako Cheopsovu, neboť asi před 2500 lety přepsal Hérodot jméno na Cheops a toto pojmenování se pak uchovalo až do dnešních dnů. U této pyramidy není fascinující jenom výška, ale i mohutnost. Dokladem je čtvercová základna o straně 238 m a celkové ploše 5,8 hektaru. Pro představu — na tuto plochu by se umístilo 1000 dvoupokojových bytů včetně příslušenství. Pyramida st své výškové převnosti udržela téměř 4000 let a to až do 14. století n. l., kdy byla v anglickém městě Lincoln postavena katedrála s věží o výšce 160 m.

K dalšímu překonání této výšky došlo až po pět stoletích; Washingtonův pomník v USA převyšil věž katedrály v Lincolnu o 9 m.

Dále se pak výškový rekord přestěhoval do Evropy, za což můžeme vylidkovat ocelovou věž má 110 pater, základní výšku 443 m; a televizní anténu měří 542 metry.

Věšších výšek než budovy však dosáhly televizní vysílací věže a stožáry. Ze stožárů dříve je-
má 420 návěstevník. Nejvyšší vylidkovává te-
rasy přístředná veřejnosti je ve výši 447 m. Věž
má čtyři výťahy a každý pojme 22 osob.

Konkurence pro Eiffelovku

Zdášení, které před časem vypolala u obyvatel Paříže perspektiva, že slavná Eiffelova věž dostane další konkurenci — tentokrát v podobě naftových těžních věží, dosud nedávající podklad. Ropa, jejíž naleziště byla až objevena ve většině pařížské páneve, v historickém středě Francie — Ile-de-France, je podle geologického průzkumu i pod budovy hlavního města. A to nejen v ledajatek množství, o čemž se konečně ví už dlouho, ale podle nedávného průzkumu v množství takovém, které lze komerčně využívat. Potrdil to srpnový úřad státní společnosti Elf Aquitania v hloubce asi dvou kilometrů na předměstí Lury.

Letošní průzkum je považován za poslední před vlastním zahájením těžby. Bylo zjištěno, že ropu opět poklesly jejího množství okružního buváru, který obkružuje centrum francouzské metropole, přinesl pro těžbu povznášlivé výsledky. Vrtné věže se tedy zřejmě přistěhují i do samotné Paříže. V jejím okolí ovšem pracují už dlouho. V roce 1958 totiž ropná společnost Pátrorép objevila ložisko nedaleko města Meaux východně od Paříže, která byla objevena řada menších. Tehdy však ropa nebyla využívána, neboť její světové ceny byly tak nízké, že by těžba přili-

šla mnohem draž. Vše se změnilo v 70. letech, po prudkém zvýšení cen, i když od té doby ceny ropy opět poklesly, jejich současný stav i postupně vyčerpávání světových zásob opravňuje k využívání všech objevených ložisek. A tak došlo počátkem 80. let i na ropu v centrá Francie. Od roku 1982 se každoročně objevují nová a nová ložiska a těžebních věží v okolí Paříže přibývá. Přibývá i množství této suroviny, která tam je vytěžena: V roce 1984 dosáhla těžba v této oblasti 650 tisíc tun, o rok později přes milion tun (asi 44 procent do-

řiva dny. Postavena byla u příležitosti pařížské světové výstavy a Evropa tímto, na tehdejší dobu, technickým zázrakem, přivítala také nástup dvacátého století. Tato rozlehla o základně výjimky a u těchto výimek se dá předpokládat, že již překonány nebudou. Příkladem je Cheopsova pyramida u Gízy, neboť je dost nepravděpodobné, že by dnes někdo stavěl pyramidu a postavil vyšší než je tato.

Vzhledem k jejímu stáří a stále se zhoršujícímu technickému stavu uvažovalo se v posledních dvou desetiletích o její demontáži. Došlo však k nečekanému odporu, a to zejména Pařížanů, neboť bez "Eiffelovky" není Paříž, a tak nakonec byla věž nákladně opravena a navíc y televizní anténa zvýšila o 21 m.

Tato stavba si své převnosti udržela do roku 1931. V tomto roce byla v New Yorku dokončena jedna z nejznámějších budov světa, Empire State Building, která je vysoká 381 m. Tato stavba má 102 pater, základnu 60 × 130 metrů a její výška činí 30 m. Stavba trvala necelé dva roky, a nyní po přestavbě i s televizní anténou je vysoká 448 m.

I tato výška však byla překonána postavením budovy nazvané Sears Tower v Chicagu. Tato nejvyšší budova světa byla postavena v roce 1974, má 110 pater, základní výšku 443 m; a televizní anténu měří 542 metry.

Věšších výšek než budovy však dosáhly televizní vysílací věže a stožáry. Ze stožárů dříve je-
má 420 návěstevník. Nejvyšší vylidkovává te-
rasy přístředná veřejnosti je ve výši 447 m. Věž
má čtyři výťahy a každý pojme 22 osob.

A tak navzdory negativní reakci obyvatel města nad Seinou vtrhne naftová horečka i k nim. Představitelé firmy Elf Aquitania samozřejmě ujišťují, že nemají v úmyslu pařížské ulice rozrýt, ale že prý budou ropu těžit pomocí tzv. horizontálního vrtání, které narušuje stávající zástavbu minimálně. Navíc v Paříži je mnoho opuštěných ploch či staré vyřazené továrny, jichž lze využít k vybudování těžebních zařízení, aniž by bylo nutné dotknout se zástavby či dokonce poškodit historické památky. Až konkurenční věže pro Eiffelovku přibudou, pak se velkoměsto nad Seinou už nebude chlubit jen těmito památkami, ale také ojedinělým primátem — jako jediné hlavní město světa bude centrem největší ropné, produkční oblasti své země.

Nejvyšší stavby světa

denáct let výškovy přibíhá stožár s lanovou oporou postavený u města Fargo v Severní Dakotě. Byl postaven v roce 1963 a jeho výška 628 m mu udržela převnosti až do roku 1974. Těžko překonatelný rekord však bude v délce, neboť spíše v krátkosti výstavby, neboť byl postaven 11 dní, a to za pouhých 30 dní.

Další rekord a — zatím poslední — se pak přestěhoval do Polska. V roce 1974 byl dle projektu J. Polaka dokončen televizní stožár kotvený lany o výšce 645,38 m a hmotnosti 650 tun. Tato nejvyšší stavba jakou kdy lidstvo postavilo, je s galvanizované oceli a stojí v blízkosti Varšavy. Pokud jde o televizní věže, tedy náročnější stavby než jsou televizní stožáry, byla nejvyšší televizní věž světa postavena roku 1968 v Moskvě; měří 540,7 m. Má vylidkovou restauraci ve výšce 337 m s návěstevníky jsou do této výšky dopravováni výťahy, jejichž rychlost činí 3,5 m za sekundu. Věž vydrží zemětřesení o síle až 9. stupně Richterovy stupnice a může se vychýlit o 12 metrů. V roce 1969 při vichřici o rychlosti 150 km za hodinu, dosáhlo vychýlení 5,3 m.

V nynější době je nejvyšší televizní a vylidková věž v kanadském Torontu. Kanadčané jsou na ní nesmírně pyšní. Dokončena byla 2. dubna 1975, usazením posledního dílu televizní antény helikoptérou. Výška věže je 553,2 metru, je betonová a má hmotnost 130 000 tun. Vylidková část s otáčecí restaurací 350 m nad zemí, má kapacitu 420 návštěvníků. Nejvyšší vylidkovává rasa přístředná veřejnosti je ve výši 447 m. Věž má čtyři výťahy a každý pojme 22 osob.

Wir basteln Deutsch

WIESBADEN, 21. Oktober (dpa). Als längstes deutsches Wort aus sich nicht wiederholenden Buchstaben hat die Gesellschaft für deutsche Sprache (GfdS) Wiesbaden, nach einem Wettbewerb, „Heizölrückstoßabdämpfung“ anerkannt. Das Siegerwort mit 24 Buchstaben lag knapp vor „Zwölftonmusikbücherjag“, „Wildschützibärenjuxkampff“ und „Boxkampfjurerschützlinge“ (jeweils 23).

Den Sinn des Siegerwortes erklärte sein Einsender mit „Abdämpfung des Rückstoßes, der beim Leitungstransport von Heizöl entstehen kann“. Der mit dem zweiten Preis bedachte Worterfinder erläuterte seinen Wettbewerbsbeitrag mit dem Hinweis: „Es gibt Bücher, die von der Zwölftonmusik handeln. Sammelt sie jemand, begibt er sich hin und wieder auf die Jagd nach ihnen“. Keine Gnade vor den Augen der Jury fanden dagegen — trotz ebenfalls mitgelieferter Erklärungen — die Einsendungen „Fürwitzmächenjuxklapsboß“, „Zwölfnächtejagdspukmixbüro“ und „Blökvampquerschwingfußätzoxyd“.

ORIENT EXPRES, postavený podle vzoru svého slavného předchůdce, ukončil v úterý v Tokiu takřka 15 000 kilometrů dlouhou pouť. Na nejdelší železniční v historii se vydal z Paříže, přes Belgii, NSR, NDR, Polsko, SSSR a Čínu. V Hongkongu pak souprava nastoupila cestu po moři do Japonska. Dříve než tento luxusní vlak vyrazí 25. listopadu na zpáteční cestu do Evropy, podnikne ještě sedm desítek vylidných jízd po Japonsku a jeho interier si budou moci prohlédnout ušichni, kteří přijdou na tokijské nádraží Sinaga.

Uchováváme na zimu bylinky

Dosud stále jsou na záhonech čerstvé bylinky, pokud jsme si je ovšem sjara zanedbali. Jestliže jich máme tolik, že je už nestačíme spotřebovat čerstvé, uchováme je na zimu, jak? Máme-li výkonnou mrazničku (minimálně čtyřicetiletou, osmácti), zmrazíme je. Jinak je můžeme usušit a některé z nich i naložit do malých skleniček — do oleje, octa, soli ap. Vhodným bude malý přehled:

BAZALKA: Hodí se ke zmrazení, a sice celé lističky; velké listy nejprve pokapeme olejem, pak zmrazíme zvlášť (vhodné ke konečné ozdobě pokrmu). — Sušit bazalku se nevyplácí. — Naložit ji můžeme do olivového n. jiného dobrého oleje, také však do octa nebo do soli.

SATUREJKA: Zmrazujeme celé větvičky (k následnému vaření v pokrmech s fazolemi) nebo zmrazujeme lističky jemně nasekané. — K sušení trháme saturejku hned před květem (větvičky), protože v té době je nejvíce aromatická. — Uchovávat ji můžeme také ve směsi oleje a octa nebo v soli.

KOPR: Jemně nasekané, zalijeme vodou ve formičkách na led a necháme zmrazit. Zmrazené kostky vyjme, vysypeme do mikrotérového pytlíku, uzavřeme a uložíme do mrazničky. Odebíráme podle potřeby. — Sušíme otrhané jemné lističky, ale také už rozkvetlé vrcholky s květy a semínky. — Sterilovaný kopr se prodává běžně v obchodech se zeleninou, můžeme jej ovšem sterilovat i doma v mírně osolené a octem okyselené zálivce.

ESTRAGON: Výhonky a mladé větvičky zmrazujeme celé, nebo zmrazíme otrhané lističky. — K sušení použijeme co nejmladší větvičky, starší bývají po usušení spíš hořké než aromatické. — Větvičky estragonu můžeme vložit do láhve s octem, získáme plně aromatický aroma. Je možno naložit je i do oleje.

KERBLÍK: Vyplácí se jej zmrazit, máme-li jej větší množství nebo případně společně ve směsi s jinými bylinkami. — Sušit kerblík se nedoporučuje, ani naložit jej.

LIBEČEK: Můžeme zmrazit mladé lističky jemně nasekané, nebo celé lodyhy, které pak vaříme společně s jinými přísadami v polévce. Libeček je velmi vhodný k sušení, bývá pak ještě aromatictější než čerstvý. — Také jej můžeme nasekaný uložit do soli, získáme výborné polévkové koření.

MAJORÁNKA: Lističky a malé zelené poupátka můžeme zmrazit buď samotná, nebo ve směsi s petrželkou. — K sušení, jak známo, se hodí výborně, je aromatictější než čerstvá. — Majoránku lze naložit do oleje, octa, uchová se i v soli, její použití však už není tak všestranné.

DOBROMYSL (oregano): Zmrazujeme jemné lističky a výhonky. — Sušit oregano je možné, ale podle úsudku odborníků u nás doma vypěstované oregano se sušit nevyplácí (ostatně bývá k máni sušené v malém balení). — Zato naložit oregano do oleje je výborný nápad, pečeme-li pro rodinu často pizzu. Aromatickým olejem pizzu pokapáváme.

PETRŽELKA: Zmrazujeme raději hladkou než kadeřavou, je aromatictější. — Sušit petrželku je možno, ale ztrácí do značné míry své aroma. — Když ji však čerstvou nasekáme a uchováme v soli, získáme dobré koření pro polévky a stávy.

MÁTA PEPRNÁ: Zmrazujeme mladé lističky a výhonky, pro nápoje jednotlivé lističky zmrazujeme do ledových kostiček. — Máta sušíme, je z ní výborný čaj. — Pro zimní saláty, k přípravě jehněčího masa a exotických pokrmů mátu nakládáme do octa nebo oleje.

ROZMARÝN: Zmrazujeme jen mladé jemné výhonky a „jehličky“. Jinak rozmarýn raději sušíme, i celé větvičky. — Můžeme jej také naložit do octa a oleje, a ještě lepší bude, naložíme-li jej společ-

ně s několika oloupanými stroužky česneku.

SALEJ: Zmrazovat ji můžeme, ale aroma bude mít pak slabší. — Sušená zato koření ještě intenzivnější než čerstvá. — Výborné si aroma uchová také v octě a oleji.

PAŽITKA: Jemně ji nakrájíme, zalijeme vodou a zmrazujeme ve formičkách na led. Pak vyklopíme, vysypeme do mikrotérového sáčku a uložíme do mrazničky k libovolnému odebírání. — Sušit pažitku nelze a nakládat ji se nevyplácí.

TYMIÁN: Můžeme zmrazit celé mladé větvičky. Pokud je už stonk dřevnatý, zmrazujeme jen otrhané lističky. — Sušit tymián lze výborně, sušíme i větvičky s květy, protože koření jemnější než listy. — Větvičky s listy a květy nakládáme do octa (výborný je ocet z červeného vína) nebo do oleje. Případně ve spojení s česnekem a zrnky pepře.

Jak zmrazujeme bylinky: Buď v kostkách ledu, jak bylo už uvedeno, nebo otrhané z lodyhy v malém balení v pytlíčkách n. balíčcích z alobalu. Zmrazené lističky pak odebíráme v potřebném množství.

Sušit bylinky lze několika způsoby. Buď bylinky svážeme do malých svazečků a zavěsíme je na vzdušné a suché místo. Nebo bylinky rozprosteme na pergamenový papír a sušíme je v troubě při teplotě nejvýše padesát stupňů. — Malé množství bylinek lze sušit také v mikrovlnné troubě, což trvá jen asi pět, šest minut. — Usušené bylinky uložíme nejraději do sklenic či dóz a uchováme je v suchu a temnu.

Jak bylinky nakládáme; chceme-li získat bylinkový ocet n. olej: Dvě, tři, i více větviček vložíme do čisté láhve, zalijeme nejlépe vinným octem nebo dobrým olejem, uzavřeme a necháme dva až čtyři týdny uležet, aby se aroma dobře uvolnilo. — Bylinková sůl jako koření: Nasekané bylinky vkládáme střídavě se solí do skleniček. Čtyři díly bylinek na jeden díl soli.

PASTVÍNA
I. CENOVÉ
SKUPINY

Výhrady k návštěvě M. Rusta

Moskva: Mluvíci ministerstva zahraničních věcí SSSR Gennadij Gerasimov dnes tlumočil výhrady sovětských úřadů proti případné návštěvě Mathiasa Rusta v SSSR. M. Rust se chystá do SSSR, tentokrát již s platnou letenkou, poznamenal na tiskové konferenci v Moskvě G. Gerasimov. Jeho cesta však může vyvolat komplikace. Podle výnosu prezidia Nejvyššího sovětu z 3. srpna byl sice Rust předčasně propuštěn z výkonu trestu, avšak nebyl zbaven obvinění. Z rozhodnutí sovětských orgánů byl vyhoštěn ze SSSR. Bude-li chtít Rust navštívit SSSR, může narazit na potíže, konstatoval sovětský mluvíčí.

Suezský průplav: Šanda!

BRNO (č): Michal Šanda z RH Brno vyhrál plavecký závod v Suezském průplavu na 25 km, který je součástí Světového poháru FINA, když v silné zahraniční konkurenci vytvořil nový traťový rekord časem 6:01:41!

Egyptané, kteří patří mezi nejlepší Zhruba dva kilometry před cílem br-
dálkové plavce na světě, prahli po
dvou netečených porážkách v předchá-
zící. Výsledky: 1. Šanda 6:01:41, 2.
Messeri —2:47 min., 3. Valid Zead (oba
se. Egyptané sice vytvořili dva týmy,
kteří měli Šandu utívat, ale to se ne-
stalo. V polovině trati na to vydělal Sy-
fan Husein, který získal náskok 400
metrů, postupně však odpadávali další
favorité z Maďarska, Itálie, Skotska.

Ólpreise sinken nach OPEC-Treffen

Als Reaktion auf die ausgebliebene Einigung bei den jüngsten OPEC-Beratungen in Madrid (siehe FR von gestern) sind die Ölpreise zum Wochenbeginn erneut gefallen. Das Barrel (159 Liter) Nordsee-Öl der Sorte Brent — die gängigste Qualität — kostete in London 12,85 Dollar und damit 80 Cents weniger als am vergangenen Freitag.

„Gratuluju, jste náš milióntý zachycený!“

Počet rozvodů stoupá

(čtk): V roce 1970 bylo v CSR 25 tisíc návrhů na rozvod manželství, o deset let později 37 tisíc, v minulém roce téměř 42 tisíc a v prvním pololetí tohoto roku 21 500. Zvláště negativní je skutečnost, že z 72 procent se rozvody týkají nezletilých dětí. Soudy hlavně v posledních deseti letech mnohem důkladněji posuzují důvody rozvodů. Výsledkem je, že zatímco před 18 lety nebylo vyhověno pouze deseti procentům návrhů na rozvod, vloni již 25 procentům. Soudy se musí při rozhodování o rozvodu manželství zabývat řadou dalších souvisejících otázek. Sem náleží rozhodování o výchově a výchovných opatřeních, o rodičovských právech, styku rodičů s dětmi, o výživném atd. V roce 1987 se ve srovnání s rokem 1970 zvýšila tato agenda o deset procent. Soudy nejčastěji rozhodují o výchově a výchovných opatřeních — v minulém roce to bylo více než 66 tisíc případů.

Made in Koh-i-noor

Moderní zpětná zrcátka pro nově osobní vůz Škoda Favorit vyrábí n. p. Koh-i-noor Bilovec u Ostravy. Venkovní zrcátko Massag 501 v licenci západoněmecké firmy Hagas a s designem italské firmy Bertone má výměnitelnou plochu 165 mm², dá se nastavit z vnitřku automobilu pomocí bočení a v budoucnosti se počítá s jeho vyhlídnutím. Vnitřní zpětné zrcátko je uloženo v bezpečnostním panelu, kde se nachází i osvětlení a lze zde instalovat i digitální hodiny. Zrcátko má odrazovou plochu 91 mm² a je dvouplošné proti oslnění při noční jízdě. [ka]

Steuer auf Plastiktüten

ROM, 20. Oktober (dpa). Für jede Plastiktüte soll in Italien künftig eine Steuer in Höhe von 100 Lire (13,5 Pfennig) bezahlt werden. Dies beschloß der Umweltausschuß der italienischen Abgeordnetenkammer in Rom. Wie am Donnerstag berichtet wurde, soll darüber hinaus in jeder Region des Landes eine Sondermülldeponie geschaffen werden, um die jährlich in Italien anfallenden etwa 40 Millionen Tonnen Giftmüll zu entsorgen.

Sklářský poklad

[zpo]: Na dva dny bude uvolněn největší závod státního podniku Crystalex Nový Bor, aby v něm mohlo tvořivě experimentovat 60 výtvarníků z 20 zemí celého světa, řekl na včerejší tiskové besedě v Praze ředitel státního podniku Crystalex Ing. F. Arnošt. Z tiskové besedy, která se konala při příležitosti nadcházejícího III. mezinárodního sklářského sympozia v Novém Boru, dále vyplynulo, že mimořádný zájem o toto ojedinělé setkání způsobila stoupající prestiž českého skla ve světě. Kromě zmíněných 60 výtvarníků přijede do severočeského centra sklářského umění dalších 300 zahraničních hostů — teoretiků, sběratelů, studentů a novinářů. Naše veřejnost se bude moci této mezinárodní akce zúčastnit v sobotu 22. října v rámci „Dne otevřených dveří“.

DDR-Zeitung rührt an Tabu

BERLIN, 20. Oktober (dpa). Das SED-Blatt „Sächsische Zeitung“ hat mit einer Meldung über die Vergewaltigung einer Frau aus Dresden durch Sowjetsoldaten ein bislang in der DDR tabuisiertes Thema aufgegriffen. In einer kurzen Nachricht hieß es, drei Soldaten der Sowjetarmee seien unter dringendem Verdacht festgenommen worden, eine 38-jährige am 11. Oktober auf dem Heimweg „tätlich angegriffen und vergewaltigt“ zu haben.

Wie das Informationsbüro West weiter berichtet, kommt es insbesondere in den Garnisonsstädten immer wieder zu Straftaten von Sowjetsoldaten und anderen Zwischenfällen, die erheblichen Unmut in der Bevölkerung auslösten. In der DDR seien nach westlichen Schätzungen rund 380 000 Sowjetsoldaten stationiert.

ZA PRAGTCE psá je považována vyměšaj, želma Tomarclius brevirustris, která žila před dvaceti milióny lety. Z ní se vyvinuli včel, šakali, kojoti i domácí psí. I genetika odhalila, že paleontologické důkazy o společném původu těchto živočichů jsou správné, protože všichni mají 78 chromozómů (liška jich má např. 38 až 60.)

Ceny čs. filmařům v zahraničí

[dv]: Čs. filmy se ročně promítají na více než stovce mezinárodních festivalů. Naše hrané, dokumentární a animované snímky na nich získaly 105 cen a čestných uznání. Většina z nich byla včera v Praze předána významným tvůrcům. Mezi celovečerními hranými díly zaujala členy mezinárodních festivalových porot např. Jakubiskova „Perinbaba“, oceněná v Tomaru, v Buenos Aires, v Mar del Plata a Quebecu, Svobodova „Schůzka se stínem“ (Grand Prix na MFF v Salernu), Menziův film „Vesničko má středisková“ (ceny v Chanroussu, Paříži a Prades). Olmerova „Antonyho šance“ (Grand Prix na přehlídce v Koszalinu), či film D. Králové „Kam doskáče raní ptáče“, významnými hlavními cenami v Alençonu, Essenu a v Tomaru. Z animované tvorby jsou bezesporu nejúspěšnější tituly „Krysař“ J. Bártý, oceněný v Madridu, Salernu a třikrát v Sao Paulu. Koutského snímek „Curriculum vitae“, který si loni přivezl hlavní ceny ze Západního Berlína, Espinha a Tampere a další ocenění v Moskvě a Huesky, a Slivkův film „Keby som bol vtáčikom“, oceněný ve španělské Huesce a v Krakově. Z dokumentů je nutno připomenout snímek gotwaldovské režisérky H. Pinkavové „Kam růže nesmějí“ (hlavní ceny na festivalech v Rondu a v Lipsku) a Střechova „Mopeplavce“ (cena za nejlepší dokument z Cartageny). Vyzvednout je třeba i Menziovu Vesničku mou střediskovou, která byla nominována do nejúžšího výběru soutěže o nejlepší zahraniční film Americké filmové akademie, i zařazení filmu režiséra K. Smyczky „Proč?“ do oficiálního programu MFF v Cannes v tomto roce, kde byl uveden se značným ohlaselem u diváků i kritiky.

● V Maďarsku se včera dostalo do prodeje první číslo západoněmeckého časopisu Burda Moden vydaného v maďarštině. Maďarská mutace bude zpočátku vycházet jednou za dva měsíce v nákladu 50 000 výtisků a od poloviny příštího roku se počítá již s měsíční periodicitou. Cena jednoho výtisku činí 260 forintů.

● Podle nejnovější statistiky měla ČLR 1. červeně loňského roku jednu miliardu 72 milióny obyvatel. V letech 1962–1987 činil přírůstek obyvatelstva v průměru 1,24 procenta a byl nejvyšší od roku 1949. Čína chce do roku 2000 dosáhnout toho, aby počet obyvatel nepřekročil 1,2 miliardy.

Keiser, Ber und Bot so zu schreiben, finden viele etzend

Geplante Reform der Rechtschreibung stößt auf wenig Gegenliebe / ai und ä sollen verschwinden / Auftrag der Kultusminister

MANNHEIM, 20. Oktober (dpa). Im Auftrag der Kultusminister der Länder und des Bundesinnenministeriums hat das Institut für deutsche Sprache in Mannheim Vorschläge für eine Rechtschreibreform vorgelegt. Danach sollen etwa Wörter wie Kaiser, Mais oder Waidmann künftig mit „ei“, also Keiser, Meis und Weidmann geschrieben werden. Die Zeichensetzung soll vereinfacht werden. Die Trennungsregeln sollen Konsequenzen gestaltet werden. Bei den Buchstabenfolgen st und sp ist den Vorschlägen zufolge künftig die Trennung erlaubt. Gegen die Pläne hat sich bereits Widerspruch erhoben.

Wolfgang Mentrup vom Institut für deutsche Sprache (IdS) in Mannheim sagte zu den Vorschlägen, diese liefen keineswegs auf eine „Revolution der Rechtschreibung“ hinaus, die Grundregeln würden nicht angetastet. Es gehe darum, für bestimmte kleine Wortgruppen geltende bereinigte Ausnahmeregelungen zu vereinigen. Grundregeln konsequenter anzuwenden und Änderungen im Schreibgebrauch zu berücksichtigen.

Die heute verbindlichen Rechtschreibnormen sind 1901 in Berlin auf der zweiten orthographischen Konferenz beschlossen worden, erläutert Mentrup, der

der Kommission für Rechtschreibfragen des IdS angehört. Der praktizierte Schreibgebrauch und Bearbeitungen der Regeln in Rechtschreibbüchern hätten die Rechtschreibung außerst kompliziert und schwer erlernbar gemacht. Ihre Vereinfachung und Verbesserung sei längst fällig, zumal bei der Festlegung der Normen im Jahre 1901 Teilbereiche wie die Zeichensetzung sowie das Zusammen- oder Getrennschreiben gar nicht geregelt, umstrittene Regelungen wie das Verbot der Trennung von st wider besseres Wissen beibehalten worden seien. Die jetzt vorgelegten Reformvorschläge betrafen neben Zeichensetzung und Zusammen- oder Getrennschreibung die Silbentrennung, die schriftliche Wiedergabe von Lauten durch Buchstaben und die Fremdwortschreibung.

Die Vorschläge des IdS, die im wesentlichen von der Gesellschaft für deutsche Sprache unterstützt werden und zum Teil mit Wissenschaftlern der anderen deutschsprachigen Länder schon abgestimmt sind, sollen Grundlage für die bundesrepublikanische Seite bei der nächsten Konferenz der deutschsprachigen Länder im Mai 1989 sein.

Am meisten Aufsehen wird sicherlich die neue Schreibung von Wörtern erre-

gen. Beim Institut für deutsche Sprache gingen bereits empörte Anrufe ein. Mentrup erläuterte, der Laut „ei“ werde im Deutschen mit den Buchstaben e und i wiedergegeben. Deshalb solle die Ausnahmschreibung mit „ai“ auf wenige Worte begrenzt werden, wie zur Unterscheidung von Saite und Seite. Die Gesellschaft für deutsche Sprache meint in ihrer Stellungnahme allerdings, die unterschiedliche Bedeutung ergebe sich mit ausreichender Deutlichkeit aus dem jeweiligen Zusammenhang. Auf die Änderung der Schreibweise des Monats Mai will das Institut verzichten, weil der Monat stark emotional besetzt sei.

Nach Vorschlag des IdS sollen Doppelbuchstaben für den langen Vokal wie bei Boot und Waage künftig durch ein einfaches „o“ und „a“ ersetzt werden. Damit entfällt die Zusatzregel, daß bei der Verkleinerungsform Böchen nur ein Vokal zu schreiben sei. Schon jetzt würden Worte mit lang gesprochenem Vokal wie Tal, Los oder Brot nur mit einem „a“ oder „o“ geschrieben. Die Umlautregelung soll konsequenter durchgesetzt werden. Wie Mentrup erläuterte, sollen künftig die Umlaute „ä“ und „äu“ durch „e“ und „eu“ ersetzt werden, wenn es kein erkennbar verwandtes Wort mit „a“ oder „au“ gebe.

Künftig solle also dem Vorschlag zufolge etzend statt ätzend oder Scherpe statt Schärpe geschrieben werden, aber umgekehrt auch Gräuel statt Greuel wegen des verwandten Wortes Grauen oder überschwänglich wegen des Über-schwangs.

In den 230 Seiten umfassenden Vorschlägen des Instituts wird ferner dafür plädiert, den Wechsel von „ss“ zu „ß“ nach kurzem Vokal über Bord zu werfen und künftig essen und er läßt gleichermäßen mit zwei „ss“ zu schreiben. Auch die heutige Schreibweise Kuß beziehungsweise Küsse wird als Verstoß gegen das Wortstamprinzip empfunden. Die Konjunktion „daß“ soll künftig immer mit einem „s“ geschrieben werden. Mentrup erläuterte, daß die Hälfte aller Fehler bei der s-Schreibung bei dieser Konjunktion gemacht würden. Deshalb könne man sich fragen, ob hier nicht die Rechtschreibregel falsch sei.

Der Leiter der Mannheimer Duden-Reaktion, Professor Günther Drosowsky, sagte zu den Vorschlägen, die Neuregelung der Laut-Buchstaben-Beziehung, also Bot statt Boot, führe zu einem Bruch in der Schreibtradition. Die Kommission hätte diese Vorschläge besser nicht in ihr Papier aufnehmen sollen. **XANON!**

Näse vlajka na Annapurně I. Další podrobnosti himálajské tragédie

DVA českoslovenští horolezci Jindřich Martiš a Josef Nežerka vystoupili na jediné nejvyšší vrchol světa — Annapurně I. (8091 m). Na zed se původně vydala trojice, v níž byl ještě MUDr. Jiří Pelikán. Útok zabývali časné ráno 2. října z pátečního láhova (2100 m). Ve výšce kolem 7600 m se J. Pelikán obrátil a začal sestupovat znát do láhova. Byl zřejmě příliš vyčerpaný, jeho dva kolegové však pokračovali v ústřední části na vrchol, kde téhož dne vyzdvihli československou vlajku. Neúspěšně, za jejich kmarad do láhova nedošel, při sestupu totiž ukouzl a zřítel se do hloučky 2500 metrů. Vedoucí expedice Petr Schránč pak informoval nepálské ministerstvo turistiky, že členové výpravy našli tělo mrtvého na skálině výstupku asi ve výšce 5100 m. Druhý den je pohřbili na ledovci. Jiří Pelikán je již pádu obětí letosní pomíňované sezóny v Himálaji. O výslepu na Mount Everest (8848 m) usiluje v současné době pát výprava, která sláda čekají na lepší počasí, z jihu postupuje Francie, Španělsko, USA I., a také československá skupina, ve složení Británie a USA II. Teprve věra byla oznámeno, že 2. října ve slovenou dobu vystoupila dvě jihokorejská družstva na vrchol Everestu a Thoce (8816). Francouzská expedice „Sagarmatha 1989“, jejímž cílem je nejenom pokročit Mount Everest, ale z výstupu pořídit také první přenos, slavnou a takový úspěch. Vedoucí výpravy Serge Koenigovi se podařilo slavnost na nejvyšším bodu zeměkoule. Koenig byl blízko úspěchu už v roce 1986, ale tehdy musel vzdát pouhých 80 metrů pod vrcholem. Na první přenos však příslivci horolezectví zatím jen čekají.

● Druhý energetický blok čs. výroby o výkonu 60 megawattů byl v těchto dnech po komplexních zkouškách uveden do plného provozu v tepelné elektrárně Oradea 2 na severozápadě Rumunska.

„Gemeinsames Haus Europa“ nimmt im Kreml Gestalt an

igl. MOSKAU, 20. Oktober. Im Kreml denkt man derzeit intensiv darüber nach, wie das Gorbatschowsche Konzept vom gemeinsamen Haus Europa verwirklicht werden kann. Ein wichtiger Schritt in diese Richtung könnte ein Experiment sein, das Staats- und Parteichef Michail Gorbatschow womöglich am kommenden Montag seinem Bonner Gast, Bundeskanzler Helmut Kohl (CDU), als Initiative unterbreitet.

Der Plan sieht vor, aus dem ehemaligen Ostpreußen, das zwischen der UdSSR und Polen aufgeteilt ist und dessen Zentrum auf sowjetischer Seite die Stadt Kaliningrad, das alte Königsberg, ist, eine Freihandelszone zu machen, an deren wirtschaftlicher und vor allem landwirtschaftlicher Entwicklung sich die UdSSR, Polen, die DDR, die Bundesrepublik und die skandinavischen Länder aktiv beteiligen sollen. Kaliningrad, bis jetzt noch ein für Ausländer weitgehend gesperrter Ostsee-Militärstützpunkt der UdSSR, müßte dann geräumt werden. Das könnte, hört man in Moskau, im Zuge einer von den Sowjets angestrebten Entmilitarisierung der Ostsee erfolgen.

■ PUTYKA

Šla jsem po pěší zóně v Praze a najednou se na mne obrátila solidně vyhlížející žena s otázkou, kde je „tady někde putyka“. Zarazila jsem se a teprve po upřesnění dotazu jsem si uvědomila, že jde o nový obchod Na příkopěch „Boutique Bosanka“. Poradila jsem jí. Žena radostně odkráčela za svým nákupem — ale já dodnes zápasím se stísněnými pocity a přemýšlím, zda je v současném životě opravdu nutné užívat tolik cizích názvů k označení obchodů a podniků. V tomto ohledu je, myslím, třeba více národní hrstosti. Domnívám se, že — až na některé zvláštní a odborné zatím nepřeložitelné výrazy — naše mateřština má velké možnosti. Vzpomeňme našich buditelů a spisovatelů, jak obdivuhodná ryzí čeština naplňovala jejich slavná díla. A nezapomínejme ani na národního buditele Josefa Jungmanna, který svou celoživotní péčí o český jazyk zanechal nehnoutící odkaz všem dalším generacím. Tedy i nám.

B. Maroušková, Praha 2

SOUDOBÝ ORČAČKA CHTELA ALE ASI OPRÁVDU DO PUTYKY, TAK CO?

verkehrverband München-Oberbayern am Montag mit. Vor allem bei Pferden mit orthopädischen Schäden und Muskelschwund habe sich die Anlage bewährt. Sie ist mit einer Tierklinik sowie einer Spring- und Galoppbahn verbunden, so daß die „Patienten“ nach dem „Schwimmen“ auch Auslauf- und Trainingsmöglichkeiten haben.

Co přináší Sbírka zákonů

(T): Sbírka zákonů, číska 29 přináší zákon o národních výborech (úplné znění, jak vyplývá pro ČR

ČESKÝ PES. Jaka původní domácí plemeno určité existuje. Krásné a bezpečně doložené nálezy kosterních pozůstatků psů máme už z konce páteho a začátku čtvrtého tisíciletí před naším letopočtem. Z písemných památek se dochovaly záznamy, že jistý český velmož daroval Karlu Velikému ratlika — některé kynologové se domnívají, že to byl pravý český pes; plemeno už zaniklo. Na Slovensku je nejstarším psem slovenský kopov. Existuje vládní výnos z konce 18. století, který zakazuje křtí-

žit kopovy a jinými psy, aby se uchovávaly jeho vynikající lovecké vlastnosti. Mezi starobylá domácí plemena patří i chodský strážní pes, beskydský bundáč nebo hajňárek. Nejnověji uznaným plemenem je český strakatý pes (dříve Horákov laboratorní pes). (SH)

SCHWIMMBAD FÜR PFERDE: Eine bundesweit bisher einzigartige Schwimmhalle für Pferde mit Klimatisierung, Gegenströmung und Solarium besitzt jetzt Dießen am Ammersee. Unter veterinärmedizinischer Betreuung werden die Vierbeiner in dem warmen Wasser rundum geführt, teilte der Fremden-

Inszenierte Elvis seinen eigenen Tod?

Elvis Presley lebt! Elf Jahre nach seinem vermeintlichen Tod hat er sich zurückgemeldet.

Wichtigster Beweis für diese sensationelle Behauptung: die mysteriöse Tonbandaufzeichnung eines Interviews, das er 1981 (vier Jahre nach seinem Tod!) einem Unbekannten an einem ebenso unbekannten Ort gegeben haben soll. Einen Teil daraus können Sie am BILD + FUNK-Telefon hören. Rufen Sie an (0 89/91 10 22-24) und überzeugen Sie sich selbst: Kann das der echte Elvis sein?

„Die Leute fragen mich immer, wo ich lebe“, sagt er auf diesem Band. „Natürlich kann ich das nicht verraten. Aber es ist ein Ort, an dem man sich gut verstecken kann.“

Experten für Stimm-Identifikation haben das Band geprüft und bestätigt: „Es handelt sich tatsächlich um die Stimme von Elvis Presley.“

Echt – oder doch nur eine raffinierte Fälschung.

Die amerikanische Journalistin Gail Brewer-Giorgio ist jedenfalls felsenfest davon überzeugt: Irgendwo auf dieser Welt hält sich Elvis versteckt. In ihrem minuziös recherchierten Buch „Is Elvis Alive?“ häufen sich die Indizien, daß der King des Rock'n'Roll seinen Tod nur vorgetäuscht hat, um dem goldenen Käfig seines Ruhms zu entfliehen. Um unter einer neuen Identität irgendwo ein neues Leben zu beginnen.

Die geheimnisvollen Umstände seines Todes, Spekulationen, Fakten und Augenzeugenberichte hat Gail Brewer-Giorgio in ihrem Buch zusammengetragen. Es liest sich wie ein Krimi – spannend und schockierend. Wer das dazuge-

hörige Tonbandinterview hört, dem läuft es eiskalt den Rücken hinunter.

„Ich bin in der ganzen Welt herumgereist“, sagt er auf diesem Band. „Es hat viel Spaß gemacht. Aber ich mußte mir einen Bart stehen lassen, um nicht erkannt zu werden. Vor etwa zwei Jahren war ich auch in Europa“, fährt er mit seiner schleppenden, leicht nasalen Stimme und dem unverkennbaren Akzent der Südstaatler fort, den Elvis zeit seines Lebens nicht abgelegt hat. Angeblich sogar in der Bundesrepublik. „Der erste Ort, den ich in Deutschland sehen wollte, war Wiesbaden.“ Sentimentale Erinnerungen an seine GI-Zeit in Friedberg?

Er berichtet, wie er dort „mit einer Freundin“ essen ging und eine Bedienung ihn erkannte: „Ich hoffe, Sie sind genauso glücklich, wie Sie mich heute gemacht haben“, soll sie gesagt haben. „Elvis“ gerührt: „So ein Erlebnis vergißt man nie.“

Wenn Elvis Presley tatsächlich noch am Leben sein sollte, so würde das bedeuten, daß er seinen Herztod am 16. August 1977 nur vorgetäuscht hätte, um endlich ein normales Leben führen zu können, frei von der Bürde seines Ruhms.

Aber: Wer ist dann der Tote, der an seiner Stelle in Memphis begraben liegt? Eine Wachspuppe, wie viele Fans vermuten – oder der Leichnam eines todkranken Mannes, der Elvis zum Verwechseln ähnlich sah und von ihm angeheuert worden war, um nach dem Tod an seiner Stelle beerdigt zu werden? Tatsache ist: Am 29. August 1977, zwei Wochen nach dem Tod von Elvis, wurden zwei Männer verhaftet, weil sie versucht hatten, den Leichnam zu stehlen. Sie behaupteten, sie hätten nur beweisen wollen, daß Elvis gar nicht gestorben sei: „In der Gruft ist gar keine Leiche!“

Vier Wochen später wurde der Sarg exhumiert und in Graceland, dem Privatbesitz von Elvis, beigesetzt. Seine letzte Ruhestätte wird elektronisch gesichert. Bewaffnete Posten bewachen das Gelände Tag und Nacht. Der Sarg selbst liegt unerreichbar unter einer tonnen-schweren Granitplatte. Warum diese Sicherheitsmaßnahmen? Hat man etwas zu verbergen? Tatsächlich gibt es zahlreiche Ungereimtheiten im Zusammenhang mit dem angeblichen Tod des Popstars:

- Warum fand nie eine polizeiliche Untersuchung der Umstände seines Todes statt?
- Warum wurde nie der Mageninhalt des Toten untersucht, um die Möglichkeit eines Selbstmordes auszuschließen?
- Warum wurde keine amtliche Leichenschau vorgenommen, wie sie vorgeschrieben ist?
- Warum sind alle Fotos, die von der Leiche angefertigt wurden, aus den Akten verschwunden? Auf dem ärztlichen Totenschein steht der Name des Arztes Dr. Nichopoulos.

Er war in großen wirtschaftlichen Schwierigkeiten und schuldete Elvis eine Viertelmillion Dollar. Hatte er Elvis aus Dankbarkeit einen falschen Totenschein ausgestellt, um ihm das Untertauchen zu ermöglichen?

Zeugen, die den Sänger an den letzten beiden Tagen seines Lebens sahen, bestätigten, daß er seine charakteristischen langen „Koteletten“ an beiden Wangen hatte. Sein Friseur erklärte jedoch, daß

sich bei dem Toren eine dieser Koteletten „abgelöst“ habe, so daß er sie wieder „ankleben“ mußte. Lag also doch eine Wachspuppe oder ein Fremder im Sarg?

Seltsam ist auch, daß auf dem Grabstein von Elvis sein zweiter Vorname „Aaron“ falsch, nämlich nur mit einem „A“, geschrieben ist. Irrtum – oder Absicht?

Fest steht: Die Familie Presley war sehr abergläubisch. Wenn Elvis in Wahrheit noch lebte, wäre es ein böses Omen gewesen, seinen Namen auf einem Grab stehen zu haben. War die falsche Schreibweise ein Versuch, das Schicksal nicht herauszufordern und zu zeigen: „Ich bin es ja gar nicht?“

Eigentlich hätte Elvis an jenem 16. August, der sein „Todestag“ werden sollte, eine Konzerttournee antreten sollen. Frage: Warum hatte er sich diesmal – wie sonst selbstverständlich – keine neue Garderobe anfertigen lassen? Etwa weil er wußte, daß er sie nicht mehr benötigen würde, weil er schon längst geplant hatte, an diesem Tag unterzutauchen?

Und warum wurde nie die Auszahlung der Lebensversicherung von Elvis beantragt? Etwa weil sein Vater Vernon wußte, daß sein Sohn noch lebte und er keinen Versicherungsbetrag begehnen wollte?

Fragen über Fragen, die auf Antwort warten.

Die Nachricht erschütterte die Nation. Radiostationen und Fernsehsender unterbrachen ihr Programm, um die Meldung durchzugeben:

„Im Alter von 42 Jahren ist Elvis Presley heute mittag an akutem Herzversagen gestorben.“

Es geschah am 16. August 1977 gegen 14.00 Uhr.

Wie auf Kommando setzten sich überall in den USA Tausende von Elvis-Fans in ihren Wagen, um nach Memphis zu fahren – wo Elvis lebte und wo er nun gestorben war. Innerhalb weniger Stunden waren alle Fluglinien nach Memphis ausgebucht. Und alle wollten ihren „King“ noch einmal sehen – wenn schon nicht lebend, so doch auf dem Totenbett.

Auch heute, elf Jahre nach seinem mutmaßlichen Tod, ist die Popularität von Elvis Presley noch immer ungebrochen. Bücher über Elvis erreichen Millionenaufgaben. Souvenirs an ihn sind ein Bombengeschäft, und von den insgesamt eine Milliarde Elvis-Platten, die produziert wurden, kam rund die Hälfte erst nach seinem „Tod“ auf den Markt.

Noch immer rangiert Elvis in der sogenannten „Neuen Aristokratie“ Amerikas, wie das berühmte Wirtschaftsmagazin „Forbes“ die Branche der Entertainer nennt, ganz oben. In

diesem Jahr verdient „der King“ immerhin 15 Millionen Dollar. Damit ist er Spitzenreiter unter den verstorbenen Stars, die mit Tantiemen und Lizenzen das Vermögen ihrer Erben jährlich um Millionen vermehren.

Allein in den USA gibt es noch heute über 200 Fan-Clubs, manche von ihnen haben viele Tausend Mitglieder. Sie fordern die US-Regierung auf, den Todestag ihres Idols zum nationalen Feiertag zu erklären und eine Briefmarke mit seinem Porträt herauszugeben, und sogar in der Bundesrepublik grassiert das Elvis-Fieber: Bei einer Umfrage unter 2000 Jugendlichen in Hamburg nannten immerhin 8 Prozent der Befragten ihn als ihr „größtes Vorbild“, gleich nach „mein Vater“, „meine Mutter“ und „Jesus“.

Mehr als 2000 Besucher pilgern noch immer täglich nach Memphis, um sein Haus „Graceland“ zu besichtigen, in dessen Garten er begraben liegt. An seinem 10. Todestag kamen 50 000 Fans, und viele knieten an seinem Grab, um zu beten.

Wobei die Frage offen bleibt, ob es überhaupt die sterblichen Reste von Elvis Presley sind, die sich in dem Sarg befinden – und nicht, wie manche meinen, um eine Elvis täuschend nachgebildete Wachfigur. Denn, so glauben sie, der wahre Elvis lebt noch heute unerkannt unter uns.

Lebt Elvis wirklich noch? War er an jenem 16. August vor elf Jahren nur aus seinem bisherigen Leben ausgestiegen? Hatte er die Morddrohungen, Erpressungsversuche, den ganzen Rummel um seine Person satt? War er es müde, sich verkleidet und im Laderaum eines Lkw versteckt aus seinem eigenen Haus „Graceland“ zu schleichen, wenn er unbeobachtet bleiben wollte?

Es klingt fantastisch, doch es gibt Zeugen, Fakten, Dokumente, die auch bei kritischer Betrachtung dafür sprechen, daß Elvis tatsächlich noch am Leben sein könnte.

Da ist das Ehepaar, das an einem Sommertag des Jahres 1987 gegen vier Uhr morgens zufällig einen Wagen sah, der das Portal von „Graceland“ passierte. Im Fond saß ein Mann. „Es war Elvis!“ schwören sie.

Da ist das Foto, das ein gewisser Mike Joseph am 1. Januar 1978, vier Monate nach dem Tod von Elvis in „Graceland“ machte. Als er den Film zu Hause betrachtete, bemerkte er einen Mann, der verstoßen aus einer Tür des Badehauses blickte und versehentlich ins Bild geraten war. Mr. Joseph traute seinen Augen nicht: Der Mann sah wie Elvis Presley aus!

Andere Zeugen wollen den Sänger in Memphis gesehen haben, wieder andere erst im letz-

ten Jahr in einem kleinen Ort in Michigan, zusammen mit seiner Ex-Frau Priscilla und seiner Tochter Lisa Marie.

Und gab es da nicht jenen mysteriösen Passagier, der am 17. August 1977, also 24 Stunden nach Elvis' Tod auf dem Flughafen von Memphis ein reserviertes Ticket nach Buenos Aires abholte und seinen Namen mit „John Burrows“ angab, ein Name, den Elvis oft als Pseudonym benutzt hatte? Daß dieser Mr. Burrows nach Aussage der Stewardess Elvis Presley so ähnlich sah wie ein Ei dem anderen, macht die Geschichte noch geheimnisvoller.

Noch in der jüngsten Zeit, am 25. Mai 1988, erhielt der Rundfunksender WXYZ in Detroit während eines Interviews mit Gail Brewer-Giorgio, das sich um Elvis drehte, den Anruf eines Mannes, der behauptete: „Ich bin Elvis Presley“. Er kündigte an, daß er „bald mit einer Erklärung an die Öffentlichkeit treten“ würde...

Die geheimnisvolle Elvis-Stimme am Telefon

Ein Tonband, das der amerikanischen Journalistin Gail Brewer-Giorgio vorgespielt wurde, soll beweisen: Elvis lebt. Über das BILD + FUNK-Telefon können Sie die mysteriöse Stimme hören. Überzeugen Sie sich selbst

**(089)
91 10 22-24**

ZA JASNÝHO POČASÍ
A PŘI TROŠCE ŠTĚSTÍ
SE OZVE I FJS!

Die seltsame Begegnung ereignete sich an einer Tankstelle rund 100 Meilen westlich von Memphis, der Heimatstadt von Elvis Presley. Es geschah gegen 21.30 Uhr am 20. Dezember 1980, drei Jahre nach seinem vermeintlichen Tod.

Ein Lkw-Fahrer hatte gerade getankt, als ein Anhalter ihn ansprach:

„Fahren Sie nach Memphis?“ „Ja“, sagte der Fahrer. „Steigen Sie ein.“

Später erinnerte er sich: „Normalerweise nehme ich keine Anhalter mit. Aber irgend etwas an dem Mann gefiel mir, obwohl er seinen Hut so tief ins Gesicht gezogen hatte, daß ich es nicht erkennen konnte.“ Während der Fahrt erzählte der Fremde, daß er selber einmal Lkw-Fahrer gewesen sei, mehrere Cadillacs besäße. Probleme mit Schlaf- und Schmerztabletten gehabt habe. Wie Elvis Presley, zum Beispiel...

In Memphis ließ er sich am Elvis-Presley-Boulevard absetzen und sagte: „Übrigens – ich bin Elvis Presley.“

„Und er war es wirklich“, beteuerte der Fahrer später. „Oder sein Geist.“

Er ist nicht der einzige Zeuge, der den Sänger nach dem 16. August 1977, seinem offiziellen Todestag, lebend gesehen hat.

Drei Monate ist es her, daß die amerikanische Boulevard-Zeitung mit der Schlagzeile „Elvis lebt“ aufmachte. Der Beweis: Ein unscharfes Schwarzweißfoto, auf dem Elvis am Steuer eines Cadillacs in einem Parkhaus von Las Vegas zu sehen ist. Noch verblüffender, was „The Sun“ schrieb. Russische Satelliten hätten eine Elvis-Statue auf dem Mond fotografiert. Interpretation eines Ufo-Experten: Auch die kleinen grünen Männchen aus dem All würden Elvis wie ein gottähnliches Wesen verehren, nachdem sie erlebt haben, mit welcher Trauer sein „Tod“ auf Erden aufgenommen wurde.

Mindestens fünf Bewohner einer Kleinstadt in Michigan schwören Stein und Bein, daß Elvis ihnen persönlich begegnet sei: auf der Hauptstraße, in mehreren Restaurants, in einem Buchladen, im Clubhaus des YMCA und im Schnellimbisß von Wendys und von Burger King.

Er trug eine Lederjacke, enge Jeans und eine Sonnenbrille, erklärte eine Zeugin. „Ich bin ganz sicher, daß es Elvis war.“

Er soll sich unter dem Namen „John Burrows“ in einem Hotel eingemietet haben. Tatsächlich hat Elvis dieses Pseudonym des öfteren benutzt.

Eine Zeugin behauptet: „Mein Sohn hat dort angerufen. Die Stimme des Mannes, der sich Burrows nannte, klang genau wie die von Presley: „Als er merkte, daß er meinen Sohn nicht kannte, legte er auf.“

Der Diskjockey Doc Varb aus Louisville bestätigt: „Ein Sänger, mit dem ich befreundet bin, weiß genau, daß Elvis

am Leben ist. Er hatte dieses Hotel einige Jahre vor seinem angeblichen Tod gekauft“

Auch andere Diskjockeys von Rundfunkstationen in Oklahoma, Maryland und Kalifornien behaupten, noch nach dem 16. August 1977 Telefonanrufe von einem Mann erhalten zu haben, dessen Stimme wie die von Elvis klang, und der sich „Silve“ nannte: „Silve“ ist nichts anderes als ein Anagramm von „Elvis“ – (Umstellung der Buchstaben). Tatsächlich trug Elvis Presley ein silbernes Armband, auf dem der Name „Silve“ eingraviert war.

Es gibt noch andere verblüffende Hinweise dafür, daß Elvis Presley sich unter anderem Namen irgendwo verborgen hält, das Singen aber nicht lassen kann.

So tauchte zwei Jahre nach dem angeblichen Tod ein Sänger auf, dessen Stimme der von Elvis zum Verwechseln ähnlich klang. Er pflegte nur mit einer Maske aufzutreten und nannte sich „Orion“.

„Orion“ war aber auch der Titel eines Romans, den die Autorin Gail Brewer-Giorgio unmittelbar nach dem 16. August 1977 geschrieben hatte. Held der Geschichte war ein Sänger namens „Orion“, der seinen Tod nur vorgetäuscht hatte, um ein Leben frei von der Last seines Ruhmes führen zu können. Eine große Agentur erwarb die Rechte, zahlte 60 000 Dollar Vorschuß – und ließ das Buch nach wenigen Monaten aus dem Verkehr ziehen. „Bin ich der Wahrheit zu nahe gekommen?“ fragte die Autorin heute.

Der Sänger, der sich „Orion“ nannte, verschwand bald wieder in der Versenkung. Aber im August 1987 kam erneut eine Platte eines Sängers auf den Markt, dessen Stimme wie die von Elvis klang, und der sich „Steve Silver“ nannte.

Die Produktionsfirma erklärte: „Es handelt sich um ein Pseudonym. Den wahren Namen dürfen wir nicht bekanntgeben.“ „Silver“ ist ähnlich wie „Silve“ – also „Elvis“ rückwärts gelesen. Hatte der echte Elvis unter diesem Namen ein Comeback versucht?

Unmöglich ist es nicht. Da gibt es jene mysteriöse Tonaufzeichnung eines Gesprächs mit einem Mann, der angeblich Elvis Presley war, und auf der es heißt: „Ich versuche, in Form zu bleiben, treibe viel Sport, Racketball und Karate so oft wie möglich. Ich arbeite an einer neuen LP...“

Für den Stimmexperten L. H. Williams aus Houston besteht kein Zweifel. In seinem Untersuchungsbericht vom 15. Dezember 1987 schreibt er: „Nachdem ich ein Presley-Interview aus dem Jahr 1962 mit der vorliegenden Kassette verglichen habe, stelle ich eine totale Stimmidentifikation fest.“

„Irgendwann muß dieses Versteckspiel mal ein Ende haben, das ist mir klar“, sagt die Stimme auf dem Tonband. „zuviel Menschen wissen um mein Geheimnis. Außerdem kann ich nicht mehr ohne Musik leben. Aber ich hoffe, daß mein Leben in Zukunft anders aussehen wird.“

Bald, so kündigt die Stimme an, werde er wieder an die Öffentlichkeit treten.

„Weihnachten wäre eine gute Zeit...“

Hören Sie die Elvis- Stimme am Telefon

Einen Ausschnitt aus dem mysteriösen Tonband, das der Journalistin Gail Brewer-Giorgio vorgespielt wurde, können Sie am BILD + FUNK-Telefon hören. Ein Indiz dafür, daß Elvis lebt?

**(089)
91 10 22
91 10 23
91 10 24**

Wenn
es nach dem Herzen seiner Fans geht,
sollen sogar Dollar-Noten
mit seinem Porträt gedruckt werden

Osmiřetná U-rampa se stěhovala do haly

EUROSKATE za dveřmi

PRAHA (tob): Termín pražského skateboardového svátku, oficiálního mistrovství Evropy EUROSKATE 1985 se neoprosně blíží. Jízda zítřka se bude ve Sportovní hale PKOJF od čtrnáctého rána do večerních hodin (18–20) trénovat a o víkendu již půjde o všechno.

VČERA VEČER se v hale sice ještě ne rozmístily na přípravených značkových, ale pak už se hlavní pozor. Káčí, jezdi se na 2. kolo, počítá se

nost soustředění na přesouvání úram-
pě. Tento osmitunový modrobílý kolos
o rozměrech 6 krát 6 krát 3,5 metrů,
výrobil svazek z Poldi SONG Kladno.

A je to první zařízení svého druhu
v našich světových parametrech. Nemá
základnu, že návrh zhotovili jeden
z našich nejlepších skateboardistů, Jan

ŠÍK.
ORGANIZÁTOŘI se o propagaci této
zajímavé akce starají vskutku vzorně.
Včera mj. uspořádali i propagační
ukázkou skateboardingu u občasných
domů kova, kde také bylo možné
dovnit zakoupit vstupenky. Ty jsou mi-

nochem ještě stále k dostání va-
řích a navíc v předprodeji ČSTV, buket-
ských hodin 13. Praha 7. Co uvidíme?
SLALOM: Závodníci startují z míst-

ku a projíždí sérií kulek nerovnoměrně
šik.

SLALOM: Závodníci startují z míst-

ku a projíždí sérií kulek nerovnoměrně
šik.

SLALOM: Závodníci startují z míst-

ku a projíždí sérií kulek nerovnoměrně
šik.

SLALOM: Závodníci startují z míst-

ku a projíždí sérií kulek nerovnoměrně
šik.

SLALOM: Závodníci startují z míst-

ku a projíždí sérií kulek nerovnoměrně
šik.

SLALOM: Závodníci startují z míst-

ku a projíždí sérií kulek nerovnoměrně
šik.

Busta národního umělce M. Friče, dílo národního umělce J. Malajovského, byla včera odhalena před areálem Filmového studia Barrandov na Křiženeckého náměstí v Praze u příležitosti 90. výročí vzniku čs. kinematografie.

„Kamarádi se s jedním psem...“

LISTOPAD

SLUNCE

V. Z.

SLUNCE ve znamení

V. Z.

MĚSÍC

1988

1 Ú	Felix	6 ⁰⁰	16 ³⁷	☾	22 ⁵⁴	13 ⁵⁴	Všichni svatí
2 S	Památka zesnulých	6 ⁵¹	16 ³⁸	☾	—	14 ¹¹	Vzpomínka na všechny věrné zesulé
3 Č	Hubert	6 ⁵³	16 ³³	☾	0 ⁰⁵	14 ²⁵	Martin de Porres
4 P	Karel	6 ⁵⁵	16 ³²	☾	1 ¹⁴	14 ²⁷	Karel Boromejský
5 S	Miriam	6 ⁵⁸	16 ³⁴	☾	2 ²²	14 ⁴⁸	Zachariáš a Alžběta
6 N	Liběna	6 ⁵⁸	16 ³⁹	☾	3 ³⁰	14 ⁵⁰	32. neděle v mezidobí Linhart
7 P	Velká říjnová soc. revoluce (1917)	7 ⁰⁰	16 ²⁷	☾	4 ³⁸	15 ¹²	Willbrord
8 Ú	Bohumír	7 ⁰¹	16 ²⁵	☾	5 ⁵¹	15 ²⁷	Gottfried
9 S	Bohdan	7 ⁰³	16 ²⁴	☾	7 ⁰⁶	15 ⁴⁴	Posvěc. lateránské baziliky
10 Č	Evžen	7 ⁰⁵	16 ²³	☾	8 ²²	16 ¹²	Lev Veliký
11 P	Martin	7 ⁰⁶	16 ²¹	☾	9 ³⁷	16 ⁴⁰	Martin
12 S	Benedikt	7 ⁰⁸	16 ²⁰	☾	10 ⁴⁴	17 ¹⁰	Josafat
13 N	Tibor	7 ¹⁰	16 ¹⁸	☾	11 ³⁹	18 ⁴⁶	33. neděle v mezidobí Stanislav Kostka
14 P	Sáva	7 ¹¹	16 ¹⁷	☾	12 ³⁰	20 ⁰⁴	Mikuláš Tavelič
15 Ú	Leopold	7 ¹³	16 ¹⁶	☾	12 ⁵⁰	21 ²⁸	Albert Veliký
16 S	Otmár	7 ¹⁵	16 ¹⁵	☾	13 ¹²	22 ⁵³	Markéta
17 Č	Mahulena	7 ¹⁸	16 ¹³	☾	13 ²⁹	—	Alžběta Uherská
18 P	Romana	7 ¹⁸	16 ¹²	☾	13 ⁴⁴	0 ¹⁷	Posvěcení bazilik sv. Petra a Pavla
19 S	Alžběta	7 ¹⁹	16 ¹¹	☾	13 ⁵⁸	1 ¹¹	Mechtilda
20 N	Nikola	7 ²¹	16 ¹⁰	☾	14 ¹⁴	3 ⁰⁵	Kristus Krdl Felix z Valois
21 P	Albert	7 ²³	16 ⁰⁸	☾	14 ³²	4 ³¹	Zasvěcení Panny Marie v Jeruzalémě
22 Ú	Cecilie	7 ²⁴	16 ⁰⁷	☾	14 ⁵⁴	5 ³⁰	Cecilie
23 S	Klement	7 ²⁶	16 ⁰⁷	☾	15 ²⁴	7 ²⁷	Klement I.
24 Č	Emilie	7 ²⁷	16 ⁰⁴	☾	16 ⁰⁵	8 ⁴⁰	Krescencián
25 P	Kateřina	7 ²⁹	16 ⁰⁵	☾	17 ⁰⁰	9 ⁵⁸	Kateřina
26 S	Artur	7 ³⁰	16 ⁰⁴	☾	18 ⁰⁷	10 ⁵¹	Silvester
27 N	Xenie	7 ³¹	16 ⁰⁴	☾	19 ²¹	11 ³⁹	1. neděle adventní - Virgil
28 P	René	7 ³³	16 ⁰³	☾	20 ³⁸	11 ⁵⁸	Mansuet
29 Ú	Zina	7 ³⁴	16 ⁰²	☾	21 ⁴⁰	12 ¹⁵	Saturnin
30 S	Ondřej	7 ³⁶	16 ⁰²	☾	22 ⁵⁰	12 ³⁰	Ondřej

Tragédie

na Annapurně

SMUTNOU ZPRÁVU vydala včera ČTK. Podle oznámení nepálského ministerstva turistiky minulý týden zabýval v Himálaji MUDr. Jiří Pelikán. Při pokusu naší výpravy zdolat Annapurnu (8091 m) bez použití kyslíkových přístrojů, se vracel z výšky 7600 m do tábora číslo 5. Při sestupu ukouzl, následoval smrtelný pád 2500 m... V sobotním vydání našeho listu jsme přinesli informace o snažení našich horolezců překonat Fanggu (7647 m) a odtud se traverzem dostat na Annapurnu. Podle dopisu dvou členů výpravy, Karla Benadikta a Stanislava Šilhána, se měla o to pokusit trojice Nežerka, Martiš, Sulavský. Zbylí horolezci, mezi nimiž byl i MUDr. Pelikán, se chtěli dostat na Annapurnu. Zda se to podařilo nevíme, ale neznáme i jiné informace o účinkování horolezecké skupiny pod Fanggem a Annapurnou. — Agentura však vydala zprávy o dalších pokusech expedice dobytí nejvyšší světové vrchol Mt. Everest (8848 m). Horolezci však museli sestoupit do základních táborů, protože na Mt. Everestu zůstali vichřice dosahující rychlosti kolem 100 km/h! Jsou mezi nimi i Čechoslováci a také televizní štáb doprovázející francouzskou výpravu. Oceně vyšší přímé přenosy z výstupů přes družici a stále věří, že zprostředkuje i záběry z úspěšného zdolání hory. — Nedávno jsme psali o sólovém výstupu Francouze Marka Batarda na Mt. Everest. Po dvou neúspěších se mu to podařilo 26. září. Pozoruhodné je, že ze základního tábora (5300 m) se dostal na vrchol bez kyslíkového přístroje na jeden záťah za 22:38 hodin, což nemá obdoby! Většina horolezců totiž začíná útok obvykle z jižního sedla (8000 metrů). — Olympijským hráč v Soulu věnovala výstup na Everest Jihokorejská výprava. Třicetleté družstvo dosáhlo vrcholu o 90 minut dříve než Francouz Batard. Dalšímu týmu se to podařilo o čtyři dny později. — První Američankou a v pořadí sedmou ženou, které se povedlo dostat se na Everest, je Stany Allisonová. Třicetiletou horolezkyň z Oregonu provázal kromě členů výpravy i šerpský vůdce. Dosud zdolalo nejvyšší vrchol světa nejmenší 220 odvětlivců. (red)

● Nejbezpečnější příčinou skonu mladých mužů v prosperujícím a neutrálním Švýcarsku je sebevražda. Na úmrtích lidech mladších ve věku od 20 do 34 let je udána tato forma smrti ve více než 30 procentech případů. Jako nejčastější prostředek k odchodu z tohoto světa používají zbraň.

K výřící čs. kinematografie

(čtk): Počátky existence československé kinematografie jsou spojeny s rokem 1898. Tehdy vznikly zásluhou architektů Jana Křiženeckého první české filmy, které nás zaujaly mezi prvých deset zemí s vlastní filmovou výrobou. Letos si tedy Čs. kinematografie připomíná 90. výročí svého vzniku.

INFORMACE O NOVÉM SPORT.OBČETVÍ

IGOR LIRA nadále zůstává za mostem. Jak už jsme psali, v tréninkovém táboře Minnesota North Stars se mu nevedlo a koučil Pierre Pagénu nepádl do úst. Líba byl rozhodnut vrátit se domů. Nakonec, jak je v NHL běžné, Minnesota po utvoření základní sestavy rozhodla o osudu bráče sama. O Lírě má zájem manažér New York Rangers, bývalý skvělý útočník Phil Esposito. Přesvědčil za Stars veškeré smlouvy závazky a Líba se od šestý stal členem N. Y. Rangers. Kolegy bude mít nadmíra adnaté, mimo jiné i brankáře Vanbiesbroucke, Lafleur, Moloney a Dionneho.

Marxismus kein Vorbild

In einem Hirtenbrief haben die elf in der Berliner Bischofskonferenz zusammengeschlossenen katholischen Bischöfe der DDR die 1,2 Millionen Katholiken im Lande zur kritischen Mitarbeit in der Welt aufgerufen und zugleich den Staat aufgefordert, Gewissensentscheidungen der Christen zu respektieren. Der Gleichklang vieler Passagen des Hirtenbriefes mit Äußerungen des Evangelischen Kirchenbundes der DDR ist nicht zu übersehen. Die „Frankfurter Rundschau“ dokumentiert den Wortlaut in Auszügen:

Die Kirche (darf) sich nicht vor der Welt verschließen. Wir haben den klaren Auftrag Christi, seine frohe Botschaft zu allen Menschen zu tragen ... Darum sind uns dieses Land und seine Menschen nicht gleichgültig. Der Herr hat uns hierher gestellt, um durch uns in Leipzig und Görlitz, im Eichsfeld und in Mecklenburg und wo immer wir leben, sein Evangelium bekanntzumachen. Uns geht es nicht um ein vordergründiges Agitieren der Mitmenschen. Aber es gibt bei manchen, besonders jungen Menschen ein neu erwachtes Interesse für Jesus Christus und die christliche Botschaft

Wir meinen, daß Leute, die Gott loben und auf Christi Wort hören, durch ihre Arbeit und ihr ganzes Verhalten doch wohl nachdrücklicher die Gerechtigkeit suchen, den Frieden fördern und die Schöpfung vor ausbeuterischen Praktiken bewahren werden als solche, die Gott nicht kennen ... Daß wir irdische Pflichten haben, ist unzweifelhaft ... Ganz allgemein werden wir sagen können: Wo unser sachlicher Einsatz für ein gutes, vernünftiges und gerechtes Anliegen nötig ist, wo Hilflöse und Schwache unseren solidarischen Einsatz brauchen, dürfen wir uns nicht verweigern. Ein Christ sollte aber dort klar und entschieden seine Meinung sagen, wo Sinnloses geschieht oder Unrecht regiert ... Wir werden (als Christen) mit Sicherheit dort Aufmerksamkeit finden, wo wir als einzelne und als Kirche insgesamt im Geist Jesu alternative Verhaltensweisen in das Leben der Gesellschaft und in die Alltagswelt einbringen: z. B. Wahrhaftigkeit statt Heuchelei, Zivilcourage statt Anpassung, Nachdenklichkeit statt Oberflächlichkeit, Verantwortungsbereitschaft statt Delegierungsdenken, Vertrauen statt Mißtrauen, Ehrfurcht vor der Entscheidung des anderen statt Gängelei, letztlich Menschenfreundlichkeit und Alltagsolidarität statt Gleichgültigkeit und Egoismus ...

Die materialistische Weltanschauung der in diesem Land regierenden Partei ist für einen katholischen Christen kein Fundament seines Welteinsatzes. Wir respektieren, daß andere von diesem Fundament aus Gutes wirken wollen. Wir erklären auch unsere Bereitschaft, alles, was dem wirklichen Wohl der Menschen und der Welt dient, zu unterstützen. Wir wollen mit allen Menschen guten Willens konstruktiv zusammenarbeiten ... Es wird wichtig sein, daß Christen ihre Grundsätze und sittlichen Wertmaßstäbe auch in die Öffentlichkeit hier bei uns einbringen. Wir möchten alle ermutigen, die dies schon auf die ihnen mögliche Weise tun. Hier sehen wir auch ein wichtiges Feld gemeinsamer Anstrengungen der Christen aller Konfessionen in diesem Land ...

Eine Mitarbeit in Organisationen, deren marxistisch-weltanschaulicher Charakter wiederholt und betont herausgestellt wird, kann es für den katholischen Christen nicht geben, also z. B. eine Mitgliedschaft in der SED. Ein katholischer Christ kann auch dort nicht mitmachen, wo er Auffassungen vertreten oder Dinge tun muß, die dem Geist Christi widersprechen und mit der eigenen Gewissensüberzeugung nicht vereinbar sind. Er wird sich auch nicht in Berufe und Stellungen begeben, in denen er sich vom Leben der Gemeinde fernhalten oder gar aus der Kirche austreten muß.

Wir Bischöfe erwarten aber auch, daß die von Repräsentanten des Staates verkündigte Gleichachtung und Gleichberechtigung aller Bürger unabhängig von ihrer Weltanschauung oder ihrem religiösen Bekenntnis in allen Bereichen der Gesellschaft erlebbare Wirklichkeit wird, auch z. B. im Bildungswesen. Wir erwarten ebenso, daß Gewissensentscheidungen von Christen in Fragen der Wehrziehung und des Militärdienstes voll respektiert werden. Wir sind überzeugt, daß dies alles der Gesellschaft nur nützen kann.

RUHM EINES AUTOMOBILWERKES

Es genügt, einen einzigen Buchstaben zu ändern, um aus der tschechischen Bezeichnung der Hauptstadt der Tschechoslowakei, Praha, ihre lateinische Lautformung entstehen zu lassen: Praha = Praga. Es war eine glückliche Idee, auf diese Weise die Autos zu benennen, die die Prager Fabrik 1907 herzustellen begann. Als ob die Schöpfer der Marke geahnt hätten, daß Fabrik und Stadt sich so nah bleiben werden, wie ihre Namen. Die Wagen Praga dienten dem Prager Stadtverkehr, der Straßenreinigung, der Warenlieferung und der Müllabfuhr. Die Mitarbeiter der Praga-Werke machten Libeň und Vysočany zu revolutionären Prager Stadtvierteln. Sie haben in bedeutendem Maße für die Rechte der Arbeiter in der Vergangenheit und für den Aufbau des Sozialismus in der Gegenwart gekämpft.

Mühseliger Anfang

An der Wiege des Praga-Automobilwerkes stand die Erste böhmisch-mährische Maschinenfabrik in Prag, die im Stadtviertel Karlín 1871 gegründet wurde. Ihre Tätigkeit war vielfältig, sie reichte von der Maschinenherstellung für Zuckerfabriken, die sie in der ganzen Welt baute, über eiserne Brückenkonstruktionen bis hin zu Lokomotiven, von denen die Schnellzugtypen bereits 1900 eine Geschwindigkeit von 140 Stundenkilometern erreichten. In die Geschichte Prags ging die Fabrik mit der Konstruktion der eisernen Drehbühne für das Nationaltheater, die die erste dieser Art in Europa war, mit der Stahlkonstruktion des Indus-

triepalastes auf dem Ausstellungsgelände und das Aussichtsturm auf dem Hügel Petřín, der verkleinerten Kopie des Pariser Eiffelturmes ein. Es ist beachtenswert, daß dieser „Prager Eiffelturm“ innerhalb von nur drei Monaten gebaut wurde. Der erste Vorschlag, in die Produktionstätigkeit der Fabrik auch die Automobilherstellung einzubeziehen, fiel auf der Sitzung des Verwaltungsrates am 6. Mai 1904. Im folgenden Jahr kaufte die Fabrik einen gebrauchten PKW Benz, um erste praktische Erfahrungen zu sammeln. Sie müssen gut gewesen sein, weil 1906 endgültig entschieden wurde, eine Abteilung für Automobilherstellung zu errichten. Im Frühjahr 1907 begannen die Bauarbeiten. Der neue Betrieb wurde als Prager Automobilwerk, Gesellschaft mit beschränkter Haftung eingetragen. Doch aller Anfang war schwer. Der französische Charron-Zweizylinder, für den man Lizenz genommen hatte, war nicht einfach zu bauen. Die charakteristische Form der Motorhaube und die Lage des Kühlers hinter dem Motor bereiteten gewisse Schwierigkeiten. So nimmt es nicht wunder, daß die 30 Automobilbauer von Praga im ersten Jahr nur sechs Fahrzeuge herstellten. Anstatt eines erwarteten Gewinns wies das Werk einen in die Hunderttausende gehenden Verlust auf. Zum Glück vermochte der mißglückte Anfang das Vertrauen in die Zukunft des Automobils nicht zu brechen. Schon das folgende Jahr änderte die Situation schlagartig. 1910 stellte die Fabrik ihre Wagen auf dem Prager Autosalon aus, zum ersten Mal unter dem Namen „Praga“. Die Öffentlichkeit reagierte positiv. Als dann im selben Jahr ein Pragawagen die Strecke Prag — Dubrovnik ohne einen einzigen Defekt zurücklegte, war

der Erfolg vollkommen. Von Praga wurde nun als von einem konkurrenzfähigen Betrieb gesprochen. Seit 1910 stellte die Fabrik schon Wagen eigener Konstruktion her. Der Kühler stand nun vor dem Motor.

Erste große Erfolge

Ein wichtiges Ergebnis brachte 1911 der sog. Autozug, der — bestehend aus einem fünf Tonnen schweren LKW und einem Anhänger gleicher Tragkraft — eine subventionierte Fahrt der Österreichischen Militärverwaltung auf einer 2000 km langen Strecke von Wien über Alpenpässe in Oberösterreich nach Budapest und zurück erfolgreich beendete. Dadurch wurde die Marke Praga ein sogenannter

subventionierter Typ. Das war sehr vorteilhaft, denn jeder, der dieses nach Militärvorschriften erbaute Fahrzeug erwarb, erhielt einen bestimmten Prozentsatz des Kaufpreises vom Staat zurück und außerdem fünf Jahre lang eine Betriebsprämie. Das steigerte natürlich das Kundeninteresse. Im Erfolgsjahr des Praga-Autozuges begann die Herstellung der ersten 30 Exemplare des Typs Mignon. Ein Jahr darauf startete die Produktion des großen Wagens Grand, der für das Pragawerk auch erste beachtliche Sportfolge erkämpfte. Das Vertrauen in die Qualität der Praga-Erzeugnisse war so gewachsen, daß die ungarische Maschinenfabrik in Raab 1913 um eine Lizenz bat. Das bisherige Waggonwerk wurde damit zum ersten Automobilwerk auf dem Territorium des heutigen Ungarn. Es war die erste große, aber wie wir sehen werden nicht die letzte Anerkennung der Fähigkeiten der Praga-Konstrukteure. Welches Renommee das junge Automobilwerk schon im Laufe der ersten Jahre gewann, davon zeugt unter anderem die Tatsache, daß der Prager Erzbischof im Jahre 1913 einen Pragawagen Grand kaufte. Im letzten Jahr vor dem ersten Weltkrieg brachte das Werk den „Volkstyp“ Alfa heraus. Volkstyp steht natürlich in Anführungszeichen, weil zu diesem Zeitpunkt das Automobil zum Privileg vermögender Leute zählte und an eine Automobilisierung des Volkes noch lange nicht zu denken war. Die Fabrik beschäftigte damals 216 Arbeiter, die pro Jahr 180 Autos produzierten, drei PKW- und zwei LKW-Typen. Für 1913 eine ganz beachtliche Produktion, wenn auch natürlich mit der heutigen Serienfertigung nicht zu vergleichen. Der Beginn des Weltkrieges unterbrach die vielversprechende Entwicklung der PKW-Produktion. Andererseits kurbelte er die Produktion schwerer Traktoren und Motorpflüge an, die die von der Armee beschlagnahmten Pferde ersetzen sollten. Die Traktoren waren so gut, daß die Pilsner Skoda-Werke nach dem Krieg sie in Lizenz produzierten. Die Motorpflüge siegten in vielen internationalen Wettbewerben. Bei einem Langzeitackern nahe Chartres in Frankreich schlug ein Pragaflug die gesamte Konkurrenz. Er ackerte 48 Stunden lang ununterbrochen. Diese Erfolge sicherten den Pflügen gute Exportmöglichkeiten.

Die Kriegsjahre 1914—1918

Der Weltkrieg gefährdete das Produktionsprogramm und unterband viele Verkaufsmöglichkeiten. Zahlreiche erfahrene Arbeiter wurden eingezogen. Die Fabrik orientierte sich nun hauptsächlich auf die Herstellung von Lokomotiven, LKWs, Motorpflügen und Strassenwalzen. Der größte Teil der Produktion war für die Armee bestimmt. Praga-LKWs wurden an allen Fronten eingesetzt und leisteten schwerste Transportdienste auf schwierigstem Gelände. Sie bewährten sich dabei hervorragend. Im ersten Kriegsjahr entwickelte Praga auch einen Flugzeugmotor, der bis zum Kriegsende produziert wurde.

„Praga — ein Wagen für hunderttausende Kilometer“

Nach der Stagnation in den ersten Nachkriegsjahren begann die tschechoslowakische Automobilindustrie 1923 zu neuem Leben zu erwachen. Die Marke Praga siegte in diesem Jahr zum dritten Mal in der Großen Zuverlässigkeitsprüfung der Republik und gewann damit endgültig den Wanderpreis, den der akademische Bildhauer Ladislav Jan Šaloun

(1870—1946) geschaffen hatte. Es handelt sich um den gleichen Šaloun, der als Schöpfer des gewaltigen Denkmals von Jan Hus auf dem Prager Altstädter Ring weltbekannt wurde. Der Wanderpreis — das „Siegreiche Genie“ — zierte von nun an als Emblem die Kühler der Pragawagen. 1932 wählte man „das Genie“ neuen modischen Vorstellungen. 1924 kam der Piccolo, der kleinste und zugleich beliebteste Praga-Wagen heraus. Die Tradition, preiswerte Autos herzustellen, wurde 1934 mit dem nicht weniger beliebten Typ Baby fortgesetzt.

Die Namen der Praga-Wagen waren wirklich sorgfältig gewählt. Sie erfaßten die Charaktere der einzelnen Wagen recht gut. Piccolo und Baby waren die kleinsten Fahrzeuge. Mignon heißt auf französisch soviel wie niedlich oder lieblich. Lady war damaenhaft elegant, der Grand der größte Wagen und der Golden tatsächlich der

gar viel größere und teurere Wagen übertraf. 1928 bestand die Hälfte des Prager Taxiparkes aus Fahrzeugen des Typs Piccolo. Die Betriebs- und Verkaufsergebnisse der Firma Praga erzielte all denen eine deutliche Absage, die der Firma Konservatismus im Autobau vorwarfen. 1929 setzte Praga über 8500 Wagen ab und wurde damit zum größten tschechoslowakischen Automobilhersteller, noch vor den italienischen und den Skodawerken. Praga hielt Schritt mit der neuesten technischen Entwicklung. Davon hatte schon 1934 der Typ Baby überzeugt, erst recht dann 1938 der neue Piccolo, der schon Einzelradfederung besaß. Der Piccolo wurde überdies auf dem Genfer Autosalon 1938 zum schönsten Wagen dieser Ausstellung gekürt.

Gute Helfer

In der Produktion der Praga-Fabrik spielten

Nutzfahrzeuge immer eine wichtige Rolle, gleich ob LKWs, Busse, O-Busse, Spezialfahrzeuge zur Straßenreinigung, Straßenwalzen, Traktoren oder Motorpflüge. Alle Typen wurden dabei in kleineren, mittleren und großen Ausführungen produziert. Von Anfang an erreichten Pragafahrzeuge Laufzeiten von dreihunderttausend Kilometern ohne Generalreparatur.

Nach dem ersten Weltkrieg wurde der legendäre LKW „N“ zum beliebtesten Fahrzeug. Er wurde vorrangig auf Baustellen, in Sandgruben und Steinbrüchen eingesetzt und arrangierte den Ruf eines „unzerstörbaren Fahrzeugs“. „N“ war auch der erste Praga-LKW, der mit hydraulisch betriebenen Wagenkasten ausgerüstet war. Seit 1922 produzierte Praga diese Neu-

Nach der Entstehung des selbständigen tschechoslowakischen Staates 1918 begann die Stadt Prag damit, ihre kommunalen Dienstleistungen und den Stadtverkehr energisch zu motorisieren. Die meisten der dafür benötigten Fahrzeuge lieferte Praga. In den zwanziger Jahren verkehrten auf Prags Straßen Motorfahrzeuge für die Straßenreinigung und die Müllabfuhr, für den Liefer- und den Postverkehr, und es wurde mit dem Ausbau eines Stadtbusnetzes begonnen. Damit sollte vor allem der Anschluß der Vorstädte an das Straßenbahnnetz der Innenstadt hergestellt werden.

1931 brachte Praga einen neuen Dreitonner mit der Bezeichnung „RN“ auf den Markt. Er erreichte die für die damalige Zeit erstaunlich hohe Geschwindigkeit von 80 Km/h. 1938 siegte der „RN“ in einem anspruchsvollen Wettbewerb in Jugoslawien, an dem neun Weltfirmen teilnahmen. „RN“ erreichte von allen teilnehmenden LKW die höchste Geschwindigkeit und den geringsten Kraftstoffverbrauch.

Dieses gute Ergebnis wurde mit dem Verkauf der Lizenz und dem Export von mehr als 1 000 Wagen nach Jugoslawien belohnt. Neben Nutzfahrzeugen für den Zivilbereich erzeugte Praga auch ausgezeichnete leichte Panzer, gepanzerte Fahrzeuge und Geländewagen. Die Marke Praga tauchte sogar im Bereich der Eisenbahn auf. Da verkehrten Praga-Schienenbusse. Einige Jahre lang stellte Praga sogar Motorräder her, robuste starke Maschinen, die sich auch im Dienst der Polizei und der Armee bewährten.

Praga auch in den Wolken

Ab 1930 schwebten Praga-Erzeugnisse auch in den Wolken. Da wurde im Karliner Betrieb eine Flugzeugabteilung gegründet. Innerhalb der nur 10 Jahre, die bis zum Kriegsbeginn verblieben, wurden hier 11 Flugzeugtypen gebaut, Trainings-, Sport-, Jagd-, Transport- und Beobachtungsflugzeuge und sogar Bomber. Zum berühmtesten Praga-Flugzeug avancierte die kleine Maschine Air Baby von 1934. Die Flugeigenschaften waren so ausgezeichnet, daß damit eine ganze Reihe internationaler Siege und Rekorde erzielt werden konnte, insbesondere bei Fernflügen. Der Brennstoffverbrauch lag bei 9,5 l/100 Km, es erreichte 150 Km/h und der Preis für die Maschine überstieg nicht den eines Automobils mittlerer Klasse. Air Baby startete und landete auf kleinsten Grasflächen. Die Lizenz für diesen Typ erwarb die englische Firma Hills & Sons.

Sinnlose Vernichtung — Begeisterter Neuaufbau

Der Monat März erwies sich mit der Zeit als ein verhängnisvoller Monat in der Geschichte des Pragawerkes. Am 27. März 1907 wurde es gegründet und am 25. März 1945, nur wenige Wochen vor Kriegsende, durch einen völlig sinnlosen Angriff US-amerikanischer Flugzeuge zu 90 Prozent vernichtet.

Die Freude über die Befreiung und die Übernahme des Werkes in Volkseigentum verstärkte den Elan der Praga-Mitarbeiter zum Wiederaufbau ihres Betriebes. Die tragischen Folgen des Bombardements wurden so schnell überwunden. Schon im Herbst 1945 verließen die ersten neuen Praga-LKWs „RN“ und „RND“ die Werkstore. In kürzester Zeit wurde ein gänzlich neuer LKW vorbereitet, der bis 1964 im Betrieb Avia in Prag-Letňany produziert wurde. Das Prager Praga-Werk spezialisierte sich dann darauf, mechanische, automatische und hydromechanische Getriebegehäuse für LKWs, Busse und Traktoren herzustellen.

Ein Werk vergißt sein eignes Museum

Alle großen und renommierten Automobilwerke sind darauf bedacht, in eigenen Museen ihre Entwicklung und Geschichte möglichst gut und eingehend zu erfassen, denn Tradition erweckt Vertrauen zur Marke. Je länger und reicher, desto besser. Wie bereits gezeigt, ist die Tradition der Marke Praga wahrhaft respektabel. Und sie wäre trotzdem in Vergessenheit geraten, wenn es nicht einzelne begeisterte Verehrer dieser Marke gegeben hätte. Das Werk vergaß im Prozeß des Aufbaubestre-

bens, Sachezeugen und Dokumente über seine reichhaltige Vergangenheit aufzubewahren, die von den Fähigkeiten und Fertigkeiten, sowie auch vom Erfindungsgeist unserer Väter und Großväter berichten. Zum Glück fand sich ein Mensch, der sich rechtzeitig der Gefahr bewußt wurde, daß unersetzliche Dokumente zur Geschichte einer der größten tschechoslowakischen Fabriken verlorengehen könnten, die auf ihrem Gebiet Pioniertaten vollbracht und sich um den technischen Fortschritt in der Welt verdient gemacht hatte. Natürlich half hier der Zufall mit. Emil Přihoda begann sich mit der ruhmreichen Pragegeschichte zu beschäftigen und war fasziniert. Er hatte die 30 noch nicht erreicht, da fiel ihm ein Vierzylinder-Praga-Alfa vom Anfang der zwanziger Jahre in die Hände. Er kaufte ihn als Familienfahrzeug und ahnte nicht einmal, was er da begonnen hatte. Denn heute, dreißig Jahre später, besitzt er sechzig verschiedene Praga-Typen, davon 39 in fahrbereitem Zustand. Seine Sammlung umfaßt nahezu alles, was Praga jemals für Straße und Acker hergestellt hatte. Da sind PKWs und LKWs, da sind Motorpflug, Traktor und Straßenwalze, da sind Kehr-, Spritzen- und Feuerwehrautos sowie Militär- und Polizeifahrzeuge, Autobusse verschiedener Größen und sogar ein luxuriöser Beerdigungswagen.

Dreißig Jahre liegen zwischen dem ersten Fahrzeug Přihodas und der jetzigen Sammlung. Dreißig Jahre voller Arbeit, Anstrengung und auch Opfer der gesamten Familie. Ebenso freudige Erregung bei allen, wenn wieder etwas Neues, etwas besonders Wertvolles entdeckt und gerettet wurde. Oft genug war die Entdeckung eines Fahrzeuges schon ein Abenteuer an sich.

Zum Beispiel, als Emil Přihoda in den Bergen der Slowakei ein Wrack des ältesten Praga-LKW-Typs ausfindig machte. Der Wagen war im ersten Weltkrieg beschädigt worden und lag seitdem dort. Es handelt sich, wie sich schnell herausstellte, um den berühmten Typ „V“, von dem angeblich kein einziges Exemplar mehr existierte. Heute steht der LKW — ein Verdienst Emil Přihodas — vor seiner „Auferstehung“.

Was empfindet ein Restaurator, wenn er einen Motor wieder arbeiten hört, der über 70 Jahre lang stumm war, in Hitze und Frost ungeschützt, wohl aber mit Gras überwachsen herumgelagert hatte. Wer heute das alte Militärfahrzeug anschaut, ahnt nicht im geringsten, was alles bewältigt werden mußte, bis der Wagen in jener kleinen Ortschaft bei Prag, in der Emil Přihoda sein Museum untergebracht hat, zur Aufstellung kommen konnte. Da fehlte zum Beispiel ein Rad, das ein Schrapnell vernichtet hatte. Da fehlten die Ketten, mit denen einst die Hinterräder angetrieben wurden. Da waren Mechanismen auseinanderzunehmen und wieder gängig zu machen, die durch Rost und Pflanzen förmlich zusammengewachsen waren. Schier unlösbar schienen diese Aufgaben zu sein.

Aber Přihoda löste sie und er rettete auch einen großen Teil des alten Pragearchivs, also Zeichnungen und anderen Dokumente, die sonst für immer verloren gewesen wären. Stück für Stück machte er auch Preise ausfindig, die Praga-Erzeugnisse einst gewannen. Er stellt sie im „Saal des Ruhmes“ aus, den er über einem alten Stall zusammen mit einer reichhaltigen Bibliothek einrichtete, in der man nahezu alles über die Geschichte der Motorfahrzeuge finden kann. Mit der Bibliothek hängt auch ein Archiv zusammen, wo Originale und Kopien von Zeichnungen sorgfältig aufbewahrt sind. Ein altes Anwesen aus dem vorigen Jahrhundert, an dem der Zahn der Zeit genagt hatte, wurde durch Přihoda in ein Museum verwandelt, das vom Umfang her mit Werkmuseen großer Automobilwerke durchaus mithalten kann. Es muß nachdrücklich bemerkt werden, daß dies alles in der Freizeit entstanden ist, neben der eigentlichen Berufstätigkeit. Auch alle Kosten haben bis jetzt Přihodas selbst getragen. Dadurch wurden Werte gerettet und erhalten, auf die die Gesellschaft stolz ist. Dies bestätigte eine Ausstellung anlässlich des 80. Gründungsjahres des Praga-Werkes, die die heutige Werklei-

tung zusammen mit dem Veteran Car Club Praga im vergangenen Jahr im Kulturpalast in Prag veranstaltete. Die Ausstellung vermittelte infolge ihrer Geschlossenheit ein wunderbares Bild der ruhmreichen Vergangenheit des Werkes, die fortzusetzen, die heutigen Praga-Mitarbeiter aufgerufen sind. Ein Corso mit etwa 50 alten Pragafahrzeugen durch die Strassen Prags bildete einen würdigen Abschluß der gelungenen Veranstaltung.

DANAJSKÝ DAR

Myslím, že se nespletu, když řeknu, že pro cizince je nejznámějším českým malířem Alfons Mucha. A teď odhadneme, kolik z těch, kteří k nám přijíždějí, touží zhlédnout něco z díla tohoto velikána v jeho domovině. Jistě je to číslo miliónové. A my jim nemáme téměř co nabídnout. Aby se Čech dožil ve své vlasti vlastní galérie, vlastního muzea — to už při něm musí stát všichni svatí! Nic takového nemá ani Mistr Mucha. Sbírky moderního umění Národní galérie už dlouho čekají na důstojnou expozici, ale ani po adaptaci Veletržního paláce v nich jistě nebude Mucha zastoupen tak, jak by to odpovídalo zájmu o jeho dílo. Primátorský salónek Obecního domu, který vyzdobil, je zavřený a většina zájemců o jeho prohlédnutí se patrně otrávil dřívě, než se podaří sehnat k němu klíč. Součástí uzavřeného interiéru je i obraz Píseň v pražském Hlaholu. A tak jediným volně přístupným dílem je okno v chrámu sv. Víta. Tím je nabídka v hlavním městě vyčerpána. Mimo Prahu je možno vidět v Moravském Krumlově Slovanskou epopej — pokud výstavní objekt není v rekonstrukci, jako že už delší dobu je, a pak jednodlivá díla v Nymburce, Rokycanech, Píšťanech... Připomíná to osud jiných světových umělců spjatých s Prahou, kteří na tom nejsou lépe, ale slovo osud je příliš alibistické, přesnější je slovo ostuda. Její velikost je zřejmá.

Potrpíme si na jubilea. Málokdy se něčemu věnujeme jen tak, z vnitřní nutnosti. Využívám tedy toho, že právě před šedesáti lety — 21. září 1928 — byla poprvé souborně vystavena Muchova Slovanská epopej, abychom si připomněli údel tohoto mimořádného díla. Nebudu opakovat to, co je dostatečně známo z knih Jiřího Muchy a ostatních pramenů o vzniku a smyslu této grandiózní práce, neboť je dost méně známých i nezveřejněných faktů.

Začneme U j e d n á n í m, které stálo se mezi Mr. Charlem R. Cranem v New York City 12th Street, se strany jedné, a p. Alfonsem Muchou, akademickým malířem toho času na Zbirohu v Čechách, se strany druhé, za přístupu obce král. hlav. města Prahy.

V prvním bodu se praví, že Mr. Charles Crane pověřil pana Alfonse Muchu komposicí a malbou cyklu nazvaného »Epopeje Slovanstva«, pozůstavěcího z 20 obrazů velikostí 9 X 7 anebo 8 X 6 m, a že pan Alfons Mucha tento úkol převzal. Obě pod podmínkou, že obec král. hlav. města Prahy umístí hotové obrazy svým nákladem v nějaké síni k tomu účelu zvláště vystavené.

V druhém bodu se malíř zavazuje, že každý rok vyhotoví a odevzdá

3 obrazy, v třetím bodu se zavazuje jeho mecenáš, že za každý obraz zaplatí 5 tisíc dolarů.

Čtvrtý bod obsahuje několik odkazů na schůze městské rady, v nichž měla být tato záležitost projednána a schválena, poslední, pátý bod pak konstatuje, že první tři obrazy už byly odevzdány, neboť Ujednání nese datum 25. ledna 1913.

Hledal jsem v archívu hl. m. Prahy doklad o tom, že město se skutečně zavázalo postavit pro Slovanskou epopej samostatný pavilón nebo ji alespoň na svém území umístit, ale nic takového jsem nenašel. Jiří Mucha hovoří o darovací listině, kterou měl jeho otec 1. září 1929 celé dílo Praze slavnostně předat, ale ani o té nikdo nic neví. Nahlédnutím do Věstníku hl. m. Prahy jsem zjistil, že se dokonce rozcházejí i data a čísla přípisů citovaných v Ujednání. Doloženo je pouze průběžné přebírání obrazů, které má stereotypní podobu: zástupci městské rady vždycky zajeli do Zbirohu, přesvědčili se, že obrazy jsou skutečně domalovány, formálně je převzali, pojistili (každý na 50 000 korun), nechali dále v Muchově ateliéru, protože je neměli kam dát, a dali zprávu panu Craneovi, aby poukázal peníze. Ochotu města Muchův dar přijmout dokládá jediný zápis ve Věstníku obecním král. hl. m. Prahy z 5. 12. 1909 v částce 24. Sdělen byl dopis mistra Alfonse Muchy, v němž tento sděluje radě městské, že pracuje za pomoci mecenáše Slovanstva, pana Charlesa Cranea, na cyklu dvaceti velikých obrazů, znázorňujících ve velkých rysech dějiny Slovanstva — »Slovanskou epopeji«, jež hodlá věnovati darem obci Pražské. Obrazy, jejichž má být 20, po 27 stopách délky a 18 stopách výšky, bude nutno umístit ve zvláštní budově a přikázáno stavebnímu úřadu, by v intencích mistra Muchy místo vyhledal. Mistr Mucha navrhuje polokruhovitou jednoduchou budovu na Petříně.

Než byl celý cyklus dokončen, uběhla řada let. Prvních jedenáct plánů bylo vystaveno po zrodu republiky v r. 1919, a tedy s velkým vlasteneckým ohlasem; ještě téhož roku byl tento soubor odeslán do Spojených států, kde sklídl velký úspěch v Chicagu a pak v Bostonu. Není známa, ale stojí za prozrazení vychytrlost tehdejších pražských radních. Ačkoli cena jednoho obrazu byla stanovena na 50 000 Kčs (a na tuto částku byl také obraz pojistěn), hledme, jakým způsobem jednali s panem Cranem, který všechno financoval.

Pan Charles R. Crane v New Yorku.

Potvrzujeme Váš ctěný dopis ze dne 12. října 1919, dle něhož přejímáte zodpovědnost za navrácení v dobrém stavu 5 obrazů Muchovy Slovanské Epopeje (výčet obrazů).

pro případ ztráty nebo poškození. Jste povinnen obrazy znovu dáti vyhotoviti a v případě předčasného úmrtí Alfonse Muchy před znovuvyhotovením kopie složit za každý obraz u pokladny hlav. města Prahy K 500 000 — slovy pětsettisícekorun, úhrnem 2 500 000 K, slovy dvamilióny pětsettisícekorun.

Zájem o Slovanskou epopej byl zřejmě v cizině větší než doma. Jestliže Muchovo pojetí všeslovanství bývá zpochybňováno, nesmíme si myslet, že byl v otázkách politiky nalvní. Svědčí o tom dopis, který poslal do vlasti r. 1921 z USA.

Také mezitím přišla ke mně kněžna Cantacouxenová se svým chotěm. Je předsedkyně Červ. Kříže ve prospěch ruských uprchlíků a že by zároveň chtěla vystaviti ty obrazy v jednom z největších hállových sálů v New Yorku s ohromnou reklamou, aby vybrala velké peníze pro svůj účel. Informoval jsem se o ní a dověděl jsem se, že je to vlastně aristokratický podnik — směřující k restauraci imperialismu na Rusi — a že sama Cantacouxenová svého času proti českým legionářům na Rusi psala a vystupovala. To tedy nešlo, protože jsem nemohl veřejně (ani jinak) spolupůsobit na obnovení carismu v Rusku. A tak ta věc padla.

Zatímco rozměrná plátna cestovala po světě a byla vystavována, doma pro ně nebylo místo. Teprve v ruce desátého výročí republiky, který se vyznačoval velkým stavebním rozmachem (Libeňský most, Trojský most, Ústřední knihovna, Veletržní palác apod.), bylo možno celý cyklus vystavit. Nejprve byly obrazy převezeny do školy Na studánce v Praze 7, kde se včelovična stala na čas ateliérem, a potom do ústřední haly I. veletržního paláce, jejíž rozměry byly dostatečně velké (80 m délky, 22 m šířky, 15 m výšky).

Cestným protektorem výstavy byl ministr školství a národní osvěty Milan Hodža. Zahájil ji srdečným, neformálním projevem. Dále řečnil primátor hl. m. Prahy dr. Karel Baxa. Řekl mj.: Celá mohutná Epopej, kterou zde vidíte, je velkodušným darem naší stověžaté máti měst. Měl raději říci: darem danajským.

V úvodním slově ke katalogu výstavy říká Alfons Mucha: Jsem přesvědčen, že vývoj každého národa může se zdarem pokračovati jen tehdy, vyrůstá-li organicky a nepřetržitě z vlastních kořenů národa a že k zachování této kontinuity je nezbytná znalost jeho historické minulosti. [...]

Stíhl jsem se ve všech obrazech všeho, co by mohlo připomínati strouhání spory a krev ve sporech protitrou.

Účelem mého díla nikdy nebylo bořit, ale vždy stavět, klást mosty, neboť nás všechny musí živit naděje, že celé lidstvo se sblíží, a to tím snáze, dobře-li se pozná navzájem.

Šťasten budu, bude-li mně dopřáno přispěti skromnými silami k tomuto poznání — aspoň a zatím u nás, v naší rodině slované.

Rozporné názory na Slovanskou epopej a nepřiznivý posudek sochaře Ladislava Šalouna, poradce pražského magistrátu v uměleckých otázkách, způsobily, že se trvalé vystavení cyklu v Praze odložilo. Plátna zůstala dlouhou dobu ve škole Na studánce, za války byla ukryta v jednom

ze skleněná staršího vystavění. Po palce tu Jušlo k havárii teplovodního potrubí. srolovaná plátina však přežila zaplavení bez větší pohromy. V průběhu dalších let byly číněny pokusy najít trvalé umístění (palác U bybernd. Anežský klášter, prostory pod Státnovým pomníkem!), ale bez výsledku.

Když se nabídl Moravský Krumlov, že se o Slovanskou epopej postará, bylo to vítané řešení. Jednak je to blízko Ivančic. Muchova rodiště, jednak v zámku nebyla žádná expozice, která by do města lákala turisty. Od r. 1963 je tedy všech dvacet pláten (včetně osmnáctého — Přísaňha »Omladiny« pod slovanskou lipou —, které nebylo v roce 1928 vystaveno) v Moravském Krumlově, ale ideální řešení to zatím není. Zámek patří Železničnímu stavitelství v Brně, které zde má učiliště a internát, vchod do rytířského sálu a kaple, kde je cyklus umístěn, je zastrčen v koutě dvora za haldami koksu. Městský národní výbor dělá, co může, aby do výstavních prostor neteklo, aby tu byla vyhovující elektroinstalace, aby i propagace byla na úrovni, ale je to pro něj velké sousto. Myšlenka na přenesení Slovanské epopeje do Prahy nezapadla. Zájem o ni byl oživen Muchovou soubornou výstavou v Jizdárně Pražského hradu, kde byla vystavena 3 plátina. Majitelem Slovanské epopeje je nyní Galérie hlavního města Prahy. Její snahu dokumentuje dopis z 12. 2. 1986, jímž reaguje na podněty Jiřího Muchy k řešení nespokojivého vztahu.

Rádi bychom však dodali, že chceme i nadále považovat umístění Slovanské epopeje v Moravském Krumlově za dočasné. Tak byla ostatně formulována již i první smlouva o zapůjčení souboru, uzavřená mezi pověřenými pracovníky Moravského Krumlova a tehdejšími pražskými primátorem dr. Václavem Vaškem. Nevzdáváme se totiž naděje, že třeba čí později se podaří nalézt řešení, které by se co nejvíce přiblížilo záměrům a přáním Vašeho otce. Nevěštíme hledat možnosti pro přetrvání trvalé umístění souboru v Praze, pro niž bylo dílo určeno.

Už předloxi se uvažovalo o možnosti vystavit Slovanskou epopej aspoň na několik let v Bruselském pavilónu PKOlF. Byl již připraven i podrobný architektonický návrh, který pro nás zpracoval p. arch. Votruba. Bohužel, záhy se záměr ukázal jako předčasný z provozních důvodů, nicméně výhledově jsme se jej do této chvíle nevzdali. Zmíněnou pražskou prezentaci souboru jsme zároveň chtěli vyzkoušet i jednu z možností jeho případného trvalého umístění v hlavním městě. Jinou možností, kterou jsme navrhovali a jež dosud nebyla definitivně zamítnuta (může tedy ještě být předmětem dalších úvah, byl návrh na případné definitivní umístění Slovanské epopeje v dosud nevyužitém kostele Na Slovanech. Připomenuté řešení se zdálo mít svou logiku: Karel IV. budoval kdysi Emauzský kostel na podporu svého slovanského dynastického programu přemyslovesko-lucemburského, lze jej tedy chápat jako jedno z prvních vyjádření slovanské myšlenky. Vystavení Slovanské epopeje v Emauzském kostele by podle našeho názoru bylo v souladu s původním

posláním stáby a její ideová koncepce by jedinečně zdůraznila tento Karlův záměr. (...)

Všechny navrhované možnosti budou jistě ještě předmětem různých konzultací a není vyloučeno, že se podaří objevit i možnosti jiných řešení.

Osud Slovanské epopeje nám leží trvale na mysli. Nenalezla li dosud v Praze svůj pevný stánek, je to nepochybný dluh hlavního města republiky vůči Vašemu otci. Obříže stojící v cestě trvalé prezentaci tak rozsáhlého souboru rozměrných obrazů jsou ovšem všeobecně známy a dosud většinou přesahovaly naši dobrou vůli. Pádt bychom Vás však nitstili, že ani tohoto konečného záměru se ni kterak nenzdáváme.

Podepsán ředitel Jaroslav Faltka.

Samostatného pavilónu pro Slovanskou epopej se každý hojí, aby se z něj v Praze přeplněné kulturními památkami nestala stejná muzeální zálož jakou je Maroldova Bitva u Lipan. Přispívá k tomu i dosud panující hodnocení, které o ní mluví jako o opožděném poselství, mrtvě na rozeném dítěti apod. Uvažuje se proto i o tom, že by se mohla stát součástí výzdoby nějaké dostatečně velké budovy. Iniciativu v tomto směru projevil např. ředitel Parku kultury a oddechu Julia Fučíka Karel Klíma. Je to však přísek, jehož rozlousknutí není snadné.

Máme-li se dobrat nějakého závěru, musíme vyjít ze současného stavu. Na jedné straně pražské překážky a zájem jen vlažný, na druhé zdravý patriotismus Moravského Krumlova a to, že už 25 let zde slouží Muchovu odkazu. Zatím jsou plátina v rámech zakryta sololitovými bednami, ale v sálech byla dokončena nákladná rekonstrukce elektrických sítí, budou vymalovány, nově bude řešen i vstupní prostor a od 1. dubna příštího roku bude Slovanská epopej znovu zpřístupněna veřejnosti. V sezóně sem zavítá kolem 30 000 návštěvníků, místní ženy uklízejí galérii zdarma, dlouhá léta pečoval o galérii pan Staruščík, dnes tu štafetu přebírají další občané města. Navíc se rýsuje možnost, která by mohla provizorní stav proměnit v definitivní. Železniční stavitelství Brno má moravskokrumlovský zámek vyklidit, takže celý areál by mohl být upraven jako kulturní zařízení a zpřístupněn veřejnosti. Moravský Krumlov má dostatečně bohatou historii, aby zámek mohl být jeho vizitkou (rod pánů z Lipé, působil tu středověký učenec a lékař Paracelsus, zemřel zde Jan Křehoslav atd.). K zámku přiléhá velký anglický park, město má neobvykle zachované hradby, je tu Knížecí dům na náměstí... Skloubením všech těchto vzácností by mohl vzniknout historicky i turisticky nesmírně zajímavý komplex, město by zvýšilo svůj význam a vytvořilo důstojný rámec pro umístění Muchova díla.

Záleží tedy jen na tom, aby tyto snahy došly sluchu na příslušných místech, našly se prostředky na renovaci zámku a vytvoření vhodné expozice. Pak snad Slovanská epopej přestane být nepohodlným, odloženým dítětem. A Praha bude mít Moravskému Krumlovu co závidět.

Snímek Jiří Bušek

Přístup do výstavní síně v Moravském Krumlově

Alfons Mucha při zahájení výstavy v r. 1928 v srdečném rozhovoru s Ladislavem Sádkem. Ještě netuší...

PAMPELIŠKOVÝ SALÁT S ŘEDKVIČKAMI

200 g pampeliškových listů, 2 svazečky ředkviček, 1 natvrdo vařené vejce, 2 sardelová filátka nebo trochu sardelové pastry. Na zálivku: 2 lžice octa, 4 lžice oleje, trochu hořčice, sůl, pepř

Omyté a osušené listy pampelišek nadrobno natrháme, malé necháme v celku. Ředkvičky důkladně omyjeme a nakrájíme na tenké plátky. Přísady uvedené pro zálivku promícháme a zalijeme ji pampeliškové listy a plátky ředkviček. Hned podáváme. Na každou porci dáme čtvrtinu natvrdo uvařeného vejce.

PAMPELIŠKOVÝ SALÁT S POMERANČÍ

3 hrsti pampeliškových listů, 3 pomeranče, 3 lžice oleje, šťáva z jedné poloviny citrónu, ½ lžičky hořčice, ½ malé cibule, sůl, pepř

Oprané a osušené listy pampelišek nakrájíme a přidáme k oloupaným pomerančům, které jsme zbavili jadérek, bílé dužniny a pokrájeli na jemné plátky. Z oleje, citrónové šťávy, hořčice a na kostičky nakrájené cibule upravíme zálivku, kterou salát přelijeme.

PAMPELIŠKOVÝ SALÁT S VEJCI

2 vejce uvařená natvrdo, 1 syrový žloutek, 1 lžice octa, 3 lžice oleje, 1 lžička pikantní hořčice, pepř, petrželka, 50 g slaniny, 400 g pampeliškových listů

Z uvařených vajec vyjmeme žloutky a spojíme je se syrovým žloutkem, octem, olejem, hořčicí, solí a pepřem. Přidáme hrstičku oprané, osušené a jemně nakrájené petrželky. Slaninu nakrájíme na kostičky, rozpustíme ji na pánvi, zbývající vařené bílky nadrobno usekáme a oboje přidáme do připravené zálivky. Nakonec vmícháme oprané, osušené a nadrobno nakrájené listy pampelišky. Podáváme ihned.

PAMPELIŠKOVÝ SALÁT S BRAMBORY

200 g brambor, 300 g pampeliškových listů, stroužek česneku, sůl, 1 lžice octa, pepř, 100 g slaniny

Brambory uvaříme, oloupané nakrájíme na plátky. Oprané a osušené listy pampelišek nakrájíme nebo nadrobno natrháme. Mísu vytřeme rozkrojeným stroužkem česneku. Na dno dáme ocet, pepř a špetku soli, vidličkou prolehnáme a do zálivky vložíme plátky brambor, listy pampelišek a promícháme. Na povrch nasypeme slaninu nakrájenou na kostičky a rozpečenou na teflonové pánvi. Ihned podáváme.

NĚKOLIK DALŠÍCH UPOTŘEBENÍ

PAMPELIŠKY

Čaj z usušených listů pampelišky pomáhá prý při žlučových potížích i při cukrovce.

Výborný a chutný je PAMPELIŠKOVÝ MED

Pět litrů pampeliškových květů přelijeme čtyřmi litry svařené vody. Po dvou dnech zfiltrujeme, přidáme 4 kg cukru, šťávu ze čtyř citrónů a zvolna na plotně zahustíme.

MEXICKÁ OMAČKA

S PAMPELIŠKOVÝM MEDEM

Rajčatový protlak, 1 lžice nadrobno nakrájené petrželky, 1 lžice pampeliškové hořčice, 1 lžice nadrobno nasekané cibule, sůl, citrónová šťáva. Touto „omáčkou“ potřeme během grilování kuře, králíka, ale i jiné bílé maso.

SALÁT Z KOPŘIV I.

300 g listů mladých kopřiv, 3 lžice oleje, 1 lžice citrónové šťávy, špetka cukru a soli

Oprané a osušené listy velmi krátce spaříme vařící vodou a necháme okapat. Pak je překrájíme nerez nožem a vložíme do mísy, v níž jsme připravili zálivku z oleje, citrónové šťávy, špetky cukru a soli. Promícháme a ihned podáváme.

SALÁT Z KOPŘIV II.

400 g listů mladých kopřiv, 3 lžice oleje, 1 lžice octa, sůl, pepř, 1 středně velká cibule, 1 stroužek česneku

Salátovou mísu vytřeme rozpuštěným stroužkem česneku a vložíme do ní oprané, osušené a nasekané listy kopřiv. Zalijeme zálivkou z oleje, octa, soli, pepře a jemně nasekané cibule a promícháme. Podáváme k masitým i vaječným pokrmům.

ČESKÁ POLÉVKA Z KOPŘIV

500 g kopřivových vršků, 1 l vody, 5 brambor, 2 cibule, sůl, 4 lžice smetany, 5 lžiček másla, pepř

Vršky kopřiv důkladně propláchneme a vložíme do vařící vody spolu s brambory a oloupanou cibulí. Slabě osolíme a vaříme na mírném ohni, dokud brambory nezměkknou. Pak polévku propasírujeme. Poté ji nalijeme zpět do hrnce, přidáme smetanu a malé kousky másla. Dále ji už nevaříme, jenom ji podle chuti okořeníme solí a pepřem a hned podáváme.

RUSKÁ POLÉVKA Z KOPŘIV

1½ l hovězího vývaru, 2 velké cibule, 800 g mladých kopřiv (vršky), 400 g mladého šfovíku, 60 g másla, 30 g hladké mouky, 4 klobásky, 2 lžice kysané smetany, sůl, mletý pepř

Cibuli oloupeme, nakrájíme na kostičky a podusíme na másle do zlatova, pak ji zasypeme moukou, za stálého míchání po částech přidáváme vývar a po chvíli kopřivy a šfovík. Vše na mírném plameni 20 minut povaříme. Nakrájíme klobásky přidáme 10 minut před koncem varu. Kysanou smetanu zakvedláme do polévky těsně před podáním.

KOPŘIVOVÉ PLACÍČKY

Množství asi 12 kousků. — 200 g kopřivových listů, 250 g hladké mouky, 250 g ovesných vloček, 1 sáček prášku do pečiva, sůl, mletý pepř, 100 g másla nebo rostlinného tuku, 2 vejce, ¼ l podmáslí, 1 žloutek

Kopřivy opereme, přelijeme vařící vodou a dáme okapat. Do mísy dáme mouku, přidáme ovesné vločky, prášek do pečiva, sůl, pepř, tuk a vejce. Po částech přiléváme podmáslí a šlehačem nebo ručně vypracujeme těsto. Nakonec vmícháme okapané a nadrobno nasekané kopřivy. Těsto vyválíme na prst silně a vykrojíme kulaté placičky (asi 8 cm v průměru) a přeneseme je na slabě vymaštěný plech. Žloutek rozšleháme se dvěma lžicemi vody a placičky jimi potřeme. V předehřáté středně horké troubě do zlatova upečeme. Podáváme s máslem, tvarohem, ředkvičkami a rajčaty.

Sowjetdeutsche wollen ihre Republik wiederherstellen

MOSKVA: 19. Oktober (dpa). Deutschstämmige Bürger in der Sowjetunion be-
stehen offiziell die Wiederherstellung ihrer im Zweiten Weltkrieg aufgelösten autonomen Sowjetrepublik am Unterlauf der

MHELETA S KOPŘIVAMI

1 hrst kopřivových listů, 3 vejce, 2 lžice smetany ke šlahání, mletý pepř, 3 plátky uzené slaniny

Kopřivy opereme, přelijeme trochou vařící vody a necháme je dobře okapat. Okapané nahrubo nasekáme. Vejce rozkvedláme se smetanou a ochutíme solí a pepřem. Přidáme nasekané kopřivy. Na pánvi opečeme do chřupava slaninu, vyjmeme ji a dáme stranou. Na pánev nalijeme vejce a necháme je na mírném ohni pod pokličkou ztuhnout. Omeletu podáváme ozdobenou slaninou, doplněnou rajčatovým nebo jiným sezónním salátem z čerstvé zeleniny.

Bude borůvkový jogurt?

(čtk): Největší pražská mlékárna v Kyjích pohltí jako mamuti trychtýř den co den neředěných 260 tisíc litrů mléka. Kyjská mlékárna dodává základní mléčný sortiment pravidelně do obvodů Prahy 3, 4, 9, 10 a Prahy-východ, některé z mléčných výrobků do celého hlavního města, ale i daleko za jeho hranice. Kvůli jogurtu je chloubová každé mlékárny. To, s čím tady mají problémy, jsou příchutě. V Kyjích dobře vědí, že trh touží po rozmanitějším sortimentu, než mohou nabídnout. Mléčné spotřebitelé až čtyřicet tun ovocných protlaků, především jahodové chuti. Od svých dodavatelů sice několikrát dostali protlak z meruněk, ale to je jen výjimka a vzácnost. Ke škodě zákazníků. Rádi by zde měli borůvky, maliny a další plody, byť v sebestmírnějším množství, jen aby i na den, dva dostali zajímavý výrobek na „pražský trh“. Před časem zkoušeli mléko s karamelovou příchutí, ale nenašlo u zákazníků oblibu. Chutově nesmírně zajímavá je kakaoová směs, která by se hodila i na čokoládové mléko, ale pořád je jí málo a stačí tak na výrobu mražených smetanových krémů. Snaha o rozšíření výroby spolu se zpestřením chutí zůstává tedy zatím „zbožným“ přáním.

... IT IS THE QUESTION..!

Wolga beantragt. Wie „Neues Leben“, das deutschsprachige Zentralorgan der sowjetdeutschen Bevölkerung, am Mittwoch in einer Antwort auf eine Leserfrage erklärte, hielt sich Anfang Oktober eine Delegation von Sowjetbürgern deutscher Nationalität in Moskau auf. Sie habe „die zentralen Partei- und Staatsorgane um die Wiederherstellung der ASSR der Wolgadeutschen ersucht“.

Als ungewöhnlich bezeichneten Beobachter die Tatsache, daß die Wochenzeitung den Leserbrief und die Antwort der Redaktion auch auf Russisch veröffentlichte. Ebenfalls in beiden Sprachen publizierte „Neues Leben“ Lenins Dekret vom Oktober 1918 über die Schaffung der Wolgadeutschen Autonomen Sozialistischen Sowjetrepublik. Die ASSR der Sowjetdeutschen mit der Hauptstadt Engels war von Stalin aufgelöst worden. Die Bewohner wurden nach Sibirien und Kasachstan zwangsumgesiedelt. In der UdSSR leben rund zwei Millionen Deutsche, die Hälfte in der zentralasiatischen Republik Kasachstan.

Verdienstvolle Post

MÜLHAUSEN, 19. Oktober (AFP). Mehr als tausend Arbeiter des Peugeot-Werkes von Mülhausen (Oberelsaß) haben den Generaldirektor des Konzerns, Jacques Calvet, beim Wort genommen und ihm ihre Lohnzettel geschickt. Sie reagierten damit nach Gewerkschaftsanfragen auf einen Fernsehauftritt Calvets, bei dem dieser versichert hatte, daß Arbeiter bei Peugeot zwischen 7500 und 11 000 Franc (rund 2200 bis 3230 Mark) verdienen. „Wer weniger verdient, soll mir seinen Lohnzettel schicken“, hatte der Peugeot-Chef am 3. Oktober während der Interview-Sendung „L'heure de vérité“ (Die Stunde der Wahrheit) hinzugefügt.

Dieser Aufforderung seien inzwischen mehr als tausend Arbeiter des Mülhäuser Peugeot-Werks nachgekommen, die „mit Mühe auf 5000 Francs (etwa 1470 Mark) kommen — alle Prämien einge-

Jubileum Melantrichu
(čtk): Melantrich, vydavatelství Čs. strany socialistické, si v těchto dnech připomíná devadesát let od svého vzniku. Při této příležitosti mu prezident ČSSR propůjčil státní vyznamenání Za zásluhy o výstavbu.

schlossen“, heißt es in einer Mitteilung der pro-kommunistischen Gewerkschaft CGT.

Praktické rady

- Vitamíny A a B se snadno ničí světlem. Mléko, které je na tyto vitaminy bohaté, nenecháváme nikdy stát na přímém světlé. Nejlépe je hned po nákupu uložit do chladničky nebo tmavé spíže.
- Šlehačku nejsnáze ušleháme z dobře vychlazené smetany, zatímco vaječné bílky se nejlépe našlehají při pokojové teplotě.
- Pekařské droždí je jedním z nejlepších zdrojů vitamínu B. Snažme se je přidávat např. i do polévek a omáček. Droždí se však dá i pít. Ve spojení s pomerančovou šťávou ztrácí svoji nepříjemnou chuť.
- Zimní odrůda mrkve se udrží v chladném sklepě v písku čerstvá po řadu měsíců. Musíme ji však před zpracováním důkladně oprat, očistit a tence oškrábat či oloupat.
- Přílišné chladno mrkvi nesvědčí, získává pak nepříjemnou příchut. V chladničce v zeleninové přihrádce vydrží mrkev čerstvá až týden.
- Mikroténové sáčky (říká se jim také šustivé pytlíky) se stávají oblíbeným obalem. Avšak pozor, jsou vhodné zejména k balení většiny zmrazených potravin, především hotových pokrmů, které se dají dobře ohřívat v mikroténovém sáčku ponořeném do horké vody, nebo uloženém v páře. Mikroténové sáčky snesou teplotu minus 20 °, i plus 100 ° Celsia. Pro běžné ukládání potravin do chladničky se mikroténové sáčky nehodí. Jsou neprodyšné.
- Zbylé, tepelně upravené pokrmy nesmíme v žádném případě nechat stát po delší dobu v teplé místnosti, ale co nejrychleji je zchladíme a uložíme do chladničky (nebo výkonné mrazničky). Husté polévky a omáčky bychom v chladničce neměli skladovat déle než dva dny. Před podáním je však naprosto nutné pokrmy opět přivést k varu a několik minut je povařit.
- Zvláštní péči věnujeme syrovému mletému masu. Nenecháváme je zbytečně ležet a zpracujeme je hned po umletí nebo poté, co jsme je přinesli domů.
- V chladničce nemá být syrové mleté maso uloženo déle než jeden den, ve výkonné mrazničce ne déle než jeden měsíc.
- Syrovou drůbež plníme nádivkou až těsně před tepelným zpracováním. Ukládáme-li do chladničky upečenou drůbež s pečenou nádivkou, nádivku z drůbeže vyjme a uložíme ji zvlášť.
- Sladké pokrmy, s výjimkou těch, jež jíme teplé (jablkový závin např.), podáváme dobře vychlazené. Mohou být proto uloženy v chladničce, zakryté, aby neosychaly, až 24 hodin.
- Ovoce, saláty, sýry, máslo a nářez nemají být ledové, nýbrž jenom studené. Ukládáme je proto do chladničky pouze na kratší dobu nebo je z ní včas vyjme.
- Tryptofan, aminokyselina nacházející se v mléce a sýru, působí jako přírodní uklidňovač. Sklenice mléka na noc není tedy ani podle nejnovějších výzkumů překonanou radou našich babiček.
- Drobné oděrky na dřevě odstraňujeme vždy po letech dřeva, nikdy ne proti nim.
- Oděrky na ořechovém dřevě potíráme rozpůleným jádrem čerstvého vlašského ořechu.
- Mahagonové dřevo třeme velmi jemnými ocelovými hoblíčkami. Poté do dřeva vetřeme lněný olej a terpentýn.
- Všechny drobné oděrky (škrábnutí atp.) na dřevě, zakryjeme na 24 hodin silnou vrstvou vazelíny. Pak vazelinu vetřeme do dřeva, přebytečnou odstraníme a dřevo vyleštíme jako obvykle.
- Větší oděrka se dá na dřevě dobře zamaskovat, vyplníme-li ji voskovou pastelkou v barvě dřeva. Pro tento účel se dobře hodí i hnědý fix.

«Straka» odhalena

(re): V souvislosti s oprávněným podezřením na rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví vykonali příslušníci VB v úterý domovní prohlídku u 55letého muže z Jakubán v okrese Stará Lubovňa. Byl při ní nalezen stavební a instalační materiál, který muž v průběhu letošního roku rozkradl na různých stavbách. Navíc byly objeveny tři ilegálně držené pušky a větší množství střeliva, čímž obvinění dotyčného muže bylo rozšířeno o trestný čin nedovoleného ozbrojování.

▲ Z ohrožení devizového hospodářství kriminalisté z Českých Budějovic obvinili mladého muže z Týna nad Vltavou. Počátkem června letošního roku navštívil výstavu jedné západoněmecké firmy v Praze a objevil si u ní klávesový nástroj Roland Juno 2, zaří-

zení Yamaha a několik metrů spojovacího kabelu. Na místě pracovníkům firmy zaplatil 30 000 Kčs. Objednané zboží mu bylo v těchto dnech skutečně posláno, a to jako dar od bývalé čs. občanky.

● Děti často ztrácejí rukavice. Můžeme tomu odpomoci tak, že na manžetu rukavic našijeme knoflík ve velikosti dírký kabátu nebo bundy. Když dítě rukavici splete, zapne ji do dírký kabátka.

● Vrzající dřevěné podlahy a schody nemusejí ničit naše nervy. Stačí, když do trhlin a štěrbin nasypeme dětský nebo tělový zásypan.

● Tělesa ústředního topení volně umístěná pod okny, vyzařují teplo nejen do místnosti, ale i zdi ven. Jednoduchým způsobem můžeme docílit, aby všechno teplo šlo do místnosti. Za každým tělesem umístíme alobalovou fólii. Alobal musí být ve velikosti tělesa a jeho lesklá strana má být otočená směrem do místnosti. Zrcadlicí fólie odrazí teplo, které by jinak odcházelo zdi ven, zpět do pokoje.

Zpěvačka Lenka Filipová se včera vrátila z Nizozemských Antil, kde ve městě Curacao v konkurenci dvou desítek zpívajících kytaristů z dvacetí zemí získala za svůj interpretační výkon Grand prix, dále si odvezla cenu za nejlepší hru na kytaru a ocenění jako nejsympatičtější účastnice celého soutěže.

● Papír nalepený na dřevě nikdy neodškrabujeme nožem. Na papír kápeme několikrát trochu rostlinného oleje, chvíli počkáme, a pak papír třeme měkkým hadrem. Tuto proceduru opakujeme, dokud se všechno papír neodlepi.

● Hodláme-li uložit smotanou vlnu, smotáme ji přes lehce zabalenou tabletku proti molům.

● Lehce pomačkané záclony nemusíme před zavěšením přezehlovat. Stačí, když je zavěšené postříkáme vodní mlhou z rozprašovače na květiny. Záclony se samy narovnají.

● Liché ponožky dobře poslouží proti molům. Stačí, vložíme-li do špičky ponožky několik tabletek a zavěsíme je mezi ramínka šatů do skříně. Uchráníme tkaniny od přímého dotyku s tabletkami, a přitom nebudeme nacházet zbytky páchnoucích tabletek po kapsách apod.

● Liché rukavice nevyhazujeme. Uložíme-li je do palubní desky ve vozě, budou rukavice kdykoliv po ruce, až budeme muset při jízdě nebo při tankování benzínu dělat špinavou práci.

Návrh změny volebního zákona

Budapešť: V Budapešti byl zveřejněn návrh změny zákona o volbách poslanců Národního shromáždění a členů rad. Obsáhlý dokument byl předložen celospolečenské diskuzi a hlavní změny lze shrnout takto: proti minulosti by voličům mělo být mnohem jasnější, kdo koho zastupuje a na základě jakého programu. Politický obsah voleb poslanců parlamentu a členů rad se musí od sebe rozhodně lišit, volby musí dále upevnit společenskou otevřenost, demokracii a místní samosprávu a rozšířit právní systém garancí týkajících se voleb. Mezi konkrétními návrhy je například rozdělení voleb zvlášť do Národního shromáždění a zvlášť do rad, což by mělo nastat od roku 1990.

Opět únik oleje

(čtk): K úniku oleje došlo v sobotu v poledních hodinách v n. p. Třinecké železářny VRSR. Z doposud neobjasněných příčin se tam převrátila trafostanice č. 103 z níž vyteklo zatím nezjištěné množství transformátorového oleje. Zachycení první části jeho úniku do řeky Olše umožnila v podniku vybudovaná norná stěna, na likvidaci druhé části se podíleli příslušníci Velejného požárního útvaru z Frýdku-Místku. Výtok by se tak již neměl dále šířit mimo areál podniku. Přesto však byla preventivně příslušnými Velejného požárního útvaru z Karvíně postavena norná stěna na toku řeky Olše v Dětmárovičích. Podle vyjádření ostravského dispečinku povodí Odry tato opatření jsou účinná natolik, že čistota vody, vlékající z Olše do Polska, by měla být nezměněna. Práce na konečné likvidaci olejové havárie v Třinci řídí komise ONV z Frýdku-Místku společně s pracovníky Povodí Odry, kteří nepřetržitě uskutečňují průzkum toku řeky Olše.

Havárie v Kovohutích Děčín

(čtk): K havárii indukční kotelkové pance na tavění hliníku došlo včera ráno v Kovohutích Děčín. Při výbuchu byla částečně zničena tovární hala vržena do komunikace Ústí nad Labem-Liberec. Další část stěny byla poškozena tak, že musí být stržena, aby byla zajištěna bezpečnost silničního provozu na této frekventované silnici. Proto byla doprava odkloněna přes střed města. Při havárii utrpěli dva pracovníci zranění. Vedení Kovohutí Děčín povolalo do práce své zaměstnance, kteří začali okamžitě s odstraňováním následků požáru. Jde zejména o obnovení provozu na přilehlé komunikaci. V ostatních nepřetržitých provozech se normálně pracuje. Příčiny havárie se vyšetřují.

Zemřel St. Sigmund

Stanislav Sigmund, dlouholetý vynikající sportovní reportér Československého rozhlasu, už není mezi námi. V sobotu v noci zemřel náhle ve věku 66 let. Ještě týž den byl plný života, v pražské Sportovní hale působil jako šéf tiskového střediska Euroskata 88. Čest jeho památce. (re)

Stink dich gesund!

BONN, 18. Oktober (AP). Liebhaber der herzhaften Küche haben jetzt eine gute Ausrede, wenn ihre Mitmenschen am Morgen danach naserümpfend auf Distanz gehen: Knoblauch ist nun offiziell für gesund erklärt.

Eine Runde von Experten unter Schirmherrschaft des Verbands Deutscher Drogisten kürte die Knolle am Dienstag in Bonn offiziell zur „Arzneipflanze des Jahres 1989“. Das angebliche Dracula-Abwehrmittel macht nicht nur Vampiren, sondern auch Bakterien und Pilzen den Garaus, hilft gegen Verkalkung und hohen Blutdruck und beugt Herzinfarkt und Schlaganfall vor.

Die Fachleute erinnerten auch daran, daß die von der modernen Wissenschaft bestätigte Heilwirkung der orientalischen Zwiebel schon im Altertum geschätzt und bereits vor 5000 Jahren keilschriftlich festgehalten wurde. In einem Papyrus aus dem Jahr 1600 vor Christus ist sogar von einem Streik ägyptischer Pyramidenarbeiter um ihre tägliche Ration des „Wundermittels“ die Rede, und der Pharao Tutenchamoun nahm Knoblauch mit ins Grab.

FURZ DICH GESUND!

JAKO CHARTISTI

V ČESKOSLOVENSKU

WANTED: ↓

Bundesbürger mögen Sowjets

Sinus-Studie: Vertrauen in Politik Gorbatschows steigt

upo FRANKFURT A. M., 18. Oktober. „Die Schwarzweißmalerei früherer Zeiten, bei der die USA die gute Seite repräsentierten und die UdSSR das böse System, ist einem ausgeglicheneren Urteil gewichen.“ Zu diesem Ergebnis kommt eine am Dienstag in Bonn und Moskau zugleich veröffentlichte Umfrage des Münchner Sinus-Instituts unter 1405 Bundesbürgern. Nach der von der Illustrierten „stern“ und der SPD-nahen Friedrich-Ebert-Stiftung in Auftrag gegebenen Studie „genießt die sowjetische Politik in seltener Einmütigkeit das Vertrauen der Bundesdeutschen“ und werde über Partei-, Bildungs- und Altersgrenzen hinweg weitgehend positiv oder neutral beurteilt.

Während 84 Prozent der Befragten vom sowjetischen Staats- und Parteichef Michail Gorbatschow eine gute Meinung hätten, äußerten sich nur 54 Prozent positiv über US-Präsident Ronald Reagan, heißt es in der Studie. Auch die Sympa-

thie für die „Russen“ überwiege mit 41 Prozent gegenüber der Zuneigung zu „den Amerikanern“ (35 Prozent).

Furore haben auch in der Bundesrepublik die neusowjetischen Begriffe „Glasnost“ und „Perestroika“ gemacht. Zwei Drittel der Befragten kannten sie, und die aktuelle Moskauer Politik wurde von 51 Prozent „eher positiv“ beurteilt, nur von 13 Prozent „eher negativ“. 59 Prozent sehen „keine militärische Bedrohung durch die Sowjetunion“, 46 Prozent sehen als „Ziel der gegenwärtigen sowjetischen Politik“ das „militärische Gleichgewicht“, nur noch 41 Prozent die „militärische Überlegenheit“.

Noch 1980 meinten bei einer ähnlichen Umfrage 70 Prozent der Bundesbürger, die Sowjetunion und nicht die USA bedrohe den Weltfrieden. 1988 haben nur noch 11 Prozent diese Meinung, 28 Prozent aber sagen es über beide Supermächte zugleich.

ČESKÉ KRAJINĚ

J. V. SLÁDEK

Ó kraji rozlehlý v šir i v dál
pln lučin zelených a zlatých klasů,
co štěstí a blaha bych ti přál,
jak ležíš přede mnou v slunečném jasu!

Jak ležíš přede mnou klidný tak,
jak by žalu nebylo v tobě —
každá ta chatka, kam stihne zrak,
jako by v kolébce dřímalo robě.

Jak by ji choval matčin klin,
tak sní tu v náručí doubrav a tráv
a nad ní nebes baldachýn
peruti holubí pne se tak smavý!

Ty nebe čistě! — jak ten tvůj dech
kraj celý kolébá v něhu a těchu,
z moře své krásy skanout nech
mír a svit štěstí pod každou tu střechu!

Weil Evren kommt, dürfen

Türken nicht nach München

Die Grünen veröffentlichen auch das Schreiben einer Ausländerbehörde, worin es heißt: „Herr/Frau x darf vom 19. 10. 1988, 12.00 Uhr, bis zum 22. 10. 1988, 12.00 Uhr, das Gebiet der Landeshauptstadt München nicht betreten. In diesem Zeitraum hat er sich im Stadtgebiet xy aufzuhalten. Herr/Frau x hat sich am 19. 10. um 18.00 Uhr, 20. 10. um 10.00 Uhr und 16.00 Uhr und 18.00 Uhr und am 21. 10. um 10.00 Uhr, 14.00 Uhr und 18.00 Uhr bei der Polizeiinspektion xy unter Vorlage seines/ihrer türkischen Nationalpässe persönlich zu melden.“

Složení vlády ČSSR

Ladislav Adamec, předseda vlády
Pavel Hrivňák, první místopředseda vlády a předseda Státní komise pro vědeckotechnický a investiční rozvoj
Bohumil Urban, první místopředseda vlády a předseda Státní plánovací komise
Jaromír Obzina, místopředseda vlády
Karel Jůlák, místopředseda vlády a ministr hutnictví, strojírenství a elektrotechniky
František Pitra, místopředseda vlády
Ivan Knotek, místopředseda vlády
Matej Látan, místopředseda vlády
Jaromír Johanes, ministr zahraničních věcí
Milan Václavík, ministr národní obrany
František Kincel, ministr vnitra
Jan Stejskal, ministr financí
Jan Štěrba, ministr zahraničního obchodu
Miroslav Boda, ministr práce a sociálních věcí
Antonín Kramáček, ministr paliv a energetiky
Jaromír Algayr, ministr zemědělství a výživy
František Podlaha, ministr dopravy a spojů
Jaromír Zák, ministr pověřený řízením Federálního cenového úřadu
František Ondříček, ministr-předseda Výboru lidové kontroly ČSSR
Marián Čalfa, ministr

Blahopřání L. Adamcovi

Moskva: Rada ministrů SSSR blahopřála včera L. Adamcovi k jeho jmenování do funkce předsedy federální vlády. V blahopřejném telegramu se uvádí: Vážený soudruhu Ladislave Adamce, přijmte srdečné blahopřání k Vašemu jmenování předsedou vlády ČSSR. Přejeme Vám mnoho úspěchů ve Vaší činnosti v nové odpovědné funkci. Jsme přesvědčeni, že bratrské přátelství a všestranná spolupráce mezi našimi zeměmi a národy se budou nadále trvale rozšiřovat a prohlubovat v zájmu upevnění jednoty a semknutosti socialistického společenství a vítězství míru ve světě.

Čs. laureátka z Filadelfie

(kr): Mezinárodní Pavarottiho soutěž ve Filadelfii v USA přinesla Československu krásný úspěch: dvě slovenské operní sólistky — Lubica Rybárska a Dagmar Livorová — se vypracovaly až do třetího, závěrečného kola soutěže mezi 140 zpěváky z celkového počtu 21 500 uchazečů z celého světa. Lubica Rybárska se v závěru kvalifikovala na galakonzert a získala titul laureátky Pavarottiho soutěže, který uděluje Filadelfská operní společnost. Před dvěma roky získal podobný úspěch ve Filadelfii sólista opery Slovenského národního divadla Jozef Kundlík.

US-Reaktor zehnal schädlicher als Tschernobyl?

WASHINGTON, 17. Oktober (dpa). Die Gesundheitsbehörden der USA untersuchen nach einem Bericht der „New York Times“ vom Montag, in welchem Ausmaß radioaktive Strahlung der Atomreaktoren und Atomwaffenfabrik „Hanford“ im US-Bundesstaat Washington die Bevölkerung der Umgebung geschädigt hat. In der 45 Jahre alten Anlage in Hanford war 1944 das Plutonium für die Atombombe produziert worden, mit der die USA die japanische Stadt Nagasaki zerstörten.

Bei dem radioaktiven Ausstoß der Anlage handelt es sich dem Bericht zufolge um den größten, der jemals über eine US-Atomfabrik dokumentiert sei. Alle neun Reaktoren sind wegen Sicherheitsbedenken seit längerer Zeit stillgelegt, der letzte seit Januar 1987. Experten schätzen laut „New York Times“, daß einige Einwohner in der Nähe Hanfords einer zehnmal höheren Strahlung ausgesetzt waren als die sowjetischen Bürger seinerzeit bei der Katastrophe von Tschernobyl. Wissenschaftler seien insbesondere über radioaktives Jod besorgt, das seinerzeit dort entwichen sei.

Der vom US-Energieministerium für den Betrieb in Hanford abgestellte Manager, Michael J. Lawrence, sagte: „Wir wissen, daß die Emissionen im Licht der heutigen Stimmung als sehr hoch betrachtet werden. Zur damaligen Zeit sah man das nicht als etwas, das schlimme Folgen haben würde.“

JEDEN ZA 18, DRAHÝ BEZ 2 ZA 20

Proteste wegen Fotos einer Aids-Toten in Leningrad

MOSKAU, 17. Oktober (AP). Eine Leningrader Zeitung hat das Foto einer an Aids gestorbenen Prostituierten abgedruckt und ihre letzten Kunden aufgefordert, beim städtischen Gesundheitsamt einen anonymen Aids-Test machen zu lassen. Die 29-jährige Olga Gajewskaja, die am 5. September in einem Leningrader Krankenhaus gestorben war, war — soweit bekannt — das erste Aids-Opfer in der UdSSR. Die amtliche Nachrichtenagentur TASS berichtete am Sonntag, ihr Foto solle auch in finnischen Zeitungen veröffentlicht werden, da Frau Gajewskaja häufig Touristen aus Finnland als Kunden gehabt hätte. Der Abdruck des Fotos in der „Leningradskaja Prawda“ am Samstag habe für heftige Diskussionen unter Medizinern, Rechtsanwälten und der Polizei gesorgt, hieß es.

In Leningrad sind nach Angaben eines Experten für Infektionskrankheiten 24 Menschen mit Aids infiziert, darunter neun Sowjetbürger.

20 SCHŮZE ÚV KSČ:

Byla s uspokojením oceněna informace o předběžných výsledcích sklizně obilovin, včetně kukuřice. Dosáhne 11,8 miliónu tun, což je asi o 3 procenta více než předpokládal plán. Letošní sklizeň byl prakticky vyrovnán výpadek ve výrobě obilovin za léta 1986–87 a za tři roky této pětiletky bude plánovaný úkol překročen o 140 000 tun. Výnos základních obilovin dosáhl v ČSSR 4,7 tuny na hektar a je druhým nejvyšším průměrným výnosem v historii našeho zemědělství (v ČSR bylo dosaženo výnosu 4,5 tuny a v SSR 5,2 tuny).

Obec stará osm století

(čtk): Ne všude se kronikáři mohou pochlubit tím, že jejich obec má za sebou historicky doložené osm století. A právě toto jubileum si připomíná ve Starém Plesu u Jaroměře účastníci setkání rodáků. Nejstarším pramenem, který dokládá existenci vesnice patříci rytířskému řádu johanitů, je listina českého knížete Bedřicha. Má se za to, že obec vznikla ve 12. století za velké německé kolonizace při brodu přes řeku Metuji poblíž významné obchodní cesty vedoucí z Německa přes Prahu do Polska a Ruska.

RADOŠTNÝ KOMENTÁŘ...

25. října 1988

TASS k závěrům zasedání ÚV KSČ

Cestou přestavby

MOSKVA: Stále dynamičtější, hlubší a osobitější jsou procesy přestavby a obnovy v Československu, píše komentátor TASS A. Kondrašov. Je zcela zřejmé, že po předložení širokého programu sociálně ekonomických přeměn věnuje dnes KSČ velkou pozornost otázkám ideologie. Přestavba je ekonomice je neoddělitelná od zásadních změn ve vědomí lidí, od překonání stereotypů v myšlení, pasivity a dogmatismu. Kromě toho proces ekonomických a sociálních přeměn vyvolává mnoho nových otázek, jež vyžadují politický, stranický rozbor. Materiály listopadového zasedání ÚV ukazují, že vedení KSČ se snažilo obsáhnout co nejširší okruh problémů, které lidi znepokojují, a nevyhýbat se odpovědím na nejostřejší a sporné otázky. Politický pluralismus a národnostní problémy, vztahy státu a církve, dlouhá kritika a demokratizace kultury, vzájemná spjatost třídního a národnostního — všechny tyto nelehké problémy byly vyjádřeny v referátech a v diskusích. Ke každému z nich byl zaujat jasný postoj, zakládající se na zkušenosti strany, na specifitě vnitřních a vnějších podmínek ČSSR, na analýze procesů obnovy v dalších břežních zemích včetně Sovětského svazu.

Novinky leteckého průmyslu

(tk): Inovaci více než polovinu svého současného výrobního programu průběžně uskutečňuje v osmé pětiletce čs. letecký průmysl, který si letos také připomíná 70 let od založení první letecké továrny v Československu. Pokračovatelem jejich tradic je k. p. Rudý Letov v Praze. Mezi jeho novinky patří například letecký letoun LK-2 „Sluka“. Jde o jednomístný vzpěrový jednoplošník, který ke vzletu potřebuje pouhých 50 metrů a k přistání mu stačí ještě o 10 m méně. Jeho cestovní rychlost je 80 km za hodinu a zaručuje dolet 200 km. Pro tyto vlastnosti najde uplatnění mj. v zemědělství, v lesním hospodářství, při kontrole elektrického vedení či plynového potrubí, v topografii apod. Jinou novinkou Rudého Letova je komplexní letecký trenážer TL-X, vhodný pro základní výcvik na libovolném jednomístném proudovém letounu.

CO JE TO PRŮTÍ AIR PRAHA
BABY Z ROKU 1938!! TENHRA'Y PŘIDALI LICENCI DO ANGLIE...

Dekret o využívání energie

Bukurešť: V Bukurešti byl zveřejněn dekret státní rady RSR o zajištění výroby elektrické energie a jejím racionálním využívání v nadcházejícím zlmním období. Dokument ukládá vládě, ministerstvu energetiky a příslušným úřadům zajistit plánovanou výrobu elektrické energie a konkrétně stanovuje způsoby jejího využívání obyvatelstvem. Počínaje 1. listopadem se budou byty vytápět ráno, v poledne a večer, celkem pět až sedm hodin denně. Stejným způsobem budou rozvřeny dodávky teplé vody. Večerní vysílání televize bude od 1. listopadu o hodinu prodlouženo na tři hodiny denně. Státní úřady a kulturní instituce budou vytápěny dvě až pět hodin denně. Ukládá se jim dále snižovat svou dosavadní spotřebu energie.

AT ŽÍJE STŘEDOVĚK SOCIA-
LISTICKÉ BUDOUCNOSTI!!!

Dialog marxistů a křesťanů

Moskva: „Dialog marxistů a křesťanů ukázal, že nové politické myšlení si stále více razí cestu a ve světě vyvstává takové morální ovzduší, v němž jsou hořecné zbrojení, konfrontace a militarizace považovány za výzvu současné civilizaci, za útok na základní lidské právo — právo na život,“ prohlásil včera v Moskvě první místopředseda Sovětského výboru obránců míru V. Orjol na závěr mezinárodního symposia filozofů, teologů a sociologů z patnácti zemí Evropy a Ameriky. Tradiční setkání, které pořádá Sovětský výbor obránců míru společně s Mezinárodním ústavem míru a Ústavem pro otázky míru při Vídeňské univerzitě, se tentokrát konalo na téma Humanistický internacionalismus v duchu nového politického

KONČE KALIKAK'IDA, PŘIJÍ NE TAKY
„BUKIKAK'USKA“ CÍRKEV...

Tragická srážka letounů

(čtk): Včera odpoledne se v prostoru svezarmovského letiště Vokšice, okres Jičín, srazily dva sportovní letouny Zlin patřící svezarmovským Aeroklubům Havlíčkův Brod a Jičín. Stalo se tak krátce před přistáním a po srazu začaly letouny hořet. Následky havárie jsou tragické — čtyři osoby, z toho dvě děti, byly usmrceny a další tři osoby utrpěly těžká zranění. Příčiny havárie i rozsah hmotných škod se upřesňují.

Za«Hankem«Pivcem

Jako blesk z čistého nebe přišla včera ráno smutná zpráva: František Pivec, kterému neřekli nikdy jinak než „Hank“, náhle zemřel ve věku nedolých 76 roků. Ve třicátých letech patřil k našim předním stolním tenistům a na mistrovství světa vybojoval tři medaile. Aktivně hrál i kopanou za AFK Pardubice. Stolnímu tenisu věnoval věrně i po skončení dlouholeté sportovní kariéry. Vlnitá od posledních dvou žil osněhy i nezdravý nášeho pingpongu. Výše jeho funkcí, které získával vždy elegantně se svou příslušnou pracovitostí, pečlivostí a skromností, byl takřka nekonečný. Byl dlouho pozorným a kritickým správcem z kořané, a jeho značka (hp) sama se setkávala na sportovní stránce Věčerní Prahy. Vždy poslal s láskou a zasvěcením. Miloval stolní tenis, rozuměl mu, pečlivě oátral v jeho historii. V ní od prvoenců v prvních letech tohoto stolní se dostal až k šampionátu v Birminghamu v roce 1977... Čest jeho památce! (red)

Demján na Dhaulágirí

KATHMANDO (aj): Naš horolezec Zoltán Demján, Jurij Moisejev s Kazebem Valjevem stanuli 6. října na vrcholku himálajského štítu Dhaulágirí I. (6166 metrů). Oznamují to nepálské ministerstvo turistiky. Úspěšní horolezci jsou členy třídenního výpravy, která po slupovala jihozápadním hřebenem ve ležary, kterou vedl Jiří Novák. Méně radostná zpráva přišla z oblasti Everestu. Francouz Serge Koenig doprovázený Šerpy Pasangem Tembou a ňnak pou Sonem sice dosáhl vrcholu nejvyšší hory světa (8848 m), při sesiu po však oba šerpští průvodci zahynuli. Jejich těla našla ve výšce 8200 m skupina horolezců vystupujících na vrchol Everestu, čtyři španělé, Francouz a tři šerpští průvodci. Španělé pokračovali ve výstupu, ostatní se po šokujícím nálezu vrátili ořesení zpět do lábora.

JABLONICKÝ mistrem světa

BRISBANE (ag): Na mistrovství světa v kulturistice v australském Brisbane získal náš reprezentant Javol Jablonický v hmotnostní kategorii nad 80 kg titul mistra světa. Vyhral tak světový šampionát podruhé za sebou, když loni zvítězil v kategorii do 80 kg. — V soutěži dřevěstev zvítězili USA před Barbádosem a Jíní Koraem. — Výsledky jednotlivců: do 65 kg: Dima Sodeia (Turecko), do 70 kg: Marquas (USA), do 80 kg: Thand (Indie), do 90 kg: Janvier (USA), nad 90 kg: Jablonický (ČSSR).

O maloobchodních cenách

Moskva: Za nových pětiletku byly oficiálně zvýšeny pouze ceny alkoholických nápojů v roce 1986. Zároveň byly sníženy ceny zboží pro děti, jednotlivé druhy oděvu a obuvi za syntetických materiálů, některé léky a další zboží, prohlásil v interview pro list Sovetskaja Rossija náměstek Státního cenového výboru SSSR A. Komin. Na žádost redakce komentoval výsledky jednání politického byro ÚV KSSS o stavu maloobchodních cen spotřebního zboží a služeb obyvatelstvu. A. Komin konstatoval, že státní cenový výbor SSSR připravuje nyní návrhy na zásadní reformu tvorby cen, které budou předloženy k vládnímu diskusí. V této souvislosti oznámil pověst o budoucím zvyšování maloobchodních cen za nepodstatných.

1101 PŘEJ BŘEČELI

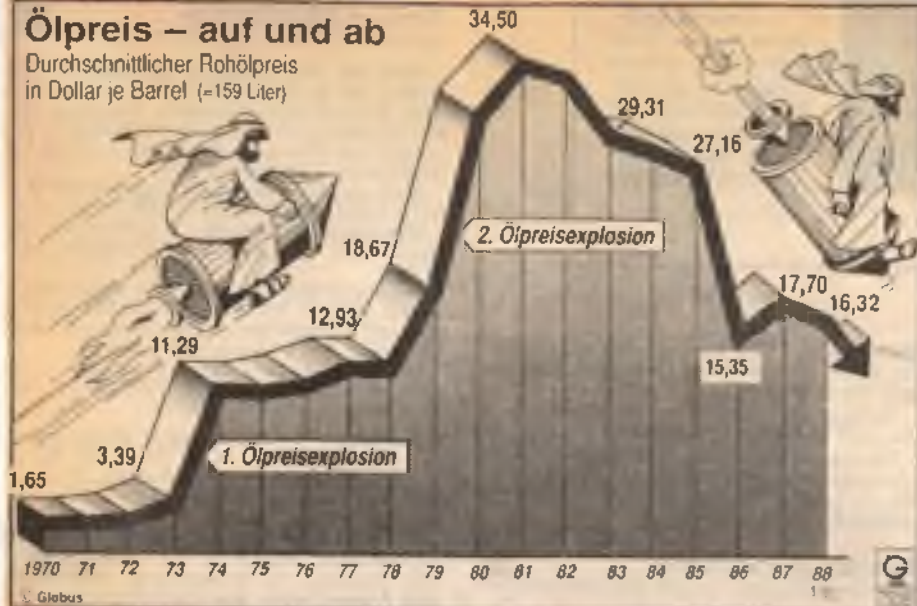
● Festival filmů W. Dienne byl zahájen v mezkvském kinu Rosarja. Na programu jsou světově známé filmy Sněžurka a sedm trpaslíků, Bambi a další příběhy pro malé i velké.

● Skláratelům začala rozprodávat staré stihací letouny F-104 Startlighter belgická společnost Radcom Enterprise. Vysloužilá vojenská letouny získala v roce 1986 a naději, že je ještě výhodně prodá.

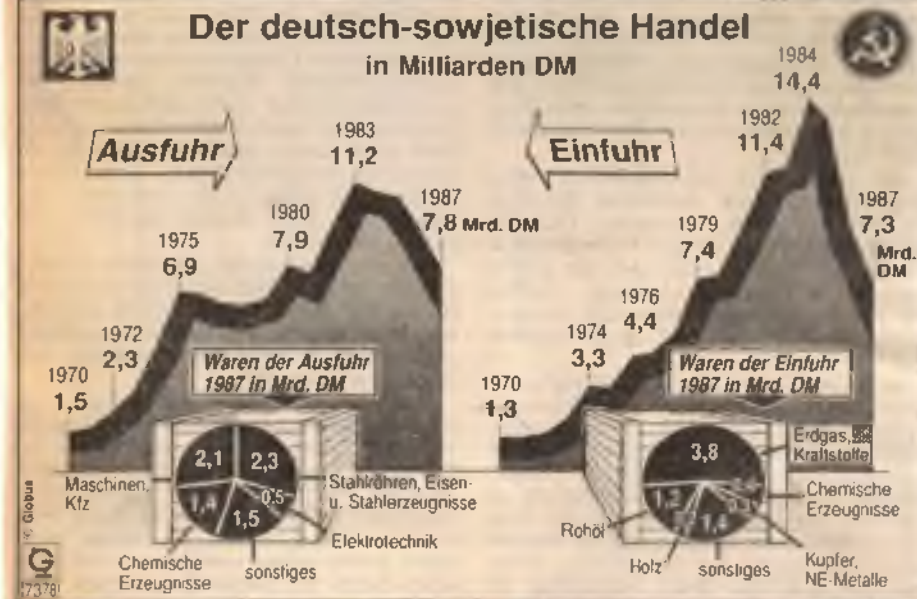

Ölpreis – auf und ab

Durchschnittlicher Rohölpreis
in Dollar je Barrel (=159 Liter)

Der deutsch-sowjetische Handel in Milliarden DM

„1983 war Atomkrieg nah“

LONDON, 16. Oktober (AFP). Die Welt stand 1983 knapp vor einem Atomkrieg. Dies berichtete der in den Westen über-gelaufene Ex-Chef des sowjetischen Ge-heimdienstes KGB in London, Oberst Oleg Gordiewski, nach dessen Angaben die sowjetische Führung damals über mutmaßliche Kriegsvorbereitungen der NATO-Staaten in Panik geriet.

Wie der ehemalige KGB-Agent in sei-nem am Sonntag vom „Sunday Tele-graph“ vorabgedruckten neuen Buch schrieb, war der Krell 1983 stark beun-ruhigt und forderte alle Agenten im Aus-land auf, jedes verdächtige Zeichen, das als Vorbereitung für einen Atomkrieg ge-wertet werden könnte, sofort zu berich-ten.

Die Angst im Krell erreichte demnach im November 1983 ihren Höhepunkt, als die NATO-Manöver „Able Archer“ statt-fanden. Während des Manövers bemerk-ten dann nach Angaben von Gordieswki auch die westlichen Geheimdienste die Unruhe auf der östlichen Seite. US-Prä-sident Ronald Reagan habe deswegen seine damaligen Tiraden gegen das „Reich des Bösen“ aufgegeben.

Gordiewski war 1974 vom britischen Geheimdienst in Kopenhagen angewor-ben worden und arbeitete dann zehn Jah-re lang als Doppelagent. Der konservati-ve „Sunday Telegraph“ bezeichnete den Oberst als den höchsten KGB-Agenten, der in London tätig war.

Armes England

LONDON, 16. Oktober (AFP). Mit der Bildung der Briten ist es nicht weit her. Dies geht aus einer am Sonntag in der „Sunday Times“ veröffentlichten Unter-suchung des Meinungsforschungs-Institutes MORI hervor. So konnte nur jeder sechste Brite sein Heimatland auf einer Weltkarte ausfindig machen. Fast die Hälfte konnten weder ein einfaches ma-thematisches Problem lösen noch einen Zugfahrplan richtig lesen.

Wie die „Sunday Times“ weiter berich-tete, wußte jeder vierte nicht, daß im Jahr 1066 jene historische Schlacht bei Hastings stattfand, bei der William der Eroberer den angelsächsischen König Harold II. besiegte und damit die Nor-mannenherrschaft in England begrün-dete.

Nicht viel besser stand es um das Wissen über das aktuelle Zeitgeschehen. Nur 20 Prozent der Befragten konnten den sowjetischen Staats- und Parteichef Michail Gorbatschow auf einem Foto identifizieren. Den US-Präsidenten Ro-nald Reagan erkannten dagegen 98 Pro-zent der knapp tausend befragten Briten.

ARMES DEUTSCHLAND! JEN NI SE ZERTAYI ZDEJICH...!

Kollegen und Tschernobyl trieben Atomforscher in den Tod

Parteizeitung „Prawda“ beleuchtet die Hintergründe für den Selbstmord des sowjetischen Wissenschaftlers Legassow

wurde er im Frühjahr 1987 mit 129 Nein- und 100 Ja-Stimmen nicht in den wissen-schaftlichen Rat seines Instituts gewählt. Legassow gehörte zu den ersten Experten, die nach dem Reaktorunfall in Tschernobyl im Einsatz waren. Er leitete die Aufräumungsarbeiten am Reaktor länger als andere Mitglieder der staatli-chen Regierungskommission. Im Unter-schied zu vielen anderen verließ man ihm jedoch nicht die Auszeichnung „Held der sozialistischen Arbeit“, obwohl sein Name bereits auf einer Vorschlagsliste stand. Die Leitung der Akademie der Wissenschaften lehnte am Tage vor sei-nem Tod seinen Vorschlag ab, einen „Rat für Chemie“ zu gründen, der überbehör-dlich arbeiten und junge Wissenschaftler integrieren sollte.

gassow Technologie und Sicherheitsbe-stimmungen in sowjetischen Atomkraft-werken. Auf den Artikel hin hatten Leser die Aufdeckung der Hintergründe für den Selbstmord des Forschers verlangt. Ein leitender Mitarbeiter der General-staatsanwaltschaft der UdSSR gab sei-nerzeit als Selbstmordgrund Depressio-nen an. Gubarjew weist das zwar nicht zurück, für ihn gibt es aber andere sachi-cher Gründe. In einem längeren Artikel, der am Montag in der „Prawda“ erschien, führt Gubarjew ins Feld, daß Legassow, dessen Fähigkeiten in der Fachwelt au-ßer Zweifel standen und der erster stell-vertretender Direktor des Kertscha-tow-Instituts für Atomenergie war, nach dem Tschernobyl-Unfall von seinen Kol-legen mehrfach degradiert wurde. So

igl MOSKAU, 17. Oktober. Der Wissen-schaftsredakteur der Parteizeitung „Prawda“ und Autor des Tschernobyl-Stücks „Sarkophag“, Wladimir Gubarjew, hat der Leitung der Akademie der Wissenschaften der UdSSR und der so-wjetischen Atomlobby vorgeworfen, den weltweit bekannten Forscher auf dem Gebiet der Reaktor-Technologie, Walerij Legassow, in den Tod getrieben zu haben. Der 51-jährige Legassow hatte sich am 27. April dieses Jahres, zwei Jahre nach der Reaktor-Katastrophe im Atomkraft-werk von Tschernobyl, erhängt. Sein Selbstmord wurde zunächst vertuscht. Am 20. Mai druckte die „Prawda“ ein kri-tisches Vermächtnis von Legassow ab, das dieser am Vorabend seines Todes Gu-barjew übergeben hatte. Darin rügte Le-

Gubarjew deutet an, daß Legassow an-scheinend von unterschiedlichen Seiten für den Unfall von Tschernobyl direkt verantwortlich gemacht wurde. Ferner war der Gesundheitszustand des For-schers nach seinem Einsatz in Tscherno-byl als Folge hoher Strahlendosen labil. Im Herbst 1987 hatte er lange im Kran-kenhaus gelegen. Damals nahm er be-reits eine Überdosis Schlaftabletten. Die Ärzte retteten ihm das Leben. Legassow ist nach seinem Tod als Wissenschaftler voll rehabilitiert worden. Das KPdSU-Zentralkomitee, so Gubar-jew, habe beschlossen, daß Straßen, Schiffe und Schulen nach ihm benannt werden können. Aber das beste Geden-ken an ihn sei die Verwirklichung seiner Ideen.

Finny sahn rund um sowjetische Nickel-Fabrik Mondlandschaft

UdSSR-Minister legte erstmals Zahlen über Umweltverschmutzung vor / Verkrüppelte Bäume in Lappland

HELSINKI 17. Oktober. Finnlands Umweltminister Kaj Baerlund hat die Einberufung einer sogenannten Nordkalotten-Konferenz angekündigt, auf der Finnland, Schweden, Norwegen und die Sowjetunion sowie eventuell die USA und Kanada über die Umweltprobleme beraten sollen, die durch die sowjetische Schwerindustrie in Europas nördlichsten Regionen hervorgerufen werden. Baerlund, sowjetischer Kollege Feodor Morgun hat die Teilnahme seines Landes an einer solchen Konferenz bereits zugesagt. Die beiden Minister waren in der Vorwoche auf der sowjetischen Kola-Halbinsel zusammengetroffen. Morgun hatte dabei Informationen über die Schadstoffemissionen der sowjetischen Industrie vorgelegt, die in Helsinki als „einzigartig“ bezeichnet wurden.

Verschmutzungsquellen auf Kola sind

vor allem die Schwermetallfabriken in Nickel und Montschegorsk, deren Schwefeloxyd-Ausstoß 1980 bei 584 000 Tonnen lag. Durch eine Modernisierung der Produktionsprozesse und die Verwertung von Schwefelgasen für die Erzeugung von Schwefelsäure sank die Ausstoßmenge der beiden Fabriken in diesem Jahr auf 537 000 Tonnen. Hinzu kommen rund 4500 Tonnen Nickel und 2000 Tonnen Kupfer. Zum Vergleich: Die Schwefeloxyd-Emissionen ganz Finnlands betragen derzeit 330 000 Tonnen. Morgun, der bei seinem Treffen mit Baerlund erstmals Kola besuchte, nannte die großen Umweltprobleme offen beim Namen und versprach Gegenmaßnahmen, die weit ambitionierter sind als die Verminderung der Schadstoffemissionen um 30 Prozent, zu der sich die UdSSR bisher verpflichtet hat. 1993 sollen die beiden Schwermetall-

fabriken auf Kola nach den neuen Plänen noch 285 000 Tonnen, zwei Jahre später nur noch 124 000 Tonnen Schwefeloxyd ausstoßen.

Nicht nur auf Kola selbst hat der enorme Schadstoffausstoß sichtbare Folgen. Die finnische Delegation berichtete nach ihrer Rückkehr aus Montschegorsk von einer „Mondlandschaft“ rund um die Severo-Nikel-Fabrik, in der 10 000 Menschen beschäftigt sind und jährlich 140 000 Tonnen Nickel, 100 000 Tonnen Kupfer, 3000 Tonnen Kobalt, 330 000 Tonnen Schwefelsäure sowie Minerale und Edelmetalle gewonnen werden. Die baumlose Zone geht in einen Ring von verbranntem und totem Wald über, an den sich Kilometer von sterbendem Wald anschließen. Auch in Norwegen und Finnland haben Forscher die Folgen der sowjetischen Emissionen nachgewiesen.

In den grenznahen Wäldern der Nordkalotte, wo es auf skandinavischer Seite fast keine Industrie gibt, sind die Schwermetall- und Schwefeloxyd-Niederschläge so hoch wie sonst nur in Industriezentren. Verkrüppelte Bäume zeugen auch in Lappland erstmals vom Waldsterben durch die Umweltverschmutzung.

Auch über Estland und die Region Leningrad, die Umweltminister Baerlund als weitere „Verschmutzungsquellen“ Finnlands bezeichnete, erhielten die finnischen Besucher auf Kola erstmals konkrete Zahlen. Estlands Schwefeloxyd-Ausstoß wurde mit 207 000 Tonnen angegeben. Er soll bis 1993 um 30 Prozent, in den darauffolgenden fünf Jahren nochmals um ein Drittel sinken. Die Region Leningrad stößt nach offiziellen sowjetischen Angaben jährlich 223 000 Tonnen Schwefeloxyd aus.

Stránecká Zhoř čeká na záchranu

Má šest století stará památka ještě naději?

Stráneckou Zhoř najdete mezi Mělníkem a Velkým Meziříčím. Je to malá vesnička, v níž žije asi 330 obyvatel. Jsou zde nové upravené domky, pěkná moderní mateřská škola, obchod postavený v akci Z a další stavby, které zpřilučňují život lidí. To je strážná charakteristika obce. Ale vša tak zcela v pořádku tu není. Jsou si toho vědomi i samotní obyvatelé. Vrásky na čele jim dělá zámeček, který patří mezi hodnotné renesanční stavby.

Jeho dějiny se začaly psát již ve 14. století, kdy do začátku 18. století. V roce 1728 jej však zde stála malá gotická tvrz. První písemná zmínka tehdejší majitel hrabě Jan Ugart prodal držitelům ka o tvrzí pochází z roku 1366, kdy ji Ondřej Velkého Meziříčí. Zámek přestal sloužit jako Nelepa spolu s Nelepinou Zhoř postoupil mezi sídlo a začal chátrat. Nakonec byl využit jako řídkému panstvu. Poté se tvrz stala součástí pro-sýpka.

božského majetku v Mělní. A to je pravděpodobně i doba, kdy byl objekt přestavěn v pozdně gotickém slohu. Dalším majitelem, který ne- jenže vylepšil celé panství, ale přebudoval goticko- renesanční zámek, byl Jan Strá- necký ze Stránce. A zde jsme i u původu jména ně jen poškozením historického objektu. V padě- obce, která se začala jmenovat podle svého ma- sátek letch provedlo přístavbu v nádvori a zá- jitele. Zámek Jana Stráneckého ze Stránce byl jednopatrový s věžemi v nárožích. Sio o poměr- V současně době není objekt využit a hledá své- ně rozlehlou budovu, do jejíž kompozice byly pří- ho „záchranu“. Podle informací z MNV havarij- laty i stavební prvky staršího objektu. V roce 1680 se areál rozrostl o pivovar, sladovnu a pá- lírnu. V této podobě sloužil zámek majitelům až

PAK ŽE BYLA TEN KULTURNÍ REVOLUCE !

ŠVESTKOVÝ „JARMARK“ začal včera v Českých Budějovicích. Prodejní stánky tradičního trhu zaplnily na dva dny hektarový zúzkono náměstí, kde se nabízí kupujícími sportovní zboží, knihy,

O následcích výbuchu

Moskva: Deník Socialističeskaja Industrija včera zveřejnil podrobnosti o výbuchu, ke kterému došlo 4. října na posunovacím nádraží ve Sverdlovsku. Úvádí, že hmotné škody dosahují podle předběžných odhadů 250 miliónů rublů. Následkem nedbalosti pracovníků železniční stanice se tehdy nečekaně dal do pohybu vlak s nebezpečným nákladem a neřazen sjez se svahu do cesty pro jízdu vlaku. Vagón vykořelej při srážce, uvolnil sloup elektrického vedení a vznikl požár. Za dvě minuty vybuchly vagóny s tiskavinou. List uvádí, že lékařskou pomocí vyhledalo více než tisíc osob. Ze 118 hospitalizovaných jsou tři lidé ve velmi těžkém stavu. Tři osoby zahynuly na místě neštěstí, dvě zemřely v nemocnici. Třetina pacientů měla oči poraněné rozbitým sklem, bylo mnoho těžkých ran a poranění hlavy. Na pomoc sverdlovským lékařům přijeli lékaři z Moskvy, letecky bylo dodáno lékařské zařízení, léčiva, očkovací látky a séra. Bylo poškozeno mnoho výrobních budov, 72 obytných domů musí být zbořeno, více než 600 domů je nutno opravit.

Akte proti bratislavským »vekslákům«

(Btk): V prodejních TUZEX v Gorkého ulici v Bratislavě provedli 5. října příslušníci kriminální služby městské správy VB, vyčlenění do zvláštní pracovní skupiny, společně s příslušníky Pohotovostní motorizované jednotky VB represivně bezpečnostní akci zaměřenou proti osobám zabývajícím se prodejem tuze- xových poukázek. Na MS VB v Bratislavě předvedli cekem 18 osob. Z nich dva se souhlasem prokurátora zadrželi a vzali do vazby. Pět osob je stíháno za trestný čin spekulace a tři osoby za přečin spekulace. Všechny předvedené osoby měly u sebe finanční částky od 5000 do 60 000 korun a od 700 do 13 800 tuze- xových korun. Příslušníci VB u nich zajištěli celkem 380 000 korun a asi 37 000 tuze- xových korun. Se sou- hlasem prokurátora byly u osob stíhaných za trestný čin provedeny domovní prohlídky, z nichž každá přinesla očekávané výsledky. Bylo při nich zajištěno 2136 petizků ze žlutého kovu, 790 rublů, 700 US do- larů, 2500 západoněmeckých marek, 50 kanadských dolarů, 100 holandských guldenů, 500 francouzských franků, 760 šilinků, 4200 forintů a destilační přístroj na lih.

SEXUÁLNÍ NEPOKOJ zachvátil v posledních tý- dnech západoněmecké lososy a unesl zmatek na tam- ní lososí farmě. Asi 500 táskou souzených lososů uniklo z klecí a proniklo do volných řek, kde se páří se svými divokými „sestřenicemi a bratrance- mi a ohrožují tak podle soudů odborníků své po tisi- ciletí budované genetické vlastnosti. Ani to však nerozhodlo farmáře tolik, jako když zjistili, že lososí ke svým rejzům přilákají dokonce i tresky.

HUSÁKY NA NĚ !

Zájem o středověkou vesnici

(Čr): Z NSR do Brna se vrátila po osmiletém pu-ování po Evropě výstava s názvem Středověká vesnice na Moravě ve světla archeologických výzkumů. Od ro- ku 1981, kdy měla premiéru v Brně, se dočkala dva- ceti repriz. O výsledky archeologických výzkumů hi- storického oddělení Moravského muzea v Brně totiž měla zájem četná muzea v Rakousku, Švýcarsku, NSR, Polsku a Západním Berlíně.

V PRAZE PAV JIH TAKY UZ ODZVUNILI...

Konec jedné legendy

Londýn: Jihoanglická letecká základna Biggin Hill, která se stala legendou během bitvy o Británii v roce 1940, kdy byla terčem nejzvrhilejších útoků nacistic- kého letectva, bude zrušena. Oznámil to v Londýně ministr obrany a řekl, že se jedná o do- purné opatření. Základna přestala být používána jako letecká základna od té doby jako vý- cíkové středisko. Piloti 700 britských stíhaček z Big- gin Hillu a dalších anglických základen čekali v létě 1940 trojnásobné převaze Göringova letectva, které se snažilo zničit letiště, radarových stanic a dalších obranných zařízení připravit pádu pro německou in- vazí do Británie.

KDYŽ SI LEO PAVLÍK (na obr.) jako čerstvý absolvent vítěz mistrovství ČSSR v automobilových soutěžích stěhoval v čili Rallye Vltava Píbram, že svůj poslední (?) závod nemohl na startě slyšet, že tak rychle, jak by chtěl, vložil se do toho vedoucí sluhovického týmu JAN HUBÍK. „Chťal bych tady Leošovi slíbit,“ řekl, „že jestli se skutečně rozhodne zanechat závodního ježdění, pak si může vybrat kteroukoli soutěž a tam absolvovat svou derniéru. Samozřejmě v rychlosti, jakou uzná za vhodnou...“

Zpráva o tom, že se jeden z našich nejlepších soutěžáků chystá pověsit volant na zbytek mnohé překvapila. Ale ještě to nechtěl jízdu. O všem se bude rozhodovat až na konci října — o smrti a Pavlíkově budoucnosti. Ten totiž 11. července nastoupil funkci ředitele hotelu Sluhovice ve Všemíně a to ne- ní žádná „sluhovická“.

Jan Hubík k tomu s úsměvem poznamenal: „Nedávno byl o nás na návštěvě Arne Hertz, bývalý spolek- dec Fima Mikulky, když spolu vybojo- vali titul mistra světa. Přijala ke- ho to, co dělají špičkoví sportovci po skončení závodní kariéry. Říkal jsem mu, že spousta západních sportovců si vydělá peníze a pak si koupí ma- lý hotel. Neže sluhovická firma da- la Pavlíkovi za vynikající výsledky velký hotel...“

A jak se Leo Pavlíkovi líbí role „hoteliera“?

„Je to strašný požárák česá.“

A klientela...

„Dobře, většinou obchodní partneři Sluhovic od nás i ze zahraničí.“

Poznávali va vás hosté soutěžáka?

„Asi tak ze sedmdesáti procent ano.“

Bude se vám chtít ještě vůbec zá- vodit, i když to opět bude na Audi?

„Pekně bude zájem, tak se ještě rád svezu.“

JAN TOBIÁŠ, Foto: JOSEF VRÁTEL

SLAVNĚHO HOUSLISTU Niccola Pagantiniho otrávil jeho lékař nadměrným podáváním rtuti. K tomuto názoru dospěl australský lékař dr. J. G. O'Shea. Dokazuje svůj závěr v britském vědeckém časopise Journal of the Royal Society of Medicine na základě studia mistrovských písemností. Paganti- ni zemřel v roce 1840 ve věku 58 let, údajně na tuberkulózu plic a hrtanu. Pítku však nikdy nebyla provedena. Z příznaků, na něž si virtuos stěžoval a z jeho popisu léčebných kúr dr. O'Shea vyvodil, že mu byly podávány „vražedné dávky“ rtuti, zřej- mě poté, co jeho lékař usoudil, že se nakazil příjicel. Dr. O'Shea považuje za pochybné, že teh- dejší diagnóza byla správná; v každém případě podávané léky mistrovi krajně ublížily, vypáda- ly mu zuby a značně se mu zhoršil zrak. V posled- ních letech před smrtí už také ztratil svoji legen- dární techniku hry.

SLUHOVICĚ UBER ALLES!

LIBA SE VRACÍ!

KOŠICE (tl): Obhájece druhé mistra ČSSR v hokeji VŠZ Košice bude s asi- větší pravděpodobností v nejbližší do- bě posílen svým „ex-brádem“ Libou! Zatímco Pašek v zámoří prošel výběrem novácká profesionálního týmu Minne- so- ta North Stars a bude hrát v NHL, Li- bovi se to nepodařilo a Minnesota ho ze- řadila do farmářského mužstva. To se košickému bráši nelíbilo, odstoupil od smlouvy a telefonicky se spojil s Prahou a hokejovým svazem: Nyní čeká na letenku a nic nebrání ani po administrativní stránce, aby nemohl nastoupit za VŠZ, protože v Minnesotě soutěž nehrál.

LIBA SE VRACÍ! „DĚDEČ“ HODNĚ!

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

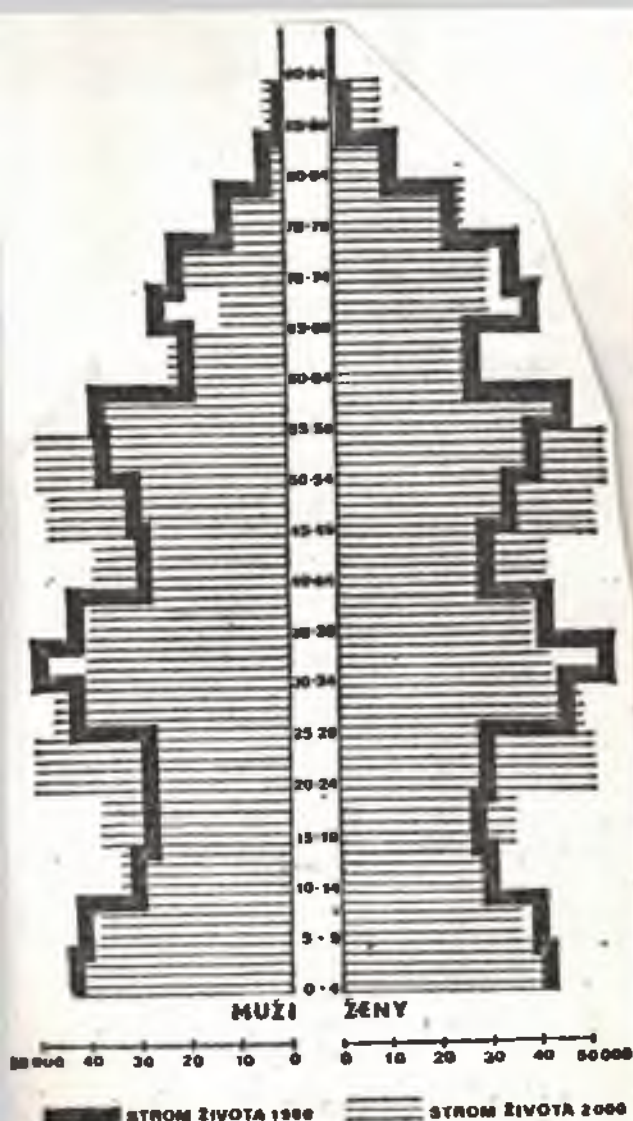
UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHVÁTIL SE VŠZ KOSICE

UCHV

MUŽI ŽENY

STROM ŽIVOTA 1988

STROM ŽIVOTA 2000

Jedinou přístupnou památkou těžkého opevnění v Československu z let 1935–1938 je dělostřelecká tvrz Dobrošov na Náchodsku. Ročně ji navštíví na 80 000 lidí.

Gesundheitsreform und Steuerreform — das tut doppelt weh: Erst große Versprechungen, dann neue Lasten und mehr Bürokratie!

Das tut weh:

Schon im nächsten Jahr werden die Krankenkassen-Beiträge drastisch steigen, insgesamt um mindestens 6,5 Milliarden DM. Ob sie jemals wieder sinken, wird allgemein bezweifelt. Auch die Verbrauchssteuern werden erst einmal um mehr als 9 Milliarden DM erhöht. Die mit der Steuerreform für 1990 versprochene Entlastung wird daher für viele Bürger überhaupt nicht wirksam.

Das tut weh:

Im Krankheitsfall müssen Patienten zuzahlen, insgesamt 5 Milliarden DM jährlich. Das ist ungerecht, weil es vor allem chronisch kranke, behinderte und alte Patienten trifft. Sie werden auch besonders durch die zusätzlich geplante Erhöhung der Mineralölsteuer um 5 Milliarden DM getroffen.

Das tut weh:

Selbst niedrige Einkommen und Renten sollen Zuzahlungen im Krankheitsfall verkraften, bei einem monatlichen Einkommen von nur 1.500 DM bis zu 360 DM im Jahr. Kinderreiche Familien werden darunter mehr als andere leiden, wie auch unter der erhöhten Heizölsteuer und der neuen Erdgassteuer.

Das tut weh:

In Härtefällen sollen einige Zuzahlungen bei Krankheit zwar wegfallen. Dafür sind aber alle Einnahmen zum Lebensunterhalt, auch die der im gemeinsamen Haushalt lebenden Angehörigen, der Krankenkasse zu melden, nach dem Muster und dem Ausmaß der Steuerbürokratie.

Das tut weh:

Die Ärzte dürfen nur noch bis zu einem Höchstbetrag verschreiben. Zur Kontrolle werden Millionen Behandlungsdaten aller Patienten in Computern gespeichert. Die Daten von 8 Millionen Patienten werden dann jährlich kontrolliert, wie auch die Bank- und Versicherungskonten für die Quellensteuer.

... herzliches Beileid — zu solchen Reformen

Moskau umwirbt Bauern mit langfristigen Pachtverträgen

Gegenspieler Gorbatschows fehlte auf Agrarreform-Konferenz

Von unserer Korrespondentin Elfie Siegl

MOSKAU, 13. Oktober. Der sowjetische Staats- und Parteichef Michail Gorbatschow hat angekündigt, daß im Zuge der Reformen auch das Pachtsystem in der Landwirtschaft ausgeweitet werden solle, damit die Bauern sich wieder als „Herren auf der Scholle“ fühlen. Der Kremlchef leitete am Mittwoch am Sitz des Zentralkomitees der KPdSU eine Versammlung von Vorsitzenden von Sowchosen (Staatsgütern) und Kolchosen (Genossenschaften), lokalen Parteisekretären, Wissenschaftlern und Agrarexperten. Hauptthema der Konferenz, wie Radio Moskau berichtete, waren die neuen Formen der Landverpachtung. Scharfe Kritik übte Gorbatschow daran, daß den hohen Investitionen in die Landwirtschaft der vergangenen 20 Jahre nicht entsprechend gestiegene Produktionen von Agrarerzeugnissen gefolgt seien.

Beobachtern in Moskau fiel auf, daß an der ZK-Versammlung zwar mehrere Führungsmilitanten, unter ihnen der neue „Chefideologe“ Wadim Medwedjew sowie Ministerpräsident Nikolai Ryschkow teilnahmen, nicht aber Jegor Ligatschow.

Gorbatschows entmachteter Gegenspieler war erst am 30. September vom Zentralkomitee zum Vorsitzenden der ZK-Agrarkommission gewählt worden. Der zweite Agrarexperte im ZK-Sekretariat, Wiktor Nikonow, war anwesend.

Bereits Ende Juli hatte Kremlchef Gorbatschow auf einem Plenum des Zentralkomitees angekündigt, daß der Staat an einzelne Personengruppen oder Familien Land bis zu 50 Jahren verpachten wolle. Im August berichtete die Parteizeitung „Prawda“, daß für ein Fünftel der rund 50 000 Kolchosen und Sowchosen eine Art Pachtsystem bereits eingeführt sei. In der zentralen Presse gab es seitdem wiederholte Berichte, daß sich die Pacht nur sehr langsam durchsetze. Anscheinend fürchten Kolchosbauern das eigene Risiko, die Mehrarbeit auf einem Stück Land, das nicht ihr Eigentum ist.

Die „Prawda“ hatte in den vergangenen Wochen mehrfach die Auswüchse der Stalinschen Kollektivierung von 1929 und die damaligen Zwangsenteignungen der Bauern kritisiert.

A FUßT SE V EXIL. TISKU PSALO, ŽE JE NA CPADNUT...

K uvolnění L. Štrougala a P. Colotky

(čtk): Jak známo, generální tajemník ÚV KSČ M. Jakes ve svém úvodním vystoupení na 10. zasedání ÚV KSČ uvedl, že členové předsednictva ÚV KSČ Lubomír Štrougal a Peter Colotka požádali o uvolnění z této stranické funkce a také z vládních funkcí. Tisková komise 10. zasedání ÚV KSČ vydala plný text obou dopisů.

V dopise z 3. října 1988 adresovaném šestčlennému výboru KSČ, předsednictvu ÚV KSČ (k rukám generálního tajemníka ÚV KSČ M. Jakese) Lubomír Štrougal píše: Vážení soudruzi, vykonávám téměř 19 let funkci předsedy vlády ČSSR. V tomto měsíci — října 1988 — se dožívám 64 roků. Žádám o uvolnění z funkce předsedy vlády ČSSR a o uvolnění z funkce člena předsednictva ÚV KSČ. Žádám, aby mi byl umožněn odchod do důchodu.

Peter Colotka ve svém dopise z 5. října píše: Vážení soudruzi generální tajemníku, od dubna 1969 zastávám funkci — člena předsednictva ÚV KSČ a místopředsedy vlády ČSSR, člena předsednictva ÚV KSS a předsedy vlády SSR. Při jejích vykonávání jsem se snažil pracovat tak, abych nezklamal důvěru strany a naší socialistické společnosti. Při vědomí náročnosti úkolů, před kterými stojíme a v zájmu „obsazení“ výše uvedených funkcí věkově perspektivnějším soudruhům, se obracím Tvým prostřednictvím na kompetentní stranické a státní orgány se žádostí o uvolnění z funkce člena předsednictva ÚV KSČ, předsednictva ÚV KSS, předsedy vlády SSR a místopředsedy vlády ČSSR.

Kostel v Mostu zpřístupněn

(čtk): Od 5. listopadu bude veřejnosti zpřístupněn významná kulturní památka ze 14. století — gotický kostel v Mostě. Unikátní přesun pozvolného skvostu si v roce 1975 vyžádala též starý městem Mostem. Stavební památka, „outě“ Hellmana, byla tehdy přemístěna pomocí mnoha speciálních podvozků po obloukové dráze 6 metrů. Transfer trval osmadvacet dní. Go. S. Sko. bude nyní sloužit jako výstavní prostory. lodi se nyní dokončuje instalace stálé expozice rožanského umění 14. až 18. století.

Julieem všeobecné nemocnice?

(čtk): V těchto dnech si naše hlavní město připomíná dvoutisát výročí založení všeobecné první pražské nemocnice na Karlově náměstí. Až do 18. století vznikla v Praze řada drobných „špitálů“, které byly určeny především pro nemajetné nemocné. V roce 1788 bylo rozhodnuto vybudovat velkou všeobecnou nemocnici, porodnici, chudobinec a dšav pro duševně choré. Pro tyto účely se přestavěla barokní budova dšava pro vřchovu mladých klachtlích na jižní straně Dobytčilo řhu (dnešního Karlova náměstí). Dvorním dekretem ze dne 18. září 1788, který je zakládacím listinou nemocnice, byla budova zakoupena spolu se sousedním domem u Houshviřtů za 28 619 zlatých. Nyní Fakolní nemocnice (sdrážuje 11 klinik a fakultní nemocnice II. s fakultní poliklinikou má třidvacet poliklinik a 10 společných vyšetřovacích zařízení).

Tak představovaly dobové noviny výsledek jednání v Mnichově. Silně stínovaná (p originální příloze mnichovského dokumentu červeně vyvedená) čára se zařezávala hluboko do historických hranic československého státu. Když ještě v srpnu kresliti obrysy této „sprádky na hrdle Československé republiky“, henleinovci do mapy britskému vyjednavači Runcimanovi, jen málokdo z nich předpokládá, že všechny jejich nároky budou v rámci politiky usmířování přijaty a navíc budou Čechům upřena další území. To vše bez rovnoprávné účasti československých zástupců, bez jakéhokoli ověřování skutečné situace. Taková byla politika Mnichova.

„Marie, rozhodl jsem se s okamžitou platností otázky přestavby hospodářského mechanismu převést do tvé kompetence.“

Začalo to koněspřežkou

(čtk): Jižní Čechy jsou krajem bohatým na památky z historie kolejové dopravy. Mimo známou koňskou dráhu tady vznikla první elektrická železnice a dosud v provozu jsou dvě úzkokolejky. Vývoj tohoto odvětví přepravy lidí i zboží přibližuje právě otevřená výstava v Jihočeském muzeu České Budějovice, nazvaná Začalo to koněspřežkou. Expozice také připomíná několik významných jubileí, zejména 160. výročí zahájení osobní i nákladní dopravy na Jihočeském úseku koněspřežky České Budějovice — Kerschbaum a 120. výročí zahájení provozu parních lokomotiv mezi Jihočeskou a západočeskou metropolí. První elektrické tratě u nás projektoval F. Křižík a ještě vyhovují současným požadavkům na tratích Tábor — Bechyně a Písek — Lpno. V kraji je také nejvřší kilometrův vzdálenost úzkorozchodných železnic mezi Jindřichovým Hradcem a Obratní. Jižní větev vede potom do Nově Bystřice, celkem 79 km.

• Losy, které je možno koupit pouze směnitelné měny, byly vydány v Madařské loterii. Cena losu je 10 meckých marek nebo jejich ekvivalent volně směnitelné měně.

• Rekordní teplotu 100 miliónů stupňů Celsia dosáhla po dobu několika sekund skupina vědců při jaderné syntéze ve Velké Británii. Reditel společného projektu JET zemí EHS P. Rebut uvedl, že se jedná o rekordní výkon, který desetinasobně převyšuje teplotu na Slunci.

Výlov Rožmberka

(zh): Včera zabájili pracovníci treboňského odštěpného závodu Státního rybářství výlov největšího rybníka u nás, Rožmberka, dílo známého Jihočeského rybníkáře Jakuba Krčína z Jeičan. Hraz tohoto velkádna je dlouhá 2430 metrů, její maximální výška předstávuje 98 metru a v základech je široká 51 metr. Výlov Rožmberka skončil v pátek a podle plánu vydat 240 tun ryb, hlavně kaprů. Čekají ještě další velké kaprové rybníky. Velký Tisr přijde na řadu od 17. října. Zábelský o týden později a známý Svět od 25. do 28. října.

TEXT MNICHOVSKÉ DOHODY UZAVŘENÉ MEZI NĚMECKEM, VELKOU BRITÁNIÍ, FRANCÍÍ A ITÁLIÍ V MNICHOVĚ DNE 29. ZÁŘÍ 1938

DOKUMENTY ZRADY

Německo, Spojené království, Francie a Itálie se shodly se zřetelem k dohodě, již bylo v podstatě dosaženo, o odstoupení sudetoněmeckého území, na těchto podmínkách a způsobech tohoto odstoupení a na opatřeních, jež je třeba proto učinit, a prohlásily, že podle této dohody je každý jednotlivě odpovědný za kroky, které je třeba učinit, aby bylo zajištěno její provedení.

1. Vyklizování započne 1. října.

2. Spojené království, Francie a Itálie se shodují v tom, že vyklizení bude provedeno do 10. října, a to bez ničení jakýchkoli existujících zařízení, a že československá vláda je odpovědná za to, že vyklizení bude provedeno bez poškození uvedených zařízení.

3. Podmínky vyklizení podrobně určí mezinárodní výbor, složený ze zástupců Německa, Spojeného království, Francie, Itálie a Československa.

4. Postupně obsazování převážně německých území německými oddíly započne 1. října. Čtyři územní celky označené na přiložené mapě obsadí německé oddíly v tomto pořadí: úsek označený I. — 1. a 2. října, úsek označený II. — 2. a 3. října, úsek označený III. — 3., 4. a 5. října, úsek označený IV. — 6. a 7. října.

Vše uvedené mezinárodní výbor bez odkladu vymezí zbývající území převážně německého charakteru a německé oddíly je obsadí do 10. října.

5. Mezinárodní výbor uvedený v § 3 určí území, v nichž se má provést lidové hlasování. Tato území budou až po skončení lidového hlasování obsazena mezinárodními jednotkami. Tyž vý-

bor určí způsob, jakým se má lidové hlasování provést, přičemž bude vycházet ze způsobu hlasování v Sársku. Výbor stanoví rovněž den, kdy se lidové hlasování bude konat; tento den nesmí být pozdější než konec listopadu.

6. Konečné vymezení hranic provede mezinárodní výbor. Tento výbor je oprávněn doporučit čtyřem mocnostem — Německu, Spojenému království, Francii a Itálii — v určitých výjimečných případech menší odchylky od přísně etnografického stanovení pásem, jež mají být převedena bez lidového hlasování.

7. Zavede se opět právo pro přestěhování do odstoupených území a pro vystěhování z nich. Opce musí být provedena během šesti měsíců ode dne uzavření této dohody. Německo-československý výbor určí podrobnosti opce, uváží způsob, jak usnadnit výměnu obyvatelstva, a vyjasní základní otázky, které z této výměny vzniknou.

8. Československá vláda propustí ve lhůtě čtyř týdnů ode dne uzavření této dohody sudetské Němce, kteří si toto propuštění přeji, ze svých vojenských a policejních jednotek. V téže lhůtě propustí československá vláda sudetoněmecké vězně, kteří si odpykávají tresty odnětí svobody za politické trestné činy.

Mnichov 29. září 1938

NEVILLE CHAMBERLAIN

A. HITLER

ED. DALADIER

MUSSOLINI

Dodatek k dohodě

Vláda Jeho Veličenstva ve Spojeném království a francouzská vláda se připojily k této dohodě

s tím, že stojí za návrhem obsazeným v § 6 anglo-francouzských návrhů z 19. září, týkajícím se mezinárodní záruky nových hranic československého státu proti nevyprovokovanému útoku.

Jakmile bude upravena otázka polských a maďarských menšin v Československu, dají Německo a Itálie Československu záruku ze své strany.

Mnichov 29. září 1938

(Podpisy)

Doplňující prohlášení

Čtyři přítomné hlavy vlád se shodují v tom, že mezinárodní výbor, předvídaný dnešní dohodou, bude složen ze státního sekretáře německého ministerstva zahraničních věcí, z anglického, francouzského a italského velvyslance akreditovaných v Berlíně a z jednoho zástupce jmenovaného československou vládou.

Mnichov 29. září 1938

(Podpisy)

Doplňující prohlášení

Všechny otázky, vyplývající z postoupení území, podléhají příslušnosti mezinárodního výboru.

Mnichov 29. září 1938

(Podpisy)

Doplňující prohlášení

Hlavy vlád čtyř mocností prohlásily, že nebude-li do tří měsíců problém polských a maďarských menšin v Československu vyřešen mezi zainteresovanými vládami cestou dohody, stane se tento problém předmětem dalšího jednání hlav čtyř mocností, které jsou zde přítomny.

Mnichov 29. září 1938

(Podpisy)

Walton reichster Mann der USA

Der reichste Mann Amerikas heißt im vierten Jahr nacheinander Sam Walton. Mit einem geschätzten Vermögen von umgerechnet zwölf Milliarden Mark nimmt der Gründer der Warenhauskette Wal-Mart Stores unter den 51 US-Milliardären Platz eins ein.

„Tak jsme si dali dvě kafe, jednou se svezli tramvaj a je po devizovém příslibu.“

Dokumenty o vývoji naší státnosti

Výstava nejcennějších listin Archivu koruny české na Pražském hradě

V původních románských prostorách Lobkovického paláce na Pražském hradě bude v říjnu otevřena pozoruhodná výstava. Jak už její název — Nejcenější listiny Archivu české koruny — napovídá, veřejnosti budou předloženy nejvýznamnější historické dokumenty stvrzující právní postavení našich zemí v mezinárodním měřítku i v jejich vnitřním uspořádání v období feudalismu. Výstava, kterou připravuje Státní ústřední archiv ve spolupráci s Národním muzeem v Praze, je příspěvkem těchto dvou kulturních institucí k 70. výročí vzniku Československa.

Zlatá bula krále Přemysla Otakara I.

Foto: IVAN HORÁK

Ze dvou a půl tisíce listin, které Archiv české koruny obsahuje, bylo vybráno šestnáct klíčových dokumentů o vývoji naší státnosti. Je to například k nejvýznamnějším souborům tohoto druhu v celé Evropské listina, kterou Fridrich I., císař římský, povolil roku 1158 českému knížeti Vladislavovi a jeho nástupcům nosit o velkých svátcích čelenku. Pak samozřejmě proslulá Zlatá bula sicilská potvrzující roku 1212 Přemyslu Otakaru I. i jeho nástupcům královský titul a českým zemím suverenitu a nedotknutelnost jejich hranic. Návštěvníci výstavy rovněž spatří jeden z nejdůležitějších státoprávních dokumentů, jímž Karel IV. stvrzuje a doplňuje všechna dosavadní privilegia udělená českým vládařům římskými králi a císaři, v expozici bude rovněž i mimořádně významnou listinu z oboru diplomacie — práteiská a spojenecká smlouva mezi Jiříkem z Poděbrad a francouzským králem Ludvíkem XI.

Z bohatého a ojedinělého fondu Archivu české koruny byly pro expozici vybrány i listiny určené stavům, v nichž panovníci slibovali zachovávat všechna práva a svobody českého státu a stavů. Jednou z nich je i volební revers Ferdinanda Habsburského z roku 1526. Nesmazatelné známky pozdějšího vývoje událostí nese tzv. Majestát Rudolfa II. z roku 1609, kterým tento král a císař po tlaku nekatolické šlechty zaručil náboženskou svobodu. Po znovunastolení habsburské dynastie a po prohře českých stavů v jejich povstání v roce 1620 byla listina prostržena, její pečeť odstraněna a tím dokument i výsady, které z něj plynuly, pozbyly platnosti.

Posláním expozice však není jen ukázat veřejnosti tyto vzácné písemné památky, ale přiblížit občanům i osudy Archivu koruny české, který patří k nejvýznamnějším souborům tohoto druhu v celé Evropě. Nejstarší listina je sice datována až k roku 1158, oprávněně však lze předpokládat, že důležité písemnosti přechovávali čeští panovníci na Pražském hradě již mnohem dříve, a že tvořily součást jejich pokladu. O uložení archivu hovoří i písemný údaj z roku 1279, kdy je v této souvislosti uvedena sakristie románské baziliky. Tehdy, v období hospodářského a mocenského vzestupu českého státu, stoupal také význam archivu, který v následujícím století se stal archívem nové státní instituce vytvořené Karlem IV. Tato instituce — země Koruny české — byla nezávislá na králi i šlechtě a archiv spolu s královskou korunou byl uložen ve Svatováclavské kapli pod symbolickou ochranou českého patrona.

Archiv byl v minulosti několikrát přemístěn a musel opustit i naše území. Poprvé za husitské revoluce, kdy jej císař Zikmund odvezl do Vídně. Návrat vzácných listin byl však jednou z podmínek přijetí Zikmunda na český trůn a tak byl archiv znovu převeden do Čech a uložen v kapli sv. Kříže na Karlštejně.

Za vlády Jagelonců se podstatně zvýšil počet listin určených stavům a tehdy byly také pořízeny některé opisy. Porážka českého stavovského povstání změnila poměr sil mezi panovníkem a šlechtou a to se projevilo nejen ve skladbě dokumentů, ale také v péči o celý archiv. Nejzávažnější situace postihla archiv v druhé polovině 18. století, kdy jedna jeho část byla odvezena do Vídně a zpět se vrátila až v roce 1920 do nového státu — Československa.

S druhou částí archivu, která zůstala u nás, také nebylo zacházeno šetrně; teprve v roce 1838 byly staré listiny ošetřeny a František Palacký pořídil jejich první vědecký inventář. Byly uloženy na Pražském hradě v prostorách Desek zemských v královském paláci. Koncem minulého století byly převezeny do budovy Národního muzea na Václavském náměstí, kam se po pádu habsburské monarchie vrátili i dokumenty z Vídně. Před druhou světovou válkou byl Archiv koruny české přemístěn do nové budovy v Praze 6. Dnes je součástí Státního ústředního archivu.

Časté převážení, nevhodné uložení a někdy i nešetrné zacházení poznamenaly drahocenné listiny. V laboratorích Státního ústředního archivu jsou nyní restaurovány a budou uschovány ve speciálních fóliích, které zamezí jejich případnému poškození. Celý Archiv Koruny české byl v srpnu letošního roku prohlášen Národní kulturní památkou a dokumenty již patrně nikdy neopustí trezor. Proto výstava, kterou připravuje Národní muzeum, je ojedinělou příležitostí prohlédnout si listiny, jež jsou jedním ze symbolů naší státnosti, a které většina z nás dosud v originále neviděla.

Stříbrná pamětní přelisk koruna

(Ztk) Dne 12. října 1988 budou pobožky SBČS vydávati do oběhu 500 Kčs pamětní stříbrné mince k 20. výročí Československé federace. Autorem uměleckého návrhu mince je akad. sovětská I. Truhliková Spěvková.

„Spočítal jsem, že za devizy získané prodejem našich strojů můžeme v cizině zakoupit toaletní papír pro naše zaměstnance na celý příští kvartál.“

Vaclav a Petr Henklov

▲ Nádherná překážková zahrada

Mezi tisíce diváky nedělní Velké pardubické bylo i mnoho zahraničních příznivců a obdivovatelů tohoto dostihu. Vedle početných skupin doprovodů jezdců a koní z NDR, Bulharska, Polska, SSSR, Maďarska a Vel. Británie, byla zde velká skupina Švýcarů, kteří před tím shlédli hřebčinu Kladenský. Byl zde i úspěšný chovatel koní z NSR P. Pferdenger, nadšený ranní prohlídkou slatiňanského hipologického muzea. Mezi diváky jsme viděli i potomka zastánců taxiskova příkopu — Františka Taxise z Vídně, a účastníka pardubických dostihů z průtoku 40. a 50. let Radslava Kinského z Paříže. Všichni zahraniční účastníci byli nadšení nádhernou pardubickou závodní dráhou, skutečně „nádhernou překážkovou zahradou“, jak ji nazval před více než 100 lety jeden novinář. O zhradní opravu pardubické dráhy se nejvíce zasloužil správce závodní dráhy Václav Nechvíla, který v předvečer „Velké“ oslavil svoji šedesátku. Během dostihů přitel blahopřání od peditele St. závodní dráhy S. Wekmundského, CSC., a tím i od 50 tisíc diváků. (pn)

Westzeitungen in der UdSSR
MOSKVA, 13. Oktober (dpa). Eine Reihe von großen westlichen Zeitungen soll künftig in Moskau und in einigen sowjetischen Republikhauptstädten im freien Verkauf und nicht mehr nur in internationalen Hotels angeboten werden. Die TASS berichtete am Donnerstag, die UdSSR kaufe ab 1. Oktober 250 statt bisher 80 Exemplare der „International Herald Tribune“ und der englischen „Times“, die Wiener Zeitung „Die Presse“ werde bald in 150 Exemplaren, die bundesdeutsche Wochenzeitung „Die Zeit“ mit 500 Exemplaren an den Kiosken vertreten sein. Die „Süddeutsche Zeitung“, der „Helsingin Sanomat“ und die „Neue Zürcher Zeitung“ würden ebenfalls bald im freien Verkauf angeboten.

Zivotní vyznání Nelly Gaierové

Je to neuvěřitelné a obdivuhodné, ale je tomu tak. Zasloužilá umělkyně Nelly Gaierová slaví významné životní jubileum — 80 let. Před několika dny dokončila filmování s režisérem Moskalym, s počátkem divadelní sezóny opět hraje ve svém domovském divadle, jehož je členkou už více než třicet let — v Hudebním divadle v Karlíně. A do toho rozhlas, televize a noviny, které Nelly Gaierovou rádi obklopují.

● Kdy a jak jste se dostala k operě?

Když mi bylo pět let, chtěla jsem být baletkou. Ten to sen se mi nespínil. Absolvovala jsem na konzervatoři operní oddělení a ihned jsem odešla do angažmá v Moravské Ostravě. To bylo v roce 1930. Ve smlouvě jsem měla jak operní, tak operetní úvazek. A přestože jsem v operě měla úspěchy, zlákala mě opereta a muzikál. Také proto, že jsem zde mohla naplnit ten svůj dětský sen a spojit zpěv s tancem a s pohybem. Dokonce jsem chodila trénovat do baletního sálu v divadle, kde tehdy pracoval vynikající choreograf Saša Machov. Uměl nás pěkně prohnat. Takže to bylo moje první angažmá, ve kterém mě opereta a muzikál zcela získaly.

● Nechtěla jste své volby?

Někdy! Měla jsem a mám nádherné role. Nejraději vzpomínám na „Hollo Dolly“, na americký muzikál „Kebaret“, a pochopitelně na „My fair lady“, kde nyní hraji paní Higginsovou. Je to překrásná role a — co je nejdůležitější — odpovídá mému věku. To je podle mne důležité, protože herečka v určitém vě-

ku musí vědět, které role pro ni jsou vhodné a které ne. Nemůže se zesměšnit.

● Máte vůbec čas chodit do divadla jako divák?

Nemám. Víte, že jsem ještě nebyla ani v Národním divadle od jeho otevření po rekonstrukci? Ani pro nás a pro herce z jiných divadel nejsou vstupenky.

● Jakou hudbu posloucháte?

Dříve jsem chodila hodně na koncerty České filharmonie. Nesmírně obdivuji národního umělce Václava Neumanna, a když jsem třeba unavená nebo nějak indisponovaná, vyberu si desky, přehraju si je a s člověkem se stane takový malý zážitek: přes všechny problémy se přenesu, odpouštím si a zase to jde dál. Mým nejoblíbenějším je Dvořákův Cellový koncert.

● A co televize?

Přiznám se, že jsem trochu televizní maniak. Po představení spěchám domů, abych ještě stihla aspoň nějaký televizní pořad, ovšem pokud mě zajímá. Myslim si totiž, že z televizních programů si má člověk vybrat to, co ho zajímá, a ne se dívat na všechno. Velice ráda sleduji Hudbu z respiria, to opravdu hrdím hodinky, abych stihla začátek. Strašně ráda se také dívám na formuli 1, jsem úplně vášnivá a je dobře, že zážnam ze závodů dávají často v noci, takže se můžu dívat. A v neděli, protože v divadle nehrajeme, se ráda podívám na pohádky. Je to báječná relaxace.

● Máte ráda humor?

Nesmírně! Jsem strašně ráda s lidmi, kteří mají smysl pro humor a umí jej také dělat. Humor má mnoho podob. Někdy je to ten krásný, spontánní, který přijde náhle. Tomu podlehnu tak, že směju až slzím. Humor přirovnávám k vyhledávání. Krásný je také humor na jevišti. Mezi herci má pochopitelně své meze.

MOSKAU. Die Sowjetunion kann sich möglicherweise rühmen, den am meisten belesesten Mann der Welt zu ihren Bürgern zu zählen. Wie die Nachrichtenagentur TASS meldete, hat Alexander Danilow aus Alma Ata in 60 Jahren sage und schreibe 24 752 Bücher gelesen. „nicht gerechnet die zahlreichen Zeitungen und Zeitschriften“. TASS weist auf Unterlagen der UN-Organisation für Erziehung, Wissenschaft und Kultur (UNESCO) hin, nach denen ein Mensch im Leben im allgemeinen nicht mehr als dreitausend Bücher liest.

Der Leseeifer Danilows ist beruflich bedingt: er arbeitet seit einem halben Jahrhundert an einem bibliographischen Nachschlagewerk, in dem Wissenswerten von fast 190 000 Persönlichkeiten aus allen Zeitaltern und drei Millionen Quellenweise enthalten sind. Mit dieser Arbeit hat der wahrhaft beleseste Mann schon als Jugendlicher angefangen. Zum Vergleich führt TASS an, daß die große sowjetische Enzyklopädie lediglich 20 000 Namen umfasse. AP

Das Grabtuch ist nicht echt

TURIN, 13. Oktober (AP). Das Turiner Grabtuch, in das nach der Überlieferung Jesus vor 2000 Jahren bei der Kreuzabnahme eingehüllt worden sein soll, stammt nach neuesten wissenschaftlichen Untersuchungen aus dem Mittelalter.

▲ Starší než Běchovice
Běchovice jsou hodně starý závod, v neděli se běžely už po dvacátédeváté. Zde se proto skoro neuvěřitelně zá jeho nejstaršímu účastníkovi bylo právě tolik let, a ještě neuvěřitelnější je fakt, že ji byla žena: Pavlína Valentínová ze Senice má v občanském průkazu datum narození 30. 10. 1897. Do Prahy přijela, snad jako jediný závodník ze svých osobním lékařem, vintem MUDr. Simkém, a tral mezi Běchovicemi a Žitkovem překonala za necelých tři hodiny. A přitom nebyl postřední slari...

Nejznámější český cestopisec

[pat]: Současník Vrážův a Holubův, pozdější známý cestovatel a spisovatel, Josef Kofenský, se narodil 26. 7. 1847 v rolnické rodině. Po absolvování učitelského ústavu působil jako učitel na několika místech, z toho nejdéle v měšťanské škole v Praze na Smíchově, kde byl později i ředitelem. Dnes nese jeho jméno smíchovská ulice, kde pracoval celých třicet čtyři let. Záhy však vstoupil také na dráhu cestovatelskou, kterou spojil se sběratelstvím a literární činností. Absolvoval celkem třicet tři zahraničních cest, byl prvním Čechem, který v letech 1893–94 uskutečnil cestu kolem světa. Čtenáři si brzy oblíbili jeho svěží a poutavé knihy, řadu svých děl věnoval také mládeži. Mezi jeho nejvýznamnější cestopisy patří třísvazková Cesta kolem světa a dvoudílný cestopis K protinožcům. Kofenský nezištně rozdával své sbírky školním kabinetům, jejich hlavní část věnoval Národnímu i Náprstkovu muzeu. Nejznámější český cestovatel zemřel v Praze 8. října 1938 ve věku 91 let.

Jeleni za devizy

[čtk]: Odsílel šestí jelenů na severní Moravě zabítilo o víkendů úsmrtným z NSR a Rakouska lovké oddělení brněnského Čedoku. S odchodem tří je končí podzimní čekání na spárkatou zvěř. Za velmi dobrou trofej vlastnoručně skoleno muflona loveného byla 198 body mezinárodní stupnice) zaplatil šťastný střelec A. Schmidt z Vidně v devizách 17 500 Kčs. K. Růda ze západoněmeckého Bührenu přišel odsílel a troje muflona a jelena z revíru Nového Města na Moravě za 6330 západoněmeckých marek. Maso ze zvířat, které střelci ulovili, většinou obhospoťoval v tuzemských tržních fonděch.

Výstražné zvukové a světelné znamení nerespektoval v neděli řidič zahraničního nákladního auta s přívěsem na železničním přejezdu v obci Hradčovice na Uherskohradištsku. S autem vjel na koleje a byl zachycen protijedoucím rychlíkem. Vlak vlekli automobil asi 30 metrů a potom vykojeli. Lokomotiva spolu s autem narazily do budovy nádraží ČSD, kterou nárazem zdemolovaly. V troskách zahynul 47letý hradlař, těžce zranění byli vypravěč, strojvedoucí a vlakvedoucí rychlíku a zahraniční řidič kamiónu. Z cestujících nebyl zraněn nikdo. Předběžná škoda se odhaduje asi na 3 500 000 Kčs.

Věrná podoba Bible Václava IV.

Dar Štýrského Hradce Státní knihovně ČSR • Výstava U kamenného zvonu

Nejméně dvě hlavy, čtyři ruce a stejný počet nohou by potřeboval v těchto dnech dr. Petr Volt, vedoucí oddělení rukopisů a vzácných tisků Státní knihovny ČSR v Praze. Pokud jeho pracovní rozvinlo faksimile Bible Václava IV., které našemu národu věnovala Akademická tiskárna a nakladatelství ze Štýrského Hradce v Rakousku.

„Vzácnost písemné památky spočívá v mimořádné výtvarné kvalitě. Vyzdobení řadí Václavovu bibli k nejlepším pracím středoevropské vrcholné go-

minátorů. Ve středověku nebylo zvykem, aby autoři podepisovali své práce. Proto je velmi překvapivé, že dva iluminátoři zanechali na pergameni své jména — N. Kuthner a Frana.

Kromě iluminací starozákonného textu je bible vyzdobena obrazy se světskou tematikou. Králův emblém jednáček v závoji lásky, panovník v lázni, lazebnice, král uvězněný v kládě, rozličné strašidelné a pitvorné postavy. Drobné obrázky jsou zčásti inspirovány středověkým karnevalovým divadlem a mají symbolický význam. Často je jejich obsah velmi rozverný a zobrazovat podobné náměty bylo přísným tabu. Ale pravděpodobně atmosféra a charakter Václavova dvora podobnou odvahu dovolávalo.

Pohled do slovníku cizích slov hovoří o faksimile jako o věrně napodobením rukopisu. A lze směle říci, že tiskaři ze Štýrského Hradce odvedli dokonale práci. Náročnými fotomechanickými a polygrafickými metodami precizně zaznamenali na papír, napodobující odstínem pergamen, nejen písmo, zlatění a barvy, ale i takové detaily z originálu jako „prosáknutí“ iluminace, ohmatané okraje listů anebo stopy vepsané do bible staletými zuby času.

O kráse rukopisu i zručnosti novodobých tiskařů, kterou věnovali věrnému napodobení cenné písemné památky, se ostatně můžete přesvědčit na výstavě zahájené dnes odpoledne v domě U kamenného zvonu na Staroměstském náměstí. Expozice je otevřena do neděle. Později se přibližně na měsíc představí veřejnosti v prostorách Klementina. Dnešního dne také slavnostně předají představitelé Akademické tiskárny a nakladatelství ze Štýrského Hradce zástupcům Státní knihovny ČSR vázané faksimile bible. Dar našim badatelům poskytuje jedinečnou možnost podrobně prostudovat tuto vzácnou písemnou památku.

Doktor Petr Volt představuje několik listů faksimile Václavovy bible Foto: LD — M. DVORÁKOVÁ

tiky a svým obsahovým zaměřením toto období již zcela jistě přerůstá,“ vysvětluje dr. Volt. Bibli nechal kolem roku 1390 na vlastní náklady napsat a vyzdobit mincmistr Martin Rotlev a daroval ji panovníkovi zřejmě k jeho svatbě. Možná, ale tato domněnka není potvrzena, tím splácel provinění, za které měl jít do vězení. Král Zikmund pak roku 1420 vyvezl bibli z Čech. Dnes je cenná písemná památka uložena v rakouské Národní knihovně ve Vídni.

Rukopis obsahuje část Starého zákona ve vynikajícím německém překladu vytvořeném v raně reformním duchu. Text je bohatě vyzdoben 650 obrazy, které jsou dílem sedmi výtvarníků — ilu-

RUSSISCHE MODE: Zum ersten Mal außerhalb der Sowjetunion zeigten russische Modeschöpfer einen offiziellen Modebeitrag aus der UdSSR. Auf der 58. Münchener Modewoche wurden weite Sackkleider mit Parolen aus der Arbeitswelt gezeigt. (Bild: AP)

Voda pro Temelín

(Čtk): Pro potřeby lederné elektrárny Temelín vzniká na Vltavě nová přehrada, označená podle blízké osady Hněvkovice. Včera vystoupilo toto dílo s rozpočtovým nákladem 545 milionů korun do své poloviny. Vltavská voda v množství 40 krychlových metrů za sekundu začala proudit novou plovací komorou, součástí už dokončeného tělesa přehrady hráze k němuž patří ještě dva přelivy, nosné plitve, bráňové bloky a další základové stavby. Po dokončení v roce 1990 bude přehrada zdrojem technické vody pro Temelín. Raději si přes 22 miliard krychlových metrů a povrch odvod potrubím do osmi 150 metrů vysokých chladících věží energetického komplexu, v nichž se bude průtok rovnat hrubě množství vody na horním toku řeky Berounky.

Dobré jméno ve světě

(Kfr): Za dobu svého trvání má mezinárodní rozhlasová soutěž mladých hudebníků Concertino Praha ve světě dobré jméno. To bylo zřejmé důvodem k tomu, že Evropská unie přijala v minulých dnech právě Concertino Praha na zasedání v Curichu za svého člena. Tato unie uspořádala v polovině září soutěž ve hře na hoboj a klarinetu, kam Čs. rozhlas vyslal hobojsku J. Brožkovou a klarinetistu Z. Zavišáka — vítěze Concertina z let 1983 a 1986. Oba naši mladí hudebníci v silné zahraniční konkurenci zvítězili a získali Evropskou cenu. J. Brožková udělila porotě i cenu za nejlepší provedení povinné skladby soutěže, kterou byl Dithyrambus pro sólový hoboj A. Schiblera.

„BRD“ nicht mehr gebannt

MANNHEIM, 7. Oktober (Reuter). Anstelle des Begriffs „Bundesrepublik Deutschland“ kann nach Auffassung des Verwaltungsgerichtshofes Baden-Württemberg (VGH) auch die Abkürzung „BRD“ verwendet werden. Heutzutage gebe es keine Einwände mehr gegen die Verwendung des Kürzels, vor allem nicht in einer Prüfung, in der Zeitdruck herrsche, urteilen die Mannheimer VGH-Richter in einer am Freitag veröffentlichten Entscheidung (Aktenzeichen 9 S 1929/88).

Achtmal hatte im zur Entscheidung anstehenden Fall ein Prüfer die Abkürzung in einer Arbeit beanstandet, davon einmal mit der Randbemerkung „Wieder dieses Wortgeheuer“. Dem VGH zufolge war die Kritik nur aus „einer — offenbar unreflektierten — politischen Einstellung“ zu erklären, die aus der Erinnerung an die „Bezeichnungsrichtlinien“ des gesamtdeutschen Ministeriums aus dem Jahr 1961 gespeist werde. In dieser 1971 wiederaufgehobenen Richtlinie war die Verwendung der Abkürzung „BRD“ gebannt worden.

Čtyřmocenská konference v Mnichově

Bylo poledne 29. září 1938 a Mnichov prožíval svůj velký den. Do tohoto bavorského města se sjeli nejvyšší představitelé Velké Británie, Francie a Itálie, aby s Hitlerem projednali další osud Československa. Bylo 12.45, když tato konference začala.

Jak k ní došlo? Formálně je za navrhovatele lidu. Ovšem na britskou a francouzskou vládu to čtyřstranné konference označovaní italský fašistický nezápustilo. Ty zůstaly dají věrný své smlouvě. Když Mussolini, který také 28. září ná. politice a podporovaly Hitlera a jeho požadavky. vrhl na konferenci Hitlerovi předložil. A ten ho po krátkém zamýšlení přijal. Prohlásil, že je ochoten o 24 hodiny odsunout mobilizaci německých vojsk, Chamberlainovi. A pak už v projevu v Berlíně určených k zásahu proti Československu.

Pád Hodžovy vlády a nastolení úřednické, v čele s generálem Syrovým, mělo poněkud uklidnit vzbuřenou hladinu československé veřejnosti. Zasadil souhlas s anglo-francouzskými návrhy na ústupky Hitlerovi, který dala předchozí vláda, však nebyl odvolán. Přesto se vytvoření vlády v Československu stalo Hitlerovi vítanou záminkou k novému útoku proti sousednímu státu a britskému premiérovi Chamberlainovi, který znovu přiletěl do německého Godesbergu, aby s Hitlerem přímo jednal, se nepodařilo najít smírné řešení.

K vyhodnocení situace přispělo i to, že britská a francouzská vláda sdělily československé vládě, že za stávající situace ji nemohou zrazovat od vyhlášení mobilizace. A tak 23. září 1938 Československo mobilizovalo. S příkladnou disciplínou a pevným uvědoměním proběhl nástup záložníků a nejednou byl v pohraněních oblastech, kde se henleinovci snažili vyvolávat ozbrojené konflikty a přepadení četnické stanice, křid. Svět byl udiven skvělostí a rozhodností postoje československého

Historická zkušenost

Čs. veřejnost se o přijetí mnichovského diktátu dozvěděla až 30. září pozdě odpoledne z rozhlasového projevu předsedy vlády gen. J. Syrového, i když o tom kolovaly po Praze různé informace, pocházející vesměs ze zpráv lipského rozhlasu. Proto již hodinu před oficiálním oznámením se začali pobouření lidé shlukovat na Václavském náměstí, neboť alarmující leták, který okamžitě vydali komunisté, zastihl dělnictvo v době, kdy již opustilo zasedání.

Davy Pražanů se seřadily v mohutný průvod, který pochodoval po náměstí a prvně volal: „Nedáme republiku!“, „Ať žije Sovětský svaz!“ Vyjadřoval krajní rozhořčení i odhodlání. Večer bylo náměstí zaplněno několika tisíci demonstranty a docházelo zde, jako i v jiných místech, k bouřlivým scénám.

Záznam policejní stanice uvádí: „Stráž je chtěla u Jindřišské ulice rozehnat, ale slabá počtem nechala tohoto úkolu, a tak se proud valil dále k Muzeu. To se opakovalo několikrát, přičemž byli pro pobuřující výkřiky zadrženi: (jiné zatčených), celkem 10 osob... Když bylo zřejmo, že demonstranti domluv nedbají a demonstrace nabývala velkého rozsahu, bylo Václavské náměstí a přilehlé ulice policejní stráž vyklizeny. V několika případech bylo použito obušků... Velká část občanstva zaplňovala chodníky a demonstrací jen rezignovaně přihlížela; mnoho jich plakalo. Hlasení z Hradu oznamovalo, že také tam se shromáždilo několik tisíc demonstrantů, kteří pod okny sídla prezidenta manifestovali svou vůli bránit republiku a nevydat hitlerovcům ani píď země. Ačkoliv nerada, jak se zmiňuje úřední hlášení, musela policie použít i slzotvorných bomb.“

Tak přijímal čs. lid mnichovský diktát, při němž mohl jen tušit, jaké důsledky bude znamenat. A to nejen v nejbližších hodinách, ale vůbec v dalším osudu zrazeného státu.

Ještě dopoledne 30. září se sešli v redakci Lidových novin opoziční poslanci vládních stran a také KSČ, aby přesvědčili prezidenta E. Beneše, že je nutné odmítnout mnichovskou podlost. Ve 14 hodin se pak na Hradě sešli s prezidentem členové Stálého výboru obrany republiky. Poslanec Kl. Gottwald tehdy prohlásil: „Nesouhlasím s vámi, pane prezidente. Bost a bezbranní Habešané se bránili, a my se podrobujeme! Jen se podívejte, jak se brání španělský lid. Máme skvělou armádu, národ jde s námi a je jednotný. Ještě nyní by se měla ukázat naše síla. Ještě není pozdě. Mnichovské požadavky by se neměly přijmout.“ A poslanec Rašín k tomu dodal: „K té zbabělosti cizí, o které jste mluvil, připojujeme zbabělost vlastní. Je pravda, že jini zradili nás, ale my zrazujeme sami sebe.“ Prezident E. Beneš chvíli mlčel a pak řekl: „Měli jsme spojence, kterým jsme byli věrni, a oni nás zradili. Pan kolega Gottwald mluvil o Habešanech. Ale ti se bránili proti jednomu nepříteli. Mnichovské rozhodnutí je podepsáno čtyřmi velmocemi, z nichž dvě jsou naši přátelé... v mnohém jsem se zklamal. Mýlil jsem se, poznal jsem, že velké státy a národy ani v přítomné době s malými státy a národy jako rovnoprávní nepočítají.“

Také nejvyšší představitel čs. armády přišel ten den na Hrad za svým nejvyšším velitelem a rozhodně protestovali proti přijetí hanebného diktátu. Rozčileně prohlásili: Ať velmocí unesou a dohodnou cokoli, mobilizovaná a na hranicích a v pevnostech rozložená armáda by nesnesla, aby chom nyní nátlaku jejich povolil a učinil nějaké územní koncese Hitlerovi. Musíme do války, ať jsou důsledky jakékoliv. — „Byl to rozhovor velmi pohnutý.“ vzpomínal později sám dr. E. Beneš. „Viděl jsem slzy v očích některých generálů a slyšel jsem z jejich úst slova prosby, výstrahy a hrozby. Zaváhal jsem. Nakonec po nové úvaze jsem jim rozhodně a pevně odpověděl takto: Je dobře, že jste přišli, a je to správné, že jste mluvili tak, jak má mluvit československý voják... Ale já jsem v jiné situaci nežli vy. Já nemohu brát v úvahu jen to, co cítí lid a armáda. Bylo by ode mne lehkomyšlné, kdybych chtěl vést národ na jatka v této chvíli v izolované válce... Generálové ode mne odcházeli nespokojeni, zatrpklí a v zoufalé náladě.“

To již mezinárodní komise začala určovat páma pro předání čs. pohraničí Německu. Ještě před armádou je začala i. Plně obsazovat. Ještě před polední 30. září vyslovila čs. vláda na základě ultimátu polské vlády souhlas s odstoupením Těšínska Polska. Potom ještě po vídeňské arbitráži muselo Československo odstoupit část území Maďarsku.

Československo ztratilo 41 589 km² svého území, na němž podle sčítání obyvatelstva v roce 1930 žilo 4 982 440 obyvatel, z toho jeden a čtvrt milionu Čechů a Slováků. Odrůžená území bylo větší než Nizozemsko. Hospodářská struktura státu a jeho dopravní síť byly rozrušeny, protože hlavní železniční a silniční tahy byly převráceny územím okupovaným hitlerovci, na ztraceném území se nacházela značná část čs. přírodního bohatství, což znamenalo např. ztrátu 97 proc. těžby uhlí hnědého a polovinu uhlí černého. V zabra-ném území zůstalo 90 elektráren a 2317 průmyslových podniků, milion hektarů lesů...

Taková byla bilance materiálních ztrát. A ty další, zejména morální, se vyčíslit nedají. Čs. společnost utrpěla šok, ale získala také cennou historickou zkušenost, z níž vyvodila patřičné závěry pro svůj budoucí vývoj.

● **Akademická malířka** Květa Pacováková získala hlavní cenu na 3. bienále ilustrací knih pro děti, které se koná v Barceloně od 26. září do 26. října.

K výročí samostatného státu

Vernisáž výstavy v Muzeu K. Gottwalda • Projev J. Fojtíka

[El + Heš]: Včera byla v Muzeu Klementa Gottwalda otevřena výstava „70 let Československa“. Vernisáž se zúčastnili členové představenstva a tajemník OV KSČ J. Fojtík, vedoucí oddělení OV KSČ O. Čmouk a M. Dočkal a představitelé velvyslanectví socialistických zemí v ČSSR. Výstava je otevřena k 70. výročí vzniku samostatného státu Čechů a Slováků a k 50. výročí podepsání mnichovské dohody.

Projev na vernisáži pronesl člen představenstva OV a tajemník OV KSČ J. Fojtík, který v úvodu připomněl dvě významná jubilea v historii naší státnosti — především 28. říjen roku 1918, kdy Národní výbor v Praze, složený z předních činitelů tehdejších českých politických stran vyhlásil odtržení českých zemí od rakousko-uherské monarchie a zřízení samostatného státu. Historický akt byl dovršen 14. listopadu téhož roku, kdy Národní shromáždění prohlásilo habsburskou dynastii za sesazenou a vyhlásilo Československý stát za republiku. Jejím prezidentem zvolilo vůdčího představitel protirakouské emigrace, profesora T. G. Masaryka.

Druhým jubileem je padesát let od události zcela jiného druhu — tragédie Mnichova, jednoho z nejčernějších dnů našich dějin vůbec.

Výstava přesvědčivě dokumentuje historickou kontinuitu utvrzující naši státnost právě v dramatických

a těžkých zápasech o naše národní bytí, o jeho smysl a perspektivu, již se jí dostalo rozvinutím odkazu 28. října socialistickou revolucí a socialistickou výstavbou, která jednou provždy spojila naši vlast — domov Čechů, Slováků i národnosti, které jí obývaly — se skutečně pokrokovými a demokratickými silami ve světě, silami socialismu a míru, řekl dále J. Fojtík. Tím také jasně ukazuje na záruky její bezpečnosti i dalšího rozvoje v soulaadu se zájmy drtivé většiny společnosti, Československého lidu. I na to, jak důležité je rozváznout a principiálně politikou tyto garance zajišťovat.

Klement Gottwald považoval 28. říjen za národní svátek, pokračoval J. Fojtík, který je nám zvlášť drahý, „neboť si při něm uvědomujeme, jak velkým statkem je národní svoboda a státní samostatnost a jak těžko jsme jí v celé své historii dobývali“. Víme, co rozhodlo o vzniku samostatného Československého stá-

tu. Ze souhrnu podmínek a činitelů věčného i osobního rázu, (a překonali jsme, jak jsem přesvědčen, dobu, kdy se jejich výklad zjednodušoval) bylo konečným určení to, co vedlo k rozpadu Rakousko-Uherska, a němuž neodvratně došlo pod úderu masových hnutí inspirovaných příkladem ruských revolucí, zejména VRSR, i T. G. Masaryk ve „Světové revoluci“ to jednoznačně přiznává a objasňuje tím, proč v noci z 27. na 28. října přijala vídeňská vláda Wilsonův návrh na kapitulaci. „Ve Vídni,“ píše, „byl už skutečný strach smrtelný, a to z bolševismu; ruský příklad, rozval armády porážkami a z hledu působící na dvůr, na vládu a na vojenské vedení jako paralyza; to teď z přiznání rakouských vojenských vůdců vidíme ve vši jasnosti.“

Dále J. Fojtík objasnil další historické souvislosti vzniku samostatného státu a neopomněl úlohu KSČ, která se v předmnichovském státě stala politickým předvojem lidu. Jednala, jak to jménem komunistických poslanců na posledním zasedání Národního shromáždění 14. prosince 1938 prohlásil Antonín Zápotocký: „Náš lid a náš národ zůstanou věrni velkým ideálům svobody a demokracie, myslence své národní nezávislosti. Těmito myšlenkami budeme sloužit i my, spojení s lidem, za všech okolností.“ Bylo jen důkazem věrnosti odkazu 28. října, jeho ducha a podstatě, jestliže s osvobozením Československa Sovětskou armádou nedošlo již k pouhé obnově poměrů, uvedl dále J. Fojtík, které vládly v předmnichovské republice; jestliže naopak tyto poměry byly podrobeny kritice a spřávnému odsudku a jestliže z národní a demokratické revoluce vzešel stát skutečně lidový, politický systém založený na širokém svazku pracujících, sjednocující všechny pokrokové a vlastenecké síly a tvořivé práci. 28. říjen — den zrodu samostatného Československa — se stal i dnem znárodnění, dnem sjatým s nástupem k dvouletce a první pětiletce. Spolu s tím také se Zákonem o Československé federaci přijatým před dvaceti lety 27. října 1968.

Šedm či pět desetiletí je mnoho v životě člověka, řekl v závěru J. Fojtík. I v životě společnosti se za tu dobu může odehrát mnoho změn. Stála je to však s historického hlediska poměrně krátká doba. Aby vývoj pokračoval, aby nedošlo k nepřirozenému a škodlivému přerývání mezi generacemi, je nezbytné čtit pravdu dějin, vědět co nejvíce o velikosti minulosti, jež se ovšem nezakládá na legendách, a současně na ní navazovat činy, které vše pozitivně zhodnocují, kterými lze zajistit budoucnost společnosti v soulaadu s jejími skutečnými potřebami. Pro nás to dnes znamená v procesu neustálých přeměn rozvíjet socialismus, uplatňovat naši státnost sjednocovat k tvořivé práci pro blaho a štěstí člověka všechny třídy a vrstvy společnosti, naše národy a národnosti na základě Národní fronty a v neochvějném přátelství a spojení s lidem Sovětského svazu a všech zemí socialistického společenství, se všemi, kdo touží po míru, pokroku a svobodě.

Vzhledem obsahová dokumentace je výstava určena především mladé a střední generaci, ale i pamětníkům pomohou některé dokumentární fotografie nebo písemné materiály oživit jejich vzpomínky. V úvodu jsou připomenuty cesty, které dovedly národ až k 28. říjnu 1918. Dále je doložen postupný vznik samostatné státnosti. Boj dělníků za zlepšení sociálních podmínek je přiblížen na expozici založení KSČ a jejího zápasu za požadavky pracujících. Velká pozornost je věnována úsilí sjednotit pracující do boje proti fašismu. Z období po mnichovském diktátu jsou vystavovány pozoruhodné dokumenty, které ukazují národně osvobozený zápas Čechů a Slováků i činnost KSČ v domácím i zahraničním odboji a situaci u nás po osvobození. Závěr výstavy přibližuje čtyřicetiletou cestu budování socialismu, jehož výsledky jsou porovnány s rokem 1937 — vrcholným obdobím buržoazní republiky. Výstavu připravilo Muzeum K. Gottwalda ve spolupráci s oddělením propagandy a agitace OV KSČ a potrvá až do konce roku.

Miss Československo 1988

(kčr): Krásným a inteligentním dívkám je určena nabídka pobjedářů soutěže o Miss Československo 1988. Jak včera informovali v Praze novináři pracovníci velvyslanectví v Praze, Prážského kulturního střediska a časopisu Žena a móda, zúčastnit se může každá dívka starší 18 let a vysoká nejméně 172 centimetrů, která zašle písemnou přihlášku do redakce vyše uvedeného listu do 20. listopadu 1988. Po krajských kolech se uskuteční 7. dubna příštího roku finále v ostravském Paláci kultury a sportu Vítkovice, z něhož vzejde Československá šampiónka. Nejuspěšnější ženy dostanou možnost využít svých předností jako profesionální manekýny nebo fotomodelky. Královna krásy bude zastupovat svou vlast na soutěži Miss Europe 89 ve Španělsku.

Vyhoštění diplomatů

(čtk): Na federální ministerstvo zahraničních věcí byl včera pozván britský chargé d'affaires a. i. John Malcolm Macgregor a bylo mu oznámeno, že letecky přelétne podplukovník John James Maynard a pomovník vojenského přídělnice seržant Greame Addy se zabývají činností neslučitelnou se stávajícím diplomatickým mše v ČSSR a musí proto opustit do 14 dnů území Československa. Britskému chargé d'affaires a. i. byl zároveň tlumocen protest proti této činnosti dvou pracovníků britského velvyslanectví, která odporuje zájmu konstruktivního vztahu mezi ČSSR a Británií a je překážkou jejich dalšího rozvoje. Zároveň byl sděleno, že ČSSR bude i přes uvedené skutečnosti nadále usilovat o rozvoj vzájemně výhodné spolupráce a přátelství.

Mimoriádné události v dolech

(čtk): Dne 3. října 1988 došlo na Dole Handlová v úhelových a lignitových dolech Přílezu k smrtelnému zranění tří pracovníků. Po rozebrání uzavírací zedně bráze vstoupili z dosud nabitých dvůrů do prostoru za brázu, kde se vlivem neúchvatného ozvěny udusili. Na dole Dukla v Havířově v ostravsko-karvinském revíru byl včera v časných ranních hodinách zasažen horským ořesem porub 18213 ve sioji Prokop, kde pracovalo 34 horníků. V důsledku ořesu byli smrtelně zraněni dva pracovníci, dva utrpěli těžká a 14 lehčí zranění. Záchranná akce byla ukončena, všichni pracovníci byli vyproštěni. V šetření příčin mimořádné události pokračuje komise odborníků.

ANDE-36-70 YHENEVJE
NEST-EST-1-1

SMUTNÝ BYL FRANTIŠEK PLÁNIČKA

Pravidelně sedává na čestné tribuně v Edenu šlechetý FR. PLÁNIČKA, brankář fotbalových vicemistrů světa z roku 1934. Po sobotní lize s RH Chab byl však moc smutný: „Nemohu to pochopit. My taky bráři tvrdě, ale ptím, žádná zákeřnost. Byli jsme mezi sebou kamarádi, nemrzali jsme se navzájem. To přece do sportu nepatří. Milovali jsme fotbal a nemohl jsem způsobit druhému zranění, přičiní se o to, že by nehrál. Když k tomu, co dneska ne hříšit vidíte, připomena ještě chyby rozhodčích, pokřiky fanů, nebo dokonce polské Vigerovi po jeho správném vylovení, rozum nad tím zůstává stát. Nedivím se lidem, že přestávají na fotbal chodit. Vidět za celé utkání nanejvýš tři až čtyři pěkné střely, to je za vstupné moc málo. Děti ve Elektrické podniky zesílily po zápase tramvajovou dopravu, zato dneska — darino mluvit... Takže po špatném utkání vás čeká ještě špatná cesta domů.“ (kov)

PRI PRÍLEŽITOSTI DEVÍTI SET LET TRVÁNÍ Vršovic chce OV ČSL Prahy 10 navázat na místní tradici, a tak v sobotu 8. října pořádá v Domě barikádníků od 19 hodin právě „Vršovické posvícení“.

Vlništi, jak oznámila sovětská agentura TASS, ve středu večer se v hlavním lizevském městě Vlništi pokusili několik set osob uspořádat shromáždění v souvislosti se 49. výročí sovětsko-americké smlouvy o přátelství a hranicích mezi SSSR a Německem. Organizační práci ochrany zabránili, aby se tato akce uskutečnila, přesvědčili ji měsíční svatí nepovolili. Došlo k vzrušením. Někteří účastníci se odmítli podílet na vzrušením. Pro porušení veřejného pořádku bylo zadrženo kolona 20 osob.

20.9.89

Spolupráce se zahraničními partnery

Pravidelná tisková konference Úřadu předsednictva vlády ČSSR

(čtk) Hlavní záměry vládního návrhu zákona o podnicích se zahraniční majetkovou účastí, který minulý týden projednala federální vláda, objasnil v Praze na pravidelné tiskové konferenci Úřadu předsednictva vlády ČSSR zástupce ministra zahraničního obchodu J. Němec.

Tato norma, která je součástí programu ekonomické reformy, vyžaduje předpoklady pro další rozšíření naší hospodářské spolupráce se zahraničními partnery. Dosud tyto vztahy — rámcově a v mnoha směrech příliš komplikované — upravuje usnesení vlády ČSSR č. 187 z 2. srpna 1985, na jehož základě v ČSSR působí zhruba 10 smíšených společností, např. čs.-nizozemský Avex, čs.-danský Tessek, čs.-francouzský Tourinvest a další, zejména v oblasti cestovního ruchu. Nová právní úprava by měla po projednání Federálním shromážděním ČSSR nabýt účinnosti 1. ledna 1989. Jejím důležitým rysem je zásada úplné ekonomické samostatnosti podniků se zahraniční majetkovou účastí, zároveň se však z důvodu ochrany důležitých čs. státních zájmů navrhuje v nezbytné míře zakotvit vliv ústředních orgánů státní správy ČSSR při jejich vzniku. Předpokládá se, že většina podniků se zahraniční majetkovou účastí bude mít formu akciové společnosti.

Mluvil ministerstva zahraničních věcí ČSSR Dušan Rovenský ocenil výsledky rozhovorů ministrů zahraničních věcí SSSR a USA ve Washingtonu koncem minulého týdne. Zdůraznil, že ČSSR považuje sovětsko-americký dialog za velmi důležitý. Informoval dále o iniciativě představitelů československého vědeckého a veřejného života, aby se v prosinci v Praze sešla modelová konference o Blízkém východě, již by se zúčastnily významné osobnosti ze světa, znalci problematiky Blízkého východu. Rada z pozvaných již účast přislíbila.

Na dotaz zpravodajky MTI týkající se perspektiv československo-izraelských vztahů mluvil odpověď, že normalizace našich styků s Izraelem je možná pouze v závislosti na širším řešení problému na Blízkém východě na základě mezinárodní konference pod záštitou OSN za účasti všech zainteresovaných stran. Potvrdil, že v nejbližších dnech se v New Yorku mají setkat ministři zahraničních věcí S. Peres. O setkání požádá izraelský ministr zahraničí.

V odpovědi na otázky novinářů, jak se vláda bude zabývat připomínkami z celostátní všeoborné konference, ředitel tiskového odboru QPV ČSSR M. Pavel uvedl, že se vláda s nimi seznámí na své nejbližší schůzi.

K sobotním rušivým akcím na Václavském náměstí v Praze na dotaz zahraničních novinářů M. Pavel řekl, že toto shromáždění nebylo povoleno a dokonce nikdo o jeho svolání nepožádal. Proto bylo považováno za narušení veřejného pořádku.

Učastníci se valily jedna za druhou. Ne noly z 19. září odpověděla československá vláda 20. přílohu, že jestli na své první odpovědi budeme vala svatost svého postavení. Přítel britko zám a jít v noci na 21. září navštívil — zřejmě francouzský kolega a já jsem nosil posupovaly upřímně vyvedl ho z toho dneš odpovědnost. Přitom dal nejvíc, že vzhledem k postupu Fren- cie postup Anglie je jasný. Oba dodali, že je třeba odpovědět co nejdříve a ze. že je nutno přijmout bez rezerv. Oba kategoricky. At už subjektivně postoje jednotlivých aktérů tohoto dramatického jednání byly jakkoliv, svým roz- hodnutím vzali na své bedra natimotně volnou odpovědnost před národy Československa i před velkou částí území a především znovit republiku jejich občanských opavnutí. O hltetovské dprci si už v Československu nikdo nedělá nejmenší ilu- zce.

Průběh noční návštěvy na Pražském hrade pokračoval v úvodu. Newton ve zprávě Halila- kovi takt: „Můj francouzský kolega a já jsme nosili posupovaly upřímně vyvedl ho z toho dneš odpovědnost. Přitom dal nejvíc, že vzhledem k postupu Fren- cie postup Anglie je jasný. Oba dodali, že je třeba odpovědět co nejdříve a ze. že je nutno přijmout bez rezerv. Oba kategoricky. At už subjektivně postoje jednotlivých aktérů tohoto dramatického jednání byly jakkoliv, svým roz- hodnutím vzali na své bedra natimotně volnou odpovědnost před národy Československa i před velkou částí území a především znovit republiku jejich občanských opavnutí. O hltetovské dprci si už v Československu nikdo nedělá nejmenší il- zce.“

Kapitulace vlády

Kdyby si někdo myslel, že vlády západních moc- ností posupovaly upřímně vyvedl ho z toho dneš odpovědnost. Přitom dal nejvíc, že vzhledem k postupu Fren- cie postup Anglie je jasný. Oba dodali, že je třeba odpovědět co nejdříve a ze. že je nutno přijmout bez rezerv. Oba kategoricky. At už subjektivně postoje jednotlivých aktérů tohoto dramatického jednání byly jakkoliv, svým roz- hodnutím vzali na své bedra natimotně volnou odpovědnost před národy Československa i před velkou částí území a především znovit republiku jejich občanských opavnutí. O hltetovské dprci si už v Československu nikdo nedělá nejmenší il- zce.

Peruánský Tutanchamón

Expert z americké Národní geografické společnosti oznámil v mi- nulých dnech ve Washingtonu objev, který sídlí být velkou archeo- logickou senzací. Na pobřeží Peru, 680 kilometrů od hlavního města Lima, odkryli archeologové hrob, doslova naplněný nevídanými klenotami a rituálními předměty z prekolombického éru, předsta- vující podle prvních důležitých informací vůbec nejobtížnější naleziště to- hoto druhu na americké pevnině.

Odhození se nechtěl tím, že jde s obecně nejobtížnějším nalezením, ja- ko nálež stovatelny s legendár- ním ohlavením hrobyv Tutancha- mona, jinak nevýznamného fa- reaua z egyptské XVIII. dynastie, jež je dodnes považováno za jed- nu z největších událostí světové archeologie. „... Možná, že množ- ství zlaté a bohatství předmětů, které tak imponují jako v po- hřebních komnatách mláděckého faraona — řekl novinářům mu- seologie, profesor historie civilizace ze- křie při kalifornské univerzitě, který se nyní spojí s peruánský- mi archeology podíli na zpraco- vání vykopávek. „Ale co se týče odborného významu, zejména pro- účinný amerického kontinentu, jde o stejně převratnou záležitost. Po- díle mělo názorů mále co dělat větší, asi 1500 let starého po- hřebí — byl odkryt v dnešní pobřežní vesnici Sipal. Poslední- mu odpočinku se tu oddával ne- jen výsoké postavený vládník — hodnostář, ale také několik jeho manžel, služebníci a... diti- bang pes. Význam velmože ilustru- je spousta šperků, mezi nimiž vy- nikají zlaté a tyřkově náušni- ce a jemné a s velkou doved- ností a fantazií tepané předně- ty potěbní výbavy, podle odbor- níků jedny z nekrásnějších a nejobtížnějších, jaké kdy byly v Americe nalezeny. Nemensi colli- tu však trvá i keramika. Lide kultury Moche nezvali písmo a tak je svědectví o jejich svědč- ním životě zakleté v dekorativ- ním zlatě nádob, jejich bylo v hro- bě také velké množství.

Práce archeologů v oblasti po- hřebí, jež je nyní střetová- no ozbrojenými křídly, zatím zda- laka nekončí. Také ostatní hroby mohou podle jejich mínění obsa- hovat další poklady. Dokumentu- jící vyslovení lidu Moche — jed- né z nejvýznamnějších civilizací předkolombického éru.

Mukord a lonelakom
ne pohybov a o vikano blato na jeřina. Zrát mřikna
bý km, přeplněný bylo sár m a ne 177 tisícůmka byl naj-
tychlejší klanův kynoi z krasopory Churimů na 35,35
pliny. Arizon na sil výkon jana šikovského z Prahy,
který na ne vrchol vylovoval tančový masek a vyřezpili
nim natielními otičový rekord bas plná mřikna na 200.

**U příležitosti 65. výročí zahájení pravidelné le-
tecké dopravy v Československu se konal v Praze
aktiv pracovníků ČSA.**

**U příležitosti 65. výročí zahájení pravidelné le-
tecké dopravy v Československu se konal v Praze
aktiv pracovníků ČSA.**

Paleta všech odstínů

DEFILÉ NÁRODŮ, kterým už tradičně začínají olympijské hry, se stává paletou všech barev a velkou módní přehlídkou. V Soulu vládly především červená, modrá, bílá a béžová barva, prosadily se žlutá i zelená a nechyběla ani béžová. A odstíny? Cihlová, vířivá, rubínová a kardinálská červená; okrová, písková, kanárková žlutá; hrášková, olivová, lahová a petrolejová zelená či eszrová, námořnická nebo švestková modř.

K nejelegantičtějším patří ty už tradiční — FRANCIE — modrá saka s jemným bílým proučkem a slonáky šle Chevalier, ITALIE — azurová saka, bílé kalhoty a ženy s bílými kabátky a v modrých sukničkách, ŠPÁNĚLSKO — vínová červená blásky, JUGOSLÁVIE — temná modrá saka, bílé kalhoty, červenobílá pruhovaná kravaty, PĚKVPILY BAHAMY — tyrkysová saka, bílé kalhoty, žlutá kravaty, a hlavně SUDHÁRI: modří černobílá saka, bílé kalhoty i klobouky, ženy v černobíle pruhovaných kostýmech!

Nejjednodušší to měli reprezentanti SVAZIJSKA, kteří měli na sobě jen sukýnku s leoparda a jinak byli nahí. NI-ZOZEMCI nesli nad hlavami oranžovo-červené deštníky. AUSTRALANÉ využíli světového úspěchu filmu Krokodýl Dundee a na hlavách měli jako hrdině z baře, herec Paul Hogan, stetosony skořcové barvy, a k tomu dlouhá žlutá kabátka a kalhoty odstínu jako klobouk. GABUN byl oblečen do žlutého buzu, modří žlutí... Naše ženy v béžových kostýmech a červené bláze vypadaly lépe. **A SE TO PRAVDA!** [5]

mohl se stadiónu odejít přímo na galavečer, protože byli oblečení do tmavých okleků. Patřily k nim LIBANON, MALAJSIE, ANGOLA, LAOS, ROVNÍKOVÁ GUINEA, RWANDA, SAN MARINO — to poslední dokonce s klobouky téže barvy.

Skoda, že čs. sportovci nebyli napadati oblečení. Švestková modrá saka s ostře červeným tričkem u mužů působila dost řežkopádně, oblečení chyběl módní žvít... Naše ženy v béžových kostýmech a červené bláze vypadaly lépe. **A SE TO PRAVDA!** [5]

Manželé se v kině při představení baví. Soused je napomíná:

„Prosím vás, nic neslyším!“

Žena se rozčílí:

„Co je vám do toho, co si říkáme?“

Ruf nach Reform in CSSR

Gewerkschaften wünschen Umbau nach sowjetischem Muster

Zur Eröffnung des Gewerkschaftstages hatte der Zentralratsvorsitzende, Miroslav Zavadil, eine Neudefinierung der Rolle der Gewerkschaften beim Umbau und der Demokratisierung der sozialistischen Gesellschaft verlangt. In Anwesenheit des KP-Chefs Milos Jakes hatte Zavadil erklärt: „Bei der Übernahme neuer Aufgaben erfahren wir Ermüdung durch das Programm der Wiederbelebung des leninistischen Sozialismus und der Demokratisierung der Gesellschaft in der Sowjetunion.“ Jakes hatte in einer Rede hervorgehoben, daß rund 150 000 Vorschläge zur Umgestaltung der Wirtschaft, von Organisationen und einzelnen Bürgern gemacht worden seien.

Die Polizei hat am Wochenende auf dem Prager Wenzelsplatz eine Kundgebung für politische Reformen gewaltsam aufgelöst und etwa 50 Personen festgenommen. Neun Mitglieder des Unabhängigen Friedensverbandes wurden zum Verhör vorgeladen.

PRAG, 26. September (dpa/Reuter). Die CSSR-Gewerkschaften haben sich auf einem programmatischen Gewerkschaftstag in Prag am Wochenende voll hinter die gesellschaftliche Umgestaltung und die Demokratisierung nach dem Muster der Sowjetunion gestellt. Das berichtete die amtliche Nachrichtenagentur CTK.

Auf dem Gewerkschaftstag, dem zweiten in der Geschichte der kommunistischen Einheitsgewerkschaft der CSSR, hatten rund 700 Delegierte die acht Millionen Mitglieder vertreten. Sie verabschiedeten eine Schlußresolution, in der eine „Weiterentwicklung der Rolle der einzelnen Mitglieder und die Einführung neuer Methoden der Wirtschaft“ gefordert werden. Der Zentralrat der Gewerkschaften wurde beauftragt, bei seinem nächsten Treffen Entscheidungen über Rationalisierungen in der Verwaltung zu fällen, die zu „einer Verminderung des Apparats“ führen sollen. Weitere Einzelheiten wurden nicht bekannt.

Expozice v zámeckém sklepe

[čtk]: Imény sv. Prokopa, Bedřicha, Bakchuse a mnoha dalších jsou označeny dřevěné sudy, které jsou hlazené součástí expozice seznamující návštěvníky mělnického zámku s historií vinařství u nás a starou ruční výrobu vína. Největší se sedmdesátí sudů nese jméno svatě Anny. Počátkem z roku 1896 a má obsah 12 500 litrů. Odbornatelé řezbářského umění zaujme svou výzdobou svatých Bedřich, sud z roku 1897, do něhož se vejde 8200 litrů vína. Jsou zde také vystaveny dnes už stovky filtry, míčky a lis, které byly používány při ruční výrobě vína. V Mělníku, kde se začalo pěstovat víno už v 6.-7. století, využít k umístění expozice zámeckých sklepů z 13. století. Sběrka je přístupná po celý rok.

Výtržnost na Václavském náměstí

[čtk]: Na 100 osob se v sobotu po 18. hodině pokusilo narušit veřejný pořádek na Václavském náměstí v Praze. Výstředním chováním upoutaly pozornost asi 400 kolemjdoucích občanů a zahraničních turistů. Původci výtržnosti nereagovali na opakované výzvy závodců státních orgánů, aby se rozešli. Proto museli zasáhnout příslušníci SNB. Před 19. hodinou byl na Václavském náměstí klid a pořádek. Na úterý VB bylo předvedeno k dalšímu řízení 47 občanů. **26.9.1980**

VÝTRŽNOST? A PRČČ!?

Prezident CSSR G. Husák přivítal na ruzyňském letišti indického prezidenta R. Věnkatarámana

Hurvínek jede do Francie A SPEJBL DO ČINY...

(Gm): Dnes ve středu odjíždí soubor Divadla Spejbla a Hurvínka do francouzského města Charleville-Mézières, kde bude dvěma inscenacemi reprezentovat československé loutkářství na mezinárodním festivalu. Dětem je určena zájezdová verze jevištní klaunerie Hip hip hurá Hurvínek, pro dospělé se bude hrát reprezentační pořad Ze Spejblův divadelního alba, složený z vizuálních grotesek, triků a hudebních titulů a dialogů S + H v francouzské verzi.

Novinka pro lipský veletrh

Z továrny na motocykly ze Zschopau v NDR zavází čerstvý vítr. Typ ETZ 250, vyráběný od r. 1891 a průběžně v malíčkostech inovovaný, uvolňuje prostor novému motocyklu MZ ETZ 251, který bude také vystaven na podzimním veletrhu v Lipsku.

Vítězem IV. mistrovství CSSR stíhačů ovcí, které skončilo v Biskoupkách, se stal D. Staněk z JZD Kušát na Moravě. Odstíhal deset ovcí za 36 minut a 33 sekund.

bürgerrecruiter muß in die Psychiatrie
ZÜRICH, 16. September (KNA). Der katholische tschechische Bürgerrechtler Augustin Navrátil ist von einem Gericht in Kromeritz in der CSSR in eine psychiatrische Klinik eingewiesen worden.

Otázka Gabčíkovo - Nagymaros 17.9.17

Požár divadla v Pízni

Spotřeba brambor klesá

Automobilista držel hladovku

Cena Fair-play Kratochvílové

Reaganův disk za dort

Jak stárnout pomalu

NEBO: KVAS - VODKA - P: TRALON

Symbol násilí a zrady

Více barevných televizorů

K vypovězení velvyslance

Rekord na Prostějovsku

Výhody zachrany ze vzduchu

Nové celní sazby v SSSR

Moskva: V Sovětském svazu byly od 1. září stanoveny nové celní sazby. Informoval o tom náčelník Hlavní správy státní celní kontroly při radě ministrů SSSR K. Kovalčuk. Poukázal na to, že dřívější celní sazby byly příliš vysoké. Celní poplatky za řadu předmětů dosahovaly 75 až 200 procent jejich ceny. Nyní činí celní na tyto předměty průměrně 10 až 30 procent maloobchodní ceny v SSSR. Nové sazby se budou používat, stejně jako dříve v případě, že počet dovážených předmětů převyšuje povolené množství. Podstatně byl omezen také seznam předmětů podléhajících procentnímu, pokud jejich množství přesahuje povolený počet. Změny se týkají také zásilek ze zahraničí. Podstatně byl rozšířen seznam předmětů povolených k zásilce ze zahraničí do SSSR pro jednotlivce. Je povoleno například zasílat rozhlasové přijímače a videomagnetofony, fotoaparáty, filmové kamery a videokamery, hudební nástroje, osobní počítače, náboženskou literaturu atd. Celní poplatky za předměty zasílané prostřednictvím mezinárodní pošty hradí podle nových sazeb adresát.

Krátký film pro zahraničí

[Čk]: Již téměř tři roky působí při Krátkém filmu Praha skupina pro zahraniční styky, jejímž hlavním posláním je pokrývat zájmy cizích partnerů o výrobní kapacity, to je vytvářet předpoklady pro natáčení tzv. zakázek. S Krátkým filmem takto spolupracují stáby a tvůrčí pracovníci z Německé spolkové republiky, Kanady, USA, Nizozemí, Itálie, Rakouska i dalších zemí. Zájem mají i socialistické kinematografie — například v roce 1986 bylo u nás celkem dvádnáct filmových stábů ze Sovětského svazu, Polska, Německé demokratické republiky a Bulharska. Podobné spolupráci s Krátkým filmem specializované orgány OSN. Zájem zahraničních partnerů Krátkého filmu Praha nesporně přitahuje množství cen a dalších uznání, která si z mezinárodních filmových festivalů odváží snímky našich režisérů. Velkou rolí zde hraje i vysoká umělecká úroveň československé animované tvorby, a to loutkové i kreslené. Jméno národního umělce J. Trnky otevřelo už před lety cestu do světa generaci jeho nástupců. Příkladem může být zasloužilý umělec S. Látil. Z uměleckého hlediska je pozoruhodný projekt nazvaný Looking Glass vyráběný pro společnost Johna Cunninghama z Toronta. Realizuje jej R. Činčera a jde v něm o nový typ restaurací v uzavřených kopulích z nepropustných zrcadel, které kromě gastronomických služeb nabídnou zákazníkům i experimentální audiovizuální pořady.

O ALKOHOLISMU.

Druhá část včerejší tiskové besedy byla věnována jednání vlády ČSSR souvisejícím s postupem při boji proti alkoholismu, toxikomanii a kouření. J. Kuděl mimo jiné uvedl, že roční spotřeba cigaret na obyvatele ČSSR, včetně kojenců, se vloni proti roku 1986 zvýšila o 42, ale přesto dosáhla 1766 cigaret. Konzumace alkoholu v přepočtu na čistý lih dosáhla loni 8,5 litru na občana naší republiky. I zde se projevil klesající tendence, neboť v roce 1982 činila 10,2 litru. Přesto dosavadní opatření k omezení alkoholismu, toxikomanie a kouření nebyla a nejsou dostatečně účinná.

Relativně stále vysokou konzumaci alkoholických nápojů je nutné dále omezit a tolerantní přístup vedoucích pracovníků k šíření tohoto negativního jevu na pracovištích odstranit i výraznějšími postihy organizací až do výše 200 000 Kčs, jednotlivců od 5000 do 10 tisíc Kčs. To mj. obsahují návrhy zákonů České a Slovenské národní rady o ochraně před alkoholismem a toxikomanií, které by měly být v těchto zákonodárných sborech projednány ještě letos a v příštím roce nabýt účinnosti. Příslušné změny budou zakotveny i v novém zákoníku práce a v novele trestního zákona.

Mnohá připravovaná opatření se týkají resortu zdravotnictví a sociální péče. Do konce této půltiletky se má rozšířit nejméně o 15 procent počet odborných lékařů a zdravotnických pracovníků v protialkoholních a protitoxikomaničních ordinacích, přibližně o 30 procent současný lůžkový fond pro léčbu alkoholiků a jiných toxikomanů, kteří nyní tvoří až čtvrtinu pacientů psychiatrických ústavů.

Důležitou součástí účinného boje proti alkoholismu, toxikomanií a kouření musejí být nejen represivní, ale i výchovná a osvětová opatření.

Havárie plynovodu 14. 9. 87

[Čk]: Ve středu dopoledne došlo z dosud nejnižších plynů k destruktivnímu dálkovému tranzitního plynovodu v katastru obce Borský Mikuláš v okrese Senec. Potrubí bylo roztrženo v délce 17 metrů a vytvořil se přítom kráter o rozměrech 31 x 15 x 6 m. Naž se podařilo linku odizolovat uniklo 1,9 milionu m³ zemního plynu. Vznikla tak sádko ve výši 3 620 000 Kčs. K zjištění příčin havárie byla jmenována zvláštní komise.

Prubiřský kámen

Metoda GPS je už několik let jablkem sávu. Proč neráží nový posup sklízni obilovin a lukovln na takový odpor, když prokazatelně přináší tolik výhod? Zatímco zemědělská metoda GPS (z německého *Genz Pflansen Schrotz*) vítají a chtějí ji využívat, nadřizované orgány se většinou brání. Dodejme, že obilí se v tomto případě nekosi žacími mlátičkami, ale upravenými žezáčkami píce. Sklízí se celé rostliny v době asi tři týdny před plnou zralostí zrna, kdy porosty obsahují nejvíce živin v nejlépe stravitelném stavu. Řezanka s vysokým obsahem bílkovin a energie se ukládá do silážních skladů a ze pomoci biochemických přípravků dochází k fermentaci a konzervaci krmiva. Odborníci z JZD Agrokombiat Služovice, kteří mají s metodou GPS největší zkušenosti a uplatňují ji na ploše 500 hektarů (téměř desetina orné půdy), zdůrazňují i další přednosti. Vyhovuje jim včetně uvolnění pozemků pro další plodinu, úspora plevelohubných látek (dřívější sklizeň zamezí vysemenění plevelů), i skutečnost, že odpadá horko-vzdušné dosoušení zrna. Energeticky bohaté krmivo vhodné nahrazuje kukurici, jež na svažích podporuje vznik pánví eroze. Metodou GPS letos sklízeli porosty také družstevníci v JZD Jilové u Prahy, Chrástě, Lipolici i jinde a všude jsou rozhodnutí vyvízet ji také v příštích letech. Samozřejmě předpokladem musí být dokonale zvládnutá technologie sklízni a silážování, které se neobejde bez zahraniční techniky. Navíc tento způsob sklízni má své hranice, protože získané krmivo slouží zejména pro skot, nikoliv pro prasata a drůbež. Nikdy tedy nenahradí kombinovaný výmlat obilovin, vždy zůstane jen vhodnou alternativou. Nadřizované orgány však avidují metodu GPS v zemědělských podnicích rády a sázejí touto technologií sklízlet porosty obilí. Pěstitelé proto volí jinou možnost: ozimou pšenici, ječmen nebo bob pro GPS dávají na výměru určenou krmným plodinám. Postoj resortu vyplývá z toho, že krmivo silážované metodou GPS získává v zemědělském podniku (zatím co ostatní obiloviny se odvádějí nakupní organizací a odtud se vracejí zpět chovatelům) již hotové krmivo směsí, do určité míry se tak vymyká kontrole „šora“. Od ledna příštího roku budou v zemědělsko-potravinářském komplexu platit nové ekonomické náklady v rámci přestavby hospodářského mechanismu. Od družstevníků a pracovníků státních statků se požaduje více samostatnosti, odpovědnosti a schopnosti podnikat v socialistickém duchu. Proto by vedení každého zemědělského podniku mělo samo zvolit, zda využít při sklízni i metodu GPS, o kterých plodin a v jakém rozsahu. Metoda GPS se tak stane jedním z prubiřských kamenů proklamované samostatnosti. (Kčr)

Skody způsobené stávkami

VARSÁVA: Ve Varšavě včera v poledne začala další setkání člena politického byra ÚV PZS, předsedy Výboru pro dodržování práva, veřejného pořádku a společenské kázně, ministra vnitra PLR C. Kiszczaka a L. Walesoa. Setkání se účastní kandidát politického byra ÚV PZS, generální tajemník celostátní rady Vlasieckého hnutí národní obrody (PRON) S. Ciosek, ředitel Tiskového úřadu polského episkopátu A. Orszulík a profesor A. Stelmachowski. Politické byro ÚV PZS se ve středu vyslovilo pro pokračování v úsilí rozšířit platformu národního dorazování, což má zásadní význam pro překonání krizových jevů v Polsku, urychlení procesu socialistické obnovy a reformy politického, hospodářského a společenského života. Zasedání se zúčastní vedoucí představitelé Celopolské rady odborů. Nedávna vlna nelibých stávek v Polsku způsobila národním hospodářství škody v celkové výši 53,7 miliardy zlatých, dvacet milionů dolarů a devět milionů rublů. Ozámili to poleky tisk. Zvláště citelná je ztráta 870 000 tun černého uhlí, většinou kokosvatelného, určeného na export, a také nepříme ztráty hutnictví.

TRÍ JAPONSKÉ FIRMY — Omron Taisei Electronics, Micubiši a Fudžicu vyvinuly a uvedly na trh zámek bez klíčové dírk, který mohou otevřít jen lidé, jejichž otisky prstů jsou v paměti systému. Zámky o rozměrech 15 x 16 x 41 centimetrů využívají princip holografie a mohou v paměti umístit až 500 otisků prstů.

● Československo patří mezi patnáct nejperspektivnějších partnerů pro rakouský zahraniční obchod. K tomu závěru došel Rakouský ústav pro hospodářský výzkum (WIFO) ve své nejnovější studii. Č. K. ...

● První čs. velvyslanec v Austrálii se sídlem v Canberrě Petr Kadlec odevzdal v úterý pověřovací listiny generálnímu guvernérovi Australského svazu Ninlanu Stephenovi.

NEJMLADŠÍ sportovní v Soulu je mosambická plavkyně Cruzová, která 13. 7. bylo 13 let. Nejstarší ženou je 64letá (111) Japonska Inová, která startuje v triatle. Její krajanka 55letá kýmpanka Seová zase v běhu nemě váží — jen 32 kg (136 cm). Největší váhou je se 166 kg 65, vzpěrač Zubrický, nejvyšší postavou význač sovětský basketbalista Sabonis — 223 cm.

NEJSTARŠÍ mužským sportovcem OH je 70letý Knowles z Baham, který v Soulu oslaví 40. výročí svého prvního olympijského startu. Jako 30letý byl na OH 46 v Londýně, kde mu o vlas unikl bronz, ale na OH 64 byl tento úspěch zlatý a 1958 v Melbourne bronz.

K událostem v Náhorním Karabachu

Stápanakert: Situace v Náhorním karabašské autonomní oblasti je, jak by o již dříve oznámilo, značně vyhrotila. Srážky mezi osobami arménského a azerbájdžánského národnosti měly těžké následky. Stranícké a slátné orgány Azerbájdžánu a Armánie, podnikové kolektivy a veřejnost se snaží zabránit další komplikacím. Nezodpovědné zvěsti, především v Náhorním Karabachu, však přes živly o Podněcují nepořádky, zakládají požáry a podnikají další protiprávní činy. V řaděvnu se konaly četné mítinky, na nichž zazněly živé výzvy. Stejně výzvy zazněly také v některých městech Azerbájdžánské SSR. Proti společenské akci vyvolávají opodstatněné znepokojení mezi obyvateli obou republik. Bezpečnostní

přesnější a hlubší, ale svým způsobem i objektivnější, neboť výpraveč ličí dle nikoli z historického nadhledu, který je často zkrácený, ale z bezpřístřední zkušenosti, se zřejmým úsilím podat věci sice i ra et trudu. Je zajímavé, že se tím nikterak nestírá kontrast mezi soupeři, ani tvrdé metody mocí, která chvilu ví, že je neotřesitelná; spíše naopak. Ve shodě s apokryfní metodou je i jazyk knihy tvárný, hutný, lahodně výrazný a funkčně vkomponovaný do souvětí, jež navozují charakter a chuť doby.

Novinky z michelské pekárny

[Čk]: V michelské pekárně v Praze začíná vyrábět nový druh pšeničného chleba Bagety — 310 a 155 gramové vky, a bagetky — připomínají francouzský chléb — mají půvornou sířidku a dobrou proučnou kórku

Kniha o hraběti Šporkovi (Čk): Po historické próze převezor o knězi a rychtářovi, v němž zachytil následky reform Josefa II., přichází spisovatel Jan Zábek s dalším dílem z českých dějin, nazvaným Apokryf o hraběti Šporkovi a Eptlog (Melantrich, Praha). Složkou dobu na rozhraní 17. a 18. století mu symbolizuje střetnutí českého jansenisty, vzáhlého a pokrokového hraběte Šporka s řádem jezuitů. Někde v podstatě o román, spíše o neobyčelné zajímavou kroniku, malici blízko k širokému baroknímu plánu, v němž autor zachytil s přesností citlivého malíře tehdejší život, soustředěný na malý prostor, vmezený Šporkovským Kutkem a jezuitskou rezidencí v Žitě. Apokryfní metoda, vydávající za autora jezuitu, malého v řádu několik dobrých přátel a nastouplého jako bibliotékař do služeb Šporkových, umožňuje Janu Zábekovi poskytnout obraz doby a dění nejen

Vor Eriwans Oper ruft das Volk nach Freiheit

Er wurde weltberühmt — nicht durch das ovale Gebäude aus braunem Tuffstein in der Mitte, nicht durch den Park mit dem künstlichen See nebenan, sondern durch die Menschen, die sich hier versammeln: der Opernplatz in der armenischen Hauptstadt Eriwan. Er ist mittlerweile zum Symbol für freie Diskussion und Spontanität der Massen geworden. Er ist Nachrichtenbörse und Kontaktstelle zugleich.

Der Opernplatz in Eriwan ist seit Februar der Ort für Massenkundgebungen, aber auch der Ort für Polizei- und Soldatenmacht, wurde er doch bisweilen von Sicherheitskräften für die Menschen gesperrt. Noch am vergangenen Montag forderten die Armenier mit endlosen Unterschriftenlisten die Freigabe des Platzes für Kundgebungen. Zu Füßen der Statue des Komponisten Spendjaryan hockte die junge Schauspielin Susanna seit drei Tagen im Hungerstreik für dasselbe Ziel.

Auf dem Opernplatz ist immer Betrieb. In kleinen Gruppen unterhalten sich Junge und Alte, Arbeiter und Akademiker. Gegen Abend stehen hier

Hunderte von Menschen, ab und zu kommt Bewegung in die Menge. Dann, wenn etwa an Schnüren zwischen den Bäumen Papptafeln mit Fotos von den tragischen Ereignissen der vergangenen Monate aufgehängt werden: dem Pogrom in Sumgait etwa, der gewaltsamen Räumung des Flughafens „Swartnotz“, der Trauerfeier für den dabei getöteten Studenten. An Bäumen kleben Kopen von Zeitungsartikeln, die sorgsam studiert werden.

Wegen des Opernplatzes und seiner Massenkundgebungen durften mehrere Monate keine ausländischen Korrespondenten nach Eriwan. Jetzt dürfen sie wieder. Und sie werden sofort umringt, mit Fragen gelöchert und mit Informationen und Gerüchten gespickt.

An der Wand am Operngebäude hängen Plakate „Armenische Kinder in armenische Schulen“ übersetzt jemand. Oder: „Die Armenier wollen eine Regierung, die nur armenisch spricht.“ Daneben hängt die alte Flagge Armeniens,

rot-blau-orange. „Freiheit“ hat jemand darauf geheftet und „Unabhängigkeit“. Ein anderer steigt mit einem Megaphon die Stufen zum Eingang der Oper hinauf. In die Menge kommt Bewegung, man erwartet etwas. Morgen Abend, brüllt der Mann durchs Megaphon, gibt es hier ein „Meeting“. Thema: die Lage in Berg-Karabach.

Die Nachricht verbreitet sich in Windeseile. Nicht das außer der Reihe stattfindende „Meeting“ ist dabei wichtig, sondern die Tatsache, daß es auf dem Opernplatz stattfindet. Die offiziellen Organe haben eingelenkt, „das Volk“ sagt jemand, „hat sich durchgesetzt“. Am nächsten Morgen schon ist die hungrigstreikende Susanna verschwunden. Abends um sechs kommen die ersten Zaungäste, vereinzelt Milizionäre weisen mit strahlenden Gesichtern darauf hin, daß sich die Kundgebung um eine Stunde verschiebt. Soldaten gibt es nicht. Sie sind aus Eriwan längst abgezogen worden. Um sieben Uhr füllt sich

4 9/16 TO HALT VÖL 27. září 1988

Postoj sudeioněmeckého předáka

Prázdná gesta

BONN: Minulý sudeioněmeckého landesmuštra F. Neubauer prohlásil v úvodu své všesměrné tiskové konference v Bonnu, že prý chce přispět k větší objektivitě diskuse vánočně 50. výročí mluchovské dohody. Záměrem však pouze aťmýlu, protože předák sudeioněmeckého krajinského sdružení ihned přelal na starou, známou notu. Nafelil ani slovo o skutečné roli Sudeioněmecké strany jako Hitlerovy páté kolony, o tom, že Československo bylo diktátem oloupeno o velkou část svého území, auroviny a průmyslové kapacity, že mluchovci posílili agresivitu Hitlera a jeho válečné plány a měl nemítit átok faktického Německa proti SSSR. V rozporu s historickou pravdou Neubauer tvrdil, že k mluchovu 1936 by sešlo, kdyby Čes. vláda přiznala sudeioněmeckým Němcům „práva na sebeurčení“. Mluchovská dohoda byla, jak řekl, důležitým vyukačným včleněním Sudei do Československé republiky, která se nakulešnila za pomoci vojenského obsazení tohoto území. Kromě toho prý poté následoval národnostní útlak a sociální poskozování sudeioněmeckých Němců. Podle Neubauer by přileteli ádalné nabídky sudeioněmeckých Němců ke smru zabránění zřejmé události v roce 1939. Svou tiskovou konferenci pak Neubauer korunoval tvrzením, že mluchovská dohoda byla uzavřena právoplatně, jako by ani neexistovala smlouva mezi ČSSR a NSR z roku 1973, v níž obě země potvrdily, že mluchovská dohoda byla Československem uzavřena nacistickým režimem pod hrubou silou. Podle této smlouvy považují ČSSR a NSR mluchovskou dohodu za neplatnou. Vzhledem ke svým vzájemným vztahům se smlouvi. A třebaže bládné kupředu „soutit“ v Evropě aťd. výzvě jako prádná gesta. Předáka landesmuštra se ádn do volání rozhovoru se ádná přestý, ale sám tuto pravdu překrýval nebo samičasí.

Historický fotografický snímek OV Českého myslivectví ho svazu Praha 10 má k dispozici umělec nrb. Nar miatr František Malt do ní vpusit láku Foto: ČTK — P. MERTA

Herec nevýčerpateľné energie

[pat]: Zítra oslaví významné životní jubileum národní umělec Martin Růžek, člen činohry Národního divadla, jeden z našich nejpopulárnějších divadelních, filmových i televizních herců. Jeho cesta k divadlu byla dobrodružnější než bývá zvykem. Podíl na tom mělo jeho nepřijetí na Státní konzervatoř, které zmařilo počáteční naděje. Už tehdy však M. Růžek projevil energii a vytrvalost. Ochotnická, poloprofesionální i profesionální jeviště a scénky se staly jeho osudem, než se objevil po váce na jednu sezónu v Mladé Boleslavi a pak rázem jako výrazná herecká posila v Českých Budějovicích. Rozhodující pro další Růžkův umělecký růst však bylo jeho působení v brněnském činohře, odkud už jako zralý herec s velkým repertoárem přešel do tehdejšího Divadla Čs. armády na Vinohradech. Tady vytvořil řadu rolí, z nichž přinejmenším alespoň Dvořákova Václava IV., Napoleona ve Vojně a míru, Shakespeara Koriolana i Petrucciola. Karenina v adaptaci Tolstého románu nebo hluboce lidsky přesvědčivou postavu dělníka Palive v Heslově (ta je dodnes připomínána také jako jeden z největších horcových filmových úspěchů). Po slavné vinnobradské éře nemohl M. Růžka mlnou Národní divadlo, kam přišel v roce 1963. Zde vytvořil výrazné postavy v klasickém i současném repertoáru — kráte Lindticha v Anoultových Becketovi, Uzála v Maryša, Miliera v Schillerových Otkadech a lásko, Píndáso v Hubačově Staré dobré kapele, Gajava ve Vlnovém řadu, řadu Waltera v Kleistově Rozbítém džbán. Víc než štěstí na něj pamatoval také film a televizní obrazovka, i když na rozdíl od divadla zde byl obsazen stereotypněji. Ani zde ani na jevišti však národní umělec Martin Růžek jistě nešel vše. A nezábrání mu v tom ani ta zřetelnější sedmdesátka.

● Včera v ranních hodinách ukončila žeskoslovenská expedice „Tatra kolem světa“ svůj pracovní program v Peru a vydala se z peruánského hlavního města Limy na cestu do Ekvádoru.

der Platz, um acht stehen die Menschen so dicht, daß man kaum ein Markstück fallen lassen könnte, mindestens hunderttausend sollen hier stehen.

Pünktlich um acht beginnt das, was man mit dem neuen russischen Wort als „Meetingowat“ bezeichnet. Die Lautsprecher werden getestet. Das verhaltene Stimmengewirr auf dem Platz verstummt, man wartet mit Spannung. Die Mitglieder des „Komitees Karabach“ haben sich auf den Stufen zum Operneingang versammelt, sie sind die Organisatoren der Kundgebung. Einer von ihnen, der Physiker Rafik Kazarian, ein bekannter Wissenschaftler, ist gerade aus der Hauptstadt der Region, Stepanakert, zurückgekommen und schildert seine Eindrücke. Doch bevor er ans Mikrophon tritt, spielt ein Trompeter ein Stück aus einer bekannten armenischen Filmmusik, Fanfare für den Beginn und das Ende eines jeden „Meetings“.

Die Lage in Karabach, sagt Kazarian, sei gespannt, doch „wie eine Faust halten die Karabacher“ — er meint die 75 Prozent Armenier dort — zusammen. In Karabach erhofft man sich die Solidarität Armeniens für den Generalstreik, sagt Kazarian. Das Meer von Menschen auf dem Opernplatz kommt in Bewegung, als Zeichen des Einverständnisses heben die Leute den rechten Arm senkrecht hoch, die Hand zur Faust geballt. „Streik, Streik“ skandieren sie, später dann „Azach, Azach“, so lautet die historische Bezeichnung für Karabach, und „Vereinigung“, Losungen und Plakate gibt es keine, im Februar wurden bei solchen Massenkundgebungen noch Gorbatschow-Porträts hochgehalten, die der KGB dann zerriff. Inzwischen denkt niemand mehr an Gorbatschow, er hat in Armenien verspielt, seit seine Führung im Juli die Anschlussforderung Karabachs an Armenien ablehnte.

Die Massenkundgebung geht mit dem Beschluß zu Ende, einen eintägigen Solidartätstreik abzuhalten. „Das Volk will es“, sagt jemand stolz, „dagegen ist die Regierung dann machtlos.“

4 9/16 TO CELEBRATE

za ně nechci. — Dvacet let to bydlíme a nevíme, že tu existuje české knihkupectví. Tak si teď něco koupíme. — Kdybych bydlela u vás, hned bych vám zadarmo pomohla. Při posledním prodeji v Curychu jsem postrádal od sokolského sletu známého slovenského zájemce, který říká: »Víte, já vím, že jsem blázen, ale já ty knihy musím mít.« Odnáší si hromady a v takovém případě nemusíme o rabatu diskutovat.

To jsou zase kladné stránky v životě jednoho českého knihkupectví, které před 12 léty začínalo osamoceně. Přibyla konkurence, ale určitě se nezvětšil okruh zájemců. Spíše naopak. Ukrajujeme z jednoho krajíce. Člověk má však radost, že se ještě stále čte a že to nějak jde, i když by podle všech prognóz už dávno jít nemělo (v Československu nesmělo). Přes změny, které nás čekají na podzim.

**SNAD POPRVE CO ARKECA
MOC A NEŽEBA!... NAJ
VENOUŠ!**

»Soudruzi, buďme upřímní. Žijeme si jako prasata v žitě, ale musíme si uvědomit, že nám dochází žito.«

Hofjubler mit Trauerflor in der Stimme

Wie manche öffentlichen Meinungsmacher Strauß zu Grabe trugen

Von Journalisten und Medien — mit Ausnahme derer, die ihm bedingungslos gewogen waren — fühlte sich Franz Josef Strauß zeit seines Lebens umstellt und verfolgt. Er mußte freilich manches über sich ergehen lassen und vertraute nur wenigen; mit allen anderen ging er nicht zimperlich um.

Als Bundesminister hatte er 1962 leitende Redakteure des Nachrichtenmagazins „Der Spiegel“ verhaften lassen. Sieben Jahre später nannte er die „Frankfurter Rundschau“ einmal das „Sprachrohr bundesdeutscher Linksextremisten“. Die seiner Meinung nach „rot unterwanderten“ Redaktionen der Rundfunk- und Fernsehanstalten, so sagte er 1971, „kann man bald schon Moskaus Außenposten in Deutschland nennen“. Den „Spiegel“ empfand er, wie er ausgerechnet einer israelischen Zeitung anvertraute, als „die Gestapo des heutigen Deutschlands“. Oft sprach er von der „Meinungs-Mafia“, einen Redakteur der „Süddeutschen Zeitung“ beschimpfte er 1976 als „Gangsterjournalisten“.

Unter diese Rubriken lassen sich jene Lohbhübler nicht einordnen, die FJS anheimelten, denen er bereitwillig Interviews gab und Informationen steckte, die sich an seiner Nähe berauschten und sich von ihm fördern ließen. Einer von ihnen ist Wolf Feller, Fernsehdirektor beim Bayerischen Rundfunk von CSU-Gnaden. Ihm war die journalistische Aufgabe zuteil worden, in den „Tagesthemen“ am Montagabend den Tod des Ministerpräsidenten Strauß zu kommentieren.

Hofjubler Feller („Betroffenheit und Trauer überall, nicht nur in Bayern“) sprach in der gekünstelt pietätvollen Tonlage eines Leichenbestatters: „Er war nicht einer der Enkel“ — welch feine Anspielung auf die SPD —, „sondern einer der Väter dieser Republik.“ Die Schlußpassage seiner persönlichen Danksagung im Originalton: „Das Ansehen Bayerns ist durch diesen Mann geprägt, weltweit. Er entwickelte das eigenständige Profil der CSU, das den Erfolg in Bayern und vor allem das Gewicht in Bonn garantierte. Er wird fehlen der Republik, er wird uns allen fehlen — seinen Freunden und

seinen politischen Gegnern.“ Der Bayerische Rundfunk hatte die Trauer-Berichterstattung im ARD-Fernsehen in den Griff genommen. Am Ende einer Sondersendung nach der „Tagesschau“ verkündete BR-Fernseh-Chefredakteur Heinz Burghart mit Trauerflor in der Stimme: „Sein Tod ist ... ein gewaltiger Schock, ein herber Verlust.“ Schwer wird sich Burghart auf Alt-Bundeskanzler Helmut Schmidt (SPD) berufen können, der am Abend des Todes seines langjährigen Gegenspielers Strauß ebenso freimütig wie listig bekannt hatte: „Auch mir wird er sehr fehlen.“

Schon am Vorabend, als Strauß noch lebte, hatte BR-Reporter Heinz Klaus Mertes mit einem Live-Auftritt vor dem Regensburger Krankenhaus der Barmherzigen Brüder den außerbayerischen Zuschauern ein Beispiel für frommen Journalismus geboten: „Zahlreiche Gedenkwünsche kamen aus der Bevölkerung, darunter ein Telegramm von Kardinal Wetter.“ Und dann: „Die Mitglieder der Bayerischen Staatsregierung mit dem stellvertretenden Ministerpräsidenten Max Streibl haben darauf abgestellt, die Regierungsgeschäfte in der kommenden Woche so normal wie möglich abzuwickeln.“

Gar nicht unterwürfig, sondern mit dem gehörigen Abstand behandelte das Zweite Deutsche Fernsehen in den „heute“-Nachrichten und mit einer übersichtlichen Sondersendung den Strauß-Tod. Kommentator Klaus Bresser ordnete den Bayern, ohne zu übertreiben, als „die letzte überragende politische aktive Gestalt aus den Aufbaujahren unseres Staates seit dem Abtreten von Herbert Wehner“ ein und nannte Stärken wie Schwächen des CSU-Politikers: „Er hat polarisiert, sich einerseits allzu ergebene Anhänger geschaffen und andererseits allzu verbohnte Feinde ... Fehlen wird in der deutschen Politik nicht nur eine Farbe; fehlen wird ein Kopf, ein Charakter, ein Mensch — groß auch in seinen Irrtümern.“

Einer der Schnellsten war in diesen Tagen Manfred Schell, Chefredakteur der „Welt“. Schon am Montagmorgen stand auf der ersten Seite seines Blattes ein

Nachruf auf „Welt“-Leser Strauß, der freilich zu diesem Zeitpunkt noch im Sterben lag. Unter dem Titel „Schwerer Schlag“ schrieb Schell: „Der Republik wird bewußt, daß ein Mann wie Franz Josef Strauß aus dem politischen Geschehen nicht wegzudenken ist.“ Weder er noch „Die Welt“ hatten jemals ihre Bewunderung für Strauß verhehlt. Angstvoll fragte Schell, der Strauß zuletzt am 26. August in Südfrankreich gesprochen hatte („Politisch waren seine Gedanken in Bonn, aber noch mehr in Moskau“), dann an diesem Dienstag: „Wie geht es nun, ohne ihn, weiter? In Bayern? In Bonn?“

Noch besorgter war am Tag nach Strauß' Tod die „Bild“-Zeitung. „Was wird aus Deutschland ohne solche Männer?“, klagte „Welt“-Auslandskorrespondent Herbert Kremp, der im eigenen Blatt nicht zu Wort kam. Und „Bild“-Redakteur Wolfgang Kennternich, der am 6. September Gast bei Strauß gewesen war, plauderte jetzt aus, was sein Gesprächspartner damals gesagt hatte — zum Beispiel über die Bonner Koalition: „Warum hören die eigentlich nicht auf mich?“ Und er „grummelte“ einmal wieder über Kanzler Helmut Kohl. Strauß tot, Strauß als „Bild“-Ware.

Jeden Respekt legte die alternative „tageszeitung“ ab, die in einer geschmacklosen Glosse („Nu isser weg“) bössartig über den Toten herzog: „Die Nachricht kam im Autoradio, und ich jubelte auf dem Rücksitz ... Ich freute mich, aber nicht mal klammheimlich. Jetzt hat er die letzte Flinte abgegeben. Und dann auch noch bei der Jagd. Der alte Waffenschieber ... Er wird uns fehlen. Als Zielscheibe ...“

Peinliche, aber entschuld bare Versehen leisteten sich am Todestag die FDP und der DGB. FDP-Sprecher Lothar Mahling hatte noch am Dienstagvormittag schriftlich gewünscht, daß „Strauß nach vollständig wiederhergestellter Gesundheit seine politischen Ämter fortführen kann“. Die DGB-Pressestelle indessen verbreitete nachmittags diesen Text: „Ernst Breit schickte der Familie des bayerischen Ministerpräsidenten ein Beileidstelegramm. Abdruck honorarfrei.“

ÚDĚL ČESKÉHO KNIHKUPCE V EXILU

V Austrálii nám říkají Česká expedice s upomínkou na Krameria, ale spíš by se na nás hodila postava z F. L. Veka. Jak se už jmenoval ten nadšenec, co nosil knihy v šosích pláště – Páter Vrba?

Jistě, takové pláště už nejsou v módě, nahradila je auta a auto našeho knihkupectví ujelo s knihami za pět let přes 150 tisíc kilometrů, jen kdyby ještě vydrželo, na nové nemáme. Pomocí osobních návštěv, stále dražší a nespolehlivější pošty, pomocí zájezdů s autem do jiných měst a sousedních zemí se dostává česká kniha ze Západu na Západ spolu s dalšími knihami. Koupit si českou knihu, stále ještě levnější než knihy německé či americké v mnohem vyšších nákladech, je celkem jednoduché, pokud je ještě k dostání. Německý nakladatel by se samou blažeností odstěhoval do tiskárny, kdyby měl tolik rozebraných a stále hledaných titulů, jako má exilová (a vlastně i pražská) literatura.

Není pravdou, že Čech je všude Čechem. Koho chleba jíš, nebo lépe: pro koho děláš, toho píseň zpívej. Na zájezdech se setkáváme v každém městě a ještě více v každé zemi s rozdílnými Čechy. Úplně jiní ve vážném, upjatém a předpisově nedělně oblečeném Švýcarsku, kde nejveselejší jsou návštěvy z Československa a kde se stále kupuje nejvíce českých knih. (Švýcarsku my z Německa nesmíme sáhnout na poplatky za dálnice, 30 franků na rok, ale taky třeba jen za průjezd, chudáci autoturisté z Československa!) České knihy, jak se zlomyslně říká, měli při žádosti o švýcarské občanství někde ukrývat po vzoru starých českých protestantů.

V Holandsku jsou zase lidé volnější, mají méně peněz a také jsou často bez pravidelného jobu. Všem, včetně Němce, asi chybí to, co konstatoval dr. František Goldscheider, bývalý šéfredaktor Kina: »Polepšili jsme si, ale je tu zkrátka málo srandy.« Jsou Češi a dokonce čeští spisovatelé, s kterými se ani žertovat nesmí. Jako v tom filmu Voskovce a Wericha, buď máš peníze nebo život, ale obojí?

Už léta si pamatuji výrok jedné návštěvnice »dejte pokoj s těmi čtyřmi markami nazpátek, já jsem ráda, že si mám kde koupit české knížky«. To se mi ještě nestalo, ani před, ani po. Pravidelně však slyšíte, mohl bych dostat slevu? Tento fenomén by měli vyzkoumat sociologové, proč zrovna u českého a ne německého (kde mají rabat jen knihovny) žádá Čech slevu? Proto, že mluví stejnou řečí? Pak by ale měl žádat slevu i v české hospodě. To si nikdo nedovolí, ačkoliv roční obraty hospod přesahují mnohonásobně náš, který je v německé knihkupecké branži označován za "sebevykořisťování". Asi zde působí vydatné pražská propaganda. Knihy a periodika platí přece západní rozvědky. A tak k nám chodí lidé, kteří žádají až 50% slevy a přitom vám vyprávějí, že za týden letí na Floridu. Jiní se právě vrátili z Prahy, kde je Pražáci informovali, že tu také vycházejí knihy a existují knihkupectví a při rozplývání se nad nové vybudovanou Královskou cestou jmenují částky, mnohatisícové, zaplacené za »legalizaci« a bez rabatu čs. zastupitelstvím.

Kdo si nekupuje české knížky a přesto nás navštíví? Především »knižní rozvědčíci«. U nás si pilně opíší tituly knih, které by je mohly zajímat. Víte, my si o ně napíšeme do Česka, příbuzní nám stejně nemají co poslat. Konečně, pro mnohé to přijde levnější než třeba tapeta s namalovanými knihami. A informace si dnes »vypůjčují« i knihkupectví, zejména ta, kterým nestačí prodej jen německých knih.

Zjišťovat, kde, kdy a u koho vyšla ta či ona kniha, je vyčerpávající práce. Pro české čtenáře musíte sledovat i knižní trh nejen exilových nakladatelů a jednotlivců, ale i bohemika ze západní a východoněmeckého trhu, a měli byste i angloamerického a francouzského.

Dva roky pracujete po večerech na ojedinělém exilovém katalogu, který dosáhne přes 200 stran a s tiskem i vázáním přijde na pouhé DM 4,50, který vám pak lidé posílají zpět, s odůvodněním, že si jej neobjednali a chtěli jen seznamy knih zdarma.

Autostopař Svoboda, navštěvující přímo české domácnosti podle vypsání adres z telefonních seznamů, vypravoval: Pokud se lidé nedomnívají, že jim přinesl dar ve formě svých knih, které se tak pokouší prodat, pak na něj volají: »My už česky nečteme, my jsme teď Němci!«

Nedávno k nám přišla česká rodina, poměrně krátkou dobu na Západě, která na malé dítě důsledně mluvila německy. Nepatřili však přitom zrovna k jazykovým borcům. V Jugoslávii se seznámili s někým z Československa, který pro svou religiozní činnost směl po 19 letech vyjet. »Víte, že jsme ani nevěděli, že takoví lidé existují? On na nás chtěl nějaké knihy, ale my bychom se k němu jinak nehlásili, jenže naše Simone na nás zavolala na pláži česky.«

»S Čechy nechci mít nic společného, to jsou všichni podvodníci.« podotkl nedávno novopečení rádoby byznysmen, šest let na Západě. Jenže účet za objednané knihy zaplatil až po třech letech, po řadě upomínek. Asi měl pravdu.

Nedávno jsme prohlíželi nezaplacené účty za několik let dozadu. Pochopili jsme, proč nemáme peníze na nic, proč se každého prvního třese, zda bude na nájem, nemluvě o ostatním. Vyšly nám astronomické částky. Co všechno by se dalo dělat, mít tyto peníze na kontě! Od pravidelně rozesílaných nabídek až po dotisky celé řady hledaných knih! Hledejte Čecha v USA nebo v Austrálii, kde není přihlašovací povinnost. Odstěhuje se a samozřejmě nezaplátí. Vsadím se, že by při porovnání notorických neplátců u všech českých dodavatelů vyšla stále tatáž jména. A v dalekých zemích neplacení českých knih platí za kavalérský delikt, panují u nich konečně jiné zvyky, k objednávce přiložit šek, jenže my Evropané jsme ještě staromódní. . . Dojal mě před roky dopis jednoho zámořsko-českého zákazníka: »Nezlobte se, že jsem vám tak dlouho neplatil, otevíral jsem si zlatnický obchod.«

K nám se už také třikrát vloupali zloději v domnění, že knihkupectví je zlatým dolem.

Obvykle při pivě se v českých kruzích konstatuje, že Němci nemají žádnou fan-

tazii. U nás je jí asi až moc. Na vánoce si jedna rodina, bydlící dokonce nedaleko, objednala dva videofilmy, pak změnila objednávku na vypůjčení a i když se to stává jen málokdy, častěji vám přejede kazetu poštovní vůz, zásilka se ztratila, a to jeden z rodiny je zaměstnan na poště!

Tu knihu jsem si neobjednal, píše vzteklý zákazník, a posílá ji zpět nejen nevyplaceně, ale ještě jako dopis, tedy za pokuty téměř desetinásobné, než kdyby ji odeslal za marku jako knižní zásilku. Pohledem do jeho objednávky zjišťujeme, že si knihu objednal, ale zřejmě zapomněl nebo dostal odjinud.

Vyměněné a špatně okopírované videokazety, nebo poškozené, tvoří celkem malou kapitolu. Právě zde se dá pozorovat postupná asimilace, která ještě českým bratřím v dnešním Berlíně trvala přes 100 let. Za dvacet let emigrace se ztratil smysl pro tematiku českých filmů a přes perfektní herectví, které by německí kolegové mohli závidět, je zájem o český videofilm mizivý, kniha naštěstí vede. Místo současně »kreskové kultury«, jak ji nazývá ve svém novém románu v Praze zakázaný Ivan Klíma, se již dává přednost nenáročným zábavě četných televizních stanic a videoték.

Víte, za mlada jsem četla jednu knihu, jmenovala se ... tu bych tak ráda měla. Předválečné vydání sháníme půl roku, stojí spoustu dopisů a telefonátů a nakonec ji přiveze jeden Polák z krakovského antikvariátu. Náklady jsou 18 marek, ale švýcarská čtenářka vrací, je moc drahá.

Na české pouti v Ellwangen, vždy prvou sobotu v červenci, přibíhá děcko a dlouho si prohlíží jednu knihu. Pak si ji vypůjčí, chce ukázat tatínkovi, třeba mu ji koupí. Nekoupil. Měl by mít ze zájmu dítěte radost, dnes znají děti zapínat videorekorder než číst, ale vzal jej do vedlejší bezkonkurenční fronty na koláče, v níž lidé od knižního stánku odvracejí studně tvář. Jo, takové fronty jsme už stáli, a dokonce na knihy, jenže to už je dávno.

Obvykle tvrdívaly české ženy, provdané za cizince, že dostávají dost knih z domova a zde stejně nic pořádného nevychází. Dlouholeté tvrzení pražské propagandy vykonalo své, Kundera je kým a vůbec ta »utečenecká« literatura! Od koupě odrážejí i cizojazyční manželé, nejkyslejší obličej jsem viděl u jednoho Holanďana, když musel atraktivní slovenské novomanželce zaplatit stoh knih. Už se také víckrát neobjevila. České manželky českých manželů je někdy dohánějí: »Ještě nemáme tu červenou podložku v koupelně a ty tady vyhazuješ za knihy!« Jedné rychlozbohaté Češce, díky protekci, jsem dal sám od sebe pro rodiče nějaké noviny. »A není to moc štvavý? Já to nejdříve zkontroluji.« Určitě jim pak jezdila na stuttgartské nádraží pro Rudé právo.

Poděkování patří všem českým babičkám a dědečkům, kteří při návštěvách zahánějí děti. Přijíždějí hladoví po čtení a s dokonalými informacemi o zdejších vydávání. A to přes jiná lákadla, emigraci 120.000 posrpnových dcer a synů se jim na stará kolena splnil sen podívat se do světa. Před rokem 1968 by početné české maminky v letadlech do Austrálie byly světovou raritou.

Dobrý čtenář ještě žije. K vaší kazetě jsem přiložil jeden film navíc. – Mám řadu knih dvakrát, tak vám je nesu, nic

BICANŮV podvečer

**PŘESTOŽE VE ČTVRTEK HRAJE LI-
GU,** trénovalo „džko“ slavie ve středu
odpoledne na vedlejším hřišti, protože
hlavní stadion patřil legendě našeho
 fotbalu — JOSEFU BICANŮVI. K jeho
 životnímu jubileu 75 let se uskutečnilo
 v Edenu dvojzápas, kterému ještě
 předsedáela autogramiáda. Sto minut
 stála dlouhá a široká fronta obdivo-
 vatelů a jejich lidé měli co dělat, aby
 se včas dostali do kabiny a připravili
 k utkání. BICAN: „Budu ještě pokračo-
 vat po zápasu...“ O co více čeka-
 lo fanoušků na ložku žedání podpisů,
 o to méně bylo samozřejmě diváků
 v hledišti při předzápasu, v němž XI.
 sportovních novinářů porazila AmFo-
 Ru překvapivě vysoko 5:1 (2:0). Novináři
 měli dokonce lepší „umělecký“
 projev než mužstvo herců a zpěváků.
 IVO NIEDERLE (MDR) nasauněně prohlá-
 sil: „AmFoRu může být spokojena jako
 naši plavci v Soulu — aspoň s pota-
 sími! Branky vstřelili Dufek 2,
 Novák, Facek, Vaněk, za poražené
 zpěvák Kluček.

Po aperitivu přišlo šampaňské vě-
 hlesných fotbalových značek: Viktor,
 Čapkovice, Józsa, Nehoda, Adamec,
 Kroupa, Pavlovic, Panenka, Vizek, Pe-
 šice, Jevavý, Petřelka, F. Veselý, Heme-
 le, Nachman, Slávek, D. Herda... a
 samozřejmě oslavenec. Ten hrál nap-
 rva v červenobílém dresu 27 minut,
 a potom 14 minut v modrém tričku
 mužstva kanonýrů týdeníku Gól, kde je
 králem. Rozehrával nezištně, i přes
 vysoký věk mu fotbalový cit zůstal, a
 když opouštěl hřiště, provázel ho vel-
 ký potlesk. Diváci si přišli na své. Byl
 to milý fotbalový podvečer. Přestože
 Viktor chytal jako v době slávy, zvi-
 tázili internacionálav Slavie nad XI.
 ligových kanonýrů 4:2 (2:1) brankami
 Helešice 2, Petřelky a D. Herdy, za po-
 ražené skórovali Nehoda a Vizek. Hrá-
 lo se před 4000 diváky.

Před utkáním přijímal Josef Bican
 poety a dary. V 75 letech se dočkal
 dokonce i titulu Zasloužilý mistr spor-
 tu, který mu předal se Fotbalový svaz
 ČSTV dr. K. Knecht a ing. R. Baťa, od
 Slavie obdržel skleněnou plastiku prof.
 St. Slánského, za hráče mu blahopřál
 Ota Hemala, za časopis Gól jeho šé-
 redaktor F. Hrabý, s dary přišli i od-
 bočky přátel a zástupci belgického
 města Jihay, kam stěží internacioná-
 lavé slavie pravidelně zajíždějí.

FR. STEINER

Ježek - 65 let

PĚTASEDMDESÁTILETÝ JOSEF BICAN včera v Edenu: nejdříve při-
 jímá gratulace — právě od I. Prachafa a ing. J. Epsteina, a po-
 tom ukázal divákům, že s míčem to pořád umí

DNES se dožívá 65 let Václav Je-
 žek, jeden z našich nejlepších fot-
 balových trenérů, který získal s mu-
 žstvem ČSSR v roce 1976 v Belenradě ti-
 tul mistrů Evropy, se Spartou se stal
 pětkrát vítězem ligy a dvakrát Čs. po-
 hář. Jako trenér začínal v Liberci, po-
 kračoval v České Lípě a v Dukle, než
 přišel na letnou. Přesobil také v Nizo-
 zamsku a ADO den Haag a Feyenoordu
 Rotterdam, s nímž v letech 1960 vyhrál
 národní pohár a 1981 se probjoval do
 semifinále PVP. I ve Světarsku, kde
 se FC Curých skončil v lize 1986 čtyřty
 ložek patří k nejpracovitějším trené-
 řům i k vhorným koučům, kteří si
 vždy dokázali získat u hráčů autoritu.

Was Zdenka Silhava erlebte

Wurde Johnson Opfer einer Verwechslung?

Die Prager Zeitung „Svobodne Slo-
 vo“ hat angedeutet, daß der kanadi-
 sche Sprinter Ben Johnson möglicher-
 weise Opfer einer Verwechslung bei
 den Doping-Kontrollen in Seoul ge-
 worden sein könnte. Seinen Zweifel
 begründet das Blatt mit der Aussage
 der Kugelstoßerin Zdena Silhava.

„Als ich (Silhava) den Raum der Do-
 ping-Kontrolle schon verlassen wollte,
 bemerkte ich, daß meine Urin-Probe
 mit den Initialen der Bulgarin Chri-
 stowa bezeichnet wurde. Ich habe die
 Ärzte darauf aufmerksam gemacht,
 und so mußten wir beide neue Proben
 liefern. Für mich war das völlig unver-
 ständlich, daß sie die Verwechslung
 nicht selbst gemerkt haben. Ich bin
 blond, während die Bulgarin schwarze
 Haare hat. Stellen Sie sich vor: Ich
 hätte gedopt, dann hätte Christowa ih-
 re Bronzemedaille verloren“.

Das Blatt schließt nicht aus, daß so
 etwas auch Johnson passieren konnte
 und schreibt: „Es ist nur zum Nutzen
 der Sache, wenn die kanadische Re-
 gierung die Bemühungen zur Aufklä-
 rung aller Umstände des Falles John-
 son unterstützt. Jeder Mensch kann
 sich irren, und manchmal können
 kleine Irrtümer weitreichende Folgen
 haben.“

Foto: M. Dvořáková

Oslavy Josefa Bicana

V 75 letech se loučí s aktivním fotbalem
 NEZNALO TO VĚRŠEJŠÍ selkání sice
 přišlo přesvětově, protože už začal po
 bolestivém zranění achillovy opěť
 s treninkem ale má tomu tak být: na
 ocipování, které bude uspořádáno
 v Edenu ve středu 21. září, za kanonýry, ma-
 řá Josef Bican s aktivní činností. Nás králem,
 nejlepší fotbalista všech dob se totiž 2
 25. září dožívá 75 let, jeji Odbor dvoj-
 jez připravují Gól, bude sebrán dvoj-
 zápas, v němž se střetnou v 16.30 Am-
 FoRa-XI. sportovních novinářů a v 18
 hodin internacionálav Slavie-XI. Klir-

ba ligových kanonýrů. Obě střetnutí se
 budou hrát 2 x 30 minut a Bican, dlou-
 holetý reprezentant Slavie, nastoupí
 v dresu i. pol. za červenobílou kříd-
 trénuje a ve II. pol. za kanonýry, ma-
 řá Bican s aktivní činností. Nás králem,
 nejlepší fotbalista všech dob se totiž 2
 25. září dožívá 75 let, jeji Odbor dvoj-
 jez připravují Gól, bude sebrán dvoj-
 zápas, v němž se střetnou v 16.30 Am-
 FoRa-XI. sportovních novinářů a v 18
 hodin internacionálav Slavie-XI. Klir-

Josef Bican, zítra 75letý: Být o 45 let mladší!

ZÍTRA, v neděli 25. září vstoupí
 mezi pětasedmdesátileté fotbalisty
 první světové velikosti, nenapodob-
 nelný střelec s míčem: JOSEF BICAN.
 Syn videnských Čechů, narozený
 v dělnické čtvrti Ravního, hodoval
 jedinému sportu (tehdejšího kluků -
 fotbalu). Díky svému užasnému tele-
 debutoval už jako 17letý v dresu
 ligového Rapidu a za dva roky se
 stal hráčem národního mužstva Ra-
 kouska, po dobu legendárního Šu-
 deláře, jehož byl nástupcem. Dodnes
 se na Bicana v metropoli na Dunaji
 vzpomíná a pořád mu zde láskyplně
 říkájí Pepi.
 V roce 1937 přestoupil z vídeňské
 Admity do Slavie a získal naše stá-
 ní občanství. Později narození mo-
 hou jen litovat, že neviděli na hři-
 ti tohoto fotbalistu v plné formě,
 který uměl s míčem všechno. Josef
 Bican sehrál za Československo 14 a
 za Rakousko 18 mezinárodních utkání,
 zúčastnil se MS 1934 (za Rakousko)
 a MS 1938 (za nás), se Slavíi vyhrál
 STEP 1936, za Rapid Vídeň nastřelil
 v lize 201 gólů, v naší nejvyšší sou-
 třeti dočtil 295 branek, ale dočtilo
 246 úspěchů zaznamenal také v div.
 protektorátní lize v letech 1942-45.
 Pětkrát byl králem ligového kanoný-
 rů (naposledy v roce 1950 jako stře-
 ty). V ligových střelcích měl čty-
 řikrát po 5 gólech, v dotách své
 největší slávy uměl zaběhnout sto-
 ku za 10,8 vteřiny (!).
 Jubilant, o němž je známo, že je
 také vášnivým rybařem, o fotbale ří-
 ká: „Když i dnes občas vidím někde
 na světě krásný zápas, vim, že je
 stejně nádherný jako klasická hud-
 ba, třeba Čajkovského klavír. Koncert
 b-moll, který mám tolik rád. Takový
 fotbal a takové hudba uchvacují! Kdy-
 bych si dneska mohl něco přát, tak
 jedině, aby mi bylo o 45 let méně,
 mohl hrát za Slavii a národní mu-
 žstvo. Věřim, že bychom se probjo-
 vali i na mistrovství světa!“
 Tek hodně štěstí, zdraví, pohody,
 dobrého fotbalu i rybářských úlov-
 ků!

SNAD
 ODE VŠECH,
 NE?

“Die Deutschen können
 von uns Phantasie lernen“

Pomník československé státnosti

Dílo sochaře Bohumila Kafky bude mít nové místo nad Dunajem

Na počest 70. výročí vzniku Československa bude 28. října v Bratislavě na nábreží Dunaje před hlavním vchodem do budovy Slovenského národního muzea odhalen pomník československé státnosti. Na 15 metrů vysokém betonovém pylonu obloženém libereckou žulou, vybudovaném pracovníky Doprastavu Bratislava podle návrhu ing. arch. Ivana Salaje, bude umístěna přes čtyři metry vysoká a takřka šest metrů dlouhá bronzová plastika lva se státním známkem, dílo akademického sochaře Bohumila Kafky z roku 1934.

Torzo mobilné bronzové plastiky lva se státním známkem od akademického sochaře Bohumila Kafky při restaurování, ještě v hale u mostu Dukelských hrdinů v Bratislavě
Foto: D. VELIKÁ

Jak je možné, že socha stará dvaapadesát let na SSR z podněru nejvyšších slovenských orgánů Ladislava Reizera, náměstek Federale Městské správy znovu instalovat na vhodném místě při příležitosti památkové péče a ochrany přírody v Bratislavě? Točil 70. výročí vzniku Československa. „Bronzová plastika lva se státním známkem byla na vybudování pomníku měl pověřený Investor, původně vytvořena jako součást pomníku Milana Měšťáka správa památkové péče a ochrany přírody. Na dnešní Stúrově náměstí při příležitosti časového úseku se muselo vejít restaurování plastiky. Do toho roku vznikla republika a 19. výročí Stěfánia. Tedy lva, vypracování projektové dokumentace, zahájení na začátku však bojovně hrozilo obranu zbytků obrovského bronzového lva ujal v přídu lev, který velice zřetelně symbolizoval obranu zbytků obrovského bronzového lva ujal v přídu Československa před fašistickým nebezpečím, va- žené výrobě Státního statku Senec, kde zvinenta- řovali o jeho odstranění. Nezmiel však ze světa, chybí. Z původních 38 samostatně odlišných bron- Zásluhou vlastenců bylo jeho torzo přes válku zových částí spojovaných zhruba 2400 krouby, zby- ukryto a v roce 1960 se dostalo do depozitáru lo jen 27 dílů. Chyběly například části hlavy, zuby, íšho roku rozhodl Národní výbor hlavního města Dobné.

umístěna deska, na níž bude plastickým bronzo- vým písmem napsáno:

„28. októbra 1918 vznikla Československá repub- lika, spoločná vlasť Čechov a Slovákov.“

Co řekli po boji?

neje. Je báječné zapomenout na ně- bohu dát na svět profesionálního te- niku a hrát v dachu olympismu.“

■ Který zápas byl v Soulu nej- (báží). „Po fyzické stránce to bylo smířli- nálo s Edbergem. Finále bylo zase umělejší náročné psychologické. Ne- chtěl jsem kloupat těsně před ci- tem. S týmito jsem v odličném turnaji hrál, vůbec poprvé, o to byl zápas těžší.“

■ Co rozhodlo o vítězství? „Máto též i výborného podání, což mu umožňuje hrát útoky tenis. Má velice nepřijemný volej a je těž- ké ho prohodit. Všechny údery hra- je velmi čistě a tak mi trochu dělá trvele, než jsem našel jeho slabinu. Rozhodla kvalita mého returnu. Když mi začal vycházet, soupeř znevrá- něl a dělal chyby.“

■ V Soulu jste ve dvouhře čtyř- krát prohrál první set. Znamená to, že se pomalěji dostáváte do tempa? „V utkání hraném na tři vítězné sety první ztracený ještě nic zna- mená. Například, není dobré hned v úvodu soupeři ukázat všechny trumfy. Ne, že bych prohrával schválně, ale i z psychologického hlo- di- ra raději doháním ztrátu, než když jde od počátku vše bláde.“

■ Po dramatickém finále čtyřhry opouštěla Jana Novotná ústřední dvorec se slzami v očích.

„Olympijské sídlo má záhu, ale když jsem byla tak blízko ke zlu- tu, finále bylo určitě nejméně nej- těším zápasem a třetí set byl i pro diváky ještě napínavější podivnou. Bylo jasné, že kdo v této fázi vy- hraje soupeřovo podání, stane se olympijským vítězem. Cítil jsem, že máme publikum na své straně, já před námi nadšeně tleskala Média- vi. Atmosféra byla výborná. S Hele- non jsme hrály teprve třetí turnaj v Montreilu a Mahweba jsme zvěř- šly, takže teď ve finále to vlastně bylo naše první porážka. Dobře se nepohádaly, a ani ve chvílích, kdy nám to vůbec netlo...“

Erste sowjetische Aids-Tote

MOSKAU, 6. Oktober (dpa). In Lenin- grad ist der erste Sowjetbürger Opfer der Immunschwäche Aids geworden. Wie die Zeitung „Sowjetskaja Kultura“ am Don- nerstag berichtete, erlag eine 29jährige Frau Anfang September der Krankheit. Bisher waren in der UdSSR nach amtli- chen Angaben nur drei Ausländer an der Krankheit gestorben. Im vergangenen Juni war die Zahl der an Aids erkrankten

X Sowjetbürger mit einem, die der Infizier- ten mit 57 angegeben worden.

Laut „Sowjetskaja Kultura“ wurde bei der 29jährigen Aids erst nach ihrem Tod diagnostiziert.

Provizorně smontovaný lev se dostal k docentu akademickému sochaři Jozelu Porubovičovi, vi- dočinnu katedry restaurování uměleckých a hi- storických památek Vysoké školy výtvarných umě- řů v Bratislavě. Protože v žádném ateliéru nebylo dost místa na restaurování tak obrovské plastiky, přišla velice vhod hala u mostu Dukelských hrdi- nů, zapříčená Federativním dělnic.

„Nejdříve jsem musel zjistit, které díly vlastně chybí a vytvořit si představu o jejich pravděpo- dobné podobě.“ vysvětloval mi docent Jozel Poru- bovič. „Dozvěděli jsme se, že zmenšený model lva se státním známkem se nachází v Památníku národ- ního písemnictví v Praze na Strahově. Třebaže se v lecčems liší od pozdějšího originálu, chtěl jsem si ho vypůjčit jako vhodnou předlohu. Bohužel se nám to nepodařilo a musel jsem se spokojit pou- ze s fotografiemi. Chybějící části jsem vymodelo- val nejdříve z hlíny a potom ze sádry ve snaze se co nejvíce přiblížit původní podobě sochy Bo- humila Kafky.“

V polovině června putovaly vymodelované chy- bějící díly do pražských závodů umělecké kovo- výroby k odlití. Zde také celou bronzovou plastiku složili znovu pospojili více než dvěma tisíci spe- ciálně vyrobenými bronzovými šrouby, vytvářejí a napaťovali, aby mohla být kolem 25. října pře- vezena do Bratislavy, kde ji pracovníci štírope- visu pomocí jeřábu definitivně usadí na patnácti- metrový pylon.

Mezitím vypracovali ve Vojenském projektovém ústavu Praha, pobočka Bratislava, potřebnou pro- jektovou dokumentaci a v Československém pro- myslovém kamene Hradec Králové přistihli dodat mí- mo plán potřebné obkladové desky z liberecké žuly, kterou jejich pracovníci obloží pomník a je- ho okolí.

Samozřejmě zajištění stavby v tak krátkém ter- minu se neobešlo bez problémů. „Ještě v polovině května nebylo rozhodnuto, kdo bude dodavatelem stavby,“ světuje se inženýr Reizer. „Nakonec z roz- hodnutí ministra výstavby a stavebnictví SSR Du- šana Mikláčka byl vybudováním základů pověřen Hydrostav a samotného pomníku další bratislav- ský stavební podnik Doprastav. Při výstavbě se tak symbolicky sešli slovenské i české organizace ja- ku nejlepší doklad československé vzájemnosti.“

Dnes už se před budovou Slovenského národní- ho muzea tyčí železobetonový pylon, který bude obložen tryskanou libereckou žulou. Stačí nahle- dnout přes stavební ohradu, abychom viděli, že zde pracovníci ruch uličná jen v noci. Vždyť je zapo- třebí upravit také okolí, včetně fasády Sloven- ského národního muzea. Plocha okolo pylonu bude vydlážděna různými druhy kamene a v korytě za- krytém ozdobnou bronzovou mříží bude uloženo šest halogenových reflektorů, které se včera po- starají o slavnostní osvětlení mohutného lva opi- rajícího se v bojovném nakročení levou přední- tlapou o štit s československým státním znakem. Před pomníkem pak bude na vyvýšeném kameni

Tisková konference Vadima Perfiljeva

O situaci v Náhorním Karabachu • Výzva k občanům Jerevanu

MOSKVA: Vyhlášení mimořádného stavu a zákazu nočního vycházení v Náhorní karabašské autonomní oblasti a Agdamském okrese Ázerbájdžánské SSR je vynuceným a dočasným opatřením, prohlásil včera na tiskové konferenci v Moskvě zástupce vedoucího informační správy ministerstva zahraničních věcí SSSR V. Perfiljev.

Sovětský mluvčí komentoval vyhrocenou situaci v Náhorní karabašské autonomní oblasti, která v minulých týdnech vyústila v další stávky a nepokoje. Oznamoval, že ve Stepanakertu, Šuše a dalších městech docházelo k případům žhářství, pogromů a násilí. Jen v posledních dnech bylo zraněno 49 osob — 33 Arménů a 16 Ázerbájdžánců. Sedmáct osob bylo převezeno do nemocnice, kde jeden z postižených zemřel. Orgány prokuratury zahájily trestní stíhání viníků. Tyto události vyvolaly v Náhorním Karabachu nové napětí a strach, řekl Vadim Perfiljev. Výzvy k respektování práva a pořádku se nesetkaly s ohlasem a situace nabyla hrozivého charakteru. Zvlášť velké znepokojení vyvolává skutečnost, že do stávek a narušování akcí jsou zatahovány školní děti. Nepokoje fakticky vyústily v přímou konfrontaci se zákonem. Sovětské úřady nemohly připustit anarchy, nezákonnost a poškozování ústavních práv a zájmů občanů, prohlásil sovětský mluvčí. Rozhodly se proto podniknout rozhodné kroky proti provokatérům a s platností od 21. září vyhlásil v Náhorní karabašské autonomní oblasti a v sousedním Agdamském okrese mimořádný stav a zákaz nočního vycházení. Zákaz vycházení platí od 21. hodiny večerní do šesté hodiny rána. V souladu s tímto opatřením byl jmenován vojenský velitel Náhorní karabašské autonomní oblasti a Agdamského okresu. Z jeho příkazu byl vydán zákaz demonstrací, veškerých stávek, manifestací a politických shromáždění. Zakazuje se rovněž přechovávání střelných zbraní a výbušnin. Úbyvatelsko bylo seznámeno s následky, které by mělo porušení těchto příkazů.

Vyhlášení mimořádného stavu zdaleka neznamenal, že v Náhorním Karabachu je situace obdobná stavu obležení či výjimečného stavu, upozornil mluvčí. Moc zůstává v rukou místních správních úřadů a stranické a státní orgány dále plní své funkce v souladu s ústavou.

V. Perfiljev rovněž informoval novináře o situaci v hlavním městě Arménské SSR Jerevanu. Ve středu vysílaly místní rozhlas a televize výzvu ÚV KS Arménie. Nejvyššího sovětu a rady ministrů Arménské SSR, které nabádá občany Jerevanu ke klidu a trpělivosti. Pořádek udržují vojska ministerstva vnitra.

Provoz městské dopravy a podniků a výuka ve školách byly však v Jerevanu narušeny. Podle posledních zpráv na ústřední jerevanské náměstí směřovaly velké skupiny lidí, řekl V. Perfiljev.

V. Perfiljev připomněl také 50. výročí mnichovské dohody. Hlavním poučením z událostí v předvečer druhé světové války je nezbytnost sjednocení všech sil rozumu a realismu a aktivní akce proti agresí. V podmínkách dnešní Evropy to podle našeho názoru znamená všestranný rozvoj spolupráce, výstavbu „společného domu“, přísné dodržování zásady neporušitelnosti hranic, respektování vnějších územních a politických realit a zákaz revanšismu v jakékoliv formě.

V. Perfiljev dále řekl, že Sovětský svaz pozval experta Mezinárodní agentury pro atomovou energii (MAAE) k návštěvě Ignalinské jaderné elektrárny v Litvě. 5. září došlo ve druhém energobloku Ignalinské elektrárny k požáru kontrolních kabelů, při němž neunikly žádné radioaktivní látky. Provoz postiženého energobloku byl zastaven. Tři dny před tím litevská tisková agentura oznámila, že z rozhodnutí litevské vlády byla zastavena výstavba třetího bloku Ignalinské elektrárny pro chyby v projektu a nedodržování státních norem.

Vadim Perfiljev na tiskové konferenci uvedl, že návštěva experta MAAE se uskuteční v polovině října. Řekl dále, že počátkem září obdržel generální ředitel MAAE H. Blix telegram od akčního výboru Litevského hnutí na podporu přestavby (Sajudis), který vyjadřuje znepokojení nad údajně nedostatečnou bezpečností Ignalinské elektrárny. Blix v těchto dnech zaslal do SSSR odpověď, která bude v nejbližších dnech předána představitelům litevského akčního výboru, prohlásil sovětský mluvčí.

Amnestie v Maďarsku

Budapešť: Prezidium MLR na včerejším zasedání rozhodlo o udělení milosti odsouzeným za trestné činy spáchané v období od 23. října 1956 do 1. května 1957. Na základě tohoto nařízení budou osobám, které v „uváděném období“ byly souzeny za protistátní činnost a nebo za jiné činy související s ležící kontrarevolucí, činností navracena všechna občanská práva. Amnestie se netýká osob, které byly odsouzeny za vlastizradu nebo špionáž, a těch, kteří kromě protistátní činnosti byli zároveň souzeny i za vraždu nebo loupež.

„Nie wieder ein München“

Prag erinnert an Zerstückelung der Tschechoslowakei 1938

PRAG, 30. September (dpa/Reuter). Die Prager Führung betrachtet „das Kapitel München“ in der deutsch-tschechoslowakischen Geschichte noch lange nicht als abgeschlossen. In einem Beitrag im Prager Regierungsblatt „Rude Pravo“ anlässlich des 50. Jahrestags des Münchner Abkommens vom 29. September 1938 meinte der stellvertretende Vorsitzende des CSSR-Parlaments, Bohuslav Kucera: „München wird in seiner konkreten historischen Form erst dann wirklich abgeschlossen sein, wenn eine Wiederholung von München — wo immer in der Welt — völlig unmöglich sein wird.“ Eine Folge des Abkommens zwischen dem Deutschen Reich, Großbritannien, Frankreich und Italien war die Abtretung des überwiegend von Deutschen besiedelten Sudetenlandes an das Deutsche Reich.

Kucera, der Vorsitzender der (nichtkommunistischen) Tschechischen Sozialistischen Partei ist, meinte, es sei „eine unverjährende Pflicht, besonders gegenüber der heranwachsenden Generation, daran zu erinnern“. Auch der Warschauer Pakt, „gegründet als Folge des Beitritts der Bundesrepublik zur NATO“, sei nur entstanden, „um ein neues München zu verhindern“.

Die „nach den Erfahrungen von München notwendig gewordene Aussiedlung“ der deutschen Bevölkerung hätten die Tschechen und Slowaken „weder als Tri-

umph noch mit Schadenfreude angenommen, sondern als eine Notwendigkeit zur Sicherung des Friedens“. Die Konsequenzen, die sich daraus „für unsere ehemaligen deutschen Mitbürger“ ergeben haben, seien sicherlich schmerzvoll gewesen. Sie seien aber „ein Akt der historischen Gerechtigkeit gewesen“ und sie sollten „heute kein Hindernis mehr bedeuten beim Bau des gemeinsamen europäischen Hauses, wo sich nun die Beziehungen (der CSSR) zum bundesdeutschen Nachbarn so hoffnungsvoll entwickeln“.

In der nahe der Grenze zur Bundesrepublik gelegenen Stadt Cheb (Eger) nahmen am Donnerstag etwa 20000 Menschen an einer Kundgebung zum 50. Jahrestag des Münchner Abkommens und der darauffolgenden Annexion des Sudetenlandes durch Adolf Hitler teil. Sie wandten sich vor allem gegen „Revanchisten“ und Neo-Nazis in der Bundesrepublik.

Komunistický se na nás dívá! Foto: ČTK — I. ZBA

CSSR weist Diplomaten aus

PRAG, 30. September (dpa). Die tschechoslowakische Regierung hat in dieser Woche zwei britische Diplomaten aus der CSSR ausgewiesen. Damit soll offenbar die Ausweisung dreier tschechischer Diplomaten aus London vor vier Wochen vergolten werden.

Smrt a závody na silnicích

(Praha) Od počátku roku zahynulo na silnicích v ČSR devatenáct dětí, stovky dalších byly ležce a těžce zraněny — informovali o tom na tiskové besedě evňované bezpečnosti dětí v silničním provozu zástupci ministerstva vnitra a životního prostředí ČSR. Protože byl letos zrušen mezinárodní vládní výbor pro bezpečnost silničního provozu, přechází celá problematika do kompetence tohoto ministerstva. To chystá na nejbližší období řadu akcí, které budou děti motivovat k dodržování zásad bezpečného chování na městských komunikacích i silnicích. Náčelník dopravní služby ministerstva vnitra a životního prostředí ČSR pplk. V. Sindelář informoval novináře také o celkovém vývoji dopravních nehod za devět měsíců letošního roku. Při nejstěších na našich silnicích zahynulo 570 osob, což je zhruba o sedm procent více než loni. V. Sindelář zdůraznil, že naši řidiči se jen těžko vyrovnávají s náhlými změnami povětrnostních podmínek. V odpovědi na otázku, zda jsou v ČSR vyžadovány dětské bezpečnostní sedáčky do osobních automobilů, odpověděl zástupce ministerstva vnitra a životního prostředí, že dosud nikoliv a že s ležící výrobou se u nás zatím nepočítá. Změny by mohla přinést zvýšená podílůvost výroby v souvislosti se zkládáním státních podniků. Na dotaz jak jsou spokojeni pracovníci dopravní služby vč s upravením značení na silnicích v ČSR, odpověděl pplk. V. Sindelář: „Nejsme. Správně komunikaci někdy zapomínají odstraňovat krátkodobě instalované dopravní značení, jindy, například na pískové silnici, výstražná značka chybí. Problémy jsou také se snižováním značení ve velkých městech. Zřejmě pro citlivost je příjezd Prahou velmi složitý. Příkladně kontrolujeme značení na evropských trasách a silnicích první třídy a zjišťujeme vždy tisíce závad.“

13.9 Seminář k 70. výročí vzniku čs. státu ● Přijetí u R. Kohlčka

12 (třetí): K nadscházecím 70. výročí vzniku čs. státu uspořádala ČSMS mezinárodní seminář 70 let československé historie a současnost¹, jehož pracovní část začala všude dohromady v pražském Paláci kultury. Z více než 40 zemí Evropy, Ameriky, Asie a Afriky, je nejen přitomováno čs. členy na domácím i zahraničním pobytu, ale i senátní zahraniční hosty se současnou vnitropolitickou a ekonomickou diskusí. V rámci semináře se uskutečnila řada kulturních akcí.

[illegible]

naši lidem, a představiti nejhrubšími otázkami života v této zemi.

Účastníci semináře pak se zájmem vyslechli přednášku prvního náměstka ministra zahraničních věcí Federace SSR I. Johanesa věnovanou zahraniční politice Federace SSR. Z jeho výkladu bylo zřejmé, že zahraniční politika Federace SSR je založena na přátelských a spoluprácních vztazích s ostatními zeměmi světa. I. Johanes charakterizoval zahraniční politiku Federace SSR jako politiku míru, přátelství a spolupráce. Vzhledem k tomu, že Federace SSR je velkou zemí, musí být její zahraniční politika založena na vzájemné spolupráci a přátelství s ostatními zeměmi světa. I. Johanes zdůraznil, že Federace SSR je ochotna k dialogu s jakýmkoli státem, který je ochoten k dialogu s Federací SSR.

Na závěr semináře předložil I. Johanes návrh, aby Federace SSR a NATO uzavřely smlouvu o přátelství a spolupráci. Tento návrh byl přijat účastníky semináře.

Na závěr semináře předložil I. Johanes návrh, aby Federace SSR a NATO uzavřely smlouvu o přátelství a spolupráci. Tento návrh byl přijat účastníky semináře.

Není třeba si zakrývat, že je velmi malý a v ložy. V minulosti byla řada opatření ve směrnosti a pod. Efekt těchto neodpudivá potřebám je pravda, že práce v ní směně není přitaká dlaný i společenský režim nároky na fyzické lidem vynahradiť. Jakým vyhodnotěním. Vše, k čemu dávám možnost směně pohyblivou stolu mluví. Odbory mají n tím, že přitaká směnov kresci do zahraničí, p sační podnikové byty.

Bez zřízení směnnosti nákové naší ekonomice. Uvědomit zejména řidi z nichž mnozí se stali směnností v podniká ství je neřešitelné. Nili zaci práce v podnikaci z cest je energičtější zakázání z provozu a směnnosti na práci a upřít tvořit takové podmínk tich směnných, aby byly nejúčinnější.

Donnerstag der 2
Die Regierung wo
Es soll bis zum
Kurz darauf wird
dem Thema befas

it Ausstieg
eptember (Reuter).
erung läßt von der
enschaften prüfen,
aus dem umstritte-
t an der Donau bei
ürde. Zu dem Gut-
lateral der Gegner
kes herangezogen,
etär Janos Thesz am
Leitung „Magyar Hirlap“.
olle ein objektives Urteil.
1. Oktober vorliegen.
sich das Parlament mit
ssen.

Pracovní jednání
se zahraničními účastníky týkající se čs. zahraniční
letěškoslovenských

První mistopis
v Hránském po
léknosti přítel
národního sem
činnost.

Pod názvem Reform včera, v Budapešti poprvé vyšel nový politický týdeník, který je v podstatku zvažován jako nezávislý demokratický zpravodajský magazín. Podle šéfredaktora je hlavním posláním nového periodika přispět k určení společenskopolitické a hospodářské reformy v zemi.

směru již dlouhá léta.
Stav směnnosti je
Koficient směnnosti,
čtu všech odpracovan
covaných ranních smě
přetřítými technologi
cesy jako jsou hutě či
provazů textilních, p
jednu směnu. Na dru
stíval patři k těm, kde
prostředků. Ročně je
každý náš pracovník
vybaven základními p
ru, z čehož plyne že
tom výrobu podniky
ji každoročně stále v
všech kapacit, strojí,
robních ploch a také
jsou stroje a zařízení
směně. Mnohdy jde d
zu.

Jestliže to myslíme
chanlemu vážně, mus
vou situaci německé
protoků stagnující smě
podléhá výsledky. A
ky by vedly i ke stag
nespukujícírema stava
hospodář si to přece
stroj či zařízení prac
my to víme a klidně a
člní nároky na lepší
takže nikde docílit

... nás nízký a již léta stagnující, který je vyjádřením poměru nových směrů dělání k počtu odpracovaných, činí 1,33. Mimo provozů a podniků uzavřenými výrobními podniky chemie, a kromě dvousměnných prací nás průmysl převládá na druhé straně naše národní hospodářství neustálé roste objem základních to kolem pěti procent. Dnes je v materiální výrobě v průměru prostředky za čtvrt miliónu korun. U provozů připadá na stroje. Přitom a hospodářské organizace žádají prostředků na investice do nových zařízení, aparatur, ale i do výroby pracovních sil. Avšak často nemají základnu využití ani v první polovině a drahá zařízení s dovolenou přetvářkou hospodářského mechanismu a to z ekonomicky nepřiznané. Je třeba si to otevřeně říci. Vlastnosti znamenají i stagnující hospodářství hospodářské výsledky hospodářství životní úroveň a k tomu na našem volném trhu. Každý musí uvědomit. Jestliže výkonové úspory jen několik hodin denně a ne to divíme, pak si nemůžeme životní úroveň a nemůžeme je. Přitom je v našich silách že

Předním z důležitých požadavků intenzifikace ekonomiky je každopádně lepší využívání strojů. Jak jinak však můžeme stroje nejlépe využívat, než jejich nasazením na více směrů tak, jak se to dělá ve všech vyspělých průmyslových státech. Vždyť právě v současné době stroje fyzicky a morálně rychle zastarávají, protože technologický pokrok jde měsíc od měsíce kupředu. Kdo chce být rentabilní a kdo si chce vytvořit prostředky na stroje nejmodernější, ten musí proto dokonale využívat techniku, kterou má k dispozici. U nás zatím tyto základy ekonomické pravdy nehorrome přehlídli a vědomí a snahy hospodářští pracovníci toho v tomto směru již dlouhá léta mnoho nendělali.

Stav směnnosti je u nás nízký a již léta stagnuje. Koeficient směnnosti, který je vyjádřením poměru počtu všech odpracovaných směn dělníků k počtu odpracovaných raních směn, činí 1,33. Mimo provozů s nepřetržitými technologicky uzavřenými výrobními procesy jako jsou hutě či chemie, a kromě dvousměnných provozů textilních, pracuje náš průmysl převážně na jednu směnu. Na druhé straně naše národní hospodářství patří k těm, kde neustále roste objem základních prostředků. Ročně je to kolem pět procent. Dnes je každý náš pracovník v materiální výrobě v průměru vybaven základními prostředky za čtvrt milióna korun, z čehož plyně 40 procent připadá na stroje. Přitom výrobní podniky a hospodářské organizace žádají každoročně stále více prostředků na investice do nových kapacit, strojů, zařízení, aparatur, ale i do výrobních ploch a také pracovních sil. Avšak často ne jsou stroje a zařízení důkladně využity ani v první směně. Mnohdy jde dokonce o drahá zařízení z dovozu.

Jestliže to myslíme a představou hospodářského mechanismu vážně, musíme a tozto ekonomicky nepřiznívov situaci náda sdělat. Je třeba si to otevřeně říci: protože stagnující ekonomika znamená i stagnující hospodářské výsledky. A stagnující hospodářské výsledky by vedly i ke stagnující životní úrovni a k trvalému nespokojivému stavu na našem vnějším trhu. Každý hospodář si to přece musí uvědomit. Jestliže výkonový stroj či zařízení pracují jen několik hodin denně a my to víme a klidně se ne to díváme, pak si nemůžeme činit nároky na lepší životní úroveň a nemůžeme si takhle někdy dovolit. Přitom je v našich silách tuto situaci změnit. Bez nákladů, bez investic. Jenom lepší organizací a tím, že si slovíme za své pohodlnosti.

Není třeba si zakrývat, že zájem lidí o práci na směny je velmi malý a v některých odvětvích takto nulo-
vý. V minulosti byla pro zvýšení směnnosti přijata
řada opatření ve mzdovém zvýhodnění, v sociální ob-
lasti a pod. Efekt těchto opatření je nedostatečný a
nedopovídá potřebám rozvoje národního hospodářství.
Je pravda, že práce v odpolední a zvláště pak v noč-
ní směně není přitažlivá, neboť narušuje osobní, rod-
inný i společenský režim pracovníků a klade to i vět-
ší nároky na fyzické a duševní síly lidí. To je třeba
lidem vyhradit. Jak? Převodem mzdovým a sociál-
ním zvýhodněním. Větší samostatnost státních podniků
k jim dává možnost ocenit práci na druhé a třetí
směně pohyblivou srovnací mezdou — odměnami a přé-
mii. Odbyry mají možnost podpořit větší směnno-
stí, že přiblíží směnovým pracovníkům podmínky na ro-
vno s ostatními, především jim nabídnou stabilní
zdravotnickou péči.

Bez zvýšení směnnosti se na cestě k lepší výkonnosti nikterak naši ekonomičtí neobejdeme. To si můžeme uvědomit zejména řídící pracovníci státních podniků, z nichž mnozí se stále ještě domnívají, že zvýšení směnnosti v podminekách našeho národního hospodářství je neřešitelné. Nikoli. Právě v řízení a v organizaci práce v podminekách jsou největší rezervy. Jednou z cest je energičtější vyřazování zastaralých strojů a zařízení z provozu a přetěsnění pracovníků do dalších směn na práci a uplatnění technikou. Klavul však je vytvořit takové podmínky pro práci ve druhých a třetích směnách, aby byly atraktivní pro větší počet pracovníků.

it Ausstieg

Když se řekne

OSCAR.

Dne 24. ledna 1937 měl jistě účetní Klement Jandl z Libně obrovskou radost. Jeho manželka Božena mu totiž porodila prvního a jediného syna — Ivana. Štěstí manželů Jandlových však bylo záhy vystřídané strachem o chlapcův osud. Ve třech letech prodělává dětskou obrnu a ochrnuté zádoové svalstvo potvrzuje prognózy lékařů o jeho invaliditě. Doktor Píbramský z Krče se však podaří malý zázrak a navrácí Ivana normálnímu životu. Ten se přes zdravotní handicapy nehodlá zřít všech klukových radovánek. Byl lehce napadán na jednu nohu (následek obrny), prosadil se i ve fotbalovém týmu Čechie Karlin, chodí do hodin klavíru a neméně zdtně si vede ve školním divadelním souboru. Zde patří k nejtalentovanějším dětem, a proto ho v roce 1945 učitel Pospíšil přihlašuje na konkurs do rozhlasového Dismanova souboru. Ivan zkoušky zvládne a stává se členem. Škváru fotbalového hřiště střídá každou středu prostředí rozhlasového studia na Vinohradech, kde se konají zkoušky a vysílání „dismaňáku“. Brzy je mezi nejmladšími členy souboru „hvězdou“, vytváří řadu vesměs hlavních rolí nejen v rozhlasových pohádkách, ale i při veřejných vystoupeních souboru. Pro Ivana jsou tyto úspěchy podružné, do chlapcovy mysli se výrazněji zapíše spíš střelecký hatrick v utkání proti Meteoru VIII, než například hlavní role v pohádce Jak kocourek stražil. Z bezstarostného klukovství jej nemůže vykollejit ani první setkání s filmem roku 1947. Je jedním z chlapců, kteří maďarsky odřikávají otce — nás v slovenském filmu režiséra Friče Varúj. Mnohem hlouběji na něj působí letní zdravotní pobyt v Norsku u moře, kam je jako tuberkulózní dítě poslán Červeným křížem na zotavenou. Je tedy logické, že když počátkem roku 1947 přicházejí do vinohradského studia „šestky“, „nějaci“ pánové s „nějoukou“ paní a hledají dětského představitele do hlavní role ve filmu, není tím Ivan nikterak vzrušen. Spolu ještě se dvěma kandidáty předvádí návštěvě svůj um a improvizací schopnosti v zadané herecké etudě. Úkol zní — předvést chování a jednání režiséra. Co nejvěrněji se snaží imitovat Dismanova konání při práci v rozhlasovém studiu.

Teprve později se Jandl dozvídá, že jeden z pánů, kteří ho zkoušeli v etudách, se jmenuje Fred Zinnemann, je režisérem a natočil například v té době u nás známý přepis románu Anny Seghersové Sedmý kříž se Spencerem Tracym v hlavní roli (později mimo jiné též V prově poledne, Oklahoma, Šakal, Julie). Stejně tak, že paní, která Zinnemanna provázela, je Mila Melanová a režisér si ji zvolil jako tlumočnici a asistentku. Režisér Zinnemann musel představitel celou Evropu, aby našel vhodné herecké představitele do připravovaného filmu s pracovním názvem „Evropské děti“. Ivan je vybrán do hlavní role. Film vzniká ve švýcarsko-americké koprodukcii a natáčí se od května do začátku listopadu roku 1947. Hlavním tématem je poválečná repatriace malých dětí zavlčených za druhé světové války z celé Evropy na území německé říše. Ústřední motiv zachycuje osud českého chlapce Karla Malíka — toho hraje Ivan Jandl — a snahu jeho matky — roli vytvořila česká operní pěvkyně žijící v USA Jarmila Novotná — vypátrat svého syna ztraceného během války. Matčina úsilí nakonec korunuje úspěch a syn je skutečně nalezen. I přes šťastný závěr a přímochaře citovou jímavost nelze filmu upřít velký humanitní patos protiválečné výpovědi. Film s konečným názvem Poznamenání (Die Gezeichneten — The Search) má kromě uměleckých kvalit dnes i obrovskou hodnotu dokumentární, neboť většina dětských představitelů v epizodních i komparsních rolích má

skutečný osud hrůdný film, děti bez rodičů a bez domova. Rozbombardované exteriéry Mnichova, Norimberku, Dachau vytvářejí ve filmu přízračně autentické kulisy právě skončeného dramatu druhé světové války. Po návratu z natáčení plného vzrušujících zážitků (jeho partnerem ve filmu byl mimo jiné slavný Montgomery Clift) dohání Ivan ve škole zameškanou látku a znovu se zapojuje do práce v „dismaňáku“.

Film Poznamenání má světovou premiéru v roce 1948. Dilo má v celém světě obrovský ohlas a úspěch, výtěžky ze vstupného jdou na repatriční fondy OSN. Hlavní pozornost všech diváků se soustřeďuje na nevidaný herecký koncert desetiletého českého chlapce v titulní roli. Filmový kritik Bosley Crowther píše v New York Times: „Je jisté, že vynikající výkon malého českého hochy Ivana Jandla v hlavní roli tohoto filmového dramatu přispěje ze všeho nejvíce k úspěchu tohoto neobyčejného filmu. Neboť tento hošík, kterého objevil režisér Zinnemann, má tak tragický výraz, takovou poezii v pohledu a tváři, tak jímavě tichý hlasek, že je zosobněním zármutku a útrap našeho dětství.“ New York Herald Tribune píše mimo jiné: „Jeho jedinečný výkon, stále jímavý, nikde však přeládlý, je hrůzným poučením o obětech, které si vyžádala válka na nevinných.“ Týdeník Life (náklad šest milionů) ve čtyřstránkové recenzi napsal, že „síla filmu pochází ze hry filmové dětské hvězdy Ivana Jandla, Čecha“. Připomínám, že je těsně po únoru roku 1948 a americký tisk nikterak neplývá projevy sympatií k Československu a občanům lidové demokratických zemí. Ivan se přesto během několika dnů stává nejvíce dětskou filmovou hvězdou na světě. Tatínek Jandl nosí každý týden z pošty domů stovky a stovky obdivných dopisů z celého světa. Píší prominenti světa kultury i obyčejní lidé. Diváci vidí v Ivanově výkonu přesvědčivé ztělesnění útrap nedávno prožitých válečných let. V Austrálii dokonce pojmenovávají podle Ivana narozené dítě. Přicházejí nabídky dalších rolí. Přichází i tento dopis psaný úhledným dívčím rukopisem: „Milý Ivane, abych se Ti představila: Jak možná víš, mám za sebou již první úspěšnou filmovou roli. Napsali mi z Europe-Filmu, že mám s Tebou hrát ve filmu z Afriky a dvou sourozencích trosečnicích. Velmi se těším na spolupráci s tak výborným hercem, jako jsi Ty. Doufám, že se co nejdříve setkáme v Paříži. Viděls už někdy matře Zdraví Tě Tvá Brigitte Bardotová.“

Film Poznamenání je uveden v roce 1948 na mariánskolázeňském filmovém festivalu. Zde se Ivan spřátelí se slavným sovětským hercem národním umělcem SSSR Nikolajem Konstantinovičem Cerkasovem, jenž později i v dopise vyjádří svůj velký obdiv k Jandlovu hereckému výkonu. Na festivalu je Ivan také neformálně přijat Martou Gottwaldovou a ministrem Václavem Kopeckým.

Jednoho dne zvoní u dveří Jandlova bytu poštovní doručovatel a předává tento anglický psaný telegram, odeslaný 25. března 1949 ze Santa Moniky v Kalifornii:

„Vyhrál jsi speciální cenu Akademie za nejlepší dětský herecký výkon. Srdečné gratulují. Fred Zinnemann.“

O den později je odeslán druhý telegram, v němž produkční firma (Praesens Film) ještě jednou vše náležitě vysvětluje:

„Oscar je nejvyšší cena Akademie filmového umění a věd. Gratulujeme.“

Ivan Jandl se slavnostního ceremoniálu předání Oscara osobně nezúčastnil, cenu za něj převzal z rukou prezidenta filmové akademie Jeana Hersholta režisér Zinnemann. Místo do Hollywoodu odjíždí Ivan v doprovodu otce do Jindřišské ulice, kde v budově ředitelství Čs. státního filmu dostává malý balíček, který je sem dopraven poštou. K Ivanovu překvapení balíček neobsahuje pouze zlatou sošku Oscara, ale i Zlatý glóbus, cenu americké filmové kritiky, tedy jedním rázem dvě nejprestižnější ceny filmového světa. Balíček z Hollywoodu je vložen do tašky o tatínek se synem se vracejí tramvají domů do Libně pochluubit se mamince.

Film Poznamenání mezitím úspěšně proběhl kiny všech evropských zemí. Ivana Jandla lze pak spatřit ve dvou malých epizodkách Machovy Zelené kníčky a Krejčíkova Svědomí — a tím tato noše do té doby nejúspěšnější herecká osobnost ze stříbrného plátna mizí.

Dým v kavárně zhoustl. Pan Jandl se ohnul ke své oděné tašce a položil ji na kalena. Chvilku v ni šátral. Pak vytáhl lněnou utěrku a zatřepal s ní jako kouzelník. Ze záhybů vyvolil tu mytickou figurku.

Dne 21. listopadu 1987 podlehl Ivan Jandl vleklé chorobě. Žil sám. Potomky ani příbuzné neměl. Přátelé se o jeho úmrtí dozvěděli až se značným zpožděním.

Jandlův byt je úředně zapečetěn. Skryvá spousty knih, výstřížků, fotografií, dopisů, jeden malý glóbus a pozlacenou sošku. Skryvá svědectví jednoho neobyčejného života.

proklouzl mezi prsty. Přijel však jen tišník a zcela osobně položil mezi nás účet. Když bral ze stolu prázdny šálek, poněkud netečně zavřel o Oscara. Cinklo to, ale soška udržela stabilitu. Pan Jandl se mi v dobré náladě omluvil, že pospíchá na zkoušku amatérského divadelního souboru ve Vysočanech. Připravují Dantonova smrt od Büchnera a on tam má roli Saint-Justa, ať prý určitě přijdu na premiéru ...

Na premiéře jsem nebyl. S Ivanem Jandlem jsem se ještě několikrát setkal. Poznal jsem jeho záliby: historii, šachy, amatérský operní zpěv a amatérské divadlo a taky lásku k fotbalové Spartě. Poznal jsem ho i při práci, kdy byl nesmlouvavým kontrolorem při inventuře v protáckých samoobsluhách či prodávajícím tabáku.

„Sakra, zase se vikiá,“ řekl, a několika zručnými otáčkami přitáhl zlatého panáčka k podstavci. „A taky mi už tu nedrží ten plísek se jmenovkou,“ dodal omluvně a podal mi trofej. Vzal jsem rozechvěle do rukou tu filmaistickou modlu, prohlédl ji s posvátou úctou a opatrně položil na stůl. „A tady je ten glóbus,“ vytřel mě jeho hlas z opojného rozjímání. „Bohužel, to zlato z něj už je taky dost odřený,“ se smíchem sledoval můj úžas. Oscar a kdysi Zlatý glóbus zde stály na mramorovém stolečku v podivném zákoutí mezi popelníkem, šálkem kávy, nedopitou colou, výstřížky z novin a časopisů, dopisy, telegramy a hromadou fotek. Měl jsem v té chvíli pocit, že se k nám musí sebeznenut všechny filmové hvězdy světa, živé i mrtvé, slavné i méně slavné, prostě ty, na které se nedostalo a kterým tento životní sen

● Osm sovětských filmů z 25 nabízených prodal Sovexpartfilm do ČSSR, z toho čtyři pro distribuci v kinech, dva pro televizi a dva pro filmové kluby. Naši diváci se mohou těšit např. na poslední hit sovětských kin, film Malá Věra. Tento film byl komerčně nejúspěšnější a koupila jej i dalších devět socialistických zemí.

Ivan Jandl v roli, za kterou získal Oscara

Wieder ein Tabu gebrochen

Sex-Szenen füllen die Kinos in den Vorstädten von Moskau

Provinzalltags in die Kinos, sie kommen, um die Liebeszenen zu sehen. Bei den Sex-Szenen — nach westlichen Maßstäben eher harmlos — legt sich eisiges Schweigen über den Kinoraum, geradeso, als hielten alle die Luft an.

Ganz anders bei einem Dialog mit politischem Inhalt: Die verzweifelte junge Frau wird von ihrem Liebhaber gefragt, ob sie Ziele für ihr Leben habe. In unserem Land, Serioscha, haben wir nur ein Ziel — Kommunismus", lautet ihre sarkastische Antwort. Die Zuschauer brechen in schallendes Gelächter aus.

Als der Streifen einer Gruppe von Filmemachern und Kritikern vorgeführt wurde, gab es gemischte Reaktionen. Einer rief am Ende des Films: „Schämen Sie sich nicht, so etwas zu zeigen.“ Ein anderer antwortete: „Und schämen Sie sich nicht, daß wir so leben.“ Dieser Dialog wurde von den antilichen sowjetischen Medien wiedergegeben. Er spiegelt die Reaktion wider, die eine Reihe von neuen Filmen über Prostitution und Sex in der Sowjetunion ausgedest haben.

MOSKAU, 9. Oktober (Reuters). In der sowjetischen Hauptstadt ist in diesen Tagen wieder ein Tabu gebrochen worden: In einem gerade angelaufenen Film über das Leben in der Provinz werden Sex-Szenen gezeigt, die allein in der ersten Woche eine halbe Million Menschen in die Kinos der Moskauer Vorstädte strömen ließen. „Die Sex-Szenen sind ein toller Schock — so etwas haben wir vorher noch nie gesehen“, meint eine 50-jährige Kinobesucherin.

Manchen Zensoren mag die sexuelle Freizügigkeit etwas zu weit gegangen sein, denn die Behörden erlauben nicht, daß „Malenkaja Vera“ (Kleine Vera) in der Moskauer Innenstadt gezeigt wird. Der Streifen, der somit nur in Filmtheatern außerhalb der Sadowaja-King-Strasse laufen darf, wurde von den Zensoren ansonsten nicht weiter angerührt. In dem Film geht es um das Schicksal der jungen Vera aus der Industriestadt Schdanow in der Ukraine. Doch die Menschen konnten nicht nur wegen der teils gnadenlosen Darstellung des sowjetischen

České umění v Darmstadtu

(čtk): Národní galerie v Praze v rámci svých zahraničních styků s předními muzejními a galerijními institucemi a kulturními centry v celém světě udržuje dlouholetou spolupráci s Institutem Mathildenhöhe v Darmstadtu v NSR. Vyvrcholením spolupráce obou institucí budou výstavy, které v závěru letošního roku a na začátku příštího roku proběhnou v Praze a v Darmstadtu. O jejich přípravě, výběru expozic a tematickém zaměření hovořili včera v Praze na přátelském setkání s novináři vedoucí výstavní činnosti Institutu Mathildenhöhe B. Krimmel a ředitel Národní galerie J. Kotlík. Avantgarde a tradice, české umění 20. a 30. let je název výstavy, která bude v Darmstadtu otevřena v listopadu a potrvá do konce ledna 1989. Mezi 758 exponáty budou obrazy, plastiky, ukázky uměleckého řemesla, architektury, dopravních prostředků, scénografie, knižní kultury, plakátů, kinematografie a dalších oborů. Recipročně připravuje Institut Mathildenhöhe velkou přehlídku Umělecká kolonie v Darmstadtu, která se bude konat v prvním čtvrtletí roku 1989 ve Valdftejské hřbitovní v Praze. Naši veřejnosti představí prakticky jádro budoucího Muzea německé secese, které bude otevřeno koncem příštího roku v Darmstadtu.

Nebezpečná nákaza králíků

(čtk): Radu chovů králíků v loňském a zejména v letošním roce postihlo velmi nebezpečné onemocnění — mor králíků. Poprvé se objevilo loni na podzim ve východoslovenském kraji. V ČR bylo zjištěno letos v červenci nejprve na Moravě, později se rozšířilo do středních, jižních a východních Čech. Příznaky moru králíků byly poprvé popsány v Číně v roce 1984. Zřejmě je patrné, jak rychle se toto onemocnění šíří. Ztráty v chovech králíků jsou značné. Například ve Východoslovenském kraji onemocnělo a uhynulo až 100 proc. nemocných zvířat. V českých a moravských krajích v napadených chovech někde zahynulo pouze 20 proc., někde však téměř 100 proc. králíků. Inkubační doba moru je pouze 48 až 72 hodin. Po napadení jsou králíci neteční, nepřijímají potravu, některým vytéká z nosu krvavý výtok a mají křeče. Případ přenosu moru na jiná zvířata či lidi není znám. Nákaza mezi králíky se přenáší především bodavým hmyzem, krmivem, vodou a předměty používanými k chovu. V ČR se mor rozšiřuje netypicky. Ohniska jsou vzdálena od sebe mnoho kilometrů. Pravděpodobně vznikají přesuny králíků. Účinná léčba vůči moru králíků není dosud známa. Nadějí je v ČR vyvinutá vakcína, která se v současné době zkouší. Veterináři do doby, než bude nová účinná látka k dispozici, doporučují především zamezit přesuny králíků a účinnější je chovat proti hmyzu. Chovatelé jsou povinni neprodleně ohlásit podezření z nákazy veterinárnímu zařízení.

Při natáčení filmu Poznamenání spolu s režisérem Fredem Zinnemannem (v civilu) a hercem Montgomerym Cliftem

V létě roku 1965 při pražském setkání s Jarmilou Novotnou

JENOM Z ÚST NEVYPUSŤ, ŽE JSEM SE BÁL. PATRONI ČEŠTÍ, STÁL JSEM TAM? STÁL!

(Z Šrámkova mlčícího vojáka)

Většinou je želeno toho, kdo v posledním boji, v poslední vteřině války, na samém prahu vítězství ztratil svůj život. Jeho oběť již prolíná novým životem. Není však daleko těžší úděl toho, kdo zahyne prvními střelami boje? Bojovníka, který je předvojem tisíců, miliónů padlých? Šrámkův »mlčící voják« se v osmatřicátém roce nedočkal skutečného vyhlášení války. Musel se svými kamarády v prvních říjnových dnech složit zbraň, vymontovat kulomet ze střílny srubu, nakolesnit kanón a odjet se svým tankem zpět od hranice, protože vláda, jejíhož rozkazu uposlechl, kapitulovala. Připomeňme si československého vojáka v roce 1938. Připomeňme si jeho odvahu, nadšení, se kterým chtěl bránit republiku, a nakonec i oběti. Vždyť v této nevyhlášené válce jen od 1. září 1938 do 15. ledna 1939 položil své životy 131 vojáků, poddůstojníků, důstojníků armády či příslušníků Stráže obrany státu a kromě nich 284 mladých mužů odhodlaných bojovat za republiku bylo zraněno. Dodnes, téměř pětasedmdesátníci a starší, vzpomínají na zářijové dny před padesáti lety s úctou jako na jednu z nejvýznamnějších etap svého života.

V náhodské Brance

Od 1. do 12. září 1938 bylo v pohraničí Čech a Moravy zraněno při udržování klidu a pořádku 51 příslušníků bezpečnostních sborů.

Na náhodském náměstí i v ulicích tohoto průmyslového střediska severovýchodních Čech se 24. července 1938 tisínily davy pracujících z celého kraje. Za tamní krajinské výstavy uspořádala Komunistická strana československa krajskou manifestaci. Promluvili na ní Jan Šverma a Zdeněk Nejedlý. V ulicích Náchoda se v těchto týdnech stále častěji objevovaly vojenské uniformy. Na pěchotních srubech těžkého opevnění v okolí města sloužili vojáci V. strážního praporu, kulometné pevnůstky střezily strážní oddíly pěšáků od 48. pěšího pluku. Ve městě i na dominujícím Dobrošově pracovali důstojníci a vojáci V. ženijního skupinového velitelství, kteří řídili práci stovek dělníků na této československé pevnosti tvrzi. Každý den svítila zde dlouho do noci světila reflektorů a hučely michačky betonu.

Od dnů květnové ostrahy hranic měly již pěchotní sruby na Náchodsku osazeny pancéřové zvony a namontované zbraně — 47mm pevnostní kanóny, těžké i lehké kulomety a vycvičený úplně obsluhy. Byli to právě oni, pěšáci a hraničáři, kteří měli v zářijových dnech 1938 uskutečnit červencové heslo komunistů, které znělo náhodskými ulicemi: »Náhodskou Brankou nepřítel neprojde!«

První výstřely

Od 13. do 18. září padlo v pohraničí Čech a Moravy 15 příslušníků čs. ozbrojených sil a 29 jich bylo zraněno.

Po Hitlerově štvavém norimberském projevu ve večerních hodinách 12. září 1938 vzplálo v pohraničí henleinovské povstání. S pochodem a vztyčenými pravicemi členové Sudetendeutsche Partei demonstrovali v ulicích pohraničních měst a provolávali heslo hnůt: »Ein Volk, ein Reich, ein Führer!« To již značný počet příslušníků jejich vojenských organizací Freiwilliger Schutzdienst byl vyzbrojen tajně pašovanými zbraněmi a chystal se k boji. (Pašované zbraně se podařilo např. odhalit ve Vídni, v Linhartově, Valašském Meziříčí, Březi, Maršově v Krkonoších i jinde.) Vzpouza zachvátila v těchto hodinách zejména západě české pohraničí. Střelilo se ve Schwaderbachu (dnešní Bublava) se Habersbirku (Habartov), v chebských ulicích, kde v příštích dnech došlo u hotelů Wäzli a Victoria k jednomu z největších incidentů. Ve všech těchto místech padli v přestřelkách s henleinovci příslušníci bezpečnostních jednotek a Stráže obrany státu.

Československá vláda vyhlásila v osmi západě českých okresech stanné právo. Tato opatření nařídila postupně i v dalších henleinovských střediscích v pohraničí. Na Karlovarsku vyslalo velení armády první a na Falknovskou čtvrtou motomechanizovanou brigádu. V Gossengrúnu (dnešní Krasjkov) došlo k prvním přestřelkám již 13. září. Henleinovci těžce zranili praporečká čtenictva Hladíka a strážmistry Šrajera a Šarochova zranili. Při průjezdu obcí henleinovští záškodníci zastřelili řidiče autokaru četnického strážmistra Ráže. Proto právě sem, do Gossengrúnu, vyslal velitel 4. motomechanizované brigády první rotu 1. cyklistického praporu jako vojenskou asistenci. Cyklistický prapor však přijel do pohraničí se značným počtem vojáků německé národnosti a jeden, možná i více z nich se domluvil se zdejšími nacisty. Když se čtvrt hodiny před desátou večer 15. září vracela vystřídaná stráž desátníka aspiranta Krbea na ubikace, propukla mezi strážnými přestřelka. Vojin německé národnosti Franz Ludwig zákeřně zastřelil postupně pět svých kamarádů: desátníka aspiranta Krbea, vojína Bohumila Čepka, vojína v záloze Netíka, četaře Stanislava Karše a svobodníka Čmadiu. V přestřelce, kterou vyprovokoval, byl sám smrtelně zraněn.

Proti sudetoněmeckému freikorpsu

Od 19. do 24. září padlo v pohraničí 23 a zraněno bylo 47 příslušníků ozbrojených sil.

Československým vojenským jednotkám, Stráži obrany státu i bezpečnostním orgánům se do 15. září podařilo hlavní ohniska henleinovské vzpoury utlumit. Většina předáků SdP uprchla do Německa, prostí sudetští Němci propadli beznaději a báli se války. V této situaci se Konrad Henlein snažil zachránit své pozice i hnůt. Vyzval 17. září v Miskonněmeckém rozhlasu své

soukmenovce k založení teroristické organizace — sudetoněmeckého freikorpsu. Němci, kteří uprchli do Německa, se soustředovali za hranicemi ve střediscích SA a převzali zbraně a střelnivo z rakouských vojenských skladů. Velitelství prvních čtyř skupin, umístěná v Bruselu, Drážďanech, v Bayreuthu a ve Vídni, vyslala 19. září tyto teroristy na první akce. Jedna z nich směřovala proti obráncům habartické celnice.

O půl čtvrté ráno 19. září hlídkoval nedaleko hraniční závory u habartického přechodu na Frýdlantsku dozorce finanční stráže Ladislav Krásný. Poblíž jeho stanoviště čekal ve výklenku proti habartické škole jeho kolega, dozorce Josef Sivek. Mimo nich střežil okolí celnice dozorce Jan

Bednář... V ranním šeru zaslechl Krásného výkřik: »Stůj!« Vypadl z Německa čeka- lo habartické družstvo SOS od minulého dne, ale Krásného zvolání je přece jen zněkldnilo... Vzápětí třesklý od hranice první výstřel, na které dozorce odpověděl okamžitě palbou. Výstřel se již ozývaly ze všech stran. Freikorps tajně pronikl do vesnice, obsadil domky kolem celnice a zahájil prudkou palbu po všech oknech budovy.

zranění utrpěli i dozorce Bednář a Nebezský. Tlupa freikorpsu několikrát vyrazila na zbraň, ale pokázal musela se ztráti cou- vat do tmy. Před pátou hodinou ráno, téměř po devadesáti minutách boje, zazněl osláv hvizdot píšťalky a palba v Habarticih ustala. Za rozednění se asi 80 mužů stahovalo zpět na německé území. Zůsta- ly po nich před celnicí jen vystřelené ná- bojnice, odhozené zbraně a několik kaluží krve. Svědčily o tom, že vzbouřenci utrpěli vážné ztráty, ale ani habartičtí »SOSáci« ne- vyšli z boje lacině. Dozorci finanční strá- že Ladislav Krásný ztratili po těžkém zra-

novou vybuchly první ruční granáty, kterými obránci čelili náporu útočníků. Z prvního poschodí ostřeloval přicházející vzbou- řence četař Španíly společně s dozorcem Beerem. Do nešťastného chumlu pod okny hodili oba několik granátů a zabránili zá- škodníkům umstit u zdi celnice nálož tr- havin. Resipient František Kaplan v celni- sní za zatarazenými dveřmi obvesoval prv- ní své zraněné kamarády. Dozorce Krásného zasáhly střepiny ručního granátu do obl- čaje a utrpěl další zranění. Dozorci Sovja- kovi musel obvézat prostřelené stehno,

Inspektor Sedláček, který k ránu odpov- ěděl po obdržení na lavičce před celnicí, vběhl po prvních výstřelích do dveří chod- by. »Do zbraně křičel a ze všech místností přibíhali rozespali příslušníci družstva, kte- ří se ihned rozešli na určená bojová stanoviště. To již na prostranství před bu-

U hodkovické kaple

Od 25. 9. do 30. 9. 1938 padlo v pohraničí Čech a Moravy 14 a zraněno bylo 39 příslušníků čs. ozbrojených sil.

Ve vojenském chatě v Melousích, poblíž adř- pašského skalního města, žila dlouhé týdny

skupina vojáků i praporek 22. pěšího pluku, kteří se střídali ve střelení tří kulometných pevností v předpolí hlavního obranného postavení. Jedním ze strážných byl mladý voják z daleké Západní Podkarpatské Rusi Daniel Balla. Větel jejich strážního oddílu, četář aspirant, již od odpoledních hodin věděl, že je vyhlášena ostraha hranic. Očekával, že co nejdříve dorazí i k nim další zesílení osádek opevnění. Netušil však, že v Horním i Dolním Adršpachu, Zdoňově a Libně, německých vesnicích při hranici, vypuklo mezitím plnou silou povstání. Vzbouřenci přitáhli vyzbrojení z Německa, bylo jich s místními kolem osmi stovek. Dostali se až do Hodkovic. Přidal se k nim i tamní učitel Scholze, čs. záložní důstojník. Když dvojice vojáků pozdě odpoledne 22. září šla z pevností pro večer, přepadla je přesila henleinovců, zabil je a uvěznila v kapli naproti škole. Společně s Ballou a jeho kamarádem sem vzbouřenci zavřeli i několik hodkovických antifasistů — Němců, které odpoledne pochytili ve vesnici. Když je před setměním přišli vojáci osvobodit a zařadili na školu, Balla s ostatními uvězněnými vyrazili zevnitř dveře kaple a chtěli se přidat ke svým kamarádům. V té chvíli padl z okna školy zákeřný výstřel — na vojáka mířil Scholze. Balla se chytil za krk a mezi prsty mu okamžitě protékaly potůčky krve. Během několika minut před hodkovickou školou vykrvácel.

Příští den, 23. září, ve večerních hodinách Československo mobilizovalo. Na hlavní obranné postavení dorazily další posily, v zápolí se soustřeďovaly nově organizované divize manévrové části armády, družstva Stráže obrany státu nepřetržitě střežila předpolí a byla vystavena předpadům nacistů. Došlo k novým přestřelkám a incidentům, které si vyžádaly další oběti.

V časných ranních hodinách 25. září procházela Vrchní Orlice v Orlických horách, předpolím opevněného postavení 19. hraničářského pluku, dvoučlenná hlídka tamního družstva SOS — dozorce finanční stráže Josef Navrátil s vojínem Bártou. Když procházeli kolem budovy tamní školy, ozvala se za jejich zády pařba. Jedna ze střel zasáhla pažbu Navrátilovy karabiny, druhá ho těžce zranila do zad. Vrchní Orlice současně ostřelovala skupina teroristů z německého území. Těžce zraněný Navrátil zůstal ležet na místě přestřelky, Bárta běžel pro pomoc. Když posila dorazila do Vrchní Orlice, panoval již v okolí školy i na hranici klid. Lékaři v rychnovské nemocnici Josefa Navrátila okamžitě operovali, věřili, že mu zachrání život, ale 2. října 1938 přece jen zranění podlehl.

Československá buržoazie 30. září kapitulovala, ale boj v pohraničí neustál. Ve dnech evakuace pětí pásem od 1. do 10. října i v dalších podzimních dnech při střetech s nacistickými záškodníky padlo 19 a zraněno bylo 42 vojáků, příslušníků SOS a bezpečnostních orgánů. Jen při boji o Moravskou Chrastovou při vpádu svitavských ordnerů do obce a při protitoku rot 13. pěšího pluku padli čtyři českoslovenští vojáci a další utrpěli zranění. Boje na polské hranici proti bojovkům na Těšínsku, Oravě, Spiši a v Karpatech si vyžádaly 5 mrtvých a 15 zraněných. Na jižní hranici Slovenska a Podkarpatské Rusi (dnešní Zakarpatsko) padlo při střetech s teroristy horthyovské Szabadczapat od 13. 9. 1938 do 15. 1. 1939 15 příslušníků čs. ozbrojených sil a 37 jich bylo zraněno. Ještě větší ztráty zde utrpěla 12. divize a oba prapory Stráže obrany státu v bojích od 14. do 17. března 1939.

Ve srovnání s bitvami druhé světové války jsou tyto ztráty nicotné. Byl to československý voják, který se v roce 1938 chopil zbraně a proti přesile byl odhodlán bránit svou vlast. Nezapomínejme na ně, první mrtvé ještě nevyhlášené války. Zaslouží si účty i vzpomínky.

Rozstředná budova habaričské celnice bezprostředně po boji se sudetoněmeckým freikorpsem.

Voják, hraničář 6. hraničářského pluku na Králčicku na podzim 1938.

Kolik je Američanů

Washington. Počet obyvatel Spojených států přesáhl v jednu letosního roku 245 miliónů. Podle oficiálních statistik, které byly nyní zveřejněny ve Washingtonu, k tomu přispěl jak pokračující růst porodnosti, tak přetěsnělostí. Podle statistiky žilo 1. ledna na území USA 245,1 miliónu lidí. V loňském roce se narodilo 3,8 miliónu dětí a zemřelo 2,1 miliónu osob. Počet přistěhovalců činil 600 000. Porodnost dosáhla 15,6 promile, což znamená růst o více než jednu promile proti roku 1976, kdy se narodila nejméně dětí. Absolutní rekord po druhé světové válce však byl více než 26 narozených dětí na tisíc obyvatel.

PŘED PÁDESA TI LETY

Situace na Slovensku

Ve dnech 5. a 6. října 1938 se kulturní dům v Žilíně zaplnil funkcionáři slovenské Hlinkovy strany. Její vedení sem sešlo na svůj rozšířený výkonný výbor, který měl zaujmout stanovisko k přijetí mnichovského diklátu a nové vzniklé situaci v okleštěné republice. Páteří požadavků této strany byl návrh zákona o decentralizaci výkonné moci na Slovensku a zřízení autonomní slovenské vlády. F. Durčanský v tomto smyslu kuncipoval manifest, který přečetl J. Tiso. Plánemné ujistoval: „Vytrvame na boju o národ a jeho práva, proti marxisticko-židovské ideologii, rozumu a násilí.“ Zástupci ostatních slovenských hlinkovských stran po jednání a představiteli „ľudské“ vydali 6. října v Žilíně společně prohlášení, v němž se připojili k návrhům hlinkovců. Hlasovali v tom byli majitelé agrárníci. Již 7. října byla jmenována slovenská vláda v čele s J. Tisem, který byl dos před tím jmenován ministrem pro správu Slovenska. Ve vytvořené slovenské vládě byli tři lidé a dva agrárníci. Její členové byli současně ministři pražského kabinetu. Jedním z prvních aktů nové vlády bylo 9. října zákázání činnosti KSČ na Slovensku a postupně rozpustila všechny demokratiké organizace. Ostatní strany splynuly s hlinkovci, zřizeny byly i jednotné fašistické odbory. Dne 24. října rozhodla tato vláda o zřízení pracovních táborů podle nacistického vzoru (první byl v Hlavě) a začala pronásledovat občany židovského původu. V této době a také v Žilíně zasedalo krajské vedení KSČ na Slovensku a projednávalo situaci a postup strany po Mnichovu. V duchu usnesení ÚV KSČ ze 4. října rozhodli pokračovat v boji na obranu okleštěné republiky. Vzhledem k situaci, jaká se na Slovensku vyvíjela, rozhodlo o přechodu strany do ilegality. Vypracovalo principy a formy ilegální práce organizací, usneslo se vydávat ilegální tisk a vytvořit tříčlenné ilegální krajské vedení, které řídilo činnost slovenských komunistů až do vytvoření prvního ilegálního ÚV KSČ. [vpo]

Poslední v Evropě

(Kčr): Již ve dvaceti cukrovarech z celkového počtu 44 závodů. Jež letos zásadnou do kampaně, začal se zahájit provoz. V devíti závodech Cukrovarnického průmyslu se pro nedostatek surovin tépa nově nebude zpracovávat. Jak informovali v Praze novináři pracovníci tohoto potravinářského oboru, nákup surovin bude splněn pouze na 70 procent. Také obsah cukru v bulvářích je nižší než v minulosti — pohybuje se pod 14 procenty. Cukernatost tépy jsme se tak zatáhli na poslední místo v Evropě. Neplánovanou situací v našem řepnictví a zpracování cukrovky nezavinil jen letošní vývoj povětrnosti, ale i přetrvávající nedostatky ve velkovýrobní technologii, které se musejí systémově řešit. Letošní nižší výruba cukru neumožní export na svého tradičního zboží, vnitřní trh však bude zabezpečit také díky dovozům třtinového cukru z Kuby.

Zahranicní tisk k výročí

mnichovského diktátu

VÁŠAVA. Teprve díky důkladným mnichovským diktátům připomíná všem polské veřejnosti i socialistům a je- ho ani vtipem polská maňalka. Tryhuna luda v obšáhlem článku m. adzanila, že mnichovská dohoda, které- děle nazvan šubabního brifakchu promiera Chamber- leon mlie faragó zautit' tvotý mtr. hltorovskému Německu adegna olavpala cestu k postupně likvidaci mnichovské smlovy k rozbití mrtvých uspořádání na- mikan kontinental a k realizaci Hitlerových plánů ve- vtipnění námecke supervelmci Přesně po 35 dnech od Mnichova nemučka armáda napadla Polsko a zahai- jila drábou světovou válku. Mnichovská dohoda byla diktátem elyě zapadních mocností vůči Československu a jako taková byla od samého počátku v rozporu s me- zizárodním právem, uvedl list.

DILÍ. Jedinečným způsobem věra připomněl indio- ký deník National Herald svým čtenářům okolnosti, za nichž se připravovala mnichovská zrada. Po pade- zát letech znovu vzešla doba dsa blůky významného indického politika a státníka D. Néhrda ze září roku 1938. Oba jsou autentickou výpovědí o dramatickém vývoji událostí v Evropě před půl stoletím, osobním svědectvím člověka, který byl hystoně aplát s bojem národů světa za svobodu. První élanek, otitěný pod titulkem Napřed vsude kulem, napal Néhrda v Londýně 14. září 1938. Jeho podstatná část je věnována projevu britského ministerského předsedy N. Chamberlaina v parlamentu. Projev, který obhovoal „mnoho chab- ly na Hitlera, avšak ani slozem se nezmužil a Česko- slovensku, o nebyvalých důtech jeho lidu, o jeho odhodlaném sebovřadání, o tam, že si zachoval svou důstojnost tváří v tvář nesmířitelné provokaci a že drží pevně důtkracie vzlyčený“. Druhý élanek byl napsán 22. září 1938 v Paříži D. Néhrda v něm m. uvá- di, že se „v budoucnu neupřekně stíženou alty po- bruba a zezadu. Briliza vláda se prud Chamberlaino- vým vedením plně postavila na stranu našemu. Jeme- nvali svadky toho jak Británie nepokrytá napomáhá nacistickému vedení v Německu. Chamberlain je v Berlíně ochotna jaká další hanobnost. Jaka jest vět- si zrada než loyalté? Dělá se neuvěřitelné věci. Britský přemastí v ruli Hitlerova amšara napomáhá nastolenci fašistické nadvlády v Evropě.“

Pro vyšší zisk i kvalitu v pohostinství

O výsledcích podniků Raj v nových ekonomických podmínkách

Úroveň našeho pohostinství byla již mnohokrát přerem kritizována. Nizká je nejen kvalita poskyto- vaných služeb, ale často i rentabilita jednotlivých podniků. V posledních letech se problémy se ziskem roz- rostly až do té míry, že velká část provozoven Raj „žije“ doslova na dlab — se stálými dotacemi. Pod- mínky ke změně této nepříznivé situace vytvořilo zavedení nových ekonomických pravidel, které vstoupily v platnost 1. ledna tohoto roku. O jejich uplatňování v praxi byli vězera novináři informováni na tisko- vé besedě v Praze.

Restaurace, která je prodléždá, by se mohla zdát dární Cimrmanovu „Hospodu na mylnce“, jejíž mojl- jevem poněkud absurdním — přesto však takových tel si nepřít být obžovanci hosty... „bankrotových“ provozoven bylo víc než dost. Svěd- cí o tom ostanní i statistické údaje z ministerstva ob- chozu a cestovního ruchu CSR: například v prvním pololetí loňského roku činila ztráta v oblasti pohos- tinství šedesát milionů korun!

Hlavní příčinou této situace byl fakt, že vedoucí ani personál jednotlivých provozoven neměli na výši zisku ekonomický zájem. V praxi se to projevovato i například tím, že číšníci v restauracích dávali na stoly „falešné“ cedulky s rezervací, aby si ušetřili mnohá starosti s obsluhou — což poněkud připomíná legen-

NA JIHU VEDLY ZÁDNE
PLEVNOSTI A TUDY MĚL
JIT HLAVNÍ ÚSTOK
WEHRMACHTU...

Plán Zelený (Fall Grün) vypracovala na-
cistická generála po 21. 4. 1938 rozpra-
cováním Směrnice pro jednotné přípravy
na možnou válku z 24. 6. 1937.

Naše knihy ve Frankfurtu

(re): Čtyřicátý ročník mezinárodního knižního ve-
letrhu ve Frankfurtu nad Mohanem, kterého se již
tradičně účastní i Československo, bude zahájen 5. říj-
na. V národní expozici vystavujeme na ploše 270 m²
přes 2500 publikací šedesáti českých a slovenských
nakladatelství, která zde mají poprvé možnost prezen-
tovat na jednotlivých výstavních panelech ucelené
svou nejnovější produkci. Mimo to zde mají cizojazyč-
ná nakladatelství Artia, Slovart, nakladatelství Alba-
tros a Mladé letá a tisková agentura Orbis své samo-
statné stánky. Pracovníci podniků zahraničního obcho-
du Artia a Slovart zastupující česká a slovenská na-
kladatelství na zahraničním trhu zde budou jednat
o dovozu a vývozu neperiodických i periodických
publikací. Literární agentury DILIA a LITA budou ve
Frankfurtu po celou dobu veletrhu jednat o výměně
autorských práv. Československo se tradičně účastní
i doprovodné výstavy Stiftung Buchkunst, kde vysta-
vuje nejkrásnější československé knihy loňského roku,
a hlavního tématu veletrhu, věnovaného letos ita-
lským knihám. Veletrh potrvá do 10. října.

pro zákazníky je to vitané zpestření poněkud tádní-
ho jednání a pro pracovníky pohostinství maximál-
ní (a přitom počitý) zisk s minimálními náklady.
Více samostatnosti v investování získaných pro-
středků i omezení direktivního způsobu řízení vede
také ke zvýšení iniciativy vedoucích i kolektivů jed-
notlivých podniků. Objevují se například nové pro-
vozy s rychlým oběhářem a také „zahrádky“ vy-
rostly letos v létě i před těmi podniky, jejichž vedou-
ci měli ještě před rokem tisíc a jeden důvod, proč
letní zahrádku otevřít nemohou...
Všechny tyto (a mnohé podobné) počiny začínají
už také přinášet první konkrétní výsledky. Souhrnný
zisk podniků Raj za letošní první pololetí je 80 mi-
lionů korun, což ve srovnání s původně plánovanou
ztrátou 27 milionů představuje zlepšení hospodár-
ských výsledků o více než 108 milionů Kčs. Podstat-
ná ovšem je, že současně se ziskem pro podniky při-
nášejí nové ekonomické podmínky i oživení našeho
pohostinství a zvýšení úrovně poskytovaných služeb.
To, co mělo být už dávno samozřejmostí, se tedy ko-
nečně začíná stávat skutekem...

ITALIEN in Zahlen und Stichworten

Kolik stojí doktorát?

Podle oficiálních údajů francouzského ministerstva školství trvá studium medicíny ve Francii 7 let. Jak ukazují statistiky, promuje 92 procenti studentů až po 10 letech studia. Až ze dalších 17 procent po promoci jsou připočítáni k lidem nemocného v nemocniční praxi. Lékaři, kterým je méně než 30 let, jsou vzácným jevem.

Náklady budoucího lékaře dělají v průměru 6500 západoněmeckých marek ročně. Ve srovnání s tím uvažuje, že studium práv stojí 2300 marek za rok a roční náklady přírodovědce představují 9300 DM.

V RAKOUSKU KOUŘÍ V SOUČASNÉ DOPŘE 1,6 MILIÓNU LIDÍ

Početle postelových vržekůmů byl asi 60 procent z nich chtělo s tímto zlozvykem skončit. A právě pro ne německé vídeňské představiteli novinářům nůž prostředek, který má být při odvykání kouření účinným pomocníkem. Ide o sadu čtyř litrů ve spíčkách, s nimiž se cigarety kouří. Každý z nich vydrží třídenní. První litr začne 15 a poslední až 95 procent škodlivin. Po měsíci by měl i ten nejpůvodnější kuřák na cigarety zapomenout. Filtry jsou výrobkem firmy Venturi a patent na ně byl získán v USA. V závětech litrů se rychlost pronikajícího kouře zvyšuje až na 300 km/h, přičemž se velmi účinně zbavuje škodlivých látek. Systém Venturi má mít podle názoru odborníků čtyř až pětinašobně vyšší úspěšnost než jiné způsobů boje pro závislosti na nikotinu.

Účinně proti spekulantům

(jen): Lidé, kteří si přivydělávají nepoctivým způsobem, ať už přímým úplatků nebo prodejem nedostatečného zboží za nadhodnocené ceny, je mezi námi stále dost. Mezi neúčinnější formou boje proti těmto nepoctivým patří důslednější využívání pro středků občanskosoudního dozoru prokuratury k úplnému oděrpání jejich neoprávněného majetkového prostředku. To znamená, že je zapotřebí přesně zjistit

Regierungschef: Ciriaco de Mita, 19C, veřeidigt am 14. April 1988, Koalitions-Regierung aus DC, PSI, PSDI, PRI und PLI — Außenministerium: Giulio Andreotti. Parteien: Sitzverteilung nach den Wahlen vom 14./15. Juni 1987 (1983) in der Abgeordneten-kammer beziehungsweise im Senat: „Christliche Demokratische Partei“ (Partito Democrazia Cristiana/DC) 34,3 Prozent der Stimmen und 234 (225) beziehungsweise 123 (120) Mandate. KP/PCI 28,6 Prozent der Stimmen und 177 (198) beziehungsweise 100 (197). „Sozialisten“/PSI 14,3 Prozent und 94 (73) beziehungsweise 36 (38). „Neofaschistische Bewegung“/MSI 5,9 Prozent und 35 (42) beziehungsweise 17 (18). „Republikanische Partei“/PRI 3,7 Prozent und 21 (28) beziehungsweise 8 (10). „Sozialdemokraten“/PSDI 3,0 Prozent und 17 (23) beziehungsweise 5 (8). „Grüne“ (neu) 2,5 Prozent und 13 beziehungsweise 1. „Radikale“ 2,8 Prozent und 13 (11) beziehungsweise 3 (1). „Liberale Partei“/PLI 2,1 Prozent und 11 (16) beziehungsweise 3 (6). „Südtiroler Volkspartei“/SVP 0,5 Prozent und 3 (3) beziehungsweise 2 (3). Sonstige 12 beziehungsweise 3 Mandate. Sardinien: „Sardische Aktionspartei“ (für mehr Unabhängigkeit von Italien) in Ko-

Západoněmecký list testuje

Kocian je absolutní posila!

PRAHA (st): Jan Kocian, býv. státní šéf, který přestoupil do dem. řad, byl v české jedné novinářské „bundesligy“ NSR FC v článku s nadpisem „Superprestiž a úspěchy“ v článku s nadpisem „Kocian v třetím ústředním úřadě“ (Spartanagazet, jenž vyvázá nít se píše: „Kocian, nově liberální v Norimberku, oznámil spolu s ing. Pauli, se ukázal pro hrobovní tylní slávek kanacem (VIB Smigart) státním ziskem, silnou stránkou no. Thonem (Bayern München) a Reutorem vůči šefa hantbarské listi, Pauli je (Bayern München) jako absolutní posila. Jeho portrét je spole s ostatními situacích v třetím ústředním úřadě, právě lehdy je va svém životě: nervové silný rozkladný a vidy elegantní Radost z tisku je zároveň jeho jediná slabá stránka, kde Jan Kocian, který se v roce 1983 vydal do zahraničí, aby se vyzkoušel v práci, se vrací do Prahy. Cím však je Kocian pro mrazové nově zvlášť cenný, jsou jeho nebespečné protituky. Téměř se mu utvářel krátký podnikatelský rozhodnutí učinil. Branky proti čimrčichu Frankfurtu a sousedním týmů potvrdily jeho střelecké kvality. Pasgus také uvádí i Kocianovu současnou budoucnost: stoupá na ruční mřížku mrazek! Naproti tomu se Frankfurt stráke, státní Rar. Mince chudobných nachází ve třetí skupině, uzavíracího jato „dobré tab.“ s užším finisováním: 400 000 marek.

lition mit PCI. Die KP Italiens hatte Anfang 1981 1,8 Millionen Mitglieder. Städte (1. 1. 1985): Rom (Roma) (Hauptstadt) 2 826 733 Einwohner, Mailand (Milano) 1 535 722, Neapel (Napoli) 1 206 955, Turin (Torino) 1 049 977, Genua (Genova) 738 099, Palermo 716 149, Bologna 442 307, Florenz (Firenze) 435 698, Catania 377 707, Bari 368 216, Venedig (Venezia) 337 670, Messina 265 772, Verona 260 504, Tarent (Taranto) 244 434, Triest (Trieste) 243 654, Padua (Padova) 229 156, Cagliari 224 007, Brescia 202 095, Modena 178 328, Parma 177 136, Reggio di Calabria 177 237, Livorno (Leghorn) 175 803, Prato 162 582, Foggia 157 818, Salerno 156 291, Ferrara

Regionen (Hauptstadt) (F'84)	Provinz/Gemeinden	qkm	Einwohner
Piemont (Turin)	6/1209	25 389	4 411 921
Aostatal (Aosta)	74	3 262	113 587
Ligurien (Genua)	4/ 235	5 418	1 778 024
Lombardel (Mailand)	9/1546	23 856	8 885 224
Trentino-Südtirol (Trient)	2/ 339	13 613	877 205
Venetien (Venedig)	7/ 582	18 364	4 366 244
Friaul-Jul. Venetien (Triest)	4/ 219	7 846	1 224 221
Emilia-Romagna (Bologna)	8/ 341	22 124	3 947 140
Toskana (Florenz)	9/ 287	22 992	3 580 589
Umbrien (Perugia)	2/ 92	8 456	814 942
Marken (Ancona)	4/ 246	9 693	1 424 378
Latum (Rom)	5/ 375	17 203	5 080 060
Abruzzen (L'Aquila)	4/ 305	10 794	1 244 403
Molise (Campobasso)	2/ 136	4 438	332 667
Kampanien (Neapel)	5/ 549	13 595	5 807 718
Apulien (Bari)	5/ 257	19 347	3 978 058
Brasilicata (Potenza)	2/ 131	9 992	617 265
Kalabrien (Catanzaro)	3/ 409	15 080	2 116 749
Sizilien (Palermo)	9/ 388	25 708	5 051 413
Sardinien (Cagliari)	4/ 389	24 090	1 628 690
Italien (Rom)	96/9089	301 268	57 080 498

146 142, Perugia 144 946, Ravenna 136 569; außerdem Bozen (Bolzano) 103 009 (70 Prozent Italiener und 24,5 Prozent deutschsprachige Südtiroler) und Meran (Merano) 44,9 Prozent Italiener und 44 Prozent deutschsprachige Südtiroler. Wirtschaft: BSP 1984: 386 500 Millionen \$ / 1985: 371 050 Millionen \$ / je Einwohner 520 \$ — realer Zuwachs (Durchschnitt 1973—1985): 1,6 Prozent — Anteil der Landwirtschaft (1984) am BSP 6 Prozent, der Industrie 39 Prozent — Erwerbspersonen (1984) in der Landwirtschaft 12 Prozent, in der Industrie 34 Prozent. Energieverbrauch/Einwohner 2487 kg ÖE (1984) — Militärische Ausgaben 1983: 1,8 Prozent des BSP. Außenhandel: 1985 Einfuhr 90 994 Millionen \$, Ausfuhr 78 957 Millionen \$. Währung: 1 Italienische Lira (Lit) = 100 Centesimi (Cent.); 1 US-\$ = 1351 Lit, 100 Lit = 0,1436 DM. Öffentliche Auslandsverschuldung 1984: — Inflation: 17,2 Prozent (Durchschnitt 1973—1984). Ausfuhr Güter: Maschinen und Fahrzeuge (ca. 30 Prozent); außerdem Textilien (15—20 Prozent), Chemikalien, landwirtschaftliche Erzeugnisse (unter anderem Südfürchte, Gemüse, Reis, Wein, Käse, Olivenöl). Höchster Aktivsaldo aller Staaten im Tourismus (Einnahmen: 15 000 Milliarden Lire).

majetkové poměry spekulantů a porovnat je s možností nabytí majetků legální cestou. Jak informovali pracovníci generální prokuratury CSR na věřejší tiskové besedě, v roce 1983 bylo podáno 1302 návrhů na propadnutí majetku v důsledku spekulativní činnosti. Loni prokuratura podala téměř 4800 takových návrhů a majetek navržený k propadnutí představoval více než 39 miliard korun.

„Das Boot ist voll“

Der Zustrom von Asylbewerbern hat die Schweiz zu Änderungen in der Asylverordnung veranlaßt. Vor allem einer Vereinfachung und Beschleunigung der Verfahren sollen am Montag von der Bundesregierung verfügte Maßnahmen dienen.

Trotz aller Grenzscheleusen und Asylverschärfungen steigt die Zahl der Menschen unaufhörlich, die in dem Land unterkommen wollen. Notunterkünfte müssen errichtet werden. In der Bevölkerung herrschen Ratlosigkeit und teilweise auch Ablehnung. Und bislang ist nicht abzusehen, daß sich die zugespitzte Lage in dem so überaus beliebten Asyl Land Schweiz entspannen wird.

Flüchtlingsstore und Empfangsstellen öffneten zum Jahresbeginn an den Grenzen und im Land selbst. So wollten die Behörden besseren Überblick und schnellere Asylverfahren erreichen. Doch schon bald zeigte sich, daß die meisten Asylbewerber weiterhin illegal in die Schweiz einreisen. Die Rekordzahl von 14 000 bis 15 000 Asylbewerbern dürfte 1988 erreicht werden. Schon nach neun Monaten sind in diesem Jahr so viele Bewerber registriert worden wie im ganzen Vorjahr.

Ermüdung und Resignation prägen die Schweizer Asylpolitik in diesen Wochen. Bereits jetzt wird laut darüber nachgedacht, ob nicht eine erneute Verschärfung der zuletzt 1987 geänderten Asylgesetze ins Auge gefaßt werden müsse. „Wir müssen die Schweiz weniger attraktiv machen“, verlangt Justizministerin Elisabeth Kopp. Sie beklagt die „sehr großen Unterbringungsschwierigkeiten“. Die gute Konjunktur und die gute Fürsorge machten das Land so anziehend.

Am meisten Unruhe gibt es derzeit um das Obwaldner Melchtal. Im dortigen Truppenlager wollte der offizielle Flüchtlingsdelegierte Peter Arbenz zunächst 500 Asylbewerber notdürftig einquartieren, weil die vier Empfangsstellen in Basel, Kreuzlingen, Genf und Chiasso heillos überlastet sind. Nach heftigen Protesten aus der Bevölkerung wurde die Zahl nun auf 150 — zumeist kurdische Türken — verringert. Polizeiverstärkung mußte in das Melchtal ausrücken.

Mehrere Kantone haben inzwischen Schwierigkeiten mit der Unterbrin-

gung der Asylanten, nachdem vor allem die Zahl der Türken außerordentlich angestiegen ist. Die Genfer Asylkoordination, eine Hilfsorganisation für Bewerber, registriert „eine fortschreitende Verwahrlosung“ unter den Asylsuchenden, die in der Rhonestadt mitunter Wochen darauf warten müssen, überhaupt ihren Asylantrag einreichen zu können. Viele stehen obdachlos auf der Straße.

Kleinere Notbremsungen hat die Bundesregierung in Bern inzwischen schon versucht. Italien und Österreich sind aufgefordert worden, wie in der Schweiz eine Visumpflicht für die Türken einzuführen. Jeder zweite Asylbewerber (64 Prozent) kommt mittlerweile aus der Türkei. Als Asylanten anerkannt werden davon die wenigsten, denn in Bern geht man davon aus, daß die meisten von ihnen das Asylrecht der Schweiz mißbrauchen wollen, um so einen begehrten Arbeitsplatz zu ergattern.

Dabei wird weiterhin nur etwa jeder zehnte Asylbewerber schon in der ersten Instanz als Asylantrag anerkannt. So wurden von Januar bis August 1988 Gesuche von 7 444 Ausländern erledigt, von denen nur 446 auf Anhieb Asyl erhielten. In der Schweiz leben inzwischen fast eine Million Ausländer — Asylbewerber und Saisonarbeiter ausgenommen.

Da eine Revision des Asylgesetzes Zeit braucht, hat die Berner Regierung jetzt rasch die Asylordnung in mehreren Punkten geändert. So will man versuchen, die Asyl-Verfahren zu beschleunigen. Illegal eingereiste Bewerber sollen in Bundeszentren untergebracht werden. Von 1989 an werden für zwei Jahre 30 zusätzliche Stellen für die Behandlung von Asylbeschwerden bewilligt. Notstandsmaßnahmen will man das in Bern noch nicht nennen, obwohl doch auch der Berg mit den noch nicht erledigten Asyl-Gesuchen hoch — und „das Boot voll ist“.

Moskau rückt vom Prinzip der Rivalität mit dem Westen ab

Beziehungen zu anderen Staaten sollen von ideologischen Gegensätzen unbelastet sein / Hoher Kreml-Funktionär bei der CDU

BONN, 6. Oktober. Die Sowjetunion glaubt heute nicht mehr an die „unvermeidliche Konfrontation“ zwischen dem kommunistischen und dem kapitalistischen System, den Grundsatz, von dem ihre Außenpolitik bisher ausgegangen ist. Statt dessen erblickt sie im Streit zwischen Ost und West eine „friedliche Rivalität der Systeme“, wobei sie andere Systeme als das eigene nicht mehr, wie früher, verachtet, sondern respektiert. So lautete die Kernaussage eines Vortrags, in dem Wadim Sagladin, ein hoher Funktionär aus dem Kreml, am Donnerstag in Bonn die Ziele sowjetischer Außenpolitik im Zeitalter von „Perestrojka“, der „Umgestaltung“, beschrieb.

Sagladin, Erster stellvertretender Abteilungsleiter der internationalen Abtei-

lung im Zentralkomitee der KPdSU, sprach als Gastredner vor einem „außenpolitischen Kongress“ der CDU Nordrhein-Westfalen im Bonner Konrad-Adenauer-Haus, der christdemokratischen Parteizentrale. Dem alten sowjetischen Begriff von der „friedlichen Koexistenz der Systeme“ gab er eine neue Definition: Früher habe Moskau darunter eine „besondere Form des Klassenkampfes“ verstanden. Heute, unter Generalsekretär Michail Gorbatschow, gelte für die KPdSU die Maxime, daß die Beziehungen zu allen Staaten von „ideologischen Gegensätzen unbelastet“ sein müßten.

Der CDU-Politiker Karl Lamers, abrüstungspolitischer Sprecher der CDU/CSU-Fraktion im Bundestag, bezeichnete

den Vortrag Sagladins als „sensationell“. Sagladin stellte seine Schilderung vom Wandel in der sowjetischen Außenpolitik immer wieder unter die Begriffe „früher“ und „heute“. Früher, sagte er zum Beispiel, sei Moskau davon ausgegangen, daß die Sowjetunion in einem Atomkrieg überleben, „ja sogar siegen“ könnte. Heute habe Moskau diese Vorstellung zugunsten eines Überlebens der ganzen Menschheit aufgegeben. Moskau suche Abrüstung.

Im Gegensatz zu früher aber steuert die sowjetische Abrüstungspolitik nach Sagladins Worten heute einen realistischen Kurs. Daher sei man von der Forderung nach „allgemeiner und vollständiger Abrüstung“ abgerückt. Diese Forderung, erklärte Sagladin in perfek-

tem Deutsch, komme „nicht mehr aufs Tapet“.

Sagladins Vortrag entbehrt jeglicher Angriffe auf die NATO, den Westen oder das kapitalistische Wirtschaftssystem. Der sowjetische Funktionär bedauerte lediglich, daß der Westen noch an der Doktrin von der nuklearen Abschreckung festhalte. West und Ost sollten sich um eine Reform ihrer jeweiligen Verteidigungsdoktrinen im Sinne einer „nicht-offensiven Verteidigung“ bemühen.

Dem westlichen Wirtschaftssystem biligte der Redner Qualitäten zu, von denen auch die Sowjetunion lernen könne. Früher habe man die Ideologie des Westens „mißachtet“. Heute studiere man die Ideen des anderen.

„Jeníčku, Mařenko, přestaňte s tím loupáním! To není perníček, nýbrž ostře pálené cihly tuzemské výroby!“

Menschenrechtler verhört

PRAG, 9. Oktober (AFP). Zahlreiche tschechoslowakische Oppositionelle sind am Wochenende in Prag vorübergehend festgenommen worden. Aus einer Prager Wohnung waren am Samstag 22 Personen abgeführt worden, die eine Menschenrechtsgruppe gründen wollten, berichteten die Betroffenen. Die „Initiative für soziale Verteidigung“ (ISO) will Berufsverbote sowie Ungerechtigkeiten bei der Paß- oder Wohnungszuteilung aufdecken und so die Arbeit der Menschenrechtsgruppe VONS erweitern, die sich ausschließlich mit Rechtsfragen beschäftigt. Die ISO wird von zahlreichen Unterzeichnern der „Charta 77“, einem Grundsatzkatalog der Menschenrechte, aber auch von Anhängern neuer Oppositionsgruppen getragen. *

BERLIN (dpa). Die DDR-Behörden haben die Ost-Berliner Malerin und Bürgerrechtlerin Bärbel Bohley, die Anfang August von einem England-Aufenthalt zurückgekehrt ist, an einer Reise nach Prag gehindert. Nach Angaben informierter Kreise in Berlin vom Sonntag hatte Frau Bohley am späten Freitagnachmittag auf dem Ost-Berliner Flughafen Schönefeld bereits Paß- und Zollkontrolle erledigt, als ihr mitgeteilt wurde, sie dürfe die DDR nicht verlassen.

МУСОЧЕТ, БИЛ'АЧЕТ, ЖАКЕЧЕТ..!

Průběh zaměstnání v SSSR

Moskva: Omezení, která se týkala vedlejších pracovních poměrů sovětských pracujících, byla z rozhodnutí sovětské vlády zrušena. Jak informoval tisk, dělníci, zaměstnanci, odborníci a řidiči pracovníci i z ústředního aparátu již nepotřebují pro uzavření vedlejšího pracovního poměru povolení od vedení podniku a odborů v hlavním zaměstnání. Povolení podniku však musejí mít určité kategorie pracujících, jako řidiči osobní dopravy, dispečerů, personál jaderných elektráren.

Es begann mit einem schrottreifen Ford-T-Modell

Eine der attraktivsten Oldtimer-Sammlungen in der Tschechoslowakei

Vor vierunddreißig Jahren kam in der Tschechoslowakei ein junger Mann namens Alois Samohyl zu einem gewissen Herrn Forman in Gottwaldov, dem ehemaligen Zlinz, und interessierte sich für einen Automobil-Wrack, das im Hintergrund seines Gartens lag. Es war der Wagen, mit dem in den zwanziger Jahren der weltberühmte Schuhfabrikant Bata fuhr. „Ja, das können Sie haben“, sagte Herr Forman. „Es wiegt sicher über sechs Zentner, da bezahlen Sie mir 300 Kronen für Altleisen.“ Das war nach heutigem Geld nicht einmal 60 Mark. Das Geschäft war abgemacht.

Diese Ruine eines Ford T wurde die Nummer eins der heute zweitgrößten Kollektion von Automobil- und Motorrad-Veteranen in der Tschechoslowakei. Sie zählt mittlerweile weit über 200 Autos und über 30 Motorräder.

Das erste Stück wurde im Jahre 1954 gekauft. Alois Samohyl hat an ihm über drei Jahre restauriert. Es war eine endlose Arbeit. Die Originalersatzteile zu finden war sehr schwierig. Was überhaupt nicht zu finden war, mußte er selber neu anfertigen. Das schlimmste dabei war die Elektrik. Nach drei Jahren täglicher

SuChe und Arbeit war der Ford T ausstellungsreif.

Inzwischen hatte aber der Sammler schon ein paar weitere Wracks gekauft und bei seinen Schwägerleuten unweit von Gottwaldov in einer Scheune untergestellt. Ein elfenbeinweißer Laurin und Klement, Jahrgang 1908, ist bis heute sein Lieblingsstück. Mit diesem Wagen, der für den tschechischen Grafen Kolowrat als Rennwagen gebaut wurde und mit dem er auch im Jahre 1908 das Semmering-Bergrennen in Österreich gewann, hatte auch Alois Samohyl viel Freude erlebt. Zuerst aber mußte seine ganze Familie die Ehefrau und zwei Söhne, täglich abends die Holzräder mit Glassplittern fein polieren, die Messinglampen, Kühler und andere Teile wie Hupe, Handgriffe usw. wieder auf goldenen Hochglanz bringen.

Heute lacht Alois Samohyl über diese Geschichte, aber er erinnert sich noch an den Tag, da ihn seine Frau zum Nervenarzt schicken wollte. Sie war schon davon überzeugt, daß ihr Mann verrückt ist. Er selbst aber befand sich schon mit dem Gedanken, womöglich bald die traditionelle Strecke London—Brighton mit

einem Veteranen zu absolvieren. So hatte ihn der Film „Geneviève“ fasziniert. Und seitdem hatte er seine sämtliche freie Zeit den alten, längst ausgedienten Autos und Motorrädern gewidmet. Sein Traum, die neunzig Kilometer lange Oldtimer-Fahrt von London nach Brighton wirklich zu erleben, kam im Jahre 1964. Mit einem Laurin und Klement. Nach Hause kam er mit einer Ehrenvase und den Adressen neuer Bekannter und Freunde, die die gleiche Sammlerleidenschaft hatten. Im Jahre 1966 bekam er eine Einladung zum berühmten Automobilrennen Targa Florio auf Sizilien. Er kam nicht nur mit seinem Laurin und Klement aus dem Jahre 1908, sondern auch mit Frau Elisabeth Junek, die dort als vielbewunderte Rennfahrerin im Jahre 1928 auf einem Bugatti den fünften Platz vor prominenten Rennfahrern wie Monola, Fagioli, Dreyfus und Maserati belegt hatte. Das war ein Erlebnis für das ganze Leben.

Samohyls Sammlung beschränkt sich heute nicht nur auf Pkw, sondern sie enthält auch Feuerwehrwagen, Militärwagen aus den beiden Weltkriegen und Wagen ehemaliger Staatsmänner. Sie wurden schon oft für Filme von Regisseuren ver-

schiedener Länder ausgeliehen. Sogar die Amerikaner haben sich bei ihm eine komplette historische Militärkolonne ausgeliehen. Auch Marcello Mastroianni fuhr im Film mit Samohyls Autos.

Wenigstens zwei Spitzenmodelle deutschen Ursprungs in Samohyls Sammlung wollen wir nennen: das letzte Zivilmodell von Horch, das Flaggschiff 951 A in Sonderausführung, von dem bekannt ist, daß nur drei Exemplare gebaut wurden, und ein Mercedes 500 K, Jahrgang 1933, der dem heutigen Inhaber viel Sorgen macht. Der Wagen braucht unbedingt einen neuen Kühler. Eine einheimische Firma verlangt für eine originalgetreue Nachbildung 180 000 Kronen, eine in der Bundesrepublik will dafür 20 000 Mark haben. Was bleibt dem hartköpfigen Sammler anders übrig, als den Kühler mühsam selbst zu bauen?

Leider hat diese Sammlung noch kein ständiges Domizil. Wer den Weg nach Gottwaldov nimmt, sollte bei der Wintersporthalle nach der Skoda-Vertretung fragen. Samohyl senior oder junior dort sind stets bereit, ernsthaften Interessenten eine Führung durch ihre „Schatzkammer“ zu gewähren.

Traum eines jeden Motorrad-Fans: Eine prächtig restaurierte „Böhmerland“ von 1924

Ladislav Samohyl mit einem „LK“ von 1910 (FR-Bilder, Plednerova)

Janáčková obdivovatelka z Anglie

(kk): Do Brna včera zavítala obdivovatelka české hudby a zejména díla Leoše Janáčka z Velké Británie, paní Mary Rocheová z rodiny následníka trůnu prince Chertese. Prohlédla si expozici památníku L. Janáčka v Moravském muzeu. Prostorami památníku ji provázel vedoucí oddělení dějin hudby Moravského muzea PhDr. J. Šehnel, CSc. M. Rocheová prokázala zcela překvapivý přehled o naší hudební minulosti i přítomnosti. Kromě zařízení Janáčkovy bytu ji zaujala také osobnost mistra notového písma, které odráží autentickou originalitu tvůrce. Vyslechla též ukázky Janáčkových skladeb.

Výbuch na dole v Gruzii

Tbilisi: Výbuch směsi metanu se vzduchem na bulském dole V. I. Lenina v Gruzínské SSR si vyžádá čtyři oběti. Čtyři další horníci z osmi byli hořlavě zraněni. Rodinám obětí byla poskytnuta nezbytná pomoc. Záchrané jednotky likvidují následky havárie. Byla ustavena výdělková komise, která vyšetřuje příčiny výbuchu.

Litvština úředním jazykem

Vilnius: Prezidium Nejvyššího sovětu Litevské SSR vydalo usnesení o státní, národní a oblastní symbolice a rozhodlo udělit litvštině status úředního jazyka republiky. Informoval o tom litvský tisk. V usnesení se mj. konstatuje, že se s růstem společenské aktivity v poslední době zvyšuje zájem lidí o národní a oblastní symboly. Ty obohacují kulturní život obyvatel a jsou nedílnou součástí historicko-kulturního dědictví země. Usnesení reaguje na četné návrhy řady společenských organizací, pracovních kolektivů a občanů. Vlajky s tradiční litevskou symbolikou mohou být používány během akcí, které pořádají mládežnické, sportovní a společenské organizace, a při tanečních a písňových slavnostech. Při ostatních společenských událostech nadále platí pravidla o používání státní vlajky Litevské SSR.

● V SSSR je nyní registrován jeden případ onemocnění AIDS. Jak oznámil list Komsomolskaja pravda s odvoláním na oficiální údaje, bylo zatím zjištěno 83 lidí, kteří jsou nositeli viru způsobujícího selhání imunity. Podle úředních údajů dosud v SSSR zemřeli na AIDS tři cizinci.

Otřesná katastrofa

Dne 9. října 1928 otřásl Praha hrozivý výbuch. Na poříčí se zřítila železobetonová novostavba šestipatrové budovy hotelu Centrum, v jejích troskách zahynulo 50 dělníků. Katastrofa otřásla pokrokovou veřejností především proto, že byla zaviněna bezohledností kapitalistických podnikatelů, kteří v honbě za vyššími zisky používali na stavbě závadný materiál, zanedbali základní ochranná opatření, a tedy přímo zavlnili smrti dělníků pracujících na stavbě. Ústřední výbor KSČ se tehdy obrátil na všechny pražské dělníky v výzvu, aby se demonstrativně účastnili pohřbu obětí a vyhlásili na tento den klavku. Na pohřeb 16. října před šedesáti lety přišlo sto tisíc lidí a pietní akt se stal mohutnou manifestací boje proti kapitalistickému vykořisťování. Pracující si tehdy znovu jasně uvedli, že přes zdánlivě pokrokový charakter republiky, proklamovanou občanská práva a svobody i jisté azokžené sociální vymoženosti, existují v zemi i četné skupiny vyplývající ze sobectví příslušníků vládnoucí třídy, kteří nebrali na zřetel potřeby dělnictva. Tím více osvětlili zásadový postoj komunistů, jejichž autorita i téměř historickými zkušenostmi stupala.

DŮM NA POŘÍČÍ

Právě před šedesáti lety došlo k události, která Prahu dostala na celá města černých kronik světového tlaku — v úterý 9. října 1928 se krátce po 15. hodině zřítila na rohu ulic Na poříčí a Biskupské sedmipatrová budova, stavěná pro obchodní firmu Jakesch architektky Moravcem a Pražákem. V troskách novostavby zabývalo 46 lidí a 23 bylo těžce zraněno. Záchrané práce byly zrušeny tím, že celá stavba se zřítila do podzemních podlaží a trosky vytvořily nepronikatelnou masu, tyčící se do výše 3 m nad úroveň ulice. Plány moderní železobetonové budovy byly vypracovány v neuvěřitelně krátké době pouhých šesti týdnů, v honbě za ziskem nebyl dohlédnuto ani projekt stavby, ani pracovní postupy a technické normy, dodržovány nebyly ani základní bezpečnostní předpisy. Soudní a policejní orgány ihned zahájily šetření, jehož výsledky výmluvně hovoří o praktických tehdejších třídni justice — hlavní viník katastrofy domu Na poříčí zůstal nepotrestán...

Podle této skutečné události napsal v r. 1976 Karel Štorkán novelu Mlha, která se v témže roce stala podkladem pro film Dům Na poříčí. Jako svůj třetí hraný film jej natočil režisér Jiří Svoboda (mj. nedávno uvedený film Divka s muži či tele-

vizní inscenace Jehla). Ústřední postavou příběhu je mladý ambiciózní inženýr Vondrák, považující své první místo za vynikající žanci ke kariéře v oboru. Proto přistupuje na šibeniční podmínky svého zaměstnavatele, proto přehlíží evidentní nedostatky projektu i stavebních postupů. Právě v okamžiku katastrofy a před soudem si uvědomuje, jakou roli vlastně hrál... Role ing. Vondráka byla svěřena Josefu

Šebkovi, další postavy příběhu ztělesnili Luděk Munzar, Ota Skleněčka, slovenský herec Bronislav Krizan, Milana Steinmasslová hrála Vondrákovu manželku, Jiří Kodet stavitelova syna Vladimíra, setkává se dále s Vladimírem Šmeralem, Bohvojem Navrátillem, Milošem Willigem a řadou dalších. Záběry zřícení rozestavěného domu byly natočeny při asanačních pracích v Praze.

CHILLI ZEĚÍ S MASEM: 500 g bílého zell (už zbaveného ovadlých listů a kořene), 2 cibule, 2 stroužky česneku, 200 g rajčat, 500 g jehněčího n. hovězího masa, 40 g přepuštěného másla, 1 lžičice octa, 2 lžičice jemně krájené petrželky, po 1 lžičice mletého kmínu, koriandru, špetka zázvoru, sůl, chilli pepť (nebo 1 chilli paprička) a máme-li ve svých zásobách koření kurkumu a hořčici v prášku, tak obou po půl lžičice. — Zeří jemně nakrouháme, cibuli nakrájíme na malé kostičky, česnek podrtíme, rajčata oloupeme, lžičkou z nich vybereme vodnatý vnitřek a nakrájíme je na kousky. Maso nakrájíme na malé kousky a opečeme je ze všech stran na rozpuštěném máse. Ke konci opékání přidáme cibuli a krátce ji s masem zpěníme. Přidáme nakrájené zeří a několik minut všechno dusíme za stálého promíchávání. Přidáme rajčata, česnek, 1 lžičici petrželky, necelý půl litr vody a všechno koření kromě chilli pepť. Zakryjeme pokličkou a na velmi mírném ohni dusíme jednu a půl hodiny. Dochutíme sůl, octem, chilli pepťem a druhou lžičici krájené petrželky. (Miso chilli pepť můžeme použít i pepť zelený, který rozdrtíme — k dostání v Esu).

VÍDEŇSKÉ ZEŘÍ: 1 hlávka zell asi klouá, 2 cibule, 50 g másla n. rostlinného tuku, 1/8 l smetany (12procentní), 50 g anglické slaniny, 200 g vepřového pečeného masa, 1 žemie, navlhčená trochou bílého přírodního vína, 4 vejce, sůl, černý mletý pepť, strouhaný muškátový oříšek, tuk a strouhanka do pekáčku. — Očištěné a dobře omyté zeří velmi jemně nakrájíme. Cibuli nakrájíme na kostičky

a dozluta ji zpěníme v rozpuštěném máse n. tuku. Přidáme nakrájené zeří, střík smetany, krátce podusíme, promícháme, přidáme zbylou smetanu, zakryjeme pokličkou a na velmi malém ohni 10 minut dusíme. Pak sejmeme pokličku, zeříme plamen a vaříme dál, až se všechno odpaří veškerá tekutina. Maso a slaninu nakrájíme na velmi malé kostičky a navlhčenou vymačkanou žemi a žlutou promícháme s podušeným zeřím. Z bílého nšleháme tuhý sníh a zlehka vmísáme do zeřné směsi. Vložíme do vymazaného a strouhanou vysypaného kastrolu. Kastrol či pekáček vložíme do větší nádoby s vodou a oboje vsuneme do předehřáté trouby. Asi hodinu zapékáme při střední teplotě trouby. Podáváme s vařeným brambory sypanými jemně krájenou petrželkou.

ZEŘNÉ PIRHY: Těsto: 400 g hladké mouky, špetka soli, osminka hery n. másla, 50 g vyškvařené ztužené sáta, 5 lžic velmi studené vody. Náplň: 500 g bílého zell, sůl, 150 g tlustého odšunky n. vařeného uzeného bůčku, 2 cibule, 1/8 l smetany, 2 vejce uvařená natvrdo, petrželka, bílý mletý pepť, mletý kmín, strouhaný muškátový oříšek, slanina na vá, 1 žloutek na potření. — Z přísad uvaříme těsto a necháme je v chladu hodinu odpočinout. Očištěnou a omytou hlavu zell rozdělíme na čtvrtky a vložíme do hojného množství osolené vařící vody. Vaříme 25 minut. Tlusté odšunky nakrájíme na kostičky, rajčata na půlci a do horkého vložíme na 5 min nakrájenou cibuli. Podusíme je do žluta. Zeří necháme dobře opékat a promícháme je na kousky nakrájené zeří smícháme s cibulí, tukem, pepťem, kurkumem, krátce povuříme. Do smetany škvarečky, nadrobno nakrájená rajčata, vejce, petrželku a ochutíme muškátovým pepťem, mletým kmínem, špetkou zázvoru a navlhčeného muškátového oříškem. Necháme prochladnout. Těsto vyvalíme na vál na 3 mm silný, vykrájíme z něj kolečka o 8 cm v průměru, na každé dáme trochu zeřné náplně přelozkou jako pastu. Ku a krátce pevně přitiskáme k sobě. Je nejprve potřít bílkem. Pečeme rozehřáté na suchý plech a vložíme je do dobře státně vyhřáté trouby. Pečeme asi 10 min. dozlutova. Deset minut před koncem pečení je potřeno žlutkem navlhčenou v troše vody. Podáváme k polévce — vývaru, do něhož jsme přidali podušený, na kroužky nakrájený jatek

● „Televize nepřináší modernímu člověku žádný užitek,“ prohlásil kdosi ve společnosti. „Jak to, že ne!“ protestuje jiný. „Jer televize dokázala udělat z rodinného kruhu půlkruh.“

K POZORUHODNÝM ZÁVĚRŮM dospěli rakouští vědci při zkoumání přímé odumírání těl v Burgenlandu. Podle nich neexistuje jediný rozhodující faktor zhrubného působení na dřeviny, ale jde vždy o kombinaci různých negativních vlivů. Průzkum rovněž ukázal, že mezi hlavní „vrahy lesů“ patří ozón. Tento plyn, který má ve stálosti nezastupitelnou ochrannou funkci, působí v troposféře jako chemický led. Za hlavní původce jeho vzniku považují rakouští odborníci výfukové plyny z automobilů a vypařování rozpouštěcích prostředků. Ozón má podle nich pro lesy dokonce škodlivější účinky než dusíkaté látky.

KLUB RECEPTÁŘE

Dlouho jsem byl přesvědčen, že mě Petr Voborník, jeden ze spoluautorů a spolupřevodců Receptáře nejen na neděli, zve k občasnému účinkování protože mu u mě jako u kuchyňské amatérky chutná a hlavně díky literární gastronomické rubrice Romány nejen na tališi, kterou už druhý rok obhospodařuji v sobotní příloze mateřského deníku Práce. Teprve před nedávnem mě vyvedl z omylu, když z něho při trochu prudší debatě vylétlo: *A proč myslíš, že tě chci do Receptáře? Protože jsi tlustej a když mluvíš o jídle, tak to vypadá důvěryhodně.*

No, budíž. Nic to nezměnilo na mém příkladně kladném vztahu k Receptáři jako celku, ani na přesvědčení, že do něj patří i sem tam nějaký recept na dobré jídlo. Nikoliv z „haut de cuisine“ špičkových restaurací, ale takový, který se hodí i na chatu či chalupu, užitekává dostupné suroviny, a přitom přináší stejné potěšení jako ostatní koníčky, jímž je pořád věnován.

Musím ovšem přiznat, že před prvním natičením jsem neměl ani tušení, co všechno se někdy skrývá u jediného příspěvku za několika desítkami většin, které se nakonec objeví na obrazovce. Loni v létě jsme se s Petrem dohodli, že nabídneme divákům uzení ryb v sudu. Recept, či spíše technologický postup, byl jed-

Tuzex pro příští rok

(tk): PZO Tuzex uspořádal v pražském paláci Chartistas na Karlově náměstí kontraktace výstavby technického zboží z elektroniky. Předvedl na ní autospřístupství, spotřební elektroniku, domácí elektrospotřebiče, sportovní potřeby, motorové pily a sekačky a rovněž zařízení pro příjem satelitního televizního signálu. Ide o sortiment vesměs značkových světových firem, který se má v prvním pololetí příštího roku objevit na pultech prodeje Tuzexu v celé ČSSR. Proto byli na výstavě pozváni všichni vedoucí prodeje, aby k vyřazenému sortimentu řekli své slovo. Závěrečným bylo představení Tuzexu sděleno, že od 1. září zahájí jeho v obecněobchodní službě prodej osobních počítačů znač. Commodore a Logo Star za č. koruny v koeficientu jedna ku šesti. Tento prodej za koruny chce Tuzex rozšířit i v příštích měsících i na některé další vybrané výrobky spotřební elektroniky. Kompletní zařízení pro příjem televizního signálu ze satelitních družic bude dodáváno většinou s paraboličkou anténou o průměru 1,20 m a s nej kvalitnějšími konvertory a vlnitými příjimači. Jeho cena bude 9980 tuzexových korun.

noduchý a slibný zároveň, ale neměl jsem ho vyzkoušen. Ještě dřív než začal vznikat scénář, jsme proto vyzvali do Mirošovic na chalupu našeho kamaráda pod zámkou, že jedeme obdivovat jeho udirnu — chloubu. Prohlédali jsme zahradu, šťastně našli sud, vylili z něj dešťovou vodu, k jejmůz hromadění byl od nepaměti používán, rozšířili jsme kus plotu a donutili hostitele, aby nám jej pomohl upravit do potřebného tvaru. A teprve, když jsme ze sudu vytáhli zlatavé a voňavé porce kapra, byli jsme spokojeni. Povedl se stejně jako později při natičení. Takže pro ty, kdo se tenkrát nedivili:

Potřebujeme sud uvnitř nenatřený nebo zbavený barvy a osm cihel ze kterých vytvoříme topeniště, na které sud postavíme. Dále pak drátěnou síť, ze které vystihneme kolo o něco menším průměru než má sud, a čtyři kusy ohebného drátu. Jejich pomocí zavěsíme síť do sudu tak, že můžeme podle potřeby regulovat výšku zavěšení. Ryby, menší vcelku a větší naporcované, vydatně prosolíme a necháme v chladu asi hodinu odležet. Pak je na háčcích zavěsíme na síť a dbáme, aby se nedotýkaly ani navzájem ani stěn sudu. Pod otevřeným sudem rozděláme oheň a necháme ryby chvíli na povrchu oschnout, aby se uvnitř netvořila pára. Pak nasyperme na dno pily z tvrdého, nejlépe bukového dřeva, sud přiklopíme a víko utěsníme například novinami. Udíme asi tři čtvrti hodiny až hodinu, podle velikosti ryby. Než získáme potřebné zkušenosti, můžeme ke konci uzení ostrov špejli vyzkoušet, zda je maso uvnitř dostatečně bílé a měkké.

Kamarád brání svůj plot před

Vandalovi překážely varhany

(tk): Duchovní a správce kostela Panny Marie v České Lípě oznámil v pondělí večer, že neznámý pachatel v zatím nezjištěné době poškodil kostelní varhany s 820 píšťalami, vyrobené v roce 1756 firmou Antonín Jakub Špigel v Praze. U jižní stěny kostela, který je již delší dobu pro veřejnost uzavřen kvůli různým opravám, bylo v červnu postaveno zednické lešení. Zřejmě tedy se vandal dostal k poškození dřevěného okna a přes něj vnikl do místnosti a dále na kůr, kde jsou varhany instalovány. Z nepochopitelných pohrtek vyřazen z držáků v píšťalísti. Po mačkání, zohněbání či zlámání 250 píšťal. Především odhadnutá škoda je vzhledem k historické a umělecké hodnotě varhan stanovená na milión Kčs.

STATNÍ VECHULÁCI! 1:6!!

šťávu s klasickou chutí sojové omáčky, přidat plechovou fazoli s tomatovým protlakem, osolit, okořenit a nechat prohřát. Byl to recept jednoduchý, odpovídající stejné jednoduchým podmínkám, ale osvědčený. Jenže při rychlosti natičení bych na výslednou chuť pokrmu nevzal ani sojový bob. Neměl jsem ale ani čas pořádně ochutnat, protože jsem musel o kus dál v zahradní kuchyni chystat další příspěvek — grilované

MSDS k alternativním skupinám

Budapešť: Politické byro MSDS na svém úterním zasedání jednalo o vztazích členů strany k různým alternativním seskupením, které začaly v poslední době v Maďarsku vznikat. Zakládání těchto organizací považuje MSDS za součást demokratického procesu a za výraz uskutečňování pluralismu v socialistickém politickém systému a v podmínkách vrcholící úlohy strany. Strana bude spolupracovat jen s těmi organizacemi, které vyvíjejí činnost v rámci platných zákonů a souhlasí s existencí socialistického zřízení a mezinárodní příslušnosti MUR ke společenskému systému. Do těchto organizací, hnutí a spolků mohou vystupovat i členové strany a mohou být i jejich zástupci. Na druhé straně však politické byro nedoporučuje komunistům vstupovat do těch organizací, které vznikají na jiných ideologických základech než MSDBS, s nepřátelskými skupinami, které jsou napadají nepřátelskou činností, neudržují stráž nad politickými akcemi.

kuře po texassku. K tomu třeba přidat pravit nejprve grilová, kterou získáme tak, že rozpustíme 2 kostky slepičího bujónu v šálku vařící vody, přidáme 1/4 šálku oleje, 1 lžici worcestrové omáčky, 2 lžice kečupu, 1 lžičku cukru, 1 lžičku soli, 1/2 lžičky koření chili, 1/2 lžičky pepře, 1 stroužek jemně pokrájeného česneku a 1 malou drobně krájenou cibuli, dobře promícháme, uvedeme do varu a zvolna vaříme 10 minut. Grilárou pak potřeme dvě na čtvrtky rozporcovaná kuřata, dáme na gril a za občasného potírání a obrácení grilujeme asi 30 minut. Jako příloha je nejlepší bylinná ková veka v globalu. Veku nakrájíme na plátky obvyklé tloušťky, neprotřízíme ji však úplně, ale jen tak, aby spodek držel pohromadě. Do čtvrtky másla vmícháme dva stroužky utřeného česneku, trochu soli a 4 lžice jemně sekaných bylinek (pažitka, petrželka, korbik, estragon, meduňka apod.). Ochuceným máslem potřeme jednotlivé plátky, veku zabalíme do alobalu a grilujeme na menším žáru na okraji grilu také zhruba třicet minut, za občasných obrácení. Potud dáváme přednost chrupavějšímu provedení, v polovině grilování alobal odstraníme. Ponecháme-li jej, zůstane neopak střídká vlhčí, lepe prosklá máslem a bylinkami. Tenhle proces ovšem nemohl ani režisér urychlit, pokud nechce diváky ošidit o pohled na správně propočené kuře. Natičení se tím poněkud protáhlo přes poledne, štábu vyhládko, a když jsme se vrátili ke kotlíku s bobem a fazolemi, byl už krásně čistý jeden. Takže tak špatně to asi přece jenom nebylo

Nezletěli vandaloři P.M. 88
(re): Zvláštní skupina OS SNB se podařilo ve čtvrtek zjistit a z činu vandalského poškození varhan v kostele Panny Marie v České Lípě osvědčit dva nezletilé pachatele. Kluci ve věku třinácti a dvanácti let vylezli počátkem července po lešení obepnajíícím stěnu kostela a nezajištěným oknem vnikli dovnitř. Tam po přistaveném žebříku vlezli do píšťalístě varhan, vytáhli dvě píšťaly a s nimi do ostatních bez jakéhokoli motivu tloukli. Způsobili tak škodu předběžně odhadnutou na milión korun.

Ojedinělé soudní jednání

(ahm): Zatím ojedinělé soudní jednání v historii Československé justice proběhlo minulý týden u obvodního soudu pro Prahu 6. Poprvé na lavici obžalovaných seděl člověk, protože ohrozil své okolí zákeřnou chorobou AIDS a dopustil se tak trestného činu kvalifikovaného jako pokus těžké újmy na zdraví (z protokolovaných byly výpovědi několika desítek svědků, navíc dva z nich již byli lékařským vyšetřením diagnostikovani jako pozitivní). Obžalovaný homosexual před dvěma roky vyhledal ošetření pro podezření na venerickou chorobu. Testy však současně prokázaly i nákazu AIDS. Pacient byl okamžitě vyrozuměn a dostalo se mu poučení o způsobu života, který musí v budoucnosti dodržovat: sexuální soužití pouze s jedním partnerem, a to jen za použité ochrany. Za několik měsíců se však na oddělení objevil znovu. Je tedy jasné, že věd o mšl nerespektoval rady lékařů, z vlastního úsudku ignoroval poučení, které předtím podepsal, a odmítl vzdát se obvyklého životního stylu. Po upomínání hygienikem hlavního města Prahy jej městské prokurátor vzal do vazby. Přípravné řízení si vyžádalo několik měsíců, šlo o první případ tohoto druhu. V době zadržení obžalovaného například AIDS ještě neřadili na vyhlášení ministerstva zdravotnictví o nezáživných nemocích, a tak ustanovení o jejich šíření nebylo možno aplikovat. Proti pachateli pak bylo vzneseno obvinění pro trestný čin ohrožení obce, s tím se však soud neztotožnil a uznal jej výhradně pokusem těžké újmy na zdraví. Jeho bezohledné jednání vůči všem bylo posuzováno jako pokus a ten je stejně jako dokonání čin trestný. Verdikt obvodního soudu sněhl tři roky odnětí svobody nepodmíněně. Rozsudek dosud nenabyl právní moci — obžalovaný se proti němu odvolal.

Zajem byl o klisny

(pnl): Na čtrnácti tradiční dražbě ročních anglických plnokrevných v Napajedli převládala zájem o klisny. Celkem bylo nabídnuto 18 hřebčků a z nich prodáno jen 8, zatímco všech osm nabízených klisn bylo prodáno a o některé z nich byl sveden i dražební boj. Nejdražším koněm aukce byl hřebčček Lévi (Chavari — Levandule), kterého za 411 000 Kčs získal Piemenářský podnik Topolčanky. Nejdražší klisnou se stala Caldera (Vilnius — Calma), za 410 000 Kčs (majetek státního statku Přestice). Mimo tradici byli nabídnuty ještě tři tříleté klisny, které mají již křest na dostihové dráze za sebou. Z nich byla prodána pouze jedna. Hřebčín Napajedla utržil celkem 5,265 000 Kčs.

Vozy pro tělesně postižené

(čtk): Jednou z příčin špatné kultury cestování v vlakcích ČSD je nedostatek nových osobních vagonů. A na cestující-invalidy se v minulosti pamatovalo velmi málo. Proto jsou velkým přínosem speciální osobní vagonů uzpůsobené pro přepravu tělesně postižených osob, které nyní uodává našim železniční výrobce z lok. Voz. jsou vybaveny speciálními plošinami pro nastupování a sestupování vozů. Uloženo je také množství bezpečné postel, aby cestovní v nich mohl spát. Vozy pro tělesně postižené mají rozloženou chodba a správné oddíly se sedadly pro lepší manipulaci s tělesně postiženými. Vhodné uspořádání vagonů WC a všechny dveře ve vagonu jsou rozměrově tak, aby jimi mohli invalidé projít.

Osobnost světového šansonu

(ctb): Když ve svých čtrnácti letech zemřela, byla tak krásnou trpělivou a krásnou těla. Ale pro Paříž byla věc, která na svých jevištích, tak měla, že ji ani nemohla vidět, ale atmosférou, vzduchem, ze kterého šel. Každý Francouz ji na ulici poznal, byla důstojná a krásná žena. — asi není těžké uhádnout, komu šlo o tuto ženu. Jedná se o jednu z největších monografických knih. Anna, jde o Edith Piafovou (1915 až 1963), jednu z největších výjimečných postav světového šansonu. Jejich osobní příběhy se ještě za života stávaly legendou. Narodila se v Paříži a vyrůstala v ulicích. Od dvanácti pomohla živit rodinu vybíráním peněz při akrobatických produkcích a zpívala pro náhodné chodce. Tak ji objevil L. Léprie, jehož kabaret ji učinil za týden slavnou. Měla hodně přátel, kteří ji pomáhali (mimo jiné i J. Cocteau, filozofa J. Bourgeta, M. Gideho), ale ještě víc těch, kterým pomáhala cpa (Ch. Aznavour, Y. Montand, E. Constantin, I. Saraga ad.). Žádné hmotné bohatství, které se jí přímo nabízelo, si nedovedla udržet, nebyla pro něco takového srovnána. Jejím bohatstvím byly písně, které nás zapínavěly teplotu vinou a vynikaly do nás jako duch slovečnickou zabydlených ulic, syrových větrů nebo padáličkou deště. Takové byly šansony, které zpívala a jejichž zdroj inspirovala: Leignyho „La vie en rose“, nesmrtelný Dumontův „Non, je ne regrette rien“, nesoucí se k posluchačům éterem s oním typickým zvukem „er“, a mnoho dalších. 21. října uplyne od úmrtí E. Piafové čtvrt století.

40 LET OD SMRTI EDVARDA BENEŠE

Letos 3. září uplynula čtyři desetiletí od smrti dr. Edvarda Beneše, druhého prezidenta Československé republiky. Toto výročí je příležitostí k zamyšlení nad jeho úlohou v novodobé historii našich národů.

Edvard Beneš se narodil 28. května 1884 v Kožlanech v rodině rolníka jako poslední z deseti dětí. Vyrůstal v prostředí skromnosti, odfikání a tvrdé práce. Po zlepšení majetkových poměrů rodiny studuje v Praze, Paříži, Dijonu a Berlíně. Díky nadání a pili dosahuje titulu doktora práv a doktora filozofie, v roce 1912 je jmenován docentem sociologie na Univerzitě Karlově (v roce 1921 profesorem). Zpočátku je ovlivňován marxismem, poté sociálně demokratickým oportunismem. Posléze se ztotožňuje s realismem prof. T. G. Masaryka, za jehož záka a pokračovatele se považuje po celý život.

Po vypuknutí první světové války rezignuje na vědeckou činnost. Podílí se na organizování domácího odboje, od září 1915 patří spolu se svým učitelem a M. R. Štefánikem k vůdčím osobnostem zahraniční akce. Diplomatičtí a političtí aktivitou se snaží získat vlády dohodových mocností pro myšlenku vytvoření samostatného státu Čechů a Slováků na troskách Rakousko-Uherska. V tomto směru využívá i vystoupení československých legií proti mladému sovětskému státu, jehož není iniciátorem, ale které schvaluje. Toto úsilí opírá i o nevědeckou čechoslovakistickou koncepci je-

né především komunisty. V této souvislosti přebírá odpovědnost za přijetí mnichovského diktátu, znamenajícího zmaření ideálů vyhlášených při vzniku republiky a debakl politiky usmířování.

Na osobní prohru a tragédii našich národů reaguje Edvard Beneš odchodem do emigrace. Po rozbití Československa se prosazuje do čela československého zahraničního buržoazního odboje, podporuje jej především americké krajaňské hnutí. V roce 1940 vytváří v Londýně exilovou vládu, v duchu tzv. právní kontinuity vystupuje jako prezident republiky a proklamuje přitom obnovu Československa v předmnichovských hranicích. Nadále popírá existenci slovenského národa. Až do roku 1943 se zúčastňuje jednání o protisovětský zaměřené československo-polské konfederace. Pod dojmem rozhodných vítězství Rudé armády si realisticky uvědomuje vzrůstající význam Sovětského svazu. Uzavírá proto v roce 1943 novou československo-sovětskou smlouvu a zahajuje jednání se zahraničním vedením KSČ v Moskvě o uspořádání poměrů v osvobozené vlasti. Výsledkem těchto rokování je přijetí Košického vládního programu, vytvářejícího předpoklady pro budování lidové demokratické Československé republiky.

I po návratu domů zůstává Edvard Beneš rozporuplným politikem. Do vnitřního vývoje si sice veřejně nezasahuje, netají se však

Přijetí předsedy vlády Klementa Gottwalda u prezidenta republiky Edvarda Beneše 28. října 1947

Prezident republiky Edvard Beneš přijal předsedu vlády Klementa Gottwalda
Foto: Archiv Muzea Klementa Gottwalda

diného československého národa, kterou zastává a tvrdošíjně prosazuje i v pozdějších letech.

Po vzniku Československa se již věnuje především politice. Stojí u zrodu Společnosti národů a pracuje v jejích orgánech. Od listopadu 1918 do prosince 1935, kdy je zvolen prezidentem republiky, je ministrem zahraničních věcí ve všech československých vládách. V obou funkcích má rozhodující vliv na utváření československé zahraniční politiky v meziválečném období. Prostřednictvím národně socialistické strany, za níž je poslancem Národního shromáždění, zasahuje i do vnitropolitického dění. Spolu s prof. T. G. Masarykem je hlavním představitelem politické skupiny Hradu.

Edvard Beneš přitom usiluje o zachování versailleského mírového systému; nezávislost a územní integritu ČSR pokouší zajistit spojeneckými svazky s Francií a státy Malé dohody, na jejímž vytvoření má podstatný podíl. Vyslovuje se proti krajní pravici i domesticmu a zahraničnímu fašismu; proti těmto silám prosazuje v roce 1935 i uzavření československo-sovětské spojenecké smlouvy. Důsledná orientace na Západ mu však brání plně uskutečňovat politiku kolektivní bezpečnosti, prosazovanou hlavně Sovětským svazem. Třídní důvody jej vedou k pouze teoretické úvaze o možnosti obrany republiky za podpory SSSR, popularizova-

výhradami k některým politickým přeměnám. Jeho podpisy jsou na všech politických a hospodářských dekretech, přijímaných na základě moskevských jednání. Svého postavení (v červnu 1946 je znovu zvolen prezidentem ČSR) přitom dále využívá k obnově odfesených pozic buržoazie a oddalování dalších revolučních změn, k jejichž realizaci se zavázal akceptováním programu národní a demokratické revoluce. Kalkuluje také s opětovným připojením Československa k Západu, především v rámci Marshallova plánu. A v únoru 1948 stojí v pozadí pokusu československých pravice- vých politiků o puč. Pod tlakem revolučních idových mas nakonec podepisuje přes svůj vnitřní postoj demisi odstoupivších ministrů a jmenuje vládu obrozené Národní fronty.

V téže době se prudce horší jeho zdravotní stav, odjíždí do Sezimova Ústí. V květnu 1948 odmítá podepsat lidově demokratickou Ústavu 9. května a 7. června rezignuje na úřad prezidenta. Zavrhuje však vyzvy k emigraci, z politické scény odchází vyznáním viny „v dobrého genia našeho lidu a v krásnou budoucnost naší drahé republiky.“

Lid Československa oceňuje zásluhy E. Beneše v osvobozenéckém zápasu i o budování státu. Zůstává však kriticky ke všemu, co bylo v dle tohoto významného státníka a politika v rozporu s objektivními potřebami vývoje a co nestraniko pokroku.

JIRÍ JOŽÁK

PANE PREZIDENTE, LID NECHÁPE...

Byli jsme voláni telefonicky kabinetní kanceláři, abychom se dostavili k prezidentu republiky dr. Edvardu Benešovi. (Josef David, Mgr. Stašek, komunistický poslanec Gottwald, národně socialistický poslanec Tykal, národně socialistický poslanec doktor Richter, poslanec Národního sjednocení dr. Rašín, poslanec národně socialistický dr. Stránský a poslanec Národního sjednocení dr. Klíma.)

V sále, do něhož jsme vstoupili, visely dvě mapy Československé republiky a stálo několik zeleně pokrytých stolků. V této místnosti zasedala dopoledne ministerská rada, která rozhodla o přijetí mnichovského dik-tátu. Poslanec dr. Richter při vstupu do sálu, ukazuje na mapy, poznamenal: »Zde dnes skončila historie dosavadní Československé republiky.«

Prezident dr. Beneš vstoupil bledý, se ztrhanými rysy v obličeji a dle červených očí bylo vidět, že v noci nespál. Mičky nám podal každému ruku a pokynul, abychom usedli.

Poslanec dr. Stránský: »Pane prezidente, přišli jsme zde příslušníci různých stran, abychom vás informovali, jak poblížme na poslední události. Promiňte ale, že nechceme tomu věřit, aby stát mající tak disciplinovaný a obětavý lid, tak skvělou armádu se dobrovolně vzdal. Máme pevnost, je obava, že vojáci neuposlechnou. Měli bychom se přece bránit. Snad by to nebylo marné. A ostatní svět by klidně k tomu nemohl přihlížet.«

Dr. Beneš, rozčervěn, je vidět, že je silně nervózní, mluví nesouvisle a praví: »To nemá v historii obdoby, aby se kdy s některým samostatným státem a národem tak jednalo. Vy nevíte, co jsem v posledních dnech prožil. To se nedá fikt. Jsme opuštěni a zrazeni. Jsou to zbabělci a nejhnusnější je, že nám řekli, že můžeme mobilizovat. Ze se do toho půjde. Bojí se války a myslí, že by Československo mohlo být ještě přiči-nou. Bylo to těžké rozhodování: přijmout podmínky a zachránit národ, anebo jít sami do boje a nechat se vyvraždit. To historie rozsoudí, co bylo správné. Nutili nás, abychom se domluvíli s Polskem a dali jim Těšínsko. Stav západních demokracií je dezolátní. Nedá se na ně spoléhat. Dvacet roků, vlastně 24 roků jsem to s nimi dělal. A dnes! Byla u mé ženy známá Francouzka. Klekla před ní na kolena a prosila ji, aby neproklínala francouzský národ. S pláčem přišel ke mně generál Faucher a řekl, že se stydí, že je Francouz. Byla to komedie. Garantovali předem Hitlerovi, že to dostane. Ze strachu před komunismem půdou Francouzi a Angličané s Němci. Máme ode-vzdat pevnosti neporušené.«

Poslanec Gottwald: »Pane prezidente, nesouhlasím s vámi. Bojí se bezbranní Habešské se bránit, a my se podrobujeme. Jen se podívejte, jak se brání španělský lid! Máme skvělou armádu, národ je jednotný. Vždyť by ostatní svět nemohl nás nechat osamoceny. Ještě nyní by se měla ukázat naše síla. Ještě není pozdě. Požadavky mnichovské by se neměly přijímat...«

Dr. Beneš: »Nevěřím, že by nám Francie a Anglie pomohla. Jsou rádi, že se vyhnuli válce. Raději nás obětují. I Herriot nám domlouval, abychom to přijali.«

Poslanec David: »Pane prezidente, byli jsme často ve strašné situaci za hranicemi a pomohl jsme si. Prezident Csovoboditel nás učil, že je lepší smrt než otroctví. Lid nechápe, že jsme bez boje vydali část svého území. Prosim, pane prezidente, jak to je s Těšínskem? Prý je dobrovolně nabídnuto Polsku? To by byla nová rána. Kdyby tam byl plebiscit, tu bychom to vyhráli.«

Dr. Beneš: »Jsem sám a k tomu ze všech stran sevření. Znamenalo by to vyvraždit národ. A národ musí žít a přežít dnešní chvíle. Mne žádal francouzský generál štáb, abychom vyřešili polský problém. Psal jsem prezidentu Mościckému, že se chceme dohodnout. Dostali jsme dnešního dne ultimátum, že máme Těšínsko postoupit.«

Poslanec Stašek: »Pane prezidente, jaký bude vnitropolitický vývoj? Jakou ideu nyní dává národu?«

Dr. Beneš: »Později se položí otázka mé abdikace. Jsem si vědom toho, že z vývoje poměrů musím vyvodit důsledky. Vždyť ve Francii ani naši přátelé s námi nešli.«

Dr. Rašín: »Promiňte, pane prezidente, že s vámi nesouhlasím. Vždyť na tomto Hradě vládli čeští králové samostatnému státu a určovali často dějiny Evropy. Zde, na tomto Hradě, se ale nikdy nestupovalo. Měli jsme se bránit. Ustoupili jsme sami. Přišli gene-race nás odsoudí, že jsme bez obrany ode-vzdali své kraje. V čem má národ vidět sílu, v co má věřit? Když jsme mu vzali armádu, která bez výstřelu opouští pozice? K té zbabělosti cizí připojujeme zbabělost vlast-ní. Je pravda, že jiní zradili nás, ale my zra-zujeme sami sebe.«

Dr. Beneš: Chvilí mlčí a pak praví: »To by znamenalo, znovu opakuji, dle mého názoru vyvraždení národa. To jsme si nemohli vzít na svědomí. Dělal jsem chybu. Budova-li jsme stát se stínými menšinami. Měli jsme spojení, kterým jsme byli vždy věrni. My jsme nikdy nezradili, ale byli jsme zra-zeni. Neporazil nás Hitler, ale naši přátelé. Mobilizovali jsme, jak jsem řekl, na přání Anglie a Francie. Mobilizace byla pro nás ulehčením, věřil jsem, že se do toho půjde. Pan kolega Gottwald mluvil o Habeši, ale ti se bránili proti jednomu nepříteli. Mnichovské rozhodnutí je podepsáno čtyřmi velmocemi, z nichž dvě jsou naši přátelé. Byla jim nepřijemnou i naše mobilizace 21. května. Pokládá ji za štvání pro válku. Zatím se jí vyhnuli, ale na jak dlouho?«

Poslanec Gottwald: »Nemůžete mě, pane prezidente, přesvědčit. Měli jsme se bránit. Snad by se vzpamatovali za hranicemi a přišli nám na pomoc.«

Dr. Beneš: »Nevěřím Francii a Anglii, neboť se bojí války a hlavně se bojí sociální revoluce. Francouzský bulvární tisk je koupen a nepřekně mám nadávky. Je to debakl západní demokracie. Naši vojáci řekli, že se můžeme 4 až 6 neděl bránit. A pak... Pro-žil jsem to strašně. Je to odměna za dvacetitřítiletou službu a práci přátelům. Dr. Mast-

ný v Mnichově poděkoval Daladierovi a Chamberlainovi za vše, co pro nás vykonali. Styděl se a hned od něj odešel. V ozdravení demokracie a odstranění upřílišného stranictví, ve snaze udržet za každou cenu život národa spočívá budoucnost. To musí být ideou příchů dnů. Já přes to, co jsem pro-žil a co prožívám, věřím v ideály demokra-cie a humanity. Ovšem v mnohém jsem se zklamal. Mýlil jsem se. Poznal jsem, že vel-ké státy a velké národy ani v přítomné do-bě se státy malými a národy malými nepo-čítají. Nakládají s nimi, jak se jim to právě hodí. Musíme udržet svoji svobodu národní a demokracií, musíme si vybudovat na vlastním územním celku svůj nový národní život. Jistě i mnoho musíme změnit zvláště v zahraniční politice.«

Poslanec Tykal: »Nebude-li se národ brá-nit, nastane v něm mravní rozvrat. Lid ne-bude nikomu a ničemu věřit. Nutno vyko-nat vše, aby se tomu předešlo.«

Dr. Beneš: »Jsem si toho vědom, že mo-rálka poklesne, že nastane všeobecná nedů-věra. Ale i tu krizi musí národ přežít.«

Poslanec Stašek: »Pane prezidente, ve chvíli největší bolesti naší a celého národa vám slibujeme věrnost. Vy nemůžete za to, že vše tak skončilo. Snad bylo vaší chybou,

že jste tolik věřil. Ale právě vás spravedli-vá historie neodsoudí. Neměl byste rezigno-vat. Stojíme za vámi.«

Dr. Beneš: »Děkuji vám.« Po chvíli mlče-ní pokračuje: »V prohlášení Evropské tříkrát se malý národ postavil proti hitlerovskému dy-namismu. 21. května jsme mobilizovali. Od-mítli jsme první požadavky Hitlerovy. Pro-vedl jsme v těchto dnech mobilizaci. Pě-let bojujeme s Hitlerem. Tři léta vlastní vedeme boj sami. Evropa kapituluje a his-torie musí konstatovat, že náš Hitler nepo-razil, nás mu dali naši přátelé a spojenci. Budeme dělat novou zahraniční politiku, možná neutrální, ovšem to nemusí zname-nat, že budeme dělat politiku čistě němec-kou. Jedná se nyní o novou vládu, která asi v nejbližších hodinách bude vyhlášena. Ta-ké jednání se Slováky je v proudu.«

Dr. Stránský: »Pane prezidente, promiňte, když řeknu, že byla chyba, že vedle vlády oficiální se scházela takzvaná státní rada, která vlastně rozhodovala o všem. Oficiální vláda o mnohých věcech nevěděla. Domní-vám se, že ti pánové mají uznati, že takový postup je nemožný. Mnoho svou nerozhod-ností a protáhováním jednání s Němci a se Slováky zavinili.«

Dr. Beneš: »O odpovědích Německu a spo-jencům jsem se s nimi dohadoval. Vím, že je to neustávná a mohu být za to i s nimi postaven před státní soud. Musely se však některé věci rychle vyřídit. Jsem s nimi so-lidární v těchto věcech. Ovšem je pravda, že jednání s Němci a Slováky se mělo již dávno vyřešit. Jen uvažte, že od měsíce úno-ra se jednalo s Henleinovci a nikam to ne-vedlo. Já sám pak za jednu noc vypracoval návrh dohody a druhého dne jsem již s ni-mi jednal. A zrovna tak to bylo s Luďáky. Pozval jsem dr. Tísa a několik ostatních na oběd a dohadovali jsme se. Musel jsem udě-lat mnohé a mnohé věci sám. Jak jsem již řekl, položil se ve vhodné chvíli otázka mé abdikace.«

Po těchto slovech poslanec Stašek podě-koval dr. Benešovi za přijetí, který mičky se s námi podáním ruky rozloučil. U dveří jsme ještě se zastavili a mnozí z nás se elzami v očích hleděli na visící mapy Čes-koslovenské republiky.

(Záznam Kanceláře prezidenta re-publiky a návštěv poslanců u pre-zidentu republiky)

GOTTWALD VO RUSKU ANI „N“

Ischiasnerv verpflanzt

TORONTO, 11. Oktober (dpa/UPI). Kanadische Chirurgen haben einem neunjährigen Jungen den Ischiasnerv eines verstorbenen 16jährigen Mädchens transplantiert. Damit soll das linke Bein des Jungen, das bei einem Unfall schwer verletzt worden war, wieder bewegungs-fähig gemacht werden. Es habe sich um die erste Operation dieser Art gehandelt, zitierte die US-Nachrichtenagentur UPI am Montag einen beteiligten Mediziner des Michaelis-Hospitals in Toronto. Geleitet hatten den fünfstündigen Eingriff der Neurochirurgen Alan Hudson vom Michealis-Hospital und die plastische Chirurgen Susan Mackinnon des Sunnybrook Medical Centre.

Ob der transplantierte Nerv funk-tioniert, wird sich nach der Prognose des Mediziners innerhalb eines Jahres zei-gen. Erst nach zwei Jahren werde das Bein Bewegungsfähigkeit wiedererlangen können. Eine Schlüsselrolle für den Ein-griff habe das Mittel „Cyclosporine“ gespielt, das ein Abstoßen des kör-perfremden Nerves verhindern soll.

[illegible]

„Predchazel obdiv k vlastni statečnosti, ale následovalo uvědomění si eventuálních ná-
sledků, a teď jsme svědky podobnosti se z vlastní odvahy.“

Jaroslav Kerles

„Bohužel, tohle vám nemůžu vzít — máte to málo špinavý!“

Kresba I. Koudy

Ovoce Mnichova

Prvním německým jednotkám umožnila mnichovská dohoda vejít na československé území po polední 1. října 1938. Generál Leeb je vedl k Volarům a k Vyššímu Brodu. Nikdo jim v pochodu nebránil, českoslovenští vojáci se z tohoto kraje již stáhli. Přikázal jim to rozsudek z Mnichova a pražská vláda, která se před jeho diktátem sklonila.

Příštího dne byl na řadě český pohraniční sever. Ani generál Bock tu neměl problémy. Třetí pásmo, určené pro připojení k říši, zahrnovalo hraniční kraje na severozápadě a západě Čech. Dělostřelecký generál Reichenau měl na jejich obsazení tři dny. Považoval to za příjemný úkol, který si ještě zpestřil pobyttem na Červeném Hrádku. Princ Hohenlohe, jenž tolik dělal pro Henleina a nacistickou zpravodajskou službu, byl pozorným a štědrým hostitelem.

Nenávist a teror

Ze Reichenauovými vojáky přejel hranice a Aše Hitler Major Rommel, který řídil Führerův konvoj, měl sice obavy, zda někde nečeká nástraha či překážka, ale cesta byla volná. Také pro brzkou Rommelovu kariéru. Henleinovci si dali záležet, aby Hitlera uvítali parádně. V Chebu k nim promluvil Řekl, že je česká vše, co Němce v říši, tedy i povinnosti, a třeba i oběti. Přeslechli se anebo tomu nevěřili? Jakápak strádání — byl přece čas vítězství a hojnosti. Oběti byly z jiného rodu či jiné vlny — Češi, němečtí antifašisté.

Henleinovští ordneři už jim to také všude dávali znát. Bilil, vytloukali, rozbíjeli, týrali a stříleli. «Rudé a Čechy ne dítka vyřídí!» nařídil šéf štábu henleinovského Freikorpsu Pfrogner 1. října. Vytrysky geizyry zloby, nenávisti a zla. Lidé utíkali, často jen s tím co měli na sobě, utrápění, poděšení. Mnozí z těch, kteří se na ně vrhali byli mnohá let jejich soudeby s obdobným každodenním životem. Fašismus jim ale najednou dal pocit nadvlády, vyvolenosti a práva být krutými k těm, kteří byli označeni za cizí, za protivníky a nepřátele. Prudkost ran a kopanců a hrubost nadávek zvyšovala jistota, že už nikdy nebude jinak a že třetí říše je zemí zasilbenou Uvěřili vlastní a goebbelsovské propagandě a vítali Hitlerovy vojáky tak, že to překvapovalo i zkušené organizátory nacistických přehlídek a slavností.

Den K. H. Franka

V Karlových Varech odstranili s prostranství před divadlem tisíce růží, jen aby tam mohl Hitler promluvit. Přijel sem z Hofu na druhé straně hranic, kde stál jeho zvláštní vlak. Spát ne dřívějším československém území odmítli, každý večer se proto vracel do vlaku. Zase mu jako včera vyjeli vstříc Henlein a K. H. Frank. Cesta se klikatila několika městy, všude slavoobrány a ordneři a krojovaná ženská. Za Loktem byla přestávka u polní kuchyně. Oběd z jednoho hrnce, pro fotografie a propagandu. Hrách se špekem, jako na vojně.

Právo uvítat Hitlera v Karlových Varech si vyhradil druhý

muž Sudetoněmecké strany K. H. Frank. Tady začínal svou politickou dráhu, na níž se ještě dlouho nechtěl zastavit. Tady vyhlásil henleinovci svůj oficiální autonomistický program, který pojal jen jako záminku k neúspěšným jednáním s československou vládou, jimiž pomáhali chystat podmínky k německému přepadu Československa. Tak to koncem března 1938 slíbil Henlein a Frank Hitlerovi.

Ted prohlásil Frank pohraniční českých zemí za Hitlerovu zemi a své soukmenovce za Führerovy lidi. Předával Hitlerovi i její budoucnost, a ten si ji také beze zbytku vzal.

Příštího dne, 4. října, se Hitler ve svém šedém voze vydal do Rumburka a Frýdlantu. Své zájezdy ukončil pak na severu Moravy. Leželo tam čtvrté pásmo, které mnichovská konference přiklala Německu.

Jednání podle rozkazu

Ještě mělo být stanoveno jedno pásmo, a to nejrozsáhlejší: dostal je na starost mezinárodní výbor složený z velvyslanců mnichovských mocností a zástupce Československa, lebo okolo bylo také určit území, v němž by se nejspíše do konce listopadu konalo pod mezinárodním dohledem lidové hlasování.

Výbor zasedal od večera 30. září 1938 v Berlíně. Řídil ho státní tajemník ministerstva zahraničí Weizsäcker — tak už to předem rozhodla mnichovská schůzka, byli v něm velvyslanci Henderson, François-Poncet a Attolico, československou delegaci vedl vyslanec Mastný. Komitét si zřídil tři podvýbory, které měly řešit nejrozsáhlejší problémy, spojené s obsazováním a okupací českého pohraničí. Dva dny se v nich občas i přemýšlelo a rozvažovalo, pak už ale němečtí delegáti jen žádali a přikazovali. Nařídila jim to Hitlerova smérnice, která rozkázala prosadit strategické hranice. Mezinárodní výbor k tomu měl kývnout anebo zmizet.

Do pátého pásmu chtěli nacisté dostat území, v němž za habsburské monarchie žila většina Němců. Tehdejší sdílení však nezišťovalo národnost, ale používanou řeč. Tam, kde by ani

toto nehorázné měřítko nezískalo říši místa, na nichž měla zájem, bylo okolo německé delegace postupovat ještě bezohledněji.

Žádná pomoc

Českoslovenští zástupci se ohlásili u velvyslanců Francie a Anglie a požádali, aby páté pásmo šlo územím, kde německé obyvatelstvo má třicetivrtinovou většinu — jinak odejdeme z komise. François-Poncet přislíbil podporu, ale Henderson se tvářil vyhýbavě. «Je prostě na straně Němců,» konstatoval pak Mastný ve zprávě do Prahy.

Večer 4. října sdělil Hitler Weizsäckerovi a ministru Ribbentropovi, že pro páté pásmo ultimativně platí jen německé měřítko. Jeho hranice hned také zakresil na mapu tlustou červenou tužkou. Ribbentrop chtěl s mapou ještě před půlnocí seznámit západní velvyslance. Henderson na jeho výzvu nepřišel. Nebyl zvyklý, na rozdíl od Hitlera a jeho nejbližších, v noci pracovat a pak dopoledne pospávat. Netrpělivému Ribbentropovi slíbil, že přijde hned ráno.

François-Poncet ještě v posteli nebyl. Ribbentrop na něho zle vyjel — Německo se s nikým o hranicích dohadovat nebude a stanoví si je samo. Jinak vypoví mnichovskou úmluvu. Vůbec ale nebylo třeba vyhrážet, Henderson i Poncet příštího dne německý požadavek přijali a jejich vlády s tím souhlasily.

Československé delegaci nepomohla ani urychlená demise prezidenta Beneše, k níž jej pravcové členové přispěli prudkým nátlakem. «Němci uplatňují extrémní vojenskou hrozbou,» hlásil zklamany Mastný do Prahy. «Dosavadní pomoc velvyslanců je naprosto chabá a neúčinná a jsou zde vykládali mnichovské dohody ve smyslu nám nepříznivém. Tak Němci komandují, jak je jim libo.»

Syrového vláda měla do čtyřadvaceti hodin oznámit, že berlínský diktát přijímá. Jiné stanovisko se od ní nečekalo stejně jako před týdnem v případě verdiktu mnichovského. A žádné jiné také nevyslovila. Jen západní vyslance v Praze vyzooměla, že existence československého státu byla vážně zpochybněna. Jaké «záruky» přislíbené mnichovskou dohodou mohlo za této situace poničené Československo vůbec čekat?

Nové oběti

Zakreslení pátého pásmu na mapu ukázalo již naplno, že mnichovská dohoda ukládá Československu o život. Nové pásmo mu bralo další místa, nezbytná pro obranu, hospodářství a dopravu, zakuoslo se bluboko do jeho vnitrozemí, přisvojilo si státníci Čechů a dokonce vylučně české kraje. «Je to víc, než by mohl diktovat vítěz

Propuštěný však musel podepsat, že odchází dobrovolně. Kdo se zdráhal podepsat, potrožil mu, že bude znovu uvězněn. «Násilné vyhánění českého obyvatelstva bylo vůbec obecnějším jevem. Neobešlo se to bez dalších násilností. Těžké dny prožívali také Češi ve Slezsku. Hlasení o tom jsou plná dokladů o utrpení, fyzickém i duševním.»

du v Břevlavi, kde měli na zemi jen trochu slámy plně blech a pár párů starých dak. Někteří byli tréštní samovazbou, většina jich však byla umístěna hromadně, zvláště později, když byly všechny celé přeplněny. Věznění byli bráni na různé práce, hlavně na čištění věznic a policejních aut. Strava byla rovněž vážeňská. Po propuštění z vězení byl s každým sepsán protokol, v němž gestapo vadičkovalo určitou lhůtu, dokud se musí každý vystěhovat.

tech. Byli mrtví i těžce ranění, vojáci, četníci, finančníci, učitelé, předmětem útoku se dokonce stali českoslovenští stýční důstojníci.

Ve Znojmo bylo uvězněno na dvě stě Čechů, zle se také vedlo zbytku českého obyvatelstva v Břevlavi. Československý hlavní štáb měl o tom tuto zprávu: «Češi, kteří zůstali, byli gestapem zatčeni a uvězněni, a to asi 150 Čechů ve věku od 14 do 70 let. Věznění byli ve věznicích okraňováni sou-

po prohrané válce,» žaloval český tisk. «Zní jako výsměch, jestliže z díst britského premiéra slyšíme slova, že Československo bylo zachráněno před katastrofou. To je tak, jako by nemocnému člověku byly odhazovány a noby a vyňaty plíce a pak by lékař prohlásil, že byl zachráněn před smrtí. V českých zemích se zvedala proti pátému pásmu vlna zoufalého odporu, umocňovaného ještě zprávami o nových násilnostech ordnerů a gestapa v zabíraných místech.»